Bundel - Gemeenteraad van 26 juni 2025

Uitnodiging
Geachte leden van de raad,
Hierbij nodig ik u uit voor de openbare vergadering van de gemeenteraad van donderdag 26 juni om 20.00 uur in 't Haolerhoes in Hooghalen.
Met vriendelijke groet,
Jan Zwiers, voorzitter

1 Opening

2 Vaststellen agenda

3 Videoverslag en besluitenlijst Gemeenteraad 27 mei 2025
Besluitenlijst gemeenteraad 27 mei 2025

4 Opiniërende bespreking Concept zienswijze ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (rechtstreeks geagendeerd)
Op 23 mei 2025 heeft de staatssecretaris van Defensie de ontwerpnota Nationaal Programma Ruimte voor Defensie openbaar gemaakt. De gemeente Midden-Drenthe wordt zwaar getroffen door onder meer de uitbreiding van Oefenterrein De Haar. Daarom is het college voornemens een zienswijze in te dienen. Het college vraagt de raad via een opiniërende bespreking in de raadsvergadering zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken met betrekking tot de concept zienswijze over de ontwerpnota Nationaal Programma Ruimte voor Defensie.
Dossier 2052 voorblad
Zienswijze gemeente Midden-Drenthe - ontwerp NPRD

5 Toelaten de heer R.P. Kamstra als raadslid voor de PvdA
Mevrouw Anne Souren heeft aangegeven per 26 juni 2025 ontslag te nemen als raadslid voor de fractie van de PvdA.
Dit voorstel voorziet in de invulling van deze vacature. Het ontslag van mevrouw Souren gaat in op het moment dat de raad besluit over haar opvolger. De heer Kamstra is de eerst volgende beschikbare kandidaat op de lijst.
Voordat over dit onderwerp besloten wordt, onderzoekt de commissie bestaande uit drie raadsleden de geloofsbrieven.
Na besluitvorming door de raad volgt installatie door het afleggen van de eed of de belofte.
Dossier 2023 voorblad
Voordracht R. Kamstra PvdA Toelichting Voorstel
Besluit R. Kamstra PvdA

6 Vragenhalfuur voor de raad

7 Lijst van toezeggingen en moties

7.1 Lijst van toezeggingen
In de lijst met toezeggingen staan alle toezeggingen die het college in een bepaalde vergadering heeft gedaan.
Alle toezeggingen hebben een aandachtskleur. De toezeggingen zijn als volgt gesorteerd:
Wit: de toezegging is afgedaan sinds de vorige vergadering.
Rood: de deadline van de toezegging is verstreken of niet ingevuld.
Oranje: de toezegging wordt uiterlijk in de volgende vergadering afgedaan.
Groen: deadline ligt na de volgende vergadering.
Overzicht lijst van toezeggingen raad

7.2 Lijst van openstaande moties
Het overzicht met openstaande moties laat zien welke moties zijn aangenomen door de gemeenteraad of zijn overgenomen door het college, die nog niet zijn afgedaan.
Alle moties hebben een aandachtskleur en zijn als volgt gesorteerd:
Wit: de motie is afgedaan sinds de vorige vergadering.
Rood: de deadline van de motie is verstreken of niet ingevuld.
Oranje: de motie wordt uiterlijk in de volgende vergadering afgedaan.
Groen: deadline ligt na de volgende vergadering.
2025-06-26 Overzicht openstaande moties

8 Hamerstukken

8.1 De herontwikkeling van het Jeugddomein in Midden-Drenthe
Dit voorstel dient als verdere uitwerking van de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. Het voorstel bevat een routekaart voor de transformatie van het jeugddomein, gebaseerd op een viertal pijlers. De pijlers en de daaraan gekoppelde opgaven sluiten aan bij de knelpunten en doelstellingen van de Hervormingsagenda. Op 11 maart 2025 is de visie opiniërend besproken in de commissie Zorg en Welzijn. Voorafgaand heeft op 4 maart een informatiebijeenkomst plaatsgevonden.

Dossier 1399 voorblad
Toelichting voorstel Hervorming Jeugddomein
Advies van de Adviesraad Sociaal Domein op de visie jeugd
Visie op de hervorming van het jeugddomein in Midden-Drenthe
Reactiebrief aan de Adviesraad Sociaal Domein
Raadsinformatiebrief visie jeugd

8.2 Begroting 2026 en jaarstukken 2024 Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Dit voorstel komt jaarlijks langs. Qua planning is het zo afgestemd dat alle GR stukken, zoveel mogelijk, gelijktijdig in de raad kunnen worden behandeld.

Dossier 1828 voorblad
Toelichting voorstel Begroting 2026 en jaarstukken 2024 Publiek Vervoer
2. Bestuursbesluit Jaarstukken 2024 Publiek Vervoer
2B.Accountantsverslag
2A. Jaarstukken 2024
3. Bestuursbesluit Ontwerpbegroting 2026-2029 Publiek Vervoer
3A. Ontwerp Begroting 2026-2029
Brief aan GR PVGD juli 2025 met zienswijzen met verzoek Raad

8.3 Begroting 2026, jaarstukken 2024 en begrotingswijziging 2025 GGD Drenthe
De gemeenteraden van Drenthe hebben via het winteroverleg kaders mee kunnen geven voor in de concept begroting. Vervolgens heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Drenthe de concept begroting 2026 en begrotingswijziging 2025 vastgesteld in de vergadering van 9 april 2025 en ermee ingestemd om de concept begroting en begrotingswijziging voor zienswijze aan de gemeenteraden voor te leggen. Met dit voorstel wordt de raad de mogelijkheid geboden een zienswijze in te dienen en kennis te nemen van de jaarstukken.

Dossier 1912 voorblad
Toelichting voorstel
Bijlage 1 Aanbiedingsbrief begroting 2026
Bijlage 2 Ontwerpbegroting 2026
Bijlage 3 Raadsbrief zienswijze
Bijlage 4 Brief begrotingswijziging 2025
Bijlage 5 Aanbiedingsbrief jaarstukken 2024
Bijlage 6 Jaarstukken 2024 inclusief verklaring
Bijlage 7 Accountantsverslag

8.4 Begroting 2026 en jaarstukken 2024 GR Stark
Stark is de gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden die uitvoering geeft aan Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Daarnaast voert Stark in opdracht van de gemeenten taken uit de Participatiewet uit. Het bestuur van GR Stark heeft de ontwerpbegroting 2026 vastgesteld. Op de zomermarkt op 22 mei jl. is deze toegelicht. Tot 30 juni 2025 kan een zienswijze worden ingediend. Met dit voorstel wordt de raad de mogelijkheid geboden een zienswijze in te dienen en kennis te nemen van de jaarstukken.

Dossier 1983 voorblad
Toelichting voorstel jaarstukken en ontwerpbegroting GR Stark
Beleidsbegroting 2026-2029 Stark
Jaarstukken Stark 2024
afzien zienswijze begroting Stark 2026
Accountantsverslag 2024 Stark

8.5 Begroting 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) RHC Drents Archief
Het Drents Archief heeft op 15 april 2025 de ontwerpbegroting 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) RHC Drents Archief toegezonden. De ontwerpbegroting is binnen de kaders van de Strategische Visie 2025-2028 door het Dagelijks Bestuur van het Drents Archief opgesteld en wordt conform artikel 35 van de WGR 2022 voorgelegd aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de raden van de gemeenten Assen, Midden-Drenthe, Tynaarlo en Westerveld en het Waterschap Drents Overijsselse Delta. De minister, de raden van de gemeenten en het algemeen bestuur van het waterschap kunnen binnen twaalf weken reageren op de inhoud van de ontwerpbegroting. Het dagelijks bestuur van het Drents Archief stelt de minister, de raden en het algemeen bestuur van het waterschap voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijzen alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt. Vervolgens wordt de begroting door het Algemeen Bestuur van het Drents Archief vastgesteld, waarna de begroting vóór 15 september aan de minister, de raden en algemeen bestuur van het waterschap en gedeputeerde staten van Drenthe wordt toegezonden.

Dossier 1867 voorblad

Toelichting voorstel college en raad_ontwerp-begroting GR Drents Archief 2026
Bijlage 1: Aanbiedingsbrief ontwerpbegroting 2026 GR Drents Archief
Bijlage 2: Begroting 2026 van de GR Drents Archief
Bijlage 3: Raadsbrief afzien zienswijze aan de GR Drents Archief

8.6 Ontwerpbegroting 2026 en jaarstukken 2024 VRD

Op 2 april heeft het algemeen bestuur van VRD de jaarstukken 2024 vastgesteld en de ontwerpbegroting 2026 voorlopig vastgesteld. Per brief, van 3 april, heeft de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) de jaarstukken 2024 ter informatie toegezonden naar de gemeenteraden. De VRD heeft op 15 april de ontwerpbegroting 2026 voor zienswijze aangeboden aan de raad.
Tijdens de zomermarkt op 21 mei zal de VRD een nadere toelichting geven over de opzet en inhoud van de ontwerpbegroting. De gemeenteraden worden vervolgens in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026. Het verzoek van de VRD is om de eventuele zienswijze uiterlijk op 30 juni 2025 in te dienen.

Dossier 1903 voorblad
Toelichting voorstel Begroting 2026 en jaarstukken 2024 Veiligheidsregio
VRD Jaarverslag 2024 incl verklaring getekend
Aanbiedingsbrief jaarverslag 2024
Ontwerpbegroting 2026 VRD
Aanbieding ontwerpbegroting 2026 VRD
Drentse oplegger Begroting VRD 2026
Reactie ontwerpbegroting 2026
Rapport benchmark veiligheidsregio Drenthe

8.7 Jaarstukken 2024 en begroting 2026 GR Recreatieschap Drenthe

Het Recreatieschap Drenthe is een samenwerkingsverband tussen de twaalf Drentse gemeenten en
Ooststellingwerf op het gebied van recreatie en toerisme. De binnen het Recreatieschap Drenthe samenwerkende gemeenten zijn betrokken bij de realisatie van een actief en vooral effectief beleid tot versterking van de toeristische/recreatieve sector in relatie tot de Drentse economie. Via het Recreatieschap Drenthe kunnen gemeenten actief en adequaat inspelen op de wensen en behoeften van de sector en het daardoor versterken van het economisch belang. Daar waar grensoverschrijdende
activiteiten plaatsvinden kan hierop via het Recreatieschap Drenthe worden ingespeeld. Het Recreatieschap Drenthe richt zich op de coördinatie, belangenbehartiging, proces- en projectmanagement, advisering, beleid en beheer.
In het Dagelijks bestuur van het Recreatieschap Drenthe zijn de jaarrekening 2024 en de begroting 2026 behandeld en voorlopig vastgesteld op 11 april.
Het dagelijks bestuur heeft na voorlopige vaststelling de jaarrekening 2024 en de begroting 2026 aangeboden aan de deelnemende gemeenten.

Dossier 1841 voorblad
Toelichting voorstel Begroting 2026 en jaarstukken 2024 RSD
7. RD-jaarverslag-2024
8. RD-begroting-2026
Reactie Midden-Drenthe Jaarrekening 2024 en begroting 2026

8.8 Verantwoording fractievergoedingen 2024

Elk jaar worden de bestedingen van de fracties verantwoord. De raad stelt voor de verantwoording over 2024 op basis van artikel 11 van de Herziene verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Midden-Drenthe 2022 de verantwoording vast. Op basis van de verantwoording en het aantal zetels van de fracties wordt het fractiebudget van het opvolgende jaar vastgesteld.
De fracties van de gemeente Midden-Drenthe hebben in de afgelopen maanden een overzicht aangeleverd met bijbehorende nota's, waarin zij de bestedingen van de fractie zichtbaar kunnen verantwoorden.

Dossier 1996 voorblad
Toelichting voorstel fractieverantwoordingen 2024
Verslag kascommissie

8.9 Wonen in Westerbork - Voor nu en in de toekomst

De gemeente Midden-Drenthe staat voor een aanzienlijke woningbouwopgave tot 2030. Ook is het van belang mogelijkheden te scheppen voor de woonvraag op de lange termijn na 2030. In Westerbork is sprake van een duidelijke en groeiende woningbehoefte. E zijn echter te weinig geschikte locaties om in deze behoefte te kunnen voorzien. De rapportage 'Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst' geeft inzicht in de locaties die we nader willen onderzoeken. Dit betreft zowel locaties in de bestaande kern (inbreiding) als ook de wijze waarop Westerbork kan groeien (uitbreiding). De rapportage laat zien hoe Westerbork op een zorgvuldige en toekomstbestendige manier kan groeien, met oog voor de lokale behoefte, de leefbaarheid van het dorp en de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de omgeving.

Dossier 1936 voorblad
Toelichting voorstel
Wonen in Westerbork - Voor nu en in de toekomst
Raadsbrief

8.10 Westerbork vestigen voorkeursrecht

Uit de Woonvisie blijkt dat er in Westerbork een lokale woningbehoefte is van 95 woningen. In de visie 'Westerbork vooruit', opgesteld door Belangenvereniging Dorp Westerbork, staat dat er met name behoefte is aan voor starters en senioren. Om de woningbehoefte in te kunnen vullen, hebben we gebieden nodig waar grotere hoeveelheden woningen kunnen landen. Om na te gaan welke locaties mogelijk geschikt kunnen zijn, is voor Westerbork verkennend onderzoek uitgevoerd door een extern bureau. Hieruit blijkt dat het gebied aan de noordkant van het dorp mogelijk geschikt is.
Om er voor te zorgen dat de gemeente regie houdt op de grondpolitiek in dat gebied en tijd heeft om nader onderzoek te doen, is besloten voorkeursrechten te vestigen op basis van de Omgevingswet.

Dossier 1939 voorblad
Toelichting raad voorkeursrecht Westerbork
Zienswijzen nota voorkeursrecht Westerbork
1 zienswijze geanonimiseerd
2 zienswijze geanonimiseerd
3 zienswijze geanonimiseerd
4a zienswijze geanonimiseerd
4b zienswijze geanonimiseerd lijst reacties
Geanonimiseerd Tips en opmerkingen inloopbijeenkomst 17 april 2025 Westerbork
Raadsbesluit vestigen voorkeursrecht Westerbork
Raadsbrief voorstel bekrachtigen voorkeursrecht Westerbork
Modelbrief toezenden nota van zienswijzen
Brief voor bewoners na bekrachtiging raadsbesluit
Geanonimiseerde bezorglijst brief aanwonenden bewoners aangrenzende eigenaren
Modelbrief eigenaren zakelijke gerechtigde na raadsbesluit
Publicatie tekst gemeenteblad na raadsbesluit
Kaart gebied vestiging voorkeursrecht met perceelnummers
Lijst kadastrale percelen vestiging voorkeursrecht Gemeente Midden-Drenthe

8.11 Omgevingsdienst Drenthe Jaarstukken 2024, Ontwerpbegrotingswijziging 2025, Ontwerpbegroting 2026 en Jaarverslag

Per brief van 18 april 2025 heeft de OD Drenthe de jaarstukken 2024, de ontwerpbegrotingswijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026 toegezonden.
De jaarstukken 2024 zijn ter kennisname. De ontwerpbegrotingen zijn behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur van 7 april 2025. Raden en staten kunnen een zienswijze indienen over de ontwerpbegrotingen. De zienswijzen worden besproken in de vergadering van het dagelijks bestuur van 14 juli 2025.
De (eventueel gewijzigde) ontwerpbegrotingen worden vervolgens ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur op 8 september 2025.

Dossier 1866 voorblad
Toelichting voorstel
Aanbiedingsbrief Jaarstukken 2024 met bijlagen
Jaarverslag 2024 Midden Drenthe
Aanbiedingsbrief ontwerpbegrotings(wijziging)
Omgevingsdienst Drenthe Begrotingswijziging 2025
Omgevingsdienst Drenthe - Ontwerpbegroting 2026
Drentse oplegger GR - Ontwerpbegrotingswijziging 2025 - Omgevingsdienst Drenthe
Drentse oplegger GR - Ontwerpbegroting 2026- Omgevingsdienst Drenthe

Voorstel gewijzigd vaststellen begroting 2026 Omgevingsdienst Drenthe - Aanpassing indexering
Brief raad aan Omgevingsdienst Drenthe

9 Bespreekstukken

9.1 Jaarstukken 2024

Op grond van artikel 198 eerste lid van de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de jaarrekening en het jaarverslag vast. Deze stukken zijn verenigd in de jaarstukken.

Dossier 1957 voorblad
Toelichting voorstel jaarstukken 2024
Memo WFO over Jaarstukken 2024
Jaarstukken 2024
Memo wijziging jaarstukken 2024
Gemeente Midden-Drenthe - Accountantsverslag 2024 ('was getekend')
Gemeente Midden-Drenthe - Controleverklaring 2024 ('was getekend')

10 Sluiting

Besluitenlijst Gemeenteraad

Datum	27-05-2025
Tijd	19:30 - 23:00
Locatie	Dorpshuis De Heugte (Lijsterstraat 1, Nieuw-Balinge)
Voorzitter	Jan Zwiers
Aanwezigen	Henk van der Beek, Jan Beugel, Ageet van Dijken-te Velde, Arjan van Gelderen, Charles de Haas, Hilda van der Heide-Hoogeveen, Mannuela Huisman, Jan Jonker, Karin Kappen-Kreeft , Jannes Kerssies, Patricia Lauffer, Marten Leistra, Niels Maagd, Hetty Meijering-Kerssies, Wim Oosting, Tineke Posthoorn, Gineke Radix-Feijen, Veronique Roerink, Arjen Schep, Harry Sikkenga, Anne Souren en Henk de Weerd
Afwezigen	Arjen Warners

1 Opening

De voorzitter heet de aanwezigen van harte welkom in het dorpshuis in Nieuw Balinge. Hij meldt de heer Warners afwezig. Hij heet de cursisten van de training Politiek Aktief bijzonder welkom. Zij hebben voor de start van de vergadering hun certificaat ontvangen.

2 Vaststellen agenda

De agenda wordt conform vastgesteld.

3 Stand van zaken 'Ruimte voor defensie'

De burgemeester informeert de raad over het proces rond de landelijke besluitvorming in het kader van Ruimte voor Defensie.
Het besluit is op 23 mei jl. bekendgemaakt. De voorzitter gaat in op de verschillende vormen van ondersteuning die er vanuit de gemeente in de richting van inwoners en (met name) direct betrokkenen worden geboden. De voorzitter benoemt hierbij de emoties die spelen bij betrokkenen en bestuurders en medewerkers rond dit dossier. Tevens benoemt hij de acties en gesprekken op korte termijn.
Aansluitend stellen de heer Kerssies (GB-BBB), mevrouw Kappen (CDA) en mevrouw Van Dijken (CU) een paar korte vragen waarop de voorzitter reageert.

4 Benoeming mevrouw G.F. ter Veen-Buffinga tot commissielid CDA

Op grond van de Verordening op de raadscommissies 2018 – eerste wijziging 2025, kan een fractie met twee of meer raadszetels één niet-raadslid voordragen voor benoeming in een commissie. De fractie van CDA heeft momenteel een vacature voor een commissielid. Door deze benoeming wordt die vacature opgevuld.

Besluit:

De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
Mevrouw G.F. ter Veen-Buffinga te benoemen als commissielid en te benoemen in de commissie Zorg en Welzijn

Toelichting:
De commissie van onderzoek geloofsbrieven wordt gevormd door: de dames Posthoorn en Radix en de heer Jonker. Mevrouw Posthoorn brengt als voorzitter verslag uit aan de raad en meldt dat de geloofsbrieven in orde zijn bevonden en de commissie de raad adviseert om mevrouw Ter Veen-Buffinga te benoemen als commissielid.
De raad besluit conform. Daarop legt mevrouw Ter Veen de eed af.

5 Videoverslag en besluitenlijst Gemeenteraad 14 april 2025, 15 april 2025 en 22 mei 2025

Besluit:
Alle verslagen worden conform voorstel vastgesteld.

6 Vragenhalfuur voor de raad

Er zijn geen vragen ingediend.

7 Lijst van toezeggingen en moties

7.1 Lijst van toezeggingen

Besluit:
Geen opmerkingen, wordt conform vastgesteld.

7.2 Lijst van openstaande moties

Besluit:
Geen opmerkingen, wordt conform vastgesteld.

8 Hamerstukken

8.1 Rapport rekenkamer Ondermijning

De rekenkamer heeft onderzoek laten uitvoeren naar ondermijning. Het onderzoek is uitgevoerd door Scherp in Veiligheid. De rekenkamer geeft aanbevelingen aan de raad en aan het college.

Besluit:
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Het rapport van de rekenkamer Ondermijning - Tussen licht en donker en de daarin opgenomen conclusies voor kennisgeving aan te nemen.
2. De bestuurlijke reactie van het college voor kennisgeving aan te nemen.
3. De aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen.
4. Het college te verzoeken de raad te informeren over de uitwerking van de aanbevelingen.

8.2 Gewenste grip op gezonde recreatieve groei

In 2024 heeft de raad de Koersnotitie vrijetijdseconomie 2024-2029 vastgesteld. De gemeente wil vervolgstappen zetten op basis van de Koersnota vrijetijdseconomie. Onderdeel daarvan is het actualiseren van het beleid voor verblijfs- en dagrecreatie.
Besluit:
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van het adviesrapport op verdere ontwikkeling

verblijfsrecreatie en dagrecreatie 'Gewenste grip op gezonde recreatieve groei' van Bureau Leisurebrains.
2. Het hierop gebaseerde 'Afwegingskader initiatieven verblijfs- en dagrecreatie' als werkwijze vast te stellen, voor zover het een raadsbevoegdheid betreft.
3. De aanbevelingen uit het adviesrapport over te nemen en het college de opdracht te geven deze uit te werken in de Omgevingsvisie Midden-Drenthe en in een (uitvoerings)programma.

8.3 Beleidskaders Ruimte-voor-Ruimte

In de raadsvergadering van 29 februari 2024 is een motie aangenomen waarin wordt gevraagd beleid te ontwikkelen om te reguleren op welke locaties in het buitengebied de ruimte-voor-ruimteregeling toegepast mag worden en de raad daarbij aan de voorkant te betrekken. In de actualisatie zijn de uitgangspunten van deze motie opgenomen en zijn de wijzigingen van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe opgenomen.

Besluit:

De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:

1. De beleidskaders Ruimte-voor-Ruimte Midden-Drenthe vast te stellen.
2. Kennis te nemen van het advies van het Dorpenoverleg Midden-Drenthe.

8.4 Ontwerp Uitvoering en Handhavingsstrategie Drenthe 2026-2029

Op 8 april heeft de Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe) de Ontwerp Uitvoerings- en Handhavingsstrategie Drenthe 2026-2029 (U&H strategie) toegestuurd. De U&H strategie wordt aan de gemeenteraad aangeboden voor een zienswijze.

Besluit:

De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van de Ontwerp Uitvoerings- & Handhavingsstrategie Drenthe 2026-2029.
2. Een zienswijze in te dienen op de Ontwerp Uitvoerings- & Handhavingsstrategie Drenthe 2026-2029.

8.5 Vaststelling waterbodemkwaliteitskaart

De waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's en de provincie Groningen hebben hun waterbodemkwaliteitskaart geactualiseerd. Met het accepteren van de geactualiseerde waterbodemkwaliteitskaart worden de belemmeringen in het grondverzet en de daarmee gepaard gaande hogere kosten weggenomen.

Besluit:

De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
De Waterbodemkwaliteitskaart Noorderzijlvest en Hunze en Aa's en provincie Groningen d.d. 21 december 2023 te accepteren als geldig bewijsmiddel voor de beoordeling van de kwaliteit van baggerspecie.

8.6 TAM-omgevingsplan Norgervaart 5b te Bovensmilde

Het plangebied wordt begrensd door het adres Norgervaart 5b, Bovensmilde. Kadastraal bekend als de percelen SDE01-K-2243, SDE01-K-2244 en SDE01-K-2447.
Directe aanleiding voor het TAM-omgevingsplan is het initiatief om een nieuwe bedrijfsloods van 800m2 ten noorden van de bestaande bedrijfsloods mogelijk te maken. Er zijn tegen het ontwerp TAM-omgevingsplan geen zienswijzen ingediend. Zodoende ontvangt de raad via het college het voorstel om het TAM-omgevingsplan ongewijzigd vast te stellen.

Besluit:

De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Het TAM-omgevingsplan ‘’TAM-omgevingsplan Hoofdstuk 22a Norgervaart 5b te Bovensmilde’’ met IMRO-code NL.IMRO.1731.TAMNorgervaart5bBO-ON01 vast te stellen (artikel 2.4 en 16.30 Omgevingswet)
2. Bij dit TAM-omgevingsplan geen kostenverhaal toe te passen (artikel 13.11 Omgevingswet).
3. Het vastgestelde TAM-omgevingsplan bekend te maken en ter inzage te leggen (artikel 16.30 Omgevingswet).

9 Bespreekstukken

9.1 Weigering bestemmingsplan Eursingerstraat tegenover 21, Westerbork

Voorliggend voorstel betreft het (postzegel)bestemmingsplan Eursingerstraat tegenover 21, Westerbork. Het plan heeft begin 2024 ter inzage gelegen. Het plan is reeds besproken in de commissievergadering van 28 november j.l. In de commissievergadering is aangegeven dat er juridisch advies ingewonnen moest worden met betrekking tot de juridische houdbaarheid van de Nota van zienswijzen, de onderbouwing van het weigeringsbesluit. Op basis van het ingewonnen juridische advies is de Nota van zienswijzen aangepast en wordt het weigeringsvoorstel opnieuw aangeboden aan de Raad.

Besluit:

De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Het bestemmingsplan Eursingerstraat tegenover 21, Westerbork met imro-code NL.IMRO.1731.EursstraatTO21WB-ONT1 op basis van de nota van zienswijzen niet vast te stellen.

Toelichting:

De raad bespreekt het voorstel in één termijn en wethouder Schipper gaat in op de gestelde vragen.

9.2 Voorstel renovatie gemeentehuis Midden-Drenthe

Op 11 februari 2025 heeft de commissie Algemeen Bestuur een opiniërende bespreking gehouden over drie scenario’s voor de renovatie van het gemeentehuis van Midden-Drenthe. Tijdens deze vergadering brachten commissieleden verschillende perspectieven en aandachtspunten naar voren. Naar aanleiding daarvan is een extra scenario toegevoegd: scenario

0, het uitstellen van de renovatie. In de volgende stap – de adviserende bespreking op 13 mei 2025 – wordt de raad gevraagd of zij kan instemmen met scenario 3.

Besluit:
De raad besluit in meerderheid met 15 stemmen voor en 7 tegen:
1. In te stemmen met de verdere uitwerking van scenario 3;
2. Het investeringskrediet van 15,2 mln. zoals opgenomen in de begroting 2025-2029, beschikbaar te stellen;
3. Het college te verzoeken om het voorlopig ontwerp ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

Toelichting:
De raad bespreekt het voorstel in twee termijnen en wethouder Schipper gaat in op de gestelde vragen. Tussendoor wordt kort geschorst.
De fracties van PvdA, VVD, CDA, Positief Vooruit, CDA, CU, Groen Links en D66 stemmen voor het voorstel (15 stemmen).
De fracties van GB-BBB en OMD (7 stemmen) stemmen tegen het voorstel.
De vraag over de kosten (15 miljoen of 18 miljoen) beantwoordt de wethouder kort voor de sluiting. Het betreft een verschil tussen mét en zonder omzetbelasting.

10 Moties vreemd aan de orde van de dag

10.1 Motie vreemd GroenLinks Samen sterk voor een betaalbare en sociaal duurzame zorgvoorziening in Midden-Drenthe

Besluit:
De motie wordt unaniem aangenomen.

Toelichting:
De heer Van der Beek (GL) licht het voorstel toe. Wethouder Raven verzorgt een reactie. Het college staat positief tegenover de motie. Tussendoor wordt de vergadering kort geschorst.

11 Sluiting

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inzet. Hij meldt dat de raad is uitgenodigd voor het afscheid van de gemeentesecretaris de heer Hacking op 26 juni a.s. De heer Hacking woont vandaag voor het laatst de raadsvergadering bij.

De voorzitter sluit om 22.05 de vergadering.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 26 juni 2025,

De raadsgriffier, De voorzitter,

Gemeenteraad

Dossiernummer	2052
Extern Zaak ID	4964038
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	4
Titel	Opiniërende bespreking Concept zienswijze ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (rechtstreeks geagendeerd)

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Op 23 mei 2025 heeft de staatssecretaris van Defensie de ontwerpnota Nationaal Programma Ruimte voor Defensie openbaar gemaakt. De gemeente Midden-Drenthe wordt zwaar getroffen door onder meer de uitbreiding van Oefenterrein De Haar. Daarom is het college voornemens een zienswijze in te dienen. Het college vraagt de raad via een opiniërende bespreking in de raadsvergadering zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken met betrekking tot de concept zienswijze over de ontwerpnota Nationaal Programma Ruimte voor Defensie.

Voorgesteld besluit
Portefeuillehouder: burgemeester Zwiers

De raad spreekt opiniërend over de concept zienswijze op de Ontwerpnota Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Elke fractie kan tijdens de opiniërende bespreking wensen en bedenkingen kenbaar maken over deze concept zienswijze.

Besluit
Portefeuillehouder: burgemeester Zwiers

De raad spreekt opiniërend over de concept zienswijze op de Ontwerpnota Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Elke fractie gaat in op de concept zienswijze en maakt wensen en bedenkingen kenbaar maken over het concept.

Toelichting

Agendapunt 4 wordt voorgezeten door de plv. vz. van de raad de heer J.C. Beugel.

Portefeuillehouder burgemeester Zwiers reageert op de inbreng van de fracties.
Er blijkt unaniem steun voor de zienswijze vanuit het college en enkele nuanceringen worden toegevoegd.
De oproep om contacten te leggen met de Tweede Kamerleden wordt breed gedeeld. De lobby zal zich vooral richten op alternatieven die genoemd zijn.
Ook het kostenaspect voor de gemeente zelf wordt benoemd. De portefeuillehouder geeft aan dat dit wordt bijgehouden. Burgemeester Zwiers is van mening dat een contactpersoon van defensie op bepaalde moment in het gemeentehuis beschikbaar zou moeten zijn.
Verder wordt gerefereerd aan een brief (zie ingekomen stukken raad) van het college

naar defensie over de kritiek op de communicatie vanuit defensie over dit onderwerp.

De plaatsvervangend voorzitter dankt iedereen voor de inbreng. Hij bedankt alle betrokkenen voor hun inbreng en wenst hun veel sterkte.

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
telefonisch bereikbaar van
ma t/m vrij van 8.30 – 16.30 uur
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00
vr 8:30 - 12:00

Ministerie van Defensie
Directie Materieel, Vastgoed, Leefomgeving en Duurzaamheid
O.v.v. Nationaal Programma Ruimte voor Defensie
Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Datum: 8 juli 2025
Behandeld door: Ruimtelijk beleid en projecten
Zaaknummer: 3983269
Onderwerp: Zienswijze ontwerpprogramma NPRD

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op: **8 juli 2025**

CONCEPT

Geachte heer/mevrouw,

Namens de gemeente Midden-Drenthe dienen wij een zienswijze in tegen het Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). Onze zienswijze gaat over de bovenregionale behoeften XI (laagvliegoefengebieden) en XII (helikopterlandingsplaatsen) en over de locatiespecifieke behoeften 13 (uitbreiding oefenterrein De Haar) en 44 (oefenterrein met graafmogelijkheden). Deze behoeften raken onze gemeente rechtstreeks. Wij hebben deze zienswijze met onze gemeenteraad opgesteld. Samen komen wij op voor het belang van leefbaarheid, rust en historische continuïteit in het getroffen gebied.

Dit zijn de onderwerpen die wij in onze zienswijze bespreken:

1. Inleiding 2
2. Onze rol 2
3. Onze ervaringen tot nu toe 2
4. Afwegingsprincipes NOVI 3
5. Bovenregionale behoefte XI Laagvliegoefengebieden 6
6. Bovenregionale behoefte XII Helikopterlandingsplaats 7
7. Locatiespecifieke behoefte 13: uitbreiding oefenterrein De Haar 8
8. Locatiespecifieke behoefte 44: oefenterrein met graafmogelijkheden 14
9. Vervolg 14
10. Conclusie 16

1. Inleiding

Op 24 september 2024 hebben wij de staatssecretaris van Defensie samen met de gemeenten Assen en Aa en Hunze een brief gestuurd over het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie. Daarin hebben we aangegeven dat we begrijpen dat Defensie moet groeien, gelet op de veranderde veiligheidssituatie in de wereld en dat Oefenterrein De Haar voor Defensie een mogelijke locatie kan zijn om uit te breiden. Wel hebben we daarbij de dringende oproep gedaan om zorg te dragen voor een zorgvuldig proces, voor mitigerende maatregelen en een ruimhartige compensatie.

Vanaf 28 mei 2025 heeft Defensie het ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie met bijbehorende planMER ter inzage gelegd.

2. Onze rol

In het proces van het NPRD hebben wij als gemeente grote belangen vanwege de ligging van het gebied. In de eerste plaats gaat het om het welzijn van onze inwoners en bedrijven, die wij in dit proces behartigen. We zien het als onze taak om u te blijven wijzen op de belangen van onze inwoners en bedrijven. Ook zien we het als onze rol u van de juiste gebiedsinformatie te voorzien, die nodig is voor de besluitvorming. Vanuit deze rol hebben wij deze zienswijze geschreven.

3. Onze ervaringen tot nu toe

Communicatie en samenwerking

Over de communicatie en samenwerking hebben wij de Staatssecretaris van Defensie op 24 juni 2025 een separate brief gezonden. Defensie moet structureel inzetten op een zorgvuldige communicatie, als basisvoorwaarde voor draagvlak.

Onduidelijkheid

Tijdens de bijeenkomsten op 28 mei en 16 juni 2025 heeft Defensie ervaren welke impact de plannen op onze inwoners en bedrijven hebben. Volgens onze inwoners lijkt Defensie niet te begrijpen wat er speelt in het gebied. Ze voelen zich niet serieus genomen. De MER-rapportage komt sturend op onze inwoners over. Zij krijgen het gevoel dat van het begin af aan een keuze is gemaakt voor bepaalde gebieden en dat de zienswijzen er niet toe deden.

Een voorbeeld is het Witterveld. Daarover heeft het Bewonersinitiatief Laaghalerveen en omstreken een brief naar Defensie gestuurd. Hierover is niets terug te vinden in de stukken. In de stukken staat dat de verwachting is dat de ADC-toets niet met goed gevolg doorlopen kan worden. Ambtelijk heeft Defensie beloofd deze toets wel uit te voeren, om deze stelling te onderzoeken. Dit is echter niet gedaan.

Er is ook onduidelijkheid gezaaid over de natuuropgave die erbij betrokken wordt. Onze inwoners reageren daar heel heftig op. Het voelt voor hen als oneigenlijk gebruik. Waarom is dit meegenomen in het voorkeursalternatief?

CONCEPT

Ook is er onduidelijkheid over wat er precies in het gebied zal gebeuren. Wij begrijpen dat de nationale veiligheid verhindert om concreet aan te geven wat wanneer zal gebeuren, maar Defensie kan meer uitleg geven dan wat tot nu toe in de stukken staat: 'Tijdens de oefeningen op het terrein is onder andere aandacht voor basisopleidingen (militaire vaardigheden), vaktechnische opleidingen, uitgestegen en bereden infanterieoefeningen, rijvaardigheidsoefeningen en genieoefeningen.' Iemand die niet bekend is met Defensie, weet niet wat hiermee bedoeld wordt. Leg het in begrijpelijke taal uit.

Tot slot is er onduidelijkheid over hoe het nu verder gaat. Defensie heeft een infographic gepubliceerd over het proces, maar deze is zeer op hoofdlijnen en eindigt bij de vaststelling van het NPRD. Onze inwoners en ook wij hebben behoefte aan een veel concreter overzicht waaruit duidelijk blijkt op welk moment welke invloed uitgeoefend kan worden.

Onze oproep aan Defensie:
- Voeg zichtbaar informatie uit de eerder ingediende zienswijzen toe.
- Geef uitleg over wat er precies in het voorkeursgebied zal gebeuren.
- Maak een uitgebreide infographic over het proces.

4. Afwegingsprincipes NOVI

Bij de afweging van de ruimtebehoefte van de nationale belangen, hanteert de Nationale Omgevingsvisie drie afwegingsprincipes, die ook voor het NPRD gelden. Wij citeren uit het NPRD:

1. Recht doen aan volgende generaties: niet afwentelen.
   De ruimtebehoefte van Defensie niet ondoordacht op andere functies afwentelen, zoals op landbouwgronden en natuur. Defensie heeft hier zoveel mogelijk rekening mee gehouden bij de bepaling van de voorkeurslocaties.
2. Recht doen aan schaarste: combineren waar mogelijk. Dit betekent dat Defensie waar het kan naar mogelijkheden zoekt voor slimme functiecombinaties en naar het efficiënt ruimtegebruik met behoud van de ruimtelijke kwaliteit. Hierbij wordt ook gekeken naar opgaves van medeoverheden. Defensie ziet verschillende kansen voor functiecombinaties, met name op het gebied van cultureel erfgoed, natuur en biodiversiteit, rekening houden met water en bodem en energie en duurzaamheid. Defensie kan een bijdrage leveren aan de natuurherstelopgave met herstelmaatregelen op eigen terrein.
3. Recht doen aan eigenheid: gebiedskenmerken centraal. In het plan MER is erfgoed meegenomen als gebiedskenmerk. Defensie wil beschermen en benutten wat er is en nieuwe, onderscheidende ruimtelijke kwaliteit ontwikkelen. Defensie werkt aan lokaal passende oplossingen, die daar ook voor arbeidsplaatsen en vitaliteit zorgen.

Wij vinden dat Defensie in het ontwerp NPRD deze afwegingsprincipes onvoldoende tot uitwerking laat komen en daar op bepaalde punten zelfs in strijd mee handelt. Dit leggen wij hieronder uit.

Niet afwentelen
In het MER is te lezen dat een toename van stikstofdepositie verwacht wordt door meer laagvliegen en meer vliegtuigbewegingen van helikopters bij helikopterlandingsplaatsen. Ook is een toename van de stikstofdepositie te verwachten door de uitbreiding van oefenterrein De Haar en door eventueel machinaal graven.

In het MER staat dat afgesproken is om stikstof niet het leidende principe te maken bij afwegingen. Pas in vervolgbesluiten zijn vergunningen voor Natura 2000 nodig. Dit duurt nog 2 tot maximaal 10 jaar. De verwachting is vanuit het Rijk dat het stikstoflandschap er dan anders uitziet. Defensie is bovendien een van de grootste natuurbeheerders en het NPRD voegt per saldo waarschijnlijk net wel of net niet stikstofdepositie toe. En specifiek over De Haar staat er: saldo beschikbaar doordat boerderijen onderdeel zijn van het voorkeursalternatief. Naar verwachting door per saldo positief effect inpasbaar.

Door hier zo mee om te gaan, wentelt Defensie dit probleem af op de volgende generatie. Want door het additionaliteitsvereiste moet alle stikstofwinst in Midden-Drenthe ingezet worden voor de vele stikstofgevoelige natuurgebieden die in en rondom Midden-Drenthe liggen. Deze ruimte is niet beschikbaar voor Defensie, ook al is Defensie natuurbeheerder. En het Rijk is al jaren bezig met dit dossier, zonder dat er duidelijke stappen gezet worden wat betreft vermindering van uitstoot van stikstof en het borgen van maatregelen om de natuur te herstellen.

Onze verwachting is dan ook niet dat het stikstoflandschap er binnen 2 tot maximaal 10 jaar anders uitziet. Mocht dat al zo zijn, dan is deze ruimte nodig voor het legaliseren van bijvoorbeeld PAS-melders. De regering heeft hier een verantwoordelijkheid liggen.

Vervolgens staat in het MER dat Defensie onderzoekt of het een uitzonderingspositie of bijzondere positie in kan nemen vanwege de veiligheid van het land. Als Defensie dit gaat doen, wordt er nog meer afgewenteld. Want dan moet de rest van Nederland de stikstofemissies van Defensie weer goedmaken.

Wij roepen Defensie dan ook op stikstof een volwaardige plaats te geven in de afweging en te toetsen of de plannen werkelijk uitvoerbaar zijn. De claim van Defensie weegt zwaar vanwege de internationale spanningen en daarbij is er ook een andere kant. Als we deze aarde niet leefbaar houden, dan valt er op een gegeven moment ook niets meer te verdedigen.

Of om met de Commissie voor de m.e.r. te spreken[1]: het is belangrijk geen onderzoek en keuzes die vanuit milieu en natuur doorslaggevend zijn naar vervolgbesluiten door te schuiven. Het MER moet daarom een duidelijk en tijdig antwoord geven op de vraag welke

[1] Pagina 57 van MER rapport deel A.

CONCEPT

milieuruimte Defensie vraagt en of deze in principe aanwezig is, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de afspraken die al zijn gemaakt met betrekking tot de milieuonderwerpen.

Onze oproep aan Defensie:
- Geef stikstof een volwaardige plaats in de afweging. Wentel niet af op de omgeving of op volgende generaties.

Combineren waar mogelijk
Gebruik combineren zou aan de orde kunnen zijn bij behoefte 13, uitbreiding Oefenterrein De Haar. Helaas wordt hier niet op ingegaan in het NPRD of het MER. Wij begrijpen dat het de bedoeling van Defensie is om het nieuwe oefenterrein veelvuldig te gaan gebruiken. Maar dit is wellicht te combineren met het gebruik als grasland. Of misschien voegt het juist wel wat toe om te oefenen op een maïsakker. En er moet een bufferzone ingericht worden. Is daar agrarisch medegebruik mogelijk?

De mogelijkheden van agrarisch medegebruik zullen onderzocht moeten worden, juist omdat dit de tweede keer is dat Defensie in dit gebied grond claimt. Defensie moet alles op alles zetten om zorgvuldig met de ruimte om te gaan.

De agrariërs in het gebied staan ervoor open om de mogelijkheden met Defensie te onderzoeken. We begrijpen de wens van Defensie om geheel eigen baas te zijn op eigen grond en zonder belemmeringen de oefeningen te plannen, maar in ons volle land is deze claim niet goed uitlegbaar. Ook vanuit het Rijk is al vaker aangegeven dat eenzijdige claims op het landschap niet meer in deze tijd passen. Wij zien Defensie als een vooruitgeschoven post om hier creatief in te gaan staan en te proberen zoveel mogelijk samen te creëren en te leven met de omgeving.

Voor Defensie zit hier ook een belangrijke weg terug in. Stel dat het niet lukt om voldoende personeel te vinden voor alle plannen en dat het dus uiteindelijk niet mogelijk blijkt om zoveel oefenterrein te gebruiken, dan is er in ieder geval wel het agrarisch medegebruik en zijn gezinnen minder hard geraakt.

Onze oproep aan Defensie:
- Onderzoek de mogelijkheden van agrarisch medegebruik. Zet alles op alles om zorgvuldig met de ruimte om te gaan.

Gebiedskenmerken centraal
Tot onze grote verbazing staat in het planMER dat de uitbreiding van oefenterrein De Haar geen aantasting van culturele waarden tot gevolg heeft. In het voortraject hebben wij al aangegeven dat deze aanname niet klopt. Een deel van het terrein is attentiegebied op grond van onze Cultuurhistorische Waardenkaart. Dat betekent dat het landschap hier nog gaaf is. En een deel van het terrein is es. Deze es is cultuurhistorisch waardevol en wordt beschermd

CONCEPT

zodat ook generaties na ons van dit landschap kunnen genieten. Op deze gronden is alleen gebruik als agrarische cultuurgrond toegestaan.

Deze esgronden vormen een essentieel onderdeel van het Drentse esdorpenlandschap, gekenmerkt door eeuwenlange agrarische benutting en kenmerkende ruimtelijke structuur. De aanleg van een militair oefenterrein op deze bodem betekent:
- Onherstelbare aantasting van het historische landschap
- Verlies van bodemstructuur door voertuigen
- Verlies van erfgoedwaarde en openheid van het gebied

Door dit gebied op te nemen in het voorkeursalternatief heeft Defensie hier dan ook niet de gebiedskenmerken centraal gesteld, terwijl dit wel moet op basis van de afwegingsprincipes uit de NOVI. Wij gaan ervan uit dat dit in de vervolgprocedure wel op de juiste manier wordt verwerkt.

In dit verband is het ook goed erop te wijzen dat een deel van de voorkeurslocatie in het wegpanorama van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe ligt.

Onze oproep aan Defensie:
- Stel de gebiedskenmerken centraal en bescherm het cultuurhistorisch waardevolle landschap.

Hieronder gaan wij nog afzonderlijk in op de vier behoeften die onze gemeente raken.

5. Bovenregionale behoefte XI Laagvliegoefengebieden

De gemeente Midden-Drenthe ligt nagenoeg geheel in een bestaand laagvlieggebied. Dit heeft een maximaal beoogd gebruik van < 125 uur per jaar. Betreft dit alleen de Nederlandse behoefte? Kunnen hier nog meer uren bijkomen vanuit de behoefte van internationale partners? En zo ja, hoe groot is die behoefte en is dit voldoende in het MER-onderzoek meegenomen?

In het planMER staat dat het effect van laagvliegende helikopters op de geluidbelasting (in Lden) bij woningen en andere geluidgevoelige functies niet berekend kan worden. Overvliegende helikopters zorgen voor een kort moment voor hoge geluidbelasting (piekgeluid). Hoe hoog dit piekgeluid is, is op dit moment niet te bepalen. Dit is sterk afhankelijk van de lokale situatie, de vlieghoogte, het type helikopter en verdere gegevens over de activiteit die niet op voorhand bekend zijn. In plaats daarvan is in het planMER gekeken naar de dichtheid van geluidgevoelige functies binnen een gebied, want deze geeft een indicatie van de te verwachten hinder door laagvliegen.

Wij begrijpen dit abstractieniveau voor een planMER. Wij willen echter ook dat onevenredige hinder voor de functies in onze gemeente voorkomen wordt. In de vervolgprocedure willen wij dat de geluidbelasting wel concreet gemaakt is.

CONCEPT

In het planMER wordt ingegaan op hinder voor dieren. Door tijdige communicatie over laagvliegactiviteiten richting melkveehouderijen en paardenhouderijen kunnen bewoners en bedrijven maatregelen nemen, bijvoorbeeld door dieren tijdelijk binnen te houden.

Hoe en naar wie vindt deze communicatie plaats? Waar wordt vastgelegd dat dit ook wordt nageleefd? Dezelfde vraag hebben wij over gedragsregels voor piloten. En hoe zit dit wat betreft het omgaan met calamiteiten? Is er een klachtenlijn? Wij zouden het waarderen als Defensie hierop nu al een concreet antwoord geeft, in plaats van slechts te verwijzen naar de vervolgprocedure.

Laagvliegen met helikopters kan impact hebben op vogels. Ook daar wordt in het planMER op ingegaan. Wij willen in dit verband graag wijzen op het Diependal. Dit is een uniek vogel rust- en broedgebied. Boven dit gebied en de directe omgeving moeten geen laagvliegactiviteiten plaatsvinden.

Defensie heeft gekozen voor een licht planologisch regime, dat met de betrokken provincies verder uitgewerkt zal worden. Wij willen daar als gemeente ook bij betrokken worden, omdat dit ook een doorwerking zal krijgen in ons omgevingsplan en omdat wij de belangen van onze inwoners en bedrijven hierin behartigen.

Onze oproep aan Defensie:
- Maak de geluidsbelasting inzichtelijk, voorkom onevenredige hinder.
- Maak duidelijk hoe de communicatie plaats zal vinden en wat het calamiteitenplan is.
- Vlieg niet boven het Diependal.
- Betrek de gemeente bij de uitwerking van het licht planologische regime.

6. Bovenregionale behoefte XII Helikopterlandingsplaats

In het planMER staat dat Defensie behoefte heeft aan meer mogelijkheden om met helikopters te landen op militaire oefenterreinen en aan het vergroten van flexibiliteit voor het landen op het oefenterrein.

Op pagina 42 van het NPRD staat dat het maximaal beoogd gebruik van de beoogde helikopterlandingsplaats op Oefenterrein De Haar < 1.500 helikopterlandingen per jaar is. Deze term komt in het planMER niet voor. Bedoelt Defensie in de tabel misschien de vliegtuigbewegingen? In het webinar over helikopterlandingsplaatsen werd verteld dat het landen en het opstijgen beide vliegtuigbewegingen zijn. Begrijpen we daaruit goed dat het niet zo is dat 1.500 keer per jaar een helikopter over onze gemeente naar de landingsplaats vliegt, maar dat dit veel minder zal zijn omdat bij de helikopterlandingsplaats meerdere vliegtuigbewegingen plaatsvinden? Hoe zit dit nu?

In de planMER staat dat rekening wordt gehouden met het beperken van geluidshinder voor de omgeving. De hinderzone is berekend op 400 meter. Wij hebben vraagtekens daarbij. Onze inwoners, ervaringsdeskundigen, geven aan dat ze een landende of hoverende helikopter op 1.500 meter afstand nog kunnen horen. Is het dan wel juist om aan te nemen dat buiten 400 meter geen sprake is van hinder? Is hierbij bovendien wel gekeken naar de effecten wanneer meerdere helikopters tegelijkertijd oefenen? En heeft deze hinderzone ook betrekking op trillingen?

In een eerdere fase werd ambtelijk aangegeven dat alleen binnen de contouren van het huidige oefenterrein met de helikopters geland zal worden. Uit het MER begrijpen wij dat toch ook gekeken is naar landingsplaatsen op de uitbreiding van het oefenterrein, in de gemeente Midden-Drenthe. Hier kunnen wij ons niet in vinden, wij gaan hiermee niet akkoord. Onze gemeente wordt al veel te hard geraakt door de uitbreiding van het oefenterrein. Defensie geeft dat in het MER zelf ook aan: “In de basis kan wel gesteld worden dat rondom De Haar door de cumulatie van alle activiteiten de hinderbeleving enigszins kan toenemen.” Daar komt bij dat het landen van helikopters ervoor zorgt dat de door Defensie voorgestelde mitigerende maatregel van openstelling voor recreatief gebruik wordt belemmerd. Dat alles opgeteld, maakt dat wij niet kunnen instemmen met een helikopterlandingsplaats op ons grondgebied. Defensie moet het landen met helikopters beperken tot het huidige oefenterrein.

Onze oproep aan Defensie:
- Zorg voor een voor deze geluidsbelasting onderbouwde hinderzone.
- Realiseer geen helikopterlandingsplaats binnen de uitbreiding van Oefenterrein De Haar binnen de gemeente Midden-Drenthe.

7. Locatiespecifieke behoefte 13 Uitbreiding OT De Haar

Naast hetgeen wij hiervoor hebben aangegeven bij de Afwegingsprincipes NOVI, brengen wij de volgende zienswijzen naar voren over de uitbreiding van Oefenterrein De Haar.

Impact
Allereerst spreken wij onze waardering uit voor het feit dat Defensie aangeeft dat de belangrijkste overweging bij de keuze voor het voorkeursalternatief is om het effect op het aantal woningen, bedrijven en sociale cohesie zoveel als mogelijk te minimaliseren.

Defensie heeft de keuze gemaakt om niet alle woningen en bedrijven te ontzien. Defensie vraagt van inwoners om hun bedrijf, hun levenswerk, te beëindigen en ook hun sociale bestaan op deze plaats. Er zijn familiebedrijven bij die gedurende vele jaren zijn opgebouwd. Het zijn bedrijven met opvolgers, een jonge generatie die staat te popelen om verder te gaan. Het is maar zeer de vraag of deze bedrijven wel te verplaatsen zijn binnen Nederland, in verband met de natuurwetgeving. Deze onzekerheid heeft enorm veel impact op de betrokken gezinnen en alle anderen die betrokken zijn bij deze bedrijven.

Defensie geeft aan dat de uitbreiding van Oefenterrein De Haar niet gerealiseerd kan worden zonder hinder voor de omwonenden. De leefbaarheid komt onder druk te staan. Maar leefbaarheid is een fundamentele voorwaarde voor het welzijn van onze inwoners. Zij zijn het die in dit gebied wonen, hun leven opgebouwd hebben, er persoonlijke waarden hebben.

Omdat de gevolgen zo complex en ingrijpend zijn, is een zorgvuldig onderzoek nodig. Een onderzoek naar alternatieven, een efficiëntere inzet van de huidige ruimte, dubbel ruimtegebruik en mitigerende maatregelen. Deze aspecten bespreken wij hierna, maar eerst gaan wij in op de informatie die in het MER gepresenteerd is.

Reactie op de beoordeling
Het voorkeursalternatief beslaat 292 ha in zuidelijke en westelijke richting. De inwoners daar, maar ook de recreatieve bedrijven, hebben belang bij het behoud van de rust in het gebied. Wij pleiten daarvoor en hebben daarom in het voortraject meerdere malen gevraagd om concreter te maken welke activiteiten op het oefenterrein plaats zullen vinden. In het kader van het landsbelang kan wellicht niet alles tot in detail worden gedeeld, maar nu ontbreekt in het MER alle informatie om enig gevoel te krijgen bij de omvang en impact van de activiteiten.

Vervolgens wordt in het MER wel een beoordeling gemaakt van de gevolgen van de activiteiten voor diverse thema's en vanuit diverse perspectieven. Een planMER is van een hoog abstractieniveau, maar zonder enige informatie over de omvang en impact van de activiteiten is deze beoordeling niet te maken. In die zin is het niet verwonderlijk dat onze inwoners aangeven het MER gekleurd te vinden. In het kader van de zorgvuldigheid zal Defensie deze omissie in het onderzoek moeten herstellen voordat het Kabinet een definitief besluit neemt. Dit is nodig om een goede afweging tussen de belangen te kunnen maken.

In het planMER deel A met locatiespecifieke bijlage zijn de beoordelingen voor de verschillende thema's opgenomen. Terzijde wijzen wij Defensie erop dat hierin een aantal keren gesproken wordt over de A58. Dit moet de A28 zijn. Het lijkt een kleine schrijffout, maar het doet veel met het gevoel van inwoners of ze überhaupt wel serieus genomen worden.

Ook wijzen wij erop dat op pagina 129 van het Deelrapport locatiespecifieke behoeften een eigennaam genoemd wordt. Dat dit ook de naam van het bedrijf is, maakt het nog niet goed om deze hier te noemen. Het voegt bovendien niets toe aan de beoordeling. Daarom de naam verwijderen.

Zoals hierboven aangegeven, kunnen wij de toekenning van de plussen en de minnen niet goed duiden, omdat de gegevens daarvoor ontbreken. Wat we wel lezen, is dat het landschap voor een oefenterrein omgevormd wordt tot een deels militair landschap en een deels natuurlijk landschap. Wat betreft dat aspect kunnen we de toekenning van de plussen en de minnen ook niet altijd goed duiden. Namelijk:

CONCEPT

- Bij het thema Geluid – hinder krijgt variant D een 0. Echter, variant D ligt naast een stiltegebied. Verder bestaat bij variant H een licht negatief effect. Ons is onduidelijk of deze variant ook gebruikt zal worden voor oefenactiviteiten en zo ja, voor welke. Wij verzoeken Defensie duidelijkheid hierover toe te voegen aan de stukken.
- Het thema Bodem wordt beoordeeld als geen effect. Maar het rijden met voertuigen, het schieten met munitie, het heeft effect op de bodem.
- Bij het thema Beschermde culturele erfgoedwaarden krijgen alle varianten een 0. Echter, in varianten C en D bevinden zich celtic fields en karrensporen. Daar had minstens 0/- aan toegekend moeten worden. Variant B bevat een beschermde es. Daar had een – aan toegekend moeten worden. Variant F ligt in een cultuurhistorisch attentiegebied. Ook daar had een – aan toegekend moeten worden.
- Bij het thema Landschap krijgen bijna alle varianten een 0/-. Echter, het wijzigen van een cultuurlandschap naar een natuurlijk landschap is zeer ingrijpend. Defensie geeft dat zelf ook aan in de stukken. Daarom hadden alle varianten buiten de natuurgebieden hier minimaal een min moeten krijgen.
- Bij het thema Landbouw krijgen de varianten A, B, E, F en H een min. De impact op de landbouw is echter enorm als er 250 ha landbouwgrond verdwijnt. In de voorkeursvariant moeten ook twee volwaardige agrarische bedrijven verdwijnen. Het verdwijnen van deze bedrijven heeft impact op de totale keten in deze omgeving: de agrarische bedrijven in de omgeving (ivm wisselteelt), toeleveranciers, afnemers, loonwerkers, onderhoud, veeartsen, etc. En er zijn bedrijven die niet hun gebouwen zullen verliezen, maar wel een deel van hun grond. Het is maar de vraag of deze bedrijven volwaardig door kunnen, wanneer ze grond verliezen. En dat heeft dan ook weer effect op de totale keten. Wij begrijpen niet waarom Defensie dit effect niet met twee minnen heeft beoordeeld, terwijl het effect op Natura2000 bij het gebruik van variant G wel met twee minnen is beoordeeld. Dit komt gekleurd over ten gunste van Defensie met een soort vooringenomenheid.
- Omdat de effecten zo enorm zijn en nu onderbelicht blijven in het rapport, vinden wij dat Defensie zo spoedig mogelijk een landbouw-effectrapport moet uitvoeren, om deze effecten goed in beeld te krijgen. Het Kabinet heeft deze informatie nodig om een goede belangenafweging te kunnen maken.
- Bij het thema Economie wordt aangegeven dat er geen effect is in de varianten A, B, E, F en H. Zoals we hiervoor hebben aangegeven, is hier echter een negatief effect te verwachten.
- Het thema Mobiliteit kijkt naar de verkeersveiligheid en de infrastructuur. Voor onze gemeente is de bereikbaarheid in het gebied zeer belangrijk. De wegen in en langs het huidige oefenterrein en in de voorkeursvariant zijn belangrijke verbindingswegen voor de omwonenden. Hetzelfde geldt voor de aansluiting van de Laaghalerveen op de Eekhoutswijk. Deze verbindingen moeten op een veilige manier blijven bestaan. De Eekhoutswijk is in de huidige staat zelfs niet geschikt voor militaire voertuigen.
- Bij het thema Sociale Cohesie scoort Variant A een 0. In MER deel B geeft Defensie echter aan dat het gebruik van deze variant een ontwrichtend effect op de gemeenschap kan hebben.

CONCEPT

- Bij het thema Geschiktheid voor militair gebruik – ligging scoort variant G negatief. Deze variant ligt echter direct naast het huidige oefenterrein. Waarom scoort deze dan negatief?

Onze oproep aan Defensie:
- Geef informatie over de omvang en impact van de activiteiten.
- Pas de beoordelingstabel aan en voeg ook daar meer duidelijkheid toe.
- Voer zo spoedig mogelijk een landbouw-effectrapport uit om de effecten op de landbouw goed in beeld te krijgen.

Dan gaan wij nu nog in op het efficiënter gebruiken van de huidige ruimte, het alternatievenonderzoek en de mitigerende maatregelen.

Efficiëntere inzet van de huidige ruimte
Wij missen een analyse van het huidige gebruik en de vraag of dit efficiënter kan om de impact op de omgeving te minimaliseren. In de stukken staat slechts dat het huidige terrein druk bezet is. Een nadere duiding is er niet. Onze inwoners geven aan dat het terrein niet druk bezet is. Gelet op de grote impact van de uitbreiding van Oefenterrein De Haar moet Defensie nauwkeurig kijken naar de eigen activiteiten. Kan het terrein anders ingericht worden? Kan Defensie zelf bepaalde dingen anders doen, zodat minder ruimte nodig is? Moet een aanpak blijven zoals deze is, of kan het anders? Kennelijk is dit in een voortraject wel gedaan, maar het is niet inzichtelijk en dus niet toetsbaar.

Onze oproep aan Defensie:
- Zet alles op alles om zorgvuldig met de ruimte om te gaan zodat de impact van de plannen beperkt kan worden: voer een toetsbare analyse uit naar efficiencymogelijkheden binnen Defensie en het efficiënter gebruiken van het eigen terrein.

Reactie op het alternatievenonderzoek
Wij maken ons zorgen over het alternatievenonderzoek. Dit is gedaan op basis van een bureaustudie. Gelet op de impact die de plannen nu al hebben, is dit niet aanvaardbaar en kan dit ook niet wachten tot het vervolgproces. Ga nu al in overleg met het gebied. De inwoners en bedrijven daar beschikken over gebiedsinformatie die onmisbaar is voor de uit te voeren belangenafweging. Wij hebben onze inwoners aangespoord om deze informatie via zienswijzen met Defensie te delen. Wij verwachten van Defensie dat ze deze informatie objectief meeneemt in de besluitvormingsroute naar het Kabinet.

In het MER staat dat indien de uitbreiding goed aansluit op het bestaande oefenterrein, volstaan kan worden met een uitbreiding van 200 ha. Waarom is dan toch gekozen voor een groter terrein? En wat zijn de criteria voor een goede aansluiting?

Er is niet gekozen voor variant G. De Commissie voor de m.e.r. geeft aan dat het MER in ieder geval een passende beoordeling moet bevatten als blijkt dat aantasting van Natura 2000-gebieden niet kan worden uitgesloten. Defensie stelt dat in variant G aantasting van het Witterveld niet kan worden uitgesloten. Dit is echter een aanname. Hier had een passende beoordeling moeten plaatsvinden, zoals ambtelijk ook beloofd is. Deze aanname moet goed en begrijpelijk onderbouwd worden, omdat het gebruik van het Witterveld voorkomt dat landbouwgrond gebruikt moet worden en woongebieden geraakt worden. De belangen zijn zo groot, dat niet volstaan kan worden met een aanname. Zorgvuldigheid is ook hier geboden.

Wij vragen aandacht voor de Boermarkeweg. In het voorkeursalternatief wordt deze straat, waar veel huizen aan staan, ingeklemd tussen de snelweg en het oefenterrein. Inwoners vrezen voor gezondheidsrisico's. Er is nu al veel achtergrondruis. Inwoners geven aan dat de drempelwaarden nu al overschreden worden. De combinatie van wegverkeerslawaai en militaire activiteiten kan leiden tot meer geluidsoverlast en daarmee tot gezondheidsrisico's. Dat neemt nog verder toe als er ook 's nachts gevlogen wordt. Bijvoorbeeld met helikopters of met drones. Deze laatste vliegen langdurig en op lage snelheid. Juist bij nachtelijke vluchten is dit extra goed hoorbaar. Wat doet dit met de leefbaarheid? Defensie gaat hier helemaal niet op in in het onderzoek.

Onzes inziens bieden onafhankelijke geluidsonderzoeken die het cumulatieve effect meenemen de informatie die nu nodig is, voor de belangenafweging die nu aan de orde is. Zolang hier niet meer duidelijkheid over is, moeten nachtelijke vluchten met drones en nachtelijke activiteiten in de buurt van woningen uitgesloten worden.

In het MER staat dat met het voorkeursalternatief een optimalisatie voor natuurwaarden nagestreefd wordt. Terwijl uit de beoordeling niet blijkt dat deze optimalisatie nodig is omdat natuurwaarden aangetast worden door de activiteiten van Defensie. Er is geen verband tussen het één en het ander, dus onzes inziens heeft het robuuster maken van de natuur of het aanleggen van een hydrologische bufferzone dan ook geen toegevoegde waarde voor de behoefte. Het zou dan ook geen plaats moeten hebben in het voorkeursalternatief. We begrijpen de wens, maar deze zou in een hierop toegesneden MER onderzocht moeten worden in een daarop van toepassing zijnde procedure. Wij denken dat de rechten van onze inwoners en bedrijven dan beter geborgd worden.

Hetzelfde geldt voor de stelling dat het vanuit de natuurwaarde belangrijk is om een ecologische verbinding tussen het Witterveld en het Hijkerveld te realiseren. Dit is niet nodig, omdat deze ecologische verbinding er al is. Vergund, bestemd en gerealiseerd. Bovendien, door dit landbouwgebied in te richten als natuur, gaan mogelijk weer andere natuurwaarden verloren. Dieren en planten die juist afhankelijk zijn van landbouwgebied, raken hun leefgebied kwijt. Dit aspect moet onderzocht worden om een goede afweging te kunnen maken.

CONCEPT

En dan de geplande bufferzone aan de westkant van het Witterveld. Hiervoor moeten enkele bedrijven grond inleveren, wat hun bestaanszekerheid onder druk zet. Waarom? Hebben bufferzones een aantoonbaar positief effect op het Witterveld? Onze inwoners zetten daar vraagtekens bij. Ze hebben het Witterveld steeds verder zien verruigen, ondanks de bufferzone aan de oostkant. Wat is het beheer van het Witterveld? Is dit wel gericht op behoud en herstel van de natuurwaarden? Onze inwoners vinden dat er een gesprek moet komen om anders naar het Witterveld te gaan kijken.

Zal in de nieuwe bufferzones ook geoefend worden? Hoe verplaatst Defensie zich daarnaartoe en ervandaan en wat merken de omwonenden daarvan? Is op die percelen medegebruik voor de landbouw mogelijk? En is deze strook wel nodig voor het oefenen of is er een goed alternatief? Bijvoorbeeld het dubbelgebruik van grote percelen rond het TT-circuit voor het opstellen van troepen en drones. Veel percelen worden slechts enkele keren per jaar gebruikt. Wij begrijpen dat een plan-MER op hoofdlijnen uitgevoerd wordt, maar hierover moet Defensie ook in dit stadium al meer duidelijkheid geven. Het is onderdeel van de belangenafweging die nu gemaakt moet worden.

Onze oproep aan Defensie:
- Wij pleiten voor rust en leefbaarheid.
- Ga in overleg met het gebied en voeg gebiedsinformatie toe aan het onderzoek.
- Voer een passende beoordeling uit voor variant G.
- Voer een geluidsonderzoek uit met oog voor de cumulatieve aspecten.
- Onderzoek de natuurdoelen in een daarop van toepassing zijnde procedure.
- Onderbouw de effectiviteit van de gewenste bufferzones.
- Geef duidelijkheid over de vraag of de bufferzones nodig zijn voor militaire activiteiten.

Mitigerende maatregelen
Defensie geeft aan mitigerende maatregelen te overwegen. Om de veiligheid te waarborgen moet een deel van het gebied afgesloten worden voor andere gebruikers. Andere mitigerende maatregelen zijn
- afschermende maatregelen / bufferzone (inwaartse zonering)
- het concentreren van hindergevende activiteiten,
- verlichten van munitie- en wapentypen of verlagen oefenfrequentie

Aan de ene kant geeft Defensie aan dat deze maatregelen in de procedure die volgt na vaststelling van het NPRD verder uitgewerkt worden. Aan de andere kant geeft Defensie aan dat naar deze maatregelen nog nader onderzoek nodig is tussen ontwerp en vaststelling van het NPRD.

Wij willen met Defensie in gesprek over wat de maatregelen en het proces inhouden en zijn bovendien van mening dat de genoemde lijst niet compleet is. Zo moet bijvoorbeeld ook gedacht worden aan landbouwkundig medegebruik en zijn koppelkansen met recreatie

mogelijk. Hierbij is verbinding met de inwoners belangrijk, wat zij nodig hebben als de plannen vorm moeten krijgen.

Onze oproep aan Defensie:
- Ga spoedig met ons in overleg over de mitigerende maatregelen.

8. Locatiespecifieke behoefte 44 Oefenterrein met graafmogelijkheden

In de stukken staat geen conclusie over de vraag of deze behoefte in onze gemeente gaat landen. In het voortraject is ambtelijk namens Defensie aangegeven dat alleen delen van het huidige oefenterrein geschikt zijn voor graafoefeningen. Er is kennelijk al meer informatie dan in de stukken staat. Deze informatie moet openbaar beschikbaar zijn, zodat de kennisachterstand niet groter wordt. Mocht Defensie wel overwegen in onze gemeente te gaan graven, dan wijzen wij op de belangen van archeologie, bodem en cultuurhistorie. Voor machinaal graven geldt dat hinder voor de omgeving voorkomen moet worden en dat de stikstofimpact hiervan niet afgewenteld moet worden.

Onze oproep aan Defensie:
- Maak de beschikbare informatie openbaar.
- Houd rekening met de belangen van archeologie, bodem en cultuurhistorie en wentel de stikstofimpact niet af.

9. Vervolg

Hieronder gaan wij in op de procedure, het gebiedsproces, de compensatie en de vergoeding van ambtelijke kosten.

Procedure

Er volgen nog een paar belangrijke inhoudelijke tussenstappen. Namelijk:
- Tijdens de periode van terinzagelegging wordt het planMER bij het ontwerpprogramma ook voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r. voor een toetsingsadvies.
- Het Kabinet heeft in het kader van het programma NOVEX zogeheten ruimtelijke arrangementen met de provincie Drenthe afgesloten. Daarin staat onder meer dat rijk en provincie afspreken dat het gebiedsproces voortvarend wordt opgepakt zodra keuzes definitief zijn.
- De conceptkeuzes worden meegenomen in de ontwerp Nota Ruimte (als deze naar verwachting rond de zomer wordt gepubliceerd).
- Er vindt nader onderzoek naar maatwerk, koppelkansen en synergievoordelen plaats tussen ontwerp en vaststelling.

Wij houden ons het recht voor om onze zienswijze aan te vullen wanneer deze stukken en informatie openbaar worden.

CONCEPT

Wij hebben in onze zienswijze veel vragen gesteld en ook aangegeven dat het planMER op enkele punten inhoudelijk moet worden aangevuld en herzien. Bijvoorbeeld wat betreft stikstof en de ADC-toets voor variant G van behoefte 13. Dit is een zodanig inhoudelijke wijziging, dat deze ook opengesteld moet worden voor zienswijzen, in het kader van een zorgvuldige voorbereiding. Wij verzoeken Defensie dit mee te nemen in de planning.

Onze oproep aan Defensie:
- Beantwoord zo spoedig mogelijk alle vragen en voer de nadere analyses uit.
- Voeg deze informatie toe aan de stukken voordat het Kabinet een besluit neemt.
- Stel de nieuwe informatie open voor zienswijzen.

Gebiedsproces
Defensie heeft aangegeven dat een gebiedsproces onderdeel kan zijn van de uitvoeringsstrategie. Wij delen deze visie, maar benadrukken dat Defensie de regie zal voeren over dit gebiedsproces. Het is haar verantwoordelijkheid om het gebiedsproces te organiseren en uit te voeren.

Als gemeente denken we graag mee over de uitvoering ervan. Daarbij vinden we het belangrijk dat ook de belangengroeperingen in het gebied worden betrokken. Hun input nemen we mee in onze gesprekken met Defensie.

Onze oproep aan Defensie:
- Ga spoedig met ons in overleg over het vervolgproces.

Compensatie
Wat Defensie in onze gemeente wil realiseren, heeft erg veel impact. Defensie moet in gesprek gaan met de inwoners en bedrijven om te horen welke alternatieven er zijn. Dat staat voor ons voorop.

Als de plannen van Defensie doorgang vinden, dan moet Defensie de gedupeerden ruimhartig compenseren. Ook voor de schade die er nu al is. Niet wachten op de planologische maatregel. Inwoners durven nu al niet meer te investeren in hun woning. Bedrijven worden geconfronteerd met een voorkeursrecht, waardoor de ontwikkeling van hun bedrijf stilligt.

Wij vragen om een ruimhartig, transparant en rechtvaardig compensatiebeleid, dat geen bureaucratische worsteling moet worden. Met daarbij aandacht voor de lange termijn. Want de uitbreiding van Oefenterrein De Haar is niet binnen een paar jaar geregeld. De echte gevolgen zullen pas op de langere termijn zichtbaar zijn.

CONCEPT

Ook willen wij een gebiedsfonds, ten behoeve van de leefbaarheid. Zowel voor de meer indirect getroffenen en leefgemeenschappen in Laaghalerveen, Boermarkeweg, Eekhoutswijk en het dorp Hooghalen.

Wij zijn één van de zwaarst getroffen gemeenten in Nederland en ook daarvoor verwachten wij compensatie. Hierover willen wij met Defensie in overleg. Wij komen hier binnen afzienbare tijd uitgebreid op terug

Onze oproep aan Defensie:
- Zorg voor een ruimhartig, transparant en rechtvaardig compensatiebeleid, met aandacht voor de lange termijn.
- Zorg voor een gebiedsfonds.
- Ga zo spoedig mogelijk met ons in overleg over de compensatie.

Vergoeding ambtelijke kosten
Artikel 2 van de Financiële verhoudingswet bepaalt dat het Rijk moet aangeven via welke bekostigingswijze de financiële gevolgen voor provincies of gemeenten door het Rijk zullen worden opgevangen. Het gaat dan om gevolgen van beleidsvoornemens van het Rijk die leiden tot een wijziging van de uitoefening van taken of activiteiten door provincies of gemeenten. Het NPRD is een programma waarvoor uitvoeringswerkzaamheden van de decentrale overheden worden gevraagd.

Tot nu toe hebben wij al meer dan 400 ambtelijke uren in het NPRD zitten. Deels op de inhoud, maar ook op het proces. En er zijn veel uren gemaakt als gevolg van de gebrekkige communicatie vanuit Defensie. Wij spreken met bezorgde inwoners en belangengroepen, beantwoorden vragen, helpen bij de communicatie, zorgen ervoor dat ze weten wanneer de bijeenkomsten van Defensie zijn, zetten juridische vragen uit, etc. Dat is werk dat Defensie zou moeten doen.

De verwachting is dat het NPRD in het vervolgproces nog zeker zoveel uren vragen. Daarna komt een gebiedsproces dat jarenlang ambtelijke inzet zal vragen.

Wij willen dat al onze kosten vergoed worden en verzoeken Defensie / het Rijk om dit proces spoedig in gang te zetten.

Onze oproep aan Defensie:
- Ga spoedig met ons in overleg over de vergoeding van de ambtelijke kosten.

10. Conclusie
Wij vragen Defensie zo spoedig mogelijk alle vragen te beantwoorden en de nadere analyses uit te voeren. Omdat deze informatie nodig is voor een goede belangenafweging in deze fase

CONCEPT

in het proces, moet zij toegevoegd worden aan de stukken voordat het Kabinet een besluit neemt. Deze nieuwe informatie moet ook opengesteld worden voor zienswijzen.

Verder nemen wij binnenkort contact op met Defensie om een overleg in te plannen over compensatie, mitigatie en het vervolgproces.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris de burgemeester

CONCEPT

Gemeenteraad

Dossiernummer	2023
Extern Zaak ID	4959929
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	5
Titel	Toelaten de heer R.P. Kamstra als raadslid voor de PvdA

Geagendeerd	Vergaderdatum
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Mevrouw Anne Souren heeft aangegeven per 26 juni 2025 ontslag te nemen als raadslid voor de fractie van de PvdA.
Dit voorstel voorziet in de invulling van deze vacature. Het ontslag van mevrouw Souren gaat in op het moment dat de raad besluit over haar opvolger. De heer Kamstra is de eerst volgende beschikbare kandidaat op de lijst.

Voorgesteld besluit
Portefeuillehouder: burgemeester Zwiers

De raad besluit:
1. Gelet op artikel V4 en V12 van de Kieswet de heer R.P. Kamstra toe te laten tot de raad van de gemeente Midden-Drenthe.

Stemming
21 stemmen voor

Besluit
De raad besluit unaniem:
1. Gelet op artikel V4 en V12 van de Kieswet de heer R.P. Kamstra toe te laten tot de raad van de gemeente Midden-Drenthe.

Toelichting
De voorzitter gaat in op het afscheid van mevrouw Souren en spreekt haar toe en overhandigt bloemen en een geschenk. Ook fractievoorzitter van de PvdA mevrouw Posthoorn bedankt Anne in een toespraak. Anne besluit zelf met een kort woord van dank en reflectie richting de raad.
De raad benoemt in de commissie van geloofsbrief onderzoek:
- De heer Leistra,
- mevrouw Roerink
- de heer Maagd.

De voorzitter van de commissie van onderzoek voor de geloofsbrieven, de heer Leistra, geeft aan dat de formulieren in orde zijn bevonden en adviseert de raad om de heer Kamstra toe te laten tot de raad.

Daarop legt de heer Kamstra de belofte af.

GEMEENTE
MIDDEN-DRENTHE

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Onderwerp: toelaten R.P. Kamstra, raadslid PvdA

Informatie

Datum: 10 juni 2025	
Behandelaar:	Carin Bodewes
Zaaknummer	x
Faciliterend	Jan Zwiers
Portefeuillehouder:	
Publicatieniveau:	Openbaar
Besluitvormend orgaan:	raad
In het PFO besproken?	n.v.t.

Overleg gepleegd met:
- ☐ Financieel adviseur:
- ☐ Communicatieadviseur:
- ☐ Juridisch adviseur:
- ☐ Inkoopadviseur:
- ☐ Bestuursadviseur:
- ☐ Informatieadviseur:
- ☐ HR adviseur:
- ☐ Team:
- ☐ Naam medewerker:
- ☐ Inspraak/adviesorgaan:
- ☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Voorgesteld besluit raad:

1. Gelet op artikel V4 en V12 van de Kieswet de heer R.P. Kamstra toe te laten tot de raad van de gemeente Midden-Drenthe.

Aanleiding

Mevrouw Anne Souren heeft aangegeven per 26 juni 2025 ontslag te nemen als raadslid voor de fractie van de PvdA.
Dit voorstel voorziet in de invulling van deze vacature. Het ontslag van mevrouw Souren gaat in op het moment dat de raad besluit over haar opvolger. De heer Kamstra is de eerst volgende beschikbare kandidaat op de lijst.

Argumenten

Op grond van het bepaalde in hoofdstuk W van de Kieswet, benoemt de voorzitter van het centraal stembureau een opvolger bij tussentijdse vacature. Het lid van de raad dat ontslag neemt blijft in functie tot de geloofsbrieven van de opvolger zijn goedgekeurd en de installatie heeft plaats gevonden.

Als gevolge van het ontslag van mevrouw Souren wegens verhuizing buiten de gemeente Midden-Drenthe, wordt voorgesteld om de heer Kamstra toe te laten tot de gemeenteraad.
Voor de opvolging wordt uitgegaan van de volgorde van de Kieslijst, zoals die is gebruikt bij de verkiezingen voor de gemeenteraad in 2022.

De heer Kamstra staat 6e op de lijst. De heer R. van der Sleen die als vijfde op de lijst staat, voldoet niet aan de vereisten voor het raadslidmaatschap omdat hij niet in de gemeente woonachtig is. Via een verklaring heeft hij laten niet in aanmerking te komen.

Op dit moment is de heer Kamstra al als commissielid actief voor de fractie en lid van de commissie Algemeen Bestuur. Dat blijft ongewijzigd. De fractie heeft dan een vacature in de commissie Zorg en Welzijn. Op een later moment wordt daarop terug gekomen.

Voor besluitvorming over de toelating wordt eerst een commissie van geloofsbrief onderzoek benoemd, die de formaliteiten controleert en de raad adviseert over de toelating.

Na besluitvorming over de toelating legt het raadslid eerst de belofte af.

Kanttekeningen

Het betreft opvolging van het raadslidmaatschap volgens de Kieswet.

Financiën

Het voorstel kent geen wijzigingen t.a.v. de financiën. Er blijven immers 23 raadsleden.

Communicatie/inwonersparticipatie

De toelichting bij het voorstel is openbaar. De achterliggende stukken die onderdeel zijn van de geloofsbrieven zijn niet openbaar.

Vervolg

Na benoeming zal naamsvermelding op de website worden aangepast. De personele wisseling wordt verwerkt in de verschillende administraties.

Bijlagen

- Toelichting voorstel is het enige openbare stuk.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

raadsbesluit

Onderwerp	**Toelaten R.P. Kamstra als raadslid PvdA**
Agendapunt	5
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad
Portefeuillehouder	Burgemeester Zwiers

Samenvatting

Mevrouw Anne Souren heeft aangegeven per 26 juni 2025 ontslag te nemen als raadslid voor de fractie van de PvdA.

Dit voorstel voorziet in de invulling van deze vacature. Het ontslag van mevrouw Souren gaat in op het moment dat de raad besluit over haar opvolger. De heer Kamstra is de eerst volgende beschikbare kandidaat op de lijst.

Raadsbesluit

De raad besluit:
1. Gelet op artikel V4 en V12 van de Kieswet de heer R.P. Kamstra toe te laten tot de raad van de gemeente Midden-Drenthe.

Besloten in de openbare vergadering van de raad,

gehouden op 26 juni 2025,

De raadsgriffier, De voorzitter,

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

LIJST VAN TOEZEGGINGEN

ID	Titel	Agendapunt	Toezegging	Portefeuille houder	Deadline	Stand van zaken	Afgedaan
1	Pré mantelzorgwoningen betrekken bij overleg	Gemeenteraad 07-11-2024 3. Begroting 2025	Wethouder Raven zegt toe op de vraag van mevrouw Van Dijken van de ChristenUnie dat de prémantelzorgwoningen betrokken worden bij het overleg Welwozo waar er input gegeven wordt op het (concept) uitvoeringsprogramma wonen en zorg (op basis van de door de raad vastgestelde woonvisie).	R.M. (Rieja) Raven	01-10-2025		Nee
2	Motie: bescherm en behoud ons cultuurhistorisch erfgoed in het buitengebied!	Gemeenteraad 29-02-2024 9.2. Motie Bescherm en behoud ons cultuurhistorisch erfgoed in het buitengebied!	Wethouder Schipper geeft aan aspecten mee te nemen bij het actualiseren van de Omgevingsvisie. Op verzoek van de indieners benadrukt wethouder Schipper dat de raad vooraf zal worden meegenomen bij het actualiseren van de Omgevingsvisie en zegt toe dat dit nog in deze raadsperiode zal gebeuren (toezegging).	J. (Jan) Schipper	01-03-2026		Nee

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

OVERZICHT OPENSTAANDE MOTIES

	Titel	Agendapunt	Portefeuille houder	Status	Stand van zaken	Einddatum	Afgedaan
1	Alternatieve locatie skatebaan Beilen	Gemeenteraad 11-07-2024 3.2. Kadernota 2025 deel begrotingsjaar 2025 e.v.	J. (Jan) Zwiers	Overgenomen door college	De wethouder staat positief tegenover deze motie en neemt de motie over. 2025-01-20: Op 22 januari vindt een eerste inloopbijeenkomst met de jeugd in Beilen plaats. De kinderraad is hier tevens voor uitgenodigd. 2025-05-21: raad is geïnformeerd via raadsbrief.	01-07-2025	ja
2	Gemeentebeleid voor invulling Ruimte voor Ruimte regeling	Gemeenteraad 29-02-2024 9.3. Motie Gemeentebeleid voor invulling Ruimte voor Ruimte regeling	J. (Jan) Schipper	Aangenomen	2024-11-29 opiniërend besproken in de commissie Ruimte en Groen 2025-01-30 Raad besluit einddatum naar 1 juli 2025. 2025-05-15: geagendeerd voor behandeling in commissie Ruimte en Groen 2025-05-27: vastgesteld in raad	01-07-2025	Ja
3	Wooninitiatieven van inwoners (was: Knarrenhof)	Gemeenteraad 11-07-2024 3.2. Kadernota 2025 deel begrotingsjaar 2025 e.v.	R.M. (Rieja) Raven	Aangenomen	Tijdens de bespreking is deze motie tekstueel gewijzigd. Deze versie is als bijlage bijgevoegd. 2025-03-27: Dit onderwerp wordt meegenomen in het jaarverslag wonen. Deze komt begin juni ter informatie naar de gemeenteraad. Daarnaast besteden we in de communicatie-uitingen over wonen aandacht aan wooninitiatieven van inwoners. 2025-06-12: het jaarverslag wonen staat als ingekomen stuk geagendeerd voor de commissie Ruimte en Groen	01-07-2025	Nee
4	Beweeg- fitnesstuin	Gemeenteraad 11-07-2024 3.2. Kadernota 2025 deel begrotingsjaar 2025 e.v.	P.M. (Peter) Smit	Overgenomen door college	De tekst van deze motie is gewijzigd. Als bijlage de gewijzigde tekst. De	01-07-2025	Nee

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

OVERZICHT OPENSTAANDE MOTIES

	Titel	Agendapunt	Portefeuille houder	Status	Stand van zaken	Einddatum	Afgedaan
					motie is overgenomen door het college.		
5	Pre Mantelzorgwoningen	Gemeenteraad 07-11-2024 3.2. Beleidsvoornemens 2025-2028	R.M. (Rieja) Raven	Aangehouden	Wethouder Raven zegt toe op de vraag van mevr. Van Dijken van de ChristenUnie dat de prémantel-zorgwoningen betrokken worden bij het overleg Welwozo waar er input gegeven wordt op het (concept) uitvoeringsprogramma wonen en zorg (op basis van de door de raad vastgestelde woonvisie). 2025-01-20: Er wordt op dit moment gewerkt aan het uitvoeringsprogramma wonen en zorg.	01-10-2025	Nee
9	Samen sterk voor een betaalbare en sociaal duurzame zorgvoorziening in Midden-Drenthe	Gemeenteraad 27-05-2025 10.1. Motie vreemd GroenLinks Samen sterk voor een betaalbare en sociaal duurzame zorgvoorziening in Midden-Drenthe	R.M. (Rieja) Raven	Aangenomen		01-11-2025	Nee
6	Herstel saamhorigheid en dialoog op Lievingerveld.	Gemeenteraad 15-01-2025 4.1. Bespreking dossier starterswoningen Lievingerveld	R.M. (Rieja) Raven	Aangenomen	2025-01-20: De eerste contacten zijn gelegd om een gesprek in te plannen. 2025-03-04: Het college brengt de raad via een raadsbrief op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Deze brief wordt als ingekomen stuk geagendeerd voor de eerst commissie Ruimte en Groen (mei)	01-01-2026	Nee
8	Verzoek tot beleidswijziging door het college van burgemeester en wethouders	Gemeenteraad 27-03-2025 8.1. Motie Vreemd OMD GB-BBB Verzoek tot beleidswijziging	J. (Jan) Zwiers	Aangehouden		01-01-2026	Nee

OVERZICHT OPENSTAANDE MOTIES

	Titel	Agendapunt	Portefeuille houder	Status	Stand van zaken	Einddatum	Afgedaan
		door het college van burgemeester en wethouders					
7	Bescherm en behoud ons cultuurhistorisch erfgoed in het buitengebied!	Gemeenteraad 29-02-2024 9.2. Motie Bescherm en behoud ons cultuurhistorisch erfgoed in het buitengebied!	J. (Jan) Schipper	Aangehouden	Wethouder Schipper geeft aan aspecten mee te nemen bij het actualiseren van de Omgevingsvisie. Op verzoek van de indieners benadrukt wethouder Schipper dat de raad vooraf zal worden meegenomen bij het actualiseren van de Omgevingsvisie en zegt toe dat dit nog in deze raadsperiode zal gebeuren (toezegging).	02-03-2026	Nee

Gemeenteraad

Dossiernummer	1399
Extern Zaak ID	4816824
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.1
Titel	De herontwikkeling van het Jeugddomein in Midden-Drenthe

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Zorg en Welzijn	11 maart 2025
Commissievergadering Zorg en Welzijn	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Dit voorstel dient als verdere uitwerking van de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028. Het voorstel bevat een routekaart voor de transformatie van het jeugddomein, gebaseerd op een viertal pijlers. De pijlers en de daaraan gekoppelde opgaven sluiten aan bij de knelpunten en doelstellingen van de Hervormingsagenda. Op 11 maart 2025 is de visie opiniërend besproken in de commissie Zorg en Welzijn. Voorafgaand heeft op 4 maart een informatiebijeenkomst plaatsgevonden.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Zorg en Welzijn van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025
Portefeuillehouder: Wethouder Raven

De raad besluit:
1. Koersen – Visie op de hervorming van het jeugddomein in Midden-Drenthe vast te stellen.
2. Het college opdracht te geven om de vastgestelde visie uit te werken in een herinrichtingsplan en de raad periodiek te informeren over de voortgang.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Koersen – Visie op de hervorming van het jeugddomein in Midden-Drenthe vast te stellen.
2. Het college opdracht te geven om de vastgestelde visie uit te werken in een herinrichtingsplan en de raad periodiek te informeren over de voortgang.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Hervormingsvisie van het Jeugddomein

Informatie

Datum	16 mei 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Janneke Hendricks	☐ Financieel adviseur: ☒ Communicatieadviseur: Suzanne Toren en Judith Elzinga
Zaaknummer		☐ Juridisch adviseur:
Portefeuillehouder	Wethouder Raven	☐ Inkoopadviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☒ Bestuursadviseur: Iris Blaauwwiekel
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ Informatieadviseur:
In het PFO besproken?	Ja	☐ HR adviseur: ☒ Team: Jeugd ☐ Naam medewerker: ☐ Inspraak/adviesorgaan: ☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:

1. Koersen – Visie op de hervorming van het jeugddomein in Midden-Drenthe voor te leggen aan de gemeenteraad met het verzoek deze vast te stellen.
2. De reactie op het advies van de Adviesraad Sociaal Domein te versturen.

Voorgesteld besluit raad:

1. Koersen – Visie op de hervorming van het jeugddomein in Midden-Drenthe vast te stellen.
2. Het college opdracht te geven om de vastgestelde visie uit te werken in een herinrichtingsplan en de raad periodiek te informeren over de voortgang.

Aanleiding

Het Jeugddomein in Nederland: Samenwerken voor een Toekomstbestendig Stelsel

Het jeugddomein in Nederland staat voor grote uitdagingen: 1 op de 7 jongeren maakt gebruik van jeugdhulp, terwijl de kosten in vier jaar zijn gestegen van 3,2 naar 4,7 miljard euro. Ondanks forse inspanningen heeft dit niet geleid tot een merkbare verbetering in het welzijn van jeugdigen. Dit roept de vraag op hoe lang het huidige stelsel nog houdbaar is.

Dit is niet nieuw; deze vraag speelt al decennialang. Pogingen om de jeugdzorg te vernieuwen, gericht op doelen zoals de-medicalisering, efficiëntere zorg en het tegengaan van gefragmenteerde structuren, hebben tot op heden niet het gewenste effect gehad. Ondanks de tomeloze inzet van jeugdhulpverleners biedt de huidige aanpak vaak geen duurzame oplossingen. Problemen zoals

financiële onzekerheid en woonproblematiek vragen om bredere maatschappelijke interventies. Dit benadrukt de dringende noodzaak voor een fundamentele herziening van het jeugdstelsel.

De Lokale Uitdaging: Midden-Drenthe aan Zet
Deze landelijke en regionale dynamiek heeft directe impact op Midden-Drenthe. Jaarlijks wordt een overschrijding van 1,3 miljoen euro op de jeugdzorgkosten genoteerd, terwijl het Rijk een aanvullende bezuiniging van 1,9 miljoen euro verwacht. Dit plaatst de gemeente voor een totale financiële opgave van 3,2 miljoen euro. Tegelijkertijd benadrukt de Hervormingsagenda Jeugd de verantwoordelijkheid van gemeenten om een stabiele en veilige context voor jeugdigen te waarborgen.

Om hieraan te voldoen, zet Midden-Drenthe in op een noodzakelijke transformatie. Het doel is een toekomstbestendig jeugdstelsel dat preventief werkt en jongeren en gezinnen ondersteunt bij het zelfstandig aangaan van uitdagingen.

Focus op preventie
De visie die voorligt dient als uitgangspunt voor de toekomstige transformatie van het jeugdstelsel in de gemeente. Midden-Drenthe zet hierbij in op vroegtijdige signalering, preventie en laagdrempelige ondersteuning. Door gezinnen en jongeren tijdig te helpen, worden escalaties voorkomen en kunnen problemen in een vroeg stadium worden aangepakt. Dit vraagt om een goed georganiseerde lokale aanpak die directe en effectieve ondersteuning biedt. Daarom bouwen we onze hervormingsvisie op vier pijlers:

1. Waardengedreven werken: Jongeren en gezinnen houden regie over hun eigen leven, met nadruk op zelf- en samenredzaamheid, mogelijkheden en professionele ruimte.
2. Preventie en versterking van het lokale veld: Problemen worden vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt, dicht bij huis.
3. Samenwerking met partners: Onderwijs, zorg en maatschappelijke organisaties stemmen beter af op de behoeften van jeugdigen en gezinnen.
4. Efficiëntie en contextgericht werken: Hulp wordt zoveel mogelijk in de eigen omgeving geboden, met een focus op het terugdringen van residentiële zorg.

De hervorming van het jeugddomein in Midden-Drenthe is essentieel om te voldoen aan de veranderende behoeften van onze jeugd en gezinnen. Door een waarde-gedreven aanpak richten we ons op preventie, samenwerking en het versterken van eigen kracht, terwijl we financieel stabiel blijven. Deze visie biedt een routekaart voor verandering, gebaseerd op concrete acties en integrale samenwerking.

Drentse Samenwerking: Gelaagd en Gebundeld
Een toekomstbestendig jeugdstelsel vraagt om samenwerking op alle niveaus. Voor de specialistische en complexe zorg wordt er samengewerkt met de andere gemeenten in Drenthe, maar ook in drie noord verband, dit is een samenwerking tussen Groningen, Friesland en Drenthe. Binnen het voorliggend veld wordt er op lokaal niveau samengewerkt.

In lijn met de Hervormingsagenda Jeugd werkt Midden-Drenthe aan een intensivering van de samenwerking op regionaal niveau. Zo wordt er gewerkt aan de opbouw van een Drentse Gemeenschappelijke Regeling (GR) binnen het jeugddomein. Deze biedt gezamenlijke sturing aan regionale vraagstukken. De raad wordt in een apart proces meegenomen in de oprichting van de GR.

De Regionale inkoop in Noord- en Midden-Drenthe draagt daarnaast bij aan een efficiënter en duurzamer zorgsysteem.

Daarnaast is er nauwe samenwerking met aanbieders, zorginstellingen en gecertificeerde instellingen (GIs) om specialistische ondersteuning te garanderen. Lokale samenwerking met jeugdzorgaanbieders en het voorliggend veld blijft cruciaal om gezinnen dichtbij huis een effectieve en laagdrempelige aanpak te bieden. Samen vormen deze lagen een solide fundament voor een toekomstbestendig jeugdzorgsysteem dat voldoet aan de hervormingseisen en de druk op dure, specialistische zorg vermindert.

Opiniërende bespreking
Op 11 maart 2025 is de visie opiniërend besproken in de commissie Zorg en Welzijn. Voorafgaand heeft op 4 maart een informatiebijeenkomst plaatsgevonden.

Argumenten

1.1 Fundamentele Verandering Noodzakelijk
Om de jeugdzorg effectief en houdbaar te maken, is een ingrijpende transformatie nodig. Dit betekent dat we ambitie omzetten in concrete acties. De focus ligt niet alleen op structurele besparingen, maar ook op ruimte creëren voor innovatie, gedragsverandering en slimme investeringen die de basis versterken.

1.2 Doelstelling
Het doel is om het percentage jongeren in zorg te verlagen van 9,5% naar 7% in 2027. Dit betekent minder instroom in de jeugdzorg, wat escalaties voorkomt en een structurele kostenbesparing van ongeveer 3 miljoen euro oplevert bij gelijkblijvende kosten.

Deze vermindering is niet alleen inhoudelijk waardevol, maar ook essentieel om de bezuinigingsopgave binnen het sociaal domein te realiseren.

Het verminderen van de instroom is meer dan een financiële maatregel; het is een katalysator voor verandering. Het stimuleert een transitie naar een zorgstelsel waarin ondersteuning vroegtijdig en dichtbij wordt geboden. Dit is essentieel om het jeugdstelsel uit de huidige impasse te halen en jongeren en gezinnen beter te ondersteunen met efficiëntere en minder gefragmenteerde zorg.

1.3 Duurzame en Innovatieve Aanpak
De visie richt zich op een toekomstbestendig jeugdstelsel dat aansluit bij de lokale realiteit. Door het sociaal fundament te versterken en duurzame ondersteuning te bieden, werken we aan een systeem dat jongeren en gezinnen effectief helpt. Dit vereist intensieve samenwerking tussen gemeente, zorgaanbieders en maatschappelijke organisaties, gerichte investeringen in preventie, en een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het welzijn van jeugdigen.

1.4 Langetermijnimpact
Een vermindering van het aantal jongeren in jeugdzorg heeft niet alleen een positieve financiële impact, maar creëert ook ruimte voor verbeteringen in andere domeinen. Dit voorkomt verdere druk op de gemeentelijke begroting en draagt bij aan een veerkrachtigere samenleving.

De hervorming van het jeugdstelsel is dus niet alleen een noodzakelijke financiële ingreep, maar ook een kans om duurzame, toekomstgerichte ondersteuning te bieden. Door vroegtijdige signalering en preventie te combineren met intensieve samenwerking op regionaal niveau, kan Midden-Drenthe een zorgstelsel creëren dat effectief én houdbaar is.

1.5 Nadere uitwerking in het herinrichtingsplan

Commitment vanuit de raad voor de kaders en de visie is noodzakelijk voordat er gewerkt kan worden aan de nadere uitwerking in het herinrichtingsplan. Het herinrichtingsplan moet vervolgens concrete maatregelen en stappen bevatten om de transformatie te realiseren en de beoogde doelen te behalen, inclusief een financiële onderbouwing en aanpak voor monitoring en evaluatie.

Kanttekeningen

Randvoorwaarden: Collectieve Voorzieningen als Fundament

Goed functionerende, collectieve en vrij toegankelijke voorzieningen vormen de basis van een toekomstbestendig jeugdzorgsysteem. Deze voorzieningen stellen professionals en partners in staat om problemen in een vroeg stadium te signaleren en gericht op te lossen. Dit draagt bij aan het beheersbaar houden van de instroom in specialistische jeugdzorg en voorkomt escalaties. Bovendien versterken ze een preventief netwerk en bevorderen ze de sociale samenhang binnen de gemeente. Gezamenlijke inzet en volwassen partnerschap tussen de gemeente en haar partners zijn onmisbaar om deze aanpak te laten slagen.

Het belang van Preventieve Voorzieningen

Preventieve voorzieningen maken het mogelijk om problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken voordat ze escaleren tot complexe situaties die duurdere specialistische zorg vereisen. Door te investeren in preventie:

- Wordt de instroom in zwaardere zorg beperkt.
- Kunnen gezinnen sneller en laagdrempeliger worden geholpen.
- Blijft er voldoende capaciteit beschikbaar voor kinderen en gezinnen die intensievere ondersteuning nodig hebben.

Dit onderstreept de noodzaak om te blijven investeren in preventieve voorzieningen en hierop geen bezuinigingen door te voeren. Deze investering is essentieel om problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. Door escalaties te voorkomen, wordt de druk op specialistische zorg verminderd en ontstaat een solide basis voor een duurzaam en toekomstbestendig jeugdstelsel. Door de preventieve voorzieningen te versterken en daarmee de druk op de specialistische zorg te verminderen is de verwachting dat de benodigde besparing binnen het jeugddomein behaald kan worden.

Domeinoverstijgende Samenwerking

Het versterken van verbindingen tussen domeinen zoals onderwijs, zorg, wonen en inkomen is cruciaal om de grondoorzaken van jeugdhulpproblematiek aan te pakken. Alleen met integrale samenwerking kunnen duurzame oplossingen worden gerealiseerd die de vraag naar jeugdzorg verminderen en bijdragen aan een veerkrachtige samenleving.

Monitoring en flexibiliteit

Actieve monitoring en flexibiliteit in de uitvoering zijn noodzakelijk om de voortgang van de transformatie te bewaken. Door plannen voortdurend te monitoren en waar nodig bij te stellen, kunnen knelpunten tijdig worden aangepakt. Dit vraagt om een transparante aanpak waarin duidelijke prioriteiten worden gesteld en partners nauw worden betrokken.

Financiën

Om de transformatie van het jeugddomein in Midden-Drenthe succesvol en toekomstbestendig te realiseren, wordt een uitgebreide financiële onderbouwing opgenomen in het herinrichtingsplan. Deze onderbouwing omvat niet alleen de directe uitgaven aan jeugdzorg, maar ook alle gerelateerde subsidies, uitgaven en investeringen binnen het bredere sociaal domein.

Hierbij houden we expliciet rekening met twee belangrijke financiële uitdagingen: de jaarlijkse overschrijdingen op het jeugdzorgbudget van 1,3 miljoen euro en de aanvullende bezuinigingstaakstelling van 1,9 miljoen euro vanuit de Hervormingsagenda Jeugd. In hoeverre deze taakstelling definitief wordt, hangt nog af van het oordeel van de commissie Van Ark, die toezicht houdt op de financiële beheersbaarheid van het landelijke jeugdzorgstelsel. Dit staat echter los van de structurele uitdagingen in Midden-Drenthe. Ongeacht de uitkomst van deze landelijke beoordeling blijft de hervorming van het jeugddomein in onze gemeente noodzakelijk.

De transformatie richt zich op het creëren van een duurzaam en toekomstbestendig jeugdzorgsysteem dat aansluit bij de behoeften van kinderen, jongeren en gezinnen. De lokale transformatie richt zich daarnaast op het aanpakken van structurele tekorten van € 1,3 miljoen binnen het gemeentefonds en het verminderen van de instroom in de jeugdzorg. In de kadernota 2026 wordt voorgesteld om middelen uit de verrekening van het programma sociaal domein in te zetten als transformatiebudget.

Er is een duidelijk commitment op de visie benodigd, voordat we de financiële gevolgen verder uitwerken. Daarbij is het ook essentieel om inzicht te krijgen in de samenhang met aanpalende terreinen binnen het sociaal domein, zodat gerichte en duurzame keuzes kunnen worden gemaakt.

Omdat het hier gaat om een transformatie, kunnen we vooraf niet exact voorspellen hoe de bezuinigingen zullen uitpakken. Dit vraagt om een flexibele en stapsgewijze aanpak, waarbij de raad periodiek wordt geïnformeerd over de voortgang en de financiële effecten. Via de reguliere P&C-cyclus wordt het budgetrecht van de raad geborgd, zodat deze tijdig kan bijsturen waar nodig.
Het meenemen van alle uitgaven en samenhangende factoren is noodzakelijk om een integraal beeld te krijgen van de financiële situatie. Dit waarborgt dat beschikbare middelen efficiënt en doelgericht worden ingezet, en dat de transformatie bijdraagt aan een duurzaam jeugdstelsel dat aansluit bij de behoeften van kinderen, jongeren en gezinnen.

Communicatie/inwonersparticipatie

De transformatie van het jeugddomein in Midden-Drenthe vereist zowel transparante communicatie als actieve participatie van inwoners, professionals en partners. In lijn met het advies van de Raad Sociaal Domein wordt ingezet op een breed gedragen proces dat aansluit bij de behoeften van alle betrokkenen. Communicatie en participatie worden hierbij als complementair gezien: communicatie

informeert en verduidelijkt, terwijl participatie gericht is op inspraak en betrokkenheid bij de besluitvorming.

Communicatie

- **Inwoners**: Via gemeentelijke kanalen zoals de website, nieuwsbrieven en sociale media worden inwoners geïnformeerd over de visie, de plannen en de impact daarvan. Heldere en tijdige communicatie is cruciaal om begrip en vertrouwen te creëren.
- **Professionals en partners**: Deze groepen spelen een sleutelrol in de transformatie. Hun expertise en praktijkervaring worden benut via werksessies, overlegstructuren en gezamenlijke evaluaties. Hierdoor wordt niet alleen de uitvoering versterkt, maar ontstaan ook innovatieve oplossingen en een breed gedragen aanpak waarin iedereen verantwoordelijkheid neemt.
- **Gemeenteraad**: De gemeenteraad stelt de visie en kaders vast. De raad wordt via de P&C cyclus meegenomen in de financiële gevolgen, zodat het budgetrecht geborgd is. Ook wordt de raad op de hoogte gehouden van relevante ontwikkelingen. De voortgang van de transformatie wordt gekoppeld aan de gebruikelijke jaarlijkse evaluaties van de jeugdzorg. Dit stelt de raad in staat om de kaders te bewaken, de resultaten te monitoren en waar nodig bij te sturen.

Inwonersparticipatie

- **Dialoog**: Ouders, jongeren en maatschappelijke partners worden actief betrokken in het proces. Hierbij is specifieke aandacht voor kwetsbare groepen. De participatie gaat verder dan alleen informeren; het biedt ruimte voor inbreng, waardoor het beleid beter aansluit op de praktijk. Inwoners en partners worden daarnaast uitgenodigd voor een maatschappelijke dialoog over het versterken van eigen kracht en het benutten van netwerken. Dit benadrukt dat professionele hulp niet altijd het eerste antwoord hoeft te zijn, maar wel beschikbaar is wanneer nodig.

Kernboodschappen

- De transformatie is essentieel om de jeugdzorg toekomstbestendig, toegankelijk en effectief te maken.
- Samenwerking en participatie met inwoners, professionals en partners vormen het fundament voor een sterker sociaal systeem.

Met deze aanpak wordt niet alleen een breed draagvlak gecreëerd, maar blijft de transformatie nauw aansluiten bij de behoeften van inwoners en betrokken partners. Het proces waarborgt bovendien dat de raad actief betrokken blijft bij de kaderstelling en evaluatie, en dat alle partijen bijdragen aan een gezamenlijk gedragen visie en een duurzaam jeugdzorgsysteem.

Vervolg

De transformatie van het jeugddomein in Midden-Drenthe vraagt om een flexibele en lerende aanpak. Het is een proces van geleidelijke ontwikkeling waarin veranderopgaven uit hervormingen,

akkoorden en landelijke kaders gezamenlijk en domeinoverstijgend worden opgepakt. De kracht ligt in nauwe samenwerking met partners en een gezamenlijke zoektocht naar oplossingen.

Herinrichtingsplan: richting en werkvormen
Het herinrichtingsplan biedt richting voor de komende jaren en maakt gebruik van proeftuinen als werkvorm:

- **Praktijkervaring opdoen:** Wat werkt in de praktijk en onder welke condities? Welke lessen zijn hieruit te trekken?
- **Datagestuurde monitoring:** Door praktijkervaringen te combineren met monitoringgegevens worden voortgang, patronen en knelpunten zichtbaar, wat sturing op resultaten mogelijk maakt.
- **Gerichte vervolgstappen:** Op basis van praktijk- en data-inzichten worden vervolgstappen genomen die bijdragen aan een toekomstbestendig jeugdzorgsysteem.

Deze combinatie van praktijkervaring en datagestuurde monitoring zorgt voor een aanpak die flexibel, lerend en transparant is. Dit versterkt het vermogen om tijdig bij te sturen en verantwoording af te leggen over de voortgang en impact van de transformatie.

Samenwerking en co-creatie
De basis van deze aanpak is samenwerking die leidt tot gezamenlijke ontwikkeling. Co-creatie is essentieel, waarbij verschillende perspectieven – zoals praktijkkennis, ervaringsdeskundigheid en beleidsinzichten – vanaf het begin worden betrokken. Dit zorgt niet alleen voor beter geïnformeerde keuzes, maar ook voor breed gedragen oplossingen.

Samenhang en integraliteit
Bij iedere stap in de transformatie is het van belang om de impact op het bredere sociaal domein en de gemeentelijke organisatie in samenhang te bekijken. Besluiten worden integraal genomen, met aandacht voor gevolgen op beleid, uitvoering en randvoorwaarden. Dit versterkt de consistentie van het beleid en de samenhang tussen verschillende domeinen.

Invloed van landelijke kaders
Landelijke kaders, zoals die voor **Stevige Lokale Teams (HVA)** en het **Regionaal Veiligheidsteam (TKS)**, hebben invloed op de keuzes binnen het uitvoeringsplan. Dit vraagt om een aanpak die niet alleen beleid overstijgt, maar ook grenzen tussen teams en organisaties doorbreekt. Keuzes over inkoop, uitvoering en opdrachtverstrekking worden in deze context gemaakt, zodat ze aansluiten bij lokale behoeften én landelijke richtlijnen.

Met deze dynamische en samenwerkingsgerichte aanpak werkt Midden-Drenthe aan een jeugdzorgsysteem dat effectief inspeelt op lokale behoeften. Tegelijkertijd biedt het ruimte voor leren, aanpassen en verbeteren. Door samenhang, integraliteit en co-creatie centraal te stellen, creëert de gemeente een toekomstbestendig jeugdzorgsysteem dat jongeren, gezinnen en professionals optimaal ondersteunt.

De rol van de gemeenteraad in het vervolgproces
De gemeenteraad stelt met het vaststellen van de visie de kaders vast voor de transformatie van het jeugddomein. In het vervolgproces wordt de raad nauw betrokken. Via de P&C cyclus wordt de raad

meegenomen in de financiële gevolgen van de visie, zodat het budgetrecht geborgd is. Ook heeft de raad een actieve rol bij de oprichting van de GR. Het herinrichtingsplan wordt met de raad gedeeld en ook over andere relevante ontwikkelingen binnen het jeugddomein wordt de raad tijdig geïnformeerd.

Bijlagen

- Bijlage 1: Koersen – Visie op de hervorming van het jeugddomein in Midden-Drenthe

Datum: 15 april 2025

Onderwerp: Oplegnotitie bij Advies Adviesraad Sociaal Domein inzake het document *Koersen*

Geacht college,

Hierbij biedt de Adviesraad Sociaal Domein u het advies aan over het document *Koersen*. Dit advies is opgesteld naar aanleiding van uw adviesaanvraag d.d. 25 februari 2025 (ontvangen op 18 maart 2025), en is besproken en vastgesteld in de vergadering van de Adviesraad op 14 april 2025.

Wij hopen dat dit advies bijdraagt aan een zorgvuldige besluitvorming en zijn vanzelfsprekend bereid tot een nadere toelichting indien gewenst.

Met vriendelijke groet,

Johan Baltes

Voorzitter

Aan: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Drenthe

Betreft: Gevraagd advies inzake het document *Koersen* en gelieerde thema's m.b.t. jeugdzorg

Beilen, 15 april 2025

Geacht college,

Met veel belangstelling heeft de Adviesraad het document *Koersen* gelezen. Wij zijn enthousiast over de duidelijke richting die de gemeente inslaat ten aanzien van jeugdbeleid. Het document geeft een helder kader voor de betrokken organisaties, sluit goed aan bij landelijke ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda Jeugd en biedt zowel financiële kaders als een lange termijnvisie.

Wij waarderen deze zorgvuldige aanpak en de aandacht voor een toekomstbestendig jeugdbeleid. Tegelijkertijd zien wij nog enkele aandachtspunten die wij graag onder de aandacht brengen. Met dit advies willen wij inhoudelijk bijdragen aan het uitvoeringsplan beschreven in *Koersen*. We hebben onze adviezen geordend in drie thema's: financiën, samenwerking en cliëntperspectief. Bij het thema financiën zullen we een breder advies geven dan binnen de kaders van het document *Koersen.* Dit in verband met de actualiteiten omtrent de bezuinigingen waar ook wij als gemeente Midden- Drenthe mee te maken krijgen.

1. Financiën – inzicht en realistische verwachtingen

Om de financiële haalbaarheid en toekomstbestendigheid van de koers genoemd in het document *Koersen* goed in beeld te brengen, adviseren wij:

Het uitvoeren van een *benchmark onderzoek* om de gemeentelijke uitgaven binnen jeugd te vergelijken met andere, vergelijkbare gemeenten. Dit biedt waardevolle inzichten en helpt bij onderbouwde besluitvorming. De inschatting van ons is dat er minimaal (mogelijk) incidentele investeringen nodig zijn voor deze transitie.

Het kritisch bekijken van de begrotingen voor de komende jaren. De ambities uit *Koersen* vragen om eenmalige extra investeringen (en niet structureel lijkt het), terwijl de gemeente te maken heeft met bezuinigingen. Wij zien het als essentieel dat investeringen in de jeugd gewaarborgd blijven, rekening houdend met inflatie en de toenemende druk op de jeugdzorg.

Bezuinigingsvoorstellen
Een citaat van de website van RTV Drenthe (bron: nieuwsbericht 19 maart: https://www.rtvdrenthe.nl/nieuws/17323547/opties-om-te-bezuinigen-in-midden-drenthe-op-tafel-ingrijpende-keuzes), omtrent een structureel bezuinigingsvoorstel:
De gemeente heeft tal van opties in kaart gebracht waarop bespaard kan worden: van een miljoen euro bij jeugdzorg tot een paar duizend euro bij het Museum voor Papierknipkunst.'.
Daarnaast staat er ook: Welzijnswerk moet vrezen voor een bezuiniging van ruim €300.000 (bron RTV Drenthe).

We begrijpen als themagroep jeugd de lastige financiële positie van de gemeente. Door middel van onderstaande vragen willen we het college oproepen om kritisch na te denken over de keuzes die zij nog moeten gaan maken omtrent de bezuinigingsvoorstellen en focus te blijven houden op de lange termijn met betrekking tot de jeugd in onze gemeente.

Vragen die de themagroep jeugd heeft naar aanleiding van dit artikel:
- Is het bezuinigingsvoorstel van ruim drie ton bij Welzijnswerk een bezuiniging bovenop de 1 miljoen euro die is voorgesteld?
- Is het totaal aan bezuinigingsvoorstellen binnen jeugd/welzijn van 1 of 1,3 miljoen euro wel in verhouding tot de begroting? Oftewel, hoe groot is het percentage aan bezuinigingsvoorstellen binnen het vakgebied jeugd en is dit wel reëel gezien de verwachtte indexeringen in 2026 (door inflatie) in combinatie met de plannen in *Koersen*?
- In hoeverre kan het plan *Koersen* tot uitvoering worden gebracht als er bezuinigd wordt voor 1 tot 1.3 miljoen euro?
- Is het college zich ervan bewust dat deze bezuinigingsplannen/voorstellen binnen welzijnswerk kunnen zorgen voor meer geïndiceerde zorg?

2. Samenwerking – betrek de juiste partijen op het juiste moment
Een sterke samenwerking is cruciaal om de gestelde doelen in het document *Koersen* te realiseren. Daarom adviseren wij:

Brede betrokkenheid van organisaties: Naast de huidige hoofdrolspelers binnen jeugd(zorg) is het waardevol om ook scholen, huisartsen en welzijnsorganisaties vroegtijdig te betrekken. Dit

helpt om ‘gaten’ in de zorg voor niet-geïndiceerde jeugdigen te voorkomen, wat zowel welzijnsvoordelen als financiële voordelen oplevert.

Interne samenwerking en draagvlak: De transitie rondom het CJG vraagt een zorgvuldige aanpak. Wij zien het als een kans om breed binnen de gemeentelijke organisatie draagvlak te creëren. Dit kan door duidelijk te benoemen welke rollen en verantwoordelijkheden bij deze verandering horen en wat er wordt verwacht van P&O, de OR, financieel advies, beleid, directie, college en gemeenteraad. Het document *Koersen* geeft voor ons aan dat er grote noodzaak is voor een intensieve samenwerking tussen uitvoering, beleid en bestuur. Het vraagt in onze ogen om een gedegen planning (met evaluatie momenten) waarbij alle betrokkenen onderdeel van zijn (beleid en uitvoering).

Heldere afspraken en taakverdeling: Het borgen van verantwoordelijkheden in de uitvoering is belangrijk. Wij adviseren om vast te leggen wie waarvoor verantwoordelijk is en op welke momenten samenwerking nodig is.

3. Cliëntperspectief – waarborg de kwaliteit van zorg

Bij alle veranderingen is het essentieel dat de kwaliteit van zorg en dienstverlening voor jeugdigen voorop blijft staan. Daarom adviseren wij:

Duidelijkheid over impact op personeel: Veranderingen in werkwijze kunnen gevolgen hebben voor de personeelsbezetting. Wij raden aan om mogelijke knelpunten en risico’s hieromtrent expliciet te benoemen en oplossingen hiervoor vast te leggen.

Continue kwaliteitsborging: Het is belangrijk dat betrokken organisaties de kwaliteit van zorg blijven monitoren tijdens de transitie. Dit draagt bij aan een soepele verandering zonder dat dit ten koste gaat van de ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen.

Tot slot

Wij zijn blij met de richting die de gemeente inslaat vanuit de visie in het document Koersen. Dit legt een stevige basis voor een toekomstbestendig jeugdbeleid. Met onze adviezen willen we graag ondersteunen in het verder versterken van de uitvoering. Door samenwerking, een realistische financiële onderbouwing en voortdurende aandacht voor het cliëntperspectief

kunnen we samen zorgen voor de best mogelijke ondersteuning voor jeugdigen in onze gemeente.

Vervolg
Wij kijken uit naar de verdere stappen na de formele besluitvorming en blijven graag in gesprek om hierover mee te denken en/of ons advies nader toe te lichten. Hiervoor plannen wij graag een vervolgafspraak in met de betrokken medewerkers.

Met vriendelijke groet,

Johan Baltes
Voorzitter

Hilga Mik
Ambtelijk Secretaris

Koersen

De herontwikkeling van het Jeugddomein in Midden-Drenthe

Voorwoord

dichtbij • integraal • eigen verantwoordelijkheid • eigen kracht • zelfredzaam • normaliseren • samen sterk

Grote uitdagingen voor de jeugdzorg

De jeugdzorg staat voor grote uitdagingen: 1 op de 7 jongeren in Nederland ontvangt jeugdhulp, en de landelijke kosten zijn in vier jaar tijd gestegen van 3,2 naar 4,7 miljard euro. Deze toenemende druk roept de vraag op hoelang dit stelsel houdbaar blijft, zeker nu blijkt dat deze extra inzet niet heeft geleid tot merkbaar beter welbevinden onder jeugdigen.

Blijvende knelpunten

Deze vraag is niet nieuw; al decennialang zijn vernieuwing en verbetering van de jeugdzorg onderwerp van gesprek, telkens met dezelfde doelen voor ogen. De decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 moest zorgen voor de-medicalisering en het aanpakken van problemen zoals gefragmenteerde zorg en verkeerde financiële prikkels. Toch is de discussie sindsdien allesbehalve verstomd. Integendeel: er wordt meer dan ooit gedebatteerd over wachtlijsten, personeelstekorten, complexe inkoopprocedures en het verbeteren van de samenwerking tussen de nulde-, eerste- en tweedelijns jeugdhulp.

Een complexe realiteit

Als gemeente zien we dat onze medewerkers volop de wil, inzet en motivatie hebben om het beste te doen voor jongeren en gezinnen. Zij werken echter in een steeds complexere omgeving, waar jeugdhulp niet altijd de meest passende oplossing biedt voor de daadwerkelijke problemen van de jeugdigen. Te vaak dient jeugdhulp als een vangnet voor problemen die te maken hebben met prestatiedruk, financiële zorgen thuis, woningtekorten of mentale problemen van hun ouders.

De Hervormingsagenda Jeugd: Een gezamenlijke opdracht

Als we willen dat de jeugdzorg écht werkt voor diegenen die die hulp écht nodig hebben en het tegelijk een houdbaar stelsel blijft, dan is een fundamentele omslag in zowel het stelsel als de samenleving noodzakelijk. Dit vraagt om een lange adem en de betrokkenheid van velen. De Hervormingsagenda Jeugd onderstreept dit met de opdracht aan de gemeente om collectieve verantwoordelijkheid te nemen voor het creëren van een stabiele (maatschappelijke) context waarin jeugdigen veilig en gezond kunnen opgroeien.

Verrassende verbindingen

De gemeente Midden-Drenthe wil in de komende jaren fundamentele vernieuwing bereiken en een nieuw evenwicht vinden tussen formele en informele zorg, collectieve en individuele voorzieningen, en de balans tussen ‘wij lossen uw probleem op’ en ‘eigen verantwoordelijkheid’. Centraal hierin staat het creëren van nieuwe, verrassende verbindingen.

De tijd van transformatie: mouwen opstropen en zorgvuldig handelen

Dit is het moment om de mouwen op te stropen en vernieuwing door daden en resultaten te realiseren. Juist omdat het werk in het jeugddomein mensenwerk is, is een zorgvuldige transformatie nodig – met extra nadruk op zorgvuldig. Achter elk onderwerp ligt een ontwikkelopgave, terwijl de professionals tegelijkertijd hun werk blijven uitvoeren. Ontwikkelen betekent ook: het accepteren van verandering en vernieuwing. Het is allesbehalve een zwart-wit proces.

Samen verantwoordelijk voor verandering

Collectieve verantwoordelijkheid betekent dat we als gemeente deze uitdaging niet alleen kunnen aangaan. We moeten onze krachten bundelen met onze inwoners en partners. Alleen door samen te werken kunnen we voorkomen dat we in de toekomst moeten constateren dat jeugdigen nog steeds in de knel zitten. Samen stralen we de energie en bevlogenheid uit om – met de voeten in de klei – de veranderingen daadwerkelijk door te voeren.

Leeswijzer

De jeugdzorg in Nederland staat onder druk. De gemeente Midden-Drenthe grijpt deze uitdaging aan om het systeem te hervormen met een waarde-gedreven aanpak. De gemeenteraad speelt een sleutelrol in het vaststellen van de visie en kaders voor de transformatie. Deze visie vormt de basis voor een herinrichtingsplan dat het college verder uitwerkt in concrete maatregelen, inclusief een financiële onderbouwing. Hiermee wordt de raad periodiek geïnformeerd over de voortgang en de impact van de hervorming.

Dit document schetst een routekaart voor deze transformatie, gebaseerd op vier pijlers: leidende principes, een sterk lokaal team, uitvoering van hervormingen en financiële stabiliteit. Door samenwerking met partners, inwoners en professionals bouwen we aan een toekomstbestendig jeugddomein waarin preventie, effectiviteit en betrokkenheid centraal staan.

- Deel A: Kapstok voor verandering
  Veranderen is een complex proces; dat weten we inmiddels. Dit gaat niet alleen om een systeemverandering. Deze cultuuromslag wordt/moet gedragen worden door alle betrokken partijen: inwoners, organisaties, professionals en de gemeente. Om dit beheersbaar te houden, stellen we een transformatieagenda voor, gebaseerd op vier pijlers. Deze pijlers vormen de basis voor de inhoudelijke vernieuwing en dienen als ankerpunten voor de hervormingen en het veranderproces. Elke pijler is gekoppeld aan specifieke veranderopgaven, met een bestuurlijke opdracht als fundament.
- Deel B: Een gedeeld waardenkader
  Het tweede deel richt zich op de eerste pijler: een gedeeld waardenkader. Dit kader ondersteunt een gemeenschappelijke werkwijze binnen het gemeentelijke sociaal domein, met het jeugddomein als integraal onderdeel. Het doel is gezamenlijk leidende principes te ontwikkelen die als krachtige sturingsmiddelen en toetsstenen voor al ons handelen wordt ingezet.
- Deel C: Opgaven en uitvoering
  Het derde onderdeel formuleert voor de pijlers 2 & 3 een ‘stip op de horizon’ en benoemt de bijbehorende bestuurlijke opdrachten en proeftuinen. Deze opdrachten vormen samen het startpunt voor transformatie binnen het jeugddomein, die wordt gerealiseerd door het leren en ontwikkelen vanuit de praktijk. Dit deel geeft onze partners binnen het sociaal domein de opdracht om hun organisaties kritisch te bekijken en actief bij te dragen aan een gezamenlijke aanpak voor verbetering.
- Deel D: Risico’s, beheersing van uitgaven en strategische investeringen
  In dit laatste deel ligt de focus op het beheersbaar houden van uitgaven binnen het jeugddomein, binnen de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. Dit biedt een stevige fundering voor strategische keuzes, gerichte investeringen en toewijzing van middelen. Zo kan de gemeente niet alleen voldoen aan de bezuinigingseisen van de Hervormingsagenda Jeugd, maar ook de kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg waarborgen.

Inhoudsopgave

Voorwoord ... 2

Leeswijzer ... 3

Deel A: Kapstok voor verandering ... 6

Hoofdstuk 1: Een sociaal sterke gemeente en de uitdagingen van het Jeugddomein ... 7

De sociale identiteit van gemeente Midden-Drenthe als basis ... 7

Financiële uitdagingen voor jeugdzorg in gemeente Midden-Drenthe ... 7

De Uitdaging: Strikte kaders en lokale impact ... 7

Het lokale team als fundament ... 7

Programma Ravijn: Gerichte bezuinigingsvoorstellen en wettelijke minimumvarianten ... 7

Transformatieve bezuinigingsaanpak ... 7

Hoofdstuk 2: Een nieuwe visie op sturing ... 9

De verantwoordelijkheid van de gemeente in het Sociale Domein: Kansen en uitdagingen ... 9

Een doordacht sturingsmodel voor duurzame verandering ... 9

Aanpak: Transformatieagenda met vier pijlers ... 9

Doelstelling ... 9

Herinvesteren voor duurzame jeugdzorg en collectief jeugddomein ... 10

Deel B: Een gedeeld waardenkader ... 11

Hoofdstuk 3: Pijler 1 ... 12

Leidende Principes: Waardegedreven werken in de Jeugdzorg ... 12

Stevig fundament ... 12

Gezamenlijke ambitie ... 12

Aanpak ... 12

Leidende principes als kompas ... 12

Inwoner aan zet: Regie over eigen leven ... 12

Iedereen doet mee: Zelfredzaam en samen sterk ... 13

Normaliseren: Uitgaan van mogelijkheden ... 14

Integraal samenwerken: Vertrouwen, verantwoording en ruimte voor professionals ... 14

Deel C: Opgaven en uitvoering ... 16

Hoofdstuk 4: Pijler 2 De Basis op Orde: Een Stevig Lokaal Team als Fundament ... 17

Opgave 1: Gebiedsagenda als lokaal team ... 18

Opgave 3: Uniformiteit in methodiek ... 19

Opgave 4: Herziening van de samenwerkingsstructuur van het JeugdTeam ... 19

4.2 Team Jeugd ... 20

Opgave 5: Terug naar de kerntaken van Team Jeugd ... 20

! Noodzaak van juridische randvoorwaarden voor Team Jeugd ... 21

Opgave 6: Herpositionering van POH Jeugd ... 22

Aandacht voor herindicaties bij huisartsen ... 22

Opgave 7: Borging van lichte hulpverlening via gemeentebrede outreachende 'POH' Jeugd ... 22

Opgave 8: Integratie van Hulp op School binnen Welzijn Midden-Drenthe ... 22

Hoofdstuk 5: Pijler 3 ... 24

Een stap naar voren: De Hervormingsagenda in uitvoering ... 24

Doelstelling: Combinatie van Zorg en Voorliggende Voorzieningen ... 24

Opgave 9: Integraal beleid: een essentiële opgave 24
HOS als visie 24
Opgave 10 : Aanvullende zorg in de vorm van maatwerkvoorzieningen....24
Basiszorg met een sluitend aanbod van (collectieve) vrij toegankelijke voorzieningen 25
Opgave 10: Samenwerking met het onderwijs als fundamentele hervorming 25
Verder ontwikkelen via proeftuinen....25
Datamonitoring en maatschappelijke thema's als basis....26
Uitvoeringsagenda: Sturen op overzicht en samenhang....26
Deel D:Risico's, beheersing van uitgaven en strategische investeringen....28
6.1. Risico's 29
6.2 KPI 29
6.3 Financiële Onderbouwing als Integrale Onderdeel van het Inrichtingsplan en de Uitvoeringsagenda....30

Deel A: Kapstok voor verandering

Hoofdstuk 1:

Een sociaal sterke gemeente en de uitdagingen van het Jeugddomein

De sociale identiteit van gemeente Midden-Drenthe als basis

De gemeente Midden-Drenthe is een sociaal sterke gemeente, met de uitvoering van het sociaal domein als belangrijk speerpunt. Dit domein omvat alle beleidsterreinen en voorzieningen die gericht zijn op het bevorderen van welzijn, participatie en zelfredzaamheid van haar inwoners. Een aanzienlijk deel van de gemeentelijke begroting gaat naar deze voorzieningen. De afgelopen jaren heeft de gemeente flink geïnvesteerd in zowel individuele ondersteuning als het versterken van gemeenschappelijke voorzieningen om een sociaal sterke en inclusieve gemeenschap te bevorderen.

Toch wordt het, door de stijgende vraag naar ondersteuning, toenemende zorgcomplexiteit en druk op voorzieningen, steeds moeilijker om budgetoverschrijdingen te voorkomen. Dit probleem is niet uniek; veel gemeenten staan voor vergelijkbare uitdagingen door landelijke bezuinigingen. In de gemeente Midden-Drenthe, waar deze situatie het 'Ravijnjaar' wordt genoemd, zijn de gevolgen echter scherper voelbaar dan in andere gemeenten. Toch blijft het behoud van de sociale identiteit een belangrijk streven, binnen de financiële beperkingen.

Financiële uitdagingen voor jeugdzorg in gemeente Midden-Drenthe

De grootste uitdaging voor de gemeente Midden-Drenthe ligt in het jeugddomein: 9,5% van onze jongeren ontvangt jeugdzorg. Voor het tweede jaar op rij kampen we met een tekort van 1,3 miljoen euro in het jeugdzorgbudget. Daarnaast vereist de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 nog eens 1,9 miljoen euro aan besparingen, waardoor de totale bezuinigingsopgave voor de gemeente oploopt tot 3,2 miljoen euro.

De Uitdaging: Strikte kaders en lokale impact

De Hervormingsagenda Jeugd stelt naast financiële eisen ook duidelijke inhoudelijke voorwaarden. Gemeenten moeten de jeugdzorg efficiënter, effectiever en meer integraal inrichten - met een verschuiving van individueel gerichte zorg naar een contextgerichte aanpak – waarbij preventie en lokale zorg centraal staan. Naleving en onderbouwing van deze kaders is een voorwaarde voor eventuele toekomstige steun van het Rijk.

Het lokale team als fundament

In de hervormingsagenda benadrukt bovendien het Rijk dat de hervormingen stevig moeten worden verankerd in een sterk lokaal team. De gemeente Midden-Drenthe koos in 2011 te openen voor een kindgerichte, laagdrempelige toegang via het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), in samenwerking met Team Jeugd, de GGD en welzijnsorganisaties. Inmiddels zijn de oorspronkelijke doelstellingen en kaders echter verouderd, en staat de effectiviteit van deze structuur onder druk.

Programma Ravijn: Gerichte bezuinigingsvoorstellen en wettelijke minimumvarianten

Gemeenten krijgen te maken met grote financiële tekorten. Binnen het programma Ravijn wordt er daarom een lijst op te stellen met mogelijke bezuinigingskeuzes, waarbij voor elk voorstel de maatschappelijke en financiële impact in kaart wordt gebracht. Voor onderdelen die onder wettelijke verplichtingen vallen, is gevraagd de minimale wettelijke variant te beschrijven. Dit biedt inzicht in de ondergrens van de dienstverlening, zodat mogelijke besparingen duidelijk worden zonder afbreuk te doen aan de naleving van de wettelijke verplichtingen.

Zonder een samenhangende inhoudelijke visie en grondige financiële analyse bestaat het risico dat kortetermijnoplossingen worden gekozen die zowel de naleving van de Jeugdwet als de sociale identiteit van Midden-Drenthe onder druk zetten.

Transformatieve bezuinigingsaanpak

Als we willen dat de jeugdzorg écht effectief is voor degenen die deze hulp daadwerkelijk nodig hebben en tegelijkertijd een houdbaar stelsel blijft, is een fundamentele verandering nodig, zowel binnen het stelsel zelf als in de samenleving. Het één kan niet zonder het ander. Dit plan richt zich op de uitvoering van die verandering – de transformatie – waarin ambitie wordt omgezet in concrete acties. Het beschrijft een

transformatieve bezuinigingsaanpak die niet alleen leidt tot structurele besparingen, maar ook ruimte creëert voor innovatie, gedragsverandering en slimme investeringen. Dit voorstel levert een bijdrage aan het programma Ravijn. Daarom volgt er nog een apart voorstel met een financiële onderbouwing. Wel staat in dit stuk een besparingsdoelstelling beschreven, namelijk een vermindering van het percentage jongeren in zorg van 9,5% naar 7%. Het streven is om dit doel eind 2027 te hebben behaald.

De hervormingsagenda in een notendop:

De Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 richt zich op het structureel oplossen van knelpunten in de jeugdzorg en het toekomstbestendig maken van de financiering, doormiddel van een nieuwe bezuinigingsronde. Dit vereist een duidelijke visie van gemeenten op het brede jeugddomein. Het Rijk en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben afspraken gemaakt over de belangrijkste hervormingskaders:

1. **Reikwijdte: jeugdhulpplicht voor de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen** Het Rijk werkt aan een verduidelijking van de Jeugdwet om gemeenten helderheid te geven over welke hulp binnen hun verantwoordelijkheid valt. Deze scherpere afbakening maakt duidelijk welke voorzieningen gemeenten minimaal moeten aanbieden en blijven de middelen beschikbaar jeugdigen en gezinnen met complexe problemen.
2. **Verbinding van jeugdhulp met onderwijs, volwassenenzorg en bestaanszekerheid** De agenda introduceert een contextgerichte focus, waarbij de nadruk ligt op het scheppen van een stabiele en veilige omgeving waarin jeugdigen gezond kunnen opgroeien. Randvoorwaarden zoals bestaanszekerheid, huisvesting en veiligheid worden versterkt om het welzijn en de rechten van jeugdigen te waarborgen. Dit vraagt om nauwe samenwerking tussen jeugdhulp, onderwijs, volwassenen-GGZ en bestaanszekerheid.
3. **Stevige lokale teams en laagdrempelige toegang** De hervormingsagenda zet in op toegankelijke jeugdhulp dichtbij huis, waarbij jeugdigen en ouders terechtkunnen bij stevige lokale teams met de juiste kennis en expertise. Deze teams zijn niet alleen verantwoordelijk voor het verlenen van toegang tot specialistische hulp, maar ook voor het bieden van lichte ondersteuning gericht met de nodige aandacht voor het normale leven.
4. **Terugdringen van residentiële jeugdhulp en inzet op hulp thuis** De agenda streeft ernaar jeugdigen zoveel mogelijk in hun thuissituatie te helpen. Residentiële jeugdhulp wordt alleen ingezet wanneer het noodzakelijk is, en dan in kleinschalige, huiselijke settingen. Het doel is om tegen 2030 het aantal gesloten plaatsingen vrijwel tot nul terug te brengen, zodat jeugdigen niet onnodig uit hun vertrouwde omgeving worden gehaald.
5. **Kwaliteitsverbetering en continu leren** De hervormingsagenda wil dat jeugdigen en ouders kunnen vertrouwen op passende, effectieve zorg door een stevige kwaliteitsimpuls en randvoorwaarden voor continu leren en samenwerking. Daarnaast worden administratieve lasten voor professionals verlicht, wat de kwaliteit van zorg verhoogt en de werkdruk vermindert, waardoor de sector aantrekkelijker en efficiënter wordt ingericht.
6. **Eenvoudigere uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten en aanpak negatieve effecten marktwerking** De agenda streeft naar een beter georganiseerde en efficiëntere inkoop van specialistische jeugdzorg, zodat jeugdigen sneller en consistenter toegang krijgen tot passende zorg. Dit vereist regionale samenwerking tussen gemeenten om specialistische zorg gezamenlijk in te kopen en duurzaam te contracteren.
7. **Verbeteren inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring** De hervormingsagenda streeft naar een data-gestuurde benadering, waarin beter inzicht wordt verkregen in de effectiviteit en efficiëntie van de zorg. Door betere monitoring kan beleid gerichter worden bijgestuurd en keuzes verantwoord onderbouwd.

Hoofdstuk 2:
Een nieuwe visie op sturing

De verantwoordelijkheid van de gemeente in het Sociale Domein: Kansen en uitdagingen

De verantwoordelijkheid van de gemeente Midden-Drenthe in het sociaal domein is groter dan ooit. Dit biedt geweldige kansen: we kunnen een samenhangend ondersteuningsaanbod realiseren dat is afgestemd op de specifieke behoeften van onze inwoners en aansluit bij onze visie. Tegelijkertijd brengt de complexiteit van het sociaal domein aanzienlijke uitdagingen met zich mee:

- Naast de gemeente zijn er veel andere partijen actief in het sociaal domein, elk met een eigen visie en benadering van de opgaven binnen dit domein.
- De gemeente onderhoudt verschillende relaties met deze partners, waarbij haar invloed varieert. De impact is groter wanneer de gemeente optreedt als opdrachtgever of subsidieverstrekker.
- Vaak is er geen direct causaal verband vast te stellen tussen een gemeentelijke interventie, zoals zorg of ondersteuning, en de bredere maatschappelijke ontwikkelingen. Dit maakt het complex om de daadwerkelijke impact van al deze inspanningen en interventies volledig te kunnen beoordelen.

Een doordacht sturingsmodel voor duurzame verandering

Echte verandering vereist een heldere visie en voortdurende investering in zes kerngebieden: strategie, structuur, cultuur, mensen, middelen en resultaten. Een belangrijke sleutel tot verandering binnen de complexe realiteit van het sociaal domein is het centraal stellen van maatschappelijke waarden zoals welzijn, inclusie en gelijkheid – waarden die nauw aansluiten bij de transformatiedoelen. Dit maakt het mogelijk om in te spelen op diverse uitdagingen en de unieke eigenschappen van elk kerngebied te benutten voor een duurzame impact.

Aanpak: Transformatieagenda met vier pijlers

De kracht ligt in een transformatieve bezuinigingsaanpak gebaseerd op vier pijlers, die zowel de inhoudelijke vernieuwing als de samenwerking tussen partners sturen. Zo blijft de transformatie beheersbaar en doelgericht.

1. *Leidende principes* – Waardegedreven werken in de jeugdzorg
2. *De basis op orde* – Een stevig lokaal team als fundament
3. *Een stap naar voren* – De hervormingsagenda in uitvoering
4. *Financiële stabiliteit* – Een stevig financieel basis

©Naar voorbeeld van het Utrechtse-sturingsmodel

Doelstelling

Met als doel het terugbrengen van de instroom van jeugdigen naar gespecialiseerde jeugdzorg in de gemeente Midden-Drenthe van 9,5% naar 7%, wat aansluit bij de noodzakelijke bezuinigingen. Het streven is om dit doel aan het eind van 2027 behaald te hebben. De kanttekening hierbij is dat dit sterk afhankelijk is van de toekomstige tarieven in de jeugdzorg en de afronding van het programma Ravijn.

Herinvesteren voor duurzame jeugdzorg en collectief jeugddomein

Om dit doel te bereiken is het essentieel dat uitvoeringsorganisaties niet verder worden gekort, maar dat zij de opdracht krijgen om de opgelegde bezuinigingstaakstelling te herinvesteren. De instroom in de jeugdzorg is afhankelijk van goed functionerende, collectieve en toegankelijke voorzieningen. Dit vraagt om gezamenlijke inspanningen en volwassen partnerschap tussen de gemeente en haar partners. Samen bepalen en werken aan de ontwikkelsopgaven om het welzijn van jong en oud te waarborgen binnen de gemeente Midden-Drenthe.

Gedurfd en innovatief leiderschap als basis voor succes

Gedurfd en innovatief leiderschap, gecombineerd met geduld en vertrouwen in de gekozen koers, zijn essentieel voor succes. Leidende principes en waarden zoals ‘samenwerking’ en ‘co-creatie’ vormen het startpunt. Budgettaire afspraken en bijvoorbeeld afspraken over acceptatieplicht scheppen het kader. Gegevens over cliëntstromen en cliëntervaringsonderzoeken bieden inzicht in de voortgang van de gewenste ontwikkeling en worden integraal ingezet om de sturing effectief te maken.

Deel B: Een gedeeld waardenkader

Hoofdstuk 3: Pijler 1

Leidende Principes: Waardegedreven werken in de Jeugdzorg

Stevig fundament

Deze pijler legt de basis voor een vernieuwde werkwijze waarin we ons niet alleen richten op meetbare doelen, maar ook op de achterliggende waarden die de behoeften van jeugdigen en gezinnen centraal stellen. Hierdoor wordt een stevig fundament gelegd die richting geeft aan het handelen van alle betrokken partijen, en zo bijdraagt aan de kwaliteit, samenwerking en efficiëntie binnen het jeugdzorgsysteem.

Gezamenlijke ambitie

De gemeente Midden-Drenthe werkt aan het met elkaar verbonden zijn en veerkrachtige gemeenschappen vormen, waarbij inwoners elkaar ondersteunen en zich gesteund voelen door maatschappelijke organisaties. Dit uit zich in een omgeving waarin onderlinge steun centraal staat en jeugdigen zich optimaal kunnen ontwikkelen, terwijl overheidsmiddelen pas worden ingezet wanneer andere mogelijkheden zijn uitgeput.

De gemeente Midden-Drenthe gelooft in de kracht van haar eigen inwoners en wil hen zoveel mogelijk faciliteren en stimuleren. We richten ons op een breed voorliggend veld met voorzieningen die leefbaarheid, gezondheid en de sociale infrastructuur versterken. Hierdoor kunnen signalen vroegtijdig worden opgevangen en kan er snel en effectief worden gehandeld.

Aanpak

De aanpak van Midden-Drenthe is gericht op een eerlijke en efficiënte verdeling van middelen, zodat de zorg terechtkomt waar deze het meest nodig is. De gemeente ondersteunt haar inwoners die dit echt nodig hebben om actief deel te blijven nemen aan de samenleving. Dit vraagt om bewuste keuzes in personeelsinzet en kostenbeheer, met als doel een duurzaam systeem waarin middelen optimaal worden benut, toegankelijkheid en kwaliteit van hulp gewaarborgd blijven, en inwoners weerbaar en verbonden zijn.

Leidende principes als kompas

De leidende principes dienen als kompas voor het realiseren van de ambities en helpen bij het maken van belangrijke financiële keuzes. Zij vormen een verbindende schakel tussen verschillende niveaus en belanghebbenden binnen het sociaal domein, en bieden een gedeeld kader dat consistentie in het handelen van beleidsmakers, professionals en uitvoerders garandeert. Hierdoor wordt gewaarborgd dat beslissingen in overeenstemming zijn met de kernwaarden van het sociaal domein en de lange-termijndoelen van de gemeente.

Inwoner aan zet: Regie over eigen leven

De dienstverlening van de gemeente Midden-Drenthe begint met écht luisteren naar de behoeften en ervaringen van haar inwoners. In plaats van te vragen: "Waar heeft u recht op?", stellen zij de vraag: "Wat heeft u nodig?". Zij streven naar toekomstbestendige oplossingen binnen de beschikbare middelen, waarbij individuele ondersteuning altijd tijdelijk is en gericht op afbouw zodra dat verantwoord is.

De benodigde ondersteuning wordt niet eenzijdig door de gemeente bepaald; deze komt tot stand in overleg met inwoners van alle leeftijden en hun partners. Jeugdigen hebben hierin een actieve rol, conform het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind, dat het recht van jeugdigen om gehoord te worden bij beslissingen die hen raken benadrukt. Hun perspectief is cruciaal voor het bieden van effectieve hulp, het slagen van de ingezette hulpverlening en voor het onderliggende geschreven beleid dat aansluit bij hun leefwereld.

Bij elke casus, vraagstuk of beleidskeuze staat het grotere belang van de inwoner(s), het gezin of het kind voorop. Dit uitgangspunt stimuleert de gemeente om hun eigen invalshoek, methodiek of organisatiebelang los te laten en samen tot oplossingen te komen. Dit principe geldt zowel voor individuele casuïstiek als voor de bredere beleidskeuzes die de gemeente maakt.

Wanneer een jeugdige uit huis wordt geplaatst, verliest hij vaak niet alleen zijn vertrouwde omgeving, maar ook persoonlijke bezittingen die voor hem belangrijk zijn. Zo vertelde Sam, een 12-jarige jongen, dat hij zich compleet ontworteld voelde toen hij plotseling moest verhuizen naar een crisisopvang. Zijn persoonlijke spullen waren in haast in vuilniszakken meegenomen, en in zijn nieuwe kamer vond hij alleen standaard beddengoed dat niet van hem was. Dit versterkte zijn gevoel van machteloosheid en verlies.

Door jeugdigen mee te laten praten over hoe hulp en zorg worden ingericht, kunnen we kleine, maar betekenisvolle veranderingen doorvoeren. Een van deze veranderingen is het opnemen van specifieke inkoopvoorwaarden, zoals het bieden van een persoonlijke tas of koffer waarin zij hun spullen kunnen meenemen. Daarnaast kunnen jeugdigen bij aankomst hun eigen beddengoed uitkiezen, dat zij ook mogen houden bij een volgende verhuizing. Voor Sam betekende het kiezen van zijn favoriete dekbed met een voetbalprint meer dan een praktische voorziening; het gaf hem een gevoel van controle in een situatie waarin hij verder weinig te zeggen had.

Deze ogenschijnlijk kleine aanpassingen maken een groot verschil. Ze zorgen ervoor dat jeugdigen zich gezien en gehoord voelen, en dat ze hun eigenheid kunnen behouden tijdens een moeilijk proces. Door eigenaarschap en inspraak te waarborgen, stimuleren we niet alleen het welzijn van jeugdigen, maar leggen we de basis voor een systeem dat aansluit bij hun behoeften en waardigheid.

Iedereen doet mee: Zelfredzaam en samen sterk

De gemeente Midden-Drenthe wil dat iedereen de kans krijgt om volwaardig mee te doen aan de samenleving, met de juiste ondersteuning waar nodig. De inzet is gericht op een sterke, solide basis die inwoners helpt zich te ontwikkelen en te participeren, ongeacht hun achtergrond of omstandigheden. Dit gebeurt door het versterken de basisvoorzieningen en stimuleren dat inwoners zichzelf en elkaar kunnen ondersteunen. Hierdoor kan iedereen actief bijdragen aan en profiteren van een gezonde, verbonden gemeenschap.

Professionals richten zich op wat de inwoner écht nodig heeft, met zorg op maat boven uniformiteit of product denken. Dit vraagt flexibiliteit, creativiteit en samenwerking tussen partners zoals team jeugd, kinderopvang, onderwijs en huisartsen. Het doel blijft steeds: zelfredzaamheid versterken en ondersteuning afbouwen zonder het welzijn in gevaar te brengen. De aanpak voor het vinden van duurzame oplossingen volgt een duidelijke volgorde:

1. *Eigen kracht* – Wat kan de inwoner zelf doen?
2. *Omgevingskrach*t – Welke ondersteuning kan het sociale netwerk bieden?
3. *Algemene (collectieve) voorzieningen* – Welke vrij toegankelijke (collectieve) voorzieningen zijn beschikbaar?
4. *Individuele ondersteuning* – Alleen ingezet als andere opties niet volstaan, en altijd gericht op afbouw zodra dat verantwoord is.

Waar middelen en inzet schaars zijn, kan het een uitdaging zijn om te doen wat nodig is. Het vraagt van professionals kritisch te blijven kijken naar wat de inwoner écht nodig heeft en te herkennen wanneer 'goed' goed genoeg is. Soms betekent dit dingen anders doen of afwijken van bekende protocollen. Professionaliteit en vertrouwen spelen hier een grote rol, net als het organiseren van een slim samenspel tussen partners zoals buurtteam, kinderopvang, onderwijs, huisartsen en aanvullende jeugdhulp. Samen werken we aan duurzame oplossingen die altijd de inwoner centraal stellen.

Johan, een 45-jarige vader, verloor na zijn scheiding niet alleen zijn werk, maar ook zijn sociale netwerk. Na een melding bij Veilig Thuis en een politie-ingreep vanwege spanningen thuis, schakelde Team Jeugd in. Samen met Johan werd een plan van aanpak opgesteld om zijn zelfredzaamheid te versterken en de balans in zijn gezin te herstellen. Een budgetcoach hielp hem zijn financiën op orde te brengen, terwijl een opvoedondersteuner hem begeleidde in het beter begrijpen en omgaan met de emoties van zijn kinderen. Ook zijn buren speelden een belangrijke rol door Johan en zijn zoon te ondersteunen met praktische hulp, zoals opvang na school, waardoor beiden de ruimte kregen om op adem te komen.

Dankzij deze gezamenlijke kreeg Johan meer grip op zijn situatie. Na een jaar kon de ondersteuning worden afgebouwd, en bleef Johan sterker en meer zelfredzaam achter. Periodiek contact met Johan zorgt ervoor dat hij zich gesteund blijft voelen en tijdig kan overleggen als hij een praktische tip nodig heeft. Zo voorkomen we dat hij het gevoel krijgt er alleen voor te staan of dat problemen opnieuw escaleren. Dit voorbeeld laat zien hoe een persoonlijke aanpak en samenwerking tussen verschillende partijen kunnen leiden tot duurzame oplossingen waarin de inwoner centraal staat.

Normaliseren: Uitgaan van mogelijkheden

Normalisering betekent dat de gemeente Midden-Drenthe verschillen accepteren en alleen individuele ondersteuning biedt wanneer strikt noodzakelijk. Verschillen in behoeften worden gezien als normaal, niet als afwijkend. Eigen verantwoordelijkheid staat centraal: alleen wanneer iemand, ondanks de steun van het eigen netwerk, niet verder komt, wordt de overheid ingeschakeld. Diagnoses worden uitsluitend gesteld wanneer nodig voor passende ondersteuning, zonder dat dit automatisch leidt tot intensieve (jeugd)hulp.

De gemeente richt zich op het herstel van het gewone leven, met nadruk op eigen kracht, gezond verstand en duurzame oplossingen. Inwoners worden gestimuleerd om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen, waarbij sociale netwerken worden versterkt en ondersteuning aanvullend is. De gemeente investeert in betere alternatieven in de directe omgeving om residentiële jeugdhulp te voorkomen. Wanneer residentiële hulp toch noodzakelijk is, streven we naar kleinschaligheid en een zo thuis mogelijke setting (zoals de af- en ombouw van gesloten jeugdhulp en de aanpak voor het verminderen van andere vormen van residentiële zorg). Signalen worden zorgvuldig gevolgd, zodat tijdige en passende professionele hulp kan worden geboden in ernstige situaties.

Sophie, een 12-jarig meisje, had moeite met het maken van vrienden op school. Ze was vaak stil, trok zich terug in de klas en werd soms gepest. Haar moeder meldde zich bij het CJG met de vraag om professionele hulp. Hoewel er geen directe signalen waren van zware problematiek, had de jeugdconsulent op basis van gesprekken met school en ouders een onderbuikgevoel dat er mogelijk meer speelde. Na overleg werd besloten om de situatie verder te onderzoeken, maar tegelijkertijd een laagdrempelige aanpak te starten om Sophie direct te ondersteunen.

Sophie ging deelnemen aan een naschoolse sportclub, waar samenwerking en sociale interactie centraal staan. Dit bood haar een veilige en stimulerende omgeving om nieuwe vrienden te maken en haar zelfvertrouwen op te bouwen. Tegelijkertijd kreeg haar moeder tips en tools om Sophie thuis te ondersteunen bij het oefenen van sociale vaardigheden, zoals het uitnodigen van klasgenoten om samen te spelen.

Na enkele weken merkte de jeugdconsulent dat Sophie zich meer op haar gemak voelde, zowel thuis als op school. Sophie gaf zelf aan dat ze het leuk vond op de sportclub en dat ze meer durfde te praten in de klas. Haar moeder zag dat Sophie opener werd en makkelijker vertelde over haar dag.
Uit verder onderzoek kwam de diagnose autisme naar voren. Hoewel deze diagnose inzicht gaf in Sophie's gedrag, bleek de praktische ondersteuning via de laagdrempelige aanpak al veel effect te hebben gehad. De sportclub en de begeleiding thuis boden Sophie voldoende handvatten om zich in haar eigen tempo te ontwikkelen. De diagnose gaf moeder extra begrip en rust, maar de ingezette aanpak maakte zware interventies of intensieve trajecten overbodig.

Deze situatie benadrukte het belang van normaliseren en maatwerk: door gebruik te maken van bestaande voorzieningen en Sophie te ondersteunen in haar dagelijkse omgeving, werd haar ontwikkeling gestimuleerd zonder dat de diagnose bepalend hoefde te zijn voor haar traject. Hierdoor kon Sophie groeien met oplossingen die haar direct aanspraken en pasten bij haar leven.

Integraal samenwerken: Vertrouwen, verantwoording en ruimte voor professionals

Om jeugdigen en gezinnen optimaal te ondersteunen, werkt de gemeente Midden-Drenthe domein overstijgend en maken zij vooraf duidelijke afspraken met aanbieders, partners en inwoners. Deze afspraken zijn gebaseerd op wederzijds vertrouwen en transparantie, met ruimte voor professionals om beslissingen te nemen die aansluiten bij de specifieke behoeften van de inwoners. Achteraf wordt verantwoording afgelegd, zowel financieel als inhoudelijk, om een goede balans te waarborgen tussen vertrouwen en controle.

Een belangrijk uitgangspunt is het verminderen van administratieve druk en regellast, zodat professionals de flexibiliteit hebben om af te wijken van strikt afgebakende protocollen wanneer de situatie daarom vraagt. Professionals krijgen ruimte om, in overleg met jeugdigen en gezinnen, afwegingen en besluiten te maken die gebaseerd zijn op de inhoud van de casus en niet op systeemvereisten. De gemeente biedt hierbij kaders en randvoorwaarden, fungeert als sparringpartner en creëert een omgeving waarin maatwerk voor jeugdigen en gezinnen centraal staat.

Waar het systeem onder druk komt te staan, bijvoorbeeld door wachtlijsten, blijft het doel om bureaucratie zoveel mogelijk los te laten en alleen registratie en protocollen toe te passen wanneer dat echt nodig is. Samen met aanbieders werken we vraaggericht en ondersteunen we initiatieven die de zorg eenvoudiger en meer samenhangend maken, zonder onnodige belemmeringen voor professionals die doen wat nodig is in het belang van de inwoners van Midden-Drenthe.

Mevrouw De Vries, een alleenstaande moeder van drie kinderen, meldde zich met uiteenlopende problemen. Ze kampte met financiële stress, haar oudste zoon van 14 jaar spijbelde regelmatig en haar jongste dochter van 7 had leerachterstanden op school. Mevrouw De Vries voelde zich overweldigd en wist niet waar ze moest beginnen.

Verschillende disciplines werkten samen om haar situatie integraal aan te pakken. Een budgetcoach ondersteunde haar bij het krijgen van overzicht in haar financiën en het opstellen van een aflosplan voor haar schulden. Een schoolmaatschappelijk werker schakelde met de leerkracht van haar dochter om passende begeleiding voor haar leerachterstanden te organiseren. Voor haar zoon, die regelmatig spijbelde, werd gewerkt aan een plan met de school om hem te motiveren en zijn aanwezigheid te verbeteren.

Omdat er een wachtlijst was voor jeugdhulp, werd haar zoon tijdelijk opgenomen in een jongerenactiviteiten groep waar hij samen met andere jongeren werd begeleid. Dit gaf hem een gevoel van verbondenheid, hij maakte nieuwe vrienden en voelde zich beter begrepen. Hierdoor werd de thuissituatie minder nijpend, en toen jeugdhulp uiteindelijk kon worden ingezet, was hij al beter in zijn vel en kon de hulpverlening effectiever landen.

Daarnaast werd gekeken naar het sociale netwerk van mevrouw De Vries. Een vrijwilliger uit de buurt hielp haar met praktische zaken, zoals het invullen van formulieren, en bood een luisterend oor. Via participatie werd mevrouw De Vries uitgenodigd om actief betrokken te raken bij de gemeenschap, wat resulteerde in vrijwilligerswerk dat haar zelfvertrouwen vergrootte en haar gevoel van eigenwaarde versterkte.

De samenwerking tussen welzijn, de school, Team Jeugd, vrijwilligers en andere professionals zorgde ervoor dat mevrouw De Vries en haar gezin op meerdere vlakken werden ondersteund. Na enkele maanden voelde ze meer rust, ging haar zoon weer regelmatig naar school en kreeg haar dochter de begeleiding die ze nodig had. Dankzij deze integrale aanpak en een slimme inzet van middelen en tijdelijke oplossingen stond het gezin sterker en veerkrachtiger in het leven.

Dit voorbeeld laat zien hoe samenwerking binnen het sociaal domein, waarbij alle disciplines hun expertise inzetten, kan leiden tot duurzame oplossingen die inwoners en gezinnen centraal stellen

Deel C: Opgaven en uitvoering

Hoofdstuk 4: Pijler 2
De Basis op Orde: Een Stevig Lokaal Team als Fundament

Het Centrum voor Jeugd en Gezin
In 2011 zette de gemeente Midden-Drenthe een belangrijke stap met de oprichting van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), bedoeld als laagdrempelige toegang voor jeugdigen en gezinnen die ondersteuning nodig hebben bij opvoed- en opgroeivraagstukken. Het CJG is een samenwerkingsverband tussen de team Jeugd (gemeente Midden-Drenthe), Welzijnswerk Midden-Drenthe en de GGD Drenthe. Medewerkers van deze kernpartners werken in drie JeugdTeams – Beilen, de Smildes en Westerbork – en behandelen en verdelen alle opvoed- en opgroeivragen die bij het CJG binnenkomen.

Verouderde doelstellingen en de behoefte aan vernieuwing
De oorspronkelijke doelstellingen en kaders van het CJG zijn inmiddels sterk verouderd en sluiten niet langer goed aan bij de huidige praktijk en behoeften in de uitvoering. Door de jaren heen zijn de samenwerkingspartners binnen het CJG steeds nauwer verweven geraakt, wat heeft geleid tot vervaagde rollen en verantwoordelijkheden die niet meer passen binnen de huidige wet- en regelgeving.

Hoewel er al geruime tijd een duidelijke behoefte is aan een nieuwe positionering, professionalisering en sturing van het CJG, zijn pogingen om de samenwerking opnieuw vorm te geven, zoals met een vernieuwd samenwerkingsconvenant in 2021, vastgelopen.

Samenwerking blijft bestaan, maar behoefte aan verandering
Ondanks deze uitdagingen is de samenwerking binnen de JeugdTeams blijven bestaan, waarbij elke partner vanuit zijn eigen organisatie actieve ondersteuning biedt om dit mogelijk te maken. Dit benadrukt dat, hoewel het tot nu toe niet is gelukt om gezamenlijk tot duidelijke, toekomstbestendige doelen te komen, de wens om samen te werken altijd een belangrijk gemeenschappelijk belang is geweest.

Nieuwe start en koers
De recente ontwikkelingen en hervormingen in het jeugddomein maken het echter noodzakelijk om door te pakken en een vernieuwd samenwerkingskader te realiseren dat aansluit bij de huidige praktijk. Dit vraagt om een frisse start, waarbij de opgebouwde samenwerking behouden blijft, maar de structuren en kaders worden vernieuwd.

Het CJG wordt ontbonden en maakt plaats voor een nieuwe koers, met heldere rollen en verantwoordelijkheden voor alle betrokken organisaties en onze inwoners. Hierbij ligt de focus op teruggaan naar de basis: doen waar elke organisatie goed in is. Deze herstart markeert het begin van een nieuw fundament voor samenwerking binnen het jeugddomein. Dit proces pakken we zorgvuldig aan. Samen met betrokken partijen maken we duidelijke en werkbare afspraken over een overgangsperiode. Hierbij staat voorop dat inwoners tijdens de transitieperiode niet tussen wal en schip vallen en de continuïteit van hulp en ondersteuning wordt gewaarborgd. Dit betekent dat bestaande trajecten zorgvuldig worden geëvalueerd en dat nieuwe structuren pas worden ingevoerd wanneer alle randvoorwaarden, zoals heldere verantwoordelijkheden en taken, volledig zijn uitgewerkt en geborgd.

Waardering voor de inzet van medewerkers
Deze nieuwe start doet op geen enkele manier afbreuk aan de inzet van de medewerkers die zich de afgelopen jaren, te midden van de voortdurende veranderingen in het jeugddomein, met absolute passie en toewijding hebben ingezet voor de samenwerking binnen het CJG. Zij hebben over organisatiegrenzen heen gewerkt, altijd met het belang van jeugdigen en gezinnen voor ogen. Dankzij hun inspanningen kan de gemeente voortbouwen op deze samenwerking en de nieuwe richting verder uitbouwen.

Krachten bundelen en ruimte voor vernieuwing
De opgaven en veranderingen die voorliggen, vragen om een kritische herziening van de indeling van het jeugddomein in de gemeente Midden-Drenthe. De onderlinge positieve relatie tussen Welzijn Midden-Drenthe, GGD Drenthe en Team Jeugd wil de gemeente behouden, maar het is noodzakelijk dat iedere organisatie zich opnieuw richt op zijn eigen taak en positionering. Hiermee wordt elke organisatie in zijn eigen kracht gezet en kunnen verantwoordelijkheden duidelijk worden afgebakend.

Door opnieuw de krachten met partners te bundelen, wordt gewerkt aan een gezamenlijke en toekomstbestendige aanpak. Het doel is het opzetten van een stevig lokaal team dat in staat is om 40% van de jeugdigen en gezinnen met een ondersteuningsvraag op te vangen via voorliggende voorzieningen. Dit team richt zich op preventie en vroege ondersteuning, zodat escalatie van problemen en de inzet van zwaardere zorg zoveel mogelijk worden voorkomen.

Efficiëntie binnen een gesloten portemonnee

Deze aanpak wordt gerealiseerd onder het uitgangspunt van een gesloten portemonnee, met de nadruk op efficiëntie en effectiviteit binnen de beschikbare middelen. Hierdoor wordt de zorg niet alleen toegankelijker en laagdrempeliger, maar wordt ook een betere balans gerealiseerd in de zorgvraag en de doelmatige inzet van gemeentelijke middelen.

Heldere taakverdeling en hoofdroutes in de toegang tot

Het is belangrijk om te benadrukken dat de gemeentelijke toegang tot specialistische jeugdhulp niet hetzelfde is als een lokaal team. Waar de toegang zich richt op regievoering en het zorgvuldig afwegen van doorverwijzingen naar specialistische zorg, vervult het lokale team een ondersteunende en laagdrempelige rol binnen het voorliggende veld. Deze taakverdeling zorgt voor een heldere structuur en optimale benutting van de beschikbare expertise.'

In de Jeugdwet zijn drie hoofdroutes vastgelegd om de toegang tot jeugdhulp helder en overzichtelijk te organiseren. Deze routes bieden een duidelijke structuur voor het aanvragen van zorg en vormen de basis voor gerichte ondersteuning en samenwerking tussen alle betrokken partijen. Ze zorgen ervoor dat jeugdigen en gezinnen via de juiste kanalen de hulp krijgen die ze nodig hebben:

- **Route A:** Een jeugdige of gezin meldt zich via het lokale team; de lokale route. *Opgave*: Het versterken van de toegang via lokale teams door middel van heldere taakafspraken, signalering en de inzet van lichte hulpverlening, zodat passende ondersteuning laagdrempelig en tijdig beschikbaar is
- **Route B:** Een jeugdige of gezin meldt zich via de (huis)arts; de medische verwijsroute. *Opgave*: Het borgen van een goede samenwerking tussen huisartsen, praktijkondersteuners en gemeentelijke toegang, met afspraken over indicaties, herindicaties en de inzet van passende zorg.
- **Route C:** Een jeugdige of gezin wordt gemeld via de jeugdbescherming of jeugdreclassering. *Opgave*: Het versterken van de samenwerking met gecertificeerde instellingen, het stroomlijnen van meldingen en het waarborgen van een snelle en effectieve aansluiting op passende zorgtrajecten.

Inleiding op de opgaven

De opgaven in dit document zijn nauw met elkaar en de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 verbonden. Samen vormen ze een geïntegreerde aanpak voor het vernieuwen van het jeugddomein in Midden-Drenthe en bieden een antwoord of vervolg op de doelstellingen uit de Hervormingsagenda. De herpositionering van Team Jeugd (Opgave 5) legt de basis voor een duidelijke scheiding van rollen, terwijl de borging van lichte hulpverlening via de POH Jeugd (Opgave 7) en de integratie van Hulp op School (Opgave 8) bijdragen aan een sterk lokaal voorveld. Deze combinatie van maatregelen versterkt het gehele jeugdzorgsysteem, met de nadruk op preventie, efficiëntie en vroegtijdige ondersteuning.

Opgave 1: Gebiedsagenda als lokaal team

Per kwartaal worden daarom bijeenkomsten georganiseerd waarin professionals van onze samenwerkingspartners hun bereik en resultaten delen. Deze bijeenkomstenzijn bedoeld om ervaringen uit te wisselen en gezamenlijk de doelstellingen te evalueren. Dit bevordert een snelle bijsturing waar nodig en optimaliseert de inzet van alle betrokken partijen.

De uitvoerende teamleiders stellen daartoe halfjaarlijks een gezamenlijke bestuurlijke rapportage op in de vorm van een gebiedsagenda. Deze agenda biedt inzicht in de gezamenlijke inspanningen, behaalde resultaten en prioriteiten voor de komende periode. Hiermee wordt een gestructureerde, actieve en actuele prioritering gewaarborgd, zodat iedereen gericht blijft bijdragen aan de gezamenlijke doelen.

Het nieuwe lokale team is dus geen statisch gegeven, maar een dynamisch samenwerkingsverband waarin professionals vanuit diverse disciplines samenwerken aan effectieve en integrale ondersteuning van jeugdigen en gezinnen. De samenwerkende partners richten zich op laagdrempelige hulp in het voorliggende veld, terwijl gespecialiseerde zorg wordt toegewezen door Team Jeugd, dat als centrale toegangspoort fungeert.

De gemeente vervult hierin een trekkersrol en blijft eindverantwoordelijk, waarmee regie en continuïteit binnen het lokale jeugddomein worden gewaarborgd. Dit nieuwe samenwerkingsmodel legt zo de basis voor een effectieve, efficiënte en duurzame ondersteuning van jeugdigen en gezinnen. Het doel is een lerend systeem dat flexibel reageert op veranderingen in de samenleving en de zorgvraag. Innovatieve oplossingen, zoals data-gedreven besluitvorming en wijkgerichte interventies, worden actief gestimuleerd en gedeeld met partners binnen het sociaal domein.

Opgave 2: Investeren in leren en ontwikkelen

Het succes van de transformatie in de gemeente Midden-Drenthe staat of valt met de mate waarin professionals veranderingen in werkwijze, houding en gedrag weten te omarmen. Om dit te bereiken, is het essentieel dat de gemeente samen met haar partners een gedeelde visie ontwikkelt op de benodigde kennis, vaardigheden en competenties van professionals.

Deze visie wordt geconcretiseerd in een gezamenlijk opgesteld toetsingskader, waarin de vereiste competenties worden geobjectiveerd en leerlijnen worden vastgelegd. Dit stelt de betrokken partijen in staat om elkaars krachten optimaal te benutten en gericht te investeren in kwaliteit.

Het toetsingskader en de daarop afgestemde leerlijnen maken bovendien integraal deel uit van de prestatieafspraken met partners, waardoor continu wordt gewerkt aan de verdere professionalisering en ontwikkeling van de betrokken professionals. Dit zorgt voor een stevige basis om de gewenste transformatie daadwerkelijk te realiseren.

Opgave 3: Uniformiteit in methodiek

Om het proces van op- en afschalen soepel en vanzelfsprekend te laten verlopen, is het cruciaal dat de gemeente Midden-Drenthe en haar partners een gemeenschappelijke taal spreken en dezelfde instrumenten hanteren. Dit vraagt om een gezamenlijke keuze voor een methodiek, zoals Positieve Gezondheid. Deze methodiek biedt een gedeeld kader dat de samenwerking met partners consistent en effectief maakt.

Een gezamenlijk ondersteuningsplan, bijvoorbeeld gebaseerd op een 7-factorenmodel of een krachten/zorgen-analyse, kan daarbij een aanvullend waardevol hulpmiddel zijn. Het gebruik van uniforme methodieken en plannen voorkomt dat jeugdigen en gezinnen telkens opnieuw hun verhaal moeten doen. Dit bespaart tijd en energie, zowel voor de betrokken gezinnen als voor de professionals. Bovendien draagt het bij aan een verlaging van de administratieve lasten, waardoor meer tijd en aandacht kan worden besteed aan directe ondersteuning en hulpverlening.

Opgave 4: Herziening van de samenwerkingsstructuur van het JeugdTeam

We herzien de samenwerkingsstructuur van het JeugdTeam (Beilen, Smildes en Westerbork) en stappen af van de werkwijze waarin alle aanmeldingen bij het CJG standaard in het team worden besproken. Hoewel de meerwaarde van het JeugdTeam onmiskenbaar is geweest, verschuift de nadruk in de nieuwe samenwerkingsafspraken naar een versterkte eigen rol en verantwoordelijkheid van individuele functies.

Momenteel kunnen alle partners binnen het CJG verwijzen naar gespecialiseerde jeugdzorg. In nieuwe werkwijze is de jeugdconsulent de enige partij binnen de gemeente Midden-Drenthe die, naast de huisarts en gecertificeerde instellingen, gemachtigd is om door te verwijzen naar gespecialiseerde jeugdhulp. Deze aanpassing waarborgt de kwaliteit van de zorg doordat alleen noodzakelijke en zorgvuldig overwogen doorverwijzingen plaatsvinden. Dit zorgt niet alleen voor een betere aansluiting bij de daadwerkelijke zorgbehoefte van jeugdigen en gezinnen, maar draagt ook bij aan het beheersen van de kosten binnen de gespecialiseerde jeugdzorg.

Aansluiting bij kinderopvang, onderwijs en vroegtijdige signalering

Tegelijkertijd richten we ons meer op het bredere jeugddomein, met een nauwere aansluiting bij het onderwijs—de plek waar jeugdigen zich het meest bevinden. Een belangrijk uitgangspunt is het structureel verbinden van de JeugdTeams aan de Zorg Advies Teams (ZAT's) op scholen. Hierbij sluit een gedragswetenschapper of jeugdconsulent aan bij deze teams, zodat direct kan worden meegedacht over

passende mogelijkheden voor jeugdigen. Dit draagt bij aan vroegtijdige signalering en een effectievere aanpak.

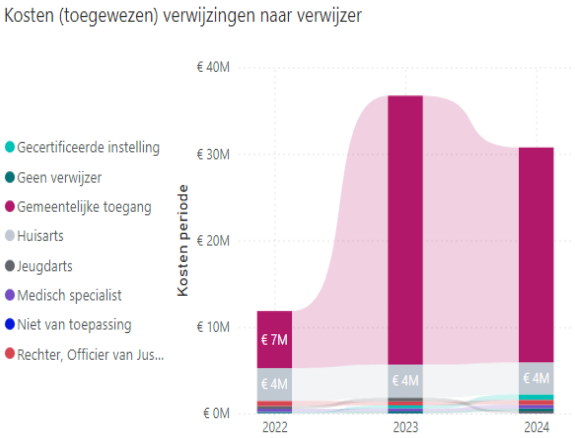
Deze werkwijze versterkt de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, het voorliggend veld en de jeugdhulp, doordat de juiste expertises samenkomen. Hierdoor kan zorg tijdig en adequaat worden ingezet, wat voorkomt dat ondersteuning te laat komt of onnodig lang duurt. Dit heeft niet alleen een positief effect op de kwaliteit van de hulpverlening, maar verbetert ook de efficiëntie binnen het jeugdzorgsysteem.

4.2 Team Jeugd

Team Jeugd vormt momenteel de gemeentelijke kern binnen het samenwerkingsverband CJG en is dus niet hetzelfde als het JeugdTeam, wat al voor veel verwarring zorgt. Binnen dit verband had Team Jeugd niet alleen de taak als centrale toegangspoort naar gespecialiseerde jeugdzorg, maar ook de gedeelde opdracht om samen met de andere partners binnen het CJG een lokaal team te vormen. Deze dubbele rol heeft in de loop der jaren geleid tot een organische groei van het team, waarbij de oorspronkelijke taak als regievoerder en toegangspoort naar specialistische jeugdhulp is vervaagd. Het team heeft hierdoor meer operationele en uitvoerende taken opgepakt, die oorspronkelijk bedoeld waren voor het bredere lokale team, wat afleidt van de kerntaak van Team Jeugd.

Cijfers onderstrepen de noodzaak tot herijking

Uit recente cijfers blijkt dat Team Jeugd verantwoordelijk is voor 48% van de verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdzorg (peildatum: augustus 2024) en 79% van de uitgaven van het gemeentelijke jeugdzorgbudget (peildatum: november 2024). Deze disproportionele uitgaven en verantwoordelijkheden tonen aan dat de huidige werkwijze niet duurzaam is en dat de focus van Team Jeugd opnieuw moet worden afgebakend.

Opgave 5: Terug naar de kerntaken van Team Jeugd

Het is essentieel dat Team Jeugd terugkeert naar haar oorspronkelijke taak als centrale toegangspoort naar gespecialiseerde jeugdhulp, waarbij regievoering over casussen en het waarborgen van veiligheid centraal staan. Met de herpositionering van Team Jeugd wordt de opdracht om een lokaal team te vormen nadrukkelijk toebedeeld aan partners in het voorliggende veld. Dit zorgt voor een duidelijke scheiding tussen de regierol van Team Jeugd en de preventieve en uitvoerende rol van het lokale team.

Deze herpositionering stelt Team Jeugd in staat om zich volledig te richten op haar kerntaken, zonder dat operationele verantwoordelijkheden van het lokale team deze focus in de weg staan. Het resultaat is niet alleen meer duidelijkheid binnen het jeugddomein, maar ook een betere verdeling van verantwoordelijkheden, middelen en expertise, wat bijdraagt aan een efficiënter en effectiever systeem.

Samenwerking en preventieve aanpak[1]

Team Jeugd sluit daarbij nauw aan bij een aanpak die gericht is op het voorkomen van escalaties en langdurige hulpverlening. Door samen te werken met het voorliggende veld en andere wettelijke verwijzers, zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen, worden sluitende afspraken gemaakt om doorverwijzingen zorgvuldig en op basis van daadwerkelijke behoeften te laten plaatsvinden. Deze gezamenlijke aanpak versterkt de kwaliteit en verbeterd de effectiviteit van de zorg.

! Noodzaak van juridische randvoorwaarden voor Team Jeugd

Team Jeugd kan haar taakstelling alleen effectief uitvoeren als de juridische randvoorwaarden stevig zijn verankerd. Dit vraagt om een strakke verordening[2], adequate juridische ondersteuning en een helder administratieprotocol. De gemeente Midden-Drenthe maakt hiervoor de benodigde budgetten vrij en besteedt extra aandacht aan specifieke thema's zoals passend vervoer, regie bij WLZ-indicaties en heldere informatievoorziening aan ouders. Zonder deze stevige basis blijft opschaling noodgedwongen de norm, blijft de werkdruk hoog en ontstaat een situatie waarin professionals op eigen wijze invulling geven aan hun rol. Dit belemmert niet alleen de consistentie, maar ook de effectiviteit van interventies en maakt het moeilijk om duurzame oplossingen te ontwikkelen.

Evaluatie en toekomst van de Praktijkondersteuner Huisartsen (POH) Jeugd

De inzet van 1,2 fte Praktijkondersteuner Huisartsen (POH) Jeugd binnen Team Jeugd blijkt een groot succes. Deze POH Jeugd biedt lichte, kortdurende behandelingen die vaak voorkomen dat verdere jeugdhulp noodzakelijk is. Dit bespaart niet alleen kosten, maar biedt ook een snelle en effectieve ondersteuning voor jeugdigen en hun gezinnen.

Een concreet voorbeeld hiervan is een huisartsenpraktijk in Beilen, waar in 2023 slechts 6 nieuwe aanvragen voor jeugdhulp werden doorverwezen, tegenover 33 verwijzingen naar de POH Jeugd. De gemiddelde inzet per jeugdige bij de POH Jeugd bedraagt 4,7 uur, met een kostprijs van €350,- per gesprek. Ter vergelijking: een jeugdhulptraject met een indicatie kost gemiddeld €4.000,- per jeugdige, waarbij een traject gemiddeld 313 dagen duurt.

De inzet van de POH Jeugd voorkomt hiermee niet alleen langdurige trajecten, maar biedt ook een aanzienlijk efficiëntere en kosteneffectieve oplossing voor jeugdigen met lichte ondersteuningsbehoeften.

Uitdagingen in huisartsenzorg en gemeentelijke toegang: verschillend of vergelijkbaar?

De Jeugdwet legt gemeenten de verantwoordelijkheid op om de toegang tot jeugdhulp te organiseren. Hoewel zowel de huisarts als de gemeentelijke toegang een vergelijkbare taak vervullen, doen zij dit vanuit verschillende perspectieven.

In 2007 werd de functie van Praktijkondersteuner Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg (POH-GGZ) geïntroduceerd om huisartsen te ondersteunen bij de toenemende zorgvraag. Huisartsen kregen steeds vaker te maken met patiënten met complexe psychische problematiek, wat leidde tot verhoogde werkdruk en overbelasting. Om de kwaliteit van de eerstelijnszorg te behouden en te verbeteren, was er behoefte aan gespecialiseerde ondersteuning.

In 2010 werd deze ondersteuning uitgebreid met de functie van POH-jeugd, specifiek gericht op jeugdigen. Bij deze doelgroep was een andere, meer systeemgerichte aanpak noodzakelijk. De inzet van POH-jeugd heeft de kwaliteit van zorg aanzienlijk verbeterd. Het verminderde de werkdruk voor huisartsen en zorgde voor een betere aansluiting bij specialistische zorg wanneer doorverwijzing nodig was. Daarnaast leidde het tot uniformere, geprotocolleerde werkwijzen, wat bijdroeg aan de verdere professionalisering van de eerstelijnszorg. Mede dankzij deze ontwikkelingen kreeg multidisciplinaire ketenzorg steeds meer vorm, wat de weg vrijmaakte voor een meer samenhangende en integrale aanpak van jeugdhulp.

[1] Regionale Veiligheidsteams als Schakel in Complexe Casussen Om complexe casussen binnen de jeugdzorg effectiever aan te pakken, zet de gemeente Midden-Drenthe in op de samenwerking met Regionale Veiligheidsteams (RVT's). Deze teams brengen specialistische kennis en bevoegdheden samen, gericht op situaties waarin veiligheid en zorg onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De RVT's fungeren als een aanvulling op de bestaande lokale structuren en worden ingezet wanneer escalaties dreigen. Hierbij

[2] In lijn met de Hervormingsagenda Jeugd In lijn met de Hervormingsagenda Jeugd stelt de gemeente een nieuwe verordening op die de taken van het lokale Team Jeugd en de Regionale Veiligheidsteams duidelijk afbakent. De verordening definieert toegang tot jeugdhulp, geeft voorbeelden van gebruikelijke en bovengebruikelijke hulp, en bevat een hardheidsclausule voor maatwerk in uitzonderlijke situaties, zoals bij zeldzame aandoeningen. Daarnaast worden grenzen tussen de jeugdhulpplicht en andere wetten, zoals de Wmo, Zvw en onderwijswetgeving, expliciet vastgelegd. Dit voorkomt overlap, verduidelijkt verantwoordelijkheden en bevordert samenwerking. Concrete afspraken met ketenpartners over gegevensdeling versterken de effectiviteit van interventies en verminderen administratieve lasten.

Opgave 6: Herpositionering van POH Jeugd

Omdat Team Jeugd in de nieuwe werkwijze geen inhoudelijke hulpverlening meer biedt, vraagt dit om een kritische herziening van de inrichting van het team. In dit kader moet worden onderzocht waar de POH Jeugd het beste tot zijn recht komt. Het doel is om de samenwerking tussen verschillende beroepsgroepen te versterken en optimaal gebruik te maken van elkaars kwaliteiten. Als uitgangspunt wordt verkend of de positionering van de POH Jeugd in het voorliggende veld, bijvoorbeeld bij welzijnsorganisatie, een geschikte plek biedt voor deze functie.

Een dergelijke positionering biedt kansen om de preventieve functie van de POH Jeugd verder te versterken en deze een integraal onderdeel te maken van een duurzaam jeugdzorgsysteem. Dit zorgt voor een optimale aansluiting op de behoeften van jeugdigen en gezinnen, terwijl tegelijkertijd een efficiënte en effectieve samenwerking binnen het jeugddomein wordt bevorderd.

Aandacht voor herindicaties bij huisartsen

De inzet van de POH Jeugd heeft geleid tot een afname in de instroom naar jeugdzorg via huisartsen, maar het aantal herindicaties blijft opvallend hoog en vraagt om onze aandacht. Hoewel een daling van herindicaties deels een natuurlijk gevolg kan zijn van de verminderde instroom, is inhoudelijke afstemming met de huisartsen essentieel. Het is belangrijk om, met oog voor de beste ondersteuning voor de jeugd, efficiënt samen te werken en hierover in gesprek te gaan met de huisartsen. De gemeente Midden-Drenthe maakt gezamenlijke afspraken over vervolgstappen, met de focus op een meer gestroomlijnde samenwerking tussen de huisartsen, POH en Team Jeugd.

Wanneer de POH Jeugd buiten Team Jeugd in het voorliggend veld wordt gepositioneerd, worden in de subidie prestatieafspraken gemaakt met de betreffende partner over indicaties en herindicaties, zodat het doel van de inzet scherp blijft. De gemeente behoudt echter de verantwoordelijkheid voor de afspraken en de inhoudelijke borging van de samenwerking met de huisartsen, zodat de kwaliteit en consistentie van de zorg gewaarborgd blijven.

Opgave 7: Borging van lichte hulpverlening via gemeentebrede outreachende ‘POH’ Jeugd

De Hervormingsagenda Jeugd verplicht gemeenten om lichte hulpverlening te borgen binnen een lokaal team. In plaats van het wiel opnieuw uit te vinden, kiest de gemeente ervoor voort te bouwen op een bestaande, succesvolle formule en zetten we een extra ‘POH’ Jeugd in, die gemeentebreed en outreachend werkt. Hoewel de term POH Jeugd traditioneel verwijst naar praktijkondersteuning bij huisartsen, krijgt de functie hier een bredere invulling. De term wordt echter behouden, omdat deze een herkenbare en specifieke taakinvulling omschrijft.

De inzet van deze extra ‘POH Jeugd’ maakt lichte hulpverlening toegankelijker en laagdrempeliger voor jeugdigen en gezinnen. Deze ‘POH Jeugd’ is beschikbaar op locaties zoals scholen, sportverenigingen, of via jeugdconsulenten. Door de functie te positioneren bij Welzijn, wordt geborgd dat lichte hulpverlening daadwerkelijk licht blijft en dat afschalen een vanzelfsprekend onderdeel wordt van het zorgproces.

Deze aanpak sluit aan bij de ambitie om intensieve zorg te voorkomen. Het proactief en outreachend werken in de leefomgeving van jeugdigen en gezinnen zorgt ervoor dat hulp tijdig wordt geboden, wat escalatie van problematiek voorkomt. De investering in een extra POH Jeugd wordt naar verwachting terugverdiend door een vermindering van interventies binnen de intensieve zorgniveaus 4 en 5, waardoor zowel de kwaliteit als de kosteneffectiviteit van de zorg wordt verbeterd.

Opgave 8: Integratie van Hulp op School binnen Welzijn Midden-Drenthe

Welzijn Midden-Drenthe integreert Hulp op School (HOS) volledig in hun werkwijze, waardoor de succesfactoren van het project worden behouden en tegelijkertijd besparingen worden gerealiseerd. Deze integratie zorgt er tevens voor dat het programma zich vanzelf uitbreidt en beschikbaar wordt voor alle scholen en jeugdigen binnen de gehele gemeente.

In deze nieuwe aanpak verschuift Welzijn Midden-Drenthe de focus van individuele gesprekken met jeugdigen naar collectieve interventies, gericht op talentontwikkeling en het versterken van weerbaarheid. Dit versterkt hun rol als verbindende schakel tussen jongerenwerk, de buurt en het onderwijs en draagt bij aan een brede, preventieve en duurzame ondersteuning van jeugdigen in de gemeente.

Met de volledige integratie van HOS vervalt de noodzaak voor een aparte projectleider en procesbegeleider. Hierdoor wordt het programma efficiënter georganiseerd. Daarnaast wordt de gezinscoach, die momenteel bij Team Jeugd is gepositioneerd, 1-op-1 overgeheveld naar Welzijn, waar deze zich richt op het ondersteunen van het hele systeem rondom het gezin, met een sterke verbinding naar het jongerenwerk. Wanneer intensievere begeleiding of behandeling nodig is, kan de POH-Jeugd vanuit Welzijn worden ingezet.

Om deze aanpak te versterken, wordt aanbevolen extra budget te reserveren. Deze investering zal naar verwachting worden terugverdiend door een afname van interventies op zorgniveaus 4 en 5, wat bijdraagt aan een kosteneffectieve en toekomstbestendige jeugdzorgstructuur.

Uitwerking in een herinrichtingsplan

De concretisering van de bovengenoemde opgaven en de daaruit voortvloeiende samenwerkingsafspraken worden vastgelegd in een herinrichtingsplan. Dit plan vormt de basis voor definitieve afspraken over de personele invulling van Team Jeugd en de nieuwe samenwerkingsstructuur binnen het vernieuwde jeugddomein.

Het streven is om dit herinrichtingsplan uiterlijk eind januari 2025 op te leveren. Door deze strakke planning blijft het proces in beweging, zodat 2025 als overgangsjaar kan dienen. Dit zorgt ervoor dat de nieuwe structuur vanaf 2026 volledig operationeel is en voldoet aan de huidige en toekomstige behoeften binnen het jeugddomein.

Opgave	Hoofddoel	Bijdrage aan jeugdzorg	Belangrijkste acties	Planning
Starten gesprekken	Afstemmen visie en aanpak met betrokken partijen	Creëert gezamenlijke basis voor vernieuwde samenwerking	- Overleggen met partners over visie en samenwerking - Vastleggen afspraken	Januari 2025
Opleveren inrichtingsplan	Definitieve afspraken over samenwerkingsstructuur	Zorgt voor duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden	- Herinrichtingsplan opstellen - Personele invulling en rollen vastleggen	Eind januari 2025
Ontbinden CJG	Een frisse start met vernieuwde structuren en verantwoordelijkheden	Legt de basis voor een toekomstbestendige samenwerking binnen het jeugddomein	- CJG ontbinden - Vastleggen nieuwe structuren en verantwoordelijkheden	Q1 2025
Opgave 1: Gebiedsagenda als lokaal team	Inzicht en bijsturing door samenwerking	Bevordert samenwerking en optimaliseert inzet van middelen	- Organiseren van kwartaalbijeenkomsten - Halfjaarlijkse bestuurlijke rapportage (gebiedsagenda)	Start Q1 2025
Opgave 2: Investeren in leren en ontwikkelen	Professionaliteit en kwaliteit verbeteren	Zorgt voor gedeelde visie en ontwikkeling van kennis en vaardigheden van professionals	- Ontwikkelen toetsingskader - Opstellen leerlijnen - Verankeren in prestatieafspraken met partners	Start Q1 2025
Opgave 3: Uniformiteit in methodiek	Samenwerking stroomlijnen door gedeelde methodiek	Voorkomt duplicatie van verhalen en vermindert administratieve lasten	- Implementeren methodiek Positieve Gezondheid - Vaststellen ondersteuningsplan (7-factorenmodel)	Q1-Q4 2025
Opgave 4: Herziening van de samenwerkingsstructuur van het JeugdTeam	Verduidelijking rollen binnen JeugdTeam	Maakt de jeugdconsulent de centrale toegangspoort en versterkt samenwerking met het onderwijs	- Jeugdconsulenten beperken tot regierol - Verbind JeugdTeams aan ZAT's op scholen	Implementatie in 2025
Opgave 5: Terug naar de kerntaken van Team Jeugd	Focus op regievoering en veiligheid	Verduidelijkt taken van Team Jeugd en voorkomt vermenging met uitvoerende werkzaamheden	- Afbakenen kerntaken - Sluitende afspraken met wettelijke verwijzers (huisartsen, instellingen)	Q1-Q3 2025
Opgave 6: Herpositionering van POH Jeugd	Versterken preventieve functie en integratie binnen welzijn	Maakt de POH Jeugd onderdeel van het voorliggende veld en versterkt samenwerking tussen disciplines	- Onderzoek naar positionering binnen welzijn - Prestatieafspraken maken over indicaties en herindicaties	Start Q1 2025
Opgave 7: Borging van lichte hulpverlening via gemeentebrede POH Jeugd	Gemeentebrede lichte hulpverlening	Maakt hulp toegankelijk en voorkomt escalatie naar intensievere zorg	- Positioneren extra POH Jeugd bij welzijn - Vastleggen budget in actieplan Jeugd	Implementatie Q3 2025
Opgave 8: Integratie van Hulp op School binnen Welzijn Midden-	Uitbreiding HOS naar alle scholen	Versterkt samenwerking tussen onderwijs, welzijn en	- Overhevelen gezinscoach naar welzijn	Q2-Q4 2025

Hoofdstuk 5: Pijler 3

Een stap naar voren: De Hervormingsagenda in uitvoering

Sterke sociale basis

Een stabiele en veilige omgeving is essentieel voor de gezonde ontwikkeling van jeugdigen, ook voor diegenen in kwetsbare omstandigheden of gezinnen met beperkte financiële middelen. Gewoon meedoen – zoals lid worden van een sportvereniging, schaatslessen volgen of naar een reguliere school gaan – speelt hierbij een cruciale rol. Dit is niet alleen belangrijk voor het welzijn van het kind zelf, maar ook voor de opbouw van sterke gemeenschappen waarin jeugdigen zich gewaardeerd en gesteund voelen.

Contextgerichte ondersteuning

De gemeente Midden-Drenthe zet in op een benadering die gezinnen ondersteunt binnen hun sociale netwerk en eigen leefomgeving. Dit vraagt om het opbouwen van een sterke pedagogische basis dichtbij huis, gecombineerd met laagdrempelige voorzieningen en geïntegreerde ondersteuning. Door problemen vroeg te signaleren en gezinnen te versterken, wordt escalatie voorkomen en blijft de focus liggen op het vergroten van hun eigen kracht en zelfstandigheid. Dit is de kern van een contextgerichte ondersteuning, waarin gezinnen niet afhankelijk worden gemaakt van systemen, maar juist worden geholpen hun eigen oplossingen te vinden met hulp van een sterk sociaal vangnet.

Doelstelling: Combinatie van Zorg en Voorliggende Voorzieningen

De gemeente streeft ernaar dat 80% van de jeugdigen die specialistische zorg ontvangen ook gebruikmaakt van een voorliggende voorziening. Dit doel benadrukt het belang van een geïntegreerde aanpak waarbij jeugdhulp niet op zichzelf staat, maar wordt gekoppeld aan het bredere netwerk van voorzieningen in de omgeving van het kind. Hiervoor worden duidelijke samenwerkingsafspraken gemaakt tussen jeugdhulpaanbieders en voorliggende voorzieningen, die worden vastgelegd in hulpverleningsplannen en gemeentelijke beschikkingen. Dit zorgt voor een samenhangende en ondersteunende aanpak die het gezin in zijn geheel versterk

Opgave 9: Integraal beleid: een essentiële opgave

Een duurzame aanpak van jeugdproblematiek vraagt om samenwerking met andere beleidsterreinen. Laaggeletterdheid, werk- en inkomensvraagstukken en de uitvoering van de Participatiewet zijn onlosmakelijk verbonden met een sterke sociale basis. Integraal beleid binnen het sociaal domein biedt gezinnen een samenhangend vangnet en voorkomt dat zij verdwalen in versnipperde systemen.

Door deze samenhang worden niet alleen acute hulpvragen aangepakt, maar ook onderliggende oorzaken van problematiek. Dit draagt bij aan een leefomgeving waarin gezinnen en jeugdigen volwaardig kunnen meedoen, groeien en leren, met passende ondersteuning wanneer nodig.

HOS als visie

De focus ligt op een stimulerende leefomgeving en een benadering die uitgaat van normaliseren. Dit vraagt om een verandering in aanpak: niet de jeugdige aanpassen om in het systeem te passen of het buiten het systeem plaatsen, maar het in zijn omgeving de beste steun, ruimte en deskundigheid te bieden. Door het sociale netwerk van de jeugdige te versterken, zorgen zij ervoor dat dit netwerk een veilige en stimulerende omgeving kan blijven bieden. De visie van HOS vormt het uitgangspunt voor dit intergrale beleid, waarbij de jeugdige centraal staat binnen het gezin en de context waarin het opgroeit. De school, in verbinding met de buurt, is het vertrekpunt als vind- en ontwikkelplek; indien nodig wordt hierbij gekeken naar een uitbreiding.

Opgave 10 : Aanvullende zorg in de vorm van maatwerkvoorzieningen

In lijn met de leidende principes wil de gemeente dat specialistische jeugdhulp dichtbij huis wordt aangeboden, op een eenvoudige, overzichtelijke en toegankelijke manier. Bij voorkeur gebeurt dit in collectieve vorm, om de samenhang tussen hulpverlening en de leefomgeving van het kind te vergroten. Om dit te waarborgen, legt de gemeente bindende afspraken vast in de inkoopvoorwaarden van jeugdhulpaanbieders. Iedere hulpverlener is verplicht een duidelijke verbinding te maken met voorliggende voorzieningen, zoals scholen en buurtorganisaties.

Daarnaast geldt een acceptatieplicht voor aanbieders. Zij mogen niet selectief zijn in de hulpvragen die zij aannemen. Dit betekent dat ook complexere casussen altijd een passende oplossing krijgen. Hiermee garandeert de gemeente dat alle jeugdigen die hulp nodig hebben deze zo dichtbij mogelijk ontvangen, zonder dat er gaten vallen in het aanbod. De aangescherpte inkoopvoorwaarden bevorderen bovendien de samenwerking tussen hulpverleners en het sociale netwerk rondom het kind, wat bijdraagt aan duurzame en effectieve zorgverlening.

Deskundigheid in de dagelijkse omgeving

Familieleden, leerkrachten, sportcoaches en kinderopvangmedewerkers spelen een belangrijke rol in het creëren van een veilige basis voor jeugdigen. Zij zijn vaak degenen die het dichtst bij de kinderen staan en signalen van mogelijke problemen als eerste opvangen. Om deze cruciale rol te versterken, investeert de gemeente in het delen van kennis en expertise binnen deze dagelijkse omgevingen. Dit voorkomt onnodige doorverwijzingen naar gespecialiseerde trajecten en zorgt ervoor dat problemen sneller en effectiever kunnen worden aangepakt.

Het ontsluiten van deze deskundigheid is een speerpunt in de samenwerking met partners. Dit wordt verankerd in inkoopvoorwaarden en subsidieafspraken, zodat alle betrokken partijen beschikken over de juiste tools en kennis om jeugdigen te ondersteunen waar dat nodig is. Deze aanpak zorgt ervoor dat de hulpverlening niet alleen effectief is, maar ook aansluit bij de natuurlijke leefomgeving van het kind.

Samen bouwen aan een sterk sociaal fundament

Met deze aanpak creëert de gemeente Midden-Drenthe een sterk sociaal fundament waarin jeugdigen zich veilig en gesteund voelen. Door gezinnen te versterken, deskundigheid in te zetten in de dagelijkse omgeving en jeugdhulp te integreren met voorliggende voorzieningen, wordt een samenhangend systeem opgebouwd dat duurzame ondersteuning biedt. Dit stelt kinderen en jongeren in staat om te groeien, te leren en volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Basiszorg met een sluitend aanbod van (collectieve) vrij toegankelijke voorzieningen

De gemeente streeft ernaar haar ondersteuning meer gericht en op maat in te zetten, door gebruik te maken van een gemeentebrede outreachende POH, HOS als visie en DNA, en het werken met een gebiedsagenda. Dit stelt de gemeente in staat om gerichtere en meer op maat gemaakte ondersteuning te bieden aan jeugdigen en gezinnen.

Binnen de inkoopstrategie van de NMD is het de bedoeling deze koers verder uit te werken door interventies tot niveau 5 te organiseren binnen het voorliggend veld. De gemeente Midden-Drenthe neemt daarbij een behoedzame aanpak en zet voorlopig geen stappen in het creëren van algemene voorzieningen voor de jeugd die mogelijk niet nodig blijken of waarvoor de benodigde competenties financieel niet geborgd kunnen worden. De komende twee jaar zullen worden benut om te onderzoeken welke interventies op niveau 4 en 5 collectief en vrij toegankelijk kunnen worden aangeboden. Door deze zorgvuldige en gefaseerde benadering wordt de effectiviteit en efficiëntie van de geboden zorg gemaximaliseerd, terwijl de risico's op overbodige en ondoelmatige voorzieningen worden geminimaliseerd.

Opgave 11: Samenwerking met kinderopvang en onderwijs als fundamentele hervorming

Om een echte kanteling te bereiken, is samenwerking met het kinderopvang en het onderwijs essentieel. Het LEA-overleg zou hierin het centrale punt moeten zijn. Door in dit overleg te onderzoeken of budgetten vanuit (passend) onderwijs en de 'middelen gezond in Midden-Drenthe' kunnen worden toegewezen, versterken zij deze samenwerking. Dit geeft het onderwijs meer mogelijkheden om, samen met de gemeente en welzijn, te werken aan fundamentele hervormingen. Zo benutten zij de kracht van het onderwijs optimaal in een gezamenlijke aanpak en bouwen zij aan een sterkere, integrale ondersteuning voor jeugdigen.

Verder ontwikkelen via proeftuinen

Door te experimenteren en evalueren binnen proeftuinen, creëren we een continu leerproces waarin praktijkervaringen worden verzameld en geanalyseerd. Deze werkwijze stelt ons in staat om de meest

effectieve interventies te identificeren en op te schalen, wat bijdraagt aan een robuuste, lerende organisatie die zich flexibel aanpast aan de dynamiek binnen het sociaal domein.

Datamonitoring en maatschappelijke thema's als basis

De gemeente neemt in 2025 een overgangsjaar om alle data van deelnemende partijen, zoals onderwijs, welzijn, GGD en de gemeente, te bundelen. Op basis van deze verzamelde data schetsen zij een helder beeld van de gemeente en identificeren zij vijf maatschappelijke thema's waar zij gezamenlijk aan gaan werken. Vanaf 2026 vormen deze thema's de basis voor subsidie- en samenwerkingsafspraken met de betrokken partijen.

Uitvoeringsagenda: Sturen op overzicht en samenhang

Om overzicht te houden op de interventies, acties, tijdlijnen en doelen, wordt er gewerkt met een uitvoeringsagenda. Dit is een dynamisch document dat continu wordt aangepast en bijgewerkt, waardoor het altijd actueel blijft. De uitvoeringsagenda vormt de basis voor de stuurgroep om weloverwogen beslissingen te nemen en deze af te stemmen met andere lijnen binnen de organisatie. Op deze manier behouden we eenheid en samenhang in onze aanpak en kunnen we doelgericht werken aan de gestelde ambities.

Opgave	Hoofddoel	Bijdrage aan Jeugdzorg	Belangrijke Acties	Planning
Uitvoeringsagenda	Overzicht en samenhang behouden in beleid en interventies.	Zorgt voor duidelijke structuur, prioriteiten en flexibiliteit in de uitvoering van jeugdzorg.	- Ontwikkelen van een dynamisch document. - Continu bijwerken op basis van voortgang en resultaten. - Afstemmen met andere beleidslijnen.	**Q1 2025**: Start uitvoering.
Sterke sociale basis	Creëren van een stabiele en veilige omgeving voor jeugdigen.	Versterkt de sociale infrastructuur en voorkomt escalatie door steun uit de directe omgeving.	- Investeren in noaberschap en dorpsgemeenschappen. - Stimuleren van deelname aan maatschappelijke activiteiten zoals sport en cultuur.	**2025-2026**: Doorlopend.
Contextgerichte ondersteuning	Gezinnen ondersteunen binnen hun sociale netwerk en leefomgeving.	Voorkomt afhankelijkheid van systemen en stimuleert eigen kracht en ↓ standigheid	- Opbouwen van een sterke pedagogische basis dichtbij huis. - Aanbieden van laagdrempelige voorzieningen.	**2025**: Integratie starten.
Doelstelling zorg en voorzieningen	80% van jeugdigen met specialistische zorg gebruikt ook voorliggende voorzieningen.	Zorgt voor een integrale benadering waarin jeugdhulp wordt gekoppeld aan bredere ondersteuning.	- Vastleggen van samenwerkingsafspraken tussen jeugdhulpaanbieders en voorliggende voorzieningen. - Integreren van hulpverleningsplannen met lokale voorzieningen.	**Q1 2025**: Afspraken starten.
Opgave 9: Integraal beleid	Samenhang creëren tussen jeugdhulp en andere sociaal-maatschappelijke beleidsterreinen.	Pakt onderliggende oorzaken van problematiek aan en voorkomt versnippering van hulp.	- Verbinden van beleid rondom laaggeletterdheid, werk en inkomen. - Ontwikkelen van een samenhangende aanpak binnen het sociaal domein. - Betrekken van de Participatiewet bij jeugdhulpvraagstukken.	**Q2 2025**: Ontwikkeling starten.
Samenwerking onderwijs	Onderwijs benutten als vind- en ontwikkelplek voor jeugdigen.	Verbindt onderwijs met jeugdhulp en preventieve ondersteuning, waardoor problematiek sneller wordt opgepakt.	- LEA-overleg versterken. - Gezamenlijk budgetten en middelen toewijzen. - Bevorderen van integrale samenwerking tussen onderwijs, welzijn en gemeente.	**Q2 2025**: Overleg intensiveren.
Verder ontwikkelen via proeftuinen	Praktijkervaringen gebruiken om interventies te verbeteren en op te schalen.	Zorgt voor een lerende organisatie die flexibel inspeelt op veranderende behoeften in het sociaal domein.	- Experimenteren met interventies binnen proeftuinen. - Analyseren en opschalen van de meest effectieve aanpakken. - Monitoren en evalueren van resultaten.	**2025-2026**: Doorlopend.

Opgave 10: Maatwerkvoorzieningen	Specialistische jeugdhulp dichtbij huis eenvoudig en toegankelijk maken.	Zorgt voor geïntegreerde hulpverlening die aansluit bij de leefwereld van jeugdigen.	- Bindende afspraken in inkoopvoorwaarden opnemen. - Invoeren van acceptatieplicht voor aanbieders. - Collectieve vormen van ondersteuning ontwikkelen.	**2025:** Inkoopvoorwaarden aanpassen.
Deskundigheid in dagelijkse omgeving	Deskundigheid inzetten op plekken waar jeugdigen dagelijks verblijven.	Voorkomt onnodige doorverwijzingen naar gespecialiseerde trajecten en versterkt preventieve aanpak.	- Investeren in kennisdeling met professionals zoals leraren, sportcoaches en kinderopvangmedewerkers. - Verankeren van deskundigheid in subsidie- en samenwerkingsafspraken.	**2025-2026:** Structureel uitrollen.

Datamonitoring en thema's	Inzicht verkrijgen in uitdagingen en prioriteiten binnen het jeugddomein.	Geeft richting aan beleid en subsidieafspraken, gebaseerd op actuele data en maatschappelijke thema's.	- Bundelen van data uit onderwijs, welzijn en gemeente. - Identificeren van vijf prioritaire maatschappelijke thema's. - Gebaseerd hierop subsidie- en samenwerkingsafspraken vanaf 2026 vormgeven.	**Q3 2025:** Dataverzameling starten.

Deel D:Risico's, beheersing van uitgaven en strategische investeringen

Hoofdstuk 6

6.1. Risico's

Risico	Maatregel
Jongeren die vanuit de Jeugdwet beschermd wonen, komen bij de overgang naar de Wmo niet altijd meer in aanmerking voor deze ondersteuning. Wij informeren jongeren vanaf 16,5 jaar over de mogelijkheden, maar zij kunnen zich vaak pas vanaf hun 18e inschrijven voor een kamer.	Voor schrijnende gevallen – ongeveer vijf per jaar – doen we tijdelijk een beroep op de middelen voor beschermd wonen. Hiermee krijgen deze jongeren een realistische kans om een geschikte woonplek te vinden en te werken aan een zelfstandige toekomst.
Door krapte op de arbeidsmarkt staat de personele capaciteit bij ons en onze partners (in preventie, jeugdhulp en kinderopvang) onder druk. Dit kan leiden tot: • Langere wachttijden waardoor kinderen en gezinnen niet tijdig de juiste hulp en ondersteuning kunnen krijgen. • Hogere werkdruk voor professionals, met risico op uitval of vertrek uit de sector. • Hogere kosten voor aanbieders aanvullende jeugdhulp als gevolg van inhuur van zzp-ers. • Vermindering van de kwaliteit van jeugdhulp	Dit vraagt om slimme samenwerking en flexibele inzet van medewerkers binnen de domeinen jeugdhulp, onderwijs en kinderopvang. En vooral ook om het goed betrekken van het netwerk van ouders en kinderen bij het hanteerbaar maken van opvoeden opgroeivragen • Gesprekken met jeugdhulppartners over flexibel inzetten van professionals op basis van vaardigheden/ vakbekwaamheid. • Inzet op behoud en werven van professionals. • Inzet van groepsgericht werken. • Inzet van e-health. • Inzet op 'zorgen voor elkaar' en normaliseren.
Doordat we al een deel van de Hervormingsagenda Jeugd hebben uitgevoerd is het risico dat we de taakstelling, die gepaard gaat met de Hervormingsagenda, alleen kunnen behalen door te bezuinigen op kwaliteit, toegankelijkheid en beschikbaarheid. De Hervormingsagenda heeft juist als doel om deze aspecten te verbeteren	• Versterken pedagogische basis en inzetten op collectief en groepsgericht werken om zo beroep op jeugdhulp te verminderen en beschikbaar te houden voor kinderen en gezinnen die dat nodig hebben. • Via gesprekken/ monitoring met jeugdhulppartners scherp monitoren en sturen op kwaliteit, toegankelijkheid en beschikbaarheid. • Dossieropbouw richting landelijke deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd die oordeelt over haalbaarheid van de taakstelling
Als gemeente hebben we beperkt invloed op wat ouders en andere inwoners voor elkaar doen en wat de maatschappelijk norm is voor 'normaal'. Daarom lukt het mogelijk niet om de beweging naar voren en de cultuuromslag naar normaliseren te maken. Kinderen en gezinnen die steun nodig hebben, kunnen dit onvoldoende in hun eigen netwerk en omgeving organiseren waardoor ze vaker een beroep doen op professionele hulp en de schaarste in de jeugdhulp toeneemt.	• Ouders en kinderen meer betrekken bij de ondersteuning die zij krijgen, door aan te sluiten bij wat zij zelf met hulp van hun netwerk en omgeving kunnen doen en dat te faciliteren. • Met inwoners en partners in gesprek (maatschappelijk dialoog) over normaliseren, waarbij jeugdhulp niet vanzelfsprekend het passende antwoord is op elke opvoed- of opgroeivraag. • Scherper kijken naar de grenzen van de Jeugdwet die beroep doet op de eigen kracht van ouders, hun netwerk en de omgeving.
Het lukt onvoldoende om de grondoorzaken van de vraag naar jeugdhulp (volwassenenzorg, bestaanszekerheid op gebied van inkomen/ financiën en wonen) aan te pakken, waardoor de vraag naar jeugdhulp blijft toenemen en wachtlijsten groeien.	• We gaan meer sturen op de kerntaken van onze jeugdhulppartners. Dit gaat gevolgen hebben voor partners in aanpalende terreinen. • We bevorderen de integrale samenwerking van Jeugd en andere domeinen zoals wonen, Werk & Inkomen, volwassen GGz
Het verplicht stellen van regionale inkoop en het hanteren van lagere tarieven kan leiden tot verhoogde uitgaven voor de gemeente. Regionale inkoop beperkt de keuzevrijheid van aanbieders, wat kan resulteren in hogere prijzen door verminderde concurrentie. Bovendien kunnen lagere tarieven de kwaliteit van de geleverde diensten beïnvloeden, wat mogelijk leidt tot inefficiënties en extra kosten op de lange termijn.	Het is daarom essentieel om bij het implementeren van regionale inkoop en het vaststellen van tarieven zorgvuldig risicomanagement toe te passen. Dit omvat het uitvoeren van grondige marktanalyses, het opstellen van duidelijke contractuele afspraken en het monitoren van de prestaties van aanbieders om ongewenste financiële gevolgen te voorkomen

6.2 KPI

Algemene KPI's

1. Het percentage jeugdigen in gespecialiseerde jeugdhulp wordt verlaagd van 9,5% naar 7% in 2026. In het kader van het Ravijnscenario is een structurele besparingsopdracht van €3,2 miljoen op jeugdzorguitgaven vastgesteld. Deze besparing kan met deze KPI gerealiseerd worden door de beoogde instroomreductie, mits: aanvullende bezuinigingen binnen het Ravijnprogramma niet

worden doorgevoerd, maar geherinvesteerd wordt in de herinrichting van het jeugddomein De indexering van inkooptarieven binnen beheersbare grenzen blijft.

2. Toegang tot preventieve ondersteuning: 80% van de jeugdigen in specialistische zorg maakt ook gebruik van een voorliggende voorziening.

Procesgerichte KPI's

4. Vermindering wachttijden: 90% van de lichte hulpvragen wordt binnen vier weken behandeld door de POH Jeugd.

5. Samenwerkingsindicator: Minimaal 90% van de partners in het jeugddomein scoort de samenwerking met de gemeente als voldoende of hoger in jaarlijkse evaluaties.

Kwaliteitsgerichte KPI's

5. Cliënttevredenheid: Minimaal 85% van de ouders en jeugdigen beoordeelt de ontvangen ondersteuning als passend bij hun behoeften.

6. Reductie herindicaties: Aantal herindicaties vanuit huisartsen daalt met 25% in 2026.

Monitoring en evaluatie worden jaarlijks gekoppeld aan de P&C-cyclus. Specifieke KPI's zoals een afname van het percentage jongeren in jeugdzorg (van 9,5% naar 7% tegen 2027), het aantal ingezette preventieve voorzieningen en financiële effecten worden gemonitord. De gemeenteraad wordt niet alleen geïnformeerd, maar speelt een actieve rol in het proces. Naast het vaststellen van de visie houdt de raad toezicht via de gebruikelijke P&C-cyclus. Dit zorgt ervoor dat de raad de voortgang bewaakt en bij kan sturen waar nodig.

6.3 Financiële Onderbouwing als Integrale Onderdeel van het Inrichtingsplan en de Uitvoeringsagenda

De hervorming richt zich primair op het aanpakken van de structurele jaarlijkse overschrijdingen van € 1,3 miljoen binnen het gemeentefonds. Tegelijkertijd voldoet deze aanpak aan de aanvullende landelijke taakstelling van € 1,9 miljoen vanuit de Hervormingsagenda Jeugd. Het lokale karakter van de hervorming is cruciaal om een duurzaam en effectief jeugdstelsel te realiseren dat aansluit bij de behoeften van inwoners. De transformatie richt zich specifiek op het aanpakken van de lokale problematiek door het versterken van preventieve voorzieningen en het verminderen van instroom in zwaardere zorg. Dit vormt de basis voor een duurzaam en houdbaar jeugdstelsel.

Hoewel de commissie Van Ark toezicht houdt op de landelijke financiële beheersbaarheid van het jeugdstelsel, staat deze los van de noodzakelijke lokale transformatie. De aanpak in Midden-Drenthe richt zich specifiek op het verminderen van de instroom en het beheersen van lokale kostenoverschrijdingen, met als doel een duurzaam jeugdstelsel te realiseren.

De jaarlijkse overschrijdingen van € 1,3 miljoen en de structurele financiële uitdagingen vragen om een integrale aanpak, waarin de transformatie een cruciale rol speelt bij het terugdringen van de instroom in zwaardere zorg en het beheersen van de kosten. Deze lokale transformatie biedt een gerichte oplossing om de druk op het jeugdzorgbudget te verlichten, terwijl tegelijkertijd wordt voldaan aan de bredere hervormingsdoelstellingen.

Inhoud van de Financiële Onderbouwing

1. *Analyse van alle uitgaven en subsidies*
    - Een gedetailleerde opsomming van alle gemeentelijke uitgaven binnen het jeugddomein, inclusief subsidies aan externe partners, kosten van gemeentelijke programma's (zoals POH Jeugd en Hulp op School) en uitgaven aan specialistische jeugdhulp.

    - Toetsing van subsidies en contracten op efficiëntie en effectiviteit, met het doel prestaties beter te koppelen aan gemeentelijke doelen en voorwaarden.
2. *Berekening van frictiekosten*
    - Frictiekosten voortvloeiend uit de hervorming, zoals tijdelijke dubbele lasten door het ontbinden van oude samenwerkingsverbanden of investeringen in scholing en IT-systemen, worden gekwantificeerd.
    - Een onderscheid tussen eenmalige en structurele frictiekosten wordt gemaakt, met een inschatting van de terugverdientijd op basis van verwachte besparingen.
3. *Prognose van structurele besparingen*
    - Berekening van verwachte besparingen door reductie van instroom naar intensieve jeugdhulp en verschuiving naar preventieve ondersteuning.
    - Koppeling van investeringen in preventie aan concrete besparingsdoelen, bijvoorbeeld door reductie in doorverwijzingen vanuit huisartsen en scholen naar duurdere specialistische hulp.
4. *Verantwoording van investeringen*
    - Strategische investeringen in preventie, zoals de uitbreiding van de gemeentebrede outreachende POH Jeugd en integratie van Hulp op School, worden inzichtelijk gemaakt.
    - Investeringen worden afgezet tegen de beoogde vermindering in kosten voor intensieve jeugdhulp (niveaus 4 en 5).

Inzet van Prestaties en Voorwaarden

De financiële onderbouwing wordt gekoppeld aan concrete prestaties en voorwaarden:

- *Resultaatgerichte subsidievoorwaarden*: Subsidies en contracten worden gekoppeld aan meetbare prestaties, zoals vermindering van wachttijden, hogere cliënttevredenheid, en een daling in herindicaties.
- *Effectiviteitstoets subsidies:* Jaarlijkse toets op de effectiviteit van gesubsidieerde activiteiten, met de mogelijkheid om middelen bij te sturen naar meer impactvolle interventies.
- *Sturing op prestaties bij inkoop:* Duidelijke prestatie-indicatoren in contracten met jeugdhulpaanbieders, zoals aansluiting bij preventieve voorzieningen en acceptatieplicht.

Verankering in de Uitvoeringsagenda

De financiële onderbouwing wordt geïntegreerd in de uitvoeringsagenda en periodiek geëvalueerd:

- *Monitoring en evaluatie*: Door middel van kwartaalrapportages wordt de voortgang van besparingen en prestaties inzichtelijk gemaakt.
- *Data-gedreven bijsturing*: Analyse van verzamelde data over uitgaven, prestaties en cliëntstromen stelt de gemeente in staat om tijdig bij te sturen op knelpunten of overschrijdingen.

Deze aanpak zorgt ervoor dat financiële keuzes niet alleen transparant en goed onderbouwd zijn, maar ook consistent bijdragen aan de beoogde doelen van de transformatie. Hiermee wordt een solide basis gelegd voor een toekomstbestendig jeugddomein in Midden-Drenthe.

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00

Aan de Adviesraad Sociaal Domein Midden-Drenthe

Datum: 19-5-2025
Behandeld door: **Janneke Hendricks**
Zaaknummer:
Onderwerp: **Reactie van het college op het advies over Koersen, visie op de herinrichting van het jeugddomein Midden-Drenthe**

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte leden van de Adviesraad Sociaal Domein,

Met dank en waardering hebben wij kennisgenomen van uw advies van 15 april 2025 over het document *Koersen*. Uw betrokkenheid bij de ontwikkeling van een toekomstbestendig jeugdbeleid en uw inhoudelijke reflectie op de voorgestelde koers stellen wij zeer op prijs.
Uw positieve beoordeling van de ingeslagen richting sterkt ons in het vervolgtraject. Het belang dat u hecht aan zorgvuldige uitvoering, samenwerking en blijvende aandacht voor het cliëntperspectief sluit nauw aan bij onze eigen uitgangspunten. Tegelijkertijd nemen wij uw kritische aandachtspunten serieus. Uw adviezen leveren een waardevolle bijdrage aan de verdere uitwerking van ons jeugdbeleid.

Wij stellen het bijzonder op prijs dat u actief met ons meedenkt over de versterking van dit beleid, onder meer door te wijzen op het belang van een realistische financiële onderbouwing en een voortdurende focus op de positie van jongeren en gezinnen. Zoals afgesproken blijven wij graag in regelmatig contact met u als adviesraad. Transformatie realiseren we immers niet alleen – dat vraagt om een blijvend gesprek met betrokken partners zoals u. Hieronder gaan wij inhoudelijk in op de drie hoofdthema's van uw advies.

1. Financiën – inzicht en realistische verwachtingen
Uw voorstel om een benchmarkonderzoek uit te voeren naar de gemeentelijke uitgaven binnen het jeugddomein begrijpen wij. Wij streven zelf ook naar een goed monitoringssysteem, op basis waarvan wij leren en onderbouwde keuzes kunnen maken. De bijdrage van een benchmark aan dit doel zullen we daarmee ook verkennen.

Met betrekking tot uw opmerkingen over de begroting en de mogelijke bezuinigingsrichtingen begrijpen wij de zorgen over de spanning tussen ambitie en financiële uitvoerbaarheid. De vragen die u hierover stelt, zijn volkomen terecht. Tegelijkertijd willen we benadrukken dat ons voornaamste doel voor deze visie een goede ondersteuning aan gezinnen en jeugdigen in onze

gemeente betreft. Dit is in lijn met het landelijke Hervormingsagenda Jeugd, wat uiteindelijk ook tot en betaalbaar systeem moet leiden.

Er wordt momenteel een nadere analyse uitgevoerd naar de wijze waarop de uitvoering van *Koersen* financieel verantwoord en haalbaar kan plaatsvinden. Daarbij wordt expliciet uw zorg meegenomen dat een verminderde inzet op preventie op termijn kan leiden tot zwaardere en duurdere vormen van zorg. Deze afweging vormt een belangrijk onderdeel van de verdere besluitvorming.

2. Samenwerking – betrek de juiste partijen op het juiste moment
Wij onderschrijven volledig dat sterke samenwerking een randvoorwaarde is om de ambities van *Koersen* te realiseren. Uw oproep tot brede betrokkenheid van relevante partijen, zowel intern als extern, sluit aan bij onze eigen analyse en voornemens. De beoogde vaststelling van *Koersen* door de gemeenteraad eind juni 2025 vormt daarvoor het formele startpunt. Vooruitlopend op deze vaststelling zijn reeds verkennende gesprekken gevoerd met partners binnen het CJG en het onderwijsveld. Deze gesprekken zijn constructief verlopen en bevestigen de gezamenlijke bereidheid om de transformatie van het jeugdbeleid in nauwe samenwerking vorm te geven, met nadrukkelijke inzet op preventie, laagdrempelige ondersteuning en betere afstemming tussen zorg en onderwijs.

Na vaststelling van de visie door de gemeenteraad zal deze breed worden gedeeld en start een proces waarin de visie wordt vertaald naar de uitvoering. De daarbij behorende afspraken worden verder uitgewerkt en vastgelegd in een inrichtingsplan en bijbehorende convenanten. Hierbij worden onder meer huisartsen, professionals van het CJG en andere samenwerkende partners nadrukkelijk betrokken. Het doel is om heldere kaders te formuleren voor ieders rol, verantwoordelijkheid en onderlinge samenwerking, met oog voor uitvoerbaarheid en gedeeld eigenaarschap.

Ook wordt een communicatieplan opgesteld dat zich richt op inwoners, zodat zij tijdig, begrijpelijk en actief worden geïnformeerd over de veranderingen en hun betekenis in de praktijk. In lijn met de uitgangspunten van de Hervormingsagenda Jeugd wordt daarnaast ingezet op een maatschappelijke dialoog, waarbij het perspectief van inwoners, ervaringsdeskundigen en professionals expliciet wordt meegenomen. Dit draagt bij aan een gedeelde visie op ‘samen met elkaar’ en versterkt het draagvlak voor de transitie.

Binnen de gemeentelijke organisatie vraagt deze verandering om zorgvuldige afstemming en intern draagvlak. Wij delen uw opvatting dat dit vraagt om duidelijke communicatie over rollen en verwachtingen. In de verdere uitwerking van het inrichtingsplan wordt dan ook nadrukkelijk aandacht besteed aan interne samenwerking, met een heldere planning, evaluatiemomenten en verantwoordelijkheidsverdeling.

3. Cliëntperspectief – waarborg de kwaliteit van zorg
Wij onderschrijven het belang dat u hecht aan het blijvend waarborgen van de kwaliteit van zorg en dienstverlening aan jeugdigen, juist in een periode van verandering. Kwaliteit begint bij professionals die met vertrouwen, duidelijkheid en betrokkenheid hun werk kunnen doen. Om dit te bereiken zetten wij in op een gedragen toetsingskader waarin de benodigde competenties van professionals worden vastgelegd. Dit doen wij niet alleen als gemeente, maar nadrukkelijk samen met de uitvoerende partners in het veld. Het toetsingskader helpt ons om gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen en ons te committeren aan een gedeelde standaard voor kwaliteit. Daarnaast werken we aan een gezamenlijke methodiek, scholing en ontwikkeltrajecten.

Slot
Tot slot: de visie zoals neergelegd in *Koersen* vraagt ook iets van de samenleving als geheel – van iedere inwoner van onze gemeente. Het gaat niet alleen om het aanpassen van systemen of structuren, maar om een gedeeld bewustzijn dat opvoeden, ondersteunen en signaleren een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent ook dat we anders moeten gaan kijken naar jeugdhulp: niet alles kan, en niet alles hoeft via formele hulp. Dat vraagt een omslag in denken en doen – bij professionals, maar ook bij ouders, scholen, verenigingen en wijkgemeenschappen. Dat is geen gemakkelijke boodschap, maar wel een eerlijke. Juist daarom is het van belang dat we dit proces zorgvuldig, uitlegbaar en samen vormgeven.

De Adviesraad Sociaal Domein vervult hierin een belangrijke rol als meedenkend en meebewakend orgaan. We nodigen u dan ook nadrukkelijk uit om met ons te blijven reflecteren op dit evenwicht: tussen individuele ondersteuningsvragen en het collectieve belang, tussen beschikbare middelen en noodzakelijke zorg. In het najaar zullen we in ieder geval de verordening Jeugd aan u voor leggen ter bespreking en uiteindelijk advies. Zowel bij de uitwerking van de visie als bij de toetsing van concrete praktijkvragen waarderen wij uw betrokkenheid zeer. Nogmaals danken wij u voor uw uitgebreide en constructieve advies. De thematische ordening en concrete aanbevelingen helpen ons om het uitvoeringsplan van *Koersen* verder te versterken. Wij zien uit naar een voortgezette samenwerking met de Adviesraad Sociaal Domein in dit belangrijke traject.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Janneke Hendricks of Willie van der Spek via j.hendricks@middendrenthe.nl of w.vanderspek@middendrenthe.nl.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00

Aan de raads- en commissieleden

Datum: **19 mei 2025**
Behandeld door: **Janneke Hendriks**
Zaaknummer:
Onderwerp: **Raadsinformatiebrief visie jeugd**

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte raads- en commissieleden,

Op 26 juni vraagt de visie *Koersen* om uw besluit. U kent de hoofdlijnen: we bespraken deze op 3 maart tijdens de informatiesessie en op 11 maart opiniërend in de commissie Zorg en Welzijn. Tijdens de opiniërende bespreking hebben wij veel positieve geluiden gehoord, waarvoor dank.

De informatiesessie van 3 juni kan helaas niet doorgaan vanwege een noodzakelijke operatie van de steller van het stuk. Met deze brief bieden we u daarom geen gesprek, zoals we graag met u hadden gevoerd, maar wel een inhoudelijke toelichting en een stevige basis voor het vervolg dat we na de zomer met u willen starten.

Waarom deze visie nú nodig is

Sinds de decentralisatie in 2015 kregen gemeenten de opdracht om jeugdhulp dichterbij en beter te organiseren. Maar de ruimte om die opdracht daadwerkelijk goed uit te voeren, bleef uit. Wat begon als een belofte van vernieuwing – eenvoud, nabijheid en meer grip – mondde in de praktijk uit in méér regels, oplopende kosten en een systeem dat steeds minder wendbaar is.

Ook in Midden-Drenthe zijn die gevolgen voelbaar. In 2023 lagen de uitgaven aan jeugdhulp €1,8 miljoen hoger dan het jaar ervoor. Voor 2024 voorzien we een verdere stijging van €2,7 miljoen. Dat zijn geen eenmalige uitschieters, maar structurele signalen dat het systeem inhoudelijk én financieel vastloopt.

De roep om verandering komt bovendien allang niet meer alleen uit Den Haag. Juist ouders, professionals en lokale organisaties ervaren dagelijks waar het wringt. Tegelijkertijd neemt de ruimte voor lokaal maatwerk af. De landelijke Hervormingsagenda stelt strakke kaders – vaak zonder oog voor wat in de praktijk wérkt.

Een lokale koers met overtuiging

Midden-Drenthe kiest bewust haar eigen pad. Geen snelle bezuinigingen of reflexen op Haagse druk, maar een doordachte visie die past bij wie we zijn, met oog voor onze schaal, waarden en opgaven.

We hebben daarbij een duidelijke ambitie: het aandeel jeugdigen in de gespecialiseerde jeugdhulp terugbrengen van 9,5% naar 7% in 2027. Niet het oplappen van het zorgsysteem staat centraal, maar het versterken van het sociale ecosysteem rondom jeugd en ouders. Dichtbij, samen en vanuit gedeelde verantwoordelijkheid.

De financiële ruimte die zich aandient in de Voorjaarsnota en het uitstel van landelijke bezuinigingen veranderen niets aan deze koers. Hoe welkom die ruimte ook is, de structurele druk op het jeugdstelsel blijft bestaan. Deze visie is daarom geboren uit de overtuiging: het kan anders, en het móét anders.

Van visie naar verandering

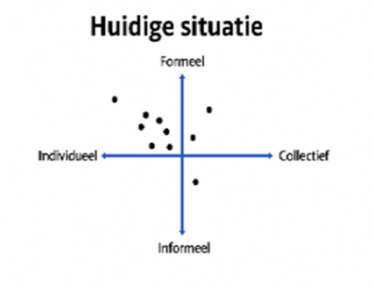
Een visie krijgt pas betekenis als ze zichtbaar is in het dagelijks werk. Niet in beleidsstukken, maar in hoe we denken, doen en besluiten. Dat vraagt om een gezamenlijke omslag – een beweging die we vormgeven met inwoners, professionals, organisaties en de gemeente.

Om richting en houvast te bieden, bevat deze visie een transformatieagenda: concrete opdrachten die onze koers handen en voeten geven – van het versterken van de basis tot het anders organiseren van toegang en aanbod.

We werken waardegericht. Leidende principes vormen ons kompas bij het maken van keuzes, in beleid én in de praktijk. Zo bouwen we stap voor stap aan een stevig fundament voor blijvende verandering.

De verandering die daarvoor nodig is

Onze aanpak begint met een andere blik op jeugdhulp. We nemen afstand van het idee dat elk probleem automatisch vraagt om een individueel hulptraject. In plaats daarvan kiezen we voor het versterken van de sociale basis. Geen standaardroutes, maar maatwerk in de leefomgeving. Van losse interventies naar gedeeld eigenaarschap. Van zorgen vóór mensen naar ontwikkelen mét mensen.

De praktijk is nu vaak nog versnipperd, formeel en individueel ingericht. Daardoor ontbreekt samenhang, komt hulp vaak te laat en sluiten oplossingen niet goed aan. Terwijl de druk op jeugdhulp zelden ontstaat binnen het stelsel zelf – maar in het dagelijks leven: thuis, op school, in de wijk.

Daarom bouwen we aan een gemeenschap waarin veerkracht en eigen mogelijkheden het vertrekpunt vormen – en professionele hulp volgt als het echt nodig is. Dat vraagt om een cultuurverandering: anders denken, anders doen en anders organiseren. Samen, met iedereen die ertoe doet.

Vier knoppen, één krachtige beweging

We geven richting aan deze koers via vier sturingsknoppen: vraag, toegang, aanbod en rechtmatigheid. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Als we de toegang slimmer organiseren, heeft dat direct invloed op het aantal hulptrajecten. Investeren in een sterke basis voorkomt dat hulpvragen escaleren. En wie stuurt op rechtmatigheid, biedt duidelijkheid over wanneer hulp wél passend is – en wanneer niet.

Door deze knoppen in samenhang te bedienen, brengen we het hele stelsel in beweging. Met meer focus, betere afstemming en vooral: meer impact. Zo maken we samen het verschil – voor jongeren, ouders, professionals en lokale organisaties.

1. De vraag beïnvloeden door dichtbij te zijn

We geloven in de kracht van een sterke basis, juist op plekken waar dat niet vanzelfsprekend is. Elk kind verdient een veilige, stimulerende omgeving waarin het kan groeien, meedoen en zelfstandig wordt. Daarom investeren we in lokale steunstructuren die écht dichtbij staan. We zijn aanwezig op de plekken waar kinderen, jongeren en ouders dagelijks komen: zichtbaar, toegankelijk en laagdrempelig.

De methodiek Hulp op School is daarbij ons vertrekpunt. Maar we maken de beweging breder: naar een integrale aanpak in de leefomgeving. Niet alleen op school, maar ook in de kinderopvang, bij sportverenigingen en in wijkinitiatieven. Het is geen los project meer, maar een manier van werken die volledig verweven is met het brede welzijnswerk van Midden-Drenthe. We sluiten aan bij wat lokaal nodig is, daar waar het gebeurt.

Het onderwijs is hierin een sleutelpartner. Scholen zijn niet alleen vindplaatsen, maar ook plekken waar ontwikkeling centraal staat en kinderen dagelijks worden gezien. We versterken deze samenwerking en worden gelijkwaardige partners. Onderwijs speelt een belangrijke rol in vroegsignalering en gezamenlijke ondersteuning. Daarom gaan we werken met één heldere werkwijze: een uniforme methodiek voor signaleren, ondersteunen en, waar nodig, toeleiden naar hulp.

Dat vraagt ook iets van onszelf. Als Team Jeugd nemen we bewust wat meer afstand. We geven ruimte aan anderen om vanuit hun eigen rol en deskundigheid te handelen. We versterken de positie van partners zoals welzijn, onderwijs en de GGD, en zorgen dat ieders rol helder, stevig en herkenbaar is. Geen overdracht, maar samenwerking vanuit vertrouwen.

Daarom kijken we ook kritisch naar onze huidige structuren. Het CJG in zijn huidige vorm wordt afgebouwd. In plaats daarvan bouwen we met onze partners aan een nieuwe samenwerkingsstructuur, met duidelijke verantwoordelijkheden, ruimte voor ieders expertise en gezamenlijke inzet op leren en ontwikkelen. Met gebiedsagenda's op basis van data en lokale signalen geven we richting aan wat er écht nodig is per dorp, wijk of regio.

2. Toegang versmallen: bewuste keuzes, duidelijke grenzen

We kiezen er bewust voor om de toegang tot jeugdhulp te versmallen. Dat is geen bezuiniging, maar een noodzakelijke stap om de hulp beschikbaar en effectief te houden. De eerste verantwoordelijkheid ligt bij ouders of verzorgers, ook wanneer er sprake is van ziekte, een beperking of andere lastige omstandigheden. Van ouders mag, binnen redelijke grenzen, iets worden verwacht.

Als Team Jeugd doen wij een stap terug. Eerst zijn het voorveld, het sociaal netwerk, welzijn, onderwijs en de GGD aan zet. Alleen wanneer daar geen passende oplossing gevonden wordt, komen wij in beeld. We hanteren daarbij een duidelijke volgorde:

1. We beginnen bij de eigen kracht van het gezin en hun netwerk,
2. zetten in op algemene, vrij toegankelijke voorzieningen,
3. kijken vervolgens naar collectieve of groepsgewijze ondersteuning,
4. en pas als dat allemaal niet toereikend is, volgt individuele hulp.

Hulp vanuit de gemeente is altijd tijdelijk. Gericht op herstel, op het versterken van eigen regie en op het weer aansluiten bij het gewone leven. Ondersteuning is mogelijk, maar alleen als die licht, verantwoord en in samenhang met het voorliggende veld wordt ingezet. De veiligheid van het kind blijft daarbij uiteraard de harde ondergrens.

Deze nieuwe werkwijze vraagt om duidelijke regie en één uniforme manier van beoordelen, toetsen en toewijzen. Zo zorgen we voor helderheid voor inwoners, verwijzers én samenwerkingspartners. Iedereen weet waar hij of zij aan toe is.

Daarom scherpen we ook de reikwijdte van de jeugdhulpplicht aan: niet elke hulpvraag is automatisch een gemeentelijke taak. We maken bewuste keuzes: voor kinderen, voor ouders én voor een toekomstbestendig stelsel.

Deze koerswijziging betekent een fundamentele verandering in hoe we omgaan met toegang, verantwoordelijkheid en inzet. Deze wordt vastgelegd in een nieuwe jeugdverordening die voldoet aan alle geldende wet- en regelgeving. Deze verordening leggen we in september 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad voor.

3. Het aanbod herijken: verbonden, licht en in context

Het vernieuwen van het jeugdhulpaanbod gaat hand in hand met onze aanpak om de vraag te beïnvloeden. Door eerder in beeld te zijn, nabijheid te bieden en te normaliseren waar dat kan, verandert ook wat we aanbieden én hoe we dat doen.

We maken een fundamentele beweging: weg van geïsoleerde, individueel gerichte interventies en op weg naar ondersteuning die is ingebed in de leefomgeving. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat je je niet in je eentje ontwikkelt, maar altijd in relatie tot anderen: thuis, op school, in de buurt. Daarom staat bij ons de vraag centraal: hoe kan een jongere verder, samen met zijn of haar omgeving? De veiligheid van het kind blijft daarbij natuurlijk de basis.

Verbinden van zorg en voorveld
Specialistische zorg staat niet meer op zichzelf, maar wordt altijd verbonden aan het voorliggende veld. Begeleiding en behandeling worden gecombineerd met ondersteuning in het gezin, op school of in de wijk. Geen losse trajecten of overdrachten meer, maar vloeiende overgangen en samenwerking vanuit één verhaal. Dit is wezenlijk anders dan hoe we nu vaak werken: verkokerd, parallel, met overdrachten in plaats van samenwerking.

Naar voren brengen: groepsgericht en licht waar het kan
We kijken actief hoe delen van het huidige individuele aanbod (zoals ambulante begeleiding of behandeling) eerder en collectiever kunnen worden ingezet. Denk aan oudergroepen, vaardigheidstrainingen of wachttijdinterventies binnen onderwijs en welzijn. Want: ‘je ding doen’ doe je niet alleen. Hulp organiseren we op de plekken waar mensen samen leven.

Van POH naar POG: hulp dichterbij
In deze beweging groeit de rol van de praktijkondersteuner jeugd (POH) door naar een bredere functie: de praktijkondersteuner gezin (POG). Deze biedt lichte, toegankelijke

hulp via de huisartsenpraktijk, en werkt nauw samen met scholen, welzijn en opvoedondersteuning. Zo komt hulp eerder én dichterbij, ingebed in het gewone leven.

Samen leren en ontwikkelen
Deze herijking vraagt om samenwerken, experiment en ruimte om te leren. Nieuwe initiatieven starten we via proeftuinen, met een gezamenlijke focus op reflectie en verbetering. Er komt één uniforme werkwijze voor signaleren, ondersteunen en toeleiden. Deze aanpak is samen met onze partners ontwikkeld en samen zetten we ons in voor kwaliteit en impact.

We houden overzicht en samenhang via een uitvoeringsagenda, onderbouwd met data en actuele maatschappelijke inzichten. Zo bouwen we stap voor stap met elkaar aan een toekomstbestendig jeugdhulpstelsel dat doet wat nodig is, daar waar het nodig is.

4. Rechtmatigheid en handhaving

We scherpen de reikwijdte van de jeugdhulpplicht aan. Niet elke hulpvraag valt automatisch onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. We brengen daarom duidelijkheid: wat valt wél onder jeugdhulp en wat níet. Gemeentelijke hulp is aanvullend, tijdelijk en wordt alleen ingezet als het echt nodig is.

We sturen daarbij steeds meer op basis van data. Door beter inzicht in wie hulp ontvangt, hoe lang en met welk resultaat, ontstaat er meer grip op uitvoering én kosten. Zo kunnen we gerichter investeren, scherper toetsen en sneller bijsturen waar nodig.

Ook op handhaving zetten we actief in, met name richting gecertificeerde instellingen (GI's). We controleren of verwijzingen binnen de wettelijke kaders vallen, en of de geboden hulp écht passend en noodzakelijk is. Zo bewaken we de kwaliteit, rechtmatigheid en doelmatigheid van het stelsel én blijft hulp beschikbaar voor wie dat echt nodig heeft.

Tot slot

Deze visie markeert een belangrijke koerswijziging. We kiezen bewust voor een toekomst waarin we eerder in beeld zijn, dichtbij ondersteunen en hulp inzetten waar het écht nodig is. Niet vanuit systeemdenken, maar vanuit de leefwereld van kinderen, jongeren en hun ouders.

Voor hen doen we dit. Zodat kinderen kunnen opgroeien in een veilige, stimulerende omgeving. Zodat ouders zich gesteund voelen als het even moeilijk is. En zodat hulp beschikbaar blijft voor wie het echt nodig heeft – nu én straks.

Mocht u nog technische vragen hebben dan kunt u contact opnemen met Janneke Hendricks of Willie van der Spek via j.hendricks@middendrenthe.nl of w.vanderspek@middendrenthe.nl.

We danken u voor uw betrokkenheid tot nu toe en kijken ernaar uit dit traject samen verder vorm te geven.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

Gemeenteraad

Dossiernummer	1828
Extern Zaak ID	4921198
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.2
Titel	Begroting 2026 en jaarstukken 2024 Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissievergadering Zorg en Welzijn	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Dit voorstel komt jaarlijks langs. Qua planning is het zo afgestemd dat alle GR stukken, zoveel mogelijk, gelijktijdig in de raad kunnen worden behandeld.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Zorg en Welzijn van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025

Portefeuillehouder: Wethouder Raven

De raad besluit:
1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
2. In te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
2. In te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Onderwerp Begroting 2026 en jaarstukken 2024 Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Informatie

Datum	8 april 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Marco Korf	☒ Financieel adviseur: Rolf Bloem
Zaaknummer		☐ Communicatieadviseur:
Portefeuillehouder	Rieja Raven	☐ Juridisch adviseur:
Publicatieniveau		☐ Inkoopadviseur:
Besluitvormend orgaan		☐ Bestuursadviseur:
In het PFO besproken?	Ja	☐ Informatieadviseur:
		☐ HR adviseur:
		☐ Team:
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:

1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
2. De gemeenteraad voor te stellen om in te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
3. De gemeenteraad voor te stellen om geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
4. De ontwerpbegroting, concept zienswijze en toelichting op het voorstel voorafgaand aan de zomermarkt op 21 mei te delen met de raadsleden.

Voorgesteld besluit raad:

1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
2. In te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe.

Toelichting

Wat doet de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe?

De gemeenschappelijke regeling (GR) Publiek Vervoer Groningen Drenthe is een samenwerkingsverband van alle gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe en het bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe. De samenwerking betreft het contractmanagement en de doorontwikkeling van het publiek vervoer in Groningen en Drenthe.

Aanleiding
In het bestuur van Publiek Vervoer Groningen Drenthe zijn de jaarstukken 2024 en de begroting 2026, inclusief de meerjarenbegroting 2026-2029 behandeld en vastgesteld. Er wordt aan de gemeenteraad gevraagd om:
1. In te stemmen met de concept begroting 2026. De raad kan desgewenst een zienswijze geven.
2. De concept jaarstukken 2024 ter kennisname aan te nemen.

Proces
De gemeenteraden van Drenthe hebben via het winteroverleg kaders mee kunnen geven voor in de concept begroting. Vervolgens heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer de concept begroting 2026 vastgesteld in de vergadering van 27 maart 2025 en ermee ingestemd om de concept begroting voor zienswijze aan de gemeenteraden voor te leggen. Op de zomermarkten, die in mei plaatsvinden, krijgen raadsleden een toelichting op de begroting en vervolgens kan een zienswijze worden ingediend.

Argumenten

Ontwerpbegroting 2026
Het bestuur van de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe heeft op 27 maart 2025 ontwerp meerjarenbegroting 2026 -2029 (verder: begroting 2026) vastgesteld. Op 31 maart is deze door de deelnemers ontvangen met het verzoek deze door te leiden naar de gemeenteraad. De gemeente Midden-Drenthe is één van de deelnemers. De gemeenteraden kunnen vóór 1 augustus 2025 hun zienswijzen kenbaar maken. Het bestuur is voornemens om de begroting 2026 op 11 september 2025 vast te stellen, overwegende de eventuele zienswijzen en commentaren. Het bestuur zendt de vastgestelde begroting vóór 15 september aan de toezichthouder van de provincie Drenthe en haar opdrachtgevers.

De financiële uitgangspunten van de begroting 2026 zijn op 27 maart 2025 door het bestuur vastgesteld. De baten zijn gebaseerd op de structurele baten zoals bij de oprichting zijn vastgesteld en de lasten zijn gebaseerd op de lasten voor het primaire proces van Publiek Vervoer.

In 2026 gaat de aandacht vooral uit naar het begeleiden van de nieuwe aanbesteding en het begeleiden van de invoer van de nieuwe contracten. En verder gaat Publiek Vervoer vanaf 2026 verder met projecten die bijdragen aan het slim inzetten van vervoersbewegingen (stip op de horizon 2023). De kosten voor de stip op de horizon 2030 worden gedekt vanuit de bestemmingsreserves.

Bijdrage Midden-Drenthe
Voor Midden-Drenthe verandert de gemeentelijke bijdrage. De deelnemersbijdrage komt voor 2026 op € 31.313. De deelnemersbijdrage voor 2025 was € € 30.878.

Zienswijze
De raad heeft de gelegenheid om zienswijzen op de ontwerpbegrotingen in te dienen. De ingediende ontwerpbegroting 2025 Publiek Vervoer Groningen Drenthe biedt voor ons geen aanleiding om een zienswijze in te dienen.

Jaarstukken 2024
De jaarstukken bevatten een verslag van de activiteiten en daarvoor ingezette middelen over het boekjaar 2024.

De vervoerscontracten lopen op 31 juli 2026 af. Dat klinkt ver weg, maar gezien de doorlooptijden moeten we nu al starten met voorbereidingen op de aanbesteding.

Jaarrekening 2024
In 2024 is naast het contractbeheer de voorbereiding van de aanbesteding van het nieuwe vervoerscontract begonnen. Door inzet van het team en samenwerking met medewerkers van de deelnemers is het gelukt de noodzakelijke werkzaamheden te realiseren.

Er wordt verslag gedaan de rechtmatigheidsverantwoording. Het begrotingscriterium, de aanbestedingsrechtmatigheid en het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium worden toegelicht. Deze zijn op orde.

Het resultaat bedraagt € 219.693 positief. Omdat de begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve niet nodig is het uiteindelijke resultaat € 129.693. Het netto resultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve aanbesteding nieuw contract.

Kanttekeningen
In 2026 wordt de aanbesteding voor vervoer afgerond en vind implementatie plaats van de nieuwe vervoerscontracten. De definitieve afrekening van de projectkosten zal dan eveneens plaatsvinden.

Op dit moment vind er een onderzoek naar de inrichting van de bedrijfsvoering bij Publiek Vervoer plaats. Dit kan een effect hebben op de formatie van Publiek Vervoer. In aanvulling op dit onderzoek wordt in 2025 een onderzoek gedaan naar het verminderen van de kwetsbaarheid van het primaire proces. De uitkomsten worden met het bestuur besproken en de effecten en kosten worden door het bestuur meegewogen. Zodra het bestuur een besluit heeft genomen wordt dit meegenomen in de begroting 2026-2029.

Voor beide kanttekeningen geldt het risico is dat de uiteindelijke kosten hoger uit kunnen vallen.

Financiën
In onze begroting is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage in 2025 voor de GR Publiek Vervoer van € 30.878,00. In de begroting 2026 wordt dit aangepast naar € 31.313,00.

Communicatie/inwonersparticipatie
De voorstellen voor begroting en jaarstukken van Gemeenschappelijke Regelingen worden zoveel mogelijk gebundeld aangeleverd bij college en gemeenteraad.

Vervolg
De concept zienswijze, de toelichting en begroting die bij dit voorstel zijn gevoegd, gaan ter voorbereiding van de zomermarkt naar de raadsleden.
Daarna worden de stukken uit onderliggend voorstel in de commissie Zorg en Welzijn en vervolgens in de raadsvergadering van juni besproken.

Na bespreking en goedkeuring van de concept zienswijze in commissie en raad ontvangt de Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer de zienswijze van de gemeente Midden-Drenthe.

Bijlagen

- Bestuursbesluit jaarstukken 2024
- Accountantsverklaring jaarstukken 2024
- Jaarstukken 2024 Publiek Vervoer
- Bestuursbesluit ontwerp meerjarenbegroting 2026-2029
- Ontwerp meerjarenbegroting 2026-2029
- Brief aan GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Publiek Vervoer
GRONINGEN DRENTHE

Voorstel

Aan het bestuur van de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Datum vergadering	27 maart 2025
Agendapunt	AP 9.1
Onderwerp	**Jaarstukken 2024 en accountantsverslag**
Voorstel	1. Vaststelling van de jaarstukken 2024 (onder voorbehoud dat de controleverklaring wordt afgegeven zodra het beluit over de rechtmatigheid van de minister van BZK en de Algemene Rekenkamer is genomen) 2. Decharge verlenen voor het rekeningresultaat 2024 € 129.693 positief 3. Om het nettoresultaat à € 129.693 toe te voegen aan de bestemmingsreserve aanbesteding nieuw contract 4. De jaarstukken ter informatie toe te zenden aan de colleges B&W van alle deelnemende gemeenten en het dagelijks bestuur van het OV-bureau, met het verzoek deze ter informatie aan te bieden aan de gemeenteraad/ Algemeen Bestuur door te zenden.
Toelichting	*Inleiding:* Voor u ligt het jaarverslag 2024 van Publiek Vervoer Groningen Drenthe. Bij het vaststellen van de jaarstukken geeft het bestuur aan dat er in 2024 binnen de vastgestelde kaders, zoals belegd in de begroting en verordeningen met bepaling in de relevante wet- en regelgeving is gehandeld In maart is Arjo Tibben gestart als directeur als opvolger van Jan Bos. Eind 2024 heeft de heer Stomphorst de voorzittershamer overgenomen van de heer Rink. De vervoerscontracten lopen op 31 juli 2026 af. Dit klinkt nog ver weg maar gezien de doorlooptijden van dit soort processen, zijn we nu al gestart met de voorbereidingen op de aanbesteding. *Jaarrekening* In 2024 hebben we naast het contractbeheer ook de voorbereiding van de aanbesteding van het nieuwe vervoerscontract gedaan. Door de bevlogenheid van het kleine team (inclusief inhuur) en in samenwerking met diverse medewerkers van onze deelnemers is het gelukt om de noodzakelijke werkzaamheden te realiseren. Het resultaat is € 219.693. Omdat de begrote onttrekking aan de bestemmingsreserve van € 90.000 niet nodig is gebleken, is het uiteindelijk te bestemmen resultaat € 129.693. *Rechtmatigheidsverantwoording* De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium (aanbestedingsrechtmatigheid) en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. *Begrotingscriterium* Ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn er afwijkingen in de baten à € 26.008 en lasten à € 193.684 en deze worden in diverse paragrafen in detail toegelicht. Volgens het begrotingscriterium wordt niet als onrechtmatig aangemerkt. Volgens de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe artikel 18 is het bestuur gemandateerd voor de goedkeuring van deze afwijking. Met de vaststelling van de jaarrekening door het bestuur wordt dit alsnog geautoriseerd. *Aanbestedingsrechtmatigheid* De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. Het ten onrechte niet toepassen van de Aanbestedingswet 2012 met betrekking tot deze Europese aanbestedingsnormbedragen bij een aanbesteding van opdrachten, leidt tot een financiële

	rechtmatigheidsfout. Eind december heeft een inkoopjurist een rechtmatigheidstoets verricht. Op basis daarvan is geconcludeerd dat er geen onrechtmatige inkopen hebben plaatsgevonden. *Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium* Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen. Naast misbruik en oneigenlijk gebruik kan er sprake zijn van fraude. De term fraude is juridisch niet gedefinieerd. Het gaat hierbij om derden die misbruik maken van regelingen. Naast de aanbestedingsrechtmatigheid wordt binnen Publiek Vervoer gecontroleerd op geleverde prestatie en de correcte afhandeling van de betalingen. Systeemtechnisch zijn er functiescheidingen ingeregeld. Daarnaast zijn er diverse steekproeven uitgevoerd. Gelukkig zijn aan de hand van deze steekproeven geen onrechtmatigheden geconstateerd.
Bijlage(n)	• Jaarrekening en jaarverslag 2024 • Accountantsverslag 2024
Communicatie	• De jaarstukken zullen ter info worden doorgezonden naar de colleges van de deelnemers en het dagelijks bestuur van het OV-bureau. • Toezichthouder (provincie Drenthe) • Plaatsing op website Publiek Vervoer
Bijzonderheden	De controleverklaring van de accountant wordt verstrekt na het beluit over de rechtmatigheid van de minister van BZK en de Algemene Rekenkamer.

Besluit	
X Conform voorstel	o

Handtekening voorzitter

H. Stomphorst

Handtekening secretaris

A. Tibben

TIC Assurance

True audit by true auditors

Concept Accountantsverslag 2024

GR Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe

XX juni 2025

True audit by true auditors

TIC Assurance B.V.

Grote Voort 247, 8041 BL Zwolle

Tel. +31 85-5000393

TIC Assurance

Independence by Nature

Aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Postbus 189
9400 AD ASSEN

T.a.v. de heer H. Stomphorst, voorzitter

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (hierna: Publiek Vervoer). Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van Publiek Vervoer.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van Publiek Vervoer. De controle is definitief afgerond na het afgeven van de controleverklaring. Afgifte van deze verklaring kan volgens onze beroepsregels pas plaatsvinden nadat de jaarrekeningcontrole inclusief de onafhankelijke interne-kwaliteitsreview volledig zijn afgerond.

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening een goedkeurende verklaring af te geven. Wij bespreken deze rapportage graag met u en beantwoorden dan ook uw eventuele vragen. Graag bedanken wij u en uw medewerkers voor de medewerking die wij hebben ervaren tijdens onze controle.

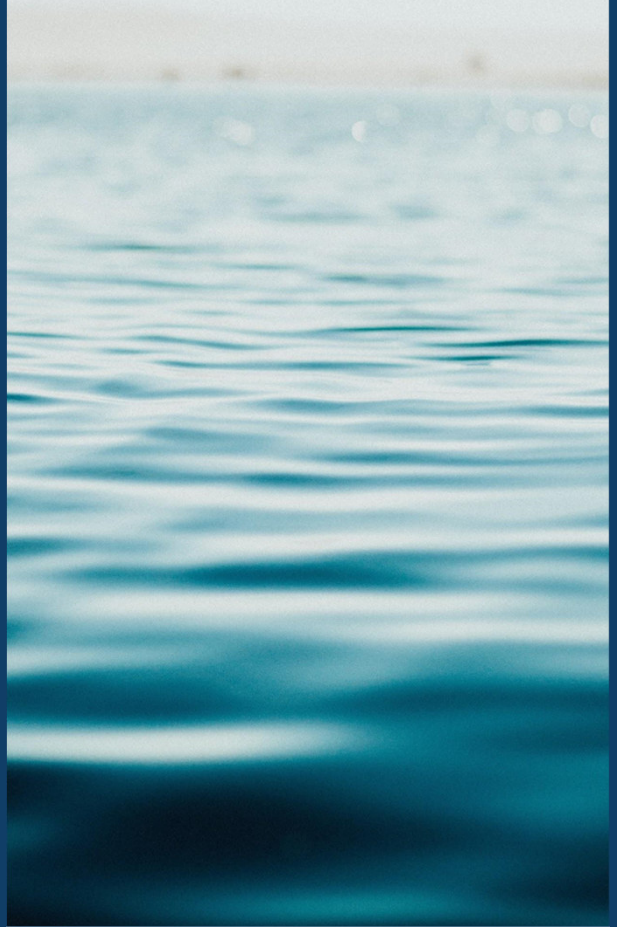
Zwolle, XX juni 2025

Hoogachtend,
TIC Assurance B.V.

H.F.G. (Henk) van den Top MSc RA EMA

Inhoud

1. Samenvatting
2. Aanpak jaarrekeningcontrole
3. Rechtmatigheidsverantwoording
4. Financiële analyse
5. Uitkomsten eindejaarscontrole
6. Overige onderwerpen
7. Foutenevaluatie

TIC Assurance

Independence by Nature

TIC Assurance

Independence by Nature

1. Samenvatting

Onderwerp	Toelichting
Strekking controleverklaring	Wij geven een verklaring af met goedkeurende strekking inzake de getrouwheid van de jaarrekening. Ook de rechtmatigheids-verantwoording van het bestuur valt onder dit oordeel.
Resultaat	U heeft over 2024 een positief resultaat behaald van € 129.693. Daarmee komt uw eigen vermogen ultimo 2024 uit op € 483.000. Het resultaat wordt grotendeels verklaard doordat er minder uitgaven zijn gerealiseerd op het project rondom de aanbesteding van het doelgroepenvervoer dan waar in de begroting rekening was gehouden.
Rechtmatigheids-verantwoording	Sinds voorgaand jaar legt het bestuur verantwoording af over de naleving van de regels ten aanzien van begrotingsrechtmatigheid, het voorwaardencriterium en misbruik en oneigenlijk gebruik. Er zijn geen onrechtmatigheden geïdentificeerd. Wij hebben vastgesteld dat de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.
Verslaggeving en WNT	Uit onze controle blijkt dat de jaarrekening overeenkomstig de voor u geldende verslaggevingsvoorschriften is opgesteld. Wij hebben verder geconcludeerd dat de overige informatie die in de jaarverslaggeving is opgenomen niet inconsistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie. Tevens hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de WNT.
Controleverschillen	Er zijn enkele controleverschillen geïdentificeerd in de concept jaarrekening, die zijn teruggekoppeld aan de organisatie. In de definitieve jaarrekening zijn er geen ongecorrigeerde verschillen achtergebleven.
Kwaliteit van de interne beheersing	De kwaliteit van de interne beheersing lijdt onder het feit dat de organisatie grotendeels is georganiseerd door parttime medewerkers/tijdelijke inhuurkrachten. Tegelijkertijd nemen de eisen aan het voeren van een GR door wet- en regelgeving toe. Dit geeft wrijving aan de verantwoordingskant. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de verstrekte management letter.
IT-omgeving en AVG	De IT-omgeving en AVG zijn onderwerpen die steeds belangrijker worden. Ook bij de accountantscontrole krijgt dit steeds meer aandacht. Wij hebben in onze controle geen signalen van zaken die om directe actie vragen.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	U heeft ons bevestigd dat er in de organisatie geen gevallen zijn gemeld van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen dat bij u sprake is van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik. Wel adviseren wij een organisatie brede fraude risicoanalyse op te stellen en periodiek te actualiseren.

TIC Assurance

Independence by Nature

2. Aanpak jaarrekeningcontrole

Reikwijdte controle

U heeft ons verzocht om de jaarrekening 2024 te controleren. Het doel van deze jaarrekening-controle is om een oordeel te geven of de jaarrekening (inclusief de rechtmatigheids-verantwoording) een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen per 31 december en van het resultaat over het boekjaar 2024. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden vallen..

Significante risico's

Significante risico's zijn risico's op een afwijking van materieel belang waaraan tijdens de controle bijzondere aandacht moet worden besteed door de accountant.

Op basis van gesprekken met het management en medewerkers van Publiek Vervoer hebben wij een aantal aandachtspunten onderkend die leiden tot een verhoogd risico op afwijkingen in de jaarrekening.

Significante risico's (*vervolg*)

Om deze risico's toereikend te mitigeren hebben wij bij het plannen en uitvoeren van onze controle specifiek aandacht besteed aan de volgende kernpunten:

- het risico op doorbreking van de interne beheersing door management (verplicht risico op basis van de Nederlandse controlestandaarden)
- het risico dat de rechtmatigheidsverantwoording onjuist of onvolledig is opgenomen in de jaarrekening.
- Het risico dat de WNT verantwoording onjuist of onvolledig is opgenomen in de jaarrekening.

Eventuele specifieke opmerkingen ten aanzien van de kernpunten van de controle zijn in het vervolg van dit verslag toegelicht.

TIC Assurance

Independence by Nature

3. Rechtmatigheidsverantwoording (1/2)

Rechtmatigheidsverantwoording is getrouw

Het boekjaar 2024 is het tweede jaar waarbij Publiek Vervoer zich moet verantwoorden over de rechtmatigheid van uitgaven en inkomsten. Gezien de beperkte omvang van de organisatie en het feit dat voor vitale processen gebruik gemaakt wordt van serviceorganisaties (denk aan de financiële administratie door gemeente Groningen en de salarisadministratie door gemeente Emmen) is het voor 2024 een uitdaging geweest om een goed onderbouwd rechtmatigheidsdossier te overleggen. De kaderstellende documentatie is op orde:

- Vastgestelde normenkader 2024
- Vastgestelde financiële verordening 2023
- Vastgestelde verantwoordingsgrens 3%

Op basis van het rechtmatigheidsdossier en de daarbij uitgevoerde werkzaamheden stellen wij vast dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is. Hiernaast is per rechtmatigheids-criteria een korte toelichting opgenomen.

Begrotingsrechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid bestaat uit twee elementen, namelijk op het niveau van de begroting en op het niveau van gedane investeringen. Publiek Vervoer heeft in 2024 geen investeringen verricht, waardoor er op het niveau van de investeringsrechtmatigheid geen bevindingen zijn te vermelden. Op de totale begrote lasten/baten omvang is er sprake van respectievelijk een onderschrijding en overschrijding. Conform de afspraken in de financiële beheersverordening wordt begrotings-rechtmatigheid op het niveau van de totale omvang lasten en baten gewogen. Hierdoor is er geen sprake van een begrotings-onrechtmatigheid.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium ziet toe op het naleven van geldende interne- en externe wet- en regelgeving (zoals opgenomen in het nomen-kader). De belangrijkste voorwaarden hebben relatie met de geldende drempels in het EU aanbestedingsreglement. Wij hebben kennisgenomen van de analyse of er sprake is van onrechtmatigheden in de aanbestedingen. Wij onderschrijven de conclusie dat Publiek Vervoer hierin niet onrechtmatig heeft gehandeld in 2024..

TIC Assurance

Independence by Nature

3. Rechtmatigheidsverantwoording (2/2)

Voorwaardencriterium (vervolg)

Op basis van een vastgestelde autorisatieflow worden inkomende facturen altijd door de juiste budgethouder geautoriseerd alvorens deze betaalbaar worden gesteld. Hiermee voldoet Publiek Vervoer aan het 'bevoegdheden besluit' zoals opgenomen in het normenkader. Er is geen sprake van een onrechtmatigheid ten aanzien van het voorwaardencriterium.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

De GR moet voorkomen dat mensen en organisaties misbruik maken van regelingen. Dit betekent dat de GR controleert of de maatregelen om misbruik te voorkomen, goed werken. Om dit te bewerkstelligen is een mix van maatregelen nodig. Er zijn geen onrechtmatigheden naar voren gekomen, maar bij Publiek Vervoer ontbreekt het M&O beleid. De commissie BBV adviseert een overkoepelend beleidsstuk M&O te maken. Deze bevat naast de filosofie, algemene uitgangspunten en risicoanalyse ook maatregelen ter voorkoming en afdoening. Wij onderschrijven dit advies.

TIC Assurance

Independence by Nature

4. Financiele analyse en kengetallen

Financiele prestaties	2024	2023
[1] Solvabiliteit	**0,72**	**0,81**
Eigen vermogen / totaal vermogen		
[2] Current ratio	**3,50**	**5,30**
Vlottende activa / vlottende passiva		
[3] Bedrijfsvoeringskosten	**12%**	**9%**
Bedrijfsvoeringskosten / totaal baten		
[4] Personeel	**60%**	**88%**
Personeelskosten / totaal baten		

[1] – Solvabiliteit is de mate waarin Publiek Vervoer in staat is om op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe beter.

[2] – De current ratio is een financiële kengetal dat aangeeft in welke mate Publiek Vervoer haar kortlopende verplichtingen kan voldoen met haar kortlopende activa. Hoe hoger de ratio, hoe beter.

[3] – De omvang van de bedrijfsvoeringskosten in 2024 zijn hoger dan in 2023 omdat er in 2024 een onderzoek is gefinancierd met als doel de organisatie minder kwetsbaar te laten zijn in de toekomst.

[4] – De personeelslasten zijn in 2024 lager dan in 2023 omdat vacatures niet het gehele jaar zijn ingevuld geweest.

TIC Assurance

Independence by Nature

5. Uitkomsten eindejaarscontrole (1/2)

Vorderingen

De vorderingen zijn in 2024 toegenomen met € 551 duizend, door met name:

- De aanvullende financiering is door Publiek Vervoer begin december uit gefactureerd, waardoor per jaareinde nog niet ontvangen (€ 309.385).
- Er is € 320.000 aan middelen gestald in 's Rijks schatkist.

Wij hebben diverse gegevensgerichte controles (waaronder steekproeven op de afloop van de debiteuren) uitgevoerd en we hebben geen afwijkingen geconstateerd.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn in 2024 afgenomen met € 315 duizend, door met name:

- Het saldo bij de Rijksschatkist bedraagt ultimo 2024 € 320.000. In de controle is gebleken dat de rente van het laatste kwartaal niet is verwerkt in het resultaat. Het gaat om circa € 10 duizend. In de definitieve jaarrekening is deze bate alsnog toegevoegd aan het resultaat.

Liquide middelen (vervolg)

- We hebben vastgesteld dat de autorisaties van de BNG niet up to date zijn. De voormalig controller stond nog opgenomen als profiel in de autorisaties van de BNG. Inmiddels heeft Publiek Vervoer dit opgelost.
- Als onderdeel van de werkzaamheden aan het betalingsverkeer hebben we een rechtstreekse uitdraai van de BNG (waarbij alle batches zijn uitgesplitst naar individuele factuur) beoordeeld. We hebben hierbij gezocht naar de volgende type betalingen:

  - Analyse op dubbele betalingen;

  - Analyse betalingen aan bankrekening buiten NL;

  Bovenstaande analyse heeft geen afwijkingen laten zien.

Vlottende passiva

De vlottende activa zijn in 2024 toegenomen met € 107 duizend, door met name:

- De bijdrage aan OV Bureau Groningen en Drenthe voor de huur van gebouwen, gebruik van software en de inzet van medewerkers is pas in december verstuurd aan Publiek Vervoer (circa € 80.000)
- Gemeente Emmen heeft laat in 2025 pas haar factuur voor de inzet van een project medewerker verstuurd aan Publiek Vervoer (circa € 15.000)

Wij hebben diverse gegevensgerichte controles (waaronder een analyse op de volledigheid van de schuldpositie) uitgevoerd hebben geen afwijkingen geconstateerd.

TIC Assurance

Independence by Nature

5. Uitkomsten eindejaarscontrole (2/2)

Baten

De baten bestaan voornamelijk uit een vaste bijdrage van de deelnemers van circa € 950 duizend. Daarnaast zijn er twee eenmalige verhogingen opgevraagd (en conform besloten middels een begrotingswijziging).

- Voor het compenseren van de CAO loonontwikkelingen is er een bedrag van € 75 duizend opgevraagd bij de deelnemers.
- Ten aanzien van het aanbestedingstraject inzake het doelgroepenvervoer is een aanvullende dekking van circa € 180 duizend opgevraagd.
- Begin 2024 heeft Publiek Vervoer het klanttevredenheidsonderzoek (KTO) van 2023 afgerond en in het najaar is gestart met de KTO over 2024. De kosten hiervoor (€ 26.000) zijn doorbelast aan de deelnemers.

Wij hebben gegevensgerichte controles (waaronder aansluiting met de besluitvorming en vastgestelde begroting over 2024) uitgevoerd op de baten en hebben geen afwijkingen geconstateerd.

Lasten

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben we een cijfermatige analyse verricht tussen de realisatie van 2024 en 2023. Zie hieronder de cijfermatige opstelling:

Lasten	Gerealiseerd 2024	Begroot n.w. 2024	Gerealiseerd 2023
Personeel	€ 486.773	€ 629.988	€ 431.178
Inhuur [1]	€ 240.315	€ 157.386	€ 417.186
DVO OV-bureau	€ 43.840	€ 51.122	€ 53.326
DVO Gemeenten	€ 17.880	€ 16.788	€ 26.720
Bedrijfsvoeringskosten [2]	€ 147.948	€ 133.800	€ 87.632
Projectkosten [3]	€ 138.644	€ 270.000	€ 20.363
Onvoorzien	€ -	€ 10.000	€ -
Totaal	**€ 1.075.400**	**€ 1.269.084**	**€ 1.036.405**

Bron: concept jaarrekening 2024 en getekende jaarrekening 2023.

[1] = Stijging in inhuurlasten van 2024 ten opzichte van 2023 hoger als gevolg van de inhuur/ondersteuning voor de vertrekkende directeur en projectmedewerker.

Lasten (vervolg)

[2] = De bedrijfsvoering kosten zijn in 2024 fors hoger als gevolg van eenmalige meevallers in 2023 en financiering van diverse onderzoeken in 2024 zoals onderzoek naar de kwetsbaarheid bedrijfsvoering, onderzoek naar ZZP constructie in het kader van wet DBA en onderzoek naar ICT gerelateerde onderwerpen (Cyber, AVG).

[3] = Als gevolg van de aankomende te publiceren aanbesteding voor het doelgroepenvervoer zijn er voorbereidingskosten gemaakt in 2024. Door een aanpassing in de planning vallen deze kosten (nu nog) lager uit dan begroot (€ 270.000), waardoor er in 2024 een meevaller is ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Als onderdeel van onze controle hebben we diverse gegevensgerichte werkzaamheden verricht, waaronder het uitvoeren van steekproeven op de lasten. We hebben daarbij vier afwijkingen geconstateerd. Zie hiervoor paragraaf [Bijlage – Gecorrigeerde verschillen].

TIC Assurance

Independence by Nature

6. Overige onderwerpen (1/2)

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld onder de veronderstelling dat er sprake is van continuïteit van de activiteiten. Wij hebben de continuïteit van uw organisatie beoordeeld aan de hand van de financiële positie per balansdatum, de prognose voor 2025 en gesprekken met u. Daarin hebben wij ook de recente ontwikkelingen met betrekking tot de organisatiestructuur betrokken.

Uit onze beoordeling blijkt geen (materiële) onzekerheid over de continuïteit. Wij kunnen derhalve instemmen met de opstelling van de jaarrekening onder de veronderstelling dat sprake is van continuïteit van de bedrijfsactiviteiten.

Schattingen

De jaarrekening bevat posten die onderhevig zijn aan schattingen waarbij subjectiviteit en complexiteit een rol spelen. Vanwege de inherente onzekerheid die met deze posten samenhangt moet het bestuur oordeelsvorming toepassen. De subjectiviteit en complexiteit heeft met name betrekking op de waardering van de debiteuren. Wij hebben de inschattingen van het bestuur beoordeeld. Wij hebben voor deze inschattingen het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten ontwikkelt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en in overeenstemming met het verslaggevingsstelsel.

TIC Assurance

Independence by Nature

6. Overige onderwerpen (2/2)

Onafhankelijkheid

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. Op alle assurance-opdrachten onder Nederlands recht is de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO) van toepassing. De belangrijkste punten uit de ViO zijn:

Langdurige betrokkenheid

Om alle schijn van afhankelijkheid te vermijden, kunnen de externe accountant en senior teamleden maximaal zeven achtereenvolgende jaren betrokken zijn bij de controle van de jaarrekening. Daarvan is bij het controleteam van Publiek Vervoer geen sprake.

Samenloop van dienstverlening

Omdat TIC Assurance zich focust op de assurance diensten, is er geen sprake van ongeoorloofde samenloop van dienstverlening waarbij tevens non-assurance diensten worden verricht. Daarom is de dienstverlening door TIC Assurance van nature onafhankelijk.

Geschenken en uitingen van gastvrijheid

Het is verboden een assurance-opdracht uit te voeren als geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid de grens van € 100 te boven gaan. Wij bevestigen hierbij dat geen sprake was van dergelijke verstrekte- of ontvangen geschenken.

TIC Assurance

Independence by Nature

7. Foutenevaluatie

De jaarrekeningcontrole voeren wij uit met een bepaalde marge. Deze marge noemen we de materialiteit. De materialiteit is voorgeschreven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Daarbij kan rekening worden gehouden met specifieke factoren of risico's, de zogenaamde "kwalitatieve" materialiteit. Tevens gelden scherpere grenzen voor de naleving van de WNT.

Het Bado stelt dat de maximaal te hanteren materialiteit 1% bedraagt van het totaal van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). Het totaal van deze lasten over 2024 bij Publiek Vervoer is € 1.075.000. De bij u te hanteren materialiteit bedraagt derhalve (afgerond naar beneden) € 10.750. Mochten we niet-gecorrigeerde fouten onderkennen die dit bedrag overschrijden dan kunnen we geen goedkeurende verklaring afgeven. Voor onzekerheden bedraagt de grens 3%, derhalve € 32.250.

In het kader van de bestuurlijke afhandeling en het dechargeproces melden wij eventuele geconstateerde afwijkingen die niet meer gecorrigeerd zijn in de jaarrekening. Deze zijn vanaf een lager bedrag dan de materialiteit mogelijk voor u relevant. Wij melden alleen afwijkingen boven een bepaalde grens. Deze bedraagt 5% van de materialiteit, bij u dus 5% van € 10.750, te weten (afgerond naar beneden) € 535.

Niet gecorrigeerde controleverschillen	**Bedrag**	**Invloed eigen vermogen ultimo jaar**	**Invloed resultaat**
Totaal verschillen getrouwheid	NVT	NVT	NVT
Totaal onzekerheden getrouwheid	NVT	NVT	NVT
Totaal	0	0	0

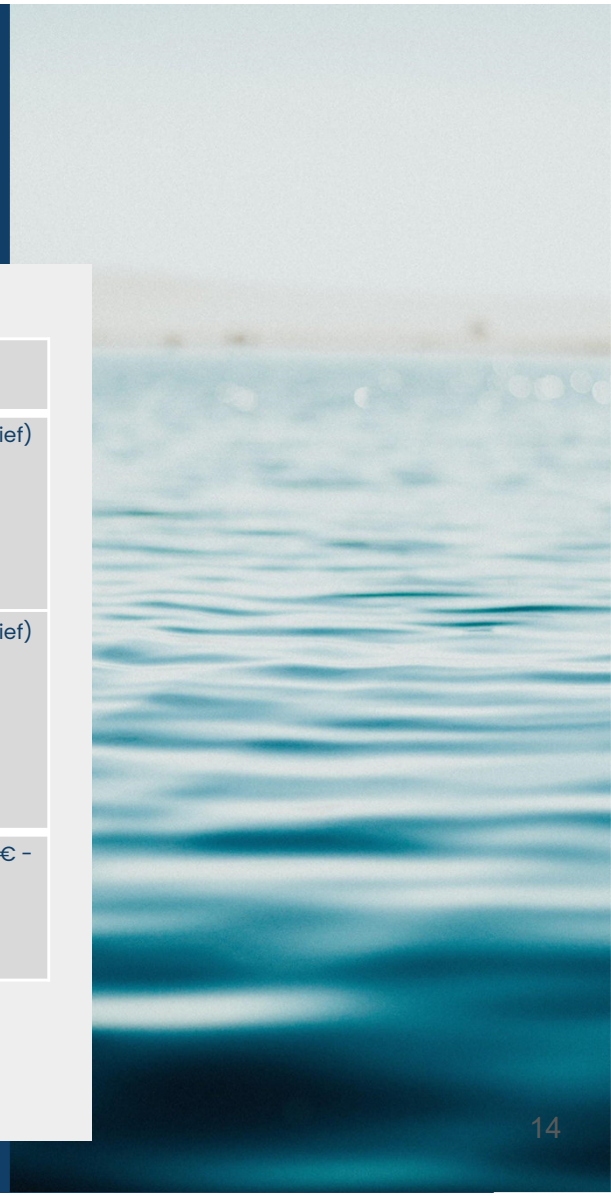

TIC Assurance

Independence by Nature

Bijlage – Gecorrigeerde verschillen (1/2)

Overzicht van gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
De rentebate van het schatkistbankieren over 2024 is niet opgenomen in het concept van de jaarstukken. Het gaat om circa € 9,6 duizend. De volgende correctie boeking is doorgevoerd: Schatkistbankieren € 9,641 @ Rentebate € 9,641	€ 9,641 (positief)	€ 9,641 (positief)	€ 9,641 (positief)
Als gevolg van het niet boeken van de afschrijvingen van de credit card over december 2024 zijn de lasten in de concept jaarstukken circa € 0,8 duizend te laag gepresenteerd. De volgende correctie boeking is doorgevoerd: Licentiekosten € 826 @ Overige schulden € 826	€ 826 (negatief)	€ 826 (negatief)	€ 826 (negatief)
In de concept WNT verantwoording was bij de opstelling van de WNT één vergoedingscomponent per abuis niet volledig meegenomen in de opstelling, terwijl dit component wel classificeert als WNT vergoeding cf. uitvoeringsregeling WNT. Dit is in de definitieve jaarrekening hersteld.	€ 2,960	€ -	€ -

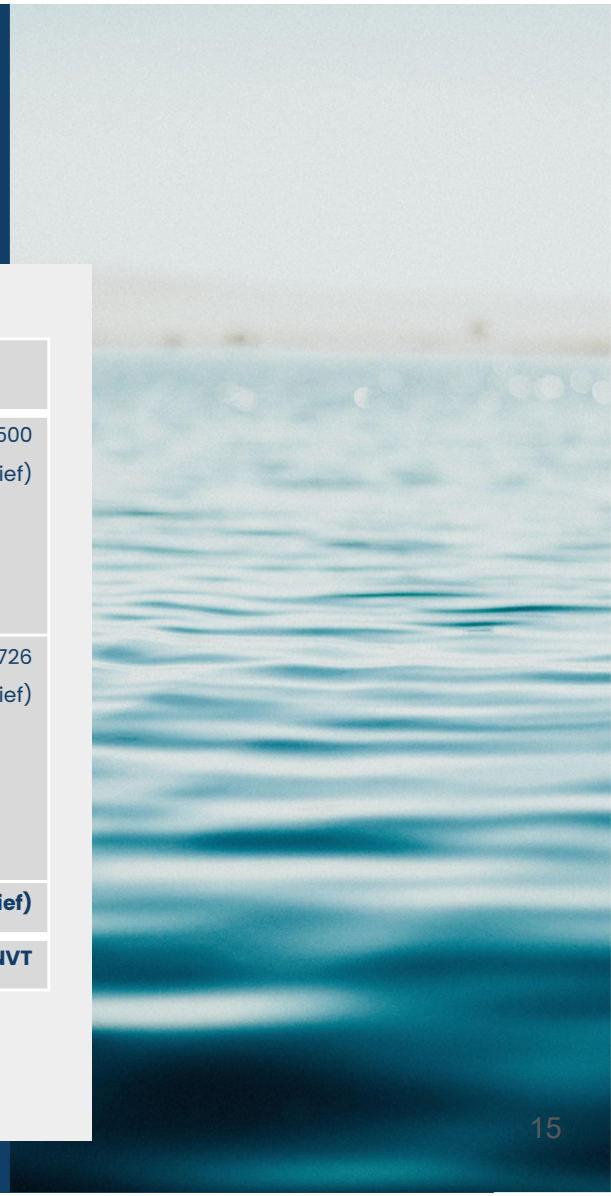

TIC Assurance

Independence by Nature

Bijlage – Gecorrigeerde verschillen (2/2)

Overzicht van gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
In de concept jaarrekening 2024 van Publiek Vervoer stond per 31/12/2024 een reservering voor accountantskosten, terwijl de prestaties voor deze kosten in 2025 pas zullen worden geleverd. De volgende correctie boeking is doorgevoerd: Reservering accountantskosten € 10,500 @ Accountantskosten € 10,500	€ 10,500 (positief)	€ 10,500 (positief)	€ 10,500 (positief)
Tijdens de eindejaarscontrole is door gemeente Emmen een factuur gestuurd voor de inzet van een projectmedewerker in 2024. Gezien de omvang van het bedrag in relatie tot de materialiteit is deze factuur alsnog verwerkt in het resultaat voor 2024. De volgende correctieboeking is doorgevoerd: Projectkosten € 14.726 @ Nog te ontvangen facturen € 14.726	€ 14.726 (negatief)	€ 14.726 (negatief)	€ 14.726 (negatief)
Totaal verschillen getrouwheid	**€ 4.589 (positief)**	**€ 4.589 (positief)**	**€ 4.589 (positief)**
Totaal onzekerheden getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**

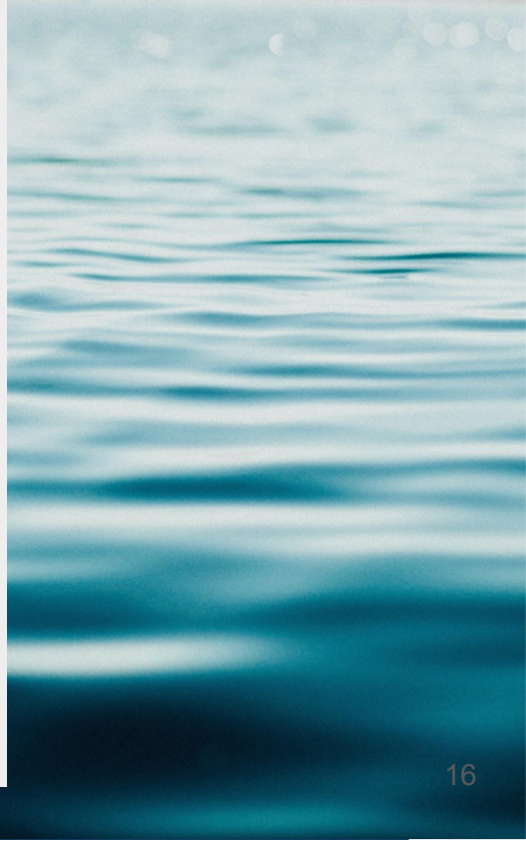

TIC Assurance

Independence by Nature

Bijlage – Ongecorrigeerde verschillen

Overzicht van ongecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Totaal verschillen getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**
Totaal onzekerheden getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**

TIC Assurance

Independence by Nature

TIC Assurance B.V.

Grote Voort 247, 8041 BL Zwolle

Tel. 085 – 500 03 93

Publiek Vervoer
GRONINGEN DRENTHE

Jaarstukken 2024

Versie: 18-03-2025

Aanbiedingsbrief

Beste lezer,

Mensen ondersteunen om mee te doen, door hen te helpen met hun vervoer. Dat is de betekenis die Publiek Vervoer wil realiseren voor de inwoners van de gemeenten in Groningen en Drenthe. Om dit goed te kunnen doen, stellen onze deelnemende gemeenten en het OV-bureau middelen beschikbaar die we optimaal proberen in te zetten. Voor u liggen het jaarverslag en de jaarrekening van de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe over het jaar 2024, waarin we uitleggen hoe we dit hebben gedaan.

Publiek Vervoer is een gemeenschappelijke regeling light, we zijn ingericht als bedrijfsvoering organisatie. In 2024 vroegen met name de aanbesteding van het nieuwe contract doelgroepenvervoer, de organisatie van de bedrijfsvoering en wisselingen in het team veel van onze compacte organisatie. Wij hebben ons daarom geconcentreerd op die zaken die met name de basis van de organisatie versterken: het nieuwe contract en de bedrijfsvoering. In het nieuwe jaar komt er, dankzij extra hulp van onze deelnemers, ook meer ruimte voor de doorontwikkeling die zo nodig is om samen met het OV-bureau op lange termijn een voor klanten werkend en voor de deelnemers betaalbaar mobiliteitssysteem te kunnen realiseren. Dit onder de noemer ‘Publieke Mobiliteit’. Opdat alle inwoners van Groningen en Drenthe mee kunnen blijven doen, op een manier die past bij hun mobiliteitsbehoefte.

A.J.H. Tibben
directeur
Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting /Kerngegevens 5
2. Algemene informatie 10
3. Ontwikkeling, inzicht en opgaven 12
   3.1 Rollen 12
   3.2 Activiteiten en opgaven Publiek Vervoer 12
      3.2.1 Contractbeheer en relatiemanagement 12
      3.2.2 Klachtenloket en klantparticipatie 13
      3.2.3 Kennis- en adviescentrum voor gemeenten 14
      3.2.5 Overige projecten en ontwikkelingen 16
      3.2.6 Bedrijfsvoering 16
   3.3 Financieel overzicht 19
      3.3.1 Algemeen beeld: 19
      3.3.2 Analyse op hoofdlijnen: 20
4. Paragrafen 22
   4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 22
   4.2 Financiering 24
   4.3 Bedrijfsvoering 25
   4.4 Informatiebeveiliging 26
5. Rechtmatigheidsverantwoording 28
6. Grondslagen 29
7. Overzicht baten en lasten 31
   7.1 Toelichting 31
   7.2 Verschil begroting en jaarrekening 32
8. Balans 33
   8.1 Balans 33
   8.2 Toelichting 33

Bijlage 1 Verantwoording specifieke uitkeringen
Bijlage 2 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld
Bijlage 3 Beleidsindicatoren
Bijlage 4 Wet Normering Topinkomens (WNT)

JAARVERSLAG

1. Samenvatting /Kerngegevens

Publiek Vervoer drijft op dagelijkse basis op de kwaliteiten van de chauffeurs die in dienst zijn bij de vervoerders. Zij maken dat onze inwoners op een prettige manier van het vervoer gebruik kunnen maken. Naast de vervoerders zijn er een aantal buurtbussen actief in de regio. Zij kunnen aanvullend op het bestaande vervoer, OV en doelgroepenvervoer, werken omdat ze op vrijwillige basis werken. In onze regio is ervoor gekozen de buurtbussen niet onder het OV te laten vallen, om ze zo al nadrukkelijker een rol te kunnen geven in de toekomstige, meer flexibele vervoerssystemen. We zien dit meer en meer ontstaan, omdat naast buurtbussen die als OV volgens een dienstregeling rijden, meer en meer buurtbussen een ontsluitende functie krijgen in hun regio. De taxibedrijven en buurtbussen maken samen het vervoer. Publiek Vervoer is de partij tussen de vervoerders en de gemeenten: wij sturen mee en blijven doorontwikkeling stuwen. Ook in het afgelopen jaar.

2024 was het eerste jaar waarin de nasleep van de coronacrisis op de achtergrond begon te raken. Er bleven uitdagingen voor de vervoerders, waarvan er twee in het oog sprongen voor de operatie: het vinden en behouden van personeel en de invloed van Operatie Ring Zuid (de verbouwing van de zuidelijke rondweg van de stad Groningen).

De vervoerders spannen zich constant in om personeel te vinden en te binden. In combinatie met de maatregelen die ten tijde van de coronacrisis zijn getroffen in de vorm van een fluctuatieschema, maakt dit dat de effecten van de personeelstekorten in onze regio nog niet de omvang hebben als die in andere regio's. Daar waar resultaten wel eens achter bleven, leidend tot een te lage stiptheid of een te grote hoeveelheid klachten, is met aandacht vanuit de contractmanager met de vervoerders in kwestie gericht gewerkt aan verbetering.

Het contractmanagement toont de kracht van de samenwerking van de deelnemers in Publiek Vervoer. Door gezamenlijk op te trekken, zijn we in staat om de samenwerking met vervoerders te zoeken. Hierdoor kunnen we het vervoer positief beïnvloeden voor onze inwoners. Dit geeft echter ook de kans om samen te leren dat de bijdrage van alle ketenpartners, ook die van de deelnemers, beter kan. Door voorlichting en inzichten op basis van beschikbare data te geven, hebben we gemeenten door middel van zogenaamde 'Reizigersprofielen' kunnen laten ervaren waar hun invloed ligt ten aanzien van beter en meer betaalbaar vervoer voor hun inwoners. Door dit te koppelen aan presentaties aan de mensen die echt in gesprek gaan met de inwoner, de consulenten van de gemeenten, zijn we in staat om gemeenten te helpen wezenlijk anders om te gaan met hun indicatiebeleid en de toepassing daarvan. Dit helpt de deelnemende organisatie, ook zeker in het nieuwe contract dat per 1 augustus 2026 ingaat, om scherp aan de wind te zeilen qua kosten.

Het nieuwe contract zal in 2025 worden aanbesteed. De voorbereidingen daarvan waren in 2024 volop gaande. Dit heeft veel gevraagd van Publiek Vervoer. De eerste grote stappen zijn goed en volgens plan doorlopen: de evaluatie van het lopende contract, de werkconferentie waarin voor het eerst breed werd gesproken over het nieuwe contract, de samenvatting daarvan in een position paper en de marktconsultatie. De initiële insteek was om zo veel mogelijk zelf te doen. Dat bleek in de fase van het voor 23 deelnemers eenduidig formuleren van de aanbestedingsdocumenten erg veel gevraagd. Het heeft tijd en aandacht gekost om hierin de juiste weg te vinden en dat ging gepaard met personele wisselingen in het aanbestedingsteam. Dankzij de inzet en betrokkenheid van het bestuur en de deelnemers hebben we voor het nieuwe jaar een bestendiging voor ogen die ons gaat helpen om ook deze fase goed te doorlopen.

Het was een jaar dat sowieso druk heeft gelegd op het team. Het vertrek van collega's en de wisseling in de directie – begin 2024 is de nieuwe directeur benoemd - heeft de nodige aandacht gevraagd voor de teamvorming en de afstemming binnen Publiek Vervoer. Daar kwam nog het overlijden van een van onze gewaardeerde collega's bij. Dat betekende veel schokbewegingen voor een team van 4,2 FTE.

Die schokken willen we in de toekomst beter op kunnen vangen. Daarom is in 2024 gestart met aandacht voor de kwetsbaarheid van de organisatie. Eerst op het gebied van bedrijfsvoering, volgend jaar op het primair proces. Waar de bedrijfsvoering nu nog over verschillende organisaties en ZZP-ers is verspreid, is in 2024 de bodem gelegd voor een meer eenduidige inrichting. Deze krijgt begin 2025 concreet vorm, met behulp van externe begeleiding.

Die aandacht is naar ons idee goed besteed: daar waar we op andere plekken in het land zien dat de aandacht voor doelgroepenvervoer versplinterd en de samenwerking met het OV vrijwel afwezig is, merken we dat Publiek Vervoer Groningen Drenthe wordt gezien als een regio waarvan geleerd kan worden. Waarin voor de inwoners gewerkt wordt aan iets dat het vervoer per kolom overstijgt, een duurzaam systeem voor de toekomst. Daaraan hebben we in 2024 gewerkt, daaraan blijven we de komende jaren verder werken.

Begroting en gerealiseerde cijfers

In de onderstaande tabel staan de baten en lasten in 2024 overzichtelijk weergegeven.

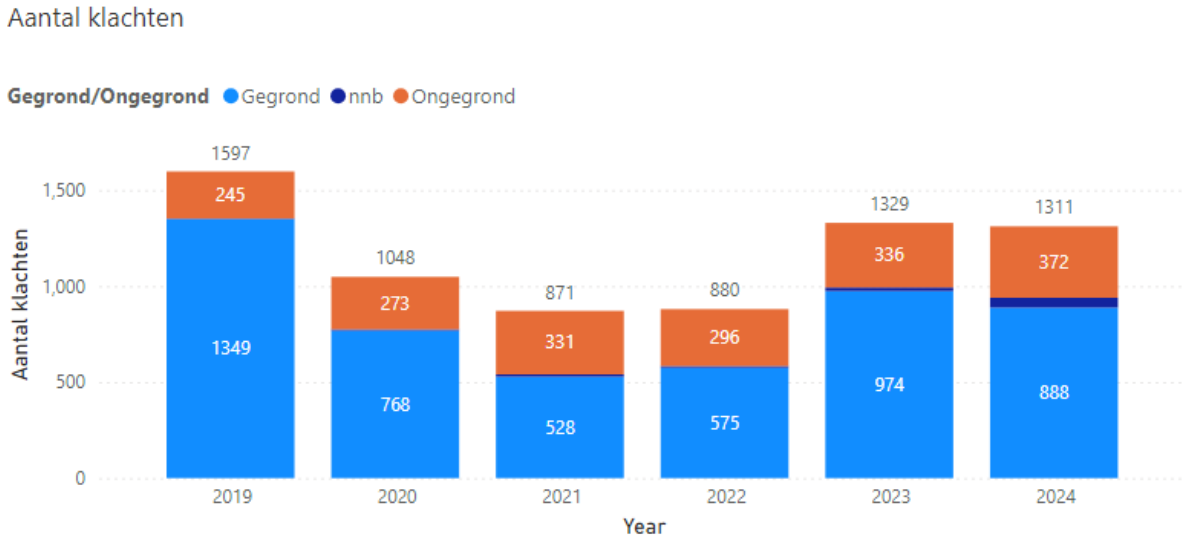
Omschrijving baten	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil begroting /realisatie
Bijdrage deelnemers	€ 924.085	€ 925.747	€ 1.662
Bijdrage aanbesteding doelgroepenverv.	€ 180.000	€ 180.007	€ 7
Klanttevredenheidsonderzoek	€ -	€ 24.339	€ 24.339
Aanpassing cao-verhoging	€ 75.000	€ 75.000	€ -
Overige inkomsten	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 1.179.085**	**€ 1.205.093**	**€ 26.008**
Omschrijving lasten	**Begroting na wijziging 2024**	**Realisatie 2024**	**Verschil begroting /realisatie**
Personeel	€ 629.988	€ 486.773	€ 143.215
Inhuur	€ 157.386	€ 240.315	€ -82.929
DVO OV-Bureau	€ 51.122	€ 43.840	€ 7.282
DVO Gemeenten	€ 16.788	€ 17.880	€ -1.092
Bedrijfsvoeringskosten	€ 133.800	€ 147.948	€ -14.148
Projectkosten	€ 270.000	€ 138.644	€ 131.356
Onvoorzien	€ 10.000	€ -	€ 10.000
Totaal	**€ 1.269.084**	**€ 1.075.400**	**€ 193.684**
Saldo	**€ -89.999**	**€ 129.693**	**€ -219.692**
Saldo mutatie reserves	**€ 90.000**	**€ -**	**€ 90.000**
Saldo	**€ 1**	**€ 129.693**	**€ -129.692**

In maart 2024 is naar aanleiding van de tussenrapportage een begrotingswijziging met het bestuur besproken. Reden voor deze begrotingswijziging was dat de effecten van de nieuwe CAO, inclusief de effecten van de daarin afgesproken functiewaarderingssystematiek HR21, niet in de oorspronkelijke begroting waren opgenomen. Dit werd veroorzaakt door het feit dat de begroting relatief vroeg wordt opgesteld, omdat deze voor ons als Gemeenschappelijke Regeling door meerdere deelnemers op de juiste wijze, inclusief zienswijzen, door de besluitvormingsprocedures moet doorlopen. Daarnaast zijn de kosten voor de projectgroep aanbesteding nieuw vervoerscontract als incidentele bijdrage voor de deelnemers met € 180.000 opgehoogd.

Ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn er hogere baten van € 26.008 en bij de lasten is sprake van een onderschrijding van € 193.684. Deze afwijkingen worden in diverse paragrafen in de jaarrekening in detail toegelicht. Volgens het begrotingscriterium worden deze als niet-geautoriseerde overschrijdingen aangemerkt. Conform de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe artikel 18 is het bestuur gemandateerd voor de goedkeuring van deze afwijkingen. Met de vaststelling van de jaarrekening door het bestuur worden deze afwijkingen alsnog geautoriseerd.

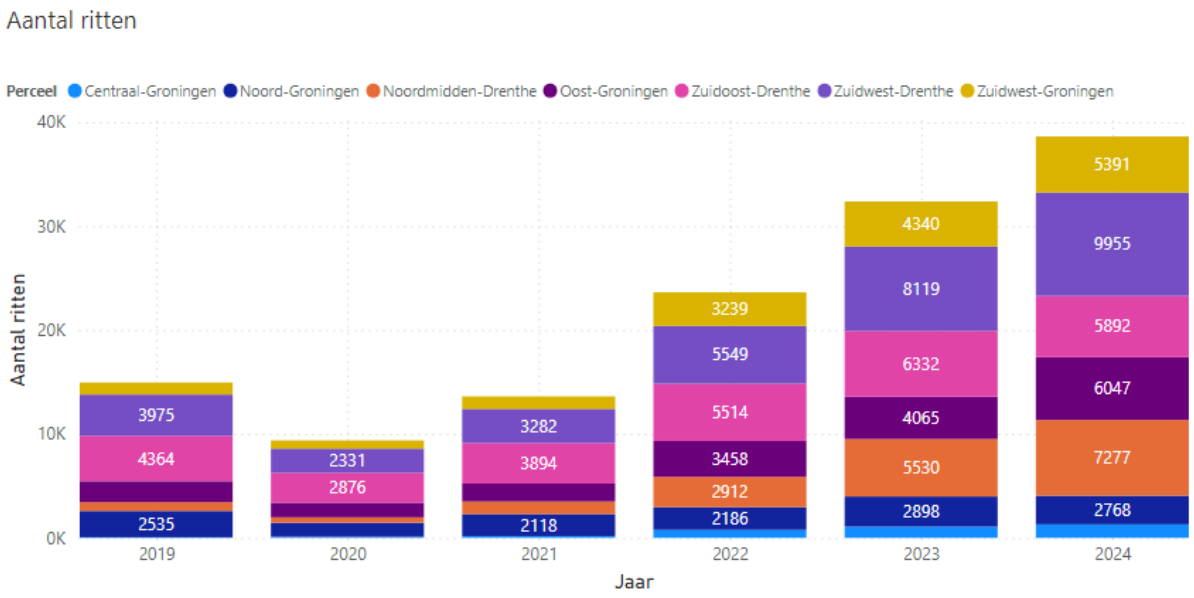
Kerngegevens aantal klachten per jaar

Onderstaande tabel is een overzicht van het aantal klachten per jaar.

Het aantal klachten is in 2024 licht gedaald in vergelijking met 2023. De meeste klachten gingen over het te laat zijn van de taxi. De redenen hiervoor zijn voornamelijk de capaciteitsproblemen bij de vervoerders en een verslechtering van de doorrijtijden in verband met wegwerkzaamheden rondom de Ring Zuid in Groningen. Daarnaast wordt de complexiteit in de uitvoering steeds groter door de verschillende aanvullende indicaties die worden afgegeven.

Kerngegevens hubtaxi

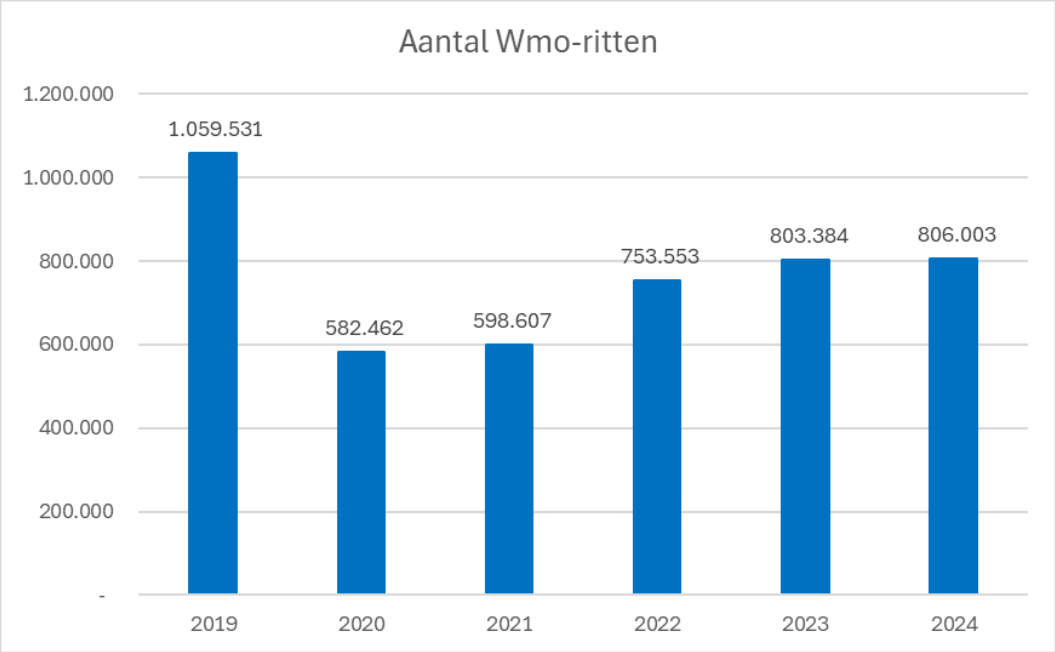
De hubtaxi krijgt steeds meer bekendheid en het gebruik is in 2024 toegenomen in vergelijking met 2023. De bovenstaande tabel geeft de groei duidelijk weer. De hubtaxi heeft een belangrijke rol in de ontsluiting van kleine kernen waar geen OV komt. De groei van deze vervoersvorm wordt door ons dan ook toegejuicht. Voor de toekomstige ontwikkeling naar Publieke Mobiliteit heeft de hubtaxi een belangrijke rol, zeker voor inwoners die geen aanspraak kunnen maken op doelgroepenvervoer.

Kerngegevens Wmo-vervoer 2024

De onderstaande tabel geeft een totaalbeeld van het aantal ritten, reizigers, kilometers en de kosten voor het Wmo-vervoer 2024

Perceel	Centraal Groningen	Noord Groningen	Noordmidden Drenthe	Oost Groningen	Zuidoost Drenthe	Zuidwest Drenthe	Zuidwest Groningen	Totaal
Aantal ritten	208.033	95.377	97.025	126.516	149.599	72.639	56.814	**806.003**
Aantal unieke reizigers	4.626	2.903	3.159	4.904	4.579	1.949	1.741	**23.861**
Gemiddels aantal ritten per unieke reiziger	45	33	31	26	33	37	33	**34**
Gereisde kilometers	1.250.278	1.052.490	909.448	1.241.533	1.259.084	512.176	669.604	**6.894.613**
Gemiddelde ritlengte	6,01	11,04	9,37	9,81	8,42	7,05	11,79	**8,55**
Facturabel bedrag	€ 3.663.379	€ 2.690.857	€ 2.280.717	€ 2.832.840	€ 2.799.568	€ 1.223.926	€ 1.362.590	**€ 16.853.877**
Eigen bijdrage	€ 411.898	€ 295.981	€ 254.871	€ 474.907	€ 378.700	€ 164.601	€ 171.581	**€ 2.152.539**
Declarabel bedrag	€ 4.075.277	€ 2.986.838	€ 2.535.588	€ 3.307.747	€ 3.178.268	€ 1.388.527	€ 1.534.171	**€ 19.006.416**
Vervoerder	Connextion	UVO	Connextion	Connextion	DVG	DVG	Taxi Nuis	

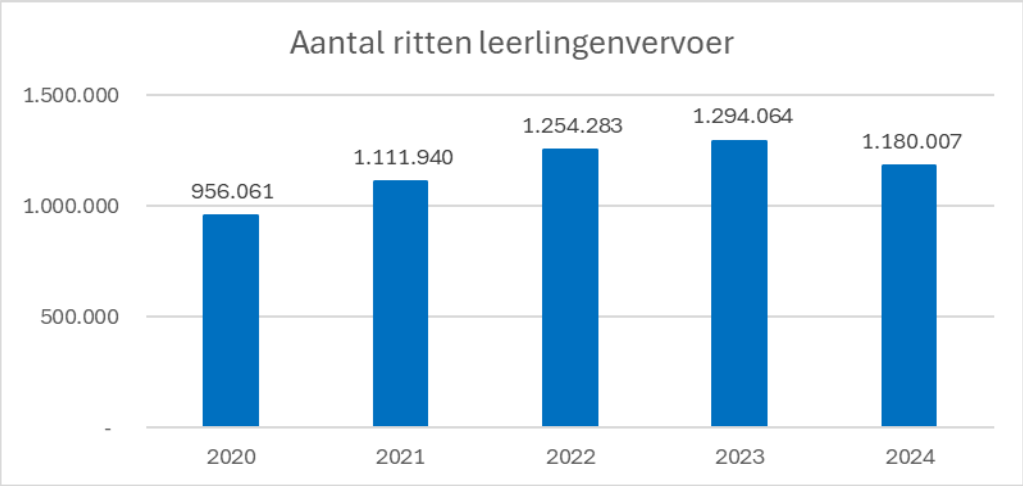
In de onderstaande grafiek wordt het aantal Wmo-ritten van de afgelopen jaren weergegeven

Het aantal Wmo-ritten is licht gestegen in vergelijking met 2023. Ondanks de stijging van het aantal Wmo-ritten is het volume nog steeds niet op het niveau van 2019. Het volume van het *aantal ritten* over 2024 is gemiddeld 76% van het volume ten opzichte van 2019. Het volume van het *aantal kilometers* over 2024 is gemiddeld 81% van het aantal kilometers ten opzichte van 2019.

Kerngegevens Leerlingenvervoer

In de onderstaande grafiek is het aantal ritten voor leerlingenvervoer van de afgelopen jaren zichtbaar.

Het leerlingenvervoer is in 2024 in aantal ritten en aantal leerlingen licht gedaald in vergelijking met 2023. Verschillende gemeenten zijn het afgelopen jaar bewuster omgegaan met het indiceren, wat een positief effect heeft op het volume en de complexiteit. Ook is een aantal gemeenten in 2024 gestart met opstapplaatsen voor de leerlingen van bepaalde scholen en andere gemeenten hebben de intentie om hier mee te starten.
Het vergroten van de zelfstandigheid van de leerling staat hierin voorop.

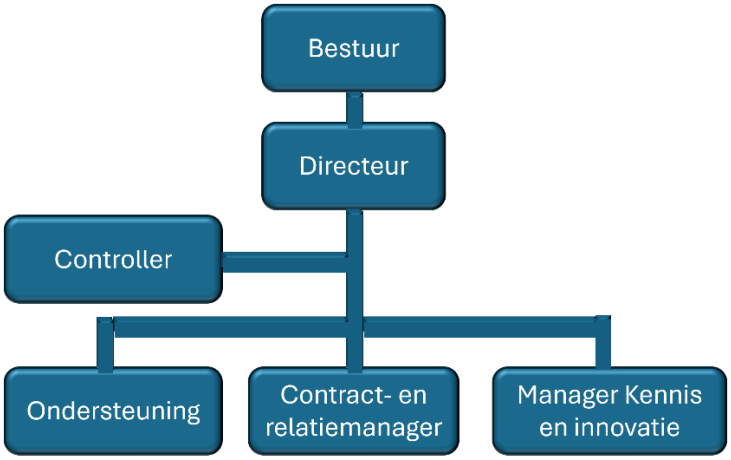
2. Algemene informatie

Publiek vervoer helpt inwoners om mee te doen: om uit huis te komen, om anderen te ontmoeten, om naar school te gaan. Publiek vervoer bundelt en integreert allerlei vervoersvormen. Vervoersvormen waar alle inwoners en bezoekers van Groningen en Drenthe gebruik van kunnen maken zoals hubtaxi, buurtbus en lokaal vervoer, maar ook het doelgroepenvervoer zoals Wmo-geïndiceerd vervoer, leerlingenvervoer voor het speciaal onderwijs en vervoer in het kader van de Participatiewet.

De deelnemers van de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe bestaan uit alle gemeenten in Groningen en Drenthe en het OV-bureau Groningen Drenthe. Het is een zogeheten bedrijfsvoeringsorganisatie (ook wel GR-light genoemd). Dit betekent dat bepaalde taken van de deelnemers zijn overgedragen aan het uitvoerend team Publiek Vervoer. Het betreft de taken:

- Contractbeheer en relatiemanagement;
- Klachtenloket en klantparticipatie;
- Kennis- en adviesfunctie (inclusief doorontwikkeling).

Het organogram van de bedrijfsvoeringsorganisatie is als volgt:

Missie

Wij - alle samenwerkende overheden- willen in Groningen en Drenthe een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is; waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school gaan en/of deel kunnen nemen aan het sociale leven en onze regio goed ontsloten is voor bezoekers aan onze provincies.

Visie

Wij staan voor een inclusieve samenleving waaraan iedereen die dat wil kan deelnemen, ongeacht of je op het platteland of in stedelijk gebied woont en ongeacht welke ondersteuning je nodig hebt. Voorwaarde hiervoor is dat reizigers - jong en oud - veilig, flexibel en zelfstandig kunnen reizen. En waar we altijd vervoersondersteuning-op-maat (of passende vervoersondersteuning) kunnen bieden aan hen die dat nodig hebben. Waar aanbieders van vervoer een gezonde bedrijfsvoering kunnen hebben met goed werkgeverschap. En waar innovatief ondernemerschap wordt beloond.

Dit doen we door te zoeken naar manieren om efficiënter te reizen. Bijvoorbeeld door meer samen te reizen waar dat kan. En door samen met reizigers en aanbieders te blijven werken aan de doorontwikkeling van publiek vervoer. Het zal nooit af zijn en zaken zullen wel eens niet lukken of anders gaan dan gepland. Maar samen maken we stap voor stap een goed ontwikkeld vervoersnetwerk.

Bestuur

Vanaf 1 maart 2024 is Arjo Tibben directeur van Publiek Vervoer. Samen met het team geeft hij vorm aan het werk van de organisatie. Hij legt verantwoording af aan de opdrachtgevers (gemeenten en het OV-bureau Groningen Drenthe). Zij zijn vertegenwoordigd in een bestuur. Dit bestuur bestaat uit een vertegenwoordiger (wethouder) per perceel (in totaal zeven percelen) en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.

In het jaar 2024 zijn er vier geplande bestuursvergaderingen en één ingelaste bestuursvergadering geweest. Daarnaast is er een extra bestuursvergadering geweest om de uitkomsten van het onderzoek naar het verkleinen van de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering te bespreken. De uitkomst is dat Publiek Vervoer de vorm GR behoudt en dat met een drietal deelnemers, te weten gemeente Groningen, gemeente Emmen en het OV-bureau, gesproken zal worden over hun rol in de organisatie van de bedrijfsvoering. Dat leidt tot een advies aan het bestuur over de inrichting van de bedrijfsvoering, uiterlijk het tweede kwartaal van 2025.

Daarnaast hebben er twee bijeenkomsten voor alle betrokken bestuurders en ambtenaren van alle deelnemende gemeenten plaatsgevonden. De eerste, de voorjaarsbijeenkomst, vond op 16 mei 2024 plaats in de vorm van een werkconferentie over de aanbesteding in Dwingeloo. De najaarsbijeenkomst werd op 5 december gehouden bij de gemeente Westerkwartier.

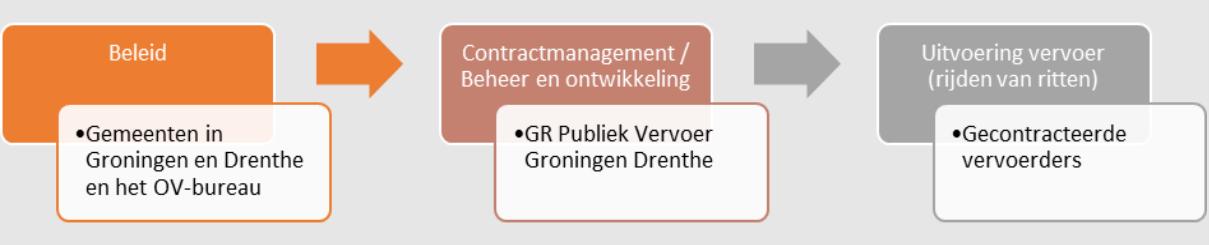
Verantwoordelijkheid bestuur:
Met ingang van de jaarrekening 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording bij het bestuur belegd. In het najaar van 2024 heeft de heer Stomphorst het voorzitterschap overgenomen van de heer Rink.
Het bestuur handelt binnen de vastgestelde kaders, zoals belegd in de begroting en verordeningen met bepaling in de relevante wet- en regelgeving. Bij het vaststellen van de jaarrekening legt het bestuur verantwoording af dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Samenstelling bestuur 31 december 2024	
Wethouder gemeente Groningen namens perceel Centraal Groningen	Mw. I. Jongman (vicevoorzitter)
Wethouder gemeente Westerkwartier namens perceel Zuidwest Groningen	Dhr. H. Stomphorst (voorzitter)
Wethouder gemeente Eemsdelta namens perceel Noord Groningen	Dhr. D. de Jong
Wethouder gemeente Veendam namens perceel Oost Groningen	Dhr. B. Wierenga
Wethouder gemeente Noordenveld namens perceel Noord Midden Drenthe	Mw. K. Ipema
Wethouder gemeente Hoogeveen namens perceel Zuidwest Drenthe	Dhr. R. Bisschop
Wethouder gemeente Emmen namens perceel Zuidoost Drenthe	Dhr. G. Rink
Directeur OV-bureau Groningen Drenthe	Mw. R. Hoorweg

3. Ontwikkeling, inzicht en opgaven

3.1 Rollen

De gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe en het OV-bureau zijn verantwoordelijk voor het beleid op het gebied van publiek vervoer en zijn de opdrachtgevers van de vervoerders. Team Publiek Vervoer voert namens hen het contractmanagement uit, zorgt voor een onafhankelijk klachtenloket en is een kennis- en adviescentrum voor de gemeenten, zodat zij het vervoer verder kunnen ontwikkelen en verbeteren. Vervoerders verzorgen de ritten van publiek vervoer.

Rolverdeling Publiek Vervoer Groningen Drenthe

3.2 Activiteiten en opgaven Publiek Vervoer

Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe is een bedrijfsvoeringsorganisatie die namens de deelnemers taken uitvoert. Er vindt geen beleidsvorming plaats, dat is aan de deelnemers.

Publiek Vervoer Groningen Drenthe heeft drie taken:

- Contractbeheer en relatiemanagement;
- Klachtenloket en klantparticipatie;
- Kennis- en adviescentrum (inclusief doorontwikkeling).

Over deze taken wordt hieronder verslag uitgebracht.

3.2.1 Contractbeheer en relatiemanagement

Publiek Vervoer beheert namens de deelnemers de contracten van het Wmo-vervoer, leerlingenvervoer, hubtaxi, vervoer sociale werkplaats en lokale vervoersoplossingen, zoals sommige stadsdiensten en buurtbussen. Totaal gaat het hier om contracten met een waarde van ongeveer € 50 miljoen per jaar.

Het contractbeheer houdt in dat erop toegezien wordt dat de vervoerders de contracten conform bestek uitvoeren. In het verlengde hiervan zetten we ook in op het verzamelen en beheren van data die hiervoor nodig zijn, zoals het monitoren en het doorontwikkelen van het vervoer naar een hoger kwaliteitsniveau. Dit gebeurt in goede samenwerking met de gecontracteerde vervoerders. Juist in die samenwerking kunnen we elkaar stimuleren en inspireren. Contractbeheer is geen eenzijdige benadering vanuit het contract. Tevens houdt contractbeheer in dat de relatie met de deelnemers wordt onderhouden.

Het contractbeheer krijgt vorm door veelvuldig overleg met vervoersbedrijven en gemeenten. Per kwartaal wordt een contractbeheer-bespreking met elk vervoerbedrijf afzonderlijk gehouden. Daarnaast worden maandelijkse rapportages via het ontwikkelde Dashboard Publiek Vervoer opgesteld en worden maandelijkse factuuranalyses via het Dashboard uitgevoerd. Bovendien vinden jaarlijks een aantal overleggen plaats tussen

gemeenten en vervoerders over de algemene gang van zaken en actualiteiten. Publiek Vervoer organiseert deze overleggen.

Publiek Vervoer geeft de inzichten uit analyses, Reizigersprofielen en besprekingen met vervoerders terug aan de deelnemende organisaties. Dit wordt gedaan in de vorm van advies aan beleidsadviseurs en voorlichting aan de consulenten die de indicaties stellen. In 2024 hebben we ervaren dat deze adviezen er toe bijdragen dat gemeenten bewuster om zijn gegaan met de inzet van doelgroepenvervoer, indicatiebeleid en de toepassing daarvan. Dit heeft geleid tot kostenbesparingen. Dit blijven we de komende jaren doen, zeker in de aanloop naar het nieuwe contract dat per 1 augustus 2026 ingaat. Dit stelt de deelnemers namelijk maximaal in staat om de kosten van het vervoer voor hun inwoners te beïnvloeden.

Inflatie en personeelstekorten

Net als in 2023 was er in 2024 sprake van een hoge inflatie, hogere brandstofprijzen en personeelstekorten. Daarnaast is de vraag naar vervoer vanuit de Wmo-geïndiceerden achtergebleven bij de vraag zoals vóór de pandemie. De vraag is 76% van het aantal ritten in vergelijking met de periode vóór de pandemie. Ook het leerlingenvervoer heeft in 2024 problemen gekend.
In het westen van Nederland ondervond het leerlingenvervoer in toenemende mate problemen doordat er onvoldoende taxi's en chauffeurs ingezet konden worden. Gelukkig deden deze problemen zich in het noorden van Nederland nog niet of nauwelijks voor. Wel zien we ook in Groningen en Drenthe dat de uitvoering van het vervoer steeds moeilijker wordt.

Hubtaxi

Sinds april 2018 rijdt de hubtaxi in Groningen en Drenthe. Met de hubtaxi kan vanaf het huisadres naar de dichtstbijzijnde hub (bushalte of treinstation) worden gereisd. De hubtaxi is bedoeld voor reizigers die niet per fiets, te voet of op een andere manier naar de dichtstbijzijnde hub kunnen reizen. Het gebruik van de hubtaxi is ook in 2024 verder toegenomen. De reden is vermoedelijk de grotere bekendheid van deze taxi onder de bevolking. Daarnaast blijft het aantrekkelijke tarief bijdragen aan de toenemende belangstelling.

3.2.2 Klachtenloket en klantparticipatie

Naast het beheren van de contracten is er een klachtenloket voor complimenten en klachten ingericht. Dit is ontstaan in overleg met de klankbordgroep van vertegenwoordigers van reizigers. Binnengekomen klachten worden geregistreerd in het klachtenmanagementsysteem. Vervolgens wordt aan de vervoerder of de gemeente om advies gevraagd. Dit advies wordt door Publiek Vervoer meegenomen in de klachtafhandeling richting de gebruiker van het Wmo-vervoer.

Klachten in 2024

In het jaar 2024 hebben de vervoerders door personeelstekorten grotere moeite om de ritten goed en tijdig uit te voeren. Hierbij spelen voor sommige vervoerders ook de vertragingen door de werkzaamheden aan de Ring Zuid van Groningen een rol. Dit zien wij ook in het aantal klachten en de onderwerpen die hierin benoemd worden.

Het klinkt wellicht raar, maar de ingekomen klachten zijn voor Publiek Vervoer erg nuttig. Wij kunnen hier de actuele problematiek uit afleiden en hierover met de vervoerder in gesprek gaan om tot een oplossing te komen. Dus alhoewel we er naar streven om geen klachten over het Wmo vervoer te krijgen, is het een goede indicator voor de kwaliteit van het vervoer. Het geeft daarnaast ook aan dat mensen weten hoe zij een klacht kunnen indienen en dat het systeem voor hen toegankelijk is.

Waar in augustus/september de klachten bij een van de vervoerders erg snel en ver boven de afgesproken normen kwamen, is ingegrepen en zijn met de betreffende vervoerder afspraken gemaakt. Dit heeft geleid tot verbeteringen in de daaropvolgende weken.

Klanttevredenheidsonderzoek

In november wordt er jaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek gehouden, zo ook in 2024.
Omdat de resultaten in 2025 bekend zijn geworden, gaan onderstaande resultaten over de jaren 2019 tot en met 2023.
De resultaten zijn met een 8,0 van de Wmo-reizigers en een 7,6 van de leerlingen positief te noemen, vooral wanneer meegenomen wordt dat het vervoer onder druk staat.

Resultaten KTO	2019	2019	2022	2022	2023	2023
Perceel	**Wmo**	**LLV**	**Wmo**	**LLV**	**Wmo**	**LLV**
Centraal Groningen	8,46	7,66	7,79	7,14	7,86	7,11
Noord Groningen	8,63	8,52	7,84	7,04	8,10	8,02
Oost Groningen	8,49	7,80	7,59	7,52	7,90	7,30
Zuid West Groningen	8,71	8,35	8,03	7,09	8,32	8,15
Noord Midden Drenthe	8,31	7,70	7,45	8,09	7,81	7,36
Zuid West Drenthe	8,37	8,16	7,66	7,78	7,75	8,12
Zuid Oost Drenthe	8,51	8,24	7,72	8,15	8,03	8,26

Alle inspanningen vanuit onze deelnemers, de vervoerders en Publiek Vervoer hebben tot doel om de inwoners van Groningen en Drenthe op een goede manier te vervoeren. Uit de resultaten mag geconcludeerd worden dat dit voldoende lukt. Dat er altijd ruimte voor verbetering zal zijn, wordt alleen al ingegeven door het stiptheidspercentage van 95%. Alhoewel slechte ervaringen voor de gebruiker erg indringend kunnen zijn, zijn deze helaas niet volledig uit te sluiten.

Klachten als verbetertool

Publiek Vervoer zorgt ervoor dat vervoersbedrijven en gemeenten op ieder moment actuele gegevens over de verschillende klachten uit het Dashboard Publiek Vervoer kunnen halen. Op grond van een analyse van de klachten krijgen we inzicht waar verbeterpunten liggen. Klachtenmanagement is dus in eerste instantie gericht op het afhandelen van klachten, maar genereert tegelijkertijd een schat aan informatie over mogelijke verbeterpunten. Dit kan gaan over de uitvoering van vervoer, maar ook over het beleid van de gemeente. Het klachtensysteem wordt gebruikt bij het opstellen van de vragen in het klanttevredenheidsonderzoek. Vaak zien we klachten terugkomen die gaan over het te laat aankomen van de taxi of over onvriendelijk gedrag van de chauffeur. Deze klachten worden rechtstreeks afgehandeld, maar bieden ook aanleiding voor vragen in het klanttevredenheidsonderzoek.

Klankbordgroep

In 2024 is de klankbordgroep driemaal bijeen gekomen. Aan de klankbordgroep nemen vertegenwoordigers van verschillende reizigersgroepen deel. Tijdens de bijeenkomsten worden de ontwikkelingen in het vervoer besproken, waarbij in de tweede bijeenkomst specifiek is ingegaan op de aanbesteding die op handen is. De uitkomsten uit dit overleg zijn overgenomen in de position paper over de aanbesteding.

3.2.3 Kennis- en adviescentrum voor gemeenten

Onze derde taak is kennis delen, advies geven en lobbyen voor Publiek Vervoer. Binnen deze taak is het adviseren over doorontwikkelingen van belang. Met doorontwikkeling bedoelen we het verbeteren van de huidige werkwijze, het uitbreiden naar meerdere vormen van doelgroepenvervoer, maar ook het meer integreren van de vervoersmodaliteiten van het openbaar vervoer en publiek vervoer. Ook kunnen onze

deelnemers deze adviezen meenemen in de doorontwikkeling van hun beleid. In dit kader neemt Publiek Vervoer waar mogelijk deel aan landelijke netwerken en aan Europese projecten, om op de hoogte te blijven van de laatste ontwikkelingen en aan te kunnen sluiten bij kansen die landelijk of Europees ontstaan. Onze Manager Kennis en Innovatie heeft in 2024 als spreker deelgenomen aan de European Mobility Expo in Straatsburg om de unieke aanpak van onze regio toe te lichten.

Data Dashboard Publiek Vervoer

Sinds 2018 wordt van elke rit die binnen publiek vervoer verreden is een grote hoeveelheid aan data verzameld. De verzamelde data bieden nu belangrijke informatie die deelnemers kunnen gebruiken om hun beleid te ontwikkelen en te verbeteren. Deze dataverzameling gaat alleen maar in waarde toenemen. Het Dashboard Publiek Vervoer is in de afgelopen jaren ontwikkeld. Dit wordt ingezet om data te ontsluiten, zodat op grond daarvan deelnemers kunnen worden geadviseerd. In 2023 is de overstap gemaakt van Tableau naar Power BI. Dit geeft een betere aansluiting op de databronnen van de deelnemers en levert daarnaast ook een financieel voordeel op door benchmarking op eigen en buurt gemeentelijk beleid. Dit dashboard is in 2024 verder ontwikkeld.

Vereniging doelgroepenvervoer Nederland

Publiek vervoer neemt deel aan het bestuur van de VDVN (Vereniging Doelgroepenvervoer Nederland), in de persoon van Petra Buitenhuis (manager Kennis en Innovatie). Deze vereniging heeft als doel om samen op te komen voor de belangen van de opdrachtgevers van het doelgroepenvervoer en van elkaar te leren door kennis te delen. Op dit moment zijn er al meer dan 200 gemeenten lid van deze vereniging. Ook de gemeenten in Groningen en Drenthe (behalve gemeente Veendam) zijn hiervan lid. Er wordt nauw samengewerkt met de VNG.
Via de VDVN heeft Publiek Vervoer invloed op landelijke ontwikkelingen, zoals ontwikkelingen op het gebied van Publieke Mobiliteit en de verbeteragenda leerlingenvervoer. Onze manager Kennis en Innovatie is vanuit VDVN voorzitter van de commissie Publieke Mobiliteit om op deze manier een aanjagende rol te hebben op innovatie in Publieke Mobiliteit.

Bijdrage aan kwaliteitskeurmerken Publiek Vervoer

NEA

De NEA is een index die van toepassing is op het merendeel van de overeenkomsten op het gebied van het doelgroepenvervoer in Nederland. Deze index is ook van toepassing op de overeenkomsten van Publiek Vervoer. De index is opgebouwd uit diverse segmenten als brandstofprijs, verzekeringen en personeelskosten. Publiek Vervoer is vertegenwoordigd in de begeleidingscommissie. Hiermee kan direct invloed worden uitgeoefend op de vaststelling van de index. Dit heeft geresulteerd in een lagere vaststelling van de NEA-index in eerdere jaren. Hiermee is voor onze regio een grote besparing gerealiseerd.

TX

TX (Keur) is een belangrijk keurmerk voor de taxibranche. Vanuit TX worden onderzoeken gedaan naar de kwaliteit van het vervoer in brede zin. Er wordt bijvoorbeeld gekeken naar de juiste afdracht van belastingen, premies en verzekeringen, maar ook naar de kwaliteit en staat van de voertuigen. Ook wordt aandacht besteed aan de kwaliteit en opleiding van chauffeurs. De onderzoeken worden zowel aangekondigd als onaangekondigd uitgevoerd. Het dragen van het TX-keurmerk of een gelijkwaardig keurmerk is verplicht in onze overeenkomsten. Alle gecontracteerde partijen zijn TX-gecertificeerd. Vanuit Publiek Vervoer zijn we vertegenwoordigd in de commissie van Experts TX-Keur.

3.2.4 Overige projecten en ontwikkelingen

In 2024 heeft met name de aanbesteding de aandacht gekregen van Publiek Vervoer. Daarnaast is er een basis gelegd voor de doorontwikkeling van Inclusief Reizen, als eerste stap richting Publieke Mobiliteit.

Inclusief Reizen

Inclusief Reizen onderzoekt hoe inwoners die gebruik maken van doelgroepenvervoer ook gebruik kunnen maken van het OV. Dit heeft de aandacht van Publiek Vervoer omdat we samen met het OV-bureau toe werken naar Publieke Mobiliteit, de toekomstige integratie van alle publiek vergoede vervoersvormen. In 2022 is er een pilot geweest voor inwoners van een aantal deelnemende gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe . Het doel van dit project was om gebruikers van doelgroepenvervoer kennis te laten maken met het inmiddels aangepaste openbaar vervoer, om de eigen regie van de inwoners te vergroten en de zelf- en samenredzaamheid te bevorderen. Deze pilot liet eerste positieve resultaten zien. 2024 is gebruikt om met het OV-bureau een bestuurlijke bodem te leggen voor een gezamenlijke vervolgaanpak. Dit resulteert in een opdracht die begin 2025 aan de directies van Publiek Vervoer en het OV-bureau zal worden verstrekt om te streven naar een gezamenlijke pas voor gebruikers van Wmo-vervoer halverwege 2026.
Binnen het kader van Inclusief Reizen is tevens een pilot met OV-ambassadeurs voorbereid voor 19 van de 22 deelnemende gemeenten. Door de aandacht voor de aanbesteding is deze pilot verplaatst naar begin 2025.

3.2.5 Bedrijfsvoering

Naast de kerntaken zoals benoemd, hebben we ook de taak dat de organisatie (GR) voldoet aan de wet- en regelgeving. Deze regelgeving wordt complexer en vraagt vooral specialistische ondersteuning. Onze organisatie heeft een te kleine omvang om de kennis efficiënt in eigen beheer te kunnen organiseren. Daarom huren we hiervoor personeel in. We creëren hiermee een afhankelijkheid van derden en zijn hierin kwetsbaar.

In 2024 heeft een extern bureau onderzoek gedaan naar het verkleinen van de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering. Bestuursleden en medewerkers van deelnemers die de bedrijfsvoering namens Publiek Vervoer zouden kunnen uitvoeren zijn geïnterviewd. Het advies is besproken in een extra bestuursvergadering begin december. Het bestuur heeft besloten dat Publiek Vervoer een GR blijft. Daarnaast worden onder begeleiding van het externe bureau gesprekken gevoerd met drie deelnemers, die de bedrijfsvoering van Publiek Vervoer kunnen organiseren. Begin 2025 wordt er een advies voor het vervolg aan het bestuur voorgelegd.

Vertrek controller

Een belangrijke wijziging in de bedrijfsvoering ontstond doordat de controller, die vanaf het begin bij Publiek Vervoer betrokken was, aangaf eind 2024 te vertrekken. Publiek Vervoer werkte reeds samen met een extern bureau voor het opvangen van de afwezigheid van de controller. Dit bureau heeft de werkzaamheden tijdelijk overgenomen, in afwachting van de uitkomsten van het onderzoek naar de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering en de implementatie van de te kiezen oplossing daarvoor.

Juridische werkzaamheden en data

Door een verandering in de Wet gemeenschappelijke regelingen moeten de teksten voor onze GR aangepast worden. Het voorbereidend werk hiervoor is in 2023 afgerond en is door een werkgroep van juristen vanuit de gemeenten uitgevoerd. In de decembervergadering van 2024 is deze vastgesteld.

Financiële administratie

Vanaf 2023 is de financiële administratie bij het Shared Service Center van de gemeente Groningen ondergebracht. De ervaringen hiermee zijn positief. In 2024 zijn er meer taken op het gebied van rapportages door het SSC Groningen opgepakt om de controller van Publiek Vervoer te ontlasten. Deze overgang is goed verlopen.

Informatiebeveiliging en privacy

Op het gebied van informatiebeveiliging en privacy hebben we in 2024 verdere stappen gezet. Dit jaar zijn in samenwerking met een extern bureau aan de hand van een verbeterplan, gebaseerd op geselecteerde hoofdstukken van de ISO27001, stappen gezet met betrekking tot:

- Informatiebeveiliging- en privacybeleid;
- Informatiebeveiliging en privacy organisatiestructuur;
- Informatiebeveiliging en privacy gedragscode voor medewerkers;
- Bewustwording;
- Leveranciersmanagementbeleid;
- Incidentbeheer;
- Continue naleving AVG, waar van toepassing gebruik van DPIA.

Dat Publiek Vervoer privacy serieus en goed oppakt, blijkt wel uit het feit dat wij in januari tijdens de Nationale Privacy Conferentie de Nederlandse Privacy Award 2024 hebben gewonnen in de categorie Toepassing.

Personeelsbestand

Ook in het primaire proces zelf is de geringe omvang van de organisatie een aandachtspunt. Afgelopen jaar is er sprake van verloop, ziekte en van een overlijden geweest. Het team was daardoor licht onderbezet. Begin 2025 zal er een vacature worden uitgezet voor een projectleider, om het team weer aan te vullen.

Het personeelsbestand is als volgt samengesteld:

Begroting 2024		
Functie	**FTE**	**Organisatie**
directeur	1,0	Publiek Vervoer
manager kennis en innovatie	1,0	Publiek Vervoer
relatiemanager	1,0	Publiek Vervoer
projectleider	0,9	Publiek Vervoer
projectmedewerker	0,7	Publiek Vervoer
medewerker bedrijfsbureau	0,8	Publiek Vervoer
dataspecialist	0,2	OV-bureau
juridisch adviseur	0,1	ZZP-er
controller	0,3	ZZP-er
adviseur doorontwikkeling	0,2	ZZP-er
functionaris gegevensbeheer		Extern bureau (Waker Cybersecurity)
financiële administratie		Gemeente SSC Groningen
personele administratie		Gemeente Emmen

Overzicht team 31 december 2024		
Functie	**FTE**	**Organisatie**
directeur	1,0	Publiek Vervoer
manager kennis en innovatie	1,0	Publiek Vervoer
relatiemanager	1,0	Publiek Vervoer
projectleider	0,9	Vacature
projectmedewerker	0,7	Inhuur
medewerker bedrijfsbureau	0,8	Publiek Vervoer
dataspecialist	0,2	OV-bureau
juridisch adviseur	0,1	ZZP-er
controller	0,2	Inhuur
adviseur doorontwikkeling	0,2	ZZP-er
functionaris gegevensbeheer		Extern bureau (Waker Cybersecurity)
financiële administratie		Gemeente SSC Groningen
personele administratie		Gemeente Emmen

3.3 Financieel overzicht

3.3.1 Algemeen beeld:

Publiek Vervoer heeft geen specifieke programma's, als bedrijfsvoeringsorganisatie zijn alle baten en lasten onder het taakveld Overhead verantwoord. Hieronder zijn de reguliere bijdragen van alle deelnemers volgens de begroting en realisatie 2024 weergegeven.

Bijdragen	%	2024	
Deelnemers			
Provincie Groningen		***excl btw***	***totaal incl btw***
Eemsdelta	4,83	€ 58.242	€ 70.473
Groningen	13,21	€ 159.193	€ 192.623
Het Hogeland	3,95	€ 47.601	€ 57.597
Midden-Groningen	5,43	€ 65.437	€ 79.178
Oldambt	4,19	€ 50.517	€ 61.126
Pekela	1,32	€ 15.931	€ 19.277
Stadskanaal	3,65	€ 44.010	€ 53.252
Veendam	2,56	€ 30.862	€ 37.344
Westerkwartier	4,23	€ 50.975	€ 61.680
Westerwolde	2,62	€ 31.573	€ 38.204
Provincie Drenthe			
Aa en Hunze	1,84	€ 22.174	€ 26.830
Assen	4,96	€ 59.773	€ 72.325
Borger-Odoorn	1,95	€ 23.499	€ 28.434
Coevorden	2,93	€ 35.309	€ 42.724
De Wolden	1,72	€ 20.728	€ 25.080
Emmen	9,63	€ 116.050	€ 140.421
Hoogeveen	4,85	€ 58.447	€ 70.721
Meppel	2,37	€ 28.561	€ 34.558
Midden Drenthe	2,36	€ 28.440	€ 34.413
Noordenveld	2,50	€ 30.127	€ 36.454
Tynaarlo	2,31	€ 27.838	€ 33.684
Westerveld	1,58	€ 19.040	€ 23.039
OV-bureau Groningen Drenthe	15,00	€ 180.764	€ 218.724
totaal	**100**	**€ 1.205.093**	**€ 1.458.163**

3.3.2 Analyse op hoofdlijnen:

In deze paragraaf lichten we de baten en lasten op hoofdlijnen toe. Zoals in de financiële verordening opgenomen worden de afwijkingen groter dan € 10.000 toegelicht.

Baten

In het onderstaande overzicht zijn de baten opgenomen

Omschrijving baten	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil begroting /realisatie
Bijdrage deelnemers	€ 924.085	€ 925.747	€ 1.662
Bijdrage aanbesteding doelgroepenverv.	€ 180.000	€ 180.007	€ 7
Bijdrage licentiekosten dashboard	€ -	€ -	€ -
Klanttevredensheidsonderzoek	€ -	€ 24.339	€ 24.339
Aanpassing cao-verhoging	€ 75.000	€ 75.000	€ -
Overige baten	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 1.179.085**	**€ 1.205.093**	**€ 26.008**

Bijdrage deelnemers

Onder de bijdrage deelnemers vallen de inkomsten afkomstig van de deelnemende gemeenten en het OV-bureau voor de jaarlijkse bijdrage, zoals in de begroting is vastgesteld. Dit is inclusief de doorbelasting van het klanttevredenheidsonderzoek (KTO).
De afspraak is dat er jaarlijks een KTO wordt uitgevoerd en dat de gefactureerde kosten worden doorbelast aan de deelnemers. Begin 2024 hebben we het onderzoek van 2023 afgerond en in het najaar is gestart met de KTO over 2024. De kosten hiervoor (€ 24.339) zijn doorbelast aan de deelnemers.

Bijdrage aanbesteding doelgroepenvervoer

Medio 2023 is een start gemaakt met de aanbesteding van de nieuwe vervoerscontracten. Doordat de vooraf ingeschatte inzet van de deelnemers niet helemaal haalbaar blijkt, moet er meer externe deskundigheid ingehuurd worden. Naast de reeds opgenomen € 90.000 was de inschatting dat er daarom nog € 180.000 extra nodig zou zijn. Dit is door middel van een begrotingswijziging in september door het bestuur vastgesteld.

Aanpassing cao-verhoging

Na het vaststellen van de begroting 2024 is er een cao-afspraak voor 2024 gemaakt. De loonstijging bleek hoger dan begroot. Daarom zijn de hogere loonkosten in september als een begrotingswijziging door het bestuur vastgesteld.

Lasten

De lasten bestaan grotendeels uit personele lasten en kosten voor de bedrijfsvoering, waaronder huisvesting, IT en algemene kosten vallen. De applicatiekosten voor het complimenten- en klachtenloket zijn ondergebracht onder de bedrijfsvoeringskosten.

In het onderstaande overzicht staan op hoofdlijnen de lasten omschreven.

Omschrijving lasten	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil begroting /realisatie
Personeel	€ 629.988	€ 486.773	€ 143.215
Inhuur	€ 157.386	€ 240.315	€ -82.929
DVO OV-Bureau	€ 51.122	€ 43.840	€ 7.282
DVO Gemeente Emmen	€ 1.788	€ 2.880	€ -1.092
DVO Gemeente Groningen	€ 15.000	€ 15.000	€ -
Bedrijfsvoeringskosten	€ 133.800	€ 147.948	€ -14.148
Projectkosten	€ 270.000	€ 138.644	€ 131.356
Onvoorzien	€ 10.000	€ -	€ 10.000
Totaal	**€ 1.269.084**	**€ 1.075.400**	**€ 193.684**

Personeel

Dit zijn de loonkosten van het personeel en overige kleine algemene personele kosten waaronder opleidingen en reiskosten. In 2024 zijn er wervingskosten gemaakt voor het aantrekken van een nieuwe directeur. Daarnaast zijn bij Publiek Vervoer personeelsleden vertrokken, is een collega overleden en zijn de vacatures niet het gehele jaar ingevuld. Hierdoor is er een positief saldo ontstaan bij personeelskosten. Tegenover dit positief saldo staat een overschrijding bij de post inhuur.

Inhuur

De kosten voor inhuur zijn hoger uitgevallen. Omdat niet alle kennis zelf tot onze beschikking is, houden we er in de begroting rekening mee dat we voor bepaalde reguliere werkzaamheden en voor specifieke (bedrijfsvoerings-) taken en projecten personeel inhuren. Het afgelopen jaar is er ingehuurd voor ondersteuning bij reguliere taken en advisering voor inkoop en aanbesteding, AVG, financiën en ICT. Daarnaast is er sprake van inhuur wegens vacatures vast personeel.

Dienstverleningsovereenkomst (DVO) OV-bureau, SSC gemeente Groningen en gemeente Emmen

Het OV-bureau verzorgt de huisvesting en het ICT-deel; dit is verantwoord onder de post DVO OV-bureau. De ondersteuning voor personeels- en salarisadministratie wordt verzorgd door de gemeente Emmen. De financiële administratie wordt door het SSC Groningen verzorgd. Deze kosten zijn verantwoord bij de DVO Gemeenten.

Bedrijfsvoeringskosten

In 2024 is er een incidentele meevaller bij de renteopbrengsten (€ 24.774) en minder accountantskosten ten gevolge van een stelselwijziging. Daar staan de kosten van het KTO (waar extra deelnemersopbrengsten tegenover staan) en het onderzoek van een extern bureau naar het verkleinen van de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering tegenover.

Projectenkosten

De kosten van projecten bestaan uit het project aanbesteding doelgroepenvervoer. Daar is € 133.443 aan uitgegeven in 2024. Door een aanpassing in de planning vallen deze kosten lager uit dan begroot, waardoor er in 2024 een meevaller is ten opzichte van de gewijzigde begroting. Daarnaast is op projecten algemeen € 5.200 besteed. Dit betreft een analyse in het kader van Inclusief Reizen naar de overlap OV-lijnen en Wmo-gebruik.

Onvoorzien:

Hiervan is geen gebruik gemaakt.

4. Paragrafen

Conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) (artikel 9) zijn in dit hoofdstuk de verplichte paragrafen opgenomen. In deze jaarstukken zijn alleen de paragrafen opgenomen die relevant zijn voor Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe. De paragrafen grondbeleid, lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen en verbonden partijen komen daarom in dit jaarverslag niet voor.
De van toepassing zijnde verplichte paragrafen zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Informatiebeveiliging.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandcapaciteit

De weerstandscapaciteit als zijnde de middelen en mogelijkheden waarover Publiek Vervoer beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken

Risico's

Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie:

- De geringe omvang van de organisatie en het feit dat er maar één persoon per functiesoort aanwezig is, zorgen ervoor dat er geen vervanging is bij ziekte of afwezigheid. Alle vervanging wordt daarom ingehuurd. Een ander gevolg is dat een groot deel van de kennis en kunde bij externe medewerkers ligt en daarom zijn we afhankelijk van inhuurkrachten.
- De Algemene verordening gegevensbeheer (AVG) blijft een aandachtspunt.

Kengetal

Het BBV bepaalt dat gemeenschappelijke regelingen een basisset van financiële kengetallen in de begroting en de jaarrekening moeten opnemen. Hiermee kan op een eenvoudige wijze inzicht gegeven worden in de financiële positie van de organisatie. In de jaarstukken zijn alleen de kengetallen opgenomen die relevant zijn voor Publiek Vervoer. De kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit komen daarom in dit jaarverslag niet voor. Alle baten en lasten worden op dit moment afgerekend met de deelnemers. Het beschikbare eigen vermogen zetten we zo efficiënt mogelijk in om onze doelstellingen te behalen.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de omzet. Dit geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximumnorm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Om aan de norm te voldoen, moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. Voor 2024 is het kengetal -41% en voldoet daarmee aan de gestelde norm.

1. Netto schuldquote

		Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
A	Langlopende schulden en vlottende passiva	171.530	45.000	82.008
B	Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	671.421	397.000	434.986
	Netto schuld (A-B)	*-499.891*	*-352.000*	*-352.978*
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	1.205.093	924.085	959.491
	Netto schuldquote (A-B)/C x 100%	**-41%**	**-38%**	**-37%**

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

		Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
A	Langlopende schulden en vlottende passiva	171.530	45.000	82.008
B	Verstrekte leningen	0	0	0
C	Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	671.421	397.000	434.986
	Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C)	*-499.891*	*-352.000*	*-352.978*
D	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	1.205.093	924.085	959.491
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C) / D x 100%	**-41%**	**-38%**	**-37%**

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin wij in staat zijn om aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt. De solvabiliteitsratio van Publiek Vervoer is 72%, na mutatie in de reserves, waardoor de solvabiliteit boven de norm ligt.

2. Solvabiliteitsratio

		Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	482.670	352.000	352.978
B	Balanstotaal	671.421	397.000	434.986
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**72%**	**89%**	**81%**

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft inzicht in de mate van het kunnen dragen van de eigen lasten. Alle incidentele baten en lasten worden afgerekend met de deelnemers. Wanneer dit negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De norm voor Publiek Vervoer is 0% of hoger. In 2024 zijn de lasten hoger dan oorspronkelijk begroot en hiervoor wordt een extra bijdrage gevraagd aan de deelnemers. Met ingang van de begroting 2025 zullen de structurele baten worden verhoogd en is er weer een structureel evenwicht.

3. Structurele exploitatieruimte

		Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
A	Totale structurele lasten	936.758	922.967	1.016.041
B	Totale structurele baten	1.025.086	924.085	959.491
C	Totale structurele toevoegingen aan de	0	0	0
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	0	0	0
E	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	1.205.093	924.085	959.491
	Structurele exploitatieruimte ((B-A) + (D-C))/(E) x 100%	**7%**	**0%**	**-6%**

Totaal kengetallen 2024

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Netto schuldquote	-41%	-38%	-37%
Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	-41%	-38%	-37%
Solvabiliteitsratio	72%	89%	81%
Structurele exploitatieruimte	7%	0%	-6%

4.2 Financiering

Onder de financieringsfunctie worden alle activiteiten gerekend die gericht zijn op het afstemmen en optimaliseren van de inkomende en uitgaande geldstroom.

Treasury

Op grond van de wet Financiering decentrale overheden (Fido) wordt er aandacht besteed aan Treasury. De financiële administratie is meer ingericht op budgetbeheer dan op het volgen van kasstromen.

Renterisicobeheer

Renterisico is het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten door rentewijzigingen en renteherziening. Ook bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt Publiek Vervoer een renterisico. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en betreft de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. De kasgeldlimiet voor gemeenschappelijke regelingen bedraagt 8,2% van het totaal van de begrote lasten, namelijk € 83.000 (€ 1.012.967 x 8,2%). Als de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden, dient de provinciale toezichthouder geïnformeerd te worden en moet er een plan opgesteld worden om binnen de kasgeldlimiet te blijven. In 2024 is in geen enkel kwartaal de kasgeldlimiet overschreden. Daarmee is voldaan aan de vereisten uit de Wet fido.

Renterisiconorm

Met deze norm wordt tot uitdrukking gebracht tot welk bedrag Publiek Vervoer renterisico's mag lopen. Renterisico's kunnen voortvloeien uit de noodzaak om bijvoorbeeld leningen af te lossen of door renteherzieningsmomenten. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. In 2024 bedroeg de renterisiconorm € 202.500.

Omdat Publiek Vervoer geen langlopende schulden heeft, zijn deze indicatoren niet van toepassing.

Wet HOF

De inwerkingtreding van de wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) zal gaandeweg leiden tot een EMU-macronorm voor de decentrale overheid als geheel. De praktijk op dit moment wijst uit dat het weinig effect heeft voor de financiering.

Schatkistbankieren

Voor zover de bedrijfsvoeringsorganisatie overtollige middelen heeft, worden die afgeroomd ten gunste van de schatkist vanaf een drempelbedrag. De afroming vindt automatisch plaats. Het drempelbedrag is als volgt berekend:

- Voor overheidsinstellingen met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt.
- Voor Publiek Vervoer betekent dat een saldo groter dan € 250.000 moet worden afgeroomd. Ultimo 2024 stond er een bedrag van € 320.401 uit in de Rijksschatkist.

Liquiditeitenbeheer

Er is binnen de organisatie aandacht voor de liquiditeitsstatus en in 2024 waren er geen liquiditeitsproblemen.

Rentelasten

De rente wordt berekend aan de hand van het rentepercentage op de langlopende geldleningen. Publiek Vervoer heeft geen langlopende geldleningen. Het rentepercentage is daarom 0 %.

4.3 Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft volgens het BBV ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens over de bedrijfsvoering. Wij zijn gericht op uitvoering, wat betekent dat we een uitvoeringsorganisatie zijn waar geen beleidsvorming plaatsvindt.
Naast de al eerder benoemde kerntaken hebben we ook de plicht dat de organisatie (GR) voldoet aan de wet- en regelgeving.

Juridische werkzaamheden en data

Door een verandering in de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn de teksten voor onze GR aangepast. Het voorbereidend werk hiervoor is in 2023 afgerond en is door een werkgroep van juristen vanuit de gemeenten uitgevoerd. De aangepaste versie is in december 2024 door het bestuur vastgesteld.

Toets op de rechtmatigheid

In 2023 is de rol van de accountant gewijzigd met betrekking tot de toets op de rechtmatigheid. Het accountantsoordeel beperkt zich nu tot een getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening. Concreet houdt deze situatie in dat verantwoording met betrekking tot de rechtmatigheid bij het bestuur van Publiek Vervoer Groningen Drenthe zelf ligt.

Rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium is een criterium van rechtmatigheid dat betrekking heeft op de grenzen van de baten en lasten in de door het bestuur geautoriseerde begroting van exploitatie en investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand moeten zijn gekomen. Overschrijdingen die gedurende het jaar bekend werden, zijn in 2024 voorgelegd via de tussenrapportage.

Ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn er hogere baten van € 26.008 en bij de lasten is sprake van een onderschrijding van € 193.684. Deze afwijkingen worden in diverse paragrafen in detail toegelicht. Volgens het

begrotingscriterium worden deze als niet geautoriseerde overschrijdingen aangemerkt. Volgens de GR Publiek Vervoer Groningen Drenthe artikel 18 is het bestuur gemandateerd voor de goedkeuring van deze afwijkingen. Met de vaststelling van de jaarrekening door het bestuur worden deze alsnog geautoriseerd.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.
Wij hebben geconstateerd dat er geen onrechtmatigheden ten aanzien van het voorwaardencriterium hebben plaatsgevonden en dat de afspraken rondom de aanbesteding nagekomen zijn.

Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium
Het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium is het criterium van rechtmatigheid, dat betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.
Naast misbruik en oneigenlijk gebruik kan er sprake zijn van fraude. De term fraude is juridisch niet gedefinieerd. Het gaat hierbij om derden die misbruik maken van regelingen. Naast de aanbestedingsrechtmatigheid wordt binnen Publiek Vervoer gecontroleerd op geleverde prestatie en de correcte afhandeling van de betalingen. Systeemtechnisch zijn er functiescheidingen ingeregeld. Daarnaast zijn er diverse steekproeven uitgevoerd. Aan de hand van deze steekproeven zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Fraude en continuïteit
De commissie BBV geeft aan dat fraude en continuïteit een plek moeten hebben in de jaarstukken en daarom vindt u deze in de paragraaf bedrijfsvoering. Wij hopen dat een dergelijke situatie zich niet voordoet. Toch hebben we hierop intern nieuwe afspraken gemaakt om de kans op deze situatie te minimaliseren. In 2023 zijn we gestart met bewustwording door dit onderwerp in het teamoverleg te bespreken, in 2024 is dit voortgezet. Daarnaast zijn we gestart met extra steekproeven bij de uitbetaling van facturen en personeelsmutaties. Aan de hand van deze steekproeven zijn er geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Financiële administratie
De financiële administratie is bij het SSC van de gemeente Groningen ondergebracht.

4.4 Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging en privacy
Op het gebied van informatiebeveiliging en privacy hebben we in 2024 verdere stappen ondernomen. Dit jaar zijn aan de hand van een verbeterplan, gebaseerd op geselecteerde hoofdstukken van de ISO27001, stappen gezet met betrekking tot:

- Informatiebeveiliging- en privacybeleid;
- Informatiebeveiliging en privacy organisatiestructuur;
- Informatiebeveiliging en privacy gedragscode voor medewerkers;
- Bewustwording;
- Leveranciersmanagementbeleid;
- Incidentbeheer;
- Continue naleving AVG.

JAARREKENING

5. Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het bestuur op 11 september 2024 vastgestelde normenkader en controleprotocol van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves (afgerond € 1.080.000) en is daarmee vastgesteld op € 32.400. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

De grens voor de rechtmatigheid is voor Publiek Vervoer Groningen Drenthe voor 2024 vastgesteld op € 32.400. Bij de baten is er sprake van een hogere opbrengst van € 26.008. Bij de lasten is er sprake van een onderschrijding van € 193.684. In de financiële verordening is opgenomen dat er getoetst wordt op afwijkingen op de totale baten en op een overschrijding van de totale lasten. Er is derhalve geen sprake van onrechtmatigheid. In 2024 is er geen sprake van investeringen.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

6. Grondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten daarvoor geeft. De waardering van de activa en de passiva gebeurt op basis van historische kosten.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Vaste activa

Immateriële-, materiële- en financiële vaste activa

Publiek Vervoer beschikt niet over vaste activa en heeft hier dan ook geen beleid voor opgesteld. Daarom zal er niet verder ingegaan worden op dit onderwerp.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorgeschreven indeling met betrekking tot de vorderingen die van toepassing zijn op Publiek Vervoer betreft:

Vorderingen

- Vorderingen op openbare lichamen (gemeenten, gemeenschappelijke regelingen, Rijk);
- Overige vorderingen.

Overlopende activa

- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;
- Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.

Liquide middelen

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste Passiva

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer. Publiek Vervoer heeft geen voorzieningen en/of vaste schulden. Om deze reden zal er niet verder worden ingegaan op deze onderwerpen. In de notitie Reserves en Voorzieningen is dit nader toegelicht.

Reserves

In de balans worden de reserves onderscheiden naar:

- de algemene reserve;
- de bestemmingsreserves; een bestemmingsreserve is een reserve waaraan het bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven;
- het resultaat boekjaar.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk opgenomen de netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borgstellingen en/of garantstellingen

Publiek Vervoer verstrekt geen borg- en/of garantstellingen. Bij een bedrag van € 0 voor borg- en/of garantstellingen wordt er geen toelichting opgenomen.

Stelselwijzigingen

Er hebben zich in 2024 geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Consolidatie

In het jaar 2024 is er geen sprake van consolidatie.

Verbonden Partijen

Publiek Vervoer heeft geen verbonden partijen zoals bedoeld in het BBV.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien dit voor het Besluit Begroting en Verantwoording vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van de veronderstelling van continuïteit. Bestuur en directie van Publiek Vervoer hebben geen aanleiding te veronderstellen dat de continuïteit op enigerlei wijze in het geding is.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na balansdatum geen gebeurtenissen voorgedaan die een ander licht werpen op de stand van dat moment of effect hebben op de continuïteit van Publiek Vervoer.

7. Overzicht baten en lasten

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Omschrijving baten	Begroting na wijziging 2024	Realisatie 2024	Verschil begroting /realisatie
Bijdrage deelnemers	€ 924.085	€ 925.747	€ 1.662
Bijdrage aanbesteding doelgroepenverv.	€ 180.000	€ 180.007	€ 7
Klanttevredenheidsonderzoek	€ -	€ 24.339	€ 24.339
Aanpassing cao-verhoging	€ 75.000	€ 75.000	€ -
Overige inkomsten	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 1.179.085**	**€ 1.205.093**	**€ 26.008**
Omschrijving lasten	**Begroting na wijziging 2024**	**Realisatie 2024**	**Verschil begroting /realisatie**
Personeel	€ 629.988	€ 486.773	€ 143.215
Inhuur	€ 157.386	€ 240.315	€ -82.929
DVO OV-Bureau	€ 51.122	€ 43.840	€ 7.282
DVO Gemeenten	€ 16.788	€ 17.880	€ -1.092
Bedrijfsvoeringskosten	€ 133.800	€ 147.948	€ -14.148
Projectkosten	€ 270.000	€ 138.644	€ 131.356
Onvoorzien	€ 10.000	€ -	€ 10.000
Totaal	**€ 1.269.084**	**€ 1.075.400**	**€ 193.684**
Saldo	**€ -89.999**	**€ 129.693**	**€ -219.692**
Saldo mutatie reserves	**€ 90.000**	**€ -**	**€ 90.000**
Saldo	**€ 1**	**€ 129.693**	**€ -129.692**

7.1 Toelichting

Baten:

Bijdrage deelnemers

Onder de bijdrage deelnemers vallen de inkomsten afkomstig van de deelnemende gemeenten en het OV-bureau voor de jaarlijkse bijdrage, zoals in de begroting is vastgesteld. Dit is inclusief de doorbelasting van het klanttevredenheidsonderzoek (KTO).
De afspraak is dat er jaarlijks een KTO wordt uitgevoerd en dat de gefactureerde kosten worden doorbelast aan de deelnemers. Begin 2024 hebben we het onderzoek van 2023 afgerond en in het najaar is gestart met de KTO over 2024. De kosten hiervoor (€ 24.339) zijn doorbelast aan de deelnemers.

Bijdrage aanbesteding doelgroepenvervoer

Medio 2023 is er een start gemaakt met de aanbesteding van de nieuwe vervoerscontracten. Doordat de vooraf ingeschatte inzet van de deelnemers niet helemaal haalbaar blijkt, moet er meer externe deskundigheid ingehuurd worden. Naast de reeds opgenomen € 90.000 was de inschatting dat er daarom nog € 180.000 extra nodig zou zijn. Dit is door middel van een begrotingswijziging in september door het bestuur vastgesteld.

Aanpassing cao-verhoging

Na het vaststellen van de begroting 2024 is er een cao-afspraak voor 2024 gemaakt. De loonstijging bleek hoger dan begroot (€ 75.000). Daarom zijn de hogere loonkosten in september als een begrotingswijziging door het bestuur vastgesteld.

Lasten:

De exploitatie van Publiek Vervoer is beperkt. De lasten zijn verdeeld in drie categorieën die aansluiten op de aard van de inkomsten. Hierna worden de afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting toegelicht.

Personeelslasten	- € 60.286
Door vacatures zijn er minder kosten vast personeel	- € 143.290
De categorie personeel is onderverdeeld in loonkosten en overige personeelskosten (reiskosten; opleidingen, et cetera). Op beide posten waren er kleine meevallers. Op algemene personeelskosten is er sprake van een incidentele overschrijding van € 15.068 i.v.m. werving en selectie vacature directeur.	
In 2024 heeft Publiek Vervoer meer ingehuurd, waardoor er extra kosten zijn gemaakt.	€ 82.929

De categorie inhuur is als volgt onderverdeeld:

- Inhuur personeel (incidenteel)
    - Projectmedewerker (€ 89.160)
- Algemene bedrijfsvoering (adviezen, inkoop, controller)(€ 128.360)
- Inhuur DVO OV-bureau

Bedrijfskosten	€ 7.959

De categorie Bedrijfskosten is vervolgens gesplitst in twee onderdelen:

- DVO deelnemers (OV-bureau; DVO Emmen; DVO SCC gemeente Groningen). - € 6.190
- Overige bedrijfsvoeringskosten € 14.149

In 2024 zijn er incidentele meevallers bij de renteopbrengsten (€ 24.774) en minder accountantskosten door een stelselwijziging. Daarnaast zijn de kosten opgenomen van de AVG, Cybersecurity, KTO-onderzoek, een onderzoek naar het verminderen van de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering en een onderzoek in het kader van de wet DBA.

Overige kosten	- € 141.356
• Project aanbesteding doelgroepenvervoer Door een aanpassing in de planning vallen deze kosten later dan begroot, waardoor er in 2024 een meevaller is ten opzichte van de gewijzigde begroting.	- € 136.556
• Projecten algemeen Analyse in het kader van Inclusief Reizen naar de overlap OV-lijnen en Wmo-gebruik	€ 5.200
• Onvoorzien Van de post onvoorzien is in 2024 geen gebruik gemaakt.	- € 10.000

7.2 Verschil begroting en jaarrekening

Omdat de begroting klein van omvang is, alles binnen één taakveld valt en er geen aanvullende informatie is ten opzichte van de vorige paragrafen, is er geen sprake van verschil tussen begroting en jaarrekening.

8. Balans

8.1 Balans

Activa		(bedragen x € 1.000)	Passiva		(bedragen x € 1.000)
	31-dec-24	31-dec-23		31-dec-24	31-dec-23
Vaste activa			**Eigen vermogen**		
Immateriële vaste activa	0	0	Algemene reserve	63	60
Materiële vaste activa	0	0	Bestemmingsreserve	290	240
Financiële vaste activa	0	0			
			Gerealiseerd resultaat	130	53
			Totaal eigen vermogen	***483***	***353***
			Voorzieningen	0	0
			vaste schulden met een rente-typische looptijd van een ≥ 1 jaar	0	0
Totaal vaste activa	**0**	**0**	**Totaal vaste passiva**	**483**	**353**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Voorraden	0	0	*Netto-vlottende schulden*	*172*	*82*
			Banksaldi Schatkistbankieren	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	*635*	*91*	Kasgeldleningen	0	0
Vorderingen op openbare lichamen	312	91	Overige schulden	172	82
Overige vorderingen	3	0	*Overlopende passiva*	*17*	*0*
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	320	0	Voorschotten overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
Overlopende activa	*7*	*0*	Verplichtingen die in het	17	0
Voorschotten overige Nederlandse overheidslichamen	3	0	begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgende jaar tot		
Overige vooruitbetaalde bedragen	4	0	betaling komen		
Liquide middelen	*29*	*344*			
kas- en banksaldi	29	344			
Totaal vlottende activa	**671**	**435**	**Totaal vlottende passiva**	**189**	**82**
Totaal	***671***	***435***	***Totaal***	***671***	***435***

8.2 Toelichting

In de toelichting wordt een nadere uitleg gegeven over posten in de balans.

Activa

Vaste activa

Niet van toepassing. Wij beschikken niet over vaste activa zoals bedoeld in het BBV.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa zijn de vorderingen en liquide middelen opgenomen.

- Nog te vorderen omzetbelasting ad € 2.609.
- Debiteuren op openbare lichamen voor een bedrag van € 309.385.
- Debiteuren voor een bedrag van € 2.522.

Banksaldo en schatkistbankieren

Het banksaldo bedraagt € 29.040 per 31 december 2024.

Voor zover de bedrijfsvoeringsorganisatie overtollige middelen heeft, worden die afgeroomd ten gunste van de schatkist vanaf een drempelbedrag. De afroming vindt automatisch plaats. Het drempelbedrag is als volgt berekend:

- Voor overheidsinstellingen met een begrotingstotaal kleiner of gelijk aan € 500 miljoen is het drempelbedrag gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, waarbij het drempelbedrag minimaal € 250.000 bedraagt.
- Voor Publiek Vervoer betekent dat dat een saldo groter dan € 250.000 moet worden afgeroomd. Ultimo 2024 stond er een bedrag van € 320.401 uit in Rijksschatkist.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen

- Het saldo € 482.670
  - Per 1 januari 2024 bedroeg het eigen vermogen € 299.892 bestaande uit een algemene reserve ad € 60.158 en een bestemmingsreserve ad € 239.734.
  - In 2024 is van het resultaat van 2023 ad € 53.086 een bedrag van € 50.000 toegevoegd aan de bestemminsreserves en € 3.086 aan de algemene reserve.
  - Ultimo 2024 bedraagt het saldo van de bestemmingsreserve € 289.734.
  - Het positieve resultaat 2024 is € 129.692.

Onderstaand is het verloop van het eigen vermogen weergegeven:

	Saldo 1-1-2024	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat	**Saldo 31-12-2024**
Algemene reserve	€ 63.244	€ -	€ -	€ -	**€ 63.244**
Bestemmingsreserves					
***) uitvoering smartplan**	€ 25.000				**€ 25.000**
***) uitvoering stronger combined**	€ 198.396				**€ 198.396**
***) aanbesteding nieuw contract**	€ 66.338				**€ 66.338**
Resultaat boekjaar		€ -	€ -	€ 129.692	**€ 129.692**
Eigen vermogen	€ 352.978	€ -	€ -	€ 129.692	**€ 482.670**

Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaat uit de onderstaande posten:

- De loonheffing van de maand december ter hoogte van € 32.150.
- Er staat nog een bedrag open van crediteuren ter hoogte van € 136.527.
- Af te dragen BTW ter hoogte van € 2.853

Overlopende passiva

De post overlopende passiva bestaat uit voorschotten van overige Nederlandse overheidslichamen en verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgende jaar tot betaling komen. Deze bestaan uit kosten voor de inhuur van de inkoper voor de aanbesteding doelgroepenvervoer over 2024, voor ondersteuning bij de toets op de wet DBA en enkele kleine facturen

Niet uit de balans blijkende verplichtingen en rechten

De niet uit de balans blijkende verplichtingen bevat de volgende contracten:

	Looptijd	Laatste jaar	Bedrag
TIC assurance	1 jaar	2025	€ 12.500

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Verantwoording specifieke uitkeringen

Publiek Vervoer heeft geen specifieke uitkeringen zoals bedoeld in de Single Information Single Audit.

Dit is getoetst op de website d.d. 31 januari 2025.

BIJLAGE 2

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

	Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur			€ -
0.2	Burgerzaken			€ -
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden			€ -
0.4	Overhead	€ -	€ 1.075.401	€ -1.075.401
0.5	Treasury			€ -
0.61	OZB woningen			€ -
0.62	OZB niet-woningen			€ -
0.63	Parkeerbelasting			€ -
0.64	Belastingen overig			€ -
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds			€ -
0.8	Overige baten en lasten			€ -
0.9	Vennootschapsbelasting			€ -
0.10	Mutaties reserves		€ -	€ -
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	€ -129.692		€ -129.692
0.0	**Bestuur en ondersteuning**	**€ -129.692**	**€ 1.075.401**	**€ -1.205.093**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer			€ -
1.2	Openbare orde en veiligheid			€ -
1.0	**Veiligheid**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
2.1	Verkeer en vervoer			€ -
2.2	Parkeren			€ -
2.3	Recreatieve havens			€ -
2.4	Economische havens en waterwegen			€ -
2.5	Openbaar vervoer			€ -
2.0	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
3.1	Economische ontwikkeling			€ -
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur			€ -
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			€ -
3.4	Economische promotie			€ -
3.0	**Economie**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
4.1	Openbaar basisonderwijs			€ -
4.2	Onderwijshuisvesting			€ -
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken			€ -
4.0	**Onderwijs**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
5.1	Sportbeleid en activering			€ -
5.2	Sportaccomodaties			€ -
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			€ -
5.4	Musea			€ -
5.5	Cultureel erfgoed			€ -
5.6	Media			€ -
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie			€ -
5.0	**Sport, cultuur en recreatie**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie			€ -
6.2	Wijkteams			€ -
6.3	Inkomensregelingen			€ -
6.4	Begeleide participatie			€ -
6.5	Arbeidsparticipatie			€ -
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)			€ -
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+			€ -
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-			€ -
6.81	Geëscaleerde zorg 18+			€ -
6.82	Geëscaleerde zorg 18-			€ -
6.0	**Sociaal Domein**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
7.1	Volksgezondheid			€ -
7.2	Riolering			€ -
7.3	Afval			€ -
7.4	Milieubeheer			€ -
7.5	Begraafplaatsen en crematoria			€ -
7.0	**Volksgezondheid en milieu**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
8.1	Ruimtelijke ordening			€ -
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)			€ -
8.3	Wonen en bouwen			€ -
8.0	**Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
	TOTAAL	**€ -129.692**	**€ 1.075.401**	**€ -1.205.093**

BIJLAGE 3

Beleidsindicatoren

Taakveld	Indicator	Eenheid	Waarde	Bron	Periode	Beschrijving
0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	35%	Jaarstukken 2024	2024	Peildatum 31-12-2024
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	100%	Jaarstukken 2024	2024	Peildatum 31-12-2024

BIJLAGE 4

Wet Normering Topinkomens (WNT)

WNT-verantwoording 2024 Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Gegevens 2024 **bedragen x € 1**	**A.J.H. Tibben**	**A.H. Buitenhuis**
Functiegegevens	Algemeen directeur	Waarnemend directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	[01/03] – [31/12]	[01/01] – [29/02]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[1,0]	[1,0]
Dienstbetrekking?	[ja]	[ja]
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	89.845	23.007
Beloningen betaalbaar op termijn	14.455	3.306
Subtotaal	104.300	26.313
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.803	38.197
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	104.300	26.313
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	**J. Bos**	**A.H. Buitenhuis**
Functiegegevens	Algemeen directeur	Waarnemend directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	[01/01] – [04/09]	[24/07] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	[1,0]	[1,0]
Dienstbetrekking?	[ja]	[ja]
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	84.058	63.698
Beloningen betaalbaar op termijn	13.304	4.465
Subtotaal	97.362	68.163
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	150.907	98.364
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	97.362	68.163
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

Naam topfunctionaris	
Mw. I. Jongman	Vicevoorzitter
Dhr. H. Stomphorst	Voorzitter
Dhr. D. de Jong	Algemeen bestuurslid
Dhr. B. Wierenga	Algemeen bestuurslid
Mw. K. Ipema	Algemeen bestuurslid
Dhr. R. Bisschop	Algemeen bestuurslid
Dhr. G. Rink	Algemeen bestuurslid
Mw. R. Hoorweg	Algemeen bestuurslid

Publiek Vervoer Groningen Drenthe verstrekt geen vergoedingen aan haar bestuurders.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

Publiek Vervoer
GRONINGEN DRENTHE

Voorstel

Aan het bestuur van de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Datum vergadering	27 maart 2025
Agendapunt	**AP 8.1**
Onderwerp	**Ontwerp meerjarenbegroting 2025-2028**
Voorstel	Vaststellen ontwerp meerjarenbegroting 2026-2029 Vaststellen bijdragen 2026
Toelichting	**Inleiding:** Voor u ligt de ontwerp meerjarenbegroting 2026-2029 van Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe. Het bestuur stuurt vóór 15 april de ontwerpbegroting 2026 van Publiek Vervoer Groningen Drenthe, inclusief de meerjarenraming 2027-2029 (verder te noemen begroting 2026) aan de deelnemers. Het verzoek is om deze naar de colleges B&W en het dagelijks bestuur van het OV-bureau te sturen, met de vraag om deze door te geleiden naar de gemeenteraden. De gemeenteraden kunnen dan vóór 1 augustus 2025 hun zienswijzen kenbaar maken aan Publiek Vervoer. Het bestuur is voornemens om de begroting 2026 op 11 september 2025 vast te stellen, overwegende de eventuele zienswijzen en commentaren. Het bestuur zendt de vastgestelde begroting vóór 15 september aan de toezichthouder van de Provincie Drenthe en haar opdrachtgevers. **Motivatie:** De financiële uitgangspunten van de begroting 2026 zijn ontleend aan de concept kaderbrief, die op 11 december 2024 is besproken in het bestuur en die op 27 maart 2025 wordt vastgesteld door het bestuur. De baten zijn gebaseerd op de structurele baten zoals deze bij de oprichting zijn vastgesteld en de structurele lasten zijn gebaseerd op de lasten voor het primaire proces van Publiek Vervoer. In 2026 gaat de aandacht vooral uit naar het begeleiden van de nieuwe aanbesteding en het begeleiden van de invoering van de nieuwe contracten. Daarnaast gaan we vanaf 2026 verder met projecten die bijdragen aan het slim inzetten van vervoersbewegingen (stip op de horizon 2030). De kosten voor de stip op de horizon 2030 worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve doorontwikkeling.
Bijlage(n)	• Ontwerp meerjarenbegroting 2026-2029 Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Communicatie	• Het bestuur zendt vóór 15 april 2025 de ontwerpbegroting aan de deelnemers en het dagelijks bestuur van het OV-bureau met het verzoek te reageren vóór 1 augustus. • De vastgestelde begroting stuurt Publiek Vervoer Groningen Drenthe aan: - alle deelnemers van de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe - aan de toezichthouder van de Provincie Drenthe (vóór 15 september 2025) en de begroting wordt geplaatst op de website van Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Bijzonderheden	

Besluit	
○ Conform voorstel	○

Handtekening voorzitter

H. Stomphorst

Handtekening secretaris

A. Tibben

Publiek Vervoer
GRONINGEN DRENTHE

Begroting 2026 - 2029

Versie: 18 maart 2025

Voorwoord/ aanbiedingsbrief

Beste lezer,

Voor u ligt de meerjarenbegroting 2026 – 2029 van Publiek Vervoer Groningen Drenthe.
Publiek Vervoer Groningen Drenthe is een samenwerkingsorganisatie van alle Groningse en Drentse gemeenten en het OV-bureau Groningen Drenthe.

Door verschillende vervoersvormen te organiseren, maakt Publiek Vervoer het mogelijk voor de inwoners van de gemeenten in Groningen en Drenthe om mee te doen: voor leerlingen om op school te komen, voor mensen die geen auto hebben en niet het reguliere openbaar vervoer kunnen gebruiken en aanspraak mogen maken op Wmo-vervoer, om er toch op uit te kunnen gaan. Het doel van Publiek Vervoer Groningen Drenthe is dat mensen optimaal, duurzaam en toekomstbestendig mee kunnen blijven doen, door het organiseren van een vervoerssysteem waarin vervoer op langere termijn goed en betaalbaar aangeboden kan blijven worden aan alle inwoners en bezoekers van Groningen en Drenthe.

In 2026 zetten we een grote stap op weg naar dit doel, door het ingaan van nieuwe vervoerscontracten per 1 augustus 2026. De aanbesteding zal in de loop van 2026 worden afgerond, de samenwerking met de nieuwe partijen zal worden geïmplementeerd.

Ook in 2026 blijven we samen met het OV-bureau werken aan de integratie van vervoerssystemen, om het vervoer goed werkbaar en betaalbaar te houden. Door middel van Inclusief Reizen zetten we met integratie openbaar vervoer en doelgroepenvervoer de eerste stap naar Publieke Mobiliteit, de toekomstige integratie van alle publiek gefinancierde vervoersstromen.

De interne organisatie heeft daarbij ook aandacht nodig. Publiek Vervoer Groningen Drenthe is een zogeheten bedrijfsvoeringsorganisatie (ook wel: GR-light genoemd), die aan alle regelgeving dient te voldoen als iedere andere gemeenschappelijke regeling c.q. gemeente, ongeacht de omvang van de uitvoeringsorganisatie. De beperkte omvang van de organisatie werkte kwetsbaarheid in de hand. In 2025 wordt de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering opgelost conform bestuursbesluit. Daarnaast wordt in 2025 in kaart gebracht hoe de kwetsbaarheid van het primair proces kan worden verminderd. Dit wordt in 2026 geïmplementeerd, zodat er dan een robuustere en toekomstbestendige organisatie staat. Dit kan leiden tot wijzigingen in de begrotingen vanaf 2026. Omdat niet bekend is tot welke wijzigingen dit zal leiden, is dit niet meegenomen in deze begroting.

In 2026 hopen we dan twee grote stappen achter ons te hebben: de aanbesteding van het vervoer vanaf 1 augustus 2026 en de vermindering van de kwetsbaarheid van de organisatie. Dan hopen we de focus weer volledig te kunnen leggen op de toekomstige ontwikkeling van Publiek Vervoer naar Publieke Mobiliteit voor de inwoners van onze deelnemende gemeenten.

Dhr. A.J.H. Tibben
directeur Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting / Kerngegevens 5

2. Algemene gegevens 7

3. Ontwikkeling, inzicht en opgaven 9

3.2.1 Contractbeheer 9

3.2.2 Klachtenmanagement 10

3.2.3 Kennis- en adviescentrum 10

3.2.4 Subsidies 11

3.2.5 Stip op de horizon 2030 11

3.3.1 Algemeen beeld begroting inkomsten 12

3.3.2 Analyse op hoofdlijnen 13

4. Paragrafen 14

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 14

4.2 Financiering 18

4.3 Bedrijfsvoering 19

4.4 Informatiebeveiliging 19

5. Grondslagen 21

6. Overzicht baten en lasten 22

6.1 Toelichting 23

6.2 Incidentele lasten 24

6.3 Mutaties in reserves en voorzieningen 24

6.4 Mutaties in onvoorzien 24

7. Balans 25

7.1 Balans 25

7.2 Toelichting 25

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Bijlage 2 Beleidsindicatoren

Bijlage 3 Bijdrage deelnemers

Bijlage 4 Formatie

Bijlage 5 Reserves

Begroting

1. Samenvatting / Kerngegevens

Met deze begroting geven we inzicht in de plannen, ontwikkeling en financiële gezondheid van 2026 met een meerjarenperspectief tot en met 2029. Publiek Vervoer blijft zich ontwikkelen op de uitvoering van taken.

Omschrijving baten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Bijdrage deelnemers	€ 1.096.549	€ 1.146.332	€ 1.190.122	€ 1.235.584
Bijdrage aanbesteding	€ -	€ -	€ -	€ -
Extra inkomsten individuele opdrachten	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige opbrengsten	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal	**€ 1.096.549**	**€ 1.146.332**	**€ 1.190.122**	**€ 1.235.584**
Omschrijving lasten	**Begroting 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**
Personeel	€ 686.132	€ 718.354	€ 746.584	€ 775.932
Inhuur deelnemers	€ 24.118	€ 25.276	€ 26.287	€ 27.338
inhuur derden	€ 172.500	€ 180.780	€ 188.011	€ 195.532
DVO OV-Bureau	€ 50.073	€ 51.174	€ 52.300	€ 53.451
DVO Gemeenten	€ 19.506	€ 20.392	€ 21.171	€ 21.979
Bedrijfsvoeringskosten	€ 134.000	€ 139.847	€ 145.022	€ 150.392
Projectkosten	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 49.000
Incidentele lasten	€ -	€ -	€ -	€ -
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totaal	**€ 1.146.329**	**€ 1.195.823**	**€ 1.239.375**	**€ 1.283.624**
Saldo voor mutatie reserve	**€ -49.780**	**€ -49.491**	**€ -49.254**	**€ -48.039**
Onttrekking reserve	**€ 50.000**	**€ 50.000**	**€ 50.000**	**€ 48.396**
Saldo na mutatie reserve	**€ 220**	**€ 509**	**€ 746**	**€ 357**

Korte analyse op hoofdlijnen

Baten

De begroting 2026 is grotendeels gebaseerd op de structurele baten zoals deze bij de oprichting is vastgesteld. In 2026 gaan we de aanbesteding van het nieuwe vervoerscontract voor onze deelnemers afronden. Mogelijke rechtszaken zijn niet op voorhand te voorzien en zijn daarom ook niet mee begroot in de aanbesteding. Mocht er sprake zijn van een of meerdere rechtszaken, dan vragen we hiervoor een incidentele bijdrage van de deelnemers. Daarnaast kunnen er gedurende het boekjaar aanvragen komen voor het uitvoeren van extra taken. Voor deze aanvullende incidentele uitgaven verwachten we aanvullende incidentele inkomsten.

In 2026 verwachten we in samenwerking met het ministerie, de provincies en andere partijen te blijven werken aan de doorontwikkeling van het publiek vervoer en Publieke Mobiliteit. Dit zullen we doen op basis van projectfinanciering, die we per project zullen aanvragen bij de financierende partijen. We zullen geen projecten uitvoeren waarop de deelnemers geld toe moeten leggen.

Lasten

De begroting is op basis van de oorspronkelijke uitgangspunten voor het primaire proces en de taken van de samenwerkingsorganisatie. We blijven investeren om medewerkers aan Publiek Vervoer te binden. Hierdoor is de begroting gebaseerd op eigen personeel in plaats van inhuur. Daarnaast constateren we dat er voor specialistische werkzaamheden wel ingehuurd moet worden om een goede invulling te geven aan de

toenemende regelgeving. Publiek Vervoer heeft een te kleine omvang om dit zelf te organiseren, dit heeft tot gevolg dat we afhankelijk zijn van externen.

De afgelopen jaren zijn er extra uitgaven geweest voor aanvullende opdrachten van onze deelnemers die niet in de begroting zijn opgenomen. Deze uitgaven worden altijd kostendekkend gefinancierd en periodiek gefactureerd aan de betreffende opdrachtgever(s), voor wie deze opdrachten zijn uitgevoerd. Denk hierbij aan het opstellen van reizigersprofielen en het geven van voorlichting aan Wmo-consulenten. In de regel zijn dit opdrachten die de opdrachtgevende deelnemers inzicht geven in het vervoersgedrag en de kosten van het vervoer, waardoor het hen helpt om maatregelen te nemen die kostenverlagend werken. Wij verwachten dat er in 2026 en 2027 meer vraag zal zijn naar deze opdrachten, omdat het nieuwe contract aanleiding kan zijn voor de deelnemers om zeer kritisch te zijn op het indicatiebeleid, de toepassing van het indicatiebeleid en de monitoring van het gebruik van publiek vervoer door de eigen inwoners.

In 2026 gaat de aandacht vooral uit naar het begeleiden van de nieuwe aanbesteding en vanaf 2026 gaan we verder met projecten die bijdragen aan het slim inzetten van vervoersbewegingen in het programma Inclusief Reizen. De kosten voor Inclusief Reizen worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve Doorontwikkeling.

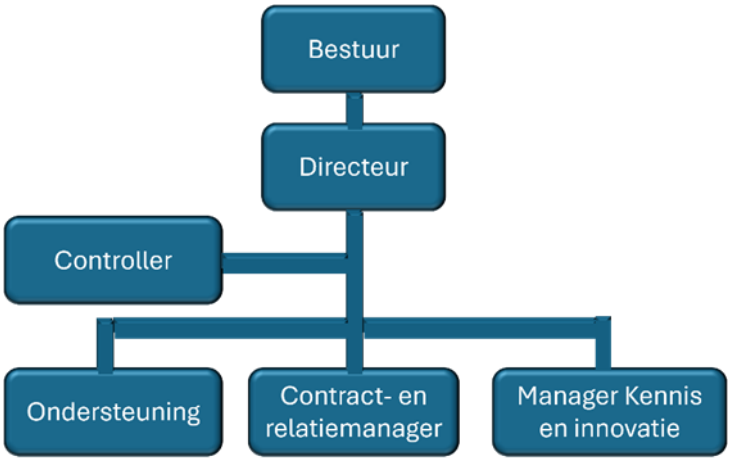
2. Algemene gegevens

Publiek vervoer helpt inwoners om mee te doen: om uit huis te komen, om anderen te ontmoeten, om naar school te gaan. Publiek vervoer bundelt en integreert allerlei vervoersvormen. Vervoersvormen waar alle inwoners en bezoekers van Groningen en Drenthe gebruik van kunnen maken, zoals hubtaxi, buurtbus en lokaal vervoer, maar ook het doelgroepenvervoer, zoals Wmo-geïndiceerd vervoer, leerlingenvervoer voor het speciaal onderwijs en vervoer in het kader van de Participatiewet.

De deelnemers van de Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe bestaan uit alle gemeenten in Groningen en Drenthe en het OV-bureau Groningen Drenthe. Het is een zogeheten bedrijfsvoeringsorganisatie (ook wel: GR-light genoemd). Dit betekent dat bepaalde taken van de deelnemers zijn overgedragen aan het uitvoerend team Publiek Vervoer. Het betreft de taken:

- Contractbeheer en relatiemanagement;
- Klachtenloket en klantparticipatie;
- Kennis- en adviesfunctie (inclusief doorontwikkeling).

Het organogram van de bedrijfsvoeringsorganisatie is als volgt:

Missie

Wij - alle samenwerkende overheden- willen in Groningen en Drenthe een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is; waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school gaan en/of deel kunnen nemen aan het sociale leven en onze regio goed ontsloten is voor bezoekers aan onze provincies.

Visie

Wij staan voor een inclusieve samenleving waaraan iedereen die dat wil kan deelnemen, ongeacht of je op het platteland of in stedelijk gebied woont en ongeacht welke ondersteuning je nodig hebt. Voorwaarde hiervoor is dat reizigers -jong en oud- veilig, flexibel en zelfstandig kunnen reizen. En waar we altijd vervoersondersteuning-op-maat (of passende vervoersondersteuning) kunnen bieden aan hen die dat nodig hebben. Waar aanbieders van vervoer een gezonde bedrijfsvoering kunnen hebben met goed werkgeverschap. En waar innovatief ondernemerschap wordt beloond.

Dit doen we door te zoeken naar manieren om efficiënter te reizen. Bijvoorbeeld door meer samen te reizen waar dat kan. En door samen met reizigers en aanbieders te blijven werken aan de doorontwikkeling van publiek vervoer. Samen maken we stap-voor-stap een goed ontwikkeld vervoersnetwerk.

Bestuur

Het team Publiek Vervoer wordt aangestuurd door de directeur. Hij / zij legt verantwoording af aan de deelnemers. Zij zijn vertegenwoordigd in een bestuur. Dit bestuur bestaat uit een afgevaardigde per regio en een afgevaardigde van het OV-bureau. Tijdens het opstellen van deze begroting is de onderstaande samenstelling van het bestuur van kracht. Normaliter vergadert het bestuur viermaal per jaar.

Samenstelling bestuur 31 dec 2024	
Wethouder gemeente Groningen namens perceel Centraal Groningen	Mw. I. Jongman (vicevoorzitter)
Wethouder gemeente Westerkwartier namens perceel Zuidwest Groningen	Dhr. H. Stomphorst (voorzitter)
Wethouder gemeente Eemsdelta namens perceel Noord Groningen	Dhr. D. de Jong
Wethouder gemeente Veendam namens perceel Oost Groningen	Dhr. B. Wierenga
Wethouder gemeente Noordenveld namens perceel Noord Midden Drenthe	Mw. K. Ipema
Wethouder namens perceel Zuidwest Drenthe	*vacant*
Wethouder gemeente Emmen namens perceel Zuidoost Drenthe	Dhr. G. Rink
Directeur OV-bureau Groningen Drenthe	Mw. R. Hoorweg

3. Ontwikkeling, inzicht en opgaven

3.1 Rollen

De gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe en het OV-bureau zijn verantwoordelijk voor het beleid op het gebied van publiek vervoer en zijn de opdrachtgevers van de vervoerders. Team Publiek Vervoer voert namens hen het contractmanagement uit, zorgt voor een onafhankelijk klachtenloket en is een kennis- en adviescentrum voor de gemeenten, zodat zij het vervoer verder kunnen ontwikkelen en verbeteren. Vervoerders verzorgen de ritten van publiek vervoer.

3.2 Activiteiten en opgaven Publiek Vervoer Groningen Drenthe

Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe is een bedrijfsvoeringsorganisatie die namens de deelnemers taken uitvoert. Er vindt geen beleidsvorming plaats, dat is aan de deelnemers.

Publiek Vervoer Groningen Drenthe heeft drie taken:

- Contractbeheer en relatiemanagement;
- Klachtenloket en klantparticipatie;
- Kennis- en adviescentrum (inclusief doorontwikkeling).

3.2.1 Contractbeheer

Publiek Vervoer beheert namens de deelnemers de contracten van het Wmo-vervoer, leerlingenvervoer, hubtaxi, vervoer sociale werkplaats, vervoer dagbesteding en lokale vervoersoplossingen, zoals sommige stadsdiensten en buurtbussen.
Onder contractbeheer verstaan we dat we erop toezien dat de vervoerders de contracten conform bestek uitvoeren. In het verlengde hiervan zetten we ook in op het verzamelen en beheren van data die hiervoor nodig is, zoals het monitoren en het doorontwikkelen van het vervoer naar een hoger kwaliteitsniveau. Dit gebeurt in goede samenwerking met de gecontracteerde vervoerders. Juist in die samenwerking kunnen we elkaar stimuleren en inspireren. Contractbeheer is geen eenzijdige benadering vanuit het contract. Contractbeheer houdt ook in dat er relatiemanagement is met de deelnemers.

Het contractbeheer krijgt vorm door veelvuldig overleg met vervoerbedrijven en met name gemeenten en per kwartaal een bespreking contractbeheer met elk vervoerbedrijf afzonderlijk. Daarnaast zijn er maandelijkse rapportages via het ontwikkelde Dashboard Publiek Vervoer en maandelijkse factuuranalyses via het Dashboard. Ook plannen we een aantal overleggen tussen gemeenten en vervoerder om de algemene gang van zaken en actualiteiten te bespreken. We promoten het afnemen van reizigersprofielen en presentaties aan de deelnemers (o.a. Wmo-consulenten), omdat we op die manier de over-all inzichten die we opdoen tijdens het contractmanagement kunnen delen met de deelnemers en hen kunnen helpen het vervoer efficiënt en kostenbewust te organiseren.

Doorlooptijd/ aanbesteding contracten

De huidige contracten met de vervoerders eindigen in 2026 en de nieuwe concessie zal met ingang van 1 augustus 2026 gaan rijden. Eind 2023 is begonnen met de voorbereiding van de aanbesteding van de nieuwe contracten. In opdracht van de deelnemers is er onder leiding van Publiek Vervoer een projectgroep opgericht die het aanbestedingstraject begeleidt. In het aanbestedingstraject wordt een bestek geschreven. In 2025 vindt de aanbesteding plaats en daarna de gunning en de implementatie. Naast eigen inzet wordt er ook externe capaciteit ingezet. Een deel van de kosten wordt gedekt door een extra bijdrage van de deelnemers. Wij zullen enkel de middelen inzetten op noodzakelijke zaken. Indien de middelen in de aanbesteding niet aangewend zullen worden, vloeien deze terug naar de deelnemers.

3.2.2 Klachtenmanagement

Naast het beheren van de contracten vormen we een onafhankelijk loket voor complimenten en klachten. Klachten die bij Publiek Vervoer binnenkomen, registreren we in een klachtenmanagementsysteem. Vervolgens beoordelen wij wie de klacht moet behandelen: een vervoerder of een gemeente. We zien er tenslotte op toe dat de reiziger een adequaat antwoord op de klacht krijgt.

Klachten als verbetertool

De ingekomen klachten zijn voor Publiek Vervoer erg nuttig. Wij kunnen hier de actuele problematiek uit afleiden en hierover met de vervoerder in gesprek gaan om tot een oplossing te komen. Dus alhoewel we ernaar streven om geen klachten te krijgen over het Wmo-vervoer, is het een goede maatstaf voor de kwaliteit. Het geeft daarnaast ook aan dat mensen weten hoe zij een klacht kunnen indienen en dat het systeem voor hen toegankelijk is.

Publiek Vervoer zorgt ervoor dat vervoersbedrijven en gemeenten op ieder moment actuele gegevens over de verschillende klachten uit het Dashboard Publiek Vervoer kunnen halen. Op grond van een analyse van de klachten krijgen we inzicht waar verbeterpunten liggen. Klachtenmanagement is dus in eerste instantie gericht op het afhandelen van klachten, maar genereert tegelijkertijd een schat aan informatie over mogelijke verbeterpunten. Dit kan gaan over de uitvoering van vervoer, maar ook over het beleid van de gemeente. Het klachtensysteem wordt gebruikt bij het opstellen van de vragen in het klanttevredenheidsonderzoek. Vaak zien we klachten terugkomen die gaan over het te laat aankomen van de taxi of over onvriendelijk gedrag van de chauffeur. Deze klachten worden rechtstreeks afgehandeld, maar bieden ook aanleiding voor vragen in het klanttevredenheidsonderzoek.

3.2.3 Kennis- en adviescentrum

Onze derde taak is het doorontwikkelen van het publiek vervoer naar een meer efficiënt en beter betaalbaar systeem door kennis te delen en advies te geven. De samenwerking stelt de 23 deelnemers in staat om niet alleen het vervoer te monitoren, maar er ook van te leren en er gezamenlijk beter in te worden.
Binnen deze taak adviseren we over het verbeteren van de huidige werkwijze, het uitbreiden naar meerdere vormen van doelgroepenvervoer, maar ook over het beter integreren van de vervoersmodaliteiten van het openbaar vervoer en publiek vervoer. Onze deelnemers kunnen deze adviezen meenemen in de doorontwikkeling van hun beleid. In dit kader neemt Publiek Vervoer deel aan landelijke netwerken als de VDVN en de koplopersgroep vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en aan Europese projecten waar dat mogelijk is.

De expertise van Publiek Vervoer maakt dat er ook gericht aan de deelnemers een aanbod van doorontwikkeling kan worden gedaan, bijvoorbeeld door pilots. In onze regio zien wij de landelijke trend doorzetten dat er een integratie tussen doelgroepenvervoer en openbaar vervoer wordt gewenst. Dit om het vervoer op lange termijn betaalbaar en uitvoerbaar te houden. Ook heeft de integratie een positieve invloed op de zelfredzaamheid van de inwoner en het bereikbaar houden van de voorzieningen.

Data Dashboard Publiek Vervoer

Sinds 2018 wordt van elke binnen publiek vervoer verreden rit een grote hoeveelheid gegevens verzameld. De dataverzameling die op deze manier ontstaat, biedt belangrijke informatie, die deelnemers kunnen gebruiken om hun beleid te ontwikkelen en te verbeteren. Deze dataverzameling gaat de komende jaren alleen maar in waarde toenemen. Het Dashboard Publiek Vervoer dat we de afgelopen jaren ontwikkelden, wordt ingezet om data te ontsluiten, zodat we op grond daarvan deelnemers kunnen adviseren, maar op grond waarvan deelnemers ook zelf inzichten kunnen verwerven. In de het kader van het nieuwe contract per 1 augustus 2026 zal het datadashboard en de data-aanpak van Publiek vervoer in 2026 worden aangescherpt.

3.2.4 Subsidies

De afgelopen jaren werden de taak van het kenniscentrum en de doorontwikkelingen als nieuwe innovaties gezien en hierdoor kwamen we in aanmerking voor diverse financiële ondersteuningen (subsidies). Wij hebben deelgenomen aan Europese en landelijke werkgroepen. Met het opgebouwde netwerk gaan we onderzoeken of bepaalde doorontwikkelingen opnieuw in aanmerking komen voor subsidie. Tijdens het schrijven van deze begroting zijn nog geen nieuwe projecten gepland op basis van subsidie of externe financiering, daarom is in deze begroting hiermee vooralsnog geen rekening gehouden. Mochten er in 2026 projecten worden gestart op basis van subsidie en/of externe financiering, dan zal Publiek Vervoer alleen daaraan deelnemen wanneer dit niet leidt tot ongevraagde en niet geaccordeerde extra kosten voor de deelnemers

3.2.5 Inclusief Reizen

Publiek Vervoer heeft een beeld geschetst van waar we in 2030 willen staan. In 2024 en 2025 is hier vastere vorm aan gegeven door de samenwerking met het OV-bureau. De aanbesteding heeft in 2025 en het eerste deel van 2026 met name onze aandacht, maar in de tweede helft van 2026 wordt de doorontwikkeling van Inclusief Reizen verder opgepakt. De daarmee samenhangende incidentele projectkosten worden in eerste instantie gefinancierd uit de bestemmingsreserve voor doorontwikkeling van publiek vervoer.

3.2.6 Ontwikkelingen organisatie Publiek Vervoer

In 2024 is door een externe partij onderzoek gedaan naar het verminderen van de kwetsbaarheid van de bedrijfsvoering van Publiek Vervoer. Het rapport met een voorstel daarin is in november 2024 besproken in het bestuur. De uitkomst daarvan is dat de bedrijfsvoering eenvoudiger georganiseerd dient te worden en dat drie deelnemers zijn aangewezen als mogelijke partij die Publiek Vervoer ondersteunt in de uitvoering van de bedrijfsvoering. In het eerste kwartaal 2025 wordt onderzocht welke van deze drie partijen Publiek Vervoer bij de bedrijfsvoering kan ondersteunen en onder welke voorwaarden.
In 2025 wordt er een vervolg ingezet met een onderzoek naar het verminderen van de kwetsbaarheid en het vergroten van de daadkracht van het primair proces. De uitkomsten van dit onderzoek worden in het derde kwartaal van 2025 aan het bestuur voorgelegd. De uitwerking van deze fase loopt mogelijk door tot in de eerste kwartalen van 2026.

3.3 Financieel inzicht

3.3.1 Algemeen beeld begroting inkomsten

In het overzicht hieronder staan de bijdragen per deelnemer voor de periode 2026 tot en met 2029. In dit overzicht staan de bijdragen exclusief btw. De inspecteur beoordeelde dat Publiek Vervoer belastingplichtig is en heeft ons als ondernemer geregistreerd. Dat betekent dat wij omzetbelasting moeten betalen. Concreet houdt dit in dat zowel de uitgaven als de inkomsten met btw belast zijn.

Gedurende 2025 worden de dienstverleningsovereenkomsten en de verdeelsleutel voor de kosten van de uitvoeringsorganisatie herijkt. Onderstaand overzicht is nog gebaseerd op de oude verdeelsleutel.

Bijdragen	%	2026	2027	2028	2029
Deelnemers					
Provincie Groningen		*Excl BTW*			
Eemsdelta	4,83	€ 52.996	€ 55.402	€ 57.519	€ 59.716
Groningen	13,21	€ 144.854	€ 151.430	€ 157.215	€ 163.221
Het Hogeland	3,95	€ 43.314	€ 45.280	€ 47.010	€ 48.806
Midden-Groningen	5,43	€ 59.543	€ 62.246	€ 64.624	€ 67.092
Oldambt	4,19	€ 45.967	€ 48.054	€ 49.890	€ 51.796
Pekela	1,32	€ 14.496	€ 15.155	€ 15.733	€ 16.334
Stadskanaal	3,65	€ 40.046	€ 41.864	€ 43.463	€ 45.124
Veendam	2,56	€ 28.083	€ 29.358	€ 30.479	€ 31.643
Westerkwartier	4,23	€ 46.384	€ 48.490	€ 50.342	€ 52.265
Westerwolde	2,62	€ 28.730	€ 30.034	€ 31.181	€ 32.372
Provincie Drenthe					
Aa en Hunze	1,84	€ 20.176	€ 21.093	€ 21.898	€ 22.735
Assen	4,96	€ 54.389	€ 56.858	€ 59.030	€ 61.285
Borger-Odoorn	1,95	€ 21.383	€ 22.353	€ 23.207	€ 24.094
Coevorden	2,93	€ 32.129	€ 33.588	€ 34.871	€ 36.203
De Wolden	1,72	€ 18.861	€ 19.717	€ 20.470	€ 21.252
Emmen	9,63	€ 105.598	€ 110.392	€ 114.609	€ 118.987
Hoogeveen	4,85	€ 53.183	€ 55.597	€ 57.721	€ 59.926
Meppel	2,37	€ 25.988	€ 27.168	€ 28.206	€ 29.283
Midden Drenthe	2,36	€ 25.879	€ 27.053	€ 28.087	€ 29.160
Noordenveld	2,5	€ 27.414	€ 28.658	€ 29.753	€ 30.890
Tynaarlo	2,31	€ 25.330	€ 26.480	€ 27.492	€ 28.542
Westerveld	1,58	€ 17.325	€ 18.112	€ 18.804	€ 19.522
OV-bureau Groningen Drenthe	15,00	€ 164.482	€ 171.950	€ 178.518	€ 185.338
totaal	**100,00**	**€ 1.096.549**	**€ 1.146.332**	**€ 1.190.122**	**€ 1.235.584**

3.3.2 Analyse op hoofdlijnen

Er is gerekend met een indexcijfer zoals hieronder weergegeven. Deze indexering is gebaseerd op Macro Economische Verkenning van februari 2024 van het Centraal Economisch Plan (CPB) die in de kaderbrief 2026 is voorgesteld.

Index			indexering 2025	indexering 2026	indexering 2027	indexering 2028	indexering 2029
Loonvoet sector overheid			4,4%	3,8%	4,8%	4,0%	4,0%
Prijs netto materiële overheidsconsumptie			2,2%	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%
Gewogen idex (90% loonvoet / 10% materiële overheidsconsumptie)			**4,2%**	**3,6%**	**4,5%**	**3,8%**	**3,8%**

In het onderstaande overzicht staan de lasten (exclusief btw) op hoofdlijnen.

Omschrijving lasten	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Personeel	€ 686.132	€ 718.354	€ 746.584	€ 775.932
Inhuur deelnemers	€ 24.118	€ 25.276	€ 26.287	€ 27.338
inhuur derden	€ 172.500	€ 180.780	€ 188.011	€ 195.532
DVO OV-Bureau	€ 50.073	€ 51.174	€ 52.300	€ 53.451
DVO Gemeenten	€ 19.506	€ 20.392	€ 21.171	€ 21.979
Bedrijfsvoeringskosten	€ 134.000	€ 139.847	€ 145.022	€ 150.392
Projectkosten	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 49.000
Incidentele lasten	€ -	€ -	€ -	€ -
Onvoorzien	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Totaal	**€ 1.146.329**	**€ 1.195.823**	**€ 1.239.375**	**€ 1.283.624**

Overhead

In de verslaggevingsregels vallen de kosten voor de bedrijfsvoering onder overhead. Het overheadpercentage wordt berekend over de overige producten om eventuele kostendekkende tarieven inzichtelijk te maken. Onze werkzaamheden vallen echter volledig onder de overheadkosten. Er zijn geen kosten die aan andere taakvelden toegerekend kunnen worden.

Vennootschapsbelasting

De Belastingdienst beoordeelde dat de samenwerkingsvrijstelling van toepassing is op de huidige activiteiten. Zolang de feiten en omstandigheden niet veranderen, hoeft er geen aangifte voor de vennootschapsbelasting te worden gedaan.

Onvoorzien

De afgelopen jaren zijn er extra uitgaven geweest die niet in de begroting zijn opgenomen. Deze extra uitgaven worden in overleg met en aan de betreffende deelnemers gefactureerd. Hierdoor is het risico voor Publiek Vervoer nihil en met de kennis van nu moet een budget van € 10.000 voor onvoorzien toereikend zijn.

4. Paragrafen

Conform het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) (artikel 9) zijn in dit hoofdstuk de verplichte paragrafen opgenomen. In deze begroting zijn alleen de paragrafen opgenomen die relevant zijn. De paragrafen grondbeleid, lokale heffingen en onderhoud kapitaalgoederen en verbonden partijen komen daarom niet in de begroting voor.

De verplichte paragrafen die van toepassing zijn:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Informatiebeveiliging

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit

Publiek Vervoer heeft haar jaarrekening 2024 positief afgesloten en heeft een eigen vermogen van € 478.000. Eind 2023 is begonnen met de voorbereiding van de aanbesteding van de nieuwe contracten. In opdracht van de deelnemers is er onder leiding van Publiek Vervoer een projectgroep opgericht die het aanbestedingstraject begeleidt. Naast de eigen inzet zal er ook externe capaciteit worden ingezet. De eerste kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve.

Risico's

Alle risico's waarvoor we geen maatregelen hebben getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn, in relatie tot de financiële positie.

Kans dat risico voorkomt	Kans op voordoen risico
Zeer laag	5%
Laag	25%
Gemiddeld	50%
Hoog	75%
Zeer hoog	100%

Ziekteverzuim

Algemeen

We hebben een kleine vaste formatie en zijn hierdoor erg kwetsbaar. Bij uitval van een medewerker als gevolg van ziekteverzuim heeft dit direct gevolgen en ontstaan er extra inhuurkosten.
In de cao SGO (Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties) staat dat een zieke medewerker gedurende de eerste zes maanden recht heeft op 100% doorbetaling van het salaris. In de zevende tot en met de twaalfde maand is dat 90% en in het tweede ziektejaar 75%. Na 24 maanden moet bij voortdurende ziekte of arbeidsongeschiktheid tot aan het eind van het dienstverband 70% van het loon worden doorbetaald.

Beheersmaatregel

Om dit te voorkomen, treffen we maatregelen die gericht zijn op preventie, het voorkomen van ziekte, zoals coaching en het stimuleren van een gezonde leefstijl.

Calculatie maximaal financieel risico

0,35 Fte op basis loonsom salarisschaal 11.

Omschrijving	Financieel risico	Kans op voordoen	Financiële impact
Ziekteverzuim	€ 42.000	75%	€ 31.500

Dataveiligheid en IT-omgeving (AVG)

Algemeen

De Europese privacy verordening Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) gaat over de *'bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking vanen betreffende het vrije verkeer van die gegevens'*. De AVG trad op 25 mei 2018 in werking. Van organisaties wordt verwacht dat zij hun bedrijfsvoering conform de AVG brengen. Dat betekent dat wij moeten kunnen aantonen dat wij de juiste organisatorische en technische maatregelen hebben genomen om aan de AVG te voldoen. Ook moeten we bewijzen dat we geldige toestemming hebben gekregen voor het verwerken van persoonsgegevens.

Beheersmaatregel

Er is een privacy- en informatiebeveiligingsbeleid opgesteld. De medewerkers van Publiek Vervoer kennen het beleid en het thema AVG wordt regelmatig tijdens een werkoverleg besproken. We geven uitvoering aan dit beleid. Ondanks dat we er aandacht voor hebben, realiseren we ons dat dit een risico blijft. Daarnaast hebben we een contract met een gespecialiseerd bedrijf en laten we ons hierbij dan ook ondersteunen en adviseren.

Calculatie financieel

Een maximale boete van 4% van de jaarlijkse omzet als blijkt dat we niet kunnen aantonen dat we voldoen aan het naleven van de AVG.

Omschrijving	Financieel risico	Kans op voordoen	Financiële impact
AVG	€ 45.000	50%	€ 22.500

Totaaloverzicht risico's

In het onderstaande overzicht staan alle risico's en de bijbehorende financiële impact.

Risico	Omschrijving	Financieel risico	Kans op voordoen	Financiële impact
A	Ziekteverzuim	€ 42.000	75%	€ 31.500
B	AVG	€ 45.000	50%	€ 22.500
		€ 87.000		**€ 54.000**

Wij beschikken op dit moment over een algemene reserve, die we kunnen inzetten als een bufferfunctie zodra er zich risico's zoals hierboven beschreven voordoen. In de begroting is een post *onvoorzien* opgenomen om onvoorziene uitgaven te kunnen dekken.

Aanwezige weerstandscapaciteit		
Algemene Reserve 2024	€	63.000
Onvoorzien	€	10.000
Totaal weerstandscapaciteit	**€**	**73.000**

In het overzicht hieronder staan de richtlijnen van de weerstandscapaciteit en de ratio en de betekenis ervan:

Richtlijnen weerstandscapaciteit	
betekenis ratio	**ratio weerstandscapaciteit**
uitstekend	> 2,0
Ruim voldoende	1,4 < x > 2,0
Voldoende	1,0 < x > 1,4
Matig	0,8 < x > 1,0
Onvoldoende	0,6 < x > 0,8
Ruim onvoldoende	< 0,6

De bovengenoemde ratio/ factor is als volgt:

factor aanwezig / benodigd weerstandsvermogen		
(a) Minimale benodigde capaciteit	€	54.000
(b) Weerstandscapaciteit	€	73.000
factor: a/b		1,35
oordeel:		voldoende

Kengetal

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten BBV bepaalt dat gemeenschappelijke regelingen een basisset van financiële kengetallen in de begroting en op de jaarrekening moeten opnemen. Op deze manier is er eenvoudig inzicht in de financiële positie. In de begroting zijn alleen de kengetallen opgenomen die relevant zijn. De kengetallen *grondexploitatie* en *belastingcapaciteit* komen daarom in deze begroting niet voor. Doordat alle baten en lasten op dit moment worden afgerekend met de deelnemers en er geen vermogen wordt opgebouwd, hebben de kengetallen een beperkte waarde.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de omzet. Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximumnorm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Om aan de norm te voldoen, moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. Voor 2026 is het kengetal -46% en voldoet dit daarmee aan de gestelde norm.

1 Netto schuldquote

		Realisatie 2024	Begroting 2026
A	Langlopende schulden en vlottende passiva	171.530	172.000
B	Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	671.421	671.000
	Netto schuld (A-B)	*-499.891*	*-499.000*
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	1.205.093	1.096.549
	Netto schuldquote (A-B)/C x 100%	**-41%**	**-46%**

Netto schuldquote voor alle leningen

1B Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

		Realisatie 2024	Begroting 2026
A	Langlopende schulden en vlottende passiva	171.530	172.000
B	Verstrekte leningen	0	0
C	Uitzettingen looptijd < 1 jaar en liquide middelen	671.421	671.000
	Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C)	*-499.891*	*-499.000*
D	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	1.205.093	1.096.549
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A-B-C) / D x 100%	**-41%**	**-46%**

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstperspectief weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% vraagtekens gezet kunnen worden bij de financiële weerbaarheid van de organisatie.

2. Solvabiliteitsratio

		Realisatie 2024	Begroting 2026
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	482.670	483.000
B	Balanstotaal	671.421	671.000
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**72%**	**72%**

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte geeft inzicht in de mate van het kunnen dragen van de eigen lasten. Alle incidentele baten en lasten worden afgerekend met de deelnemers. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het “structurele” deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De norm voor Publiek Vervoer is 0% of hoger. De meerjarige begroting is in evenwicht en voldoet dus aan de norm.

3. Structurele exploitatieruimte

		Realisatie 2024	Begroting 2026
A	Totale structurele lasten	936.758	1.096.329
B	Totale structurele baten	1.025.086	1.096.549
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	0
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	0	0
E	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	1.205.093	1.096.549
	Structurele exploitatieruimte ((B-A) + (D-C))/(E) x 100%	**7%**	**0%**

Totaaloverzicht

Totaal kengetallen

	Realisatie 2024	Begroting 2026
Netto schuldquote	-41%	-46%
Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen	-41%	-46%
Solvabiliteitsratio	72%	72%
Structurele exploitatieruimte	7%	0%

4.2 Financiering

Onder de financieringsfunctie verstaan we alle activiteiten die gericht zijn op het afstemmen en optimaliseren van de inkomende en uitgaande geldstromen.

Treasury

Op grond van de wet Financiering decentrale overheden (Fido) wordt er aandacht besteed aan Treasury. De financiële administratie is meer ingericht op budgetbeheer dan op het volgen van kasstromen.

Renterisicobeheer

Renterisico is het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten door rentewijzigingen en renteherziening. Ook bij het afsluiten van nieuwe leningen loopt Publiek Vervoer een renterisico. Een stijging van de rentetarieven ten opzichte van de begroting leidt namelijk tot hogere rentelasten. Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en betreft de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. De kasgeldlimiet voor gemeenschappelijke regelingen bedraagt 8,2% van het totaal van de begrote lasten, namelijk € 89.900 (€ 1.096.329 x 8,2%). Als de kasgeldlimiet drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden, dient de provinciale toezichthouder geïnformeerd te worden en moet er een plan opgesteld worden om binnen de kasgeldlimiet te blijven.

Renterisiconorm

Met deze norm wordt tot uitdrukking gebracht tot welk bedrag Publiek Vervoer renterisico's mag lopen. Renterisico's kunnen voortvloeien uit de noodzaak om bijvoorbeeld leningen af te lossen of door renteherzieningsmomenten. Het totale renterisicobedrag mag niet groter zijn dan 20% van het begrotingstotaal van de oorspronkelijke begroting. In 2026 is de renterisiconorm € 219.300.

Omdat Publiek Vervoer geen langlopende schulden heeft, zijn deze twee indicatoren niet van toepassing.

Wet HOF

De inwerkingtreding van de wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) leidt gaandeweg tot een EMU-macro-norm voor de decentrale overheid als geheel. De praktijk op dit moment wijst uit, dat het weinig effect heeft voor de financiering.

Schatkistbankieren

Voor zover de bedrijfsvoeringsorganisatie overtollige middelen heeft, worden die afgeroomd ten gunste van de schatkist vanaf een drempelbedrag. Het drempelbedrag voor Publiek Vervoer is 0,75% van het totaal van de jaarbegroting met een minimum van € 250.000.

Liquiditeitenbeheer

Er is binnen de organisatie aandacht voor de liquiditeitsstatus en een planning voor de komende periode.

4.3 Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens voor de bedrijfsvoering. Publiek Vervoer is een uitvoeringsorganisatie waar geen beleidsvorming plaatsvindt, dat doen de deelnemers.
Onze kerntaken zijn:

- Contractbeheer en relatiemanagement;
- Klachtenloket en klantparticipatie;
- Kennis- en adviesfunctie.

Binnen de kennis- en adviesfunctie ligt een belangrijke taak ten aanzien van het adviseren en daadwerkelijk ter hand nemen van de doorontwikkeling van het vervoerssysteem. Wij hebben een schat aan kennis, data en ervaring die we gebruiken om deelnemers te adviseren over diverse verbeterpunten. Ons doel daarbij is het creëren van een optimaal, duurzaam en toekomstbestendig vervoerssysteem waarin vervoer op langere termijn goed en betaalbaar aangeboden kan blijven worden aan alle inwoners en bezoekers van Groningen en Drenthe.

Daarnaast constateren we dat er steeds meer regelgeving komt voor een gemeenschappelijke regeling en dit zijn specialistische werkzaamheden. Onze organisatie heeft een te kleine omvang en niet de kennis om dit zelf te organiseren. Dit heeft tot gevolg dat we afhankelijk zijn van externen en hierin erg kwetsbaar zijn. We blijven mogelijkheden onderzoeken hoe we hiermee om moeten gaan.

4.4 Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging en privacy

Publiek Vervoer is een kleine organisatie met een klein budget en weinig medewerkers, maar mét de verantwoordelijkheden van een overheidsinstantie. Er is uiteraard continue aandacht voor de naleving van wet- en regelgeving met in het bijzonder de AVG. Daarnaast blijft bewustwording in het kader van informatiebeveiliging en privacy een belangrijk aandachtspunt.
Als uitgangspunt hanteren we de ISO27001 en de BIO (baseline informatiebeveiliging overheid). Aan de hand van geselecteerde hoofdstukken van de ISO27001 blijven we stappen zetten met betrekking tot:

- Informatiebeveiliging- en privacy voor de organisatie, medewerkers en deelnemers;
- Periodieke bewustwordingstrainingen;
- Samenwerkingen en ketenpartners (leveranciersmanagementbeleid);
- Naleving AVG.

Met de beschikbare middelen wordt daar zo goed mogelijk invulling aan gegeven. We realiseren ons dat dit een risico blijft en het is daarom ook opgenomen in onze risico’s.

Financieel

5. Grondslagen

Bij het opstellen van deze begroting hebben we ons gehouden aan de regels en voorschriften, zoals die staan in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De waardering van de activa en de passiva gebeurt op basis van historische kosten. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden alleen genomen als zij op balansdatum zijn behaald.

In het overzicht hieronder worden de verschillende punten toegelicht.

Immateriële -, materiële - en financiële vaste activa:	De vaste activa worden opgenomen volgens de historische boekwaarde.
Vorderingen en overlopende activa:	De vorderingen en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorgeschreven indeling met betrekking tot de vorderingen is: • Vorderingen op openbare lichamen (gemeenten, Gemeenschappelijke regelingen, Rijk). • Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen.
Liquide middelen:	Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.
Eigen vermogen, voorzieningen en vaste schulden:	De reserves, voorzieningen en vaste schulden worden per onderdeel beschreven.
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar:	De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Overlopende passiva:	De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.
Borgstellingen en/of garantstellingen:	Bij een bedrag van € 0 voor borg- en/of garantstellingen wordt er geen toelichting opgenomen.
Stelselwijzigingen:	Er hebben zich geen stelselwijzigingen voorgedaan.
Consolidatie en verbonden partijen:	In de begrotingsperiode is er geen sprake van consolidatie. Publiek Vervoer heeft geen verbonden partijen.
Schattingen:	Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de begroting te kunnen toepassen, moet de leiding een oordeel vormen over verschillende punten en moet zij een inschatting maken voor de bedragen die essentieel zijn voor de begroting. Voor zover van toepassing is de aard van schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende posten.
Continuïteit:	De begroting is opgesteld op basis van de veronderstelling van continuïteit. Bestuur en directie van Publiek Vervoer hebben geen aanleiding te veronderstellen dat de continuïteit op enigerlei wijze in het geding is.

6. Overzicht baten en lasten

De begroting en de meerjarenraming zijn opgesteld met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Overzicht Baten en Lasten	*Jaarrekening 2024*	*Begroting 2025 (primitief)*	*1e BW 2025*	*Begroting 2026*	*Begroting 2027*	*Begroting 2028*	*Begroting 2029*
Deelnemersbijdragen	925.747	1.058.036	1.058.036	1.096.549	1.146.332	1.190.122	1.235.584
Bijdrage aanbesteding doelgroepenvervoer	180.007	250.000	250.000				
Extra inkomsten individuele opdrachten							
Bijdrage licentiekosten dashboard							
Aanpassing cao-verhoging	75.000						
Klanttevredensheidsonderzoek	24.339						
Overige opbrengsten							
Totale baten	**1.205.093**	**1.308.036**	**1.308.036**	**1.096.549**	**1.146.332**	**1.190.122**	**1.235.584**
Loonsom	452.894	623.011	623.011	644.255	675.180	702.187	730.274
Inhuur deelnemers	22.256	23.098	23.098	24.118	25.276	26.287	27.338
Inhuur overig	218.059	153.000	153.000	172.500	180.780	188.011	195.532
Inhuur totaal	**240.315**	**176.098**	**176.098**	**196.618**	**206.056**	**214.298**	**222.870**
Reiskosten	5.185	12.460	12.460	12.885	13.169	13.458	13.754
Opleidingen	2.806	15.575	15.575	16.106	16.838	17.481	18.149
Algemene personele kosten	25.888	12.460	12.460	12.885	13.169	13.458	13.754
Personeelslasten	**727.088**	**839.605**	**839.605**	**882.750**	**924.410**	**960.882**	**998.802**
DVO OV-Bureau huisvesting	25.000	27.292	27.292	26.112	26.687	27.274	27.874
DVO-OV Bureau faciliteiten	10.000	10.917	10.917	10.445	10.675	10.909	11.149
DVO OV-Bureau ICT software licentie	8.840	17.134	17.134	13.516	13.813	14.117	14.427
DVO Gemeenten Emmen	2.880	2.762	2.762	3.251	3.399	3.528	3.663
DVO SSC Groningen	15.000	16.612	16.612	16.255	16.993	17.642	18.316
Dienstverlening Overeenkomsten	**61.720**	**74.717**	**74.717**	**69.579**	**71.566**	**73.471**	**75.430**
ICT eigen beheer	20.000	30.000	30.000	30.000	31.362	32.560	33.804
ICT Licentie	68.139	70.000	70.000	70.000	73.178	75.973	78.876
Communicatie	0	5.000	5.000	5.000	5.110	5.222	5.337
Verzekering	3.443	3.200	3.200	4.000	4.088	4.178	4.270
Accountant	4.500	11.750	11.750	12.500	13.100	13.624	14.169
Abonnementen	969	2.500	2.500	2.500	2.555	2.611	2.669
Overige bedrijfsvoeringskosten	50.897	10.000	10.000	10.000	10.454	10.853	11.268
Eigen bedrijfsvoeringskosten	**147.948**	**132.450**	**132.450**	**134.000**	**139.847**	**145.022**	**150.392**
Projecten	**138.644**	**250.000**	**250.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**49.000**
Kapitaallasten	**0**						
Incidentele lasten	**0**						
Onvoorzien	**0**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**
Totale lasten	**1.075.401**	**1.306.772**	**1.306.772**	**1.146.329**	**1.195.823**	**1.239.375**	**1.283.624**
Saldo van baten en lasten vóór mutatie reserves	**129.692**	**1.264**	**1.264**	**-49.780**	**-49.491**	**-49.254**	**-48.039**
Toevoeging en onttrekking reserves							
Toevoeging reserves							
Onttrekkingen reserves				50.000	50.000	50.000	48.396
Saldo van baten en lasten na mutatie reserves	**129.692**	**1.264**	**1.264**	**220**	**509**	**746**	**357**

6.1 Toelichting

Baten

De exploitatie van Publiek Vervoer is beperkt van omvang. De bijdragen van de deelnemers zijn volgens een verdeelsleutel vastgesteld en toegezegd. De baten zijn verdeeld in twee categorieën:

- Structureel;
- Incidenteel.

Structureel:
De structurele baten zijn ter dekking van de reguliere activiteiten van Publiek Vervoer. Ze worden opgebracht door de deelnemers volgens een vastgestelde verdeelsleutel.

Incidenteel:
Kosten Doorontwikkeling
In 2024 is de bestemmingsreserve Stronger Combined hernoemd tot bestemmingsreserve Doorontwikkeling. Op dit moment wordt gewerkt aan een visie op Publieke Mobiliteit in onze provinciën. Deze visie is geënt op het eerder vastgestelde programma Inclusief Reizen. De visie heeft tot doel om een gemeenschappelijk belang te onderstrepen, (externe) middelen te vinden en aansluiting te hebben bij de landelijke visie vanuit verschillende ministeries. De doorontwikkeling naar Publieke Mobiliteit zal in de jaren 2026 tot en met 2029 worden opgepakt. Daarom is aan de lastenkant rekening gehouden met een post van € 50.000 per jaar. Hier staat een gelijke onttrekking aan de bestemmingsreserve Doorontwikkeling tegenover.

Voor nieuwe innovaties hebben we in deze begroting nog geen incidentele inkomsten opgenomen. De afgelopen jaren werden deze taak van het kenniscentrum en de doorontwikkelingen als nieuwe innovaties gezien en kwamen we in aanmerking voor diverse incidentele financiële ondersteuningen (subsidies). Wij hebben deelgenomen aan Europese en landelijke werkgroepen. Met het opgebouwde netwerk gaan we onderzoeken of bepaalde doorontwikkelingen opnieuw voor subsidie in aanmerking kunnen komen. Tijdens het schrijven van deze begroting is dit nog niet het geval en is in deze begroting hiermee geen rekening gehouden.

Lasten

De lasten zijn onderverdeeld in een tweetal structurele categorieën:

- Personeel;
- bedrijfsvoering PIOFACH (1)

Personeel

De personeelslasten bestaan uit de loonsom van de medewerkers in dienst bij Publiek Vervoer. Namelijk de directeur, manager Kennis en innovatie, een projectmedewerker, een relatiemanager, een projectleider en een medewerker bedrijfsbureau. Voor de overige taken huren we medewerkers in. Ook de reis-, opleidings- en algemene personeelskosten zijn hierin opgenomen.

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoeringskosten zijn ondersteunende kosten en worden in 2025 opnieuw ingericht. De nieuwe inrichting en de bijbehorende kosten worden aan het bestuur voorgelegd voor akkoord, alvorens deze te implementeren. Omdat nog niet bekend is hoe hoog de kosten van bedrijfsvoering in de nieuwe situatie zullen zijn, is uitgegaan van de situatie zoals in 2024. Indien de kosten na bestuurlijke besluitvorming hoger of lager uitvallen, wordt een begrotingswijziging aan het bestuur voorgelegd.

[1] *Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting.*

6.2 Incidentele lasten

Doorlooptijd/ aanbesteding contracten

De huidige contracten met de vervoerders eindigen in 2026 en de nieuwe concessie zal met ingang van 1 augustus 2026 gaan rijden. Eind 2023 is begonnen met de voorbereiding van de aanbesteding van de nieuwe contracten. In opdracht van de deelnemers is er onder leiding van Publiek Vervoer een projectgroep opgericht die het aanbestedingstraject begeleidt. In 2025 zal de aanbesteding en vervolgens de gunning en de implementatie plaatsvinden. De implementatie wordt in 2026 afgerond.

6.3 Mutaties in reserves en voorzieningen

In de vorige paragraaf is aangegeven dat er incidentele opdrachten zijn. Deze opdrachten kunnen niet naast onze gewone taken worden uitgevoerd en hierdoor zullen we extra personeelskosten hebben. De daarmee samenhangende projectkosten worden gefinancierd uit de bestemmingsreserves. Bij de periodieke rapportage verantwoorden we naast de voortgang van de opdrachten ook het verloop van de bestemmingsreserves.

6.4 Mutaties in onvoorzien

In deze begroting is een bedrag van € 10.000 opgenomen als onvoorzien. Gedurende het jaar worden de onttrekkingen in beeld gebracht en de lasten overgeboekt naar de betreffende kostensoort.

7. Balans

7.1 Balans

(bedragen x € 1.000)				(bedragen x € 1.000)			
Activa				**Passiva**			
	31-dec-25	**31-dec-24**	**31-dec-23**		**31-dec-25**	**31-dec-24**	**31-dec-23**
Vaste activa				**Eigen vermogen**			
Immateriële vaste activa	0	0	0	Algemene reserve	63	63	60
Materiële vaste activa	0	0	0	Bestemmingsreserve	223	290	240
Financiële vaste activa	0	0	0				
				Gerealiseerd resultaat	0	144	53
				Totaal eigen vermogen	***286***	***497***	***353***
				Voorzieningen	0	0	0
				vaste schulden met een rente-typische looptijd van een ≥ 1 jaar	0	0	0
Totaal vaste activa	**0**	**0**	**0**	**Totaal vaste passiva**	**286**	**497**	**353**
Vlottende activa				**Vlottende passiva**			
Voorraden	0	0	0	*Netto-vlottende schulden*	*10*	*172*	*82*
				Banksaldi Schatkistbankieren	0	0	0
				Kasgeldleningen	0	0	0
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	*267*	*635*	*91*	Overige schulden	10	172	82
Vorderingen op openbare lichamen	0	312	91				
Overige vorderingen	0	3	0	*Overlopende passiva*	*0*	*2*	*0*
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	267	320	0	*Voorschotten overige Nederlandse overheidslichamen*	0	0	0
Overlopende activa	*0*	*7*	*0*	Verplichtingen die in het	0	2	0
Voorschotten overige Nederlandse overheidslichamen	0	3	0	begrotings-jaar zijn opgebouwd en die in het volgende jaar tot			
Overige vooruitbetaalde bedragen	0	4	0				
Liquide middelen	*29*	*29*	*344*				
kas- en banksaldi	29	29	344				
Totaal vlottende activa	**296**	**671**	**435**	**Totaal vlottende passiva**	**10**	**174**	**82**
Totaal	***296***	***671***	***435***	***Totaal***	***296***	***671***	***435***

7.2 Toelichting

Activa

Vaste activa

Niet van toepassing. Publiek Vervoer beschikt niet over vaste activa en is niet voornemens om activa aan te schaffen.

Voorraden

Publiek Vervoer beschikt niet over voorraden.

Vlottende activa

Vorderingen

Onder de vlottende activa zijn de vorderingen opgenomen.

Overlopende activa:

Onder de overlopende activa zijn de voorschotten en overige vooruitbetaalde bedragen opgenomen.

Liquide middelen

Banksaldo en schatkistbankieren

We beschikken over een eigen bankrekening bij de BNG bank. Het saldo van de betreffende bankrekening is opgenomen onder de liquide middelen. Het saldo bestaat uit het rekeningresultaat van de voorgaande jaren.

Passiva

Vaste passiva

Onder de vaste passiva is het begrote resultaat weergegeven dat voortvloeit uit de exploitatie. Het saldo van de jaarrekening wordt gestort in de algemene reserve, waardoor er initiatieven gefinancierd kunnen worden.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden de kortlopende schulden en de vooruit ontvangen bedragen dan wel de nog te betalen bedragen weergegeven. Voor ons gaat het om de verhouding met de deelnemers.

Langlopende financiële verplichtingen en rechten

Publiek Vervoer heeft op het moment van schrijven geen langlopende financiële verplichtingen of rechten.

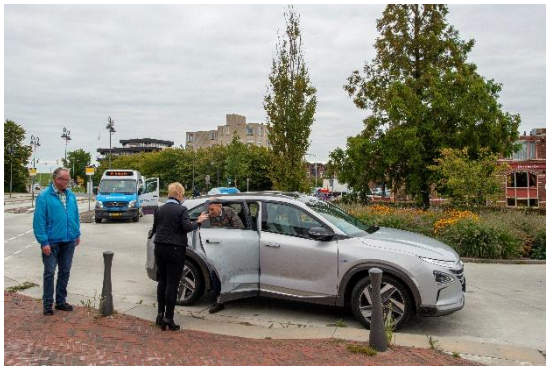
Bijlagen

Wmo-vervoer

Leerlingenvervoer

Hubtaxi

Buurtbus

Bijlage 1 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

	Taakveld	Baten	Lasten	Saldo
0.1	Bestuur			€ -
0.2	Burgerzaken			€ -
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden			€ -
0.4	Overhead	€ 1.096.549	€ 1.146.329	€ -49.780
0.5	Treasury			€ -
0.61	OZB woningen			€ -
0.62	OZB niet-woningen			€ -
0.63	Parkeerbelasting			€ -
0.64	Belastingen overig			€ -
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds			€ -
0.8	Overige baten en lasten			€ -
0.9	Vennootschapsbelasting			€ -
0.10	Mutaties reserves	€ 50.000	€ -	€ 50.000
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		€ -49.780	€ 49.780
0.0	**Bestuur en ondersteuning**	**€ 1.146.549**	**€ 1.096.549**	**€ 50.000**
1.1	Crisisbeheersing en brandweer			€ -
1.2	Openbare orde en veiligheid			€ -
1.0	**Veiligheid**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
2.1	Verkeer en vervoer			€ -
2.2	Parkeren			€ -
2.3	Recreatieve havens			€ -
2.4	Economische havens en waterwegen			€ -
2.5	Openbaar vervoer			€ -
2.0	**Verkeer, vervoer en waterstaat**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
3.1	Economische ontwikkeling			€ -
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur			€ -
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen			€ -
3.4	Economische promotie			€ -
3.0	**Economie**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
4.1	Openbaar basisonderwijs			€ -
4.2	Onderwijshuisvesting			€ -
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken			€ -
4.0	**Onderwijs**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
5.1	Sportbeleid en activering			€ -
5.2	Sportaccomodaties			€ -
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie			€ -
5.4	Musea			€ -
5.5	Cultureel erfgoed			€ -
5.6	Media			€ -
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie			€ -
5.0	**Sport, cultuur en recreatie**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie			€ -
6.2	Wijkteams			€ -
6.3	Inkomensregelingen			€ -
6.4	Begeleide participatie			€ -
6.5	Arbeidsparticipatie			€ -
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)			€ -
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+			€ -
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-			€ -
6.81	Geëscaleerde zorg 18+			€ -
6.82	Geëscaleerde zorg 18-			€ -
6.0	**Sociaal Domein**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
7.1	Volksgezondheid			€ -
7.2	Riolering			€ -
7.3	Afval			€ -
7.4	Milieubeheer			€ -
7.5	Begraafplaatsen en crematoria			€ -
7.0	**Volksgezondheid en milieu**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
8.1	Ruimtelijke ordening			€ -
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)			€ -
8.3	Wonen en bouwen			€ -
8.0	**Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuw**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
	TOTAAL	**€ 1.146.549**	**€ 1.096.549**	**€ 50.000**

Bijlage 2 Beleidsindicatoren

Taakveld	Indicator	Eenheid	Waarde	Bron	Periode	Beschrijving
0. Bestuur en ondersteuning	inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur	22%	Begroting 2026	2026	Peildatum 15-2-2025
0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	100%	Begroting 2026	2026	Peildatum 15-2-2025

De beleidsindicatoren geven een mogelijkheid tot vergelijking tussen deelnemers en/of gemeenschappelijke regelingen. De overige beleidsindicatoren zijn niet van toepassing.

Bijlage 3 Bijdrage deelnemers

Bijdragen 2026	%		
Deelnemers			
Provincie Groningen		Excl BTW	Totaal incl BTW
Eemsdelta	4,83	€ 52.996	€ 64.125
Groningen	13,21	€ 144.854	€ 175.273
Het Hogeland	3,95	€ 43.314	€ 52.410
Midden-Groningen	5,43	€ 59.543	€ 72.047
Oldambt	4,19	€ 45.967	€ 55.620
Pekela	1,32	€ 14.496	€ 17.541
Stadskanaal	3,65	€ 40.046	€ 48.456
Veendam	2,56	€ 28.083	€ 33.980
Westerkwartier	4,23	€ 46.384	€ 56.125
Westerwolde	2,62	€ 28.730	€ 34.763
Provincie Drenthe			
Aa en Hunze	1,84	€ 20.176	€ 24.414
Assen	4,96	€ 54.389	€ 65.810
Borger-Odoorn	1,95	€ 21.383	€ 25.873
Coevorden	2,93	€ 32.129	€ 38.876
De Wolden	1,72	€ 18.861	€ 22.821
Emmen	9,63	€ 105.598	€ 127.773
Hoogeveen	4,85	€ 53.183	€ 64.351
Meppel	2,37	€ 25.988	€ 31.446
Midden Drenthe	2,36	€ 25.879	€ 31.313
Noordenveld	2,5	€ 27.414	€ 33.171
Tynaarlo	2,31	€ 25.330	€ 30.650
Westerveld	1,58	€ 17.325	€ 20.964
OV-bureau Groningen Drenthe	15,00	€ 164.482	€ 199.024
totaal	**100,00**	**€ 1.096.549**	**€ 1.326.824**

Gedurende 2025 worden de dienstverleningsovereenkomsten en de verdeelsleutel voor de kosten van de uitvoeringsorganisatie herijkt. Bovenstaand overzicht is nog gebaseerd op de huidige verdeelsleutel.

Bijlage 4 Formatie

Begroting 2026		
Functie	**FTE**	**Organisatie**
directeur	1,0	Publiek Vervoer
manager kennis en innovatie	1,0	Publiek Vervoer
relatiemanager	1,0	Publiek Vervoer
projectleider	0,9	Publiek Vervoer
projectmedewerker	0,7	Publiek Vervoer
medewerker bedrijfsbureau	0,8	Publiek Vervoer
dataspecialist	0,2	OV-bureau
juridisch adviseur	0,1	ZZP-er
controller	0,3	ZZP-er
adviseur doorontwikkeling	0,2	ZZP-er
functionaris gegevensbeheer		Extern bureau (Waker Cybersecurity)
financiële administratie		Gemeente SSC Groningen
personele administratie		Gemeente Emmen

In deze tabel is de formatie opgenomen zoals deze begin 2025 geldt. Op het moment dat er een besluit is genomen over de wijze waarop de inrichting van de bedrijfsvoering plaats gaat vinden, waardoor de bedrijfsvoering robuuster wordt, zal de formatie van Publiek Vervoer daarop aangepast worden. Deze aanpassing zal vooral gelden voor de ondersteunende functies.

Bijlage 5 Reserves

Naam reserve	Algemene reserve
Soort reserve	Algemene reserve
Functie reserve	Buffer
Huidige omvang	€ 63.244
Maximale omvang	10% van de begroting
Looptijd	Geen
Doel	Buffer om financiële tegenvallers en onvoorziene risico's te dekken.

Naam reserve	Doorontwikkeling
Soort reserve	Bestedingsreserve
Functie reserve	Besteding
Maximale omvang	€ 198.396
Looptijd	tot en met 2030
Doel	In 2024 is bepaald dat de bestemmingsreserve Stronger Combined hernoemd wordt tot reserve Doorontwikkeling. In 2024 is de position paper Inclusief Reizen vastgesteld. De projecten die hier uit volgen kunnen worden gefinancierd uit de bestemmingsreserve Doorontwikkeling.

Naam reserve	Aanbesteding nieuw contract doelgroepenvervoer
Soort reserve	Bestedingsreserve
Functie reserve	Besteding
Maximale omvang	€ 210.755
Looptijd	tot en met 2026
Doel	Voorbereiding aanbesteding Dit betekent dat er de komende jaren gewerkt gaat worden aan het voorbereiden en uitvoeren van het aanbestedingstraject. In het aanbestedingstraject zal een bestek worden geschreven. Daarna volgt de aanbesteding, de gunning en de implementatie. De doorlooptijd van deze processen is lang en hiervoor is extra capaciteit nodig. Dit heeft incidentele financiële gevolgen, maar we hebben nu nog onvoldoende beeld en kunnen deze kosten daarom nog niet in deze begroting opnemen.

Naam reserve	Smartplan
Soort reserve	Bestedingsreserve
Functie reserve	Besteding
Maximale omvang	€ 25.000
Looptijd	Geen
Doel	Ontwikkelen van een toekomstbestedig organisatieplan.

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00
Smilde Oons Huus Elzenlaan 10
ma 8:30 - 12:00
do 8:30 - 12:00

Publiek Vervoer Groningen Drenthe
t.a.v. de directeur

Datum: juli 2025
Behandeld door: Marco Korf
Zaaknummer: 4358686
Onderwerp: Zienswijze begroting Publiek Vervoer

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte directeur Publiek Vervoer Groningen Drenthe,

Als lid van de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer Groningen Drenthe ontvingen we op 31 maart 2025 uw begroting 2026. Uw begroting geeft ons een beeld van de financiën en het beleid van uw organisatie voor 2026.

Behandeling begroting in de gemeenteraad
De gemeenteraad heeft bij uw begroting 2025 een advies van ons college van burgemeester en wethouders ontvangen. We hebben uw begroting inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 3 juli 2025. De behandeling geeft ons geen aanleiding om een zienswijze op uw begroting te geven.

Echter gezien de situatie als gevolg van de bezuinigingen door het Rijk bij de gemeenten verzoeken wij u om binnen uw begroting op zoek te gaan naar interne bezuinigingsmogelijkheden voor de komende jaren. Het Ravijn lijkt voor de korte termijn minder diep, maar op langere termijn is de financiële situatie bij de gemeente niet opgelost. De raad van de gemeente Midden-Drenthe is van mening dat ook Gemeenschappelijke Regelingen hieraan een bijdrage moeten leveren en roept ze hiertoe op om ook voor de langere termijn binnen de begrotingen op zoek te gaan naar eigen middelen bijvoorbeeld door ruimte binnen begroting te benutten.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Marco Korf, beleidsmedewerker aanwezig op maandag tot en met vrijdag op telefoonnummer 0593 539 311 of via e-mailadres m.w.korf@middendrenthe.nl.

Met vriendelijke groet,
de gemeenteraad van Midden-Drenthe,

de raadsgriffier,
C.A.M. Bodewes

de voorzitter,
J. Zwiers

Gemeenteraad

Dossiernummer	1912
Extern Zaak ID	4936893
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.3
Titel	Begroting 2026, jaarstukken 2024 en begrotingswijziging 2025 GGD Drenthe

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissievergadering Zorg en Welzijn	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
De gemeenteraden van Drenthe hebben via het winteroverleg kaders mee kunnen geven voor in de concept begroting. Vervolgens heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Drenthe de concept begroting 2026 en begrotingswijziging 2025 vastgesteld in de vergadering van 9 april
2025 en ermee ingestemd om de concept begroting en begrotingswijziging voor zienswijze aan de gemeenteraden voor te leggen. Met dit voorstel wordt de raad de mogelijkheid geboden een zienswijze in te dienen en kennis te nemen van de jaarstukken.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Zorg en Welzijn van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025

Portefeuillehouder: Wethouder Smit

De raad besluit:
1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR GGD Drenthe.
2. Onder voorbehoud van de afhandeling van de zienswijze, in te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GGD Drenthe.
3. Een zienswijze in te dienen op de begroting 2026 en begrotingswijziging 2025 van de GR GGD Drenthe.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR GGD Drenthe.
2. Onder voorbehoud van de afhandeling van de zienswijze, in te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GGD Drenthe.
3. Een zienswijze in te dienen op de begroting 2026 en begrotingswijziging 2025 van de GR GGD Drenthe.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Onderwerp: Begroting 2026, jaarstukken 2024 en begrotingswijziging 2025 GGD Drenthe

Informatie

Datum	28 april 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Miriam Smid-Mos	☒ Financieel adviseur: Rolf Bloem
Zaaknummer		☐ Communicatieadviseur:
Portefeuillehouder	Jan Zwiers	☐ Juridisch adviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☐ Inkoopadviseur:
Besluitvormend orgaan	College/ raad	☐ Bestuursadviseur:
In het PFO besproken?	Ja	☐ Informatieadviseur:
		☐ HR adviseur:
		☐ Team:
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:

1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR GGD Drenthe.
2. De gemeenteraad voor te stellen om, onder voorbehoud van de afhandeling van de zienswijze, in te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR GGD Drenthe.
3. De gemeenteraad voor te stellen om een zienswijze in te dienen op de begroting 2026 en begrotingswijziging 2025 van de GR GGD Drenthe.
4. De ontwerpbegroting, concept zienswijze en toelichting op het voorstel voorafgaand aan de zomermarkt op 21 mei te delen met de raadsleden.

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR GGD Drenthe.
2. Onder voorbehoud van de afhandeling van de zienswijze, in te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GGD Drenthe.
3. Een zienswijze in te dienen op de begroting 2026 en begrotingswijziging 2025 van de GR GGD Drenthe.

Aanleiding

Wat doet de GR GGD Drenthe?

GGD Drenthe werkt aan gezondheid voor de Drenten. De publieke gezondheidszorg is te karakteriseren als zorg die collectief door de overheid wordt georganiseerd. Deze zorg wordt deels

actief en deels ongevraagd aangeboden aan mensen. Er ligt een sterk accent op preventie. Namens de gemeenten van Drenthe levert GGD Drenthe een bijdrage aan het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid. Daarbij is het streven naar zoveel mogelijk gezondheidswinst voor de Drentse inwoners. De GGD werkt aan de hand van de volgende (nieuwe) programma-indeling. Dit zijn:

1. Gezondheid en leven. Hieronder vallen de onderdelen gericht op gezondheidsbevordering en preventie.
2. Samen veilig. Hieronder vallen de onderdelen gericht op sociale veiligheid waaronder Veilig Thuis Drenthe (verder VTD).
3. Publieke zorg en dienstverlening. En hieronder vallen de “productie-onderdelen” waar bijvoorbeeld de Jeugdgezondheidszorg (JGZ),Technische hygiënezorg (o.a. inspecties Kinderopvang) en het Rijksvaccinatieprogramma, onderdeel van uitmaken.

Er zijn veel ontwikkelingen in het maatschappelijk en fysieke domein waaraan GGD Drenthe haar bijdrage levert. GGD Drenthe is voor de gemeenten in Drenthe een belangrijke kennispartner en adviseur als het gaat over het versterken en bevorderen van de publieke gezondheid. Zij hanteren daarbij de strategie “health for all policies/ integraal gezondheidsbeleid” wat platgeslagen betekent dat de belangrijkste sectoren binnen en buiten het volksgezondheidsdomein samenwerken aan het aspect gezondheid.

Aanleiding

Er wordt aan de gemeenteraad gevraagd om:

1. In te stemmen met de concept begroting 2026. De raad kan desgewenst een zienswijze geven.
2. In te stemmen met een voorgestelde begrotingswijziging van het jaar 2025. Ook hier kan desgewenst een zienswijze worden gegeven.
3. De concept jaarstukken 2024 ter kennisname aan te nemen.

Proces

De gemeenteraden van Drenthe hebben via het winteroverleg kaders mee kunnen geven voor in de concept begroting. Vervolgens heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Drenthe de concept begroting 2026 en begrotingswijziging 2025 vastgesteld in de vergadering van 9 april 2025 en ermee ingestemd om de concept begroting en begrotingswijziging voor zienswijze aan de gemeenteraden voor te leggen. Op de zomermarkten, die in mei plaatsvinden, krijgen raadsleden een toelichting op de begroting en vervolgens kan een zienswijze worden ingediend.

Argumenten

Concept begroting 2026

Het bestuur van de GGD Drenthe heeft op 9 april 2025 de ontwerp meerjarenbegroting 2026 -2029 (verder: begroting 2026) vastgesteld. Op 14 april is deze door de deelnemers ontvangen met het verzoek deze door te leiden naar de gemeenteraad. De gemeente Midden-Drenthe is één van de deelnemers. De gemeenteraden kunnen uiterlijk 30 juni hun zienswijzen kenbaar maken. Het bestuur is voornemens om de begroting 2026 op 10 september 2025 vast te stellen, overwegende de eventuele zienswijzen en commentaren. Het bestuur zendt de vastgestelde begroting vóór 15 september aan de toezichthouder van de provincie Drenthe en haar opdrachtgevers.

Inhoudelijk
De GGD gaat meer focus aanbrengen als gevolg van Rijksbezuinigingen en de financiële positie van gemeenten. Naast de wettelijke taken gaat de focus op basis van wetenschappelijke inzichten naar:

- Kansrijke Start
- Mentale weerbaarheid
- Milieu en Gezondheid

Vanuit het laatste focuspunt wordt met ingang van 2026 de extra benodigde inzet omgezet van tijdelijke naar structurele financiering. De inzet is gericht op advisering in het kader van de Omgevingswet. In Midden-Drenthe hebben we in 2024 meerdere keren gebruik gemaakt van de expertise van de GGD op het gebied van de gezonde leefomgeving. En we verwachten daar in de toekomst nog meer gebruik van te gaan maken als gevolg van bijvoorbeeld de verdere uitrol van de Omgevingswet.

Verder zijn er een aantal autonome ontwikkelingen. Dat zijn:

1. Invoering van een elektronisch voorschrijfsysteem voor medicijnen (verplichting)
2. Vervanging van het elektronisch patiëntendossier voor het vakgebied seksuele gezondheid (verplichting)
3. Project “Samen Sterk” (niet verplicht, maar wenselijk)

Bijdrage Midden-Drenthe
Voor Midden-Drenthe betekenen deze ontwikkelingen dat de gemeentelijke bijdrage wijzigt, zoals te zien in de paragraaf financiën. Concreet ontstaat in 2026 een voordeel van € 32.040. Onze structurele begroting met betrekking tot VTD wordt bijgesteld naar het niveau van de conceptbegroting van de GGD. Dat komt omdat de structurele extra bijdrage van € 60.000 voor de transformatie van VTD niet meer nodig is.
Na 2026 ontstaat een nadeel op de gemeentelijke begroting.

Zienswijze begroting 2026
De raad heeft de gelegenheid om een zienswijze op de ontwerpbegroting in te dienen. Op twee punten dienen we een zienswijze in.

1. Op verzoek van de raad in samenwerking met de raadwerkgroep Ravijn vragen we de GGD om binnen hun begroting op zoek te gaan naar interne bezuinigingsmaatregelen voor de komende jaren. Het ravijn lijkt voor de korte termijn minder diep, maar op de langere termijn is de financiële situatie van de gemeente niet opgelost.

2. We stemmen niet in met het voorstel om de bijdrage te verhogen als gevolg van het project “Samen Sterk”. Het project is weliswaar zeer wenselijk, maar niet verplicht. De kosten die voortkomen uit “Samen Sterk” hebben betrekking op de bedrijfsvoering van de GGD. Wij zijn van mening dat de GGD kan anticiperen op deze kosten en deze kosten niet voor rekening van de gemeenten gebracht zouden moeten worden.

Begrotingswijziging 2025
Er zijn een aantal autonome ontwikkelingen die maken dat de vastgestelde begroting van de GGD voor 2025 niet meer volstaat waardoor een begrotingswijziging nodig is.

Het gaat om de volgende ontwikkelingen met daarachter de bedragen (incidenteel/ structureel) waar het voor Midden-Drenthe om gaat. Onderdeel 1 is verwerkt in de jaarstukken (bestemming resultaat). De overige mutaties, onderdeel 2 t/m 5, zijn verwerkt in de kadernota 2026. Onderdeel 6 heeft geen consequenties voor onze begroting.

1. JGZ Oekrainse kinderen: € 35.850 (I)
2. Rijksvaccinatieprogramma: € 9.496 (S)
3. Kwaliteitseisen Kinderopvang: € 3.041 (I)
4. Elektronisch Voorschrijfsysteem Elektronisch Patiëntendossier: € 6.770 (S)en € 6.093 (I)
5. Project “Samen Sterk”: € 20.309 (S)
6. Interne oplossing taakstelling begroting/ verlaging formatie VTD

Ontwikkelingen 1 t/m 3
Onderdeel 1 kan worden gedekt uit de een daarvoor ontvangen bijdrage in de decembercirculaire 2024. Dit staat als bestemmingsvoorstel opgenomen in de jaarstukken 2024. Voor de ontwikkelingen onder punt 2 en 3 krijgt de gemeente ook middelen via het gemeentefonds op basis van de circulaires in 2025. De begrotingswijziging is noodzakelijk om het budget vanuit het gemeentefonds bij de GGD te krijgen. Het kost de gemeente geen extra geld.

Ontwikkeling 4
Voor de ontwikkelingen onder punt 4 krijgt de gemeente geen budget via het gemeentefonds. De GGD is echter wel verplicht om de systemen in te voeren. Omdat de GGD volgens de Drentse afspraken geen reserve voor dergelijke ontwikkelingen mag hebben, komen de kosten voor rekening van de Drentse gemeenten.

Ontwikkeling 5
Voor de ontwikkeling met betrekking tot punt 5, het project “Samen Sterk” krijgt de gemeente geen middelen via het gemeentefonds. Het project “Samen Sterk”, is weliswaar zeer wenselijk, maar niet verplicht. De kosten die voortkomen uit “Samen Sterk” hebben betrekking op de bedrijfsvoering van de GGD. Zie ook de tekst *“Zienswijze begroting 2026”.*

Ontwikkeling 6
De laatste ontwikkeling (punt 6) gaat over de verlaging van de formatie van VTD. In het kader van de transitie van Veilig Thuis Drenthe is steeds de verwachting uitgesproken dat dit op termijn zou leiden tot een reductie van de formatie van Veilig Thuis. De GGD acht een verlaging van de formatie in 2025 mogelijk en stelt voor om de voorziene besparing van € 300.000 te effectueren. VTD wordt additioneel gefinancierd. Concreet houdt het voorstel in deze bezuiniging ten gunste te laten komen van de basisfinanciering waardoor deze wijziging voor een zienswijze aan de raad wordt voorgelegd. Voor onze eigen begroting ten aanzien van de uitgaven voor VTD heeft het voorstel van de GGD geen gevolgen.

Zienswijze begrotingswijziging 2025
De raad heeft de gelegenheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2025 in te dienen. De voorgestelde wijzigingen zijn akkoord met uitzondering van de bijdrage voor het project “Samen Sterk”. De argumenten zijn hetzelfde als bij de zienswijze op de begroting 2026.

Jaarstukken 2024
In de AB vergadering van 9 april 2025 zijn de jaarstukken 2024 vastgesteld. De jaarstukken worden u door middel van dit voorstel ter informatie aangeboden. Er is sprake van een positief resultaat in 2024 van € 328.000. Er worden een aantal voorstellen gedaan voor het bestemmen van het resultaat op basis van de afspraken in “Samen werken voor Drenthe” waar het AB mee akkoord is gegaan.

Met ingang van 2023 geeft het DB een verklaring af over de rechtmatigheid, ter vervanging van de verklaring van de accountant. Deze verklaring is opgenomen in de jaarrekening op pagina 89. De accountant heeft verder een goedkeurende verklaring afgegeven die als bijlage is meegestuurd.

De gemeenteraad neemt de jaarstukken 2024 ter kennisname aan.

Kanttekeningen

Concept begroting 2026

Via een zienswijze geven we aan dat we vanuit Midden-Drenthe niet instemmen met de voorgestelde uitgaven voor het project “Samen Sterk”. Kanttekening is dat er minimaal 7 gemeenten hetzelfde standpunt in zullen moeten nemen anders zijn we alsnog verplicht bij te dragen.
Voor Midden-Drenthe ziet de meerjarenraming er na 2026 negatief uit (zie financiën).

Begrotingswijziging 2025
Zie de kanttekening benoemd onder “Concept begroting 2026 ten aanzien van het project “Samen Sterk”.

Financiën

Onderstaand staan de gevolgen voor de begroting verwerkt in 2025 en 2026. Dit is verwerkt in de kadernota/VJN 2025.

Mutatie Lias: Kadernota/VJN 2025	2026	2027	2028	2029
Basistaken	3.891	30.606	37.326	81.970
Overige programma's	43.009	57.863	62.699	84.914
Huisvesting	-5.655	-3.481	-3.094	921
VTD	-73.285	-64.226	-64.268	-46.829
Saldo	**-32.040**	**20.762**	**32.663**	**120.976**

Het jaar 2029 wijkt af omdat de inkomsten en uitgaven in deze jaarschijf nog niet juist staan opgenomen.

Communicatie/inwonersparticipatie

De voorstellen voor begroting en jaarstukken van Gemeenschappelijke Regelingen worden zoveel mogelijk gebundeld aangeleverd bij college en gemeenteraad.

Vervolg

De concept zienswijze, de toelichting en begroting die bij dit voorstel zijn gevoegd, gaan ter voorbereiding van de zomermarkt naar de raadsleden.
Daarna worden de stukken uit onderliggend voorstel in de commissie Zorg en Welzijn en vervolgens in de raadsvergadering van juni besproken.

Na bespreking en goedkeuring van de concept zienswijze in commissie en raad ontvangt de Gemeenschappelijke Regeling GGD de zienswijze van de gemeente Midden-Drenthe.

Bijlagen

- Aanbiedingsbrief begroting 2026
- Ontwerpbegroting 2026
- Raadsbrief zienswijze
- Brief begrotingswijziging 2025
- Aanbiedingsbrief jaarstukken 2024
- Jaarstukken 2024 inclusief verklaring
- Accountantsverslag

Bezoekadres
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen

Postadres
Postbus 144
9400 AC Assen

T 0592 - 30 63 00
F 0592 - 31 42 48
E info@ggddrenthe.nl
I www.ggddrenthe.nl

Retouradres: Postbus 144, 9400 AC Assen
Aan de gemeenteraden van de
Drentse gemeenten
t.a.v. de Griffies
i.a.a. de Colleges B & W

Datum	14 april 2025
Ons kenmerk	U250118/GM/SdJ/RW
uw kenmerk	
Behandeld door	G. Meijer/S. de Jong
Onderwerp	aanbieding ontwerpbegroting 2026 GGD Drenthe voor zienswijze

Geachte gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de ontwerpbegroting 2026 (inclusief de meerjarenraming 2026-2029) aan. De ontwerpbegroting is voorlopig vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 9 april jl. Deze wordt u nu voor zienswijze voorgelegd. Na ommekomst van de zienswijzen zal het Dagelijks Bestuur in een reactie aan de raden aangeven welke consequenties zij hieraan verbindt. Daarna zal de begroting 2026 in september door het Algemeen Bestuur definitief worden vastgesteld.

In de beleidsbrief 2026 die wij u in december 2024 hebben gestuurd hebben wij aangegeven dat wij ons bewust zijn van het feit dat 2026 voor veel gemeenten een moeilijk financieel jaar zal zijn. Dit gepaard met het feit dat ook de Rijksoverheid bezuinigingsmaatregelen doorvoert op het terrein van de publieke gezondheid maakt het noodzakelijk dat wij meer focus aanbrengen in onze taken en strategische koers. Wij willen ons richten op die activiteiten die vanuit het perspectief van publieke gezondheid maximaal bijdragen aan de gezondheid van de Drentse bevolking. Dit vanuit ons motto ‘Van ziekte en zorg naar gezondheid en veerkracht’. Op grond van wetenschappelijke inzichten houdt dit in dat wij ons, naast en binnen onze basistaken, vooral zullen inzetten op de onderwerpen Kansrijke Start, Mentale weerbaarheid en Milieu en Gezondheid. In de ontwerpbegroting kunt u lezen hoe wij daar in 2026 invulling aan willen geven. In het kader van het focuspunt Milieu en Gezondheid is de inzet van extra inzet van capaciteit op het gebied van advisering aan gemeenten in het kader van de Omgevingswet structureel opgenomen in de begroting. Tot en met 2025 is deze inzet additioneel gefinancierd. In de praktijk blijkt de advisering in de duidelijke behoefte van de gemeenten te voorzien.

Daarnaast hebben wij in de beleidsbrief aangegeven te maken te hebben met een aantal autonome ontwikkelingen, die wij vanwege de financiële afspraken in het kader van ‘Samenwerken voor Drenthe’ niet zelf kunnen opvangen binnen de begroting. Dit betreft de verplichte invoering van een elektronisch voorschrijfsysteem voor medicatie, de vervanging van een elektronisch patiëntendossier voor seksuele gezondheid en de implementatie van een capaciteits- en roostersystematiek binnen GGD Drenthe. Deze noodzakelijke investeringen zijn opgenomen in de Begrotingswijziging 2025, die u tevens voor zienswijze wordt voorgelegd, en hebben (deels) een doorwerking in de begroting 2026 e.v.

Tenslotte hebben wij conform de afspraken ‘Samenwerken voor Drenthe’ de loon- en prijsindexatie verwerkt in de begroting.

Naar aanleiding van de beleidsbrief 2026 hebben wij in de afgelopen maanden bij diverse gemeenten in winter/voorjaarsoverleggen met gemeenteraden geparticipeerd. In deze overleggen hebben wij onze voornemens gedeeld en hierover met raadsleden van gedachten gewisseld. Wij hebben deze overleggen als zeer plezierig ervaren en ook geconstateerd dat onze voornemens door de raden positief worden ontvangen.

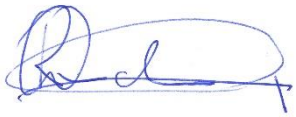
Wij zullen tijdens de zomermarkten, die worden georganiseerd voor de gemeenschappelijke regelingen, een nadere toelichting geven over de opzet en inhoud van deze begroting. Bij deze markten is ook voldoende ruimte voor een verder gesprek hierover.
Deze bijeenkomsten vinden plaats op:

- 12 mei in Assen voor Aa en Hunze, Assen, Noordenveld en Tynaarlo;
- 21 mei in Diever voor Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Westerveld en De Wolden;
- 26 mei in Exloo voor Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen.

Graag ontvangen wij uw zienswijze uiterlijk 30 juni 2025.

Mochten er vragen zijn naar aanleiding van deze brief of de ontwerpbegroting, dan kunt u zich richten tot onze directiesecretaris via: g.meijer@ggddrenthe.nl

Met vriendelijke groet,

R. Wanders,
Voorzitter

N. Vedelaar,
Secretaris

Bijlage

Beleidsbegroting | 2026

Inclusief Meerjarenraming 2026-2029

GGD Drenthe | juni 2025
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen
T. (0592) 306 300
E. info@ggddrenthe.nl
I. www.ggddrenthe.nl

GGD Drenthe

Inhoud

Inhoud		2
Voorwoord		**4**
Beleidsbegroting 2026		**5**
1.	**Inleiding**	**5**
2.	**Programma's**	**7**
2.1	**Programma Gezondheid en Leven**	**7**
2.1.1.	**Advies en beleid Gezondheid & Leven**	**7**
2.1.2.	**Epidemiologie & Data**	**9**
2.1.3.	**Milieu en gezondheid**	**11**
2.1.4.	**Additionele dienstverlening**	**13**
2.1.5.	**Begroting programma Gezondheid en Leven**	**15**
2.2	**Programma Publieke Zorg en Dienstverlening**	**17**
2.2.1.	**Infectieziektebestrijding**	**17**
2.2.2.	**Tuberculosebestrijding**	**18**
2.2.3.	**Technische Hygiënezorg**	**19**
2.2.4.	**Jeugdgezondheidszorg**	**20**
2.2.5.	**Rijksvaccinatieprogramma (alle leeftijden)**	**22**
2.2.6.	**Seksuele gezondheid**	**23**
2.2.7.	**Additionele dienstverlening**	**25**
2.2.8.	**Begroting programma Publieke Zorg & Dienstverlening**	**28**
2.3	**Programma Samen Veilig**	**31**
2.3.1.	**Openbare Geestelijke Gezondheidszorg, Vangnet & Advies**	**31**
2.3.2.	**PSHi/PSHOR**	**31**
2.3.3.	**Additionele dienstverlening**	**32**
2.3.4.	**Begroting programma Samen Veilig**	**36**
2.3.5.	**Begroting programma Crisis, Rampen en Incidenten**	**37**
3.	**Paragrafen**	**39**
3.1	**Paragraaf Bedrijfsvoering**	**39**
3.2	**Begroting programma bedrijfsvoering inclusief Samen Sterk**	**42**
3.3	**Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing**	**42**
3.3.1.	**Risicobeleid**	**43**
3.3.2.	**De weerstandscapaciteit**	**43**
3.3.3.	**Risicoparagraaf**	**44**
3.3.4.	**Weerstandspositie**	**46**
3.4	**Paragraaf Financiering**	**48**
3.4.1.	**Treasurystatuut**	**48**
3.4.2.	**Risicobeheer**	**49**
3.4.3.	**Renterisico kortlopende financiering (kasgeldlimiet)**	**49**
3.4.4.	**Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)**	**49**
3.4.5.	**Europese Monetaire Unie (EMU)-saldo**	**49**
4.	**Financiële begroting**	**51**
4.1	**Begroting 2026**	**51**
4.2	**Meerjarenraming 2026-2029**	**52**

4.3	**Gemeentelijke bijdragen 2026 – 2029**	**55**
4.4	**Additionele bijdrage 2026**	**58**
4.5	**Reserves en voorzieningen 2026-2029**	**59**
4.6	**Incidentele baten en lasten**	**61**
Bijlage 1	**Verklarende woordenlijst**	**63**
Bijlage 2	**Overige overzichten**	**65**

Voorwoord

De gezondheid van de Drentse inwoner staat onder druk. De Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024 laat zien dat sociaaleconomische ongelijkheid, een ongezonde leefstijl en een toenemende mentale problematiek onder jongeren grote uitdagingen vormen. Waar je wieg staat, bepaalt in toenemende mate je gezondheid en kansen op een lang en gezond leven. Tegen deze achtergrond wordt GGD Drenthe geconfronteerd met een financieel uitdagende periode. Het 'ravijnjaar' 2026, waarin gemeenten fors minder inkomsten krijgen, en de landelijke bezuinigingen op publieke gezondheid zetten de financiering van preventieve zorg en gezondheidsbevordering onder druk. Dit dwingt ons tot scherpe keuzes. Om te voorkomen dat de gezondheidsverschillen verder toenemen en de druk op de zorg en het welzijnswerk ondraaglijk wordt, is structurele inzet op publieke gezondheid meer dan ooit nodig.

Om de grote gezondheidsuitdagingen het hoofd te bieden en tegelijkertijd de financiële realiteit in ogenschouw te nemen, werken we in 2025 met gemeenten en bestuur aan een herijking van onze strategie en inzet. Dit betekent:

- Focus op de kerntaken van de GGD als crisisorganisatie en publieke gezondheidsinstantie.
- Extra inzet op thema's met de grootste impact op gezondheid: Kansrijke Start, Mentale Gezondheid en Gezonde Leefomgeving.
- Een kritische blik op bestaande taken, waarbij we beoordelen welke activiteiten het meeste bijdragen aan een gezond en veerkrachtig Drenthe.
- Efficiëntere organisatie en samenwerking, zodat middelen zo doelmatig mogelijk worden ingezet.

In de begroting 2026 beschrijven we hoe we onze dienstverlening hierop afstemmen en efficiënter organiseren. Dit vraagt om scherpe keuzes en een duurzame aanpak, zodat we ondanks de financiële uitdagingen blijven investeren in een gezonde toekomst voor alle Drenten. Samen met gemeenten en netwerkpartners zetten we stappen richting een gezonder en veerkrachtiger Drenthe, waarin preventie en samenwerking centraal staan. Het doel is te komen tot een compact en efficiënt basispakket, vertaald in een meerjarige basisbegroting. Dit zal zijn beslag moeten krijgen met ingang van de P & C cyclus 2027.

Namens het algemeen bestuur

Raymond Wanders — Voorzitter

Nelleke Vedelaar — Secretaris

Beleidsbegroting 2026

1. Inleiding

Hieronder schetsen we onze plannen voor 2026, gebaseerd op de organisatie-inrichting van de GGD zoals die begin 2025 geldt. Dit omvat de programma's 'Gezondheid en Leven', 'Publieke Zorg en Dienstverlening' en 'Samen Veilig'. Hoewel deze indeling helpt om structuur aan te brengen, doet ze geen recht aan de integrale aanpak die nodig is voor complexe gezondheidsvraagstukken. Samenwerking tussen programma's is essentieel om het principe van 'Health for All Policies' – gezondheid binnen alle beleidsdomeinen – optimaal te benutten. De komende jaren zet GGD Drenthe, naast en binnen de uitvoering van crisis- en wettelijke taken, extra in op drie gezondheidsthema's: Kansrijke Start, Mentale Gezondheid en Gezonde Leefomgeving. Deze thema's hebben immers de grootste impact op een gezonde generatie in 2040.

Kansrijke Start richt zich op preventie in de eerste 1000 dagen van een kind, cruciaal voor een gezonde groei en ontwikkeling. Dit omvat wetenschappelijk bewezen interventies zoals prenatale huisbezoeken, ondersteuning voor kwetsbare gezinnen, en educatie via programma's zoals VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) en Gezonde School. Doel van deze aanpak is gezondheidsproblemen voorkomen en wanneer het niet lukt om te voorkomen in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren zodat gezondheidsverschillen in Drenthe kleiner worden.

Voor Kansrijke Start zetten we extra in op:

- Jongerenparticipatie in het vergroten van de bewustwording rondom het belang van het investeren in de eerste duizend dagen van het leven.
- Het stimuleren en verder opschalen van bewustwording van jongeren en jongvolwassenen in het voortgezet onderwijs over het 'later' gezond zwanger worden en investeren in het belang van de eerste duizend dagen door het geven van preconceptielessen
- Samenwerking met de beide andere focusdomeinen op het gebied van het stimuleren en faciliteren van gezondheidsbeleid op scholen, wat ook weer nauw raakt aan de bewustwording rondom gezond zwanger worden op het voortgezet onderwijs
- Het opschalen van 'samen ouders groepen', om zo een bijdrage te leveren aan een sterke sociale basis voor jonge ouders.
- Actief participeren en adviseren in alle 12 de lokale coalities Kansrijke Start in Drenthe
- Een aanjaagfunctie binnen de Gezonde Marke met betrekking tot Kansrijke Start en de uitvoering op interventies.
- Agenderen en stimuleren we de inzet op een basisaanbod aan interventies Kansrijke Start voor de gehele regio
- Een extra signaleringsmoment vanuit het startmoment prenataal jeugdgezondheidszorg en monitoren we dit ook.
- Deelname aan en aanjager zijn van regionale en landelijke kennis- en leernetwerken Kansrijke Start
- Het continueren en uitbreiden van de samenwerking met de Alliantie van Kracht en Sport Drenthe
- Participatie binnen de geboortezorgnetwerken, denk aan de verloskundig samenwerkingsverbanden en het Consortium om daar ook de focus aanbrengen richting de collectieve preventie.
- Een verbindende rol in het samenbrengen van de verschillende ketenaanpakken vanuit het IZA.

Ook focussen we op de bevordering van **Mentale Gezondheid** en het versterken van welzijn en veerkracht in de samenleving. We zetten in op een levensloopaanpak, en op samenwerking met partners om te komen tot mentaal gezondheidsbeleid o.a. in de buurt en in de schoolomgeving. Voorbeelden zijn: mentaal welbevinden bespreekbaar maken, vroegtijdige signalering door de inzet van erkende interventies zoals STORM (gericht op depressie en suïcidepreventie voor jongeren op scholen) en kennisdeling. Investeren in mentale gezondheid zorgt voor een vermindering van de druk op de zorg en een verbetering van de kwaliteit van leven van inwoners.

Voor Mentale Gezondheid zetten we extra in op:

- Een samenhangende aanpak binnen het onderwijs gericht op gezondheid en welzijn van kinderen en jongeren, vanuit een gedeelde visie.
- Een verbeterde mentale gezondheid in de buurt, door samen te werken volgens de principes van 'health for all policies' en mét inwoners en partners van Gezonde Marke.
- Het effectief vormgegeven aan de Wet Integrale Suïcidepreventie.
- Een verkenning op mogelijkheden om de mentale gezondheid op de werkvloer van Drentse werkgevers te verbeteren.
- Inzicht verkrijgen naar sociale determinanten van regionale verschillen in mentale gezondheid in Drenthe door middel van promotie-onderzoek in samenwerking met het UMCG.

Gezonde Leefomgeving richt zich op het creëren van een fysieke en sociale omgeving die gezondheid en veiligheid bevordert en schadelijke invloeden op de gezondheid beperkt. Voorbeelden zijn het adviseren over omgevingen die uitnodigen tot bewegen, sociale interactie bevorderen en gezond gedrag stimuleren. Voorlichting en advisering over schadelijke milieufactoren, en hoe deze te beperken, zijn ook onderdeel van dit focusdomein. Het aanjagen van de samenwerking tussen sociaal en fysiek domein is essentieel voor duurzame impact.

Voor een Gezonde leefomgeving zetten we extra in op:

- Het stimuleren van gezondheid binnen het onderwijs, o.a. door in te zetten op de Gezonde School-aanpak in Drenthe. Hiervoor werken we samen met de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe II en implementeren we de aanpak in Borger-Odoorn, Coevorden, Emmen en Hoogeveen.
- Het stimuleren van een gezonde omgeving, waaronder een gezonde voedselomgeving, door het delen van informatieproducten voor gemeenten, waarin we actief samenwerken met kennispartners in de regio.
- Verkennen hoe gezondheid in Omgevingsvisies en -plannen geborgd kan worden, o.a. door actieve deelname in het Omgevingsplatform Drenthe, waarin met gemeenten en ketenpartners wordt samengewerkt.
- Het ophalen van praktijkvoorbeelden uit andere gemeenten over het stimuleren van een gezonde en veilige omgeving, o.a. door actieve participatie binnen de landelijke Academische Werkplaats Gezonde Leefomgeving, waarin GGD Drenthe als één van de partners betrokken is bij het evalueren van projecten op het gebied van een gezonde leefomgeving.
- Het actief participeren in de coalitie Gezondheid en Leefstijl binnen Gezonde Marke, om ervoor te zorgen dat het onderwerp 'gezonde leefomgeving', naast aandacht voor leefstijl in de zorg, voldoende wordt meegenomen in planvorming met partners.

2. Programma's

2.1 Programma Gezondheid en Leven

In het programma Gezondheid & Leven is de strategische kennis, onderzoeks- en adviesrol van de GGD belegd. De aan het programma verbonden adviseurs leveren integrale (afgestemde) strategische advisering op het gebied van gezondheid en sociale veiligheid aan gemeenten en partnerorganisaties op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Het fundament van de advisering is gelegen in de duiding van beschikbare (epidemiologische) data, onderzoek en vertaling van en naar (wetenschappelijke) toepasbare kennis en inzichten naar de lokale praktijk. De adviseurs vervullen een verbindende schakelrol naar gemeenten, partners, onderwijs- en onderzoeksinstellingen op inhoudelijke gezondheidsthema's. Ook intern hebben de adviseurs een verbindende rol om kennis vanuit de wetenschap en praktijk samen te brengen om ons zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten voor de gezondheid van de Drentse inwoner. Kerntaken van het programma zijn:

- **Strategisch partnerschap**: de integrale strategische agendering en advisering van vraagstukken die raken aan (publieke) gezondheid en sociale veiligheid.
- **Data, Duiden, Dialoog, Doen**: het integraal, structureel en op vraag monitoren van (publieke) gezondheid en sociale veiligheid in Drenthe.
- **Kennispartner**: het ontwikkelen, vergroten en delen van kennis op het gebied van (publieke) gezondheid en sociale veiligheid.
- **Verbinder in het netwerk:** van publieke en private partijen (stakeholders), gericht op het versterken van de gezondheid en veerkracht van de inwoners van Drenthe.
- **Aanjager, stimulator, facilitator, leider en innovator:** gericht op het vormgeven van initiatieven en oplossingen die de beweging van zorg naar gezondheid dienen.

2.1.1. Advies en beleid Gezondheid & Leven

Wat willen we bereiken?

- Het versterken van de gezondheid en veerkracht van de Drentse inwoner door gemeenten en andere partners te adviseren over integraal gezondheidsbeleid op basis van het Health for all Policies principe. Op basis hiervan kunnen gemeenten hun beleid gericht invulling geven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Integrale advisering gemeenten

In 2025 verschijnt de nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid, waarvoor de VTV-2024 een belangrijke bron is. Deze nota beschrijft de landelijke prioriteiten en geeft richting aan het lokale gezondheidsbeleid van gemeenten. Gemeenten hebben conform de Wet Publieke Gezondheid vervolgens tot medio 2027 de tijd om hun eigen gezondheidsbeleid door de raad te laten vaststellen. De GGD adviseert gemeenten, aansluitend op maatschappelijke ontwikkelingen en passend bij de lokale praktijk, in dit proces. Het 'Health for all policies' principe en kennisgedreven werken zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.
Daarnaast blijven we gemeenten adviseren in de uitvoeringsfase van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We ondersteunen in het monitoren van de GALA-plannen door het inzichtelijk maken en/of duiden van nieuwe data relevant voor de GALA doelstellingen.

We ontsluiten en delen actief kennis over de publieke gezondheid in Drenthe en in gemeenten. We agenderen, ook lokaal, relevante gezondheidsvraagstukken en verkennen nieuwe samenwerkingen met andere beleidsdomeinen zoals het onderwijs, ruimtelijke ordening en economie. In het bredere netwerk

van zorg- en andere partijen zetten wij ons in als expert, verbinder en aanjager om populatiegerichte gezondheidsbevordering op de kaart te zetten en te adviseren over kansen voor het versterken van gezondheid. Onze adviseurs sluiten aan bij lokale vraagstukken door op de hoogte te zijn van politieke ambities en regionale ontwikkelingen. Advies wordt intern integraal vormgegeven door samen te werken met collega's met verschillende expertise, zoals milieu en gezondheid, jeugdgezondheidszorg of Veilig Thuis Drenthe.

Participatie in Gezonde Marke

GGD Drenthe is actief betrokken bij de Gezonde Marke. We zijn vertegenwoordigd in de kerngroep en zijn bestuurlijk trekker van de coalities Mentale Gezondheid en Gezondheid en Leefstijl. Op het gebied van Vitaal Ouder Worden adviseren we gemeenten bij deze opgave op integraliteit en toepasbaarheid in hun beleid. Daarnaast heeft GGD Drenthe een regierol voor de monitoring van de Gezonde Marke, waarbij we samen met andere partners in Drenthe de voortgang, het proces en de geleerde lessen van de transitie van zorg naar gezondheid monitoren. Verder zetten we ons in 2026 in voor Gezonde Marke met de volgende taken:

- We blijven met de gemeenten en de andere partners van Gezonde Marke samenwerken met het onderwijs, om vanuit een gedeeld beeld de mogelijkheden te benutten om de mentale gezondheid van kinderen en jongeren te verbeteren. Aanpakken zoals Gezonde School of STORM kunnen opties zijn.
- We blijven met inwonersinitiatieven, gemeenten en de andere partners van Gezonde Marke bijdragen aan de bevordering van mentale gezondheid, gezonde leefstijl en leefomgeving in de buurt, waarbij we zoveel mogelijk aansluiten op al lopende bestaande wijkgerichte activiteiten.
- Met de Wet Integrale Suïcidepreventie, die per juli 2025 ingaat, is lokale inzet op suïcidepreventie niet meer vrijblijvend. Gemeenten kunnen zelf invulling geven aan hun aanpak op suïcidepreventie. GGD zal een actieve rol innemen bij de vormgeving van een aanpak suïcidepreventie.
- We verkennen wat we als GGD kunnen betekenen om ook de mentale gezondheid op de werkvloer te verbeteren in Drenthe.
- Binnen de coalitie gezondheid en leefstijl Gezonde Marke hebben we een voortrekkende rol in de ketenaanpakken regionaal, Kansrijke Start en Op gezonder gewicht volwassenen en kinderen. Wij werken hierbij vanuit een integrale blik.
- Binnen de coalitie Gezondheid en Leefstijl werken we aan een gezonde leefomgeving in Drenthe. Dit doen we door samen met partners het belang van een gezonde leefomgeving te agenderen op o.a. kinderdagverblijven en scholen.

Versterken kennis en adviesfunctie GGD Drenthe

In het GGD Drenthe kennisnetwerk worden op relevante gezondheidsthema's (wetenschappelijke) inzichten toepasbaar gemaakt voor de praktijk. We werken volgens de cyclus van data, duiden, dialoog en doen, waarbij een nauwe samenwerking en verbinding met externe professionals en inwoners gezocht wordt. We werken in kenniswerkplaatsen samen op de thema's: Kansrijke start, Mentale gezondheid, Gezonde Leefstijl en Leefomgeving, Infectiepreventie, Vitaal Ouder Worden, Sociale Veiligheid en Veerkracht en Onbegrepen Gedrag. Deze thema's worden allen getrokken door een strategisch adviseur. In deze thema's focussen we ons we ons specifiek op de achterliggende problematiek van gezondheidsachterstanden om gezondheidsverschillen te verkleinen. In het kennisnetwerk werken we op thema nauw samen in, zowel intern als in netwerken, met onderzoeks- en onderwijsinstellingen, professionele instituten, zorginstellingen en ketenpartners. We werven subsidies gericht op de ontwikkeling van kennis en innovaties en zoeken hierbij verbinding met partners voor implementatie. We

participeren in onderzoekprogramma's, verbinden ons aan lectoraten, hebben een actief en aantrekkelijk stage- en afstudeerbeleid en zijn een interessante leeromgeving voor trainees, AIOS, coschappen en specialisaties van artsen Maatschappij en Gezondheid. GGD Drenthe participeert in kennisnetwerken zoals de werkplaats sociaal domein en Aletta Jacobs School of Public Health. Vanaf 2025 is GGD Drenthe trekker van de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord Nederland, waarin nauw met GGD Groningen, Fryslân, het UMCG en het RIVM wordt samengewerkt aan de vertaling van wetenschappelijke inzichten op het gebied van publieke gezondheid naar de praktijk. Er worden daarnaast binnen GGD Drenthe kennissessies georganiseerd, waarin relevante inzichten uit wetenschap en praktijk worden gedeeld, voor medewerkers en voor externe geïnteresseerden vanuit het netwerk.

2.1.2. Epidemiologie & Data

Wat willen we bereiken?

- Data vormen een belangrijke bron en basis voor het ontwikkelen en monitoren van gezondheidsbeleid en -interventies. Uitvoer en analyse van de Gezondheidsmonitor en interne registraties dragen hieraan bij. We zetten actief in op het verzamelen, analyseren en duiden van data over de focusdomeinen Kansrijke Start, Mentale Gezondheid en Gezonde Leefomgeving.
- Iedere gemeente in Drenthe heeft een actueel integraal en breed populatie inzicht van gezondheid. Deze inzichten worden breed gedeeld en gemeenten worden ondersteund in het duiden van de data.
- Er is aandacht voor het duiden van data samen met relevante partijen, professionals en inwoners.
- Het ontsluiten en samenbrengen van eigen data en data uit andere bronnen draagt bij aan een integraal en verdiepend beeld van gezondheid op regionaal niveau, lokaal niveau en wijkniveau, bijvoorbeeld in de Datawerkplaats Mentale Gezondheid en in de gebiedsprofielen op onze Gezondheidsatlas.
- We hebben een regierol in de monitoring van de IZA regioplannen en werken hierin nauw samen met partners in de regio. Hierbij zoeken we aansluiting bij (landelijke) initiatieven en bij de IZA monitoring van de noordelijke provincies.
- We doen verdiepende analyses op onze data en verkennen de mogelijkheden om AI (kunstmatige intelligentie) toe te passen om zo nieuwe verbanden te leggen en nog beter inzicht te krijgen in de gezondheid van de Drent.
- Voor infectieziektebestrijding wordt actief ingezet op surveillance, onderzoek, kennisverbreding en verdieping.

Wat gaan we daarvoor doen?

Kennis gedreven werken
Kennis gedreven werken is één van de speerpunten van GGD Drenthe. Kennis gedreven werken heeft twee doelen: 1) inzicht in de gezondheid van de Drentse inwoner krijgen en 2) met de kennis uit data meer grip en inzicht krijgen op interne werkprocessen. Door het verzamelen, koppelen, analyseren en duiden van gezondheidsdata zoeken we naar antwoorden voor complexe gezondheidsvraagstukken. Het programma Gezondheid en Leven fungeert als aanjager voor kennis gedreven werken voor interne collega's en externe partners. Intern worden deze inzichten gebruikt voor advisering voor beleid, focus in uitvoering, monitoring van doelstellingen en evaluatie. Hierin zoeken we verbinding en werken we actief samen met collega's van de Datahub, Jeugdgezondheidszorg, Samen Veilig, infectieziektebestrijding en andere expertises van het programma Gezondheid en Leven. We werken indien mogelijk samen met externe partners om data te

verbinden en samen te duiden, bijvoorbeeld in de Datawerkplaats Mentale Gezondheid. Het duiden met verschillende professionals en relevante doelgroepen (zoals inwoners) krijgt hierin steeds meer aandacht. Onze epidemiologen doen verdiepende statistische analyses en verbinden deze uitkomsten met de strategische advisering op gezondheidsthema's in de kenniswerkplaatsen van GGD Drenthe. Nieuwe inzichten worden gedeeld op verschillende manieren, online op de gezondheidsatlas, maar ook door presentaties bij raadsvergaderingen of themabijeenkomsten voor beleidsprofessionals. Gemeenten krijgen inzicht in de gezondheid van de inwoner door informatie op onze gezondheidsatlas, relevante infographics of factsheets of gemeentebeelden die up-to-date zijn en passen bij het ontwikkelen of monitoren van lokaal gezondheidsbeleid.

Gezondheidsmonitor Jeugd
In het najaar van 2026 zal opnieuw de Gezondheidsmonitor Jeugd worden uitgevoerd. Landelijk is besloten dat deze met een jaar vervroegd wordt zodat er een betere balans is in de tijd met de andere monitors. Er is aandacht voor het duiden van de resultaten van de monitor naar regionaal en lokaal gezondheidsbeleid.

IZA en GALA
GGD Drenthe heeft een regierol voor de monitoring van IZA in Drenthe (Gezonde Marke). Samen met partners in de regio coördineert GGD Drenthe de monitoring van de werkagenda en de implementatie van het regioplan. Door te monitoren wordt in 2026 de voortgang van de activiteiten en processen uit de werkagenda Gezonde Marke en het Regioplan Drenthe en de impact daarvan op de transitie gevolgd en geëvalueerd. Daarnaast maken we inzichtelijk hoe projecten en activiteiten in relatie staan tot de ambitie van de Gezonde Marke. We houden zicht op de trends en ontwikkelingen van de prioritaire opgaven middels de realisatie van een update van het regiobeeld. Indien mogelijk worden bestaande monitoringsinitiatieven samengebracht in de regio om regionaal inzicht te krijgen in de transitie van zorg naar gezondheid. Onderdeel hiervan zijn de monitoring van de lokale GALA-plannen en preventieaanpakken. We werken samen met Groningen en Friesland, zijn verbonden landelijke monitoring van gezondheid en wisselen (waar mogelijk en opportuun) kennis uit met onderzoeksinstituten zoals Aletta Jacobs School of Public Health.

Panelonderzoek
Ons GGD-panel is een onderzoeksinstrument waarmee in een relatief korte tijd ervaringen, belevingen en meningen van inwoners van Drenthe in beeld kunnen worden gebracht. In 2026 bevragen we met regelmaat ons eigen panel over actuele onderwerpen, gerelateerd aan gezondheid. De uitkomsten worden op verschillende manieren gecommuniceerd met gemeenten en relevante partners en kunnen uitnodigen of inspireren tot vervolgonderzoek. Daarnaast investeren we in de werving van nieuwe panelleden.

Infectieziektebestrijding
Het analyseren en interpreteren van infectieziektedata geeft een belangrijk inzicht in het voorkomen en bestrijden van infectieziekten. Er wordt gebruik gemaakt van surveillancesystemen voor analyse en interpretatie van trends en epidemiologisch gelinkte casussen. Hiermee wordt een risicoprofiel voor de eigen GGD-regio ontwikkeld en onderhouden. Aan de hand van deze inzichten kunnen regionale en landelijke zorgprofessionals en beleidsmakers geïnformeerd worden over infectieziektesignalen. In 2026 wordt een aanvraag voor een regioproject gedaan bij het RIVM om wetenschappelijk onderzoek te kunnen doen op het gebied van preventie, publieke gezondheid en infectieziektebestrijding met als doel het genereren van inhoudelijke vakkennis, praktisch implementeerbare kennis en aanscherping beleid. Deze onderzoeksresultaten worden vertaald naar praktische implementeerbare kennis voor specifieke (kwetsbare) doelgroepen en vormen als ondersteuning bij landelijke richtlijnontwikkeling.

2.1.3. Milieu en gezondheid

Wat willen we bereiken?

- We zijn bij alle twaalf gemeenten betrokken als deskundige partner bij de ontwikkeling en advisering van de omgevingsvisie en omgevingsplannen en voorzien gemeenten van een integraal advies m.b.t. een gezonde leefomgeving.
- We bieden GGD-integrale advisering op het gebied van de leefomgeving en afstemming met andere GGD-teams.
- We ontwikkelen ons als een verbinder tussen het fysieke en sociale domein. Door vroegtijdig betrokken te zijn bij plannen die de leefomgeving veranderen dragen we bij aan een gezondheid bevorderende leefomgeving van de inwoners.
- In samenwerking met onze epidemiologen en adviseurs Publieke gezondheid en andere experts (of in kenniswerkplaatsen) verkrijgen wij nieuwe inzichten m.b.t. een gezonde leefomgeving en leveren hiervoor strategisch advies toepasbaar voor de lokale praktijk.
- Alle adviesvragen gericht aan de GGD worden binnen gestelde termijn via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) integraal beantwoord.
- We adviseren en informeren burgers, gemeenten en provincie over gezondheidsaspecten in relatie tot een mogelijke blootstelling aan milieu-determinanten en de gevolgen daarvan op de gezondheid.
- Vanwege een tekort aan opgeleide GAGS'en zetten we voor de korte termijn in op een poule vanuit een grotere regio dan Noord-Nederland. Op lange termijn is het doel om voldoende GAGS'en in Noord-Nederland op te leiden om de poule te vullen.
- Vanaf 2026 mogen wij gemeenten structureel adviseren over het bevorderen en beschermen van een gezonde leefomgeving.

Wat gaan we hiervoor doen?

Integrale advisering Gezonde Leefomgeving aan gemeenten
De gezonde leefomgeving krijgt steeds meer aandacht en is een speerpunt binnen veel facetten van populatie-gerichte gezondheidsbevordering. Gezondheid in de leefomgeving is nauw verweven met andere gezondheidsthema's zoals Mentale Gezondheid, Gezond en Veilig opgroeien en Vitaal ouder worden. Om gemeenten optimaal en vanuit het Health for all Policies principe integraal te adviseren werken we nauw samen met interne collega's van bijvoorbeeld infectieziektebestrijding of in de kenniswerkplaatsen. We ontsluiten nieuwe kennis in de kenniswerkplaats over een gezonde leefomgeving en maken deze toepasbaar voor de lokale praktijk. Hiervoor zullen bestaande (landelijke) databronnen worden gebruikt en geduid. Daarnaast zal er in de toekomstige gezondheidsmonitors ook meer ruimte komen voor vragen ten aanzien van de leefomgeving. Aan de hand van het koppelen en duiden van data krijgen gemeenten up-to-date inzicht in de impact van een gezonde leefomgeving op de gezondheid van de Drent.

Omgevingswet/gezonde leefomgeving
In januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. In verband hiermee wordt door de gemeenten een toenemend beroep op GGD Drenthe gedaan. Wij verwachten dat deze ontwikkeling zich in de komende jaren verder zal doorzetten.

- Visies, plannen en programma's: Veel Drentse gemeenten zijn met hun lokale omgevingsvisie en -plannen bezig. Bij het opstellen van deze instrumenten is de GGD een deskundige partner voor advies en ondersteuning over de inbedding van gezondheidsaspecten in de fysieke leefomgeving.

- Vooroverleg en vergunningverlening: Het DSO, waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden vergunningen kunnen aanvragen en kunnen kijken welke regels en beleid van toepassing zijn, is nu actief. Alle adviesvragen gericht aan de GGD zullen we integraal binnen de gestelde termijn in het DSO behandelen. Ook zijn we aangesloten bij de omgevingstafels van verschillende gemeenten.
- In 2024 zijn 2 adviseurs Gezonde Leefomgeving aangetrokken vanwege de toenemende vraag en aandacht voor de invloed van de fysieke leefomgeving op gezondheid. Deze adviseurs zijn voor 2024 en 2025 additioneel inzetbaar conform afspraken met het AB. Deze aandacht en urgentie voor de gezonde leefomgeving zal verder toenemen. Vanaf 2026 willen wij gemeenten structureel adviseren over de opgave voor een gezonde leefomgeving in beleid en de instrumenten van de Omgevingswet.
- We hebben een rol als kennispartner en/of procesbegeleider voor domein-overstijgende aanpakken waar het bevorderen van een gezonde leefomgeving een plek heeft.

Gezondheidsaspecten in opgaven van gemeenten
Voor het opstellen van adviezen en handelingsperspectieven volgen we nieuwe ontwikkelingen en wetenschappelijke literatuur op de voet en zorgen dat onze kennis en expertise hierover up-to-date is. We participeren in landelijke werkgroepen met andere Nederlandse GGD-en en het RIVM waardoor we ook ervaringen en ontwikkelingen bij andere regio's in Nederland en landelijke ontwikkelingen volgen. Denk hierbij aan onderwerpen zoals PFAS, gewasbeschermingsmiddelen, klimaat, gezonde voedselomgeving en gezondheid rondom industrie.

Kennisfunctie en Samenwerking Noord Nederland
In een nauwe Noord Nederlandse Samenwerking op het gebied van milieu en gezondheid wordt kennis en expertise uitgewisseld om dit domein met meer robuustheid en deskundigheid te kunnen borgen. Deze samenwerking zal ook in 2026 verder en steviger worden ingericht. In 2026 geven we een verdergaande noordelijke samenwerking met Groningen en Friesland verder vorm.

Advisering over klimaat en gezondheid
Energietransitie**:** De energietransitie is en blijft een belangrijke opgave voor gemeenten. Als gevolg van de energietransitie en doelstellingen die het kabinet wil realiseren verwachten we dat veel aandacht zal blijven voor het verduurzamen van woningen. Hierbij is ook een gezond binnenmilieu een belangrijk thema. Gekoppeld met de woningbouw opgave in Nederland is verduurzaming van woningen, scholen en verzorgingstehuizen een belangrijk onderwerp voor de publieke gezondheid. Ook richten we ons op gezondheidsaspecten van windturbines, warmtepompen, en andere ontwikkelingen en technologieën.

Klimaatadaptatie: De gevolgen van klimaatverandering worden steeds vaker merkbaar, denk aan water, hitte, droogte. De leefomgeving adaptief inrichten en het omgaan met het veranderende klimaat is en blijft een urgent onderwerp. We adviseren gemeentes tijdens klimaatdialogen over klimaatadaptatie en we helpen gemeentes bij het ontwikkelen van lokale hitteplannen.

Advisering over chemische stoffen in het milieu (industrie en gezondheid)
Er is toenemende aandacht voor industrie en gezondheid. Denk aan stoffen als PFAS die in de omgeving terecht komen. Maar ook gezondheidskundige effecten van microplastics en bijvoorbeeld medicijnresten die in het rioolwater terecht komen worden steeds belangrijker.

Van steeds meer stoffen wordt bekend wat de schadelijke gevolgen zijn voor de volksgezondheid. We hebben bij PFAS gezien hoe belangrijk het is aandacht te hebben voor de uitstoot van stoffen en meer

kennis te hebben over gezondheidseffecten van stoffen in ons milieu. Hier is steeds meer aandacht voor en zal ook in de toekomst onze aandacht blijven vragen.

Behandelen van meldingen en klachten
De GGD behandelt vragen, klachten en meldingen op het gebied van binnen- en buitenmilieu in relatie tot gezondheid. Naast burgers benaderen ook gemeenten, woningbouwcorporaties en provincie ons met vragen. We hebben hiervoor dagelijkse bereikbaarheidsdiensten voor spoedvragen, zoals bijvoorbeeld wanneer instellingen of burgers in aanraking komen met kwik, asbest of koolmonoxide. We maken een inschatting van mogelijke blootstelling aan milieu-determinanten en de gevolgen daarvan op de gezondheid. Soms wordt de GGD ook ingeschakeld voor nazorg na inzet van de Gezondheidskundig adviseur Gevaarlijke stoffen (GAGS).

Gezondheidskundig Adviseurs Gevaarlijke Stoffen
De GAGS wordt bij crises en rampen als gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen ingezet. Daarnaast neemt de GAGS in de voorbereidende fase deel aan oefeningen, informeert hij ketenpartners over zijn rol waarbij hij de meerwaarde van de GAGS bij crises en rampen benadrukt. Om 24/7 bereikbaar en beschikbaar Noord-Nederland te kunnen garanderen worden nieuwe GAGS functionarissen opgeleid.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Aantal meldingen/klachten	170	170	170	115
• Binnenmilieu	65	65	65	53
Aantal beleidsadviezen	50	50	50	82
Aantal GAGS inzetten in Drenthe	30	30	30	65
Aantal gemeenten waarin M&G actief is i.h.k.v. de Omgevingswet	12	12	12	12

2.1.4. Additionele dienstverlening
In veel Drentse gemeenten bieden wij additionele dienstverlening in de vorm van dienstverlening en extra inzet op projecten, programma's of aanpakken. Deze dienstverlening geeft een extra impuls aan de transitie van zorg naar gezondheid voor de Drentse inwoner. Voor 2026 bestaat onze additionele dienstverlening uit:

Kansrijke Start basisaanbod
Met de toenemende uitdagingen binnen het Drentse gezondheidslandschap is het essentieel dat ieder kind een eerlijke kans krijgt, ongeacht de omstandigheden waarin het geboren wordt. Daarom verkennen we de mogelijkheden voor een structureel basisaanbod Kansrijke Start. Dit kan een stevig fundament vormen voor de transitie van zorg naar gezondheid voor toekomstige generaties. In de kenniswerkplaats Kansrijke Start binnen GGD Drenthe ontsluiten en duiden we nieuwe data en inzichten. Deze kennis helpt gemeenten bij het ontwikkelen van beleid, interventies en investeringen. Om een gezonde generatie in 2040 te realiseren, moet de lokale aanpak van Kansrijke Start worden versterkt en geborgd. GGD Drenthe speelt hierin een ondersteunende, adviserende en verbindende rol binnen de lokale coalities Kansrijke Start in alle 12 gemeenten. Door middel van regiobeelden Kansrijke Start monitoren we beleid en uitvoering. Het duiden van cijfers samen met professionals en inwoners is hierin een belangrijk onderdeel.
We zijn actief binnen de landelijke en regionale netwerken Kansrijke Start en brengen kennis en expertise in bij gemeenten en partners in het sociaal en medisch domein. Daarnaast voeren we vrijwel alle interventies binnen Kansrijke Start uit, zoals:

Nu Niet Zwanger, Pré- en Voorzorg, Prenataal huisbezoek, Samen ouders groepen, Gezonde School-aanpak, voorlichting Seksuele Gezondheid, preconceptielessen op scholen, inzet van de jeugd gezondheidsverpleegkundige in de lokale coalities Kansrijke/Goede Start en vroegsignalering op basis van de GIZ-methodiek (gezamenlijke inschatting zorgbehoefte) en het inzetten van een extra signaleringsmoment vanuit een startmoment prenataal.

Nu niet zwanger
Nu Niet Zwanger (NNZ) is een programmaonderdeel van Kansrijke Start en biedt ondersteuning aan mensen in een kwetsbare situatie bij het maken van een bewuste keuze over het moment van hun kinderwens. GGD Drenthe is regionaal trekker van het programma en voert regie op de coördinatie en uitvoering. We participeren in het netwerk, werken samen met relevante partners in het sociale en medische domein en breiden waar mogelijk het netwerk uit. De meeste mensen in een kwetsbare situatie zijn vaak al in beeld bij een of meer organisaties. Professionals binnen deze organisaties worden ondersteund in het voeren van het gesprek over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Dit doen wij door middel van het aanbieden van een basistrainingen, verdiepende trainingen (focus op implementatie en borging van NNZ binnen de organisatie) en intervisie bijeenkomsten. Indien nodig kan opschaling bij complexe casuïstiek plaatsvinden vanuit de betrokken organisatie naar de inhoudelijk coördinator. Aansluitend bij de beweging die wij met Kansrijke Start willen maken werken we er naartoe dat de ondersteuning vanuit NNZ beschikbaar is voor alle mensen in Drenthe die verkeren in een kwetsbare situatie.

Gezonde School-aanpak
Een gezonde generatie is één van de focuspunten van GGD Drenthe. Scholen kunnen hier een grote aanjagende en faciliterende rol in spelen. De Gezonde School-aanpak is een onafhankelijke advisering waarbij de GGD met scholen in gesprek gaat over het beleid in de scholen en met scholen samen een plan maakt hoe de gezondheid van de jeugd te verbeteren. Hierbij wordt ingezet op vier pijlers: educatie, schoolomgeving, signaleren en beleid. Scholen worden hierbij begeleid door een deskundige Gezonde school adviseur (GSA). De GSA kan op basis van data en gezondheidsonderzoek van leerlingen gericht kijken hoe de gezondheid verbeterd kan worden. Door de Gezonde School-aanpak te borgen in het basisaanbod Kansrijke Start bieden we aan alle kinderen via de scholen dezelfde kansen op een gezonder leven.

Jong leren eten
Het programma Jong Leren eten heeft als doel om kinderen en jongeren van 0-18 jaar meer in aanraking te brengen met kennis en activiteiten over voeding, zodat ze zelf gezonde en duurzame keuzes kunnen maken. Het programma ondersteunt kinderopvang en onderwijs (PO, VO en MBO). Jong Leren Eten richt zich in de uitvoering in eerste instantie op intermediaire partijen die contacten en toegang hebben tot de einddoelgroep (kinderopvang en onderwijs), daar waar dit het thema voeding/voedsel betreft. Ook de jong leren eten aanpak wordt geborgd.

Preconceptielessen in het Drentse onderwijs
Het doel van de preconceptielessen is voorkomen dat (kwetsbare) toekomstige ouders onvoorbereid of onbewust aan een zwangerschap beginnen, door de bewustwording en kennis in deze groep te vergroten. Dit zorgt ervoor dat minder kinderen in een kwetsbare situatie worden geboren en opgroeien. De lessen die als pilot zijn gestart in de gemeente Assen, worden gefinancierd vanuit de Sociale Agenda Drenthe. Het project kent een looptijd tot 1 januari 2027.

Wijkaanpak Rookvrij Leven voor Iedereen (Angelslo en Wolfsbos/Zuid)
Het doel van de wijkaanpak Rookvrij Leven voor Iedereen is om samen met inwoners een domeinoverstijgende, integrale aanpak te ontwikkelen (die aansluit bij de behoefte van de inwoners) voor een gezonde en rookvrije wijk. Het project wordt via GGD GHOR Nederland gefinancierd door het ministerie van VWS en wordt begeleid door Pharos. De uitvoering van het project in de wijk Angelslo van gemeente Emmen wordt eind 2025 afgerond. Het project van gemeente Hoogeveen in de wijken Wolfsbos en Zuid kent een looptijd t/m februari 2026.

Implementatie Impuls Mentale Gezondheid
ZonMW biedt de mogelijkheid een impuls te geven aan de implementatie van STORM in Drenthe, met een focus op opschaling en borging. Het is de bedoeling het gesprek met gemeenten en scholen over de mentale gezondheid van jongeren te verrijken met de geleerde lessen van de pilot STORM in gemeente Assen. Daarmee proberen we de geïmplementeerde interventie STORM op te schalen en te borgen. De implementatie Impuls kent een looptijd tot 1 juli 2026.

2.1.5. Begroting programma Gezondheid en Leven

Programma		Taak	Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026
Gezondheid en Leven	Baten	Additioneel	Epidemiologie	49	101	74
			Gezondheidsbevordering	543	553	1.048
			Kansrijke Start	164	176	176
			Milieu en Gezondheid	0	282	0
		Totaal Additioneel		755	1.113	1.297
		Basis	Epidemiologie	507	568	548
			Gezondheidsbevordering	1.185	1.485	965
			Milieu en Gezondheid	607	618	899
			Gezondheid en Leven algemeen	36	112	37
		Totaal Basis		2.335	2.783	2.449
	Totaal Baten			**3.090**	**3.895**	**3.746**
	Lasten	Additioneel	Epidemiologie	-45	-98	-68
			Gezondheidsbevordering	-521	-538	-1.003
			Kansrijke Start	-139	-165	-164
			Milieu en Gezondheid	-150	-261	0
		Totaal Additioneel		-855	-1.062	-1.235
		Basis	Epidemiologie	-579	-558	-539
			Gezondheidsbevordering	-920	-1.485	-965
			Milieu en Gezondheid	-599	-618	-899
			Gezondheid en Leven algemeen	-33	-112	-37
		Totaal Basis		-2.131	-2.773	-2.440
	Totaal Lasten			**-2.986**	**-3.835**	**-3.675**
	Reserveringen	Additioneel	Epidemiologie	-4	-3	-5
			Gezondheidsbevordering	-20	-15	-45
			Kansrijke Start	-11	-11	-11
			Milieu en Gezondheid	138	-21	0
		Totaal Additioneel		103	-51	-62
		Basis	Epidemiologie	58	-10	-9
		Totaal Basis		58	-10	-9
	Totaal Reserveringen			**162**	**-61**	**-70**
Totaal Gezondheid en Leven				**266**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2026 wordt primair veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2026 van 2,5%.

Voor de additionele begroting 2026 is de additionele beheersbegroting 2025 bepalend.

Bij Gezondheidsbevordering additioneel staan de gelden begroot die we in 2025 en 2026 gaan ontvangen van provincie Drenthe voor de uitvoering van het programma Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe.

De uitzetting bij Milieu en Gezondheid per 2026 heeft te maken met de ombuiging van additionele naar structurele financiering van de adviseurs Gezonde Leefomgeving.

2.2 Programma Publieke Zorg en Dienstverlening

Binnen het programma Publieke Zorg en Dienstverlening zijn de taken van de GGD belegd die primair zijn gericht op de uitvoering van diensten. In dit programma hanteren we een manier van werken en samenwerken waarin, naast integraliteit, gezondheid, en preventie, ook ‘operational excellence’ en efficiëntie centraal staan. Samenwerking draait hier om de vraag: ‘wat is nodig en behulpzaam’. Hierbij gaat het bijvoorbeeld over het zo effectief, efficiënt en klantgericht mogelijk inrichten van een goede infectieziektenbestrijding, toezichtstaken, jeugdgezondheidszorg en forensische geneeskunde. Tevens is ook binnen dit programma het kennisgericht werken van groot belang, zodat we onze inzet daar kunnen plegen waar het nodig is.
Concreet wordt dit vormgegeven door de volgende onderdelen die in dit programma zijn ondergebracht.

2.2.1. Infectieziektebestrijding

Wat willen we bereiken?

- Toekomstbestendige infectieziektebestrijding.
- Focus op gezondheid en meer inzetten op preventie op basis van data, om infectieziekten te voorkomen.
- Een passende netwerkstrategie, inclusief informatietools, om het netwerk en bestuurders op een goede manier te kunnen informeren en adviseren over (de ontwikkeling van) infectieziekten.
- Een doelgerichte communicatiestrategie om met name kwetsbare doelgroepen, op een manier die aansluit, te kunnen informeren en adviseren over infectieziekten en binnen deze doelgroep gericht in te zetten op preventie.
- Voorbereid zijn op grote uitbraken en pandemieën.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2023 en 2024 is vanuit het landelijke programma versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP) extra geld beschikbaar gekomen voor infectieziektebestrijding binnen de GGD ’en. Vanuit deze middelen is in 2023 en 2024 extra personeel aangetrokken. Naast medische professional (arts, verpleegkundige en deskundige infectiepreventie), zijn ook een epidemioloog, opleidingscoördinator, communicatieadviseur, beleidsadviseur en projectleider aangesteld. Verder is gewerkt aan professionalisering en de verhoging van de kwaliteit van de afdeling.

In het jaar 2025 heeft het team infectieziektebestrijding te maken gekregen met het eerste deel (50 miljoen) van de aangekondigde bezuiniging van 300 miljoen op pandemische paraatheid. Door deze bezuiniging kon de voorgenomen aanstelling van een coördinator pandemische paraatheid geen doorgang vinden. In 2026 zullen we naar verwachting te maken krijgen (indien de bezuiniging op pandemische paraatheid niet teruggedraaid wordt) met een verdere bezuiniging oplopend tot 300 miljoen. Met deze bezuiniging zal de formatie van team IZB moeten worden teruggebracht van ruim 13 FTE naar 7 FTE. In dat geval kan team IZB zich hoofdzakelijk alleen richten op de primaire kerntaak om binnengekomen meldingen, zowel artikel 26 meldingen als vragen over niet-meldingsplichtige infectieziekten, af te handelen. Indien er wel voldoende middelen beschikbaar blijven willen wij ons ook richten op preventie, informeren en adviseren en voorbereiden op (grootschalige) uitbraken.
Door gebruik te maken van het (bovenregionaal) dashboard, kunnen er op basis van data gezondheidsrisico's in beeld worden gebracht en kan gericht ingezet worden op preventie, met name bij kwetsbare doelgroepen, waardoor in een vroeg stadium infecties kunnen worden voorkomen en

bestreden. Door een passende netwerk- en doelgerichte communicatiestrategie kunnen we onze ketenpartners en kwetsbare doelgroepen op een adequate en passende manier infomeren en adviseren. Om voorbereid te zijn op grote uitbraken en een pandemie wordt er regelmatig opgeleid, getraind en geoefend op basis van het opschalingsdraaiboek IZB en het integraal crisisplan van de GGD.
Tenslotte worden vanuit onze primaire kerntaak alle binnengekomen meldingen, zowel artikel 26 meldingen als vragen over niet-meldingsplichtige infectieziekten, tijdig afgehandeld conform de geldende richtlijnen.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Aangiften meldingsplichtige ziekten (art.26) m.u.v. COVID-19 em MPOX	100	100	90	175
Individuele meldingsplichtige infectieziekten	500	1.100	1.110	718
Overige vragen en signalen betreffende infectieziekten	1.000	n.v.t.	n.v.t.	1.242
Totaal aantal meldingen infectieziekten	**1.600**	**1.200**	**1.200**	**2.135**
Aantal oefeningen draaiboeken outbreaks	2	2	2	1
Aantal openbare gezondheidszorg-diagnostieken	30	30	30	8
Aantal besmettingen met hepatitis A per 10.000 inwoners	0,1	0,05	0,05	0,3
Aantal georganiseerde groepsvoorlichtingen gericht op infectiepreventie	40	20	20	12
Aantal inspecties asielzoekerscentra	25			

Voor 2026 heeft een uitsplitsing plaatsgevonden van individuele meldingsplichtige infectieziekten en overige vragen en signalen betreffende infectieziekten.

2.2.2. Tuberculosebestrijding

In de bestrijding van tuberculose werkt GGD Drenthe samen met het Regionaal Expertise Centrum. Er wordt gescreend bij risicogroepen en indien nodig wordt behandeling ingezet. De dienstverlening wordt uitgevoerd door GGD Groningen via een dienstverleningsovereenkomst.

Wat willen we bereiken?

- Goede adequate TBC zorg in Drenthe gericht op alle specifieke doelgroepen, met name ook migranten.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren zowel screening, behandeling en voorlichting uit waar dit nodig is. Dit doen we met inzet van geschoold en bekwaam personeel waarbij we gebruik maken van de meest actuele richtlijnen. Waar nodig zetten we de MRU (mobiele röntgen unit) in. We bevorderen de samenwerking binnen 3-Noord en stemmen daarbinnen af.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Aantal BCG vaccinaties	130	130	130	
Latente tuberculose infectie aangemeld	15	15	15	
Aantal opgespoorde latente infecties TBC per 100.000 inwoners in het werkgebied	3,05	3,05	3,05	
Aantal mantouxtesten om TBC vast te stellen	350	350	350	
Aantal röntgenfoto's van de longen	400	400	400	1.233
Aantal nieuwe patiënten	12	12	12	4
Aantal nieuwe TBC gevallen per 100.000 in het werkgebied	2,44	2,44	2,44	3,37

2.2.3. Technische Hygiënezorg

Wat willen we bereiken?

- We dragen bij aan de bevordering van de veiligheid, hygiëne en gezondheid bij kinderopvanglocaties. THZ stemt af met de teams infectieziektebestrijding, milieu en gezondheid en het programma Samen Veilig.
- Onze inspectierapporten zijn van goede kwaliteit en volgens de landelijke richtlijn opgesteld. Daarop kunnen gemeenten hun handhavingstaak rond de kwaliteit van de kinderopvang baseren.
- We informeren gemeenten over ontwikkelingen en trends in het naleven van de Wet Kinderopvang op kindercentra.
- We dragen bij aan infectiepreventie door hygiëne-inspecties uit te voeren bij de tatoeage-en piercingshops. Op basis van deze audits worden er vergunningen verleend aan de shops.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inspecties Kinderopvang

We voeren inspecties uit op alle kinderopvangcentra in de gemeenten. Elke geregistreerde locatie krijgt een inspectiebezoek. Het gaat hierbij om kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en gastouderbureaus.

We hebben daarbij inzicht in de kwaliteit van de kinderopvang door de uitvoering van inspecties op basis van de Wet kinderopvang. Het gaat hierbij om veiligheid, gezondheid, pedagogische kwaliteit, kwaliteit van het personeel en de werkwijze op de kinderopvanggroepen. We blijven in gesprek met houders en kunnen onze bevindingen goed onderbouwen. De toezichthouders hebben een onafhankelijke rol en houden daarin ook rekening met het beleid van de gemeenten.

De inspecties bij geregistreerde gastouders vinden plaats via een steekproef. De wettelijke steekproef bedraagt 50%.

Er zijn ontwikkelingen op uitbreiding van toezicht op de voorschoolse educatie (VE). Het voorstel is om structureel toezicht te gaan houden op voorschoolse educatie. Dit is nu belegd bij Inspectie van het Onderwijs. In de komende jaren zal het meer vorm gaan krijgen, maar helder is wel dat om uitvoering te kunnen gaan geven aan dit structureel toezicht er een uitbreiding van fte nodig zal zijn in de loop van 2026. De verwachte ingangsdatum is 1-1-2027. De ontwikkelingen worden gevolgd door de leidinggevende en de specialist VE van team THZ.

Tevens is er een voorgenomen wijziging van de Wet Kinderopvang te verwachten in verband met het invoeren van een meldplicht voor ernstige incidenten. Beoogde ingangsdatum is 1 januari 2026. De impact daarvan op de organisatie zal in de loop van 2025 duidelijk worden.

Tattoo en Piercing

Nieuwe locaties en locaties waarbij de vergunning verloopt worden bezocht en wanneer zij voldoen wordt een vergunning uitgeschreven.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Reguliere inspecties				
Inspecties KDV/BSO/GOB	677	672	657	596
Gastouders nieuw en steekproef 50%	450	541	240	415
Totaal regulier	**1.127**	**1.213**	**897**	**1.011**
Onvoorzien inspecties				
KDV, BSO/GOB nieuw (OVR + ONR)	110	104	140	108
KDV, BSO/GOB/GO nader onderzoek of herstelaanbod	175	196	200	139
KDV, BSO/GOB/GO inspectie incidenteel	85	82	120	86
Totaal onvoorzien	**370**	**382**	**460**	**333**
Aantal inspecties Tattoo & piercing	50	50	50	45
Totaal	**1.547**	**1.645**	**1.407**	**1.389**

KDV = kinderdagverblijf/ BSO = buitenschoolse opvang/ GOB = gastouderbureau/ OVR = Onderzoek Voor Registratie / ONR = Onderzoek Na Registratie / VGO = voorziening gastouderopvang

2.2.4. Jeugdgezondheidszorg

In het rapport 'Kiezen voor Houdbare Zorg. Mensen, middelen en maatschappelijk draagvlak' komt de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) tot de conclusie dat we – om de groei van de zorg te begrenzen – beter moeten kiezen waar de prioriteiten in de zorg liggen. Leidend zijn hierbij twee uitgangspunten. Waar kunnen we de meeste gezondheidswinst behalen? En in welke delen van de zorg moeten kwaliteit en toegankelijkheid versterkt worden?
De jeugdgezondheidszorg als preventieve basisvoorziening voor ieder kind en gezin is één van de oplossingsrichtingen die bij kan dragen aan deze prioritering, en aan het keren van het tij wat betreft de alsmaar stijgende zorgkosten.

De JGZ ziet met regelmaat vrijwel alle kinderen en gezinnen in Drenthe gedurende een lange periode. Door monitoring, vroegsignalering, preventieve interventies, normalisering en het bieden van lichte opvoedondersteuning leveren we een belangrijke bijdrage aan het bewust en veilig laten opgroeien van kinderen tot gezonde volwassenen.
We willen een groter aandeel hebben in het afleveren van gezonde en veerkrachtige generaties in Drenthe. De kinderen die kwetsbaar zijn, hebben meer preventieve ondersteuning nodig en voor hen willen we er nog meer zijn. De focus van de JGZ ligt op minder steun waar dat kan, en meer steun waar dat nodig is, vanuit een aanbod dat overal voor ieder kind beschikbaar is.

Wat willen we bereiken?

- *Versterking prenatale zorg:*
  - Het in januari '25 geïmplementeerde prenatale consult, het Startmoment Consultatiebureau, wordt door 90% van de zwangere vrouwen uit de 8 Drentse gemeenten waarin de JGZ de prenatale zorg uitvoert naar tevredenheid afgenomen.
  - Minimaal 2/3 van de zwangere vrouwen (en hun gezin) in een (potentieel) kwetsbare situatie zijn in beeld bij de JGZ en hebben een prenataal huisbezoek afgenomen.
  - De vaccinatiegraad voor de maternale kinkhoestvaccinatie in Drenthe is gestegen van 71% naar 75%.
- *Zorg op maat:*
  - Taakherschikking is in 2026 i.p.v. 2025 volledig ingevoerd. 70% van de consulten op het consultatiebureau worden uitgevoerd door jeugdverpleegkundigen die de opleiding

'Pluis niet Pluis' met succes hebben afgerond. De jeugdartsen voeren nog 30% van de consulten uit en zijn daarin betrokken bij de kwetsbare kinderen en gezinnen.
    - De inzet van het e-consult peuters voor 2- en 3-jarigen met een laag risico op opvoed- en opgroeiproblemen wordt bij 40% van de 2 en 3-jarigen ingezet. De eerdere inschatting van 60% blijkt voor 2026 geen realistische norm te zijn.
    - In verband met de beëindiging van het contract van 'Jij en Je Gezondheid' (vragenlijsten ten behoeve van de gezondheidsonderzoeken) per september 2026 maken we in 2025 een heroverweging van hoe de screening van jeugdigen tussen 4 jaar en 18 jaar plaats zal kunnen vinden. Implementatie zal in het voorjaar 2026 afgerond zijn waardoor de screening ook geborgd is vanaf september 2026.
- Kennis- en data gedreven werken:
    - Data, vanuit o.a. de monitoring, wordt gebruikt als stuurinformatie t.b.v. een efficiënte dienstverlening ten gunste van zorg aan de kwetsbare kinderen/gezinnen.
    - Data, vanuit o.a. de monitoring, wordt ingezet voor gerichte advisering van collectieve interventies op school- en wijkniveau.
- Opgave gericht samenwerken met partners in het ecosysteem
    - Samenwerking tussen de geboortezorgketen en de JGZ is via het programma Kansrijke start geborgd.
    - Vanuit haar monitorende rol, hebben JGZ-professionals een verbindende rol naar partijen als kinderopvang, scholen, huisartsen, wijkvoorzieningen etc. enerzijds en specialistische hulp anderzijds.
- Gezonde bedrijfsvoering:
    - Continue focus op procesverbeteringen.
    - Afronding van de aanbestedingsprocedure van het digitaal kinddossier KD-plus.

Wat gaan we daarvoor doen?

Versterking prenatale zorg

In 2024 heeft het project 'Versterking prenatale zorg', in nauwe samenwerking met het programma Kansrijke Start, plaats gevonden. Met de geboortezorgketen zijn afspraken gemaakt over de toeleiding van alle zwangere vrouwen naar het vernieuwde prenatale intake consult van de JGZ. Tijdens de intake wordt de ouder geïnformeerd over de ondersteuningsmogelijkheden van de JGZ en het belang van vaccineren. Tevens is het een belangrijk signaleringsmoment om in gezamenlijkheid met de ouder een beeld te krijgen of er sprake is van een kwetsbare ouder en/of gezinssituatie en wat passende interventies zijn. De jeugdverpleegkundige maakt hierbij gebruik van GIZ-prenataal en is bekend met passende interventies in de desbetreffende gemeente.

Zorg op maat

- Met een doorlooptijd van 2,5 jaar hebben uiterlijk in april 2026 alle jeugdverpleegkundigen binnen de zorg van de 'prenataal tot 4-jarigen' het opleidingstraject 'Pluis niet pluis' afgerond. Enkelvoudige medische onderzoeken worden door de opgeleide jeugdverpleegkundigen uitgevoerd. Naast afronding van het opleidingstraject van de laatste groep vindt in 2026 monitoring plaats bij de groepen die in 2024 en 2025 de opleiding 'Pluis niet pluis' hebben gevolgd. Resultaten uit de monitoring worden ingezet om het proces te optimaliseren.
- In 2025 wordt geanalyseerd wat de opties zijn ten aanzien van het wegvallen van het contract met de organisatie 'Jij en Je Gezondheid' ten behoeve van de borging van screening van jeugdigen. Dit is

van belang voor zowel het Primair Onderwijs als het Voortgezet Onderwijs. Vervolgens zal in de loop van 2025 worden gestart met implementatie van de vernieuwde aanpak zodat deze vanaf september 2026 wordt uitgevoerd.

Gezonde bedrijfsvoering
Continue monitoring van klant- en medewerkerervaringen met behulp van PPP-zorg zorgt voor input t.b.v. procesverbetering.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
in zorg:				
prenataal	3.000	3.000	Nieuw per 2025	785
0-4 jaar	12.500	12.500	12.000	12.437
4-12 jaar	38.500	38.500	40.000	38.061
12-18 jaar	34.000	34.000	35.000	33.187
Totaal in zorg	**88.000**	**88.000**	**87.000**	**84.470**
Bereik:				
prenataal	2.400	2.400	Nieuw per 2025	2.565
0-4 jaar	14.000	14.000	11.000	14.005
4-12 jaar	14.500	14.500	14.000	16.171
12-18 jaar	8.500	8.500	9.000	11.432
Totaal bereik	**39.400**	**39.400**	**34.000**	**44.173**
Aantal individuele contacten:				
prenataal	2.800	2.800	Nieuw per 2025	2.680
0-4 jaar	45.000	45.000	50.000	44.055
4-12 jaar	25.000	25.000	21.500	28.730
12-18 jaar	15.500	15.500	12.000	21.136
Totaal individuele contacten	**88.300**	**88.300**	**83.500**	**96.601**
Niet verschenen zonder bericht	**6,0%**	**6,0%**	**8,0%**	**5,2%**

2.2.5. Rijksvaccinatieprogramma (alle leeftijden)

Wat willen we bereiken?

- Het Regiecentrum Vaccineren is hét expertisecentrum op het gebied van vaccineren. We organiseren laagdrempelige vaccinatiemomenten en bieden informatie en voorlichting over vaccineren.
- We versterken de samenwerkingen tussen de teams RVP, Covid, IZB en Reizigers- en Beroepsvaccinaties binnen het Regiecentrum Vaccineren.
- We zoeken verbinding in een breder regionaal perspectief. De ervaring en expertise binnen het Regiecentrum Vaccineren breiden we uit naar 3-Noord. Ook de vaccinatieopgaven van RVP 4- lenen zich ervoor om in 3-Noord-verband op te pakken.
- We geven uitvoering aan het voorgenomen RVP-vaccinatieschema. Daarnaast spelen we in op (on)verwachte wijzigingen in het vaccinatieschema.
- We nemen gemeenten mee in de ambities, doelstellingen en werkzaamheden van het Regiecentrum Vaccineren.
- We zetten de eigen ervaringen vanuit het Regiecentrum Vaccineren en de uitkomsten van het landelijke RIVM-onderzoek *Sociovax* in om de dalende vaccinatiegraad in Drenthe te doorbreken.

- Een dalende vaccinatiegraad vraagt meer inspanning vanuit de GGD en gemeenten om de inwoners te bereiken

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het verder uniformeren én inbedden van eenduidige werkwijzen en processen.
- We gaan de klantcontactcentra van de verschillende teams binnen GGD Drenthe samenvoegen om de informatievoorziening over vaccinaties te optimaliseren en de bereikbaarheid te vergroten.
- We evalueren de effectiviteit van het beleid rondom pijnbestrijding bij kinderen tijdens het vaccineren.
- We zetten in op het organiseren van bijscholingen en versterken van de samenwerking met externe partners, zoals de bestaande samenwerkingen met partners in het bestrijden van pijn en angst tijdens vaccineren.
- We werken aan een plan om vaccineren structureel onderwerp te maken van bestaande contactmomenten van de GGD.
- Conform de richtlijn van het RIVM worden de komende jaren een aantal wijzigingen doorgevoerd in het vaccinatieschema.
    - Vanaf 2025 komt voor 9-jarigen de DTP- en BMR-vaccinatie te vervallen.
    - De BMR-vaccinatie wordt in 2025 rond het 3e levensjaar gegeven en de DTP is dan verplaatst naar de leeftijd van 14 jaar (effectief in 2030). Om deze wijziging mogelijk te maken wordt de komende 3 jaar een inhaalcampagne georganiseerd.
    - In 2025 en 2026 gaan we voor de BMR-inhaalcampagne 2 jaarcohorten oproepen. Dit zijn in totaal ongeveer 9.500 kinderen.
    - Aan het einde van 2025 of aan het begin van 2026 verwachten we een toevoeging aan het vaccinatieschema van de gordelroos-vaccinatie.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2023
Vaccinatiegraad DKTP kleuters	86,0%	92,0%	94,0%	86,5%
Vaccinatiegraad DTP basisschool	85,0%	92,0%	94,0%	82,1%
Vaccinatiegraad BMR basisschool	85,0%	92,0%	94,0%	82,3%
Vaccinatiegraad HPV meisjes	68,0%	70,0%	70,0%	52,7%
Vaccinatiegraad HPV jongens	48,0%	50,0%	50,0%	47,1%
Vaccinatiegraad Men ACWY	85,0%	90,0%	90,0%	70,0%
Vaccinatiegraad MKV	74,0%	75,0%	76,0%	72,0%

2.2.6. Seksuele gezondheid

Wat willen we bereiken?

- Positieve Seksuele Gezondheid voor Iedereen.
- We zijn, samen met onze collega's van Groningen en Friesland, en in verbinding met landelijke netwerken, het expertisecentrum voor preventie, opsporing en behandeling op het gebied van seksuele gezondheid in 3-Noord.
- We zijn er voor alle inwoners van Drenthe, Groningen en Friesland, met speciale aandacht voor kwetsbare doelgroepen.
- Door middel van bovenregionale surveillance, communicatie en coördinatie zorgen wij ervoor dat we toegankelijk zijn voor en in beeld zijn bij inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Nationaal Actieplan soa, hiv en seksuele gezondheid
We werken mee aan de uitvoering van het Nationaal Actieplan soa, hiv en seksuele gezondheid. Dit bestaat uit drie overkoepelend pijlers en vier centrale pijlers.

Overkoepelende pijlers

1. Preventie en zorg
2. Seksuele vorming
3. Surveillance en monitoring

Centrale pijlers

1. Preventie en opsporing en behandeling van soa
2. Preventie en opsporing en behandeling van hiv
3. Preventie van ongewenst zwangerschap
4. Preventie seksuele grensoverschrijding en seksueel geweld

Preventie en behandeling van seksueel overdraagbare aandoeningen, seksualiteitsvragen
We zetten in op uitbreiding van collectieve preventieactiviteiten. We geven voorlichting, trainingen en publieksinformatie. Daarnaast zetten we ook in op individuele preventie en behandeling, via spreekuren en testfaciliteiten. Denk hierbij o.a. aan PrEP spreekuren voor mannen die seks hebben met mannen, seksualiteitsvragen en counseling. In 2026 wordt meer ingezet op de collectieve preventie. We focussen ons specifiek op de doelgroepen: MBO-studenten, migranten, sekswerkers en LHBTI+. Individuele preventie blijft gericht op de risicogroepen: jongeren onder de 25, mannen die seks hebben met mannen (MSM), migranten, sekswerkers en LHBTI+.

Gezond seksueel gedrag van kinderen en jongeren
Binnen de voorlichtingen over seksualiteit op scholen blijven we aandacht besteden aan een respectvolle omgang met elkaar, wensen en grenzen, keuzes maken over seksuele gezondheid en de keuzes van anderen te respecteren. Deze voorlichtingen worden aangepast op het niveau en de doelgroep. Met als doel: prettige, vrijwillige en veilige seks, beschermd tegen soa's en hiv, seksueel geweld en onbedoelde zwangerschap.

Samen met de jeugdgezondheidszorg en binnen de Gezonde School methodiek en Kansrijke start maken we seksuele vorming en ontwikkeling bespreekbaar, vanaf de vroege jeugd.

Samenwerking
We zetten in op het versterken van de samenwerking met zowel ons interne als externe netwerk.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Seksuele gezondheid				
Activiteiten/campagnes onder jongeren	15	12	12	20
Activiteiten onder migranten	30	30	30	30
Activiteiten onder LHBT	45	45	45	45
Activiteiten t.b.v. sekswerkers	45	45	45	45
Bijscholing aan professionals	10	8	8	11
SENSE				
Aantal Soa consulten	1.000	850	850	1.530
Vindpercentage Soa	20%	17%	17%	19%
Aantal gevonden Soa	200	145	145	287
Aantal consulten (Sense)	90	75	75	104
Aantal Hepatitis B vaccinaties voor risicogroepen	140	120	120	170

2.2.7. Additionele dienstverlening

Publieke gezondheid asielzoekers Drenthe

In opdracht van het Centraal Orgaan Asielzoekers voert de GGD de taken binnen de publieke gezondheidszorg voor asielzoekers uit, waaronder jeugdgezondheidszorg en gezondheidsbevordering.

Jeugdgezondheidszorg

Wij zien de kinderen van asielzoekers in Drenthe 0-18 jaar. Dit door een jeugdarts en een jeugdverpleegkundige tijdens een verpleegkundige intake of een medisch onderzoek met het kind en de ouders. De gezondheid van het kind wordt in beeld gebracht. Indien nodig wordt aanvullende zorg ingezet. We voeren het RVP uit. We zetten in op een flexibel zorgaanbod om fluctuaties in de zorgvraag op te kunnen vangen.

Gezondheidsbevordering

Samen met COA worden afspraken gemaakt over de thema's voor groepsvoorlichtingen. We verzorgen deze voorlichtingen, c.q. groepsgesprekken, ondersteund door een tolk. Te denken valt aan het gezondheidssysteem in Nederland, gezonde voeding, psychische gezondheid, seksuele gezondheid en opvoedondersteuning. In de beschermde opvanglocatie voeren we een voorlichtingsprogramma uit dat voorziet in de behoefte van jongeren. Extra voorlichtingen worden ingekocht door sommige centra, wat leidt tot aanpassing van de formatie.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Asielzoekers (totaal)	4.500	4.000	4.000	4.966
Asielzoekers (0-18 jarigen)	1.100	900	900	1.220
Aantal asielzoekers (18 jarigen en ouder)	3.400	3.100	3.100	3.746
Asielzoekerscentra	6	6	6	9,5
Verpleegkundige intakes (VI) 0-4 jarigen	130	130	130	127
Verpleegkundige intakes (VI) 4-18 jarigen	600	800	800	554
Medische onderzoeken (MO) 0-4 jarigen	130	130	130	104
Medische onderzoeken (MO) 4-18 jarigen	600	800	800	507
Aantal groepsvoorlichtingen	175	150	150	179

Publieke gezondheid statushouders

Sinds 2021 spelen gemeenten een cruciale rol in het nieuwe inburgeringsstelsel. Dit stelsel biedt de perfecte gelegenheid om gezondheidsvoorlichting structureel te integreren in het inburgeringsprogramma voor statushouders. Samen met gemeenten onderzoeken we hoe we leefstijl- en gezondheidsvoorlichting een vaste plek kunnen geven binnen dit programma. De thema's kunnen flexibel worden aangepast aan de behoeften van de deelnemers. Denk hierbij aan onderwerpen zoals de gezondheidszorg in Nederland, mentale gezondheid, gezonde voeding, opvoeding, en seksuele en reproductieve gezondheid.

Er is een aanbod beschikbaar dat met gemeenten besproken en op maat gemaakt kan worden. Als er meer vraag naar is, zullen we de capaciteit uitbreiden om de uitvoering te waarborgen.

Forensische geneeskunde

Forensische geneeskunde wordt vanaf 1 januari 2025 onder verantwoordelijkheid van GGD Fryslan uitgevoerd.

Uitdagingen en toekomstscenario's

Er zijn verschillende landelijke ontwikkelingen die de continuïteit van de forensische geneeskunde beïnvloeden, zoals versnipperde aansturing, beperkte financiering, gebrek aan middelen voor onderzoek en ontwikkeling, en een tekort aan nieuwe forensisch artsen. Een belangrijk punt van zorg is dat artsen steeds vaker kiezen voor zelfstandig werken in plaats van in dienst te zijn bij de GGD. Daarbij wordt de afhankelijkheid van externe commerciële partijen steeds groter, waarbij er ook sprake is van monopolievorming. Een ander knelpunt is dat de medische arrestantenzorg niet is gegund aan het samenwerkingsverband van de drie noordelijke GGD-en. We werken de impact hiervan in 2025 uit in scenario's.

Wet op de lijkbezorging

In de septembercirculaire 2024 is aangekondigd dat de nieuwe Wet op de lijkbezorging (Wlb) op 1 januari 2026 in werking treedt. Deze wet brengt extra taken met zich mee voor de gemeentelijke lijkschouwer. Hiervoor komt ieder jaar (van 2026 tot 2031) landelijk € 3,2 miljoen beschikbaar via het gemeentefonds.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Totaal Arrestantenzorg*	n.v.t.	1.700	1.700	2.063
Telefonisch consult*	n.v.t.	700	700	537
Forensisch medisch onderzoek:*				
• Bloed/DNA afname/urinecontrole	n.v.t.	350	350	430
• Letselbeschrijving	n.v.t.	50	50	43
• Deskundigenrapportage	n.v.t.	10	10	8
• Zedenonderzoek	n.v.t.	25	25	20
• NODO melding	n.v.t.	5	5	0
Aantal lijkschouwingen	350	350	350	436
Aantal lijkschouwingen per 100.000 inwoners excl. euthanasie	70	70	70	86
Aantal lijkschouwingen na euthanasie	200	200	200	296
Aantal lijkschouwingen na euthanasie per 100.000 inwoners	40	40	402	59
*Per 1-1-2025 is de uitvoering overgegaan naar GGD Fryslan				

NODO = Nader Onderzoek DoodsOorzaak

Reizigers- en Beroepsadvisering/Vaccinaties op Maat

Voor de toekomst voorzien we dat er vraag zal blijven naar reizigersadvies, reizigersvaccinaties, beroepsvaccinaties en Vaccinaties op Maat. In 2025 hebben we toegewerkt naar uitbreiding van locaties in de provincie, dichter bij de burger, en een verhoging van ons aanbod consulten. Mocht de vraag in 2025 nog verder blijven toenemen dan willen we de toename in spreekuren behouden en verder uitbreiden in 2026. Passend bij de vraag van de burger. Daarnaast is de verwachting dat er meer vaccins op de markt zullen komen, onder andere door ontwikkelingen op het gebied van infectieziekten. We verwachten dat de vraag vanuit de samenleving groot zal blijven. Eén van de uitdagingen voor het uitbreiden van de spreekuren is de beschikbaarheid en betaalbaarheid van locaties.
Intern willen we inzetten op een versteviging van de samenwerking met het RVP.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Aantal 1e consulten reizigersadvisering	5.000	4.500	3.750	4.305
Aantal vervolgconsulten	2.000	1.800	1.250	1.524

Technische Hygiëne Zorg

Als additionele taak adviseert en inspecteert THZ op hygiëne en veiligheid bij prostitutiebedrijven en grote evenementen met tijdelijke sanitaire voorzieningen**.**

Om volksgezondheidrisico's te beperken zijn afspraken gemaakt om voorzieningen met een verhoogd risico te bezoeken en inspecteren op veiligheid en hygiëne.
Na de introductie van een nieuwe functie binnen het team Infectieziektebestrijding (IZB), de Deskundige Infectiepreventie (DI), heeft dat er in eerste instantie toe geleid dat de additionele taken die tot dan toe in de portefeuille zaten van afdeling THZ vanaf 2024 waren belegd bij de DI. Na evaluatie eind 2024 is besloten om de ervaring en capaciteit van afdeling THZ te combineren met de specialistische kennis van de DI. Dit houdt in dat per januari 2025 afdeling THZ weer toezicht gaat houden op hygiëne en veiligheid bij prostitutiebedrijven en bij grote evenementen. Hierbij vindt nauw overleg en afstemming plaats tussen afdeling THZ en IZB (DI).
De afdeling Infectieziektebestrijding voert zelf onderzoeken uit op het gebied van hygiëne bij asielzoekerscentra.

<u>Prostitutiebedrijven</u>

De inspecties van prostitutiebedrijven in Drenthe worden uitgevoerd door hiervoor opgeleide en getrainde toezichthouders, volgens de landelijke richtlijnen. Het gaat om jaarlijkse onderzoeken waar een rapport voor opgesteld wordt.

<u>Grote evenementen</u>

In eerste instantie wordt contact gezocht met de verschillende werkgroepen om overleg te plannen over de inzet van afdeling THZ bij grote evenementen. Het gaat hierbij om in ieder geval drie grote evenementen die jaarlijks terugkeren: De bloemencorso, de TT en de Zuidlaardermarkt.
De inspecties bij grote evenementen worden uitgevoerd door hiervoor opgeleide en getrainde toezichthouders.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Aantal inspecties tijdens evenementen	3	3	nvt	nvt
Aantal inspecties prostitutiebedrijven	11	11	nvt	nvt

2.2.8. Begroting programma Publieke Zorg & Dienstverlening

Programma		Taak	Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026
Publieke Zorg & Dienstverlening	Baten	Additioneel	Forensische geneeskunde	1.264	1.142	477
			Infectieziektebestrijding	113	83	139
			JGZ additionele opdrachten gemeenten	1.564	1.519	1.855
			JGZ overige additionele opdrachten	21	28	8
			Preventieve logopedie	722	807	802
			Publieke gezondheid asielzoekers	1.206	1.160	1.201
			Reizigersvaccinaties	800	799	861
			Sense Noord Nederland	362	361	392
			Technische hygiënezorg	7	14	15
		Totaal Additioneel		6.058	5.914	5.751
		Basis	Infectieziektebestrijding	991	1.030	2.290
			Infectieziektebestrijding - COVID	2.519	756	1.948
			Infectieziektebestrijding - VIP	1.123	759	0
			JGZ gezondheidszorg	12.766	13.594	14.395
			JGZ gezondheidszorg Oekraïne	545	0	0
			Rijksvaccinatieprogramma 18+	31	53	0
			Rijksvaccinatieprogramma jeugd	859	801	997
			Seksuele gezondheid	231	245	339
			Technische hygiënezorg	1.297	1.390	1.399
			Tuberculose bestrijding	569	591	573
			PZ&D algemeen	233	247	619
			PZ&D Ondersteuning & Service	724	769	703
		Totaal Basis		21.885	20.236	23.263
	Totaal Baten			**27.943**	**26.149**	**29.014**
	Lasten	Additioneel	Forensische geneeskunde	-1.367	-1.086	-477
			Infectieziektebestrijding	-101	-77	-129
			JGZ additionele opdrachten gemeenten	-1.451	-1.407	-1.718
			JGZ overige additionele opdrachten	-20	-26	-7
			Preventieve logopedie	-608	-746	-743
			Publieke gezondheid asielzoekers	-1.106	-1.073	-1.114
			Reizigersvaccinaties	-789	-762	-826
			Sense Noord Nederland	-334	-334	-364
			Technische hygiënezorg	-6	-13	-14
		Totaal Additioneel		-5.784	-5.524	-5.392
		Basis	Infectieziektebestrijding	-920	-1.030	-2.290
			Infectieziektebestrijding - COVID	-2.519	-756	-1.948
			Infectieziektebestrijding - VIP	-1.122	-759	0
			JGZ gezondheidszorg	-12.825	-13.594	-14.395
			JGZ gezondheidszorg Oekraïne	-394	0	0
			JGZ gezondheidszorg transformatie	-275	0	0
			Rijksvaccinatieprogramma 18+	-31	-53	0
			Rijksvaccinatieprogramma jeugd	-842	-801	-997
			Seksuele gezondheid	-225	-245	-339
			Technische hygiënezorg	-1.268	-1.390	-1.399
			Tuberculose bestrijding	-564	-591	-573
			PZ&D algemeen	-621	-247	-619
			PZ&D Ondersteuning & Service	-820	-769	-703
		Totaal Basis		-22.423	-20.236	-23.263
	Totaal Lasten			**-28.207**	**-25.760**	**-28.654**
	Reserveringen	Additioneel	Forensische geneeskunde	-16	-56	0
			Infectieziektebestrijding	-8	-6	-10
			JGZ additionele opdrachten gemeenten	-115	-112	-136
			JGZ overige additionele opdrachten	-1	-2	-1
			Preventieve logopedie	-54	-61	-59
			Publieke gezondheid asielzoekers	-90	-87	-87
			Reizigersvaccinaties	-17	-36	-36
			Sense Noord Nederland	-27	-27	-29
			Technische hygiënezorg	-1	-1	-1
		Totaal Additioneel		-330	-389	-359
		Basis	JGZ gezondheidszorg	31	0	0
			JGZ gezondheidszorg transformatie	251	0	0
		Totaal Basis		282	0	0
	Totaal Reserveringen			**-48**	**-389**	**-359**
Totaal Publieke Zorg & Dienstverlening				**-312**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2026 wordt veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2026 van 2,5%.

Voor de additionele begroting 2026 is de additionele beheersbegroting 2025 bepalend.

Forensische geneeskunde
Forensische geneeskunde wordt vanaf 1 januari 2025 onder verantwoordelijkheid van GGD Fryslan uitgevoerd. Per 2026 nemen we dan ook alleen de opbrengsten en kosten op voor de uitvoering voor lijkschouw.

De inwerkingstreding van het wetsvoorstel van de modernisering van de Wet op de lijkbezorging (Wlb) is voorzien op 1 januari 2026. Ten behoeve van de financiering van de beoogde wettelijke uitbreiding van de taken van de gemeentelijke lijkschouwer is voor de periode 2026-2031 jaarlijks € 3,2 miljoen naar de algemene uitkering overgeheveld. Voor de Drentse gemeenten gaat het om een uitbreiding op jaarbasis van € 87.500.

SENSE Noord Nederland
Zoals opgenomen in het hoofdlijnenakkoord 2024 dienen alle SPUK's overgeheveld te worden naar het gemeentefonds. Een van de doelen van de overheveling van de SPUK's naar het gemeentefonds is het verlagen van administratieve lasten voor de gemeenten, waarmee een efficiencytaakstelling van 10% is voorzien.

Sinds 2006 is het RIVM inhoudelijk coördinator van de regeling specifieke uitkering ASG. De SPUK ASG staat voor Aanvullende Seksuele Gezondheid en is aanvullend op de huisartsenzorg en op de collectieve preventietaak op basis van de Wet publieke gezondheid. De ASG (Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg) is een SPUK. Voor de 3 noordelijke GGD-en is GGD Groningen tot nu toe de penvoerder van ASG.

Aangezien er nog geen duidelijkheid is over de overheveling van de ASG regeling naar het gemeentefonds, staan de SENSE middelen nog als additionele taak opgenomen in de begroting van 2026.

Infectieziektenbestrijding
Per 2026 staat de SPUK financiering van de structurele lasten als gevolg van het landelijke programma versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid begroot onder her product infectieziektebestrijding.

De structurele lasten van het elektronisch voorschrijfsysteem, die in 2025 wordt geïmplementeerd, staan begroot onder de infectieziektebestrijding.

Rijksvaccinatieprogramma Jeugd

<u>RVP-vaccinatieschema</u>
Per 2025 zijn er aanpassingen in het vaccinatieschema. Dit heeft gevolgen voor de uitvoering in de jaren 2025 tot en met 2030. De jaarlijkse kosten van de aanpassingen zijn begroot op € 138.000. De financiering van de wijzigingen zal lopen via het gemeentefonds.

<u>RS-virus</u>
Vanaf het najaar 2025 zal de RSV-prik voor baby's worden toegevoegd aan het Rijksvaccinatieprogramma. Vooralsnog gaan we ervan uit dat de financiering de eerste jaren loopt via het RIVM.

Seksuele gezondheid
De jaarlijkse structurele uitzetting voor de vervanging van het elektronisch patiëntendossier (EPD) voor het vakgebied seksuele gezondheid zijn begroot op € 90.000.

Technische hygiënezorg
1 januari 2026 is de beoogde ingangsdatum van de voorgenomen wijziging van de Wet Kinderopvang. De financiële gevolgen van de voorgenomen wijziging zijn niet bekend.

2.3 Programma Samen Veilig

Het programma focust in 2026 op:

- **Preventie:** Het programma Samen Veilig is er voor kwetsbare mensen met problemen op meerdere terreinen of ingewikkelde problematiek op het gebied van sociale veiligheid.
- **Kennis en expertisecentrum**: Wij hebben expertise op sociale veiligheidsvraagstukken: seksueel geweld, openbare geestelijke gezondheidszorg, huiselijk geweld en kindermishandeling en psychosociale hulpverlening bij incidenten
- **Data en informatiegericht werken**: Via kennis, data en strategische advisering, innovatie, lef (leren en proberen), verbindend vermogen en partnerschap het verschil maken voor de sociale veiligheid voor en met alle burgers in Drenthe!
- **Integraal samenwerken:** Altijd in samenwerking met netwerkpartners.

Concreet wordt dit vormgegeven door de volgende onderdelen die in dit programma zijn ondergebracht.

2.3.1. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg, Vangnet & Advies

Met de vangnetfunctie van de GGD worden gezondheidsrisico's beperkt voor mensen die in een ongezonde woonsituatie leven en daarbij anderen soms overlast bezorgen.

Wat willen we bereiken?

Problemen van woningvervuiling en verwaarlozing oplossen waardoor gezondheidsrisico's worden weggenomen, de kwaliteit van leven wordt verbeterd, overlast wordt bestreden en reguliere hulpverlening verder kan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Vanuit de vangnet- en adviesfunctie ondersteunen en adviseren we hulpverleners en hun cliënten bij problemen op het gebied van woningvervuiling, verwaarlozing, hoarding, grote aantallen huisdieren, ongedierte en somatiek. Waar nodig organiseren en coördineren we een schoonmaakactie. De sociaal verpleegkundigen OGGZ voeren deze functie uit en deze is geïntegreerd in de uitvoering van de additionele OGGZ-taken die de GGD uitvoert voor gemeenten. Het verschil met die activiteiten is dat de cliënten bij de vangnet en adviesfunctie al in zorg zijn en er geen bemoeizorg ingezet hoeft te worden. Er wordt wel een beroep gedaan op de deskundigheid van de sociaal verpleegkundigen OGGZ, specifiek op het gebied van de aanpak van woningvervuiling, hoarding en somatische problemen.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Inzet sociaal verpleegkundige OGGZ, vangnet en advies	110	75	75	99

2.3.2. PSHi/PSHOR

Wat willen we bereiken?

Coördineren bij incidenten in Drenthe waar maatschappelijke onrust een rol speelt. Hierbij nauw samenwerken met sleutelfiguren die betrokken zijn bij het incident, begeleiden van overleggen en adviseren in het gehele proces.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Doorontwikkelen van kennis en vaardigheden Procesleiders/Leider Kernteam en ondersteuners (4 maal per jaar PSHi oefenen, 1 maal per jaar PSHOR oefenen, training ARQ)
- Versterken van de samenwerking tussen Slachtofferhulp en het PSH-team.
  Versterken en onderhouden van het contact met de ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid van alle gemeenten.
- Het PSHi en PSHOR protocol is geoptimaliseerd en sluit aan op het GROP plan.
- De zichtbaarheid van de PSH vergroten bij de Witte (ambulance) en Oranje (bevolkingszorg) kolom
- PSHOR training geven aan Slachtofferhulp (ARQ)

2.3.3. Additionele dienstverlening

Veilig Thuis Drenthe

Wat willen we bereiken?

- Onveiligheid is eerder in beeld, waardoor meldingen kunnen worden voorkomen en samenwerking met Veilig Thuis meer van adviserende aard is
- Professionals, gezinnen en directbetrokkenen worden binnen termijn en op maat geholpen
- Professionals in het lokale veld zijn beter toegerust om huiselijk geweld situaties te signaleren en erop te acteren
- Duurzame veiligheid realiseren, samen met netwerkpartners
- Veilig Thuis medewerkers werken nauw samen met professionals van lokale teams bij veiligheidscasuïstiek
- Verbinding binnen GGD is vergroot en vanzelfsprekend

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken in 2026 verder aan de implementatie en borging van het transformatieplan VTD. We spelen daarbij in op de actuele ontwikkelingen van het Toekomstscenario, waar Veilig Thuis een rol in heeft.
De focus ligt op het boeien en binden vanuit een prettig en veilig werkklimaat. We werken toe naar een stabiele werkomgeving waar iedereen werkt vanuit de bedoeling. De manager en teamcoördinatoren staan dicht bij de medewerkers, sluiten aan bij hun behoefte en investeren in professionaliteit en deskundigheid. De werkprocessen zijn efficiënter ingericht en de kwaliteit van dienstverlening verhoogt.

Medewerkers van Veilig Thuis en specifiek de contactpersonen werken deels in gemeenten en trekken samen op met het lokale veld. Zij voegen expertise toe en geven samen met de gemeente vorm aan de samenwerking. We onderhouden een nauwe relatie met gemeenten en andere netwerkpartners uit de regio en hebben daarbij grip op alle casussen. VTD werkt binnen alle gemeenten in ieder geval met 1 werkwijze: ‘samen optrekken’. Deze wordt regelmatig geëvalueerd.

In 2026 heeft Veilig Thuis een kennis- en expertiseteam dat bestaat uit een expert kind-interview, trainers/voorlichters, een ervaringsdeskundige en aandachtfunctionarissen op 6 verschillende aandachtsgebieden: stalking, mensenhandel, ouderenmishandeling, seksualiteit en intimiteit, eergerelateerd geweld en risicozwangerschap/alcohol en drugs.

Het team ondersteunt en adviseert professionals intern en extern. Daarnaast wordt kennis ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld femicide, afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen en trends.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Advies en ondersteuning	2.600	2.600	2.600	3.098
Melding	2.200	2.200	2.200	1.870
Onderzoek	400	400	400	119
Monitoring	590	590	590	273
Voorwaarden en Vervolg	200	200	200	128
Huisverboden	60	60	60	44

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Wat willen we bereiken?

- Dat kwetsbare inwoners met complexe problemen die veelal niet zelf hulp zoeken, of dat afwijzen, toch de zorg en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.
- Dat daartoe het OGGZ-vangnet met de functies meldpunt, triage, advies, bemoeizorg en casus-en procesregie in alle Drentse gemeenten beschikbaar blijft en op maat aansluit op het lokale sociale domein.
- Dat het OGGZ-vangnet meebeweegt en meedoet in de ontwikkelingen in het zorglandschap als gevolg van de transitie van zorg naar gezondheid.
- Daarbij trouw blijft aan het uitgangspunt om als vangnet geen reguliere zorgfunctie over te nemen en alleen, en zo kort als mogelijk, inzet pleegt wanneer kwetsbare inwoners tussen wal en schip dreigen te raken.

Wat gaan we daarvoor doen?

<u>Advies en Meldpunt OGGZ</u>

We gaan uitvoering geven aan het Advies en Meldpunt OGGZ dat voor alle Drentse gemeenten het meldpunt voor niet acute zorgvragen is rond zorgmijders, mensen met onbegrepen gedrag en mensen waar mogelijk verplichte zorg voor nodig is. Het Advies en Meldpunt is een belangrijke pijler van het OGGZ-vangnet dat naast het meldpunt bestaat uit de functies triage, advies, bemoeizorg en casus-en procesregie.

<u>OGGZ Bemoeizorg</u>

We bieden samen met onze samenwerkingspartners GGZ, VNN en Cosis OGGZ-bemoeizorg in de Drentse gemeenten. Dat doen we vanuit OGGZ-netwerken of vanuit sociale teams in gemeenten.
De sociaal verpleegkundigen OGGZ van de GGD bieden bemoeizorg in situaties waar zorgen zijn over woningvervuiling of hoarding en aan mensen met onbegrepen gedrag en somatische problemen hebben en het aanbod van hulp en ondersteuning afwijzen. Soms ervaart de omgeving daarvan overlast bijvoorbeeld door verwaarlozing en ongedierte. Bemoeizorg start zonder dat er een hulpvraag aan vooraf is gegaan en zonder indicatiestelling. Door op een laagdrempelige manier en vasthoudend contact te leggen wordt het vertrouwen van deze mensen gewonnen. Vanuit dat vertrouwen worden mensen gemotiveerd om hun woon- en leefomgeving te verbeteren en daar waar nodig hulp en ondersteuning bij te aanvaarden.

<u>OGGZ-voorzitterschap (procesregie)</u>

We coördineren de OGGZ-aanpak in gemeenten. Door inzet van procesregie ontstaat een gezamenlijk gedragen plan van aanpak rond multiproblemcasuïstiek waarin zorgmijding en vaak ook overlast speelt.

De OGGZ-voorzitter zorgt daarmee dat vanuit een gezamenlijke doelstelling en met heldere afspraken over een ieders verantwoordelijkheid, rol en bijdrage samengewerkt wordt aan een integrale bemoeizorg-aanpak.

Beleidsontwikkeling

We geven uitvoering aan projecten die in 2025 gestart zijn met subsidie van ZonMw in het kader van het programma Grip op Onbegrip. Het betreft het project opvolgen politiezorgmeldingen in het kader van 'domein overstijgend samenwerken rond situaties van onbegrepen gedrag'.

Drentse kenniswerkplaats onbegrepen gedrag

De Drentse kenniswerkplaats onbegrepen gedrag wordt gefinancierd vanuit het ZonMw programma Grip op onbegrip. GGD Drenthe is penvoerder van de subsidie De kenniswerkplaats is een regionaal samenwerkingsverband met partners vanuit o.a. onderwijs, zorg, gemeenten en woningbouw.

Doel van de kenniswerkplaats is door middel van kennis bij te dragen aan 1) een inclusieve samenleving met meer tolerantie en begrip en 2) anders leren samenwerken met ruimte voor creativiteit, samen met de mensen om wie het gaat. Belangrijke peiler is de inzet van ervaringskennis als gelijkwaardige kennisbron, samen met wetenschappelijke en praktijkkennis. Hiervoor werken we in een innovatiewerkplaats samen met studenten, onderzoekers, ervaringsdeskundigen en professionals uit de praktijk.

De Drentse kenniswerkplaats onbegrepen gedrag is onderdeel van het kennisnetwerk van GGD Drenthe en we werken samen met kenniswerkplaatsen onbegrepen gedrag in andere regio's.

De subsidie loopt tot september 2027. Het streven is om dan een duurzame motor voor kennisdeling en samenwerking in situaties rondom onbegrepen gedrag te hebben geborgd. In 2026 zitten we in het derde jaar van de 4-jarige subsidie. De verwachting is dat de nadruk steeds meer zal komen te liggen op borging van de werkwijze en implementatie van de opgedane kennis.

Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein (WAMS)

De afgelopen jaren is de Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein (Wams) regelmatig uitgesteld. Gezien de onstuimige politieke situatie is er geen zicht op implementatie in 2026 of 2027. Hij moet opnieuw parlementair behandeld worden. De Wams is een reparatiewet van de WMO en biedt een wettelijke grondslag voor gegevensdeling over domeinen heen, dat gemeenten coördinatoren aanwijzen en het biedt een wettelijke basis voor meldpunten niet acute zorg en het organiseren van openbare geestelijke gezondheidszorg.

Actualiseren mandaatbesluiten en convenanten OGGZ.

In 2024 zijn we gestart met het actualiseren van de mandaatbesluiten en convenanten OGGZ, dit krijgt in 2025 vervolg. Het doel is om deze eind 2025 gereed te hebben, indien dit uitloopt wordt de afronding in 2026 gerealiseerd.

	Begroot 2026	Begroot 2025	Begroot 2024	Realisatie 2024
Advies en Meldpunt OGGZ	1.800	1.100	1.100	1.616
Waarvan:				
- aangemeld voor OGGZ-bemoeizorg	600	325	300	577
- aangemeld Verkennend Onderzoek Wvggz	30	30	25	28
- aangemeld voor vangnetfunctie GGD	120	75	40	99
- afgehandeld op meldpunt OGGZ	925	650	735	852
Overige indicatoren:				
OGGZ-meldingen GGD OGGZ-voorzitter**	300	225	225	277
Aantal meldingen via politie (I28)	950			778
Aantal nieuwe casussen bemoeizorg	450			424
Waarvan:				
Aantal woningsaneringen inz. Vervuiling, hoarding ***	70	40	40	66
* Voorheen werd het aantal 'aangemeld voor OGGZ-bemoeizorg' per melding gerekend, nu per casus.				
**Aantal OGGZ-bemoeizorg meldingen in de 6 gemeenten waar de GGD een OGGZ-voorzitter levert.				
*** Inclusief 44 woningsaneringen vanuit de vangnet en adviesfunctie van de GGD				

Centrum Seksueel Geweld

Wat willen we bereiken?

- Een stijging bij het CSG van het aantal meldingen van slachtoffers die ondersteuning en hulp willen bij de verwerking van seksueel geweld.
- Het taboe op seksueel geweld is verkleind en is bespreekbaarder en zichtbaarder geworden
- Aandacht voor seksueel geweld is geborgd in het beleid van organisaties en gemeenten
- Grote betrokkenheid bij regionale en landelijke ontwikkelingen op het thema seksueel geweld

Wat willen we bereiken?

Meer meldingen blijft het centrale doel voor het CSG. Het is daarbij van belang om de drempel voor slachtoffers, plegers en omgeving om hulp en advies te vragen, zo laag mogelijk te laten zijn. We onderzoeken daarom in 2025 de mogelijkheden voor een fysiek centrum. Een plek waar mensen terecht kunnen voor vragen, onderzoek en advies. Afhankelijk voor de uitkomsten, zal hier in 2026 verder aan worden gewerkt.
Daarnaast willen we nabijheid bevorderen door te onderzoeken of het mogelijk is om het CSG op te splitsen van een CSG Groningen-Drenthe naar een eigen provinciaal CSG. Door het CSG naast hulpverlening ook een centrale plaats te geven in de projecten rond het bespreekbaar maken van seksueel geweld en bijscholing kan een provinciaal CSG beter aansluiten bij de Drentse cultuur van ‘noaberschap’. Het aantal meldingen stijgt waardoor deze mogelijkheid rendabeler wordt.

In 2026 wordt gewerkt aan het inrichten van een gevarieerder hulp- en adviesaanbod, waarbij nadrukkelijk wordt geïnvesteerd in de inzet van ervaringsdeskundigheid en lotgenotengroepen. De zorg is met dit aanbod passender bij de vraag en sneller voorhanden (omzeilen of verkorten van de wachtlijst).

Er zijn veel ontwikkelingen op het gebied van seksueel geweld, zowel regionaal als landelijk. Daar wil het CSG nauw bij betrokken zijn. De landelijke portefeuille ‘seksueel geweld’ binnen het landelijk netwerk Veilig Thuis is in handen van de programmadirecteur Samen Veilig van GGD Drenthe. Het portefeuillehouderschap brengt met zich mee dat we aan de landelijke tafels en overleggen zitten rondom

het thema seksueel geweld. Bestuurders van andere landelijke organisaties zoals het CSG, slachtofferhulp en de ministeries van VWS en J&V zijn ook vertegenwoordigd in die overleggen.

2.3.4. Begroting programma Samen Veilig

Programma		Taak	Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026
Samen Veilig	Baten	Additioneel	Centrum Seksueel Geweld	498	523	518
			MDA++	134	194	199
			Openbare geestelijke gezondheidszorg	1.260	1.128	1.248
			Veilig Thuis Drenthe	8.046	7.603	7.793
		Totaal Additioneel		9.938	9.447	9.757
		Basis	Openbare geestelijke gezondheidszorg	92	98	97
			PSHI	103	110	111
			Samen Veilig algemeen	121	517	105
		Totaal Basis		316	725	313
	Totaal Baten			**10.254**	**10.172**	**10.070**
	Lasten	Additioneel	Centrum Seksueel Geweld	-481	-506	-501
			MDA++	-134	-194	-199
			Openbare geestelijke gezondheidszorg	-1.206	-1.055	-1.168
			Veilig Thuis Drenthe	-7.814	-7.603	-7.793
		Totaal Additioneel		-9.636	-9.357	-9.660
		Basis	Openbare geestelijke gezondheidszorg	-89	-98	-97
			PSHI	-98	-110	-111
			Samen Veilig algemeen	-59	-517	-105
		Totaal Basis		-246	-725	-313
	Totaal Lasten			**-9.882**	**-10.082**	**-9.973**
	Reserveringen	Additioneel	Centrum Seksueel Geweld	-17	-17	-17
			Openbare geestelijke gezondheidszorg	-72	-73	-80
		Totaal Additioneel		-89	-90	-97
	Totaal Reserveringen			**-89**	**-90**	**-97**
Totaal Samen Veilig				**283**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2026 wordt veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2026 van 2,5%.

Voor de additionele begroting 2026 is de additionele beheersbegroting 2025 bepalend.

2.3.5. Begroting programma Crisis, Rampen en Incidenten

GHOR

De Directeur Publieke Gezondheid (DPG) geeft leiding aan de GGD en aan de GHOR. Dit is een wettelijke verankerde taak. De GHOR werkt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de Veiligheidsregio Drenthe (VRD). De DPG legt rechtstreeks verantwoording af aan het bestuur van de VRD over de GHOR-taken.

Zorgcontinuïteit in de keten

Het zorglandschap verandert en staat onder druk. Er is sprake van dubbele vergrijzing, mensen worden ouder en dat gaat gepaard met een toenemende zorgvraag in onze samenleving. Daarnaast is er sprake van een krimpende arbeidsmarkt. Het tekort in de zorg loopt verder op. Veel zorg verplaatst zich van de intramurale zorginstelling richting de eigen leefomgeving. Dit maakt de zorg kwetsbaar en meer complex om in beeld te krijgen. De toegang tot de zorg is niet langer vanzelfsprekend. Deze ontwikkelingen op zichzelf zorgen voor grote uitdagingen voor de continuïteit in de zorgketen. Een crisis of verstoring daarbovenop maakt dat de keten acuut onder druk komt te staan.
In deze groter wordende opgaven en met de beperkte capaciteit die we beschikbaar hebben, investeren we verder in de crisispreparatie van de zorg. Daarbij is samenwerken in het netwerk en in Noord-Nederland cruciaal. Om beter voorbereid te zijn op een crisis of verstoring in de zorg, gaan we in 2026 investeren in een programma om de veerkracht van de niet-acute zorg te bevorderen, ondersteunen en in beeld te krijgen. Dit programma bestaat uit de volgende aspecten, te weten:

1. Scholing en bewustwording met praktische trainingen en scenario oefeningen;
2. Ondersteuning met hulpmiddelen zoals crisisprotocollen en checklists;
3. Onderlinge samenwerking en netwerken bijvoorbeeld door VVT kennisdagen Noord-Nederland;
4. Informatiemanagement door het verbinden van kleine zorgaanbieders met centrale informatiekanalen voor actuele crisissituaties;
5. Rolverduidelijking waarin er zorg is voor heldere afspraken over de verwachtingen, taken en verantwoordelijkheden van de GHOR en ‘kleine’ zorgaanbieders.

Ook werken we in 2026 aan een netwerk, waarin de acute zorginstellingen worden verbonden met de kleinere niet-acute zorginstellingen om de samenwerking onderling te versterken. Dit komt ten goede aan de weerbaarheid van de gehele gezondheidsinfrastructuur.
De GHOR levert vanuit geneeskundig perspectief ook input op het plan van aanpak met betrekking tot het vergroten van maatschappelijke weerbaarheid. Dit vraagt om een goede samenwerking binnen de keten. In het actuele zorgrisicoprofiel is ‘Weerbaarheid’ en de voorbereiding op verschillende crisis typen een belangrijk thema. Samen met de ketenpartners uit de acute- en niet-acute zorg worden de verschillende crisis scenario’s doorleefd, doorontwikkeld en voorbereid. Tot slot blijven we continu monitoren op knelpunten rondom de continuïteit binnen de zorgketen. We signaleren knelpunten en adresseren deze.
In 2026 werken we verder aan de doorontwikkeling op het gebied van informatievoorziening, netcentrisch werken en data-gestuurd werken, zodat er tijdens een crisis sprake is van een goede informatievoorziening van de zorgketen richting het Algemeen Bestuur.
Tot slot adviseren we proactief en kwalitatief gemeenten bij evenementen en complexe aanvragen binnen de omgevingswet op het gebied van omgevingsveiligheid.

Programma		Taak	Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026
Crisis, Rampen en Incidenten	Baten	Basis	Crises en incidenten	44	47	48
			Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio	1.089	1.159	1.163
		Totaal Basis		1.133	1.206	1.211
	Totaal Baten			**1.133**	**1.206**	**1.211**
	Lasten	Basis	Crises en incidenten	-44	-47	-48
			Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio	-1.046	-1.159	-1.163
		Totaal Basis		-1.090	-1.206	-1.211
	Totaal Lasten			**-1.090**	**-1.206**	**-1.211**
Totaal Crisis, Rampen en Incidenten				**42**	**0**	**0**

3. Paragrafen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten kent de begroting en jaarrekening een aantal verplichte paragrafen. In de begroting 2026 zijn de paragrafen Bedrijfsvoering, Weerstandsvermogen en risicobeheersing en Financiering opgenomen. De overige verplichte paragrafen (Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen en Grondbeleid) zijn voor de GGD niet relevant en daarom niet opgenomen.

3.1 Paragraaf Bedrijfsvoering

Robuuste organisatie

De hedendaagse ontwikkelingen vragen om een weerbare en veerkrachtige samenleving. Wij kunnen de samenleving alleen ondersteunen als ook wijzelf weerbaar en veerkrachtig zijn. Dit vraagt om een robuuste organisatie. Dit is een organisatie die bestand is tegen onverwachte crises en verstoringen. Het heeft voldoende buffers en flexibiliteit ingebouwd om te reageren op crises en verstoringen en is in staat daarna de draad zo snel mogelijk weer op te pakken. In een wereld die voortdurend verandert door technologische vooruitgang, geopolitieke verschuivingen en klimaatveranderingen, is het belangrijk om een robuuste organisatie te blijven. Dit is een constante uitdaging. Het vraagt om continu mee te bewegen met de ontwikkelingen op de wereld en gebruikte strategieën blijvend te evalueren en aan te passen. Voor 2026 betekent dit het volgende:

<u>Weerbare organisatie</u>

Dat betekent dat we moeten gaan zorgen voor genoeg mensen met de juiste kennis binnen onze kritische organisatieprocessen. En dat we ook op zo'n kritisch moment toegang houden tot belangrijke informatie. Het waarborgen van betrouwbare en veilige data-infrastructuren en het verbeteren van de datakwaliteit zijn dan ook essentiële onderdelen van onze strategie. Een weerbare en veerkrachtige organisatie vereist een goed doordacht crisismanagementplan en interne continuïteitsplannen. In 2026 gaan de GGD en VRD door met het verder prepareren van de eigen bedrijfscontinuïteitsplannen. We maken plannen up-to-date en beoefenen ze.

<u>Arbeidsmarkt</u>

De demografische druk in Drenthe, die aanzienlijk hoger is dan het landelijke gemiddelde, legt een zware last op ons arbeidspotentieel. Dit beïnvloedt ons dagelijks werk en onze operationele capaciteit. De huidige schaarste vraagt dan ook om andere keuzes en een andere *mindset*.
We hebben inzicht in de kwaliteiten en ontwikkelwensen van onze medewerkers. We hebben helder waar ontwikkelpotentieel aanwezig is, waardoor we talenten gericht kunnen inzetten op de plekken waar dat het meest nodig is. Het inzetten van medewerkers op verschillende functies en het onderling overnemen van werkzaamheden vermindert onze kwetsbaarheid en versterkt de robuustheid van onze organisatie.
Toch is het niet meer mogelijk om alles zelf intern op te vangen. Daarom zoeken we voor de invulling van kwetsbare functies actief de samenwerking met de beide andere noordelijke GGD-en.

<u>Toekomstgericht werkgeverschap</u>

Het realiseren van een robuuste organisatie is niet mogelijk zonder te investeren in toekomstgericht werkgeverschap. Het voortdurend investeren in eigen medewerkers is belangrijk. Op die manier beschikken zij namelijk over de nieuwste vaardigheden en kennis. Daarnaast richt toekomstgericht werkgeverschap zich op het bevorderen van een inclusieve en flexibele werkomgeving. Dit doen we onder meer op de volgende manier.

Door middel van de implementatie van content managent systeem zijn medewerkers beter in staat regie te nemen in de eigen ontwikkeling wat aansluit bij de uitgangspunten van het strategisch opleidingsplan. Op deze manier zorgen we ervoor dat de medewerkers goed toegerust te zijn om bij te dragen aan de (strategische) doelen van de organisatie zodat de gezondheid en veiligheid van de inwoners van Drenthe verbeterd. Daarnaast helpt het ons een aantrekkelijk werkgever zijn waar medewerkers zich kunnen blijven ontwikkelen.

In de loop van 2025 worden medewerkers werkzaam in de functies artsen, verpleegkundigen, medewerkers VTD en Deskundige Infectiepreventie zelf verantwoordelijk voor hun eigen (professionele) ontwikkeling. Dit betekent dat zij zichzelf dienen in te schrijven voor de noodzakelijke scholingen. Dit geldt ook voor het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers.

De noodzakelijke scholingen per functie staan beschreven in hun professioneel paspoort (en inwerkprogramma). Deze professionele paspoorten zijn vastgesteld door de commissie professioneel handelen waarin medewerkers van de verschillende functiegroepen vertegenwoordigd zijn.

Kennisgedreven werken

Kennisgedreven werken betekent simpelweg dat we op een systematische manier data verzamelen, beheren, analyseren, interpreteren en gebruiken om te leren, verbeteren en beslissingen te nemen. Hierdoor krijgt kennis en informatie uit data een nadrukkelijkere plek naast kennis uit ervaring of statische informatiebronnen.
Kennisgedreven werken is in de tegenwoordige tijd onmisbaar om effectief en efficiënt te opereren. Door beslissingen te baseren op data en opgedane ervaringen, zijn we in staat om trends en patronen te identificeren, beter geïnformeerde keuzes te maken en up-to-date blijven in een snel veranderende wereld. In 2026 gaan we verder met het doorontwikkelen van het kennisgedreven werken.

Huisvesting

Onze huisvesting is onderdeel van de samenleving. Wij bieden een werkomgeving die bijdraagt aan de inzet voor een veilige leefomgeving. Het gebruik van huisvesting is de afgelopen jaren veranderd. Dit betekent iets voor de huisvestingstrategieën. We volgen daarin de behoeftes van de organisatie, medewerkers en ketenpartners. De huisvesting is waar mogelijk flexibel en faciliteert hiermee de wendbare netwerkorganisatie. Het kan voor toekomstgebruik ook betekenen dat er bepaalde aanpassingen en/of keuzes worden gemaakt die van invloed zijn op hoe de huisvesting is georganiseerd. Dit wordt samen met de VRD verkend en uitgevoerd.

Duurzaamheid

Naast het feit dat klimaatverandering effect heeft op de taken van de GGD, heeft de GGD als overheidsinstelling ook een maatschappelijke rol en voorbeeldfunctie naar de samenleving. Duurzaamheidsbeleid gaat verder dan maatregelen op het gebied van huisvesting en mobiliteit. In 2026 is het vanzelfsprekend om duurzaamheid mee te nemen in de keuzes die we maken en in onze manier van werken. Waar het in het verleden een vraag was of iets duurzaam was, is in 2026 duurzaamheid een standaardonderdeel in alle keuzes die worden gemaakt binnen de GGD en VRD.

Kwaliteit en doelmatigheid

Onder noemer ‘Samen Sterk’ is in 2024 gestart met een programma dat is gericht op het verbeteren van diverse bedrijfsprocessen. Doel hiervan is niet alleen de kwaliteit hiervan te verbeteren, maar ook om tot een betere afstemming en continuïteit te komen op het gebied van de inzet van onze medewerkers.

Onderdeel hiervan is onder meer de aanschaf van een nieuwe planningstool. Dit programma wordt de komende jaren verder uitgerold en geborgd in de organisatie.

Daarnaast wordt in 2026 ook gewerkt aan de verdere implementatie van het kwaliteitsbeleid in het kader van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen gezondheidszorg (Wkkgz) en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe

In 2025 wordt een wijziging van de gemeenschappelijke regeling van GGD Drenthe voorgelegd aan de gemeenten dat beoogt om de governance over het domein van zorg en veiligheid in Drenthe onder te brengen bij GGD Drenthe. De bedoeling is deze wijziging per 1 januari 2026 te realiseren. De wijziging houdt onder meer in dat in het algemeen bestuur vanaf dan, naast wethouders, ook burgemeesters zitting kunnen hebben. Tevens zal het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe voor wat betreft de bedrijfsvoering worden ondergebracht binnen de gewijzigde gemeenschappelijke regeling. Als de gemeenten instemmen met deze wijziging zal dit leiden tot een technische wijziging van de begroting 2026, in verband met een overheveling van budget vanuit de begroting van de Veiligheidsregio Drenthe naar de begroting in het kader van de gewijzigde GR GGD Drenthe.

Rechtmatigheidsverantwoording

GGD Drenthe heeft als publieke organisatie de wettelijke en maatschappelijke taak om zorg te dragen voor de toetsing van de rechtmatigheid en doelmatigheid van de financiële handelingen. Deze toetsing is noodzakelijk om de uitgaven beheersbaar te houden en de kwaliteit van de geleverde diensten te kunnen garanderen. Daarnaast moet GGD Drenthe verantwoording afleggen over het voldoen aan wet- en regelgeving (compliance). Om aan te kunnen tonen dat GGD Drenthe rechtmatig en doelmatig heeft gehandeld wordt jaarlijks een intern controleplan opgesteld. Met dit interne controleplan wil GGD Drenthe aantonen dat processen op orde zijn, de kwaliteit is gewaarborgd en risico's worden beheerst, maar ook dat integer en kostenbewust wordt gehandeld met publiek geld.

Na afloop van het boekjaar legt GGD Drenthe verantwoording af over de uitgevoerde activiteiten in de jaarrekening. Onderdeel van de jaarrekening is vanaf het jaar 2023 de rechtmatigheidsverantwoording. Het Dagelijks Bestuur geeft in deze rechtmatigheidsverantwoording aan of in overeenstemming met wet- en regelgeving is gehandeld. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met het Algemeen Bestuur. Zo is er een verantwoordingsgrens afgesproken, is het normenkader vastgesteld en is de financiële verordening GGD en VRD aangevuld met afspraken over de rechtmatigheidsverantwoording.

Verantwoordingsgrens GGD

Het AB van de GGD heeft in de vergadering van 19 december 2022 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves). Dat betekent dat het AB geïnformeerd wordt over fouten en onzekerheden die boven deze grens liggen.

Rechtmatigheidsverantwoording	Percentage	Totale lasten (incl. dotatie reserves)*	Verantwoordingsgrens
Fouten	3%	44.522.000	1.335.660
Onzekerheden	3%	44.522.000	1.335.660

3.2 Begroting programma bedrijfsvoering inclusief Samen Sterk

Het programma Bedrijfsvoering en middelen kan worden onderverdeeld in “concern-” en “bedrijfsvoerings budgetten”.

Programma		Taak	Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026
Bedrijfsvoering	Baten	Basis	Onvoorzien	-829	-961	-711
			Kapitaallasten	510	320	231
			Service & Beheer	2	0	0
			Informatisering & Automatisering	16	0	20
			Informatieveiligheid	260	277	283
			Datatgericht werken	295	395	319
		Totaal Basis		254	30	141
	Totaal Baten			**254**	**30**	**141**
	Lasten	Basis	Onvoorzien	950	961	711
			Kapitaallasten	-510	-320	-231
			Service & Beheer	-2	0	0
			Informatisering & Automatisering	-16	0	-20
			Informatieveiligheid	-265	-277	-283
			Datatgericht werken	-82	-395	-319
		Totaal Basis		76	-30	-141
	Totaal Lasten			**76**	**-30**	**-141**
	Reserveringen	Basis	Onvoorzien	453	0	0
			Informatieveiligheid	5	0	0
		Totaal Basis		458	0	0
	Totaal Reserveringen			**458**	**0**	**0**
Totaal Bedrijfsvoering				**788**	**0**	**0**

Programma		Taak	Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026
Bedrijfsvoering - Concern	Baten	Basis	Bedrijfsvoering	734	778	-81
			Algemeen Beheer	53	32	43
			Kwaliteit en juridisch advies	65	69	71
		Totaal Basis		852	879	33
	Totaal Baten			**852**	**879**	**33**
	Lasten	Basis	Bedrijfsvoering	-1.588	-778	27
			Algemeen Beheer	-125	-32	-43
			Kwaliteit en juridisch advies	-65	-69	-71
		Totaal Basis		-1.778	-879	-87
	Totaal Lasten			**-1.778**	**-879**	**-87**
	Reserveringen	Basis	Bedrijfsvoering	115	0	54
			Algemeen Beheer	72	0	0
		Totaal Basis		187	0	54
	Totaal Reserveringen			**187**	**0**	**54**
Totaal Bedrijfsvoering - Concern				**-738**	**0**	**0**

Programma		Taak	Product	Rekening 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026
Samen Sterk	Baten	Basis	Samen Sterk	0	0	308
		Totaal Basis		0	0	308
	Totaal Baten			**0**	**0**	**308**
	Lasten	Basis	Samen Sterk	0	0	-308
		Totaal Basis		0	0	-308
	Totaal Lasten			**0**	**0**	**-308**
Totaal Samen Sterk				**0**	**0**	**0**
Eindtotaal				**328**	**0**	**0**

De stijging van de begroting 2026 wordt veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie voor 2026 van 2,5%.

3.3 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen en de risicobeheersing van de GGD. Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico’s waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die een gemeenschappelijke regeling heeft om de niet begrote kosten op te vangen.

De Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is als volgt opgebouwd:

1. Risicobeleid

2. De weerstandscapaciteit
3. Risico-inventarisatie per balansdatum
4. Kengetallen

3.3.1. Risicobeleid

In 2021 heeft de werkgroep GRIP op GR-en, bestaande uit Drentse griffiers en VDG-bestuur, de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen, worden ten aanzien van de weerstandsparagraaf de volgende werkafspraken gemaakt:

1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling;
2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijk regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers;
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar;
4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Hiervoor doet het DB van de gemeenschappelijke regeling een gemotiveerd voorstel aan het algemeen bestuur;
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

GGD Drenthe heeft deze afspraken in zijn geheel overgenomen en uitgevoerd.

3.3.2. De weerstandscapaciteit

Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit mag op basis van de richtlijnen van het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) alleen de Algemene Reserve worden meegenomen.

De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate GGD Drenthe in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe' heeft de Algemene Reserve van GGD Drenthe een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen.

GGD Drenthe heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen. De hoogte van de reserve loon- en prijsontwikkelingen bedraagt 2,5% van de totale begrote lasten, zijnde € 19.089.900 x 2,5% = € 477.248.

In onderstaande tabel de stand van de reserves geschetst, inclusief de verwachte toevoegingen en onttrekkingen voor 2025. Het te bestemmen resultaat 2024 is verwerkt onder voorbehoud van goedkeuring door het Algemeen Bestuur.

	Stand per 01-01-2025	Resultaat-bestemming 2024/herschikking	Verwachte toevoegingen 2025	Verwachte onttrekkingen 2025	Geprognosticeerde stand per 31-12-2025
Reserve loon- en prijsontwikkeling	-182	39.244	0	0	**39.062**
Risicoreserve additionele taken	1.650.700	-80.000	524.751	-275.613	**1.819.838**
Organisatieontwikkeling	522.289	360.000	0	-539.964	**342.325**
Egalisatiereserve	306.609	9.000	16.839	-8.300	**324.148**
Reserve VTD	0	0	0	0	**0**
Totaal reserves	**2.479.416**	**328.244**	**541.590**	**-823.877**	**2.525.373**
Te bestemmen resultaat	328.244	-328.244			**0**
Totaal vermogen	**2.807.660**	**0**	**541.590**	**-823.877**	**2.525.373**

3.3.3. Risicoparagraaf

In het kader van ons actieve risicobeleid percipieert GGD Drenthe voor 2026 de volgende risico's:

Risico	Risicokans	Impact	Bedrag
Algemeen			
Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt	klein	groot	225.000
Arbeidsmarktproblematiek	groot	groot	525.000
Boventalligheid	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Het niet voldoen aan de AVG ten aanzien van privacy en informatiebeveiliging	groot	groot	525.000
Klachtenafhandeling/schade als gevolg van (medische) handelingen	klein	klein	22.500
Forensische geneeskunde	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Onvoorziene toename van de vraag van onze dienstverlening	klein	groot	225.000
Financieel/economisch			
Inkoopbeleid in relatie tot (Europese) aanbesteding	groot	gemiddeld	210.000
Loon- en prijsontwikkelingen boven compensatie	groot	gemiddeld	210.000
Verantwoording rechtmatigheid uitvoering van regelingen penvoerderschappen	zeer klein	gemiddeld	30.000
Informatisering en Automatisering			
Digitale verstoring/Cybercrime	groot	groot	525.000
Huisvesting			
Ontwikkelingen huisvesting	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Totaal risico's			**2.947.500**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor GGD Drenthe kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een bedrag van € 2.947.500. Bij het inventariseren van de risico's hebben wij het voorzichtigheidsprincipe in acht genomen. Dit betekent dat wij rekening houden met alle mogelijke risico's op balansdatum. Overigens onderkennen wij dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt

Capaciteitsproblemen (schaarste van mensen, (financiële) middelen, kennis) door onzekerheden over toekomstig verloop van nieuwe infectieziekten en de gevolgen voor de volksgezondheid op korte en lange termijn.

Arbeidsmarktproblematiek

In de huidige arbeidsmarkt zien we steeds vaker uitdagingen bij het invullen van vacatures, doordat het beschikbare potentieel blijft afnemen. Dit vergroot het risico dat onze dienstverlening onder druk komt te staan wanneer we niet tijdig de juiste mensen op de juiste plek krijgen. De effecten hiervan zijn inmiddels merkbaar, met stijgende kosten voor werving, inhuur en langere inwerkperiodes. Dit vraagt om meer

creativiteit en aanpassingen binnen onze organisatie om wendbaar te blijven en de continuïteit van onze dienstverlening te waarborgen.

Boventallige medewerkers
Uit ervaring van de afgelopen jaren leert dat de situatie van boventalligheid of medewerkers die op een ander spoor komen door veranderende werkzaamheden, gemiddeld 2 medewerkers op jaarbasis, zijn.

Voldoen aan regels voor omgang met persoonsgegevens Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
GGD-en maken veel gebruik van persoonsgegevens. Er bestaan nog steeds wezenlijke risico's voor bescherming van persoonsgegevens bij testen, vaccineren en het bron- en contactonderzoek tijdens de coronapandemie blijkt uit onderzoek AP.

Op 28 maart 2023 heeft de GGD van Stichting Initiatieven Collectieve Acties Massaschade (ICAM) een dagvaarding ontvangen. Naast GGD Drenthe stelt ICAM met deze dagvaarding in totaal 34 partijen (waaronder VWS, GGD GHOR Nederland en alle GGD'en) aansprakelijk voor de schade die vele burgers volgens haar zouden hebben geleden naar aanleiding van de datadiefstal eind januari 2021 uit CoronIT (het landelijke registratiesysteem voor Covid-19 testen en vaccinaties).

ICAM eist in deze massaclaim- zaak onder meer een schadevergoeding van €500 voor iedere persoon van wie de gegevens mogelijk gestolen zijn (volgens ICAM 6,5 miljoen personen), tot €1.500 voor eenieder waarvan vast komt te staan dat hun gegevens inderdaad zijn gestolen.

Onze verzekeraar heeft aangegeven aan de hand van de uitgebrachte dagvaarding te gaan beoordelen of dekking bestaat voor deze vorm van aansprakelijkheid en schade onder onze desbetreffende polis. De verzekeraar heeft ook een advocaat aangewezen, AKD Advocaten, die alle GGD'en vertegenwoordigt.

Nu 25 GGD'en een claim boven het hoofd hangt, worden door VWS alle extra in- en externe kosten van de GGD'en gerelateerd aan de ICAM-claim vergoed via een meerkostenregeling. De kosten worden niet vergoed als men van mening is dat er sprake is van opzet of grove schuld aan de kant van de GGD'en.

Op 22 april 2024 vond de zitting plaats over de ontvankelijkheidsfase en op 17 juli 2024 is er (tussen)vonnis gewezen. De rechtbank heeft een niet-ontvankelijkheidsverklaring uitgesproken tegen zes gedaagde partijen. Ook heeft de rechtbank ICAM niet-ontvankelijk verklaard in de schadevergoedingsvorderingen. De overige ontvankelijkheidsverweren van de GGD'en, VWS en GGD GHOR Nederland zijn niet geslaagd, dus de rechtbank procedure gaat voor een deel van de vorderingen verder naar de inhoudelijke fase.

ICAM heeft echter op 16 oktober 2024 hoger beroep aangetekend tegen het tussenvonnis. In de appeldagvaardingen zijn nog geen onderliggende gronden van het hoger beroep opgenomen. Deze worden pas bekend zodra ICAM een memorie van grieven (de inhoudelijke gronden voor het hoger beroep) indient. ICAM heeft gedagvaard tegen 8 april 2025. Op die datum zal AKD zich als advocaat melden bij het hof. AKD heeft met de andere advocatenteams afgestemd en gaat deze datum vervroegen naar 10 december. Na het melden als advocaat, namens de GGD-en, zal ICAM de memorie van grieven moeten indienen en gaat de procedure bij het hof inhoudelijk verder. In de tussentijd staat de procedure bij de rechtbank stil (aangehouden/geschorst). Het zal waarschijnlijk nog jaren duren voordat er een uitspraak volgt over het inhoudelijke deel van deze zaak.

Wat dit in de toekomst gaat betekenen, is volkomen onduidelijk daar dit geen verantwoordelijkheid is van GGD Drenthe maar hier wel tijd en energie in gaat zitten.

Klachtenafhandeling/schade als gevolg van (medische) handelingen
Het financiële risico van klachtenafhandeling en schadevergoeding als gevolg van (medische) handelingen kan GGD Drenthe aanzienlijke kosten opleveren. Het kan de reputatie van GGD Drenthe beschadigen, wat leidt tot verlies van vertrouwen en verdere financiële gevolgen. Het is daarom belangrijk om te investeren in een effectieve klachtenafhandeling en verzekeringsdekking om het financiële risico te beperken.

Forensische geneeskunde
De uitvoering van forensische geneeskunde, gemeentelijke lijkschouw en medische arrestantzorg voor de regionale politie-eenheden, is per 1 januari 2025 overgeheveld naar GGD Fryslan. Medewerkers werkzaam voor forensische geneeskunde in dienst van GGD Drenthe zijn per 1 januari 2025 in dienst getreden van GGD Fryslan.

Doordat de politie de medische arrestantenzorg gaat aanbesteden, bestaat de kans dat wij deze dienstverlening op termijn kwijtraken aan marktpartijen. Dit zou kunnen leiden tot een aanzienlijk verlies aan schaalvoordelen en navenante opbrengsten.

Onvoorziene toename van de vraag van onze dienstverlening
Niet tijdig voldoende (gekwalificeerd) personeel weten te krijgen en we daardoor hoger kosten gemaakt moeten worden voor werving en selectie of inhuur en inwerken.

Inkoopbeleid in relatie tot (Europese) aanbestedingen
Een niet goed inkoopbeleid in het kader van (Europese) aanbestedingen kan leiden tot financiële risico's. Dit komt omdat er meerdere regels en vereisten gelden voor deze aanbestedingen en fouten hierin kunnen leiden tot boetes en juridische procedures. Een goed inkoopbeleid is dan ook van belang om financiële risico's te beperken in het kader van Europese aanbestedingen.

Loon- en prijsindexatie
De reserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’. Voor de loon- en prijsontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers.

De huidige CAO SGO heeft een looptijd tot en met 31 maart 2025. De onderhandelingen voor een nieuwe CAO zijn op het moment in volle gang. De kans dat de loonstijging hoger wordt dan waarvoor we gecompenseerd worden is groot.

3.3.4. Weerstandspositie
Om te kunnen beoordelen of de opgebouwde reservepositie zich juist verhoudt tot de financiële risico’s wordt de ratio weerstandvermogen gehanteerd die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement samen met de universiteit Twente. De ratio wordt berekend door het aanwezige weerstandvermogen te delen door de financiële totaalwaardering van de risico’s. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	uitstekend
1,4 - 2	ruim voldoende
1 - 1,4	voldoende
0,8 - 1	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende

Door het ontbreken van weerstandsvermogen bij GGD Drenthe is de ratio voor GGD Drenthe 0. GGD Drenthe is onvoldoende in staat om de mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van deze risico's een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit.

Hieronder een overzicht met daarin het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen naar rato voor de Drentse gemeenten.

	inwoners 1-1-2024	Benodigd weerstands-vermogen
Aa en Hunze	25.845	151.108
Assen	69.701	407.522
Borger-Odoorn	26.014	152.097
Coevorden	35.725	208.874
Emmen	109.346	639.315
Hoogeveen	56.591	330.872
Meppel	35.810	209.371
Midden-Drenthe	34.092	199.326
Noordenveld	31.686	185.259
Tynaarlo	34.736	203.092
Westerveld	20.003	116.952
De Wolden	24.580	143.712
Totaal	**504.129**	**2.947.500**

3.3.5. Kengetallen

Vanaf 2015 schrijft het BBV voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basis set van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Naast de kengetallen vindt ook een beoordeling plaats van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Door middel van de genoemde kengetallen wordt 'de structureel en reëel sluitende begroting' onderbouwd. Hierna volgt een overzicht van de kengetallen.

Verloop van de kengetallen						
Kengetallen	Resultaat 2024	Primitief 2025	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
netto schuldquote	-4,2%	-1,7%	-4,2%	-4,1%	-3,9%	-3,8%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4,2%	-1,7%	-4,2%	-4,1%	-3,9%	-3,8%
solvabiliteitsrisico	23,7%	49,1%	25,1%	29,6%	34,2%	39,1%
structurele exploitatieruimte	-2,1%	-0,6%	-0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
grondexploitatie	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Beoordeling kengetallen GGD Drenthe
Voorgeschreven is dat naast de kengetallen zelf, een beoordeling plaatsvindt van de onderlinge verhouding hiervan in relatie tot de financiële positie. Het is overigens van belang de kengetallen in samenhang te zien omdat een afzonderlijk kengetal niet zoveel zegt over de financiële positie.

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal ligt de netto schuldquote tussen 0% en 90% (landelijk gehanteerde richtlijn). Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de schuld hoog (oranje). Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt men zich in de gevarenzone (rood). De netto schuldquote van de GGD Drenthe blijft ruimschoots binnen de norm.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin men in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Volgens de landelijk gehanteerde richtlijn moet de solvabiliteitsratio minimaal 30% zijn. De solvabiliteitsratio van de GGD Drenthe is afgerond 25% en daarmee onder de landelijk gehanteerde richtlijn.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte van de GGD Drenthe is nagenoeg nihil.

Grondexploitatie
Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

Belastingcapaciteit
Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

3.4 Paragraaf Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) stelt regels voor het beheer van de treasury. De wet bevat normen voor het beheersen van risico's op kort- en langlopende leningen. Verder worden de decentrale overheden verplicht een Treasurystatuut op te stellen en een Paragraaf financiering in de begroting en het jaarverslag op te nemen.

3.4.1. Treasurystatuut

Het treasurystatuut is onderdeel van de financiële verordening GGD Drenthe en VRD. In de verordening is vastgelegd dat GGD Drenthe voldoende liquiditeiten beschikbaar moet hebben om de vastgestelde plannen te kunnen uitvoeren. Hiervoor worden tijdig en voldoende middelen aangetrokken zodat de begroting kan

worden uitgevoerd binnen de door het Algemeen Bestuur gestelde kaders. De afgelopen jaren zijn er belangrijke (maatschappelijke) ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de treasury van decentrale overheden. Op Europees niveau zijn er maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de overheidsuitgaven nu en op langere termijn houdbaar blijven. Deze maatregelen zijn vertaald naar Nederlandse wetgeving, zoals de invoering van het verplicht schatkistbankieren en de Wet houdbare Overheids-Financiën (Hof). Deze wijzigingen zijn opgenomen in de financiële verordening van GGD Drenthe en VRD.

3.4.2. Risicobeheer

Ten aanzien van het risicoprofiel is de richtlijn opgenomen dat de GGD alleen gelden uitzet bij instellingen met een zogenaamde triple A-status, de meest betrouwbare bankinstellingen in Nederland. Na de bankencrisis is een groot aantal instellingen teruggeplaatst naar een dubbele A-status. De Bank voor Nederlandse gemeenten (BNG) heeft zijn triple A-status behouden. Bij deze bank zetten wij de eventuele overtallige middelen uit. Met de invoering van het schatkistbankieren eind 2013 dienen wij, net als alle andere lokale overheden, onze overtollige middelen (boven € 1.000.000) naar een gereserveerde rekening bij de BNG over te boeken. Uit deze overtollige middelen voorziet het Rijk zich in een deel van haar financieringsbehoefte.

3.4.3. Renterisico kortlopende financiering (kasgeldlimiet)

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal. Voor 2026 is dat circa € 3,6 miljoen. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet structureel overschrijden. Uiterlijk bij de derde overschrijding geldt een meldingsplicht aan de toezichthouder. Wij verwachten, net als in voorgaande jaren, dat de kasgeldlimiet in 2026 niet zal worden overschreden.

	Berekening kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029
1	*Toegestane kasgeldlimiet*				
	* in procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
	* in bedrag	3.612	3.726	3.875	4.022
2	Omvang vlottende schuld	8.607	8.156	7.701	7.141
3	Vlottende middelen	10.489	10.489	10.489	10.489
	Toets kasgeldlimiet				
4	Netto vlottende schuld	-1.882	-2.333	-2.788	-3.348
	Toegestane kasgeldlimiet	3.612	3.726	3.875	4.022
	Ruimte (+)/Overschrijding (-)	5.494	6.059	6.663	7.370

3.4.4. Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

Ook voor renterisico's vaste schuld is in de Wet Fido een norm gesteld. Deze norm, de renterisiconorm, bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten, welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. De verwachting is dat we ook voor 2026 ruimschoots onder de renterisiconorm zullen blijven.

3.4.5. Europese Monetaire Unie (EMU)-saldo

Decentrale overheden moeten in hun begroting een berekening opnemen van het zogenoemde EMU-saldo op basis van artikel 20 van het BBV; het EMU-saldo over het vorig begrotingsjaar (2025), een raming voor het begrotingsjaar zelf (2026) en een raming voor de jaren na het begrotingsjaar (2027 t/m 2029).

EU-lidstaten mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. Hiervan is in Nederland 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt anders

dan het baten-lastenstelsel dat deze overheden hanteren. Investeringen en uitgaven uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in het baten-lastenstelsel, maar wel in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan daardoor toch een negatief EMU-saldo ontstaan.
GGD Drenthe voldoet met een positief EMU-saldo ruimschoots aan de gestelde voorwaarden.

		2025	2026	2027	2028	2029
	Omschrijving	€	€	€	€	€
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	540	473	561	584	606
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	535	544	578	601	624
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	0	0	0	0	0
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	503	515	548	569	591
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**	0	0	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties **niet op exploitatie verantwoord**	0	0	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0	0	0	0	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0	0
11	Verkoop van effecten:	ja nee	ja nee	ja nee	ja nee	ja nee
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)					
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
	Berekend EMU-saldo	**572**	**502**	**591**	**616**	**639**

4. Financiële begroting

4.1 Begroting 2026

	Programma	Rekening 2024	Primitieve begroitng 2025	begroting 2026
Baten	Bedrijfsvoering	254	30	141
	Crisis, Rampen en Incidenten	1.133	1.206	1.211
	Gezondheid en Leven	3.090	3.895	3.746
	Publieke Zorg & Dienstverlening	27.943	26.149	29.014
	Samen Veilig	10.254	10.172	10.070
	Bedrijfsvoering - Concern	852	879	33
	Samen Sterk	0	0	308
Totaal Baten		**43.526**	**42.331**	**44.522**
Lasten	Bedrijfsvoering	76	-30	-141
	Crisis, Rampen en Incidenten	-1.090	-1.206	-1.211
	Gezondheid en Leven	-2.986	-3.835	-3.675
	Publieke Zorg & Dienstverlening	-28.207	-25.760	-28.654
	Samen Veilig	-9.882	-10.082	-9.973
	Bedrijfsvoering - Concern	-1.778	-879	-87
	Samen Sterk	0	0	-308
Totaal Lasten		**-43.867**	**-41.791**	**-44.049**
Reserveringen	Bedrijfsvoering	458	0	0
	Gezondheid en Leven	162	-61	-70
	Publieke Zorg & Dienstverlening	-48	-389	-359
	Samen Veilig	-89	-90	-97
	Bedrijfsvoering - Concern	187	0	54
Totaal Reserveringen		**670**	**-541**	**-473**
Eindtotaal		**328**	**0**	**0**

De belangrijkste wijzigingen in de beleidsbegroting 2026 ten opzichte van de begroting 2025 zijn:

- De indexering voor loon- en prijsindexatie van 2,5% is bepaald aan de hand van de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’. Op 26 februari 2025 heeft het CPB de CEP 2025 gepubliceerd. Deze publicatie is gebruikt voor het bepalen van de indexatie 2026 en verder. De gewogen index voor 2026 is berekend op 2,1%. Hierbij komt het verschil tussen de werkelijke indexatie en begrote indexatie over 2024. Deze correctie is berekend op 0,4%;
- De ombuiging van additionele naar structurele financiering van de adviseurs Gezonde Leefomgeving bij Milieu en gezondheid.

Loon- en prijsindexatie 2026

CEP2025-26februari2025	2026 verhouding indexatie			2024 verhouding indexatie			totaal
Prijs bruto binnenlandsproduct	2,7	30%	0,8				
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	1,8	70%	1,3				
			2,1				
Prijs bruto binnenlandsproduct				5,1	30%	1,5	
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers				4,4	70%	3,1	
						4,6	
Begrote indexatie 2024						4,2	
Correctie 2024						0,4	
T = 2026							2,1
T-2 = 2024							0,4
Loon- en prijsindexatie voor de begroting 2026							2,5

4.2 Meerjarenraming 2026-2029

Ook in de meerjarenbegroting is volgens de uitgangspunten van de notitie ‘Samen werken in Drenthe’; de gemeentelijke bijdragen zijn hierop aangepast. Hierna volgen overzichten van de meerjarenraming per kostensoort en per programma.

Meerjarenraming programma Gezondheid en Leven

Programma Gezondheid en Leven	Kostensoort	Resultaat 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Doorbelasting middelen	0	641	0	0	0	0
	Inwonerbijdrage gemeenten	1.940	2.063	2.311	2.456	2.554	2.651
	Opbrengsten Algemeen basis	307	0	63	67	70	72
	Opbrengsten Algemeen additioneel	755	1.113	1.297	1.379	1.434	1.488
	Overige opbrengsten	88	78	75	80	83	86
Totaal Baten		**3.090**	**3.895**	**3.746**	**3.982**	**4.141**	**4.298**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-2.000	-2.390	-2.705	-2.876	-2.991	-3.104
	Overige personeelskosten	-676	-535	-633	-672	-699	-726
	Kapitaallasten	0	-1	-1	-1	-1	-1
	Huisvestingskosten	0	-3	-2	-3	-3	-3
	Algemene Kosten	-128	-122	-122	-130	-135	-140
	Doorbelasting middelen	-105	-773	-200	-213	-222	-230
	Productiekosten Algemeen basis	-77	-12	-12	-12	-13	-13
Totaal Lasten		**-2.986**	**-3.835**	**-3.675**	**-3.907**	**-4.063**	**-4.218**
Reserveringen	Reserveringen	162	-61	-70	-75	-78	-81
Totaal Reserveringen		**162**	**-61**	**-70**	**-75**	**-78**	**-81**
		266	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Publieke Zorg & Dienstverlening

Programma Publieke Zorg & Dienstverlening	Kostensoort	Resultaat 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	3.703	3.941	4.339	4.612	4.796	4.979
	Opbrengsten Jeugd basis	392	328	285	303	315	327
	Opbrengsten Jeugd additioneel	3.389	3.387	3.734	3.970	4.128	4.285
	Opbrengsten Algemeen basis	453	414	495	526	547	568
	Opbrengsten Algemeen additioneel	2.194	2.245	1.705	1.813	1.885	1.957
	Bijdragen gemeenten huisvesting JGZ	607	661	632	671	698	725
	Overige opbrengsten	4.093	1.789	3.351	2.235	2.324	2.412
	Bijdragen gemeenten jeugd	13.113	13.386	14.474	15.385	16.001	16.609
Totaal Baten		**27.943**	**26.149**	**29.014**	**29.514**	**30.695**	**31.861**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-15.741	-15.645	-16.337	-16.342	-16.995	-17.641
	Overige personeelskosten	-3.536	-802	-1.521	-1.617	-1.681	-1.745
	Kapitaallasten	-139	-162	-149	-159	-165	-171
	Huisvestingskosten	-827	-755	-808	-859	-893	-927
	Algemene Kosten	-801	-327	-514	-500	-520	-540
	Doorbelasting middelen	-5.826	-6.864	-7.596	-7.817	-8.130	-8.439
	Productiekosten Jeugd basis	-522	-432	-451	-479	-498	-517
	Productiekosten Algemeen basis	-426	-460	-948	-1.008	-1.049	-1.088
	Productiekosten Jeugd additioneel	-2	-1	-4	-4	-4	-4
	Productiekosten Algemeen addiitoneel	-345	-312	-327	-347	-361	-375
	Resultaat voorgaande jaren	-42	0	0	0	0	0
Totaal Lasten		**-28.207**	**-25.760**	**-28.654**	**-29.132**	**-30.297**	**-31.449**
Reserveringen	Reserveringen	-48	-389	-359	-382	-397	-412
Totaal Reserveringen		**-48**	**-389**	**-359**	**-382**	**-397**	**-412**
		-312	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Samen Veilig

Programma Samen Veilig	Kostensoort	Resultaat 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Doorbelasting middelen	0	388	0	0	0	0
	Inwonerbijdrage gemeenten	316	337	313	333	346	360
	Opbrengsten Algemeen additioneel	8.101	8.464	8.763	9.315	9.687	10.055
	Overige opbrengsten	1.837	983	994	1.057	1.099	1.141
Totaal Baten		**10.254**	**10.172**	**10.070**	**10.705**	**11.133**	**11.556**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-6.234	-7.053	-7.316	-7.777	-8.088	-8.396
	Overige personeelskosten	-1.448	-456	-449	-477	-497	-515
	Kapitaallasten	-4	-27	-26	-28	-29	-30
	Algemene Kosten	-234	-233	-235	-250	-260	-269
	Doorbelasting middelen	-1.906	-2.279	-1.912	-2.033	-2.114	-2.195
	Productiekosten Algemeen basis	0	-2	-2	-2	-2	-2
	Productiekosten Algemeen addiitoneel	-56	-32	-32	-34	-35	-37
Totaal Lasten		**-9.882**	**-10.082**	**-9.973**	**-10.601**	**-11.025**	**-11.444**
Reserveringen	Reserveringen	-89	-90	-97	-103	-108	-112
Totaal Reserveringen		**-89**	**-90**	**-97**	**-103**	**-108**	**-112**
		283	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programma Crisis, Rampen en Incidenten

Programma Crisis, Rampen en Incidenten	Kostensoort	Resultaat 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	44	47	48	51	53	55
	Bijdrage GHOR	1.089	1.159	1.163	1.236	1.285	1.334
Totaal Baten		**1.133**	**1.206**	**1.211**	**1.287**	**1.338**	**1.389**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-879	-1.002	-1.002	-1.065	-1.108	-1.150
	Overige personeelskosten	-23	-12	-11	-12	-12	-13
	Kapitaallasten	-1	0	0	0	0	0
	Algemene Kosten	-7	0	0	0	0	0
	Doorbelasting middelen	-180	-192	-197	-209	-218	-226
Totaal Lasten		**-1.090**	**-1.206**	**-1.211**	**-1.287**	**-1.338**	**-1.389**
		42	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Meerjarenraming programmas Bedrijfsvoering, Concern en Samen Sterk

Programma Bedrijfsvoering	Kostensoort	Resultaat 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	-269	-282	511	543	565	587
	Overige opbrengsten	530	320	250	266	277	287
	Bijdragen gemeenten jeugd	-7	-8	-620	-659	-686	-712
Totaal Baten		**254**	**30**	**141**	**150**	**156**	**162**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-2.551	-2.846	-3.484	-3.704	-3.852	-3.999
	Overige personeelskosten	-1.205	-1.164	-852	-906	-942	-978
	Kapitaallasten	-151	-348	-368	-391	-407	-422
	Huisvestingskosten	-1.025	-1.021	-1.008	-1.072	-1.114	-1.157
	Algemene Kosten	-1.014	-582	-1.417	-1.249	-1.299	-1.348
	Doorbelasting middelen	6.023	5.932	6.988	7.171	7.458	7.742
Totaal Lasten		**76**	**-30**	**-141**	**-150**	**-156**	**-162**
Reserveringen	Reserveringen	458	0	0	0	0	0
Totaal Reserveringen		**458**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
		788	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Programma Bedrijfsvoering - Concern	Kostensoort	Resultaat 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	795	847	-10	-10	-11	-11
	Overige opbrengsten	57	32	43	46	48	49
Totaal Baten		**852**	**879**	**33**	**35**	**37**	**38**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	-1.793	-2.175	-2.032	-2.102	-2.186	-2.269
	Overige personeelskosten	-1.757	-1.637	-760	-808	-841	-872
	Kapitaallasten	-6	0	0	0	0	0
	Algemene Kosten	-217	-214	-213	-226	-235	-244
	Doorbelasting middelen	1.995	3.147	2.918	3.102	3.226	3.348
Totaal Lasten		**-1.778**	**-879**	**-87**	**-34**	**-36**	**-37**
Reserveringen	Reserveringen	187	0	54	-1	-1	-1
Totaal Reserveringen		**187**	**0**	**54**	**-1**	**-1**	**-1**
		-738	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Programma Samen Sterk	Kostensoort	Resultaat 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Inwonerbijdrage gemeenten	0	0	308	327	340	353
Totaal Baten		**0**	**0**	**308**	**327**	**340**	**353**
Lasten	Salarissen en sociale lasten	0	0	-226	-240	-249	-259
	Algemene Kosten	0	0	-82	-87	-91	-94
Totaal Lasten		**0**	**0**	**-308**	**-327**	**-340**	**-353**
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

4.3 Gemeentelijke bijdragen 2026 – 2029

In onderstaande tabel geven we het verloop van de gemeentelijke bijdrage 2026-2029 inclusief de bijdrage VTD weer. Voor 2026 is dit inclusief loon- en prijsindexatie van 2,5%.

Verloop gemeentelijke bijdragen basistaken GGD Drenthe en Veilig Thuis Drenthe	Jeugd 0-18 jaar	Huisvesting 0-18 jaar	Jeugd 4-18 jaar	Overige programma's	VTD	Totaal
Primitieve begroting 2025	11.479.351	660.555	1.898.004	6.953.389	7.602.596	28.593.895
JGZ - Huisvesting 0-18		-44.357				-44.357
JGZ - Oekraïne	401.110		119.890			521.000
RVP - schemawijzigingen	106.244		31.756			138.000
RVP - RS-virus						0
THZ - kwaliteitseisen kinderopvang				44.925		44.925
EVS - Elektronisch Voorschrijf Systeem				100.000		100.000
EPD - Elektronisch Patienten Dossier				90.000		90.000
Samen Sterk				300.000		300.000
Beheersbegroting 2025	**€ 11.986.705**	**€ 616.199**	**€ 2.049.650**	**€ 7.488.314**	**€ 7.602.596**	**€ 29.743.463**
JGZ - Oekraïne	-401.110		-119.890			-521.000
THZ - kwaliteitseisen kinderopvang				-44.925		-44.925
EVS - Elektronisch Voorschrijd Systeem				-90.000		-90.000
THZ - wijziging Wet Kinderopvang				0		0
FG				0		0
SG - overheveling SPUK ASG naar gemeentefonds				0		0
Gezonde leefomgeving				275.292		275.292
Loon- en prijscompensatie 2026 (2,5%)	289.640	15.405	48.244	190.717	190.065	734.071
Bijdrage 2026	**€ 11.875.235**	**€ 631.604**	**€ 1.978.004**	**€ 7.819.398**	**€ 7.792.660**	**€ 30.096.901**
Loon- en prijscompensatie 2027 (6,3%)	748.140	39.791	124.614	492.622	490.938	1.896.105
Bijdrage 2027	**€ 12.623.375**	**€ 671.395**	**€ 2.102.618**	**€ 8.312.020**	**€ 8.283.598**	**€ 31.993.006**
Loon- en prijscompensatie 2028 (4,0%)	504.935	26.856	84.105	332.481	331.344	1.279.720
Bijdrage 2028	**€ 13.128.310**	**€ 698.250**	**€ 2.186.723**	**€ 8.644.501**	**€ 8.614.942**	**€ 33.272.726**
Loon- en prijscompensatie 2029 (3,8%)	498.876	26.534	83.095	328.491	327.368	1.264.364
Bijdrage 2029	**€ 13.627.186**	**€ 724.784**	**€ 2.269.819**	**€ 8.972.992**	**€ 8.942.310**	**€ 34.537.089**

Financiering programma Jeugd

Deze tabel specificeert de kosten voor gemeenten, die besloten hebben tot integrale jeugdgezondheidszorg.

Jeugd 0-18 jaar	2026			2027		2028		2029	
	inwoners 0-18 per 1-1-2024	tarief 2026	basis-bijdrage	tarief 2027	totaal	tarief 2028	totaal	tarief 2029	totaal
Assen	12.945	180,67	2.338.769	192,05	2.486.111	199,73	2.585.555	207,32	2.683.807
Borger-Odoorn	4.401	180,67	795.127	192,05	845.220	199,73	879.029	207,32	912.432
Emmen	18.791	180,67	3.394.963	192,05	3.608.846	199,73	3.753.200	207,32	3.895.822
Hoogeveen	10.793	180,67	1.949.967	192,05	2.072.815	199,73	2.155.728	207,32	2.237.646
Midden-Drenthe	5.882	180,67	1.062.699	192,05	1.129.649	199,73	1.174.835	207,32	1.219.479
Noordenveld	5.496	180,67	992.960	192,05	1.055.517	199,73	1.097.738	207,32	1.139.452
Westerveld	3.028	180,67	547.068	192,05	581.533	199,73	604.794	207,32	627.776
De Wolden	4.393	180,67	793.682	192,05	843.684	199,73	877.431	207,32	910.773
Totaal	**65.729**		**11.875.235**		**12.623.375**		**13.128.310**		**13.627.186**

Conform bestuursbesluit zijn de huisvestingskosten van de JGZ niet meer opgenomen als onderdeel van de basistaken, maar worden deze separaat afgerekend met de desbetreffende gemeenten. Deze tabel specificeert deze kosten per gemeente.

Huisvesting 0-18	2026	2027	2028	2029
	bijdrage	bijdrage	bijdrage	bijdrage
Assen	106.160	112.848	117.362	121.822
Borger-Odoorn	58.740	62.440	64.938	67.406
Coevorden	5.557	5.907	6.143	6.376
Emmen	176.567	187.690	195.198	202.615
Hoogeveen	77.629	82.520	85.821	89.082
Meppel	13.853	14.726	15.315	15.897
Midden-Drenthe	95.576	101.597	105.661	109.676
Noordenveld	46.577	49.511	51.492	53.449
Westerveld	26.634	28.312	29.444	30.563
De Wolden	24.312	25.844	26.877	27.899
Totaal	**631.604**	**671.395**	**698.251**	**724.784**

De tabel specificeert de bijdrage van de gemeenten die de integrale Jeugdgezondheidszorg niet onder hebben gebracht bij de gemeenten.

Jeugd 4-18 jaar	2026			2027		2028		2029	
	inwoners 4-18 per 1-1-2024	tarief 2026	basis-bijdrage	tarief 2027	totaal	tarief 2028	totaal	tarief 2029	totaal
Aa en Hunze	3.508	101,23	355.128	107,61	377.501	111,92	392.601	116,17	407.519
Coevorden	4.918	101,23	497.867	107,61	529.233	111,92	550.402	116,17	571.317
Meppel	5.413	101,23	547.978	107,61	582.500	111,92	605.800	116,17	628.821
Tynaarlo	5.700	101,23	577.032	107,61	613.385	111,92	637.920	116,17	662.161
Totaal	**19.539**		**1.978.004**		**2.102.618**		**2.186.723**		**2.269.818**

Financiering overige programma's

Het totaal te financieren bedrag voor de gemeenten is in 2026 geïndexeerd met 2,5%. Ook de ombuiging van additionele naar structurele financiering van de adviseurs Gezonde Leefomgeving is verwerkt. De bijdrage per inwoner is hier op aangepast en bedraagt € 15,51 per inwoner in 2026.

Overige programma's	inwoners	2026		2027		2028		2029	
	1-1-2024	per inw.	totaal	per inw.	totaal	per inw.	totaal	per inw.	totaal
Aa en Hunze	25.845	15,51	400.874	16,49	426.129	17,15	443.175	17,80	460.015
Assen	69.701	15,51	1.081.112	16,49	1.149.222	17,15	1.195.191	17,80	1.240.608
Borger-Odoorn	26.014	15,51	403.496	16,49	428.916	17,15	446.072	17,80	463.023
Coevorden	35.725	15,51	554.120	16,49	589.030	17,15	612.591	17,80	635.869
Emmen	109.346	15,51	1.696.034	16,49	1.802.884	17,15	1.874.999	17,80	1.946.249
Hoogeveen	56.591	15,51	877.767	16,49	933.066	17,15	970.388	17,80	1.007.263
Meppel	35.810	15,51	555.438	16,49	590.431	17,15	614.048	17,80	637.382
Midden-Drenthe	34.092	15,51	528.791	16,49	562.105	17,15	584.589	17,80	606.804
Noordenveld	31.686	15,51	491.472	16,49	522.435	17,15	543.332	17,80	563.979
Tynaarlo	34.736	15,51	538.780	16,49	572.723	17,15	595.632	17,80	618.266
Westerveld	20.003	15,51	310.261	16,49	329.807	17,15	342.999	17,80	356.033
De Wolden	24.580	15,51	381.253	16,49	405.272	17,15	421.483	17,80	437.499
Totaal	**504.129**		**7.819.398**		**8.312.020**		**8.644.501**		**8.972.992**

Financiering VTD

De bijdrage voor Veilig Thuis laat zich als volgt specificeren.

Bijdrage VTD						
	Bijdrage Centrum-gemeente	Verdeling o.b.v. rijksbijdrage jeugd 2016		Verdeling o.b.v. inwoners (1-1-2024)		Bijdrage 2026
Aa en Hunze		4,3%	81.700	25.845	232.602	314.302
Assen		18,4%	349.600	69.701	627.301	976.901
Borger-Odoorn		5,3%	100.700	26.014	234.123	334.823
Coevorden		6,2%	117.800	35.725	321.521	439.321
Emmen	1.355.556	24,7%	469.300	109.346	984.102	2.808.957
Hoogeveen		12,8%	243.200	56.591	509.313	752.513
Meppel		6,7%	127.300	35.810	322.286	449.586
Midden-Drenthe		5,7%	108.300	34.092	306.824	415.124
Noordenveld		4,9%	93.100	31.686	285.170	378.270
Tynaarlo		5,1%	96.900	34.736	312.620	409.520
Westerveld		3,0%	57.000	20.003	180.025	237.025
De Wolden		2,9%	55.100	24.580	221.217	276.317
Totaal	**1.355.556**		**1.900.000**	**504.129**	**4.537.104**	**7.792.660**

4.4 Additionele bijdrage 2026

Op basis van de additionele beheersbegroting 2025 inclusief een indexatie voor 2026 van 2,5% kan de additionele bijdrage voor 2026 als volgt worden gespecificeerd.

Programma	Product	Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen
G&L	Epidemiologie							
	Gezondsbevordering		39.132				87.583	
	Kansrijke Start		31.672	11.821		11.169	49.686	25.714
PZ&D	Forensische Geneeskunde *	27.330	65.141	22.255	26.716	16.444	117.213	53.024
	Infectieziektebestrijding							
	JGZ additionele opdrachten gemeenten		229.769	125.817	141.634	83.481	815.739	204.203
	JGZ overige additionele opdrachten							
	Preventieve logopedie	49.207	221.385	70.324	31.813	50.602	128.179	83.717
	Publieke gezondheid asielzoekers							14.397
	Reizigersvaccinaties							
	Sense Noord Nederland							
	Technische hygiënezorg		7.288			3.006		5.110
SV	Centrum Seksueel Geweld						209.628	
	MDA++						198.695	
	Openbare geestelijke gezondheidszorg **	45.153	355.141	12.693	20.283	15.118	403.931	56.815
	Veilig Thuis Drenthe	314.302	976.901	334.823	439.321	276.317	2.808.957	752.513
	Totaal	**435.992**	**1.926.429**	**577.733**	**659.767**	**456.137**	**4.819.611**	**1.195.493**

Programma	Product	Meppel	Midden-Drenthe	Noorden-veld	Tynaarlo	Westerveld	Overige	Totaal
G&L	Epidemiologie						73.567	73.567
	Gezondsbevordering						921.162	1.047.877
	Kansrijke Start		15.491			9.089	21.023	175.665
PZ&D	Forensische Geneeskunde *	37.091	34.063	27.069	35.831	15.078		477.255
	Infectieziektebestrijding						139.326	139.326
	JGZ additionele opdrachten gemeenten	13.352	191.982	9.963	9.303	29.531		1.854.774
	JGZ overige additionele opdrachten						7.826	7.826
	Preventieve logopedie		70.324	45.672		50.602		801.825
	Publieke gezondheid asielzoekers						1.186.576	1.200.973
	Reizigersvaccinaties						861.403	861.403
	Sense Noord Nederland						392.428	392.428
	Technische hygiënezorg							15.404
SV	Centrum Seksueel Geweld						307.996	517.624
	MDA++							198.695
	Openbare geestelijke gezondheidszorg **	33.617	64.277	43.260	49.945	13.223	134.527	1.247.983
	Veilig Thuis Drenthe	449.586	415.124	378.270	409.520	237.025		7.792.660
	Totaal	**533.646**	**791.261**	**504.234**	**504.599**	**354.548**	**4.045.834**	**16.805.285**

* Inschatting berekend op basis van inwoneraantallen 1-1-2024 en procentuele verhouding werkelijke aantallen lijkschouwen 2024

** OGGZ verrichtingen en WVGGZ berekend op basis van realisatie 2024

4.5 Reserves en voorzieningen 2026-2029

In onderstaande overzichten wordt het meerjarig verloop van de reserves en voorzieningen weergegeven. Het verloop is uitgesplitst in toevoegingen en onttrekkingen per jaar. Het doel, de risicocalculatie en de ontwikkeling wordt per reserve geduid. Tevens is een overzicht van het verloop van de reserves en voorzieningen per programma weergegeven.

	2026	2026			2027		
	Beginstand	Storting	Onttrekking	Eindstand	Storting	Onttrekking	Eindstand
Reserve loon- en prijsontw.	39	0	0	39	0	0	39
Risicoreserve	1.820	518	0	2.338	551	0	2.889
Organisatieontwikkeling	342	0	-55	288	0	1	289
Egalisatiereserve	324	17	-9	333	18	-9	342
Totaal	**2.525**	**536**	**-63**	**2.998**	**569**	**-8**	**3.559**

	2027	2028			2029		
	Beginstand	Storting	Onttrekking	Eindstand	Storting	Onttrekking	Eindstand
Reserve loon- en prijsontw.	39	0	0	39	0	0	39
Risicoreserve	2.889	573	0	3.462	595	0	4.057
Organisatieontwikkeling	289	0	1	290	0	1	291
Egalisatiereserve	342	19	-9	352	20	-10	362
Totaal	**3.559**	**592**	**-8**	**4.143**	**615**	**-9**	**4.749**

Reserve loon- en prijsontwikkeling

Doel

Op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe' heeft de algemene reserve van de GGD een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen.

Risicocalculatie

Voor deze reserve is de bestuurlijke norm dat wij 2,5% aanhouden van de kostenomvang van het basistakenpakket. Het maximum voor 2026 bedraagt € 545.359.

Risicoreservering

Doel

Het opvangen van risico van additioneel werk.

Risicocalculatie

De berekening is op basis van 'Personeelsvolume additionele taken per einde jaar' x 'worst-case scenario (=33%)'. De gewenste omvang, conform deze norm, voor 2026 bedraagt € 1.748.173.

Ontwikkelingsplanning

Indien de gewenste omvang overschreden wordt, zal het overschot uitgekeerd worden aan de gemeenten conform de relatieve omvang van de afname van de additionele taken.

Reserve organisatieontwikkeling

Doel

Aansluiten op verwachte en gesignaleerde ontwikkelingen. Voor organisatieontwikkeling zijn geen structurele posten opgenomen in de begroting. De GGD is een professionele en kennisrijke organisatie die, zeker de komende jaren, een belangrijk kennis- en expertisecentrum van en voor de gemeenten is. Om deze rol te kunnen blijven spelen, is het noodzakelijk om medewerkers en organisatie voortdurend te ontwikkelen.

Risicocalculatie

Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij 'doel' genoemde onderwerpen en de mogelijk claims.

Ontwikkelingsplanning

Voor organisatieontwikkeling zijn geen structurele posten opgenomen in de begroting. De reserve wordt gevoed wanneer de bedrijfsvoering dat in enig jaar toelaat. GGD moet het zelf inverdienen in de bedrijfsvoering.

Egalisatiereserve

Doel

Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).

Mogelijke claims

Egalisatie van de kosten van 3 onderzoeken epidemiologie per vier jaar, opleiding Forensisch artsen en Publieke Gezondheid Asielzoekers en opleiding arts infectieziektebestrijding.

Risicocalculatie

Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij 'mogelijke claims' genoemde onderwerpen.

Ontwikkelingsplanning

P.m.

Meerjarenraming 2026-2026 onttrekking/storting reserves per programma

	Raming 2026			Raming 2027		
	storting	onttrekking	saldo	storting	onttrekking	saldo
Programma Gezondheid en Leven	79	-9	70	84	-9	75
Programma Publieke Zorg & Dienstverlening	359	0	359	382	0	382
Programma Samen Veilig	97	0	97	103	0	103
Programma Crisis, Rampen en Incidenten	0	0	0	0	0	0
Programma Bedrijfsvoering	0	-54	-54	0	1	1
Totaal	**536**	**-63**	**473**	**569**	**-8**	**561**

	Raming 2028			Raming 2029		
	storting	onttrekking	saldo	storting	onttrekking	saldo
Programma Gezondheid en Leven	87	-9	78	91	-10	81
Programma Publieke Zorg & Dienstverlening	397	0	397	412	0	412
Programma Samen Veilig	108	0	108	112	0	112
Programma Crisis, Rampen en Incidenten	0	0	0	0	0	0
Programma Bedrijfsvoering	0	1	1	0	1	1
Totaal	**592**	**-8**	**584**	**615**	**-9**	**606**

4.6 Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet een overzicht worden verstrekt van de incidentele baten en lasten. Dit betreft een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd.

Het overzicht van de incidentele baten en lasten is een onmisbaar overzicht voor het verkrijgen van een juist beeld van het materieel sluiten van de (meerjaren)begroting en daarmee van de financiële positie van GGD Drenthe. Per definitie behoren de stortingen en onttrekkingen aan en van de reserves tot de incidentele lasten en baten. Om die reden worden deze in onderstaande tabel weergegeven.

	Programma	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten	Gezondheid en Leven	-9	-9	-9	-10
	Publieke Zorg & Dienstverlening	0	0	0	0
	Samen Veilig	0	0	0	0
	Bedrijfsvoering	-54	1	1	1
Totaal Baten		**-63**	**-8**	**-8**	**-9**

	Programma	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten	Gezondheid en Leven	79	84	87	91
	Publieke Zorg & Dienstverlening	359	382	397	412
	Samen Veilig	97	103	108	112
	Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal Lasten		**536**	**569**	**592**	**615**

Specificatie incidentele baten

Programma Gezondheid en Leven	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Onttrekking Egalisatiereserve	-9	-9	-9	-10
Totaal programma Gezondheid en Leven	**-9**	**-9**	**-9**	**-10**
Programma Bedrijfsvoering				
Onttrekking Reserve organisatieontwikkeling	-54	1	1	1
Totaal programma Bedrijfsvoering	**-54**	**1**	**1**	**1**

Specificatie incidentele lasten

Programma Gezondheid en Leven	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Storting Risicoreserve	62	66	68	71
Storting Egalisatiereserve	17	18	19	20
Totaal programma Gezondheid en Leven	**79**	**84**	**87**	**91**
Programma Publieke Zorg & Dienstverlening				
Storting Risicoreserve	359	382	397	412
Totaal programma Publieke Zorg & Dienstverlening	**359**	**382**	**397**	**412**
Programma Samen Veilig				
Storting Risicoreserve	97	103	108	112
Totaal programma Samen Veilig	**97**	**103**	**108**	**112**

Voor de additionele taken wordt een opslag van 10% berekend op de kostprijs van de additionele producten. Deze opslag is bedoeld voor eventuele frictiekosten als gemeenten besluiten geen additionele producten meer af te nemen van de GGD. De opslag wordt gestort in de risicoreserve. Deze stortingen gebeuren jaarlijks. De omvang van de risicoreserve is gehouden aan een bestuurlijke afspraak dat deze niet hoger is

dan 33% van de loonkosten. Als de reserve boven deze bestuurlijke norm komt wordt het meerdere in principe terug betaald aan de gemeenten.

Ter egalisatie van de kosten van 3 onderzoeken epidemiologie per 4 jaar (programma bewaken) storten we jaarlijks in de egalisatiereserve. De jaarlijkse stortingen en onttrekkingen zien wij niet als incidentele baten en lasten, maar zijn bedoeld om lasten en baten over de verschillende jaren te egaliseren tot een structureel gemiddelde.

De onttrekking aan de reserve Organisatieontwikkeling heeft te maken met een storting in de voorziening voor RVU.

Om te beoordelen of de begroting structureel sluitend is, worden de begrotingssaldi gecorrigeerd met het saldo van incidentele baten en lasten.

Gezuiverd saldo				
	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Geraamde resultaat	0	0	0	0
Saldo incidentele baten	-63	-8	-8	-9
Saldo incidentele lasten	536	569	592	615
Gezuiverd saldo	**473**	**561**	**584**	**606**

Bijlage 1 Verklarende woordenlijst

ABO	Algemeen bestuurlijk overleg
ABR	Antibioticaresistentie
AIOS	Arts in opleiding tot specialist
AMV	Alleenstaande minderjarige vreemdeling
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AZC	Asielzoekerscentrum
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCG	Bacillus calmette-guérin (vaccin tegen tuberculose)
BI	Business-intelligence
BMR	(vaccin tegen) Bof, mazelen en rodehond
BRMO	Bijzonder resistente micro-organismen
BRP	Basisregistratie van personen
BSO	Buitenschoolse opvang
BVD	Bestuurlijk veiligheidsoverleg Drenthe
CB	Consultatiebureau
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
CRI	Crisis, rampen en Incidenten
CSG	Centrum Seksueel Geweld
DI-PG	Deskundige Infectiepreventie Publieke Gezondheid
DTP	(vaccin tegen) Difterie , tetanus, polio
DKTP	(vaccin tegen) Difterie , kinkhoest, tetanus, polio
FG	Forensische Geneeskunde
FMEK	Forensisch medische expertise bij kindermishandeling
GAGS	Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulverleningsorganisatie in de regio
GIDS	Gezond in de stad: landelijke stimuleringsprogramma
GOB	Gastouderbureau
GROP	GGD rampen opvangplan
IKB	Individueel Keuze Budget
IKK	Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
IZB	Infectieziektebestrijding
HBO	Hoger beroepsonderwijs
HG	Huiselijk geweld
HIb	Haemophilus influenzae type B (Hib)-ziekten
HPV	Humaan papillomavirus
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	Jongeren op gezond gewicht
KDV	Kinderdagverblijf
KIES	Kinderen in Echtscheidingssituaties
KNMAR	Koninklijke Nederlandse Marechaussee
KWE	Kleinschalige Wooneenheid
KWG	Kleinschalige Woongroep

LHBT	lesbische vrouwen/homoseksuele mannen/biseksuelen/transgenders
LPK	Landelijk Professioneel Kader
MDA++	Multidisciplinaire aanpak intersectoraal en specialistisch
NJI	Nederlands Jeugdinstituut
NODO	Nader Onderzoek DoodsOorzaak
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OTO	Opleiden, trainen, oefenen
P&O	Personeel & organisatie
PGA	Publieke gezondheid asielzoekers
PSHi	Psychosociale hulverlening bij incidenten
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SBOH	Stichting beroepsopleiding huisartsen
SOA	Seksueel overdraagbare aandoening
TBC	Tuberculosebestrijding
THZ	Technische Hygiënezorg
UMCG	Universitair Medisch Centrum Groningen
VDG	Verenigde Drentse Gemeenten
VNG	Verenigde Nederlandse Gemeenten
VenJ	Veiligheid en Justitie
VNN	Verslavingszorg Noord-Nederland
VO	Voortgezet Onderwijs
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VVE	Voorschoolse – en Vroegschoolse Educatie
VTD	Veilig Thuis Drenthe
VWS	Volksgezondheid, welzijn, sport
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WNT	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Bijlage 2 Overige overzichten

In het Besluit Begrotingsverantwoording voor gemeenten en provincies (BBV) staat aangegeven welke overzichten onderdeel van de begroting moeten zijn.
Deze overzichten zijn hieronder opgenomen en waar mogelijk toegelicht.

Tabel inzake beleidsindicatoren formatie en organisatie

Beleidsindicatoren	2025	2026	2027	2028	2029
1. Formatie	0,59	0,61	0,61	0,61	0,61
Fte per 1.000 inwoners					
2. Bezetting	0,64	0,60	0,60	0,60	0,60
Fte per 1.000 inwoners					
3. Apparaatkosten	€ 83	€ 88	€ 90	€ 94	€ 97
per inwoner					
4. Externe inhuur	5%	5%	5%	5%	5%
% van de loonkosten					
5. Overhead	18%	20%	20%	20%	20%
% van de totale lasten					
Aantal inwoners Drenthe	**504.129**				

Toelichting

Formatie en bezetting
De toegestane formatie bij de GGD bedraagt in 2026 306 fte, zijnde 0,61 fte per 1.000 inwoners.
Onder toegestane formatie verstaan wij de formatie voor de basistaken plus de formatie voor additionele taken.
De geraamde bezetting wordt wat lager ingeschat vanwege vacatures die er altijd zijn en waarvan het tijd kost ze in te vullen.

Apparaatskosten
De apparaatskosten voor 2026 stijgen ten opzichte van 2025. De stijging vanaf 2026 als bedrag per inwoner komt door de loon- en prijsstijgingen en de overige ontwikkelingen die zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

Externe inhuur
Externe inhuur betreft de kosten van structurele inhuur van een aantal functies die niet op de loonlijst van de GGD voorkomen. Het gaat o.a. om technisch beheer van de automatiseringsomgeving en GAGS piket.

Tabel inzake geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans (in € 1.000)		1-1-2026	31-12-2026	1-1-2027	31-12-2027
Activa	Materiele vaste activa	1.348	1.382	1.382	1.469
	Voorraden	83	83	83	83
	Uitzettingen korter dan 1 jaar	9.620	9.620	9.620	9.620
	Overlopende activa	619	619	619	619
	Liquide middelen	250	250	250	250
Totaal activa		**11.920**	**11.954**	**11.954**	**12.041**
Passiva	Eigen vermogen	-2.526	-2.998	-2.998	-3.560
	Voorzieningen	-366	-349	-349	-325
	Netto vlottende schulden korter dan 1 jaar	-1.243	-1.243	-1.243	-1.243
	Overlopende passiva	-7.785	-7.364	-7.364	-6.913
Totaal passiva		**-11.920**	**-11.954**	**-11.954**	**-12.041**

Geprognosticeerde balans (in € 1.000)		1-1-2028	31-12-2028	1-1-2029	31-12-2029
Activa	Materiele vaste activa	1.469	1.528	1.528	1.586
	Voorraden	83	83	83	83
	Uitzettingen korter dan 1 jaar	9.620	9.620	9.620	9.620
	Overlopende activa	619	619	619	619
	Liquide middelen	250	250	250	250
Totaal activa		**12.041**	**12.100**	**12.100**	**12.158**
Passiva	Eigen vermogen	-3.560	-4.144	-4.144	-4.750
	Voorzieningen	-325	-255	-255	-267
	Netto vlottende schulden korter dan 1 jaar	-1.243	-1.243	-1.243	-1.243
	Overlopende passiva	-6.913	-6.458	-6.458	-5.898
Totaal passiva		**-12.041**	**-12.100**	**-12.100**	**-12.158**

Tabel inzake taakvelden

BBV-Taakvelden	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten				
0.10 Mutaties reserves	63	8	8	9
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0
0.4 Overhead	655	697	724	752
0.5 Treasury	231	245	255	265
0.8 Overige baten en lasten	-0	0	-0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	**949**	**950**	**988**	**1.025**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.322	1.405	1.461	1.517
1.2 Openbare orde en veiligheid	199	211	220	228
1 Veiligheid	**1.520**	**1.616**	**1.681**	**1.745**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.382	1.469	1.528	1.586
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	8.415	8.945	9.303	9.657
6.81b Maatschappelijke en vrouwenopvang	301	320	333	346
6 Sociaal Domein	**10.099**	**10.735**	**11.164**	**11.589**
7.1 Volksgezondheid	32.251	32.956	34.274	35.576
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	477	507	528	548
7 Volksgezondheid en milieu	**32.729**	**33.463**	**34.802**	**36.124**
Totaal Baten	**45.297**	**46.764**	**48.635**	**50.483**
Lasten				
0.10 Mutaties reserves	-536	-569	-592	-615
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0
0.4 Overhead	-9.702	-10.254	-10.665	-11.070
0.5 Treasury	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	-1.145	-959	-998	-1.036
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	**-11.382**	**-11.783**	**-12.255**	**-12.720**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.103	-1.173	-1.220	-1.266
1.2 Openbare orde en veiligheid	-176	-187	-194	-202
1 Veiligheid	**-1.279**	**-1.360**	**-1.414**	**-1.468**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-857	-911	-948	-984
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-6.755	-7.180	-7.468	-7.751
6.81b Maatschappelijke en vrouwenopvang	-249	-265	-275	-286
6 Sociaal Domein	**-7.861**	**-8.356**	**-8.690**	**-9.021**
7.1 Volksgezondheid	-24.298	-24.758	-25.748	-26.727
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-477	-507	-528	-548
7 Volksgezondheid en milieu	**-24.775**	**-25.265**	**-26.276**	**-27.274**
Totaal Lasten	**-45.297**	**-46.764**	**-48.635**	**-50.483**
Eindtotaal	**0**	**0**	**0**	**0**
Overhead %	20%	20%	20%	20%

In deze tabel worden de totale kosten van de GGD (basis en additioneel) gerubriceerd naar de verplichte gemeentelijke taakvelden.

Om aansluiting te krijgen met het overzicht van baten en lasten bij paragraaf 4.1 dient € 711.469 (negatieve baten) gecorrigeerd te worden naar de lasten.

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00

GGD Drenthe
Mevrouw N. Vedelaar
Postbus 144
9400 KA ASSEN

Datum: 13-5-2025
Behandeld door: M. Smid-Mos
Zaaknummer: 4933112
Onderwerp: Zienswijze

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte mevrouw Vedelaar,

Als lid van de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe ontvingen we op 9 april 2025 uw ontwerpbegroting. Deze begroting geeft ons een beeld van de financiën en het beleid van uw organisatie in 2026.

Behandeling in de gemeenteraad
De gemeenteraad heeft bij uw begroting een advies van ons college van burgemeester en wethouders ontvangen. Met deze brief geven wij onze reactie en zienswijze over de volgende drie onderwerpen.

1. Ontwerpbegroting 2026
2. Begrotingswijziging 2025
3. Jaarstukken 2024

Ontwerpbegroting 2026 en begrotingswijziging 2025
Via het voorjaarsoverleg heeft de gemeenteraad van Midden-Drenthe inhoudelijk het gesprek met u gevoerd over de begroting voor het jaar 2026. Vervolgens hebben we uw begroting en de door u voorgestelde begrotingswijziging voor 2025 inhoudelijk behandeld in de raadscommissie Zorg en Welzijn van 10 juni 2025 en de raadsvergadering van 26 juni 2025. De behandeling geeft ons aanleiding om een zienswijze te geven ten aanzien van twee punten.

Zienswijze naar aanleiding van financiële situatie
Wij verzoeken u om binnen uw begroting op zoek te gaan interne bezuinigingsmaatregelen voor de komende jaren. Het ravijn lijkt voor de korte termijn minder diep, maar op de langere termijn is de financiële situatie van de gemeente niet opgelost. De raad van de gemeente Midden-Drenthe is van mening dat ook Gemeenschappelijke Regelingen hieraan een bijdrage moeten leveren en vraagt u om ook voor de langere termijn binnen de

begroting op zoek te gaan naar eigen middelen bijvoorbeeld door ruimte in de begroting te benutten.

Zienswijze ontwerpbegroting 2026 en begrotingswijziging 2025
De onzekere financiële situatie waar gemeenten mee te maken hebben, maakt verder dat we kritisch kijken naar onze uitgaven. En daarom niet in kunnen stemmen met uw voornemen om de gemeentelijke bijdrage te verhogen als gevolg van het project “Samen Sterk”. Het project is weliswaar zeer wenselijk, maar niet verplicht. De kosten die voortkomen uit het project behoren tot uw bedrijfsvoering en deze kosten zouden naar onze mening niet voor rekening van de gemeenten gebracht moeten worden.

Jaarstukken 2024
Wij nemen kennis van de door u ingezonden jaarstukken 2024.

Mijn zaak
Wilt u reageren? Vermeld dan altijd uw zaaknummer.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Miriam Smid - Mos, beleidsadviseur aanwezig op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdagochtend op telefoonnummer 0593 539 466 of via e-mailadres m.mos@middendrenthe.nl. Vergeet in uw communicatie niet het zaaknummer bij de hand te houden of te vermelden.

Met vriendelijke groet,
de gemeenteraad van Midden-Drenthe,

de raadsgriffier,	de voorzitter,
C.A.M. Bodewes	J. Zwiers

Bezoekadres
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen

Postadres
Postbus 144
9400 AC Assen

T 0592 - 30 63 00
F 0592 - 31 42 48
E info@ggddrenthe.nl
I www.ggddrenthe.nl

Retouradres: Postbus 144, 9400 AC Assen

Aan de gemeenteraden van de
Drentse gemeenten
t.a.v. de griffies
I.a.a. Colleges B & W

Datum	14 april 2025
Ons kenmerk	U250115/GM/SdJ/RW
uw kenmerk	
Behandeld door	G. Meijer/ S. de Jong
Onderwerp	Verzoek om zienswijze begrotingswijziging 2025

Geachte gemeenteraad,

Hierbij leggen wij u een wijziging van de begroting 2025 van GGD Drenthe voor zienswijze voor.

Op 11 september 2024 heeft het Algemeen Bestuur de Begroting GGD Drenthe 2025 vastgesteld en daarna aangeboden aan de gemeenten. Wijziging in de vastgestelde begroting met een hogere deelnemersbijdrage als gevolg is alleen mogelijk indien deze door het bestuur voor zienswijze wordt voorgelegd aan de gemeenteraden. Van deze mogelijkheid wordt slechts bij uitzondering gebruikt gemaakt.

Op dit moment speelt er een aantal ontwikkelingen die aanpassing van de begroting 2025 en de hoogte van de deelnemersbijdrage noodzakelijk maken. Wij hebben deze ontwikkelingen al aangekondigd in de beleidsbrief die wij op 23 december 2024 in verband met de voorbereiding van de begroting 2026 aan u hebben doen toekomen. In deze brief hebben wij aangegeven ons bewust te zijn van het feit dat gemeenten voor grote financiële uitdagingen staan, maar dat de financiële consequenties van een aantal autonome ontwikkelingen niet binnen het huidige budget van GGD Drenthe kunnen worden opgevangen. Deels gaat het hierbij om verplichte taken die bij de GGD belegd zijn en waarvoor de gemeenten gecompenseerd worden in het Gemeentefonds. Voor een ander deel gaat het om autonome ontwikkelingen die een verplichtend karakter hebben voor de GGD om te kunnen blijven functioneren binnen het bredere verband van het Nederlandse gezondheidszorgsysteem. Daarnaast is een investering in capaciteitsmanagement nodig om de inzet van onze medewerkers in relatie tot onze dienstverlening te optimaliseren. Tenslotte vragen wij ook uw aandacht voor oplossingen die wij binnen onze eigen begroting gevonden hebben.

Daarom doen wij, nadat het Algemeen Bestuur in zijn vergadering van 9 april 2025 hiermee heeft ingestemd, een beroep op de gemeenten om de begroting 2025 hierop aan te passen. Hierin volgen wij de spelregels voor samenwerking tussen gemeenten en gemeenschappelijke regelingen zijn afgesproken in ‘Samenwerken voor Drenthe’.

In concreto gaat het om de volgende ontwikkelingen die wij onder uw aandacht willen brengen:

1. JGZ Oekraïense kinderen: € 521.000,=;
Net als in voorgaande jaren is door het Rijk een aanvullend budget toegekend aan gemeenten voor het uitvoeren van jeugdgezondheidszorg aan Oekraïense kinderen en jongeren (meerkostenregeling Oekraïne sociaal domein). Deze middelen komen via deze incidentele ophoging van de begroting beschikbaar voor uitvoering van deze taak naar de GGD. Ter toelichting: zoals aangegeven in de aanbiedingsbrief bij de jaarstukken 2024 van GGD Drenthe zal het deel van de financiering voor de jeugdgezondheidszorg aan Oekraïense kinderen dat uit het resultaat 2024 wordt overgeheveld naar 2025 (€ 151 duizend euro) hier nog aan worden toegevoegd. Dit om werkzaamheden die nog niet konden worden uitgevoerd in 2024 alsnog in 2025 uit te voeren.
De verwachte inzet van medewerkers jeugdgezondheidszorg voor de zorg voor de Oekraïense kinderen is de basis voor de gevraagde financiële middelen. Niet ingezette middelen zullen bij de afwikkeling van het jaar 2025 worden teruggestort naar de gemeenten.

2. Rijksvaccinatieprogramma: € 138.000,=
Met ingang van 2025 wordt er een aantal wijzigingen doorgevoerd in het rijksvaccinatie-programma, inclusief de BMR inhaalcampagne. De financiering hiervan zal via het gemeentefonds gaan lopen, al is het moment waarop dit zal gebeuren nog niet bekend. Verder wordt een zogenaamde RSV-prik voor baby's toegevoegd aan het programma, landelijk is de inzet om in het najaar te kunnen starten met het aanbieden van de vaccinatie.

3. Kwaliteitseisen Kinderopvang: € 44.925,=
Voor de incidentele meerkosten voor toezicht en handhaving op aangepaste kwaliteitseisen in de kinderopvang, buitenschoolse opvang en meertalige opvang heeft het Rijk aanvullende middelen toegekend aan de gemeenten. Om uitvoering hiervan mogelijk te maken wordt door de GGD Drenthe voorgesteld hiervoor de begroting incidenteel te verhogen en hiervoor de deelnemersbijdrage te verhogen.

4. Elektronisch Voorschrijfsysteem: € 100.000,= en Elektronisch Patiëntensysteem: € 90.000,=
Dit betreft de voor de GGD door de Rijksoverheid verplichte implementatie van een elektronisch voorschrijfsysteem voor medicijnen en een elektronisch patiëntensysteem. Hiermee wordt aangesloten op ontwikkelingen binnen het bredere veld van het Nederlandse gezondheidszorgsysteem. In de afspraken zoals beschreven in 'Samenwerken voor Drenthe' betreft dit een zogenaamde autonome ontwikkeling waarvan de kosten voor rekening van de deelnemende gemeenten komen. De GGD heeft zelf geen reserve, conform de afspraken, waaruit dit bekostigd kan worden. Om de implementatie mogelijk te maken wordt door de GGD Drenthe voorgesteld hiervoor de begroting te wijzigen en hiervoor de deelnemersbijdrage te verhogen.

5. Samen Sterk: € 300.000,=
Net als veel organisaties ervaart GGD Drenthe uitdagingen in de beschikbaarheid van gekwalificeerde medewerkers. Reeds eerder zijn daarom maatregelen getroffen om vraag naar en beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten, bijvoorbeeld via de projecten JGZ in flow en Taakverrijking binnen de JGZ.

In de afgelopen periode is binnen de GGD de mogelijkheid verkend om verdere verbeteringen te realiseren op het gebied van arbeidscapaciteit onder de titel ‘Samen Sterk’. Personeelsregelingen, capaciteitsplanning en roostering zijn geëvalueerd en beoordeeld tegen de achtergrond van nieuwe eisen die gesteld worden aan de dienstverlening van de GGD.

De verkenning levert op dat het voor GGD Drenthe noodzakelijk is te investeren in de verdere professionalisering op genoemde onderwerpen gericht op het snel kunnen anticiperen op veranderende dienstverlening in combinatie met een adequate inzet van arbeidskrachten binnen de GGD.

De meerkosten voor GGD Drenthe worden op dit moment geraamd op 300 duizend euro. Voor een deel betreft dit voorbereiding en implementatiekosten, maar het grootste deel betreft structurele lasten voor de inzet van applicaties en personele capaciteit.
Om uitvoering hiervan mogelijk te maken wordt door de GGD Drenthe voorgesteld hiervoor de begroting te verhogen en hiervoor de deelnemersbijdrage te verhogen.

6. Interne oplossing taakstelling begroting.
In de eerdergenoemde beleidsbrief begroting 2026 hebben wij ook aangegeven een oplossing te willen zoeken voor een structureel tekort in de begroting van 910 duizend euro. Dit tekort is ontstaan door niet geheel gerealiseerde baten uit enkele ontwikkeltrajecten. Wij hebben het tot onze verantwoordelijkheid gerekend om hiervoor binnen onze eigen begroting een oplossing te vinden. Door verschillende kleinere en grotere maatregelen zijn wij hierin geslaagd, zonder dat hiermee de kwaliteit en uitvoering van de dienstverlening wordt geraakt. Een van de maatregelen is de volgende:

In het kader van de transitie van Veilig Thuis Drenthe is steeds de verwachting uitgesproken dat dit op termijn ook zou leiden tot een reductie van de formatie van Veilig Thuis.
Gezien de voortgang van de transitie, waarbij de samenwerking en overdracht naar de lokale teams van de gemeenten steeds voorspoediger verloopt, achten wij een verlaging van de formatie in 2025 mogelijk en stellen voor om de voorziene besparing van € 300.000 te effectueren. Veilig Thuis Drenthe wordt additioneel gefinancierd. Concreet houdt het voorstel in deze bezuiniging ten gunste te laten komen van de basisfinanciering. Aangezien deze maatregel effect heeft op de inwonersbijdragen leggen wij ook deze begrotingswijziging aan u voor.

<u>Zienswijze</u>

U heeft als gemeenteraad de mogelijkheid een zienswijze te geven op deze begrotingswijziging 2025. Wij ontvangen uw zienswijze graag uiterlijk 30 juni 2025 retour.

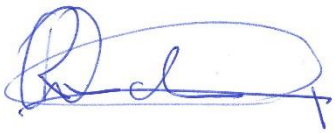
Wij zullen tijdens de zomermarkten, die worden georganiseerd voor de gemeenschappelijke regelingen, een nadere toelichting geven op deze begrotingswijziging. Bij deze markten is ook voldoende ruimte voor een verder gesprek hierover. Deze bijeenkomsten vinden plaats op:

- 12 mei in Assen voor Aa en Hunze, Assen, Noordenveld en Tynaarlo.
- 21 mei in Diever voor Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Westerveld en De Wolden.
- 26 mei in Exloo voor Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen.

Tot slot

Mochten er vragen zijn naar aanleiding van deze brief of de begrotingswijziging, dan kunt u zich wenden tot onze directiesecretaris via: g.meijer@ggddrenthe.nl.

Met vriendelijke groet,

R. Wanders,
Voorzitter

N. Vedelaar,
Secretaris

Bezoekadres
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen

Postadres
Postbus 144
9400 AC Assen

T 0592 - 30 63 00
F 0592 - 31 42 48
E info@ggddrenthe.nl
I www.ggddrenthe.nl

Retouradres: Postbus 144, 9400 AC Assen

Aan de gemeenteraden van de
Drentse gemeenten
t.a.v. de griffies
i.a.a. Colleges B & W

Datum	14 april 2025
Ons kenmerk	U250117/GM/SdJ/RW
uw kenmerk	
Behandeld door	G. Meijer/S. de Jong
Onderwerp	Aanbieding jaarstukken 2024 GGD Drenthe

Geachte gemeenteraad,

Bijgaand bieden wij u ter informatie de in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 9 april 2025 vastgestelde jaarstukken 2024 van GGD Drenthe aan. Tevens treft u een factsheet aan waarin wij een aantal belangrijke resultaten en activiteiten uit de jaarstukken 2024 voor u op overzichtelijke wijze op een rijtje hebben gezet. Ook kunt u kennis nemen van enkele kengetallen van het afgelopen jaar.

Zoals u kunt lezen in de stukken heeft GGD Drenthe zich in 2024, samen met gemeenten en ander partners uit het netwerk, ingezet voor het bevorderen van de gezondheid, veerkracht en sociale veiligheid van de Drentse bevolking. We deden dit onder meer door bij te dragen aan een Kansrijke Start van pasgeboren kinderen in Drenthe, te werken aan beleid en interventies om de mentale gezondheid van met name jongeren te vergroten, te adviseren op het gebied van milieu en gezondheid, de vaccinatiegraad te vergroten door de ontwikkeling van kleinschalig vaccineren en huiselijk geweld zoveel mogelijk terug te dringen door verdere professionalisering van Veilig Thuis Drenthe. Wij nodigen u van harte uit om hiervan kennis te nemen.
Tot slot kunnen we melden dat wij 2024 in financiële zin met een positief resultaat van ruim 328 duizend euro hebben kunnen afsluiten. Met instemming van het Algemeen Bestuur is besloten om dit resultaat doelgericht in te zetten voor een aantal ‘overloop activiteiten’ in 2025.
Dit betreft de jeugdgezondheidszorg voor Oekraïense kinderen en de afronding van de transformatie van Veilig Thuis Drenthe. Een resterend deel van € 39.000 zal worden toegevoegd aan de reserve van GGD Drenthe ten behoeve van organisatieontwikkeling.

Mochten deze brief, dan wel de jaarstukken, aanleiding geven tot vragen, dan kunt u zich wenden tot de directiesecretaris van GGD Drenthe via g.meijer@ggddrenthe.nl.

Met vriendelijke groet,

R. Wanders,
Voorzitter

N. Vedelaar,
Secretaris

Bijlagen

Jaarstukken | 2024

GGD Drenthe | maart 2025
Mien Ruysweg 1
9408 KA Assen
T. (0592) 306 300
E. info@ggddrenthe.nl
I. www.ggddrenthe.nl

GGD Drenthe

Inhoud

Inhoud		**2**
Voorwoord		**3**
1	**Jaarverslag 2024**	**4**
1.1	**Programma's**	**4**
1.1.1	***Programma Gezondheid en Leven***	***4***
1.1.2	***Programma Publieke Zorg en Dienstverlening***	***18***
1.1.3	***Programma Samen Veilig***	***38***
1.2	**Paragrafen**	**53**
1.2.1	***Paragraaf Bedrijfsvoering***	***53***
1.2.3	***Paragraaf Verbonden partijen***	***67***
1.2.4	***Paragraaf Financiering***	***67***
2	**Jaarrekening 2024**	**71**
2.1	**Balans per 31 december 2024**	**72**
2.2	**Overzicht van baten en lasten**	**73**
2.3	**Overzicht Incidentele Baten en Lasten**	**88**
2.4	**Rechtmatigheidsverantwoording**	**89**
Bijlage 1	**Jaarverantwoording Veilig Thuis Drenthe**	**90**
Bijlage 2	**Nota Reserves en Voorzieningen 2025 - 2028**	**91**
Bijlage 3	**SiSa verantwoordingen**	**98**
Bijlage 4	**Verklarende woordenlijst**	**100**

Voorwoord

In deze Jaarstukken 2024 informeren wij u over de inhoudelijke en financiële ontwikkelingen binnen GGD Drenthe in dit jaar.

Ook in 2024 heeft GGD Drenthe onder het motto ‘van ziekte en zorg naar gezondheid en veerkracht’ weer volop ingezet op het bijdragen aan de gezondheid en sociale veiligheid van de Drentse bevolking. Dit hebben wij niet alleen in nauwe samenwerking met onze primaire opdrachtgevers, de Drentse gemeenten, gedaan, maar ook steeds meer in het netwerk van zorg en veiligheid in onze provincie. Zo participeerden we volop in de ‘Gezonde Marke’, het samenwerkingsverband van gemeenten en zorgpartners in het kader van het Integraal Zorgakkoord. Ook had het op peil houden en versterken van de vaccinatiegraad onze volle aandacht, onder meer door het ontwikkelen van een integraal aanbod van vaccinaties die kleinschalig en dicht bij de burger wordt aangeboden. En op het gebied van sociale veiligheid heeft Veilig Thuis Drenthe in het kader van de transitie hard gewerkt aan een nauwere samenwerking met de partners uit het voorliggend veld van de gemeentes.

Een duurzame inzet op publieke gezondheid blijft echter nodig. De in 2024 uitgekomen Volksgezondheid Toekomst Verkenningen 2024 laten onder meer zien dat de gezondheidsverschillen tussen verschillende bevolkingsgroepen groot zijn en dat jongeren nog onvoldoende gestimuleerd worden om gezond gedrag te laten zien. Ook spelen mentale gezondheidsproblemen een grote rol bij jeugdigen. Deze vraagstukken spelen zeker ook volop in Drenthe.
Tegelijkertijd beseffen we ons dat dat er financieel moeilijke jaren op ons afkomen. Daarom heeft het algemeen bestuur in 2024 ook tijd met het managementteam doorgebracht om te verkennen wat dit betekent voor de verdere ontwikkeling en inzet van GGD Drenthe. Duidelijk is dat het aanstaande Ravijnjaar en de bezuinigingen die het huidige Kabinet op de publieke gezondheid wil doorvoeren noopt tot scherpere keuzes in de dienstverlening van GGD Drenthe. Wij zullen hier in 2025 gezamenlijk verder met elkaar over in gesprek gaan en met concrete voorstellen komen in de aanloop naar de begroting 2026.

Namens het algemeen bestuur van GGD Drenthe

Raymond Wanders
Voorzitter

N. Vedelaar
Secretaris

1 Jaarverslag 2024

1.1 Programma's

1.1.1 Programma Gezondheid en Leven

1. Advies en beleid Gezondheid en Leven

Een van de taken van de GGD is het adviseren van de Drentse gemeenten over beleid en interventies die de gezondheid van de inwoners versterken en bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen. Hierbij gebruiken we het gedachtengoed van 'Health for all policies' waar gezondheid in alle domeinen meegewogen wordt. We adviseren op basis van populatie inzichten vanuit (lokale) data en op basis van wetenschappelijke inzichten ten aanzien van effectief gezondheidsbeleid en bewezen interventies. Wij adviseren ook bij lokale en regionale preventienetwerken. We vertalen landelijke initiatieven gericht op het versterken van gezondheid naar de Drentse context. De resultaten van onderzoek en kennis worden toepasbaar gemaakt voor de lokale praktijk.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Advisering van gemeenten over gezondheidsvraagstukken
Gebaseerd op data en (wetenschappelijke) kennis en inzichten ondersteunen we gemeenten bij het formuleren en monitoren van beleid en interventies aan de hand van tussentijdse inzichten of evaluaties. Gemeenten werden op verschillende manieren geadviseerd over gezondheidsbeleid, passend bij de maatschappelijke ontwikkelingen en de lokale praktijk. Het afgelopen jaar hebben adviseurs diverse presentaties gegeven op raadsbijeenkomsten of voor beleidsprofessionals over urgente gezondheidsvraagstukken. Adviseurs fungeerden als sparringpartner voor beleidsmedewerkers van gemeenten, participeerden in lokale werkgroepen, lazen mee met conceptversies van plannen in een verscheidenheid van beleidsdomeinen en deelden proactief informatie over voor de gemeente relevante regionale en landelijke ontwikkelingen.

Inhoudelijk lag de focus in de advisering vaak op de thema's kansrijke start, gezonde leefomgeving en mentale gezondheid. De transitie van ziekte en zorg naar gezondheid en veerkracht, kennisgedreven werken en 'health for All Policies' zijn belangrijke uitgangspunten. Adviezen worden intern integraal vormgegeven door nauw samen te werken met collega's met verschillende expertise, zoals milieu en gezondheid, jeugdgezondheidszorg of Veilig Thuis Drenthe.

Voorbeelden van gemeentelijke advisering in 2024 zijn:

- Adviseren en inspireren over het opnemen van gezondheid in evenementenbeleid.
- Stimuleren van samenwerking tussen het fysieke en het sociale domein bij de totstandkoming of actualisatie van omgevingsvisies en sparringpartner zijn op het thema gezonde leefomgeving.
- Bijdragen aan de uitwerking van de woonzorgvisie van de BOCE-gemeenten op de onderdelen toegankelijkheid, vroegtijdige signalering en preventie.
- Intensieve bijdrage aan totstandkoming van nieuw kind- en jeugdbeleid bij meerdere gemeenten
- Advisering bij de totstandkoming van nieuw gezondheidsbeleid in gemeente Midden-Drenthe, waarin het 'health for all policies' gedachtengoed een nadrukkelijke plek heeft gekregen.
- Nauwe samenwerking met projectleiders en deelname in lokale kern- en werkgroepen die uitvoering geven aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We adviseren over de integraliteit van lokale GALA-plannen. Dit heeft geleid tot nieuwe verbindingen met bijvoorbeeld

gemeentelijke beleidsmedewerkers onderwijs, jeugd, armoede, laaggeletterdheid, cultuur en het ruimtelijk domein. Interventies die passen bij GALA of gemeentelijke doelstellingen worden door ons aangedragen. Ook ondersteunen we in het monitoren van de GALA-plannen door het inzichtelijk maken en/of duiden van data die relevant zijn voor de GALA-doelstellingen.
- Advisering bij de actualisatie van preventie- en handhavingsplannen alcohol en drugs in gemeenten De Wolden, Hoogeveen, Assen en Midden-Drenthe.
- Verzorgen van een presentatie over mentale gezondheid aan professionals in het lokale netwerk van gemeente Meppel en actieve deelname aan de werkgroep die zich heeft gevormd.

Versterken van de kennis- en adviesfunctie

De kennis- en adviesfunctie van de GGD werd versterkt om gemeenten nog beter van dienst te zijn. Gemeenten kunnen bij de GGD terecht met adviesvragen over het brede scala van thema's binnen de publieke gezondheid. In onze strategische koers zetten we in op het steviger ontwikkelen van de GGD als expert en kennispartner voor gemeenten en (keten)partners op het gebied van publieke gezondheid. Hiertoe is het afgelopen jaar een kennisnetwerk met Kenniswerkplaatsen ingericht op de thema's kansrijke start, gezonde leefstijl & leefomgeving, mentale gezondheid, onbegrepen gedrag, vitaal ouder worden, sociale veiligheid & veerkracht en infectiepreventie.
Vanuit het kennisnetwerk participeerden we op bovengenoemde thema's actief in netwerken met onderzoeks- en onderwijsinstellingen, professionele instituten, zorginstellingen en ketenpartners. We schreven in op subsidies gericht op de ontwikkeling en implementatie van kennis en innovaties. We participeerden in onderzoeksprogramma's, zijn verbonden aan lectoraten en boden een aantrekkelijke leeromgeving voor stagiairs, trainees, AIOS, coschappen en specialisaties van artsen Maatschappij en Gezondheid. De Kenniswerkplaatsen zijn daarnaast ook de verbindende schakels tussen de drie programma's binnen de GGD.

Voorbeelden van inzet vanuit de Kenniswerkplaatsen in het afgelopen jaar:

- Voorbereiding van een factsheet over een gezonde voedselomgeving, waarin we de mogelijkheden uitwerkten die gemeenten hebben om de vestiging van fastfoodketens in de gemeente te reguleren. We werken hierbij samen met een Drentse gemeente, Aletta Jacobs School of Public Health, het landelijke JOGG-bureau en andere GGD'en.
- Samenstellen van gemeentelijke infographics die inzicht geven in valongelukken per gemeente. De infographics zijn gepubliceerd op www.gezondheidsatlasdrenthe.nl en vormen een belangrijke basis voor het adviseren van gemeenten over de ketenaanpak valpreventie.
- De volgende subsidies zijn (mede)aangevraagd en gehonoreerd:
    - Versterken van de ketenaanpak valpreventie (ZonMW)
    - Verdere implementatie Gezonde Schoolaanpak in de gemeenten Borger-Odoorn, Emmen, Coevorden en Hoogeveen (Regiodeal Zuidoost Drenthe)
    - Uitvoering STORM-aanpak op VO-school en Drenthe College in gemeente Assen (113 Suïcidepreventie)
    - Opschaling en borging van de STORM-aanpak (ZonMW)
    - 'Kiemen in Drentse Grond' waarbij kunst en cultuur als aangrijpingspunt wordt gebruikt om mentale gezondheid meer bespreekbaar te maken (Regiodeal Zuidoost Drenthe)
    - Deelname landelijk netwerk versterken kennisfunctie GGD (ZonMW)
- Begeleiding van een vierjarig promotieonderzoek samen met de afdeling Gezondheidswetenschappen van het UMCG. Het promotieonderzoek heeft als doel om regionale verschillen in mentale gezondheid en factoren die dit beïnvloeden beter te begrijpen.

- Er zijn afspraken gemaakt in Noord-Nederlands verband over een coördinerende rol van GGD Drenthe in de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord-Nederland.

We zetten in op een goede verbinding met partners buiten het zorglandschap, zoals het onderwijs, inwonersinitiatieven, Biblionet, de Stichting Kunst en Cultuur, woningcorporaties en de Alliantie van Kracht en Sport Drenthe. Deze nieuwe samenwerkingen vormen een goed fundament om volgens 'health for all policies' door te bouwen aan gezondheid in Drenthe.

Participatie in Gezonde Marke

We zijn zowel bestuurlijk als ambtelijk actief deelnemer van de coalitie Mentale Gezondheid van Gezonde Marke. Onze inzet het afgelopen jaar binnen deze samenwerking richtte zich o.a. op:

- Actief bijdragen aan bijeenkomsten in de aanloop naar de coalities gezonde leefstijl & leefomgeving, mentale gezondheid en vitaal ouder worden. We schreven mee aan de werkagenda's 2024 en 2025-2028.
- Deelname aan het Programmateam en de Kerngroep
- Invulling geven aan onze regierol op monitoring van het Regioplan Gezonde Marke. Samen met relevante partners in de regio maakten we plannen en afspraken voor het monitoren van implementatie, voortgang en het proces.
- In lijn met 'health for all policies' en afspraken binnen de coalitie Mentale Gezondheid, namen GGD en de betrokken partners stappen om te komen tot een gedeeld beeld en samenwerking met samenwerkingsverbanden van het onderwijs. Het doel is om de mentale gezondheid van kinderen en jongeren te verbeteren vanuit de schoolomgeving.
- Samen met Accare en Jeugdhulpregio Drenthe startten we een gestaag uitbreidend netwerk op met Gezonde Marke- en Onderwijspartners, om vanuit de schoolomgeving in een samenhangend aanbod in te zetten op de gezondheid en welzijn van leerlingen.
- De GGD initieerde een eerste verkenning hoe we in Drenthe kunnen komen tot meer aandacht voor mentale gezondheid in de buurt, bijvoorbeeld door te leren van aanpakken als Thrive Amsterdam en de landelijke aanpak 'Mentale Gezondheid: van ons allemaal' en door aansluiting te zoeken bij het initiatief 'zorgzame gemeenschappen'.

Regionale samenwerking Wet Integrale Suïcidepreventie

De gemeentelijke (en landelijke) overheid kan veel betekenen in suïcidepreventie. In 2024 werd duidelijk dat in juli 2025 de Wet Integrale Suïcidepreventie ingaat. De inzet van de gemeente en landelijke overheid is dan niet meer vrijblijvend. Gemeenten kunnen zelf invulling geven aan hun aanpak op suïcidepreventie. GGZ Drenthe, gemeenten en GGD Drenthe hebben afgesproken om in regionaal verband (binnen Gezonde Marke) vorm te geven aan de nieuwe wet. Dit is goed ontvangen door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd tijdens een bezoek aan Drenthe in het najaar 2024. In de aanloop naar dit inspectiebezoek werd een infographic gemaakt met cijfers gerelateerd aan suïcide in Drenthe en een overzicht van initiatieven die al lopen.

Participatie in andere lokale en regionale gezondheid gerelateerde netwerken

Adviseurs waren coördinerend, aanjagend of namen deel in verschillende (landelijke en regionale) netwerken en werkgroepen. We ontsluiten en delen actief kennis over de publieke gezondheid in Drenthe, agenderen maatschappelijke en gezondheidsvraagstukken en adviseren over kansen voor het versterken van gezondheid. Naast onze inzet voor de Gezonde Marke participeerden we het afgelopen jaar in de volgende gezondheid gerelateerde netwerken:

- Stuurgroep van het meerjarenprogramma ‘Drenthe, samen Gezond in Beweging’ en de expertgroepen rond middelengebruik, gezond gewicht en mentale gezondheid
- Werkgroepen bewustwording, formele & informele zorg en monitoring van de Drenthe Alliantie Zorg Met Ouderen. Samen met de werkgroep bewustwording is een bijdrage geleverd aan de vragenlijst van de gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen die in september 2024 is uitgezet.
- Datawerkplaats mentale gezondheid
- Beleidsoverleg sluitende keten GGZ
- VDG-bijeenkomsten met gemeentelijke GALA-coördinatoren
- Alliantie van Kracht, waarbij we samen met CMO STAMM initiatief namen voor de voorbereiding en begeleiding van een aantal transitietafels rond verborgen armoede
- Landelijke en regionale bijeenkomsten over IZA/GALA-plannen, de bevindingen van deze bijeenkomsten deelden wij met adviseurs in gemeenten.

Faciliteren partners met gezondheid gerelateerde publieksinformatie
Via de Campagnemix ‘Gezond leven in Drenthe’ worden gemeenten en partners in lokale en regionale preventienetwerk het hele kalenderjaar gefaciliteerd met diverse communicatieberichten over een verscheidenheid aan gezondheidsthema’s die bruikbaar zijn in de eigen gemeente en organisatie. Daarnaast was GGD Drenthe aanwezig bij startplaats Dalen van de Drentse fietsvierdaagse met een stand en diverse activiteiten, zoals deelname aan het panelonderzoek over fietsveiligheid, een prijsvraag en kleurplaten voor kinderen. Er werd fruit, water en zonnebrandcrème uitgedeeld.

2. Epidemiologie & Data

Wij bewaken de gezondheid en de leefstijl van de inwoners van Drenthe door de uitvoering van monitor-onderzoeken, onderzoek op basis van interne registraties of andere bronnen.

Resultaten en duiding worden teruggekoppeld aan gemeenten en andere partners, en kunnen leiden tot beleidsimpulsen en in te zetten interventies door gemeenten. De monitor geeft inzicht in de effecten van het gemeentelijk beleid en is een belangrijk instrument voor evaluatie van gemeentelijk beleid. We stellen onze data beschikbaar voor gemeenten en verrijken deze steeds meer met data uit andere bronnen. We ontwikkelen actuele interactieve regio- en gemeentebeelden waarin gezondheid en samenhangende factoren in beeld zijn gebracht. Daarnaast presenteren we onze producten en cijfers op www. Gezondheidsatlasdrenthe.nl zodat iedereen 24/7 toegang heeft tot de meest actuele cijfers en producten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben iedere gemeente inzicht geboden in de gezondheid, het welzijn en de leefstijl van de jeugd in Drenthe. De uitkomsten van de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 laten zien dat de gezondheid van jongeren kwetsbaar blijft. Ze zijn minder positief over hun eigen gezondheid dan voorgaande jaren. Ook hun mentale gezondheid laat na de coronapandemie nog geen herstel zien. Daarnaast zien we een toename van ongezond gedrag, zoals vapen en problematisch gebruik van sociale media. Ook hebben meer jongeren last van gehoorschade.
- Van april tot juli 2024 hebben we via sociale media een Gezondheidsmonitor uitgevoerd onder jongvolwassenen in de leeftijd van 16 tot en met 25 jaar. De resultaten worden eind januari 2025 gepubliceerd.

- In het najaar van 2024 is vragenlijst van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen voorgelegd aan een steekproef van inwoners uit Drenthe. De resultaten worden voor de zomer van 2025 bekend gemaakt.
- In 2024 hebben we een online omgeving ingericht (www.gezondheidsatlasdrenthe.nl) waar iedereen 24/7 toegang heeft tot de meest actuele cijfers en producten over de gezondheid van de inwoners in Drenthe. Op dit moment zijn we bezig met de voorbereidingen voor de ontwikkeling van gebiedsprofielen waarbij in één oogopslag te zien is hoe het gaat met een gemeente op verschillende onderwerpen. We verwachten deze gebiedsprofielen in januari 2025 toe te kunnen voegen aan de gezondheidsatlas.
- In opdracht van de Kerngroep Gezonde Marke monitort de werkgroep Monitoring het Regioplan Drenthe dat is geschreven binnen het kader van IZA. Epidemiologie is onderdeel van deze werkgroep. Door te monitoren wordt de voortgang van de activiteiten en processen uit de werkagenda Gezonde Marke en het Regioplan Drenthe en de impact daarvan op de transitie gevolgd en geëvalueerd. Daarnaast draagt monitoring bij aan het inzichtelijk maken hoe projecten en activiteiten in relatie staan tot de ambitie van de Gezonde Marke. In 2024 is een monitoringsplan opgesteld en is een voortgangsrapportage gemaakt. Als onderdeel van de voortgangsrapportage is een vragenlijst ontwikkeld en uitgezet en zijn er interviews afgenomen met de coalitiecoördinatoren.
- GGD Drenthe is partner van de Datawerkplaats Mentale Gezondheid. In 2023 zijn we actief betrokken geweest bij het verrijken van het dashboard van de datawerkplaats met data van o.a. de GGD Gezondheidsmonitor. Daarnaast hebben we actief bijgedragen aan het proces data-duiden-dialoog-doen. Dit proces hebben we doorlopen in samenwerking met gemeenten en partners. Onderdeel van dit proces is het maken van een startfoto, analyseren van kwalitatieve data en organiseren van werksessies. Binnen het kader van de datawerkplaats hebben we ook bijgedragen aan de organisatie en uitvoering van een inspiratiesbijeenkomst Mentale Gezondheid in Drenthe en een infographic ernstige problematiek.
- In 2024 hebben we data over infectieziekten verzameld, geanalyseerd en geïnterpreteerd met als doel om gericht acties uit te voeren om verspreiding ervan tegen te gaan. Daarnaast is er, i.s.m. de REC/RAC, een strategie m.b.t. (boven)regionale monitoring en surveillance ontwikkeld, met in elk kwartaal een bovenregionaal overleg met presentatie van de cijfers van IZB. GGD Drenthe is hierin een actieve deelnemer. Er is in samenwerking met GGD Groningen en GGD Fryslân gewerkt aan de ontwikkeling van een (boven)regionaal risicoprofiel waarin regio-specifieke risico's voor infectieziekten worden beschreven.
- Het IZB-dashboard voor Drenthe is verder doorontwikkeld (participatie werkgroep Dashboard & IV). Tevens wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een bovenregionaal IZB-dashboard. Daarnaast is een actieve bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een nieuw PP IV landschap (Pandemisch Parate Informatievoorziening).
- op het gebied van monitoring en surveillance. In 2024 is een opzet gemaakt voor het programma 'Surveillance & Signalering AMRZNN' om een samenwerkingsverband op te zetten tussen Certe en de drie noordelijke GGD-en met als doel het delen van laboratoria data en het opstellen van gezamenlijke projecten ten behoeve van bovenregionale surveillance.
- In 2024 is een pilot fijnmazig vaccineren uitgevoerd bij drie gemeenten in Drenthe. Epidemiologie heeft bijgedragen aan de evaluatie van de pilot door het analyseren van de resultaten van een vragenlijst die is uitgezet onder ouders van kinderen en een kwantitatieve analyse naar het opkomstpercentage.

- In 2024 zijn drie keer Veilig Thuis Drenthe (VTD) bestuursrapportages en gemeentelijke rapportages uitgebracht. In deze periodieke rapportages wordt inzicht gegeven in de uitvoering van de taken van VTD. We presenteren o.a. cijfers over het aantal adviezen en meldingen van huiselijk geweld en analyseren trends. Cijfers worden waar mogelijk aangevuld met duiding vanuit de VTD-teams.
- We zijn betrokken geweest bij een pilot voor de landelijke OGGZ (Openbare Geestelijke Gezondheidszorg) monitor. Dit is een onderzoek naar de (trends in) omvang, problematiek, zorgbehoeften en (knelpunten in) de toeleiding naar reguliere ondersteuning en zorg van thuiswonende ouderen met (vermoedelijke) dementie. Deze monitor wil zicht krijgen op een aantal specifieke OGGZ-doelgroepen zodat deze inzichten de relevante beleidsmakers en organisaties helpen beleid en ondersteuning voor de gezondheid en het welzijn van deze doelgroepen te verbeteren. Samen met twee andere GGD-en hebben we door middel van interviews en dossieronderzoek informatie verzameld over deze doelgroep en een factsheet ontwikkeld. In 2025 zal de factsheet worden afgerond en gepubliceerd.
- Er is gestart met de monitoring van de samenwerking tussen VTD en de lokale teams. Om veiligheid te borgen is het belangrijk om samen te werken binnen het hele netwerk. VTD en de lokale teams krijgen hierdoor een andere rol als het gaat om ondersteuning bij het terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling. In het Meerjarenplan VTD is een aantal specifieke stappen beschreven die de samenwerking beogen te verbeteren. Met monitoring wordt er zicht gehouden op de voortgang hiervan en op de beoogde resultaten, en is het mogelijk om tijdig bij te sturen als dat gewenst is. Professionals van VTD en de lokale teams hebben eind 2024 een vragenlijst ingevuld over de lokale samenwerking. De resultaten worden in 2025 geanalyseerd en gepresenteerd. Later in 2025 zullen de professionals opnieuw bevraagd worden om te zien of er iets veranderd is in de samenwerking ten opzichte van de eerste meting.
- In 2024 hebben we drie metingen bij ons publiekspanel uitgevoerd. In januari was het thema sociale cohesie, in juli hebben we gelijktijdig met de Drentse Fiets4daagse een uitvraag over veilig fietsen uitgevoerd. In oktober hebben we een uitvraag over rookvrije omgevingen gedaan. Van alle metingen zijn infographics gemaakt die te vinden zijn op onze Gezondheidsatlas.
- Voor alle 12 gemeenten en voor de provincie Drenthe is de infographic Rookvrije omgeving geüpdatet.
- Vanuit subsidie van de Sociale Agenda van de provincie Drenthe is GGD Drenthe in het najaar gestart met preconceptielessen op een mbo-school. Epidemiologie is betrokken bij de inrichting en uitvoering van het monitoren van deze lessen.
- In het voorjaar van 2024 hebben we alle JGZ-collega's die in het basisonderwijs werken, voorzien van actuele informatie op schoolniveau. Deze informatie is afkomstig uit het Kinddossier en wordt gebruikt in de adviesgesprekken met school.
- In 2024 is bijgedragen aan het opzetten van een werkgroep ten behoeve van een landelijke monitor gezonde leefomgeving. Het doel van de werkgroep is om een gestandaardiseerde set vragen te ontwikkelen voor een gezonde leefomgeving, die gebruikt kan worden in een landelijke monitor. Deze vragen zullen verschillen per leeftijdsgroep en thema. In 2025 zal de werkgroep worden voortgezet.

3. Milieu en Gezondheid

We adviseren gemeenten over de manier waarop de fysieke en sociale leefomgeving kan bijdragen aan gezondheid en over gezondheidsbescherming t.a.v. milieuthema's waar gezondheidsrisico's te verwachten zijn. Denk aan thema's als luchtkwaliteit, geluid, geur, bodem, straling, kwaliteit binnenmilieu, klimaatverandering, energietransitie en meer. Gezondheidsrisico's omvat ook

ongerustheid, hinder en/of overlast. Daarnaast geven we voorlichting en advies over het effect van het binnen- en buitenmilieu op de gezondheid. Binnen de crisisorganisatie adviseren we over het effect van schadelijke stoffen op de gezondheid bij incidenten met gevaarlijke stoffen vanuit de vanuit een noordelijke GAGS poule (gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen).

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- Gemeenten zijn geadviseerd over gezondheidsaspecten met betrekking tot milieufactoren in omgevingsvisie, –plannen en vergunningaanvragen. Ook gezondheidsaspecten bij de energietransitie en bij klimaatadaptatie zijn meegenomen in deze visies, plannen en aanvragen.
- Onze advisering is integraal en in afstemming met andere GGD-teams, waaronder met Gezondheidsbevordering en Infectieziektebestrijding.
- Gemeenten zijn adequaat geadviseerd over gezondheidsaspecten volgens het principe van 'health-for-all-policies'. Denk bijvoorbeeld aan energietransitie (zoals bij windturbines, nul-op-de-meter (NOM) woningen en andere ontwikkelingen en technologieën).
- Burgers, gemeenten en provincie zijn met gebruikmaking van verschillende kanalen geïnformeerd over gezondheidsaspecten in relatie tot een mogelijke blootstelling aan milieu-determinanten en de gevolgen daarvan op de gezondheid.
- Uitbreiding van de GAGS-poule Noord-Nederland: in 2024 is 1 medewerker gestart aan de GAGS opleiding.

Gezondheidsaspecten in opgaven van gemeenten
Voor het opstellen van adviezen en handelingsperspectieven zijn nieuwe ontwikkelingen op de voet gevolgd en hebben wij gezorgd dat onze kennis en expertise up-to-date is. We zijn ingebed in landelijke groepen met andere Nederlandse GGD'en en het RIVM, waardoor we ook ervaringen en ontwikkelingen landelijk en bij andere regio's in Nederland hebben meegenomen. Denk hierbij aan onderwerpen zoals PFAS, gewasbeschermingsmiddelen, klimaat en gezondheid rondom industrie.

Datagericht adviseren
Datagericht adviseren is één van de focuspunten van GGD-Drenthe passend bij de strategische koers. Ook met betrekking tot de gezonde leefomgeving hebben we gewerkt binnen het kader van data-duiden-doen. Hiervoor zijn bestaande (landelijke) databronnen aangeboord, ontsloten en geduid. In de toekomst zal in GGD-gezondheidsmonitors meer ruimte komen voor vragen ten aanzien van de leefomgeving. Ook hierbij zullen we de data duiden en de resultaten toepassen in onze advisering

Behandelen van meldingen en klachten

De GGD behandelt vragen, klachten en meldingen op het gebied van binnen- en buitenmilieu in relatie tot gezondheid. Naast burgers benaderen ook gemeenten en provincie ons met vragen. We hebben een inschatting gemaakt van mogelijke blootstelling aan milieu-determinanten en de gevolgen daarvan op de gezondheid. Soms is de GGD ook ingeschakeld voor nazorg na inzet van de Gezondheidskundig adviseur Gevaarlijke stoffen (GAGS).

Gezondheidskundig Adviseurs Gevaarlijke Stoffen
De GAGS wordt bij crises en rampen als gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen ingezet. Daarnaast neemt de GAGS in de voorbereidende fase deel aan oefeningen, informeert hij ketenpartners over zijn rol waarbij de meerwaarde van de GAGS bij crises en rampen wordt benadrukt. Om 24/7 bereikbaarheid en

beschikbaarheid in Noord-Nederland te kunnen garanderen zijn en worden nieuwe GAGS functionarissen opgeleid.

Omgevingswet/gezonde leefomgeving
In 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze ontwikkeling biedt kansen voor de Gezonde leefomgeving. Dit is terug te zien in een grotere vraag van de Drentse gemeenten.

- Visies en plannen en programma's: Veel Drentse gemeenten zijn met hun lokale omgevingsvisie en -plannen bezig. Bij het opstellen van deze instrumenten kan de GGD als deskundige partner ondersteunen en adviseren over de inbedding van gezondheidsaspecten in de fysieke leefomgeving. We hebben dit jaar bij 5 gemeenten input geleverd op deze instrumenten.
- Vooroverleg en vergunningverlening: Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden vergunningen kunnen aanvragen en kunnen kijken welke regels en beleid van toepassing zijn, is nu actief. Alle adviesvragen gericht aan de GGD hebben we integraal en binnen de gestelde termijn in het DSO behandeld. We zijn actief met het inregelen van een zaaksysteem dat aansluit op de samenwerkingsfunctionaliteit van het DSO. Totdat het zaaksysteem functioneert sluiten we aan via het e-loket. Ook zijn we aangesloten bij de omgevingstafels van verschillende gemeenten.
- De nieuwe adviseurs Gezonde Leefomgeving, die in 2024 geworven zijn hebben dit jaar een netwerk opgebouwd binnen alle 12 Drentse gemeenten. De nieuwe collega's kijken vanuit de brede blik op positieve gezondheid, zowel vanuit gezondheidsbescherming als gezondheidsbevordering en adviseren over de fysieke en sociale leefomgeving.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Aantal meldingen/klachten	115	170	124	96	111
• Binnenmilieu	53	65	70	63	36
Aantal beleidsadviezen (incl. vergunningverlening)	82	50	42	66	34
Aantal GAGS inzetten in Drenthe	65	30	34	28	43
Aantal gemeenten waarin M&G actief is i.h.k.v. de Omgevingswet	12	12	12	12	12

4. Additionele dienstverlening

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Kansrijke Start
Het actieprogramma Kansrijke Start met als inzet het investeren in de eerste duizend dagen van het leven, is het fundament onder de collectieve preventie en gaat een belangrijke bijdrage leveren aan de transitie van zorg naar gezondheid.
In het afgelopen jaar hebben we weer mooie stappen gezet en verder bijgedragen aan een Kansrijke Start voor ieder kind in Drenthe door de volgende activiteiten;

- Deelname en advisering in alle 12 de coalities/werkgroepen Kansrijke Start in Drenthe
- Het houden van diverse presentaties en workshops in lokale coalities, op provinciaal niveau, en de VDG
- Factsheet Kansrijke Start voor alle 12 gemeenten in Drenthe zijn geüpdated en gedeeld
- Een 'tegel' Kansrijke Start ontwikkeld en op de website geplaatst

- De pilot startmoment Jeugdgezondheidszorg is succesvol afgerond
- Er is een start gemaakt met de pilot preconceptievoorlichting op het MBO
- De kenniswerkplaats Kansrijke Start is verder doorontwikkeld
- We hebben deelgenomen aan het landelijk leernetwerk Kansrijke Start
- Deelname aan het landelijk leernetwerk Gezond zwanger worden en de lerende lokale monitor van het RIVM
- Het initiëren en aanjagen van een leernetwerk 'drie Noord'
- Samenwerking gezocht met Sport Drenthe op het programma Jong Leren
- Samen met de Alliantie van Kracht hebben we een transitietafel verborgen armoede ingericht en mee aangejaagd. Binnen de Alliantie nemen we op diverse niveaus deel aan werksessies
- Zijn we aandachtfunctionaris kinderarmoede
- Hebben we de contacten met de Verloskundig samenwerkingsverbanden verder verstevigd
- Zijn we deelnemer geworden aan de adviesraad van het Consortium Geboortezorg Noord Nederland
- Zijn we in gesprek gegaan hoe we een basisaanbod Kansrijke Start kunnen gaan vormgeven en hebben we hiervoor een plan opgeleverd.
- Er zijn contacten gelegd met de Provincie Drenthe met betrekking tot een subsidie aanvraag, welke inmiddels ook is voorbereid
- Zijn we vanuit Kansrijke Start verbonden aan de expertgroepen middelengebruik en gezond gewicht
- Hebben we een regionale rol in de proces coördinatie voor de ketenaanpak Kansrijke Start IZA
- Participeren we actief in de coalitie gezondheid en leefstijl van de Gezonde Marke en werken we actief aan de doelen vanuit de opgestelde werkagenda

Procescoördinatie ketenaanpak Kansrijke Start

Het afgelopen jaar zijn we samen met een andere partij in de regio verantwoordelijk geweest voor de procescoördinatie van de IZA ketenaanpak Kansrijke Start. We hebben hiervoor diverse stakeholders bij elkaar gebracht. We hebben vier keer een Provinciaal georganiseerd en gefaciliteerd.
We hebben in dit gremium partijen geïnformeerd over ontwikkelingen op landelijk regionaal en lokaal niveau. We hebben diverse gesprekken met stakeholders gevoerd, waaronder de zorgverzekeraar om draagvlak en extra middelen te creëren.
Doordat we als GGD in iedere gemeente in Drenthe betrokken zijn bij de lokale aanpak Kansrijke Start, hebben we een verbindende rol kunnen spelen op zowel proces als vanuit kennis en expertise.
We hebben samen met de andere ketenaanpakken een bijeenkomst georganiseerd waarin workshops zijn gegeven vanuit iedere ketenaanpak afzonderlijk, maar waar we ook hebben kunnen benadrukken dat er meer vanuit integraliteit kan worden samengewerkt.

Preconceptielessen

In 2024 is de pilot van preconceptielessen in het Drentse onderwijs gestart. De eerste vier lessen zijn gegeven. Aan de hand van de vragenlijst van TNO is door onze epidemiologen een passende vragenlijst ontwikkeld om de effectiviteit van de lessen te monitoren met een voor- en nameting. De vragenlijst is door 4 studenten getest, om te kijken of hij voldoende aansluit.
Het doel van de pilot is om toekomstige ouders meer bewust te maken van het belang van de eerste 1000 dagen en gezond zwanger worden/zijn. Hierdoor zal op de lange termijn het aantal kinderen dat een Kansrijke Start maakt in het leven toenemen. De pilot wordt mede mogelijk gemaakt door een subsidie vanuit de Sociale Agenda Drenthe. Voor deze pilot is er een nauwe samenwerking tussen de GGD en DCTerra. Daarnaast is er o.a. afstemming geweest met de Hanze Hogeschool, om de doelgroep (jongeren) te betrekken in de voorbereidingen. Voor de uitvoer van de preconceptielessen wordt het erkende

lessenpakket ‘Niet of Wel Zwanger’ gebruikt. Dit lessenpakket is ontwikkeld door TNO, waar we ook regelmatig mee hebben afgestemd en uitgewisseld.

Nu Niet Zwanger

- In 2024 zijn 25 nieuwe aandachtfunctionarissen getraind in de basistraining.
- De verdiepende training is gevolgd door 45 aandachtfunctionarissen. Deze training gaat over implementatie en borging van het programma Nu Niet Zwanger binnen de eigen organisatie.
- De basistraining en de verdiepende training zijn geaccrediteerd bij V&VNN, SKJ, Registerplein en KNOV.
- We hebben 16 keer intervisiemomenten aangeboden aan de aandachtfunctionarissen met in totaal 164 deelnemers.
- We hebben twee keer een deskundigheid bevorderende scholing aangeboden aan de aandachtfunctionarissen. Deze gingen over cultuursensitief werken, rouwverwerking en motiverende gespreksvoering.
- De basis e-learning is door 98 professionals (geen aandachtfunctionarissen) gevolgd.
- We merken dat steeds meer professionals het gesprek voeren met hun cliënten over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie.

Bij diverse organisaties hebben wij aandachtfunctionarissen Nu niet Zwanger voorzien van informatie en nieuws. Daarnaast hebben wij periodieke gesprekken gevoerd met hen en hen ondersteund bij het implementeren van aandacht voor (on)gewenste zwangerschap in hun organisaties, bijvoorbeeld in de vorm van gezamenlijke workshops. Tenslotte hebben we nieuwe organisaties aangeschreven en geworven voor het programma Nu Niet Zwanger.

Gezonde School-aanpak

- Er zijn 15 Gezonde School adviseurs (GSA's) in Drenthe, 13 in dienst bij de GGD en 2 bij MEEsamen.
- Deskundigheidsbevordering is geboden aan de GSA’s in de vorm van intervisie. Ook zijn er thema gerelateerde bijeenkomsten gehouden.
- We hebben scholen gestimuleerd om gebruik te maken van de landelijke stimuleringsregelingen van de Gezonde School (helaas zijn niet alle aanvragen toegekend, vanwege een landelijke overinschrijving). Dit heeft voor Drenthe geresulteerd in een financiële bijdrage voor scholen en begeleiding door een Gezonde School adviseur. In 2024 zijn 51 scholen in Drenthe bezig met 1 van de stimuleringsregelingen.
- Vanuit de inspiratiesessies van vorig jaar zijn gesprekken op de scholen in de gemeenten Coevorden en Emmen geweest samen met de JGZ. Het doel is om de schoolrapportage te bespreken en advies te geven aan scholen zodat ze aan de slag kunnen met gezondheidsbeleid in het onderwijs.
- Drenthe College heeft het thema gezonde relaties en seksualiteit geborgd binnen hun onderwijs. Een van de lopende interventies is het programma Niet of wel zwanger.

Jong leren eten

Jong leren eten heeft als doel dat kinderen en jongeren van 0-18 jaar meer weten van 'duurzaam’ geproduceerd voedsel zodat ze later gezonde en bewuste keuzes kunnen maken. Jong leren eten wordt in Drenthe uitgevoerd door IVN natuureducatie Drenthe en GGD Drenthe. In 2024 is het volgende bereikt.

- Er is een breed netwerk van educatieboeren met lesprogramma's voor zowel primair als voortgezet onderwijs
- Er zijn extra moestuincoaches opgeleid om hiermee voor de hele provincie ondersteuning te bieden aan kinderopvang en scholen in het moestuinieren.

- De samenwerking met aanbieders van voedseleducatie is verstevigd en er wordt toegewerkt naar borging

Procescoördinatie ketenaanpakken kind naar gezonder gewicht (KnGG) en gecombineerde leefstijlinterventie volwassenen (GLI)

In het afgelopen jaar zijn we samen met een andere partij in de regio verantwoordelijk geweest voor de proces coördinatie van de ketenaanpakken Kind naar gezonder gewicht en de GLI- volwassenen.
We hebben een aantal bijeenkomsten georganiseerd en gefaciliteerd om gemeenten collectief te informeren over de beide aanpakken. De focus lag hierbij voornamelijk op de ketenaanpak kind naar gezonder gewicht. Er kwamen daarnaast veel vragen van individuele gemeenten waar we middels gesprekken een antwoord op hebben geprobeerd te geven. We hebben de verbinding gemaakt met de uitvoering en zijn aanjager geweest in het genereren van middelen om de opleiding voor centrale zorgverlener te faciliteren en in gang te zetten. We hebben actief deelgenomen aan, en daarnaast een adviesfunctie gehad in, het landelijk en regionaal lerend netwerk. We zijn ondersteunend geweest aan de uitrol van de aanpak KnGG in een drietal gemeenten.
Er zijn een aantal gesprekken gevoerd met belangrijke stakeholders zoals de zorgverzekeraar, Dokter Drenthe en het Partnerschap Overgewicht Nederland (PON).
We hebben actief meegedacht in de subsidieaanvraag in het kader van de Regiodeal voor een stakeholder die het programma 'Kids Life' als kinder-gli willen gaan uitrollen in Drenthe.
We hebben samen met de andere ketenaanpakken een bijeenkomst georganiseerd waarin workshops zijn gegeven vanuit iedere ketenaanpak afzonderlijk, waar we ook hebben kunnen benadrukken dat er meer vanuit integraliteit moet worden samengewerkt.

Rookvrij Leven voor Iedereen

Rookvrij Leven Voor Iedereen (RLVI) is een domeinoverstijgende, integrale wijkaanpak ontwikkeld door Pharos en GGD GHOR Nederland. Met de wijkaanpak wordt gestreefd naar een aanpak voor een gezonde en rookvrije wijk, die aansluit bij de behoeften van de inwoners. Door er samen met inwoners aan te werken ontwikkelen we een duurzame aanpak die ook door inwoners zelf wordt gedragen. De aanpak richt zich op 3 resultaatgebieden: 1) het gesprek over roken/stoppen met roken versterken (en daarbij de sociale norm verschuiven naar rookvrij), 2) de toeleiding naar stoppen met roken ondersteuning versterken en 3) inzicht in beter passende stoppen met roken ondersteuning. Pharos en GGD GHOR Nederland organiseren jaarlijks meerdere bijeenkomsten waar we bij aansluiten.
In Emmen (Angelslo) en Hoogeveen (Wolfsbos/Zuid) wordt vanaf december 2023 uitvoering gegeven aan de wijkaanpak RLVI. In Emmen is de wijkaanpak onderdeel van het programma Angelslo Academy. Vanuit de GGD sluiten we hier als kennispartner en adviseur bij aan (vanuit G&L en JGZ). In Hoogeveen heeft de GGD de projectleiding van de wijkaanpak. In beide wijkaanpakken wordt gebruik gemaakt van ervaringskennis, worden inwoners betrokken en wordt er integraal en domeinoverstijgend samengewerkt met verschillende partners in de wijken.

Ondersteuningstraject rookvrije omgeving

Samen met SportDrenthe geven wij uitvoering aan het Ondersteuningstraject Rookvrije Omgeving. SportDrenthe richt zich hierbij, in aanvulling op het werk van de Teamfitcoach voor sportlocaties, nu ook op het ondersteunen van niet-sportlocaties bij het rookvrij worden. Vanuit de GGD is de ondersteuning gericht op gemeenten, waarbij we kennis delen en advies op maat bieden in het kader van rookvrije omgevingen.

- In 2024 zijn wij met alle 12 gemeenten structureel in contact gekomen over rookvrij. Hierbij ondersteunen en faciliteren we de gemeenten in hun stappen (intern en extern) naar een Rookvrije

Generatie. De minder actieve gemeenten (op dit thema) proberen we daarbij ook te stimuleren extra in te zetten op rookvrij.

- Er is in 2024 een bijeenkomst georganiseerd voor de Drentse gemeenten, waarin (kennis)uitwisseling, inspiratie en netwerken centraal stonden.
- Maandelijks ontvangen gemeenten een informatiemail om hen op de hoogte te houden van de ontwikkelingen rondom rookvrij.
- In 2024 zijn minimaal 13 locaties (waar veel kinderen komen, zoals kinderboerderijen en speeltuinen) rookvrij geworden (verspreid over verschillende gemeenten).
- Er zijn meerdere infographics ontwikkeld voor gemeenten om de stand van zaken omtrent rookvrije omgeving/Rookvrije Generatie in hun gemeente in te zien.
- Het stoppen met roken aanbod per gemeente is geactualiseerd en gedeeld met de gemeenten.
- Er is deelgenomen aan landelijke bijeenkomsten op het thema rookvrij.
- In 2024 hebben we afstemming gehad met de Provincie Drenthe over de voortgang van het rookvrij maken van het OV. Komend jaar worden hierin vervolgstappen gezet.

Impuls versterking kennisfunctie GGD

In samenwerking met het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG) is in september 2023 promotie-onderzoek gestart naar mentale gezondheid in Drenthe. Het doel van het onderzoek is om regionale verschillen in de sociale determinanten van mentale gezondheid in kaart te brengen. Dit onderzoek heeft als doel dat belangrijke stakeholders op het gebied van mentale gezondheid in Drenthe, waaronder de Drentse gemeenten, beter zicht hebben op de thema's waarop zij kunnen inzetten voor preventie van mentale ongezondheid en handvatten te krijgen om mentale gezondheid in hun regio te bevorderen. Het onderzoek wordt gedaan in verschillende stappen, met behulp van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. In 2024 is literatuuronderzoek gedaan en zijn zowel het kwantitatieve als kwalitatieve onderzoek gestart. In 2025 zullen interviews met o.a. professionals in welzijnswerk plaatsvinden, waardoor waardevolle inzichten kunnen worden opgehaald vanuit de praktijk. Voor het kwantitatieve deel van het onderzoek wordt samengewerkt met de Datawerkplaats Mentale Gezondheid, Lifelines en het Centraal Bureau voor de Statistiek. Samenwerking met deze regionale en landelijke partners zorgt ervoor dat inzichten vanuit verschillende databronnen kunnen worden samengevoegd om tot nieuwe inzichten te komen ten behoeve van mentale gezondheid in Drenthe.

Pilot Storm Assen

In 2024 is de pilot van STORM in Assen gestart. Deze pilot bestaat uit een samenwerking tussen GGD Drenthe, GGZ Drenthe, Accare, Gemeente Assen, DNC Quintus en DCTerra. De pilot wordt gefinancierd door de gemeente Assen en Stichting 113 Suïcidepreventie. STORM staat voor Strong Teens and Resilient Minds, en is een wetenschappelijk bewezen effectieve interventie voor de preventie en vroegsignalering van depressie en suïcide onder jongeren. De aanpak bestaat uit vier pijlers:

- Mental Health Lessen: klassikale lessen om jongeren meer te leren over wat mentale gezondheid is en hoe ze problemen bij zichzelf en anderen kunnen herkennen.
- Gatekeepertrainingen: mentoren/docenten worden getraind als Gatekeeper zodat zij signalen van depressie/suïcide bij jongeren beter opmerken en het gesprek hierover aan kunnen gaan.
- Vroegsignalering: de GGD voert een screening uit (de reguliere screening die al jaarlijks plaatsvindt op de VO-scholen) om te kijken of er jongeren zijn met een verhoogd depressie/suïcide risico.
- Op Volle Kracht (OVK): jongeren die hoog scoren op depressie komen in aanmerking voor het OVK-programma. Dit is een lesprogramma gebaseerd op cognitieve gedragstherapie. Tijdens dit

lesprogramma leren jongeren o.a. om de negatieve gedachten spiraal te doorbreken en deze om te zetten naar positieve gedachten.

In 2024 hebben professionals van de betrokken partijen alle STORM trainingen gevolgd en vervolgens ook zelf gegeven. Na het volgen van de trainingen zijn in december de eerste Mental Health Lessen op de scholen gegeven.

- Er zijn in 2024 10 Mental Health Lessen gegeven.
- Er zijn 27 mentoren/docenten getraind tot Gatekeeper.
- Er zijn 9 professionals getraind in PITSTOP, en 2 professionals als PITSTOP trainer.
- Er zijn 6 professionals getraind als Gatekeeper trainer.
- Er zijn 5 professionals getraind als OVK trainer.

Er is structureel contact en uitwisseling met STORM Brabant (ontwikkelaar STORM) en de overige regio's (waaronder Groningen en Friesland) in Nederland die STORM implementeren.

5. Financiële verantwoording bij het programma Gezondheid en Leven

Programma		Taak	Product	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Gezondheid en Leven	Baten	Basis	Epidemiologie	569	473	533	507	-27
			Gezondheid en Leven algemeen	0	0	105	36	-69
			Gezondheidsbevordering	896	833	1.584	1.185	-399
			Milieu en Gezondheid	750	609	624	607	-16
		Totaal Basis		2.215	1.915	2.846	2.335	-511
		Additioneel	Epidemiologie	86	114	95	49	-46
			Gezondheidsbevordering	159	148	566	543	-23
			Kansrijke Start	135	140	166	164	-2
			Milieu en Gezondheid	0	0	0	0	0
		Totaal Additioneel		381	403	826	755	-71
	Totaal Baten			**2.596**	**2.318**	**3.672**	**3.090**	**-582**
	Lasten	Basis	Epidemiologie	-527	-530	-590	-579	11
			Gezondheid en Leven algemeen	0	0	-105	-33	72
			Gezondheidsbevordering	-845	-833	-1.584	-920	664
			Milieu en Gezondheid	-619	-609	-624	-599	25
		Totaal Basis		-1.990	-1.972	-2.903	-2.131	771
		Additioneel	Epidemiologie	-82	-111	-91	-45	46
			Gezondheidsbevordering	-168	-138	-548	-521	27
			Kansrijke Start	-132	-131	-155	-139	16
			Milieu en Gezondheid	0	0	-139	-150	-11
		Totaal Additioneel		-382	-380	-933	-855	78
	Totaal Lasten			**-2.373**	**-2.352**	**-3.836**	**-2.986**	**849**
	Reserveringen	Basis	Epidemiologie	-16	57	57	58	1
		Totaal Basis		-16	57	57	58	1
		Additioneel	Epidemiologie	-5	-3	-4	-4	0
			Gezondheidsbevordering	-4	-10	-18	-20	-2
			Kansrijke Start	-4	-9	-11	-11	0
			Milieu en Gezondheid	0	0	139	138	-1
		Totaal Additioneel		-12	-23	106	103	-3
	Totaal Reserveringen			**-28**	**34**	**163**	**162**	**-2**
Totaal Gezondheid en Leven				**195**	**0**	**0**	**266**	**266**

NB: Alle bedragen in de financiële overzichten zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Epidemiologie

Een deel van de opbrengsten ontvangen voor de "versterking kennis- en adviesfunctie GGD" is doorgeschoven naar 2025 om zo aan de verplichtingen te kunnen voldoen die we zijn aangegaan met het UMCG voor de inzet van een PhD voor de periode 1 september 2023 – 31 augustus 2027 voor promotieonderzoek: inzichten over regionale verschillen in determinanten van mentale gezondheid.

Gezondheidsbevordering
Het voordeel is ontstaan doordat de formatieplaats voor de strategisch adviseur per september en de formatieplaats voor adviseur publieke zorg en dienstverlening per december zijn ingevuld. Het budget voor deze 2 formatieplaatsen is hierdoor niet volledig benut wat heeft geresulteerd in een voordeel.

Milieu en Gezondheid
Voor vraagstukken ten aanzien van de omgevingswet zijn 2 adviseurs aangetrokken. Inzet van deze adviseurs wordt in rekening gebracht bij de specifieke gemeenten. Aangezien we in de opbouw zitten van de dienstverlening is de afspraak dat een eventueel resterend deel kan worden onttrokken aan de Risicoreserve additionele taken. In 2024 is per saldo € 138.000 onttrokken aan de Risicoreserve additionele taken.

1.1.2 Programma Publieke Zorg en Dienstverlening

1. Infectieziektebestrijding

GGD Drenthe zet zich in voor het voorkómen, opsporen en bestrijden van infectieziekten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?
In de jaren 2023 en 2024 is ingezet op de versterking van infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP), om beter voorbereid te zijn op (grootschalige) uitbraken of een eventuele volgende pandemie. Hiervoor zijn in 2023 en 2024 de zogenoemde VIP-gelden (versterking infectieziekten en pandemische paraatheid) beschikbaar gesteld. Inmiddels is in dit kader het nodige gerealiseerd. De formatie is uitgebreid tot 5 verpleegkundigen, 3 deskundigen infectiepreventie, 3 artsen, 1 beleids-/projectondersteuner, 1 epidemioloog, 1 communicatieadviseur, 1 opleidingsadviseur en een projectleider/teammanager. Daarnaast zijn er 2 verpleegkundigen, 1 deskundige infectiepreventie en 1 arts infectieziektebestrijding in opleiding. Hiermee heeft een forse versterking van het team IZB plaatsgevonden, maar nog onvoldoende indien we willen voldoen aan de landelijke norm, zoals deze is vastgesteld door het onderzoek van Bureau Berenschot en is beschreven in de eindrapportage ‘Formatienormering algemeen IZB’. De formatie van het team IZB van Drenthe zou volgens dit onderzoek op 20 FTE moeten uitkomen. Na de huidige versterking op basis van de VIP-gelden is de formatie op dit moment circa 13 fte. De norm vanuit het rapport van Berenschot kan alleen worden gerealiseerd indien aanvullende middelen vanuit de gemeenten beschikbaar zouden worden gesteld.
De extra middelen voor versterking van infectieziektebestrijding zouden vanaf 2025 structureel door VWS worden toegekend aan de GGD-en. Door de aangekondigde bezuinigingen van 300 miljoen euro op pandemische paraatheid is deze structurele versterking van de baan en staat de huidige versterking onder grote druk. Voor het jaar 2025 is nog een SPUK verleend door VWS, waarmee in 2025 de huidige formatie behouden kan blijven. De voorgenomen invulling van de functie van een coördinator pandemische paraatheid kan echter geen doorgang vinden, doordat deze in de eerste fase van de voorgenomen bezuiniging niet meer gefinancierd wordt (50 miljoen in 2025). In het eerste half jaar van 2025 hopen we meer duidelijkheid te krijgen over de (voorgenomen) bezuinigingen vanaf 2026.

In het afgelopen jaar is, naast de uitbreiding van formatie gewerkt aan het optimaliseren en beschrijven van werkprocessen (volgens de 7 kerntaken van IZB) en werkinstructies, de ontwikkeling van een dashboard (een dashboard voor 3 Noord is naar verwachting begin 2025 gereed) en wordt er gewerkt aan een preventiestrategie. Focuspunten van preventieactiviteiten worden hierbij bepaald aan de hand van het dashboard. Tevens is er een GGD breed crisisplan ontwikkeld (met bijbehorende crisismanagementstructuur) inclusief een actueel opschalingsdraaiboek IZB. De implementatie hiervan zal begin 2025 plaatsvinden. Daarnaast zijn professionele profielen (waarin de benodigde scholingsactiviteiten voor de medewerkers zijn opgenomen) en inwerkplannen gemaakt en is er ingezet op teamontwikkeling. Ook is er een jaarplan gemaakt en er wordt gewerkt met aandachtsgebieden/werkgroepen.

De samenwerking tussen GGD Groningen en GGD Fryslân is verder versterkt in de vorm van een samenwerkingsovereenkomst waarin de piketdienst voor IZB-artsen in 3 Noord gezamenlijk is geborgd. Voor 2025 is een gezamenlijk jaarplan 3 Noord in ontwikkeling.

Er worden er door VWS in 2024, 2025 en 2026 tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie en aansluiting bij de Landelijke Functionaliteit Infectieziektebestrijding (LFI). Hierin trekken

wij samen met GGD Groningen en GGD Fryslân op. Inmiddels is een transitie coördinator LFI voor 3 Noord aangesteld. Mogelijk zullen de bezuinigingen ook impact op de implementatie van de LFI gaan hebben. De ontwikkeling van het nieuwe informatielandschap ten behoeve van IZB wordt heroverwogen en gaat naar verwachting in 2025 in afgeslankte vorm door. Dit mede ten gevolge van de (voorgenomen) bezuinigingen.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Aangiften meldingsplichtige ziekten (art.26) m.u.v. COVID-19 en MPOX	175	90	121	164	114
Individuele meldingsplichtige infectieziekten	718	1.110	1.244	986	626
Overige vragen en signalen betreffende infectieziekten	1.242	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal aantal meldingen infectieziekten	2.135	1.200	1.365	1.150	740
Aantal oefeningen draaiboeken outbreaks	1	n.v.t.	0	0	0
Aantal openbare gezondheidszorg-diagnostieken	8	n.v.t.	4	2	7
Aantal besmettingen met hepatitis A per 10.000 inwoners	0,30	n.v.t.	0,06	0,04	0,1
Aantal georganiseerde groepsvoorlichtingen gericht op infectiepreventie	12	n.v.t.	22	23	21

In 2024 zagen we een sterke stijging van het totaal aantal meldingen van infectieziekten. Dit werd vooral veroorzaakt door het grote aantal meldingen van kinkhoest, 463 in 2024, ten opzichte van 24 meldingen in 2023.

2. Tuberculosebestrijding

In de bestrijding van tuberculose werkt GGD Drenthe samen met het Regionaal Expertise Centrum. Er wordt gescreend bij risicogroepen en indien nodig wordt behandeling ingezet. De dienstverlening wordt uitgevoerd door GGD Groningen via een dienstverleningsovereenkomst.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

De werkzaamheden voor de tuberculosebestrijding volgen de doelen van het Nationaal plan tuberculosebestrijding (2021- 2025) waarin gewerkt wordt aan een daling van het aantal mensen met tuberculose, het terugbrengen van het aantal geïnfecteerde en het genezen van tuberculosepatiënten. Daartoe is het onder andere van belang dat migranten (asielzoekers en immigranten) uit landen waar veel tuberculose voorkomt gescreend worden bij binnenkomst.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Aantal BCG vaccinaties		130	x	71	104
Latente tuberculose infectie aangemeld		15	17	9	21
Aantal opgespoorde latente infecties TBC per 100.000 inwoners in het werkgebied		3,05	3,39	1,81	4,24
Aantal mantouxtesten om TBC vast te stellen		350	179	128	273
Aantal röntgenfoto's van de longen	1.233	400	650	608	609
Aantal nieuwe patiënten	17	12	13	22	11
Aantal nieuwe TBC gevallen per 100.000 in het werkgebied	3,37	2,44	2,59	4,42	2,22

Er werden voor GGD Drenthe 1.233 röntgenfoto's van de longen gemaakt bij migranten die als asielzoeker, immigrant of als contact van een tuberculosepatiënt werden onderzocht op tuberculose. Dat doen we in Assen en Emmen In de mobiele röntgenbus (MRU).
In 2024 werden bij 37 inwoners de tuberculose-infectie gevonden. Niet alle mensen die de TBC infectie hebben zijn ook besmettelijk. Bij 17 inwoners van Drenthe werd de ziekte tuberculose vastgesteld, dat is een toename ten opzichte van 2023 toen het 6 inwoners betrof. Daar waar de ziekte de besmettelijke vorm heeft wordt er nader onderzoek uitgevoerd. 12 keer werd er bron-en contactonderzoek (BCO) uitgevoerd waarbij enkele tot tientallen personen per BCO werden onderzocht op tuberculose. Dat onderzoek wordt uitgevoerd door de tuberculose verpleegkundigen, medisch technisch medewerkers en arts, die werkzaam zijn bij de tuberculose afdeling van de GGD. Uit de cijfers blijft dat TBC werkzaamheden van belang zijn in het kader van infectieziekten bestrijding.

We werken daarvoor samen het cluster 3 Noord (voor GGD Drenthe en samen met GGD Fryslân) conform de afspraken binnen ons regionaal overleg (REC), waar 8 GGD-en vertegenwoordigd zijn. Die samenwerking wordt gefaciliteerd door de zogenaamde REC manager.

3. Technische Hygiënezorg

Technische Hygiënezorg (THZ) houdt toezicht op de kinderopvang door inspecties en voorlichting. Daarmee wordt de veiligheid, hygiëne en gezondheid bevorderd. Daarnaast worden tatoeage- en piercingshops geïnspecteerd.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Toezicht kinderopvang

In 2024 is voldaan aan de 100% norm, wat inhoudt dat bij alle geregistreerde kindcentra in ieder geval een jaarlijks onderzoek, onderzoek voor registratie of onderzoek na registratie is uitgevoerd.
Daarnaast heeft ook bij alle nieuw gestarte kindcentra een inspectiebezoek plaatsgevonden binnen de gestelde termijn. Ook zijn de aantallen inspecties bij geregistreerde gastouders, zoals die vooraf met gemeenten waren afgesproken, uitgevoerd.

Om tot dit resultaat te komen hebben we de formatie aan het begin van het jaar uitgebreid met twee nieuwe collega's. Het toezicht vindt plaats in nauwe samenwerking en afstemming met de gemeenten.
Er zijn stappen gemaakt voor verdere professionalisering en uniformering van het toezicht, ook binnen ons eigen team. Continue vinden er verbeteringen en aanpassingen plaats om het toezicht verder te optimaliseren. Zo vindt er regelmatig casusbespreking plaats, wordt door individuele toezichthouders meegewerkt aan landelijke specialisten groepen en wordt aangesloten bij het agenda- en afstemmingsoverleg bij GGD/GHOR Nederland.

Inspecties Tatoeage, piercing en permanente make-up

Alle aanvragen voor inspecties van tatoeage- en piercingshops zijn in behandeling genomen.
De locaties zijn bezocht. Alle locaties die voldeden aan de getoetste wettelijke eisen hebben een (nieuwe) vergunning gekregen. Hiermee is bijgedragen aan beperking van volksgezondheidrisico's binnen tatoeage- en piercingshops.

Binnen team THZ houden twee toezichthouders zich bezig met inspecties bij tatoeageshops. Om de kwetsbaarheid in het toezicht te verlagen is een derde toezichthouder gestart met de opleiding hiervoor.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Reguliere inspecties					
Aantal inspecties KDV/BSO/GOB	596	657	625	628	540
Gastouders (steekproef 50%)	415	240	139	154	46
Gastouders nieuw					120
Totaal regulier	**1.011**	**897**	**764**	**782**	**706**
Onvoorzien inspecties					
KDV, BSO/GOB nieuw (OVR + ONR)	108	140	87	72	64
KDV/BSO/GOB/VGO nader onderzoek + herstelaanbod	139	200	171	175	129
KDV, BSO/GOB/VGO inspectie incidenteel	86	120	102	76	87
Ophoging steekproef gastouders	0	250	248	226	91
Totaal onvoorzien	**333**	**710**	**608**	**549**	**371**
Aantal inspecties Tattoo & piercing	45	50	39	51	54
Totaal	**1.389**	**1.657**	**1.411**	**1.382**	**1.131**

KDV = kinderdagverblijf/ BSO = buitenschoolse opvang/ GOB = gastouderbureau/ OVR = Onderzoek Voor Registratie / ONR = Onderzoek Na Registratie / VGO = voorziening gastouderopvang

4. Jeugdgezondheidszorg

Alle kinderen in Nederland hebben het recht om zo gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Dat betekent dat de JGZ staat voor het kind, de belangen van het kind behartigt en zich inzet op alle terreinen waarop het leven van een kind zich afspeelt. Dit kan al starten tijdens de zwangerschap. Als er eerder goede ondersteuning is in kwetsbare situaties komt dat ten goede aan betere geboorte uitkomsten en beter toekomstperspectief. Voor de groep 0-18 jaar voeren we de JGZ in acht Drentse gemeenten uit en in alle Drentse gemeenten voor de kinderen van 4-18 jaar.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

JGZ prenataal tot 4 jaar

- We stellen de ontwikkeling van het kind en de behoefte van de ouder centraal in de contacten op het consultatiebureau. Onderzoek laat zien dat de dienstverlening wordt beoordeeld met gemiddeld een 8.2. Dit is gelijk aan de beoordeling van het jaar daarvoor. Ouders voelen zich gehoord en gezien. Dit is mede te danken aan het gebruik van de GIZ-methodiek tijdens de contacten.
- Ouders hebben meer gebruik gemaakt van de groeigids app en de landelijke ouderchat Groeigids; gemiddeld 324 chats per maand in 2024 tegenover 281 chats per maand in 2023 (207 in 2022).

  Top 3 onderwerpen GroeigidsApp:
  1. Spugen
  2. Wat te doen bij koorts
  3. huilen

  Top 3 onderwerpen Ouderchat:
  1. Flesvoeding
  2. Slapen
  3. Gezondheid kind/baby
- Het traject Taakherschikking, waarbij de jeugdverpleegkundigen worden opgeleid om de gezonde kinderen op het consultatiebureau te volgen, is in 2024 doorgezet. Er zijn inmiddels 29 jeugdverpleegkundigen gecertificeerd. Zij kunnen nu alle kinderen zien tenzij er extra aandacht nodig is op medisch gebied. De jeugdarts blijft de kwetsbare kinderen en de kinderen met (medische) indicatie zien. Het doel hiervan is een continuïteit van zorg te borgen voor ouders en beter aan te sluiten vanuit de jeugdverpleegkundigen op de veranderende zorgvraag welke van

medisch naar meer psychosociaal is verschoven. Een groep van 8 jeugdverpleegkundigen is in september 2024 nog gestart met de opleiding en zal deze in april 2025 afronden.

- In januari ’24 is het e-consult voor peuters geïmplementeerd. Hiermee is het programma JGZ in Flow volledig tot uitvoering gekomen en kan als afgerond worden beschouwd. Het e-consult wordt aangeboden aan ouders met een peuters van 2 of 3 jaar die een laag risico hebben op opvoed- en opgroeiproblemen. In het e-consult krijgen ouders door middel van een vragenlijst de mogelijkheid om zelfstandig met aangereikte informatie, de ontwikkeling van hun kind te monitoren. Ervaringen met het e-consult vanuit de pilot waren positief. In februari 2025 vindt een evaluatie plaats van de ervaringen van ouders met het e-consult na implementatie. Voor 2025 ligt de focus op het verhogen van deelname aan het e-consult peuters.
- Jonge zuigelingen ontvangen sinds dit jaar 2 extra vaccinaties. Op de leeftijd van ongeveer 2 maanden en 3 maanden wordt er een zoete druppelvloeistof toegediend aan de baby welke antistoffen opbouwt tegen het ROTA-virus. Deze toediening vraagt meer consulten op de leeftijd van 2 maanden dan voorheen en extra tijd op de leeftijd van 3 maanden vanwege de tijd die het vraagt om dit in alle rust te kunnen geven zonder dat de baby zich verslikt.
- Versterking prenatale zorg: Het aantal zwangere vrouwen dat wordt aangemeld voor een prenataal huisbezoek blijft ver achter bij de verwachting. Verloskundigen ervaren een drempel om zwangere vrouwen in een (potentieel) kwetsbare situatie te wijzen op het prenataal huisbezoek. Gezien het belang van de eerste 1000 dagen gaat de JGZ extra investeren in de prenatale periode. Hiertoe is in april 2024 gestart met het project Versterken Prenatale Zorg voor het opzetten van een prenataal consult voor alle zwangere vrouwen, het ‘Startmoment consultatiebureau’. Verloskundigen ondersteunen deze werkwijze. De verwachting is dat zwangere vrouwen (en hun gezin) in een (potentieel) kwetsbare situatie zo eerder in beeld zijn en passende ondersteuning kan worden aangeboden, bijvoorbeeld een prenataal huisbezoek. Ook is de verwachting dat deze werkwijze een positief effect heeft op de vaccinatiegraad van zwangere vrouwen. Voor de registratie van de prenatale activiteiten wordt gebruik gemaakt van het ouderdossier welke gelijktijdig wordt geïmplementeerd. In september/oktober 2024 heeft een pilot met het prenatale consult plaatsgevonden in de gemeente Hoogeveen. Tijdens de pilot zijn mooie gesprekken gevoerd en zowel de jeugdverpleegkundigen als de zwangere vrouwen zijn positief over het prenatale consult. Jeugdverpleegkundigen geven het een 7 à 8 en de zwangere vrouwen een 8 à 9. Vanaf januari 2025 wordt het prenatale consult aangeboden aan alle zwangere vrouwen in het werkgebied van GGD Drenthe en vindt de registratie hiervan plaats in het geïmplementeerde ouderdossier.

JGZ 4 tot 18 jaar

- Voor scholen met anderstaligen en/of lage SES is een aangepaste werkwijze vastgesteld in 2024. Vanuit een pilot is gebleken dat deze werkwijze beter aansluit bij de genoemde doelgroep en recht doet aan het uitgangspunt van de JGZ als het gaat om het aanbieden van dienstverlening op maat.
- De centrale rol van de jeugdverpleegkundige op het basisonderwijs is verder verstevigd; uitgangspunt is hierbij om de JGZ beter zichtbaar te laten zijn en korte lijnen tussen de scholen en hun ketenpartners te hebben.
- In 2024 werd volledig leeftijdsgericht gewerkt voor de screeningen op de scholen waar dit voorheen groepsgericht werd uitgevoerd. Leeftijdsgerichte screening (5- en 10-jarigen) sluit aan bij de landelijke richtlijnen.
- Jongeren hebben minder gebruik gemaakt van de chat via JouwGGD.nl in 2024. Ook is de site zelf minder vaak bezocht. Er wordt onderzoek uitgevoerd naar de onderliggende redenen hiervoor en welke inzet zinvol is. Een van de maatregelen is wel geweest dat sinds zomer 2024 de

openingstijden minder ruim zijn neergezet. Er zijn 6 jeugdverpleegkundigen van GGD Drenthe die participeren in de chatdiensten.

- Er is een pilot gestart in Assen, waar op een voortgezet onderwijs school en op het Drenthe College in schooljaar 2024-2025 STORM wordt ingezet. Jongeren worden doorgeleid naar STORM vanuit de screening van de JGZ. STORM staat voor Strong Teens and Resilient Minds en investeert in een gezonde ontwikkeling van jongeren. In de aanpak leren jongeren dat zij zelf invloed hebben op hun gevoelens, stemming en mentale gezondheid. Zij leren hun negatieve gedachten om te buigen naar positieve, wat hen helpt in hun ontwikkeling tot gezonde volwassenen. Daarmee stimuleert STORM de ontwikkeling van een positief zelfbeeld, weerbaarheid en veerkracht bij jongeren.
  In 2024 zijn de voorbereidingen met en op de scholen getroffen, in samenwerking met GGZ-organisaties, de uitvoering zal begin 2025 plaatsvinden.
- De jeugdartsen hebben een hoge inzet gehad in ziekteverzuim op de scholen voor voortgezet onderwijs en MBO tot 18 jaar. Vanuit de methodiek MAZL (Meer Aandacht voor Zieke Leerlingen) is er een belangrijke rol voor de JGZ bij ziekteverzuim. We zagen de aanvragen vanuit de scholen al langere tijd toenemen. Er is 3 % inzet begroot, de inzet heeft in 2024 8 tot 9% gevraagd.

Oekraïense vluchtelingen – kinderen

De JGZ zorg voor Oekraïense kinderen is ook in 2024 doorgegaan. In opdracht van de gemeentes is de coördinatie van deze uitvoering ook in 2024 belegd bij de GGD.

De JGZ zorg voor Oekraïense kinderen van 0-4 jaar is ook in 2024 volledig geborgd bij de reguliere JGZ teams/Icare. Deze groep kinderen volgt het reguliere JGZ-aanbod via het consultatiebureau.
Voor kinderen van 4-18 uit Oekraïne is voor deze zorg in 2022 een speciaal team ingericht om de opkomst te verhogen. Het zorgpad voor kinderen 4-18 jaar is in 2024 verder ingericht en draait volop met de aanwezige formatie. Deze formatie is in de loop van 2024 uitgebreid met als reden om de zorg te versnellen. Op deze manier konden meer kinderen in een kortere periode gezien worden.

Door de zorg zoveel mogelijk te plannen op de opvanglocaties is de opkomst hoger dan wanneer dit op andere locaties zoals een CB wordt gepland. Naast intakes is nu ook gestart met consult op Indicatie en met huisbezoeken, om ook de kinderen die niet op locatie kunnen komen te kunnen zien.

- De gemiddelde instroom afgelopen jaar was 33,5 kinderen per maand. Waarbij oktober (62 kinderen) de piek vormt en december (3 kinderen) het dal moment.
- De gemiddelde opkomst bij de intakes en consult op indicatie lag tussen de 65-72 %.
- Bij de vaccinatiedagen was de opkomst rond de 60%.
- De spreekuren waarbij lichamelijk onderzoek werd verricht gaven een gemiddelde opkomst van 64%.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
in zorg *1:					
Prenataal	785	nieuw per 2024			
0-4 jaar	12.437	12.000	12.573	12.636	12.684
4-12 jaar	38.061	40.000	38.340	39.163	39.519
12-18 jaar	33.187	35.000	33.953	35.037	34.961
Totaal in zorg	**84.470**	**87.000**	**84.866**	**86.836**	**87.164**
Bereik *2:					
Prenataal	2.565	nieuw per 2024			
0-4 jaar	14.005	11.000	14.266	14.092	14.088
4-12 jaar	16.171	14.000	14.600	13.112	13.549
12-18 jaar	11.432	9.000	8.638	8.300	9.400
Totaal bereik	**44.173**	**34.000**	**37.504**	**35.504**	**37.037**
Aantal individuele contacten *3:					
Prenataal	2.680	nieuw per 2024			
0-4 jaar	44.055	50.000	45.377	47.317	52.065
4-12 jaar	28.730	21.500	25.190	21.612	21.806
12-18 jaar	21.136	12.000	15.966	13.762	15.973
Totaal individuele contacten	**96.601**	**83.500**	**86.533**	**82.691**	**89.844**
Niet verschenen zonder bericht	5,2%	8,0%	6,3%	12,6%	10,8%
*1 aantal jeugdigen waarvan GGD Drenthe dossier beheerd.					
*2 aantal individuele jeugdigen waar dit jaar contact mee is geweest.					
*3 aantal contacten hetzij fysiek hetzij digitaal.					

5. Rijksvaccinatieprogramma

Met de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) worden kinderen en volwassenen beschermd tegen ernstige infectieziekten.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Vaccinatiegraad

In Drenthe zien we in de afgelopen jaren een dalende trend ten aanzien van de vaccinatiegraad bij kinderen van 5 jaar en ouder (zie tabel 1 en figuur 1).

Er zijn ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de cijfers over de vaccinatiegraad. In 2021 is het informed consent ingevoerd. Als het informed consent van een kind bij het RIVM ontbreekt (en de vaccinatie anoniem is), kan de vaccinatie niet meegeteld worden voor de vaccinatiegraad, waardoor deze lager wordt gerapporteerd dan dat hij daadwerkelijk is. Het informed consent heeft met name een negatief effect op de cijfers van het publicatiejaar 2024 van het RIVM. We weten niet hoe groot het effect op de berekening is. Het effect verschilt per regio, per jaar en per type vaccinatie. De cijfers worden ook negatief beïnvloed als de indicatie voor het gevolgde DKTP-schema in Præventis ontbreekt. Dit geldt nu voor het eerst voor een volledig geboortecohort (cohort 2021), waardoor het effect groter is dan vorig jaar (cohort 2020). Hoe groot het effect is, is niet bekend.

De vaccinatiecijfers over 2024 en 2025 worden in 2025 en 2026 door het RIVM gepubliceerd. Deze kinderen zijn echter al in 2023 en 2024 opgeroepen door het RIVM en deels gevaccineerd. Kijkend naar de opkomst van 2023 en 2024 dan is er onvoldoende grond om te kunnen concluderen dat de dalende trend in de vaccinatiegraad is gekanteld.

Het RIVM hanteert voor ons land een zogenoemde veilige vaccinatiegraad van minimaal 95 procent. Deze grens is gebaseerd op het advies van WHO. De afgelopen jaren zitten we onder deze grens. Dit, in combinatie met een dalende vaccinatiegraad maakt dat we ons zorgen maken of de inwoners in Drenthe voldoende beschermd zijn.

Landelijk zijn er ook zorgen.

> *"Het RIVM maakt zich zorgen over de dalende vaccinatiegraad onder oudere kinderen. Een hoge vaccinatiegraad is belangrijk om mensen tegen ernstige ziektes te kunnen blijven beschermen en om uitbraken van deze ziektes te voorkomen.*
>
> *Over het vóórkomen van RVP-ziekten in 2024 rapporteert het RIVM in het volgende vaccinatiegraadrapport (2025). Wel is momenteel al duidelijk dat de incidentie van mazelen, bof en kinkhoest in Nederland is toegenomen. Ook zijn in de eerste vier maanden van 2024 vier pasgeborenen aan kinkhoest overleden. Gedeeltelijk is de opkomst van deze ziekten te verklaren doordat de circulatie van ziekteverwekkers weer is toegenomen na het opheffen van de coronamaatregelen. Dat vergroot de kans dat onvoldoende gevaccineerde kinderen hiermee in aanraking komen."*
>
> Bron: Vaccinatiegraad Rijksvaccinatieprogramma Nederland, verslagjaar 2024. RIVM-rapport 2024-0044

Vaccinatiecijfers

In onderstaande tabel is de vaccinatiegraad van de provincie Drenthe te lezen.

Publicatiejaar RIVM		**2021**	**2022[1]**	**2023[1]**	**2024[1]**	**2025[2]**	**2026[2]**
Jaar waarop de cijfers betrekking hebben		**2020**	**2021***	**2022***	**2023***	**2024**	**2025**
Cohort (DKTP, DTP, BMR, MenACWY)		**2015, 2010, 2005**	**2016, 2011, 2006**	**2017, 2012, 2007**	**2018, 2013, 2008**	**2019, 2014, 2009**	**2020, 2015, 2010**
DKTP voldoende beschermd	Kleuters (5 jaar)	(93,50%)[3]	92,80%	92,00%	86,50%		
DTP volledig afgesloten	Basisschool (10 jaar)	(93,90%)[3]	92,70%	90,40%	82,10%		
BMR volledig afgesloten	Basisschool (10 jaar)	(94,10%)[3]	92,90%	90,40%	82,30%		
MenACWY volledig afgesloten	Adolescenten (15 jaar)	(92,80%)[3]	88,50%	87,60%	70,00%		
HPV volledig afgesloten - meisjes	Adolescenten (14 jarigen)	(67,10%)[3]	70,90%	66,80%	58,90%		
	Cohort 2012 (i.v.m. schemawijziging)				52,70%		
HPV volledig afgesloten - jongens	Adolescenten	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
	Cohort 2012 (i.v.m. schemawijziging)				47,10%		
	Cohort 2009 (inhaal)				50,80%		
	Cohort 2008 (inhaal)				45,00%		
	Cohort 2006 (inhaal)				37,80%		
	Cohort 2004 (inhaal)				27,90%		
DKT-vaccinatie (voor 2023 MATK)	Vrouwen met een kind geboren in die periode	(74,00%)[3]	76,00%	70,00%	72,00%		

Tabel 1. Drenthe, vaccinatiegraad (bron: RIVM)

Toelichting bij tabel 1

Het landelijke registratiesysteem Praeventis dat is aangesloten op de basisregistratie personen (BRP), vormt sinds 2005 de basis voor het bepalen van de vaccinatiegraad voor het RVP Nederland. Kinderen die niet zijn geregistreerd in BRP blijven buiten beschouwing. Het betreft asielzoekers, illegalen en kinderen van diplomaten.

Het RIVM rapporteert over de kinderen die in het voorafgaande jaar een bepaalde leeftijd hebben bereikt en waarschijnlijk het jaar daarvoor zijn opgeroepen en gevaccineerd. Bijvoorbeeld: het jaarrapport van 2024 van het RIVM gaat over het aandeel kinderen dat in het jaar 2023 5 jaar is geworden en in 2022 is opgeroepen door het RIVM en is gevaccineerd.

De kinderen behorende tot het cohorten 2009, 2014, 2019 en 2010, 2015, 2020 zijn in 2023 en 2024 opgeroepen door het RIVM en (deels) gevaccineerd. Deze vaccinatiecijfers zijn nog niet bekend en worden door het RIVM in 2025 respectievelijk 2026 gepubliceerd.

In deze tabel staan de cijfers zonder leeftijdsgrens en met leeftijdsgrens (tussen haakjes). Zonder leeftijdsgrens wil zeggen dat kinderen die de vaccinatie later hebben gehaald zijn meegenomen in de berekening. Met leeftijdsgrens betreft alleen kinderen die op het 'juiste' moment volgens het schema van het RVP zijn gevaccineerd. De vaccinatiegraad is een momentopname en neemt in de loop van de tijd nog wat toe. De vaccinatiegraad zonder leeftijdsgrens ligt dan ook iets hoger dan de vaccinatiegraad met leeftijdsgrens. Het inhalen van vaccinaties kan ook daarna nog tot de leeftijd van 18 jaar gratis plaatsvinden.

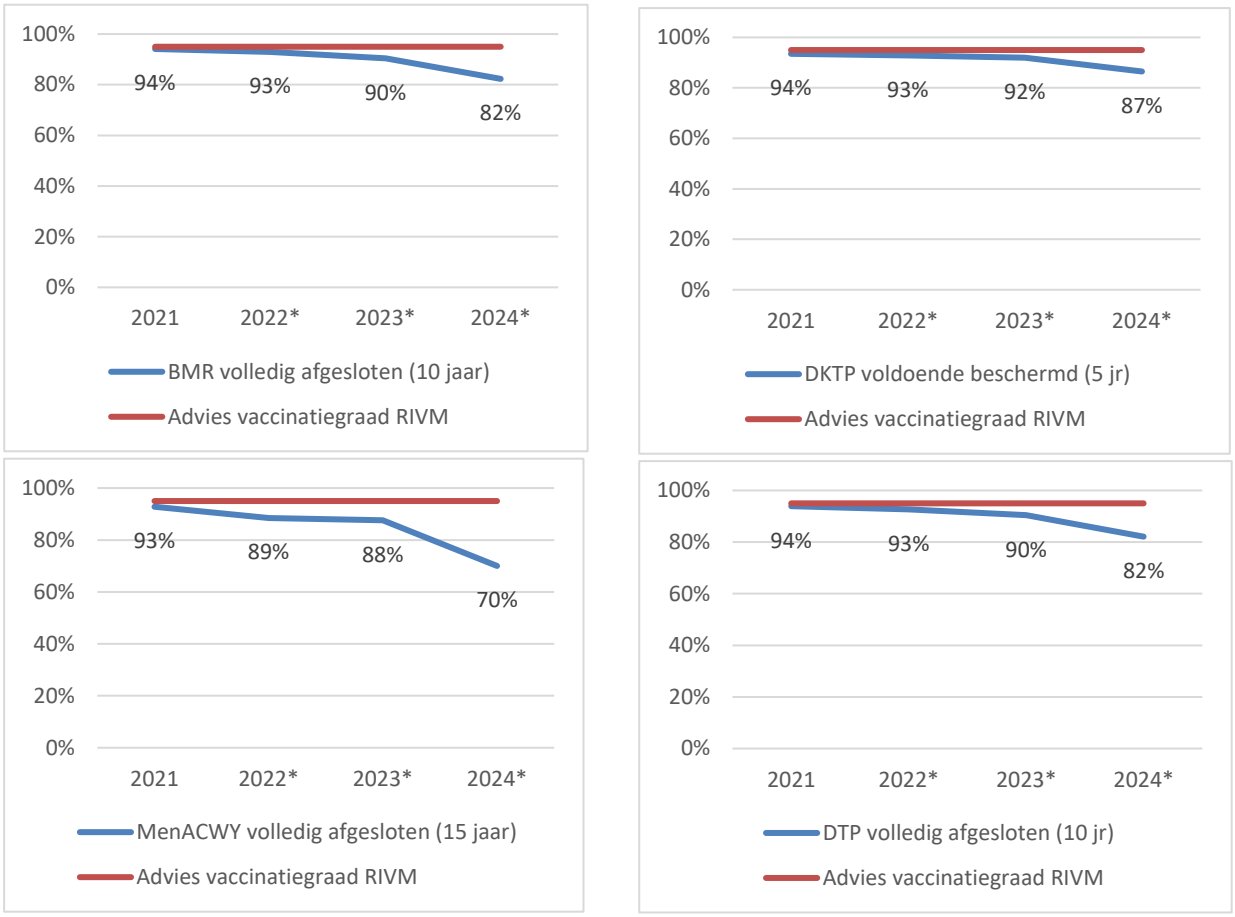
[1] Het RIVM ontvangt sinds 1 januari 2022 de gegevens van een deel van de vaccinaties anoniem. Dat gebeurt als mensen geen toestemming geven om hun gegevens met het RIVM te delen (geen informed consent). Het kan ook zijn dat het informed consent ontbreekt omdat de registratie ontbreekt. Anonieme vaccinaties kunnen niet worden meegeteld voor de vaccinatiegraad, waardoor deze lager uitvalt dan dat hij daadwerkelijk is.

Vanaf verslagjaar 2024 gaan de cijfers over kinderen die voor een groot deel pas na 1 januari 2022 voor vaccinatie in aanmerking kwamen. Het informed consent, dat effect heeft op de cijfers van de vaccinaties die zijn toegediend vanaf 1 januari 2022, heeft daarom een groter effect op de cijfers van het verslagjaar 2024 dan op eerdere verslagjaren (2022 en 2023). Hoe groot het effect precies is, is onbekend. Het effect verschilt per regio, per jaar en per type vaccinatie.

[2] Juni 2025 publiceert het RIVM de vaccinatiecijfers over het jaar 2024 en in 2026 de vaccinatiecijfers over het jaar 2025. Zodra de nieuwe cijfers bekend zijn wordt de tabel geactualiseerd.

[3] Tussen haakjes: met leeftijdsgrens, situatie maart 2021.

Figuur 1. Drenthe, ontwikkeling vaccinatiegraad naar publicatiejaar RIVM (bron: RIVM)

Toelichting bij Figuur 1

Het RIVM hanteert een zogenoemde veilige vaccinatiegraad van minimaal 95%. Deze grens is gebaseerd op het advies van WHO.

* Met informed consent

Regiecentrum Vaccineren

“500.000 inwoners van Drenthe gezond en veilig”, dat is onze ambitie. Wij weten dat vaccineren bijdraagt aan die ambitie. Binnen de GGD kennen we verschillende afdelingen, waaronder het RVP (4- en 4+), Covid, Reizigers- en Beroepsadvisering en IZB, die ieder hun eigen vaccinaties organiseren en uitvoeren. Om meer van elkaar te leren en werk efficiënter te organiseren, zijn we 1 januari 2025 gestart met het Regiecentrum Vaccineren. Eén plek waar we kennis en kunde over vaccinaties samenbrengen. Met gedreven en deskundige specialisten. Eén plek waar we diverse soorten vaccinaties op eenzelfde en toegankelijke manier organiseren. Met meer rust en focus.

Samenvatting aantal vaccinaties en opkomstcijfers

Type vaccinatie	Aantal vaccinaties	Opkomstcijfers
RVP 4+	14.000	
HPV 18+	888	
Corona	84.434	

We willen de drempel verlagen om een vaccinatie te halen. Uit het landelijke onderzoek *Sociovax* weten we

dat praktische bezwaren vaak het halen van een vaccinatie in de weg staan. Door dichterbij en vaker vaccinaties aan te bieden, nemen we die drempels weg. Zo proberen we met z'n allen de trend van een dalende vaccinatiegraad te doorbreken.

Toekomstbestendig, flexibel en wendbaar vaccineren

In het hele land staan we voor de uitdagende taak om de dalende vaccinatiegraad te doorbreken. Dat geldt ook voor Drenthe. Met de introductie van het Regiecentrum Vaccineren zetten we een belangrijke stap richting een toekomstbestendige, flexibele en wendbare organisatie en uitvoering van de vaccinatie-opgaven. Samenwerking met gemeenten is daarbij essentieel voor het vinden van geschikte (kleinschalige) locaties.

Kleinschalig vaccineren

Met een fijnmazigere aanpak willen we vaccineren makkelijker en laagdrempeliger maken. Dichter bij de inwoners. In 2024 hebben we daarom proeven gedaan met vaccineren in kleinere groepen (kleinschalig vaccineren). In de gemeenten Noordenveld, Emmen en Borger-Odoorn kregen 9- en 14-jarigen een vaccinatie uit het Rijksvaccinatieprogramma in een kleinere groep, op een kleinere locatie.

- Vaccineren in een kleinere groep, op een kleinere, voor ouders bekende locatie (zoals consultatiebureaus)
- Meer keuze in dagen, tijdstippen en locaties (van 8 naar 16) voor het maken van een vaccinatieafspraak *92% van de ouders is (heel) tevreden over aantal data, tijden en locaties*
- Aanbod van een speciaal spreekuur met een arts om vragen en twijfels te bespreken 'twijfelspreekuur'
- Nieuw: in de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn werd ook tijdens de herfstvakantie gevaccineerd *79% ouders was (heel) positief over een vaccinatie-afspraak in de herfstvakantie*

Meer dan 90% van de ouders gaf een 8 of hoger voor de proef! Door het succes van de proeven in 2024 breiden we kleinschalig vaccineren uit. In 2025 wordt kleinschalig vaccineren samen met groepsvaccinaties in de hele provincie Drenthe aangeboden.

Gecombineerde uitvoering Corona- en HPV-vaccinatie

In het najaar van 2024 hebben we een Drenthe-brede proef gedaan met een gecombineerde uitvoering van de Corona- en HPV-vaccinaties. Deze vaccinaties werden op dezelfde locaties gegeven waardoor efficiënter gebruikgemaakt werd van mensen en middelen. De proef is op de meeste locaties zeer geslaagd en zal in 2025 worden gecontinueerd.

RVP 4+

Het RVP-programma bestond in 2024 uit de volgende vaccinaties: HPV1 en HPV2, BMR/DTP, MenACWY. Dus 4 sessies per jaar, die elk ongeveer uit 3.500 vaccinaties bestonden. Voor de 14-jarigen, die in 2024 MenACWY kregen, is ook een aanvullende gelegenheid geboden om een in het verleden niet gehaalde vaccinatie tegen DKTP, Hib en HepB te krijgen. Door de uitbraak van de mazelen, hebben we in 2024 ook een extra mogelijkheid tot vaccineren geboden. Deze vaccinaties worden gefinancierd uit de gemeentelijke bijdragen.

In 2025 wordt het vaccinatieschema gewijzigd: de BMR en DTP zullen niet meer als stereovaccinatie worden gegeven. De DTP wordt op 14-jarige leeftijd gegeven. En de BMR wordt vervroegd naar de leeftijd tussen 2,5 en 3,5. In 2025 starten we met de kinderen die dan 3 jaar zijn. Door deze wijziging vallen kinderen tussen 3 en 9 jaar buiten de boot. Hiervoor worden 3 jaar lang inhaalcohorten georganiseerd. Voor 2025 zijn dat de kinderen die geboren zijn in 2016 en 2017.

In 2024 is door personeelstekort de keuze gemaakt om de voorjaars RVP ronde BMR/DTP/MenACWY te verplaatsen naar september. De rappel ronde van 2024 hebben we om deze reden niet kunnen uitvoeren in 2024. Deze zal in de periode 17 februari tot 14 maart uitgevoerd worden.

HPV 18+

De HPV 18+ campagne liep af in 2023. Door de lage opkomst is landelijk besloten deze campagne te verlengen tot 1 juni 2024 binnen de kaders van de spukgeldregeling. In die periode zijn er circa 867 HPV 18+ vaccinaties gegeven. Sinds 1 juni is dit een betaalde dienst. Sinds 1 juni zijn er 21 betaalde vaccinaties gezet.

Corona

In 2024 hebben we in totaal 84.434 Covid vaccinaties gegeven. Daarbij hebben we veel aandacht besteed aan kwetsbare doelgroepen door de inzet van mobiele teams in zorginstellingen en bij minder mobiele cliënten thuis. De bekostiging vond ook dit jaar plaats door SPUK-financiering. De verwachting voor 2025 is dat we moeten gaan werken met een prijs per prik vanuit Ministerie van VWS.
De meerkostenregeling voor de COVID-19 bestrijding is per 1 juli 2023 stopgezet en vervangen door een tweetal regelingen. Daarbij is besloten dat de eventuele kosten die gemoeid zijn met de lopende juridische procedures rond de ICAM-claim wel onder de oude meerkostenregeling blijven vallen. De regeling is in 2024 gestopt, omdat GGD Drenthe geen doorlopende kosten meer heeft die onder deze regeling vallen.
In 2024 kennen we de regeling voor doorlopende kosten en de regeling voor uitkering SPUK COVID-19 vaccinatie. Alle verplichtingen die zijn aangegaan en doorliepen na 1 juli 2023 (toen de meerkostenregeling is stopgezet) vallen onder de regeling voor doorlopende kosten zijn gedeclareerd bij het Ministerie VWS. De tweede regeling is gebaseerd op artikel 3 (1e en 2e lid) en 4 van de Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie. Voor de activiteiten die onder artikel 3 vallen, is aan GGD Drenthe € 710.000 verleend. Voor de activiteiten die onder artikel 4 vallen, is aan GGD Drenthe €2.518.000 verleend. In totaal (basis plus najaarsronde) is €2.471.522 ingezet. 2025 zal er een prijs per prik structuur worden ingevoerd.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Aantal COVID-19 vaccinaties	84.434	107.912	332.631	469.331

6. Seksuele gezondheid

GGD Drenthe zet zich in voor een seksueel gezond Drenthe. Dit doen we in samenwerking met Sense Noord-Nederland. We focussen ons op primaire preventie zodat onze inwoners van Drenthe in staat zijn om plezierige, veilige en gelijkwaardige seksuele belevingen aan te kunnen gaan. Het doel is dat inwoners van Drenthe dusdanig goed geïnformeerd zijn - en de vrijheid hebben - om keuzes te maken over hun seksuele gezondheid en de keuzes van anderen te respecteren, op het gebied van prettige, vrijwillige en veilige seks beschermd tegen soa, hiv, seksueel geweld en ongewenste zwangerschap. Daarnaast hebben zij toegang tot passende en kwalitatief goede gezondheidsvoorzieningen, ondersteuning en bescherming bij hulpvragen en problemen rondom seksualiteit en seksuele gezondheid inclusief soa en hiv.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

Preventie

Er zijn voorlichtingen gegeven op basisscholen, voortgezet onderwijs, mbo-studenten van het Drenthe College, de Internationale Schakelklassen en het AZC.

Verder zijn er trainingen verzorgd door onze Trainers Vlaggensysteem. Deze trainingen worden gevolgd door verschillende professionals, zoals onze eigen collega's van de Jeugdgezondheidszorg en aan externe professionals uit de Drentse jeugdgezondheidszorg.

Samenwerking

We werken nauw samen met de Jeugdgezondheidszorg. Doel hiervan is om seksuele vorming op jonge leeftijd aan te bieden bij de jongste groep Drenten en positieve seksuele gezondheid structureel in te bedden in de publieke gezondheid. Deelname aan de week van De Lentekriebels is daar een voorbeeld van. Ook met de afdeling IZB wordt er nauw samengewerkt, o.a. op het gebied van kwaliteitsbevordering. Daarnaast is er ook een korte lijn met de collega's van Seksueel Geweld ten aanzien van bevindingen en vraagstukken in deze problematiek.
In 3 Noord verband is een gezamenlijk jaarplan opgesteld. Tevens is er een draaiboek bijeenkomsten 3 Noord opgesteld voor 2025. In deze bijeenkomsten zal invulling gegeven worden vanuit de twee aandachtspunten 1)Stimuleren uniformiteit en kwaliteit en 2)Faciliteren en stimuleren opleiding en bijscholing.

Data gedreven werken

Er is een soa-vindpercentage van ruim 32%, dat is een stijging tov 2023 met 5%. Een ander onderdeel van deze soa- en hiv-opsporing is partnerwaarschuwing en bron- en contactonderzoek. We hebben in 2024 bijna dubbel zoveel consulten uitgevoerd dan begroot, waarmee duidelijk in cijfers wordt uitgedrukt dat de vraag van onze inwoners naar SOA consulten hoog is.
De epidemioloog van team IZB werkt aan het inrichten van de Gezondheidsatlas en is bezig om ook Seksuele Gezondheid ook data in beeld te brengen zodat we in 2025 nog beter vanuit data kunnen gaan sturen.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Seksuele gezondheid					
Activiteiten/campagnes onder jongeren	20	12	32	52	13
Activiteiten onder migranten	30	30	30	32	12
Activiteiten onder LHBT	45	45	45	15	25
Activiteiten t.b.v. sekswerkers	45	45	45	45	45
Bijscholing aan professionals	11	8	15	15	1
SENSE					
Aantal Soa consulten	1.530	850	1.136	876	279
Vindpercentage Soa	19%	17%	27%	29%	84%
Aantal gevonden Soa	287	145	305	258	235
Aantal consulten (Sense)	104	75	188	137	5
Aantal Hepatitis B vaccinaties voor risicogroepen	170	120	78	130	14

7. Additionele dienstverlening

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Jeugdgezondheidszorg

Additionele activiteiten	Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden-Drenthe	Noordenveld	Tynaarlo	Westerveld
PRE- EN VOORZORG ZWANGEREN												
Voorzorg		x	x		x	x	x		x			x
Prezorg - per traject		x	x			x			x			
ADDITIONELE ACTIVITEITEN VVE												
Preventief huisbezoek 18 maanden			x									
VVE toeleiding		x	x			x			x	x		
OPVOEDINTERVENTIES												
Opvoedondersteuning			x	x	x	x	x					x
Kind naar Gezond Gewicht		x	x	x		x						
SAMENWERKING MET ONDERWIJS												
SOVA						x						
Rots en water						x						
KIES						x						
Workshops Seksuele weerbaarheid						x						
Zorgoverleg onderwijs (123'tjes)			x	x	x	x	x					
Deelname aan ZAT								x				
Workshop Gezonde traktatie												
VERZUIMBEGELEIDING EN ADVIES												
Verzuimtraject MBO						x						
Extra inzet onderwijs zorg structuur								x	x			
GEZONDE SCHOOL ADVISERING												
Gezonde school - per advies		x	x			x		x	x			
VERSTERKING SOCIAAL DOMEIN												
UVC coördinatie, ondersteuning gezinnen, regievoering, preventief jeugdwerk				x	x		x					x
Expertise jeugdarts/jeugdverpleegkundige aanmeld- en adviesteam		x	x			x	x		x			
HAO						x						
Preventieve logopedie	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x
Aansluiten Jeugdteam/buurtteams/sociaal team/gebiedsteam/school			x	x		x						
Vroeg erbij extra inzet							x					
Kansen4Kinderen				x								
SMA per casus		x										

<u>Kansrijke Start</u>

Vanuit de GGD zijn we in alle 12 de gemeenten in Drenthe deelnemer in de lokale coalities Kansrijke Start. Dit doen we vanuit de uitvoering, maar ook vanuit beleid en advies (zie onder Gezondheid en Leven). We nemen actief deel aan multidisciplinaire overleggen en we participeren in de verloskundig samenwerkingsverbanden en in de adviesraad van het consortium geboortezorg Noord-Nederland. We nemen deel aan het landelijk leernetwerk Kansrijke Start en we hebben een coördinerende rol in de Provincie. We geven uitvoering aan vrijwel alle interventies verbonden aan de drie actielijnen van Kansrijke Start met als doel een gezonde generatie in 2040.

Kind naar Gezonder Gewicht

In 2024 loopt in drie gemeenten het programma Kind naar Gezonder Gewicht. Daarnaast zijn met vier gemeenten afspraken gemaakt over het opstarten van het programma in 2025. Drie andere gemeenten zijn nog in de oriënterende fase. Jeugdverpleegkundigen vervullen de rol van Centrale Zorgverlener en hebben hiervoor een opleiding gevolgd. In 2024 zijn 11 nieuwe jeugdverpleegkundigen gestart met deze opleiding.

Huisartsondersteuning Jeugd

In de gemeente Emmen zijn 5 jeugdverpleegkundigen werkzaam als Huisartsondersteuner Jeugd (HAO). De HAO's zijn beschikbaar voor alle huisartsenpraktijken in de gemeente. In totaal hebben er in 2024 28 praktijken gebruik gemaakt van de inzet van de HAO, dit is er 1 meer dan in het voorgaande jaar. Ouders en jongeren kunnen door de inzet van de HAO snel terecht met opvoed- en opgroeivragen. De vragen hebben met name betrekking op mentale gezondheid, gedragsproblematiek en ouderschap. De ondersteuning is laagdrempelig, dicht bij huis en in nauwe samenwerking met andere betrokkenen in buurt of school. Een eventuele verwijzing naar specialistische zorg kan hierdoor beter onderbouwd worden. De vragen hebben met name betrekking op mentale gezondheid, gedragsproblematiek en ouderschap. Een stijging is te zien in het aantal aanmeldingen; van 275 in 2022, naar 318 in 2023 en afgelopen jaar zijn er 329 casussen opgepakt.

Extra ondersteuning van gezinnen en jeugd in samenwerking met partners in het voorliggend veld

In verschillende gemeenten is vanuit de JGZ extra inzet gerealiseerd op de ondersteuning van gezinnen en jeugdigen. De jeugdverpleegkundige heeft ondersteund bij vragen over opvoeden en opgroeien met als uitgangspunt; normaliseren, ondersteunen vanuit een oplossingsgerichte methodiek en aansluiten op niveau en behoefte van de ouders. De jeugdverpleegkundige heeft een laagdrempelige ingang in gezinnen, omdat via het consultatiebureau en de samenwerking met (voor)schoolse voorzieningen gezinnen en kinderen in beeld zijn. Ondersteuning is op maat geboden; aansluitend bij de behoefte van ouders/jeugdigen is er gebruikt gemaakt van fysieke afspraken, online afspraken of telefonisch contact.

Extra inzet op de scholen in de zorgstructuur en met extra activiteiten op school

In een aantal gemeenten is de jeugdverpleegkundige vaste partner in het zorgoverleg op de basisscholen. Deze 123-tjes of ZAT's kenmerken zich door een structureel overleg tussen intern begeleider van school, maatschappelijk werk en de jeugdverpleegkundige. Naast dit structurele overleg zijn er korte lijnen waarbij men elkaar consulteert op basis van casuïstiek. Diverse trainingen zijn in 2024 weer geboden op verzoek van de scholen, denk hierbij aan Rots en Water en seksuele weerbaarheid.

Verzuimbegeleiding 18+

In de gemeente Emmen hebben de MBO-scholen de mogelijkheid om leerlingen ouder dan 17 jaar voor verzuimbegeleiding naar de jeugdarts te verwijzen. Het gaat hierbij om de begeleiding van jongeren ouder dan 18 jaar, met langdurig of complex schoolverzuim of thuiszitters. Het doel van de begeleiding is het voorkomen van schooluitval en/of het behalen van een startkwalificatie door de jongere. In 2024 zijn er 18 leerlingen verwezen, dit is gelijk gebleven ten opzichte van 2023. Het grootste deel van de aangemelde leerlingen zijn bekend met jarenlange moeizame schoolgang en complexe problematiek.

Preventieve logopedie

Preventieve logopedie werd in 10 van de 12 gemeenten uitgevoerd. Preventieve logopedie richt zich op het vroegtijdig signaleren en diagnosticeren van logopedische stoornissen. Preventief werkend logopedisten adviseren bij spraak- en taalstimulering van kinderen, verwijzen naar logopedie voor behandeling, verwijzen naar audiologisch centra voor diagnostiek bij vermoedens van taalontwikkelingsstoornissen, bieden collectieve voorlichting aan en zetten zich in voor deskundigheidsbevordering van professionals in

de kinderopvang en het reguliere basisonderwijs. Het valt op dat er meer kinderen worden aangemeld met een achterstand in de spraak-taalontwikkeling. Daarnaast lijken de ontwikkelingsproblemen steeds complexer te worden. Dit valt de JGZ, opvanglocaties en scholen op. Eén van de redenen hiervoor zou kunnen zijn dat kinderen veel achter schermpjes zitten. Hierdoor is er minder interactie tussen ouder en kind. Dit kan gevolgen hebben voor de spraak-taalontwikkeling.

Voor- en vroegschoolse educatie

In verschillende gemeenten ligt er een opdracht voor de regisseursrol voor- en vroegschoolse educatie. Het doel hiervan is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand beter voor te bereiden op de basisschool en ervoor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen. Kenmerken van deze opdracht bestaan uit de volgende activiteiten waarbij de afspraken per gemeente anders ingevuld kunnen zijn:

1. Motiveren van ouders met een doelgroep kind.
2. Monitoren toeleiding.
3. Startgesprek.
4. Jaarlijkse evaluatie.
5. Overdrachtsgesprek school.
6. Aanspreekpersoon voor ouders en betrokken partijen.

Publieke gezondheid asielzoekers Drenthe

In Drenthe voert de GGD, in opdracht van het COA, taken uit zoals jeugdgezondheidszorg en gezondheidsbevordering.

Jeugdgezondheidszorg

Kinderen (0-18 jaar) zijn gezien door een jeugdarts en jeugdverpleegkundige tijdens een intake of medisch onderzoek. Hun gezondheid wordt in kaart gebracht en indien nodig wordt aanvullende zorg ingezet. Het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) wordt uitgevoerd en het zorgaanbod wordt flexibel aangepast aan de zorgvraag.

Gezondheidsbevordering

Samen met COA zijn thema's voor groepsvoorlichtingen afgesproken, ondersteund door tolken. Onderwerpen zijn onder andere het gezondheidssysteem in Nederland, gezonde voeding, psychische gezondheid, seksuele gezondheid en opvoedondersteuning. In beschermde opvanglocaties wordt een voorlichtingsprogramma uitgevoerd dat voorziet in de behoeften van jongeren.

Publieke gezondheid statushouders in Drenthe

Sinds 2021 spelen gemeenten een cruciale rol in het nieuwe inburgeringsstelsel. Dit stelsel biedt de perfecte gelegenheid om gezondheidsvoorlichting structureel te integreren in het inburgeringsprogramma voor statushouders. Samen met gemeenten hebben we onderzocht hoe we leefstijl- en gezondheidsvoorlichting een vaste plek kunnen geven binnen dit programma. De thema's kunnen flexibel worden aangepast aan de behoeften van de deelnemers. Denk hierbij aan onderwerpen zoals de gezondheidszorg in Nederland, mentale gezondheid, gezonde voeding, opvoeding, en seksuele en reproductieve gezondheid.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Asielzoekers (totaal)	4.966	4.000	4.349	4.315	3.638
Asielzoekers (0-18 jarigen)	1.220	900	1.067	1.014	1.055
Aantal asielzoekers (18 jarigen en ouder)	3.746	3.100	3.282	3.301	2.583
Asielzoekerscentra	9,5	6	6	5	7
Verpleegkundige intakes (VI) 0-4 jarigen	127	130	119	Nieuw per 2023	
Verpleegkundige intakes (VI) 4-18 jarigen	554	800	591		
Medische onderzoeken (MO) 0-4 jarigen	104	130	132		
Medische onderzoeken (MO) 4-18 jarigen	507	800	523		
Aantal groepsvoorlichtingen	179	150	194		

Forensische geneeskunde

De dienstverlening bij forensische geneeskunde heeft in 2024 vooral in het teken gestaan van de voorgenomen integratie hiervan met de forensische dienstverlening van GGD Groningen en GGD Fryslan, en onderbrenging bij GGD Fryslan per 1 januari 2025. Dit is een intensief traject geweest gekenmerkt door veel overleg en besluitvorming met onder meer medewerkers, ondernemingsraden, vakbonden en besturen. De finale besluitvorming kon eind 2024 worden afgerond, waarmee de overheveling van de uitvoering van de forensische geneeskunde naar GGD Fryslan per 1 januari 2025 een feit is.

De urgentie voor meer samenwerking op 3-noord niveau kwam ook in 2024 duidelijk naar voren. Door schaarste aan forensisch artsen bij GGD Drenthe was het regelmatig problematisch om de dienstroosters gevuld te krijgen. Indien de beide andere GGD-en niet konden leveren moest in veel gevallen een beroep worden gedaan op externe partijen in de vorm van inhuur. Dit had een kostenopdrijvend effect. Om artsen efficiënter in te kunnen zetten zijn ook initiatieven gestart op het gebied van taakdifferentiatie, waarbij verpleegkundigen minder complexe taken zelfstandig uitvoeren.

Een onzekere factor gedurende het hele jaar was de uitkomst van de aanbesteding van de medische arrestantenzorg (MAZ). Hierop is op 3-noord niveau door de GGD-en ingeschreven. Door onregelmatigheden in de procedure aan de kant van de politie is er vertraging ontstaan in de gunning. Meerdere keren is er uitstel aangekondigd, soms ook zonder opgave van redenen. De verwachting is dat de uitslag begin 2025 bekend zal worden.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Totaal Arrestantenzorg	2.063	1.700	2.057	1.842	1.583
Telefonisch consult	537	700	694	745	673
Forensisch medisch onderzoek:					
• Bloed/DNA afname/urinecontrole	430	350	394	362	333
• Letselbeschrijving	43	50	66	47	52
• Deskundigenrapportage	8	10	6	10	16
• Zedenonderzoek	20	25	17	30	20
• NODOK melding	0	5	4	3	6
Aantal lijkschouwingen	436	350	398	365	361
Aantal lijkschouwingen per 100.000 inwoners exclusief euthanasie	86	70	79	73	73
Aantal lijkschouwingen na euthanasie	296	200	274	235	231
Aantal lijkschouwingen na euthanasie per 100.000 inwoners	59	40	55	47	47

Reizigers- en Beroepsadvisering

De afdeling reizigers- en beroepsadvisering bedient de Drentse reizigers, de risico lopende en risicovormende beroepsgroepen in Drenthe, en biedt ook Vaccinaties op Maat voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving. Met de toenemende reisbewegingen voorzien wij voor de toekomst een groeiende vraag naar kwalitatief reizigersadvies & reizigersvaccinaties.

De Vaccinaties op Maat komen tevens meer onder de aandacht; door o.a. nieuwsitems en toegenomen aandacht voor de preventie van infectieziekten. Wij bieden bijvoorbeeld vaccinaties tegen Gordelroos, of RSV vaccinaties voor zwangeren, waar voor beide vaccinaties naar aanleiding van een nieuwsitem veel vraag naar ontstond.

Wanneer de personele capaciteit het toelaat, hebben wij de ambitie de spreekuren verder uit te breiden – zowel in aantal als in locaties. Dit is passend bij de vraag van de burger. Er zijn oriënterende gesprekken gaande om de mogelijkheid om onze diensten op meerdere locaties aan te bieden te faciliteren, zodat de burger ons dichterbij kan vinden. Daarnaast is de verwachting dat er meer vaccins op de markt zullen komen, onder andere door ontwikkelingen op het gebied van infectieziekten. We verwachten dat de vraag vanuit de samenleving groot zal blijven. Eén van de uitdagingen voor het uitbreiden van de spreekuren is de beschikbaarheid van reizigersgeneeskundigen.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Aantal 1e consulten (reizigers)advisering	4.305	3.750	3.612	2.114	1.174
Aantal vervolgconsulten	1.524	1.250	1.206	513	232

8. Financiële verantwoording bij het programma Publieke Zorg en Dienstverlening

Programma		Taak	Product	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Publieke Zorg & Dienstverlening	Baten	Basis	Infectieziektebestrijding	1.524	1.824	967	991	24
			Infectieziektebestrijding - COVID	9.029	0	710	2.519	1.809
			Infectieziektebestrijding - VIP	0	0	713	1.123	410
			JGZ gezondheidszorg	12.497	12.807	12.764	12.766	2
			JGZ gezondheidszorg Oekraïne	230	0	545	545	0
			JGZ gezondheidszorg transformatie	350	0	0	0	0
			PZ&D algemeen	0	0	233	233	0
			PZ&D Ondersteuning & Service	0	0	724	724	0
			Rijksvaccinatieprogramma 18+	453	0	50	31	-19
			Rijksvaccinatieprogramma jeugd	1.495	1.068	753	859	106
			Seksuele gezondheid	286	271	230	231	1
			Technische hygiënezorg	1.503	1.596	1.305	1.297	-8
			Tuberculose bestrijding	611	639	555	569	14
		Totaal Basis		27.976	18.204	19.547	21.885	2.338
		Additioneel	Forensische geneeskunde	1.365	1.030	1.232	1.264	32
			Infectieziektebestrijding	85	58	100	113	13
			JGZ additionele opdrachten gemeenten	1.211	1.243	1.469	1.564	95
			JGZ overige additionele opdrachten	10	15	26	21	-5
			Preventieve logopedie	627	679	722	722	-0
			Publieke gezondheid asielzoekers	1.008	1.156	1.119	1.206	87
			Reizigersvaccinaties	644	487	750	800	50
			Sense Noord Nederland	327	320	339	362	22
			Technische hygiënezorg	11	19	14	7	-7
		Totaal Additioneel		5.289	5.007	5.772	6.058	286
	Totaal Baten			**33.265**	**23.211**	**25.319**	**27.943**	**2.625**
	Lasten	Basis	Infectieziektebestrijding	-1.484	-1.824	-967	-920	47
			Infectieziektebestrijding - COVID	-9.029	0	-710	-2.519	-1.809
			Infectieziektebestrijding - VIP	0	0	-713	-1.122	-409
			JGZ gezondheidszorg	-12.563	-12.807	-12.810	-12.825	-15
			JGZ gezondheidszorg Oekraïne	-159	0	-545	-394	151
			JGZ gezondheidszorg transformatie	-99	0	-251	-275	-24
			PZ&D algemeen	0	0	-233	-621	-388
			PZ&D Ondersteuning & Service	0	0	-724	-820	-96
			Rijksvaccinatieprogramma 18+	-453	0	-50	-31	19
			Rijksvaccinatieprogramma jeugd	-1.470	-1.068	-753	-842	-89
			Seksuele gezondheid	-270	-271	-230	-225	5
			Technische hygiënezorg	-1.476	-1.596	-1.305	-1.268	37
			Tuberculose bestrijding	-590	-639	-555	-564	-9
		Totaal Basis		-27.595	-18.204	-19.844	-22.423	-2.579
		Additioneel	Forensische geneeskunde	-1.404	-981	-1.221	-1.367	-146
			Infectieziektebestrijding	-80	-54	-92	-101	-9
			JGZ additionele opdrachten gemeenten	-1.190	-1.153	-1.361	-1.451	-90
			JGZ overige additionele opdrachten	-11	-14	-24	-20	5
			Preventieve logopedie	-609	-630	-667	-608	59
			Publieke gezondheid asielzoekers	-995	-1.072	-1.035	-1.106	-71
			Reizigersvaccinaties	-639	-471	-734	-789	-56
			Sense Noord Nederland	-328	-297	-314	-334	-21
			Technische hygiënezorg	-11	-18	-13	-6	6
		Totaal Additioneel		-5.266	-4.689	-5.461	-5.784	-323
	Totaal Lasten			**-32.861**	**-22.894**	**-25.305**	**-28.207**	**-2.902**
	Reserveringen	Basis	JGZ gezondheidszorg	94	0	46	31	-15
			JGZ gezondheidszorg transformatie	0	0	251	251	0
		Totaal Basis		94	0	297	282	-15
		Additioneel	Forensische geneeskunde	-26	-49	-11	-16	-5
			Infectieziektebestrijding	-3	-4	-8	-8	-1
			JGZ additionele opdrachten gemeenten	-35	-90	-109	-115	-6
			JGZ overige additionele opdrachten	-0	-1	-2	-1	1
			Preventieve logopedie	-16	-49	-54	-54	0
			Publieke gezondheid asielzoekers	-23	-84	-84	-90	-6
			Reizigersvaccinaties	-11	-16	-16	-17	-1
			Sense Noord Nederland	-10	-23	-26	-27	-2
			Technische hygiënezorg	-0	-1	-1	-1	0
		Totaal Additioneel		-124	-317	-311	-330	-20
	Totaal Reserveringen			**-30**	**-317**	**-13**	**-48**	**-35**
Totaal Publieke Zorg & Dienstverlening				**374**	**0**	**0**	**-312**	**-312**

NB: Alle bedragen in de financiële overzichten zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Infectieziektebestrijding

Het resultaat van de infectieziektebestrijding bedraagt € 72.000 positief. De salariskosten zijn € 228.000 lager dan geraamd i.v.m. vrijgevallen/niet ingevulde vacatures. Daarentegen bedragen de extra kosten voor externe inhuur € 122.000. Deze inhuur is met name ingezet voor de piketdiensten en voor infectiepreventie. Daarnaast zijn de algemene kosten overschreden met € 67.000 door hogere kosten

software en licenties (programma HP Zone) en hogere kosten contributies en abonnementen (EVS-programma). De opbrengsten zijn € 33.000 hoger i.v.m. hogere ontvangen subsidies voor opleidingskosten.

Versterken Infectie Preventie (VIP)/ COVID-19
De onderdelen COVID/VIP zijn budgettair neutraal verwerkt in de jaarrekening aangezien de hiermee gemoeide kosten volledig worden gedekt door een rijksbijdrage (SPUK-gelden).

Jeugdgezondheidszorg (inclusief Rijksvaccinatieprogramma)

JGZ in flow
Het programma "JGZ in Flow" is in 2024 volledig tot uitvoering gekomen en kan als afgerond worden beschouwd. De hiermee gemoeide kosten in 2024 bedragen € 31.000. De financiering verloopt via een onttrekking aan de reserve organisatieontwikkeling. Daarmee is in 2024 het project "JGZ in Flow" ook in financiële zin afgerond.

Taakherschikking
Het traject "Taakherschikking", waarbij de jeugdverpleegkundigen worden opgeleid om de gezonde kinderen op het consultatiebureau te volgen, is ook in 2024 doorgezet. In 2024 is hieraan € 275.000 besteed. Uit de reserve Organisatieontwikkeling is hiervoor maximaal een bedrag van € 250.000 onttrokken. Hierdoor sluit dit project met een nadelig resultaat van € 25.000.

Oekraïne
In 2024 is een aanvullend budget beschikbaar gesteld van € 545.000. Hiervan is € 393.000 besteed zodat JGZ/Oekraïne afsluit met een positief resultaat van € 151.000. Dit betreft een voordeel op de salariskosten én tevens een voordeel op de overheadkosten. Er zal worden voorgesteld dit voordeel via resultaatbestemming over te hevelen naar 2025.

JGZ algemeen
Het product JGZ Algemeen sluit met een nadelig resultaat van € 107.000. De personeelskosten zijn € 82.000 (lager dan geraamd. (een voordeel op salarissen van € 441.000, een nadeel van € 359.000 t.b.v. inhuur. De aanschaf /het onderhoud instrumentarium heeft € 32.000 meer gekost. De projectkosten zijn € 31.000 hoger i.v.m. implementatie E-consulten. De advieskosten zijn overschreden met een bedrag van € 30.000 i.v.m. Preventus Ouderdossier. Daarnaast zijn de kosten t.b.v. KD+ ontwikkeling en licenties € 92.000 hoger dan geraamd.

Rijksvaccinatieprogramma
In 2024 is door personeelstekort de keuze gemaakt om de voorjaars RVP-ronde te verplaatsen naar september. De rappel ronde van 2024 is daardoor niet uitgevoerd. Deze zal in de februari/ maart 2025 worden uitgevoerd. Het reguliere Rijksvaccinatieprogramma sluit daarom met een klein voordeel op salariskosten.

Forensische Geneeskunde
Het resultaat van Forensische Geneeskunde bedraagt € 120.000 negatief. De personeelskosten zijn € 182.000 hoger dan geraamd. Deze overschrijding is met name veroorzaakt door de inhuur van externe forensische artsen. De opbrengsten van de dienstverlening zijn € 32.000 hoger dan geraamd, met name veroorzaakt door hogere overige opbrengsten (opleidingsvergoedingen). De overige lasten en baten geven per saldo een voordeel van € 32.000 waaronder een aanzienlijk deel voor verschuldigde

vennootschapsbelasting. Per ingang van 2025 wordt de Forensische Geneeskunde door de GGD Fryslân uitgevoerd (3-Noord).

Publieke Zorg en Dienstverlening Algemeen
Dit onderdeel sluit met een negatief resultaat van € 388.000. Dit saldo is ontstaan door € 88.671 lagere salariskosten i.v.m. diverse vacatures. De kosten van externe inhuur (met name vervulling vacatures en ziekteverzuim managers) bedraagt € 213.000. Daarnaast heeft het coaching traject € 34.000 meer gekost dan geraamd. De overige baten en lasten geven een negatief resultaat van per saldo € 25.000.

De investering in de verdere professionalisering op het gebied van arbeidscapaciteit onder de titel 'Samen Sterk' zijn financieel verantwoord bij PZ&D algemeen hebben geleid tot een tekort van € 210.547. Dit betreft (incidentele) voorbereiding en implementatiekosten voor de inzet van applicaties en personele capaciteit.

Publieke Zorg en Dienstverlening Ondersteuning en Service
Dit nadeel van € 115.000 is grotendeels veroorzaakt door het inhuren van externe medewerkers i.v.m. een aanzienlijk ziekteverzuim binnen het team O&S. Het team had in 2024 een verzuimpercentage van 9%.

Preventieve logopedie
Preventieve logopedie werd in 10 van de 12 gemeenten uitgevoerd. Het voordeel van € 55.000 is ontstaan door lagere salariskosten.

1.1.3 Programma Samen Veilig

1. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg, Vangnet & Advies

Met de vangnetfunctie van de GGD worden gezondheidsrisico's beperkt voor mensen die in een ongezonde situatie leven en daarbij anderen soms overlast bezorgen, bijvoorbeeld door vervuiling, hoarding, problemen met aantallen huisdieren of ongedierte.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- We adviseerden en ondersteunden hulpverleners in situaties waarbij hun cliënten kampen met problemen op het gebied van woonhygiëne, hoarding en ongedierte.
- Met betrokken cliënten en hun hulpverleners maakten we plannen voor de aanpak van woningvervuiling en hoarding, motiveerden cliënten daarin stappen te zetten en coördineerden de uitvoering van (grote) opruim- en schoonmaakacties.
- We adviseerden gemeenten, hulpverleners en huishoudelijke hulpen over (aanvullend) in te zetten hulpverlening of huishoudelijke ondersteuning om terugval te voorkomen en zelfredzaamheid te vergroten.
- Deze inzet heeft bijgedragen aan het verbeteren van de kwaliteit van leven van cliënten, beperking van risico's voor de volksgezondheid en het terugdringen van overlast in de directe woonomgeving.

Vangnet- en adviesfunctie
De uitvoering van de vangnet- en adviesfunctie is verweven met de additionele OGGZ-taken van de GGD. De sociaal verpleegkundigen OGGZ krijgen verzoeken van hulpverleners om te ondersteunen bij de aanpak van woningvervuiling, hoarding, en problemen als gevolg van huisdieren of ongedierte. De betrokken cliënt staat, anders dan bij de additionele taak OGGZ-bemoeizorg, open voor hulp en ondersteuning. Al is het vaak nog aarzelend. De sociaal verpleegkundige OGGZ voegt specifieke expertise en kennis toe in de

aanpak van deze problemen. De inzet is over het algemeen kortdurend en in samenwerking met de reeds betrokken hulpverlener. Soms is de inzet langer omdat er meer tijd en gesprek nodig is, soms met een kop koffie in het buurthuis, voordat mensen hun schaamte overwinnen en stappen durven te zetten. Voorbeelden zijn verzoeken om ondersteuning van GGZ of het ziekenhuis omdat een inwoner is opgenomen en de woning ernstig vervuild blijkt te zijn. In overleg met de cliënt, ziekenhuis of kliniek wordt een woningsanering voorbereid en met een professioneel schoonmaakbedrijf uitgevoerd om zo herstel thuis mogelijk te maken. Of een vraag van een sociaal team medewerker of een woonconsulent om samen een huisbezoek te brengen om de onhygiënische woonsituatie en/of het aanwezige ongedierte te inspecteren en advies uit te brengen over het aanpakken daarvan.

Jaarcijfers
In de tabel zijn de begrote cijfers van 2024 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2024 en de voorafgaande jaren. Waar afwijkingen zijn worden deze onder de tabel toegelicht.

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Inzet sociaal verpleegkundige in vangnet en advies	99	75	77	100	57

De inzet vanuit de vangnet- en adviesfunctie is in 2024 opnieuw gestegen en is hoger dan piekjaar 2023. Hiermee lijkt de forse stijging een trend. We merkten dat het door de wachttijden op huishoudelijke hulp soms moeilijker is aansluitend op een woningsanering huishoudelijke hulp in te zetten. Soms resulteerde dit in het uitstellen van een woningsanering, soms zorgde dit ervoor dat er meerdere schoonmaken in een jaar nodig waren.

Bij 41 van de hulpvragen is er (ten minste 1x) inzet geweest van een schoonmaakbedrijf en/of ongediertebestrijding onder leiding van de GGD[1].
Een verdere inhoudelijke verklaring voor de stijging van de inzet vanuit de vangnet- en adviesfunctie en het aantal woningsaneringen daarbij is moeilijk te geven gezien de beperkte aantallen en vele factoren welke invloed hebben op dit aantal. De wachttijden die we ervaren bij het inzetten van huishoudelijke hulp aansluitend aan een schoonmaak, spelen mogelijk ook een rol bij het ontstaan van vervuilingen. Daarnaast is het een trend die over de gehele OGGZ gezien wordt, ook in andere GGD-regio's. Het lijkt daarmee een landelijke trend.

2. Crises, rampen en incidenten

De GGD geeft in Drenthe invulling aan de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) en is verantwoordelijk voor publieke gezondheidszorg tijdens rampen en crises (Over de GHOR wordt gerapporteerd in de jaardocumenten van de Veiligheidsregio Drenthe). Daarnaast organiseert de GGD de Psychosociale hulpverlening bij incidenten en rampen (PSHi/PSHOR).

PSHi/PSOR
Ingrijpende gebeurtenissen hebben een impact op individu en maatschappij. Denk aan bijvoorbeeld de coronacrisis of een grootschalige zedenzaak. Om psychische klachten bij mensen te voorkomen of verminderen kan Psychosociale Hulpverlening (PSH) worden ingezet.

[1] Ook vanuit de OGGZ-bemoeizorg worden schoonmaakacties uitgevoerd, dat waren er 25 in 2024. Het totaal aantal woningsaneringen komt daarmee op 66. Zie daarvoor additioneel OGGZ.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- Adviseren van de driehoek in situaties waar maatschappelijke onrust aanwezig is geweest.
- Adviseren van de ACGZ (Algemeen Commandant Geneeskundige Zorg) in al dan niet inzetten van Slachtofferhulp
- Verhoging van inzetten ten aanzien van 2023
- Zichtbaarheid van de PSH is vergroot bij de Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid in Drenthe

Het PSH-team (PSHi en PSHOR) is uitgebreid naar zeven procesleiders en vier ondersteuners. De procesleiders/leider Kernteam en de ondersteuners zijn in 2024 getraind door het nationaal psychotraumacentrum ARQ. Zij weten wat te doen in de voorbereiding, uitvoering als coördinatie bij incidenten die zorgen voor maatschappelijke onrust.

Beide processen (PSHi en PSHOR) zijn in 2024 geoefend. Het PSHi-proces is driemaal geoefend met acteurs. Het PSHOR-proces is eenmaal geoefend tijdens een grote oefening op luchthaven Eelde. De verkregen gegevens uit deze oefeningen worden gebruikt om de protocollen te optimaliseren.

De coördinator PSH heeft regelmatig contact met de Ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid en de Algemeen Commandant Geneeskundige Zorg om de zichtbaarheid van de PSH te vergroten bij gemeenten. Dit heeft zich vertaald naar een stijging van inzetten en adviesaanvragen.

Het contact tussen Slachtofferhulp en de PSH is het afgelopen jaar geïntensiveerd. De PSH heeft een PSHOR- training (ARQ) aangeboden aan Slachtofferhulp Drenthe welke zij succesvol hebben gevolgd.

Er is samenwerking gezocht met de PSH-teams van Friesland en Groningen om te onderzoeken hoe we gezamenlijk kunnen opereren bij een grote ramp. Samen met Groningen en Friesland hebben we een ETS-trainingskoffer aangeschaft om de PSHOR-oefeningen ook in klein comité te kunnen uitvoeren.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Incidenten met dreigende maatschappelijke onrust die door de GGD in opgeschaalde vorm (niet regulier, m.b.v. psh-/crisiscoördinator) zijn ondersteund	5	pm*	2	2	3
* doorgaans wordt het aantal inzetten niet begroot omdat het niet te voorspellen is hoeveel incidenten gaan plaatsvinden waarbij coördinatie nodig is.					

Daarnaast is het PSH-team vijfmaal om advies gevraagd door ketenpartners.

3. Additionele dienstverlening

Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe (VTD) draagt bij aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling en het duurzaam borgen van veiligheid voor alle inwoners van Drenthe, van jong tot oud. Iedereen heeft immers recht heeft op een veilig thuis.

We geven advies en bieden ondersteuning aan inwoners en professionals die met deze vermoedens of situaties te maken hebben. Als het nodig is, doen we onderzoek. Er wordt gewerkt aan herstel van veiligheid op korte- en lange termijn en wij monitoren dit. Door expertise toe te voegen en de lokale teams te versterken, kan hulpverlening en het zicht op veiligheid en ondersteuning zo snel als mogelijk lokaal worden uitgevoerd.

VTD is in beweging. In lijn met het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de Drentse regiovisie is de ontwikkeling naar een regionaal meldpunt en kennis- en expertisecentrum in gang gezet. De transformatie is erop gericht dat hulp lokaal, laagdrempelig wordt aangeboden, waarbij VTD een spilfunctie vervult door uitvoering van zijn wettelijke taak en expertise en kennis toevoegt aan het lokale veld. In dit proces van transformeren zijn we een lerende organisatie waarin we continu onze kwaliteit verbeteren samen met ketenpartners.

Wat hebben we bereikt en wat hebben daarvoor gedaan?

- We hebben bijgedragen aan het voorkomen en stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- We hebben bijgedragen aan duurzame veiligheid.
- De basis van Veilig Thuis Drenthe staat.
- Er is een start gemaakt met de kwaliteitsslag waarmee de professionaliteit en efficiëntie wordt verhoogd.
- We hebben kennis over huiselijk geweld en kindermishandeling gedeeld.
- De samenwerking met gemeenten is geïntensiveerd, we trekken meer op met de lokale teams.
- Het Meldpunt seksueel geweld is bestendigd.

De doorontwikkeling van Veilig Thuis Drenthe beschrijven we hieronder aan de hand van de 3 sporen uit het transformatieplan (eerder meerjarenplan genoemd).

<u>Spoor 1: Vernieuwde basis VTD</u>
In 2024 werken medewerkers van Veilig Thuis in teams gericht op een regio (Noord, Zuid en Oost). Dit heeft gezorgd voor meer betrokkenheid en eigenaarschap en meer focus op de regio. Daarnaast zijn er 2 teams die provinciaal werken: Team Spoed en het secretariaat. Een regioteam bestaat uit medewerkers van de Frontoffice en de Backoffice en werkt met een eigen caseload waar de medewerkers van dat team gezamenlijk verantwoordelijk voor zijn. Elk regioteam heeft een vaste gedragswetenschapper. De vertrouwensarts is betrokken bij alle regioteams.

Er is veel aandacht geweest voor de medewerkers en de teamvorming. Er is coaching ingezet, zodat iedereen elkaar goed kent en samen kan bouwen aan de bedoeling van Veilig Thuis.
Het telefonisch meldpunt van het Centrum Seksueel Geweld (CSG) wordt sinds januari 2023 uitgevoerd door medewerkers van Veilig Thuis Drenthe (VTD). Een speciaal team binnen VTD verzorgt de meldingen overdag. Dit blijkt heel goed te werken. De medewerkers hebben snel veel deskundigheid opgebouwd en zijn betrokken bij de slachtoffers en hun omgeving. In de avond en nacht en in het weekend is het meldpunt onderdeel van de piket van VTD. In 2024 is er wederom geïnvesteerd in verbeteringen in het meldpunt door middel van scholingen. Door het beleggen van het meldpunt CSG bij Veilig Thuis Drenthe is ook meer sensitiviteit bij de medewerkers van Veilig Thuis gekomen op het gebied van seksueel geweld.

Per september is een nieuwe manager gestart voor Veilig Thuis en zijn 2 team coördinatoren ingezet. De rol van teamcoördinator is nieuw voor VTD/GGD. Daarom is gekozen voor een pilot van een jaar om deze rol te onderzoeken en uiteindelijk te beslissen of deze rol van toegevoegd waarde is of niet. Tot nu toe zijn de ervaringen positief.
Na een tijdschrijftraject, uitgevoerd door Q consult, zijn normen vastgesteld voor de diensten van Veilig Thuis (de wettelijke taken). In de tweede helft van 2024 is hierop een start gemaakt met het gezamenlijk in kaart brengen en aanscherpen van alle werkprocessen. Een kwaliteitsslag die zorgt voor vakbekwaam en efficiënter werken. Zodat we goed doen waar we voor zijn.

Spoor 2: Ontwikkelen van een kennis- en expertisecentrum HG en KM en SG
Veilig Thuis trainers hebben voorlichting en training geven, intern en extern.
Intern werden de modules van de Basistraining gegeven aan nieuwe medewerkers Veilig Thuis Drenthe, Friesland en Groningen. Samenwerkingspartners, zoals lokale teams, scholen en politie, hebben de meldcode- en/of gespreksvoeringtrainingen gevolgd. Daarnaast is voorlichting gegeven aan vele keten- en samenwerkingspartners van VTD. Onderwerpen hierbij zijn de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, Visie op Veiligheid (Gefaseerde ketensamenwerking aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling), vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling, het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling (stap 1 Meldcode), Gespreksvoering (stap 3 Meldcode) en/of de werkwijze van Veilig Thuis.

Naast het versterken van beroepskrachten en inwoners is er aandacht geweest voor de interne professionalisering. Alle medewerkers VTD krijgen verplichte trainingen aangeboden, volgens het professioneel paspoort. Onder andere de basistraining Veilig Thuis en omgaan met agressie.

De contouren van kennis- en expertiseteam zijn gevormd met trainers en een expert op het gebied van methodische kindgesprekken. In ieder regioteam zijn aandachtfunctionarissen aangesteld op een aantal expertgebieden: stalking, ouderenmishandeling, seksualiteit en intimiteit, eergerelateerd geweld, mensenhandel en risicozwangerschap/alcohol en drugs. Er is een plan van aanpak gemaakt om het team en de aandachtfunctionarissen verder te ontwikkelen naar expertniveau.

In de tweede helft van 2024 is de kenniswerkplaats Sociale Veiligheid en Veerkracht gestart. Professionals van andere onderdelen van de GGD en het programma Samen Veilig werken samen aan concrete oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken op het gebied van sociale veiligheid. Er wordt verbinding gemaakt met de andere kenniswerkplaatsen binnen de GGD, zoals Mentale Gezondheid en Kansrijke Start.

We hebben onderzocht hoe ervaringsdeskundigheid een plek kan krijgen in onze dienstverlening. Een stagiaire ervaringsdeskundigheid dacht mee bij verschillende casussen en heeft meegedraaid bij het MDA++ team. Er is een werkgroep Ervaringsdeskundigheid opgezet voor het programma Samen Veilig, waarin ook de ervaringsdeskundige van het Centrum Seksueel Geweld zit. De werkgroep beoogt het vergroten van kennis op dit gebied en werkt aan de opdracht om een advies uit te brengen over de inzet van ervaringsdeskundigheid bij Veilig Thuis. Het advies en de uitrol daarvan vindt plaats in 2025.

Spoor 3: (Integraal) samenwerken met gemeenten en netwerkpartners
Veilig Thuis maakt een beweging naar het lokale veld, om samen op te trekken bij veiligheidscasuïstiek. Iedere gemeente heeft 2 contactpersonen van Veilig Thuis. Zij zijn regelmatig aanwezig op locatie in de gemeente voor advies en bij relevante overleggen. Samen met de collega's van het lokale veld wordt dit verder vorm gegeven. Tijdens de najaarsgesprekken, waarbij ook de rapportage van Veilig Thuis wordt besproken, is ook aandacht voor de voortgang in de samenwerking. In afstemming met de

programmamanager Toekomstscenario en ambtenaren Toekomstscenario is een vragenlijst uitgezet onder medewerkers van Veilig Thuis en de lokale teams over de samenwerking. De uitkomsten worden in 2025 gebruikt voor verbeteracties.

Jaarcijfers

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2024 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2024 en de drie voorafgaande jaren.

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Advies en ondersteuning	3.098	2.600	2.843	2.950	2.939
Melding	1.870	2.200	1.869	1.750	2.115
Onderzoek	119	400	111	110	169
Monitoring	273	590	320	365	539
Voorwaarden en Vervolg	128	200	104	149	194
Huisverboden	44	60	52	41	41

MDA++

In 2024 zijn 15 nieuwe casussen aangemeld bij het MDA++ team, waarvan 8 zijn opgepakt. De andere 7 zijn (anoniem) besproken en elders belegd omdat dat beter aansloot bij de vraag van het gezin.
In oktober heeft het MDA++ team geëvalueerd met de manager en ambtenaar van opdrachtgevende gemeente Emmen. Het MDA++ wordt als zeer waardevol gezien voor multiproblem-gezinnen waar huiselijk geweld op de voorgrond staat. Het team is na toevoeging van de huidige voorzitters en een ervaringsdeskundige een stabiel team geworden dat goed met elkaar samenwerkt. Het team wil zich meer inzetten voor bekendheid van de werkwijze binnen de eigen organisaties en met netwerkpartners. Dit verhoogt naar verwachting het aantal aanmeldingen waardoor gezinnen de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Ook zijn afspraken gemaakt over onderzoekers bij Veilig Thuis voor het oppakken van MDA++ casussen in hun regio. Naast het vergroten van het aantal meldingen gaat het team zich ook inzetten voor het concretiseren van ervaringsdeskundigheid en methodisch werken.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Sommige mensen hebben zorg nodig, maar vragen daar zelf niet om. Deze mensen noemen we zorgmijders. Een reden voor zorgmijding kan zijn dat ze eerder zijn vastgelopen in zorg, opzien tegen een moeilijk proces van verandering en herstel en soms ook omdat ze de weg naar juiste ondersteuning niet goed weten te vinden. Deze mensen hebben vaak op verschillende gebieden problemen, zoals psychiatrische klachten, verslaving, schulden, licht verstandelijke beperking (LVB), onbegrepen gedrag of woningvervuiling. Als er niets gebeurt, glijden ze verder af. De sociaal verpleegkundigen houden zich, samen met OGGZ-ketenpartners, bezig met het bereiken van zorgmijders in Drenthe. Na een melding doen ze onderzoek naar de situatie en proberen ze in contact te komen met de persoon waar zorgen over zijn. Zo beperken ze gezondheidsrisico's voor mensen die in een ongezonde situatie leven en anderen daarbij soms overlast bezorgen. Denk hierbij aan vervuiling, hoarding zowel van spullen als van dieren en/of ongedierte.

GGD Drenthe voert verschillende taken en functies uit op het terrein van de Openbare Geestelijke Gezondheidzorg:

- Advies en Meldpunt OGGZ, breed meldpunt voor niet acute zorg
- Bemoeizorg door sociaal verpleegkundigen OGGZ

- Beheren en inzetten saneringsbudget woningvervuiling
- De meldfunctie en het verkennend onderzoek op grond van de Wet verplichte GGZ
- Voorzitterschap en procesregie van OGGZ-netwerken in een zestal gemeenten
- Coördinatie van een eenduidige winterregeling in provincie Drenthe gericht op dak- en thuislozen en slecht behuisde inwoners
- Beleidsontwikkeling op het terrein van de OGGZ, Wvggz en personen met onbegrepen gedrag

Uitvoering Advies en Meldpunt OGGZ

Iedereen kan advies vragen of een melding doen bij het Advies en Meldpunt OGGZ over inwoners van Drenthe die zich in een ernstige probleemsituatie bevinden en daarvoor geen hulp zoeken of niet weten hoe dat te organiseren. Vanaf 2020 is ook de meldfunctie Wvggz hier ondergebracht en schakelt het landelijke meldnummer 'Zorgwekkend Gedrag' automatisch door naar het Advies en Meldpunt OGGZ. Daarmee is het een breed meldpunt voor niet acute zorg dat tijdens kantooruren telefonisch bereikbaar is. Daarbuiten kan via het antwoordapparaat en de website 24/7 een melding worden gedaan. Vaak zijn het professionals, familieleden, buren of andere naastbetrokkenen die contact opnemen. Als een advies niet volstaat zoeken we uit of de cliënt al in beeld is bij een hulpverleningsinstantie. Tijdens de triage beoordelen we samen met de OGGZ-collega's van GGZ, VNN en Cosis hoe de melding het beste opgevolgd kan worden. Waar nodig worden meldingen doorgezet naar een gemeentelijk OGGZ-netwerk/sociaal team voor een integrale bemoeizorg aanpak.

Niet acute politiemeldingen onbegrepen gedrag

Voor elke politiemedewerker is in 2023 een digitaal meldformulier niet acute zorg beschikbaar gekomen in het politiesysteem (I28). Daarmee kan laagdrempelig een zorgmelding gedaan worden die automatisch via beveiligde email naar het meldpunt wordt verstuurd. In 2023 leidde dit tot een stijging van 33%: van 285 (2022) naar 379 (2023) politiemeldingen. In 2024 zette deze stijging door. Ten opzichte van 2023 steeg het aantal politiemeldingen met 49% door naar 745 meldingen[2]. Door het I28 meldformulier kan elke politieagent eenvoudig een melding doen. Als gevolg daarvan hadden we een toename verwacht. Daarop hebben we geanticipeerd door bij ZonMw subsidie aan te vragen in het kader van het programma Grip op Onbegrip. Per 01-07-2024 is een sociaal verpleegkundige gestart en zijn 24 uur per week extra beschikbaar gekomen voor het verwerken van de politiemeldingen en het uitvoeren van onderzoek om de werkwijze van afhandeling te optimaliseren.

De samenwerking met de politie ondersteunt bij de verbinding tussen de domeinen veiligheid en zorg en de sluitende keten voor mensen met onbegrepen gedrag. Zo werden 317 meldingen overgedragen aan de betrokken hulpverlening, 69 aan het sociaal domein en 49 aan de huisarts. Het merendeel van de meldingen leidt dan ook niet tot de inzet van bemoeizorg maar tot overdracht van het zorgsignaal aan reeds betrokken hulpverlening. 210 meldingen werden overgedragen naar het OGGZ-netwerk, dat leidde tot nieuwe bemoeizorgtrajecten en meldingen werden ook overgedragen aan al actieve OGGZ-trajecten. 5 keer werd een politiemelding toegevoegd aan een lopend verkennend onderzoek Wvggz. Net als voorgaande jaren is de politie de belangrijkste melder gevolgd door particuliere melders zoals familie, vrienden en buurtgenoten (207 in 2022 en 215 in 2023).

Drentse kenniswerkplaats onbegrepen gedrag

[2] Voor een beperkt deel komt de toename doordat we in 2024 anders met de registratie zijn omgegaan dan in 2023. In 2023 werden meldingen vaker samengevoegd als er al een melding actief was. Halverwege 2024 zijn we de meldingen apart gaan registreren.

In september 2023 zijn we van start gegaan met de Drentse kenniswerkplaats onbegrepen gedrag. Dit project wordt gefinancierd vanuit het ZonMw programma Grip op onbegrip. Doel van de kenniswerkplaats is door middel van kennis bij te dragen aan 1) een inclusieve samenleving met meer tolerantie en begrip en 2) anders leren samenwerken met ruimte voor creativiteit, samen met de mensen om wie het gaat. Belangrijke pijler is de inzet van ervaringskennis als gelijkwaardige kennisbron, samen met wetenschappelijke en praktijkkennis. Hiervoor werken we in een innovatiewerkplaats samen met studenten, onderzoekers, ervaringsdeskundigen en professionals uit de praktijk.

GGD Drenthe is penvoerder van de subsidie en levert hiervoor de projectleider en ondersteuning op het gebied van communicatie en secretariaat. Daarnaast neemt GGD Drenthe deel aan de themalijn Samenwerken in het formele en informele netwerk. De kenniswerkplaats is een regionaal samenwerkingsverband, gestart met 15 partners vanuit o.a. onderwijs, zorg, gemeenten en woningbouw. In 2024 zijn ook alle welzijnsorganisaties in Drenthe aangesloten. Het streven is om het aantal partners ook in 2025 verder uit te breiden. Vanuit de Drentse kenniswerkplaats wordt samengewerkt met andere regionale kenniswerkplaatsen onbegrepen gedrag in het noorden van het land.

In 2024 hebben we 2 leercycli doorlopen waarbij de eerste met name in het teken stond van de opstart van de kenniswerkplaats. In de 2e cyclus hebben we een aantal concrete vraagstukken opgepakt en onder andere met het meldpunt van GGD Drenthe samengewerkt aan een vraagstuk met betrekking tot ervaringen van melders.

In 2024 hebben we met succes een subsidieaanvraag gedaan voor de themalijn Samenleven in de wijk. Daarmee gaan we in februari 2025 van start in de wijk Assen Oost.

De Drentse kenniswerkplaats onbegrepen gedrag is onderdeel van het kennisnetwerk van GGD Drenthe. De subsidie loopt tot september 2027. Streven is om dan een duurzame motor voor kennisdeling en samenwerking in situaties rondom onbegrepen gedrag te hebben geborgd.

<u>Bemoeizorg</u>
De meldingen waarvan uit de triage blijkt dat een bemoeizorg-aanpak ingezet moet worden, worden doorgezet naar OGGZ-netwerken of sociale teams in gemeenten. Er wordt dan een gecoördineerde en integrale bemoeizorg-aanpak uitgevoerd. We doen dat in samenwerking met OGGZ-partners zoals GGZ, VNN en Cosis, maatschappelijk werk of de sociale teams. Sociaal verpleegkundigen OGGZ van de GGD bieden OGGZ-bemoeizorg als het gaat om o.a. woningvervuiling, hoarding en bij onbegrepen gedrag en/of somatische problemen. Bij psychiatrische problematiek, LVB en verslavingsproblematiek nemen de sociaalpsychiatrisch verpleegkundigen vanuit bovengenoemde partners het voortouw in het aanbieden van OGGZ-bemoeizorg. Veelal werken ze in de uitvoering van bemoeizorg samen. Bij het bieden van bemoeizorg leggen de sociaal verpleegkundigen van de GGD contact met de gemelde persoon, winnen het vertrouwen en motiveren voor het accepteren van hulpverlening. Waar nodig zetten ze schoonmaakacties in. In 2024 werden 566 meldingen afgehandeld als ‘aangemeld voor OGGZ-bemoeizorg’. Dit aantal is fors meer als het jaar ervoor, waarin het aantal nog 330 was. Dit is deels te verklaren door de nieuwe werkwijze met de I28 meldingen, waardoor we meer meldingen krijgen over cliënten die al bemoeizorg ontvangen. Als we kijken naar het aantal casussen in 2024 dan zijn dat er 424. Daarmee is er een stijging van 33% zichtbaar in 2024 ten opzichte van 2023.

<u>Woningsanering</u>
GGD Drenthe heeft een taak in het opheffen van ernstige hoarding- en/of vervuilingssituaties waardoor gezondheid en welzijn van betrokkene wordt bevorderd en risico’s voor de volksgezondheid worden tegengegaan. Een woningsanering biedt kansen en randvoorwaarden om hulpverlening op te kunnen

starten die gericht is op het voorkomen van nieuwe vervuiling of hoarding. Naast het coördineren van de woningsaneringen vanuit de basistaak (zie hoofdstuk 1.1.3 – paragraaf 1) beheert GGD Drenthe het 'Fonds woningsanering en winterregeling'. Centrumgemeente Assen en centrumgemeente Emmen stellen hiervoor beide jaarlijks een budget van €15.000 euro beschikbaar. Eventueel resterend budget uit voorgaande jaren wordt meegenomen naar het volgende jaar.

Bij het saneren van vervuilde woningen wordt het uitgangspunt: 'de vervuiler betaalt' gehanteerd. Waar mogelijk betalen cliënten zelf, soms met behulp van een kortlopende lening en alleen als dat past binnen de financiële draagkracht van de betrokken persoon. Ook worden andere instanties zoals (lokale) gemeenten of woningcorporaties gevraagd een bijdrage te leveren. In een aantal gevallen is er niets mogelijk. In deze situaties doet de GGD een beroep op het fonds woningsanering van de betreffende centrumgemeente. Het budget voor de woningsanering wordt ook aangewend voor taxivervoer van vindplaats naar opvanglocatie of tussen opvanglocaties voor dak- en thuislozen wanneer de winterregeling van kracht is.

Het aantal schoonmaakacties bij woningvervuiling is verder toegenomen. Deels worden deze ingezet vanuit de vangnet- en adviesfunctie van de GGD (zie hoofdstuk 1 Programma Samen Veilig) en deels ook na inzet van OGGZ-bemoeizorg. Het totaal aantal schoonmaakacties in 2024 is 66, dit is 26 meer dan de 40 van 2023. De stijgende trend die in 2022 is ingezet, resulteert in een nieuwe piek in 2024. De stijging wordt niet alleen gezien in aantallen maar ook in de ernst van vervuiling. Dit resulteerde er in 2024 in dat er in september een aanvullend budget van €5000,- euro aangevraagd moest worden bij centrumgemeente Assen. Ook in centrumgemeente Emmen is er veel meer uitgegeven dan voorgaande jaren. Het beschikbare budget was hier net toereikend doordat er in voorgaande jaren al een keer extra budget is aangevraagd waardoor er flinke reserves waren. Voor 2025 monitoren we nauwkeurig de ontwikkelingen en laten het de centrumgemeenten op tijd weten wanneer het beschikbare budget niet toereikend blijkt.

Aansluitend aan een schoonmaakactie wordt meestal huishoudelijke hulp ingezet om herhaling van vervuiling te voorkomen. In 2024 is het (net als in 2023) opgevallen dat het regelmatig moeilijk is gebleken om tijdig huishoudelijke hulp in te zetten. Ook hier zijn wachttijden ontstaan. Dat heeft tot gevolg gehad dat schoonmaakacties soms uitgesteld moeten worden. Dit is onwenselijk gezien betrokken cliënten hun motivatie kunnen verliezen en eerder gegeven medewerking intrekken. Ook bleek in een paar gevallen de inzet van huishoudelijke hulp onvoldoende, vanwege o.a. personeelstekort konden zij niet frequent genoeg komen, waardoor woningen weer vervuilden en er een herhaalde schoonmaakactie nodig bleek.

<u>Wet verplichte GGZ (Wvggz)</u>
Sinds 2020 voert de GGD, samen met de OGGZ-collega's van GGZ, VNN en Cosis de meldfunctie en het verkennend onderzoek in het kader van de Wvggz uit. Het zijn gemeentelijke wettelijke taken uit de Wvggz. Wanneer uit de triage van een melding blijkt dat er een sterk vermoeden is van een psychische stoornis, waarbij ingeschat wordt dat verdere escalatie of crisis dreigt, dan wordt een verkennend onderzoek in kader van de Wvggz gestart. Daarmee wordt onderzocht of voor de gemelde persoon verplichte zorg ingezet dient te worden in de vorm van een zorgmachtiging. Deze kan aansluitend aan een verkennend onderzoek bij het Openbaar Ministerie worden aangevraagd. In de praktijk blijkt dat OGGZ-bemoeizorg en Wvggz dicht bij elkaar liggen en ook in elkaars verlengde kunnen worden ingezet. Waar mogelijk en in afstemming met de melder wordt eerst gekozen voor OGGZ-bemoeizorg. Wanneer dat niet tot stabilisatie en inzet van adequate hulp leidt kan alsnog de route van de Wvggz worden gevolgd.

In 2024 zijn 28 verkennende onderzoeken uitgevoerd, 5 minder dan de 33 in 2023. In 2022 ging het om 19 verkennende onderzoeken. Hoewel we in 2024 minder verkennende onderzoeken dan in 2023 hebben

uitgevoerd ligt het aantal nog steeds aanzienlijk hoger dan de jaren daarvoor. Omdat de absolute aantallen klein zijn is het moeilijk daar een eenduidige verklaring voor te geven. Wel is de indruk dat de toename te maken heeft met de druk op de zorg als gevolg van toenemende zorgvraag en personeelskrapte. Door deze druk kan het zijn dat lopende zorgtrajecten waarin mensen onvoldoende meewerken of de zorg opzeggen, eerder worden afgesloten dan voorheen. Terwijl er op dat moment wel een zorgbehoefte aanwezig is. Deze komt dan later in beeld door een zorgmelding. Ook zien we dat de ernst en complexiteit van OGGZ-bemoeizorgtrajecten toeneemt en dan wordt opgevolgd met een verkennend onderzoek en aanvraag zorgmachtiging.

OGGZ-voorzitterschap

De GGD levert een voorzitter voor de OGGZ-netwerken in de gemeenten Assen, Aa en Hunze, Midden-Drenthe, Emmen, Coevorden en Tynaarlo. De OGGZ-voorzitters coördineren als procesregisseur de bemoeizorg-aanpak in gemeenten. Ze zorgen voor een gezamenlijk gedragen aanpak en zien toe op naleving van de samenwerkingsafspraken tussen alle aan het OGGZ verbonden netwerkpartners. Aanvullend biedt de OGGZ-voorzitter in enkele gemeenten procesregie in casuïstiek waar al wel hulpverlening is betrokken maar de situatie mogelijk toch kan escaleren of waarin de samenwerking niet goed verloopt.

De OGGZ-voorzitters namen in 2024 deel aan gemeentelijke en regionale bijeenkomsten over de Aanpak Voorkomen Escalatie. Verschillende gemeenten in Drenthe hebben dit model ingevoerd of zijn daar mee bezig. AVE draagt bij aan integrale, domeinoverstijgende samenwerking bij multiproblematiek. Het wordt daarmee duidelijk wie in welke situatie casusregisseur en procesregisseur is.

Winterregeling

GGD Drenthe coördineert de winterregeling gericht op dak- en thuislozen en slecht behuisde inwoners. Gedurende de maanden oktober – maart monitoren we de ontwikkeling van de gevoelstemperaturen.

Wanneer de voorspelde gevoelstemperatuur gedurende minimaal drie van de vijf dagen -5 graden of kouder is, de winterregeling fase 1 geactiveerd. Fase 2 gaat in bij een gevoelstemperatuur van -10 graden. Deze criteria zijn in 2024 aangepast (zie kopje advies en ontwikkeling) en zijn van kracht vanaf de winter 2024-2025.

Bij het ingaan van de winterregeling informeren we ketenpartners, zoals maatschappelijke opvanginstellingen, sociale teams, politie en gemeenten over het activeren (en deactiveren) van de winterregeling. Dak- en thuislozen hebben dan ruimere toegang tot de dag- en nachtopvang in Assen en Emmen. Wanneer nodig worden extra bedden bijgeplaatst. Bij fase 2 wordt door de samenwerkingspartners actief uitgekeken naar buitenslapers om hen aan te sporen de nacht binnen door te brengen.

De winterregeling is in de winter van 2023-2024 26 dagen actief geweest waarvan 6 dagen in fase 2. Het ging om twee aaneengesloten periodes. In 2022-2023 was de winterregeling nog 57 dagen actief waarvan 12 dagen in fase 2.

Advies en ontwikkeling

We adviseren de centrumgemeenten en de andere gemeenten in Drenthe over ontwikkelingen die raken aan de uitvoering van OGGZ, Wvggz en de aanpak rond situaties van onbegrepen gedrag. Het gaat over lokale ontwikkelingen zoals aansluiting OGGZ op het sociale domein of de positionering van de OGGZ in de implementatie van de Aanpak Voorkomen Escalatie-methode.

Zoals hierboven genoemd heeft de politie in 2023 een nieuwe werkwijze ingevoerd rond niet acute meldingen van verward gedrag. Elke politiemedewerker heeft toegang tot een digitaal meldformulier waarmee eenvoudig zorgmeldingen gedaan kunnen worden die automatisch via beveiligde email naar het meldpunt worden gestuurd. In 2024 is, vanuit het ZonMw project 'domeinoverstijgend samenwerken', een actieonderzoek gestart naar de werkwijze en verbeteringen in dit I28 meldproces en de afhandeling daarvan. Er zijn diepte-interviews gehouden, er is een groepsgesprek geweest. In 2025 worden verbeterpunten geïdentificeerd en wordt samengewerkt met politie en naasten/cliënten om de (gezamenlijke) werkwijze te optimaliseren.

In 2024 toetste GGD Drenthe de huidige werkwijze aan landelijke richtlijnen van o.a. de VNG, wat leidde tot het advies aan gemeenten om de huidige criteria aan te passen. De aanbevelingen uit de memo zijn door zowel centrumgemeente Assen (in de vorm van een pilot) als centrumgemeente Emmen overgenomen. Met de nieuwe criteria is de minimum gevoelstemperatuur aangepast van minimaal drie van de vijf dagen een gevoelstemperatuur van -5 graden Celsius of kouder naar een gevoelstemperatuur van 0 graden Celsius of kouder. Fase 2 is ongewijzigd en gaat in bij een gevoelstemperatuur van -10 graden Celsius. Daarnaast heeft de GGD het mandaat gekregen om meer te kunnen handelen naar de menselijke maat. Dit betekent dat wanneer er een weerswaarschuwing van het KNMI is, veel regenval en/of een storm, de winterregeling ook geactiveerd kan worden. De nieuwe criteria zullen in 2025 met de gemeentes geëvalueerd worden.

OGGZ-teamleden participeren in de Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag in de themalijn 'samenwerking tussen het formele en informele netwerk'. Samen met studenten van de Hanzehogeschool hebben we een onderzoek gedaan naar de tevredenheid van familieleden die een melding hebben gedaan over hun naaste bij het Advies en Meldpunt OGGZ. Met toestemming hebben we 32 enquêtes verstuurd en 18 retour ontvangen. Naast een enkele ontevreden reactie waren de reacties in grote meerderheid positief over de bejegening en het feit dat familieleden hun verhaal konden doen en zich gehoord voelden in de zorgen die ze zich maken. Deze zorgen bleven bij hen vaak wel bestaan omdat situaties die bij het Advies en Meldpunt OGGZ gemeld worden in de regel niet snel tot verbetering of stabilisatie leiden. Uit de enquête kwam verder naar voren dat melders graag meer informatie willen over het vervolgproces en wat ze zelf kunnen doen. Met de studenten hebben we hiervoor een informatiesheet ontwikkeld die we vanuit het Advies en Meldpunt OGGZ naar particuliere melders sturen, nadat ze een melding hebben gedaan. In de informatiesheet wordt uitgelegd wat het OGGZ, in algemeenheid, met de melding doet, waar mensen terecht kunnen voor advies en ondersteuning en worden algemene handelingsperspectieven gegeven.

Met de centrumgemeenten zijn we verdergegaan met het actualiseren van privacydocumenten zoals mandaatbesluiten van gemeenten en het opstellen van nieuwe OGGZ-convenanten en privacyreglementen. Deze acties zullen in 2025 worden vervolgd.

Ook in 2024 gaven we invulling aan de rol van secretaris voor het Regio-overleg Wvggz in Drenthe. In 2024 organiseerden we samen met een werkgroep een themamiddag over de Wvggz met een toneelstuk van Foolcolor en inhoudelijke lezingen over verplichte zorg en de dilemma's die daarbij op kunnen optreden. Deze themamiddag is bezocht, en positief beoordeeld, door 90 professionals die werkzaam zijn in het sociaal- zorg- en veiligheidsdomein.

Jaarcijfers

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Advies en Meldpunt OGGZ	1.616	1.100	1.063	1.065	952
Waarvan:					
Aangemeld voor OGGZ-bemoeizorg	577	300	330	283	307
Aangemeld Verkennend Onderzoek Wvggz	32	25	35	19	22
Aangemeld voor vangnetfunctie GGD	99	40	84	34	
Afgehandeld op meldpunt OGGZ	852	735	608	724	623
Nog openstaande meldingen + overig	67***		6	5	
Overige indicatoren:					
OGGZ-meldingen GGD OGGZ-voorzitter*	277	225	218	184	216
Aantal meldingen via politie (I28)	778		380	285	254
Aantal nieuwe casussen bemoeizorg	424		318	270	287
Waarvan:					
Woningsaneringen inz. vervuiling, hoarding**	66	40	47	49	42
*Aantal OGGZ-bemoeizorg meldingen in de 6 gemeenten waar de GGD een OGGZ-voorzitter levert.					
** Inclusief 44 woningsaneringen vanuit de vangnet en adviesfunctie van de GGD					
*** De druk op het meldpunt is fors toegenomen, dit maakt dat de afhandeltermijn langer is dan voorgaande jaren					

In de tabel zijn de begrote cijfers van 2024 weergegeven, naast de gerealiseerde cijfers van 2024 en de drie voorafgaande jaren. In 2024 zijn 1616 meldingen binnengekomen bij het Advies en Meldpunt OGGZ. Dit is een forse stijging van 47% ten opzichte van voorgaande jaren. Deze stijging is voor een klein deel het gevolg van een wijziging in het registreren van meldingen. De stijging is daarnaast deels te verklaren door de veranderende en ingecalculeerde wijziging in de I28 politiemeldingen. Echter is naast deze verklarende factoren over de gehele breedte een stijging in meldingen, casussen en problematiek te zien waar moeilijk een oorzaak voor te geven is. De toename geldt zowel voor het aantal en de ernst van de woningvervuilingen, de bemoeizorgcases, de verkennende onderzoeken Wvggz en het aantal cliënten dat is aangemeld voor de vangnetfunctie GGD. Deze stijging geldt niet alleen voor regio Drenthe. Ook in andere GGD-regio's is deze stijgende trend zichtbaar. Doordat we in 2024 vanuit de ZonMw subsidie een uitbreiding op het Advies en Meldpunt OGGZ hebben kunnen realiseren hebben stijging redelijk goed kunnen opvangen. Echter, als deze trend zich verder voortzet in 2026 gaan we tegen capaciteitsproblemen aanlopen. Dat geldt dan naast het Advies en Meldpunt OGGZ ook voor de uitvoering van OGGZ-bemoeizorg. Met de centrumgemeenten OGGZ zullen we daarom de ontwikkelingen in 2025 nauwgezet volgen.

Ook in het aantal casussen wat aangemeld is voor OGGZ-bemoeizorg zien we deze stijging terug. Deze stijging komt voort uit de toename van het aantal meldingen op het Advies en Meldpunt OGGZ. Echter, op grond van de toename van de politiemeldingen was een minder sterke stijging van het aantal bemoeizorgcases verwacht. De toename komt vermoedelijk ook omdat van andere melders, zoals bijv. familieleden, meer meldingen zijn ontvangen.

Centrum Seksueel Geweld

Samen met GGD Groningen is GGD Drenthe verantwoordelijk voor de uitvoering van het Centrum Seksueel Geweld (CSG) Groningen-Drenthe. GGD Drenthe is penvoerder. Het Centrum Seksueel Geweld biedt professionele hulp aan iedereen die een ongewenste seksuele ervaring heeft meegemaakt.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we hiervoor gedaan?

- Regionaal en landelijk aandacht voor seksueel geweld

- Een totale stijging van 12% voor Groningen en 15% voor Drenthe van het aantal slachtoffers die zich melden voor hulp
- Voortzetting van een kortdurend professioneel hulp- en adviesaanbod bij complexe casuïstiek (slachtoffers, plegers en hun directe omgeving), die langer geleden seksueel geweld hebben meegemaakt, dat meteen kan worden ingezet.
- Bestendiging van de inzet van ervaringsdeskundheid
- Doorontwikkeling meldpunt bij Veilig Thuis Drenthe
- Het driejarige project 'Seksueel geweld rak hiel Drenthe' (vertaald: seksueel geweld raakt heel Drenthe) werd 31 december 2024 succesvol afgerond. Er wordt gewerkt aan een voorstel om het project in 2025 een vervolg te geven.

Regionaal en landelijk aandacht voor seksueel geweld

Het thema seksueel geweld heeft in 2024 veel aandacht gekregen in de regionale pers. Zo heeft onze zuster stichting No Need to Hide een serie artikelen in het Dagblad van het Noorden geplaatst. Ook heeft de jongerenkrant van het Dagblad van het Noorden, Sikkom, een onderzoek gedaan naar seksueel geweld in het Groninger uitgaansleven. Medewerkers van het CSG hebben hier actief aan meegewerkt. Met name ook aan de zes artikelen die dit opleverde. Ook de invoering van de Wet Seksuele Misdrijven heeft veel publiciteit gegenereerd. Ook hier hebben we onze bijdrage aan geleverd in de vorm van interviews. We hebben workshops en bijscholingen gegeven aan professionals en publieksacties uitgevoerd zoals bij de Roze Zaterdag in Groningen en een dialoog gevoerd in de herstelruimte Emmen. Ook zijn we betrokken geweest bij de landelijke actie van de consent tent en is tijdens de Keiweek in Groningen een safe space georganiseerd gedurende de avonden en nachten.

Een mooie ontwikkeling is dat de landelijke portefeuille 'seksueel geweld' binnen het landelijk netwerk Veilig Thuis sinds kort in handen is van de programmadirecteur Samen Veilig van GGD Drenthe, waar het centrum seksueel geweld onderdeel van is. Dit is van belang omdat we naast regionale ontwikkelingen er ook landelijk op dit dossier veel zaken in ontwikkeling zijn. Het portefeuillehouderschap brengt met zich mee dat we aan de landelijke tafels en overleggen zitten rondom het thema seksueel geweld. Bestuurders van andere landelijke organisaties zoals het CSG, slachtofferhulp en de ministeries van VWS en J&V zijn ook vertegenwoordigd in die overleggen.

Stijging van het aantal meldingen

De aandacht voor seksueel geweld en onze inspanningen om onze naamsbekendheid te vergroten heeft geresulteerd in een stijging van het aantal meldingen en adviezen. Voor Groningen was dit 12% meer dan in 2023 en voor Drenthe 15% meer.
Op bepaalde momenten waren er pieken. Dit kwam overeen met landelijke piekmomenten. Bijvoorbeeld rondom mediaberichtgeving rondom de zaak van Ali B en de actieweken van Orange the World (november 2024).

Kortdurende professioneel hulp- en adviesaanbod

De meeste meldingen die binnenkomen bij het CSG in Drenthe komen van slachtoffers die langer geleden seksueel geweld hebben meegemaakt. Voor Groningen is dit de doelgroep die korter dan 7 dagen geleden seksueel geweld heeft meegemaakt. De grote moed om te bellen wordt gehonoreerd door de volgende werkdag professionele hulp te bieden aan deze bellers.
De zorg voor de slachtoffers die korter dan 7 dagen geleden seksueel geweld hebben meegemaakt wordt uitgevoerd door de casemanagers. Zij volgen doormiddel van watchful waiting het slachtoffer om te kijken of er PTSS of andere problematiek ontstaat. Daarna kunnen ze eventueel snel doorverwijzen naar reguliere hulpverlening.

De zorg voor slachtoffers die langer dan 7 dagen geleden seksueel geweld hebben meegemaakt wordt door drie ervaren counselors verzorgd. Zij gaan 1 tot 3 keer in gesprek met deze mensen, bij uitzondering wat vaker. We zien dat dit meestal genoeg is om hen op weg te helpen.
In Groningen maakt 40% van de slachtoffers die langer geleden seksueel geweld hebben meegemaakt hier gebruik van, in Drenthe is dat 35%. Deze vorm van zorg wordt erg gewaardeerd. Ook plegers kunnen terecht bij onze counselors. Hier wordt tot nu toe mondjesmaat gebruik van gemaakt. De counselors worden ook ingezet voor de omgeving van slachtoffers. Zo bieden zij bijvoorbeeld ook geregeld ondersteuning aan ouders van kinderen die seksueel geweld hebben meegemaakt. De inzet van ervaringsdeskundigheid wordt steeds meer bestendigd en krijgt verbinding met andere onderdelen van het programma Samen Veilig. Er is een werkgroep Ervaringsdeskundigheid opgezet voor het programma, waaraan ook de ervaringsdeskundige van het Centrum Seksueel Geweld deel neemt. De werkgroep beoogt het vergroten van kennis en aanbod op dit gebied en werkt aan een advies over de inzet van ervaringsdeskundigheid bij Veilig Thuis.

Doorontwikkeling meldpunt bij Veilig Thuis Drenthe
Het telefonisch meldpunt wordt sinds januari 2023 uitgevoerd door medewerkers van Veilig Thuis Drenthe (VTD). Een speciaal team binnen VTD verzorgt de meldingen overdag. Dit blijkt heel goed te werken. De medewerkers hebben snel veel deskundigheid opgebouwd en zijn betrokken bij de slachtoffers en hun omgeving. In de avond en nacht en in het weekend is het meldpunt onderdeel van het piket van VTD. In het eerste halfjaar van 2024 is er wederom geïnvesteerd in verbeteringen in het meldpunt door middel van scholingen. Medewerkers spraken de wens uit om meer verdieping en uitleg te krijgen over het thema seksueel geweld om (nog) beter hun werk te kunnen doen. Dit heeft erin geresulteerd dat, in samenwerking met VTD, deze (verdiepings)trainingen zijn opgenomen in het algemene opleidingsplan van VTD zodat dit jaarlijks terugkeert om de kwaliteit van de dienstverlening hoog te houden.

Project ‘Seksueel geweld rak hiel Drenthe’ in een nieuw project.
Met ‘Seksueel geweld rak hiel Drenthe’ https://www.provincie.drenthe.nl/socialeagenda/thema-0/iedereen-doet-mee/seksueel-geweld-roakt-heel-drenthe/wilde het CSG het taboe op seksueel geweld doorbreken. Door seksueel geweld bespreekbaar te maken en de omvang van het probleem zichtbaar te maken in Drenthe. Met het project is hiermee een start gemaakt. In 2024 zijn er vanuit het bestaande project waardevolle contacten gelegd met Drentse organisaties die samen willen werken, zoals SportDrenthe, het TT-festival en de directie van het TT-circuit.

Jaarcijfers Drenthe

Drenthe	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Acuut aantal ≤ 7 dagen geleden	47	60	47	59	42
Niet acuut aantal > 7 dagen geleden	37	90	40	13	9
Advies acuut ≤ 7 dagen geleden	24	15	14	15	10
Advies niet acuut > 7 dagen geleden	70	pm	53	72	51
Overig	2				
Aantal meldingen totaal	180	n.v.t.	154	159	112

4. Financiële verantwoording bij het programma Samen Veilig

Programma		Taak	Product	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Samen Veilig	Baten	Basis	Openbare geestelijke gezondheidszorg	97	100	92	92	0
			PSHI	0	0	103	103	0
			Samen Veilig algemeen	0	0	485	121	-364
		Totaal Basis		97	100	680	316	-364
		Additioneel	Centrum Seksueel Geweld	421	496	491	498	7
			MDA++	148	182	182	134	-48
			Openbare geestelijke gezondheidszorg	996	1.062	1.059	1.260	201
			Veilig Thuis Drenthe	7.676	7.289	8.043	8.046	3
		Totaal Additioneel		9.241	9.029	9.775	9.938	163
	Totaal Baten			**9.338**	**9.129**	**10.455**	**10.254**	**-201**
	Lasten	Basis	Openbare geestelijke gezondheidszorg	-92	-100	-92	-89	3
			PSHI	0	0	-103	-98	5
			Samen Veilig algemeen	0	0	-485	-59	426
		Totaal Basis		-92	-100	-680	-246	434
		Additioneel	Centrum Seksueel Geweld	-420	-478	-475	-481	-7
			MDA++	-146	-176	-182	-134	48
			Openbare geestelijke gezondheidszorg	-979	-996	-991	-1.206	-216
			Veilig Thuis Drenthe	-7.917	-7.289	-8.043	-7.814	229
		Totaal Additioneel		-9.461	-8.939	-9.690	-9.636	54
	Totaal Lasten			**-9.553**	**-9.039**	**-10.370**	**-9.882**	**488**
	Reserveringen	Additioneel	Centrum Seksueel Geweld	-1	-18	-16	-17	-1
			MDA++	-2	-6	0	0	0
			Openbare geestelijke gezondheidszorg	-24	-65	-69	-72	-3
			Veilig Thuis Drenthe	260	0	0	0	0
		Totaal Additioneel		233	-90	-85	-89	-4
	Totaal Reserveringen			**233**	**-90**	**-85**	**-89**	**-4**
Totaal Samen Veilig				**18**	**0**	**0**	**283**	**283**

NB: Alle bedragen in de financiële overzichten zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Openbare geestelijke gezondheidszorg

Vanuit de beide centrumgemeenten Assen en Emmen is al jaren jaarlijks € 15.000 per gemeente beschikbaar voor het fonds woningsanering en winterregeling. Centrumgemeente Assen heeft dit jaar incidenteel € 5.000 extra beschikbaar gesteld. Door de stijging van de inzet vanuit de vangnet- en adviesfunctie en het aantal woningsaneringen is het saldo voor de centrumgemeente Emmen volledig gebruikt. Voor Assen resteert op balansdatum nog een saldo van € 6.600.

Veilig Thuis Drenthe

In het algemeen bestuur van december 2023 is door de gemeenten een aanvullende bijdrage aan Veilig Thuis Drenthe toegekend voor 2024 van € 904.000. De aanvullende bijdrage is ten behoeve van de doorontwikkeling van Veilig Thuis Drenthe. In 2024 is hiervan € 209.000 niet aangewend. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2025 voor de uitvoering van het resterend transformatieprogramma.

5. Financiële verantwoording bij het programma Crisis, Rampen en Incidenten

Programma		Taak	Product	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Crisis, Rampen en Incidenten	Baten	Basis	Crises en incidenten	151	160	44	44	0
			Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio	1.010	1.050	1.089	1.089	0
		Totaal Basis		1.162	1.210	1.133	1.133	0
	Totaal Baten			**1.162**	**1.210**	**1.133**	**1.133**	**0**
	Lasten	Basis	Crises en incidenten	-147	-160	-44	-44	0
			Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio	-997	-1.050	-1.089	-1.046	42
		Totaal Basis		-1.144	-1.210	-1.133	-1.090	42
	Totaal Lasten			**-1.144**	**-1.210**	**-1.133**	**-1.090**	**42**
Totaal Crisis, Rampen en Incidenten				**18**	**0**	**0**	**42**	**42**

NB: Alle bedragen in de financiële overzichten zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

1.2 Paragrafen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten kent de begroting en jaarrekening een aantal verplichte paragrafen. In deze jaarstukken 2024 zijn de paragrafen Bedrijfsvoering, Weerstandsvermogen en risicobeheersing en Financiering opgenomen. De overige verplichte paragrafen (Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen en Grondbeleid) zijn voor de GGD niet relevant en derhalve niet opgenomen.

1.2.1 Paragraaf Bedrijfsvoering

Samenwerking GGD en VRD

In 2024 hebben GGD Drenthe en Veiligheidsregio Drenthe nauw samengewerkt om de kwaliteit van de interne dienstverlening te verbeteren en kosten te verlagen. Ook draagt het bij aan meer voldoening en werkplezier voor de medewerkers. Er zijn belangrijke stappen gezet om de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering verder vorm te geven, waarbij de verschillende teams nu zijn samengebracht.

Organisatorische Ontwikkelingen

Er zijn afspraken gemaakt over de inrichting van de gezamenlijke teams en aansturing van Bedrijfsvoering. De functie van teammanager Service & Beheer is na een periode van inzet van kwartiermaker structureel succesvol ingevuld, en alle leidinggevende posities zijn daarmee nu bezet. Daarnaast zijn de noodzakelijke besluiten over budgettering en mandaten genomen, waardoor een volwaardig organisatieonderdeel is ontstaan.

Binnen de verschillende teams zijn aanpassingen doorgevoerd. Het team Service & Beheer heeft vaste functies toegevoegd om invulling te kunnen geven aan de uitbreiding van het takenpakket en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van verbouw en nieuwbouw, huisvesting en kantoorconcept en de voorbereiding en ondersteuning op het gebied van vaccineren. De bezetting en roostering van de receptie zijn op orde gebracht, en de servicedesk is beter georganiseerd.

Vanaf 2025 zullen inkoopfunctionarissen in eigen dienst werken, wat voorheen grotendeels was uitbesteed. Dit maakt het mogelijk om nieuwe ambities zoals doelmatigheid, duurzaamheid, rechtmatigheid en social return op het gebied van inkoop te realiseren. Dit verlicht ook het werkpakket van verschillende collega's van andere afdelingen buiten de die nu nog vaak zelf inkoop er bij organiseren.

Binnen het team Informatieveiligheid & Privacy is een functionaris gegevensbescherming (FG) in dienst genomen, wat een einde maakt aan de langdurige en kostbare inhuur op dit gebied. Dit is vooral belangrijk voor de GGD vanwege het toenemende gebruik van gevoelige en privacygevoelige gegevens. De FG houdt niet alleen toezicht op het juist toepassen van de AVG maar treedt ook op als adviseur op dit belangrijke beleidsterrein.

Resultaten

Er is veel aandacht besteed aan de financiële positie van beide organisaties, vooral door veranderingen in de financiering van gemeenten. De eenheid Bedrijfsvoering biedt ondersteuning in de vorm van informatievoorziening en advies.

De introductie van AI binnen beide organisaties heeft impact, hoewel er nog veel te ontdekken valt. Het gebruik van CoPilot is onderzocht, en de datahub en het VIK zijn ondersteund bij de eerste toepassing van AI in werksituaties.

Er is specifiek aandacht voor de implementatie van de Wet open overheid en daaraan gelieerd het informatiebeheer. Dit vraagt een meerjarig gestructureerde aanpak die verder gaat dan publicatie van de juiste documenten. In november dit jaar is een eerste wettelijke tranche behaald. De vacature voor een gezamenlijke WOO-coördinator staat momenteel nog uit.

Op het gebied van goede huisvesting en vastgoed voor de GGD en VRD ging veel aandacht uit naar het gebruik van het kantoor in Assen waar de nodige knelpunten ervaren worden. Er zijn met name op de dinsdag en donderdag te veel gebruikers in het kantoor. Bovendien brengt de onderhoudssituatie dilemma's en financiële problemen met zich mee, vooral ook omdat er een gecompliceerde situatie met de verhuurder is ontstaan. In de risicoparagraaf wordt daarom aandacht besteed aan dit aspect.

Informatisering en automatisering

Datagestuurd werken

De GGD heeft de visie 'Informatievoorziening is van ons allemaal' opgesteld. Aansluitend hierop is de strategie voor IV uitgewerkt. Realisatie hiervan vraagt op het gebied van besturing nog aandacht. De visie en strategie zijn opgesteld vanuit de ambitie van GGD (en VRD) om informatie gestuurd werken te integreren binnen alle processen van de GGD. Daarnaast een voorspelbare ICT-omgeving neer te zetten als basis voor continue veranderingen op gebied van IV. Binnen deze visie zijn drie lijnen benoemd, namelijk 'Sterke verwevenheid van IV in het bedrijfsproces', 'Focus op het werken met data' en 'Voorspelbare ICT als basis voor continue IV veranderingen'.

Vanuit de focus op datagericht en informatiegericht werken is de organisatie versterkt met kennis en kunde op het gebied van verzameling, duiding en communicatie van data en informatie, onder meer door middel van scholing, ontwikkeling en werving van onze medewerkers. Doel is de realisatie van een data-architectuur systeem (werkwijze, kennis en systeem). Middels de realisatie van informatieproducten is de GGD ook meer informatiegericht gaan werken. Zo heeft de datahub informatieproducten ontwikkeld voor de 'Datawerkplaats mentale Gezondheid' en 'Risico gestuurde zorg GGD' (dit is een voorspelmodel op basis van open tekstvelden en levert adviezen op dossierniveau aan voor zorg professionals ter beoordeling) maar ook management informatieproducten voor de afdelingen binnen het programma Publieke Zorg en Dienstverlening. Daarnaast is de kennis op gebied van datascience, data-engineering versterkt door onze specialisten aan de collega's van de GGD (via de Datahub) te verbinden en samenwerking met externe partijen te versterken.

Om de verwevenheid van IV met de primaire processen te verstevigen zijn nieuwe IV functies gerealiseerd namelijk een Business Informatiemanager en een Informatie-Architect. En er is een leergang Informatiemanagement gerealiseerd om de expertise van de collega's te versterken.
Daarnaast is op gebied van functioneel beheer een vakgroep gestart ter professionalisering. Er is een volwassenheidsscan uitgevoerd door een externe partij. De resultaten van deze scan zijn gebruikt voor de vervolgstappen voor het professionaliseren van het functioneel beheer.

Door onder meer realisatie van een vernieuwd beheermodel en vervanging van een Uninterruptable Power System (UPS) is gewerkt aan de continuïteit van de IV voorziening en zijn er maatregelen genomen om de weerbaarheid van de GGD tegen cybercrime te vergroten.

Mens en Organisatie

Jaargesprekscyclus

In 2024 heeft de GGD een jaargesprekscyclus ontwikkeld om in gesprek te kunnen gaan over de bijdrage van de medewerker aan organisatiedoelen en het bespreken van wederzijdse verwachtingen. Door regelmatig het functioneren en de behaalde resultaten te evalueren, willen we ons bewust zijn van onze acties en deze indien nodig bijsturen. We leggen daarbij de nadruk op professionaliteit door aandacht te besteden aan de ontwikkeling, behoeften en inzetbaarheid van onze medewerkers.

Leren & Ontwikkelen

Het afgelopen jaar hebben we het professioneel paspoort ontwikkeld en in delen van de organisatie geïmplementeerd. Hiermee kunnen medewerkers hun vaardigheden en ontwikkeling vastleggen en zijn we als organisatie in staat om de bevoegdheid, bekwaamheid en de groei van onze medewerkers effectief te monitoren en te stimuleren. In 2025-2026 willen we de implementatie uitbreiden in andere delen van de organisatie. Daarnaast zijn we gestart met het inrichten van een cursusmanagementsysteem, waarmee de organisatie en medewerkers hun eigen voortgang en leerbehoeften in beeld houden. We bouwen aan een cultuur van voortdurende ontwikkeling en professionalisering.

Verzuim

Het verzuimpercentage over 2024 bedraagt 6,81% met een meldingsfrequentie van 0,8. Dit percentage is in lijn met het gemiddelde verzuimpercentage binnen de sector Gezondheid en Welzijn (bron CBS). Binnen onze organisatie heeft een relatief hoog aantal langdurige verzuimsituaties invloed op dit verzuimpercentage.

In 2024 heeft GGD Drenthe de arbodienstverlening opnieuw aanbesteed. Voorafgaande aan deze aanbesteding hebben wij onze visie op inzetbaarheid herijkt. De aanbesteding heeft geresulteerd in een samenwerking per 1 januari 2025 met de arbodienstverlener De Arbodienst. Samen met De Arbodienst zetten we in op het verhogen van de inzetbaarheid door de focus te leggen op positieve gezondheid, het voorkomen van verzuim en de regie van medewerkers en leidinggevenden op de (eigen) inzetbaarheid.

	Realisatie 2024	Begroot 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Verzuimpercentage	6,81%	5,00%	6,97%	5,00%	4,90%

Samen Sterk

Medio 2024 is het programma Samen Sterk gestart. Als GGD hebben we oog voor onze publieke taak, we voelen ons verantwoordelijk om dat goed te doen. Dit kunnen we alleen doen met onze medewerkers. We willen een organisatie zijn waar medewerkers samen werken vanuit balans, vertrouwen en eigenaarschap en met plezier. De focus ligt hierbij in het programma Samen Sterk als eerste op goed ingerichte processen en duidelijke kaders die rust en ruimte scheppen voor alle professionals.

Om deze ambitie te bereiken werken we binnen dit programma aan:

- Samen sturen op balans wat zich vertaalt in goede afstemming van de benodigde dienstverlening en de beschikbare inzet,
- Samen verbeteren wat zich vertaalt in goed geregelde processen voor alle betrokkenen
- Samen duidelijkheid creëren wat zich vertaalt in duidelijke afspraken over beschikbaarheid medewerkers.

In 2024 zijn de voorbereidingen gestart t.b.v. de aanschaf van een capaciteitsmanagement systeem, zijn de eerste stappen gezet t.b.v. het optimaliseren van plan- en roosterprocessen en regelingen t.a.v. beschikbaarheid en inzet.

Formatie en bezetting

	Realisatie 2023	Begroot 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Formatie basistaken in fte	177	177	178	175	177
Formatie additioneel in fte	112	106	108	105	106
Formatie totaal in fte	289	283	285	280	283
Bezetting totaal in fte op 31 december	310	pm	299	297	299
Medewerkers in dienst op 31 december	419	380	411	412	421
Gemiddelde leeftijd	47	pm	47,0	47,0	48,0

Kwaliteit en juridische zaken

Kwaliteit

In 2024 is een vernieuwd kwaliteitsbeleid voor GGD Drenthe vastgesteld. Daarnaast is een kwaliteitsfunctionaris geworven die begin 2025 met haar werkzaamheden zal beginnen. Onder begeleiding van deze functionaris zal de komende jaren worden gewerkt aan de implementatie van dit kwaliteitsbeleid, organisatiebreed. Ter ondersteuning van het kwaliteitsbeleid wordt in 2025 ook een softwarepakket aangeschaft waarin onder meer protocollen en werkinstructies kunnen worden beheerd en klachten, incidentmeldingen en andere kwalitatieve processen in kunnen worden gemanaged.

Klachten

In 2024 bleef met 86 klachten, het aantal klachten bijna gelijk met het aantal klachten van 2023. Toen waren er 83 klachten. Hierbij lijkt het klachten aantal te stabiliseren nu alle drukte rondom covid is afgezwakt. Er waren 4 klachten over IZB in 2024.

Net als het voorgaande jaar zagen we dat de klachten die betrekking hebben op de reguliere dienstverlening vooral voorkwamen bij de productgroepen waar sprake is van hoogfrequente cliëntcontacten, zoals JGZ, maar ook bij VTD waar de complexiteit en impact groot is.
Bij VTD lijkt de daling te stabiliseren van 38 klachten in 2022 naar 23 klachten in 2023 en 22 klachten in 2024. Bij JGZ is een daling ingezet van het aantal klachten. Daar gingen de aantallen van 38 in 2022 naar 23 in 2023 en 19 klachten in 2024. Bij IZB+ zette de daling voort van 78 klachten in 2022, naar 21 klachten in 2023 en 4 klachten in 2024. Bij VTD steeg het aantal klachten van 12 in 2022 naar 20 in 2023 en 22 in 2024. We zien dat dit past bij het beeld dat het aantal klachten bij VTD door de jaren heen fluctueert.
Bij de andere afdelingen kwamen de volgende aantallen klachten binnen in 2024:

- Technische Hygiëne Zorg 3 klachten
- OGGZ 6 klachten
- Forensisch 2 klachten
- Medische Milieukunde 3 klachten
- Reizigers 7 klachten
- Seksuele gezondheid 2 klachten
- Epidemiologie 2 klachten

De toename bij reizigers kwam doordat de bezoekers actief gestimuleerd werden om te klagen over de reisafstand. Dit jaar is het voor het eerst dat er klachten binnen kwamen over de vragenlijsten van epidemiologie.
Er werd één klacht doorgeleid naar de externe klachtencommissie. Deze klacht had betrekking op VTD.

	Realisatie 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Klachten	86	83	134	252
Waarvan naar klachtencommissie	1	1	2	1

Gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen

In 2024 is gewijzigde gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe door de Drentse gemeenten vastgesteld en per 1 juli van dit jaar van kracht geworden. Hiermee wordt voldaan aan de vereisten van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.

Financiële verklaring bij het programma Bedrijfsvoering

Programma		Taak	Product	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Bedrijfsvoering en middelen	Baten	Basis	Bedrijfsvoering en middelen	1.817	610	848	1.106	258
		Totaal Basis		1.817	610	848	1.106	258
	Totaal Baten			**1.817**	**610**	**848**	**1.106**	**258**
	Lasten	Basis	Bedrijfsvoering en middelen	-971	-610	-1.671	-1.702	-30
		Totaal Basis		-971	-610	-1.671	-1.702	-30
	Totaal Lasten			**-971**	**-610**	**-1.671**	**-1.702**	**-30**
	Reserveringen	Basis	Algemeen Beheer	499	0	824	645	-179
		Totaal Basis		499	0	824	645	-179
	Totaal Reserveringen			**499**	**0**	**824**	**645**	**-179**
Totaal Concern				**1.346**	**0**	**0**	**49**	**49**

NB: Alle bedragen in de financiële overzichten zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Het programma Bedrijfsvoering en middelen kan worden onderverdeeld in “concern-” en “bedrijfsvoerings budgetten”.

Programma		Taak	Product	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Concern	Baten	Basis	Algemeen Beheer	266	32	30	53	23
			Bedrijfsvoering	496	498	730	734	4
			Kwaliteit en juridisch advies	96	65	65	65	0
		Totaal Basis		858	596	825	852	27
	Totaal Baten			**858**	**596**	**825**	**852**	**27**
	Lasten	Basis	Algemeen Beheer	-251	-32	-230	-125	105
			Bedrijfsvoering	307	-498	-845	-1.588	-742
			Kwaliteit en juridisch advies	-21	-65	-65	-65	0
		Totaal Basis		35	-596	-1.140	-1.778	-638
	Totaal Lasten			**35**	**-596**	**-1.140**	**-1.778**	**-638**
	Reserveringen	Basis	Algemeen Beheer	0	0	200	72	-128
			Bedrijfsvoering	-12	0	115	115	0
		Totaal Basis		-12	0	315	187	-128
	Totaal Reserveringen			**-12**	**0**	**315**	**187**	**-128**
Totaal Concern				**880**	**0**	**0**	**-738**	**-738**

Algemeen Beheer

In het AB van 20 december 2023 is ingestemd met de lijn van het rapport “governance zorg & veiligheid”. Besloten is om het DB van GGD Drenthe (samen met het DB van de VRD) opdracht te geven om binnen de kaders van het advies een plan van aanpak uit de werken. De kosten van het advies zijn geraamd op € 200.000. Hiervoor is bij bestemming van het resultaat 2023 een storting gedaan in de reserve organisatieontwikkeling. In 2024 is aan het advies € 72.245 uitgegeven.

Bedrijfsvoering

Begin 2024 is een aantal financiële keuzes uit voorgaande jaren geëvalueerd ten aanzien van de business-cases die de GGD heeft opgesteld voor JGZ in flow, taakverrijking, en de invoering van HR21. Daarnaast is ook gekeken naar de dekking van de programma's Gezondheid en Leven en het gezamenlijke programma Datagericht Werken van GGD en VRD. Dit heeft geleid tot het besluit de dekking op onderdelen te herzien. De budgetten die staan verantwoord onder het concern in het programma bedrijfsvoering en middelen is verlaagd met € 850.000.

Het uiteindelijke resultaat over 2024 op dit onderdeel is uitgekomen op € 738.000 negatief.

Programma		Taak	Product	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Bedrijfsvoering	Baten	Basis	Communicatie	45	0	0	0	0
			Datatgericht werken	495	0	292	295	3
			Financiën	4	0	0	0	0
			Informatieveiligheid	240	257	260	260	0
			Informatisering & Automatisering	62	292	0	16	16
			Kapitaallasten	349	0	300	510	210
			M&O	209	0	0	0	0
			Onvoorzien	-622	-534	-829	-829	1
			Receptie	28	0	0	0	0
			Service & Beheer	150	0	0	2	2
		Totaal Basis		959	15	23	254	231
	Totaal Baten			**959**	**15**	**23**	**254**	**231**
	Lasten	Basis	Communicatie	-45	-0	0	0	0
			Datatgericht werken	-586	0	-292	-82	210
			Financiën	-4	0	0	0	0
			Informatieveiligheid	-341	-257	-316	-265	51
			Informatisering & Automatisering	-62	-292	0	-16	-16
			Kapitaallasten	-349	0	-300	-510	-210
			M&O	-209	0	0	-0	-0
			Onvoorzien	768	534	377	950	574
			Receptie	-28	0	0	0	-0
			Service & Beheer	-150	-0	0	-2	-2
		Totaal Basis		-1.006	-15	-531	76	608
	Totaal Lasten			**-1.006**	**-15**	**-531**	**76**	**608**
	Reserveringen	Basis	Informatieveiligheid	101	0	56	5	-51
			Onvoorzien	411	0	453	453	0
		Totaal Basis		512	0	509	458	-51
	Totaal Reserveringen			**512**	**0**	**509**	**458**	**-51**
Totaal Bedrijfsvoering				**465**	**0**	**0**	**788**	**788**

Kapitaallasten

Door opgelopen rentes op ons rekening-courant saldo bij Rijksschatkist een voordeel van € 210.000.

Onvoorzien

Ook in 2024 hebben we extra taken moeten uitvoeren voor bijvoorbeeld VIP (Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid) en wederong vaccinatiecampagnes tegen COVID-19. Deze extra taken worden gefinancierd uit extra budgetten die voor deze taken beschikbaar worden gesteld. In deze budgetten is ook een deel bestemd voor overhead en bedrijfsvoering. Voor 2024 zijn we erin geslaagd de stijging van de kosten voor overhead en bedrijfsvoering beperkt te houden waarmee er voordelen zijn ontstaan van € 574.000.

De lonen en prijzen zijn in 2023 en 2024 meer geïndexeerd dan we voor zijn gecompenseerd. In 2023 hebben we hiervoor een aanvullende bijdrage ontvangen. In 2024 hebben we een beroep moeten doen op de hiervoor bestemde reserve loon- en prijsontwikkeling.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording een verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur. Ook in 2024 legt het Dagelijks Bestuur van GGD Drenthe verantwoording over de rechtmatigheid af via een rechtmatigheidsverklaring in de jaarrekening. In deze verklaring geeft het Dagelijks Bestuur aan of GGD Drenthe in overeenstemming met wet- en regelgeving heeft gehandeld.

Er zijn negen criteria voor rechtmatigheid opgesteld om vast te stellen of een organisatie op een juiste wijze met geld omgaat. Het Dagelijks Bestuur moet in de jaarrekening uitleg geven over hoe het deze negen criteria heeft toegepast. De eerste zes van deze criteria gaan over de juistheid en volledigheid van de cijfers in de balans en het overzicht van baten en lasten. De andere drie criteria gaan over het naleven van de regels door de GGD Drenthe. De accountant beoordeelt de jaarrekening van GGD Drenthe en controleert of de zes criteria juist zijn toegepast. Daarnaast beoordeelt de accountant de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording. In de verklaring van de accountant wordt aangegeven of de jaarrekening een getrouw beeld geeft.

Om vast te stellen of GGD Drenthe de regels heeft nageleefd moet worden getoetst op de drie rechtmatigheidscriteria. Toetsing op de drie rechtmatigheidscriteria houdt in dat:

- wordt vastgesteld of binnen de vastgestelde begroting wordt gehandeld (begrotingscriterium)
- gelden worden besteed en ontvangen op basis van geldende wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) en
- voldoende maatregelen zijn getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen (misbruik en oneigenlijk gebruik criterium).

Bevindingen

In het AB van 19 december 2022 zijn de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves). Dat betekent dat het AB geïnformeerd wordt over fouten en onzekerheden, die boven deze grens liggen.

Rechtmatigheidsverantwoording	Percentage	Totale lasten (incl. dotatie reserves)*	Verantwoordingsgrens
Fouten	3%	43.197.808	1.295.934
Onzekerheden	3%	43.197.808	1.295.934

* o.b.v. jaarrekening 2024

In 2024 zijn er geen fouten en onzekerheden gevonden die boven de verantwoordingsgrens uitkomen. Omdat GGD Drenthe open en transparant wil zijn, zijn hieronder een aantal gevonden fouten toegelicht.

Begrotingscriterium

In de bestuursrapportage na 8 maanden is aangegeven dat GGD Drenthe voor het boekjaar 2024 een resultaat van nihil verwacht. Op het programma Publieke Zorg & Dienstverlening en het programma Bedrijfsvoering werd een tekort verwacht. Na afsluiten van het boekjaar 2024 is er op het programma Publieke Zorg & Dienstverlening een overschrijding van de lasten ten opzichte van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting.

- Programma Publieke Zorg & Gezondheid

De lasten van het programma Publieke Zorg & Gezondheid zijn overschreden met € 312.000. Een aantal producten zijn positief en een aantal producten zijn negatief afgesloten. Belangrijkste oorzaken voor het overschrijden van de begroting zijn het inhuren van forensische artsen, het inhuren vanwege invulling vacatures en ziektevervanging managers en inhuur externe medewerkers team O&S vanwege hoog ziekteverzuim.

Voorwaardencriterium

De controles zijn uitgevoerd op basis van het interne controleplan. In het inkoopproces doen zich vier situaties voor die in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording naar voren gebracht moeten worden.

- Digitaal Dossier Jeugd Gezondheidszorg

Voor de inkoop van het Digitaal Dossier Jeugd Gezondheidszorg is gemotiveerd afgeweken van Europese aanbesteding. Verlengen van de opdracht, betreffende het Digitale Dossier Jeugd GezondheidsZorg (DDJGZ) KD+, is mogelijk omdat de behoefte aan verlenging van de overeenkomst het gevolg is van omstandigheden die de GGD bij de aanbesteding niet kon voorzien. De verlenging brengt geen verandering in de algemene aard van de opdracht met zich mee en de verhoging van de prijs voor de verlenging is niet meer dan 50% van de waarde van de oorspronkelijke opdracht. Omdat aan deze drie cumulatieve voorwaarden is voldaan, is verlenging van deze opdracht voor bepaalde tijd verantwoord.

- Salarisadministratie

Voor het leveren van diensten op het gebied van salarisadministratie is een overeenkomst afgesloten. Door prijsverhogingen en jaarlijkse verlenging van de opdracht gaat deze over de grens voor EU aanbestedingen. Om de integratie van de salarisadministratie van GGD en VRD mogelijk te maken is het nodig de inzet van de huidige aanbieder voort te zetten gedurende de uit te voeren haalbaarheidsonderzoeken voor integratie. Deze situatie zal zich in ieder geval ook nog in 2025 voortzetten.

- Inhuur programmadirecteur

Voor Publieke Zorg & Dienstverlening is vanaf november 2023 tot november 2024 een programmadirecteur ingehuurd. De uitvraag voor deze functie is meervoudig onderhands aanbesteed, maar door verlengingen is deze inkoop over de grens voor EU aanbestedingen gegaan.

- Netwerk infrastructuur

GGD Drenthe koopt samen met Veiligheidsregio Drenthe de netwerk infrastructuur voor beide organisaties in. De opdracht is gegund na een meervoudig onderhandse aanbesteding. Door aanvullende opdrachten binnen het contract is over de grens voor EU aanbestedingen gegaan.

Er zijn, behalve de al genoemde aandachtspunten ten aanzien van de aanbestedingen, geen verdere rechtmatigheidsfouten gevonden tijdens het uitvoeren van de interne controlewerkzaamheden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Om de risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik in kaart te brengen is een risicoanalyse opgesteld. Vastgesteld is dat de organisatie voldoende maatregelen heeft getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De risico's zijn meegenomen in het interne controleplan. De controles zijn uitgevoerd op basis van het interne controleplan. Tijdens het uitvoeren van de interne controle werkzaamheden zijn geen rechtmatigheidsfouten gevonden.

1.2.2 Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen en de risicobeheersing van de GGD. Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die een gemeenschappelijke regeling heeft om de niet begrote kosten op te vangen.

De Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is als volgt opgebouwd:

- Risicobeleid
- De weerstandscapaciteit
- Risico-inventarisatie per balansdatum
- Kengetallen

1. Risicobeleid

In 2021 heeft de werkgroep GRIP op GR-en, bestaande uit Drentse griffiers en VDG-bestuur, de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen, worden ten aanzien van de weerstandsparagraaf de volgende werkafspraken gemaakt:

1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling;
2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijk regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers;
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar;
4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Hiervoor doet het DB van de gemeenschappelijke regeling een gemotiveerd voorstel aan het algemeen bestuur;
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

GGD Drenthe heeft deze afspraken in zijn geheel overgenomen en uitgevoerd.

2. De weerstandscapaciteit

Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit mag op basis van de richtlijnen van het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) alleen de Algemene Reserve worden meegenomen.

De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate GGD Drenthe in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe' heeft de Algemene Reserve van GGD Drenthe een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen.

GGD Drenthe heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen. De hoogte van de reserve loon- en prijsontwikkelingen bedraagt 2,5% van de totale begrote lasten, zijnde 2,5% van € 19.089.900 = € 477.248.

In onderstaande tabel is de stand van de reserves voor resultaatbestemming 2024 weergegeven:

	Stand per 01-01-2024	Resultaat-bestemming 2023/herschikking	Toevoegingen 2024	Onttrekkingen 2024	Stand per 31-12-2024
Reserve loon- en prijsontwikkeling	-182	452.746	0	-452.746	**-182**
Risicoreserve additionele taken	1.360.665	-45.696	523.176	-187.445	**1.650.700**
Organisatieontwikkeling	178.240	768.229	50.000	-474.180	**522.289**
Egalisatiereserve	441.328	-56.270	15.491	-93.940	**306.609**
Reserve VTD	0	0	0	0	**0**
Totaal reserves	**1.980.051**	**1.119.009**	**588.667**	**-1.208.312**	**2.479.415**
Te bestemmen resultaat	1.950.689	-1.950.689			**328.244**
Terugbetaling deelnemende gemeenten		831.680			
Totaal vermogen	**3.930.740**	**0**	**588.667**	**-1.208.312**	**2.807.659**

De reserves worden toegelicht bij het eigen vermogen in de jaarrekening.

3.1 Risico-inventarisatie per balansdatum

Risico	Risicokans	Impact	Bedrag
Algemeen			
Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt	klein	groot	225.000
Arbeidsmarktproblematiek	groot	groot	525.000
Boventalligheid	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Het niet voldoen aan de AVG ten aanzien van privacy en informatiebeveiliging	groot	groot	525.000
Klachtenafhandeling/schade als gevolg van (medische) handelingen	klein	klein	22.500
Forensische geneeskunde	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Onvoorziene toename van de vraag van onze dienstverlening	klein	groot	225.000
Financieel/economisch			
Inkoopbeleid in relatie tot (Europese) aanbesteding	groot	gemiddeld	210.000
Loon- en prijsontwikkelingen boven compensatie	groot	gemiddeld	210.000
Verantwoording rechtmatigheid uitvoering van regelingen penvoerderschappen	zeer klein	gemiddeld	30.000
Informatisering en Automatisering			
Digitale verstoring/Cybercrime	groot	groot	525.000
Huisvesting			
Ontwikkelingen huisvesting	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Totaal risico's			**2.947.500**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor GGD Drenthe kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een bedrag van € 2.947.500. Bij het inventariseren van de risico's hebben wij het voorzichtigheidsprincipe in acht genomen. Dit betekent dat wij rekening houden met alle mogelijke risico's op balansdatum. Overigens onderkennen wij dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt
Capaciteitsproblemen (schaarste van mensen, (financiële) middelen, kennis) door onzekerheden over toekomstig verloop van nieuwe infectieziekten en de gevolgen voor de volksgezondheid op korte en lange termijn.

Arbeidsmarktproblematiek
In de huidige arbeidsmarkt zien we steeds vaker uitdagingen bij het invullen van vacatures, doordat het beschikbare potentieel blijft afnemen. Dit vergroot het risico dat onze dienstverlening onder druk komt te staan wanneer we niet tijdig de juiste mensen op de juiste plek krijgen. De effecten hiervan zijn inmiddels merkbaar, met stijgende kosten voor werving, inhuur en langere inwerkperiodes. Dit vraagt om meer creativiteit en aanpassingen binnen onze organisatie om wendbaar te blijven en de continuïteit van onze dienstverlening te waarborgen.

Boventallige medewerkers
Uit ervaring van de afgelopen jaren leert dat de situatie van boventalligheid of medewerkers die op een ander spoor komen door veranderende werkzaamheden, gemiddeld 2 medewerkers op jaarbasis, zijn.

Voldoen aan regels voor omgang met persoonsgegevens Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
GGD-en maken veel gebruik van persoonsgegevens. Er bestaan nog steeds wezenlijke risico's voor bescherming van persoonsgegevens bij testen, vaccineren en het bron- en contactonderzoek tijdens de coronapandemie blijkt uit onderzoek AP.

Op 28 maart 2023 heeft de GGD van Stichting Initiatieven Collectieve Acties Massaschade (ICAM) een dagvaarding ontvangen. Naast GGD Drenthe stelt ICAM met deze dagvaarding in totaal 34 partijen (waaronder VWS, GGD GHOR Nederland en alle GGD'en) aansprakelijk voor de schade die vele burgers volgens haar zouden hebben geleden naar aanleiding van de datadiefstal eind januari 2021 uit CoronIT (het landelijke registratiesysteem voor Covid-19 testen en vaccinaties).

ICAM eist in deze massaclaim- zaak onder meer een schadevergoeding van €500 voor iedere persoon van wie de gegevens mogelijk gestolen zijn (volgens ICAM 6,5 miljoen personen), tot €1.500 voor eenieder waarvan vast komt te staan dat hun gegevens inderdaad zijn gestolen.

Onze verzekeraar heeft aangegeven aan de hand van de uitgebrachte dagvaarding te gaan beoordelen of dekking bestaat voor deze vorm van aansprakelijkheid en schade onder onze desbetreffende polis. De verzekeraar heeft ook een advocaat aangewezen, AKD Advocaten, die alle GGD'en vertegenwoordigt.

Nu 25 GGD'en een claim boven het hoofd hangt, worden door VWS alle extra in- en externe kosten van de GGD'en gerelateerd aan de ICAM-claim vergoed via een meerkostenregeling. De kosten worden niet vergoed als men van mening is dat er sprake is van opzet of grove schuld aan de kant van de GGD'en.

Op 22 april 2024 vond de zitting plaats over de ontvankelijkheidsfase en op 17 juli 2024 is er (tussen)vonnis gewezen. De rechtbank heeft een niet-ontvankelijkheidsverklaring uitgesproken tegen zes gedaagde partijen. Ook heeft de rechtbank ICAM niet-ontvankelijk verklaard in de schadevergoedingsvorderingen. De overige ontvankelijkheidsverweren van de GGD'en, VWS en GGD GHOR Nederland zijn niet geslaagd, dus de rechtbank procedure gaat voor een deel van de vorderingen verder naar de inhoudelijke fase.

ICAM heeft echter op 16 oktober 2024 hoger beroep aangetekend tegen het tussenvonnis. In de appeldagvaardingen zijn nog geen onderliggende gronden van het hoger beroep opgenomen. Deze worden pas bekend zodra ICAM een memorie van grieven (de inhoudelijke gronden voor het hoger beroep) indient. ICAM heeft gedagvaard tegen 8 april 2025. Op die datum zal AKD zich als advocaat melden bij het hof. AKD heeft met de andere advocatenteams afgestemd en gaat deze datum vervroegen naar 10 december. Na het

melden als advocaat, namens de GGD-en, zal ICAM de memorie van grieven moeten indienen en gaat de procedure bij het hof inhoudelijk verder. In de tussentijd staat de procedure bij de rechtbank stil (aangehouden/geschorst). Het zal waarschijnlijk nog jaren duren voordat er een uitspraak volgt over het inhoudelijke deel van deze zaak.
Wat dit in de toekomst gaat betekenen, is volkomen onduidelijk daar dit geen verantwoordelijkheid is van GGD Drenthe maar hier wel tijd en energie in gaat zitten.

Klachtenafhandeling/schade als gevolg van (medische) handelingen
Het financiële risico van klachtenafhandeling en schadevergoeding als gevolg van (medische) handelingen kan GGD Drenthe aanzienlijke kosten opleveren. Het kan de reputatie van GGD Drenthe beschadigen, wat leidt tot verlies van vertrouwen en verdere financiële gevolgen. Het is daarom belangrijk om te investeren in een effectieve klachtenafhandeling en verzekeringsdekking om het financiële risico te beperken.

Forensische geneeskunde
De uitvoering van forensische geneeskunde, gemeentelijke lijkschouw en medische arrestantzorg voor de regionale politie-eenheden, is per 1 januari 2025 overgeheveld naar GGD Fryslan. Medewerkers werkzaam voor forensische geneeskunde in dienst van GGD Drenthe zijn per 1 januari 2025 in dienst getreden van GGD Fryslan.

Doordat de politie de medische arrestantenzorg gaat aanbesteden, bestaat de kans dat wij deze dienstverlening op termijn kwijtraken aan marktpartijen. Dit zou kunnen leiden tot een aanzienlijk verlies aan schaalvoordelen en navenante opbrengsten.

Onvoorziene toename van de vraag van onze dienstverlening
Niet tijdig voldoende (gekwalificeerd) personeel weten te krijgen en we daardoor hoger kosten gemaakt moeten worden voor werving en selectie of inhuur en inwerken.

Inkoopbeleid in relatie tot (Europese) aanbestedingen
Een niet goed inkoopbeleid in het kader van (Europese) aanbestedingen kan leiden tot financiële risico's. Dit komt omdat er meerdere regels en vereisten gelden voor deze aanbestedingen en fouten hierin kunnen leiden tot boetes en juridische procedures. Een goed inkoopbeleid is dan ook van belang om financiële risico's te beperken in het kader van Europese aanbestedingen.

Loon- en prijsindexatie
De reserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’. Voor de loon- en prijsontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers.

De huidige CAO SGO heeft een looptijd tot en met 31 maart 2025. De onderhandelingen voor een nieuwe CAO zijn op het moment in volle gang. De kans dat de loonstijging hoger wordt dan waarvoor we gecompenseerd worden is groot.

Verantwoording rechtmatigheid uitvoering van regelingen
Als penvoerder is de GGD in meeste gevallen aansprakelijk voor een correcte verantwoording en op de rechtmatigheid van binnen het penvoerderschap bestede middelen. Ook voor participerende partners.

Digitale verstoring/Cybercrime
De snelle ontwikkelingen in ICT bieden kansen, maar vergroten ook de risico's van digitale verstoringen en cybercrime. Onze toenemende afhankelijkheid van digitale systemen maakt ons kwetsbaar voor incidenten zoals stroomuitval, hacking of datadiefstal. Dergelijke verstoringen kunnen grote gevolgen hebben voor onze primaire processen, vooral voor de continuïteit van de acute hulpverlening. Het blijft essentieel om te investeren in cyberbeveiliging, back-upsystemen en crisisplannen om de impact van digitale dreigingen te minimaliseren.

Ontwikkelingen huisvesting
Onze huisvesting is een cruciale factor voor onze bedrijfsvoering. Het gebouw aan de Mien Ruysweg vertoont steeds vaker tekenen van overbelasting en onderhoudsachterstand. Deze risico's benadrukken de noodzaak van een duurzame huisvestingsstrategie om operationele verstoringen en oplopende kosten te voorkomen.

3.2 Weerstandspositie

Om te kunnen beoordelen of de opgebouwde reservepositie zich juist verhoudt tot de financiële risico's wordt de ratio weerstandvermogen gehanteerd die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement samen met de universiteit Twente. De ratio wordt berekend door het aanwezige weerstandvermogen te delen door de financiële totaalwaardering van de risico's. Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	uitstekend
1,4 - 2	ruim voldoende
1 - 1,4	voldoende
0,8 - 1	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende

Door het ontbreken van weerstandsvermogen bij GGD Drenthe is de ratio voor GGD Drenthe 0. GGD Drenthe is onvoldoende in staat om de mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van deze risico's een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit.

Hieronder een overzicht met daarin het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen naar rato voor de Drentse gemeenten.

	inwoners 1-1-2024	Benodigd weerstands-vermogen
Aa en Hunze	25.845	151.108
Assen	69.701	407.522
Borger-Odoorn	26.014	152.097
Coevorden	35.725	208.874
Emmen	109.346	639.315
Hoogeveen	56.591	330.872
Meppel	35.810	209.371
Midden-Drenthe	34.092	199.326
Noordenveld	31.686	185.259
Tynaarlo	34.736	203.092
Westerveld	20.003	116.952
De Wolden	24.580	143.712
Totaal	**504.129**	**2.947.500**

4. Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Naast de kengetallen vindt ook een beoordeling plaats van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Door middel van de genoemde kengetallen wordt 'de structureel en reëel sluitende begroting' onderbouwd. Hierna volgt een overzicht van de kengetallen.

Verloop van de kengetallen				
Kengetallen		**Resultaat 2023**	**Begroot 2024**	**Resultaat 2024**
netto schuldquote		-6,1%	-2,0%	-4,2%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		-6,1%	-2,0%	-4,2%
solvabiliteitsrisico		32,7%	49,1%	23,7%
structurele exploitatieruimte		1,6%	-0,2%	-2,1%
grondexploitatie		nvt	nvt	nvt
belastingcapaciteit		nvt	nvt	nvt

Beoordeling kengetallen GGD Drenthe

Voorgeschreven is dat naast de kengetallen zelf, een beoordeling plaatsvindt van de onderlinge verhouding hiervan in relatie tot de financiële positie. Het is overigens van belang de kengetallen in samenhang te zien omdat een afzonderlijk kengetal niet zoveel zegt over de financiële positie.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Normaal ligt de netto schuldquote tussen 0% en 90% (landelijk gehanteerde richtlijn). Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de schuld hoog (oranje). Als de netto

schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt men zich in de gevarenzone (rood). De netto schuldquote van de GGD Drenthe blijft ruimschoots binnen de norm.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin men in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Volgens de landelijk gehanteerde richtlijn moet de solvabiliteitsratio minimaal 30% zijn. De solvabiliteitsratio van de GGD Drenthe is afgerond 24% en daarmee onvoldoende.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte van de GGD Drenthe is nagenoeg nihil.

Grondexploitatie
Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

Belastingcapaciteit
Dit kengetal is specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor de GGD Drenthe.

1.2.3 Paragraaf Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in 'derde rechtspersonen' waarmee GGD Drenthe een bestuurlijke en financiële band heeft. Op het moment van opstellen van de jaarrekening 2024 is bekend dat GGD Drenthe in dit kader 1 relatie kent:

GGD GHOR Nederland

Bestuurlijk en financieel belang
GGD Drenthe betaalt op jaarbasis een contributie aan GGD GHOR Nederland gebaseerd op een bijdrage per inwoner, voor 2024 bedroeg deze contributie € 63.688.

Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering
Een beperkte mate van beïnvloedbaarheid in de bedrijfsvoering is mogelijk via de afvaardiging van de directeur publieke gezondheid van GGD Drenthe (tevens GHOR) in zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur.

1.2.4 Paragraaf Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) stelt regels voor het beheer van de treasury. De wet bevat normen voor het beheersen van risico's op kort- en langlopende leningen. Verder worden de decentrale overheden verplicht een Treasurystatuut op te stellen en een Paragraaf financiering in de begroting en het jaarverslag op te nemen.

1. Treasurystatuut

Het treasurystatuut is onderdeel van de financiële verordening GGD Drenthe en VRD. In de verordening is vastgelegd dat GGD Drenthe voldoende liquiditeiten beschikbaar moet hebben om de vastgestelde plannen

te kunnen uitvoeren. Hiervoor worden tijdig en voldoende middelen aangetrokken zodat de begroting kan worden uitgevoerd binnen de door het Algemeen Bestuur gestelde kaders. De afgelopen jaren zijn er belangrijke (maatschappelijke) ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de treasury van decentrale overheden. Op Europees niveau zijn er maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de overheidsuitgaven nu en op langere termijn houdbaar blijven. Deze maatregelen zijn vertaald naar Nederlandse wetgeving, zoals de invoering van het verplicht schatkistbankieren en de Wet houdbare Overheids-Financiën (Hof). Deze wijzigingen zijn opgenomen in de financiële verordening van GGD Drenthe en VRD.

2. Risicobeheer

Ten aanzien van het risicoprofiel is de richtlijn opgenomen dat de GGD alleen gelden uitzet bij instellingen met een zogenaamde triple A-status, de meest betrouwbare bankinstellingen in Nederland. Na de bankencrisis is een groot aantal instellingen teruggeplaatst naar een dubbele A-status. De Bank voor Nederlandse gemeenten (BNG) heeft zijn triple A-status behouden. Bij deze bank zetten wij de eventuele overtallige middelen uit. Wij dienen, net als alle andere lokale overheden, onze overtollige middelen (boven € 1.000.000) naar een gereserveerde rekening bij de BNG over te boeken. Uit deze overtollige middelen voorziet het Rijk zich in een deel van haar financieringsbehoefte.

3. Renterisico kortlopende financiering (kasgeldlimiet)

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel geld geleend mag worden voor een periode van maximaal 1 jaar. De limiet is vastgesteld op 8,2% van het begrotingstotaal. In geen enkel kwartaal in 2024 heeft de GGD Drenthe de kasgeldlimiet overschreden.

	Berekening kasgeldlimiet 2024 (bedrag x € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1	*Toegestane kasgeldlimiet*				
	* In procenten van de grondslag	8,2%	8,2%	8,2%	8,2%
	* In bedrag	2.961	2.961	2.961	2.961
2	Omvang vlottende schuld	23	11	50	57
3	Vlottende middelen	302	772	256	158
	Toets kasgeldlimiet				
4	Totaal netto vlottende schuld	-279	-760	-205	-101
	Toegestane kasgeldlimiet	2.961	2.961	2.961	2.961
	Ruimte	**3.240**	**3.721**	**3.166**	**3.062**

4. Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

Ook voor renterisico's vaste schuld is in de Wet Fido een norm gesteld. Deze norm, de renterisiconorm, bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten, welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. GGD Drenthe is in 2024 ruim onder de renterisiconorm gebleven.

	Renterisiconorm (in mln. Euros's)	2023	2024
	Berekening renterisiconorm		
1	Begrotingstotaal aan lasten	47,5	42,3
2	Vastgesteld percentage	20%	20%
3	**Renterisiconorm, in bedrag (1x2)**	**9,5**	**8,5**
	Berekening renterisico		
4	Renteherzieningen	0,0	0,0
5	Betaalde aflossingen	0,0	0,0
6	**Renterisico (4+5)**	**0,0**	**0,0**
	Toets aan renterisiconorm		
3	Renterisiconorm, in bedrag	9,5	8,5
6	Renterisico	0,0	0,0
	Ruimte + / overschrijding - (3-6)	**9,5**	**8,5**

5. Europese Monetaire Unie (EMU)-saldo

Decentrale overheden moeten in hun jaarrekening een berekening opnemen van het zogenoemde EMU-saldo op basis van artikel 20 van het BBV.

EU-lidstaten mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. Hiervan is in Nederland 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt anders dan het baten-lastenstelsel dat deze overheden hanteren. Investeringen en uitgaven uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in het baten-lastenstelsel, maar wel in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan daardoor toch een negatief EMU-saldo ontstaan.

		Begroting 2024	Resultaat 2024
	Omschrijving	**€**	**€**
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	373	-341
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	525	287
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	0	253
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	472	468
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), **voor zover niet op exploitatie verantwoord**	0	5
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties **niet op exploitatie verantwoord**	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0
11	Verkoop van effecten:	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)		
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?		
Berekend EMU-saldo		**426**	**-264**

2 Jaarrekening 2024

2.1 Balans per 31 december 2024

(bedragen x € 1.000)

ACTIVA

		31-12-2024		31-12-2023	
Vaste activa					
Materiële vaste activa					
	Investeringen met economisch nut	1.266		1.090	
Totaal vaste activa			***1.266***		***1.090***
Vlottende activa					
Voorraden		83	*83*	35	*35*
Uitzettingen korter dan één jaar			*9.620*		*10.194*
	Vorderingen op openbare lichamen	1.550		1.441	
	Uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan één jaar	7.796		8.374	
	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-		29	
	Overige vorderingen	275		351	
Overlopende activa			*619*		*440*
	Vooruitbetaalde bedragen	619		440	
Liquide middelen			*255*		*256*
	Kassaldi	2		1	
	Banksaldi	254		255	
Totaal vlottende activa			***10.578***		***10.926***
Totaal activa			**11.844**		**12.016**

PASSIVA

		31-12-2024		31-12-2023	
Vaste passiva					
Eigen vermogen			*2.808*		*3.931*
	Algemene reserve	-		-	
	Bestemmingsreserves	2.479		1.980	
	Resultaat boekjaar	328		1.951	
Voorzieningen		389	*389*	154	*154*
Totaal vaste passiva			***3.197***		***4.084***
Vlottende passiva					
Netto-vlottende schulden korter dan één jaar			*1.243*		*1.374*
	Overige schulden	1.243		1.374	
Overlopende passiva			*7.404*		*6.557*
	Nog te betalen bedragen	3.324		3.042	
	Vooruitontvangen bedragen	4.081		3.515	
Totaal vlottende passiva			***8.647***		***7.931***
Totaal passiva			**11.844**		**12.016**

2.2 Overzicht van baten en lasten

	Programma	Resultaat 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Resultaat 2024	Verschil 2024
Baten	Crisis, Rampen en Incidenten	1.162	1.210	1.133	1.133	0
	Gezondheid en Leven	2.596	2.318	3.672	3.090	-582
	Publieke Zorg & Dienstverlening	33.265	23.211	25.319	27.943	2.625
	Samen Veilig	9.338	9.129	10.455	10.254	-201
	Bedrijfsvoering - Concern	858	596	825	852	27
	Bedrijfsvoering	959	15	23	254	231
Totaal Baten		**48.178**	**36.478**	**41.426**	**43.526**	**2.100**
Lasten	Crisis, Rampen en Incidenten	-1.144	-1.210	-1.133	-1.090	42
	Gezondheid en Leven	-2.373	-2.352	-3.836	-2.986	849
	Publieke Zorg & Dienstverlening	-32.861	-22.894	-25.305	-28.207	-2.902
	Samen Veilig	-9.553	-9.039	-10.370	-9.882	488
	Bedrijfsvoering - Concern	35	-596	-1.140	-1.778	-638
	Bedrijfsvoering	-1.006	-15	-531	76	608
Totaal Lasten		**-46.902**	**-36.106**	**-42.315**	**-43.867**	**-1.552**
Resultaat voor bestemming reserveringen		**1.276**	**373**	**-889**	**-341**	**548**
Reserveringen						
	Gezondheid en Leven	-28	34	163	162	-2
	Publieke Zorg & Dienstverlening	-30	-317	-13	-48	-35
	Samen Veilig	233	-90	-85	-89	-4
	Bedrijfsvoering - Concern	-12	0	315	187	-128
	Bedrijfsvoering	512	0	509	458	-51
Totaal Reserveringen		**674**	**-373**	**889**	**670**	**-219**
Resultaat na bestemming reserveringen		**1.951**	**0**	**0**	**328**	**328**

Voor een analyse op de programma's wordt verwezen naar de programmaverantwoording in het jaarverslag.

Resultaatverklaring op hoofdlijnen

Het boekjaar 2024 is afgesloten met een voordelig resultaat na bestemming/reserveringen van € 328.244.

Het programma Crisis, Rampen en Incidenten is afgesloten met een positief saldo van € 42.470.

Het programma Gezondheid en Leven is afgesloten met een positief saldo van € 265.612. Het voordeel is ontstaan bij het product Gezondheidsbevordering doordat vacatures voor (strategisch) adviseurs pas in de loop van 2024 zijn opgevuld.

Het programma Publieke Zorg & Dienstverlening is per saldo afgesloten met een negatief resultaat van € 312.409. Een aantal producten zijn positief en een aantal producten zijn negatief afgesloten.
Forensische Geneeskunde is afgesloten met een negatief resultaat van € 120.000 door met name hogere kosten voor het inhuren van forensische artsen (€ 182.000) tegenover een voordeel van € 62.000 op opbrengsten en VPB.
Infectieziektebestrijding is voordelig afgesloten met € 72.000 en ontstaan door een voordeel op de personeelskosten (€ 139.000) en een nadeel op het programma HP-zone (€ 67.000).
Bij het product Preventieve logopedie is het positieve saldo van € 55.000 ontstaan door een voordeel op de personeelskosten.
Het voordeel van € 151.000 op het product Oekraïne is ontstaan door lagere personeelskosten.

Het nadeel van € 388.000 van het product PZ&D Algemeen is ontstaan door met name hogere personeelskosten (€ 270.000). Daarnaast waren de kosten van coaching en advieskosten voor de (incidentele) voorbereiding en implementatiekosten 'Samen Sterk' € 214.000 hoger.

Het programma Samen Veilig is afgesloten met een positief saldo van € 283.402. Dit voordeel is voornamelijk ontstaan bij het product Veilig Thuis Drenthe. VTD heeft in 2024 ten behoeve van de doorontwikkeling een aanvullende bijdrage toegekend gekregen van € 904.000. In 2024 is hiervan € 209.000 niet aangewend.
Het programma Bedrijfsvoering en middelen is afgesloten met een positief saldo van € 49.169. Dit wordt onder andere veroorzaakt door verlaging van het concernbudget met € 850.000 ten gunste van het programma Publieke Zorg & Dienstverlening. Door opgelopen rentes op ons rekening-courant saldo bij Rijksschatkist is er een voordeel ontstaan van € 210.000. Daarnaast een voordeel van € 574.000 op overhead en bedrijfsvoering voor extra gefinancierde taken zoals VIP (Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid) en vaccinatiecampagne tegen COVID-19.

Financiële verantwoording IZB+ - de opgeschaalde infectieziektebestrijding gericht op COVID-19

Opgave meerkosten 2024 COVID-19 bij GGD Drenthe	
Kostenspecificatie (kosten incl BTW)	**kosten 2024**
Periode 1 januari 2024 t/m 31 december 2024 doorlopende verplichtingen	
Salarissen, transitievergoeding en WW	€ 45.827
Overige personele kosten	
Kosten locaties	€ -1.239
Activa	
Overige meerkosten	€ -36
Periode 1 januari 2024 t/m 31 december 2024 kosten Icam-claimen	
Kosten icam,	
Juridische kosten	€ 2.863
Totaal	**€ 47.415**

Het Ministerie van VWS heeft met de GGD'en afspraken, vastgelegd in de financiële bijlage bij de kaderbrief van 18 november 2022, gemaakt over doorlopende verplichtingen van meerkosten die na 1 juli 2023 doorlopen. Er zijn ook afspraken gemaakt over de vergoeding van de kosten die te maken hebben met de zogenaamde ICAM claim (datalek).

Over 2024 hebben we € 47.415 aan meerkosten die voor compensatie in aanmerking komen. Aan voorschotten hebben we reeds ontvangen van het Ministerie van VWS € 47.546. Resteert een terug te betalen bedrag over 2024 aan het Ministerie van VWS van € 131.

Het ministerie van VWS heeft besloten de meerkosten regeling per 31 december 2024 te beëindigen. Voor doorlopende meerkosten heeft ministerie van VWS een afkoopregeling aangeboden. Aangezien wij per 2025 geen doorlopende meerkosten meer hebben maken wij geen gebruik van de afkoopregeling. De kosten met betrekking op de Icam-claim vallen buiten de afspraken die gemaakt zijn over de afkoop. Deze kosten blijven declarabel in de toekomst.

1. Toelichting op de balans per 31 december 2024

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

- De jaarrekening is opgemaakt volgens de grondslagen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor gemeenten en provincies.
- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
- De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden (voorzichtigheidsbeginsel).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen (gebaseerd op de verwachte economische levensduur). Kleine aankopen worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.

Voorraden
De voorraad vaccinaties is gewaardeerd tegen de actuele kostprijs.

Uitzettingen korter dan één jaar, overlopende activa en liquide middelen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen betreft het saldo van de bezittingen en schulden en bestaat uit de reserves en het resultaat voor bestemming van het lopende jaar.

Voorzieningen
De voorziening verlof is opgenomen tegen nominale waarde. Hiervoor wordt afgeweken van de BBV richtlijnen om geen voorziening op te nemen voor arbeidsgerelateerde kosten.

Netto-vlottende schulden korter dan één jaar en overlopende passiva
De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV en de financiële verordening GGD en VRD vastgesteld door het AB op 13 september 2023. De rechtmatigheidsverantwoording omvat het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium.

Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 18 december 2024 door het AB is vastgesteld. Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten onrechtmatig zijn, tenzij deze overschrijdingen acceptabel zijn op basis van de in artikel 7 lid 3 van de financiële verordening genoemde uitzonderingen. Voor het M&O criterium is het interne controleplan van GGD Drenthe leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Voor het opnemen van cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording wordt een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves) gehanteerd. De rapporteringstolerantie is vastgesteld op € 1.295.934. Fouten en onduidelijkheden boven dit bedrag, worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut

Omschrijving	Afschrijv %	Aanschaf	Cumulatieve Afschrijving	Boekwaarde 1-1-2024	Mutaties 2024 Investering	Des-investering	Duurzame waardever-mindering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
(medisch)inventaris / verbouwingen	10	1.967	1.179	789	95	5	-	148	731
Automatisering	25-33	1.856	1.556	299	373	-	-	139	534
Wagenpark	20	17	15	2	-	-	-	-	2
Totaal		**3.840**	**2.750**	**1.090**	**468**	**5**	**-**	**287**	**1.266**

De investeringen betreffen alle investeringen met een economisch nut.

De investeringen betreffen:

- € 67.000 aan medisch inventaris zoals audioapparatuur, behandelstoelen, etc.,
- € 28.000 huurdersinvesteringen bij consultatiebureaus;
- € 373.000 vervangingsinvesteringen bij automatisering zoals mobieltjes, laptops, netwerkomgeving, headseats en telefonie.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden (bedragen x € 1.000)

De voorraad vaccins is gestegen van € 35.000 naar € 83.000.

Uitzettingen korter dan één jaar (bedragen x € 1.000)

Specificatie uitzettingen korter dan 1 jaar	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen		
Deelnemende gemeenten	499	291
Overige vorderingen op openbare lichamen	1.051	1.150
Totaal vorderingen op openbare lichamen	*1.550*	*1.441*
Uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan 1 jaar		
Rekening-courant Ministerie van Financiën	7.796	8.374
Totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan 1 jaar	*7.796*	*8.374*
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen		
Rekening-courant GHOR	-	29
Totaal rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	-	*29*
Overige vorderingen		
Debiteuren	145	145
Voorziening dubieuze debiteuren	-11	-5
Overige vorderingen	141	211
Totaal overige vorderingen	*275*	*351*
Totaal uitzettingen korter dan 1 jaar	**9.620**	**10.194**

Vorderingen op openbare lichamen
De overige vorderingen op openbare lichamen heeft voor € 422.000 betrekking op een vordering op GGD GHOR Nederland inzake diverse projecten (Rookvrij, Nu Niet Zwanger, ondersteuningsaanbod gezonde school, PGA), een vordering van € 141.000 op GGD regio Utrecht voor subsidie VIP, een vordering van € 119.000 op het Ministerie van Financiën voor rente over het 4e kwartaal.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist korter dan 1 jaar
De uitzettingen in 's Rijks schatkist betreft de rekening-courant verhouding met het ministerie van Financiën. Decentrale overheden zijn verplicht de overtollige (liquide) middelen hier aan te houden. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Zie voor de berekening van de drempelbedragen het overzicht onder de post liquide middelen.

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)

Specificatie overlopende activa	31-12-2024	31-12-2023
Vooruitbetaalde bedragen en borg	619	440
Totaal	**619**	**440**

€ 10.000 heeft betrekking op waarborgsommen. Het restant betreft vooruitbetaalde bedragen.

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)

Specificatie liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
Kasgelden	2	1
BNG Bank	237	238
BNG Bank - GHOR	15	14
ABN-AMRO Bank	2	3
Totaal	**255**	**255**

Het rekening-courant krediet bij de BNG-bank heeft een limiet van € 1.000.000.

In 2024 geldt voor GGD Drenthe een drempelbedrag schatkistbankieren van € 1.000.000. Het gemiddeld bedrag per dag dat in 2024 is aangehouden buiten de schatkist bedraagt € 253.201. In deze berekening is het BNG Banksaldo van de GHOR opgenomen, dit saldo staat niet ter vrije beschikking aan GGD Drenthe.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**251**	**254**	**254**	**254**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	749	746	746	746
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	41.426			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	41.426			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	22.830	23.097	23.339	23.408
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	251	254	254	254

Het drempelbedrag is het bedrag aan liquide middelen dat (gemiddeld) per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden.

Per kwartaal mag het gemiddelde van de (liquide) middelen die de decentrale overheid dagelijks buiten de schatkist laat niet boven het drempelbedrag uitkomen. GGD Drenthe is in 2024 binnen het drempelbedrag gebleven. De liquide middelen die buiten de schatkist zijn aangehouden, zijn enkel gebruikt voor het betalingsverkeer.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000)

	1-1-2024	terugstorting cq. herbestemming	toevoegingen	onttrekkingen	31-12-2024
Bestemmingsreserves					
Reserve loon- en prijsontwikkeling	-0	453	-	-453	-0
Risicoreserve additionele taken	1.361	-46	523	-187	1.651
Reserve Organisatieontwikkeling	178	768	50	-474	522
Egalisatiereserve	441	-56	15	-94	307
Totaal Reserves	**1.980**	**1.119**	**589**	**-1.208**	**2.479**
Te bestemmen resultaat 2023/2024	1.951	1.951	-	-	328
Terugbetaling deelnemende gemeenten 2023/2024	-	-832	-	-	-
Totaal Vermogen	**3.931**	**-**	**589**	**-1.208**	**2.808**

De stand per 1 januari 2024 en het voorstel resultaat bestemming 2023 sluiten aan met de door het Algemeen bestuur vastgestelde jaarrekening 2023. De verwachte dotaties en onttrekkingen zijn conform de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen.

Reserve loon- en prijsontwikkeling

De algemene reserve is in 2023 omgezet in een reserve loon- en prijsontwikkeling. Deze reserve is bedoeld om financiële tegenvallers als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen te kunnen opvangen. Op basis van de notitie ‘Samenwerken voor Drenthe’ is de reserve in 2022 afgeroomd naar 2,5% van de totale begrote lasten, zijnde € 452.746. In 2024 is de reserve onttrokken om de loon- en prijsontwikkelingen van 2024 te kunnen opvangen.

Risicoreserve additionele taken

Voor de risico’s die GGD Drenthe loopt bij de additionele taken, houden we een risicoreserve aan met een omvang van 33% van de loonkosten van de additionele taken. De maximale omvang, conform de bestuurlijke norm, is € 1.796.668. De stand per 31 december 2024 is € 1.650.700 en daarmee onder de maximale omvang.

De toevoeging aan de Risicoreserve van € 523.176 betreft de 10% risico-opslag, die berekend wordt over de kostprijs van de additionele producten.

De onttrekking aan de Risicoreserve additionele taken betreffen:

- WW-uitkeringen voormalig personeel op additionele taken € 37.445
- Medische milieukunde – niet declarabele inzet € 150.000

Organisatieontwikkeling

De onttrekkingen aan de reserve organisatieontwikkeling betreffen:

- JGZ in Flow € 31.058
- Transformatie JGZ € 250.867
- RVU € 115.000
- Informatieveiligheid & privacy € 5.011
- Governance Zorg en Veiligheid Drenthe € 72.245

Egalisatiereserve

De toevoeging aan de egalisatiereserve betreffen:

- Onderzoekskosten epidemiologie	€	15.491

De onttrekkingen aan de egalisatiereserve betreffen:

- Onderzoekskosten epidemiologie	€	73.914
- Opleiding forensisch artsen	€	20.026

Totaal vermogen

Het totaal vermogen op 31 december 2024 bedraagt € 2.807.660, inclusief het resultaat over 2024 ad € 328.244.

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)

	Stand per 1-1-2024	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2024
Voorziening verlofsparen	154	184	-44	293
Voorziening RVU	-	115	-19	96
Totaal	**154**	**299**	**-63**	**389**

Naast het spaarverlof is in 2024 ook voor het IKB verlof een voorziening gevormd.

In 2024 hebben 3 medewerkers gebruik gemaakt van de regeling RVU. Voor de daaruit voorkomende verplichtingen is een voorziening gevormd.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto-vlottende schulden korter dan één jaar (bedragen x € 1.000)

Specificatie netto-vlottende schulden korter dan 1 jaar	31-12-2024	31-12-2023
Crediteuren	1.182	1.374
Rekening-courant GHOR	62	-
Totaal netto-vlottende schulden korter dan 1 jaar	**1.243**	**1.374**

Overlopende passiva (bedragen x € 1.000)

Specificatie overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
Nog te betalen bedragen		
Nog te betalen bedragen	822	721
Belastingen en premieheffing	2.501	2.321
Totaal nog te betalen bedragen	*3.324*	*3.042*
Vooruitontvangen bedragen		
Vooruitontvangen projectgelden	368	259
Overige vooruitontvangen bedragen	3.712	3.256
Totaal vooruitontvangen bedragen	*4.081*	*3.515*
Totaal overlopende passiva	**7.404**	**6.557**

Nog te betalen bedragen
Dit betreffen facturen met een datum in 2025 maar betrekking hebbend op 2024.

Vooruitontvangen bedragen
De stijging op vooruitontvangen bedragen op 31-12-2024 heeft voornamelijk betrekking op SPUK financieringen. Het betreft terug te betalen bedragen voor SPUK-VIP (Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid) ad € 135.512 en voor SPUK-COVID-19-vaccinatie een bedrag van € 2.968.033 (2023 en 2024). Voor deze SPUK financieringen dienen nog definitieve afrekeningen opgemaakt te worden door het Ministerie van VWS.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Huur Mien Ruysweg 1 te Assen
GGD Drenthe huurt de locatie Mien Ruysweg 1 te Assen van Long Term CRE Fund B.V. jaarlijks voor een bedrag van € 500.719. Het contract heeft een looptijd van 15 jaar, ingaande op 1 september 2015 en eindigend op 31 augustus 2030. De resterende verplichting voor de huur Mien Ruysweg 1 te Assen ultimo 2024 bedraagt € 2.837.406.

Technisch beheer kantoorautomatisering
GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting met Dustin aangegaan voor technisch beheer van kantoorautomatisering. De looptijd is 4 jaar en loopt tot en met 31 december 2026. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe bedraagt € 132.774. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt voor GGD Drenthe € 265.548. Daarnaast hebben we met Axians, Data Management Solutions en Kinwell overeenkomsten voor overig technisch beheer van kantoorautomatisering. De jaarlijkse kosten bedragen € 135.397 en de overeenkomsten hebben een looptijd variërend van 12 tot 37 maanden. De totaal resterende verplichting bedraagt € 212.951.

Van Duijnen Koffie B.V.
GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting aangegaan voor aankoop van warme dranken bij Duijnen Koffie B.V. De looptijd van het contract is 5 jaar en loopt tot 31 december 2025. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe bedraagt € 11.510. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt € 11.510.

Atalian Green Kitchen
GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting aangegaan voor de catering op de locatie Mien Ruysweg te Assen. De resterende looptijd is 33 maanden en loopt tot en met 30 september 2027. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe bedraagt € 60.984. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt € 167.706.

Dokter Schoonmaakbedrijf
GGD Drenthe is samen met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) een verplichting aangegaan voor de schoonmaak van diverse gebouwen. De looptijd van het contract is 5 jaar en loopt tot 31 december 2025. De verplichting per jaar voor GGD Drenthe voor de locatie Mien Ruysweg 1 te Assen bedraagt € 95.194. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt voor GGD Drenthe € 95.194. De verplichting van de schoonmaak voor de overige locaties zijn opgenomen onder overige huurverplichtingen.

Overige huurverplichtingen
GGD Drenthe heeft, in het kader van haar huisvesting, een verplichting van € 580.437 per jaar voor aangegane huurverplichtingen (inclusief schoonmaak- en servicekosten) voor de consultatiebureaus, TBC en reizigersvaccinaties in Drenthe. De looptijden van de huurcontracten van de verschillende locaties variëren van enkele maanden tot een maximum van 10 jaar.

De totale verplichting ultimo boekjaar bedraagt € 1.531.282 en is over de looptijd als volgt uit te splitsen:
1. Verplichting met een looptijd < 1 jaar € 565.568;
2. Verplichting met een looptijd >1 jaar < 5 jaar € 882.010;
3. Verplichting met een looptijd > 5 jaar € 83.704.

Verlofrechten
De verplichting voor overlopende verlofrechten is niet opgenomen. Op basis van een inventarisatie blijkt een saldo aan verlofrechten (exclusief IKB- en spaarverlof) per ultimo boekjaar van 27.965 uren (2023: 32.024). Tegen een gemiddeld uurloon van € 45,05 per werknemer zou dit een kostenpost van € 1.259.823 bij uitbetaling opleveren.

2. Tabel inzake taakvelden

Taakvelden (bedragen x € 1.000)

BBV-Taakvelden	Begroting 2024	Realisatie 2024
Baten		
0.10 Mutaties reserves	1.101	802
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0
0.4 Overhead	1.433	1.430
0.5 Treasury	300	510
0.8 Overige baten en lasten	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0
0 Bestuur en ondersteuning	**2.834**	**2.742**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.236	1.236
1.2 Openbare orde en veiligheid	182	134
1 Veiligheid	**1.418**	**1.370**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.283	1.426
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	8.654	8.665
6.81b Maatschappelijke en vrouwenopvang	274	268
6 Sociaal Domein	**10.211**	**10.358**
7.1 Volksgezondheid	27.791	30.630
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	442	462
7 Volksgezondheid en milieu	**28.234**	**31.093**
Totaal Baten	42.697	45.563
Lasten		
0.10 Mutaties reserves	-514	-531
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	-328
0.4 Overhead	-9.266	-9.719
0.8 Overige baten en lasten	-1.263	-829
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	12
0 Bestuur en ondersteuning	**-11.043**	**-11.395**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.035	-988
1.2 Openbare orde en veiligheid	-161	-113
1 Veiligheid	**-1.196**	**-1.101**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-925	-907
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-6.925	-6.670
6.81b Maatschappelijke en vrouwenopvang	-229	-223
6 Sociaal Domein	**-8.080**	**-7.801**
7.1 Volksgezondheid	-21.984	-24.806
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-394	-460
7 Volksgezondheid en milieu	**-22.378**	**-25.266**
Totaal Lasten	-42.697	-45.563
Eindtotaal	**0**	**0**
Overhead, % van de totale lasten	18%	18%

3. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) dienen publieke organisaties de inkomens te publiceren van haar topfunctionarissen. Over 2024 verantwoorden we het inkomen van de directeur en de directeur a.i., en geven we een overzicht van de leden van het Dagelijks en Algemeen Bestuur. Het voor GGD Drenthe toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Gegevens 2024 **bedragen x € 1**	**Mevr. N. Vedelaar**
Functiegegevens	directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01-04 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 105.953
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.416
Subtotaal	*€ 123.369*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 175.705
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 123.369
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2023	
bedragen x € 1	**Mevr. N. Vedelaar**
Functiegegevens	directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	N.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.
Dienstbetrekking?	N.v.t.
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.
Subtotaal	*N.v.t.*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.
Bezoldiging	N.v.t.

De vergoeding van de directeur blijft in 2024 onder de jaargrens van de WNT.

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	**Dhr. F. Strijthagen**	
Functiegegevens	directeur a.i.	
Kalenderjaar	**2024**	**2023**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	01-01 t/m 31-03	15-09 t/m 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3	4
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	352	454
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar[7]	€ 221	€ 212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 92.400	€ 118.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 174.040	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 58.879	€ 73.775
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 132.654	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	**€ 132.654**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

De vergoeding van de directeur a.i. blijft in 2024 onder de jaargrens van de WNT.

Tabel 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder

GGD Drenthe is een gemeentelijke gezondheidsdienst op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de twaalf Drentse gemeenten. De leden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur zijn allen onbezoldigd lid. Het Algemeen Bestuur wijst uit zijn midden de leden van het Dagelijks Bestuur aan.

Gegevens 2024	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
De heer R. Wanders	Voorzitter Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur
De heer A. Smit	Vicevoorzitter Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur
De heer M. Turksma	Lid Dagelijks Bestuur en lid Algemeen Bestuur
Mevrouw A. van Tongeren	Lid Algemeen Bestuur
De heer R. Heling (tot 1 september 2024) Mevrouw K. ten Brink (vanaf 1 september 2024)	Lid Algemeen Bestuur
Mevrouw J. Bos	Lid Algemeen Bestuur
De heer J. Slomp	Lid Algemeen Bestuur
De heer M. Tuit	Lid Algemeen Bestuur
De heer R. Schans	Lid Algemeen Bestuur
De heer A. Wekema	Lid Algemeen Bestuur
De heer H. Kuiper	Lid Algemeen Bestuur
De heer J. Boonstra	Lid Algemeen Bestuur

2.3 Overzicht Incidentele Baten en Lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet een overzicht worden verstrekt van de incidentele baten en lasten. Dit betreft een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd.

Programma	Omschrijving	Baten	Lasten	Eind-totaal
Publieke Zorg & Dienstverlening	Afrekening voorgaand jaar	54	0	54
Bedrijfsvoering en middelen	incidentele dotatie voor het vormen van een voorziening t.b.v. IKB verlof		-131	-131
Eindtotaal		**54**	**-131**	**-77**

2.4 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 18 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.295.934. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 1.127.658 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van € 1.295.934. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur een bedrag van € 312.000 acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Aan: het algemeen bestuur van GGd Drenthe

CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de GGd Drenthe te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 alsmede van het vermogen van de GGd Drenthe op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten 2024;
2. de balans per 31 december 2024;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de door het algemeen bestuur op 18 december 2024 vastgestelde normenkader en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van GGd Drenthe zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 435.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstoleranties bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. De materialiteit is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 20.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SISA- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in

ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet.63 Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden.

Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van de GGd Drenthe, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, de door het algemeen bestuur op 18 december 2024 vastgestelde normenkader, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en,
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 5 maart 2025

Bentacera Registeraccountants B.V.

Digitaal ondertekend door:

V.J. Keidel
5 maart 2025 12:29 +01:00

V.J. Keidel AA RA

Bijlage 1 Jaarverantwoording Veilig Thuis Drenthe

Met ingang van het verslagjaar 2015 dienen aanbieders van Veilig Thuis zich jaarlijks maatschappelijk te verantwoorden over hun bedrijfsvoering. De Jaarverantwoording Veilig Thuis is gebaseerd op de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (WMO).

De jaarverantwoording bestaat uit een jaarrekening met accountantsverklaring en het invullen van vragenlijsten in DigiMV.

Jaarrekening
Organisaties die niet verantwoordingsplichtig zijn op grond van de Jeugdwet of Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi) hoeven alleen een gesegmenteerde jaarrekening Veilig Thuis op te leveren. Veilig Thuis Drenthe (VTD) is onderdeel van de GGD Drenthe, die niet onder de verantwoordingsplicht van de Jeugdwet valt. Dit houdt in dat GGD Drenthe verantwoordingsplichtig is voor wat betreft VTD.

Voor VTD 2024 en 2023 ziet de gesegmenteerde jaarrekening er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)

	2024	2023
Opbrengsten Veilig Thuis		
Bijdragen gemeenten*	8.043	7.667
Onttrekking Reserve VTD	0	260
Overige inkomsten	3	9
Totaal opbrengsten	*8.046*	*7.936*
Bedrijfslasten Veilig Thuis		
Personeelskosten	5.714	6.154
Afschrijvingen	0	0
Overige bedrijfskosten	2.100	1.763
Totaal bedrijfslasten	*7.814*	*7.917*
Resultaat	**232**	**19**

* Van de bijdragen gemeenten 2023 heeft € 851.000 betrekking op een extra bijdrage Centrumgemeente Emmen. Van de bijdragen gemeenten 2024 heeft € 904.152 betrekking op een extra bijdrage van de gemeenten.

Vragenlijsten DigiMV
De vragenlijsten in DigiMV gaan over onderwerpen als bestuur, bedrijfsvoering, personeel, financiën en productie. Sommige vragenlijsten gaan over de hele organisatie, ook als deze meer taken biedt dan Veilig Thuis. Andere vragen gaan specifiek over Veilig Thuis. DigiMV geeft telkens aan op welk organisatieniveau de gegevens ingevuld moet worden.

Bijlage 2 Nota Reserves en Voorzieningen 2025 - 2028

Het laatste deel van de jaarstukken is de nota Reserves en Voorzieningen. De basis van de gepresenteerde stand van deze nota is de besluitvorming in het Algemeen Bestuur zoals vorig jaar heeft plaatsgevonden. In deze geactualiseerde nota gaan we in op de door het Dagelijks Bestuur vastgestelde mutaties in 2024. De nota reserves en voorzieningen maakt een integraal onderdeel uit van de jaarrekening en daarmee van de vastgestelde jaarplancyclus.

In de navolgende rapportages is de stand per reserve geschetst, inclusief de mogelijke ontwikkeling voor de vier daaropvolgende jaren. Het te bestemmen resultaat 2024 is in deze rapportage verwerkt onder voorbehoud van goedkeuring door het Algemeen Bestuur. De rapportage geeft de actuele stand aan van de reserves per 31 december 2024. Alle bedragen in de reserves zijn in afgeronde duizendtallen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen ontstaan.

Nummer: 0600	Naam: Reserve loon- en prijsontwikkeling		
Financiële informatie			
Stand per 31 december 2023		€	0
Toevoeging	Resultaatbestemming 2023/herschikking	€	453
Onttrekking	Loon- en prijsontwikkelingen 2024 cf begrotingswijziging	€	-453
Stand per 31 december 2024		€	0

Verwacht verloop verdere jaren	2025	2026	2027	2028
(Te verwachten) stand per 1 januari	0	39	39	39
Te verwachten stortingen	39	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	39	39	39	39

Mogelijke claims

Hogere loon- en prijsontwikkelingen dan de meegegeven compensatie o.b.v. de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’.

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	De reserve loon- en prijsontwikkeling is ingesteld om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken. De niet voorziene risico’s voor additionele taken, uitgezonderd VTD, worden opgevangen vanuit de Risicoreservering.			
2.	Historische achtergrond	Op basis van de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’. Het maximale niveau van de reserve is 2,5% van de omvang van de basistaken.			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2023	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	2,5% basistaken
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	De reserve mag niet worden aangewend als structureel dekkingsmiddel; onttrekkingen alleen via besluit Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Voor deze reserve wordt een maximum aangehouden van 2,5% van de jaarbegroting van het basistakenpakket. Het maximum voor 2024 bedraagt € 477.			
9.	Ontwikkelingsplanning	Eind 2024 is het peil van de reserve 0,0%.			
10.	Algemene opmerkingen	Indien het maximum zoals bij 8. omschreven overschreden wordt, zal het overschot uitgekeerd worden aan de gemeenten conform de verdeelsleutel behorende bij het betreffende boekjaar.			

Nummer: 0601	Naam: Risicoreserve		
Financiële informatie			
Stand per 31 december 2023		€	1.361
Toevoeging	Additionele opslagen	€	523
Onttrekking	Resultaatbestemming 2023/herschikking en diversen	€	-233
Stand per 31 december 2024		€	1.651

Verwacht verloop verdere jaren	2025	2026	2027	2028
(Te verwachten) stand per 1 januari	1.651	809	1.336	1.882
Te verwachten stortingen	525	526	546	566
Te verwachten onttrekkingen	-1.367	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	809	1.336	1.882	2.448

Mogelijke claims

Risico's inzake additioneel werk. WW-uitkeringen en frictiekosten van additionele medewerkers worden hieruit onttrokken.

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Het opvangen van risico van additioneel werk.			
2.	Historische achtergrond	Met de presentatie van de kostprijsnotitie en de invoering van de 'hybride organisatie' is vastgesteld dat de tarieven die gebruikt worden bij de uitvoering van de additionele taken een element bevat ter dekking van risico's op dit gebied. Daarbij gaan wij uit van een risicoreservering van 33% van het personele volume additioneel.			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2010	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal		Maximaal	Zie punt 8
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Directeur en Dagelijks Bestuur, verantwoording achteraf aan Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	'Personeelsvolume additionele taken per einde jaar' x 'worst-case scenario (=33%)'. De gewenste omvang, conform deze norm, voor 2024 is € 1.797.			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie mogelijke claims.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0602	Naam: Reserve organisatieontwikkeling		
Financiële informatie			
Stand per 31 december 2023		€	178
Toevoeging	Resultaatbestemming 2023	€	818
Onttrekking	Diversen	€	-474
Stand per 31 december 2024		€	522

Verwacht verloop verdere jaren	2025	2026	2027	2028
(Te verwachten) stand per 1 januari	522	342	287	287
Te verwachten stortingen	360	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	-540	-55	0	0
Te verwachten stand per 31 december	342	287	287	287

Mogelijke claims

- informatieveiligheid en continuïteit: bewustwording van de risico's ten aanzien van informatieveiligheid en het borgen van de continuïteit van de dienstverlening;
- Businesscase 'JGZ in Flow naar meer zorg op maat';
- Governance Zorg en Veiligheid;
- Regeling Vervroegd Uittreden (RVU);
- Borging transformatie VTD;
- JGZ Oekraïne.

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Aansluiten op verwachte - en gesignaleerde ontwikkelingen.			
2.	Historische achtergrond	Voor organisatieontwikkeling zijn geen structurele posten opgenomen in de begroting.			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2010	Einddatum	pm
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 10	Maximaal	€ 500
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Directeur en Dagelijks Bestuur, verantwoording achteraf aan Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 2. genoemde onderwerpen en de mogelijk claims.			
9.	Ontwikkelingsplanning	De GGD is een professionele en kennisrijke organisatie die, zeker de komende jaren, een belangrijk expertisecentrum van en voor de gemeenten is. Om deze rol aan te (blijven) kunnen is het in onze ogen noodzakelijk om de medewerkers en organisatie voortdurend te ontwikkelen.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0603	Naam: Egalisatiereserve		
Financiële informatie			
Stand per 31 december 2023		€	441
Toevoeging	Diversen	€	15
Onttrekking	Resultaatbestemming 2023/herschikking en diversen	€	-150
Stand per 31 december 2024		€	307

Verwacht verloop verdere jaren	2025	2026	2027	2028
(Te verwachten) stand per 1 januari	307	325	333	343
Te verwachten stortingen	26	18	18	19
Te verwachten onttrekkingen	-8	-9	-9	-9
Te verwachten stand per 31 december	325	333	343	352

Mogelijke claims

Egalisatie van de kosten van 3 onderzoeken epidemiologie per vier jaar (€ 14), opleiding Forensisch artsen (€ 50), Publieke Gezondheid Asielzoekers (€ 219) en opleiding arts infectieziektebestrijding (€ 24).

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).			
2.	Historische achtergrond	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten).			
3.	Soort	Bestemmingsreserve		Incidenteel	
4.	Looptijd	Startdatum	2011	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	p.m.
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Directeur en Dagelijks Bestuur, verantwoording achteraf aan Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 1. genoemde onderwerpen.			
9.	Ontwikkelingsplanning	p.m.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0644	Naam: Voorziening verlofsparen		
Financiële informatie			
Stand per 31 december 2023		€	154
Toevoeging	IKB- en spaarverlof	€	184
Onttrekking	IKB- en spaarverlof	€	-44
Stand per 31 december 2024		€	293

Verwacht verloop verdere jaren	2025	2026	2027	2028
(Te verwachten) stand per 1 januari	293	300	296	310
Te verwachten stortingen	15	15	15	16
Te verwachten onttrekkingen	-7	-20	0	-71
Te verwachten stand per 31 december	300	296	310	255

Mogelijke claims

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Ter voorkoming van een piek in de kosten en lasten in de toekomst (egalisatie van de kosten). Bij verlofsparen is sprake van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen.			
2.	Historische achtergrond	Vanaf 2022 hebben medewerkers als gevolg van afspraken binnen de CAO SGO de mogelijkheid om bovenwettelijk vakantie-uren te sparen.			
3.	Soort	Voorziening		Structureel	
4.	Looptijd	Startdatum	2022	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal	n.v.t.	Maximaal	n.v.t.
6.	Storting	Op basis van een jaarlijkse inventarisatie van het saldo verlofsparen zal gestort of onttrokken worden aan de voorziening.			
7.	Onttrekking	De daadwerkelijke opname van het verlof.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 1. genoemde onderwerpen.			
9.	Ontwikkelingsplanning	p.m.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Nummer: 0645	Naam: Voorziening RVU	
Financiële informatie		
Stand per 31 december 2023		€ 0
Toevoeging		€ 115
Onttrekking		€ -19
Stand per 31 december 2024		€ 96

Verwacht verloop verdere jaren	2025	2026	2027	2028
(Te verwachten) stand per 1 januari	96	66	53	15
Te verwachten stortingen	29	55	0	0
Te verwachten onttrekkingen	-59	-68	-38	-15
Te verwachten stand per 31 december	66	53	15	0

Mogelijke claims

Kenmerk reserve

Nr.	Onderwerp	Omschrijving			
1.	Doel	Opvangen van financiële verplichtingen van reeds afgesloten RVU regelingen.			
2.	Historische achtergrond	Vanaf 2024 hebben medewerkers als gevolg van afspraken binnen de CAO SGO de mogelijkheid om onder voorwaarden gebruik te maken van de RVU regeling.			
3.	Soort	Voorziening		Structureel	
4.	Looptijd	Startdatum	2024	Einddatum	p.m.
5.	Benodigd peil	Minimaal	n.v.t.	Maximaal	n.v.t.
6.	Storting	Op basis van een afgesloten RVU regelingen.			
7.	Onttrekking	De daadwerkelijke kosten van de RVU regelingen.			
8.	Risicocalculatie	Realistische inschatting van de te verwachten kosten bij de onder 1. genoemde onderwerpen.			
9.	Ontwikkelingsplanning	p.m.			
10.	Algemene opmerkingen	-			

Bijlage 3 SiSa verantwoordingen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	H29	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en**		Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/01*	Naam van de pijler *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering *Aard controle R Indicator: H29/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – Inclusief verantwoording tussen medeoverheden *Aard controle D2 Indicator: H29/04*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/05*	Toelichting - verplicht als bij H29/05 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/06*
			1	1328123-1045605	Kwetsbaarheden wegnemen	€ 580.727	€ 918.477	Ja	
			2	1328123-1045605	Versneld opleiden	€ 132.000	€ 237.967	Ja	
			12	1383142-1045605	Landelijke Functie opschaling Infectieziektebestrijding (transitiecapaciteit)	€ 148.220	€ 148.220	Nee	De verlening van de uitkering was pas 13 mei 2024 waardoor vanaf dat moment pas deels de inzet heeft kunnen plaatsvinden.
				Kopie Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/07*	Kopie Naam van de pijler *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/08*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/ Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/09*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: H29/10*		
			1	1328123-1045605	Kwetsbaarheden wegnemen	Ja	Nee		
			2	1328123-1045605	Versneld opleiden	Ja	Nee		
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			11						
			12	1383142-1045605	Landelijke Functie opschaling Infectieziektebestrijding (transitiecapaciteit)	Ja	Nee		
VWS	H29B	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en** SiSa tussen medeoverheden		Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die GGD invullen *Aard controle n.v.t. Indicator: H29B/01*	Naam van de pijler *Aard controle n.v.t. Indicator: H29B/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: H29B/03*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t. Indicator: H29B/04*	Toelichting - verplicht als bij H29B/04 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t. Indicator: H29B/05*	
			1	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Kwetsbaarheden wegnemen	€ 0	Nvt		
			2	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Verstevigen (boven) regionale monitoring en surveillance	€ 0	Nvt		
			3	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Versterken wetenschappelijke kennisinfrastructuur	€ 0	Nvt		
			4	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Samenwerking bovenregionaal niveau	€ 0	Nvt		
			5	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Versneld opleiden	€ 140.169	Ja		
			6	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Landelijke Functie opschaling Infectieziektebestrijding (transitiecapaciteit)	€ 0	Nvt		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	H33	**Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie**	Besteding (jaar T) COVID-19-vaccinaties conform basiscapaciteit *Eerste halfjaar* *Aard controle R* *Indicator: H33/01*	Heeft u de infrastructuur ingericht ten behoeve van de basiscapaciteit covid-19-vaccinatie? (Art. 3, lid 1, onder b) (ja/nee) *Eerste halfjaar* *Aard controle D1* *Indicator: H33/02*	Besteding (jaar T) inzake voorbereidende werkzaamheden (Art. 3 lid 1, onder c) *Eerste halfjaar* *Aard controle R* *Indicator: H33/03*	Heeft u (na schriftelijke mededeling aan de minister van VWS) de infrastructuur die specifiek voor COVID-19-vaccinaties is opgezet, ingezet voor andere activiteiten die vallen onder de wettelijke taak op grond van artikel 6, eerste lid van de Wpg? (Ja/Nee) *Eerste halfjaar* *Aard controle D2* *Indicator: H33/04*	Besteding (jaar T) ten behoeve van alternatieve activiteiten (verplicht als bij voorgaande indicator 'Ja' is geselecteerd) *Eerste halfjaar* *Aard controle D2* *Indicator: H33/05*	
			€ 503.863	Ja	€ 59.994	Nee		
			Besteding (jaar T) COVID-19-vaccinaties *Tweede halfjaar* *Aard controle R* *Indicator: H33/06*	Heeft u (na schriftelijke mededeling aan de minister van VWS) de infrastructuur die specifiek voor COVID-19-vaccinaties is opgezet, ingezet voor andere activiteiten die vallen onder de wettelijke taak op grond van artikel 6, eerste lid van de Wpg? (Ja/Nee) *Tweede halfjaar* *Aard controle D2* *Indicator: H33/07*	Besteding (jaar T) ten behoeve van alternatieve activiteiten (verplicht als bij voorgaande indicator 'Ja' is geselecteerd) *Tweede halfjaar* *Aard controle D2* *Indicator: H33/08*			
			€ 1.907.665	Nee				
VRO	J96B	**Regiodeals 4e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J96B/01*	Kenmerk/ beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J96B/02*	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J96B/03*	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J96B/04*	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. *Aard controle R* *Indicator: J96B/05*	
		1	030003 Provincie Drenthe	202402218-01141958	Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II	€ 0	€ 0	
		2	030003 Provincie Drenthe	202402218-01141958	Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II	€ 0	€ 0	
		100	030003 Provincie Drenthe	202402218-01141958	Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II	€ 0	€ 0	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J96B/06*	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J96B/07*	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler. *Aard controle R* *Indicator: J96B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J96B/09*		
		1	*030003 Provincie Drenthe*	€ 0	€ 0			
		2	*030003 Provincie Drenthe*	€ 0	€ 0			
		100	*030003 Provincie Drenthe*	€ 0	€ 0			
			Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J96B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage *Aard controle R* *Indicator: J96B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J96B/12*			
			€ 0	€ 0	Nee			

Bijlage 4 Verklarende woordenlijst

ABO	Algemeen bestuurlijk overleg
ABR	Antibioticaresistentie
AIOS	Arts in opleiding tot specialist
AGV	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWPGNN	Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Noord Nederland
AZC	Asielzoekerscentrum
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCG	Bacillus calmette-guérin (vaccin tegen tuberculose)
BI	Business-intelligence
BMR	(vaccin tegen) Bof, mazelen en rodehond
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOCKers	Bewust oplettende carbid knallers
BRMO	Bijzonder resistente micro-organismen
BSO	Buitenschoolse opvang
BVD	Bestuurlijk veiligheidsoverleg Drenthe
CB	Consultatiebureau
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
COA	Centraal orgaan opvang asielzoekers
CRI	Crisis, rampen en Incidenten
CSG	Centrum Seksueel Geweld
DI-PG	Deskundige Infectiepreventie
DTP	(vaccin tegen) Difterie, tetanus, polio
DKTP	(vaccin tegen) Difterie, kinkhoest, tetanus, polio
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DWO	Digitale Werkomgeving
Fido	Wet financiering decentrale overheden
FMEK	Forensisch medische expertise bij kindermishandeling
FMMU	Forensisch Medische Maatschappij Utrecht
GAGS	Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige hulverleningsorganisatie in de regio
GIDS	Gezond in de stad: landelijke stimuleringsprogramma
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
GROP	GGD rampen opvangplan
GO	Georganiseerd overleg
GOB	Gastouderbureau
GOR	Gezondheidsonderzoek na rampen
Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
ICP	Integraal Crisis Plan
IKB	Individueel Keuze Budget
IKK	Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
ISK	Internationale Schakelklas
HBO	Hoger beroepsonderwijs

HG	Huiselijk geweld
HIb	Haemophilus influenzae type B (Hib)-ziekten
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HPV	Humaan papillomavirus
IVN	Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOGG	Jongeren op gezond gewicht
KD+	Mijn Kinddossier
KDV	Kinderdagverblijf
KIES	Kinderen in Echtscheidingssituaties
KNMAR	Koninklijke Nederlandse Marechaussee
KvdVK	Kans voor de Veenkoloniën
KWE	Kleinschalige Wooneenheid
KWG	Kleinschalige Woongroep
LEWE	Landelijk Expertise Netwerk Windenergie
LHBT	lesbische vrouwen/homoseksuele mannen/biseksuelen/transgenders
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MDA++	Multidisciplinaire aanpak intersectoraal en specialistisch
Men ACWY	Meningitis ACWY
MK	Met kinderen
MKD	Mijn KindDossier
MRSA	Meticilline-resistente staphylococcus aureus (‘ziekenhuisbacterie’)
MSM	Mannen die seks hebben met mannen
NNZ	Nu Niet Zwanger
OGGz	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OMAC	Operationeel Medewerkers Actiecentrum
OPD	Omgevings Platform Drenthe
OTAV	OndersteuningsTeam Asielzoekers en Vergunninghouders
OTO	Opleiden, trainen, oefenen
P&O	Personeel & organisatie
PGA	Publieke gezondheid asielzoekers
PI	Penitentiaire Inrichting
POH	Praktijk Ondersteuner Huisartsenzorg
PrEP	Pre-Exposure Prophylaxis
PSHi	Psychosociale hulverlening bij incidenten
PSHOR	Psychosociale Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
PSZ	Peuterspeelzaal
RGS	Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
ROAZ	Regionaal Overleg Acute Zorg
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RUG	Rijksuniversiteit Groningen
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SOA	Seksueel overdraagbare aandoening
TBC	Tuberculosebestrijding

THZ	Technische Hygiënezorg
UMCG	Universitair Medisch Centrum Groningen
VDG	Verenigde Drentse Gemeenten
VNG	Verenigde Nederlandse Gemeenten
VNN	Verslavingszorg Noord-Nederland
VO	Voortgezet Onderwijs
VRD	Veiligheidsregio Drenthe
VTD	Veilig Thuis Drenthe
VVE	Voorschoolse – en Vroegschoolse Educatie
VWS	Volksgezondheid, welzijn, sport
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
WPG	Wet Publieke Gezondheid
WNT	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
ZIF	Zorg Innovatie Forum
WTZi	Wet Toelating Zorginstellingen
ZK	Zonder kinderen

Accountantsverslag 2024

Aan het bestuur van GGD Drenthe

05-03-2025

bentacera

Inhoudsopgave

1. **Aanbiedingsbrief**

2. **Managementinformatie**
- Controleverklaring
- Afwijkingen en onzekerheden
- Verantwoordelijkheden
- Materialiteit

3. **Bevindingen jaarrekening**
- Bevindingen
- Bespreek- en adviespunten
- Grondslagen
- Schattingen
- Jaarverslag
- Rechtmatigheidsverantwoording

4. **Risico's en controleaanpak**
- Omschrijving risico's
- Controleaanpak risico's
- Conclusies werkzaamheden

5. **Overige aangelegenheden**
- Geen aanwijzingen voor fraude
- Naleving wet- en regelgeving
- Samenloop dienstverlening
- Onafhankelijkheid
- Urenbesteding

6. Tenslotte

Bijlage 1 – SiSa verantwoording

1. Aanbiedingsbrief

bentacera

1. Aanbiedingsbrief

Geacht bestuur,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van onze controle op de jaarrekening 2024 van GGD Drenthe. Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 20 september 2024.

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. Wij zullen u informeren over de volgende onderwerpen:

- De belangrijkste bevindingen vanuit jaarrekeningcontrole
- Onafhankelijkheid en controleaanpak
- Rechtmatigheidsverantwoording

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over het boekjaar 2024. Bij de uitvoering van onze controle hebben wij de volledige medewerking en ondersteuning van de medewerkers van financiën ondervonden.

De mogelijkheid om een open en eerlijk dialoog met u te voeren, vormt een essentieel onderdeel van ons controleproces. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voorkomen met u te delen.

Hartelijke groet,
Bentacera Registeraccountants B.V.

Was getekend

V.J. Keidel AA RA

2. Management-informatie

2. Managementinformatie

2.1 Controleverklaring
Wij hebben onze controlewerkzaamheden afgerond en er resteren geen materiële ongecorrigeerde controleverschillen en/of onzekerheden. Een aanpassing van de aard van de controleverklaring is om die reden niet noodzakelijk.

Wij hebben een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2024 van GGD Drenthe verstrekt. In deze verklaring bevestigen wij dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel het vermogen, baten en lasten per 31 december 2024 in overeenstemming met de BBV. Tevens bevestigen wij dat de rechtmatigheidsverantwoording, onderdeel van de jaarrekening, een getrouw beeld geeft.

2.2 Overzicht van afwijkingen en onzekerheden
Tijdens de controle zijn diverse controlebevindingen geconstateerd. De door ons gehanteerde correctiegrens voor controlebevindingen betreft € 20.000.

De voorgestelde controlecorrecties zijn nader uitgewerkt in hoofdstuk 3.

Voor de conclusie van de controle van de SiSa-verantwoording verwijzen wij naar bijlage 1 van het verslag.

2.3 Verantwoordelijkheden jaarrekening
Het dagelijks bestuur van GGD Drenthe is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening 2024 en voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten. Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de GGD Drenthe.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening 2024 van GGD Drenthe. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, overeenkomstig het bepaalde in artikel 213 lid 3 van de Gemeentewet en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO).

2. Managementinformatie

2.4 Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door de materialiteit die wij hanteren bij de uitvoering van de controlewerkzaamheden. Materialiteit kan hierbij worden gedefinieerd als het bedrag waarop de gebruikers van de jaarrekening hun beslissing zouden aanpassen, mocht een dergelijke afwijking, elk afzonderlijk of in totaal, niet zijn gecorrigeerd in de jaarrekening. De hoogte van de materialiteit wordt bepaald door onze inschatting van dit bedrag waarbij gebruikers een andere beslissing nemen op basis van de jaarrekening.

Voor het bepalen van de materialiteit hanteren wij de uitgangspunten zoals opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO):

Goedkeuringstolerantie t.a.v. fouten:	1% van de lasten;
Goedkeuringstolerantie t.a.v. onzekerheden:	3% van de lasten.

Op basis van voorgaande hanteren wij de volgende bedragen:

Materialiteit fouten	€ 435.000
Materialiteit onzekerheden	€ 1.305.000

Uitvoeringsmaterialiteit

In onze controlemethodologie hebben wij als uitgangspunt dat de uitvoeringsmaterialiteit in principe tussen 50 - 75% dient te zijn van de materialiteit, afhankelijk van de interne beheersing van de entiteit. Ten aanzien van de controle hebben wij een overwegend gegevensgerichte controleaanpak gehanteerd. Daarnaast is onze inschatting dat u in staat bent om een kwalitatief goede jaarrekening af te leveren. Wij hanteren ten aanzien van de controle de bovenkant van de range, oftewel een percentage van 75%. Dit resulteert in een uitvoeringsmaterialiteit van € 326.000.

Kwalitatieve overwegingen

Naast het hanteren van een kwantitatieve materialiteit, beoordelen wij gedurende het gehele controleproces of wij tijdens de uitvoering van onze werkzaamheden signalen ontvangen of omstandigheden constateren die - ondanks dat deze in euro’s van geringe omvang zijn - een mogelijke indicatie voor fraude of het niet naleven van relevante wet- en regelgeving zijn.

3. Bevindingen jaarrekeningcontrole

bentacera

3. Bevindingen jaarrekening

3.1 Bevinding 1 – Presentatiecorrecties
Tijdens de controle van de jaarrekening 2024 van GGD Drenthe hebben wij een aantal presentatiecorrecties voorgesteld. Deze presentatiecorrecties zijn afgestemd met team finance en akkoord bevonden.

Deze zijn allen aangepast in de definitieve jaarrekening 2024.

3.2 Attentiepunt 1 – Vaststelling begrotingswijziging
Conform de financiële verordening 2024 (artikel 2, lid 1) stelt het algemeen bestuur de indeling van de programma's en de indeling op het niveau van de taakvelden vast. Dit geldt tevens voor begrotingswijzigingen.

Tijdens de controle hebben wij geconstateerd dat de vaststelling van de tweede begrotingswijziging, zoals deze bij het algemeen bestuur ter goedkeuring is ingediend bij de vergadering van 23 oktober 2024, niet in de notulen is vastgelegd. Per ongeluk is verzuimd dit besluit op te nemen in het inmiddels vastgestelde verslag van deze vergadering. Achteraf hebben wij van de voorzitter van het algemeen bestuur een bevestiging ontvangen dat voorgenoemde begrotingswijziging tijdens de vergadering is behandeld en is geaccordeerd door het algemeen bestuur.

Wij adviseren het bestuur om in het vervolg zorgvuldig te borgen dat formele besluiten, zoals de goedkeuring van begrotingswijzigingen, correct en tijdig in de notulen worden vastgelegd. Hoewel er in dit geval achteraf een bevestiging is verkregen, wijzen wij erop dat het ontbreken van formele vastlegging kan leiden tot onduidelijkheden over de geldigheid van besluiten, mogelijke overschrijdingen van budgetten en daarmee risico's voor de rechtmatigheid van de organisatie.

3. Bevindingen jaarrekening

3.3 Grondslagen jaarrekening
Wij hebben bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden de aanvaardbaarheid van de waarderingsgrondslagen en de toepassing hiervan gecontroleerd.

Wij zijn van mening dat de door u gehanteerde waarderingsgrondslagen aanvaardbaar zijn en consistent wordt toegepast. Voor het boekjaar zijn er geen wijzigingen doorgevoerd in de verslaggevingsgrondslagen

3.4 Schattingen
Voor het opstellen van de jaarrekening moeten schattingen worden gemaakt door u. Schattingen kunnen van bijzonder belang zijn door hun invloed op de jaarrekening en de waarschijnlijkheid dat toekomstige gebeurtenissen significant afwijken van de verwachtingen van het bestuur.

Wij hebben uw inschatting beoordeeld en zijn akkoord met de gekozen verwerkingswijze. De kwaliteit van de toelichting in de jaarrekening en onderbouwing van deze posten ten behoeve van ons oordeel bij de jaarrekening zijn toereikend.

3.5 Rechtmatigheidsverantwoording
De verantwoordelijkheid met betrekking tot de rechtmatigheid van de verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Onze verantwoordelijkheid omvat een oordeel aangaande de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording, als onderdeel van de jaarrekening.

Wij hebben kennis genomen van de door het bestuur opgestelde rechtmatigheidsverantwoording en hebben de verantwoording gecontroleerd op getrouwheid. De uitgevoerde werkzaamheden geven geen aanpassing van ons oordeel aangaande de getrouwheid van de jaarrekening, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel is. Tevens zijn er uit andere uitgevoerde werkzaamheden met betrekking tot de balans en de staat van baten en lasten in het kader van de rechtmatigheid geen bevindingen geconstateerd.

3. Bevindingen jaarrekening

3.6 Jaarverslag

Op basis van het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV) en Controlestandaard 720 ‘De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie’ gaat de accountant na of de andere informatie, bestaande uit het jaarverslag (waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen) en de overige gegevens, voor zover hij dat kan beoordelen, is opgesteld overeenkomstig het BBV en verenigbaar is met de jaarrekening en onze tijdens het onderzoek verkregen kennis en begrip van GGD Drenthe.

Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie verenigbaar is met de jaarrekening en, op basis van de door ons verkregen kennis en begrip van GGD Drenthe, geen materiële afwijkingen bevat en tevens alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met het BBV.

4. Risico’s en controleaanpak

bentacera

4. Risico’s en controleaanpak

4.1 FR – Fraude a.g.v. doorbreking IB door management

Er bestaat een risico dat interne beheersingsmaatregelen (IB) worden doorbroken. Denk hierbij aan situaties in de begroting tijdens de verantwoordingscyclus, waar er een neiging kan zijn om het resultaat rond nul of licht negatief te laten uitkomen. Het doorbreken van IB-maatregelen kan leiden tot risico's met betrekking tot de nauwkeurigheid van kosten en de rechtmatigheid van financiële rapportages.

GGD Drenthe heeft maatregelen getroffen om dit risico te beperken, zoals functiescheiding, rapportageverplichtingen en autorisatie van inkoopfacturen. Echter, volgens Standaard 240 is het risico op fraude door *management override* niet volledig uit te sluiten. Het management bevindt zich namelijk in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratie te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te omzeilen.

Vanwege de onvoorspelbaarheid van de manier waarop het management interne controles kan doorbreken, vormt dit een risico op een materiële afwijking als gevolg van fraude. Daarom wordt dit beschouwd als een significant risico waar continue alertheid voor nodig is.

Onze aanpak

- Controle van handmatige journaalposten
- Controle schattingen, met specifieke aandacht voor de gehanteerde methoden en de onderliggende aannames die worden gehanteerd om schattingen te maken ten opzichte van het voorgaande jaar
- Controle van specifiek geselecteerde journaalposten met onderliggende brondocumenten
- Controle boekingen omtrent jaarafgrenzing
- Controle verbonden partijen

Conclusie

Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden – het controleren van handmatige journaalposten, het beoordelen van schattingen (inclusief de onderliggende methoden en aannames), het verifiëren van specifiek geselecteerde journaalposten met bijbehorende brondocumenten en het controleren van de jaarafgrenzingen – hebben wij geen aanwijzingen gevonden voor management override. Hiermee concluderen wij dat er geen signalen zijn die wijzen op fraude of manipulatie via deze kanalen.

4. Risico’s en controleaanpak

4.2 FR – Fraude in de nauwkeurigheid van de overige opbrengsten
Tijdens onze interimcontrole hebben we een inherent risico op fraude geïdentificeerd met betrekking tot de nauwkeurigheid van de overige opbrengsten bij de GGD Drenthe. Dit gezien zowel ten tijde van de interim als bij start eindejaarscontrole de organisatie een negatief resultaat heeft gerealiseerd (voor onttrekking reserves). Hierdoor bestaat het risico dat opbrengsten bewust te vroeg worden gerealiseerd in boekjaar om te voorkomen dat er een (groter) tekort in boekjaar wordt gerealiseerd. Dit risico ziet specifiek toe op de overige opbrengsten, aangezien aan ‘reguliere’ opbrengsten veelal een beschikking, begroting of een dienstverleningsovereenkomst aan ten grondslag ligt.

Dit kan betekenen dat niet alle opbrengsten die eigenlijk in 2025 thuishoren, zijn opgenomen in de jaarrekening 2024. Dit beïnvloedt de getrouwheid van de financiële verslaggeving en kan leiden tot een onjuist beeld van de financiële positie van de GGD Drenthe.

In lijn met Standaard 240 zijn we alert op dit risico en zullen we specifieke controlewerkzaamheden uitvoeren om vast te stellen of opbrengsten correct zijn verantwoord in het juiste boekjaar. We zullen onder andere letten op eventuele afwijkingen in de opbrengstverantwoording en beoordelen of er posten zijn die mogelijk ten onrechte zijn uitgesteld.

Onze aanpak
- Cijferbeoordeling ten opzichte van voorgaand jaar
- Controle periodieke opbrengsten a.d.h.v. contracten en beschikkingen
- Controle overige opbrengsten a.d.h.v. brondocumentatie
- Aansluiting met Formatus
- Aansluiting met Vaccinatieregister
- Controle doorlopende nummering verkoopboek

Conclusie
Wij concluderen dat er geen indicaties zijn dat opbrengsten bewust zijn doorgeschoven naar het volgende boekjaar, waardoor we geen signalen hebben gevonden voor fraude in de nauwkeurigheid van de overige opbrengsten bij de GGD Drenthe.

4. Risico’s en controleaanpak

4.3 SR – Nauwkeurigheid COVID-kosten

De Specifieke Uitkering (SPUK) inzake COVID-19 is opgezet om Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdiensten financieel te ondersteunen bij de extra kosten die zij hebben gemaakt als gevolg van de pandemie. Deze regeling stelt middelen beschikbaar bedoeld om de impact van COVID-19 op lokale diensten en infrastructuur te mitigeren. Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdiensten dienen de ontvangen gelden te verantwoorden door het indienen van kosten die direct gerelateerd zijn aan COVID-19 maatregelen en activiteiten.

Er bestaat een risico dat de GGD de volledige uitkering wil benutten, ook als de daadwerkelijke uitgaven lager zijn dan vooraf begroot. Wanneer de GGD minder besteedt dan de voorcalculatie heeft bepaald, kan het voorkomen dat niet alle kosten die onder deze SPUK-regeling worden verantwoord, daadwerkelijk COVID-gerelateerd zijn. Het risico ligt in de nauwkeurigheid en juiste toerekening van kosten aan de COVID-code of kostenplaats. Bovendien wordt er rekening gehouden met het feit dat er een negatief resultaat (voor onttrekking reserves) wordt verwacht over het boekjaar, wat de neiging kan versterken om het negatieve resultaat te minimaliseren met de overgebleven COVID-gelden.

Door deze factoren betreft het onderkende risico een significant risico voor de jaarrekeningcontrole op een afwijking in de nauwkeurigheid van de kosten. Het is daarom essentieel om extra aandacht te besteden aan de toerekening van kosten aan de SPUK-regeling om ervoor te zorgen dat de financiële verantwoording betrouwbaar is en voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

Onze aanpak

- Dagboek versus grootboekanalyse
- Periodiciteitscontrole huren
- Steekproef op de verantwoorde COVID-kosten
- Aansluiting urenregistratiesysteem met uren op facturen

Conclusie

Tijdens onze controlewerkzaamheden hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd ten aanzien van de COVID-kosten. Daarmee zijn deze kosten en de daarmee samenhangende opbrengsten nauwkeurig, rechtmatig en volledig verantwoord in boekjaar 2024. Daarnaast is de afgrenzing binnen boekjaar, maar ook binnen de verschillende regelingen akkoord bevonden.

4. Risico’s en controleaanpak

4.4 SR – Niet-naleven rechtmatigheidswetgeving

Sinds 2023 is de nieuwe rechtmatigheidswetgeving van kracht, waardoor de GGD Drenthe zelf verantwoordelijk is voor de controle op rechtmatigheid. Dit betekent dat de GGD Drenthe zelf moet toezien op de rechtmatigheid van aanbestedingen en de gemaakte kosten. Over deze aspecten rapporteert de GGD Drenthe in de jaarrekening, waarbij wij de getrouwheid van deze rapportage vaststellen.

Rechtmatigheid binnen de organisatie is een extra aandachtspunt vanwege de specifieke regelgeving. Factoren zoals begrotingsrechtmatigheid en naleving van aanbestedingsregels spelen hierbij een cruciale rol. Hoewel de GGD Drenthe maatregelen heeft getroffen om het risico op niet-naleving te voorkomen, zijn deze maatregelen mogelijk niet voldoende om het risico volledig af te dekken. Dit komt mede doordat de verantwoordelijkheid voor rechtmatigheid recent is verschoven van de accountant naar de organisatie zelf.

Gezien het bovenstaande bestaat er een significant risico op niet-naleving van de rechtmatigheidswetgeving.

Onze aanpak

- Controle op de formele vereisten volgens de Aanbestedingswet 2012
- Controle op vereisten vanuit het interne inkoop- en aanbestedingsbeleid
- Controle op de inhoudelijke keuzes en ingenomen posities tijdens het inkoopproces/aanbestedingsproces
- Vaststellen dat begroting (inclusief gewijzigde begroting) is goedgekeurd door het algemeen bestuur
- Vaststellen dat de gemaakte kosten bij de juiste programma’s zijn verantwoord
- Vaststellen dat de kosten per programma aansluiten op de (goedgekeurde) begroting

Conclusie

Wij hebben de rechtmatigheidsverantwoording van GGD Drenthe gecontroleerd. De opgenomen bedragen in de verantwoording zijn akkoord bevonden. Daarmee concluderen we dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

4. Risico’s en controleaanpak

4.5 SR – Nauwkeurigheid en volledigheid SiSa-verantwoordingen
De SiSa is een systeem dat is ontworpen om de administratieve last voor overheidsorganisaties te verminderen door informatie en controles te bundelen. Het doel is om met één set informatie en één audit te voldoen aan meerdere verantwoordings- en controle-eisen. Hoewel dit systeem efficiëntie nastreeft, brengt het ook specifieke uitdagingen met zich mee die van invloed kunnen zijn op de nauwkeurigheid en volledigheid van de verantwoording.

Wij zien risico's bij de SiSa-verantwoording vanwege meerdere factoren. Ten eerste is er sprake van complexe en specifieke regelgeving, wat de kans op interpretatiefouten vergroot. Daarnaast wordt de SiSa-verantwoording slechts één keer per jaar ingevuld, wat betekent dat er weinig routine is en medewerkers mogelijk niet voldoende vertrouwd zijn met de procedures. Bovendien ontbreekt het binnen de organisatie aan een gespecialiseerde persoon (wat passend is voor de omvang van de organisatie) die verantwoordelijk is voor de SiSa-verantwoording, wat kan leiden tot onvolledige of onjuiste rapportage. De lage materialiteit speelt ook een rol; zelfs kleine fouten kunnen significante gevolgen hebben voor de financiële verantwoording.

Gezien deze factoren bestaat er een significant risico op onnauwkeurigheid en onvolledigheid in de SiSa-verantwoording.

Onze aanpak
- De controleaanpak van de SiSa wordt bepaald aan de hand van het controleprotocol voor accountants (ofwel: ‘Nota Verwachtingen Accountantscontrole’)

Conclusie
Wij hebben de verschillende SiSa-verantwoordingen in de jaarrekening gecontroleerd met behulp van het controleprotocol. Wij hebben geen bevindingen geconstateerd tijdens het uitvoeren van de controle. Voor een overzicht van de verschillende regelingen verwijzen wij naar de bijlage van dit verslag.

4. Risico’s en controleaanpak

4.6 SR – Nauwkeurigheid en volledigheid WNT-verantwoording

De Wet Normering Topinkomens (WNT) is van toepassing op de GGD en stelt grenzen aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de (semi-) publieke sector. De GGD is verplicht om jaarlijks een WNT-verantwoording op te stellen en te publiceren, waarin de bezoldigingen van bestuurders en toezichthouders worden gerapporteerd. Deze verantwoording moet voldoen aan specifieke eisen op het gebied van transparantie en regelgeving om de publieke verantwoording te waarborgen.

Er bestaat een risico op fouten in de WNT-verantwoording vanwege de complexiteit van de regelgeving, wat kan leiden tot interpretatie- en toepassingsfouten. Daarnaast is de WNT-verantwoording (net als de SiSa) een eenmalige jaarlijkse actie, waardoor er een gebrek aan routine is en er geen gespecialiseerde persoon binnen de organisatie aanwezig is (dit is passend voor de omvang van de organisatie) die verantwoordelijk is voor dit proces. Bovendien is er gedurende het jaar een nieuwe Directeur Publieke Gezondheid aangesteld, wat de kans op afwijkingen vergroot door mogelijke onduidelijkheden in bezoldiging en rapportage.

Het onderkende risico leidt tot een significant risico voor de controle op afwijkingen in de nauwkeurigheid en volledigheid van de gepresenteerde bedragen in de WNT-verantwoording alsmede het niet naleven van de wet- en regelgeving omtrent de WNT. Wij dienen als accountant de WNT-verantwoording van de GGD te controleren door te verifiëren of de bezoldigingen van topfunctionarissen nauwkeurig en volledig zijn weergegeven volgens de richtlijnen. Hierbij controleren wij of alle relevante functionarissen zijn opgenomen en of de bezoldigingsplafonds niet zijn overschreden.

Onze aanpak

- Voor de controle van de WNT-verantwoording maken wij gebruik van het verstrekte Controleprotocol WNT 2024 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Conclusie

Wij hebben de WNT-verantwoording in de jaarrekening gecontroleerd op basis van het controleprotocol. De werkzaamheden hebben geleid tot enkele presentatiecorrecties, welke reeds zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening 2024.

5. Overige aangelegenheden

bentacera

5. Overige aangelegenheden

5.1 Geen aanwijzingen van fraude tijdens controle

Onze controle dient zodanig te worden gepland en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (Standaard 240, “De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten”). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

Ten tijde van de uitvoering van de controle zijn geen feitelijke of vermoede gevallen van fraude geconstateerd, waarbij het management van de groep dan wel functionarissen met een belangrijke rol in de interne beheersing betrokken zijn, of waarin de fraude resulteert in een materiële afwijking in de jaarrekening.

5.2 Naleving wet- en regelgeving

Wij informeren het dagelijks en algemeen bestuur over handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin het bestuur in staat is haar taken te vervullen.

5. Overige aangelegenheden

5.3 Samenloop dienstverlening

Ten aanzien van OOB's is de combinatie van wettelijke controles en overige dienstverlening volledig verboden, met uitzondering van met name genoemde overige assurancediensten. Voor niet-OOB's, zoals GGD Drenthe, is bepaald dat samenloop is geoorloofd als de non-assurancedienst niet van materiële invloed is op het assuranceobject. Als er wel materiële invloed is geldt in beginsel een verbod, behalve wanneer de non-assurancedienst niet:

- subjectief of niet-routinematig is of;
- een verwerkingswijze in het assuranceobject ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Wij verrichten geen non-assurancediensten bij GGD Drenthe die van materiële invloed is op het assurance object.

5.4 Onafhankelijkheid controleteam

Op grond van wettelijke voorschriften en regelgeving van de beroepsorganisatie zijn wij gehouden om alle relaties tussen onze organisatie en GGD Drenthe schriftelijk te rapporteren en onze onafhankelijkheid als externe accountant ten opzichte van GGD Drenthe schriftelijk te bevestigen.

Een aantal belangrijke punten uit de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO), die we hieronder hebben opgenomen betreffen:

- langdurige betrokkenheid
- samenloop van dienstverlening
- geschenken en giften

Wij bevestigen als controleteam dat de onafhankelijkheidsvereisten zijn nageleefd.

5. Overige aangelegenheden

5.5 Urenbesteding

Met ingang van boekjaar 2016 doen wij als Bentacera mee aan het NBA-verbetertraject “In het publiek belang”. In dit traject is één van de verbetermaatregelen het voor- en achteraf communiceren van onze tijds- en kostenbesteding aan u.

Belangrijke investeringen in de kwaliteit van de door ons uitgevoerde controles betreffen de investeringen in technologie en in onze medewerkers. Binnen onze praktijk hechten wij veel waarde aan het organiseren van trainingen voor medewerkers. Daarnaast vereist de controle van de jaarrekening van uw organisatie tijd en aandacht van het controleteam voor de uitvoering van controlewerkzaamheden, review- en coachingswerkzaamheden.

Voor de controle van de jaarrekening jaar, inclusief tijdens het jaar uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van plannings-, interimwerkzaamheden hebben wij de volgende uren aan de controle van GGD Drenthe besteed:

Urenbesteding controle 2024		
Functie	**Begroot**	**Gerealiseerd**
Extern Accountant	24	27
Junior manager	72	87
Senior assistent	40	51
Assistent	150	151
Data-analist	8	10
Totaal	**294**	**324**

Tenslotte

Wij vertrouwen erop dat dit accountantsverslag inzicht geeft in de bevindingen uit de controle van uw jaarrekening en bijdraagt aan de verdere versterking en optimalisatie van uw organisatie. Wij staan uiteraard voor u klaar om de bevindingen en aanbevelingen nader toe te lichten. Wij danken u voor het vertrouwen in onze dienstverlening en kijken uit naar een voortzetting van onze prettige samenwerking.

Met vriendelijke groet,

Was getekend

V.J. Keidel AA RA
Bentacera Registeraccountants B.V.

Bijlage 1 – Single Information Single Audit 2024

Bijlage 1 – Single Information Single Audit 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2024 vallen onder SiSa. Hieronder is de tabel opgenomen, welke ook opgenomen moet worden indien er geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Wij hebben de controle op deze regelingen uitgevoerd op basis van de door de GGD Drenthe opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2024. Per regeling is een tabel in de jaarrekening opgenomen. Voor uw organisatie zijn de volgende regelingen van toepassing:

Nr.	Specifieke uitkering	Besteding 2024 (in euro's)	Fout of onzekerheid	Financiële omvang afwijking in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
H29	Specifieke uitkering versterking GGD'en (SPUK VGGD) 2024	860.947	Geen	0	n.v.t.
H29B	Verantwoording van doorverstrekte middelen vanuit een andere GGD in het kader van de specifieke uitkering versterking GGD'en (SPUK VGGD) 2035	140.169	Geen	0	n.v.t.
H33	SPUK COVID-19 GGD'en	2.471.522	Geen	0	n.v.t.
J96B	Verlening subsidie 1e tranche Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II: De Drentse Gezonde School Aanpak	0	Geen	0	n.v.t.

VOEL DE RUIMTE

Gemeenteraad

Dossiernummer	1983
Extern Zaak ID	4948197
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.4
Titel	Begroting 2026 en jaarstukken 2024 GR Stark

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Zorg en Welzijn	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Stark is de gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden die uitvoering geeft aan Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Daarnaast voert Stark in opdracht van de gemeenten taken uit de Participatiewet uit. Het bestuur van GR Stark heeft de ontwerpbegroting 2026 vastgesteld. Op de zomermarkt op 22 mei jl. is deze toegelicht. Tot 30 juni 2025 kan een zienswijze worden ingediend. Met dit voorstel wordt de raad de mogelijkheid geboden een zienswijze in te dienen en kennis te nemen van de jaarstukken.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Zorg en Welzijn van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025

Portefeuillehouder: Wethouder Schipper

De raad besluit:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de GR Stark.
2. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029, van de GR Stark.
3. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de GR Stark.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de GR Stark.
2. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029, van de GR Stark.
3. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de GR Stark.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Ontwerpbegroting 2026 en jaarstukken 2024 GR Stark

Informatie

Datum	27 mei 2025
Behandelaar	Nynke Dorhout
Zaaknummer	4948197
Portefeuillehouder	Wethouder Schipper
Publicatieniveau	Openbaar
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad
In het PFO besproken?	Ja

Overleg gepleegd met:
☐ Financieel adviseur: Rolf Bloem
☐ Communicatieadviseur:
☐ Juridisch adviseur:
☐ Inkoopadviseur:
☐ Bestuursadviseur:
☐ Informatieadviseur:
☐ HR adviseur:
☐ Team:
☐ Naam medewerker:
☐ Inspraak/adviesorgaan:
☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de GR Stark.
2. De gemeenteraad voor te stellen om in te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Stark
3. De gemeenteraad voor te stellen om geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Stark.

Voorgesteld besluit raad:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de GR Stark.
2. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Stark.
3. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de GR Stark.

Aanleiding

Stark is de gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden die uitvoering geeft aan Wet Sociale werkvoorziening (Wsw). Daarnaast voert Stark in opdracht van de gemeenten taken uit de Participatiewet uit. Het bestuur van GR Stark heeft de ontwerpbegroting 2026 vastgesteld. Op de zomermarkt op 22 mei jl. is deze toegelicht. Tot 30 juni kan een zienswijze worden ingediend. Deze zienswijze worden vervolgens besproken in het bestuur die uiteindelijk de begroting vaststelt.

Argumenten

1.1 In de vergadering van 3 april zijn de jaarstukken 2024 door de accountant toegelicht en door het bestuur van Stark vastgesteld. De jaarstukken worden u door middel van dit voorstel ter informatie aangeboden.

1.2 De gemeenteraden van Drenthe hebben de afgelopen weken via de voorjaarsoverleggen kaders mee kunnen geven voor in de conceptbegroting. Het bestuur van GR Stark heeft de conceptbegroting 2026 vastgesteld. Tot 30 juni kan een zienswijze worden ingediend. Deze zienswijze worden vervolgens besproken in het bestuur die uiteindelijk de begroting vaststelt.

1.3 Sinds 2015 is de Wsw afgesloten voor nieuwe instroom. Door natuurlijk verloop zal daardoor de populatie krimpen. Nieuwe instroom vanuit de Participatiewet vangt deze krimp niet op. De resultaten staan daardoor onder druk, maar de rijkssubsidie vangt de ontstane exploitatietekorten voor een belangrijk deel op. In 2024 is door het bestuur een visietraject gestart om de toekomstvisie te ontwikkelen hoe om te gaan met deze situatie en te bepalen op welk wijze Stark kan worden ingezet om meer of andere doelgroepen te ondersteunen bij de deelname in het arbeidsproces. Inmiddels is een duidelijke verbetering zichtbaar in de ontwikkeling van de orderportefeuille, de omzet en de kostenbeheersing. Dit is verwerkt in de beleidsbegroting. Om die reden is het voorstel om af te zien van het indienen van een zienswijze op de onwerpbegroting 2026 van de GR Stark.

Kanttekeningen

1.1 Niet van toepassing.

Financiën

Het exploitatieresultaat van Stark over 2024 is, na gemeentelijke bijdrage, neutraal. Het tekort vóór gemeentelijke bijdrage bedroeg € 1.752.000, wat € 231.000 gunstiger is dan begroot. Deze afwijking is met name het gevolg van een hogere rijksbijdrage.

De brutomarge viel € 814.000 lager uit dan geraamd, onder andere door het vervallen van opdrachten (zoals Defensie) en verschuivingen in de groenvoorziening.

De personeelskosten zijn gestegen door cao-aanpassingen en noodzakelijke externe inhuur.

De gemeentelijke bijdrage van Midden-Drenthe bedroeg in 2024 € 225.333.

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2024 € 2.204.000 en de bestemmingsreserve € 85.000. De financiële positie en het weerstandsvermogen van Stark worden als voldoende beoordeeld.

Communicatie/inwonersparticipatie

De voorstellen voor begroting en jaarstukken van Gemeenschappelijke Regelingen worden zoveel mogelijk gebundeld aangeleverd bij college en gemeenteraad.

Vervolg

Na bespreking en goedkeuring van de concept zienswijze in de commissie Zorg en Welzijn van 10 juni 2025 en de gemeenteraad van 26 juni 2025 ontvangt Stark de zienswijze van de gemeente Midden-Drenthe.

Bijlagen

- Beleidsbegroting 2026
- Jaarstukken 2024
- Raadsbrief afzien zienswijze
- Accountantsverslag

2026-2029

BELEIDS-BEGROTING

STARK

Ster in bedrijf

www.wijzijnstark.nl

STARK
Beleidsbegroting 2026-2029

Deze begroting dient gelezen te worden als programmabegroting in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Vastgesteld in het bestuur van Stark op 17 april 2025

Gemeenschappelijke Regeling Stark
Europaweg 30, 7903 TM Hoogeveen
Telefoon 0528 29 48 11

INHOUD

Voorwoord 3

2. Over Stark 4

3. Beleidsbegroting 6

3.1 Beleidsplan en beleidsindicatoren 7

3.1.1 Algemeen 7

3.1.2 WSW en Participatie- Beschut werk 7

3.1.2 Participatie- Trajecten en Bedrijfsvoering 8

3.2 Paragrafen 10

3.2.1 Weerstandscapaciteit en continuïteit 10

3.2.2 Risico's en bijzonderheden 11

3.2.3 Benodigd weerstandsvermogen 12

3.2.4 Kengetallen 12

3.2.5 Investeringen met een economisch nut 13

3.2.6 Financiering 13

3.2.7 Onderhoud kapitaalgoederen 14

3.2.8 Wet open overheid 14

3.2.9 Verbonden partijen 14

4. Financiële begroting 15

4.1 Uitgangspunten voor de begroting 16

4.2 Overzicht van baten en lasten 2026 17

4.2.1 Toelichting vooraf 17

4.2.2 Overzicht van baten en lasten 18

4.3 Meerjarenbegroting 2025-2028 23

5. Bijlagen 25

5.1 Meerjarenbegroting na gemeentelijke bijdrage 25

5.2 Geprognosticeerde balans 27

5.3 Gemeentelijke omzet en quasi-inbesteding 2026-2029 27

5.4 Overzicht gemeentelijke en rijksbijdrage 2026-2029 28

5.5 Verdeling taakvelden 29

VOORWOORD

Voor u ligt de begroting 2026 van Stark met een meerjarenraming tot en met 2029. We begroten realistisch en houden rekening met de wet- en regelgeving zoals het BBV, richtlijnen van de provincie en actuele ontwikkelingen in de branche.

Stark is een toonaangevend en modern sociaal ontwikkelbedrijf. Dat zijn wij voor onze medewerkers, de gemeenten en voor het bedrijfsleven. In deze begroting leggen wij u de financiële situatie uit voor 2026 en de jaren erna.

Wij focussen ons op onze talenten, die wij een passende plek op de arbeidsmarkt (willen) geven, met een passende financiële waardering. Wij zetten ons in voor omzetoptimalisatie en kostenbesparing waar het mogelijk is.

Wij zijn in 2025 in afwachting van de toekomstvisie voor Stark van onze drie deelnemende gemeenten. In deze begroting hebben wij nog geen inschatting kunnen maken van de financiële gevolgen die hieruit kunnen voortkomen.

Daarnaast zijn er in onze branche van sociale ontwikkelbedrijven veel ontwikkelingen gaande. Alle betrokken organisaties, inclusief het rijk, en partners houden zich bezig met een verbetering van de infrastructuur om sociale ontwikkelbedrijven een beter fundament te geven om het belangrijke werk voor onze doelgroepen voort te kunnen zetten.

De begroting voor 2026 laat een negatief resultaat zien voor gemeentelijke bijdrage van €942.000. Met een gemeentelijke bijdrage van € 942.000 verwachten we geen onttrekking nodig te zijn uit de algemene reserve.

Hoogeveen, 01 april 2025

R. Houthooft,
directeur

OVER STARK

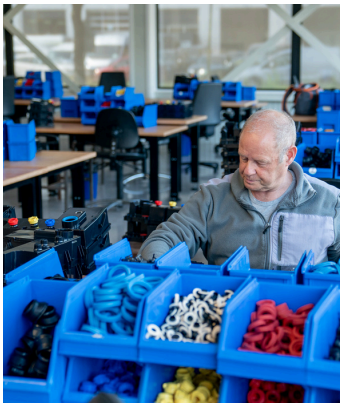

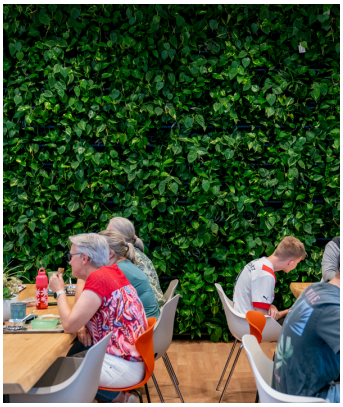
2. OVER STARK

Stark is een ontwikkelbedrijf die mensen van A naar B brengt. De A staat voor Afstand en de B voor Bijdrage. Kortom we brengen mensen van Afstand naar Bijdrage. Dit doen we voor mensen aan de basis van de arbeidsmarkt. Stark ontwikkelt mensen door werk.

Stark heeft brede kennis van de arbeidsmarkt en is een schakel tussen bedrijfsleven en medewerkers in gezamenlijkheid met de gemeenten, het UWV en het onderwijs.

@wijzijnstark @wijzijnstark @wijzijnstark

www.wijzijnstark.nl

BELEIDSBEGROTING

3. BELEIDSBEGROTING

Stark, het sociaal ontwikkelbedrijf van en voor de inwoners van de gemeenten Hoogeveen, Midden-Drenthe en De Wolden, geeft uitvoering aan de opdrachten van deze gemeenten zoals deze zijn vastgelegd in het Bedrijfsplan. In dit hoofdstuk nemen we u mee in de plannen voor 2026 met de daarbij behorende verplichte beleidsindicatoren. Dit hoofdstuk bevat eveneens de verplichte paragrafen vanuit de BBV.

3.1 BEDRIJFSPLAN EN BELEIDSINDICATOREN

3.1.1 Algemeen

De gespreksnotitie in de voorjaarsoverleggen tussen de besturen van de gemeenschappelijke regelingen en de gemeenteraden, vormt het kader voor deze begroting, samen met de voorschriften vanuit de BBV. In de gespreksnotitie zijn de inhoudelijke kansen en uitdagingen van Stark opgenomen.

3.1.2 WSW en Participatie – Beschut werk

Vanuit onze visie streven we naar een zo optimaal mogelijke deelname aan de arbeidsmarkt voor iedereen. Dit betekent voor onze SW medewerkers dat zij middels begeleid werken of een detacheringsplek bij een werkgever aan de slag kunnen of een plek krijgen bij ons op de binnen afdelingen, de groenvoorziening of bij onze staf afdelingen. In deze begroting 2026 gaan wij uit van de volgende aantallen medewerkers.

Beleidsbegroting 2026	SW	Beschut werk	Banenafspraak	Totaal
Hoogeveen	344	61	13	418
Midden-Drenthe	66	15	1	82
De Wolden	44	8	1	53
Overige gemeenten	49	2		51
Begeleid werken	50	-		50
Totaal per 1-1-2026	**553**	**86**	**15**	**654**

Beleidsbegroting 2026	SW	Beschut werk	Banenafspraak	Totaal
Hoogeveen	327	65	13	405
Midden-Drenthe	63	16	1	80
De Wolden	43	8	1	52
Overige gemeenten	46	2		48
Begeleid werken	48	-		48
Totaal per 31-12-2026	**527**	**91**	**15**	**633**

Het subsidieresultaat van Stark ziet er naar verwachting voor 2026 als volgt uit:

Subsidies resultaat (bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Rijksbijdrage	478	-731	307
Regeling nieuw beschut	-204	-145	-225
Banenafspraak	-121	-90	-111
Collectief vervoer	200	206	233
Totaal	**353**	**-760**	**204**

We ontvangen rijksbijdrage voor de kosten van de SW doelgroep en de gemeentelijke bijdrage ontvangen we voor de kosten van de beschutte werkplekken en de banenafspraak. Ook het collectief vervoer wordt gefinancierd uit de gemeentelijke bijdrage.

Het subsidieresultaat beschut werken is negatief geraamd in 2026. Dit is in lijn met de begroting 2025 en de jaarrekening 2024. Het negatieve subsidieresultaat geldt branche breed.

Zowel bij de personeelskosten beschut werken als bij de gemeentelijke bijdrage beschut werken houden we rekening met een loon- en prijscompensatie van 2% en een beperkte groei van het aantal plaatsen voor beschut werk van 6 medewerkers in 2026.

Banenafspraak
Het subsidieresultaat banenafspraak is negatief geraamd in 2026. Dit is in lijn met de begroting 2025 en de jaarrekening 2024.

3.1.2 Participatie – Trajecten en Bedrijfsvoering

Trajecten
Ook onze trajectdeelnemers proberen we door middel van diverse tools te ondersteunen om een weg (terug) te laten vinden naar werk. Het doel van deze trajecten is dat er werknemersvaardigheden opgebouwd worden, waardoor de deelnemers kunnen uitstromen naar regulier werk. Nadat het traject is afgerond, kunnen de gemeenten de deelnemers plaatsen op de arbeidsmarkt. Bij voorkeur direct aansluitend aan het traject.

Bedrijfsvoering
Stark heeft te maken met CAO stijgingen voor de medewerkers. Dit heeft zijn weerslag in de personeelskosten en de bedrijfskosten. Wij begroten realistische kosten en zetten ons in voor omzetoptimalisatie en kostenbesparing. Wij hebben geïnvesteerd in duurzame huisvesting, waardoor wij een passende huisvesting kunnen bieden aan onze medewerkers.

Als we kijken naar de kosten en baten van onze bedrijfsvoering, ziet het bedrijfsresultaat er als volgt uit voor 2026.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Bruto marge	6.809	6.413	6.251
Personeelskosten begeleidend personeel	-5.260	-4.653	-5.166
Afschrijvingskosten	-682	-673	-404
Huisvestingskosten	-492	-396	-856
Indirecte productiekosten	-678	-581	-592
Beheerskosten	-486	-446	-503
Financiële lasten	-505	-502	-349
Bedrijfsresultaat	**-1.295**	**-838**	**-1.619**

Het bedrijfsresultaat geeft een indicatie of wij in staat zijn om de begeleidingskosten en overheadlasten te kunnen dragen door de brutomarge, zonder een subsidiebijdrage. Het resultaat in 2026 is negatiever dan de beleidsbegroting 2025 Het verwachte resultaat over 2026 is in lijn met de realisatie over 2024, exclusief de incidentele baten en lasten.

De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met een dalende bruto marge. Vanaf 2025 werken we aan een stijging van de netto toegevoegde waarde per uur van de productie. Dit doen we door efficiënter te gaan werken en door langlopende productie orders met een groot volume. De ontwikkelmogelijkheden voor onze medewerkers blijven hierbij centraal staan.

Wij richten ons op stabilisatie in de detacheringsomzet. De krimp in de SW populatie zorgt ervoor dat het moeilijk is om deze omzet op een stabiel niveau te houden. We blijven hierbij zoeken naar de mogelijkheden in het bedrijfsleven, bijvoorbeeld voor (de uitbreiding van) werkplekken op locatie. Nieuwe instroom vanuit de deelnemende gemeenten is gewenst om deze omzet te kunnen stabiliseren.

Als organisatie richten we er ons op om zo kostenefficiënt als mogelijk te werken.
De kosten van het begeleidend personeel zijn het grootste deel van onze kosten. Hierin blijft het bewegen tussen een optimale bezetting qua kosten aan de ene kant en de juiste begeleiding voor de ontwikkeling en productiviteit van onze medewerkers.

3.2 PARAGRAFEN

In dit hoofdstuk zijn de verplichte paragrafen opgenomen volgens de artikelen 9 en 26 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

3.2.1 Weerstandscapaciteit en continuïteit

De weerstandscapaciteit van Stark bestaat uit een algemene bedrijfsreserve. In onderstaande tabel wordt het verloop van deze reserve weergegeven.

Weerstandsvermogen (bedragen x € 1.000)	Algemene reserve	Bestemde reserve	Totaal eigen vermogen
Stand per 1-1-2021	1.505	0	1.505
Dotatie	699	401	1.100
Stand per 1-1-2022	2.204	401	2.605
Onttrekking	0	-84	-84
Stand per 1-1-2023	2.204	317	2.521
Onttrekking	0	-54	-54
Stand per 1-1-2024	2.204	263	2.467
Onttrekking	0	-178	-178
Stand per 1-1-2025	2.204	85	2.289
Onttrekking	0	0	0
Stand per 1-1-2026	2.204	0	2.204
Onttrekking	0	0	0
Stand per 1-1-2027	2.204	0	2.204
Onttrekking	0	0	0
Stand per 31-12-2027	2.204	0	2.204
Onttrekking	0	0	0
Stand per 31-12-2028	2.204	0	2.204
Onttrekking	0	0	0
Stand per 31-12-2029	2.204	0	2.204

Onze algemene reserve zetten we in om risico's en incidentele uitgaven op te kunnen vangen. Hierover meer in de paragraaf 3.2.2 Risico's en bijzonderheden en 3.2.3 Benodigd weerstandsvermogen. Indien de algemene reserve is uitgeput worden op grond van de Gemeenschappelijke Regeling Stark de tekorten van Stark gedekt door de deelnemende gemeenten. De deelnemende gemeenten zijn verantwoordelijk voor de continuïteit. Daarmee is de continuïteit van de organisatie gewaarborgd.

De bestemde reserve welke in 2021 is gevormd, diende ter dekking van voorziene eenmalige kosten welke anders de gemeentelijke bijdrage in de exploitatie zou verhogen. De voorziene kosten in de bestemde reserve bestaan uit incidentele kosten voor de nieuwbouw, niet zijnde kapitaallasten, voor bijvoorbeeld adviseurs, projectmanagement en verhuiskosten (€ 401.000). In 2024 is de nieuwe huisvesting opgeleverd. In 2025 worden de laatste financiële zaken omtrent de nieuwhuisvesting afgewikkeld en wordt ook de bestemde reserve afgewikkeld. Vanaf 2026 is hiervoor geen bestemde reserve meer noodzakelijk.

3.2.2 Risico's en bijzonderheden

In deze paragraaf bespreken we de risicoanalyse. Er kunnen algemene risico's zijn, waar iedere organisatie mee te maken krijgt, risico's welke af te dekken zijn door verzekeringen, risico's waar beheersmaatregelen voor te treffen zijn en risico's waarop de organisatie geen invloed heeft. Ook is niet aan ieder risico direct een waarde te koppelen. Een risico betekent niet dat het ook gaat gebeuren. Bij een risico waar enigszins een waarde aan te koppelen is, is het risicobedrag: kans x effect/impact.

In onderstaande tabel is deze berekening weergegeven.

Risico (bedragen x € 1.000)	Kans	Impact	Risico bedrag
Rijksbijdrage	middel	pm	pm
Toekomstvisie	hoog	pm	pm
Omzetderving	middel	-453	-227
Bedrijfsvoering	hoog	-206	-155
Totaal		**-659**	**-381**

Rijksbijdrage

In de branche van sociale ontwikkelbedrijven zijn veel ontwikkelingen gaande. In samenwerking met alle betrokken partijen worden naar verwachting extra gelden beschikbaar gesteld voor het verbeteren van de infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Medio 2025 wordt hierover besluitvorming door het rijk verwacht. Als na positieve besluitvorming door het rijk, deze middelen worden toegewezen aan Stark dan betekent dit structureel een extra rijksbijdrage per jaar. Deze middelen zijn nog niet opgenomen in deze begroting en vormen een positief risico in deze begroting.

Toekomstvisie

Zoals al eerder aangegeven vormen onze drie deelnemende gemeenten in 2025 een toekomstvisie voor Stark. Mogelijk leidt deze visie tot organisatorische wijzigingen en een andere budgetverdeling. Besluitvorming hierover wordt verwacht in de tweede helft van 2025. De uitkomsten vormen een risico in deze begroting. De financiële impact is op moment van schrijven, nog niet te bepalen.

Minder omzet

Het ziekteverzuim binnen Stark is fors. Deze ligt op het niveau van de gehele branche. We zien door de vergrijzing van onze medewerkers dat het langdurige ziekteverzuim lastig te reguleren is. Wij houden in de begroting rekening met dit hoge ziekteverzuim. Met name bij detachering heeft een hoog ziekteverzuim een lagere omzet als gevolg. Mocht het ziekteverzuim verder stijgen dan bestaat er een risico op minder omzet. Daarnaast is door het ouder worden van de doelgroep het risico op extra uitstroom en hierdoor bestaat een additioneel risico op minder omzet.

Bedrijfsvoering

Wij constateren een grotere kostenstijging voor ondersteunend personeel als gevolg van de wijzigingen in de cao SGO. Deze kosten stijging vormen een risico.

3.2.3 Benodigd weerstandsvermogen

De algemene reserve per 1 januari 2026 bedraagt € 2.204.000. Als we het risicobedrag afzetten als ratio van het beschikbaar vermogen, ziet dat er als volgt uit:

Waardering weerstandsvermogen (bedragen x € 1.000)	Risicobedrag (kans x impact)
Potentiële risico's:	
Rijksbijdrage	pm
Toekomstvisie	pm
Omzetderving	227
Bedrijfsvoering	155
Benodigd weerstandsvermogen	*381*
Beschikbaar weerstandsvermogen	*2.204*
Ratio weerstandsvermogen	**5,78**
Waardering weerstandsvermogen	**goed**

3.2.4 Kengetallen

Onderstaande kengetallen zijn er op gericht om op eenvoudige wijze inzicht te geven in de financiële positie (en het verloop daarvan) van Stark.

Financiële kengetallen	Beleids begroting 2026	Beleids begroting 2025	Verschil
Netto schuldquote	54,33%	55,93%	-1,60%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	54,33%	55,93%	-1,60%
Solvabiliteitsratio	11,50%	10,95%	0,55%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Stark in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

3.2.5 Investeringen met een economisch nut

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen.

3.2.6 Financiering

Op grond van de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) wordt jaarlijks een treasuryparagraaf in de begroting toegevoegd. Het algemene beleid betreffende de uitvoering van de treasuryfunctie is neergelegd in het treasurystatuut. Het treasurybeleid is gericht op het minimaliseren van de financiële risico's en binnen de geldende kaders een zo optimaal mogelijk rendement te behalen.

Onderstaande tabel geeft de begrote omvang van de kasgeldlimiet weer.

Kasgeldlimiet (* € 1.000)		Beleids begroting 2026	Beleids begroting 2025
	Omvang van de begroting per 1 januari (= grondslag)	29.876	27.360
	Omvang kasgeldlimiet		
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**		
	in procenten van de grondslag	8,20%	8,20%
	in een bedrag	2.450	2.244
2.	**Omvang vlottende korte schuld**		
	Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0	0
	Schuld in rekening-courant	0	0
	Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	0	0
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0
3.	**Vlottende middelen**		
	Contante in kas	0	0
	Tegoeden in rekening-courant	166	173
	Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	0	0
4.	**Toets kasgeldlimiet**		
	Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-166	-173
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	2.450	2.244
	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-) (1 - 4)	2.616	2.417

De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen, conform de wet fido, niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel is de berekening van de renterisiconorm weergegeven.

Renterisiconorm (* € 1.000)		Beleids begroting 2026	Beleids begroting 2025
Basisgegevens			
1.	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0
2.	Betaalde aflossingen	500	500
3.	Renterisico (1 + 2)	500	500
4.	Renterisiconorm	5.975	5.472
5a.	Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	5.475	4.972
5b.	Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)	0	0
Berekening renterisiconorm			
4a.	Totale lasten op de begroting	29.876	27.360
4b.	Het bij Ministeriële regeling vastgestelde %	20%	20%
4.	Renterisiconorm (4a x 4b/100)	5.975	5.472

3.2.7 Onderhoud kapitaalgoederen

Voor de huisvesting wordt vanaf 2025 rekening gehouden met een meerjarig onderhoudsplan. Er is een inschatting gemaakt van de benodigde voorziening voor groot onderhoud. Jaarlijks wordt een dotatie gedaan in deze voorziening ter hoogte van € 111.000. Met de huidige kennis schatten we in dat deze jaarlijkse dotatie aan de voorziening voldoende is om de komende 10 tot 20 jaar te kunnen investeren in groot onderhoud.

3.2.8 Wet open overheid

In de Wet open overheid (Woo) wordt beoogd dat bestuursorganen zowel actief als op verzoek zoveel mogelijk informatie verstrekken. Stark verstrekt naast informatie op verzoek, ook actief informatie bijvoorbeeld in de vorm van de jaarstukken en besluiten van het bestuur. Deze informatie wordt gedeeld op de website van Stark. Er is een contactpersoon benoemd, waar informatieverzoeken kunnen worden gedaan. Informatie wordt op een gestructureerde manier bewaard binnen de organisatie.

3.2.9 Verbonden partijen

Stark participeert in Stark Sales en Participation BV. (SSP BV). SSP BV is een moedermaatschappij van twee deelnemingen. In onderstaand overzicht zijn deze deelnemingen weergegeven. Stark-Flex BV en PVA BV zijn personeels-BV's.

Overzicht deelnemingen SSP B.V.	
Naam en jaar van oprichting	**Belang SSP**
Stark-Flex B.V. (2007)	100%
PVA B.V. (2010)	100%

FINANCIËLE BEGROTING

4. FINANCIËLE BEGROTING

De financiële begroting bestaat uit de baten en lasten van 2026 en een toelichting daarop. Daarnaast wordt er inzage gegeven in de meerjarenraming over de jaren 2027 tot en met 2029.

4.1 UITGANGSPUNTEN VOOR DEZE BEGROTING

Bij het opstellen van deze begroting zijn de volgende documenten als uitgangspunt genomen:

- de beleidsbegroting 2025 van Stark;
- de beheersbegroting 2025, zoals die op 6 februari 2025 in het bestuur is vastgesteld.

Overige uitgangspunten in de begroting zijn:

- de verwachtingen voor 2026 op basis van de op dit moment bekende feiten en omstandigheden;
- het volume SW 2026 in arbeidsjaren (aja) wordt gebaseerd op de verwachte eindstand voor het jaar 2025, geen nieuwe instroom en een uitstroom van circa 3% tot 5% per jaar vanwege natuurlijk verloop;
- aantal plaatsingen beschut werk in het kader van de Participatiewet is gebaseerd op taakstellingen en prognoses van het rijk en is gelijk gehouden aan de mogelijke groei van 2025;
- de grondslag voor de bepaling van de rijksbijdrage Stark is de septembercirculaire van 2024. Het macrobudget SW uit de circulaire is gecorrigeerd met een LPO-compensatie van 2,5%. Dit betreft een schatting, de werkelijke rijksbijdrage volgt in de meicirculaire 2026;
- Er is geen rekening gehouden met impulsgelden;
- er is een inschatting gemaakt van een salarisverhoging SW, jaarlijks per 1 januari van 2%. Daarnaast is rekening gehouden met een krimp in aantal medewerkers van 3% tot 5% per jaar;
- de medewerkers beschut werk worden verloond vanuit Stark Flex BV en volgens de cao Aan de Slag, er is rekening gehouden met een salarisverhoging, jaarlijks per 1 januari van 2%.
- Er is rekening gehouden met een gemiddeld loonkostensubsidie van 57,5% voor de medewerkers beschut werk. Een eventuele forfaitaire loonkostensubsidie van 70% zou een positief effect hebben van € 350.000,-;
- de begeleidende medewerkers worden verloond vanuit PVA BV en volgens de cao WSGO, er is rekening gehouden met een salarisverhoging, jaarlijks per 1 januari van 2%;
- er wordt ingezet op stabilisatie van de detacheringsplekken en omzet, de komende jaren tegen loonwaarde en een prijsindexatie van 3% per jaar;
- eenzelfde niveau in de gemeentelijke omzet trajecten Participatiewet ten opzichte van de trajectenomzet van de afgelopen jaren;.
- gelijkblijvend niveau in de gemeentelijke groenomzet met een kleine groei bij externen;
- een stijgende de omzet binnen afdelingen ten opzichte van de afgelopen jaren i.v.m. een toenemende netto toegevoegde waard per uur van €3,00 naar €5,00 per uur in 2026. Uiteindelijk moet deze doorstijgen naar €6,50 per uur in 2029;

4.2 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2026

4.2.1 Toelichting vooraf

Raamovereenkomst Stark
De raamovereenkomst Stark 2019-2025 geeft aan dat de gemeentelijke bijdrage wordt samengesteld uit het exploitatietekort minus de verwachte rijksbijdrage gebaseerd op de taakstelling (het subsidieresultaat). Voor 2026 en verder zijn we uitgegaan van een gelijke systematiek.

Voor de verdeling van het hiervoor genoemde exploitatietekort hanteert Stark een verdeling op basis van het aantal aja per gemeente. Deze verdeling wordt toegelicht in paragraaf 5.4.

Weergave staat van baten en lasten
De staat van baten en lasten in paragraaf 4.2.2. is opgesteld conform de richtlijnen uit de BBV. In bijlage 5.1 wordt de staat van baten en lasten 2026 inclusief de meerjarenraming weergegeven in een exploitatie- en subsidieresultaat, het resultaat na gemeentelijke bijdrage in de exploitatie en eventuele onttrekking aan de algemene bedrijfsreserve.

4.2.2 Overzicht van baten en lasten

In onderstaand overzicht worden de baten en lasten van de beleidsbegroting 2026 in vergelijking met de beleidsbegroting 2025 en jaarrekening 2024 weergegeven. Het overzicht van baten en lasten is exclusief de gemeentelijke bijdrage in de exploitatie.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
a. Bruto marge	6.809	6.413	6.251
Personeelskosten begeleidend personeel	5.260	4.653	5.166
Afschrijvingskosten	682	673	404
Huisvestingskosten	492	396	856
Indirecte productiekosten	678	581	592
Beheerskosten	486	446	503
Financiële lasten	505	502	349
Incidentelelasten	0	0	337
b. Overige bedrijfskosten	8.104	7.251	8.206
Bedrijfsresultaat (a-b)	-1.295	-838	-1.956
Rijksbijdrage	19.900	18.629	20.085
Begeleidingsvergoeding regeling nieuw beschut	864	730	0
Loonkostensubsidie regeling nieuw beschut	1.481	1.065	1.932
Loonkostensubsidie banen afspraak	124	107	103
Bijdrage collectief vervoer	200	206	233
c. Subsidies	22.568	20.737	22.353
Loonkosten SW	19.422	19.360	19.779
Loonkosten regeling nieuw beschut	2.549	1.941	2.157
Loonkosten banen afspraak	245	196	213
d. Kosten	22.216	21.497	22.149
Subsidieresultaat (c-d)	353	-760	204
Totaal resultaat	-942	-1.598	-1.752
Gemeentelijke bijdrage	942	1.598	1.752
Saldo algemene bedrijfsreserve	0	0	0

Toelichting op de begroting

Brutomarge
De brutomarge bestaat uit de bruto omzet verminderd met de inkoopwaarde van de omzet. In onderstaand overzicht wordt dit weergegeven.

Brutomarge (bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Werkwinkel	**3.686**	**3.527**	**3.420**
Detachering	3.328	3.172	3.117
Trajecten	77	75	55
Instroomhal	281	280	249
Binnenafdelingen	**1.249**	**1.076**	**771**
Productie	1.190	997	710
Horeca	24	12	0
Schoonmaak	35	68	62
Groen	**1.695**	**1.627**	**1.846**
Groen Midden-Drenthe	1.283	1.557	1.588
Werkmaat	412	70	258
Overige	**179**	**184**	**213**
Totaal	**6.809**	**6.413**	**6.251**

Gemeentelijke omzet
In onderstaand overzicht wordt de gemeentelijke omzet weergegeven.

Gemeentelijke omzet (bedragen * € 1.000)	Totaal	Hoogeveen	Midden-Drenthe	De Wolden	Niet-gemeenten
Werkwinkel	**3.688**	**1.182**	**104**	**297**	**2.105**
Detachering	3.328	984	0	262	2.082
Trajecten	77	13	46	3	15
Instroomhal	283	185	58	32	8
Binnenafdelingen	**1.481**	**84**	**0**	**6**	**1.391**
Productie	1.316	72	0	0	1.244
Horeca	120	12	0	6	102
Schoonmaak	45	0	0	0	45
Groen	**1.958**	**28**	**1.342**	**0**	**588**
Groen Midden-Drenthe	1.389	0	1.342	0	47
Werkmaat	569	28	0	0	541
Overige	**179**	**0**	**0**	**0**	**179**
Totaal	**7.307**	**1.294**	**1.446**	**303**	**4.263**

De omzet van Stark komt voor een substantieel deel tot stand door opdrachten van de deelnemende gemeenten.

De omzet van de deelnemende gemeenten zal naar verwachting over 2026 € 3.044.000 bedragen, een positieve afwijking ter hoogte van € 280.000 ten opzichte van de beleidsbegroting 2025. Voornamelijk is dit toe te wijzen aan de detacheringsomzet van Gemeente De Wolden.

Met de huidige uitgangspunten in deze begroting is er voldoende ruimte om quasi-inbesteding voor onze gemeenten bij Stark mogelijk te maken. De totale omzet vanuit gemeenten bestaat uit de rijksbijdrage, de gemeentelijke bijdrage voor beschut werken, BAB en collectief vervoer en de gemeentelijke omzet in de brutomarge.

Quasi inbesteden 80%-20% regelgeving (bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Totaal omzet vanuit gemeenten	23.886	22.991	24.932
Totaal omzet niet zijnde gemeenten	4.263	4.013	3.573
% van de omzet niet zijnde gemeenten	15%	15%	13%

Gemeentelijke bijdrage Beschut en vervoer
In onderstaand overzicht worden de posten gemeentelijke bijdrage beschut werk, collectief vervoer en loonkostensubsidie banenafspraken weergegeven.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Regeling nieuw beschut	2.344	1.795	1.932
Banenafspraak	124	107	103
Collectief vervoer	200	206	233
Totaal	**2.669**	**2.108**	**2.267**

Rijksbijdrage
In onderstaand overzicht wordt de rijksbijdrage weergegeven voor de SW doelgroep.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Rijksbijdrage WSW	19.900	18.629	20.085
Totaal	**19.900**	**18.629**	**20.085**

De rijksbijdrage van 2026 is bepaald op basis van de septembercirculaire 2024 gecorrigeerd met een ingeschatte loon- en prijscompensatie van 2,5%.

Personeelskosten begeleidend personeel
In onderstaand overzicht worden de personeelskosten voor het begeleidend personeel weergegeven.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Loonkosten Ambtenaren	164	329	377
Personeel van derden	5.062	4.267	4.740
overige secundaire personeelslasten	33	0	11
Totaal	**5.260**	**4.596**	**5.127**

De stijging in personeelskosten ten opzichte van de voorgaande begroting is ontstaan door indexering van de loonkosten met 2%.
Zoals al eerder aangegeven heeft de doelgroep een grotere begeleidingsbehoefte. Daarnaast is het bij verschillende rollen niet mogelijk om verder af te schalen in de ondersteuning.

Loonkosten SW en Beschut werken
In onderstaand overzicht worden de personeelskosten SW en Beschut werken weergegeven.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Loonkosten SW	17.638	17.501	18.060
Vorming en opleiding	68	77	81
Geneeskundige zorg en arbo	190	214	195
Reiskosten	401	456	416
Kosten werkkleding	38	29	33
Secundaire personele lasten	251	309	179
Begeleid Werken	1.082	1.028	1.066
Beschut Werken	2.549	1.941	2.157
Totaal	**22.216**	**21.554**	**22.188**

In de loonkosten SW is voor 2026 rekening gehouden met een loonstijging van 2%. Daarnaast houden we rekening met 3% krimp in fte. Voor het begeleid werken houden we rekening met een kleine krimp in fte en een jaarlijkse prijsstijging in de loonkostensubsidie. Voor wat betreft het beschut werk verwachten we een jaarlijkse groei in het aantal werkplekken en houden we eveneens rekening met een loonstijging van 2%. In alle overige kosten is rekening gehouden met krimp en prijsindexering.

Overige bedrijfskosten
In onderstaand overzicht worden de overige bedrijfskosten weergegeven.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2025	Realisatie 2024
Afschrijvingskosten	682	673	404
Huisvestingskosten	492	396	856
Indirecte productiekosten	678	581	592
Beheerskosten	486	446	503
Financiële lasten	505	502	349
Incidentelelasten	0	0	337
Totaal	**2.844**	**2.598**	**3.041**

In 2024 is het nieuwe pand opgeleverd De afschrijvingskosten in 2026 betreffen een volledig jaar, en zijn daardoor hoger dan 2024. Dit geldt ook voor de financiële lasten, dit betreffen de rentelasten van de financiering van de nieuwbouw.

De huisvestingskosten dalen ten opzichte van de realisatie in 2024. Voor het nieuwe pand wordt in 2025 een dotatie gedaan aan de voorziening groot onderhoud. Daarnaast wordt een besparing verwacht op de energielasten.

De indirecte productiekosten houden verband met de brutomarge. We verwachten dat in 2026 meer transport nodig is door de toename aan orders.

Ook bij de beheerskosten voeren wij zoveel als mogelijk een kostenoptimalisatie door. Er is rekening gehouden met prijsindexering van leveranciers van 3%.

4.3 MEERJARENBEGROTING 2026-2029

In onderstaand overzicht wordt de meerjarenbegroting weergegeven.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2027	Beleids-begroting 2028	Beleids-begroting 2029
Bruto omzet	7.307	7.512	7.682	7.916
Overige opbrengsten	0	0	0	0
Rijksbijdrage	19.900	19.391	19.283	18.979
Begeleidingsvergoeding regeling nieuw beschut	864	863	863	870
Loonkostensubsidie regeling nieuw beschut en	1.605	1.637	1.670	1.703
Bijdrage collectief vervoer	200	206	212	219
Totaal Baten	**29.876**	**29.609**	**29.709**	**29.687**
Inkoopwaarde van de Omzet	498	521	543	568
Personeelskosten begeleidend personeel	5.260	5.362	5.465	5.571
Personeelskosten SW & Beschut werken	22.216	21.915	21.770	21.419
Afschrijvingskosten	682	682	682	682
Huisvestingskosten	492	518	545	575
Indirecte productiekosten	678	700	721	783
Beheerskosten	486	500	514	529
Financiële lasten	505	505	505	505
Incidentelelasten	0	0	0	0
Totaal Lasten	**30.817**	**30.703**	**30.745**	**30.632**
Resultaat	**-942**	**-1.094**	**-1.036**	**-945**
Gemeentelijke bijdrage	**942**	**1.094**	**1.036**	**945**
Mutatie algemene reserve	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting op de meerjarenbegroting

In de meerjarenbegroting zijn de volgende ontwikkelingen afwijkend van de meerjarenbegroting van voorgaand begrotingsjaar:

- In de personeelskosten van de CAO WSW en Aan de Slag is rekening gehouden met een geschatte loonstijging van 2%, bij de CAO Ambtenaren en WSGO met een stijging van 2%;
- In de bedrijfskosten is rekening gehouden met een geschatte prijsstijging voor de jaren 2026-2029 3% per jaar.
- Er zijn geen incidentele baten en lasten voorzien met dekking uit de reserves voor de jaren 2026-2029. De bestemde reserve is afgewikkeld in 2025;
- Conform het bestuursbesluit van 18 februari 2022 is er rekening gehouden met een dotatie aan een voorziening groot onderhoud ten behoeve van het nieuwe pand;

BIJLAGEN

5. BIJLAGEN

5.1 MEERJARENBEGROTING NA GEMEENTELIJKE BIJDRAGE EXPLOITATIE

In onderstaand overzicht wordt de meerjarenbegroting uit paragraaf 4.3 weergegeven in een bedrijfsresultaat, exploitatieresultaat, subsidieresultaat en een resultaat na gemeentelijke bijdrage in de exploitatie en onttrekking uit de algemene bedrijfsreserve en bestemde reserve:

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2027	Beleids-begroting 2028	Beleids-begroting 2029
a. Bruto marge	6.809	6.991	7.139	7.348
Personeelskosten begeleidend personeel	5.260	5.362	5.465	5.571
Afschrijvingskosten	682	682	682	682
Huisvestingskosten	492	518	545	575
Indirecte productiekosten	678	700	721	783
Beheerskosten	486	500	514	529
Financiële lasten	505	505	505	505
Incidentelelasten	0	0	0	0
b. Overige bedrijfskosten	8.104	8.267	8.433	8.645
Bedrijfsresultaat (a-b)	-1.295	-1.276	-1.294	-1.297
Rijksbijdrage	19.900	19.391	19.283	18.979
Begeleidingsvergoeding regeling nieuw beschut	864	863	863	870
Loonkostensubsidie regeling nieuw beschut	1.481	1.510	1.541	1.571
Loonkostensubsidie banen afspraak	124	127	129	132
Bijdrage collectief vervoer	200	206	212	219
c. Subsidies	22.568	22.097	22.028	21.771
Loonkosten SW	19.422	19.065	18.863	18.454
Loonkosten regeling nieuw beschut	2.549	2.600	2.652	2.705
Loonkosten banen afspraak	245	250	255	260
d. Kosten	22.216	21.915	21.770	21.419
Subsidieresultaat (c-d)	353	182	258	352
Totaal resultaat	-942	-1.094	-1.036	-945
Gemeentelijke bijdrage	942	1.094	1.036	945
Saldo algemene bedrijfsreserve	0	0	0	0

In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de brutomarge per categorie nader toegelicht.

(bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2027	Beleids-begroting 2028	Beleids-begroting 2029
Werkwinkel	**3.686**	**3.720**	**3.722**	**3.776**
Detachering	3.328	3.351	3.342	3.384
Trajecten	77	80	82	84
Instroomhal	281	289	298	307
Binnenafdelingen	**1.249**	**1.333**	**1.413**	**1.502**
Productie	1.190	1.278	1.361	1.453
Horeca	24	25	25	26
Schoonmaak	35	31	26	23
Groen	**1.695**	**1.753**	**1.814**	**1.875**
Groen Midden-Drenthe	1.283	1.327	1.372	1.418
Werkmaat	412	426	442	458
Overige	**179**	**184**	**190**	**196**
Totaal	**6.809**	**6.991**	**7.139**	**7.348**

Bij de binnen afdelingen is rekening gehouden met een stijging van de netto toegevoegde waarde per uur. De brutomarge stijgt hierdoor. De daling van het aantal medewerkers wordt opgevangen door opdrachten met deze hogere brutomarge en door meer efficiëntie in de werkzaamheden.

Bij de groenvoorziening is rekening gehouden met een lichte inflatiegroei in de omzet per jaar.

Bij de detacheringen is rekening gehouden met een nagenoeg gelijke omzet per jaar. De brutomarge stijgt licht door prijsindexatie van 3%. Het omzet effect van de daling van het aantal medewerkers wordt hierdoor opgevangen.

Bij de trajecten is rekening gehouden met een gelijke omzet per jaar.

5.2 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

In onderstaand overzicht wordt de geprognosticeerde balans weergegeven:

(bedragen * € 1.000)	Per 31-12-2025	Per 31-12-2026	Per 31-12-2027	Per 31-12-2028	Per 31-12-2029
Vaste activa	15.235	14.762	14.289	13.816	13.343
Vlottende activa	4.317	4.317	4.317	4.317	4.317
Totaal Activa	**19.552**	**19.079**	**18.606**	**18.133**	**17.660**
Eigen vermogen	2.204	2.204	2.204	2.204	2.204
Voorzieningen	111	222	333	444	555
Langlopende schulden	14.325	13.825	13.325	12.825	12.325
Kortlopende schulden	2.912	2.912	2.912	2.912	2.912
Totaal Passiva	**19.552**	**19.163**	**18.774**	**18.385**	**17.996**

Vanaf 2024 is rekening gehouden met de aanschaf van een nieuw pand welke we financieren met een hypothecaire lening. Vanaf 2025 doteren we jaarlijks een bedrag aan de voorziening groot onderhoud.

5.3 GEMEENTELIJKE OMZET EN QUASI-INBESTEDING 2026-2029

Zoals genoemd in de financiële toelichting op de gemeentelijke omzet is er voldoende ruimte om omzet voor derden uit te voeren. Onze gemeenten kunnen gebruik blijven maken van quasi-inbesteding bij Stark. De norm verhouding bedraagt 80% - 20%. In onderstaande tabel wordt weergegeven wat de verhouding is tussen de omzet vanuit gemeenten (inclusief de rijksbijdrage) ten opzichte van de omzet voor derden voor de komende jaren.

Quasi inbesteden 80%-20% regelgeving (bedragen * € 1.000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2027	Beleids-begroting 2028	Beleids-begroting 2029
Totaal omzet vanuit gemeenten	23.886	23.614	23.519	23.222
Totaal omzet niet zijnde gemeenten	4.263	4.383	4.482	4.618
% van de omzet niet zijnde gemeenten	15%	16%	16%	17%

5.4 OVERZICHT GEMEENTELIJKE EN RIJKSBIJDRAGEN 2026-2029

Algemeen

Het negatieve resultaat van de exploitatie van Stark wordt bijgedragen door de deelnemende gemeenten. De verdeling wordt bepaald aan de hand van het aantal Aja werkzaam bij Stark per gemeente. Er wordt een bonuskorting verrekend van 6% van de omzet die elke gemeente besteedt bij Stark.

Bijdrage in exploitatie 2026

In onderstaand overzicht wordt de berekening van 2026 van de gemeentelijke bijdrage weergegeven.

Rijksbijdrage en gemeentelijke bijdrage Beleidsbegroting 2026						
ıragen * € 1.000)	Aja	Gemeentelijke bijdrage	Bonus per gemeente	Correctie bonus per gemeente	Gemeentelijke bijdrage na correctie bonus	Rijksbijdrage
Hoogeveen	328	707	-78	137	767	19.900
Midden-Drenthe	68	147	-87	29	89	
De Wolden	41	87	-18	17	86	
Totaal	437	942	-183	183	942	19.900
Overig (buitengemeenten)	54					
Totaal	491					20.842

Bijdrage in exploitatie meerjarenraming

In onderstaand overzicht wordt de verdeling van de gemeentelijke bijdrage per jaar weergegeven.

Gemeentelijke bijdrage (bedragen * € 1000)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2027	Beleids-begroting 2028	Beleids-begroting 2029
Hoogeveen	767	879	840	767
Midden-Drenthe	89	112	100	88
De Wolden	86	102	96	90
Totaal	**942**	**1.094**	**1.036**	**945**

SW per gemeente (in aja)	Beleids-begroting 2026	Beleids-begroting 2027	Beleids-begroting 2028	Beleids-begroting 2029
Hoogeveen	328	316	306	297
Midden-Drenthe	68	66	62	62
De Wolden	41	40	38	38
Overige	54	52	49	46
Totaal	**491**	**474**	**455**	**443**

5.5 VERDELING TAAKVELDEN

Taakveld 0.4 Overhead

De overheadkosten bestaan uit de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Het onderstaande overzicht laat een weergave zien van het taakveld 0.4 Overhead**.**

(bedragen * € 1.000)	Beleids begroting 2026	Beleids begroting 2025	Verschil	Realisatie 2024
Bruto omzet	179	173	6	184
Overige opbrengsten	0	0	0	5
Incidentele baten	0	0	0	0
Waarderingscorrectie deelnemingen	0	0	0	0
Totaal Baten	**179**	**173**	**6**	**188**
Inkoopwaarde van de omzet	0	0	0	0
Personeelskosten begeleidend personeel	2.050	2.218	168	2.477
Afschrijvingskosten	109	111	3	162
Huisvestingskosten	98	79	-19	71
Indirecte productiekosten	0	0	0	0
Beheerskosten	486	446	-40	700
Incidentele lasten	0	0	0	178
Financiële lasten	101	100	-1	349
Totaal Lasten	**2.845**	**2.955**	**110**	**3.937**
Saldo van baten en lasten	**-2.666**	**-2.782**	**116**	**-3.749**
Toevoeging(-) en onttrekking(+) aan reserves	0	0	0	178
Resultaat	**-2.666**	**-2.782**	**116**	**-3.571**

Bruto omzet

De bruto omzet is een doorbelasting van de werkzaamheden en kosten van de ondersteunende afdelingen aan de deelnemingen.

Personeelskosten begeleiding overhead

De ondersteunende afdelingen, waaronder Directie, Communicatie, Finance, HRM advies en administratie, Facilitaire zaken en huisvesting, Inkoop en ICT worden gerekend als overhead.

Afschrijvingskosten

Dit betreft de afschrijving van de middelen voor de ondersteunende afdelingen zoals inventaris, huisvesting en ICT middelen.

Huisvestingskosten
In totaal is 20% van de huisvesting ten behoeve van de overhead, hierbij is gekeken naar oppervlakte en naar kosten met betrekking tot de kantoren.

Indirecte productiekosten
Alle directe en indirecte productiekosten zijn ten behoeve van het primaire proces en vallen niet onder het taakveld Overhead.

Beheerskosten
Alle beheerskosten komen ten laste van de overhead. Dit betreft o.a. reclame en communicatie, telefonie, abonnementen en kosten voor automatisering.

Financiële lasten
De financiële lasten hebben betrekking op de financiering van de huisvesting. Van deze lasten wordt 20% toegerekend aan de overhead.

2024

JAAR-VERSLAG

STARK

Ster in bedrijf

www.wijzijnstark.nl

STARK
Jaarstukken 2024

J. Westendorp
Voorzitter

M. Turksma
Secretaris

Handtekening

Handtekening

03 april 2025

Europaweg 30
7903 TM Hoogeveen

SAMENVATTING

Het resultaat van Stark over 2024 is nihil, dit is gelijk aan de begroting en inclusief een ontvangen gemeentelijke bijdrage van € 1.752.000. De gemeentelijke bijdrage was begroot op €1.983.000 en is daarmee € 231.000 lager dan begroot.

Stark is een sociaal ontwikkelbedrijf dat dagelijks werkt aan het ondersteunen van medewerkers en trajectdeelnemers in hun ontwikkeling. Dit doen we met een team van deskundige coaches, praktijkbegeleiders en stafmedewerkers, en in samenwerking met gemeenten, het regionale bedrijfsleven en opleiders. We richten ons op het ontdekken van talenten en het creëren van kansen voor iedereen, met oog voor duurzame inzetbaarheid en de behoeften van de arbeidsmarkt.

We kijken met aandacht naar de talenten en ontwikkelmogelijkheden en zoeken naar kansen voor iedereen. We hebben aandacht voor de wereld om ons heen als het gaat om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, en ook kijken we aandachtig naar duurzame inzetbaarheid. Als de medewerker echt aandacht krijgt die hij of zij verdient, helpt dat in het proces naar een zo regulier mogelijke arbeidsplek, daar zijn we van overtuigd. En door aandacht te hebben voor de vraag van onze partners staan we in goede verbinding met werkgevers, de gemeenten en onderwijsinstellingen.

Bij Stark werken medewerkers op de binnen afdelingen in de productie, de horeca en schoonmaak. Daarnaast werken er ook enkele ploegen buiten in het groenonderhoud. Stark heeft de laatste jaren fors ingezet om medewerkers te detacheren bij reguliere werkgevers. Een groot aantal van onze medewerkers werkt dan ook in het reguliere bedrijfsleven. In 2024 werkten in totaal 502 SW-medewerkers. Hiervan waren 296 medewerkers intern geplaatst binnen afdelingen zoals productie, horeca, schoonmaak en groenbeheer. Er waren 206 SW-medewerkers gedetacheerd, individueel of in groepsverband. Daarnaast zaten er 51 SW-medewerkers in een begeleid werken baan. Daarbovenop zijn er 86 medewerkers met een beschut indicatie.

In 2024 hebben we een instroom gehad van 96 mensen die een traject richting werk hebben gevolgd bij Stark. Stark ontwikkelt mensen middels werk en we werken aan de werknemersvaardigheden om ze dichter bij de arbeidsmarkt te brengen om vervolgens een stap te maken naar de reguliere arbeidsmarkt.

STARK
Ster in bedrijf

INHOUD

Samenvatting 2
Voorwoord 4
Over Stark 7
- Bestuur Gemeenschappelijke Regeling 8
- Instroom, mobiliteit en plaatsing 8
- Trajecten 10

Bedrijfsvoering 11
- Detacheringen 12
- Groen afdelingen 12
- Binnen afdelingen 13
- Instroomhal 13
- Ziekteverzuim 14
- Ondernemingsraad 14
- Vertrouwenspersonen 15
- Interne controle en rechtmatigheid 15
- Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid 16

Nettoresultaat 17
- Algemeen 18
- Gemeentelijke bijdrage 20
- Omzet per gemeente 20

Paragrafen 21
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing 22
- Onderhoud kapitaalgoederen 24
- Financiering 25
- Verbonden partijen 26

Jaarrekening 27

VOORWOORD

2024 was een bewogen jaar voor Stark. Het nieuwe pand is opgeleverd en daarmee werd afscheid genomen van het oude vertrouwde pand aan de Dieselstraat. De verhuizing bracht vele uitdagingen met zich mee. Het was niet voor iedereen even makkelijk hoe hier mee om te gaan. Daarnaast de directiewisseling in november 2024, bracht ook weer een verandering mee waaraan mensen moesten wennen. Zoals vorig jaar al aangekondigd, de beëindiging van de defensieopdracht is geeffectueerd in 2025. Het wegvallen van deze opdracht maakte dat we te maken kregen met veel kleine orders en opdrachten hetgeen het nodige vergt van onze mensen. Ze kregen voortdurend te maken met veranderingen van werkzaamheden en omsteltijden. Dit trekt een wissel op de mensen. In onze groenvoorziening was de terugloop in medewerkers duidelijk merkbaar. Voor de gemeente Midden-Drenthe en Hoogeveen hebben we werkzaamheden moeten teruggeven of afstoten.

In november 2024 hebben de raden van onze gemeenten uitgesproken dat:

Stark een integraal sociaal ontwikkelbedrijf van de drie gemeenten voor beschut werk en re-integratie, exclusief inkomensvoorziening wordt. Hiertoe worden via een groeimodel (onderdelen van) de gemeentelijke sociale diensten en Stark dichter bij elkaar en samen georganiseerd. Stark biedt zowel kwalitatief als kwantitatief voldoende werk, waar nodig dichtbij de inwoners georganiseerd.

De gemeenten hebben aan de verdere uitwerking van deze visie een aantal harde randvoorwaarden gekoppeld:

- Voor alle gemeenten is Stark “preferred supplier” van beschut werk en re-integratie en diensten als arbeidsmatige dagbesteding, groenvoorziening, catering, schoonmaak, enz.
- Voor de in de GR deelnemende gemeenten gelden voor dezelfde dienstverlening dezelfde prijzen en condities
- Waar de dienstverlening aan de inwoners dat vereist wordt deze ook fysiek op alternatieve locaties – bijvoorbeeld aan de randen van het verzorgingsgebied van de GR – georganiseerd.

Dit geeft vertrouwen naar de toekomst. In 2025 gaan we de vorming van de visie omtrent de toekomst van Stark verder vorm en inhoud geven. De aftrap hiervoor is al gemaakt in 2024. Los van de lokale gemeentelijke ontwikkelingen, hebben de landelijke ontwikkelingen eveneens invloed op ons bedrijf. Het kabinet-Schoof, onder leiding van premier Dick Schoof, presenteerde op 13 september 2024 het regeerprogramma, waarin het participatiebeleid centraal staat. Dit beleid richt zich op het bevorderen van actieve deelname van burgers aan de samenleving en het arbeidsproces.

Belangrijke elementen van het participatiebeleid:

• **Arbeidsmarktparticipatie:** Er wordt ingezet op het vergroten van de werkgelegenheid door het stimuleren van werkzoekenden en het ondersteunen van werkgevers bij het aannemen van personeel. Maatregelen omvatten onder andere het aanbieden van bijscholing en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

• **Sociale integratie:** Het kabinet streeft naar een inclusieve samenleving waarin iedereen, ongeacht achtergrond of situatie, actief kan deelnemen. Dit wordt bereikt door het versterken van sociale vangnetten en het bevorderen van maatschappelijke betrokkenheid.

• **Ondersteuning kwetsbare groepen:** Er is speciale aandacht voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals langdurig werklozen, ouderen en mensen met een arbeidsbeperking. Het kabinet zet in op maatwerkoplossingen en samenwerking met lokale initiatieven om deze groepen te ondersteunen.

Het regeerprogramma benadrukt dat participatie niet alleen een verantwoordelijkheid is van de overheid, maar ook van werkgevers, onderwijsinstellingen en de samenleving als geheel. Door gezamenlijke inspanningen hoopt het kabinet de sociale cohesie te versterken en de economische zelfstandigheid van burgers te bevorderen. Over hoe dit te financieren wordt echter geen onderbouwing gegeven!

Samenvattend, het politieke speelveld heeft invloed op onze bedrijfsvoering maar we zullen als Stark een duidelijke lijn moeten volgen die recht doet aan onze mensen als ook aan onze bedrijfseconomische resultaten.

OVER STARK

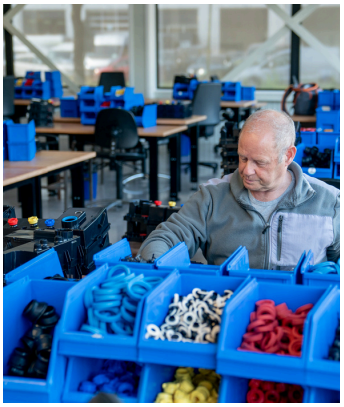

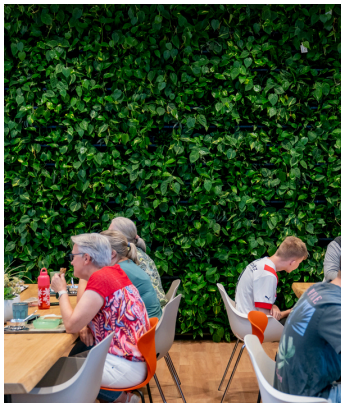
OVER STARK

Stark is een ontwikkelbedrijf die mensen van A naar B brengt. De A staat voor Afstand en de B voor Bijdrage. Kortom we brengen mensen van Afstand naar Bijdrage. Dit doen we voor mensen aan de basis van de arbeidsmarkt. Stark ontwikkelt mensen door werk.

Stark heeft brede kennis van de arbeidsmarkt en is een schakel tussen bedrijfsleven en medewerkers in gezamenlijkheid met de gemeenten, het UWV en het onderwijs.

@wijzijnstark @wijzijnstark @wijzijnstark

www.wijzijnstark.nl

BESTUUR GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING

De Gemeenschappelijke Regeling Stark is een bedrijfsvoeringsorganisatie (BVO). De deelnemende gemeenten bepalen het beleid en Stark voert dit beleid uit. Het bestuur van Stark is verantwoordelijk voor de uitvoering van het vastgestelde beleid.

Het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling bestaat uit twee collegeleden per gemeente. Per 31 december 2024 is de samenstelling als volgt:

De heer J. Westendorp, voorzitter (gemeente Hoogeveen);
De heer J. Schipper, vicevoorzitter (gemeente Midden-Drenthe);
De heer M. Turksma, secretaris (gemeente De Wolden);
De heer R. Hooch Antink, vicesecretaris (gemeente De Wolden);
De heer N. Wind, lid (gemeente Hoogeveen);
De heer R. Schans, lid (gemeente Midden-Drenthe).

INSTROOM, MOBILITEIT EN PLAATSING

Participatiewet, onderdeel Sociale Werkvoorziening
In onderstaande tabel wordt het bestand WSW-dienstbetrekkingen en externe plaatsingen in personen per begin en einde van het verslagjaar weergegeven.

WSW dienstbetrekkingen en externe plaatsingen	Aantal per 31-12-2024	% t.o.v. totaal 31-12-2024	Aantal per 31-12-2023	% t.o.v. totaal 31-12-2023
Intern geplaatst	296		358	
Detachering	206	37,3%	165	28,3%
Totaal dienstbetrekkingen	**502**		**523**	
Begeleid Werken	51	9,2%	60	10,3%
Totaal aantal personen	**553**		**583**	

Uit bovenstaand overzicht zijn de volgende mutaties in aantallen en percentages af te leiden:

Mutaties	aantallen	percentage
Dienstbetrekkingen en externe plaatsingen	**-30**	**-5,1%**
geplaatst bij binnen afdelingen/BOR:	-62	-10,6%
detacheringen:	41	7,0%
begeleid werken:	-9	-1,5%

In 2024 zien we een daling van 30 personen in het WSW-bestand (inclusief het aantal Begeleid Werken). Dit komt overeen met een daling van 5,1% van het aantal personen. Een krimp in het WSW-bestand is in lijn met de verwachting, aangezien er geen nieuwe instroom meer plaatsvindt sinds de invoering van de Participatiewet in 2015. De krimp in 2024 is 1% punt minder dan in 2023. In 2023 was de daling 6% van het aantal personen.

Het aantal personen dat extern werkzaam is, bedraagt 257. Dit is 46,5% van het totale aantal personen, aan het einde van het verslagjaar. Een stijging van 8% ten opzichte van het voorgaande verslagjaar. Hetgeen een goed percentage is in vergelijking met de landelijke benchmark van Cedris (33.5%).

In onderstaande tabel is de uitstroom in de dienstbetrekkingen uit de Sociale Werkvoorziening weergegeven (exclusief Begeleid Werken).

Reden uit dienst	Totaal	In
Pensioen	16	28%
Overlijden	2	4%
Ontslag	2	4%
Arbeidsongeschikt	3	5%
Andere gemeente	1	2%
Totaal	**24**	**100%**

De netto mutatie in 2024 van het aantal SW-dienstverbanden is 21. Er zijn in 2024 24 medewerkers uitgestroomd met een SW-dienstbetrekking. De voornaamste reden van uitstroom is pensionering. Daarnaast zijn er vanuit andere gemeenten 3 personen met een SW dienstbetrekking ingestroomd.

Participatiewet, Beschut Werk

In onderstaande tabel wordt het aantal geplaatste personen in beschut werk per begin en einde van het verslagjaar weergeven.

Gemeente	31-12-2024	31-12-2023	Mutatie in aantallen	Taakstelling 2024
Hoogeveen	61	47	14	48
Midden-Drenthe	15	16	-1	17
De Wolden	8	6	2	7
Overige gemeenten	2	2	0	0
Totaal	**86**	**71**	**15**	**72**

In 2024 is het aantal geplaatsten in beschut werk gestegen met 15 personen. Ten opzichte van voorgaande jaren een sterke groei. De reden van deze groei is het beschikbaar stellen van 10 extra plekken door de Gemeente Hoogeveen. Ook ten opzichte van de normgetallen vanuit SZW doen de gemeenten het hier erg goed.

TRAJECTEN

In 2024 zijn er in totaal 96 aanmeldingen voor trajecten geweest.

	Werk inzicht	Jobcoaching	Inburgering	Overig	Totaal
Hoogeveen	27	1	17	2	47
Midden-Drenthe	11	11	0	5	27
De Wolden	2	2	0	1	5
Externe organisaties	15	1	0	1	17
Totaal	**55**	**15**	**17**	**9**	**96**

Trajecten verschillen inhoudelijk van elkaar, het einddoel is altijd duurzame (arbeids-) participatie. We geven de deelnemers inzicht in hun capaciteiten en mogelijkheden middels het aanbieden van diverse werksoorten met als doel een maximale participatie en zo mogelijk binnen het reguliere bedrijfsleven.

BEDRIJFSVOERING

BEDRIJFSVOERING

In deze paragraaf gaan we in op de bedrijfsvoering van Stark. We geven de stand van zaken weer en gaan in op de verschillende activiteiten waarmee we onze doelstellingen hebben gerealiseerd.

DETACHERINGEN

De doelstelling van de participatie wet is om mensen zo regulier mogelijk te plaatsen bij het reguliere bedrijfsleven. Stark geeft al sinds jaar en dag invulling aan dit doel. Een groot deel van de medewerkers is gedetacheerd bij het regluiere bedrijfsleven, veelal binnen onze gemeenten. De bedrijven waarmee wij werken, houden rekening met de mogelijkheden en talenten van onze mensen waardoor ze van een grote toegevoegde waarde zijn. In deze krappe arbeidsmarkt hebben deze bedrijven ook behoefte aan de goede werknemers. Hierdoor ontstaat er een mooie win-win situatie. De beweging om mensen van binnen naar buiten te krijgen blijven we vormgeven.

GROEN AFDELINGEN

Een groot deel van onze mensen werken buiten in het groen. We kennen 2 afdelingen binnen Stark.

Voor de gemeenten Midden Drenthe onderhouden we veel van het gemeentelijk groen middels de eisen van het groenbestek. Door het teruglopend aantal mensen hebben we delen van het bestek moeten teruggeven omdat we de kwaliteit niet meer konden borgen. We werken vanuit 3 locaties, Westerbork, Beilen en Smilde.

Onze mensen die altijd in het groen werken voor de gemeente Hoogeveen en de Wolden, doen dit op basis van een detachering. Dagelijkse aansturing en begeleiding ligt daarmee bij de gemeentelijke collega's. Stark verzorgt de jobcoaching.

Los van de overeenkomsten met de gemeenten, heeft Stark een kleine locatie op plan Schoonhoven. Hier werken onze mensen maar ook de stagiaires en de mensen die in een traject zitten, voor particuliere en zakelijke opdrachtgevers. De werkzaamheden bestaan veelal uit regulier onderhoud aan tuinen en bedrijfsterreinen alsmede het verzorgen van nieuwe aanplant en aanleg. Dit is bij uitstek een mooie plek om mensen ook vakvaardigheden bij te brengen. Voor de komende jaren blijven we hierin investeren. Tevens hebben we een kleine kwekerij waar we zelf onze planten en en heesters kweken om deze vervolgens te gebruiken voor nieuwe aanplant.

BINNEN AFDELINGEN

Een groot deel van onze SW-medewerkers en de medewerkers die onder de regeling nieuw beschut vallen, zijn aangewezen op een (beschutte) plek binnen. Ze voeren dagelijks inpak-, productie- en montagewerkzaamheden uit en zijn op die manier van waarde. We streven ernaar om de mensen zoveel als mogelijk in te zetten op aansprekende werkzaamheden maar dit lukt niet altijd. Dit is ook in het reguliere bedrijfsleven zo, niet alle werkzaamheden zijn altijd even leuk. Wat wel mooi is om te benoemen is dat Stark de Catering verzorgt voor de gemeenten Hoogeveen en de Wolden.

INSTROOMHAL

De instroomhal van Stark is de eerste stap op weg naar ontwikkeling. Hier ontdekken trajectdeelnemers waar hun vaardigheden en mogelijkheden liggen. We bieden een breed scala aan werksoorten die verder gaan dan eenvoudige inpakwerkzaamheden. Van het nauwkeurig naaien van knuffels – een samenwerking met een lokale winkelier voor een goed doel – tot het opknappen en repareren van fietsen als betaalbaar alternatief voor medewerkers. Van het vervaardigen van houten vogelhuisjes tot ander technisch en gedetailleerd werk. Alles in de instroomhal ontstaat vanuit een concrete vraag, waardoor het niet alleen bijdraagt aan vakvaardigheden, maar ook direct inspeelt op maatschappelijke behoeften en de weg naar het reguliere bedrijfsleven versnelt.

Stark voert ook (delen van) inburgeringstrajecten uit. De doelen van het inburgeringstraject gaan verder dan de verplichte werkuren eis en het taalprogramma. Stark vindt het passen bij haar rol als werkgever om ook deze medewerkers goed voor te bereiden op functioneren in het reguliere bedrijfsleven. Daarom koppelen we onze taalcursussen aan de praktijksituaties in diverse alledaagse situaties. Dat doen we door bijvoorbeeld taal op en van de werkvloer.

ZIEKTEVERZUIM

Het ziekteverzuim binnen Stark is in 2024 17,45% (in 2023 15,1%). Bij de medewerkers met een SW-dienstverband is het totale ziekteverzuim in 2024 ten opzichte van 2023 gestegen met 2,35% punt. Als we kijken naar de benchmark van de SW- branche zien we een ziekteverzuim van 16,3% als gemiddelde binnen SW-bedrijven. Het ziekteverzuim van Stark ligt op een hoger niveau. Het langverzuim van Stark is hoog. De SW-doelgroep wordt ouder en het wordt zichtbaar dat de lichamelijke beperkingen om het werk te kunnen uitvoeren, toenemen. Het langverzuim blijft moeilijk te beïnvloeden.

ONDERNEMINGSRAAD

De ondernemingsraad (OR) van Stark bestaat uit 11 leden: 9 zetels voor de kiesgroep CAO SW en CAO Aan de Slag en 2 zetels voor de kiesgroep Overig. Sinds maart 2024 ondersteunt een ambtelijk secretaris de OR. Er zijn 4 commissies: VGWM, Financiën, PR & Communicatie en Dagelijks Bestuur.

In 2024 zijn er zes overlegvergaderingen met de directie geweest en 2 artikel 24-overleggen waarin de visie van Stark werd besproken. Daarnaast waren er ook gesprekken met de bedrijfsarts en vertrouwenspersonen.

De OR verleende in 2024 instemming op vier belangrijke verzoeken:
- POP/PI (Persoonlijk Ontwikkelplan & Persoonlijke Inzetbaarheid)
- PAGO (Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek
- Verlenging overeenkomst Zorg van de Zaak
- Regeling melden vermoeden misstand en inbreuk op UnierechtAdviesaanvraag

Én gaf positief advies over de indiensttreding van de SWIDW-medewerkers.

Daarnaast heeft de OR twee OR-trainingen gevolgd en de nieuwe leden kregen een basistraining. Door vertrek van enkele leden werden in november tussentijdse verkiezingen gehouden. Vijf nieuwe leden versterkten de OR.

Blik op 2025
In het nieuwe jaar blijft de OR zich inzetten voor een fijne werkomgeving bij Stark. Belangrijke speerpunten zijn:

- Het vinden van een externe vertrouwenspersoon
- Trainingen voor OR-leden
- Regelmatig overleg met de directie over de toekomst van Stark
- Deelnemen aan belangrijke bijeenkomsten zoals de POC-NN bijeenkomsten
- De OR zichtbaarder maken binnen de organisatie.

VERTROUWENSPERSONEN

Er is in het jaar 2024 veel gebeurd binnen Stark.

De vertrouwenspersonen zijn actief aan de slag gegaan met voorlichting en trainingen Gewenst Gedrag om de sociale veiligheid binnen de organisatie te verbeteren. Daarnaast hebben ze intervisie gevolgd met andere SW-bedrijven en trainingen bijgewoond om hun rol beter te vervullen.

Er zijn er in totaal 19 meldingen binnengekomen bij de vertrouwenspersonen van Stark. Deze meldingen gingen over grensoverschrijdend gedrag, communicatie en intimidatie. Voor 2025 ligt de focus op het verder onder de aandacht brengen van de gedragscode, het opstellen van een duidelijk beleid en het bespreekbaar maken van sociale veiligheid in verschillende teams.

De inzet van de vertrouwenspersonen blijft essentieel voor een veilige en prettige werkomgeving, waar iedereen zich gehoord en gerespecteerd voelt.

INTERNE CONTROLE EN RECHTMATIGHEID

Het jaar 2024 is het tweede jaar waarover het bestuur in de jaarrekening een verklaring afgeeft over de rechtmatigheid van onze organisatie. Door het (zelf) geven van een rechtmatigheidsverantwoording is een verbetering ontstaan op de interne processen en beheersing van onze organisatie. Begin 2024 is hiervoor door het bestuur een normenkader en een intern controle plan vastgesteld.

Gedurende het jaar zijn door de interne organisatie diverse controles, volgens dit plan, uitgevoerd. De interne controles zijn vastgelegd en bevindingen zijn gedeeld met managers en bestuur. Maatregelen zijn en worden genomen om onduidelijkheden op te lossen.

Niet alle onduidelijkheden leiden tot een afwijking in de rechtmatigheid. Door het bestuur is een verantwoordingsgrens vastgesteld van 3% van de totale lasten. De verklaring van het bestuur over de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de jaarrekening.

ANALYSE BEGROTINGSAFWIJKINGEN EN BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

Rechtmatigheid
Rechtmatigheid is het in overeenstemming met de begroting en de geldende wettelijke regelingen handelen. Op grond van artikel 213 Gemeentewet is in het kader van de jaarrekening onderzoek naar getrouwheid en rechtmatigheid verricht. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel. Het bestuur is verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant beoordeelt deze verantwoording.

Normenkader
Het normenkader is door het bestuur vastgesteld. Het normenkader geeft de bestaande externe wet- en regelgeving, verordeningen weer voor zover die bepalingen bevatten over financiële beheers handelingen.

Begrotingsrechtmatigheid
In de toelichting op het overzicht van baten en lasten zijn de cijfermatige afwijkingen toegelicht in relatie tot de begroting voor 2024.

Onderstaand het overzicht met de staat van baten en lasten en begroting 2024 en 2023 ter beoordeling van de analyse op de afwijkingen en begrotingsrechtmatigheid.

(* € 1.000)	Rekening 2024	Primaire Begroting 2024	Afwijking 2024	Rekening 2023	Primaire Begroting 2023
Bruto-omzet	6.669	7.622	-955	7.289	7.805
Overige opbrengsten	5	-	5	4	-
Rijksbijdrage	20.086	17.867	2.219	19.084	17.781
Gemeentelijke bijdrage	4.019	3.853	166	3.014	3.713
Incidentele baten	-	-	-	-	-
Waarderingscorrectie	-	-	-	15	-
Baten	**30.777**	**29.342**	**1.434**	**29.406**	**29.299**
Inkoopwaarde van de omzet	422	562	-140	639	750
Personeelskosten begeleidend	5.160	4.712	448	4.864	4.169
Personeelskosten SW & Beschut	22.154	21.309	846	21.273	21.787
Afschrijvingskosten	388	593	-205	327	298
Huisvestingskosten	856	490	365	992	876
Indirecte productiekosten	592	730	-138	789	845
Beheerskosten	741	471	270	477	422
Incidentele lasten	293	206	87	54	379
Financiële lasten	349	475	-125	45	152
Lasten	**30.955**	**29.548**	**1.407**	**29.460**	**29.678**
Saldo van baten en lasten	**-178**	**-206**	**28**	**-54**	**-379**
Toevoeging(-) en onttrekking(+) aan reserves	178	206	-28	54	379
Resultaat	**0**	**0**	**-0**	**0**	**-0**

De staat van baten en lasten laat een resultaat zien van nihil. Het resultaat voor verwerking gemeentelijke bijdrage is € 231.000 beter dan bij het opstellen van de begroting werd verwacht.

NETTORESULTAAT

NETTORESULTAAT

Deze paragraaf gaat in op de financiën. We geven een samenvatting van het financieel resultaat, de omzet per gemeente en de gemeentelijke bijdrage.

ALGEMEEN

Het resultaat over 2024 is nihil (begroot: nihil). Het exploitatieresultaat vóór gemeentelijke bijdrage was -/- € 1.752.000 (begroot: -/- 1.983.000), deze wijkt € 231.000 positief af ten opzichte van de begroting. Dit tekort is bijgedragen door de deelnemende gemeenten, waardoor er geen onttrekking nodig is uit de algemene reserve.

De incidentele kosten van € 293.000 voor eenmalige kosten voor de nieuwbouw. €178.000 is hiervoor onttrokken uit de daarvoor beschikbaar gestelde bestemmingsreserve.

In de jaarrekening vindt u een nadere toelichting over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

(* € 1.000)	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Bruto-omzet	6.668	7.622	7.289
Overige opbrengsten	5	-	4
Rijksbijdrage	20.085	17.867	19.084
Gemeentelijke bijdrage	2.267	1.870	1.721
Gemeentelijke bijdrage Participatiewet	1.752	1.983	1.294
Baten	**30.777**	**29.342**	**29.406**
Inkoopwaarde van de omzet	422	562	639
Personeelskosten begeleidend personeel	5.160	4.712	4.864
Personeelskosten SW & Beschut Werken	22.154	21.309	21.273
Afschrijvingskosten	388	593	327
Huisvestingskosten	856	490	992
Indirecte productiekosten	592	730	789
Beheerskosten	741	471	477
Incidentele lasten	293	206	54
Financiële lasten	349	475	45
Lasten	**30.955**	**29.548**	**29.460**
Saldo van baten en lasten	**-178**	**-206**	**-54**
Toevoeging(-) en onttrekking(+) aan reserves	178	206	54
Resultaat	**0**	**0**	**0**

BEDRIJFSRESULTAAT

In onderstaand overzicht wordt het bedrijfsresultaat weergegeven. Dit betreffen de resultaten exclusief het subsidieresultaat.

(* € 1.000)	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Bruto-omzet	6.668	7.622	7.289
Inkoopwaarde van de omzet	-422	-562	-639
Brutomarge	**6.246**	**7.060**	**6.651**
Overige opbrengsten	5	-	4
Waarderingscorrectie deelnemingen	-	-	15
Overige opbrengsten	**5**	**-**	**20**
Personeelskosten begeleidend personeel	5.160	4.712	4.864
Afschrijvingskosten	388	593	327
Huisvestingskosten	856	490	992
Indirecte productiekosten	592	730	789
Beheerskosten	741	471	477
Incidentele lasten	293	206	54
Financiële lasten	349	475	45
Lasten	**8.378**	**7.677**	**7.548**
Saldo van baten en lasten	**-2.127**	**-617**	**-877**
Toevoeging(-) en onttrekking(+) aan reserves	178	206	54
Resultaat	**-1.950**	**-411**	**-823**

Het bedrijfsresultaat geeft een indicatie of Stark in staat is om de begeleidingskosten en overheadlasten te kunnen dragen zonder een subsidiebijdrage. Het resultaat in 2024 is negatief.

GEMEENTELIJKE BIJDRAGE

Gemeentelijke bijdrage 2024 in €	Aja	Gemeentelijke bijdrage	Bonus per gemeente	Herverdeling bonus per gemeente	Gemeentelijke bijdrage na herverdeling bonus
Hoogeveen	363	1.357.014	-74.611	143.821	1.426.225
Midden-Drenthe	81	302.214	-108.911	32.030	225.333
De Wolden	25	92.836	-2.168	9.839	100.506
Totaal	469	1.752.064	-185.690	185.690	1.752.064
Overig (buitengemeenten)	60				
Totaal	529				

* Aja is Arbeidsjaren

De gemeentelijke bijdrage bedraagt € 1.752.000. Begroot was een bedrag van € 1.983.000. De gemeentelijke bijdrage is conform de afgesproken methodiek verdeeld over de drie gemeenten.

OMZET PER GEMEENTE

In onderstaand overzicht wordt de omzet per gemeente weergegeven:

Omzet per gemeente 2024	Inwoner-aantal*	Omzet in €	Omzet per inwoner in €
Hoogeveen	56.433	1.243.509	22,04
Midden-Drenthe	33.987	1.815.180	53,41
De Wolden	24.602	36.138	1,47
Totaal	**115.022**	**3.094.826**	**26,91**

* bron: CBS 2024
Gemeente De Wolden plaatst voor een deel van het werkgebied omzet bij Stark.

PARAGRAFEN

PARAGRAFEN

In deze paragrafen wordt nader ingegaan op het weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering en verbonden partijen. De volgens artikel 26 Besluit Begroting en Verantwoording verplichte paragrafen Lokale heffingen en Grondbeleid zijn niet van toepassing bij Stark.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Inleiding

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen dekking vanuit verzekeringen of voorzieningen/bestemmingsreserves is, welke van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Weerstandscapaciteit en continuïteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden om onverwachte, niet begrote kosten te kunnen dekken. We maken hierin onderscheid tussen een structurele weerstandscapaciteit en een incidentele weerstandscapaciteit. Waarbij de structurele weerstandscapaciteit kan worden ingezet voor tegenvallers in de lopende exploitatie, zonder dat dit ten koste gaat van de reguliere bedrijfsvoering van Stark. De incidentele weerstandscapaciteit is om eenmalige kosten op te kunnen vangen. Bestemde reserves zijn onderdeel van de incidentele weerstandscapaciteit.

De structurele weerstandscapaciteit van Stark bestaat uit de algemene reserve. Per 31 december bedraagt de algemene reserve € 2.204.000. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de bestemmingsreserve. Per 31 december bedraagt deze € 85.000. Een specificatie van het verloop van de algemene reserve en de bestemmingsreserve vindt u in de jaarrekening.

Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling Stark en de Wet Gemeenschappelijke Regeling, mede in combinatie met eisen van de Bank Nederlandse Gemeenten worden exploitatietekorten van Stark gedekt door de deelnemende gemeenten.

Risicobeheersing

In de begroting 2024 met meerjarenraming tot en met 2027 hebben we risico's geïdentificeerd en, zo goed als dat kan, gekwantificeerd. In de risicoanalyse hebben we alle risico's afgewogen of deze met beheersmaatregelen verminderd of vermeden kunnen worden. De risico's zijn afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen waarbij de conclusie kan worden getrokken dat het weerstandsvermogen per 31 december 2024 voldoende is.

Risico's benoemd in de begroting 2024
In de begroting 2024 hebben we een aantal risico's opgenomen. In deze paragraaf verantwoorden we deze risico's.

Externe factoren
De kans op en de impact van cybercrime of datalekken wordt groter. Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen en adviseert over prioriteiten en biedt een handvat om informatiebeveiliging up-to-date te houden. Daarnaast is informatieveiligheid, ook een aandachtspunt in eerdere management letters en accountantsverslagen van onze accountant.

Stark heeft (nog) geen verzekering voor potentiële schades. Er zal een onderzoek uitgevoerd worden waar potentiële risico's bij Stark in beeld worden gebracht en vervolgens maatregelen genomen worden om de softwaresystemen en informatie beter te beveiligen. Voor het onderzoek en de mogelijke investeringen die daaruit voortvloeien om de risico's voor een deel af te kunnen dekken, is een bedrag opgenomen.

Bedrijfsvoering
In voorgaande beleidsbegrotingen en in deze beleidsbegroting met meerjarenraming vanaf 2024, is uitgegaan van een geleidelijke daling in loonkosten van ondersteunend personeel. In verhouding tot de krimp in de SW-populatie lijkt dit een logisch gevolg. We constateren echter dat de doelgroepen meer begeleidingsbehoefte hebben dan voorgaande jaren. Er is, om deze reden, rekening gehouden met een lagere krimp (van 2%) in ondersteunend personeel in verhouding tot de krimp in de SW-populatie. De beheersmaatregel om ondersteunend personeel te detacheren loopt ook om bovengenoemde reden enige vertraging op. Daarnaast constateren wij een grotere kostenstijging voor ondersteunend personeel als gevolg van de wijzigingen in de cao SGO. Bij iedere wijziging in ondersteunend personeel wordt zorgvuldig afgewogen of er vervanging nodig is, of dat verplaatsing tussen rollen mogelijk is. De kostenverhogingen maken het moeilijker om een sluitend bedrijfsresultaat te halen. En vormen daarmee een risico op het exploitatieresultaat van Stark.

Verhoogde kapitaallasten nieuwbouw
De huidige economische ontwikkelingen met inflatie, zijn niet gunstig voor de prijzen in de bouw, of voor de financieringslasten. We hebben in de begroting rekening gehouden met het actuele rentepercentage voor de financiering. Echter er is een risico dat het rentepercentage nog meer gaat stijgen. We houden in het risicobedrag rekening met een verhoogde afschrijvingslast en voorziening groot onderhoud als gevolg van stijgende prijzen. En ook met een verhoogde financieringslast voor de nieuwbouw als gevolg van stijgende rentes.

Omzetderving als gevolg van stijgend ziekteverzuim
Het ziekteverzuim binnen Stark is fors. We zien door de vergrijzing van ons medewerkersbestand dat het ziekteverzuim lastig te reguleren is. Omdat het ook vaak gaat om langdurig, niet te beïnvloeden, ziekteverzuim bestaat het risico op omzetderving.

Financiële kengetallen
Onderstaande kengetallen zijn erop gericht om op eenvoudige wijze inzicht te geven in de financiële positie (en het verloop daarvan) van Stark.

Financiële kengetallen	31-12-2024	31-12-2023
Netto schuldquote	43,60%	18,45%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	43,60%	-28,82%
Solvabiliteitsratio	11,43%	11,58%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	n.v.t.
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.

Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De netto schuldquote is berekend op basis van het totaal baten conform de staat van baten en lasten en conform de BBV.

Ten opzichte van vorig jaar is de netto schuldquote gestegen. Er is een hypothecaire lening afgesloten voor de bouwkosten van de nieuwbouw.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal.

Lopende rechtsgeschillen
Stark heeft op dit moment twee zaken in behandeling, waarmee een materieel belang gemoeid is, dan wel waarmee het daarmee gemoeide belang niet is vast te stellen.
Het potentiële risico van deze zaken is tezamen € 382.000,-. Hiervoor is een voorziening getroffen van €211.000,-.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Stark heeft in 2024 intrek genomen in het pand wat in eigendom is. Er is nog geen meerjarig onderhoudsplan aanwezig. Deze wordt in 2025 opgesteld en jaarlijks zal een dotatie van €111.000 aan een voorziening groot onderhoud worden gedaan.
Voor alle gehuurde panden worden de onderhoudsuitgaven jaarlijks ten laste van de exploitatie gebracht.

FINANCIERING

Op grond van de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) dient een treasury paragraaf bij het jaarverslag te worden toegevoegd. Het algemene beleid betreffende de uitvoering van de treasury functie is neergelegd in het treasury statuut van Stark. Het beleid is gericht op het minimaliseren van de financiële risico's en binnen de geldende kaders een zo optimaal mogelijk rendement te behalen.

Kasgeldlimiet

In de wet FIDO is voor onder andere gemeenschappelijke regelingen een kasgeldlimiet opgenomen. Hiermee wordt een maximum gesteld aan de netto vlottende schuld, dan wel de netto kortlopende schuld. De kasgeldlimiet voor Stark bedraagt 8,2% van het begrotingstotaal (oftewel de begrote lasten), conform de uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden.

Onderstaand overzicht geeft de werkelijke omvang van de kasgeldlimiet weer:

Kasgeldlimiet (* € 1.000)		31-12-2024	31-12-2023
	Omvang van de begroting per 1 januari (= grondslag)	29.548	29.678
	Omvang kasgeldlimiet		
1.	**Toegestane kasgeldlimiet**		
	in procenten van de grondslag	8,2%	8,2%
	in een bedrag	2.423	2.434
2.	**Omvang vlottende korte schuld**		
	Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	-	-
	Schuld in rekening-courant	-	-
	Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	-	-
	Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	-	-
3.	**Vlottende middelen**		
	Contante in kas	-	-
	Tegoeden in rekening-courant	89	166
	Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	-	-
4.	**Toets kasgeldlimiet**		
	Totaal netto vlottende schuld (2 - 3)	-89	-166
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	2.423	2.434
	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-) (1 - 4)	2.512	2.600

Renterisiconorm
De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen, conform de wet FIDO, niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.
In onderstaande tabel is de berekening van de renterisiconorm weergegeven.

Renterisiconorm (* € 1.000)		31-12-2024	31-12-2023
Basisgegevens			
1.	Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-
2.	Betaalde aflossingen	574	226
3.	Renterisico (1 + 2)	574	226
4.	Renterisiconorm	5.910	5.936
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4 > 3)	5.336	5.709
5b	Overschrijding renterisiconorm (3 > 4)	-	-
Berekening renterisiconorm			
4a	Totale lasten op de begroting	29.548	29.678
4b	Het bij Ministeriële regeling vastgestelde %	20%	20%
4.	Renterisiconorm (4a x 4b/100)	5.910	5.936

VERBONDEN PARTIJEN

De holding onder de gemeenschappelijke regeling Stark, te weten Stark Sales & Participation B.V. (SSP B.V.) participeert ultimo 2024 in 2 100% deelnemingen, welke operationeel zijn als personeels-B.V.'s.

Overzicht deelnemingen SSP B.V. ultimo 2024	
Naam en jaar van oprichting	**Belang SSP**
Stark-Flex B.V. (2007)	100%
PVA B.V. (2010)	100%

JAARREKENING

JAARREKENING

BALANS

Onderstaand een weergave van de balans ultimo 2024:

Activa (* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Investeringen met economisch nut	13.896	6.045
Financiële vaste activa		
Deelnemingen	1.777	1.777
Leningen aan verbonden partijen	35	70
	15.708	**7.892**
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rente-typische periode korter dan één jaar		
Uitzettingen	3.905	12.670
Liquide middelen	89	166
Overlopende activa	324	580
	4.317	**13.416**
Totaal Activa	**20.025**	**21.308**

Passiva (* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vaste Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene bedrijfsreserve	2.204	2.204
Bestemmingsreserve	85	263
	2.289	**2.467**
Vaste schulden met een rente-typische looptijd van één jaar of langer		
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	14.826	15.400
	17.115	**17.867**
Vlottende Pasiva		
Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	2.207	2.575
Schulden aan kredietinstellingen	-	-
Overlopende passiva	704	866
	2.911	**3.441**
Totaal Passiva	**20.025**	**21.308**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Onderstaand een weergave van het overzicht van Baten en Lasten van 2024 vergeleken met de begroting 2024:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023	Begroting 2023
Bruto-omzet	6.668	7.622	7.289	7.805
Overige opbrengsten	5	-	4	-
Rijksbijdrage	20.085	17.867	19.084	17.781
Gemeentelijke bijdrage	4.019	3.853	3.014	3.713
Incidentele baten	-	-	-	-
Waarderingscorrectie deelnemingen	-	-	15	-
Baten	**30.777**	**29.342**	**29.406**	**29.299**
Inkoopwaarde van de omzet	422	562	639	750
Personeelskosten begeleidend personeel	5.160	4.712	4.864	4.169
Personeelskosten SW & Beschut Werken	22.154	21.309	21.273	21.787
Afschrijvingskosten	388	593	327	298
Huisvestingskosten	856	490	992	876
Indirecte productiekosten	592	730	789	845
Beheerskosten	741	471	477	422
Incidentele lasten	293	206	54	379
Financiële lasten	349	475	45	152
Lasten	**30.955**	**29.548**	**29.460**	**29.678**
Saldo van baten en lasten	**-178**	**-206**	**-54**	**-379**
Toevoeging(-) en onttrekking(+) aan reserves	178	206	54	379
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Inleiding
De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening en bepaling van het resultaat
De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

WNT
Voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi-) publieke sector (WNT) heeft de organisatie zich gehouden aan de WNT en deze als normenkader bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerd.

Overhead
Om meer inzicht te geven over de totale overheadkosten is voorgeschreven dat in de jaarrekening een apart overzicht moet worden opgenomen van de overheadkosten. Hierbij zijn de overheadkosten in het BBV gedefinieerd als alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Continuïteit
De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de organisatie.

Bijdragen gemeenten
Dit betreft de bijdragen van de deelnemende gemeenten voor dit programma. De deelnemende gemeenten zullen ervoor zorgdragen dat de organisatie te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Grondslagen voor waardering van de activa en de passiva

Materiële vaste activa
De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de historische kostprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. Op alle materiële vaste activa wordt lineair afgeschreven met een ondergrens van € 5.000,- waarbij uitgegaan wordt van de verwachte levensduur. Afwijkend op deze basisregel is de grond waarop niet wordt afgeschreven. In geval van duurzame waardevermindering wordt de waardevermindering direct verwerkt in de vorm van versnelde afschrijving.

Voor de diverse actiefposten gelden de volgende afschrijvingstermijnen:

	Afschrijvingstermijn
Agio en disagio	5 jaar
Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling	5 jaar
Grond	Geen afschrijving
Terrein	Geen afschrijving
Voorziening terreinen	10 jaar
Gebouwen	Nieuwbouw 40 jaar, bestaande bouw 25 jaar
Installaties	15 jaar
Machines, apparatuur, vervoermiddelen	7-10 jaar
Inventaris	5 – 10 jaar
Computerapparatuur	maximaal 5 jaar

Financiële vaste activa
Deelnemingen worden opgenomen tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Uitzettingen
De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid kan een voorziening worden getroffen. De waardering van deze voorziening wordt beoordeeld door een controle van de openstaande debiteurenposten op vermoedelijke oninbaarheid.

Liquide middelen
De liquide middelen wordt opgenomen tegen de nominale waarde.

Vaste schulden
De vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene bedrijfsreserve, een bestemmingsreserve en het gerealiseerd resultaat. Batige saldi van het overzicht van baten en lasten worden toegevoegd aan de algemene bedrijfsreserve of verrekend met de gemeentelijke bijdrage. Nadelige saldi worden gedekt uit deze reserve.

Gebruik van schattingen
De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige periode waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording
De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld volgens de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en de financiële- en control verordeningen van de Gemeenschappelijke regeling Stark. Daarnaast geldt het door het Bestuur op 18 december 2023 vastgestelde normenkader van de Gemeenschappelijke regeling Stark als toetsingskader voor de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording dient uitgewerkt te worden in lokale afspraken. Vanwege het feit dat pas in het voorjaar van 2024 de precieze uitwerking van een aantal criteria en uitwerkingspunten bekend geworden is, hebben we dit nog niet (zoals geadviseerd wordt) in de financiële verordening kunnen verankeren.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld met de volgende uitgangspunten:
1. De verantwoordingsgrens bedraagt 3% van de lasten. Voor 2024 is dat een bedrag van € 925.000.
2. De afwijkingen en bevindingen van de uitgevoerde verbijzonderde interne controle worden gerapporteerd aan het bestuur in een separaat verslag. Dit verslag wordt besproken en vastgesteld door het bestuur. Eventuele afwijkingen die de verantwoordingsgrens overschrijden worden in de jaarstukken opgenomen.
3. Inhoudelijke afwijkingen op geleverde prestaties worden nader toegelicht en zijn mogelijk niet-rechtmatig indien sprake is van een afwijking van meer dan 25%, voor zover er sprake is van een concrete prestatieafspraak in de begroting. In de meeste gevallen zijn de doelen echter niet op die manier in de begroting opgenomen.
4. Onderschrijding van lasten zijn alleen onrechtmatig indien tegelijkertijd sprake is van een onder prestatie zoals bedoeld in het vorige punt.
5. Behoudens de uitzonderingen zoals opgenomen in de kadernota zijn overschrijdingen van de lasten per kerntaak en per investeringskrediet onrechtmatig.
6. Over- en onderschrijding van baten zijn alleen onrechtmatig indien deze niet tijdig zijn gemeld.
7. In 2024 heeft operationalisering van het M&O-criterium nog niet plaatsgevonden.

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Verantwoordelijkheid bestuur van gemeenschappelijke regeling Stark
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het bestuur op 18 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 925.000 De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding
Het bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 1.292.000 bedraagt. Dit is €367.000 hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 925.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 367.000 acceptabel op basis van door het bestuur vastgesteld afspraken.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Vaste activa

Het overzicht van de materiële vaste activa bestaat uit de boekwaarde van de investeringen met economisch nut en kan per balansdatum als volgt worden gespecificeerd:

(* € 1.000)	2024	2023
Boekwaarde 1 januari	6.045	2.447
Bij: Investeringen	8.597	3.974
Af: Desinvesteringen	357	49
Af: Afschrijvingen	388	327
Boekwaarde 31 december	**13.896**	**6.045**

De verloopstaat van de materiële vaste activa is als volgt:

(* € 1.000)	Boek waarde 31-12-2023	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrijv-ingen	Boek waarde 31-12-2024
Grond en terreinen	1.093	0	155	0	938
Gebouwen	3.779	7.499	0	95	11.183
Machines, installaties en werktuigen	653	72	197	151	378
Vervoermiddelen	398	13	0	76	335
Overige materiële vaste activa	122	1.013	6	66	1.063
Totaal	**6.045**	**8.597**	**357**	**388**	**13.896**

De investering in gebouwen betreft investeringen die gedaan zijn in verband met de aanbouw van het nieuwe pand. Op de grond vindt geen afschrijving plaats en in november 2024 is een deel van de grond verkocht. Naast investeringen in het gebouw zijn er in 2024 in verband met de nieuwbouw ook investeringen in overige materiële vaste activa gedaan. Begin september is het nieuwe pand in gebruik genomen en vanaf die datum wordt er op het pand en op de overige nieuwe activa afgeschreven. Verder is er in 2024 één nieuwe auto aangeschaft.

Stark heeft geen investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven zoals riolering, afvalstoffen, begraafplaatsen, enzovoort. De duurzame waardeverminderingen op de investeringen evenals de bijdrage van derden op investeringen zijn nul.

Financiële vaste activa
Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2024 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan:		
Deelneming SSP B.V.	1.777	1.777
Leningen aan overige verbonden partijen	35	70
Boekwaarde 31 december	**1.812**	**1.847**

De oorspronkelijke aanschafwaarde van de deelneming SSP B.V. is € 1.777.000. De waarde van de deelnemingen ultimo 2024 is gestegen met € 84.000, maar omdat de deelneming maar tot verkrijgingsprijs mag worden opgenomen blijft deze waarde gelijk. Deze stijging is ontstaan door het positieve resultaat van SSP B.V. De waarde van de deelneming per balansdatum is € 1885.000.

Per 1 april 2023 heeft Business Post Hoogeveen de activiteiten van de afdeling Business Post overgenomen, waarbij een overdracht van activa en passiva heeft plaatsgevonden tegen een overnamesom van € 69.710. Hiervoor is een lening verstrekt, die in 30 opeenvolgende maandelijkse termijnen wordt voldaan. In 2024 is gestart met de betaling van de maandelijkse termijnen.

Vlottende activa
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder worden als volgt gespecificeerd:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	2.023	10.410
Vorderingen op openbare lichamen	341	346
Overige vorderingen	1.510	1.882
Overige uitzettingen	30	32
Saldo per 31 december	**3.905**	**12.670**

Uitzettingen in 's Rijks schatkist
Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in de Rijksschatkist aan te houden. De uitzettingen bij het Rijk zijn als volgt gespecificeerd:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Rekening courant met het Rijk	2.023	10.410
Saldo per 31 december	**2.023**	**10.410**

In verband met de aanbouw van het nieuwe pand is in 2023 een hypothecaire lening verstrekt. Gedurende het jaar 2024 is de aanbouw van het nieuwe pand afgerond en per balansdatum is het niveau van de uitzetting van de middelen in de schatkist weer op een regulier niveau.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000) Verslagjaar 2024					
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**80**	**83**	**58**	**61**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	920	917	942	939
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal	29.548	29.548	29.548	29.548
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	29.548	29.548	29.548	29.548
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven	0	0	0	0
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000/per 1/7 € 1.000.000	Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1.000
(2)	**Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**				
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	7.288	7.537	5.362	5.611
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	80	83	58	61

Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden. De drempel is 0,75% van het begrotingstotaal, als het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, met een minimum van € 1.000.000.

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen zijn de vorderingen op de deelnemende gemeenten en overige openbare lichamen, die als volgt zijn gespecificeerd:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Te ontvangen gemeentelijke/Rijks bijdrage	0	0
Te ontvangen loonkostensubsidie en begeleidingskosten	112	80
Te ontvangen vergoeding detachering	135	154
Te ontvangen vergoeding trajecten	29	53
Te ontvangen vergoeding collectief vervoer	20	55
Te ontvangen overige vergoedingen	45	4
Saldo per 31 december	**341**	**346**

Overige vorderingen

De overige vorderingen zijn als volgt gespecificeerd:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Handelsdebiteuren	1.288	1.391
Te vorderen BTW	223	491
Saldo per 31 december	**1.510**	**1.882**

Overige uitzettingen

De overige uitzettingen zijn als volgt gespecificeerd

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Te vorderen werknemersregeling	30	32
Saldo per 31 december	**30**	**32**

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Kas	2	0
Bank	86	166
Saldo per 31 december	**89**	**166**

De kredietlimiet op de rekening-courant bij de BNG is €3.000.000.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Nog te ontvangen bedragen	189	435
Vooruitbetaalde kosten	135	145
Saldo per 31 december	**324**	**580**

PASSIVA

Vaste Passiva

Het in de balans opgenomen eigen vermogen wordt als volgt weergegeven:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Algemene bedrijfsreserve	2.204	2.204
Bestemmingsreserve	85	263
Saldo per 31 december	**2.289**	**2.467**

Het resultaat over 2024 is nihil. De bestemming van het resultaat wordt in de bestuursvergadering vastgesteld. Daarnaast is vooruitlopend aan het besluit van de bestuursvergadering € 178.000 onttrokken uit de bestemmingsreserve.

Het verloop van de reserves is dan als volgt:

Algemene reserve (* € 1.000)	2024	2023
Stand per 1 januari	2.204	2.204
Toevoeging / onttrekking resultaat	0	0
Saldo per 31 december	**2.204**	**2.204**

Bestemmingsreserve (* € 1.000)	2024	2023
Stand per 1 januari	263	317
Toevoeging / onttrekking resultaat	-178	-54
Saldo per 31 december	**85**	**263**

De onttrekking uit de bestemmingsreserve heeft betrekking op gemaakte eenmalige kosten die betrekking hebben op het nieuw te bouwen pand. De bestemmingsreserve is voor dit doel gevormd in 2021.

Vaste schulden met een rente-typische looptijd van één jaar of langer

De onderverdeling van de vaste schulden met een rente-typische looptijd van één jaar of langer is als volgt:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	14.826	15.400
Saldo per 31 december	**14.826**	**15.400**

Onderhandse leningen van binnenlandse banken
In het hierna opgenomen verloopoverzicht worden de onderhandse leningen van banken over de jaren 2024 en 2023 weergegeven:

(* € 1.000)	2024	2023
Saldo per 1 januari	15.400	1.726
Af: reguliere aflossingen	574	226
Bij: nieuwe lening	0	13.900
Saldo per 31 december	**14.826**	**15.400**

Voor de aankoop van grond is in 2024 een onderhandse lening aangegaan van € 1.092.500,-. Daarnaast is in 2023 een nieuwe hypothecaire lening aangegaan voor het nieuw gebouwde pand. De jaarlijkse aflossing bedraagt in 2024 € 226.000. De totale rentelast voor deze onderhandse leningen van binnenlandse banken met een looptijd langer dan één jaar bedraagt in 2024 € 505.000.

Onderstaand een overzicht van de leningen met looptijd en rente%.

Leningnummer	Startjaar	Looptijd	Rente %	Hoofdsom (* € 1.000)	31-12-2024 (* € 1.000)
Lening 40.74350	1989	30	5,43	2.042	0
Lening 40.96554	2003	25	4,62	2.000	320
Lening 40.115198	2021	15	0,64	1.093	953
Lening 40.116477	2023	40	3,52	13.900	13.553
Totaal					**14.826**

Netto vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar
Onder de netto vlottende schulden met een rente typische looptijd van één jaar of korter zijn opgenomen:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Overige schulden	2.207	2.575
Overlopende passiva	704	866
Saldo per 31 december	**2.911**	**3.441**

In onderstaand overzicht worden de overige schulden gespecificeerd:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Crediteuren	1.276	1.700
Af te dragen belastingen	465	512
Af te dragen premies	146	-7
Rente leningen	256	269
Nettolonen en transitievergoedingen	63	101
Saldo per 31 december	**2.207**	**2.575**

De af te dragen belastingen betreft de loonheffing over december.

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(* € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Nog te betalen gemeentelijke bijdrage	248	706
Nog te betalen loonkostensubsidie	0	0
Nog te betalen personeelskosten - inhuur	37	0
Nog te betalen personeelskosten - overig	299	40
Nog te betalen vervoerskosten	0	0
Nog te betalen gas en electra	72	97
Nog te betalen inkoopwaarde van de omzet	23	15
Nog te betalen advieskosten	0	0
Nog te betalen overige kosten	1	-2
Nog te betalen huisvesting kosten	0	14
Nog te betalen ICT kosten	16	-4
Vooruit ontvangen omzet	7	0
Saldo per 31 december	**704**	**866**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Stark is voor de komende jaren gebonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen.

- Huurovereenkomsten: 2025 voor een bedrag van € 342.000; 2026 € 24.000; 2027 € 0.
- Leaseovereenkomsten: 2025 voor een bedrag van € 10.000; 2026 € 8.000; 202 7€ 8.000.
- Verlofuren t/m 2024 die niet zijn opgenomen: € 940.000.
- Reservering vakantiegeld per 31-12-2024: € 716.000.

Gebeurtenissen na balansdatum

Voor Stark zijn er geen gebeurtenissen na balansdatum te melden.

Vennootschapsbelasting

Stark streeft naar een subjectieve vrijstelling van de vennootschapsbelasting. Om die reden is het resultaat van de vennootschapsbelasting nul.

TOELICHTING OVERZICHT VAN BATEN & LASTEN

In de toelichting wordt nader ingegaan op de analyse van de afwijking tussen rekening en begroting.

BATEN

Brutomarge

De brutomarge bestaat uit de omzet minus de inkoopwaarde van de omzet. In onderstaand overzicht wordt de brutomarge in totaal weergegeven:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Afwijking 2024	Rekening 2023
Bruto-omzet	6.668	7.622	-955	7.289
Inkoopwaarde van de omzet	-422	-562	141	-639
Totaal	**6.246**	**7.060**	**-814**	**6.650**

In onderstaand overzicht wordt de brutomarge per rubriek weergegeven:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Afwijking 2024	Rekening 2023
Binnen afdelingen	1.020	1.090	-70	1.098
BOR	1.846	2.811	-965	2.826
Detacheringen	3.117	2.478	639	2.280
Externe markt (trajecten e.d.)	55	450	-395	258
Overige	209	231	-22	188
Totaal	**6.246**	**7.060**	**-814**	**6.650**

De totale brutomarge is € 814.000 lager dan begroot.
De lagere omzet bij de binnenafdelingen wordt veroorzaakt door het wegvallen van de opdracht bij Defensie, met een begrote waarde van €650.000. De omzet van €251.000 van de trajecten in de instroomhal, die hier onderdeel van zijn, dempen dit effect.

De omzetdaling binnen de BOR is het gevolg van het verloren bestek van de gemeente De Wolden voor een begrote waarde van €148.000 . Daarnaast heeft er een verschuiving plaatsgevonden van het groenbestek van de gemeente Hoogeveen. Dit is van een bestek naar een detachering constructie gegaan. De begrote waarde hiervan was € 984.000. Dit bedrag is in de realisatie bij de detachering terecht gekomen. Binnen detachering hebben we toch te maken met een grotere uitstroom, wat zich reflecteert in de omzet ontwikkeling.

De negatieve afwijking op trajecten komt mede door de verschuiving van omzet naar de binnen afdeling. daarnaast is door capaciteitstekort in het ondersteunde personeel het vermarkten van onze dienstverlening naar andere gemeenten is vertraagd.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten worden in onderstaand overzicht weergegeven:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Opbrengsten verhuur	5	0	4
Boekwinst verkopen	0	0	0
Totaal	**5**	**0**	**4**

Rijksbijdrage
De bijdrage van het Rijk is als volgt:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Bijdrage WSW	20.015	17.867	19.084
Bijdrage buitengemeente	70	0	0
Totaal	**20.085**	**17.867**	**19.084**

De Rijksbijdrage is gebaseerd op de meicirculaire 2024. De Rijksbijdrage is hoger dan begroot (€ 2.149.000). Deze hogere Rijksbijdrage is een compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling.

Gemeentelijke bijdrage
Onderstaand een weergave van de gemeentelijke bijdrage:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Gemeentelijke bijdrage Participatiewet	1.752	1.983	1.294
Bijdrage beschut werken	1.931	1.581	1.413
Bijdrage collectief vervoer gemeente	233	233	204
Loonkostensubsidie BAB	103	56	103
Totaal	**4.019**	**3.853**	**3.014**

De gemeentelijke bijdrage Participatiewet is uitgekomen op € 1752.000 en is binnen de 2 miljoen gebleven. De bijdrage Beschut Werk is € 351.000 hoger dan begroot door een verhoging van de begeleidingskosten (€ 246k) en doordat de ontvangen LKS hoger is dan begroot (€ 105k), terwijl het aantal fte conform begroting is. De ontvangen loonkostensubsidie BAB is € 47k hoger dan begroot. De bijdrage collectief vervoer is conform begroting.

Waarderingscorrectie deelnemingen
Het resultaat van de waarderingscorrectie op deelnemingen wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Waarderingcorrectie deelnemingen	0	0	15
Totaal	**0**	**0**	**15**

LASTEN

Personeelskosten begeleidend personeel

De specificatie van de personeelskosten begeleidend personeel is als volgt:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Loonkosten ambtenaren	377	444	535
Personeel van derden	4.740	4.173	4.280
Overige secundaire personeelslasten	43	95	49
Totaal	**5.160**	**4.712**	**4.864**

De loonkosten voor de ambtenaren zijn lager dan begroot door het lagere aantal gemiddelde fte. Personeel van derden is € 566k hoger dan begroot en ook veel hoger dan vorig jaar door vervanging vanwege vertrek van enkele medewerkers.

Loonkosten SW en Beschut werken

De loonkosten SW en Beschut werken worden in onderstaand overzicht gespecificeerd:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Loonkosten SW	18.059	17.744	17.708
Vorming en opleiding	74	25	73
Geneeskundige zorg en arbo	203	231	303
Reiskosten	416	418	352
Kosten werkkleding	33	44	41
Secundaire personele lasten	146	232	214
Begeleid Werken	1.066	920	969
Beschut Werken	2.157	1.695	1.613
Totaal	**22.154**	**21.309**	**21.273**

De loonkosten SW en Beschut werken zijn hoger dan begroot. Dit komt o.a. door de aanpassing van de schaalsalarissen van de WSW per 1 januari met € 50. De kosten voor beschut werken (CAO aan de Slag) zijn hoger dan begroot door de loonstijgingen in 2024. De kosten voor begeleid werken zijn hoger dan begroot vanwege de aanpassing in de minimumlonen (per uur). Daarnaast zijn onder begeleid werken ook de BAB-ers (ook CAO aan de Slag) meegenomen.

Afschrijvingen

De afschrijvingen worden als volgt onderverdeeld:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Afschrijvingskosten voorziening Terreinen	0	0	0
Afschrijvingskosten gebouwen	95	305	5
Afschrijvingskosten installaties, machines en werktuigen	151	202	226
Afschrijvingskosten vervoermiddelen	76	60	67
Afschrijvingskosten overige activa	66	26	29
Totaal	**388**	**593**	**327**

Huisvestingskosten
In onderstaand overzicht worden de huisvestingskosten gespecificeerd:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Huur gebouwen en opslag	441	185	435
Onderhoud gebouwen en installaties	88	58	92
Gas, water en electra	206	135	351
Belastingen en verzekeringen	57	37	33
Schoonmaak en hygiëne	47	58	63
Overige kosten	16	18	17
Totaal	**856**	**490**	**992**

De huisvestingskosten zijn hoger dan begroot. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat de ingebruikname van het nieuwe maand enkele maanden is uitgesteld.

Indirecte productiekosten
De specificatie van de indirecte productiekosten wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Huur en lease bedrijfsmiddelen	78	245	96
Transportkosten	186	210	327
Onderhoud machines, schaftwagens en inventaris	5	3	270
Kosten ontwikkeling en inrichting	8	8	12
Milieubelasting	41	38	36
Gebruik gereedschap	9	18	7
Overige indirecte productiekosten	265	210	41
Totaal	**592**	**730**	**789**

De indirecte productiekosten zijn lager dan begroot. Doordat er is geïnvesteerd in vervoersmiddelen is de post huur en lease van bedrijfsmiddelen lager. De transportkosten zijn lager doordat de order van Defensie begin 2024 is weggevallen. De hogere indirecte productiekosten worden vooral veroorzaakt door de hogere kosten voor onderhoud machines.

Beheerskosten
De beheerskosten worden als volgt onderverdeeld:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Reclame, PR en acquisitie	18	15	15
Telefoon en communicatie	54	50	50
Onderhoud en automatisering	327	302	304
Kantoorbenodigdheden en porti	24	19	19
Abonnementen en contributies	44	50	50
Vergader- en representatiekosten	0	0	0
Overige kosten	274	35	39
Totaal	**741**	**471**	**477**

De beheerskosten zijn hoger dan begroot. Dit wordt deels veroorzaakt door hogere kosten voor ondersteuning ICT. Daarnaast is onder de overige kosten een bedrag opgenomen voor het debiteurenrisico van een aanzienlijk bedrag dat per balansdatum nog open staat m.b.t. doorbelasting van kosten die verband houden met het oude pand.

Incidentele lasten
De incidentele kosten worden in onderstaand overzicht weergegeven:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Nieuwbouw	293	206	54
Totaal	**293**	**206**	**54**

Eind 2021 is voor de voorgenomen nieuwbouw een bestemmingsreserve gevormd. Uit deze bestemmingsreserve worden de eenmalige kosten voor de nieuwbouw onttrokken, dit gaat in 2024 om een bedrag van € 177.000. Daarnaast is er een claim m.b.t. de nieuwbouw geweest, hierbij gaat het om een bedrag van € 115.000.

Financiële lasten
In onderstaand overzicht worden de financiële lasten gespecificeerd:

(* € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Rente leningen	505	475	45
Ontvangen rente	-156	-	45
Totaal	**349**	**475**	**45**

De ontvangen rente betreft de rente die is ontvangen over het saldo van schatkistbankieren.

WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN (WNT)

De WNT is van toepassing voor Stark. Conform de beleidsregels toepassing WNT staat in onderstaande tabel voor alle topfunctionarissen de voorgeschreven informatie opgenomen. Voor Stark is het algemene bezoldigingsmaximum van toepassing (2024: € 233.000).

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

bedragen x € 1.000	2024 S. Hertog	2023 S. Hertog
Functiegegevens	**Directeur**	**Directeur**
Aanvang en einde functievervulling	01/01 –03/11	01/01 –31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,96	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 105.160	€ 129.050
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.250	€ 20.916
Subtotaal	€ 123.410	€ 149.966
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 188.887	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	**€ 123.410**	**€ 149.966**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12.

bedragen x € 1.000	2024 R. Houthooft
Functiegegevens	**Directeur**
Periode functievervulling in het kalenderjaar	04/11-31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	2
Omvang in uren	211
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 61.600
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 46.631
Bezoldiging (alle bedragen exclusief BTW)	
Werkelijk uurtarief lager dan met maximum uurtarief?	ja
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 33.420
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	n.v.t.
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Totale bezoldiging	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Tabel 1c. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 2.100 of minder

Naam	Functie	Periode
J. Westendorp	Voorzitter	01/01-31/12
J. Schipper	Vice voorzitter bestuur	01/01-31/12
M. Turksma	Secretaris bestuur	01/01-31/12
R. Hooch Antink	Vice secretaris bestuur	01/01-31/12
N. Wind	Lid van het bestuur	01/01-31/12
R. Schans	Lid van het bestuur	01/01-31/12

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT
Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

BIJLAGE: VERDELING TAAKVELDEN

Taakveld 0.4 Overhead
Het onderstaande overzicht laat een weergave zien van het taakveld 0.4 overhead:

(* € 1.000)	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Bruto marge	184	188
Overige opbrengsten	5	4
Incidentele baten	-	-
Waarderingscorrectie deelnemingen	-	-
Baten	**188**	**193**
Personeelskosten begeleidend personeel	2.477	2.355
Afschrijvingskosten	162	30
Huisvestingskosten	71	198
Indirecte productiekosten	-	-
Beheerskosten	700	442
Incidentele lasten	293	-
Financiële lasten	349	10
Lasten	**4.052**	**3.034**
Saldo van baten en lasten	**-3.864**	**-2.842**
Toevoeging(-) en onttrekking(+) aan reserves	178	-
Resultaat	**-3.686**	**-2.842**

Als overheadkosten zijn de kosten opgenomen die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Brutomarge:
De brutomarge is een doorbelasting van werkzaamheden aan de deelnemingen.

Personeelskosten begeleiding overhead:
De afdeling Middelen, waaronder Directie, Finance, HRM, Kwaliteit, Administratie, Inkoop en Huisvesting.

Afschrijvingskosten:
Dit betreft met name de afschrijving van de gebouwen, daarnaast een gedeelte van de inrichting ten behoeve van de afdeling Middelen.

Huisvestingskosten:
In totaal is 20% van de huisvesting ten behoeve van de overhead, hierbij is gekeken naar oppervlakte en naar kosten met betrekking tot de kantoren.

Indirecte productiekosten:
Alle directe en indirecte productiekosten zijn ten behoeve van het primair proces.

Beheerskosten:
Alle beheerskosten komen ten laste van de overhead.

RESULTAATBESTEMMING EN VASTSTELLING

Het resultaat over het jaar 2024 is nihil. Dit is inclusief de gemeentelijke bijdrage van € 1.752.000. Dit is een lagere gemeentelijke bijdrage dan de € 2.000.000, die als voorschot is gefactureerd aan de gemeenten. Het verschil van € 248.000 wordt teruggestort aan de deelnemende gemeenten.

Aldus vastgesteld in een bestuursvergadering van de Gemeenschappelijke Regeling Stark op 3 april 2025.

J.Westendorp
Voorzitter

M. Turksma
Secretaris bestuur

CONTROLEVERKLARING

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00
Smilde Oons Huus Elzenlaan 10
ma 8:30 - 12:00
do 8:30 - 12:00

De heer R. Houthooft
Postbus 740
7900 AS HOOGEVEEN

Datum: 22 mei 2025
Behandeld door: Guus Olijerhoek
Zaaknummer: 4948197
Onderwerp: Afzien zienswijze

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte heer Houthooft,

Als lid van de gemeenschappelijke regeling Stark ontvingen we op 13 april 2025 uw beleidsbegroting. Deze begroting geeft ons een beeld van de financiën en het beleid van uw organisatie in 2026.

Behandeling in de gemeenteraad
De gemeenteraad heeft bij uw begroting een advies van ons college van burgemeester en wethouders ontvangen. Met deze brief geven wij onze reactie op de Beleidsbegroting 2026 en de Jaarstukken 2024.

Beleidsbegroting 2026
Via het voorjaarsoverleg heeft de gemeenteraad van Midden-Drenthe inhoudelijk het gesprek met u gevoerd over de begroting voor het jaar 2025. Vervolgens hebben we uw begroting inhoudelijk behandeld in de raadscommissie van 10 juni 2025 en de raadsvergadering van 26 juni 2025. De behandeling geeft ons geen aanleiding om een zienswijze op uw begroting te geven.

Ravijnjaren
De financiële situatie van gemeenten is de komende jaren onzeker. Dit is een zeer zorgelijke ontwikkeling en wij moeten ons daarom voorbereiden op jaren waarin we waarschijnlijk te maken krijgen met grote structurele financiële tekorten. In deze voorbereiding op de ravijnjaren wordt ook onderzocht hoe we in de toekomst omgaan met onze gemeenschappelijke regelingen. U heeft er zelf al voor gekozen om een besparing door te voeren voor 2026 en verder. Deze stap die u zelf al gezet heeft, kunnen wij als Gemeente Midden-Drenthe waarderen. Het is nog onzeker of wij in de toekomst nog verdere medewerking van u gaan vragen om een eventuele besparing te doen. Wanneer hier duidelijkheid over is, delen wij dat aan u mee.

Jaarstukken 2024
Wij nemen kennis van de door u ingezonden jaarstukken 2024.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Guus Olijerhoek op telefoonnummer 0593 - 496 539 of via e-mailadres g.olijerhoek@middendrenthe.nl.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de gemeenteraad van Midden-Drenthe,

de raadsgriffier,	de voorzitter,
C.A.M. Bodewes	J. Zwiers

Eshuis

CONCEPT ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Gemeenschappelijke regeling Stark

3 april 2025

Per saldo persoonlijker

Certified B Corporation

SRA

Independent Member of PrimeGlobal

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Aan het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Stark
T.a.v. de heer J. Westendorp, voorzitter
Postbus 740
7900 AS HOOGEVEEN

Behandeld door: Erik Vriesen en Pim Wellinghoff
Ons kenmerk: 2025.
Datum: 3 april 2025

Geacht bestuur,

Hierbij ontvangt u de controleverklaring bij de jaarrekening 2024 van uw organisatie alsmede een exemplaar van de gewaarmerkte jaarstukken. Onze controleverklaring hebben wij gedateerd op 3 april 2025. Dit is de datum waarop de vaststelling van de jaarstukken plaatsvindt.

In deze brief gaan wij in op de strekking van onze controleverklaring, mogelijke geconstateerde afwijkingen, de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken en rapporteren wij, voor zover dit noodzakelijk of vereist is, over onze bevindingen en adviezen.

Onze bevindingen en opmerkingen daarbij zijn bedoeld om het bestuur te ondersteunen bij de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken.

Wij benadrukken dat verspreiding van de controleverklaring met handtekening en de gewaarmerkte jaarrekening niet is toegestaan. In hoofdstuk 2 leggen wij uit waarom dat belangrijk is en hoe u aan de publicatieverplichtingen kunt voldoen.

Met vriendelijke groet,

Eshuis Registeraccountants B.V.

CONCEPT

Eshuis

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Inhoudsopgave

1. De hoofdlijnen van onze controle 4
2. Bestuurlijke afhandeling en publicatie 6
3. Controlebevindingen en actualiteiten 7
4. Procesbeheersing 11
5. Resultaat en vermogenspositie 15
6. Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen 16
7. Automatiseringsomgeving 17
8. Onafhankelijkheid gewaarborgd 18
9. Afsluiting 19

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

1. De hoofdlijnen van onze controle

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van de controleverklaring	Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring inzake de getrouwheid van de jaarrekening.
Controleverschillen	Er zijn geen ongecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd.
Resultaat en vermogenspositie	Uw resultaat voor mutatie reserves over 2024 bedraagt € 178.000 negatief. Het bestuur keurt het in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemmingsvoorstel goed. Het eigen vermogen komt na toevoeging van het resultaat uit op € 2.289.000. Uw solvabiliteit bedraagt eind 2024 11,4%.
Verslaggeving en WNT	Uit onze controle blijkt dat de jaarrekening 2024 overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften is opgesteld. Wij hebben daarnaast vastgesteld dat de overige informatie die in de jaarverslaggeving is opgenomen niet inconsistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie. Tevens hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de WNT.
Kwaliteit van de interne beheersing	Ons algemene beeld is dat de kwaliteit van de interne beheersing bij uw organisatie vergelijkbaar is met dat van voorgaande jaren. Vorig jaar hebben we met u vooral gesproken over het beter zichtbaar maken van interne beheersmaatregelen en de daarvan losstaande interne controle ten behoeve van de rechtmatigheidsverantwoording. Stark kent een cultuur waarbij het gestructureerd vastleggen van contractuele afspraken niet altijd de juiste aandacht krijgt. U heeft voor de belangrijkste risico's beheersingsmaatregelen getroffen. In hoofdstuk 4. Procesbeheersing is een overzicht opgenomen van de (detail)bevindingen en aanbevelingen inzake de interne beheersing. De personele wijzigingen in het najaar van 2024 zorgen ervoor dat de stabiliteit van de afgelopen jaren doorbroken wordt. Uit onze controles zijn echter geen (significante) tekortkomingen gebleken.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Tijdens de controle hebben wij met u gesproken over frauderisico's, fraudesignalen en uw interne beheersing. U heeft ons onder meer bevestigd dat er in de organisatie geen gevallen zijn gemeld van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen dat bij u sprake is van fraude dan wel misbruik of oneigenlijk gebruik. Stark beschikt sinds eind 2023 over een organisatie brede frauderisicoanalyse. Dat vinden wij een goede ontwikkeling, omdat u daarmee inzicht vergaard in de frauderisicofactoren en op grond van dat inzicht een afweging kan worden gemaakt of adequate beheersmaatregelen zijn geïmplementeerd. De maatschappelijke trend beweegt zich richting een fraudebeheersplan, waarin naast risico's ook maatregelen, restrisico's en vervolgacties nadrukkelijk een plaats krijgen.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Belangrijke schattingen in de jaarrekening	Iedere jaarrekening bevat schattingen met betrekking tot bijvoorbeeld de waardering van vaste activa, vorderingen en het afgrenzen van verplichtingen. Wij hebben vastgesteld dat de door het management gehanteerde schattingsmethoden ongewijzigd zijn ten opzichte van voorgaand jaar en dat de door het management gekozen methoden aanvaardbaar zijn.
Dataveiligheid en IT	De eisen die in de praktijk gesteld worden aan IT en dataveiligheid nemen nog steeds toe en op alle fronten de norm halen is gelet op uw schaalgrootte uitdagend geworden. De invoering van NIS2 in 2025 en de doorontwikkeling van de BIO naar BIO2 zijn belangrijke actuele ontwikkelingen op IT-gebied. Wij vragen u voldoende aandacht te hebben voor deze onderwerpen, omdat een gedegen voorbereiding gewenst is. Voor onze belangrijkste observaties ten aanzien van de IT-omgeving en informatieveiligheid, verwijzen wij naar hoofdstuk 4. Procesbeheersing.
Rechtmatigheidsverantwoording	Het bestuur heeft, op basis van een voorgeschreven format, in de jaarrekening verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid van de jaarrekening. Hierbij heeft het bestuur de in de waarderingsgrondslagen opgenomen, en de door het bestuur vastgestelde, verantwoordingsgrens van afgerond € 925.000 gehanteerd. Het bestuur heeft verklaard dat de omvang van de niet rechtmatig tot stand gekomen baten en lasten € 1,3 miljoen bedraagt en daarmee de verantwoordingsgrens overschrijden. Wij hebben vastgesteld dat deze rechtmatigheidsverantwoording getrouw is opgesteld. De belangrijkste aandachtspunten voor Stark zien toe op het maken van interne afspraken over het begrip tijdigheid voor begrotingsafwijkingen en het koppelen van de controlewerkzaamheden aan de geïdentificeerde risico's en interne beheersmaatregelen.

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

2. Bestuurlijke afhandeling en publicatie

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit een aantal stappen. Het bestuur behandelt in de vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening en stelt deze vervolgens voorlopig vast. De definitieve vaststelling volgt later dit jaar in het bestuur nadat de jaarrekening door de deelnemende overheden is beoordeeld. Formeel hebben zij echter niet de mogelijkheid om wijzigingen voor te stellen of aan te brengen. Ter afronding ondertekenen de voorzitter en de secretaris van het bestuur de jaarrekening.

Er zit enige tijd tussen de verzending van de conceptstukken aan het bestuur en de vergadering waarin de vaststelling in eerste aanleg plaatsvindt. Mochten in die periode omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt. Dat kan ook een gebeurtenis zijn, die effect heeft op uw inschattingen met betrekking tot de continuïteit van de organisatie. In die situatie vervalt onze toestemming tot openbaarmaking. Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken u in deze gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen te bespreken.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is uitsluitend bedoeld om in uw eigen archief opgenomen te worden. Dit exemplaar mag op geen enkele wijze worden verspreid. Publicatie van deze verklaring op de website is niet toegestaan. Deze werkwijze is van belang om misbruik van onze handtekening te voorkomen. Indien wij constateren dat toch gebruik gemaakt is van een controleverklaring met onze handtekening zullen wij u verzoeken deze van de website te verwijderen of uw indiening bij stakeholders ongedaan te maken. Vanzelfsprekend treden wij in die situaties met u in overleg over de manier waarop dit moet plaatsvinden.

Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Bij openbaarmaking van de controleverklaring dient u gebruik te maken van het exemplaar van de controleverklaring dat niet is voorzien van een persoonlijke handtekening.
Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening tijdens de bestuurlijke afhandeling ongewijzigd blijft en wordt vastgesteld.

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de jaarstukken. Hiervoor gebruikt u een exemplaar zonder ons waarmerk. De gewaarmerkte versie van de jaarrekening is uitsluitend voor uw eigen archief. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat (‘u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening’).
Wij herhalen dat publicatie van de door ons gewaarmerkte jaarrekening en de controleverklaring met originele handtekening op welke wijze dan ook niet is toegestaan.

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

3. Controlebevindingen en actualiteiten

3.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Sinds boekjaar 2023 neemt u een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. Hiermee legt het bestuur verantwoording af over het voldoen aan de financiële spelregels in de organisatie. Wij hebben vastgesteld dat het bestuur in de rechtmatigheidsverantwoording, welke is opgenomen in de jaarrekening, concludeert dat de omvang van de niet rechtmatig tot stand gekomen baten en lasten € 1.292.000 bedragen. Dit betekent dat de door het bestuur geconstateerde rechtmatigheidsbevindingen de verantwoordingsgrens hebben overschreden. De verantwoordingsgrens is door het bestuur in de waarderingsgrondslagen vastgesteld op 3% van de totale lasten.

Wij hebben in het kader van onze jaarrekeningcontrole vastgesteld dat de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

Relevante criteria

De drie relevante criteria waar middels de rechtmatigheidsverantwoording over wordt verantwoord zijn als volgt:

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium ziet toe op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze voorwaarden hebben betrekking op het voldoen aan wet- en regelgeving, zoals de Europese aanbestedingswetgeving. Bij Stark zijn de van toepassing zijnde wet- en regelgeving vastgelegd in het normenkader welke op 18 december 2023 door het bestuur is vastgesteld. Als de van toepassing zijnde voorwaarden niet zijn nageleefd, kan dit leiden tot een onrechtmatigheid.

Er zijn geen bevindingen geconstateerd in de rechtmatigheidsverantwoording ten aanzien van het voorwaardencriterium.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium ziet toe op het budgetrecht van het bestuur. Financiële handelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten en de mutaties in de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting (begrotingscriterium). De begroting is hiermee kaderstellend en afwijkingen hiervan zijn in principe onrechtmatig.

De financiële verordening (2018) speelt een cruciale rol in de wijze waarop GR Stark dient om te gaan met de geautoriseerde begroting en welke afwijkingen als onrechtmatig dienen te worden aangemerkt. Overschrijdingen van lasten zijn altijd onrechtmatig. Een afwijking van de begroting ten aanzien van de onderschrijding van de lasten, en overschrijding en onderschrijding van de baten is echter niet onrechtmatig, wanneer dit conform de afspraken met het bestuur als acceptabel wordt aangemerkt én

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

tijdig wordt gemeld en vastgesteld door het bestuur. Het begrip tijdigheid en acceptabel is in uw financiële verordening op dit moment echter niet zuiver gedefinieerd. Wij verwachten dat u dit in het komende jaar in de financiële verordening vastlegt en daarbij ook een dergelijk kader voor investeringskredieten inricht. Daarbij is het sowieso aan te raden om tenminste eens per vier jaar verordeningen te actualiseren.

Ten aanzien van het begrotingscriterium is in de rechtmatigheidsverantwoording geconstateerd dat sprake is van een overschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting ter grootte van € 1.292.000. In de jaarrekening heeft u toegelicht dat deze overschrijding grotendeels wordt veroorzaakt door de toegenomen loonkosten als gevolg van indexaties in de CAO. De loon- en prijsontwikkelingen worden gecompenseerd door de hogere Rijksbijdrage.

Misbruik & oneigenlijk gebruik
Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen, dan wel met het doel om voor een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude, om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de ‘geest van de wet’). De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving.

Een andere belangrijke wijziging met betrekking tot de verantwoording van Misbruik en Oneigenlijk gebruik (M&O) is dat bevindingen met betrekking tot het M&O-criterium niet langer worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording zelf. Als het M&O-beleid is toegepast en heeft geleid tot bijvoorbeeld terugvorderingen en sancties, wordt dit niet als onrechtmatigheid beschouwd. Via de paragraaf bedrijfsvoering is het echter verplicht om inzicht te geven in de aard en de (financiële) impact van het geconstateerde misbruik bij de gemeenschappelijke regeling. Dit betekent dat de organisatie nog steeds actie moet ondernemen om deze kwesties aan te pakken, terwijl de accountant hierin een stap terugzet.

U heeft geen specifiek beleid ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik en wij adviseren u dan ook om deze op korte termijn op te stellen. Er is geen sprake van meldingen van misbruik en oneigenlijk gebruik die in de paragraaf bedrijfsvoering moeten worden toegelicht.

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

3.2 Nieuwbouw - vaststellingsovereenkomst aanbestedingskwestie

Uit onze controle van de jaarrekening 2024 blijkt dat door Stark een vaststellingsovereenkomst is gesloten, die verband houdt met een aanbestedingsprocedure voor de inkoop van meubilair voor de nieuwe locatie die niet tot gunning heeft geleid. Deze kwestie heeft geleid tot een betaling van € 115.000. Deze post is in het resultaat verwerkt ten laste van 2024.

3.3 Continuïteit

Onderdeel van de jaarrekeningcontrole is onze beoordeling of de organisatie in de twaalf maanden na afgifte van de controleverklaring de activiteiten kan voortzetten. Deze beoordeling bestaat uit verschillende onderdelen, te beginnen met uw eigen expliciete beoordeling op dit punt. Naarmate er meer aanleiding is, is de benodigde analyse ook uitgebreider. Onderdelen van uw beoordeling zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de ontvangen, toegezegde en vastgestelde subsidies, de mate waarin u eigen inkomsten weet te generen en de door u gesignaleerde risico's en de wijze waarop u inspeelt op deze risico's.

Er zijn verschillende aspecten die van invloed zijn op de continuïteitsrisico's. Dit zijn macro-economische ontwikkelingen, zoals hoge inflatie, energieprijsontwikkelingen, subsidiezekerheid en bezuinigingen als gevolg van politieke beslissingen. Wij verwachten van u dat u deze aspecten meeneemt in uw inschatting van continuïteitsrisico's. Uw analyse is immers het startpunt van onze eigen inschatting over uw continuïteit. Op dit moment maakt u voornamelijk impliciet inschattingen ten aanzien van de continuïteit en het is slechts beperkt onderdeel van een proces waarin verschillende belanghebbenden worden betrokken, zoals het management, het bestuur en uw toezichthouders. Onze aanbeveling is om de risico's en uw maatregelen expliciet vast te leggen en te bespreken binnen uw organisatie.

Ondanks het ontbreken van deze expliciete vastlegging, hebben wij voldoende controle-informatie verkregen om met redelijke mate van zekerheid te kunnen concluderen dat continuïteit van uw organisatie in de komende 12 maanden is geborgd.

3.4 Duurzaamheidsverslaggeving

Duurzaamheid is een centraal thema in de samenleving en speelt een belangrijke rol in beleidsstukken en besluiten. De CSRD-rapportage, die in 2025 voor grotere ondernemingen gaat gelden, biedt een systematische aanpak voor duurzaamheidsverslaggeving. Hoewel u voorlopig niet verplicht bent tot integrale CSRD-rapportage, hebben aangesloten gemeenten wel diverse duurzaamheidsdoelstellingen en ambities. Transparante informatievoorziening over duurzaamheid wordt steeds meer verwacht, ook van de publieke sector.

Het inrichten van een vorm van duurzaamheidsverslaggeving kunt u mogelijk doen middels de vrijwillige duurzaamheidsverslaggeving (VSME). Deze zal mogelijk ook van toepassing worden voor de publieke sector, en dit betreft een beknopte versie van de CSRD-eisen die het mogelijk maakt om op een laagdrempelige manier in te stappen in deze ontwikkeling. Wij raden u aan de duurzaamheidscriteria te identificeren die voor uw organisatie belangrijk en beïnvloedbaar zijn. Daarnaast is het van belang om duidelijke afspraken te maken tussen het bestuur en de organisatie over beleidskeuzes, informatievoorziening en

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

rapportage met betrekking tot duurzaamheid. Begin met een betrouwbare nulmeting om de huidige situatie in kaart te brengen en toekomstige vooruitgang te meten. Door deze stappen te volgen, kan uw organisatie op een gestructureerde en effectieve manier starten met duurzaamheidsverslaggeving.

3.5 Fraude

Door maatschappelijke ontwikkelingen is er in toenemende mate aandacht voor fraudepreventie, maar ook op onderwerpen zoals corruptie, omkoping en (het bewust niet naleven van) wet- en regelgeving. Onder andere door de toenemende aandacht voor deze onderwerpen, wordt van organisaties steeds vaker gevraagd informatie te verstrekken over de visie, het beleid en het toezicht op integer handelen binnen uw organisatie.

Gelet op het voorgaande hebben wij vorig jaar geadviseerd dat op alle niveaus in de organisatie tenminste eenmaal per jaar gesproken wordt over de (fraude)risico's in de organisatie, de activiteiten en de maatregelen die hieromtrent getroffen zijn. Ook een interne beoordeling of de maatregelen afdoende worden gevonden hoort daarbij. Wij adviseren u de frauderisicoanalyse door te ontwikkelen naar een fraudebeheersplan, waarbij u tevens aandacht besteed aan het onderdeel misbruik en oneigenlijk gebruik. Vanuit de rechtmatigheidsverantwoording dient er immers specifieke aandacht te worden besteed aan dit thema.

Wij dienen in onze rol als accountant ook een inschatting te maken van de frauderisico's, en gepaste werkzaamheden uit te voeren om te borgen dat er geen fraudes van materieel belang hebben plaatsgevonden. Onderdeel hiervan is het risico dat het management de interne beheersing doorbreekt, wat bij iedere organisatie een risico is. In dit kader beoordelen wij interne processen, zoals (de totstandkoming van) schattingen, ongebruikelijke transacties buiten de normale bedrijfsvoering en onzakelijke transacties met verbonden partijen. Onze werkzaamheden zien onder andere toe op het vaststellen dat prestaties geleverd zijn en de wijze waarop u dit zelf borgt, het naleven van het interne inkoopbeleid en voor u relevante aanbestedingsregels. Bepaalde delen van de opbrengstverantwoording kunnen ook onderdeel zijn hiervan.

Indien we aanwijzingen hebben van fraude communiceren wij dit met het bestuur. Indien fraude plaatsvindt in de top van de organisatie of als er niet voldoende herstelwerkzaamheden worden getroffen, zullen wij dit melden bij de externe toezichthouder.

Hoewel we tijdens de controle een professioneel-kritische houding hebben en aanzien van frauderisico's, benadrukken wij dat onze controle niet primair gericht is op het constateren van fraude. Wij hebben geen aanwijzingen voor fraude geconstateerd tijdens onze controle van de jaarrekening 2024.

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

4. Procesbeheersing

4.1 Algemeen

In het vervolg van dit hoofdstuk behandelen we de processen die onderdeel zijn geweest van onze controle. Per proces beschrijven we kort en op hoofdlijnen welke minimale beheersingsmaatregelen we verwachten aan te treffen en vervolgens geven we aan wat we hebben geconstateerd. Daar waar de norm niet helemaal scherp is gedefinieerd, hebben wij een norm beschreven die naar onze mening passend is bij de aard van het proces, de daaraan te stellen eisen en het belang voor uw organisatie.

4.2 Samenvatting procesbeheersing

In onderstaande tabel hebben we een overzicht opgenomen van alle processen die in scope zijn bij de interimcontrole en daarbij een overzicht van ons oordeel over de procesbeheersing ten tijde van de interimcontrole 2024. Daar waar er belangrijke aandachtspunten zijn en bij een score die niet groen is wordt dit toegelicht.

Proces	Score	Verwijzing
Memoriaalboekingen		Zie paragraaf 4.3
Personeel en salarissen		Zie paragraaf 4.4
Factuurafhandeling		Zie paragraaf 4.5
Betalingsverkeer		Zie paragraaf 4.5
Opbrengstenstromen		Zie paragraaf 4.6
IT- en dataveiligheid		Zie paragraaf 4.7

Er is geen sprake van significante tekortkomingen of verbeterpunten. Hiermee concluderen wij dat dit proces in opzet en bestaan voldoende is om het proces van het opstellen van de jaarrekening te ondersteunen.

Binnen het proces is sprake van een gemiddeld risico en/of is sprake van verschillende tekortkomingen of verbeterpunten met een potentieel gemiddelde impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Deze vragen op middellange termijn actie.

Binnen het proces is sprake van een hoger risico en/of is er sprake van verschillende tekortkomingen of verbeterpunten met een potentieel grote impact op de jaarrekening, compliance en/of operationele prestaties. Deze vragen direct actie.

CONCEPT

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Controlebevindingen en actualiteiten
Procesbeheersing
Resultaat en vermogenspositie
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

4.3 Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn boekingen die buiten het reguliere proces om uitgevoerd worden. Memorialen zijn bij uitstek geschikt, om bijvoorbeeld correctieboekingen of schattingen op de juiste wijze in de periodecijfers of de jaarrekening te verwerken. Omdat het om een afwijkende procesgang gaat, bestaat er, zeker voor boekingen die na het einde van een periode worden gemaakt, een groter dan regulier risico dat memoriaalboekingen niet juist, of anders bedoeld, verwerkt worden. Wij verwachten in dit proces een adequate functiescheiding door middel van een strikte doorvoering en handhaving van het vier-ogenprincipe.

Ten tijde van de interimcontrole hebben wij vastgesteld dat het mogelijk is dat medewerkers financiën zelfstandig memoriaalboekingen doorvoeren, zonder dat hier toezicht op is. Wij adviseren u de mogelijkheden te bekijken om een systeemtechnische functiescheiding te implementeren, waarbij de invoer en de controle van een memoriaalboeking technisch gezien niet door één functionaris kan worden uitgevoerd. U heeft aangegeven dat een integrale controle plaatsvindt op alle memoriaalboekingen door de business controller, maar dat de zichtbaarheid daarvan en de volledigheid van deze controle in het boekingsproces nog beter kan.

4.4 Personeel en salarissen

Wij verwachten ten aanzien van het proces personeel en salarissen dat er uitsluitend geautoriseerde mutaties in de personeels- en salarisadministratie worden doorgevoerd en dat het vier-ogen principe van toepassing is op de verwerking van de mutaties. Dat betreft zowel de in- en uitdienst mutaties als ook personele vergoedingen (secundaire arbeidsvoorwaarden) en declaraties (bijvoorbeeld reiskosten). Daarnaast bent u ervoor verantwoordelijk dat de personeelsdossiers een aantal verplichte documenten bevatten, betreffende de identificatie, loonheffing et cetera. Tevens verwachten we dat personele mutaties geautoriseerd worden door of namens de directie. Ten slotte verwachten we dat er minimaal één keer per jaar een zichtbare controle op de premiepercentages wordt uitgevoerd.

Wij hebben het proces met de proceseigenaar doorgesproken en een steekproefsgewijze controle op de mutaties uitgevoerd. Via deze werkzaamheden hebben we kunnen vaststellen dat het proces personeel en salarissen voldoet aan de verwachtingen.

Het bestuur van Stark vervult tevens de werkgeversrol in de richting van de directeur. In het kader van de directiewisseling in het afgelopen jaar hebben wij geconstateerd dat de documentatie van de genomen besluiten en daaruit voortvloeiende overeenkomsten, dan wel beëindiging daarvan, met zowel de nieuwe als de oude directeur voor verbetering vatbaar is. Tijdens de controle van de jaarrekening hebben wij geconstateerd dat een sluitende lijn aan overeenkomsten tussen de formele werkgever van de nieuwe directeur en Stark ontbreekt. Los van de aanbestedingsrechtelijke risico's, levert dit de situatie op dat onduidelijk is welke vergoeding Stark contractueel verschuldigd is. Verder is gekozen om de factuurafhandeling van deze beoogde overeenkomst in de Stark organisatie te beleggen, daarmee is in de praktijk de situatie ontstaan dat directeur de facturen die betrekking hebben op zijn eigen inzet autoriseert. Gezien het feit dat de norm c.q. onderbouwing van de factuur niet evident is, vanwege het ontbreken van een overeenkomst, maakt de positie van de directeur kwetsbaar. Vanuit ons specifieke risico, dat wij onderkennen, op het

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

doorbreken van de interne beheersing door het management is een gebrek in een zo gevoelig proces uitermate ongewenst. Wij hebben hierover met het bestuur van gedachte gewisseld en momenteel wordt er aan een oplossing gewerkt. Ter bescherming van de directeur adviseren wij u alle transacties, facturen en declaraties, sinds het aantreden van de directeur, alsnog door de voorzitter te laten bekrachtigen.

4.5 Factuurafhandeling en betalingsverkeer

Het factuur afhandelingsproces is cruciaal om te waarborgen dat Stark niet betaalt voor goederen of diensten die niet zijn geleverd. We verwachten dat in het behandelen van inkoopfacturen de vereiste functiescheiding zichtbaar aanwezig is en dat alle facturen geautoriseerd zijn door een daartoe bevoegd persoon, waarbij de controle op de feitelijke prestatielevering gedocumenteerd is.

Net als vorig jaar constateren we dat u nog geen beleid omtrent prestatielevering heeft vastgesteld. De verantwoordelijkheid voor het bewaken en bewaren van de documentatie van de prestatielevering is op dit moment niet specifiek belegd binnen de organisatie. Het beter en toegankelijker documenteren van de wijze waarop de prestatielevering intern wordt vastgesteld is daarmee een aandachtspunt. Wij adviseren u om prioriteit te geven aan het opstellen van beleid rondom het vastleggen van de toetsing van de prestatielevering. Een normbedrag ten aanzien van de omvang van de transactie kan hierbij helpen om de administratieve last te beperken. Ook adviseren wij u om de vaststelling van prestatielevering risicogericht in te regelen en te bepalen welke soorten inkopen meer risico kennen in het kader van prestatielevering. De omvang van de transactie in relatie tot de risicoanalyse kan dan bepalend zijn voor de diepgang van de onderbouwing.

Ten aanzien van het betalingsproces is het belangrijk dat er sprake is van een vier-ogen-principe vanaf het moment dat leveranciers in de financiële administratie worden aangemaakt tot het moment waarop betalingen moeten worden verricht aan een betreffende leverancier. Wij hebben vastgesteld dat de medewerker die belast is met het betalingsproces eveneens rechten heeft binnen het financiële pakket om crediteurenstamgegevens zelfstandig te wijzigen. Bij het aanmaken of wijzigen van de crediteurenstamgegevens wordt het vier-ogenprincipe systeemtechnisch niet afgedwongen alvorens betalingen worden verricht.

4.6 Volledigheid opbrengsten

Uw organisatie kent verschillende opbrengstenstromen zoals opbrengsten assemblage, gemeentelijke bijdragen, schoonmaak, detachering, trajecten en groenvoorziening. Elk van deze stromen stelt andere eisen aan de verantwoording ervan en de controle daarop. Wij verwachten dat uw organisatie controles uitvoert, waarbij er expliciet aandacht is voor het aantonen van de volledigheid van de opbrengstenverantwoording.

Bij de detailcontrole op de juistheid en volledigheid van de opbrengsten detachering en assemblage is het in enkele gevallen lastig gebleken om de gehanteerde tarieven te onderbouwen, omdat een eenduidige archivering van prijsafspraken ontbreekt. Daarnaast heeft u geconstateerd dat de indexatie van de verkooptarieven bij één van uw inleners niet juist in het systeem was geregistreerd. U heeft contact gezocht met de desbetreffende inlener en de indexatie alsnog in rekening gebracht. Wij adviseren u om contracten op

CONCEPT

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Controlebevindingen en actualiteiten
Procesbeheersing
Resultaat en vermogenspositie
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

een eenduidige wijze binnen de organisatie vast te leggen en waarborgen te treffen voor de juiste en volledige registratie van de prijsafspraken in uw administratie.

Voor wat betreft de detacheringsopbrengsten verwachten wij dat u de volledigheid van de opbrengstverantwoording bewaakt op basis van de urenbeweging. Wij adviseren u waarborgen te treffen die het mogelijk maken om de volledigheid van de opbrengstverantwoording vast te stellen op basis van de werktijdfactor van een gedetacheerde medewerker. Dat bijvoorbeeld door een expliciet verband te leggen met de verwachte in casu begrote opbrengst of het aantal productieve uren te normeren.

4.7 IT- en dataveiligheid

De IT-omgeving en dataveiligheid worden steeds belangrijkere onderwerpen. Op basis van onze vaktechnische normen, verwachten we bij Stark een gedragen IT-beleid, zichtbare monitoring van het IT-beleid en dat zichtbaar wordt voldaan aan wet- en regelgeving, bijvoorbeeld de regels inzake de dataveiligheid zoals opgenomen in de AVG. In het kader van de accountantscontrole kijken we bij de IT-omgeving primair naar de zogenaamde algemene maatregelen zoals informatiebeveiligingsbeleid, de toegangsbeveiliging, het wijzigingenbeheer en de continuïteit van de IT-systemen. De normen op het gebied van dataveiligheid worden vrijwel jaarlijks verder aangescherpt en dat betekent dat de lat waaraan u moet voldoen steeds hoger komt te liggen.

Op IT-gebied staat er de komende tijd veel te gebeuren. De invoering in 2025 van NIS2 en de doorontwikkeling van de BIO naar BIO2 zullen een stevige impact hebben op gemeenten en kunnen daarmee ook relevant zijn of worden voor uw organisatie. De reikwijdte van NIS2 is nog niet definitief zodat het niet zeker is of u hiermee te maken krijgt maar gemeenten hier sowieso wel onder. De nieuwe BIO-normen zijn sinds augustus 2024 bekend. Eerder was al duidelijk dat de BIO nog sterker gebaseerd is op risicomanagement en governance. Het informatiebeveiligingsbeleid zal langs die lijnen moeten worden ingericht of herschreven.

Het inbedden van de BIO in een strategisch IT-plan of -visie wordt belangrijker omdat ook de rollen en verantwoordelijkheden van het management meer aandacht krijgen. Dat betekent dat ook rapportagelijnen ontwikkeld zullen moeten worden over de naleving van de nieuwe normen. Een concrete nulmeting op de mate waarin u aan de huidige normen voldoet ontbreekt op dit moment nog. De verwachting is dat u moet concluderen dat Stark, de afgelopen jaren toegenomen voorschriften, met name op het gebied van procesbeschrijving, interne controles en IT-governance, nog onvoldoende in de praktijk heeft ingeregeld.

Het aantal BIO-normen was ruim boven de 100 en is in de nieuwe set met 60% teruggebracht en sterk vereenvoudigd. Daardoor ontstaat meer focus op feitelijke veiligheid en is het streven de nalevingsdruk te verlagen. Daarnaast worden er drie Basisbeveiligingsniveaus (BBN) losgelaten. Uit de evaluatie van de BIO blijkt dat het toepassen van de BBN's in de hand werkt dat de focus op het classificeren van de individuele systemen op BBN kwam te liggen en daardoor minder op algemeen risicomanagement en de specifieke risico's voor informatiesystemen. Een ander belangrijk aspect, uit de nieuwe NIS2-richtlijn, is de verplichting om incidenten tijdig te rapporteren aan bevoegde autoriteiten. Dit vereist een goed ingericht incidentresponsproces hebben, waarbij snel gereageerd kan worden op bijvoorbeeld cyberaanvallen of datalekken en deze binnen de gestelde termijn rapporteren. Wij adviseren u na te gaan in hoeverre dit impact gaat hebben op bijvoorbeeld de IT-governance en de naleving van de BIO-normen.

CONCEPT

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

5. Resultaat en vermogenspositie

Stark heeft het boekjaar 2024 afgesloten met een negatief saldo van baten en lasten voor mutaties reserves van € 178.000. Het negatieve resultaat is ten laste gebracht van de bestemmingsreserve voor het nieuwe pand. Dit heeft ertoe geleid dat het eigen vermogen ultimo 2024 een omvang heeft van € 2.289.000. Hierdoor heeft een u solvabiliteit van 11,4% en een weerstandvermogen van 7,4% van de totale lasten. In de jaarrekening concludeert u zelf dat uw vermogenspositie en uw begroting voor de komende tijd voldoende waarborgen bieden als het gaat om de continuïteit van uw organisatie, waarbij u tevens in ogenschouw neemt dat de deelnemende gemeenten instaan voor eventuele tekorten en dus voor de continuïteit van Stark. Eveneens heeft u aangegeven dat er geen sprake is van besluiten tot significante taakwijzigingen binnen uw gemeenschappelijke regeling.

Het resultaat ten opzichte van de begroting en ten opzichte van voorgaand jaar is hiermee als volgt:

Opbouw resultaat	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Brutomarge	6.246.000	7.060.000	7.149.000
Rijksbijdrage	20.085.000	17.867.000	19.084.000
Gemeentelijke bijdragen	4.015.000	3.853.000	3.014.000
Personeelslasten	-/- 27.314.000	-/- 26.021.000	-/- 26.137.000
Overige lasten	-/- 3.215.000	-/- 2.965.000	-/- 2.684.000
Onttrekking reserves	-/- 178.000	-/- 206.000	-/- 54.000
Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**0**

Het exploitatieresultaat vóór gemeentelijke bijdrage was € 1.748.000 negatief (begroot: -/- € 1.983.000). Dit wijkt € 235.000 positief af ten opzichte van de begroting. Dit tekort is bijgedragen door de deelnemende gemeenten, waardoor er geen onttrekking nodig is geweest uit de algemene reserve. Het bedrijfsresultaat over 2024 bedroeg € 1.835.000 (begroot: -/- 411.000). Dit wijkt € 1,4 miljoen negatief af ten opzichte van de begroting. Bijzondere posten zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

De afwijking tussen de begroting en de realisatie wordt met name verklaard door een hogere rijksbijdrage als compensatie voor de loon- en prijsontwikkelingen, alsmede het wegvallen van een tweetal opdrachten met een relatief grote waarde. Op basis van bovenstaande cijfers blijkt daarnaast dat u het afgelopen jaar, en de jaren ervoor, moeite heeft gehad om de begeleidingskosten te dekken met de brutomarge.

CONCEPT

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Controlebevindingen en actualiteiten
Procesbeheersing
Resultaat en vermogenspositie
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

6. Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen

De jaarrekeningcontrole voeren wij uit met een bepaalde marge. Deze marge noemen we de materialiteit. De materialiteit is voorgeschreven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en bevestigd in uw controleprotocol. Daarbij kan rekening worden gehouden met specifieke factoren of risico's, de zogenaamde "kwalitatieve materialiteit. Tevens gelden scherpere grenzen voor de naleving van de WNT.

Het BADO stelt dat de maximaal te hanteren materialiteit 1% bedraagt van het totaal van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). De bij u gehanteerde materialiteit bedraagt afgerond € 309.500 op basis van het totaal aan lasten van € 30.950.000 Mochten we niet-gecorrigeerde controleverschillen onderkennen die dit bedrag overschrijden dan kunnen we geen goedkeurende verklaring afgeven. Voor geconstateerde onzekerheden geldt een marge van 3% en dus een bedrag van € 928.500

In het kader van de bestuurlijke afhandeling en het dechargeproces melden wij eventuele geconstateerde afwijkingen die niet meer gecorrigeerd zijn in de jaarrekening. Deze zijn vanaf een lager bedrag dan de materialiteit mogelijk voor u relevant. Wij melden alleen afwijkingen boven een bepaalde grens. Deze bedraagt bij u ongeveer € 15.400.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Totaal verschillen getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**
Totaal onzekerheden getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**

Daarnaast informeren wij u over gecorrigeerde controleverschillen of andersoortige afwijkingen die het gevolg zijn van significante tekortkomingen in de interne beheersing, frauderisico's met zich meebrengen of naar onze mening onder uw aandacht zouden moeten worden gebracht. Er zijn in het controleproces geen afwijkingen geconstateerd die op grond van het bovenstaande gerapporteerd zouden moeten worden.

CONCEPT

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Controlebevindingen en actualiteiten
Procesbeheersing
Resultaat en vermogenspositie
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

7. Automatiseringsomgeving

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts díe onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk. Gelet op de beperkte mate van geautomatiseerde beheersmaatregelen in uw organisatie is een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk voor de uitvoering van onze werkzaamheden. Uit onze controle zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Controlebevindingen en actualiteiten
Procesbeheersing
Resultaat en vermogenspositie
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

8. Onafhankelijkheid gewaarborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO is in de organisatie van Eshuis Registeraccountants ingebed.

Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij Stark voldoende is gewaarborgd. Wij hebben het afgelopen jaar geen andere opdrachten voor u uitgevoerd dan de controle van de jaarrekening en de direct daarmee samenhangende werkzaamheden.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Controlebevindingen en actualiteiten
- Procesbeheersing
- Resultaat en vermogenspositie
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

9. Afsluiting

Wij danken de medewerkers van gemeenschappelijke regeling Stark voor de samenwerking in de afgelopen periode. Wij vertrouwen er op u met dit rapport voldoende te hebben geïnformeerd. Natuurlijk zijn wij graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting en het beantwoorden van vragen.

Hoogachtend,
Eshuis Registeraccountants B.V.

Bijlagen:
1. Getekende controleverklaring
2. Was getekende controleverklaring in enkelvoud
3. Gewaarmerkte jaarrekening in enkelvoud

Gemeenteraad

Dossiernummer	1867
Extern Zaak ID	4929499
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.5
Titel	Begroting 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) RHC Drents Archief

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Algemeen Bestuur	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Portefeuillehouder: burgemeester Zwiers
Publicatieniveau: openbaar

Samenvatting:
Het Drents Archief heeft op 15 april 2025 de ontwerpbegroting 2026 van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) RHC Drents Archief toegezonden. De ontwerpbegroting is binnen de kaders van de Strategische Visie 2025-2028 door het Dagelijks Bestuur van het Drents Archief opgesteld en wordt conform artikel 35 van de WGR 2022 voorgelegd aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de raden van de gemeenten Assen, Midden-Drenthe, Tynaarlo en Westerveld en het Waterschap Drents Overijsselse Delta. De minister, de raden van de gemeenten en het algemeen bestuur van het waterschap kunnen binnen twaalf weken reageren op de inhoud van de ontwerpbegroting. Het dagelijks bestuur van het Drents Archief stelt de minister, de raden en het algemeen bestuur van het waterschap voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijzen alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt. Vervolgens wordt de begroting door het Algemeen Bestuur van het Drents Archief vastgesteld, waarna de begroting vóór 15 september aan de minister, de raden en algemeen bestuur van het waterschap en gedeputeerde staten van Drenthe wordt toegezonden.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Algemeen Bestuur van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025

Portefeuillehouder: Burgemeester Zwiers

De raad besluit:

1. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.
2. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:

1. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.
2. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Ontwerpbegroting 2026 GR Drents Archief

Informatie

Datum	1 mei 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Richard Meijer	☒ Financieel adviseur: Judith de Niet
Zaaknummer	4928957 (4929499 = iBabs)	☐ Communicatieadviseur:
Portefeuillehouder	Burgemeester Zwiers	☐ Juridisch adviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☐ Inkoopadviseur:
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ Bestuursadviseur:
In het PFO besproken?	Ja	☐ Informatieadviseur:
		☐ HR adviseur:
		☐ Team:
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:

1. Kennis te nemen van de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.
2. De raad voor te stellen om in te stemmen met de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.
3. De raad voor te stellen om geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.

Voorgesteld besluit raad:

1. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.
2. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief.

Aanleiding

Wat doet de GR Drents Archief?

De Gemeenschappelijke Regeling (GR) Drents Archief beheert en bewaart archieven en collecties van overheden, particulieren en bedrijven in Drenthe. Ze maken deze bronnen toegankelijk voor het publiek en organiseren educatieve en publieksactiviteiten. Het Drents Archief biedt diensten zoals e-depot voor het duurzaam beheren van digitale archieven, archiefbeheer, toezichtstaken en educatieprogramma's aan gemeenten en andere overheidsinstellingen.

Aanleiding

De aanleiding voor de ontwerpbegroting 2026 is de strategische visie 2025-2028 van het Drents Archief, die gericht is op het versterken van de positie in de regio en het verbeteren van de dienstverlening en kennisdeling. De nieuwe Archiefwet en de toetreding van nieuwe gemeenten tot de GR zijn belangrijke factoren.

Ontwerpbegroting 2026
De ontwerpbegroting 2026 van het Drents Archief bevat een overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven voor het jaar 2026. Hier zijn enkele belangrijke punten:

- **Inkomsten:** De begroting is gebaseerd op bijdragen van het Ministerie van OCW, de gemeenten Assen, Midden-Drenthe, Tynaarlo en Westerveld, en het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Daarnaast zijn er inkomsten uit e-depot dienstverlening en subsidies.
- **Uitgaven:** De belangrijkste uitgavenposten zijn personeelskosten, onderhoud en IT, en directe kosten voor collectie en archieven. Er wordt ook geïnvesteerd in de doorontwikkeling van het Drents Archief 3.0 (hieronder worden verstaan de aanpassingen, verbeteringen, vervangingskosten voor het actueel en goed werkend houden van de publieksfaciliteiten)
- **Uittreden van het Rijk:** Het Rijk treedt per 1 januari 2027 uit de GR. Om dit op te vangen, blijft de huidige financiële bijdrage van het Rijk gehandhaafd en wordt deze uitgekeerd in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK). Dit zorgt ervoor dat de financiële stabiliteit van het Drents Archief niet direct wordt aangetast door het uittreden van het Rijk.
- **Financiële positie:** Op basis van de begroting voor 2026 staat het Drents Archief er financieel stabiel voor. De begroting is sluitend, met een verwacht resultaat van €0 na onttrekking aan de bestemmingsreserve voor de doorontwikkeling van het Drents Archief 3.0. De structurele baten en lasten zijn in balans, en er is een lichte stijging in de bijdragen van de deelnemende gemeenten en het waterschap door de recente toetredingen tot de GR van per 2025 met de gemeenten Tynaarlo, Midden-Drenthe en Westerveld. Tijdens het opstellen van de begroting ligt het besluit tot toetreding tot de GR ook nog voor in de gemeente Emmen.

Bijdrage Midden-Drenthe 2026
De gemeente Midden-Drenthe heeft in 2024 bekend gemaakt toe te treden tot de GR vanaf 1 januari 2025. De bijdrage in deze begroting à € 42.925,- is gebaseerd op inzet van de archivaris en e-depot dienstverlening. Definitieve afspraken over de dienstverlening moeten nog worden afgestemd. Zodra de afspraken zijn gemaakt zal de bijdrage voor 2026 naar alle waarschijnlijkheid hoger uitvallen, aangezien dan ook de diensten acquisitie en educatie worden afgenomen.

Proces
Het proces voor het vaststellen van de begroting omvat verschillende stappen, waaronder het voorleggen van de ontwerpbegroting aan de minister van OCW, de gemeenteraden en het waterschap. Er is een periode van twaalf weken waarin reacties kunnen worden gegeven. Vervolgens wordt de begroting vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Drents Archief, waarna de begroting vóór 15 september aan de minister van OCW, de raad van de gemeente Assen, gemeente Tynaarlo, gemeente Midden-Drenthe, gemeente Westerveld, aan het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta en aan gedeputeerde staten van Drenthe wordt toegezonden.

Zienswijze
De zienswijze biedt de mogelijkheid voor deelnemers aan de GR om hun mening te geven over de ontwerpbegroting voordat deze definitief wordt vastgesteld. De gemeenteraad van Midden-Drenthe kan desgewenst een zienswijze indienen.

Argumenten

1.1 Het college besluit punt 1, omdat de ontwerpbegroting inzicht biedt in de financiële planning en de strategische doelen van het Drents Archief op basis waarvan het college beter geïnformeerde adviezen kan verstrekken aan de raad.

2.1 Het college besluit punt 2, omdat de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief zorgvuldig is opgesteld binnen de kaders van de Strategische Visie 2025-2028 van de GR Drents Archief. Dit betekent dat de begroting niet alleen financieel solide is, maar ook strategisch gericht op de lange termijn doelen van het Drents Archief.

2.2 Het college besluit punt 2, omdat de ontwerpbegroting conform artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) 2022 voorgelegd wordt aan diverse belanghebbenden, waaronder de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de raden van de betrokken gemeenten en het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta. Deze brede consultatie zorgt ervoor dat de begroting goedgekeurd wordt door alle relevante partijen, wat de transparantie en legitimiteit van het proces versterkt.

3.1 Het college besluit punt 3, omdat er geen verontrustende zaken in de ontwerpbegroting 2026 GR Drents Archief staan. Dit betekent dat de ontwerpbegroting voldoet aan de verwachtingen en geen aanleiding geeft tot bezorgdheid of noodzaak tot aanpassing.

3.2 Het college besluit punt 3, omdat de gemeente Midden-Drenthe pas sinds 1 januari 2025 deelnemer is, wat betekent dat de gemeente nog in de beginfase van de betrokkenheid bij het Drents Archief zit. Het is vanwege die prille deelname dat er op dit moment geen dringende kwesties zijn die een zienswijze vereisen.

3.3 Het college besluit punt 3, omdat de begroting van de gemeente Midden-Drenthe zelf niet hoeft te worden aangepast op basis van deze ontwerpbegroting. Dit geeft aan dat de financiële impact van de ontwerpbegroting op de gemeente minimaal is en geen directe actie of reactie vereist is.

Kanttekeningen

1.1 Op basis van de ontwerpbegroting 2026 kan de indruk gewekt worden dat de gemeente Midden-Drenthe geen kosten maakt voor deelname aan de GR Drents Archief in 2025. Dat beeld is niet juist. De gemeente maakt in 2025 kosten omdat de diensten van de archivaris (toezichtsrol) en het e-depot afgenomen worden. Bij het vaststellen van de begroting van 2025 kon het Drents Archief nog niet uitgaan van de definitieve deelname van Midden-Drenthe per 1 januari 2025 en daarom ook nog geen bedrag ervoor in de begroting opnemen. Naar verwachting ontvangen we hier nog een factuur voor, maar de omvang van het bedrag is nog niet bekend, maar zal in de lijn liggen van het begrootte bedrag voor 2026 en mogelijk nog iets hoger als ook in 2025 de diensten van educatie en acquisitie al (deels) worden afgenomen.

2.1 De bijdrage van gemeente Midden-Drenthe voor 2026 in de begroting is met € 42.925,00 lager dan in de begroting van Midden-Drenthe voor 2026 is opgenomen (€ 92.840,00). Dat heeft er onder andere mee te maken dat nog onbekend is hoe de afname van de diensten acquisitie en educatie er in 2025 uit zullen zien. In de ontwerpbegroting 2026 van het Drents Archief is daarover ook een opmerking opgenomen. Voor de diensten educatie en acquisitie moeten er nog duidelijke afspraken gemaakt worden in 2025.

3.1 Het is wettelijk mogelijk, op basis van artikel 35 van de Wgr, voor de raad om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting. Ook al kan de raad ervoor kiezen om geen zienswijze in te dienen, is het wel een goed gebruik om de GR daarvan op de hoogte te stellen binnen de twaalf weken na ontvangst van de ontwerpbegroting.

Financiën

In onze begroting is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage in 2026 voor de GR Drents Archief van € 92.840,00 (FCL 84550 projecten ICT / ECL 34686 innovatie). In de ontwerpbegroting 2026 van de GR Drents Archief staat het bedrag van € 42.925,00. In de ontwerpbegroting van het Drents Archief staat dat er nog afspraken gemaakt moeten worden over de exacte dienstverlening die wordt afgenomen. In de begroting gaat het Drents Archief uit van de diensten e-depot en archivaris (toezichtsrol). Als daar ook de diensten acquisitie en educatie bij komen, valt de bijdrage hoger uit dan is opgenomen in de ontwerpbegroting van het Drents Archief. In de begroting van de gemeente Midden-Drenthe is er op die extra diensten wel voorzien, omdat in de besluitvorming voor deelname aan de GR is besloten om educatie en acquisitie als dienst af te nemen.

Voor nu is er geen noodzaak om op basis van de ontwerpbegroting van de GR Drents Archief de begroting van de gemeente Midden-Drenthe aan te passen.

Communicatie/inwonersparticipatie

De voorstellen voor begroting en jaarstukken van de Gemeenschappelijke Regelingen worden zoveel mogelijk gebundeld aangeleverd bij het college en de gemeenteraad.

Vervolg

In tegenstelling tot de overige Gemeenschappelijke Regelingen zal de GR Drents Archief in 2025 niet deelnemen aan de zomermarkt voor raadsleden. Dit is afgestemd met de griffiers van Midden-Drenthe en Westerveld. De reden daarvoor is dat beide gemeenten pas per 1 januari 2025 deelnemen aan de GR Drents Archief en er onvoldoende nieuwe informatie te geven is ten opzichte van de besluitvorming medio 2024 om deel te nemen aan de GR Drents Archief.

De ontwerpbegroting 2026 GR Drents Archief volgt intern wel dezelfde procedure als de begrotingen van de andere GR'en. Dat betekent dat na behandeling in het college van 20 mei, het voorstel met bijbehorende stukken behandeld worden in de commissie in juni en vervolgens behandeld worden in de raadsvergadering van 26 juni 2025.

Na behandeling in commissie en raad ontvangt de Gemeenschappelijke Regeling RHC Drents Archief een raadsbrief waarin de raad van de gemeente Midden-Drenthe afziet van het indienen van een zienswijze.

Bijlagen

- Bijlage 1: Aanbiedingsbrief ontwerpbegroting 2026 GR Drents Archief
- Bijlage 2: Begroting 2026 van de GR Drents Archief
- Bijlage 3: Raadsbrief afzien zienswijze aan de GR Drents Archief

DRENTS ARCHIEF

Aan de Gemeenteraad van Midden Drenthe
Xxxx
Xxxxx

Assen	14 april 2025
Ons kenmerk	2025/
Onderwerp	Ontwerp-begroting 2026 RHC Drents Archief

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Namens het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling RHC Drents Archief presenteer ik u de *Ontwerp-begroting 2026* van de Gemeenschappelijke Regeling RHC Drents Archief.

De *Ontwerp-begroting 2026* is binnen de kaders van onze Strategische Visie 2025-2028 door het Dagelijks Bestuur van het Drents Archief opgesteld en wordt conform artikel 35 van de WGR 2022 voorgelegd aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de raden van de gemeenten Assen, Midden Drenthe, Tynaarlo en Westerveld en het Waterschap Drents Overijsselse Delta. De minister, de raden van de gemeenten en het algemeen bestuur van het waterschap kunnen binnen twaalf weken reageren op de inhoud van de ontwerp-begroting. Het dagelijks bestuur van het Drents Archief stelt de minister van OCW, de gemeenteraden van Assen, Midden Drenthe, Tynaarlo en Westerveld en het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt. Vervolgens wordt de begroting door het Algemeen Bestuur van het Drents Archief vastgesteld, waarna de begroting vóór 15 september aan de minister van OCW, de raden van de gemeenten Assen, Midden Drenthe, Tynaarlo en Westerveld en het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta en gedeputeerde staten van Drenthe wordt toegezonden.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

C.M. Rodenburg
directeur

Bijlage: Ontwerp-begroting 2026 Drents Archief via deze link:
Begroting 2026 - Drents Archief

Brink 4 | 9401 HS Assen | entree Museumlaantje
0592 – 313523 | info@drentsarchief.nl | www.drentsarchief.nl

Begroting 2026 - Drents Archief

'Gisteren bewaard, morgen verteld'

Zegel familiearchief Bruins-Slot

INHOUD

BEGROTING 2026

Inleiding 3

1. Algemene ontwikkelingen in 2026 5
   - 1.1 Organisatorische ontwikkelingen 6
   - 1.2 Ontwikkelingen wettelijke archieffunctie 6
   - 1.3 Ontwikkelingen erfgoedfunctie 7
2. Visie, missie, kernwaarden en doelstellingen 8
   - 2.1 Visie 9
   - 2.2 Missie 9
   - 2.3 Kernwaarden 9
   - 2.4 Kerndoelen 10
3. Doelstellingen 2026 11
   - 3.1 Dienstverlening 12
   - 3.1.1 Dienstverlening aan partners 12
   - 3.1.2 Dienstverlening aan andere overheidsinstellingen 13
   - 3.1.3 Particulier archief 14
   - 3.1.4 Foto- en filmarchief 14
   - 3.2 Kennisdeling 15
4. Paragrafen 17
   - 4.1 Bedrijfsvoering 18
   - 4.2 Onderhoud en IT 18
   - 4.3 Weerstandsvermogen en risico 19
   - 4.4 Financiering 20
   - 4.5 Verbonden partijen 21
5. Financiële begroting 22
   - 5.1 Overzicht van baten en lasten 23
   - 5.2 Toelichting baten en lasten 25
6. Verklaring algemeen bestuur 29
   - Verklaring algemeen bestuur 30
7. Bijlagen 31
   - 7.1 Prognose eigen en vreemd vermogen 32
   - 7.2 Meerjarenbegroting 33

Contact 34

Begrippenlijst 35

Colofon 37

Inleiding

Foto gemaakt tussen 1880 en 1930, fotograaf onbekend. Collectie Moorlag-Santing

Gisteren bewaard, morgen verteld

Corinne Rodenburg. Fotograaf: Cees van der Boom

Het begrotingsjaar 2026 is het tweede jaar binnen het meerjarenbeleidsplan 2025-2028 met als titel *Gisteren bewaard, morgen verteld*. In het voorliggende document worden de activiteiten geschetst die voortkomen uit onze strategische visie in samenhang met de financiële consequenties hiervan voor de begroting, gevolgd door een toelichting op deze cijfers.

Volgens artikel 34b van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR 2022) wordt voor elk begrotingsjaar een kadernota (de 'algemene financiële en beleidsmatige kaders') opgesteld en vervolgens een ontwerp voor de begroting met toelichting. Omdat de kadernota uiterlijk 30 april en de ontwerpbegroting uiterlijk begin mei moeten worden aangeleverd en de stukken feitelijk in elkaars verlengde liggen is in 2016 in het bestuur besloten om deze stukken te integreren in de ontwerpbegroting en deze jaarlijks vóór 15 april aan te leveren.

De Ontwerp-Begroting 2026 is binnen de kaders van onze Strategische Visie 2025-2028 door het Dagelijks Bestuur van het Drents Archief opgesteld en wordt conform artikel 35 van de WGR 2022 voorgelegd aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de raad van de gemeente Assen, gemeente Tynaarlo, gemeente Midden-Drenthe, gemeente Westerveld, en het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta. De minister, de raden van de gemeenten en het algemeen bestuur van het waterschap kunnen binnen twaalf weken reageren op de inhoud van de ontwerp-begroting. Het dagelijks bestuur van het Drents Archief stelt de minister van OCW, de gemeenteraad van Assen, Tynaarlo, Midden-Drenthe, Westerveld, en het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta voorafgaande aan het vaststellen van de begroting schriftelijk en gemotiveerd in kennis van zijn oordeel over de zienswijze, bedoeld in het derde lid, alsmede van de eventuele conclusies die het daaraan verbindt. Vervolgens wordt de begroting door het Algemeen Bestuur van het Drents Archief vastgesteld, waarna de begroting vóór 15 september aan de minister van OCW, de raad van de gemeente Assen, gemeente Tynaarlo, gemeente Midden-Drenthe, gemeente Westerveld, aan het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta en aan gedeputeerde staten van Drenthe wordt toegezonden.

Corinne Rodenburg
Directeur

1. Algemene ontwikkelingen in 2026

Qmusic dj Jorien Renkema in gesprek met archiefmedewerker Luc den Hartog

1.1 Organisatorische ontwikkelingen

In 2025 is door middel van een wijzigingsbesluit de GR voor het Drents Archief uitgebreid met de gemeenten Tynaarlo, Midden-Drenthe en Westerveld. Tijdens het opstellen van deze begroting ligt het besluit tot toetreding tot onze GR ook nog voor in de gemeente Emmen. Hiermee voldoen we aan de opdracht van de minister van OCW uit 2018 om onze positie in de regio te versterken. Vanwege de vertraging van de nieuwe Archiefwet zal het Rijk pas per 1-1-2027 uittreden uit de GR. In 2025 zijn de voorbereidingen getroffen voor het vaststellen van de uittreedregeling en het wijzigingsbesluit voor uittreding van het Rijk in 2027.

Naarmate het aantal deelnemers in onze GR toeneemt, neemt ook de dienstverlening toe en daarmee de behoefte aan extra medewerkers. In de strategische visie voor de jaren 2025-2028 profileert het Drents Archief zich als archiefexpert, wat resulteert in enerzijds een uitgebreide dienstverlening aan (overheids)organisaties en anderzijds in het delen van onze kennis met een breed publiek. Om deze kerndoelen Dienstverlening en Kennisdeling te kunnen realiseren, moeten we investeren in onze kennis, kunde en capaciteit. Het vinden van voldoende en geschikte medewerkers is een uitdaging in de huidige krappe markt.

In een groeiende organisatie is het van belang de eenheid te behouden. Bij het werken aan de kerndoelen Dienstverlening en Kennisdeling moet worden voorkomen dat een tweedeling in de organisatie ontstaat: een deel dat zich bezig houdt met (zakelijke) dienstverlening en een deel dat zich bezig houdt met kennisdeling voor een breed publiek. Voldoende aandacht voor interne cultuur en communicatie is daarvoor onontbeerlijk.

Evenzeer is het van belang om focus aan te brengen in onze doelstellingen. De ambities van het Drents Archief als archiefexpert zijn hoog, maar moeten binnen de beschikbare formatie wel haalbaar zijn. Dat betekent dat prioriteiten gesteld en/of keuzes gemaakt moeten worden. Als aanscherping van onze strategische visie geven we prioriteit aan het kerndoel Dienstverlening en aan het op orde krijgen van onze collectie. Onze rol als archiefexpert van Drenthe moet ook blijken uit de kwaliteit van de dienstverlening aan onze partners en de kwaliteit van onze interne organisatie.

In het begrotingsjaar 2026 verwachten we een verdere toename van (overheids)organisaties die gebruik willen maken van onze zakelijke dienstverlening op het gebied van e-depot en archivering.

In de begroting 2026 is een onttrekking aan de reserve Doorontwikkeling DA 3.0 ad. € 15.000 opgenomen. Na deze onttrekking is het resultaat van de begroting € 0,-.

1.2 Ontwikkelingen wettelijke archieffunctie

In februari 2025 is de nieuwe Archiefwet aangenomen in de Tweede Kamer. Na besluitvorming in de Eerste Kamer betekent dit een eerste moderniseringsslag van de Archiefwet uit 1995. De huidige Archiefwet is vooral geënt op papieren documenten, terwijl we nu in een digitaal tijdperk leven.

De nieuwe wet past de regels voor openbaarheid van archieven aan en breidt het toezicht op archiefbeheer uit. Gemeenten, provincies en waterschappen moeten een archivaris aanstellen om goed beheer te waarborgen. Diverse Drentse gemeenten zullen gebruik willen maken van onze archivaris, in de vorm van een dienstverleningsovereenkomst (DVO) of indien men toetreedt tot onze GR als taakoverdracht.

Daarnaast is specifieker omschreven waar Gemeenschappelijke Regelingen en andere samenwerkingsverbanden aan moeten voldoen ten aanzien van archiefbeheer. Onderdeel daarvan is ook dat de archivaris van de aangewezen archiefdienst toezicht houdt op het informatiebeheer van de GR. Ook samenwerkingsverbanden worden verplicht iets af te spreken over toezicht. Dit betekent een potentiële uitbreiding van het aantal organisaties dat de archivaristaak afneemt.

De nieuwe Archiefwet regelt dat documenten al na tien jaar, in plaats van nu twintig jaar, naar een archiefdienst worden overgebracht, waardoor ze ook eerder openbaar worden gemaakt. Rijksoverheid, gemeenten en andere overheidsinstanties hebben daardoor voortaan nog maar tien in plaats van twintig jaar de tijd om belangrijke informatie over te brengen naar een (digitaal) archief. De nieuwe overbrengingstermijn gaat niet met terugwerkende kracht in en

blijft daardoor behapbaar voor archiefinstellingen. Door de verkorting van de overbrengingstermijn zullen meer dossiers een beperking in de openbaarheid krijgen bij overbrenging. Te zijner tijd wordt daarom wel een toename van het aantal ontheffingsverzoeken verwacht.

Na de ophef over de online openbaarmaking van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) eind 2024 is er gekeken naar aanpassingen in de Archiefwet. De minister zegde toe met een spoedwet over online-inzage van het archief te komen. Daarnaast wordt dit onderwerp opgenomen in de nieuwe Archiefwet.

1.3 Ontwikkelingen erfgoedfunctie

In 2005 publiceerde de Raad van Europa het verdrag *'De waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving'*, kortweg het Verdrag van Faro. Dit verdrag werd in januari 2024 ondertekend door Nederland. Een belangrijk moment waarmee het Faro-gedachtegoed een prominente plek kreeg in het erfgoedveld. De bedoeling van het Verdrag is dat de mensen en hun blik op het verleden meer centraal komen te staan. Het draait dan om erfgoedparticipatie: de verbinding tussen erfgoed, mens en samenleving. Het Drents Archief wil die verbinding versterken; we delen en geven betekenis aan het Drentse erfgoed dat in onze depots ligt opgeslagen. We leggen daarbij de focus op onderdelen uit onze collectie die nog niet ontsloten en daarmee toegankelijk voor het publiek zijn. Hiermee zorgen we voor nieuwe verhalen uit oude documenten en waar mogelijk het betrekken van nieuwe doelgroepen.

In Drenthe is er, anders dan in andere provincies, geen erfgoedhuis dat een centrale en verbindende positie heeft voor alle provinciale erfgoedinstellingen. Via onze (bestuurlijke) deelname in de Organisatie Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland (OPEN) kunnen we daar toch een rol in spelen. Via OPEN zijn we aangehaakt op landelijke erfgoedprojecten, waardoor we o.a. gebruik kunnen maken van subsidies voor erfgoedparticipatie en deskundigheidsbevordering. Deze zetten we in voor het samenwerken met en faciliteren van onder andere historische verenigingen, vrijwilligers en burgers.

2. Visie, missie, kernwaarden en doelstellingen

Archivaris Marieke Doezé in gesprek met RTV Drenthe

2.1 Visie

In een wereld waarin informatie steeds belangrijker en digitaler wordt en er tegelijkertijd groeiende behoefte is aan betrouwbare informatie, zijn archieven van onschatbare waarde voor de samenleving. Archieven vertellen over iedereen: in verleden, heden en toekomst. Ze dragen bij aan burgerschap en sociale cohesie in de samenleving.

2.2 Missie

Het Drents Archief vormt, behoudt en ontsluit archieven, omdat authentieke bronnen toegang geven tot het verleden en context geven aan het heden. Wij zorgen voor toegankelijkheid van dat waardevolle erfgoed voor huidige en toekomstige generaties. Wij beheren niet alleen een opslagplaats van bewijsmateriaal, verhalen en herinneringen, maar delen ook informatie die de rechtszekerheid bevordert en die licht werpt op persoonlijke en gedeelde geschiedenissen van en in Drenthe. Als laagdrempelig kenniscentrum voorzien wij (overheids)organisaties van hoogwaardige diensten en expertise op archiefgebied.

2.3 Kernwaarden

De kernwaarden van het Drents Archief zijn authenticiteit, betrouwbaarheid, integriteit en toegankelijkheid. Archieven zijn de getuigenissen van bestuurlijk, cultureel en intellectueel handelen en vormen de weerspiegeling van de samenleving. Ze bieden context en zijn van belang voor een transparante en op democratische beginselen gestoelde overheid. Door de digitale ontwikkelingen is de blik van burgers op de wereld verruimd. Tegelijkertijd wordt steeds nadrukkelijker gezocht naar connectie met het lokale, regionale en nationale verleden. Historische informatie over de woonomgeving ondersteunt de vorming van de eigen identiteit van burgers. Zij kunnen aan de hand van beschikbare historische bronnen kennisnemen van het handelen van de eigen familie of van gebeurtenissen in de leefomgeving. Zo worden ze in staat gesteld om context te geven aan hun eigen leven en de plek waar ze wonen. Dit is een belangrijk gegeven voor participatie in de samenleving.

2.4 Kerndoelen

Drents Archief profileert zich als archiefexpert, wat enerzijds resulteert in een uitgebreide dienstverlening aan (overheids)organisaties en anderzijds in het delen van onze kennis aan een breed publiek.

Het Drents Archief is een toonaangevend kenniscentrum op het gebied van archiefbeheer, preservering en ontsluiting voor een breed publiek. We zijn een professionele en vakbekwame organisatie die partners ontzorgt en hoogwaardige dienstverlening levert.

De rol van archiefexpert past in de actuele ontwikkeling van het archief als nutsvoorziening voor (overheids)organisaties. Met deze metafoor wordt bedoeld dat archiefinstellingen in het digitale domein kunnen veranderen van een centrale (opslag en beheer) naar een verdeelstation (het verdelen en distribueren van informatie). Het belangrijkste verschil met de huidige rol is dat we uitgaan van een kanteling van het heersende perspectief: niet het materiaal, maar de behoeftes van de gebruiker staan voorop. En die gebruiker heeft behoefte aan betrouwbare informatie. Het maakt de gebruiker niet uit of die informatie wordt gepresenteerd vanuit het regime van de Archiefwet of vanuit bijv. de Wet open overheid. En ook niet of het gecreëerd is door een overheidsorganisatie of een particuliere archiefvormer.

- De gebruiker wil vinden, wil verbindingen zien, en wil zoveel mogelijk gecentraliseerd informatie in samenhang kunnen bevragen en gebruiken.
- Het archief als nutsvoorziening wil zeggen dat het archief wordt ingezet als centrale plek voor het faciliteren van alle vormen van gebruik en hergebruik van historische en actuele informatie.

Het verbindende thema is duurzame toegankelijkheid van informatie.

3. Doelstellingen 2026

Onderzoeker Niek Hemmen in het depot van het Drents Archief

3.1 Dienstverlening

Door het zorgvuldig bewaren en beschikbaar maken van overheidsinformatie en andere belangrijke informatiebronnen geven wij invulling aan de wettelijke taak om de archieven van onze partners, de gemeenten Assen, Tynaarlo, Midden-Drenthe, Westerveld en Waterschap Drents Overijsselse Delta en – tot aan de inwerkingtreding van de nieuwe Archiefwet - het Rijk, te beheren. Hetzelfde geldt voor organisaties die middels een dienstverleningsovereenkomst diensten van ons afnemen, zoals de provincie, GGD/VRD, Werkplein Drentsche Aa en diverse Twentse gemeenten. Met advies, begeleiding en toegang tot het e-depot ondersteunen wij Drentse lagere overheden bij de verbetering van hun informatiehuishouding, zodat de duurzame toegankelijkheid van hun digitale archieven geborgd wordt.

3.1.1 Dienstverlening aan partners

Gemeente Assen

De archiefbewaarplaats van de gemeente Assen en de functie van gemeentearchivaris zijn ondergebracht bij het Drents Archief. Dit betekent in de praktijk dat de archieven van de gemeente die zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats om permanent te worden bewaard, onder de verantwoordelijkheid van de gemeentearchivaris, door het Drents Archief worden beheerd. De gemeentearchivaris is, behalve met beheer van de overgebrachte archieven, ook belast met het toezicht op de archieven van de gemeente die (nog) niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.

De bouwvergunningen vormen een belangrijk en veel geraadpleegd archief. Het Drents Archief voert hier de dienstverlening op: ter inzagelegging in onze Digilounge en desgewenst het inscannen van (een deel van) de bouwvergunning. Net als in voorgaande jaren zal circa 2500 keer een bouwdossier bij ons worden opgevraagd.

In 2026 is het gebruik van het e-depot voor de preservering van het digitale archief geïmplementeerd. Dit is het logische vervolg op de voorbereidende werkzaamheden die hiervoor in 2025 zijn verricht.

Gemeente Tynaarlo

In het begrotingsjaar 2026 gaat ook de gemeente Tynaarlo gebruik maken van onze e-depot dienstverlening. Als eerste zal worden gewerkt aan de opname van videotulen in ons e-depot. Daarnaast zal onze archivaris de taak van gemeentearchivaris oppakken.

Gemeente Midden-Drenthe

De gemeente Midden-Drenthe neemt als GR-partner een uitgebreid pakket aan diensten af. Niet alleen e-depot en archivaristaak, maar ook acquisitie en educatie zijn taken die het Drents Archief voor deze gemeente uitvoeren. Bij acquisitie gaat het om het veiligstellen en ontsluiten van voor de gemeentelijke historie belangrijke stukken. Voor educatie verzorgen we een op gemeentelocatie(s) afgestemd lesprogramma, waarin leerlingen nader kennismaken met de historie van hun directe leefomgeving.

Gemeente Westerveld

Voor de gemeente Westerveld voeren wij de archivaristaak uit. Daarnaast maakt Westerveld gebruik van ons e-depot. In 2025 is een aansluittraject gestart.

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Het Drents Archief vervult voor het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta) de archivarisfunctie in de vorm van advies en toezicht op zowel het analoge als het digitale archief. Daarnaast is WDODelta aangesloten op het e-depot ten behoeve van behoud en ontsluiting van zijn digitale archief. Het is de bedoeling om in 2026 GIS bestanden rondom besluitvorming (zogeheten storymaps) over te brengen naar het e-depot.

Rijk

Wanneer het Rijk in 2027 als partner uit de GR treedt, blijft de rijksarchieftaak gedelegeerd aan het Drents Archief. Dit betreft beheer en ontsluiting van de (omvangrijke) analoge en deels gedigitaliseerde collectie. De permanent te bewaren archieven van rijksinstellingen die in de provincie gevestigd zijn en waarvan de taken een regionaal karakter hebben, worden overgebracht naar de rijksarchiefbewaarplaats. De overbrenging hoeft niet eerder plaats te vinden dan na twintig jaar (en vanaf 2027 na tien jaar). Hierdoor valt ook de komende jaren nog 300-500m1 papieren archieven van rijksinstellingen te verwachten. Het einde van het papieren tijdperk komt echter bij verschillende rijksinstellingen langzaam maar zeker in zicht. De digitale archieven worden straks niet bij het Drents Archief ondergebracht, maar vallen onder verantwoordelijkheid van het Nationaal Archief.

De archivaris van het Drents Archief is met ingang van de nieuwe Archiefwet geen rijksarchivaris meer; die functie blijft behouden aan uitsluitend de algemeen rijksarchivaris/directeur van het Nationaal Archief. Dit betekent onder andere dat het Drents Archief niet langer als rijksarchivaris kan acquireren. Niet al het te acquireren archief valt logischerwijs onder één van de GR partners (gemeenten of waterschap); in die gevallen zou de acquisitie als provinciaal archief moeten worden verworven. Hierover zullen in 2026 gesprekken met de provinciearchivaris worden gevoerd.

- Voor het analoge deel van de rijkscollectie is inzichtelijk welke aandachtspunten er zijn met betrekking tot de materiële staat. Voor overbrenging van papieren rijkscollecties naar de archiefbewaarplaats in Drenthe zijn we afhankelijk van DocDirekt en de ministeries. Intern is de rijkscollectie op orde.

- We brengen jaarlijks analoog rijksarchief over naar het depot in Emmen. Vanwege de beperkte dienstverlening aldaar lenen voornamelijk ingescande dossiers zich daarvoor. Daarnaast kunnen dossiers die zijn overgebracht naar Emmen via scanning on demand worden geraadpleegd. De ruimte die we winnen met overbrenging van rijksarchief naar Emmen, gebruiken we voor collecties die in het Drents Archief juist fysiek ter inzage gegeven kunnen worden.

- In 2026 maken we ten minste 100 meter van de particuliere acquisities die onder de Rijkscollectie zijn verworven toegankelijk voor publiek.

- Afhankelijk van de ruimte die we krijgen, acquireren we nog een klein hoeveelheid particulier archief op Rijkstitel. Wat dat is, is nog onduidelijk.

- We hebben voor 2026 nog geen verzoeken voor overbrenging gekregen.

3.1.2 Dienstverlening aan andere overheidsinstellingen

Provincie Drenthe

Het Drents Archief beheert op basis van een DVO namens de provinciearchivaris de overgebrachte archieven van de provincie Drenthe. Begin 2025 is een nieuwe DVO afgesloten voor de periode 2025-2028. Daarin zijn afspraken gemaakt over beheer, dienstverlening en e-depot, alsmede over acquisitie van particuliere archieven.

Over het beheer vindt afstemming plaats tussen de provinciearchivaris en de archivaris van het Drents Archief. De provincie levert de over te brengen archieven in de wettelijk vereiste goede, geordende en toegankelijke staat aan bij het Drents Archief. Op basis van afspraken wordt jaarlijks een gedeelte van de archieven materieel verzorgd om behoud van het materiaal te waarborgen. Deze verzorging bestaat voornamelijk uit het schoon maken of houden en ompakken in zuurvrije dozen.

Voor wat betreft dienstverlening zien we een groei in het aantal aanvragen en bezoekers; in 2026 verwachten we circa 500 aanvragen om een provinciaal document in te zien.

- In 2026 verzorgen we het provinciaal archief. Dit houdt in dat – op basis van afspraken die we met de provinciearchivaris hebben gemaakt – een deel van de collectie voorzien wordt van nieuwe dozen en omslagen. Onze afdeling Behoud draagt hiervoor zorg.

- In 2026 maakt de provincie gebruik van het Drentse e-depot. Na de succesvolle pilots met videotulen en GIS-bestanden, is in 2025 gestart met de daadwerkelijke overbrenging van videotulen naar het e-depot. In 2026 wordt hier verder uitvoering aan gegeven.

Gemeente Emmen

De gemeente Emmen maakt gebruik van het e-depot van het Drents Archief. Deze gemeente nam van 2020 tot en met 2023 deel aan de e-depot pilots en is toegerust met een goede interne bezetting op (digitaal) archief. Dat maakt dat in de e-depotdienstverlening forse stappen kunnen worden gezet, waarbij het overbrengen van videotulen de eerste aandacht heeft.

Twentse overheden

Behalve in Drenthe levert het Drents Archief ook e-depot diensten aan enkele overheidsorganisaties in Twente. Deze samenwerking is geïnitieerd door IT-Platform Twente, een samenwerkingsverband van twaalf gemeenten en drie openbare lichamen, vanwege het ontbreken van een e-depot bij het RHC van Overijssel.

Drents Archief verzorgt in 2026 de e-depot dienstverlening voor de gemeenten Enschede en Losser en de Omgevingsdienst Twente. In verschillende pilots is in 2025 gestart met een proef om milieuvergunningen en bodemdossiers over te brengen naar ons e-depot.

Samenwerkende bestuursorganen

Behalve aan gemeenten levert het Drents Archief ook diensten aan samenwerkende bestuursorganen, zoals de gemeenschappelijke regelingen GGD/Veiligheidsregio Drenthe en Werkplein Drentsche Aa. Voor deze organisaties voeren wij de archivaristaak uit en ze maken gebruik van onze e-depot dienstverlening. De dienstverleningsovereenkomst met beide organisaties is in 2025 afgesloten.

3.1.3 Particulier archief

Om het verhaal van Drenthe ook in de toekomst te kunnen vertellen is het belangrijk naast de wettelijk te bewaren overheidsarchieven ook particuliere archieven te verwerven, toegankelijk te maken en beschikbaar te stellen. Met onze collectie proberen we een goede afspiegeling van de archieven van de Drentse samenleving te vormen. Hiertoe is in 2023 een acquisitieprofiel opgesteld onder de noemer *Drenthe vatten in de tijd*. Hierin hebben we vastgesteld welke ‘witte vlekken’ we in onze collectie hebben en welke bronnen we daarom bij voorkeur acquireren om het Verhaal van Drenthe compleet te maken. Daarnaast hebben we onszelf termijnen opgelegd waarbinnen een geacquireerd archief ontsloten zou moeten zijn voor het publiek. Het acquisitieprofiel wordt jaarlijks geëvalueerd. In de meeste gevallen worden particuliere archieven spontaan aangeboden en is het moeilijk in te schatten welke en hoeveel particuliere archieven kunnen worden geacquireerd.

3.1.4 Foto- en filmarchief

Het foto- en filmarchief vormt een onderdeel van zowel onze rijks-, provinciale, als particuliere archieven dat vaak het meest tot de verbeelding van onze klanten spreekt. Met een kwart miljoen foto’s op onze beeldbank behoort het Drents Archief inmiddels tot de koplopers van de Nederlandse archieven.

Ook in 2026 gaan we ons foto- en filmarchief weer uitbreiden. Dit doen we op verschillende manieren.

- Door nieuwe collecties te verwerven;
- Onze vrijwilligers beschrijven en digitaliseren archieven waardoor er meer foto's en films toegankelijk worden gemaakt;
- Door samen te werken met de verschillende historische verenigingen die hun collecties door digitalisering beschikbaar stellen via de beeldbank;
- Door films en geluidsopnames te digitaliseren, zodat de kwaliteit behouden blijft en de films beschikbaar blijven om te tonen.

3.2 Kennisdeling

Behalve in de dienstverlening aan (overheids)organisaties komt de rol van archiefexpert ook tot uiting in onze kennisdeling aan een breed publiek. De - soms eeuwenoude, soms recentere - bronnen in onze eigen collectie vormen daarvoor de basis. We stemmen onze kennis van en informatie over deze bronnen af op diverse doelgroepen. Zowel personen (burgers, onderzoekers) als organisaties (erfgoed- en culturele instellingen, media, etc.) kunnen bij ons terecht: fysiek in onze Digilounge en Studiezaal, digitaal via onze online databases.

De eerder genoemde prioritering (2.1 Organisatorische ontwikkelingen) aan het kerndoel Dienstverlening en aan het op orde krijgen van onze collectie heeft als gevolg dat we in de onderhavige beleidsperiode (2025-2028) minder actief en meer passief uitvoering zullen geven aan het kerndoel Kennisdeling. Concreet betekent dit dat we wat minder zelf zullen organiseren, maar derden juist meer zullen faciliteren. We blijven een belangrijke rol spelen in het informeren over het Drentse erfgoed en in de beschikbaarstelling van het Verhaal van Drenthe voor een breed publiek.

Collectiebeheer

Onze collectie vormt de basis van onze organisatie. Een van de belangrijkste werkprocessen binnen het Drents Archief is het toegankelijk maken van archieven voor bezoekers, zowel online als fysiek. Een archief dat we binnenkrijgen ondergaat een proces van opneming in de collectie. Dit behelst zowel het selecteren van te bewaren stukken als het beschrijven en de materiële verzorging ervan. Voor het beheer van onze collectie worden verschillende archiefbeheersystemen gebruikt: voor kastplaatsregistratie in onze analoge depots, voor beeldmateriaal en voor digitale archieven (e-depot). In 2024 is gestart met een onderzoek naar de mogelijke samenvoeging en afstemming van deze systemen. In 2025 is besloten om dit in samenhang met en als onderdeel van de invulling van onze rol als archiefexpert uit te werken.

Online diensten en social media

Via de website van het Drents Archief zijn de toegangen naar onze databases te vinden. Via twaalf toegangen, zoals genealogie, beeldbank, koloniehuizen kan gezocht worden in onze bronnen. Voortdurende digitalisering van de bronnen zorgt voor steeds betere ontsluiting en doorzoekbaarheid.

Het Drents Archief is al jaren heel goed zichtbaar op social media en verheugt zich in een steeds groter bereik. Vooral onze berichten op Facebook en inhoudelijke blogs over bijvoorbeeld onderzoeken die we uitvoeren scoren goed.

- In 2026 handhaven we onze zichtbaarheid op social media;
- Op Openbaarheidsdag (de eerste dag van het nieuwe jaar) presenteren we online alle openbare akten van de burgerlijke stand voorzien van metadata;
- Op het (in 2025 geheel vernieuwde) erfgoedplatform geheugenvandrenthe.nl worden steeds meer gedigitaliseerde tijdschriften van Drentse historische verenigingen geplaatst. Hierdoor wordt deze, soms heel regionale geschiedenis, beter doorzoekbaar gemaakt voor onderzoekers.

Individuele dienstverlening

In het Drents Archief begeleiden we individuele bezoekers bij historisch en genealogisch onderzoek en bij het opvragen van bouwdossiers. Met de begeleiding van onderzoekers in hun zoektocht naarhet eigen verleden vervult het Drents Archief een maatschappelijke rol. Het vinden van antwoorden op vragen zoals: ‘Waar kom ik vandaan, wie waren mijn voorouders en wat was hun rol in de geschiedenis?’ kunnen houvast bieden in het leven. We merken dat met name bij de mensen die onderzoek doen naar het oorlogsverleden van hun familie en bij Drenten met roots buiten Nederland, zoals Drenten met Molukse voorouders. Het omvangrijke archief van de Maatschappij van Weldadigheid blijft daarnaast één van de meest geraadpleegde bronnen door mensen uit heel Nederland die willen weten of een voorouder in één van de koloniën heeft geleefd.

- De drempel voor het doen van onderzoek houden we zo laag mogelijk. Dit doen we onder andere door handvaten en onderzoeksgidsen aan te bieden voor het doen van onderzoek;
- We faciliteren onderzoekers door workshops aan te bieden op specifieke onderzoeksthema’s zoals kadaster, genealogie, bewoningsgeschiedenis;

- We waarborgen de toegankelijkheid van onze kennis en informatie voor verschillende doelgroepen, inclusief mensen met diverse achtergronden en behoeften.

Publieksactiviteiten

Het Drents Archief organiseert publieksactiviteiten op het snijvlak van geschiedenis, cultuur en erfgoed om zo het verhaal van Drenthe te vertellen op basis van onze collectie. Het vertellen van verhalen uit het verleden die raakvlakken hebben met onze huidige maatschappij, is belangrijk voor de identiteit van alle inwoners van Drenthe. Denk aan het slavernijverleden, de geschiedenis van de Molukkers in Drenthe, de herdenking van tachtig jaar bevrijding, de Koloniën van Weldadigheid en aandacht voor LHBTIQ+'ers in het Drentse verleden. Daarmee vervult het Drents Archief een maatschappelijke taak.

Bij de keuze van onze publieksactiviteiten leggen we - anders dan voorheen – de focus op de vraag of de activiteit leidt tot of het gevolg is van een nieuwe ontsluiting van een deel van onze collectie. Dat betekent dat publieksactiviteiten enerzijds kleiner in aantal zijn, maar anderzijds meer bijdragen aan de toegankelijkheid van onze bronnen.

Ook in 2026 werken we samen met (erfgoed)partners uit de provincie, zij het minder proactief. Wij faciliteren andere organisaties om met behulp van onze bronnen een project uit te voeren, een evenement te organiseren of een presentatie te geven.

Publieksactiviteiten die in 2026 zullen worden aangeboden zijn:

- Dag van de Drentse Familiegeschiedenis rondom een actueel onderdeel of ontsluiting van onze collectie;
- Activiteiten in het kader van de Maand van de Geschiedenis, eveneens gebaseerd op (een ontsluiting van) onze collectie;
- Viering van het 200-jarig bestaan van het archief in Drenthe;
- Activiteiten bij grote inhoudelijke projecten die het resultaat vormen van een nieuw ontsloten deel van onze collectie.

Educatie

Het Drents Archief biedt voor zowel basis-, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs een divers educatief aanbod aan.

- Om bij te dragen aan cultuureducatie met kwaliteit werken wij samen met verschillende partners, zoals Stichting Kunst & Cultuur (Culturele Mobiliteit) en ICO (Cultuurmenu);
- In 2026 wordt de vernieuwde educatiekelder en het nieuwe educatieconcept in gebruik genomen;
- Ook bij ons educatieve aanbod geldt dat onze collectie van Drentse bronnen leidend is voor de keuze van te ontwikkelen lessen.

Publieksprojecten

Om de historische bronnen die wij beheren voor een breed publiek toegankelijk te maken, ontwikkelen we diverse publieksprojecten rondom een bepaald thema of archief. Dergelijke projecten zijn steeds gekoppeld aan de nadere ontsluiting van een deel van onze collectie.

In 2026 voorzien we de volgende projecten:

- Fotocollectie van de Drentse fotograaf Harry Cock - digitalisering, beschrijving en opname in de beeldbank van foto's die Cock maakte voor het tijdschrift Noorderbreedte;
- Kroniek van de eerste tien jaar kolonie Veenhuizen - ontsluiting op basis van de verslagen van de Directeur van de koloniën van Weldadigheid 1826-1836.

4. Paragrafen

Bevrijding van Meppel in 1945, door Karel Wobben

4.1 Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

Een toekomstgericht personeelsbeleid is essentieel voor zowel de organisatie als onze medewerkers. Het stelt ons in staat om onze organisatiedoelen te realiseren en tegelijkertijd een werkomgeving te creëren waarin medewerkers gemotiveerd en vitaal blijven. Het Drents Archief kenmerkt zich door continue ontwikkeling en flexibiliteit. In onze kleine, wendbare organisatie met korte communicatielijnen draagt iedereen vanuit zijn of haar expertise bij aan het behalen van onze doelstellingen.

Met de uitbreiding van onze dienstverlening groeit ook onze personeelsbehoefte. De ontwikkelingen met betrekking tot digitale informatievoorziening vraagt om nieuwe vaardigheden en competenties. Daarom richten we ons bij de werving van nieuwe medewerkers specifiek op deze benodigde competenties. Tegelijkertijd investeren we in de duurzame inzetbaarheid van onze huidige medewerkers door middel van scholing. Dit versterkt niet alleen de kennis en vaardigheden binnen ons team, maar vergroot ook de flexibiliteit van het Drents Archief.

Personeel	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Formatie	31,1	30,3	27,8
Tijdelijke inzet	1,8	3	0,4
Aantal medewerkers	40	38	37
Aantal vrijwilligers	35	35	40

We zijn ons bewust van de uitdagingen op de arbeidsmarkt door de voortdurende krapte als gevolg van vergrijzing en ontgroening (minder jonge mensen beschikbaar om vacatures in te vullen). De arbeidsmarkt van 2026 wordt naast de structurele krapte gekenmerkt door digitalisering, flexibilisering en een grotere focus op (mentaal) welzijn en duurzaamheid. Als werkgever moeten wij blijvend een aantrekkelijke en onderscheidende positie innemen. Onze arbeidsmarktcommunicatie helpt ons bij de externe profilering van het Drents Archief als werkgever. We benoemen waarom het Drents Archief een aantrekkelijke werkomgeving biedt.

We streven naar een balans tussen ruimte bieden aan medewerkers en het waarborgen van de continuïteit van onze organisatie. De rol van werkgever en de relatie met medewerkers evolueren. Medewerkers nemen steeds meer autonomie in hun werk en bepalen zelf hoe zij gaan bijdragen aan de organisatiedoelen. Dit draagt bij aan werkplezier en betrokkenheid. De focus verschuift van individuele aansturing naar het creëren van optimale werkcondities en het faciliteren van samenwerking over afdelingen heen.

Het Drents Archief zet zich in voor een divers en inclusief personeelsbestand. We waarderen verschillende perspectieven, achtergronden en inzichten, omdat deze bijdragen aan de innovatiekracht van onze organisatie. Er is ruimte voor medewerkers die via werkervaringsplaatsen, stages, re-integratietrajecten of leerwerktrajecten bij ons ervaring opdoen. Daarnaast zijn onze vrijwilligers onmisbaar. We hanteren een vrijwilligersbeleid, gericht op werving en binding. Omdat vrijwilligers zich niet voor langere termijn willen verbinden aan een organisatie, zullen vrijwilligers in toenemende mate worden geworven voor specifieke projecten met een vooraf bepaalde begin- en einddatum.

In 2026 heeft het Drents Archief een keuze gemaakt welke Cao zij gaat volgen in verband met de uittreding van het Rijk per 1 januari 2027.

4.2 Onderhoud en IT

Sinds enige jaren voert het Drents Archief zelf het beheer en onderhoud uit van het gebouw dat in eigendom is van Rijksvastgoedbeheer. Dit is een uitvloeisel van de pilot die van 2019 tot 2022 is uitgevoerd en die in 2025 uiteindelijk heeft geleid tot de formele overdracht van die beheertaak. In 2026 werken we verder aan het verduurzamen van ons gebouw. In 2025 zijn de koelsystemen van het depot vervangen, in 2026 moet dit een duidelijke energiebesparing opleveren.

Ook op het gebied van data-opslag maken we (milieu)bewuste keuzes. Waar mogelijk slaan we op op tape in plaats van in de cloud. Vanuit de gedachte van 'het archief als nutsvoorziening' is in 2024 gestart met het project Archief 4.0. In dat jaar is onderzoek gedaan naar de huidige en gewenste situatie van ons bronnenbeheer, de bestandshuishouding en de onderliggende technische infrastructuur. In 2025 en volgende jaren wordt uitvoering gegeven aan de gewenste situatie.

De interne opslagomgeving (SAN) voor de foto- en filmcollectie en alle archiefdata is na vijf jaar toe aan vernieuwing. Deze hardware-upgrade is noodzakelijk om de digitalisering van o.a. film in een hogere kwaliteit te ondersteunen en om opnieuw te beschikken over garantie en support voor de komende vier jaar.

Daarnaast is de quarantaineomgeving van het e-depot aan vervanging toe. Door de recente implementatie van een glasvezelverbinding is de uploadsnelheid naar het e-depot en het collectiebeheersysteem aanzienlijk verbeterd. Om deze maximale snelheid volledig te benutten, zullen in 2026 ook de firewall en netwerkswitches worden vervangen. Dit zorgt voor een optimale netwerkprestatie en een toekomstbestendige infrastructuur.

4.3 Weerstandsvermogen en risico

Weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit die een overheidsorganisatie heeft om niet begrote kosten op te vangen. In de voorliggende begroting is geen ruimte opgenomen om tegenvallers op te kunnen vangen. Daarvoor beschikt het Drents Archief (per 2024) over een algemene reserve van € 155.390 en een bestemmingsreserve van € 159.516 voor *Doorontwikkeling Drents Archief 3.0.* Van deze bestemmingsreserve wordt in 2026 € 15.000 onttrokken.

Risicobeleid

Bij het Drents Archief is men zich bewust van mogelijke risico's die gelopen worden. Via de planning- en control cyclus worden bij het opstellen van de tussentijdse rapportages eventuele risico's per onderdeel in beeld gebracht. Tevens worden maatregelen aangegeven om de risico's zoveel mogelijk te kunnen verminderen of beheersen. Jaarlijks wordt er bij het opstellen van de jaarrekening een risico-inventarisatie uitgevoerd, waarbij de risico's worden geschat op impact en interne beheersing. Daarnaast worden bij de aansturing van alle (lopende) projecten de projectrisico's met hun (financiële) consequenties in kaart gebracht en bewaakt.

Risico's in 2026

Ten tijde van het opstellen van deze begroting is na lang uitstellen de nieuwe Archiefwet door de Tweede Kamer aangenomen. Deze zal vermoedelijk per 1 januari 2027 in werking treden. In de nieuwe Archiefwet is onder andere de uittreding van het Rijk uit de gemeenschappelijke regelingen van de RHC's opgenomen. Ten behoeve van de uittreding van het Rijk zal een wijzigingsbesluit van onze GR worden opgesteld. Op datzelfde moment kunnen ook nog nieuwe gemeenten toetreden tot onze GR. Omdat er in 2026 weer verkiezingen zijn voor de gemeenteraad, leidt dit vaak tot een daaraan voorafgaande 'beleidsarme' periode. Dat betekent dat afspraken met nieuwe toetreders tijdig moeten zijn gemaakt.

Met de toename van dienstverlening, onder andere op het gebied van e-depot, aan onze partners en andere organisaties, neemt het belang van IT-veiligheid toe. We besteden meer aandacht aan de borging en beveiliging van onze informatie en die van anderen.

Wanneer in 2024, 2025 en 2026 de personeelsformatie doorgroeit, wordt ook de behoefte aan voldoende werkplekken urgenter. Vooruitlopend op uitbreiding van onze kantoorruimte tijdens de voorliggende meerjarenbeleidsperiode is gesproken met Het Drentse Landschap over gebruik van flexplekken in hun pand.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen, om inzicht te geven in de ontwikkeling van de financiële vermogenspositie. Deze kengetallen dient men in samenhang te zien, omdat een afzonderlijk kengetal niet zoveel zegt

over de financiële positie. Hierna volgt een overzicht en beoordeling van de kengetallen. De kengetallen netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen, grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn specifiek voor gemeenten en niet van toepassing voor het Drents Archief.

Financiële kengetallen	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
netto schuldquote	-12,8%	-13,1%	-26,4%
solvabiliteitsratio	13,0%	10,5%	9,5%
structurele exploitatieruimte	5,0%	0,3%	-10,2%

De netto schuld geeft het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen weer. Normaal gesproken ligt de netto schuldquote tussen 0 en 90% (landelijk gehanteerde richtlijn). Als de netto schuldquote tussen de 100 en 130% ligt, is de schuld hoog. Bij het Drents Archief is de netto schuldquote laag (negatief). Dit betekent dat ten opzichte van haar inkomsten het Drents Archief meer dan voldoende ruimte heeft om schulden aan te gaan.

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin men in staat is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hierbij wordt het eigen vermogen (de algemene reserve) uitgedrukt in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger het solvabiliteitsratio, hoe hoger de weerstand. Het ratio van het Drents Archief heeft een licht stijgende lijn. De meeste organisaties beschouwen een uitkomst van een solvabiliteit tussen de 25% en 40% als goed.

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten en onderscheid te maken tussen structureel en incidenteel. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Wanneer de structurele exploitatieruimte negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Hoe hoger dit percentage, hoe beter. Voor de structurele exploitatieruimte van het Drents Archief van 2026 begroten we ook een stijgende lijn. Dit heeft te maken met een toename van de structurele baten door meer deelnemers in de GR.

4.4 Financiering

De wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) stelt regels voor het beheer van de treasury. De wet bevat normen voor het beheersen van risico's op kort- en langlopende leningen. Verder worden de decentrale overheden verplicht een paragraaf Financiering in de begroting en het jaarverslag op te nemen. In deze paragraaf gaan we hier nader op in.

Financiering

Het vastgestelde treasurystatuut vormt de leidraad voor wat betreft het financieringsbeleid. In dit statuut zijn doelstellingen, richtlijnen en limieten opgenomen ten aanzien van het uitzetten en aantrekken van financieringsbehoeften.

Ten aanzien van het risicoprofiel is de richtlijn opgenomen dat het Drents Archief alleen gelden uitzet bij Nederlandse overheden of financiële instellingen met tenminste een A-rating. De BNG Bank heeft een triple A-status. Bij deze bank zetten wij de eventueel overtallige middelen uit. Met de invoering van het schatkistbankieren dienen wij, net als alle andere lokale overheden, onze overtollige middelen (boven € 1.000.000) naar een gereserveerde rekening bij de BNG Bank over te boeken. Uit deze overtollige middelen voorziet het Rijk zich in een deel van haar financieringsbehoefte.

Kasgeldlimiet en Renterisiconorm

Een belangrijk uitgangspunt van de wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,2%. De verwachting is dat we hier voor 2026 onder zullen blijven.

Ook voor de renterisico's van vaste schuld is in de Wet Fido een norm gesteld. Deze norm, de renterisiconorm, bedraagt 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten, welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. Tot op heden zijn we ruimschoots onder de norm gebleven. De verwachting is dat we ook voor 2026 hieronder zullen blijven.

4.5 Verbonden partijen

Als kenniscentrum stelt het Drents Archief zijn expertise ter beschikking aan initiatieven die op basis van vrijwillige inzet tot stand komen. Een overzicht van verbonden partijen, waarin alleen een bestuurlijk belang aanwezig is:

- Stichting Vrienden van het Drents Archief (directeur is bestuurslid);
- Stichting De Milly van Heiden Reinestein (directeur is bestuurslid en medewerker is penningmeester);
- Stichting Nieuwe Drentse Volksalmanak (directeur is voorzitter).

Het Drents Archief is lid van organisaties, zoals de landelijke vakorganisatie KVAN (waarvan de directeur van het Drents Archief tot medio 2026 penningmeester is) waaraan uiteraard contributieverplichtingen zijn verbonden. Daarnaast is de directeur bestuurslid van Stichting OPEN, het gezamenlijke platform van samenwerkende erfgoedhuizen in Nederland.

5. Financiële begroting

Trapauto's in het Jeugdverkeerspark in Assen, 1973. Collectie gemeente Assen.

5.1 Overzicht van baten en lasten

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	Begroting 2026	Begroting 2025	Realisatie 2024
Structurele baten			
Bijdrage Rijk	2.182.014	2.177.500	1.990.092
Bijdrage Rijk Transitiegelden	50.000	50.000	299.961
Bijdrage gemeente Assen	326.368	195.090	206.132
Bijdrage gemeente Midden Drenthe	42.925	0	0
Bijdrage gemeente Tynaarlo	21.877	5.000	0
Bijdrage gemeente Westerveld	41.778	0	0
Bijdrage Waterschap Drents Overijsselse Delta	108.944	34.020	33.525
DVO Provincie Drenthe	310.655	200.000	173.154
Subsidie Provincie Drenthe	380.944	366.645	348.733
Bijdrage E-depot	323.510	483.557	18.391
Totaal	**3.789.015**	**3.511.812**	**3.069.988**
Overige opbrengsten			
Opbrengsten collectie en publiek	40.500	46.500	75.009
Opbrengsten zakelijke dienstverlening en projecten	115.850	102.500	182.986
Totaal	**156.350**	**149.000**	**257.995**
Personeelskosten			
Salarissen vast	2.765.000	2.523.000	2.168.850
Tijdelijk personeel	15.000	32.400	35.017
Overige personeelskosten	55.450	58.500	38.763
Totaal	**2.835.450**	**2.613.900**	**2.242.631**
Directe kosten			
Collectie en archieven	115.000	99.500	140.147
Digitale diensten	104.000	103.000	96.915
Publiek	26.500	33.111	23.465
Projecten	50.000	50.000	112.514
Doorontwikkelen Drents Archief 3.0	15.000	30.000	4.276
Totaal	**310.500**	**315.611**	**377.316**
Indirecte kosten			
Huisvesting	447.000	451.500	405.044
Dotatie voorzieningen	220.000	160.000	122.000
IT/ICT kosten	65.500	61.500	60.276
Organisatiekosten	77.500	72.500	110.233
Afschrijvingen en rente	54.415	55.801	55.682
Totaal	**864.415**	**801.301**	**753.236**
Incidentele baten en lasten	**50.000**	**40.000**	**48.190**
Saldo van baten en lasten	**15.000-**	**30.000-**	**2.990**
Onttrekking bestemmingsreserve doorontw.DA 3.0	15.000	30.000	4.276
Totaal mutaties bestemmingsreserve/fonds	**15.000**	**30.000**	**4.276**
Resultaat	**0**	**0**	**7.265**

5.2 Toelichting baten en lasten

Het begrotingsjaar 2026 is het tweede jaar van de nieuwe Strategische Visie 2025-2028 *Gisteren bewaard, morgen verteld.* In deze begroting is rekening gehouden met uittreding van het Rijk per 1-1-2027. In dat jaar verwachten we een verdere toename van (overheids)organisaties die gebruik willen maken van onze zakelijke dienstverlening op het gebied van e-depot en archivering.

In de begroting 2026 is een onttrekking aan de reserve Doorontwikkeling DA 3.0 ad. € 15.000 opgenomen. Na deze onttrekking is het resultaat van de begroting € 0,-.

Baten

Structurele baten

De financiële basis voor de begroting van 2026 wordt gelegd door de bijdragen van een aantal overheden, die vanuit hun archief-wettelijke verplichtingen de zorg voor hun archieven hebben overgedragen aan het Drents Archief. Dat zijn het Ministerie van OCW, de Gemeenten Assen, Midden-Drenthe, Tynaarlo en Westerveld en het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta) als partners in de Gemeenschappelijke Regeling. Het Rijk heeft kenbaar gemaakt uit de Gemeenschappelijke regeling te treden. Vanaf het moment van uittreding blijft de huidige financiële bijdrage van het Rijk gehandhaafd en zal worden uitgekeerd in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK).

De bijdrage van het Rijk is gebaseerd op de bijdrage over het begrotingsjaar 2025. Hierin is rekening gehouden met een indexering van 3,5% voor 2025 en 3,5% voor 2026. Normaliter worden de definitieve partnerbijdragen halverwege het lopende boekjaar vastgesteld. Het Rijk heeft daarnaast tijdelijke middelen beschikbaar gesteld ter compensatie voor het stopzetten van het landelijke e-depot. Dit betreft een jaarlijks bedrag van € 50.000 gedurende de jaren 2022 tot en met 2026. Dit bedrag is bestemd voor kennisvergaring op het terrein van informatie, archief en digitalisering.

De bijdrage van de gemeente Assen is gebaseerd op de nieuwe GR. Hierin is rekening gehouden met een indexering van 3,5% voor 2025 en 3,5% voor 2026. In deze bijdrage is opgenomen: het archiefbeheer, dienstverlening met betrekking tot Bouwdossiers, inzet archivaris, aanvulling voor depothuur en e-depot dienstverlening. De gemeente Assen neemt vanaf 2024 deel aan het e-depot. De begrote bijdrage voor e-depot dienstverlening voor 2025 is opgenomen onder de bijdragen e-depot. De kosten en de bijdrage voor depothuur zitten niet in de begroting 2025. Dit verklaart het verschil tussen de begroting van 2025 en 2026. In de begroting 2026 zijn deze kosten opgenomen onder de huisvestingslasten en de bijdrage in de structurele baten.

Uitsplitsing structurele baten gemeente Assen

gemeente Assen	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Archiefbeheer incl. dienstverlening bouwdossiers	168.504	165.165	146.450
Inzet archivaris	30.530	29.925	14.250
E-depot	97.335	68.147	45.432
Aanvulling depothuur	30.000		
	326.368	**263.237**	**206.132**

De gemeente Midden-Drenthe heeft in 2024 bekend gemaakt toe te treden tot de GR vanaf 1 januari 2025. De bijdrage in deze begroting is gebaseerd op inzet van de archivaris en e-depot dienstverlening. Definitieve afspraken over de dienstverlening moeten nog worden afgestemd.

De gemeente Tynaarlo heeft in 2024 bekend gemaakt toe te treden tot de GR vanaf 1 januari 2025. De bijdrage in deze begroting is gebaseerd op e-depot dienstverlening. Definitieve afspraken over de dienstverlening moeten nog worden afgestemd.

De gemeente Westerveld heeft in 2025 bekend gemaakt toe te treden tot de GR. De bijdrage in deze begroting is gebaseerd op inzet van de archivaris en e-depot dienstverlening. Definitieve afspraken over de dienstverlening moeten nog worden afgestemd.

De bijdrage van WDODelta is gebaseerd op de nieuwe GR. Hierin is rekening gehouden met een indexering van 3,5% voor 2025 en 3,5% voor 2026. In deze bijdrage is opgenomen: inzet van de archivaris en e-depot dienstverlening. Het waterschap neemt vanaf medio 2024 deel aan het e-depot. De begrote bijdrage voor e-depot dienstverlening voor 2025 is opgenomen onder de bijdragen e-depot. Dit verklaart het verschil tussen de begroting van 2025 en 2026.

Uitsplitsing structurele bijdrage WDODelta

Waterschap Drents Overijsselse Delta	Begroting 2026	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Inzet archivaris	34.708	34.020	16.200
E-depot	74.236	51.975	17.325
	108.944	**85.995**	**33.525**

De bijdrage van de provincie Drenthe is gebaseerd op een dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor de uitvoering van archieftaken en e-depot dienstverlening voor de periode 2025-2028. Er is rekening gehouden met een indexering van 3,5% voor 2025 en 2,5% voor 2026. Daarnaast ontvangt het Drents Archief voor de cultuurdoelen jaarlijks een subsidie. De begrote bijdrage van de provincie voor e-depot dienstverlening voor 2025 is opgenomen onder de bijdragen e-depot.

In 2021 tot en met 2024 is met de pilot ‘het Drentse e-depot’ veel ervaring opgedaan met diverse soorten informatie en opslag in ons e-depot. Een groot aantal partners nam deel aan deze pilot. Vanaf 2025 is de e-depot dienstverlening ‘live’ gegaan en aangeboden aan diverse partners. De vergoeding voor deze dienstverlening is gebaseerd op het landelijke kostenmodel voor e-depots. In deze begroting is rekening gehouden met bijdragen van de gemeenten Emmen (mogelijk ook als GR-partner) en Borger-Odoorn en de GGD-VRD inzake de aansluiting op het e-depot. Tevens gaan we uit van een e-depot proeftuin voor de gemeenten Enschede en Losser en ODT vanuit Twente. De bijdragen van onze GR-partners Assen, Midden-Drenthe, Tynaarlo en Westerveld, WDODelta voor e-depot dienstverlening zijn opgenomen in de reguliere bijdrage. Dit verklaart het verschil tussen de e-depot begroting 2025 en 2026.

Overige opbrengsten

De opbrengsten vanuit collectie en publiek betreffen met name depotverhuur, educatielessen en het verstrekken van scans van bouwvergunningen. In 2024 is besloten om te stoppen met het aanbieden van groepsbezoeken, historisch vergaderen en DA als trouwlocatie. De opbrengsten in de begroting zijn hierop aangepast. Tegelijkertijd richten we ons steeds meer op het aanbieden van digitale programma’s. Dit genereert meer publiek, maar minder opbrengsten.

In de begroting is rekening gehouden met een bijdrage van de provincie Drenthe voor het uitvoeren van diverse projecten in 2026. Daarnaast worden er baten voorzien vanuit opdrachten van derden en fondswerving op projectbasis, alsmede zakelijke opdrachten.

Lasten

Personeelskosten

De personeelskosten in de begroting 2026 zijn gebaseerd op de CAO Rijk. In verband met de uittreding van het Rijk uit de GR, moet er een nieuwe CAO gekozen worden. In 2025 wordt hier een beslissing over genomen. De op dit moment bekende informatie over verhogingen van de CAO Rijk is verwerkt in de begroting. De huidige CAO Rijk loopt tot 31 december 2025. Voor 2026 is rekening gehouden met een cao-stijging van 3,5%.

De totale formatie voor de begroting 2026 is 31,1 fte. Dat is inclusief vacatureruimte van 1,8 fte; dit is begroot voor een archivaris/archiefinspecteur en een adviseur digitale informatie. Reden voor het uitzetten van deze vacatures is uitbreiding van werkzaamheden op het gebied van e-depot en zakelijke dienstverlening. In totaal gaat het om 40

medewerkers met een gemiddeld dienstverband van 28 uur. De tijdelijke inhuur betreft inzet voor een projectleider project voor de uitwerking van de strategische visie (Archiefexpert) en ondersteuning op het gebied van functioneel beheer Afas.

Directe kosten

Collectie en archieven

De kosten van Collectie en archieven stijgen ten opzichte van de begroting 2025. Dit heeft onder andere te maken met beheerskosten inzake het gebruik van specifieke software voor collectiebeheer. Deze kosten worden door toenemende prijsstijgingen hoger. Daarnaast worden er door toenemende digitalisering steeds meer onderdelen van deze software benut. Ook bij aanschaf van papier en dozen zien we stijgende prijzen. In het kader van het vernieuwde collectie- en acquisitieplan is tevens het budget voor restauratie- en conserveringskosten verhoogd. Het is de bedoeling om verworven collecties voortaan binnen een jaar beschikbaar te maken voor de bezoeker. Om dit te kunnen realiseren is extra budget nodig. Er is in de begroting rekening gehouden met de inzet van een externe restaurateur.

Digitale diensten

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in vernieuwing van hosting en websites. Door uitbreiding in de dienstverlening van het Drentse e-depot nemen ook deze kosten toe. Het gaat hier bijvoorbeeld om materiële kosten in de vorm van systeem, opslag, koppelingen en servers voor het e-depot. Ook hier hebben we te maken met doorgevoerde prijsstijgingen van leveranciers.

Publiek

Onder deze categorie zijn de kosten van de publieksactiviteiten opgenomen (o.a. groepsbezoeken, educatie, communicatie, activiteiten). In de loop van 2024 is besloten om de groepsbezoeken en het historisch vergaderen te stoppen. Dit is verrekend in de begroting. Wel gaan we door op de ingeslagen weg met onze online activiteiten, om op die manier een nog groter publiek te kunnen bereiken.

Projecten

Onder deze categorie zijn de kosten opgenomen voor de projecten, die door de provincie gefinancierd worden. Omdat projecten in principe kostendekkend zijn, is er verder geen budget begroot.

Doorontwikkeling Drents Archief 3.0

Hieronder worden verstaan de aanpassingen, verbeteringen, vervangingskosten voor het actueel en goed werkend houden van onze publieksfaciliteiten. In 2026 zal dit besteed worden aan vernieuwingen van onze publieksruimten, zoals de Educatieruimte en Digilounge. Deze kosten ad. € 15.000 worden onttrokken aan de hiervoor bedoelde bestemmingsreserve.

Indirecte kosten

Huisvestingslasten

De huisvestingslasten zijn gestegen ten opzichte van 2024. Dit heeft met name te maken met de huur van het depot in het gemeentehuis van Assen. Hier staat een vergoeding van de gemeente tegenover. Deze posten lopen tegen elkaar weg (€30.000). Daarentegen is in 2024 een nieuw energiecontract afgesloten voor vier jaar. We rekenen hierbij op een voordeel in kosten. Op het gebied van verduurzaming hebben we de afgelopen jaren al een flinke slag geslagen en gaan daarmee door. Onder andere vervanging van de koelinstallaties, van de dubbele beglazing in een deel van het pand en aanpassing van de depot-temperaturen zullen effect hebben op de kosten. In de begroting is daarnaast rekening gehouden met een jaarlijkse grote schoonmaak van de depotruimtes door een externe partij.

Dotatie voorzieningen

Vanaf 2019 is het beheer en onderhoud van het pand door Rijksvastgoedbedrijf (RVB) overgedragen aan het Drents Archief. Om de kosten van groot onderhoud evenredig te kunnen verdelen over de jaren is een voorziening ingesteld. Hieraan ligt een meerjarenonderhoudsplan ten grondslag, welke regelmatig wordt geactualiseerd. De in de begroting opgenomen dotatie is hierop gebaseerd. Daarnaast wordt de incidentele bijdrage van het Rijk voor kennisvergaring op het terrein van informatie, archief en digitalisering gedoteerd aan de voorziening Transitiegelden Rijk. Ook hieraan ligt een plan ten grondslag.

IT/ICT kosten

De kosten van IT/ICT zijn gestegen ten opzichte van de begroting 2025 en realisatie 2024. Dit heeft met name te maken met de personele uitbreiding, waardoor ook de kosten van licenties, telefoon en computerapparatuur navenant stijgen.

Organisatiekosten

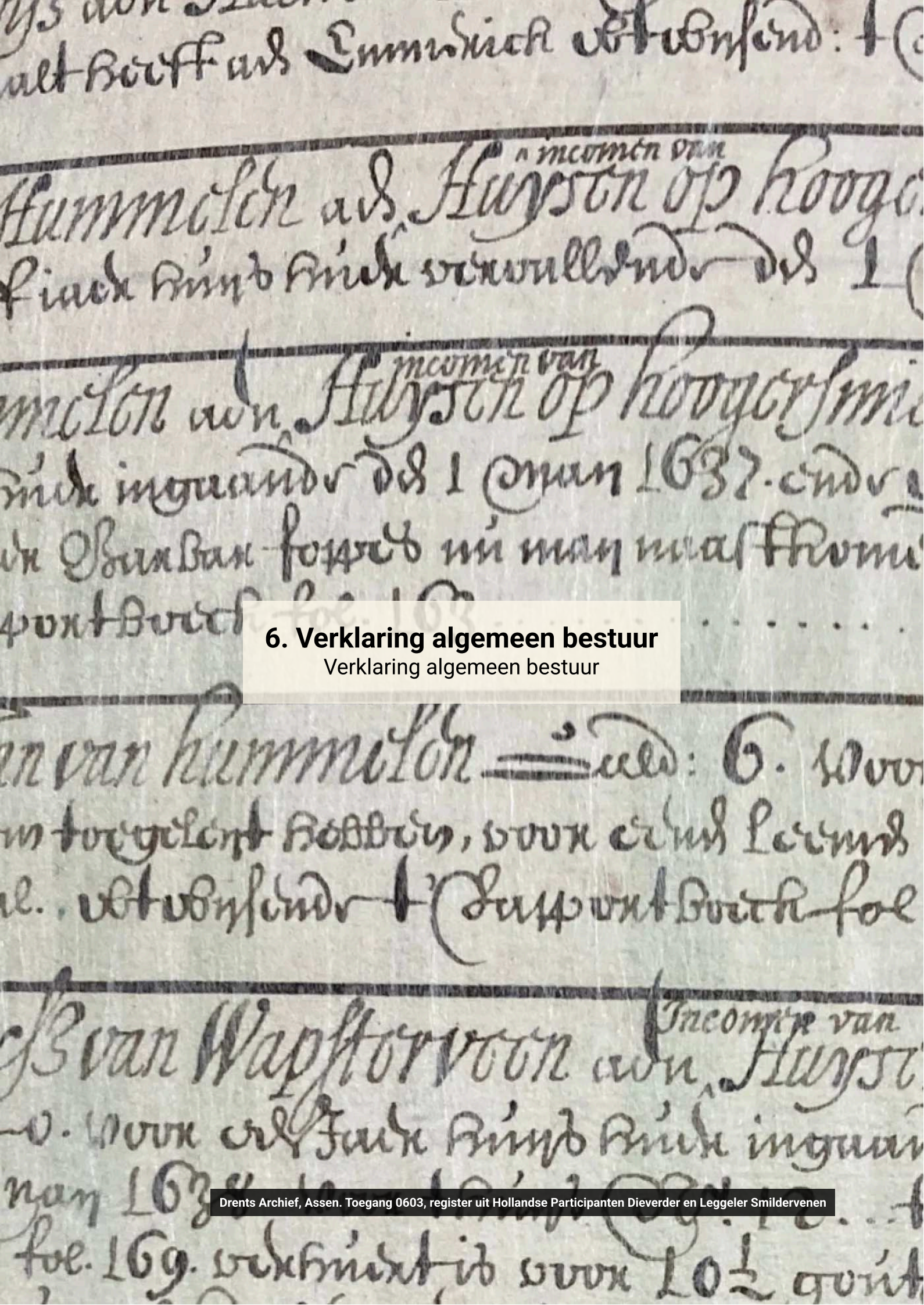
Bij de organisatiekosten is in de begroting 2026 rekening gehouden met prijsstijgingen ten opzichte van vorig jaar. Door uitbreiding in personeel de afgelopen jaren nemen ook deze kosten toe (kantine, kantoor, drukwerk, dienstreizen, verzekeringen). Daarnaast hebben we te maken met het extern inhuren van bijvoorbeeld juridische ondersteuning voor het uitzoeken van diverse zaken met betrekking tot het uittreden van het Rijk. Het ministerie van OCW heeft aangegeven dat er een vergoeding van deze uittredingskosten tegenover staat. Deze kosten (en vergoeding) zijn nog niet meegenomen in de begrotingscijfers.

Kapitaallasten

In 2026 wordt geïnvesteerd in de herinrichting van de publieksruimtes. Er wordt onderzocht hoe ruimtes zoals Educatiekelder en Digilounge nog beter naar de behoeftes van onze bezoekers kunnen worden ingericht. Daarnaast is in de investeringsbegroting rekening gehouden met de herinrichting van het kantoor waar de behoudswerkzaamheden plaats vinden. Hier wordt in 2025 al een start mee gemaakt. De inrichting hiervan is te weinig gericht op de werkzaamheden die er plaats vinden, bijvoorbeeld de afwezigheid van een puntafzuiging. Deze wordt gebruikt bij een restauratie, bij het schonen van archieven om bijvoorbeeld geurdampen van lijm en stofresten af te zuigen. Ook is rekening gehouden met het voorzien van nieuwe medewerkers van laptop en telefoon en investeringen in de serverruimte (archiefdata en infrastructuur). Ook de beamer in de Laarwoudzaal is aan vervanging toe. Het totaalbedrag aan investeringen in 2026 is € 126.000.

Incidentele baten en lasten

Onder deze post is de BTW-terugvordering van de Belastingdienst opgenomen. Jaarlijks kan achteraf een deel van de betaalde BTW worden teruggevorderd volgens een bepaalde rekenmethodiek. Daarnaast is rekening gehouden met rente-inkomsten op de spaarrekening.

6. Verklaring algemeen bestuur

Verklaring algemeen bestuur

Drents Archief, Assen. Toegang 0603, register uit Hollandse Participanten Dieverder en Leggeler Smildervenen

Verklaring algemeen bestuur

Hiermee verklaart het Algemeen Bestuur van het Regionaal Historisch Centrum Drents Archief te Assen dat de begroting over de periode 1 januari 2026 tot en met 31 december 2026 van genoemde Gemeenschappelijke Regeling is opgemaakt in overeenstemming met de ter zake vastgestelde richtlijnen.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur op 10 juli 2025.

Handtekening voorzitter

Handtekening directeur

7. Bijlagen

Havezate Laarwoud te Zuidlaren. Gemaakt door Petrus Bernhardus Kramer circa 1915-1930. Collectie Drents Museum

7.1 Prognose eigen en vreemd vermogen

Prognose eigen en vreemd vermogen	01-01-2026	31-12-2026
Verwacht Eigen Vermogen	€ 155.000	€ 155.000
Verwacht Vreemd Vermogen	€ -	€ -

7.2 Meerjarenbegroting

Meerjarenoverzicht	2026	2027	2028	2029
Baten				
Structurele baten	3.465.505	3.586.798	3.712.336	3.842.267
Bijdrage E-depot	323.510	405.862	446.448	491.093
Overige opbrengsten	145.350	180.000	210.000	220.000
Totaal baten	**3.934.365**	**4.172.660**	**4.368.784**	**4.553.360**
Lasten				
Personele lasten	2.821.950	3.000.718	3.150.743	3.281.019
Directe lasten	312.000	322.920	334.222	345.920
Indirecte lasten	865.415	895.705	927.054	959.501
Totaal lasten	**3.999.365**	**4.219.343**	**4.412.020**	**4.586.440**
Diverse baten en lasten	**50.000**	**40.000**	**40.000**	**40.000**
Saldo van baten en lasten	**-15.000**	**-6.683**	**-3.236**	**6.920**
Onttrekking en toevoeging voorz&reserves	15.000	15.000	5.000	5.000
Resultaat	**0**	**8.317**	**1.764**	**11.920**

Bovenstaande cijfers geven de financiële prognose aan met betrekking tot de periode 2026-2029. In de prognose is rekening gehouden met loon- en prijsontwikkelingen. Hiervoor is gerekend met 3,5% voor personeelskosten en 3,5% voor de overige kosten. Voor de bijdragen van de partners (structurele baten) is tevens rekening gehouden met 3,5% indexering. Daarnaast is rekening gehouden met de aansluiting van diverse overheden en organisaties op het e-depot. Hier staan personele en directe materiële kosten tegenover. De prognose laat zien dat het resultaat bij ongewijzigd beleid redelijk neutraal blijft.

Contact

Heeft vragen u naar aanleiding van de Begroting 2026? Neem dan contact met ons op via info@drentsarchief.nl.

Begrippenlijst

Hieronder treft u een lijst met veelvoorkomende begrippen en afkortingen. Waar nodig worden deze verder toegelicht of wordt u doorverwezen naar een andere pagina.

A

Acquisitie	Het verwerven en aannemen van particuliere archieven.
Archiefwet	De Archiefwet is de belangrijkste wet voor de informatievoorziening van de Nederlandse overheid. De wet regelt dat overheidsarchieven na verloop van tijd openbaar worden voor burgers. Lees hier meer.
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming. Europese privacywet waar overheden, bedrijven en verenigingen aan moeten voldoen.

B

Born digital	(Archief)materiaal dat een digitale oorsprong heeft en geen analoge variant kent. Een gedigitaliseerd document valt hier dus niet onder, deze heeft namelijk wel als 'papier' bestaan.

D

DocDirekt	Per 1 mei 2024 Rijksorganisatie voor Informatiehuishouding.
DVO	Dienstverleningsovereenkomst. In zo'n overeenkomst wordt vastgelegd welke diensten het Drents Archief verleent aan de contractspartij en onder welke voorwaarden.

E

E-depot	Een voorziening voor digitale archieven. Denk hierbij aan USB sticks, harde schijven, CD's of DVD's. Ook *born digital* materiaal, dus met een van oorsprong digitale vorm, wordt op de juiste wijze bewaard.
ED3	Afkorting voor Eisen Duurzaam Digitaal Depot; een toetsingskader voor langetermijnbeheer van blijvend te bewaren digitale informatie.
ERP-systeem	Enterprise Resource Planning. Een systeem dat helpt om (interne) bedrijfsprocessen te automatiseren.

G

GR	Gemeenschappelijke Regeling. Het Regionaal Historisch Centrum Drents Archief is een openbaar lichaam op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR). Daarmee hebben de betrokken overheden - het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het Waterschap Drents Overijsselse Delta en de gemeenten Assen, Tynaarlo en Midden-Drenthe - taken die zij wettelijk verplicht zijn uit te voeren, aan het Drents Archief overgedragen zonder de bestuurlijke verantwoordelijkheid uit handen te geven. Lees hier meer over deze regeling.

O

OCW	Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
Ontsluiting	Het toegankelijk maken van informatie of een archief.

R

RHC	Afkorting van Regionaal Historisch Centum. Een algemene term voor een organisatie die zorg draagt voor het bewaren en toegankelijk maken van historische bronnen. Elke provincie in Nederland heeft een RHC. Het Drents Archief richt zich specifiek op de bronnen en verhalen van Drenthe.

V

Verdrag van Faro	Dit verdrag van de Raad van Europa benadrukt de maatschappelijke en verbindende waarde van erfgoed en het belang van deelname door de samenleving. Nederland heeft op 10 januari 2024 dit verdrag ondertekend. Lees hier meer.

W

WCAG	Web Content Accessibility Guidelines.
WDODelta	Waterschap Drents Overijsselse Delta.
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Woo	Wet open overheid. Deze wet regelt welke overheidsinformatie openbaar is en hoe je dit kan aanvragen. Lees hier meer.

Colofon

Uitgave van het Drents Archief

Fotografie
Historische foto's zijn afkomstig uit de beeldbank van het Drents Archief.

Tekst en eindredactie
Drents Archief

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
telefonisch bereikbaar van
ma t/m vrij van 8.30 – 16.30 uur
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00
vr 8:30 - 12:00

Drents Archief
t.a.v. C.M. Rodenburg
Brink 4 | entree Museumlaantje
9401 HS Assen

Datum: 20 mei 2025
Behandeld door: Richard Meijer
Zaaknummer: 4928957
Onderwerp: Afzien zienswijze ontwerpbegroting 2026

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte mevrouw Rodenburg,

Als lid van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) RHC Drents Archief ontvingen wij op 15 april 2025 uw ontwerpbegroting 2026. Deze begroting geeft ons een beeld van de financiën en het beleid van uw organisatie in 2026.

Behandeling in de gemeenteraad
De gemeenteraad heeft bij uw ontwerpbegroting 2026 een advies van ons college van burgemeester en wethouders ontvangen. Met deze brief geven wij onze reactie over de ontwerpbegroting 2026.

Ontwerpbegroting 2026
In tegenstelling tot de overige GR'en heeft de GR Drents Archief in 2025 niet deelgenomen aan het voorjaarsoverleg. Dit is met de griffie van Midden-Drenthe afgestemd en met u besproken. De reden daarvoor is dat Midden-Drenthe pas per 1 januari 2025 deelneemt aan de GR en er onvoldoende nieuwe informatie te geven was ten opzichte van medio 2024 toen de gemeente besloot deel te gaan nemen aan de GR Drents Archief.

De ontwerpbegroting 2026 GR Drents Archief volgt intern wel dezelfde procedure als de begrotingen van de andere GR'en. Dat betekent dat na behandeling in het college van 20 mei, het voorstel met bijbehorende stukken behandeld is in de raadscommissie in juni en vervolgens in de raadsvergadering van 26 juni 2025. De behandeling geeft ons geen aanleiding om een zienswijze op uw begroting te geven.

Ravijn
Op verzoek van de gemeenteraad worden alle GR'en gewezen op de financiële problemen als gevolg van het Ravijn bij de gemeenten.
De gemeenteraad van Midden-Drenthe is van mening dat GR'en binnen hun begroting moeten kijken naar mogelijkheden om hieraan een bijdrage te leveren.
De GR Drents Archief is nieuw en op basis van de huidige begroting blijkt dat bijstelling in positieve zin verwacht wordt. Daarom benoemen wij alleen deze lijn van de gemeenteraad omdat wij van mening zijn dat dit op dit moment voor de GR Drents Archief minder van toepassing is.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Richard Meijer, DIV-specialist aanwezig op maandag t/m donderdag en vrijdagochtend op telefoonnummer 0593 539 436 of via e-mailadres r.meijer@middendrenthe.nl. Vergeet in uw communicatie niet het zaaknummer bij de hand te houden of te vermelden.

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de gemeenteraad van Midden-Drenthe,

de raadsgriffier,	de voorzitter,
C.A.M. Bodewes	J. Zwiers

Gemeenteraad

Dossiernummer	1903
Extern Zaak ID	4934710
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.6
Titel	Ontwerpbegroting 2026 en jaarstukken 2024 VRD

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Algemeen Bestuur	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Op 2 april heeft het algemeen bestuur van VRD de jaarstukken 2024 vastgesteld en de ontwerpbegroting 2026 voorlopig vastgesteld. Per brief, van 3 april, heeft de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) de jaarstukken 2024 ter informatie toegezonden naar de gemeenteraden. De VRD heeft op 15 april de ontwerpbegroting 2026 voor zienswijze aangeboden aan de raad.

Tijdens de zomermarkt op 21 mei zal de VRD een nadere toelichting geven over de opzet en inhoud van de ontwerpbegroting. De gemeenteraden worden vervolgens in de gelegenheid gesteld om een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026. Het verzoek van de VRD is om de eventuele zienswijze uiterlijk op 30 juni 2025 in te dienen.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Algemeen Bestuur van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025

Portefeuillehouder: burgemeester Zwiers

De raad besluit:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Veiligheidsregio Drenthe.
2. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029, van de Veiligheidsregio Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de Veiligheidsregio Drenthe en bijgevoegde reactiebrief te versturen naar de VRD.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Veiligheidsregio Drenthe.
2. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029, van de Veiligheidsregio Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de Veiligheidsregio Drenthe en bijgevoegde reactiebrief te versturen naar de VRD.

GEMEENTE
MIDDEN-DRENTHE

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Begroting 2026 en jaarstukken 2024 Veiligheidsregio Drenthe

Informatie

Datum	1 mei 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Renate Dolstra	☒ Financieel adviseur: Judith de Niet
Zaaknummer		☐ Communicatieadviseur:
Portefeuillehouder	Jan Zwiers	☐ Juridisch adviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☐ Inkoopadviseur:
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ Bestuursadviseur:
In het PFO besproken?	Ja	☐ Informatieadviseur:
		☐ HR adviseur:
		☐ Team:
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:

1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Veiligheidsregio Drenthe.
2. De gemeenteraad voor te stellen om in te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029, van de Veiligheidsregio Drenthe.
3. De gemeenteraad voor te stellen om geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de Veiligheidsregio en bijgevoegde reactiebrief te versturen naar de VRD.
4. De ontwerpbegroting 2026, concept zienswijze en toelichting op het voorstel voorafgaand aan de zomermarkt op 21 mei te delen met de raadsleden.

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Veiligheidsregio Drenthe.
2. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029, van de Veiligheidsregio Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2026 van de Veiligheidsregio Drenthe en bijgevoegde reactiebrief te versturen naar de VRD.

Toelichting

Wat doet de Veiligheidsregio Drenthe?

De Veiligheidsregio Drenthe (VRD) is een gemeenschappelijke regeling, waarin alle 12 Drentse gemeentes vertegenwoordigd zijn. De VRD richt zich op het vergroten van de veiligheid van alle inwoners van Drenthe en zorgt ervoor dat alle hulpverleningspartijen goed kunnen samenwerken tijdens rampen en crisis. Onder de VRD valt de GHOR (coördineert de geneeskundige hulpverlening), brandweerzorg Drenthe en de crisisbeheersing.

Aanleiding
Op 2 april 2025 heeft het algemeen bestuur van VRD de jaarstukken 2024 vastgesteld en de ontwerpbegroting 2026 voorlopig vastgesteld. In de brief van 3 april zijn de jaarstukken 2024 ter informatie toegezonden naar de gemeenteraad. In de brief van 15 april is de ontwerpbegroting 2026 ter zienswijze aangeboden aan de gemeenteraden.

Er wordt aan de gemeenteraad gevraagd om:

1. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026. De raad kan desgewenst een zienswijze geven.
2. De jaarstukken 2024 ter kennisgeving aan te nemen.

Proces
De gemeenteraden van Drenthe hebben via het winteroverleg kaders mee kunnen geven voor in de ontwerpbegroting. Vervolgens heeft het bestuur van de VRD de ontwerpbegroting 2026 voorlopig vastgesteld in de vergadering van 2 april 2025 en ermee ingestemd om de ontwerpbegroting voor zienswijze aan de gemeenteraden voor te leggen. Op de zomermarkten, die in mei plaatsvinden, krijgen raadsleden een toelichting op de begroting en vervolgens kan een zienswijze worden ingediend.

Toelichting voorstel

Ontwerpbegroting 2026

De, in 2024, vastgestelde beleidsvisie 2025 – 2028 geeft richting aan de opgaven voor 2026. Tegelijktijdig is duidelijk dat de geopolitieke spanningen vragen om een versnelling van de uitvoering van de beleidsvisie. De versterking van de maatschappelijke weerbaarheid is daarbij een belangrijk thema. Door het bestuur van de VRD is een plan van aanpak voor een weerbare Drentse samenleving vastgesteld. Dit wordt nader uitgewerkt in een programma. Parallel daaraan wordt gestart met een aantal concrete acties.

De interne organisatie van de VRD is op dit moment kwetsbaar. Dit betreft onder andere de eigen bedrijfscontinuïteit en de krapte in de operationele leiding. De VRD stelt voor om de nullijn te hanteren en niet te kiezen voor bezuinigingen. Bezuinigingen zijn enkel mogelijk op de brandweerzorg, maar bezuinigingen zouden lijden tot een verminderde dienstverlening en langere opkomsttijden.

De belangrijkste speerpunten in de begroting 2026 zijn:

- Programma opstellen rondom Maatschappelijke weerbaarheid
- Verder ontwikkelen van het programma ‘Toekomstbestendige brandweerzorg’
- Natuurbrandbeheersing; extra bluswatervoorzieningen beschikbaar stellen en uitwerking van de landelijke visie op Natuurbrandbeheersing
- Versterken en doorontwikkelen van de informatiegestuurde veiligheid
- Implementeren Uniform Kwaliteitsniveau voor Bevolkingszorg bij de Drentse gemeenten.
- Investeren in zorgcontinuïteit in de keten
- Inzetten op een robuuste organisatie

Benchmark
De VRD heeft, naast 22 andere Veiligheidsregio's, deelgenomen aan een benchmark. Deze benchmark gaat niet over de kwaliteit van de producten die de VRD levert, maar richt zich op de uitgaven.

Uit dit onderzoek blijkt dat de VRD absoluut en relatief met lage kosten in het primaire proces en de overhead werkt. De VRD werkt met een lager budget dan gemiddeld, zowel in absolute getallen als gecorrigeerd naar het aantal inwoners.

Bijdrage Midden-Drenthe
Op basis van de gemaakte afspraken, zoals beschreven in de VDG-notitie 'Samen werken voor Drenthe', vindt indexatie plaats op lonen en prijzen. Daardoor wijzigt de eigen bijdrage voor de gemeente Midden-Drenthe. De deelnemersbijdrage komt voor 2026 op € 2.419.241. De deelnemersbijdrage voor 2025 was € 2.384.530.

Zienswijze
Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen dient de ontwerpbegroting voor een zienswijze voorgelegd te worden aan de gemeenteraden. Gezien de begroting binnen de gemaakte afspraken blijft en de ontwerpbegroting 2026 duidelijk weergeeft wat de plannen zijn, waar de raadsleden in de het winteroverleg over mee hebben kunnen praten, geeft de begroting geen aanleiding om een zienswijze in te dienen.

Jaarstukken 2024
De jaarstukken bevatten een verslag van de activiteiten en daarvoor ingezette middelen over het boekjaar 2024.

- Er is veel ingezet op de doorontwikkeling van het Veiligheidsinformatie Knooppunt (VIK).
- De VRD heeft zich aangesloten bij de landelijke campagne voor werving van brandweervrijwilligers.
- Er is veel capaciteit ingezet bij de organisatie van Koningsdag.
- Er hebben meer dan 70 communicatiecollega's van de Drentse gemeenten een functieopleiding gevolgd.
- Het zorgrisicoprofiel is opgesteld en gereed gemaakt voor Noord-Nederland.
- In 2024 is verder gewerkt aan de implementatie van het programma 'Toekomstbestendige Brandweerzorg'.
- De operationele leiding staat onder druk. Er is daarom een plan van aanpak voor de komende jaren opgesteld, in die periode is de operationele leiding kwetsbaar.
- De Beleidsvisie 2025-2028 is opgesteld.

Jaarrekening 2024
De jaarrekening 2024 is afgesloten met een positief resultaat van € 834.000. In het algemeen bestuur is besloten om het resultaat toe te voegen aan de volgende reserves:

- € 555.500 wordt toegevoegd aan de reserve "Goed werkgeverschap" Het is de verwachting dat de VRD in de komende jaren te maken krijgt met bovenmatige werkgeverskosten.
- € 278.500 wordt toegevoegd aan de reserve "Loon- en prijscompensatie"

Kanttekeningen

In de ontwerpbegroting 2026 is uitgegaan van 2,5% voor loon- en prijscompensatie. Voor de bepaling van de kostenstijgingen wordt bepaald op basis van de Macro economische verkenning van het Centraal Planbureau. 2,5% voor loon- en prijscompensatie lijkt aan de lage kant gezien de huidige inflatie en loonstijgingen. Het is daarom mogelijk dat er een begrotingswijziging in 2026 zal worden ingediend en daarmee de eigen bijdrage hoger zal uitvallen.

Financiën

De eigen bijdrage voor de gemeente Midden-Drenthe bedraagt in 2026 € 2.419.241. In de eigen begroting is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage in 2026 voor de VRD van € 2.427.460. Voor 2026 is daarmee voldoende begroot.

Voor de jaren 2027 t/m 2029 zijn er aanpassingen gedaan in de kadernota. In de eigen meerjarenbegroting was onvoldoende begroot. De volgende geraamde bedragen zijn opgenomen in de ontwerpbegroting 2026:

2027 € 2.579.487
2028 € 2.689.082
2029 € 2.790.404

Communicatie/inwonersparticipatie

De voorstellen voor begroting en jaarstukken van Gemeenschappelijke Regelingen worden zoveel mogelijk gebundeld aangeleverd bij college en gemeenteraad.

Vervolg

De concept zienswijze, de toelichting en begroting die bij dit voorstel zijn gevoegd, gaan ter voorbereiding van de zomermarkt naar de raadsleden.
Daarna worden de stukken, uit onderliggend voorstel, in de commissie algemeen bestuur en vervolgens in de raadsvergadering van juni besproken.

Na bespreking en goedkeuring van de concept zienswijze in de commissie en raad ontvangt de VRD de zienswijze/reactiebrief van de gemeente Midden-Drenthe.

Bijlagen

- Jaarverslag en jaarrekening 2024
- Aanbiedingsbrief jaarverslag 2024
- Ontwerpbegroting 2026
- Aanbiedingsbrief ontwerpbegroting 2026
- Drentse oplegger begroting
- Reactie ontwerpbegroting 2026
- Benchmark rapport

2024 JAARVERSLAG

Veiligheidsregio Drenthe

Inleiding

Het jaar 2024 is afgesloten. Het jaar waarin de koninklijke familie op bezoek is geweest in Emmen en waarin we ons 10-jarig bestaan hebben gevierd met een mooi magazine. Ook hebben we dit jaar te maken gehad met een wereldwijde computerstoring die onder meer de acute zorgketen in Noord-Nederland heeft getroffen. Niet veel later heeft een verstoring in het defensienetwerk NAFIN gezorgd voor problemen op de meldkamer. Er is zo aan het einde van het jaar genoeg om op terug te kijken, te reflecteren en te evalueren. We analyseren de behaalde resultaten, identificeren de uitdagingen die we hebben overwonnen en vieren de successen.

Ten tijde van de opstelling van de begroting 2024 is gekozen om organisatiebrede ontwikkelingen uit te lichten. Dit betreffen ontwikkelingen waar de wereld momenteel mee te maken heeft. Zij hebben aanzienlijk impact op het dagelijks leven, maar ook op de bedrijfsvoering van de VRD. Deze organisatiebrede ontwikkelingen zijn dan ook thematisch opgenomen in de begroting, zodat de onderlinge samenhang zichtbaar blijft. In het jaarverslag zal deze benadering worden aangehouden.

De volgende organisatiebrede ontwikkelingen worden uitgelicht:
- Klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie;
- Data en informatie als essentiële schakels;
- Veranderend vakmanschap en arbeidsmarktontwikkelingen.

Daarnaast bevat het jaarverslag toelichting aan de hand van de gebruikelijke thema's:
- Crisisbeheersing en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)
- Brandweer Drenthe
- Meldkamer
- Bedrijfsvoering
- Bestuur

Tenslotte zijn de benodigde paragrafen met financiële toelichtingen en meerjarenraming en de toelichting per risico opgenomen. Deze financiële toelichting volgt nog de programma indeling langs de missielijnen van de VRD. Dit is een net wat andere ordening van het werk. Dat maakt dat de tekstuele verantwoording en de financiële verantwoording qua indeling niet aansluiten.

Klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie

Brede focus op ‘Natuurbrandbeheersing’

De landelijke visie Natuurbrandbeheersing is begin 2024 vastgesteld. Er is daarna een start gemaakt om deze visie door te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan.

Ook is in 2024 verder geïnvesteerd in de samenwerking wat betreft natuurbrandbeheersing. Het programma ‘Brandveilig Leven in de Natuur’, dat in samenwerking gaat met 3Noord, heeft de eerste resultaten opgeleverd. Dit programma is aangesloten op de landelijke campagne ‘Voorkomen van vuur, is jouw natuur’. Ook dat programma wordt de komende jaren verder uitgerold, waarbij 3Noord gezamenlijk zal optrekken.

Tot slot is vanuit het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) subsidie toegekend om de bluswatervoorziening in de natuur uit te breiden. Deze subsidie zal volgend jaar worden gebruikt om extra bluswatervoorzieningen te creëren.

Duurzaamheidsbeleid binnen de eigen organisatie

Op basis van landelijke afspraken en doelstellingen voor de sector veiligheidsregio's is een programmaplan ‘Duurzaamheid 2025-2030’ opgesteld. In dit programma staat als uitgangspunt dat in 2030 duurzaam denken en handelen bij de VRD vanzelfsprekend is. Binnen de VRD is al een aantal duurzame initiatieven in de praktijk gebracht, zoals het gebruik van PFAS-vrij blusschuim.

Data en informatie: essentiële schakels met kansen en consequenties

Aansluiten bij voorziene landelijke ontwikkelingen voor informatievoorziening

Het team Crisisbeheersing heeft veel energie ingezet op de doorontwikkeling van het Veiligheidsinformatie Knooppunt (VIK). Sinds april 2024 heeft de VRD een fysieke ruimte voor het VIK. Vanuit deze ruimte biedt het VIK ondersteuning aan de gemeenten, (crisis) organisatie en haar partners. Deze ondersteuning vindt plaats in zowel de koude, lauwe als soms ook de warme fase door continue data-vergaring, -verwerking en het geven van betekenis aan deze data (duiden). Ook heeft het VIK beschikking over diverse systemen waarmee, indien nodig, beelden getoond kunnen worden in de VIK-ruimte, zodat er een gezamenlijk eenduidig beeld is van veiligheidssituaties en (dreigende) calamiteiten.

Afstemmen en samenwerking tussen multidisciplinaire partners en VRD

De doorontwikkeling van het VIK heeft er onder meer in geresulteerd dat zij dit jaar meermaals haar toegevoegde waarde heeft aangetoond door het maken van informatiebeelden gecombineerd met omgevinganalyse rondom of als input voor bijvoorbeeld de demonstratie van Extinction Rebellion bij Groningen Airport, TT Assen, code oranje voor onweer op 9 juli 2024. Ook heeft het VIK actief ondersteund tijdens Koningsdag in Emmen en heeft zij rondom de jaarwisseling een briefing georganiseerd waarin betrokkenen zijn geïnformeerd over de veiligheidssituatie in Drenthe tijdens de jaarwisseling. Daarmee is het VIK, gefinancierd uit rijksmiddelen, ook van toegevoegde waarde voor de Drentse gemeenten en hun inwoners.

Door de komst van het VIK heeft ook een versterking plaatsgevonden tussen de afstemming en samenwerking met multidisciplinaire partners. Er wordt vanuit het VIK inmiddels wekelijks een veiligheidbriefing gegeven waarin de actuele (veiligheids-)situatie in Drenthe wordt doorgenomen. Tijdens deze briefing schuiven collega's van de GGD, GHOR, brandweer, politie en gemeenten aan om vaste thema's door te nemen. Ook is in samenwerking met de GHOR een briefing ontwikkeld waar crisisfunctionarissen van de GHOR en van ziekenhuizen, de ambulancevoorziening en huisartsdiensten van Drenthe samenkomen.

Drones

De inzet van drones is niet meer weg te denken uit onze wereld. De komende twee jaar wordt onderzocht op welke wijze deze technologie van meerwaarde kan zijn en hoe het ons helpt inzicht bij incidenten en crisis te vergroten. Dit zal gebeuren in samenwerking met Veiligheidsregio Fryslân en Veiligheidsregio Groningen (3Noord). Brandweerpost Rolde is binnen de VRD uitgekozen als post die de drones gaat bedienen. De geselecteerde piloten zijn in 2024 begonnen met de opleiding en het bijbehorende materiaal is aangeschaft. De verwachting is dat de opleidingen begin maart 2025 worden afgerond en het Drentse droneteam operationeel zal worden. Ook hebben we ons het afgelopen jaar bij de landelijke brandvoorwaarden voor dronevliegen aangesloten. Voor de kosten in de aanloopperiode 2024 en 2025 zal incidentele ruimte worden gezocht binnen de begroting. In de begroting 2026 komt een voorstel hoe deze activiteit structureel kan worden ingevuld.

Veranderd vakmanschap en arbeidsmarktontwikkelingen

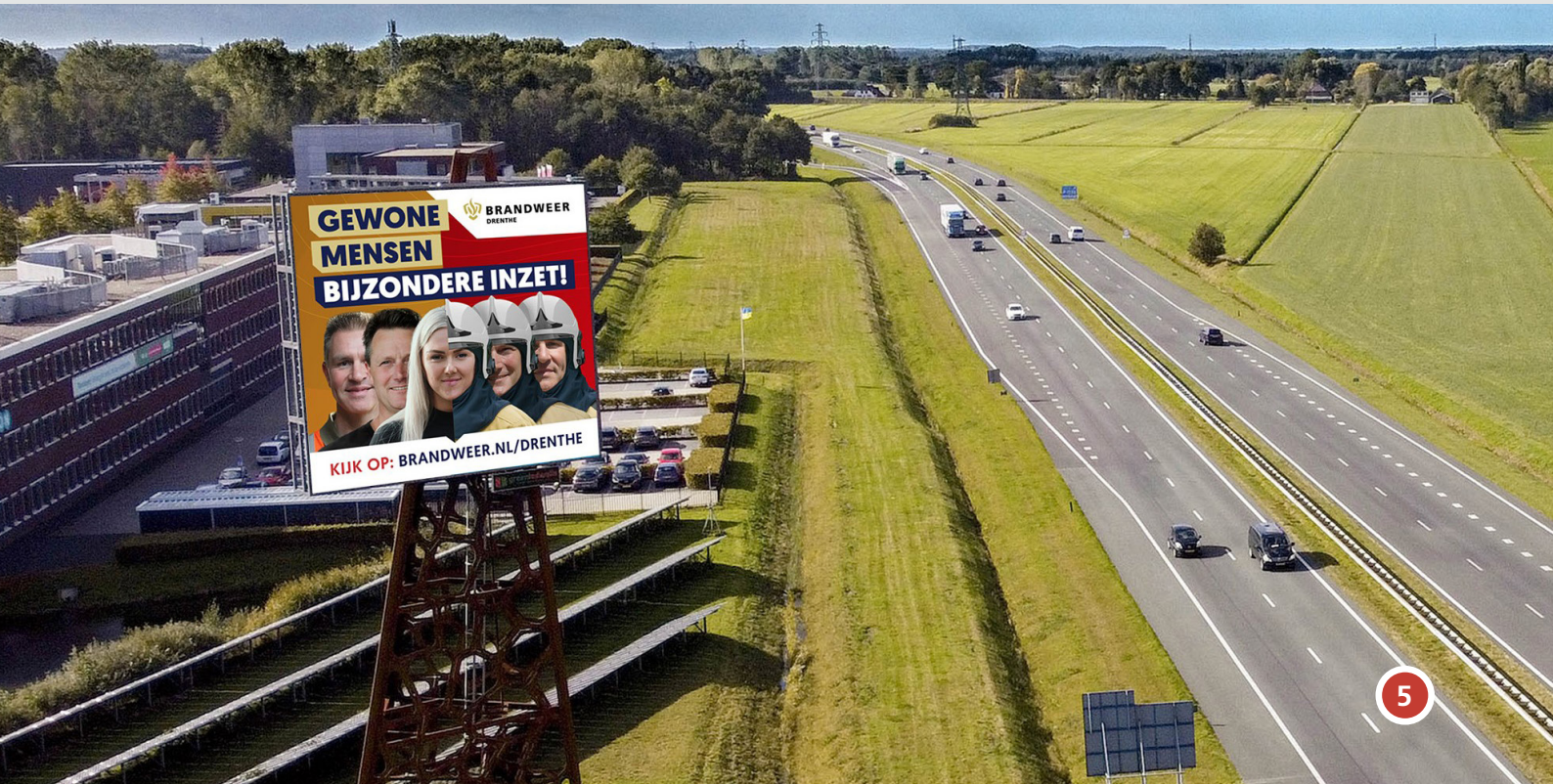
Modern werkgeverschap en schaarste

Net als andere organisaties heeft de VRD te maken met arbeidsmarktschaarste. Hierdoor duurt het soms langer dan voorzien voordat een vacature is ingevuld. Ondanks de uitdagingen van de schaarste is het ons dit jaar toch gelukt om cruciale vacatures te vervullen. Dit hebben we bewerkstelligd door hernieuwde inspanningen en andere methodieken van werving toe te passen. We hebben daarbij ook actief verbinding gezocht met externe partners om ons te ondersteunen.

We hebben niet alleen de openstaande posities zo veel mogelijk weten te vervullen, maar ook jong talent aangetrokken dat onze organisatie versterkt en nieuwe energie en ideeën met zich meebrengt. Het aantrekken van jong talent is waardevol. We hebben ons dit jaar dan ook actief gericht op het benaderen van jong talent. Dit hebben we gedaan door deel te nemen aan afstudeer- en stagemarkten. Door aanwezig te zijn op deze evenementen, hebben we de kans gekregen om direct in contact te komen met studenten en pas afgestudeerden. Er was veel interesse en belangstelling voor het werk van de VRD en de mogelijke opdrachten voor stages of werkatelier.

Voldoende vrijwilligers werven: nu en in de toekomst

De VRD heeft zich aangesloten bij de landelijke campagne voor werving van brandweervrijwilligers die dit jaar is gestart. Vanuit de VRD is actief meegeholpen aan deze landelijke campagne. Dit heeft voor verschillende posten al geleid tot nieuwe aanmeldingen van brandweervrijwilligers. De obstakels van het werven, hebben en behouden van voldoende vrijwilligers gelden simpelweg niet voor alle brandweerposten in de regio. Dit toont ook de pluriformiteit van de posten aan. Er is voor de werving van vrijwilligers niet één methode te vinden die passend is voor alle posten.

Crisisbeheersing en GHOR

Flexibel en wendbaar

Koningsdag vond dit jaar in Emmen plaats. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 in 2022 was dit gegeven nog niet bekend. Naast het feit dat het een waardevolle ervaring bood, waaruit veel is geleerd, heeft het verhoudingsgewijs ook veel capaciteit van het team crisisbeheersing gevraagd. Hetzelfde geldt voor de GHOR. Ook voor hen bracht Koningsdag extra werkzaamheden met zich mee. Omdat het veel capaciteit heeft gevraagd, zijn alle zeilen bijgezet en heeft de VRD een waardevolle bijdrage kunnen leveren tijdens deze dag.

Naast alle hectiek rondom Koningsdag hebben het team crisisbeheersing en GHOR ook te maken gehad met personele veranderingen. Zo is het afgelopen jaar een nieuwe directeur publieke gezondheid (DPG) én een interimhoofd crisisbeheersing verwelkomd.

Multidisciplinair oefenen op Groningen Airport Eelde

In 2024 is op Groningen Airport Eelde een grootschalige oefening en training uitgevoerd waarbij een scenario van een vliegramp werd nagespeeld. Op die dag kwam een mix van zorgprofessionals die een rol hebben tijdens incidenten, rampen en crises of in de voorbereiding hierop, samen. Medische en gemeentelijke hulpverlening, maar ook crisiscommunicatiefunctionarissen hebben op die dag gelijktijdig geoefend. Door het organiseren van deze oefening is de samenwerking op multidisciplinair niveau verbeterd en konden eveneens opgestelde crisisplannen worden aangescherpt.

Meer aandacht voor internationale samenwerking

Het afgelopen jaar heeft dit onderwerp geen aandacht gekregen, omdat daar geen capaciteit voor was. Het is als aandachtspunt voor de toekomst genoteerd.

Uniformeren Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg

Het landelijk opgestelde Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB) is leidend voor Drenthe. Dat is ook vastgesteld door het algemeen bestuur. In grote lijnen volgt de VRD dit al, maar het kan effectiever. Door personele wisselingen was er minder inzet op dit project. Het doel is bijgesteld naar het komen tot een goede opdrachtformulering. De opdrachtformulering is inmiddels vastgesteld. De projectorganisatie is ingericht en communicatie daarover heeft plaatsgevonden. De implementatie volgt in 2026.

Regie op crisiscommunicatie

Wat betreft de crisiscommunicatie hebben meer dan 70 communicatiecollega's van de Drentse gemeenten een functieopleiding gevolgd. Daarnaast zijn er ook nieuwe crisisfunctionarissen opgeleid. De gemeentelijke collega's sloten aan bij oefeningen en trainingen en deelden ook mee in de kennis en ervaring rondom Koningsdag. De vijf kernfuncties uit het UKB kregen extra aandacht. Twee communicatiefuncties staan op hard piket. Alle twaalf de Drentse gemeenten zijn in deze pool vertegenwoordigd.

Crisisbeheersing en GHOR

Versterken van de kennispositie op nieuwe dossiers

In 2024 is er een nieuwe procedure ontwikkeld die ervoor moet zorgen dat een vertegenwoordiging van de Veiligheidsregio's tijdig betrokken wordt bij het opstellen van een nieuw landelijk crisisplan (LCP) of het actualiseren van een bestaand LCP. Vanuit de VRD is dit jaar veel energie gestoken om input te kunnen geven op deze plannen en de vertaalslag te maken hoe de plannen uit een LCP van invloed is op de eigen regio. De GHOR is hier tevens bij aangehaakt om te kunnen adviseren op geneeskundig aspect. Vanuit Drenthe is dit jaar meegewerkt aan het LCP-Infectieziekten.

Verder zijn op multidisciplinair niveau trainingen verzorgd met thema's zoals weerbaarheid, cyberdreiging en klimaatadaptatie. Deze thema's zullen ook terugkomen in het MOTO vakbekwaamheidsprogramma van 2025.

Zorgrisicoprofiel Noord-Nederland

Om het zorgrisicoprofiel te kunnen opstellen is veel tijd en energie gestoken in de samenwerking met de betrokken partijen. Het zorgrisicoprofiel is door middel van samenwerking met de acute en niet-acute zorgpartners, 3Noord, het Acute Zorgnetwerk Noord-Nederland en drie GHOR-bureaus opgesteld en gereed gemaakt voor Noord-Nederland.

GRIP incidenten

Het Drentse crisismodel betekent dat de VRD bijeenbrengt wat nodig is om een incident te bestrijden. In veel gevallen hoeft er geen GRIP gemaakt te worden. De volgende reeks incidenten rechtvaardigde een opschaling naar GRIP 1 met een bijbehorende inzet van crisisfunctionarissen en -teams.

#	Datum	Incident	Locatie	Gemeente	Grip
1	10-01-2024	Explosief lijkend voorwerp onder auto	Emmen	Emmen	GRIP1
2	12-01-2024	Zeer grote brand in binnenstad	Coevorden	Coevorden	GRIP1
3	05-03-2024	Incident met chloorgas	Hooghalen	Midden-Drenthe	GRIP1
4	16-04-2024	Zeer grote brand verfproducent	Schoonebeek	Emmen	GRIP1
5	22-04-2024	Gaslekkage nabij flat	Coevorden	Coevorden	GRIP1
6	20-08-2024	Stormschade A28	Spier	Midden-Drenthe	GRIP1
7	19-10-2024	Explosie in woning	Meppel	Meppel	GRIP1

Brandweerzorg

Voortzetting van Programma Toekomstbestendige Brandweerzorg

Het programma 'Toekomstbestendige Brandweerzorg' bestaat uit vier onderdelen: behapbare basis, ondersteuning (op afstand), samenleving betrekken en vitale brandweerposten. In 2024 is verder gewerkt aan de implementatie van het programma.

Ondersteuning (op afstand)

Het afgelopen jaar zijn voorbereidingen getroffen voor het opstellen van twee pilots die begin 2025 van start zullen gaan. De pilot 'advisering van operationeel leidinggevenden' gaat om advisering op afstand. De pilot kan als voorloper worden gezien van het operationeel centrum waarvan de eerste contouren in 2026 zichtbaar zullen worden. Het operationeel centrum zal veel informatie beschikbaar hebben. Bevelvoerders die ter plaatse voor keuzes komen te staan, kunnen met behulp van die informatie uit het centrum bevestiging krijgen om een bepaalde keuze te maken.

De pilot 'adviseren op de bluswatervoorziening van de eigen tankwagens' is een direct gevolg van aanbevelingen van onderzoek dat door ons eigen kenniscentrum is gedaan. Zeer grote branden vragen om een andere organisatie van bluswater.

Hoewel branden van dergelijke omvang summier voorkomen, zouden alle brandweermensen getraind moeten worden. Vanuit het perspectief van een behapbare basis voor de brandweermensen, is binnen de VRD ervoor gekozen om dit anders te organiseren. De pilot houdt in dat de advisering en organisatie van de bluswatervoorziening ter plekke zal plaatsvinden, ten tijde van een grootschalige brand.

Vitale brandweerposten

Brandweerwerk betekent dat brandweermensen met schokkende gebeurtenissen te maken kunnen krijgen. Zij kunnen daar last van krijgen. Daarom heeft de VRD onderzocht hoe zij de mentale veerkracht van haar medewerkers kan ondersteunen en heeft daar flinke stappen in gezet. Zo is dit jaar een onderzoeksplan gemaakt voor de weerbaarheid van brandweermensen. Vanuit die basis zijn gesprekken georganiseerd met brandweermensen om hun ondersteuningsbehoefte in beeld te krijgen. Naar aanleiding van die input is uiteindelijk een programma ontwikkeld voor brandweermensen die ondersteuning nodig hebben. Daarin is de landelijke toolbox 'psychosociale ondersteuning voor veiligheidsregio's' in dat programma geïmplementeerd.

Brandweerzorg

Verder is op landelijk en regionaal niveau veel te doen omtrent het thema ‘behoud van vrijwilligers’. Onderzoek uit 2017 liet zien dat mensen zich in het algemeen minder lang als vrijwilliger verbinden en dat de gemiddelde aantal dienstjaren langzaam afnam. Binnen de regio is daar een vervolgonderzoek op uitgevoerd. Uit dat onderzoek kunnen we de conclusie trekken dat de arbeidsduur (aantal dienstjaren) van de vrijwilligers die vertrekken is gestabiliseerd. De gemiddelden van de dienstjaren waarna een vrijwilliger vertrekt hangt na 2018 tussen de 15,7 en 18,0 jaar. We kunnen daarbij concluderen dat de binding van vrijwilligers aan de VRD niet afneemt.

In 2024 is tot slot incidenteel geld beschikbaar gesteld om een inhaalslag te maken met het vaccineren van brandweermensen. De inhaalslag is in 2024 gestart en inmiddels ook afgerond.

Behapbare basis

Het eisenpakket voor het duikteam is groot en divers. De vraag is ontstaan of we deze belasting nog van het vrijwillige duikteam in Assen mogen en kunnen vragen. Begin 2024 is daarom een projectgroep gestart met als taak te onderzoeken op welke manier gelijkwaardige zorg op het gebied van waterongevallenbestrijding kan worden geleverd, als het in de huidige vorm niet kan blijven bestaan.

Herstellen van de vakbekwaamheidskloof

In de begroting 2024 en 2025 zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de vakbekwaamheidskloof tussen de nieuwe en zittend brandweermensen te dichten. Het programma dat hiervoor is ontwikkeld is dit jaar van start gegaan en wordt goed ontvangen. De afronding van het programma duurt nog tot 2025.

PPMO

De terugkerende onrust over de brandweerkeuringen (PPMO) heeft er dit jaar voor gezorgd dat de beslissing is gemaakt om eerst te onderzoeken hoe de brandweerkeuringen toekomstbestendig kunnen worden gemaakt. De aanpassingen van de brandweerkeuringen zullen eerst worden onderzocht en doorgevoerd, voordat er zal worden gekeken naar nieuwe keuringslocaties. Het zoeken en eventueel laten bouwen van nieuwe keuringslocaties is dan ook, in afwachting van de aanpassingen van de brandweerkeuringen, on hold gezet. In 2024 is de VRD wel met een nieuwe keuringsinstantie gaan samenwerken. Active Living heeft de taken van Human Capital Care (HCC) overgenomen.

Verschuiving van adviestaken van risicobeheersing

De VRD wil zich zo goed mogelijk voorbereiden op de toekomst. Dat kost veel tijd en energie. In 2024 is daarom de keuze gemaakt om de adviserende rol die wij hebben op omgevingsvergunningen, te laten uitvoeren door een externe partij. Zodoende is er meer tijd en ruimte ontstaan om ons te richten op onder meer de energietransitie en klimaatadaptatie.

Operationele leiding onder druk

Personeelsverloop zet in toenemende mate de bedrijfsvoering binnen de brandweer onder druk. Deze druk doet zich vooral voor bij het team vakbekwaamheid en bij de operationele leiding waar een tekort aan brandweerofficieren en crisisfunctionarissen is ontstaan. Om deze druk op te vangen heeft de VRD een plan geformuleerd hoe de samenwerking, nieuwe instroom en aangepaste werkwijze het huidige verloop kan compenseren en is gestart met de uitvoering hiervan.

Dekkingsplan en opkomsttijden

Reactietijden

De opkomsttijden van de afgelopen jaren schommelen rond de 90%. De referentiewaarde is 80%, dus de VRD zit goed aan de bovenkant van de norm.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Aantal incidenten	3.149	3.278	3.738	3.023	3.321	3.261	3.453
Opkomsttijd bij brand en brandalarm en PRIO1	10:44	10:52	10:35	10:12	10:09	10:07	10:15
Opkomsttijd binnen 15 minuten	89%	88%	91%	93%	93%	93%	92%
Opkomsttijd 15-18 minuten	7%	9%	6%	5%	5%	4%	6%
Opkomsttijd >=18 minuten	4%	3%	3%	2%	2%	3%	2%
Opschaling middelbrand	74	83	100	80	108	90	97
Opschaling grote brand	19	22	15	17	21	23	26
Opschaling zeer grote brand	9	15	7	6	17	7	13

Geschreven uitrukuren

Maand	2024	2023	2022	2021	2020	2019
jan	3.998	3.454	2.876	2.788	2.650	3.803
feb	2.501	1.985	5.046	2.524	3.224	2.746
mrt	2.443	2.770	2.649	2.995	4.160	3.155
apr	3.135	3.064	4.027	2.130	4.915	3.761
mei	2.662	3.546	3.619	2.704	4.476	3.114
jun	2.882	5.384	2.776	2.751	3.417	2.652
jul	3.207	3.912	3.413	2.730	2.385	3.640
aug	3.932	1.992	3.885	2.224	4.090	3.648
sep	2.722	2.995	2.634	3.030	2.378	2.265
okt	3.485	2.230	2.793	2.712	2.864	2.402
nov	2.392	2.717	2.425	2.163	2.760	2.666
dec	3.657	4.588	4.325	2.955	3.622	3.490
Totaal	37.016	38.634	40.466	31.705	40.938	37.340

Meldkamer

Op de meldkamer hebben dit jaar meerdere ontwikkelingen plaatsgevonden die een boost hebben gegeven aan de onderlinge samenwerking.

Met de veiligheidsregio's Fryslân en Groningen vindt samenwerking plaats in de Meldkamer Noord-Nederland (MNN). Die samenwerking is in 2023 herijkt door de vaststelling van convenant samenwerking uitvoering meldkamerfunctie en de (herziene) overeenkomst werkgeverschap. Naar aanleiding van de herijking is door MNN gezamenlijk een beleidsplan opgesteld waarin concrete ontwikkelingspunten voor de meldkamer zijn opgesteld voor de komende vier jaar. Dit wijkt af van voorgaande jaren waarin vaak enkel op operationeel niveau werd afgestemd.

De bezetting van de calamiteiten coördinator (CaCo) heeft het afgelopen jaar veel instabiliteit gekend. Door het intensiveren van de samenwerking van 3Noord zijn er het afgelopen jaar duidelijke keuzes gemaakt voor de bezetting en de kwaliteit van de functie van de CaCo. Dit heeft ertoe geleid dat de functie nu een structurele borging heeft gekregen.

Wat betreft duurzame inzetbaarheid van het personeel op de meldkamer is er geëxperimenteerd met twee pilots. Zo is er gestart met de pilot zelfroosteren. De medewerker heeft daarbij meer invloed gekregen op het rooster. Er is ruimte gecreëerd om meer balans te vinden tussen werk en privé en onderlinge afspraken met collega's te kunnen maken. Deze pilot wordt positief ontvangen door medewerkers.

De andere pilot heeft de focus op de doorontwikkeling van collega's op de meldkamer. Zo krijgen zij onder meer de mogelijkheid om elders binnen de VRD ervaring op te doen en mee te lopen met collega's.

Verder is er dit jaar meer tijd geïnvesteerd in multidisciplinaire scholing. Waar voorheen onderbezetting was bij partijen, waardoor er onvoldoende samen kon worden getraind, is dat nu beter vormgegeven. Er zijn meerdere trainingen geweest waardoor opgelopen achterstanden op het gebied van vakbekwaamheid op peil konden worden gebracht. Deze trainingen hebben eveneens bijgedragen aan de samenwerking op de MNN.

Tot slot zijn het afgelopen jaar meerdere verstoringen geweest op de meldkamer. Op 28 augustus vond bijvoorbeeld een verstoring plaats in het defensienetwerk NAFIN dat gevolgen had voor de meldkamer, maar ook verschillende 112-storingen leidden tot problemen. Door deze verstoringen is er meer bewustwording gekomen over de kwetsbaarheden die dergelijke incidenten met zich meebrengen. De verstoringen hebben ook geleid tot meer inzichten, zodat de MNN nu beter in staat is om de gevolgen van een verstoring in beeld te brengen en beter te kunnen anticiperen op het draaiende houden van het netwerk.

Bedrijfsvoering

Algemeen

In 2024 hebben GGD Drenthe en Veiligheidsregio Drenthe nauw samengewerkt om de kwaliteit van de interne dienstverlening te verbeteren en kosten te verlagen. Ook draagt het bij aan meer voldoening en werkplezier voor de medewerkers. Er zijn belangrijke stappen gezet om de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering verder vorm te geven, waarbij de verschillende teams nu zijn samengebracht.

Organisatorische ontwikkelingen

Er zijn afspraken gemaakt over de inrichting van de gezamenlijke teams en aansturing van Bedrijfsvoering. De functie van teammanager Service & Beheer is na een periode van inzet van kwartiermaker structureel succesvol ingevuld, en alle leidinggevende posities zijn daarmee nu bezet. Daarnaast zijn de noodzakelijke besluiten over budgettering en mandaten genomen, waardoor een volwaardig organisatieonderdeel is ontstaan.

Binnen de verschillende teams zijn aanpassingen doorgevoerd. Het team Service & Beheer heeft vaste functies toegevoegd om invulling te kunnen geven aan de uitbreiding van het takenpakket en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van verbouw en nieuwbouw, huisvesting en kantoorconcept en de voorbereiding en ondersteuning op het gebied van vaccineren. De bezetting en roostering van de receptie zijn op orde gebracht, en de servicedesk is beter georganiseerd.

Vanaf 2025 zullen inkoopfunctionarissen in eigen dienst werken, wat voorheen grotendeels was uitbesteed. Dit maakt het mogelijk om nieuwe ambities zoals doelmatigheid, duurzaamheid, rechtmatigheid en social return op het gebied van inkoop te realiseren. Dit verlicht ook het werkpakket van verschillende collega's van andere afdelingen.

Binnen het team Informatieveiligheid & Privacy is een functionaris gegevensbescherming (FG) in dienst genomen, wat een einde maakt aan de langdurige en kostbare inhuur op dit gebied. Dit is vooral belangrijk voor de GGD vanwege het toenemende gebruik van gevoelige en privacygevoelige gegevens. De FG houdt niet alleen toezicht op het juist toepassen van de AVG maar treedt ook op als adviseur op dit belangrijke beleidsterrein.

Bedrijfsvoering

Resultaten

Er is veel aandacht besteed aan de financiële positie van beide organisaties, vooral door veranderingen in de financiële positie van de gemeenten. De eenheid Bedrijfsvoering biedt ondersteuning in de vorm van informatievoorziening en advies.

De introductie van AI binnen beide organisaties heeft impact, hoewel er nog veel te ontdekken valt. Het gebruik van CoPilot is onderzocht, en de datahub en het VIK zijn ondersteund bij de eerste toepassing van AI in werksituaties.

Het implementeren van het waarderingsmodel Baarda is afgerond. Medewerkers ontvingen in maart een brief met daarin de bevestiging van de waarderingsrol die hen is toegekend. Met de medewerkers die het niet eens waren met de uitkomst of het gelopen proces, is een aantal gesprekken gevoerd. Binnen de VRD is het gesprek een belangrijk instrument. Dat is hiermee ook weer gebleken. Door ruimte te geven aan verschillen van inzicht, maar ook informatie te verstrekken over proces en intentie, is de bezwarencommissie niet nodig geweest.

Er is specifiek aandacht voor de implementatie van de Wet open overheid en daaraan gelieerd het informatiebeheer. Dit vraagt een meerjarig gestructureerde aanpak die verder gaat dan publicatie van de juiste documenten. In november dit jaar is een eerste wettelijke tranche behaald. De vacature voor een gezamenlijke WOO-coördinator staat momenteel nog uit.

Op het gebied van goede huisvesting en vastgoed voor de GGD en VRD ging veel aandacht uit naar het gebruik van het kantoor in Assen waar de nodige knelpunten ervaren worden. Er zijn met name op de dinsdag en donderdag te veel gebruikers in het kantoor. Bovendien brengt de onderhoudssituatie dilemma's en financiële problemen met zich mee, vooral ook omdat er een gecompliceerde situatie met de verhuurder is ontstaan. In de risicoparagraaf wordt daarom aandacht besteed aan dit aspect.

Ziekteverzuim

Naast de arbeidsmarktschaarste kampt de organisatie ook met een aantal langdurige en bijzondere ziektegevallen. Dit leidt tot een hoger ziekteverzuimpercentage ten opzichte van voorgaande jaren.

2024	2023	2022	2021
4,69%	3,03%	3,87%	3,01%

Bestuur

Bestuurlijke samenwerking

Het algemeen bestuur kwam het afgelopen jaar in totaal zes keer bijeen, waaronder een tweedaagse in De Lutte. Het algemeen bestuur kende ten opzichte van 2023 ook wat personele wisselingen. Zo is er afscheid genomen van drie bestuursleden (burgemeester van Meppel, Hoogeveen en Westerveld) en zijn drie nieuwe bestuursleden welkom geheten. Martijn Breukelman is burgemeester van Hoogeveen, Jouke Spoelstra als burgemeester van Westerveld en Cees Bijl als waarnemend burgemeester van Meppel. Deze wisseling leidde ook tot een wisseling in het dagelijks bestuur.

Governance zorg & veiligheid

De DB's van de VRD en GGD hebben een projectgroep en een stuurgroep ingesteld om de uitwerking van het adviesrapport rondom governance zorg & veiligheid uit te voeren. Dit project moet leiden tot een plan van aanpak voor de inwerkingtreding van een gewijzigde GR GGD, inclusief de inbedding van het zorg- en veiligheidshuis Drenthe. De streefdatum van 1 januari 2025 is hiervoor niet gehaald. Het project bleek meer tijd en afstemming te kosten dan voorzien.

Bestuur en ondersteuning

Het afgelopen jaar is hard gewerkt om de nieuwe beleidsvisie ‘Beleidsvisie 2025-2028’ op te stellen. Onderdeel daarvan was het dekkingsplan voor de brandweer en het regionale risicoprofiel. Het algemeen bestuur heeft in december zowel de beleidsvisie, het dekkingsplan als het regionale risicoprofiel in december vastgesteld.

Programmaverantwoording

1. Wij treden op bij calamiteiten en crises

Programma		Product	Jaarrekening 2023	Primaire Begroting 2024	Begrotings wijzigingen	Begroting gewijzigd 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
	Baten	Incidentbestrijding	4	0	65	65	67	2
		Techniek en Logistiek	21	30	2	32	28	-4
		Investering	177	113	5	118	319	201
		Vakbekwaamheid	0	12	-12	0	0	0
		Crisisbeheersing	116	0	1.522	1.522	1.635	113
		Personeel	143	26	-26	0	0	0
	Totaal baten		**460**	**181**	**1.556**	**1.737**	**2.049**	**312**
	Lasten	Incidentbestrijding	-5.335	-5.119	-5.299	-10.418	-10.973	-555
		Operationele informatievoorziening	-226	-152	-881	-1.033	-834	199
		Techniek en Logistiek	-1.907	-1.607	-1.368	-2.975	-3.246	-271
		Investering	-2.757	-3.464	-124	-3.588	-3.032	556
		Vakbekwaamheid	-2.163	-1.799	-2.811	-4.610	-4.243	367
		Crisisbeheersing	-346	-247	-2.057	-2.304	-2.266	38
		GHOR	-1.390	-1.470	0	-1.470	-1.469	1
		Personeel	-10.199	-9.490	9.490	0	0	0
	Totaal lasten		**-24.325**	**-23.348**	**-3.050**	**-26.398**	**-26.063**	**335**
Totaal Calamiteiten en Crises			**-23.865**	**-23.167**	**-1.494**	**-24.661**	**-24.015**	**646**

In deze missielijn waren de kosten € 646.000,- lager dan begroot, dit had de volgende oorzaken:

- Als gevolg van het doorschuiven van investeringen en langere leveringstijden zijn de kosten lager € 555.000,-. Daarnaast is een voordeel behaald op de verkoop van het afgeschreven materiaal € 200.000,- Per saldo geeft dit een voordelig resultaat van € 755.000,-
- Kosten personeel: door een nieuwe CAO en de uitkomsten van het functiewaarderingsproces zijn de loonkosten toegenomen, maar doordat er sprake is van onderbezetting valt het saldo van de loonkosten € 340.000,- lager uit dan begroot.
- De kosten voor het opleiden en oefenen in 2023 waren € 105.000,- lager dan begroot. Dit komt door het uitvallen van diverse opleidingen/trainingen, deels door te weinig deelnemers voor een volle groep, deels door een tekort aan opleiders.

Programmaverantwoording

- De ontvangen middelen voor versterking crisisbeheersing zijn niet geheel besteed wat een positief resultaat van € 82.000,- op heeft geleverd. Dit resultaat is toegevoegd aan de hiervoor bestemde reserve.
- De bijdrage aan MNN is € 175.000,- hoger geweest. Het doorvoeren van een kwaliteitsslag bij de meldkamer en het anders invullen van de functie calamiteitencoördinator zijn hier debet aan geweest.
- Onderhoud voertuigen en materiaal heeft extra kosten met zich meegebracht, door hogere kosten voor het gebruik, maar ook schoonmaak van persoonlijke beschermingsmiddelen, dit geeft een nadeel van € 200.000,-
- Oefeningen op de Maasvlakte en opleidingen om personeel te trainen voor het gebruik van nieuwe voertuigen hebben geleid tot meer inzeturen door het repressief vrijwillig brandweerpersoneel. Dit heeft voor een uitzet van kosten van € 220.000,- gezorgd.
- In het afgelopen jaar zijn meerkosten gemaakt voor inzet van ondersteunend materieel bij incidenten, per saldo een nadeel van € 36.000,-.
- Overige kosten vallen per saldo € 5.000,- hoger uit.

2. Wij vergroten bewustwording over veiligheid

Programma		Product	Jaarrekening 2023	Primaire Begroting 2024	Begrotings wijzigingen	Begroting gewijzigd 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Bewustwording	Baten	Risicobeheersing	0	0	0	0	0	0
		Personeel	52	10	-10	0	0	0
	Totaal baten		**52**	**10**	**-10**	**0**	**0**	**0**
	Lasten	Risicobeheersing	-145	-130	-2.304	-2.434	-2.501	-67
		Personeel	-3.709	-3.452	3.451	0	0	0
	Totaal lasten		**-3.854**	**-3.582**	**1.147**	**-2.434**	**-2.501**	**-67**
Totaal Bewustwording			**-3.802**	**-3.572**	**1.137**	**-2.434**	**-2.501**	**-67**

In deze missielijn waren de kosten € 67.000,- hoger dan begroot, dit had de volgende oorzaken:

- De loonkosten zijn toegenomen door een nieuwe CAO en de uitkomsten van het functiewaardering proces. De loonkosten vallen per saldo hoger uit dan begroot € 105.000,-.
- Overige kosten vallen per saldo € 38.000,- lager uit.

Programmaverantwoording

3. Wij zijn onderdeel van de samenleving

Programma		Product	Jaarrekening 2023	Primaire Begroting 2024	Begrotings wijzigingen	Begroting gewijzigd 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Samenleving	Baten	Jeugdbrandweer	7	6	0	6	7	1
		Huisvesting	1.017	943	77	1.020	1.020	0
	Totaal baten		**1.024**	**949**	**77**	**1.026**	**1.027**	**1**
	Lasten	Jeugdbrandweer	-33	-48	19	-29	-44	-15
		Huisvesting	-2.860	-2.198	-229	-2.427	-2.520	-93
	Totaal lasten		**-2.893**	**-2.246**	**-210**	**-2.456**	**-2.563**	**-107**
Totaal Samenleving			**-1.869**	**-1.297**	**-133**	**-1.430**	**-1.537**	**-107**

In deze missielijn waren de kosten € 107.000,- hoger dan begroot. Dit bedrag kan als volgt worden onderbouwd:

- De in rekening gebrachte kosten voor energie vielen hoger uit dan begroot. Een nadeel van € 57.000,-
- De kosten voor het beheer van ons gebouw aan de Mien Ruysweg zijn € 35.000,- hoger uitgevallen. Het gebouw krijgt na 10 jaar gebruik te maken met extra onderhoud.
- Voor de leden van de Jeugdbrandweer zijn nieuwe materialen gekocht hiervan waren de kosten € 15.000,- hoger dan begroot.

4. Wij zijn een flexibele en wendbare (netwerk)organisatie

Programma		Product	Jaarrekening 2023	Primaire Begroting 2024	Begrotings wijzigingen	Begroting gewijzigd 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Organisatie (Overhead)	Baten	ICT	130	0	225	225	225	0
		Ondersteunende functies	0	111	245	356	456	100
		Personeel	65	12	-12	0	165	165
	Totaal baten		**195**	**123**	**458**	**581**	**846**	**265**
	Lasten	ICT	-1.210	-804	-1.280	-2.084	-1.683	401
		Investering ICT	-400	-400	0	-400	-400	0
		Ondersteunende functies	-1.137	-1.061	-4.485	-5.546	-5.363	183
		Personeel	-4.636	-4.314	2.881	-1.433	-2.756	-1.323
	Totaal lasten		**-7.383**	**-6.579**	**-2.884**	**-9.463**	**-10.203**	**-740**
Totaal Organisatie			**-7.188**	**-6.456**	**-2.426**	**-8.882**	**-9.357**	**-475**

Programmaverantwoording

In deze missielijn waren de kosten € 475.000,- hoger dan begroot, dit had de volgende oorzaken:

- Voor de verdere ontwikkeling van datagericht werken is budget vrijgemaakt voor de aanstelling van een kwartiermaker en een I-architect. Voor een groot deel van het jaar waren deze vacatures vacant. Hierdoor zijn de kosten € 145.000,- lager uitgevallen.
- Niet alle ICT projecten hebben het afgelopen jaar doorgaan gevonden. ICT wordt in gezamenlijkheid met de GGD uitgevoerd. Door het ontbreken aan voldoende middelen binnen de GGD is voor € 50.000- niet uitgevoerd.
- Voor het vaccineren van onze brandweermensen (als gevolg van de RI&E) is eenmalig € 100.000,- beschikbaar gesteld. Door minder belangstelling hiervoor is € 45.000,- ingezet. Het restant € 55.000,- is meegenomen in het resultaat.
- De loonkosten zijn toegenomen door een nieuwe CAO, de uitkomsten van het functiewaardering proces en de kosten voor de RVU regeling. Hierdoor vallen de loonkosten per saldo € 270.000,- hoger uit dan begroot.
- Door ontwikkeling van loonkosten als gevolg van een nieuwe Cao, de uitkomsten van het functiewaardering proces en een aanpassing met betrekking tot AOW-rechten is een extra dotatie aan de voorziening FLO van € 192.000 gedaan.
- Voor de medewerkers die gebruik maken van de RVU regeling hebben wij de verplichting die dit met zich meebrengt toegevoegd aan de hiervoor ingestelde voorziening. Hiervoor is € 136.000,- onttrokken aan de reserve "Goed Werkgeverschap"
- Voor informatieveiligheid zijn extra kosten gemaakt voor het verbeterplan van € 40.000,-, deze middelen zijn onttrokken uit de hiervoor gevormde reserve.
- De kosten voor ondersteuning en werving van ons personeel waren € 85.000,-hoger. Door krapte op de arbeidsmarkt zijn extra inspanning nodig geweest.
- Overige kosten per saldo € 2.000,- hoger.

Financiële en algemene dekkingsmiddelen

Programma		Product	Jaarrekening 2023	Primaire Begroting 2024	Begrotings wijzigingen	Begroting gewijzigd 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
Algemene dekkingsmiddelen	Baten	Gemeentelijke bijdrage	29.523	31.578	0	31.578	31.578	0
		Bdur	7.068	6.909	-1.072	5.837	6.182	345
		Corona Crisis	42	0	0	0	0	0
		Overige opbrengsten en kosten	92	0	0	0	-166	-166
		Regietafel Nieuwkomers	1.056	0	782	782	600	-182
	Totaal baten		**37.781**	**38.487**	**-290**	**38.197**	**38.194**	**-3**
	Lasten	Overige opbrengsten en kosten	0	-3.988	3.988	0	514	514
		Corona Crisis	-43	0	0	0	0	0
		Regietafel Nieuwkomers	-1.056	0	-782	-782	-600	182
	Totaal lasten		**-1.099**	**-3.988**	**3.206**	**-782**	**-87**	**695**
Totaal algemene dekkingsmiddelen			**36.682**	**34.499**	**2.916**	**37.415**	**38.108**	**693**

Programmaverantwoording

Binnen de algemene dekkingsmiddelen is per saldo een voordeel ontstaan van € 693.000,-.

- Er is ter compensatie van loon- en prijsontwikkeling een hogere Bdur bijdrage ontvangen van € 345.000,-
- Voor de uitgezette middelen in de zogenaamd Rijksschatkist is een rentevergoeding ontvangen van € 250.000,-
- Over voorgaande dienstjaren zijn afrekeningen ontvangen, per saldo een voordeel groot € 155.000,-
- In 2024 is een zogenaamd "Boekenonderzoek" uitgevoerd door de belastingdienst. Op basis hiervan dient nog € 57.000,- aan loonheffing te worden afgedragen voor het gebruik van de dienstauto's.

Recapitulatie

Recapitulatie		Programma	Jaarrekening 2023	Primaire Begroting 2024	Begrotings wijzigingen	Begroting gewijzigd 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
	Baten	Calamiteiten en crises	460	181	1.556	1.737	2.049	312
		Bewustwording	52	10	-10	0	0	0
		Samenleving	1.024	949	77	1.026	1.027	1
		Organisatie	195	123	458	581	846	265
		Algemene dekkingsmiddelen	37.781	38.487	-290	38.197	38.194	-3
	Totaal baten		**39.512**	**39.750**	**1.791**	**41.541**	**42.116**	**575**
	Lasten	Calamiteiten en crises	-24.325	-23.348	-3.050	-26.398	-26.063	335
		Bewustwording	-3.854	-3.582	1.147	-2.434	-2.501	-67
		Samenleving	-2.893	-2.246	-210	-2.456	-2.563	-107
		Organisatie	-7.383	-6.579	-2.884	-9.463	-10.203	-740
		Algemene dekkingsmiddelen	-1.099	-3.988	3.206	-782	-87	695
	Totaal lasten		**-39.554**	**-39.743**	**-1.791**	**-41.533**	**-41.417**	**116**
Resultaat voor bestemming reserve			**-42**	**7**	**0**	**8**	**699**	**691**
Reserve mutatie			770	-7	0	-8	135	143
Resultaat na bestemming reserve			**728**	**0**	**0**	**0**	**834**	**834**

Paragrafen

1. Inleiding

De van toepassing zijnde paragrafen op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording voor de VRD zijn:

- Weerstandvermogen en risicobeheersing
- Financiering
- Verbonden partijen
- Bedrijfsvoering
- Onderhoud kapitaalsgoederen

De paragrafen Grondbeleid en Lokale heffingen zijn niet van toepassing voor de VRD.

2. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de weerstandscapaciteit die de gemeenschappelijke regeling heeft om de niet begrote kosten op te vangen.

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is als volgt opgebouwd:

- Risicobeleid
- Weerstandscapaciteit
- Risico-inventarisatie per 31 december 2024
- Weerstandspositie
- Kengetallen

2.1 Risicobeleid

De werkgroep GRIP op GR-en, bestaande uit Drentse griffiers en VDG-bestuur, heeft de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen, worden ten aanzien van de weerstandsparagraaf de volgende werkafspraken gemaakt:

1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling.
2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijk regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers.
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar.
4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Hiervoor doet het DB van de gemeenschappelijke regeling een gemotiveerd voorstel aan het algemeen bestuur.
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

De Veiligheidsregio Drenthe heeft deze afspraken in zijn geheel overgenomen en uitgevoerd.

2.2 Weerstandscapaciteit

Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit mag op basis van de richtlijnen van het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) alleen de Algemene Reserve worden meegenomen.

De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate de VRD in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe" heeft de Algemene Reserve van de VRD een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen.

De VRD heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen. De hoogte van de reserve loon- en prijsontwikkelingen bedraagt maximaal 2,5% van de totale begrote lasten, zijnde 2,5% van € 41.533.000,- = € 1.038.325,-.

2.3 Risico-inventarisatie per 31 december 2024

In onderstaande tabel is de stand van de reserves voor resultaatbestemming 2024 weergegeven:

	Eindbalans 31-dec-23	Resultaat bestemming (AB besluit)	Beginbalans 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Eindbalans 31-12-2024
Loon- en prijsontwikkeling	-	408.000	408.000	-	-	408.000
Versterking Crisisbeheersing	429.000	271.000	700.000	86.523	-	786.523
Rampenpot	250.459	-	250.459	-	-	250.459
Nieuw leren	50.626	-	50.626	-	50.626	-
Versterking VRD-begroting 2023	84.231		84.231	-	38.468	45.763
LMS	500.000	-	500.000	-	-	500.000
Goed Werkgeverschap	409.907	-	409.907	3.510	136.379	277.038
Saldo bestemmingsreserves	**1.724.223**	**679.000**	**2.403.223**	**90.033**	**225.473**	**2.267.783**

De reserves worden toegelicht in bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen.

Paragrafen

2.3 Risico-inventarisatie per 31 december 2024

Risico	Risicokans	Impact	Bedrag
Algemeen			
Klimaateffecten	zeer groot	zeer groot	1.125.000
Beschikbaarheid en prijs van energie	gemiddeld	groot	375.000
Arbeidsmarktproblematiek	groot	groot	525.000
Financieel/economisch			
Loonontwikkelingen boven compensatie	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Prijsontwikkelingen boven compensatie	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Onverwachte ontwikkeling groot brandweermaterieel	zeer groot	groot	675.000
Rentebeeld Europese Centrale Bank (ECB)	klein	groot	225.000
Huisvesting			
Ontwikkelingen huisvesting	gemiddeld	gemiddeld	150.000
ICT en informatievoorziening			
Digitale verstoring/Cybercrime	groot	groot	525.000
Brandweer			
Verstoring van het huidige opleiding- en oefenensysteem	gemiddeld	groot	375.000
Niet gedekte risico's voor de brandweermensen	groot	groot	525.000
Totaal risico's			**4.800.000**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle risico’s zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor de VRD kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een bedrag van € 4.800.000. Bij het inventariseren van de risico’s hebben wij het voorzichtigheidsprincipe in acht genomen. Dit betekent dat wij rekening houden met alle mogelijke risico’s op balansdatum. Risico’s doen zich normaal gesproken niet gelijktijdig voor.

Paragrafen

Risico's algemeen

Klimaateffecten

De ontwikkelingen in het klimaat hebben invloed op de primaire processen van de brandweer. Het risico op grotere calamiteiten als gevolg van klimaatontwikkelingen neemt toe, wat zorgt voor extra inzet van vrijwilligers en middelen. Langdurige inzet heeft effect op de inzetbaarheid van personeel en de continuïteit van de operationele leiding. Deze staan al onderdruk en komen hierdoor verder onder druk te staan. Bij de inzet van de brandweer op deze grotere calamiteiten staat daarnaast het reguliere proces onder druk.

Beschikbaarheid en prijs van energie

De gas- en elektriciteitsprijzen zijn de afgelopen tijd gestabiliseerd. De energiemarkt wordt nog steeds beïnvloed door diverse externe factoren zoals geopolitieke spanningen, klimaatverandering en de wereldwijde vraag naar energie. Dit heeft effect op de beschikbaarheid van gas en elektriciteit. Daarnaast is het belangrijk om rekening te houden met de wereldwijde ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen en de overgang naar een duurzamer energiesysteem. Dit kan op lange termijn stabiliteit brengen, maar in de overgangsperiode kan het ook leiden tot fluctuaties in de prijzen van traditionele energiebronnen, zoals gas en andere brandstoffen.

Arbeidsmarktproblematiek

In de huidige arbeidsmarkt zien we steeds vaker uitdagingen bij het invullen van vacatures, doordat het beschikbare potentieel blijft afnemen. Dit vergroot het risico dat onze dienstverlening onder druk komt te staan wanneer we niet tijdig de juiste mensen op de juiste plek krijgen. De effecten hiervan zijn inmiddels merkbaar, met stijgende kosten voor werving, inhuur en langere inwerkperiodes. Dit vraagt om meer creativiteit en aanpassingen binnen onze organisatie om wendbaar te blijven en de continuïteit van onze dienstverlening te waarborgen.

Risico's financieel/economisch

Loonontwikkelingen boven compensatie

De bestemmingsreserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe". Voor de loonontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers. De stand van de bestemmingsreserve per 31 december 2024 is € 408.000. Als de werkelijke loonontwikkeling hoger zijn dan de meegegeven compensatie ontstaat er een tekort, de reserve is dan de eerste opvang.

Prijsontwikkelingen boven compensatie

De bestemmingsreserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe". Voor de prijsontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers. In de begroting 2024 is de meegekregen compensatie van de gemeenten voor prijsontwikkelingen verwerkt. Hogere prijsontwikkeling door inflatoire ontwikkelingen zoals zich de laatste jaren in de markt hebben voorgedaan kunnen leiden tot hogere kosten. Als deze kosten hoger zijn dan de ontvangen compensatie wordt een beroep gedaan op de reserve loon- en prijsontwikkelingen.

Onverwachte ontwikkelingen groot brandweermaterieel

Ten aanzien van het groot brandweermaterieel worden we meer en meer geconfronteerd met ontwikkelingen waarop niet te sturen is. Hieronder vallen de aanbestedingstrajecten die veelal langer duren dan verwacht. Om het vervangende materieel langer in stand te houden worden daardoor extra kosten gemaakt. Ook snelle veranderingen op technisch vlak spelen hier een rol, meestal leiden deze ontwikkelingen tot een hogere vervangingsprijs.

Rentebeleid Europese Centrale Bank (ECB)

In 2024 lijken de effecten van het rentebeleid van de ECB enigszins te stabiliseren. Hoewel de renteverhogingen in 2023 bedoeld waren om de hoge inflatie te beteugelen, tonen de recente ontwikkelingen een gematigder rentestijging, waardoor het risico op sterk oplopende rentekosten kleiner is geworden. Desondanks blijft er een risico bestaan dat stijgende prijzen effect hebben op onze financieringsbehoefte en leiden tot een toename van onze leningenportefeuille. Het blijft daarom essentieel om zorgvuldig te monitoren en onze financiële strategie hierin te laten meebewegen.

Paragrafen

Risico's huisvesting

Ontwikkelingen huisvesting

Onze huisvesting is een cruciale factor voor onze bedrijfsvoering. Het gebouw aan de Mien-Ruysweg vertoont steeds vaker tekenen van overbelasting en onderhoudsachterstand. Deze risico's benadrukken de noodzaak van een duurzame huisvestingsstrategie om operationele verstoringen en oplopende kosten te voorkomen. Daarnaast lopen wij risico's bij stagnatie in de bouw van nieuwe kazernes. Dit kan leiden tot hogere kosten voor het langer in stand houden van bestaande locaties of het huren van tijdelijke voorzieningen voor materieel.

Risico's ICT en informatievoorziening

Digitale verstoring/Cybercrime

De snelle ontwikkelingen in ICT bieden kansen, maar vergroten ook de risico's van digitale verstoringen en cybercrime. Onze toenemende afhankelijkheid van digitale systemen maakt ons kwetsbaar voor incidenten zoals stroomuitval, hacking of datadiefstal. Dergelijke verstoringen kunnen grote gevolgen hebben voor onze primaire processen, vooral voor de continuïteit van de acute hulpverlening. Het blijft essentieel om te investeren in cyberbeveiliging, back-upsystemen en crisisplannen om de impact van digitale dreigingen te minimaliseren.

Risico's brandweer

Verstoring van het huidige opleiding- en oefensysteem

De maatschappelijke trend dat mensen zich steeds minder lang binden is ook bij vrijwilligers te merken: zij nemen eerder afscheid van de organisatie. Dit brengt het risico met zich mee dat er een tekort ontstaat aan geschoolde en geoefende vrijwilligers. Om voldoende brandweermensen beschikbaar te hebben voor de primaire taken van de organisatie moeten hogere kosten worden gemaakt voor opleiden en oefenen. Het aanbod van scholing, door BON en NIPV, staat onder druk waardoor niet alle rollen tijdig ingevuld kunnen worden.

Niet gedekte risico's voor de brandweermensen

Het werk voor de brandweer brengt inherente risico's met zich mee, waarbij de vraag blijft of deze voldoende zijn afgedekt binnen de huidige afspraken. Beroep gerelateerde ziekten, zoals langdurige blootstelling aan gevaarlijke stoffen en de impact van fysieke en mentale belasting, vormen een groeiende zorg. Dit vraagt om voortdurende aandacht voor preventieve maatregelen, passende vergoedingen en beleid dat inspeelt op nieuwe inzichten rondom beroepsrisico's en gezondheidsschade.

2.4 Weerstandspositie

De weerstandspositie wordt uitgedrukt in een ratio. Deze ratio wordt, overeenkomstig de regels in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) berekend door het aanwezige weerstandsvermogen te delen door de financiële totaalwaardering van de risico's.

Het Nederlands Instituut voor Risicomanagement (NARIS) heeft een beoordelingsmatrix opgesteld om de weerstandsratio te kunnen kwalificeren.

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,4 - 2	Ruim voldoende
1 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende

Paragrafen

Door het ontbreken van weerstandsvermogen bij de VRD is de ratio voor de VRD 0. De VRD is onvoldoende in staat om de mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van deze risico's een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit.

Gemeente	Benodigd weerstandsvermogen
Aa en Hunze	274.599
Assen	569.290
Borger-Odoorn	259.615
Coevorden	383.008
Emmen	1.213.309
Hoogeveen	462.001
Meppel	289.469
Midden-Drenthe	340.467
Noordenveld	281.597
Tynaarlo	277.619
Westerveld	214.382
De Wolden	234.644
Totaal	4.800.000

Paragrafen

2.5 Kengetallen

	2024	2023
Kengetallen		
netto schuldquote	61,4%	49,2%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	61,4%	49,2%
solvabiliteitsratio	8,1%	8,5%
structurele exploitatieruimte	2,0%	3,9%
grondexploitatie	nvt	nvt
belastingcapaciteit	nvt	nvt

2.6 Netto schuldquote/Netto schuldquote gecorrigeerd

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de VRD ten opzichte van de totale inkomsten en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De VNG heeft als richtlijn een norm van maximaal 130% voor de schuldquote. Daar blijft de VRD ruim onder.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de VRD in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid. Bij een zelfstandige organisatie staat een solvabiliteitsratio tussen de 25 en 40% voor gezond. Aangezien onze risico's worden afgedekt door de deelnemende gemeenten kan onze ratio van ruim 8% toch als voldoende worden geclassificeerd.

Structurele exploitatieruimte

In de begroting 2024 is een storting gedaan in de reserves. De jaarrekening sluit af met een positief resultaat. Wel is er per saldo een onttrekking uit de reserves gedaan. Dit opgeteld kan worden geconcludeerd dat er sprake is van structurele exploitatieruimte over het jaar 2024.

Paragrafen

3. Paragraaf Financiering

De wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) stelt regels voor het beheer van de treasury. De wet bevat normen voor het beheersen van risico's op kort- en langlopende leningen. Verder worden decentrale overheden verplicht een Treasurystatuut op te stellen en een Paragraaf financiering in de begroting en het jaarverslag op te nemen.

3.1 Treasurystatuut

Het treasurystatuut is onderdeel van de financiële verordening GGD Drenthe en VRD. In de verordening is vastgelegd dat de VRD voldoende liquiditeiten beschikbaar moet hebben om de vastgestelde plannen te kunnen uitvoeren. Hiervoor worden tijdig en voldoende middelen aangetrokken zodat de begroting kan worden uitgevoerd binnen de door het Algemeen Bestuur gestelde kaders. De afgelopen jaren zijn er belangrijke (maatschappelijke) ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op de treasury van decentrale overheden. Op Europees niveau zijn er maatregelen genomen om ervoor te zorgen dat de overheidsuitgaven nu en op langere termijn houdbaar blijven. Deze maatregelen zijn vertaald naar Nederlandse wetgeving, zoals de invoering van het verplicht schatkistbankieren en de Wet houdbare Overheids-Financiën (Hof). Deze wijzigingen zijn opgenomen in de financiële verordening van GGD Drenthe en VRD.

3.2 Risicobeheer

De VRD hanteert de volgende doelstellingen op het gebied van financiering:

- Voldoende liquiditeiten beschikbaar hebben om de begroting te kunnen uitvoeren binnen de door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders.
- Beheersen van de risico's die zijn verbonden aan de financieringsfunctie, zoals renterisico en debiteurenrisico.
- Minimaliseren van de kosten van geldleningen.
- Verkrijgen en handhaven van toegang tot de financiële markten.

In principe moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor VRD geldt voor 2024 een drempelbedrag van € 1.000.000,-.

3.3 Renterisico kortlopende financiering

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote schommelingen in de rentelasten van openbare lichamen. Schommelingen in de rente van kortlopende schulden hebben een directe invloed op de rentelasten. Met de kasgeldlimiet stelt de wet een grens aan de financiering met kortlopende geldleningen.

3.4 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel geld geleend mag worden voor een periode van maximaal 1 jaar. De limiet is vastgesteld op 8,2% van het begrotingstotaal en bedraagt voor 2024 afgerond € 3.406.000,-. In 2024 is VRD binnen de gestelde norm gebleven.

Paragrafen

3.5 Renterisico langlopende financiering

	Berekening kasgeldlimiet 2024 (bedrag * €1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1	*Toegestane kasgeldlimiet*				
	* In procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
	* In bedrag	3.406	3.406	3.406	3.406
2	Omvang vlottende schuld	4.226	4.789	4.854	4.429
3	Vlottende middelen	8.854	5.100	3.904	3.505
4	**Toets kasgeldlimiet**				
	Totaal netto vlottende schuld	-4.628	-311	949	924
	Toegestane kasgeldlimiet	3.406	3.406	3.406	3.406
	Ruimte	**8.034**	**3.717**	**2.457**	**2.482**

Het renterisico op de vaste schuld gaat over het renterisico dat wordt gelopen over geldleningen die zijn afgesloten voor een looptijd van minimaal een jaar of langer. Dit rente risico moet voldoen aan de renterisiconorm die hiervoor wettelijk is voorgeschreven. Deze renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of een renteherziening in aanmerking mag komen. Voor VRD betekent dit voor het jaar 2024 een bedrag van € 8,3 miljoen.

Paragrafen

In 2024 is de VRD onder de gestelde norm gebleven.

	Renterisiconorm (in mln. Euro's)	2023	2024
	Berekening renterisiconorm		
1	Begrotingstotaal aan lasten	38,8	41,5
2	Vastgesteld percentage	20%	20%
3	Renterisiconorm, in bedrag (1x2)	**7,8**	**8,3**
	Berekening renterisico		
4	Renteherzieningen	0	0
5	Betaalde aflossingen	2,8	2,8
6	Renterisico (4+5)	**2,8**	**2,8**
	Toets aan renterisiconorm		
3	Renterisiconorm, in bedrag	7,8	8,3
6	Renterisico	2,8	2,8
	Ruimte + / overschrijding - (3-6)	**5,0**	**5,5**

3.6 Renterisiconorm

De renterisiconorm schrijft voor hoeveel maximaal geleend mag worden voor een periode langer dan 1 jaar. De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijd van de kapitaalmarktleningen (looptijd lening > 1 jaar) door de omvang van de leningen te beperken waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast. Het Rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Voor de VRD komt het neer op een bedrag van € 8,3 miljoen.

Paragrafen

3.7 Europees Monetaire Unie (EMU) saldo

Emu overzicht (obv voorgeschreven tabel)

	Tabel EMU saldo		
nr.	**Omschrijving (bedragen 8 € 1.000)**	**2023**	**2024**
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit de reserves (zie BBV, artikel 17c)	729	834
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.921	3.007
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	617	181
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa, die op de balans worden geactiveerd	6.144	13.838
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de EU en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa, voor zover niet op de exploitatie verantwoord	32	3.244
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, en woonrijpmaken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie : Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen ed.) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaande posten	0	0
11	Verkoop van effecten :		
	a. Gaat u effect verkopen ? (ja/nee)	neen	neen
	b. Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie ?	0	0
	Berekend EMU saldo	3.952	11.665

Paragrafen

4. Paragraaf Verbonden Partijen

4.1 Verbonden Partij

Een Verbonden Partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de VRD een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als de VRD aansprakelijk is bij het niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de VRD vertegenwoordigd is in het bestuur of zeggenschap daarin kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties kent de VRD geen verbonden partijen.

Hieronder volgt een aantal organisaties waarmee de VRD een nauwe betrokkenheid heeft.

4.2 Stichting Brandweeropleidingen Noord

De bestuurlijke deelname, samen met de veiligheidsregio's Fryslân en Groningen, in de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) benadert de definitie van een verbonden partij. Er is echter volgens de statuten geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder in de Bon Holding B.V. De Bon Holding B.V. heeft een 100%-deelneming in Oefencentrum Noord B.V., Brandweeropleidingen Noord B.V. en de Flexpool B.V. De BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen).

4.3 Nederlands Instituut Publieke Veiligheid

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) verbindt en versterkt de veiligheidsregio's, Rijksoverheid en crisispartners met onderzoek, onderwijs, ondersteuning en informatie. Het NIPV wordt bestuurd door de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's. Zo levert het NIPV onder andere een bijdrage aan de brandweeropleidingen, opleidingen voor crisisfunctionarissen en bevolkingszorg maar ook het delen van informatie en expertise. Ook houdt het NIPV zich bezig met het verwerven en beheren van materieel, uitrusting en telecommunicatievoorzieningen. Een deel van de geldstromen komt bij de veiligheidsregio's vandaan, daarom betaalt de VRD jaarlijks een contributie.

Samenwerkingspartijen

De VRD is een flexibele en wendbare netwerkorganisatie. In het netwerk van VRD wordt op verschillende manieren samengewerkt met andere organisaties. Enkele voorbeelden van samenwerking zijn:

- dienstverleningsovereenkomst met de Gemeente Tynaarlo voor de uitvoering van de salarisadministratie
- dienstverleningsovereenkomst met GGD Drenthe voor de administratievoering van de GHOR
- samenwerkingsovereenkomst met de Veiligheidsregio's Fryslân en Groningen voor het uitvoeren van de personeelsadministratie voor het personeel van de MNN, dat in dienst is bij de VRD
- samenwerkingsovereenkomst Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (Piofach,- AB besluit 3-10-2018)
- Werkgeversvereniging Samenwerkende Veiligheidsregio's (WVSV)
- Stichting Risicobeheer - expertisebureau voor risicobeheer en verzekeringen van en voor veiligheidsregio's

Paragrafen

5. Paragraaf bedrijfsvoering

5.1 Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording een verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur. Ook in 2024 legt het dagelijks bestuur van de VRD verantwoording over de rechtmatigheid af via een rechtmatigheidsverklaring in de jaarrekening. In deze verklaring geeft het dagelijks bestuur aan of de VRD in overeenstemming met wet- en regelgeving heeft gehandeld.

Er zijn negen criteria voor rechtmatigheid opgesteld om vast te stellen of een organisatie op een juiste wijze met geld omgaat. Het Dagelijks Bestuur moet in de jaarrekening uitleg geven over hoe het deze negen criteria heeft toegepast. De eerste zes van deze criteria gaan over de juistheid en volledigheid van de cijfers in de balans en het overzicht van baten en lasten. De andere drie criteria gaan over het naleven van de regels door de VRD. De accountant beoordeelt de jaarrekening van de VRD en controleert of de zes criteria juist zijn toegepast. Daarnaast beoordeelt de accountant de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording. In de verklaring van de accountant wordt aangegeven of de jaarrekening een getrouw beeld geeft.

Om vast te stellen of de VRD de regels heeft nageleefd moet worden getoetst op de drie rechtmatigheidscriteria. Toetsing op de drie rechtmatigheidscriteria houdt in dat:

- wordt vastgesteld of binnen de vastgestelde begroting wordt gehandeld (begrotingscriterium),
- gelden worden besteed en ontvangen op basis van geldende wet- en regelgeving (voorwaardencriterium) en
- voldoende maatregelen zijn getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen (misbruik en oneigenlijk gebruik criterium).

5.2 Bevindingen

In het AB van 14 december 2022 zijn de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves). Dat betekent dat het AB geïnformeerd wordt over fouten en onzekerheden die boven deze grens liggen.

Rechtmatigheidsverantwoording	Percentage	Totale lasten (incl. dotatie reserves)*	Verantwoordingsgrens
Fouten	3%	41.281.349	1.238.440
Onzekerheden	3%	41.281.349	1.238.440

* o.b.v. jaarrekening 2024

In 2024 zijn er geen fouten en onzekerheden gevonden die boven de verantwoordingsgrens uitkomen. Omdat de VRD open en transparant wil zijn, zijn hieronder een aantal gevonden fouten toegelicht.

Paragrafen

5.2.1 Begrotingscriterium

In de bestuursrapportage na 8 maanden is aangegeven dat de VRD voor het boekjaar 2024 een overschot verwacht van € 1.200.000,-. Op geen van de programma's werd een overschrijding van de lasten verwacht. Na afsluiten van het boekjaar 2024 is er op de programma's Bewustwording en Organisatie een overschrijding van de lasten ten opzichte van de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting.

Bewustwording

In de 8 maandsrapportage is rekening gehouden met een uitzetting van de personele lasten. Ingeschat werd dat deze binnen de begroting kon worden opgelost. De werkelijke kosten van de cao verhoging en invoering van het nieuwe waarderingsmodel zijn hoger uitgevallen, waardoor over 2024 op dit programma een tekort is ontstaan.

Organisatie

Ook binnen dit programma werd in de 8 maandsrapportage verwacht dat de uitzetting van de personele lasten binnen het programma kon worden opgevangen. De loonkosten als gevolg van de nieuwe cao, het invoeren van het nieuwe waarderingssysteem en de kosten voor de RVU regeling vallen hoger uit, waardoor er een overschrijding is van de door het algemeen bestuur vastgestelde begroting na wijziging. De nieuwe cao, uitkomsten van het functiewaarderingssysteem en een aanpassing met betrekking tot AOW rechten hebben ook effect op de voorziening Functioneel Leeftijds Ontslag, waardoor een extra dotatie aan de voorziening FLO heeft plaatsgevonden.

5.2.2 Voorwaardencriterium

De controles zijn uitgevoerd op basis van het interne controleplan. Er zijn geen rechtmatigheidsfouten gevonden tijdens het uitvoeren van de interne controlewerkzaamheden.

In de bestuursrapportage over 8 maanden is aangegeven dat er in het inkoopproces mogelijk één situatie in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording naar voren gebracht moet worden. Het onderzoek met betrekking tot deze situatie was bij het opmaken van de bestuursrapportage over 8 maanden nog niet afgerond.

Het onderzoek heeft zich gericht op de inkooprelatie tussen de Veiligheidsregio Drenthe en BON Holding BV. Aan het bestuur van de Veiligheidsregio Drenthe zijn in 2024 voorstellen voorgelegd om in formele zin ondubbelzinnig te komen tot een verbinding tussen Veiligheidsregio Drenthe en Stichting BON. Een ontwerp-besluit van het bestuur is inmiddels voorgelegd voor een zienswijze aan de deelnemende gemeenten, afronding van besluitvorming wordt voorzien in het eerste deel van 2025. Op deze manier wordt zo meer expliciet voldaan aan de vereisten van 'quasi-inbesteden', waarmee onzekerheden over de bestaande situatie van rechtstreeks gunnen van opdrachten aan BON Holding BV weggenomen worden. Ook in de huidige situatie hebben deze onzekerheden de afgelopen jaren niet geleid de inkoop in 2024 bij BON Holding BV als onrechtmatig aan te merken. Vanaf de oprichting van Brandweeropleiding Noord is het doel geweest om samen met Veiligheidsregio Fryslân en Veiligheidsregio Groningen brandweeropleidingen en -trainingen te organiseren, uiteraard door rechtstreekse gunning van opdrachten. In onze verslaggeving heeft dit ook een vaste plaats gekregen.

5.2.3 Voorkomen misbruik en oneigenlijk gebruik

Om de risico's op misbruik en oneigenlijk gebruik in kaart te brengen is een fraude risicoanalyse opgesteld. Daarin is vastgesteld dat de organisatie voldoende maatregelen heeft getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De risico's uit de fraude analyse zijn meegenomen in het interne controleplan en vertaalt naar interne controle werkzaamheden. Tijdens het uitvoeren van de interne controle werkzaamheden zijn geen rechtmatigheidsfouten gevonden.

Paragrafen

6. Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen (investeringen)

6.1 Kapitaallasten materieel

Er wordt in de bijdrage van de basisbrandweerzorg uitgegaan van een bijdrage in het materieel op basis van het materieel vervangingsplan. De basis hiervoor is het overgenomen materieel van de gemeenten. De VRD moet binnen deze bijdrage zorgdragen voor de financiering en vervanging van het materieel. Dit betekent dat de afschrijvingslasten de komende jaren stijgen. Hiervoor is jaarlijks een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 60.000,- noodzakelijk.

6.2 Investering 2024

Voor het investeringsoverzicht 2024 wordt verwezen naar de toelichting op de balans. Hieronder wordt ingegaan op een specifieke investering als voorbeeld.

Huisvesting

In 2024 is de nieuwe brandweerpost in Vries in gebruik genomen.

Aanschaf tankautospuiten

In 2024 zijn 10 nieuwe tankautospuiten geleverd.

Aanbesteding redvoertuigen

In 2024 zijn 4 nieuwe redvoertuigen voor de VRD geleverd aan de posten Assen-West, Coevorden, Hoogeveen en Meppel.

Activa in ontwikkeling

Na afronding van de bouw van de brandweerposten in Vries en Eelde, is gestart met voorbereidingen om te komen tot nieuwbouw van de brandweerpost Zuidlaren, de kosten hiervan zijn opgenomen onder het deze rubriek.

Jaarrekening

Jaarrekening

Balans per 31 december 2024

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

	Eindbalans	Eindbalans
	2024	**2023**
Activa		
Vaste Activa		
Materiële vaste activa	32.819.334	25.274.579
Financiële vaste activa	3.270	4.270
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	3.505.103	1.774.607
Liquide middelen	376.442	561.777
Overlopende activa	1.458.560	1.163.972
TOTAAL ACTIVA	**38.162.709**	**28.779.206**
Passiva		
Vaste Passiva		
Eigen vermogen		
Bestemmingsreserve	2.267.783	1.724.223
Resultaat boekjaar	834.437	728.951
Voorzieningen	3.948.460	3.767.017
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	26.849.356	17.144.822
Vlottende Passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	4.262.673	5.414.193
TOTAAL PASSIVA	**38.162.709**	**28.779.206**

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Voor een analyse op de programma's wordt verwezen naar de programmaverantwoording in het jaarverslag. De analyse maakt onderdeel uit van de jaarrekening.

Recapitulatie		Programma	Jaarrekening 2023	Primaire Begroting 2024	Begrotings wijzigingen	Begroting gewijzigd 2024	Werkelijk 2024	Resultaat 2024
	Baten	Calamiteiten en crises	460	181	1.556	1.737	2.049	312
		Bewustwording	52	10	-10	0	0	0
		Samenleving	1.024	949	77	1.026	1.027	1
		Organisatie	195	123	458	581	846	265
		Algemene dekkingsmiddelen	37.781	38.487	-290	38.197	38.194	-3
	Totaal baten		**39.512**	**39.750**	**1.791**	**41.541**	**42.116**	**575**
	Lasten	Calamiteiten en crises	-24.325	-23.348	-3.050	-26.398	-26.063	335
		Bewustwording	-3.854	-3.582	1.147	-2.434	-2.501	-67
		Samenleving	-2.893	-2.246	-210	-2.456	-2.563	-107
		Organisatie	-7.383	-6.579	-2.884	-9.463	-10.203	-740
		Algemene dekkingsmiddelen	-1.099	-3.988	3.206	-782	-87	695
	Totaal lasten		**-39.554**	**-39.743**	**-1.791**	**-41.533**	**-41.417**	**116**
Resultaat voor bestemming reserve			**-42**	**7**	**0**	**8**	**699**	**691**
Reserve mutatie			770	-7	0	-8	135	143
Resultaat na bestemming reserve			**728**	**0**	**0**	**0**	**834**	**834**

Jaarrekening

TOELICHTING OP DE BALANS

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

- De jaarrekening is opgemaakt volgens de grondslagen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor gemeenten en provincies.
- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
- De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden (voorzichtigheidsbeginsel).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen (gebaseerd op de verwachte economische levensduur). Kleine aankopen worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.

Uitzettingen korter dan één jaar, overlopende activa en liquide middelen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen betreft het saldo van de bezittingen en schulden en bestaat uit de reserves en het resultaat voor bestemming van het lopende jaar.

Voorzieningen

De voorziening afkoopsom garantieschalen brandweerpersoneel gemeente Assen, de voorziening groot onderhoud en de voorziening voor vervroegd uittreden zijn opgenomen tegen nominale waarde. De voorziening Functioneel LeeftijdsOntslag (FLO) is bepaald op basis van de volgende uitgangspunten:

- De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR.
- De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het bij het opmaken van de jaarrekening bekende cao-loon. De huidige cao loopt tot 1 augustus 2025. In de berekening is rekening gehouden met 2,46% indexatie per jaar. Dit is de gemiddelde stijging over de afgelopen jaren.
- De verplichting wordt gewaardeerd op basis van contante waarde.
- Bij het opnemen van de verplichtingen wordt rekening gehouden met de kans op vervallen van rechten door natuurlijk verloop.

Jaarrekening

Netto-vlottende schulden korter dan één jaar en overlopende passiva
De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Algemene grondslagen voor de rechtmatigheidsverantwoording
De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kadernota rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV en de financiële verordening GGD en VRD vastgesteld door het AB op 11 oktober 2023. De rechtmatigheidsverantwoording omvat het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium.

De norm voor het voorwaardencriterium is het door het AB op 11 december 2024 vastgestelde normenkader. Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten onrechtmatig zijn, tenzij deze overschrijdingen acceptabel zijn op basis van de in artikel 7 lid 3 van de financiële verordening genoemde uitzonderingen. Voor het M&O criterium zijn de frauderisico analyse en het interne controleplan van VRD leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik.
Voor het opnemen van cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheids-verantwoording wordt een verantwoordingsgrens van 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves) gehanteerd. De rapporteringstolerantie is vastgesteld op:

€ 1.238.440. Fouten en onduidelijkheden boven dit bedrag, worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Vaste activa

Materiële vaste activa
In 2024 is voor € 13.837.751,- geïnvesteerd. De investeringen betreffen allen investeringen met een economisch nut. Daarnaast is er nog voor € 165.214,- aan in activa in ontwikkeling. Het saldo van activa in ontwikkeling bestaat uit de ontwikkeling van de kazerne in Zuidlaren.
De activa in ontwikkeling per 1 januari 2024 bestond uit de bouw van twee kazernes in de gemeente Tynaarlo en aanbetalingen voor diverse brandweervoertuigen. In 2024 is de kazerne in Vries opgeleverd en geactiveerd. De kosten hiervan zijn als desinvestering onder de activa in ontwikkeling zichtbaar gemaakt en toegevoegd aan de investeringen Huisvesting. De in 2024 geleverde tankautospuiten zijn ook als desinvestering gepresenteerd bij de activa in ontwikkeling en toegevoegd aan de investeringen Voertuigen.

Jaarrekening

Materiele vaste activa		Beginbalans	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Eindbalans
		01-jan-24				31-dec-24
Gebouwen						
	Huisvesting	2.063.604	2.033.905		88.929	4.008.580
Vervoermiddelen						
	Voertuigen	14.344.516	10.560.768	80.054	1.792.852	23.032.379
	Inventaris rijdend materieel	1.845.456	490.008		294.855	2.040.608
Machines, apparaten en installatie						
	ICT	245.831	335.046		109.628	471.249
	Inventaris	207.544	142.366		34.699	315.211
	Materieel duiken	142.306	22.193		30.517	133.982
	Ademlucht	1.630.779	36.087		216.271	1.450.595
Overig						
	Kleding	626.865	55.284		263.483	418.666
	Telecommunicatie	261.456	50.588		116.368	195.676
	Overig materieel	576.843	70.001		59.669	587.175
Activa in ontwikkeling						
	Huisvesting	1.767.147	41.507	1.601.933		165.214
	Voertuigen	1.560.021		1.560.021		0
	Inventaris rijdend materieel	1.439		1.439		0
	Inventaris	772		772		0
Totaal		**25.274.579**	**13.837.751**	**3.244.219**	**3.007.271**	**32.819.334**

Jaarrekening

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn opgenomen tegen nominale waarde. Het betreft een lening aan personeel. Ter dekking van deze lening is recht van eerste hypotheek verstrekt.

Financiele vaste activa	Eindbalans 31-dec.-23	Toevoeging	Aflossing	Eindbalans 31-dec.-24
Leningen	4.270	0	1.000	3.270
Financiele vaste activa	**4.270**	**0**	**1.000**	**3.270**

Vlottende activa

Het betreft hier uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar, liquide middelen en overlopende activa.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar

De vorderingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	Eindbalans 31-dec.-23	Eindbalans 31-dec.-24
Debiteuren	62.583	344.600
Schatkistbankieren	693.327	1.879.443
Vorderingen op mede-overheden	980.553	1.231.914
Overige vorderingen	38.144	49.146
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan een jaar	**1.774.607**	**3.505.103**

Jaarrekening

In principe moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden. Er zijn echter een aantal uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Dat is een minimumbedrag dat gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist mag worden gehouden. Voor VRD geldt voor 2024 een drempelbedrag van € 1.000.000,-, het banksaldo boven dit bedrag wordt automatisch door de BNG afgeroomd. Hiervan mag worden afgeweken. De VRD heeft over het jaar 2024 een drempelbedrag van € 250.000,- aangehouden.

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden. In 2024 is in 2 kwartalen een overschrijdingen van het drempelbedrag geweest. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2024 is geweest:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2024			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**529**	**1.127**	**1.032**	**609**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	471	-	-	391
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	127	32	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	38.479			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	38.479			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln.	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	48.141	102.553	94.971	56.006
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	529	1.127	1.032	609

Jaarrekening

Liquide middelen

Liquide middelen	Eindbalans 31-dec.-23	Eindbalans 31-dec.-24
Simpled card	30.021	37.088
Bank Nederlandse Gemeente	531.756	339.354
Saldo Liquide middelen	**561.777**	**376.442**

De VRD beschikt over een rekening courant krediet bij de BNG van € 2.000.000,-. In 2024 is geen gebruik gemaakt van deze faciliteit. Onderdeel van de BNG middelen is de betaalrekening van het Zorg- en VeiligheidsHuis Drenthe. De VRD heeft geen vrije beschikking over het saldo van € 218.890.

Overlopende activa

Overlopende activa	Eindbalans 31-dec.-23	Eindbalans 31-dec.-24
Overlopende activa	**1.163.972**	**1.458.560**

Dit betreft vooruitbetaalde kosten voor de komende begrotingsjaren. Het saldo bestaat o.a. uit:

- Opleidingskosten vrijwilligers
- Huur kantoorruimte
- Verzekering personeel en materieel
- Software licenties

Jaarrekening

Vaste passiva

Passiva zijn het eigen vermogen, voorzieningen, vaste schulden en schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

Eigen vermogen

Bestemmingsreserves

	Eindbalans 31-dec-23	Resultaat bestemming (AB besluit)	Beginbalans 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Eindbalans 31-12-2024
Loon- en prijsontwikkeling	-	408.000	408.000	-	-	408.000
Versterking Crisisbeheersing	429.000	271.000	700.000	86.523	-	786.523
Rampenpot	250.459	-	250.459	-	-	250.459
Nieuw leren	50.626	-	50.626	-	50.626	-
Versterking VRD-begroting 2023	84.231		84.231	-	38.468	45.763
LMS	500.000	-	500.000	-	-	500.000
Goed Werkgeverschap	409.907	-	409.907	3.510	136.379	277.038
Saldo bestemmingsreserves	**1.724.223**	**679.000**	**2.403.223**	**90.033**	**225.473**	**2.267.783**
Uitvoering resultaatsbestemming		50.000				
Jaarrekeningsresultaat 2023		**729.000**				

De reserves zijn deels gebaseerd op verwachte (geschatte) kosten. Op basis van het besluit bestemming jaarrekening 2024 is een bedrag van € 50.000,- afgezonderd ten behoeve van implementatie governance zorg- en veiligheid. De reserves worden toegelicht in Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen.

Voorzieningen

Voorzieningen	Eindbalans 31-dec-23	Toevoeging	Onttrekking	Eindbalans 31-dec-24
Afkoopsom garantieschalen brandweer-personeel Assen	5.926	0	5.926	0
Functioneel Leeftijds Ontslag	3.761.091	617.530	625.776	3.752.845
RVU	0	136.379	0	136.379
Groot onderhoud	0	59.236	0	59.236
Saldo Voorzieningen	**3.767.017**	**813.145**	**631.702**	**3.948.460**

De voorzieningen zijn gebaseerd op de te verwachten kosten. Informatie over de voorzieningen is te vinden in Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen.

Jaarrekening

Vaste schulden

Het uitstaande bedrag aan leningen met een looptijd langer dan vijf jaar is € 10.634.556,-.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	Eindbalans 31-dec-23	Toevoeging	Aflossing	Eindbalans 31-dec-24
BNG leningen	16.888.889	12.500.000	2.777.778	26.611.111
BNG overgenomen lening Hoogeveen	255.933	0	17.688	238.245
Saldo vaste schulden	**17.144.822**	**12.500.000**	**2.795.466**	**26.849.356**

De rentelasten over 2024 bedroegen € 554.469,-. Op dit moment kent de VRD vijf langlopende leningen.

Lening	Leningnummer	Ingang	Looptijd	Rente	Hoofdsom	Restant per 31-12-2024
BNG Bank	40.82599	02-05-2004	30 jaar	5,350%	463.730	238.245
BNG Bank	40.108738	02-01-2014	14 jaar	2,500%	15.000.000	3.611.111
BNG Bank	40.11208	12-06-2017	15 jaar	0,985%	10.000.000	5.000.000
BNG Bank	40.113800	15-05-2020	10 jaar	0,370%	10.000.000	5.500.000
BNG Bank	40.117089	15-02-2024	15 jaar	3,193%	12.500.000	12.500.000
						26.849.356

Vlottende passiva

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	Eindbalans 31-dec-23	Eindbalans 31-dec-24
Crediteuren	1.278.682	524.522
Schulden aan mede-overheden	3.101.177	3.093.819
Overige schulden	1.034.334	644.332
Saldo vlottende schulden	**5.414.193**	**4.262.673**

De overige schulden bestaan voor het grootste deel uit de nog te betalen vrijwilligersvergoeding kwartaal 4.

Jaarrekening

3. Overzicht verschillen analyse Incidenteel-Structureel

		Incidenteel	Structureel	Resultaat
Calamiteiten en Crisis				
	Hogere kosten MNN		-175.000	-175.000
	Inzet ondersteunend materieel bij incidenten		-41.000	-41.000
	Onderhoud voertuigen en materieel	-100.000	-100.000	-200.000
	Lagere kapitaallasten	555.000		555.000
	Hogere verkoopopbrengsten	200.000		200.000
	Resultaat versterking Crisis beheersing	82.000		82.000
	Lagere kosten opleiden en oefenen	105.000		105.000
	Uren inzet opleiden en oefenen	-220.000		-220.000
	Loonkosten personeel	340.000		340.000
Bewustwording				
	Loonkosten personeel	-105.000		-105.000
	Overige kosten	38.000		38.000
Samenleving				
	Lagere energielasten	-37.000	-20.000	-57.000
	Onderhoud gebouwen		-35.000	-35.000
	Kosten Jeugdbrandweer	-15.000		-15.000
Organisatie				
	Uitvoering gezamenlijke ICT projecten		50.000	50.000
	Onderbesteding budget data gestuurd werken	145.000		145.000
	Uitvoering verbeterplan Informatieveiligheid	-40.000		-40.000
	Werving personeel	-40.000	-45.000	-85.000
	Vaccinatie brandweermensen	55.000		55.000
	Dotatie voorziening FLO en RVU	-328.000		-328.000
	Loonkosten personeel en RVU	-270.000		-270.000
	Overige kosten	-2.000		-2.000
Opbrengsten				
	Rente vergoeding Schatkistbankieren	250.000		250.000
	Hogere Bdur uitkering	0	345.000	345.000
		155.000		155.000
	Loonheffing dienstauto's	-57.000		-57.000
Reservemutaties				
	Lagere ontrekking uit reserves	143.000		143.000
		854.000	**-21.000**	**833.000**

Jaarrekening

4. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

a. Huur Mien Ruysweg 1 te Assen

De VRD huurt de locatie Mien Ruysweg 1 te Assen van Long term CRE Fund B.V. jaarlijks voor een bedrag van € 1.091.029,-. De huur wordt jaarlijks verhoogd op basis van ontwikkeling CPI. Het gedeelte van het pand wat in het gebruik is door de brandweer wordt door de gemeente Assen jaarlijks gecompenseerd voor € 781.088,-. Ook hier wordt geïndexeerd conform ontwikkeling CPI. Beide contracten omtrent de huur hebben een looptijd van 15 jaar, ingaande op 1 september 2015. De resterende verplichting voor de huur Mien Ruysweg 1 te Assen ultimo boekjaar van de VRD bedraagt € 6.182.497,-.

b. Aprisco

Voor het uitvoeren van de Piofach taken voor het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe is met Aprisco een contract afgesloten voor de huur van een externe locatie met een looptijd van 5 jaar, tot 31 maart 2025. In 2024 is een nieuwe overeenkomst tot stand gekomen vanwege het huren van een ander en groter deel van het pand. De lopende overeenkomst is vervangen voor een nieuwe overeenkomst. De nieuwe overeenkomst is op 1 augustus 2024 ingegaan en loopt t/m 1 augustus 2029. De overeenkomst kan daarna per 5 jaar worden verlengd. De verplichting bedraagt € 61.115,- per jaar en de resterende verplichting ultimo 2024 bedraagt € 280.110,-. De VRD ontvangt een jaarlijkse vergoeding van de ZVHD voor de huur van deze locatie.

c. Van Duijnen Koffie B.V.

De VRD is samen met de GGD Drenthe een verplichting aangegaan voor aankoop van warme dranken bij Van Duijnen Koffie B.V. Looptijd van het contract is 5 jaar ingaande 1 januari 2021 en looptijd tot 31 december 2025. De verplichting per jaar voor de VRD bedraagt € 7.320,-. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt € 7.320,-.

d. Atalian Green Kitchen

De VRD is samen met de GGD Drenthe een verplichting aangegaan voor de catering op de locatie Mien Ruysweg te Assen. De looptijd van het contract is 4 jaar. Het contract is ingegaan op 1 oktober 2023 en loopt tot 30 september 2027. De verplichting per jaar voor de VRD bedraagt € 40.656,-. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt € 111.804,-.

e. Dokter Schoonmaakbedrijf

De VRD is samen met de GGD Drenthe een verplichting aangegaan voor de schoonmaak van diverse gebouwen. Looptijd van het contract is 5 jaren en looptijd tot 31 december 2025. De verplichting per jaar voor de VRD bedraagt € 205.409,-. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt € 205.409,-.

f. Technisch beheer kantoorautomatisering

De VRD is samen met de GGD Drenthe een verplichting aangegaan voor technisch beheer van kantoorautomatisering met Switch. Switch is overgenomen door Dustin NL. De looptijd is 4 jaar en loopt tot en met 31 december 2026. De verplichting per jaar bedraagt € 88.516. De resterende verplichting van het contract ultimo 2024 bedraagt € 177.032. Daarnaast hebben we met Pink Elephant Data Management een verplichting van € 40.582,- per jaar voor overig technisch beheer van kantoorautomatisering. De resterende kosten van dit contract lopend tot 30 november 2026 bedragen € 77.783,-.

g. Huur Havenstraat 14 te Zuidlaren

De VRD huurt de bedrijfsruimte aan de Havenstraat 14 te Zuidlaren van Self Storage Zuidlaren voor de periode van 1 april 2022 tot 31 december 2025. De resterende verplichting ultimo 2024 bedraagt € 21.707,-.

h. Software en licenties

De VRD is samen met GGD een contract aangegaan met Software One voor de levering, beheer en adviseren van Microsoft licenties. De overeenkomst is ingegaan op 15 september 2020 en loopt t/m 31 december 2024. De overeenkomst is opgezegd. Er loopt een nieuwe aanbesteding. De nieuwe overeenkomst heeft een geplande ingangsdatum van 1 maart 2025. De resterende verplichting voor het lopende contract is nog 2 maanden en bedraagt € 39.458,-.

i. Mitel omgeving

Samen met de GGD heeft de VRD een contract afgesloten voor de Mitel omgeving. De overeenkomst is ingegaan op 1 februari 2024 en loopt t/m 31 januari 2028. De verplichting per jaar bedraagt € 6.962,-. De resterende verplichting ultimo 2024 bedraagt € 21.465,-.

j. Netwerkbeheer

Voor het beheren van het netwerk is een overeenkomst (samen met GGD) afgesloten met Axians. Het contract is ingegaan op 1 januari 2021 en loopt jaarlijks stilzwijgend door. De verplichting per jaar bedraagt € 42.721,-. De resterende verplichting ultimo boekjaar bedraagt € 42.721,-.

7. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is van toepassing voor de VRD. Op basis van deze wet moeten publieke organisaties de inkomens van haar topfunctionarissen publiceren. Het voor de VRD toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000,-.

Tabel 1a Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2024	
bedragen x € 1	F. Heerink
Functiegegevens	Directeur
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2024	01/01/2024 - 31/12/2024
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0 fte
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	150.961
Beloningen betaalbaar op termijn	22.245
Subtotaal	*173.206*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	173.206
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Jaarrekening

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	F. Heerink
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01/2023 – 31/12/2023
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0 fte
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	150.961
Beloningen betaalbaar op termijn	22.245
Subtotaal	*173.206*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	173.206
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2023	
bedragen x € 1	**F. Heerink**
Functiegegevens	Directeur

De VRD is een gemeenschappelijke regeling tussen de twaalf Drentse gemeenten. De leden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur zijn allen onbezoldigd lid. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden de leden van het dagelijks bestuur aan.

Jaarrekening

Tabel 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

Gegevens 2024	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
De heer M.L.J. Out (Assen)	Voorzitter algemeen en dagelijks bestuur
De heer K.B. Loohuis (Hoogeveen) 1/1/2024 – 3/4/2024	Bestuurslid algemeen en dagelijks bestuur
De heer M. Breukelman (Hoogeveen) 3/4/2024 – heden	Bestuurslid algemeen en dagelijks bestuur
De heer H.F. van Oosterhout (Emmen)	Bestuurslid algemeen en dagelijks bestuur
De heer R. Bergsma (Coevorden)	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer R.T.A. Korteland (Meppel) 1/1/2024 – 19/6/2024	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer C. Bijl (Meppel) 19/6/2024 – heden	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer J. Seton (Borger-Odoorn)	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer M.J.F.J. Thijsen (Tynaarlo)	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer K. Smid (Noordenveld)	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer J. Zwiers (Midden-Drenthe)	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer R. Jager (Westerveld) 1/1/2024 – 15/5/2024	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer J. Spoelstra (Westerveld) 15/05/2024 – heden	Bestuurslid algemeen bestuur
Mevrouw I.C.J. Nieuwenhuizen (De Wolden)	Bestuurslid algemeen bestuur
De heer A.W. Hiemstra (Aa en Hunze)	Bestuurslid algemeen bestuur

Jaarrekening

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 11 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.238.440. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Jaarrekening

Bevinding
Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 582.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van 1.238.440. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks bestuur overigens een bedrag van € 0 acceptabel op basis van door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Aan: het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Drenthe

CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de Veiligheidsregio Drenthe te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 alsmede van het vermogen van de Veiligheidsregio Drenthe op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten 2024;
2. de balans per 31 december 2024;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de door het algemeen bestuur op 18 december 2024 vastgestelde normenkader en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Veiligheidsregio Drenthe zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 421.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstoleranties bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. De materialiteit is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 17.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijkst bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet.63 Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;

- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van de Veiligheidsregio Drenthe, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, de door het algemeen bestuur op 18 december 2024 vastgestelde normenkader, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en,
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 25 maart 2025

Bentacera Registeraccountants B.V.

Digitaal ondertekend door:

V.J. Keidel
25 maart 2025 08:25 +01:00

V.J. Keidel AA RA

Jaarrekening

Bijlage I: Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2024

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A2	**Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)** **Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3** Veiligheidsregio's		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A2/01*					
				€ 7.703.607					
AenM	M18	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's** Veiligheidsregio's		Naam Kostensoort *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M18/01*	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M18/02*	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2023) *Aard controle R* *Indicator: M18/03*			
			1	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 0	€ 0			
			2	Hotels/centra	€ 0	€ 0			
			3	Overige specifieke meerkosten	€ 0	€ 3.898.644			
			4	Overige Meerkosten	€ 0	€ 0			
				Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M18/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M18/05*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M18/06*			
			1	€ 0	Ja				
AenM	M29	**Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen** Regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente		Naam Kostensoort *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/01*	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M29/02*	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2024) *Aard controle R* *Indicator: M29/03*			
			1	Meerkosten regie	€ 66.650	€ 66.650			
			2	Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 481.212	€ 481.212			
			3	Meerkosten communicatie	€ 5.605	€ 5.605			
			4	Meerkosten zorgkosten	€ 18.295	€ 18.295			
			5	Meerkosten materiele uitgaven	€ 28.558	€ 28.558			
				Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/05*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/06*			
			1	€ 600.321	Nee				

Jaarrekening

Bijlage II: Taakvelden

Het volgende overzicht geeft inzicht in het verdelingsprincipe naar taakvelden:
Bedragen x€ 1000

Taakvelden		2024	
Nummer	**Omschrijving**	**Begroting**	**Rekening**
0.7	Gemeentefonds	6.619	6.782
0.5	Algemene dekkingsmiddelen	31.578	31.578
0.8	Overige baten en lasten	-	-166
	Totaal baten	**38.197**	**38.194**
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	29.258	28.090
0.4	Overhead	8.882	9.356
0.61	Treasury	-	-
8.3	Wonen en Bouwen	49	49
	Totaal lasten	**38.189**	**37.495**
0.10	Reserve mutaties	**-8**	**-135**
0.90	Venootschapsbelasting	-	-
0.11	Resultaat rekening baten en lasten	**-**	**834**
Percentage Overhead		**23%**	**24%**

Onder het taakveld 0.4 Overhead zijn de kosten zoals vermeld in het programma Bestuur en ondersteuning opgenomen. Het taakveld 8.3 bestaat uit de kosten Risicobeheersing incl. personeelskosten.

Jaarrekening

Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen

Reserves

Nummer: 0600 Financiële informatie	Naam: Reserve loon- en prijsontwikkeling				
Stand per 31 december 2023					€ -
Toevoeging	Resultaatbestemming 2023				€ 408.000
Onttrekking					€ -
Stand per 31 december 2024					€ 408.000
Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
(Te verwachten) stand per 1 januari	408.000	408.000	408.000	408.000	
Te verwachten stortingen	0	0	0	0	
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0	
Te verwachten stand per 31 december	408.000	408.000	408.000	408.000	
Mogelijke claims					

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Deze reserve is bedoeld om financiële tegenvallers als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen te kunnen opvangen, comform afspraken uit notitie "Samenwerken voor Drenthe"			
2.	Historische achtergrond	De reserve is ontstaan als onderdeel van de invoering van de notitie "Samenwerken voor Drenthe", deze reserve is de opvolger van de Algemeen Reserve			
3.	Soort	**Bestemmingsreserve**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2023	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	2,5% van totale begrote lasten
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Onttrekkingen alleen via besluit Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	De algemene reserve is in 2023 omgezet in een reserve loon- en prijsontwikkeling. Deze reserve is bedoeld om financiële tegenvallers als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen te kunnen opvangen. Op basis van de notitie 'Samenwerken voor Drenthe' is de reserve in 2022 afgeroomd naar 2,5% van de totale begrote lasten, zijn de € 1.043.990. In 2023 is de reserve onttrokken om de loon- en prijsontwikkelingen van 2023 te kunnen opvangen.			

Jaarrekening

Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen

Nummer: 0604 **Financiële informatie**	**Naam: Reserve versterking Crisisbeheersing**				
Stand per 31 december 2023					€ 700.000
Toevoeging	Resultaat in jaarrekening 2024				€ 86.523
Onttrekking					€
Stand per 31 december 2024					€ 786.523
Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
(Te verwachten) stand per 1 januari	786.523	786.523	786.523	786.523	
Te verwachten stortingen	0	0	0	0	
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0	
Te verwachten stand per 31 december	**786.523**	**786.523**	**786.523**	**786.523**	
Mogelijke claims					

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	De reserve Versterking Crisisbeheersing is ingesteld om ontwikkelingen van geoormerkte gelden te verantwoorden. De niet voorziene risico's en toekomstige uitgaven worden gedekt uit deze reserve.			
2.	Historische achtergrond	De reserve is gevormd om de ontvangen rijksgelden en hierbij behorende plannen in de komende jaren te kunnen uitvoeren.			
3.	Soort	**Bestemmingsreserve**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2023	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	Niet gedefinieerd
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
7.	Onttrekking	Onttrekkingen alleen via besluit Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	Sinds 2023 wordt er door de VRD extra Rijksgeld ontvangen voor het versterken van de crisisbeheersing. Voor VRD gaat het in 2024 om een bijdrage van € 1.521.500,-. Ook in 2024 zijn niet alle middelen voor dit doel besteed. Om het bestedingsplan volledig te kunnen uitvoeren zijn resterende middelen van € 85.523,- toegevoegd aan deze reserve.			

Jaarrekening

Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen

Nummer: 0605 Financiële informatie	Naam: Rampenpot					
Stand per 31 december 2023					€	250.459
Toevoeging					€	-
Onttrekking					€	-
Stand per 31 december 2024					€	250.459
Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**		
(Te verwachten) stand per 1 januari	250.459	250.459	250.459	250.459		
Te verwachten stortingen	0	0	0	0		
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0		
Te verwachten stand per 31 december	**250.459**	**250.459**	**250.459**	**250.459**		
Mogelijke claims						

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Opvangen van bovenmatigekosten bij incidenten			
2.	Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd voorhet opvangen van kosten bij grotere incidenten			
3.	Soort	**Bestemmingsreserve**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2014	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	Niet bepaald
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur			
7.	Onttrekking	Besluitvoming onttrekkingen alleen via besluit Algemeen Bestuur			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	Bij een groot incident moeten meestal snel beslissingen worden genomen, die direct financiële gevolgen kunnen hebben. Wanneer nog niet duidelijk is wie de drager van deze kosten zal worden, kan deze reserve worden aangesproken. In 2024 is geen beroep op de reserve gedaan.			

Jaarrekening

Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen

Nummer: 0607	**Naam: Reserve XVR ontwikkelingen**					
Financiële informatie						
Stand per 31 december 2023					€	50.626
Toevoeging					€	-
Onttrekking	Inzet reserve t.b.v. aankoop Drones				€	50.626
Stand per 31 december 2024					€	-

Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
(Te verwachten) stand per 1 januari	0	0	0	0
Te verwachten stortingen	0	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	**0**	**0**	**0**	**0**

Mogelijke claims

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Deze reserve is voor onderwijsvernieuwing van brandweeropleidingen- en oefenen.			
2.	Historische achtergrond	Deze reserve is in het verleden gevormd vanuit ontvangen middelen voor onderwijsvernieuwing			
3.	Soort	**Bestemmingsreserve**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2014	Einddatum	31-12-2024
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	0
6.	Storting	Er komen geen nieuwe stortingen			
7.	Onttrekking	Reserve wordt ingezet om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	In 2024 zijn middelen onttrokken voor het aankopen van drones.			

Jaarrekening

Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen

Nummer: 0608 Financiële informatie	Naam: Reserve verstreking VRD-begroting 2023				
Stand per 31 december 2023					€ 84.231
Toevoeging					€ -
Onttrekking	Inzet reserve t.b.v. aankoop Drones				€ 38.468
Stand per 31 december 2024					€ 45.763

Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
(Te verwachten) stand per 1 januari	45.763	-	-	-
Te verwachten stortingen	0	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	45763	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	**-**	**-**	**-**	**-**

Mogelijke claims

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Opvangen financiele risico's voortvloeidende uit begroting 2023			
2.	Historische achtergrond	De reserve is gevormt ten laste van het jaarrekeningsresultaat 2021			
3.	Soort	**Bestemmingsreserve**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2022	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	538.983
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur			
7.	Onttrekking	Voor het doel van deze bestemmingsreserve			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	Tijdens de behandeling van de jaarrekening 2021 is besloten om een reserve Versterking VRD-begroting 2023 te vormen. De reserve heeft als doel het opvangen van incidentele ontwikkelingen in de begroting 2023. Het saldo per 31-12-2023 van € 84.231 is nog beschikbaar voor informatieveiligheid. Hiervan is in 2024 € 38.468 besteed waardoor nog € 45.736 resteerd voor 2025			

Jaarrekening

Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen

Nummer: 0611 Financiële informatie	Naam: Reserve LMS				
Stand per 31 december 2023					€ 500.000
Toevoeging					€ -
Onttrekking					€ -
Stand per 31 december 2024					€ 500.000
Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
(Te verwachten) stand per 1 januari	500.000	-	-	-	
Te verwachten stortingen	0	0	0	0	
Te verwachten onttrekkingen	500.000	0	0	0	
Te verwachten stand per 31 december	**-**	**-**	**-**	**-**	
Mogelijke claims					

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Opvangen van frictiekosten ontstaan uit de landelijke meldkamer samenwerking (LMS)			
2.	Historische achtergrond	Het beheer van de landelijke meldkamer is sinds 2020 een taak van de nationale politie. Om deze taak te financieren zijn de veiligheidsregio's vanaf 2020 gekort op de rijksbijdrage. Om eventuele frictiekosten op te vangen, hebben alle regio's in 2018 een éénmalige bijdrage van € 500.000,- ontvangen.			
3.	Soort	**Bestemmingsreserve**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2020	Einddatum	
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	500.000
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur			
7.	Onttrekking	Op basis van besluit Algemeen Bestuur.			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	In 2024 zijn geen onttrekkingen aan deze reserve gedaan. In het bestemmingsvoorstel bij de jaarrekening wordt voorgesteld deze reserve toe tevoegen aan de reserve goedwerkgeverschap.			

Jaarrekening

Bijlage III: Nota Reserves en Voorzieningen

Nummer: 0612 Financiële informatie	Naam: Reserve Goed Werkgeverschap				
Stand per 31 december 2023					€ 409.907
Toevoeging					€ 3.510
Onttrekking					€ 136.379
Stand per 31 december 2024					€ 277.038

Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
(Te verwachten) stand per 1 januari	277.038	777.038	777.038	777.038
Te verwachten stortingen	500.000	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	0	0	0	0
Te verwachten stand per 31 december	**777.038**	**777.038**	**777.038**	**777.038**

Mogelijke claims

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Mogelijk maken van transitie van medewerkers naar een plek waar zijn of haar talenten het beste tot hun recht komen.			
2.	Historische achtergrond	Gevormd met bovengenoemde doel			
3.	Soort	**Bestemmingsreserve**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2020	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	Niet bepaald
6.	Storting	Op basis van besluit Algemeen Bestuur			
7.	Onttrekking	Voor het doel van deze bestemmingsreserve			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	Als waarden gedreven organisatie toont de VRD zich een goed werkgever voor eenieder die zijn of haar talenten wenst in te zetten. De realiteit is echter ook dat niet iedereen altijd zijn plek kan vinden binnen de organisatie. In 2024 zijn de middelen voor de vorming van de voorziening RVU aan deze reserve onttrokken.			

Jaarrekening

Voorzieningen

Nummer: 0612 Financiële informatie	Naam: Voorziening Gem. Assen Uitloopschalen				
Stand per 31 december 2023					€ 5.926
Toevoeging					€
Onttrekking					€ 5.926
Stand per 31 december 2024					€ -
Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	
(Te verwachten) stand per 1 januari	-	-	-	-	
Te verwachten stortingen	-	-	-	-	
Te verwachten onttrekkingen	-	-	-	-	
Te verwachten stand per 31 december	**-**	**-**	**-**	**-**	
Mogelijke claims					

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Opvangen hogere kosten overgekomen personeel gemeente Assen			
2.	Historische achtergrond				
3.	Soort	**Voorziening**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2014	Einddatum	31-12-2024
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	0
6.	Storting	Geen stortingen			
7.	Onttrekking	Op basis van de kosten die in het kader van de voorziening gemaakt zijn			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	Door de regionalisering is gemeentelijk personeel overgegaan naar Veiligheidsregio Drenthe. De gemeente Assen heeft zich garant gesteld voor inkomstenderving van de medewerkers als gevolg van inpassing in lagere functieschalen. De gemeente Assen heeft de verplichting afgekocht door het storten van een éénmalige bijdrage. Jaarlijks zal een onttrekking uit de voorziening plaatsvinden ter compensatie van de extra personeelslasten. De hierop betrekking hebbende kosten zijn in 2024 ten laste gebracht van de voorziening			

Jaarrekening

Voorzieningen

Nummer: 0612 Financiële informatie	Naam: Voorziening FLO					
Stand per 31 december 2023					€	3.761.091
Toevoeging					€	617.530
Onttrekking					€	625.776
Stand per 31 december 2024					€	3.752.845
Verwacht verloop verdere jaren	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**		
(Te verwachten) stand per 1 januari	3.752.845	3.152.845	2.552.845	2.102.845		
Te verwachten stortingen	-	-	-	-		
Te verwachten onttrekkingen	600.000	600.000	450.000	450.000		
Te verwachten stand per 31 december	**3.152.845**	**2.552.845**	**2.102.845**	**1.652.845**		
Mogelijke claims						

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Voor de regeling voor uitkeringen ter zake van functioneel leeftijdsontslag (FLO) is een voorziening gevormd voor de verplichting per balansdatum. Deze voorziening is gebaseerd op de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting per balansdatum af te wikkelen. De verplichting wordt gewaardeerd op basis van contante waarde			
2.	Historische achtergrond	Gevormd om de verpllichtingen voorvloeiende uit de FLO te kunnen bekostigen			
3.	Soort	**Voorziening**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2018	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	2,5% basistaken
6.	Storting	Ten laste van exploitatie			
7.	Onttrekking	Op basis van de ontstane rechten FLO			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	"De totale verplichting is berekend op basis van de verwachte uitgaven in de jaren tot en met 2041. De verplichting wordt opgebouwd op basis van het aantal verstreken dienstjaren. In de opbouw van de voorziening wordt rekening gehouden met 2,46% loonindexatie. Bij de opbouw van de voorziening wordt, gebaseerd op ervaringscijfers, ervan uit gegaan dat niet alle medewerkers gebruik zullen maken van het FLO. Hoeveel personen er daadwerkelijk gebruik zullen maken van de FLO-rechten is onzeker. Voor de onderbouwing van de voorziening eind 2024 hanteren we de consistente gedragslijn. Dit heeft er toe geleidt dat wij in 2024 een dotatie aan de voorziening moesten doen van € 617.530-. "			

Jaarrekening

Voorzieningen

Nummer: 0642 Financiële informatie	Naam: Voorziening RVU				
Stand per 31 december 2023					€ -
Toevoeging					€ 136.379
Onttrekking					€ -
Stand per 31 december 2024					€ 136.379

Verwacht verloop verdere jaren	2025	2026	2027	2028
(Te verwachten) stand per 1 januari	136.379	68.190	-	-
Te verwachten stortingen	-	0	0	0
Te verwachten onttrekkingen	68.189	68190	0	0
Te verwachten stand per 31 december	68.190	-	-	-

Mogelijke claims

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Opvangen van de verplichtingen ontstaan op basis van afspraken in het kaderr van RVU			
2.	Historische achtergrond				
3.	Soort	**Voorziening**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2024	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	Niet bepaald
6.	Storting	Ten laste van exploitatie			
7.	Onttrekking	Op basis van de ontstane rechten RVU			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	In 2024 hebben 4 medewerkers van de VRD gebruik gemaakt van de regeling RVU dit levert een verplichting op. De kosten hiervan zijn opgenomen in deze voorziening .			

Jaarrekening

Voorzieningen

Nummer: 0646 Financiële informatie		Naam: Voorziening Groot Onderhoud					
Stand per 31 december 2023						€	-
Toevoeging	Op basis					€	59.236
Onttrekking						€	-
Stand per 31 december 2024						€	59.236
Verwacht verloop verdere jaren		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**		
(Te verwachten) stand per 1 januari		59.236	89.236	119.236	149.236		
Te verwachten stortingen		30.000	30.000	30.000	30.000		
Te verwachten onttrekkingen		-	-	-	-		
Te verwachten stand per 31 december		**89.236**	**119.236**	**149.236**	**179.236**		
Mogelijke claims							

Kenmerk reserve					
Nr.	**Onderwerp**	**Omschrijving**			
1.	Doel	Kosten die op basis van het MJOP nodig zijn voor het instandhouden van onze gebouwen te kunnen dekken			
2.	Historische achtergrond	Sinds 2023 zijn wij verantwoordelijk voor het beheer van de brandweerposten Eelde en vanaf 2024 Vries De voorziening is op basis van een besluit van het Algemeen Bestuur in december 2024 ingesteld			
3.	Soort	**Voorziening**		**Structureel**	
4.	Looptijd	Startdatum	2024	Einddatum	Niet bepaald
5.	Benodigd peil	Minimaal	€ 0	Maximaal	Op basis van Onderhoudsplanning
6.	Storting	Ten laste van exploitatie			
7.	Onttrekking	Op basis van het in het MJOP geplande onderhoud			
8.	Risicocalculatie	Zie algemene opmerkingen			
9.	Ontwikkelingsplanning	Zie algemene opmerkingen			
10.	Algemene opmerkingen	Voor het onderhoud van de brandweerposten Eelde en Vries is een meerjarigonderhoudsplan (MJOP) op gesteld, de hiervoor benodigde middelen zijn toegevoegd			

Jaarstukken **2024**

Crisisbeheersing, GHOR, Brandweer, Bedrijfsvoering en Financiën

Veiligheidsregio Drenthe

Veiligheidsregio Drenthe

Gemeenteraden in Drenthe

c.c. Colleges van B&W

Veiligheidsregio Drenthe
Postbus 402
9400 AK Assen
0592-324660
info@vrd.nl
www.vrd.nl

ons kenmerk	uw kenmerk	datum
U250026		3 april 2025
inlichtingen bij	telefoonnummer	email
Suzanne Roijakkers		directie@vrd.nl

onderwerp
Jaarstukken 2024 VRD

Beste gemeenteraadsleden,

In haar vergadering van 2 april 2025 heeft het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Drenthe (VRD) de concept jaarstukken 2024 vastgesteld. Graag bieden wij u deze ter informatie aan.

Terugblik
In 2024 is veel werk verzet op diverse terreinen. U lees in ons jaarverslag onder andere over de volgende resultaten:

- *Voldoende vrijwilligers werven: nu en in de toekomst*
  De VRD heeft zich aangesloten bij de landelijke campagne voor werving van brandweervrijwilligers. Dit heeft voor verschillende posten al geleid tot nieuwe aanmeldingen van brandweervrijwilligers.
- *Veiligheidsinformatie Knooppunt*
  Het team Crisisbeheersing heeft veel energie gezet op de doorontwikkeling van het Veiligheidsinformatie knooppunt (VIK). Sinds april 2024 heeft de VRD een fysieke ruimte voor het VIK. Vanuit deze ruimte biedt het VIK ondersteuning aan de gemeenten, (crisis)organisatie en haar partners.
- *Koningsdag*
  Koningsdag vond in Emmen plaats. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 in 2022 was dit gegeven nog niet bekend. Naast het feit dat het een waardevolle ervaring bood, waaruit veel is geleerd, heeft het verhoudingsgewijs ook veel capaciteit van het team crisisbeheersing en de GHOR gevraagd.
- *Regie op crisiscommunicatie*
  Er hebben meer dan 70 communicatiecollega's van de Drentse gemeenten een functieopleiding gevolgd. Daarnaast zijn er ook nieuwe crisisfunctionarissen opgeleid.
- *Zorgrisicoprofiel Noord-Nederland*
  Het zorgrisicoprofiel is door middel van samenwerking met de acute en niet-acute zorgpartners, 3Noord, het Acute Zorgnetwerk Noord-Nederland en drie GHOR-bureaus opgesteld en gereed gemaakt voor Noord-Nederland.
- *Operationele leiding onder druk*
  Er is personeelstekort ontstaan voor de operationele leiding door een tekort aan brandweerofficieren en crisisfunctionarissen. Een plan van aanpak voor de komende jaren is opgesteld, in die periode is de operationele leiding kwetsbaar.

Bestemming positief resultaat

De jaarrekening 2024 is afgesloten met een positief resultaat van € 834.000,-. Het algemeen bestuur heeft ingestemd met een voorstel om dit resultaat toe te voegen aan twee reserves te weten:

Goed werkgeverschap

€ 555.500,- wordt toegevoegd aan de reserve "Goed werkgeverschap". Het is de verwachting dat de VRD in de komende jaren te maken krijgt met bovenmatige werkgeverskosten, hiervoor zijn drie redenen:

- Te eerste betreft dit de uitvoering van de **Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)**. Uitvoering van deze regeling betekent dat in sommige gevallen medewerkers met een lange staat van dienst eerder kunnen stoppen met werken. In die gevallen betaalt de VRD een bijdrage om de vervroegde uittreding mogelijk te maken. De VRD vindt deze mogelijkheid waardevol en wil, door een storting in de reserve, budget reserveren om deze afspraken in de komende periode te kunnen maken. Verwacht wordt dat in de komende jaren 5 medewerkers hiervan gebruik gaan maken.
- Daarnaast is in de afgelopen jaren gebleken dat er meer aandacht nodig is voor de **mentale gezondheid** van onze huidige en voormalige brandweermensen. Om hen beter te kunnen begeleiden en de nodige hulp te bieden in geval van psychische klachten pagina 6/7 gerelateerd aan hun werk, is een financiële buffer nodig. Deze buffer stelt ons in staat om in te spelen op hun behoeften en bij te dragen aan een gezonde en duurzame inzet van onze brandweervrijwilligers. Verwacht wordt dat in de komende jaren 3 vrijwilligers hiervan gebruik gaan maken.
- De laatste ontwikkeling voor een storting in de reserve is het faciliteren van **mobiliteit**. Door veranderingen in het werk of door persoonlijke omstandigheden komt het voor dat medewerkers soms in de situatie komen dat ze niet goed meer passen in hun rol of bij de VRD. Niet zelden bestaat in die gevallen een drempel om een andere wending te geven aan de eigen loopbaan. De VRD biedt in die situaties graag ondersteuning om mobiliteit naar een andere werkgever mogelijk te maken. Een budget via de reserve "goed werkgeverschap" biedt hiervoor de mogelijkheid. Verwacht wordt dat in de komende jaren 3 medewerkers hiervan gebruik gaan maken.

Loon- en prijsontwikkeling

Het restant van het rekeningresultaat ad € 278.500,- wordt toegevoegd aan de reserve "Loon- en prijsontwikkeling".

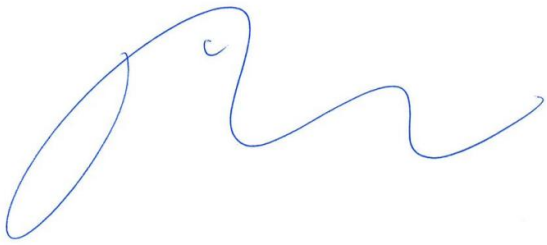
In de afronding van de jaarrekening 2024 is de reserve loon- en prijsontwikkeling deels gevuld ten laste van het jaarrekening resultaat. Op grond van de afspraken uit 'Samenwerken voor Drenthe' kunnen gemeenschappelijke regeling tot een vastgesteld maximum van 2,5% van het begrotingstotaal reserveren voor dit doel. Dit maximum groot € 1.038.325,- wordt met deze storing niet bereikt. Na toevoeging komt het saldo van de reserve uit op € 686.500,-.

Tot slot

Mochten er vragen zijn naar aanleiding van deze brief of bijgevoegde stukken, wendt u zich dan tot onze bestuursadviseur Suzanne Roijakkers.

Namens het dagelijks bestuur

Met vriendelijke groet,

Marco Out
Voorzitter

Fred Heerink
Secretaris

Ontwerpbegroting 2026

Inhoud

Inleiding 3

Maatschappelijke weerbaarheid 5

Programmaplan 6

1. Brandweerzorg 7
2. Crisisbeheersing 11
3. GHOR 14
4. Bedrijfsvoering 16

Paragrafen 20

1. Inleiding 20
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 20
3. Financiering 26
4. Verbonden Partijen 29
5. Bedrijfsvoering 30
6. Onderhoud kapitaalgoederen 31

Financiële begroting en meerjarenraming 2026-2029 32

1. Uitgangspunten begroting 32
2. Ontwikkelingen begroting 2026 32
3. Recapitulatie meerjarenraming 2026-2029 34
4. Gemeentelijke bijdragen 34
5. Geprognosticeerde balans en financiële kengetallen 35

Inleiding

De beleidsvisie 2025 – 2028 en het onderliggende risicoprofiel schetsen een beeld van de wereld om ons heen en de situatie waarin de organisatie VRD haar werk uitvoert. Deze plannen geven richting aan onze opgaven voor 2026.

Tegelijktijdig is duidelijk dat de geopolitieke spanningen vragen om een versnelling van de uitvoering van de beleidsvisie. De versterking van de maatschappelijke weerbaarheid is een belangrijk thema. Dat komt verderop terug in deze begroting.

Grote maatschappelijke ontwikkelingen met effect op VRD

Geopolitieke spanningen lopen op en de Rijksoverheid roept op tot vergroten van de weerbaarheid in de samenleving. Daarbij zijn de veiligheidsregio's een onmisbare schakel. In dit licht is de kans op bijvoorbeeld een cyberverstoring en daarmee de langdurige uitval van vitale voorzieningen in onze samenleving erg groot.

De demografische druk in Drenthe, die aanzienlijk hoger is dan het landelijke gemiddelde, legt een zware last op ons arbeidspotentieel. Door de afname van het aantal jongeren en de toename van het aantal ouderen wordt de krapte op de arbeidsmarkt verder vergroot. Dit beïnvloedt ons dagelijks werk, onze operationele capaciteit en de inzetbaarheid van vrijwilligheid.

Flexibele organisatie, maar de rek is eruit

VRD is wendbaar en flexibel in de uitvoering van haar taken. De flexibele organisatie vangt veel veranderingen zelf op. In relatie tot de stevige maatschappelijke ontwikkelingen om ons heen, is de interne organisatie van de VRD op dit moment kwetsbaar. Dat heeft verschillende oorzaken:

- *Continuïteit van de organisatie is nog niet voldoende georganiseerd*
  Meer dan voorheen moeten we bedrijfscontinuïteitsmanagement onderdeel maken van onze bedrijfsvoering. Want een grote storing, calamiteit of ramp raakt onze organisatie zelf ook. Dat betekent dat we moeten gaan zorgen voor genoeg mensen met de juiste kennis binnen onze kritische organisatieprocessen.
- *Te weinig slagkracht in operationele leiding brandweer en crisisbeheersing*
  De operationele leiding staat de komende jaren onder druk. Ervaren en opgeleide mensen hebben de organisatie verlaten, zijn of gaan met pensioen of zijn uitgevallen. De mentale druk van het vak is ook merkbaar in deze functies.
- *Dekkingsplan voor de brandweer is theoretisch voldoende*
  Als één post uitvalt doordat er onvoldoende bezetting is, of doordat de post is uitgerukt voor een ander incident, er direct langere opkomsttijden zijn vanuit de omliggende posten die moeten bijspringen.

Leeswijzer

Deze begroting kenmerkt zich door een overzichtelijk indeling: brandweerzorg, crisisbeheersing, GHOR en bedrijfsvoering. Dat lijken op het eerste gezicht vier afzonderlijke onderdelen. Er is echter een grote verwevenheid en in deze begroting is dat ook zichtbaar. De begroting schetst ontwikkelingen en beleidsvoornemens. Het dagelijkse werk van de VRD is niet allemaal in tekst terug te lezen.

Tot slot

Nieuwe dreigingen en uitdagingen leiden ertoe dat we keuzes maken in de context en dynamiek van het moment waarin deze keuzes nodig zijn. Deze context kan korte tijd later alweer heel anders zijn. We kijken daarom naar de grotere lijnen. Wij maken keuzes op het moment dat deze nodig zijn.

Maatschappelijke weerbaarheid

In december 2024 heeft het kabinet een brief gestuurd naar de Tweede Kamer en alle burgemeesters. Hierin werd geïnformeerd dat onze veiligheid en vrijheid in tijden niet zo kwetsbaar is geweest. De kans dat Nederland betrokken zal raken bij een grootschalig gewapend conflict, stijgt. Er is ook gewaarschuwd voor andere dreigingen zoals extreem weer, cyberaanvallen en risico's voor belangrijke infrastructuur. Al deze dreigingen zijn onderkend in het regionaal risicoprofiel en het zorgrisicoprofiel en hebben een plek in de meerjarenbeleidsvisie 2025-2028. Deze oproep vraagt wel om een versnelling van de uitvoering van de beleidsvisie.

Het weerbaar maken van de Drentse samenleving is een gezamenlijke inspanning, waarbij een actieve stimulerende, faciliterende en soms uitvoerende rol voor de overheid is weggelegd. Om inspanningen goed op elkaar af te stemmen en personele en financiële middelen schaars zijn, heeft het algemeen bestuur de VRD gevraagd om een plan van aanpak op te stellen. De eerste visie is om samen met gemeenten, de VRD en maatschappelijke partners een programma voor 2025 en 2026 met betrekking tot maatschappelijke weerbaarheid te maken. Dit programma moet goed aansluiten bij de bestaande structuren en netwerken in de samenleving en het *naoberschap.* Het programmamanagement zal op onderdelen binnen het programma een sturende rol, maar op het geheel vooral een gidsende rol hebben, met een actieve informatiefunctie richting bestuur en samenleving.

Het inhoudelijk vormgeven van de maatschappelijke weerbaarheid hangt samen met de thema's van het regionaal risicoprofiel en het versneld uitvoeren van speerpunten van de beleidsvisie. Om die reden zal het nodig zijn om incidenteel extra middelen beschikbaar te maken.

Programmaplan

1. Brandweerzorg

In 2026 wordt het meerjarig verandertraject ‘Programma Toekomstbestendige Brandweerzorg’ verder doorontwikkeld en uitgerold. Dit programma zorgt ervoor dat we in de toekomst goede brandweerzorg blijven leveren. We houden in dit programma expliciet rekening met een acceptabele belasting van brandweermensen en beheersbare kosten van brandweerzorg in zijn totaliteit. We bereiden ons op die manier voor op een toekomstbestendige brandweerzorg.

Verder moeten we ons blijven inspannen aan de veranderende omstandigheden en ontwikkelingen van de wereld. In de huidige tijd heerst er groeiende bezorgdheid over de snel veranderende geopolitieke wereld en de impact daarvan op VRD en haar mensen. De dynamiek van internationale relaties, conflicten en economische veranderingen kunnen directe gevolgen hebben voor de VRD. Ook de gevolgen van extreme weersomstandigheden stellen de VRD voor nieuwe uitdagingen. De noodzaak om zich aan te passen aan deze veranderende omstandigheden vereist niet alleen extra training en middelen, maar ook het blijvend actualiseren van de strategieën die worden gebruikt. Daar wordt in 2026 weer volop aan gewerkt.

Klimaatadaptatie en natuurbrandbeheersing

Klimaatverandering veroorzaakt steeds vaker weerextremen, zoals extreme droogte afgewisseld met langdurige natte periodes. Deze verandering veroorzaakt daarmee ook grotere veiligheidsrisico's. Door de stijgende temperaturen en veranderende neerslagpatronen worden veel gebieden droger, wat de kans op natuurbranden vergroot. Deze branden kunnen verwoestend zijn voor zowel de natuur als de mens. Beperking van deze risico's is vooral mogelijk door het nemen van preventieve maatregelen in de inrichting van het landschap. Vanuit het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) is subsidie toegekend om de bluswatervoorziening in de natuur uit te breiden. In 2026 zijn extra bluswatervoorzieningen in de natuur beschikbaar die kunnen worden gebruikt ten tijde van een natuurbrand. Ook wordt in 2026 de Drentse uitwerking van de landelijke visie op Natuurbrandbeheersing inclusief het bijbehorende uitvoeringsplan in uitvoering gebracht. Tot slot wordt intern samengewerkt met team crisisbeheersing op het snijvlak van deze opgave.

Investering in kennisverzameling en -overdracht

De energietransitie is van groot maatschappelijk belang, maar draagt ook specifieke veiligheidsrisico's in zich voor de samenleving en brandweer. Elektrische voertuigen, zonnepanelen en buurtbatterijen kunnen bijvoorbeeld brandgevaar opleveren als ze niet correct worden geïnstalleerd of onderhouden. Daarnaast is er een verhoogd risico op chemische branden en explosies, vooral bij het gebruik van waterstof en andere alternatieve brandstoffen. De brandweer moet zich aanpassen aan deze nieuwe risico's. De ontwikkelingen gaan alleen zo snel dat het voor de brandweer niet meer mogelijk is om zelf alle kennis en expertise te hebben. Om deskundig te kunnen blijven adviseren over nieuwe fysieke risico's in de samenleving moet VRD betrokken blijven in deze ontwikkelingen.

Samenwerken en kennisdelen is noodzakelijk. In 2026 zijn (nieuwe) kennisnetwerken beschikbaar die wij kunnen inzetten om de calamiteiten die ontstaan op een veilige manier te bestrijden. Deze kennisnetwerken gaan specifiek in 2026 van groot belang zijn. De ontwikkelingen van de afgelopen

jaren in de energietransitie en de bijkomende effecten die daaraan gekoppeld zijn, gaan in 2026 meer en meer zichtbaar worden. Het is om die reden essentieel dat we blijvend energie steken om deze kennisverzameling en -overdacht mogelijk te maken om voorbereid te zijn op de toekomst.

Krapte operationele leiding

Personeelsverloop zet in toenemende mate de bedrijfsvoering binnen de brandweer onder druk. Deze druk doet zich vooral voor bij het team vakbekwaamheid en bij de operationele leiding waar een tekort aan brandweerofficieren is ontstaan. Om deze druk op te vangen heeft de VRD een plan geformuleerd hoe de samenwerking, nieuwe instroom en aangepaste werkwijze het huidige verloop kan compenseren. Wegens beperkte beschikbaarheid van landelijke opleidingsplekken kan in 2026 een nieuwe instroom van mensen beginnen aan hun opleiding voor (hoofd) officier van dienst. Dit houdt in dat zij vanaf 2027 inzetbaar zijn. Tot die tijd blijft de inzet van operationele leiding kwetsbaar.

Programma Toekomstbestendige Brandweerzorg

In het ‘Programma Toekomstbestendige Brandweerzorg’ benoemen we vier belangrijke onderdelen:

1. De behapbare basis: Een goede balans tussen de noodzakelijke kennis en vaardigheden voor het basis brandweeroptreden en de mogelijkheden van onze brandweermensen.
2. Ondersteuning (op afstand): De mogelijkheden om deskundige kennis en vaardigheden acuut te delen.
3. Samenleving betrekken: Meer capaciteit uit de samenleving benutten.
4. Vitale brandweerposten: Een aantrekkelijke en veilige werkomgeving voor (potentiële) brandweermensen (vitale brandweerposten).

In 2026 worden de volgende stappen ondernomen:

Behapbare basis

De behapbare basis richt zich op het in balans brengen van de vakbekwaamheidslast (opgeleid worden en geoefend blijven) van brandweermensen op de posten door het takenpakket af te stemmen op de inzetpraktijk. De uniforme taakinvulling van Drentse brandweerposten verandert naar een gedifferentieerde taakinvulling met een gelijkwaardig veiligheidsniveau. In voorgaande jaren zijn al verschillende pilots uitgevoerd, zoals ‘uitrukken op maat’ en ‘hulp bij waterongevallen’, hierdoor is draagvlak gecreëerd voor deze verandering. In 2026 starten we met een pilot op het thema ‘werken op hoogte en rietkapbrandbestrijding’ waarbij deze ingewikkelde taak (die tot op heden tot het basistakenpakket behoorde) te centraliseren. Het takenpakket wordt dan belegd bij enkele posten die affiniteit hebben met deze taak. Daarnaast wordt in 2026 waarschijnlijk gestart met een nieuw concept voor de opleiding manschap. De opleiding wordt modulair, waarbij het mogelijk is om de opleiding beter af te stemmen bij de mogelijkheden van de kandidaat en de behoefte van de organisatie.

Ondersteuning (op afstand)

Samen met andere veiligheidsregio's en onze meldkamer in Noord-Nederland wordt in 2026 een eerste verkenning gemaakt voor het opzetten van een operationeel centrum voor de brandweer. Dit centrum moet gaan bijdragen aan de kwaliteit van incidentbestrijding op straat. De juiste informatie op het juiste moment aanbieden draagt bij aan de effectiviteit en veiligheid van besluitvormingsprocessen op straat. In 2026 worden de eerste contouren zichtbaar. Gelijktijdig aan de op- en inrichting van het operationeel centrum vindt het live ondersteuning bieden, dat is gestart door eerdere pilots, in 2026 al plaats. Resultaten van deze pilots worden verwerk in de verkenning van een operationeel centrum. Deze ontwikkeling kan geplaatst worden in de bredere ontwikkelen rondom kennis gedreven en informatiegericht werken. Daarom wordt er nauw samengewerkt met ontwikkelingen zoals het VIK dat speelt binnen crisisbeheersing. Het informatiegestuurd werken wordt de komende jaren binnen het VIK verder doorontwikkeld.

Drones

De inzet van drones is niet meer weg te denken uit onze wereld. Tussen 2024 en 2026 wordt middels een pilot onderzocht op welke wijze deze technologie van meerwaarde kan zijn en hoe het ons helpt inzicht bij incidenten en crisis te vergroten. In 2026 gaat de VRD door met experimenteren met digitale verkenningsmiddelen, waaronder met drones en rov's (*remotely operated vehicles*) op het water. Tegelijkertijd wordt in 2026 de pilot met betrekking tot de inzet van drones geëvalueerd. Afhankelijk van de uitkomst hiervan worden keuzes gemaakt over het structureel maken van deze taak. Dit kan effecten hebben op de begrotingen van de jaren opvolgend.

Samenleving betrekken

Brandweerposten bevinden zich vaak midden in de samenleving, wat hen een cruciale rol geeft in de gemeenschap. Ze zijn niet alleen strategisch geplaatst om snel te kunnen reageren op noodsituaties, maar fungeren ook als een herkenbaar en toegankelijk punt voor burgers. Drenthe is een landelijk gebied en kent, op brandweerkazerne Emmen na, een brandweer op basis van vrijwilligheid. Op basis van de demografie (vergrijzing) neemt het aantal potentiële brandweervrijwilligers af de komende jaren. Deze trends verschillen per post maar de algemene trend is aanwezig. Hulp vanuit de samenleving is dan ook van grote waarde binnen Drenthe. In 2026 starten we kleinschalige pilots om te onderzoeken welke vrijwillige energie er in de Drentse samenleving aanwezig is om de brandweerzorg in Drenthe te verbeteren. Op die manier wordt gekeken of we de samenleving nog beter kunnen betrekken bij de brandweerzorg in Drenthe.

Ook het omgekeerd geldt. We onderzoeken niet alleen hoe we de samenleving beter kunnen betrekken bij de brandweerzorg. Ook verkennen we in 2026 welke rol de brandweer kan hebben bij de verhoging van de maatschappelijke weerbaarheid. De posten kunnen dienen als uitvalbasis (*resilience point*) als de stroom, het water en/of internet in de Drentse samenleving is uitgevallen. Dit vraagt niet alleen iets van de huisvesting van de brandweer, maar ook van onze crisisorganisatie. Voor 2026 betekent dit dat we inzichtelijk moeten maken welke aanpassingen nodig zijn om de brandweerposten voor te bereiden op deze taak. Hierin vindt samenwerking plaats met de crisisorganisatie op het snijvlak van deze opgave.

Vitale brandweerposten

Fysieke en mentale gezondheid is belangrijk voor duurzame inzetbaarheid van brandweermensen. Vanzelfsprekend vraagt het vak een goede fysieke fitheid, maar is mentale fitheid even zo belangrijk. Mensen die zich mentaal en fysiek gezond voelen zijn beter in staat hun werk te doen. In 2025 wordt een landelijke regeling omtrent PTSS vastgesteld. Deze regeling moet worden geïmplementeerd in ons eigen beleid. Dit brengt financiële gevolgen met zich mee. In 2026 ligt er een afgerond beleid rondom mentale weerbaarheid. Ook worden in 2026 de eerste stappen gezet naar een meer passende brandweerkeuring om diversiteit binnen de brandweer te bevorderen.

Financiën Programma Brandweerzorg

		Jaarrekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programma Brandweerzorg							
Incidentbestrijding	Baten	9	6	7	7	7	7
Techniek en Logistiek	Baten	28	32	22	22	22	22
Huisvesting	Baten	83	55	59	59	59	59
MNN	Baten	65	65	65	65	65	65
Investeringen	Baten	321	119	119	119	119	119
Saldo baten	**Saldo**	**504**	**276**	**272**	**272**	**272**	**272**
Incidentbestrijding	Lasten	-10.048	-9.912	-11.334	-11.599	-11.766	-11.923
Operationele informatievoorziening	Lasten	-834	-1.033	-225	-225	-225	-225
Techniek en logistiek	Lasten	-3.246	-2.975	-3.074	-3.074	-3.074	-3.074
Vakbekwaamheid	Lasten	-4.243	-4.610	-4.252	-4.252	-4.252	-4.252
Risicobeheersing	Lasten	-2.501	-2.434	-2.552	-2.552	-2.552	-2.552
Huisvesting	Lasten	-617	-516	-531	-531	-531	-531
MNN	Lasten	-967	-847	-867	-918	-952	-987
Investeringen	Lasten	-3.432	-4.205	-4.478	-4.538	-4.598	-4.598
Saldo Lasten	**Saldo**	**-25.889**	**-26.531**	**-27.313**	**-27.689**	**-27.950**	**-28.143**
Totaal programma Brandweerzorg		**-25.384**	**-26.255**	**-27.041**	**-27.417**	**-27.678**	**-27.870**

Toelichting bij de tabel:
- De kapitaalslasten nemen toe conform eerdere afspraken.
- Door ontwikkeling van loonkosten nemen de kosten voor MMN en Incidentbestrijding toe

Hier wordt ter informatie kort opgesomd welke kosten onder de verschillende posten worden verantwoord:
- Onder Incidentbestrijding worden de kosten van de vrijwilligers en de medewerkers op de meldkamer verantwoord.
- Onder Operationele informatievoorziening zijn de kosten opgenomen voor soft- en hardware voor navigatie en paraatheidsystemen.
- Onder Techniek en logistiek staan de kosten voor het onderhoud materieel.
- Onder Vakbekwaamheid staan de kosten voor het opleiden en oefenen van het repressieve brandweerpersoneel.
- Onder Risicobeheersing worden de kosten verantwoord voor (brand)veilig leven. De kosten bestaan uit het geven van voorlichting onder meer op scholen en het voeren van campagnes, zoals de Bock-campagne.
- Onder MNN wordt ons aandeel in de kosten voor de Meldkamer Noord Nederland verantwoord.
- Onder Huisvesting worden de kosten verantwoord voor het beheer en onderhoud van de verschillende brandweerposten, voor zover dat de verantwoordelijkheid is van de VRD als gebruiker.
- Onder de Investeringen worden de kosten van vervanging van het materieel verantwoord.

2. Crisisbeheersing

De teams Crisisbeheersing en GHOR spannen zich in om rampen en crises te voorkomen, zo klein mogelijk te houden of zo snel mogelijk te beheersen. Dat doen we in nauwe samenwerking met netwerkpartners die medebepalend zijn voor de slagkracht van de VRD. Uitgangspunten van crisisbeheersing zijn een flexibel crisis opschalingsmodel, een breed crisisnetwerk en een goed voorbereide crisisorganisatie en accuraat informatiemanagement. In 2026 wordt dat verder doorontwikkeld en verstevigd.

Informatiegestuurde veiligheid

Crisisbeheersing is in de afgelopen tien jaar naar een hoger niveau getild. De versterkingsgelden BDUR hebben daar een impuls aan gegeven. We verschuiven steeds meer van reageren op grote incidenten naar een alerte signaleringsorganisatie. Op die manier kunnen we ons beter voorbereiden op risico's en dreigingen. Toch blijft een sterke responsorganisatie nodig voor onverwachte situaties. In dit proces is informatie een sleutelbegrip: juiste en betrouwbare informatie, in samenhang, ontsloten voor de crisisorganisaties van VRD, gemeenten en partners. Daarom gaan we ook in 2026 door met het versterken en doorontwikkelen van onze informatiepositie. Hierin is een grote rol voor het VIK weggelegd, omdat het zowel tijdens kort- als langdurende verstoringen en crises een rol kan spelen in de aanvulling op de informatiepositie. Deze versterking is van belang voor crises in Drenthe. Maar ook voor de samenwerking op bovenregionaal en landelijk niveau, bij dreigingen en crises die de regiogrens overschrijden. We verbinden lokale, regionale en landelijke informatiebronnen.

Er is ook een landelijk versterkingsproces om met de 25 veiligheidsregio's en landelijke partijen tot uniformiteit te komen. Dat bereiken we stap voor stap. Met beschikbare BDUR-middelen zetten we deze ontwikkeling ook in 2026 voort. De ambitie is om met 3Noord tot meer samenwerking te komen en ook de dienstverlening buiten kantoortijden te verlenen.

Krapte operationele leiding

Eerder werd het tekort aan opgeleide brandweerofficieren geduid. Ook in de multidisciplinaire piketten is het ijs dun. Hier moet de bezetting worden versterkt en moet de vijver waaruit gevist wordt, groter worden. Dat doen we door op verantwoorde wijze ook collega's met een niet traditionele achtergrond te benaderen, op te leiden en te begeleiden. Verder wordt verkend op welke manier hierin nog slimmer kan worden samengewerkt met de buurregio's (interregionale piketten). We verwachten dat de maatregelen die we in 2025 nemen in 2026 leiden tot een robuustere crisisorganisatie. In de rollen waarin dat past wordt meer ingezet op digitale nabijheid in plaats van fysieke nabijheid.

Continuïteit crisisorganisatie

Als gevolg van personeelstekort moeten we op zoek naar alternatieve oplossingen voor het bevorderen van de continuïteit van de crisisorganisatie. Interne continuïteit is onmisbaar. Dit geldt niet enkel voor de VRD, maar ook de gemeenten. In de weerbaarheidsaanpak die eerder in deze begroting benoemd is, bundelen we krachten, onverlet de eigen verantwoordelijkheden. In 2025 wordt stap voor stap duidelijk welke investeringen nodig zijn en wat er binnen de begroting(en) mogelijk is.

Klimaatadaptatie

Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor onze omgeving. Dit is onder ‘Brandweerzorg’ al aangestipt. Een groot gevolg van klimaatverandering is het toenemende risico op natuurbranden. Om ons op de gevolgen van natuurbranden voor te bereiden, werken we ook in 2026 nauw samen met de brandweer. Tezamen zetten we ons in bij het bereiken van de doelstellingen. Tot slot wordt aangesloten bij de bredere weerbaarheidsaanpak.

Evacuatieregio Drenthe

Drenthe is aangewezen als een evacuatieregio bij een (dreigende) overstroming. Dit betekent dat we ons moeten voorbereiden op het opvangen van evacués wanneer elders in het land mensen voor het water op de vlucht moeten. Er worden in 2025 en 2026 plannen gemaakt om Drenthe hierop voor te bereiden. We leggen een relatie met de uitvoering van de weerbaarheidsopgave. We gaan verder werken aan het doel om zo snel mogelijk een callcenter actief te hebben die vraag en aanbod van tijdelijke woonruimte bij elkaar brengt. Daarnaast denken we samen met gemeenten na over een netwerk van locaties waarvan de bewoners weten dat zij daar hulp kunnen vragen of aanbieden (*resilience points*).

Uniform Kwaliteitsniveau voor Bevolkingszorg

Het landelijk opgestelde Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB) is leidend voor Drenthe. Dat is ook vastgesteld door het algemeen bestuur. Drenthe haakt aan op deze landelijk ontwikkelingen en kent binnen crisisbeheersing haar eigen project. In 2026 wordt het regionaal projectplan UKB geïmplementeerd bij de Drentse gemeenten.

Geen prioriteit voor internationale samenwerking

Drenthe is een grensregio. Dat betekent dat er samen met aangrenzende, Duitse regio’s een wederzijdse verantwoordelijkheid is ten aanzien van gezondheid en veiligheid tijdens incidenten en crises. Internationale samenwerking is eerder als aandachtspunt voor de toekomst genoteerd. Toch concluderen we dat dit onderwerp, door onvoldoende capaciteit in tijd en menskracht, geen prioriteit krijgt. De operationele samenwerking die we momenteel hebben met Duitse hulpdiensten blijft onverminderd bestaan.

Financiën Programma Crisisbeheersing

		Jaarrekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programma Crisisbeheersing							
Crisisbeheersing	Baten	1.635	1.522	2.056	2.056	2.056	2.056
Saldo baten	**Saldo**	**1.635**	**1.522**	**2.056**	**2.056**	**2.056**	**2.056**
Crisisbeheersing	Lasten	-2.266	-2.154	-2.380	-2.380	-2.380	-2.380
Saldo lasten	**Saldo**	**-2.266**	**-2.154**	**-2.380**	**-2.380**	**-2.380**	**-2.380**
Totaal programma Crisisbeheersing		**-632**	**-633**	**-325**	**-325**	**-325**	**-325**

Hier wordt ter informatie kort opgesomd welke kosten onder de verschillende posten worden verantwoord:

- Onder het programma Crisisbeheersing worden de kosten verantwoord voor het in stand houden van de Drentse crisisorganisatie. Bijvoorbeeld de kosten voor de zelftest en oefenen in de veiligheidsketen.
- De van het Rijk ontvangen middelen voor de Versterking Crisisbeheersing.

3. GHOR

Zorgcontinuïteit in de keten

Het zorglandschap verandert en staat onder druk. Er is sprake van dubbele vergrijzing, mensen worden ouder en dat gaat gepaard met een toenemende zorgvraag in onze samenleving. Daarnaast is er sprake van een krimpende arbeidsmarkt. Het tekort in de zorg loopt verder op. Veel zorg verplaatst zich van de intramurale zorginstelling richting de eigen leefomgeving. Dit maakt de zorg kwetsbaar en meer complex om in beeld te krijgen. De toegang tot de zorg is niet langer vanzelfsprekend. Deze ontwikkelingen op zichzelf zorgen voor grote uitdagingen voor de continuïteit in de zorgketen. Een crisis of verstoring daarbovenop maakt dat de keten acuut onder druk komt te staan.

In deze groter wordende opgaven en met de beperkte capaciteit die we beschikbaar hebben, investeren we verder in de crisispreparatie van de zorg. Daarbij is samenwerken in het netwerk en in Noord-Nederland cruciaal. Om beter voorbereid te zijn op een crisis of verstoring in de zorg, gaan we in 2026 investeren in een programma om de veerkracht van de niet-acute zorg te bevorderen, ondersteunen en in beeld te krijgen. Dit programma bestaat uit de volgende aspecten, te weten:

1. Scholing en bewustwording met praktische trainingen en scenario oefeningen;
2. Ondersteuning met hulpmiddelen zoals crisisprotocollen en checklists;
3. Onderlinge samenwerking en netwerken bijvoorbeeld door VVT kennisdagen Noord-Nederland;
4. Informatiemanagement door het verbinden van kleine zorgaanbieders met centrale informatiekanalen voor actuele crisissituaties;
5. Rolverduidelijking waarin er zorg is voor heldere afspraken over de verwachtingen, taken en verantwoordelijkheden van de GHOR en ‘kleine’ zorgaanbieders.

Ook werken we in 2026 aan een netwerk, waarin de acute zorginstellingen worden verbonden met de kleinere niet-acute zorginstellingen om de samenwerking onderling te versterken. Dit komt ten goede aan de weerbaarheid van de gehele gezondheidsinfrastructuur.

De GHOR levert vanuit geneeskundig perspectief ook input op het plan van aanpak met betrekking tot het vergroten van maatschappelijke weerbaarheid. Dit vraagt om een goede samenwerking binnen de keten. In het actuele zorgrisicoprofiel is ‘Weerbaarheid’ en de voorbereiding op verschillende crisis typen een belangrijk thema. Samen met de ketenpartners uit de acute- en niet-acute zorg worden de verschillende crisis scenario’s doorleefd, doorontwikkeld en voorbereid. Tot slot blijven we continu monitoren op knelpunten rondom de continuïteit binnen de zorgketen. We signaleren knelpunten en adresseren deze.

In 2026 werken we verder aan de doorontwikkeling op het gebied van informatievoorziening, netcentrisch werken en data-gestuurd werken, zodat er tijdens een crisis sprake is van een goede informatievoorziening van de zorgketen richting het Algemeen Bestuur.

Tot slot adviseren we proactief en kwalitatief gemeenten bij evenementen en complexe aanvragen binnen de omgevingswet op het gebied van omgevingsveiligheid.

Financiën Programma GHOR

		Jaarrekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programma GHOR							
GHOR	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo baten	**Saldo**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
GHOR	Lasten	-1.469	-1.566	-1.605	-1.669	-1.721	-1.774
Saldo lasten	**Saldo**	**-1.469**	**-1.566**	**-1.605**	**-1.669**	**-1.721**	**-1.774**
Totaal programma GHOR		**-1.469**	**-1.566**	**-1.605**	**-1.669**	**-1.721**	**-1.774**

Toelichting bij de tabel:
- Door ontwikkeling van loonkosten nemen de kosten voor de GHOR toe.

Hier wordt ter informatie kort opgesomd welke kosten onder de verschillende posten worden verantwoord:

- Onder de GHOR staan de kosten voor de dienstverleningsovereenkomst met de GGD.

4. Bedrijfsvoering

Robuuste organisatie

De hedendaagse ontwikkelingen vragen om een weerbare en veerkrachtige samenleving. Wij kunnen de samenleving alleen ondersteunen als ook wijzelf weerbaar en veerkrachtig zijn. Dit vraagt om een robuuste organisatie. Dit is een organisatie die bestand is tegen onverwachte crises en verstoringen. Het heeft voldoende buffers en flexibiliteit ingebouwd om te reageren op crises en verstoringen en is in staat daarna de draad zo snel mogelijk weer op te pakken. In een wereld die voortdurend verandert door technologische vooruitgang, geopolitieke verschuivingen en klimaatveranderingen, is het belangrijk om een robuuste organisatie te blijven. Dit is een constante uitdaging. Het vraagt om continu mee te bewegen met de ontwikkelingen op de wereld en gebruikte strategieën blijvend te evalueren en aan te passen. Voor 2026 betekent dit het volgende:

Weerbare organisatie

Voor Drenthe staan we paraat met de brandweer en de crisisorganisatie om te zorgen dat de continuïteit van de samenleving zo weinig mogelijk verstoord wordt. Hiervoor is het belangrijk dat de VRD onder alle omstandigheden door kan gaan. Door bedrijfscontinuïteitsmanagement onderdeel te maken van onze bedrijfsvoering zorgen we ervoor dat als het licht in Drenthe uitvalt, het bij de VRD blijft branden.

Dat betekent dat we moeten gaan zorgen voor genoeg mensen met de juiste kennis binnen onze kritische organisatieprocessen. En dat we ook op zo'n kritisch moment toegang houden tot belangrijke informatie. Het waarborgen van betrouwbare en veilige data-infrastructuren en het verbeteren van de datakwaliteit zijn dan ook essentiële onderdelen van onze strategie. Een weerbare en veerkrachtige organisatie vereist een goed doordacht crisismanagementplan en interne continuïteitsplannen. In 2026 gaan de VRD en GGD door met het verder prepareren van de eigen bedrijfscontinuïteitsplannen. We maken plannen up-to-date en beoefenen ze.

Arbeidsmarkt

De demografische druk in Drenthe, die aanzienlijk hoger is dan het landelijke gemiddelde, legt een zware last op ons arbeidspotentieel. Dit beïnvloedt ons dagelijks werk, onze operationele capaciteit en de inzetbaarheid van vrijwilligheid. De huidige schaarste vraagt dan ook om andere keuzes en een andere *mindset*.

We hebben inzicht in de kwaliteiten en ontwikkelwensen van onze medewerkers. We hebben helder waar ontwikkelpotentieel aanwezig is, waardoor we talenten gericht kunnen inzetten op de plekken waar dat het meest nodig is. Het inzetten van medewerkers op verschillende functies en het onderling overnemen van werkzaamheden vermindert onze kwetsbaarheid en versterkt de robuustheid van onze organisatie. We doen dit bijvoorbeeld in het loopbaantraject voor centralisten van de Meldkamer Noord-Nederland (MNN). Zij krijgen de mogelijkheid om via een stage binnen de VRD werkervaring op te doen binnen een andere functie. Als zij uiteindelijk willen doorstromen, worden de kennis en talenten van de centralist ingezet daar waar dat op dat moment het beste past, binnen de eigen organisatie.

Toch is het niet meer mogelijk om alles zelf intern op te vangen. Daarom moeten we voor de invulling van kwetsbare functies actief de samenwerking opzoeken met andere partijen buiten de organisatie. Ook is aantrekken van jong talent een prioriteit. Een goed opgezet traineeprogramma is van belang om nieuw potentieel te werven en toekomstige functies binnen de organisatie in te vullen. Tot slot maken we gebruik van nieuwe technologische ontwikkelingen, zoals AI, om te onderzoeken of onder andere repetitieve taken geautomatiseerd kunnen worden. Dit helpt niet alleen om efficiënter te werken. Het verlicht ook de werkdruk.

Kennisgedreven werken

Kennisgedreven werken betekent simpelweg dat we op een systematische manier data verzamelen, beheren, analyseren, interpreteren en gebruiken om te leren, verbeteren en beslissingen te nemen. Hierdoor krijgt kennis en informatie uit data een nadrukkelijkere plek naast kennis uit ervaring of statische informatiebronnen.

Kennisgedreven werken is in de tegenwoordige tijd onmisbaar om effectief en efficiënt te opereren. Door beslissingen te baseren op data en opgedane ervaringen, zijn we in staat om trends en patronen te identificeren, beter geïnformeerde keuzes te maken en up-to-date blijven in een snel veranderende wereld. We maken op deze manier het werk van bijvoorbeeld de brandweer meer behapbaar, door kennis en informatie op de juiste manier beschikbaar te stellen (ondersteuning op afstand). De informatiepositie ondersteunt niet enkel de brandweer, maar ook tijdens andere crises of ongeregeldheden is het mogelijk live ondersteuning te bieden. Door gebruik te maken van data en informatie kunnen hulpdiensten beter inschatten wat er nodig is en sneller en effectiever reageren. We veranderen hiermee van een doe-organisatie naar een meer kennis- en adviesorganisatie. In 2026 gaan we verder met het doorontwikkelen van het kennisgedreven werken. We maken daarbij gebruik van nieuwe technologieën, zoals AI.

Toekomstgericht werkgeverschap

Het realiseren van een robuuste organisatie is niet mogelijk zonder te investeren in toekomstgericht werkgeverschap. Het voortdurend investeren in eigen medewerkers is belangrijk. Op die manier beschikken zij namelijk over de nieuwste vaardigheden en kennis om effectief te reageren op verstoringen en crises. Daarnaast richt toekomstgericht werkgeverschap zich op het bevorderen van een inclusieve en flexibele werkomgeving. In 2026 worden de volgende lijnen uitgezet voor de doorontwikkeling van toekomstgericht werkgeverschap:

Weerbare werknemers

Een weerbare organisatie functioneert niet zonder weerbare werknemers. Een weerbare werknemer is in staat om effectief om te gaan met stress, veranderingen en tegenslagen, zowel op het werk als in hun privéleven. Dit omvat het ontwikkelen van veerkracht. Dit betekent dat ze kunnen terugveren na negatieve gebeurtenissen en zich kunnen aanpassen aan onverwachte omstandigheden. De VRD heeft in 2026 blijvend aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van werknemers, het bevorderen van een ondersteunende werkomgeving en het versterken van mentale veerkracht. Mede door het vergroten van de interne veerkracht van werknemers zijn we in tijden van crises, (natuur)rampen of andere verstoringen in staat als organisatie overeind te blijven.

Veranderd vakmanschap

Vakmanschap betekent dat wij werk leveren van hoge kwaliteit. Hier hechten wij grote waarde aan. Blijven investeren in de ontwikkeling van het vakmanschap van onze huidige medewerkers is belangrijk. Dit omvat zowel vakinhoudelijke opleidingen als het versterken van toekomstgerichte (digitale) vaardigheden. Het stimuleert enerzijds de persoonlijke en professionele groei. Anderzijds zijn zij in staat om bij te blijven met de huidige technologische ontwikkelingen. Deze investeringen zorgen ervoor dat medewerkers hun bijdrage aan de organisatie kunnen blijven leveren en breder inzetbaar worden.

Huisvesting

Onze huisvesting is onderdeel van de samenleving. Wij bieden een werkomgeving die bijdraagt aan de inzet voor een veilige leefomgeving. Het gebruik van huisvesting is de afgelopen jaren veranderd. Dit betekent iets voor de huisvestingstrategieën. We volgen daarin de behoeftes van de organisatie, medewerkers en ketenpartners. De huisvesting is waar mogelijk flexibel en faciliteert hiermee de wendbare netwerkorganisatie. Het kan voor toekomstgebruik ook betekenen dat er bepaalde aanpassingen en/of keuzes worden gemaakt die van invloed zijn op hoe de huisvesting is georganiseerd. Dit wordt samen met de GDD verkend en uitgevoerd.

Verder is in 2025 bestuurlijk gesproken over de huisvesting van de brandweer en is er een nieuwe visie ‘huisvesting brandweer Drenthe’ vastgesteld. In 2026 werken we deze visie verder uit. Gezien de complexiteit van dit vraagstuk wordt samen met de Drentse gemeenten gewerkt aan het concretiseren van de doelen voor de komende jaren.

Duurzaamheid

Naast het feit dat klimaatverandering effect heeft op de hulpverleningstaken van de VRD, heeft de VRD als overheidsinstelling ook een maatschappelijke rol en voorbeeldfunctie naar de samenleving. Duurzaamheidsbeleid gaat verder dan maatregelen op het gebied van huisvesting en mobiliteit. De VRD heeft daarom voor duurzaamheid een programmaplan opgesteld ‘Duurzaamheid 2025-2030’. In dit programma staat als uitgangspunt dat in 2030 duurzaam denken en handelen bij de VRD vanzelfsprekend is. In 2026 is het vanzelfsprekend om duurzaamheid mee te nemen in de keuzes die we maken en in onze manier van werken. Waar het in het verleden een vraag was of iets duurzaam was, is in 2026 duurzaamheid een standaardonderdeel in alle keuzes die worden gemaakt binnen de VRD en GGD.

Financiën Programma Bedrijfsvoering

		Jaarrekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programma Bedrijfsvoering							
ICT	Baten	225	225	225	225	225	225
Organisatie	Baten	456	1.138	1.147	1.147	1.147	1.147
Huisvesting	Baten	937	1.004	949	949	949	949
Personeel	Baten	165	0	0	0	0	0
Saldo baten	**Saldo**	**1.783**	**2.366**	**2.321**	**2.321**	**2.321**	**2.321**
ICT	Lasten	-1.683	-2.007	-2.076	-2.076	-2.076	-2.076
Organisatie	Lasten	-5.363	-6.326	-7.168	-7.168	-7.168	-7.168
Huisvesting	Lasten	-1.902	-1.986	-1.970	-1.970	-1.970	-1.970
Personeel	Lasten	-2.756	-933	-1.037	-1.037	-1.037	-1.037
Saldo lasten	**Saldo**	**-11.705**	**-11.253**	**-12.250**	**-12.250**	**-12.250**	**-12.250**
Totaal programma Bedrijfsvoering		**-9.923**	**-8.887**	**-9.929**	**-9.929**	**-9.929**	**-9.929**

Hier wordt ter informatie kort opgesomd welke kosten onder de verschillende posten worden verantwoord:

- Onder de kosten van ICT worden de kosten verstaan voor het beheer, onderhoud en vervanging van de informatiesystemen.
- Onder Organisatiekosten zijn de facilitaire kosten, landelijke contributies, kosten salaris- en financieel systeem verantwoord.
- Onder Investeringen staan de kosten van automatisering hardware.
- Onder Personeel worden de overige personeelskosten verantwoord.

Financiële en algemene dekkingsmiddelen

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de dekkingsmiddelen die de VRD ter beschikking staan voor de uitvoering van de taken. Het betreft hier de gemeentelijke- en de rijksbijdrage. Onder de post overige kosten is opgenomen de nog aan producten toe te wijzen compensatie voor prijsontwikkeling.

		Jaarrekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Dekkingsbronnen							
Gemeentelijke bijdrage	Baten	31.578	33.583	33.973	36.183	37.693	39.093
Bdur	Baten	6.182	5.836	6.110	6.110	6.110	6.110
Overige inkomsten	Baten	434		707	707	707	707
Saldo baten	**Saldo**	**38.194**	**39.419**	**40.790**	**43.000**	**44.510**	**45.910**
Overige kosten	Lasten	-88	-1.861	-1.139	-2.909	-4.105	-5.259
Heffing vennootschapsbelasting	Lasten	0	0	0			
Onvoorzien	Lasten	0	0	0			
Saldo lasten	**Saldo**	**-88**	**-1.861**	**-1.139**	**-2.909**	**-4.105**	**-5.259**
Totaal aan dekkingsbronnen		**38.106**	**37.558**	**39.651**	**40.091**	**40.405**	**40.651**
Resultaat voor bestemming		**699**	**218**	**752**	**752**	**752**	**752**
Mutatie reserves	L/B	135	-218	-752	-752	-752	-752
Resultaat na bestemming		**834**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting bij de tabel:

- De gemeentelijke bijdrage neemt toe op basis van loon- en prijsstijgingen.
- De post overige kosten zoals hierboven aangegeven bevat de nog niet verdeelde middelen voor loon- en prijsontwikkeling.

Paragrafen

1. Inleiding

De van toepassing zijnde paragrafen op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording voor de VRD zijn:

- Weerstandvermogen en risicobeheersing
- Financiering
- Verbonden partijen
- Bedrijfsvoering
- Onderhoud kapitaalsgoederen

De paragrafen Grondbeleid en Lokale heffingen zijn niet van toepassing voor de VRD.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de relatie aan tussen de risico's waar geen maatregelen voor zijn getroffen en de weerstandscapaciteit die de gemeenschappelijke regeling heeft om de niet begrote kosten op te vangen.

De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is als volgt opgebouwd:

- Risicobeleid
- Weerstandscapaciteit
- Risico-inventarisatie per 31 december 2024
- Weerstandspositie
- Kengetallen

2.1 Risicobeleid

De werkgroep GRIP op GR-en, bestaande uit Drentse griffiers en VDG-bestuur, heeft de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen, worden ten aanzien van de weerstandsparagraaf de volgende werkafspraken gemaakt:

1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling.
2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijk regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers.
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar.
4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Hiervoor doet het DB van de gemeenschappelijke regeling een gemotiveerd voorstel aan het algemeen bestuur.
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

De Veiligheidsregio Drenthe heeft deze afspraken in zijn geheel overgenomen en uitgevoerd.

2.2 Weerstandscapaciteit

Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit mag op basis van de richtlijnen van het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) alleen de Algemene Reserve worden meegenomen.

De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate de VRD in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe" heeft de Algemene Reserve van de VRD een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen.

De VRD heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen. De hoogte van de reserve loon- en prijsontwikkelingen bedraagt maximaal 2,5% van de totale begrote lasten, zijnde 2,5% van € 41.759.605 = € 1.043.990.

In onderstaande tabel is de stand van de reserves voor resultaatbestemming 2024 weergegeven:

Bestemmingsreserves	Eindbalans 31-dec-23	Resultaat Bestemming (besluit AB)	Beginbalans 1-jan-24	Toevoeging	Onttrekking	Eindbalans 31-dec-24
Reserve loon- en prijsontwikkeling	0	408.000	408.000	0	0	408.000
Reserve Versterking Crisisbeheersing	429.000	271.000	700.000	86.523	0	786.523
Reserve Rampenpot	250.459	0	250.459	0	0	250.459
Reserve Nieuw leren	50.626	0	50.626	0	-50.626	0
Reserve Versterking VRD-begroting 2023	84.231	0	84.231	0	-38.468	45.763
Reserve LMS	500.000	0	500.000	0	0	500.000
Reserve Goed Werkgeverschap	409.907	0	409.907	3.510	-136.379	277.038
Saldo bestemmingsreserves	**1.724.223**	**679.000**	**2.403.223**	**90.033**	**-225.473**	**2.267.783**

2.3 Risico-inventarisatie per 31 december 2024

Risico	Risicokans	Impact	Bedrag
Algemeen			
Klimaateffecten	zeer groot	zeer groot	1.125.000
Beschikbaarheid en prijs van energie	gemiddeld	groot	375.000
Arbeidsmarktproblematiek	groot	groot	525.000
Financieel/economisch			
Loonontwikkelingen boven compensatie	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Prijsontwikkelingen boven compensatie	gemiddeld	gemiddeld	150.000
Onverwachte ontwikkeling groot brandweermaterieel	zeer groot	groot	675.000
Rentebeeld Europese Centrale Bank (ECB)	klein	groot	225.000
Huisvesting			
Ontwikkelingen huisvesting	gemiddeld	gemiddeld	150.000
ICT en informatievoorziening			
Digitale verstoring/Cybercrime	groot	groot	525.000
Brandweer			
Verstoring van het huidige opleiding- en oefenensysteem	gemiddeld	groot	375.000
Niet gedekte risico's voor de brandweermensen	groot	groot	525.000
Totaal risico's			**4.800.000**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor de VRD kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een bedrag van € 4.800.000. Bij het inventariseren van de risico's hebben wij het voorzichtigheidsprincipe in acht genomen. Dit betekent dat wij rekening houden met alle mogelijke risico's op balansdatum. Risico's doen zich normaal gesproken niet gelijktijdig voor.

Risico's algemeen

Klimaateffecten

De ontwikkelingen in het klimaat hebben invloed op de primaire processen van de brandweer. Het risico op grotere calamiteiten als gevolg van klimaatontwikkelingen neemt toe, wat zorgt voor extra inzet van vrijwilligers en middelen. Langdurige inzet heeft effect op de inzetbaarheid van personeel en de continuïteit van de operationele leiding. Deze staan al onderdruk en komen hierdoor verder onder druk te staan. Bij de inzet van de brandweer op deze grotere calamiteiten staat daarnaast het reguliere proces onder druk.

Beschikbaarheid en prijs van energie

De gas- en elektriciteitsprijzen zijn de afgelopen tijd gestabiliseerd. De energiemarkt wordt nog steeds beïnvloed door diverse externe factoren zoals geopolitieke spanningen, klimaatverandering en de wereldwijde vraag naar energie. Dit heeft effect op de beschikbaarheid van gas en elektriciteit.

Daarnaast is het belangrijk om rekening te houden met de wereldwijde ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen en de overgang naar een duurzamer energiesysteem. Dit kan op lange termijn stabiliteit brengen, maar in de overgangsperiode kan het ook leiden tot fluctuaties in de prijzen van traditionele energiebronnen, zoals gas en andere brandstoffen.

Arbeidsmarktproblematiek

In de huidige arbeidsmarkt zien we steeds vaker uitdagingen bij het invullen van vacatures, doordat het beschikbare potentieel blijft afnemen. Dit vergroot het risico dat onze dienstverlening onder druk komt te staan wanneer we niet tijdig de juiste mensen op de juiste plek krijgen. De effecten hiervan zijn inmiddels merkbaar, met stijgende kosten voor werving, inhuur en langere inwerkperiodes. Dit vraagt om meer creativiteit en aanpassingen binnen onze organisatie om wendbaar te blijven en de continuïteit van onze dienstverlening te waarborgen.

Risico's financieel/economisch

Loonontwikkelingen boven compensatie

De bestemmingsreserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe". Voor de loonontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers. De stand van de bestemmingsreserve per 31 december 2024 is € 408.000. Als de werkelijke loonontwikkeling hoger zijn dan de meegegeven compensatie ontstaat er een tekort, de reserve is dan de eerste opvang.

Prijsontwikkelingen boven compensatie

De bestemmingsreserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe". Voor de prijsontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers. In de begroting 2024 is de meegekregen compensatie van de gemeenten voor prijsontwikkelingen verwerkt. Hogere prijsontwikkeling door inflatoire ontwikkelingen zoals zich de laatste jaren in de markt hebben voorgedaan kunnen leiden tot hogere kosten. Als deze kosten hoger zijn dan de ontvangen compensatie wordt een beroep gedaan op de reserve loon- en prijsontwikkelingen.

Onverwachte ontwikkelingen groot brandweermaterieel

Ten aanzien van het groot brandweermaterieel worden we meer en meer geconfronteerd met ontwikkelingen waarop niet te sturen is. Hieronder vallen de aanbestedingstrajecten die veelal langer duren dan verwacht. Om het vervangende materieel langer in stand te houden worden daardoor extra kosten gemaakt. Ook snelle veranderingen op technisch vlak spelen hier een rol, meestal leiden deze ontwikkelingen tot een hogere vervangingsprijs.

Rentebeleid Europese Centrale Bank (ECB)

In 2024 lijken de effecten van het rentebeleid van de ECB enigszins te stabiliseren. Hoewel de renteverhogingen in 2023 bedoeld waren om de hoge inflatie te beteugelen, tonen de recente ontwikkelingen een gematigder rentestijging, waardoor het risico op sterk oplopende rentekosten kleiner is geworden. Desondanks blijft er een risico bestaan dat stijgende prijzen effect hebben op onze financieringsbehoefte en leiden tot een toename van onze leningenportefeuille. Het blijft daarom essentieel om zorgvuldig te monitoren en onze financiële strategie hierin te laten meebewegen.

Risico’s huisvesting

Ontwikkelingen huisvesting

Onze huisvesting is een cruciale factor voor onze bedrijfsvoering. Het gebouw aan de Mien-Ruysweg vertoont steeds vaker tekenen van overbelasting en onderhoudsachterstand. Deze risico’s benadrukken de noodzaak van een duurzame huisvestingsstrategie om operationele verstoringen en oplopende kosten te voorkomen. Daarnaast lopen wij risico’s bij stagnatie in de bouw van nieuwe kazernes. Dit kan leiden tot hogere kosten voor het langer in stand houden van bestaande locaties of het huren van tijdelijke voorzieningen voor materieel.

Risico’s ICT en informatievoorziening

Digitale verstoring/Cybercrime

De snelle ontwikkelingen in ICT bieden kansen, maar vergroten ook de risico’s van digitale verstoringen en cybercrime. Onze toenemende afhankelijkheid van digitale systemen maakt ons kwetsbaar voor incidenten zoals stroomuitval, hacking of datadiefstal. Dergelijke verstoringen kunnen grote gevolgen hebben voor onze primaire processen, vooral voor de continuïteit van de acute hulpverlening. Het blijft essentieel om te investeren in cyberbeveiliging, back-upsystemen en crisisplannen om de impact van digitale dreigingen te minimaliseren.

Risico’s brandweer

Verstoring van het huidige opleiding- en oefensysteem

De maatschappelijke trend dat mensen zich steeds minder lang binden is ook bij vrijwilligers te merken: zij nemen eerder afscheid van de organisatie. Dit brengt het risico met zich mee dat er een tekort ontstaat aan geschoolde en geoefende vrijwilligers. Om voldoende brandweermensen beschikbaar te hebben voor de primaire taken van de organisatie moeten hogere kosten worden gemaakt voor opleiden en oefenen. Het aanbod van scholing, door BON en NIPV, staat onder druk waardoor niet alle rollen tijdig ingevuld kunnen worden.

Niet gedekte risico's voor de brandweermensen

Het werk voor de brandweer brengt inherente risico's met zich mee, waarbij de vraag blijft of deze voldoende zijn afgedekt binnen de huidige afspraken. Beroep gerelateerde ziekten, zoals langdurige blootstelling aan gevaarlijke stoffen en de impact van fysieke en mentale belasting, vormen een groeiende zorg. Dit vraagt om voortdurende aandacht voor preventieve maatregelen, passende vergoedingen en beleid dat inspeelt op nieuwe inzichten rondom beroepsrisico's en gezondheidsschade.

2.4 Weerstandspositie

De weerstandspositie wordt uitgedrukt in een ratio. Deze ratio wordt, overeenkomstig de regels in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) berekend door het aanwezige weerstandsvermogen te delen door de financiële totaalwaardering van de risico's.

Het Nederlands Instituut voor Risicomanagement (NARIS) heeft een beoordelingsmatrix opgesteld om de weerstandsratio te kunnen kwalificeren.

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,4 - 2	Ruim voldoende
1 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende

Door het ontbreken van weerstandsvermogen bij de VRD is de ratio voor de VRD 0. De VRD is onvoldoende in staat om de mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van deze risico's een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit.

Gemeente	Benodigd weerstandsvermogen
Aa en Hunze	274.599
Assen	569.290
Borger-Odoorn	259.615
Coevorden	383.008
Emmen	1.213.309
Hoogeveen	462.001
Meppel	289.469
Midden Drenthe	340.467
Noordenveld	281.597
Tynaarlo	277.619
Westerveld	214.382
De Wolden	234.644
Totaal	**4.800.000**

2.5 Kengetallen

De BBV schrijft een verplichte set van vijf financiële kengetallen voor. De kengetallen grondexploitatie en belastingcapaciteit zijn niet van toepassing op de VRD. Naast het opnemen van deze kengetallen vindt ook een beoordeling plaats van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Door middel van de genoemde kengetallen wordt 'de structureel en reëel sluitende begroting' onderbouwd. Hierna volgt een overzicht van de kengetallen.

Om een beeld te krijgen van de financiële positie van de VRD zijn vier voor ons verplichte toepasbare financiële kengetallen ontwikkeld:

1. netto schuldquote
2. solvabiliteit
3. taakvelden
4. structurele exploitatieruimte

Netto schuldquote/ Netto schuldquote gecorrigeerd

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de VRD ten opzichte van de totale inkomsten en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

	2026	**2027**
Langlopende schulden	23.220.557	19.591.757
Kortlopende schulden	4.107.227	6.170.257
Financiele activa	2.369	1.468
Vorderingen	1.677.324	1.677.324
Liquide middelen	250.000	250.000
Subtotaal	**29.257.477**	**27.690.807**
Totale baten	-45.438.563	-47.648.563
Netto schuldquote	**-55,9%**	**-50,0%**

	2026	**2025**
Langlopende schulden	23.220.557	19.591.757
Kortlopende schulden	4.107.227	6.170.257
Vorderingen	1.677.324	1.677.324
Liquide middelen	250.000	250.000
Subtotaal	**29.255.108**	**27.689.338**
Totale baten	-45.438.563	-47.648.563
Netto schuldquote gecorrigeerd	**-55,9%**	**-50,0%**

De VNG heeft als richtlijn een norm van maximaal 130% voor de schuldquote. Daar blijft de VRD ruim onder.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de VRD in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid.

Solvabiliteitsratio	
2026	9,0
2027	10,9
2028	9,7
2029	9,7

Structurele exploitatieruimte

In de begroting 2026 en volgende jaren wordt een storting gedaan in de reserves. De structurele exploitatieruimte is daarom in 2026 positief.

Structurele exploitatieruimte	
2026	1,84%
2027	1,75%
2028	1,69%
2029	1,64%

3. Financiering

3.1 Wet fido

Het Rijk stelt regels aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal beheren. Die regels staan in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). Hoeveel geld gemeenten en provincies mogen lenen, is afhankelijk van de hoogte van de begroting. De kasgeldlimiet bepaalt hoeveel geld ze mogen lenen voor een periode van maximaal 1 jaar. De renterisiconorm schrijft voor hoeveel maximaal geleend mag worden voor een periode langer dan 1 jaar. Gemeenten en provincies mogen liquide middelen aanhouden bij de schatkist (schatkistbankieren).

3.2 Renterisico kort en langlopende financiering

Kasgeldlimiet

De door het Rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten van de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de gemiddelde korte schuld tot 8,2% van de totale lasten (€ 45.450.000,-) van de programmabegroting. Voor 2026 bedraagt de limiet € 3,726 miljoen. In de onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van de voor de komende jaren weergeven. Uitgaande van de geldende limieten zal in 2027 worden overgegaan tot het aantrekken van een nieuwe langlopende lening.

	Berekening kasgeldlimiet (bedrag * € 1.000)	2026	2027	2028	2029
1	*Toegestane kasgeldlimiet*				
	* In procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
	* In bedrag	-3.726	-3.907	-4.031	-4.146
2	Omvang vlottende schuld				
3	Vlottende middelen	6.170	1.840	4.762	7.827
	Toets kasgeldlimiet				
4	Totaal netto vlottende schuld	6.170	1.840	4.762	7.827
	Toegestane kasgeldlimiet	-3.726	-3.907	-4.031	-4.146
	Ruimte	**2.444**	**-2.067**	**731**	**3.681**

	Berekening kasgeldlimiet (bedrag * € 1.000)	2026 1e kwartaal	2026 2e kwartaal	2026 3e kwartaal	2026 4e kwartaal
1	*Toegestane kasgeldlimiet*				
	* In procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
	* In bedrag	-3.694	-3.700	-3.716	-3.726
2	Omvang vlottende schuld				
3	Vlottende middelen	4.107	4.622	5.137	6.170
	Toets kasgeldlimiet				
4	Totaal netto vlottende schuld	4.107	4.622	5.137	6.170
	Toegestane kasgeldlimiet	-3.694	-3.700	-3.716	-3.726
	Ruimte	**413**	**922**	**1.421**	**2.444**

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijd van de kapitaalmarktleningen (looptijd lening > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moeten worden aangepast. Het Rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Voor de VRD komt het neer op een bedrag van € 9,1 miljoen. Het renterisico is gelijk aan de jaarlijkse aflossing op de langlopende leningen voor de VRD € 3,6 miljoen. Hierdoor blijft de VRD binnen de berekende norm.

Kasstroom/Emu overzicht

In het stabiliteitspact binnen de Europese Unie is afgesproken dat een tekort voor de totale overheidssector niet hoger dan 3 procent van het bruto binnenlands product (BBP) mag zijn. Een goede informatievoorziening is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo.

Tabel EMU saldo

nr.	Omschrijving (bedragen 8 € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit de reserves (zie BBV, artikel 17c)	752	752	752	752
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.400	3.250	3.150	3.000
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	0	0	0	
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa, die op de balans worden geactiveerd	2.300	1.850	4.750	6.065
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de EU en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0	0
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa, voor zover niet op de exploitatie verantwoord	0	0	0	0
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, en woonrijpmaken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0	0
8	Baten bouwgrondexploitatie : Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	0	0	0	0
10	Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen ed.) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de bovenstaande posten	0	0	0	0
11	Verkoop van effecten :				
	a. Gaat u effect verkopen ? (ja/nee)	neen	neen	neen	neen
	b. Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie ?	0	0	0	0
	Berekend EMU saldo	**1.852**	**2.152**	**-848**	**-2.313**

Kasstroomoverzicht	2025	2026	2027	2028
Resultaat voor reserves	752.011	752.011	752.011	752.011
Operationele activiteiten	**752.011**	**752.011**	**752.011**	**752.011**
Investeringen	2.300.000	1.850.000	4.750.000	6.065.000
Afschrijvingen	3.400.000	3.250.000	3.150.000	3.000.000
Mutatie Voorzieningen	-	-	-	-
Saldo	**1.100.000**	**1.400.000**	**-1.600.000**	**-3.065.000**
Financieringsactiviteiten	**1.852.011**	**2.152.011**	**-847.989**	**-2.312.989**
Aflossing leningen	3.628.799	3.628.799	3.628.799	4.628.799
Mutatie Uitgezette leningen	-	-	10.000.000	-
Mutatie Vorderingen	208.560	-	-5.000.000	-
Mutatie Overlopenden activa		-	-	-
Mutatie kortlopende schulden	-3.837.360	-3.628.799	-8.628.799	-4.628.799
Mutatie reserves		-		
Saldo	**-0**	**0**	**0**	**0**
Mutatie liquide middelen	**126.442**	**-**	**-**	**-**
Liquide middelen	**376.442**	**250.000**	**250.000**	**250.000**
Stand 1 januari	376.442	250.000	250.000	250.000
Stand 31 december	250.000	250.000	250.000	250.000

4. Verbonden Partijen

4.1 Definitie Verbonden Partij

Een Verbonden Partij (VP) is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin de VRD een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als de VRD aansprakelijk is bij het niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als de VRD vertegenwoordigd is in het bestuur of zeggenschap daarin kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties van belang kent de VRD **geen** verbonden partijen. Hieronder worden de partijen waarmee de VRD een nauwe betrokkenheid heeft genoemd.

4.2 Stichting BON

De bestuurlijke deelname, samen met de veiligheidsregio's Fryslân en Groningen, in de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) benadert de definitie van een verbonden partij. Er is echter volgens de statuten geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder in de BON holding B.V. De BON holding B.V. heeft een 100%-deelneming in Oefencentrum Noord B.V. en Brandweeropleidingen Noord B.V. en de Flexpool B.V. De BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen).

4.3 Nederlands Instituut voor Publieke Veiligheid

Dit is de organisatie die de krachten bundelt op het terrein van de publieke veiligheid in Nederland. Klimatologische, digitale, maatschappelijke en internationale ontwikkelingen brengen Nederland nieuwe typen crises en complexe maatschappelijke vraagstukken. Het Instituut wordt bestuurd door de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's. Het NIPV levert onder andere een bijdrage aan de brandweeropleidingen en het delen van informatie en expertise. Ook houdt het NIPV zich bezig met het verwerven en beheren van materieel, uitrusting en telecommunicatievoorzieningen. Een deel van de geldstroom aan het NIPV komt bij de veiligheidsregio's vandaan, daarom betaalt de VRD jaarlijks een contributie.

Samenwerkingspartijen

De VRD kan haar taken beter uitvoeren in samenwerking met andere partijen. De beste resultaten uit samenwerking zijn te behalen als de betrokken partijen zich vanzelfsprekend met elkaar verbonden voelen, bijvoorbeeld vanwege gemeenschappelijke waarden of belangen. Kwaliteit- en resultaatverbetering staan voorop.

Voorbeelden van samenwerking zijn:

- dienstverleningsovereenkomst met de Gemeente Tynaarlo voor de uitvoering van de salarisadministratie
- dienstverleningsovereenkomst met GGD Drenthe voor de administratievoering van de GHOR
- samenwerkingsovereenkomst met Veiligheidsregio Fryslân en Groningen voor de uitvoering van de personeelsadministratie voor het personeel van de MKNN dat werkt voor de drie Veiligheidsregio's. samenwerkingsovereenkomst Zorg- en VeiligheidsHuis Drenthe (Pijofach, AB besluit 3-10-2018).

5. Bedrijfsvoering

5.1 Rechtmatigheidsverantwoording

VRD heeft als publieke organisatie de wettelijke en maatschappelijke taak om zorg te dragen voor de toetsing van de rechtmatigheid en doelmatigheid van de financiële handelingen. Deze toetsing is noodzakelijk om de uitgaven beheersbaar te houden en de kwaliteit van de geleverde diensten te kunnen garanderen. Daarnaast moet VRD verantwoording afleggen over het voldoen aan wet- en regelgeving (compliance). Om aan te kunnen tonen dat VRD rechtmatig en doelmatig heeft gehandeld wordt jaarlijks een intern controleplan opgesteld. Met dit interne controleplan wil VRD aantonen dat processen op orde zijn, de kwaliteit is gewaarborgd en risico’s worden beheerst, maar ook dat integer en kostenbewust wordt gehandeld met publiek geld.

Na afloop van het boekjaar legt VRD verantwoording af over de uitgevoerde activiteiten in de jaarrekening. Onderdeel van de jaarrekening is vanaf het jaar 2023 de rechtmatigheidsverantwoording. Het Dagelijks Bestuur geeft in deze rechtmatigheidsverantwoording aan of in overeenstemming met wet- en regelgeving is gehandeld. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met het Algemeen Bestuur. Zo is er een verantwoordingsgrens afgesproken, is het normenkader vastgesteld en is de financiële verordening GGD en VRD aangevuld met afspraken over de rechtmatigheidsverantwoording.

5.2 Verantwoordingsgrens VRD

Het AB van de VRD heeft in de vergadering van 14 december 2022 de kaders voor de rechtmatigheidsverantwoording vastgesteld. De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 3% van de totale lasten (inclusief dotaties aan de reserves). Dat betekent dat het AB geïnformeerd wordt over fouten en onzekerheden die boven deze grens liggen.

Rechtmatigheidsverantwoording	Percentage	Totale lasten (incl.dotatie reserves)*	Verantwoordings-grens
Fouten	3%	45.439.000	1.363.170
Onzekerheden	3%	45.439.000	1.363.170

* o.b.v. begroting 2026.

6. Onderhoud kapitaalgoederen

6.1 Kapitaallasten materieel

Er wordt in de bijdrage van de basisbrandweerzorg uitgegaan van een bijdrage in het materieel op basis van het materieel vervangingsplan. De basis hiervoor is het overgenomen materieel van de gemeenten. De VRD moet binnen deze bijdrage zorgdragen voor de financiering en vervanging van het materieel. Op basis van de afgelopen jaren zullen de afschrijvingslasten de komende jaren stijgen. Hiervoor is jaarlijks een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 60.000,- noodzakelijk.

6.2 Huisvesting

Gesprekken met een aantal gemeenten lopen nog over de wijze waarop de huisvesting geregeld wordt en wat hier de financiële gevolgen van zijn. Dit wordt vervolgd in de komende jaren.

6.3 Investeringen

Voor 2026 en verder staan de volgende investeringen gepland.

Investeringsprogramma				
	2026	2027	2028	2029
Gebouwen				
Huisvesting	0	0	350.000	0
Inrichting	0	0	0	0
Vervoermiddelen				
Voertuigen	1.045.000	1.385.000	3.250.000	5.000.000
Inventaris rijdend materiaal	715.000	100.000	890.000	890.000
Machines, apparaten en installaties				
ICT	130.000	95.000	40.000	40.000
Materieel duiken	15.000	10.000	10.000	10.000
Ademlucht	25.000	0	85.000	0
Overige				
Kleding	180.000	190.000	125.000	125.000
Telecommunicatie	190.000	70.000	0	0
Overige	0	0	0	1
Totaal aan investeringen	**2.300.000**	**1.850.000**	**4.750.000**	**6.065.001**

Financiële begroting en meerjarenraming 2026-2029

1. Uitgangspunten begroting

De begroting voor 2026 en de meerjarenraming zijn opgesteld op basis van de uitgangspunten uit het document “Samen werken voor Drenthe”. Bij de opstelling van de meerjarenraming is rekening gehouden met loon- en prijsontwikkelingen, zodat de financiële vooruitzichten zo realistisch mogelijk worden weergegeven.

Voor alle gemeenschappelijke regelingen wordt dezelfde financiële prognose gehanteerd, zodat er een consistente basis is voor de financiële planning. Het is belangrijk te benadrukken dat de cijfers in de meerjarenraming prognoses zijn. Dit betekent dat ze gebaseerd zijn op de best beschikbare informatie op dit moment.

De financiële uitgangspunten zijn samengevat in onderstaande tabel.

Verloop gemeentelijke bijdragen		
Bijdrage 2025	**33.583.000**	
Bij: loon- en prijscompensatie 2026 (2,5%)	830.000	
Impuls brandweerzorg	-500.000	
Op peil brengen kapitaalslasten	60.000	
Bijdrage 2026	**33.973.000**	
Bij: loon- en prijscompensatie 2027 (6,3%)	2.150.000	
Op peil brengen kapitaalslasten	60.000	
Bijdrage 2027	**36.183.000**	
Bij: loon- en prijscompensatie 2027 (4,0%)	1.450.000	
Op peil brengen kapitaalslasten	60.000	
Bijdrage 2028	**37.693.000**	
Bij: loon- en prijscompensatie 2028 (3,8%)	1.400.000	
Bijdrage 2029	**39.093.000**	

2. Ontwikkelingen begroting 2026

In de begroting zijn onderstaande ontwikkelingen meegenomen:

2.1 Loon- en prijscompensatie 2026-2029

Voor de bepaling van de kostenstijgingen wordt rekening gehouden met een stijging lonen en prijzen van 2,1 % op basis van de Macro economische verkenning van het Centraal Planbureau[1]. Dit percentage wordt gecorrigeerd conform de uitgangspunten “Samenwerken voor Drenthe” met 0,4%. Hierdoor komt het totale percentage voor loon- en prijscompensatie uit op 2,5%.

In de notitie “Samenwerken voor Drenthe” wordt uitgegaan van een standaard verhouding Loon-/prijsontwikkeling van 70/30. Deze verhouding passen wij ook toe.

[1] De cijfers zijn gebaseerd op de MEV februari 2025.

Cijfers CEP 2025 - Februari 2025	2026	2027	2028	2029
Prijs overheidsconsumptie: beloning werknemers	1,8	5,7	4,6	4,3
Prijs bruto binnenlands product (%)	2,7	2,5	2,6	2,5
Aandeel loonkosten	70%	70%	70%	70%
Aandeel Prijs gerealateerde kosten	30%	30%	30%	30%
Loon- en prijsontwikkeling voor Veiligheidsregio Drenthe	**2,1**	**4,7**	**4,0**	**3,8**
Correctie voorgaande jaren	**0,4**	**1,6**	**-**	**-**
Loon en prijsontwikkeling meenemen in begroting	**2,5**	**6,3**	**4,0**	**3,8**

Daarnaast zijn onderstaande ontwikkelingen opgenomen in de begroting 2026 en verder:

2.2 Eenmalige bijdrage impuls 2024 en 2025

In 2024 en 2025 is een eenmalig impuls ontvangen van € 500.000,- voor een inhaalslag op het gebied van oefenen brandweermensen. Deze bijdrage is in deze begroting weer gecorrigeerd.

2.3 Ontwikkeling kapitaallasten

Op basis van het bestuursbesluit van 23 maart 2016, waarbij destijds de investeringsruimte (€ 850.000,-) is ingezet voor dekking van gestegen lonen en prijzen, worden de gemeentelijke bijdragen vanaf 2019 jaarlijks verhoogd met € 60.000,- voor de toenemende kapitaallasten. Op basis van het eerdergenoemde bedrag zou de verhoging doorlopen tot 2028.

3. Recapitulatie meerjarenraming 2026-2029

Rekening houdende met de uitgangspunten geformuleerd in “Samenwerken voor Drenthe” en de autonome ontwikkeling ziet de meerjarenbegroting er als volgt uit:

		Jaarrekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Dekkingsbronnen							
Gemeentelijke bijdrage	Baten	31.578	33.583	33.973	36.183	37.693	39.093
Bdur	Baten	6.182	5.836	6.110	6.110	6.110	6.110
Overige inkomsten	Baten	434		707	707	707	707
Saldo baten	**Saldo**	**38.194**	**39.419**	**40.790**	**43.000**	**44.510**	**45.910**
Overige kosten	Lasten	-88	-1.861	-1.139	-2.909	-4.105	-5.259
Heffing vennootschapsbelasting	Lasten	0	0	0			
Onvoorzien	Lasten	0	0	0			
Saldo lasten	**Saldo**	**-88**	**-1.861**	**-1.139**	**-2.909**	**-4.105**	**-5.259**
Totaal aan dekkingsbronnen		**38.106**	**37.558**	**39.651**	**40.091**	**40.405**	**40.651**
Resultaat voor bestemming		**699**	**218**	**752**	**752**	**752**	**752**
Mutatie reserves	L/B	135	-218	-752	-752	-752	-752
Resultaat na bestemming		**834**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor een toelichting op de programma’s verwijzen wij naar de verschillende toelichtingen bij in het programmaplan.

Incidentele baten en lasten

In de begroting worden de overtollige middelen die ontvangen worden van het rijk in het kader van versterking Crisisbeheersing groot € 752.000,- in de hiervoor bestemde bestemmingsreserve gestort.

4. Gemeentelijke bijdragen

Rekening houdende met de meerjarenraming ontwikkelen de gemeentelijke bijdragen zich als volgt:

Overzicht gemeentelijke Bijdrage	Aantal inwoners per 1-1-2024	Gemeentelijk bijdrage VRD 2026	Gemeentelijk bijdrage VRD 2027	Gemeentelijk bijdrage VRD 2028	Gemeentelijk bijdrage VRD 2029
Aa en Hunze	25.845	1.952.245	2.082.729	2.171.970	2.254.474
Assen	69.701	4.033.090	4.291.189	4.467.707	4.630.901
Borger-Odoorn	26.014	1.844.979	1.967.177	2.050.750	2.128.015
Coevorden	35.725	2.721.621	2.903.745	3.028.302	3.143.456
De Wolden	24.580	1.664.094	1.773.527	1.848.369	1.917.563
Emmen	109.346	6.752.974	7.190.308	7.489.408	7.765.931
Hoogeveen	56.591	3.274.501	3.484.053	3.627.369	3.759.868
Meppel	35.810	2.057.326	2.188.807	2.278.728	2.361.862
Midden Drenthe	34.092	2.419.241	2.579.487	2.689.082	2.790.404
Noordenveld	31.686	1.998.648	2.128.560	2.217.408	2.299.550
Tynaarlo	34.736	1.967.698	2.093.109	2.178.879	2.258.175
Westerveld	20.003	1.523.703	1.625.664	1.695.396	1.759.864
	504.129	**32.210.121**	**34.308.355**	**35.743.370**	**37.070.063**
Emmen 24 UUR		1.762.879	1.874.645	1.949.631	2.022.937
Totaal		**33.973.000**	**36.183.000**	**37.693.000**	**39.093.000**

Een deel van de gemeentelijke bijdrage wordt verrekend naar het aantal inwoners per gemeente. Hierdoor kunnen kleine onderlinge verschillen in de gemeentelijke bijdrage ontstaan ten opzichte van het voorgaande jaar. De totale gemeentelijke bijdrage voor 2026 bedraagt € 33.973.000,- (conform afspraken uit “Samenwerken voor Drenthe”, bestaande uit € 4.654.600,- (inwonersbijdrage) en € 29.318.400,- (bijdrage brandweerzorg).

5. Geprognosticeerde balans en financiële kengetallen

In het BBV is opgenomen dat voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen in de begroting. Met het opnemen van deze balans krijgt het bestuur meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Activa	31-12-24	31-12-25	31-12-26	31-12-27	31-12-28	31-12-29
Vaste Activa						
Materiële vaste activa	32.819.334	31.169.334	30.069.334	28.669.334	30.269.334	33.334.334
Financiele vaste activa	3.270	2.369	1.468	567	0	0
	32.822.604	31.171.703	30.070.802	28.669.901	30.269.334	33.334.334
Vlottende activa						
Vorderingen	3.505.103	1.677.324	1.677.324	5.000.000	1.500.000	1.500.000
Liquide middelen	376.442	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
	3.881.545	1.927.324	1.927.324	5.250.000	1.750.000	1.750.000
Overlopende activa	1.458.560	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000	1.250.000
Totaal	**38.162.709**	**34.349.027**	**33.248.126**	**35.169.901**	**33.269.334**	**36.334.334**
Passiva						
Vaste Passiva						
Bestemmingsreserves	2.267.783	3.101.783	3.614.031	3.420.031	3.226.031	3.226.031
Resultaat bestemming	834.437					
Voorzieningen	3.948.460	3.919.460	3.872.081	3.947.081	3.947.081	3.947.081
Vaste Schulden	26.849.356	23.220.557	19.591.757	25.962.958	21.334.159	21.334.159
Vlottende Passiva						
Kortlopende schulden	4.262.673	4.107.227	6.170.257	1.839.831	4.762.063	7.827.063
Totaal	**38.162.709**	**34.349.027**	**33.248.126**	**35.169.901**	**33.269.334**	**36.334.334**

5.1 Overige Kengetallen

In het BBV staat aangegeven welke overzichten onderdeel van de begroting moeten zijn.
Deze overzichten zijn hieronder opgenomen en toegelicht.

5.1.1 Renteschema

Op basis van de notitie Rente 2017 staat beschreven hoe de rentetoerekening aan het taakveld Treasury vorm moet worden gegeven. Onderstaande tabel bepaalt het renteresultaat.

	2026	2027	2028	2029
Externe rente Lasten	487.949	459.753	431.557	395.310
Externe rente Baten	-473	-473	-473	0
Saldo rentelasten en rentebaten	**487.475**	**459.280**	**431.084**	**395.310**
Aan taakvelden toe te rekenen Rente	487.475	459.280	431.084	395.310
Aan taakvelden toegerekende Rente	487.475	459.280	431.084	395.310
Rente resultaat voor taakveld Treasury	**0**	**0**	**0**	**0**

5.1.2 Taakvelden

Het volgende overzicht geeft inzicht in het verdelingsprincipe van de programma's naar de verplichte taakvelden in de gemeentelijke begrotingen.

Taakvelden		**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Nummer	**Omschrijving**	**bedrag**	**bedrag**	**bedrag**	**bedrag**
0.7	Gemeentefonds	33.973	36.183	37.693	39.093
0.5	Algemene dekkingsmiddelen	6.817	6.817	6.817	6.817
	Totaal baten	**40.790**	**43.000**	**44.510**	**45.910**
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	27.041	27.417	27.678	27.870
0.4	Overhead	9.929	9.929	9.929	9.929
0.61	Treasury	-	-	-	-
8.3	Wonen en Bouwen	408	430	445	459
0.8	Overige baten en lasten	2.660	4.472	5.706	6.899
	Totaal lasten	**40.038**	**42.248**	**43.758**	**45.158**
0.10	Reserve mutaties	**752**	**752**	**752**	**752**
0.10	Vennootschapsbelasting	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal resultaat		**-0**	**-0**	**-0**	**0**
Percentage Overhead		**24%**	**23%**	**22%**	**22%**

Toelichting bij tabel Taakvelden:
Onder het taakveld 0.4 Overhead zijn de kosten zoals vermeld in het programma Organisatie opgenomen. Het taakveld 8.3 bestaat uit in deel van de loonkosten Risicobeheersing. In het taakveld 0.8 overige baten en lasten is de het onverdeelde bedrag voor prijsontwikkeling opgenomen.

5.2 Beleidsindicatoren

Tot slot is een vijftal beleidsindicatoren voorgeschreven. De waarden zijn hieronder aangegeven

Beleidsindicatoren	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Formatie	0,41	0,41	0,41	0,41
Fte/ 1000 inwoners				
Bezetting	0,39	0,39	0,39	0,39
Fte/ 1000 inwoners				
Apparaatskosten	24,3	24,3	24,3	24,3
Per inwoner				
Externe inhuur	4,3	4,3	4,3	4,3
Percentage loonkosten				
Overheadkosten	19,7	19,7	19,7	19,7
Per inwoner				
Aantal Inwoners Drenthe	504.129	504.129	504.129	504.129

Veiligheidsregio Drenthe

Gemeenteraden in Drenthe

c.c. Colleges van B&W

Veiligheidsregio Drenthe
Postbus 402
9400 AK Assen
0592-324660
info@vrd.nl
www.vrd.nl

ons kenmerk	uw kenmerk	datum
U250027		15 april 2025
inlichtingen bij	telefoonnummer	email
Suzanne Roijakkers		directie@vrd.nl

onderwerp
Ontwerpbegroting 2026

Beste leden van de gemeenteraad,

Op 2 april heeft het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Drenthe (VRD) de Ontwerpbegroting 2026 voorlopig vastgesteld. Deze leggen wij aan u voor ter zienswijze. In deze brief leest u hier meer over.

Financiële nullijn
Zoals eerder ook met u gedeeld, hanteren wij voor 2026 voorlopig de financiële nullijn. Voor loon- en prijscompensatie gaan we uit van de Drentse afspraken in het kader van "Samenwerken voor Drenthe". Deze indexering is dus wel opgevoerd in de ontwerpbegroting 2026 en het meerjarenperspectief.

Opzet begroting
De indeling van onze begroting is gewijzigd. Wij hanteren vanaf nu de inhoudelijke programma's brandweerzorg, crisisbeheersing, GHOR en bedrijfsvoering als indeling. Dit vergroot de leesbaarheid en herkenbaarheid van onze begroting.

Stevige opgaven
De beleidsvisie 2025 – 2028 geeft richting aan de opgaven voor 2026. Tegelijktijdig is duidelijk dat de geopolitieke spanningen vragen om een versnelling van de uitvoering van de beleidsvisie. De versterking van de maatschappelijke weerbaarheid is daarin een belangrijk thema. In relatie tot de stevige maatschappelijke ontwikkelingen om ons heen, is de interne organisatie van de VRD op dit moment kwetsbaar. Dit betreft onder andere de eigen bedrijfscontinuïteit en de krapte in de operationele leiding.

Highlights
Ons voornemen voor 2026 is onder andere:

- Uitrollen programma "toekomstbestendige brandweerzorg".
- Extra bluswatervoorzieningen in de natuur ten behoeve van natuurbrand.
- Versterken en door ontwikkelen van de informatiepositie voor, tijdens en na crises.
- Netwerk ontwikkelen rondom veerkracht van de niet-acute zorg.
- Investeren in een robuuste organisatie ten behoeve van bedrijfscontinuïteit.

Benchmark
Eerder hebben wij aangegeven een benchmark uit te voeren op de kosten van onze organisatie. Het resultaat van deze benchmark leest u terug in bijgevoegd rapport van bureau Berenschot. Aan deze benchmark deden 22 veiligheidsregio's mee. Deze benchmark gaat niet over de kwaliteit van de producten die de VRD levert, hij richt zich op de uitgaven.

Uit dit onderzoek blijkt dat de VRD absoluut en relatief met lage kosten in het primaire proces en de overhead werkt. De VRD werkt met een lager budget dan gemiddeld, zowel in absolute getallen als gecorrigeerd naar het aantal inwoners.

Een samenvatting van het rapport vindt u als bijlage bij deze brief. Voor de volledigheid is het rapport ook ter naslag bijgevoegd.

Zienswijze
U heeft als gemeenteraad de mogelijkheid een zienswijze te geven op de Ontwerpbegroting 2026. Wij ontvangen uw zienswijze graag uiterlijk 30 juni.

Wij zullen tijdens de zomerbijeenkomsten, die worden georganiseerd voor de gemeenschappelijke regelingen, een nadere toelichting geven over de opzet en inhoud van deze begroting. Ook de benchmark zullen wij tijdens deze bijeenkomsten nader duiden.

Deze bijeenkomsten vinden plaats op:
- 12 mei in Assen voor Aa en Hunze, Assen, Noordenveld en Tynaarlo.
- 21 mei in Diever voor Hoogeveen, Meppel, Midden-Drenthe, Westerveld en De Wolden.
- 26 mei in Exloo voor Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen.

Weerbaarheid
We informeren u tevens over de afstemming die plaatsvond rondom het onderwerp "weerbaarheid".
De regie voor de versterking van de nationale veiligheid ligt bij de overheid. Maar voor een veilige en weerbare maatschappij is de inzet van iedereen nodig. Dit geldt voor de overheid (inclusief veiligheidsregio's en gemeenten), bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisatie en burgers. Dit vraagt om een nauwe samenwerking en dialoog met de samenleving om zo de maatschappij brede aanpak vorm te geven.

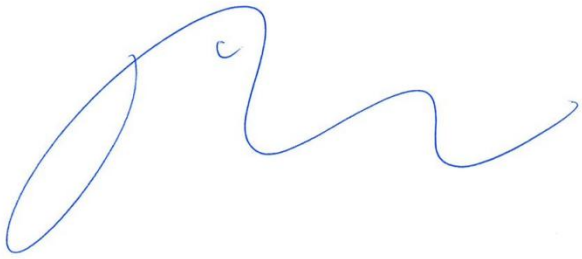
In het bestuur van de VRD is een plan van aanpak voor een weerbare Drentse samenleving vastgesteld. Dit wordt nader uitgewerkt in een programma. Parallel daaraan wordt gestart met een aantal concrete acties:

- Het inrichten van een netwerk van noodsteunpunten (zoals brandweerkazernes en dorpshuizen).
- Het in beeld brengen van het bredere maatschappelijke netwerk.
- Bewustwording vergroten bij andere organisaties.

In Drenthe werken we samen aan deze opgaven vanuit de volgende uitgangspunten:
- Het versterken van de maatschappelijke weerbaarheid is een gezamenlijk vraagstuk. Gezien de situatie doet de VRD een aanbod om de gezamenlijke aanpak te begeleiden.
- We benutten de kracht van samenwerking. Als iets 1 x 12 kan worden gedaan, heeft dat de voorkeur boven 12 x 1. Mensen, tijd en geld zijn immers schaars.
- De overheid stimuleert de burger zodat hij de eerste 72 uur zelfredzaam dan wel samenredzaam is (naoberschap).
- Bij de uitvoering zoeken we naar samenhang met de aanpak van de regio's Fryslân en Groningen en de aanpak van de politie op die schaal.
- Gemeenten en ketenpartners dragen bij aan het programma door capaciteit te leveren.
- Het verhogen van de weerbaarheid in Drenthe kost geld, gemeenten en ketenpartners dragen daar financieel aan bij.
- AOV-ers en gemeentesecretarissen worden actief betrokken bij de ontwikkeling van het programma.
- Er vindt een versnelling plaats van de uitvoering van de beleidsvisie van de VRD op dit thema.

Tot slot
Mochten er vragen zijn naar aanleiding van deze brief of de Ontwerpbegroting, wendt u zich dan tot onze bestuursadviseur Suzanne Roijakkers.

Met vriendelijke groet,
Namens het dagelijks bestuur,

Marco Out
Voorzitter

Fred Heerink
Secretaris

Duiding benchmark VRD 2025

Veiligheidsregio Drenthe heeft deelgenomen aan de landelijke financiële benchmark onder 22 veiligheidsregio's van bureau Berenschot. Deze benchmark gaat niet over de kwaliteit van de producten die de VRD levert, hij richt zich op de uitgaven.

Uit de benchmark blijkt dat onze regio in het algemeen werkt met relatief lage kosten in het primaire proces en een compacte overheadstructuur. De regio werkt met een lager budget dan gemiddeld, zowel in absolute getallen als gecorrigeerd naar het aantal inwoners. De totale kosten voor het primaire proces bedragen €30,8 miljoen, wat lager is dan het gemiddelde van €43,1 miljoen. Dit is gerelateerd aan het aan het aantal inwoners € 6.600.000 lager.

Het lagere budget voor het primaire proces leidt er ook toe dat het budget voor overhead ook lager is dan gemiddeld. De overheadkosten van de Veiligheidsregio Drenthe bedragen 21% van de totale kosten, wat vergelijkbaar is met het gemiddelde in de benchmark. De totale kosten van de overhead bedragen € 8,1 miljoen, wat lager is dan het gemiddelde van € 11,9 miljoen. Dit is gerelateerd aan het aan het aantal inwoners €2,2 miljoen lager.

<u>Algemeen beeld</u>

- Veiligheidsregio Drenthe scoort qua totale kosten primair proces en overhead lager dan het gemiddelde van de 22 deelnemende regio's.
- De VRD heeft gemiddeld een kleinere omvang van het aantal inwoners dan gemiddeld en een grotere landoppervlakte dan gemiddeld.
- Primair proces: 79% van het totaalbudget groot € 30,8 miljoen ligt gerelateerd aan het aantal inwoners 18% lager dan gemiddeld, in financiële zin € 6,6 miljoen lager.
- Overheadkosten: 21% van het totaalbudget € 8,1 mln. De formatie in overhead is met 49,9 fte 8% kleiner dan gemiddeld. Het totaalbudget overhead bedraagt € 8,1 miljoen. Dit is gerelateerd aan het aan het aantal inwoners €2,2 miljoen lager.
- Binnen het primaire proces ontstaan de afwijkingen ten opzichte van het gemiddelde in de benchmark relatief gezien door de grootste kostendragers Brandweerzorg en voorbereiding op hulpverlening.
- Voor de overheadskosten geldt dat kosten zich gezien de benchmark goed verhouden ten opzichte van de omvang van het primaire proces.

<u>Aandachtspunten</u>

Kosten van primair proces zijn afhankelijk van de structuur van de regio en het bijbehoren risicoprofiel. Gemaakte keuzes over opkomsttijden hebben effect op de uitkomsten.

In tegenstelling tot het primair proces wordt bij de overhead in het rapport afgezet tegen het totaal aantal fte van de organisatie, en niet tegen het aantal inwoners van de Veiligheidsregio. De Veiligheidsregio Drenthe heeft in verhouding met het gemiddelde van de vergeleken regio's marginaal hogere kosten dan het gemiddelde in de benchmark.

<u>Methodologische toelichting</u>

- De benchmark is opgesteld op basis van onze begrotingscijfers (2025), inclusief correcties voor incidentele posten en formatieve frictie.
- Kosten voor het primaire proces zijn genormaliseerd per 10.000 inwoners om de vergelijkbaarheid te waarborgen.
- Kosten voor de overhead zijn per fte berekend om vergelijkbaarheid te waarborgen.

<u>Vergelijk met eerdere benchmarks, 2018 en 2021</u>

De VRD heeft voor de derde keer deelgenomen aan deze benchmark. Als er een vergelijk wordt gemaakt tussen de verschillende benchmarks kan worden geconcludeerd dat de VRD in alle vergelijkingen werkt met lagere kosten per inwoner dan gemiddeld in de benchmark. De uitkomsten laten geen opvallende verschuivingen tussen de verschillende organisatieonderdelen.

<u>Conclusie</u>

De Veiligheidsregio Drenthe heeft deelgenomen aan een landelijke benchmark onder 22 veiligheidsregio's. Hieruit blijkt dat de VRD absoluut en relatief met lage kosten in het primaire proces en de overhead werkt. De VRD werkt met een lager budget dan gemiddeld, zowel in absolute getallen als gecorrigeerd naar het aantal inwoners.

Drentse oplegger Begroting GR-en

Algemene informatie	
Naam gemeenschappelijke regeling	Veiligheidsregio Drenthe
Portefeuillehouder	Burgemeester
Contactpersoon gemeenschappelijke regeling plus contactgegevens	Suzanne Roijakkers, bestuursadviseur directie@vrd.nl
Accounthouder gemeente plus contactgegevens	
Vertegenwoordiger gemeente in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling	Burgemeester

Bestuurlijk belang

Geef antwoord op de volgende vragen:

- *De wijze waarop de gemeente een belang heeft in de gemeenschappelijke regeling en het openbaar belang dat ermee gediend wordt.*
- *Waarom heeft de gemeente besloten tot een belang in de gemeenschappelijke regeling en wat is het openbaar belang dat ermee gediend wordt?*

Veiligheidsregio Drenthe behartigt de belangen van de deelnemende gemeenten op de volgende terreinen:
a. de brandweerzorg;
b. de rampenbestrijding en crisisbeheersing;
c. de geneeskundige hulpverlening;
d. de ondersteuning van gemeenten in de netwerksamenwerking van het Veiligheidshuis Drenthe.

Daarnaast heeft de veiligheidsregio de zorg voor:
a. een adequate samenwerking met de politie en de meldkamer ambulancezorg;
b. een gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

(Wettelijk) kader

- *Geef een overzicht van de regelingen en afspraken op basis waarvan de verbonden partij/gemeenschappelijke regeling haar taken uitvoert. Maak hierin een onderscheid tussen wetten (inclusief ministeriële regelingen) en lokale regelgeving of overeenkomsten. Dit is van belang, omdat wettelijke taken in principe niet beïnvloedbaar zijn. Aanvullende afspraken kunnen worden gewijzigd.*
- *Het doel is dat de gemeenteraad inzicht krijgt in de werkzaamheden die de verbonden partij/gemeenschappelijke regeling uitvoert:*
  1. op basis van wetgeving
  2. op grond van aanvullende afspraken.

In artikel 9 van de Wet veiligheidsregio's is het volgende vastgelegd: De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten die behoren tot een regio als bedoeld in artikel 8, treffen een

gemeenschappelijke regeling, waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld met de aanduiding: veiligheidsregio (*deelname aan de GR VRD is dus verplicht op basis van de Wet veiligheidsregio's*).

Deelnemende gemeenten		
Naam gemeente	Verdeelsleutel (%) per gemeente	Aantal zetels (in DB en AB per gemeente)
Gemeente Midden-Drenthe	7,1%	1 in AB

Nieuw beleid en keuzes			
Omschrijving onderwerp	Welke bestuurlijke keuzes zijn mogelijk	Op welke wijze worden de keuzes aan de raad voorgelegd?	Kosten (structureel of incidenteel)
Loon- en prijsontwikkeling			€ 830.000,-
Ontwikkeling Kapitaallasten			€ 60.000,-

Te nemen besluiten			
➢ *Het eerstvolgende te nemen besluit van de verbonden partij/gemeenschappelijke regeling dat over het onderwerp genomen moet worden. Welke relatie is er met de begroting, bestuursrapportage of rekening.*			
Volgende besluiten, Verwacht kwartaal	Soort stuk	Wie is bevoegd	Onderwerp/besluit

Risico's en beheersmaatregelen			
Geef hier aan welke risico's en onzekerheden u ziet, wat de mogelijke financiële impact daarvan is en hoe deze risico's en onzekerheden worden beheerst.			
Risico	**Risicokans**	**Impact**	**Bedrag**
Algemeen			
Klimaateffecten	Zeer groot	Zeer groot	1.125.000
Beschikbaarheid en prijs van energie	Gemiddeld	Groot	375.000
Arbeidsmarktproblematiek	Groot	Groot	525.000
Financieel/ economisch			
Loonontwikkelingen boven compensatie	Gemiddeld	Gemiddeld	150.000
Prijsontwikkelingen boven compensatie	Gemiddeld	Gemiddeld	150.000
Onverwachte ontwikkeling groot brandweermaterieel	Zeer groot	Groot	675.000
Rentebeleid Europese Centrale Bank (ECB)	Klein	Groot	225.000
Huisvesting			

Ontwikkelingen huisvesting nieuwbouw	Gemiddeld	Gemiddeld	150.000
ICT en informatievoorziening			
Digitale verstoring/Cybercrime	Groot	Groot	525.000
Brandweer			
Verstoring van het huidige opleiding- en oefensysteem	Gemiddeld	Groot	375.000
Niet gedekte risico's voor de brandweermensen	Groot	Groot	525.000
Totaal risico's			**4.800.000**

Financiële ontwikkeling van de GR					
Ontwikkeling saldo GR-begroting vanaf lopende begrotingsjaar, (eventueel bijgesteld)	2025 Lopende Begroting	2026 Begroting	2027	2028	2029
Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage vanaf lopende begrotingsjaar, (eventueel bijgesteld)		890.000,00	2.210.000,00	1.510.000,00	1.400.000,00
Meer- en minderkosten ten opzichte van lopende begroting		-500.000,00			
Financiële positie GR	2025	2026	2027	2028	2029
(Vrije) reserve GR	408.000	686.500	686.500	686.500	686.500
Solvabiliteitratio	4,4	9,0	10,9	9,7	9,7
Exploitatieruimte	0,02%	1,84%	1,75%	1,69%	1,64%
Eigen vermogen 31-12	3.101.783	3.614.031	3.420.031	3.226.031	3.226.031
Vreemd verm. 31-12	35.060.489	31.247.244	29.634.095	31.749.870	30.043.303

Advisering
➢ *Opmerkingen vanuit beleidsafdeling gemeente, zowel beleidsmatig als financieel*
➢ *Eventuele kanttekeningen of bedenkingen vanuit het college*
➢ *Concept zienswijze of reactie gemeente*

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Postadres	Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon	(0593) 53 92 22
Internet	www.middendrenthe.nl
E-mail	gemeente@middendrenthe.nl

Bezoekadres

Beilen	Raadhuisplein 1	
	ma, wo, vr	8.30 – 16.00
	di	8.30 – 14.30
	do	8.30 – 16.00
		17.00 – 20.00
Smilde	Oons Huus Elzenlaan 10	
	ma	8.30 – 12.00
	do	8.30 – 12.00

Veiligheidsregio Drenthe
Dagelijks bestuur
Postbus 402
9400AK ASSEN

Datum:
Behandeld door: Renate Dolstra
Zaaknummer: 4934710
Onderwerp: Ontwerpbegroting 2026

Uw brief van: 15 april 2025
Uw kenmerk: U250027

Verzonden op:

Geacht bestuur,

Als lid van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe (VRD) ontvingen we op 15 april 2025 uw ontwerpbegroting 2026. De begroting geeft ons een beeld van de financiën en het beleid van uw organisatie voor 2026. Wij hebben de ontwerpbegroting behandeld in de raadsvergadering van 26 juni 2025.

Geen zienswijze begroting 2026
Hoewel er gekozen is om (voorlopig) voor het jaar 2026 de nullijn te hanteren, zien wij wel een verhoging van de deelnemersbijdrage. De verhoging is het gevolg van een indexatie op lonen en prijzen en de bijstelling van de kapitaallasten. Dit zorgt voor een hogere eigen bijdrage voor de gemeente Midden-Drenthe. Echter, blijft de verhoging binnen de gemaakte afspraken zoals opgenomen in de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’.

Het is duidelijk dat de hogere bijdrage voor de gemeente onvermijdelijk is en de behandeling in de raadsvergadering geeft dan ook geen aanleiding om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2026 te geven.

Bezuinigingen komende jaren
Vanwege de kortingen op de gemeentelijke bijdrage door het Rijk, ook wel bekend als het Ravijn, is besloten om voor 2026 de nullijn te hanteren. Hieruit blijkt dat de VRD zich bewust is van de bezuinigingsopgave en dat waarderen wij. De financiële situatie bij de gemeente is echter niet opgelost, de structurele tekorten lopen de komende jaren op. De gemeenteraad van de gemeente Midden-Drenthe is van mening dat ook Gemeenschappelijke Regelingen

hieraan een bijdrage moeten leveren en roept de VRD dan ook op om voor de langere termijn binnen de begrotingen op zoek te gaan naar bezuinigingsmogelijkheden.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Renate Dolstra, Adviseur Veiligheidszaken, te bereiken op via telefoonnummer 0593 53 95 35 of via het mailadres r.dolstra@middendrenthe.nl.

Met vriendelijke groet,
de gemeenteraad van Midden-Drenthe,

de raadsgriffier,	de voorzitter,
C.A.M. Bodewes	J. Zwiers

Berenschot

RAPPORT

Benchmark veiligheidsregio Drenthe

74213 - Intern vertrouwelijk - 1 april 2025

Lars Bos, Judith Vlagsma

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 ... 3

Inleiding ... 3

Hoofdstuk 2 ... 4

Samenvatting van uitkomsten ... 4

2.1 Algemeen ... 4
2.2 Primair proces ... 4
2.3 Overhead ... 5

Hoofdstuk 3 ... 8

Opzet van de benchmark ... 8

3.1 Inleiding ... 8
3.2 Vergelijking met andere veiligheidsregio's ... 8
3.3 Methode voor primair proces ... 11
3.4 Methode voor overhead ... 12
3.5 Volume- en prestatie-indicatoren ... 13
3.6 Werkwijze ... 13

Hoofdstuk 4 ... 15

Uitkomsten primair proces ... 15

4.1 Inleiding ... 15
4.2 Besturende processen ... 16
4.3 Beheersen van risico's ... 17
4.4 Voorbereiden op verlenen van hulp en zorg ... 18
4.5 Brandweerprocessen ... 19
4.6 GHOR-processen ... 20
4.7 Bevolkingszorg ... 21
4.8 Normaliseren van de situatie ... 22
4.9 Overige kosten primair proces ... 22
4.10 Huisvestingskosten ... 24

Hoofdstuk 5 ... 25

Uitkomsten overhead ... 25

5.1 Inleiding ... 25
5.2 Personele kosten en formatie in de overhead ... 25
5.3 Overige kosten overhead ... 27

HOOFDSTUK 1

Inleiding

In deze benchmark vergelijken we op basis van de begroting van 2025 de omvang van de formatie en de kosten van de verschillende taken van de veiligheidsregio Drenthe met de 21 andere veiligheidsregio's die in de database zijn opgenomen. We maken in deze benchmark onderscheid tussen primaire processen en overheadprocessen.

De veiligheidsregio Drenthe heeft in 2018 en 2020 deelgenomen aan de benchmark veiligheidsregio's. In 2024 nam veiligheidsregio Drenthe opnieuw deel aan de benchmark om de vergelijking met andere veiligheidsregio's op te stellen waarin actuele kosten en omvang van de formatie vergeleken worden.

De personele kosten voor Versterking Crisisbeheersing zijn gecorrigeerd, omdat het niet gaat om structurele kosten. Ook de kosten voor oefeningen op de Maasvlakte zijn gecorrigeerd, vanwege het incidentele karakter van deze kosten. De kosten en personele inzet voor opvang van Oekraïners zijn geneutraliseerd, omdat hier ook opbrengsten tegenover stonden.

HOOFDSTUK 2

Samenvatting van uitkomsten

2.1 Algemeen

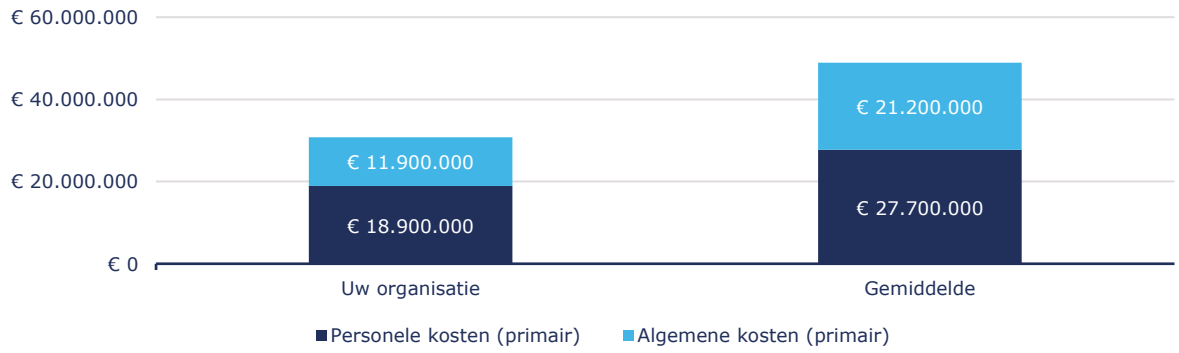
In de benchmark zijn de kosten in uw begroting verdeeld over het primair proces en de overhead. In de veiligheidsregio Drenthe bedragen de kosten van de overhead 21% van de totale kosten, en de kosten van het primair proces zijn 79% van de totale kosten. Deze verhouding is iets anders dan gemiddeld in de benchmark, waar de verdeling 19% overhead en 81% primair proces komt. Dit komt vooral doordat de veiligheidsregio Drenthe gemiddeld gezien lagere kosten heeft in het primair proces in vergelijking met de andere veiligheidsregio's.

Het is hierbij goed om te realiseren dat Berenschot in de benchmark voor de overhead categorieën iets afwijkt van de definities van het BBV. Ook zijn incidentele kosten in de begroting van 2025 niet meegenomen in de benchmarkvergelijking, om een zo goed mogelijke vergelijking te maken van de structurele kosten ten opzichte van de andere veiligheidsregio's. De kosten die volgen uit maatwerk zijn gecorrigeerd in de cijfers.

2.2 Primair proces

De totale kosten die toegedeeld zijn aan het primair proces bedragen € 30,8 miljoen. Dit bedrag ligt in absolute zin lager dan het gemiddelde in de benchmark, € 43,1 miljoen. In onderstaande figuur is de uitsplitsing te zien naar personele en algemene kosten in het primair proces.

1. Primair proces – absolute kosten

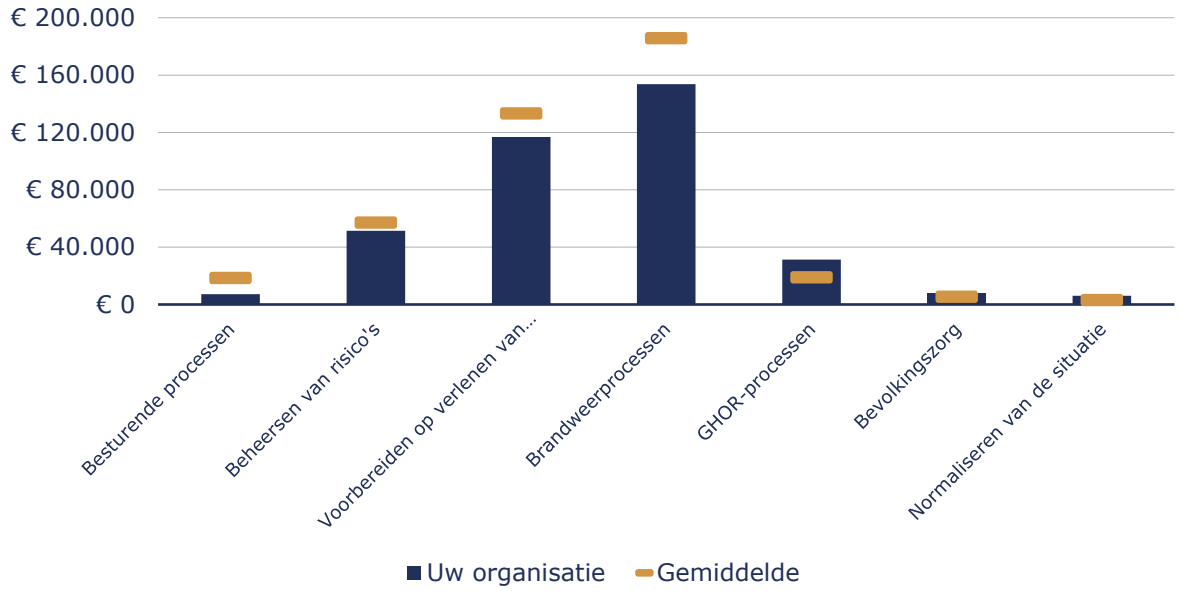
De totale kosten van het primair proces bedragen per 10.000 inwoners € 612.212 in de veiligheidsregio Drenthe. Gemiddeld in de benchmark zijn de totale kosten van het primair proces per 10.000 inwoners € 741.313. De totale kosten van het primair proces zijn daarmee, gecorrigeerd voor de omvang van de regio, in de veiligheidsregio Drenthe 18% lager dan gemiddeld in de benchmark.

De kosten in het primair proces zijn onder te verdelen in personele kosten (o.a. loonkosten) en algemene kosten. De algemene kosten bestaan uit overige personele kosten, huisvestingskosten, ICT-kosten en overige materiële kosten.

Het primair proces is verdeeld in een aantal hoofdprocessen. De verdeling van de personele kosten per 10.000 inwoners over de hoofdprocessen is weergegeven in figuur 2. Hieruit blijkt dat de personele kosten per 10.000 inwoners voor besturende processen, beheersen van risico's, voorbereiden op verlenen van hulp en zorg en brandweerprocessen onder het gemiddelde liggen. De kosten per 10.000 inwoners voor de GHOR-processen, bevolkingszorg en het normaliseren van de situatie liggen boven het gemiddelde. De veiligheidsregio Drenthe heeft minder vrijwilligers dan het gemiddelde in de veiligheidsregio's.

In onderstaande figuur is ook duidelijk zichtbaar wat de verschillen zijn in de omvang van de processen. De proces beheersen van risico's, voorbereiden op verlenen van hulp en zorg en brandweerprocessen zijn in verhouding grotere processen qua omvang. De overige processen (besturende processen, GHOR-processen, bevolkingszorg en normaliseren van de situatie) zijn in verhouding een stuk kleiner.

2. Primair proces – personele kosten (per 10.000 inwoners)

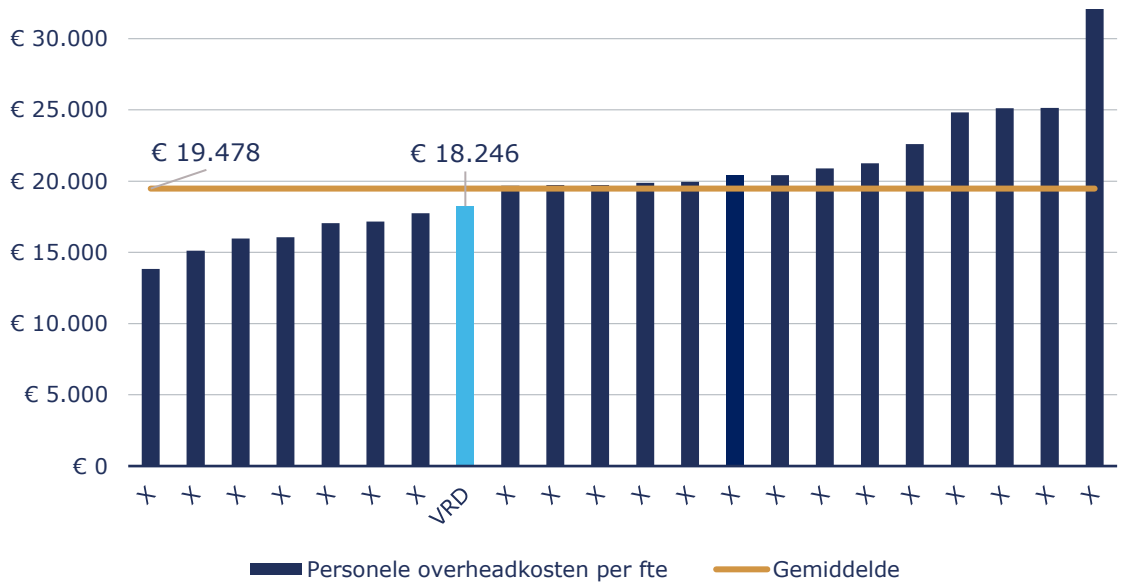
2.3 Overhead

De kosten van de overhead van een organisatie zijn in het algemeen sterk afhankelijk van het aantal medewerkers (in fte) dat in dienst is van de organisatie. Om die reden worden de uitkomsten voor het onderdeel overhead gepresenteerd in kosten per fte van de totale organisatie.

De totale kosten van de overhead (personeel en materieel) bedragen voor de veiligheidsregio Drenthe € 31.102 per fte van de totale organisatie. Deze kosten bestaan deels uit personele kosten en deels uit algemene kosten. De algemene kosten betreffen overige personele kosten, huisvesting, ICT-kosten en overige materiële kosten. Gemiddeld zijn de totale kosten van de overhead € 30.446 per fte van de totale organisatie. Daarmee zijn de totale overheadkosten in de veiligheidsregio Drenthe 2% hoger dan het gemiddelde in de benchmark. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de VR Drenthe iets hogere kosten heeft (per fte) voor overige personele kosten en huisvestingkosten voor de overhead.

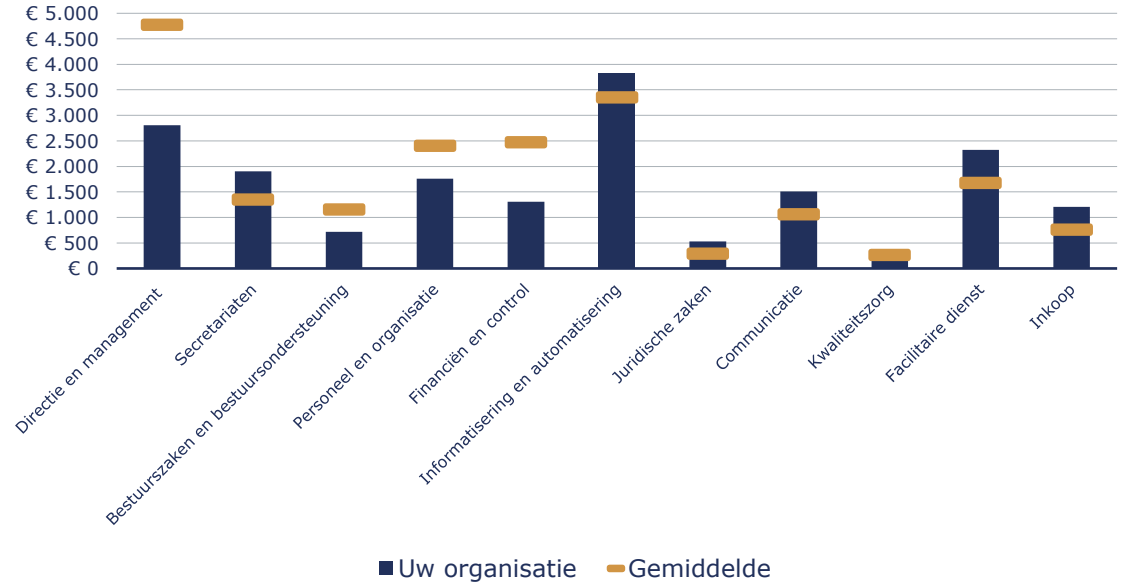
In de volgende figuur zijn de personele kosten van de overhead per fte van de totale organisatie weergegeven. Hieruit blijkt dat de personele kosten van de overhead voor veiligheidsregio Drenthe 6% lager zijn dan het gemiddelde in de benchmark.

3. Totale personele kosten overhead (per fte)

In onderstaande figuur zijn de personele kosten (per fte) in de overhead verdeeld over de overheadcategorieën.

4. Overhead – personele kosten (per fte)

De hoofdlijn die volgt uit de vergelijking van de overhead is in het kort samen te vatten in de volgende punten:

- De personele kosten van de overhead per fte liggen voor een aantal categorieën boven het gemiddelde in de benchmark. Dit geldt voor secretariaten primair proces, informatisering en automatisering, juridische zaken, communicatie, kwaliteitszorg, facilitaire dienst en inkoop.

- De personele kosten van de overhead per fte liggen voor een aantal categorieën onder het gemiddelde in de benchmark. Dit geldt voor de categorieën directie en management, bestuurszaken en bestuursondersteuning, personeel en organisatie, en financiën en control.

HOOFDSTUK 3

Opzet van de benchmark

3.1 Inleiding

In de benchmark veiligheidsregio's worden verschillende veiligheidsregio's met elkaar vergeleken op basis van de begroting. Om de veiligheidsregio's onderling te kunnen vergelijken, zijn de volgende gegevens uitgevraagd:

- Kosten voor primaire processen
- Kosten voor overheadprocessen
- Volume- en kwaliteitsindicatoren.

We beschrijven in dit hoofdstuk de vergelijking tussen de veiligheidsregio's en de methodes die gebruikt worden voor het verzamelen en ordenen van de gegevens voor het primair proces en de overhead en voor de volume- en kwaliteitsindicatoren.

3.2 Vergelijking met andere veiligheidsregio's

In 2018 is Berenschot begonnen met het opbouwen van de database voor de benchmark veiligheidsregio's voor vijf veiligheidsregio's. Deze veiligheidsregio's zijn gekozen zodat ze op een aantal vlakken goed vergelijkbaar waren met Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid. Er is daarbij ten eerste gekeken naar de risicoprofielen (BRZO-bedrijven, infrastructuur en hoogwaterproblematiek). Ten tweede is de omvang van de veiligheidsregio's, het aantal inwoners, meegenomen. In de loop van de tijd hebben meer veiligheidsregio's deelgenomen aan de benchmark veiligheidsregio's. In de database van de benchmark zijn tot op heden de gegevens van de volgende 22 veiligheidsregio's opgenomen:

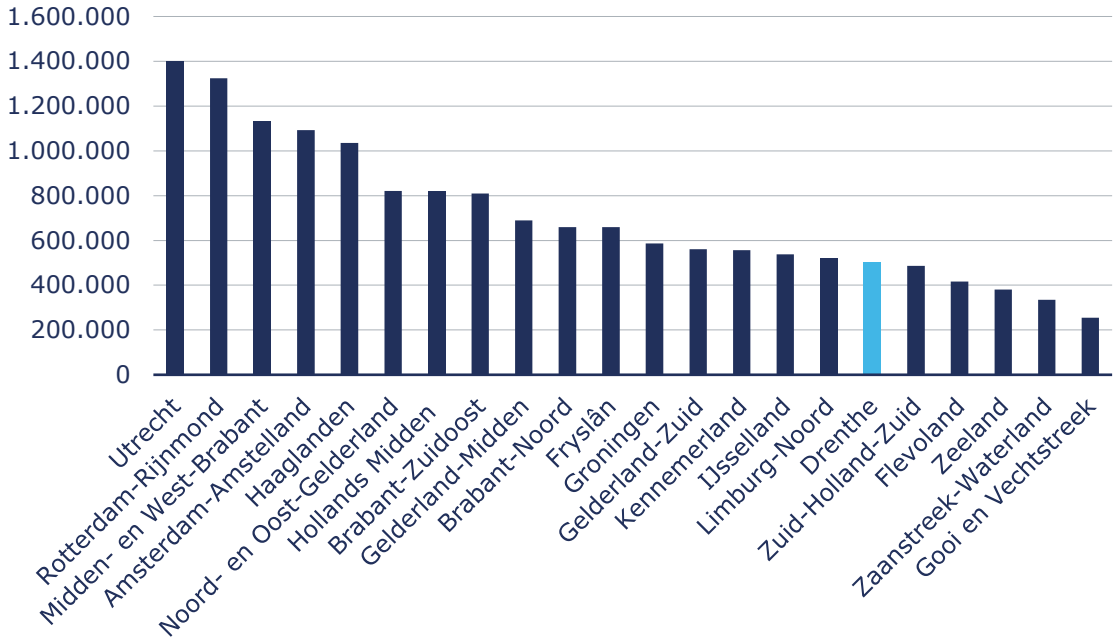
1. Veiligheidsregio Zuid-Holland-Zuid
2. Veiligheidsregio Drenthe
3. Veiligheidsregio Gelderland Zuid
4. Veiligheidsregio IJsselland
5. Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
6. Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
7. Veiligheidsregio Flevoland
8. Veiligheidsregio Fryslân
9. Veiligheidsregio Limburg-Noord
10. Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
11. Veiligheidsregio Zeeland
12. Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
13. Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
14. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
15. Veiligheidsregio Groningen
16. Veiligheidsregio Kennemerland
17. Veiligheidsregio Brabant-Noord
18. Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland
19. Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
20. Veiligheidsregio Hollands Midden
21. Veiligheidsregio Utrecht
22. Veiligheidsregio Haaglanden

Vanwege de omvang van de referentiegroep, worden alle veiligheidsregio's meegenomen in de gemiddeldes. De per primair proces opgenomen volume-indicatoren geven een globaal beeld van de vergelijkbaarheid van de veiligheidsregio Drenthe met de 'gemiddelde veiligheidsregio'. Om een beeld te geven van de vergelijkbaarheid en de (schaal)verschillen tussen de veiligheidsregio Drenthe en de andere veiligheidsregio's, zijn het aantal inwoners, het landoppervlakte, de totale formatie, het aantal vrijwilligers en het risicoprofiel onderling vergeleken.

Inwoners en landoppervlakte

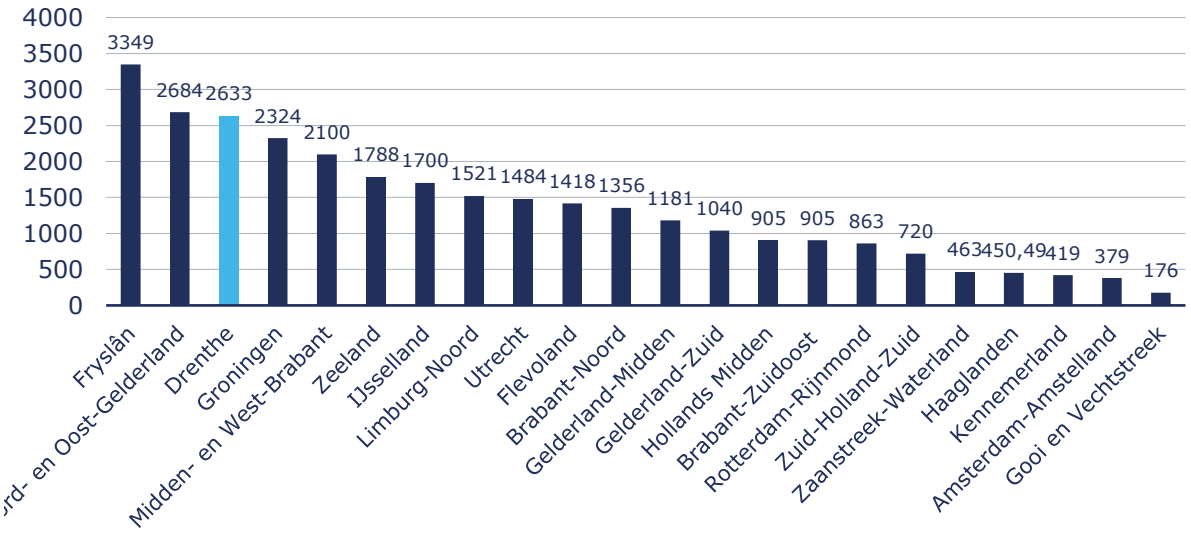
Het gemiddelde aantal inwoners van de veiligheidsregio's die deelnemen in de benchmark is 708.091 inwoners. De veiligheidsregio Drenthe heeft met 504.129 inwoners een kleinere omvang dan gemiddeld. De meest vergelijkbare veiligheidsregio's qua inwoneraantal zijn VR IJsselland (537.993 inwoners), VR Limburg-Noord (518.282 inwoners) en VR Zuid-Holland-Zuid (485.876 inwoners).

5. Aantal inwoners per veiligheidsregio

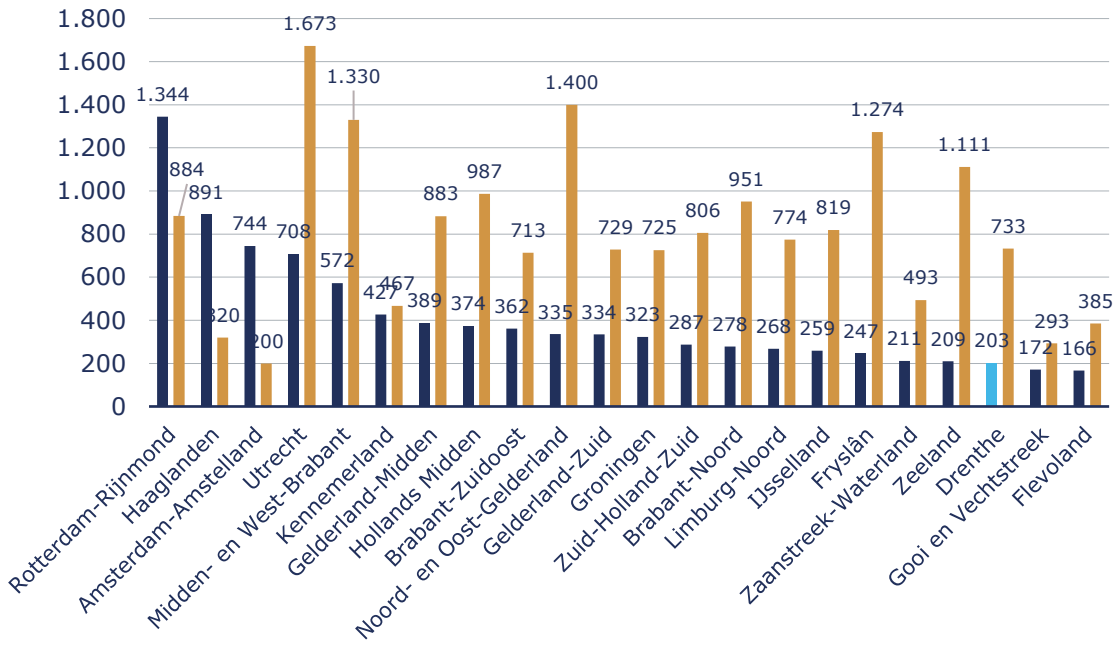
Het landoppervlakte van de veiligheidsregio Drenthe is 2633 km^2. Het gemiddelde landoppervlakte is 1357 km^2, en de veiligheidsregio Drenthe heeft daarmee een groter landoppervlakte dan gemiddeld. Het landoppervlakte is het meest vergelijkbaar met de veiligheidsregio's Noord- en Oost-Gelderland en Groningen.

6. Landoppervlakte per veiligheidsregio in km2

De totale formatie en het aantal vrijwilligers zijn weergegeven in onderstaande figuur. De totale formatie van de veiligheidsregio Drenthe is 203 fte en is kleiner dan de gemiddelde formatie van 414 fte. Het aantal vrijwilligers in de veiligheidsregio Drenthe is 733 en ligt lager dan het gemiddelde van 815 vrijwilligers.

7. Totale formatie en aantal vrijwilligers per veiligheidsregio

Risicoprofiel

Wat betreft het risicoprofiel zijn er verschillen tussen de deelnemende veiligheidsregio's. In elke veiligheidsregio spelen specifieke omstandigheden een rol, waardoor de belangrijkste risico's uiteenlopen.

In veel veiligheidsregio's wordt het risico van een ziektegolf als waarschijnlijk en ernstig gezien. Verschillende veiligheidsregio's in de benchmark hebben te maken met risico's die verband houden met water, overstromingen en waterwegen. Een aantal veiligheidsregio's heeft specifieke risico's als het gaat om vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg of via het spoor. In het algemeen representeren de veiligheidsregio's in de huidige benchmark met name de gebieden buiten de grote steden, met uitzondering van de veiligheidsregio Utrecht, Rotterdam-Rijnmond en Amsterdam Amstelland.

Begroting

Voor de financiële gegevens die we uitvragen, gebruiken we de begroting als uitgangspunt en niet de jaarrekening, omdat de begroting de meest actuele ontwikkelingen en plannen bevat. De vergelijkbaarheid met begroting van andere jaren borgen we door de oudere cijfers in de database te indexeren met de loon- en prijsontwikkeling.

Dit uitgangspunt betekent ook dat er uitgegaan wordt van de formatie zoals die is vastgesteld, en dat de benchmark niet inzichtelijk maakt welke vacatures of boven-formatieve medewerkers er zijn binnen de organisatie, en welke bezetting er in de praktijk is. Eventuele begrote kosten voor overgangsregelingen en formatiefrictie zijn wel opgenomen in de benchmarkgegevens.

3.3 Methode voor primair proces

De veiligheidsregio's worden vergeleken op basis van een hoofdindeling die afgeleid is van de Veiligheidsregio Referentie Architectuur (VeRA). VeRA is door de veiligheidsregio's zelf ontwikkeld en heeft een procesarchitectuur die voor alle veiligheidsregio's herkenbaar is. VeRA beslaat ook niet-brandweerprocessen die binnen de veiligheidsregio vallen. In aanvulling op VeRA is ook het proces bevolkingszorg opgenomen.

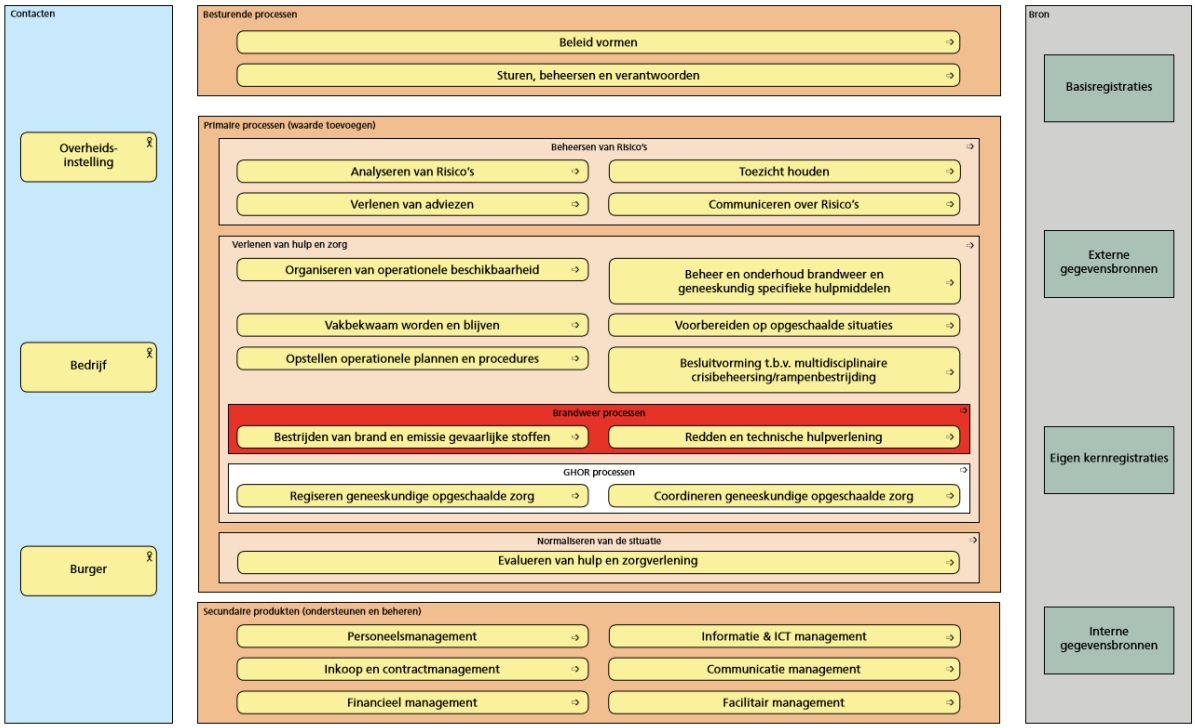
Aan ieder proces wordt in de benchmark de formatie toegekend. Het functiebouwwerk van de veiligheidsregio's geeft hierbij houvast. Daarnaast worden ook alle kosten van inhuur van personeel en alle materiële kosten toegewezen aan deze processen.

We onderscheiden in het primair proces de volgende processen:

- Besturende processen
- Beheersen van risico's
- Voorbereiden op verlenen van hulp en zorg
- Brandweerprocessen
- GHOR
- Normaliseren van de situatie
- Bevolkingszorg

Binnen deze primaire processen maken we in de vragenlijst onderscheid in sub-processen, zoals ook in VeRA wordt gedaan. In deze rapportage zijn alleen de uitkomsten op hoofdlijnen opgenomen.

Als aanvulling op VeRA wordt ook het toetskader gebruikt voor het onderzoek naar de Kwaliteit van de Brandweerzorg van de Inspectie Veiligheid en Justitie (versie van 25 juni 2015). Hiervoor is goedkeuring gevraagd en ontvangen van de Inspectie. In het toetskader worden de taken uit de Wet Veiligheidsregio's en een eigen indeling van de brandweerprocessen van de inspectie, gekoppeld aan de bedrijfsprocessen uit VeRA. Het toetskader van de inspectie wordt daarom gebruikt bij het nauwkeurig omschrijven van de processen in de handleiding voor het toewijzen van formatie en kosten aan VeRA-bedrijfsprocessen. Op basis van een eerste globale vergelijking van de begrotingen van de deelnemende veiligheidsregio's is de mate van verfijning binnen de bovengenoemde categorieën bepaald.

Veiligheidsregio Referentiearchitectuur 2.0

Het hierboven opgenomen hoofdproces "Verlenen van hulp en zorg" is, gegeven de grote omvang van de gerelateerde kosten, door ons in deze benchmark opgesplitst in 3 hoofdprocessen:

- Voorbereiden op verlenen van hulp en zorg (met 6 sub-processen)
- Brandweerprocessen (met 2 sub-processen) en
- GHOR processen (met 2 sub-processen).

Kosten per 10.000 inwoners

In de primaire processen worden de kosten vergeleken per 10.000 inwoners. Ook enkele volume- en prestatie-indicatoren worden per 10.000 inwoners weergegeven. Hiermee verkleinen we de verschillen die ontstaan door de verschillen in schaal tussen de veiligheidsregio's. Een veiligheidsregio met meer inwoners zal immers meer kosten hebben om de veiligheid voor de inwoners te kunnen waarborgen dan een veiligheidsregio met minder inwoners.

Aan de andere kant zijn er ook kosten die voor alle veiligheidsregio's (vrijwel) gelijk zijn, omdat ze niet afhankelijk zijn van het aantal inwoners. Een voorbeeld is de kosten voor de meldkamer, waar elke veiligheidsregio kosten voor heeft, ongeacht inwoneraantal. Dit type kosten zorgt ervoor dat een veiligheidsregio met een relatief groot inwoneraantal een zeker schaalvoordeel heeft ten opzichte van kleinere veiligheidsregio's in de kosten die per 10.000 inwoners gepresenteerd worden.

3.4 Methode voor overhead

Voor de ondersteunende processen wordt gebruik gemaakt van de indeling uit de overheadbenchmark van Berenschot. Dit is een verfijnde indeling die al vele jaren wordt gebruikt bij het vergelijken van de staf en ondersteuning van overheidsorganisaties, waaronder uitvoeringsorganisaties met verlengd lokaal bestuur zoals de veiligheidsregio's. De indeling kent de volgende categorisering:

- Directie en management primair proces

- Secretariaten primair proces
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Personeel en Organisatie
- Financiën en Control
- Informatisering en Automatisering
- Juridische zaken
- Communicatie
- Kwaliteitszorg
- Facilitaire dienst
- Inkoop

Kosten per fte van de organisatie

In tegenstelling tot het primair proces wordt bij de overhead in het rapport afgezet tegen het totaal aantal fte van de organisatie, en niet tegen het aantal inwoners van de veiligheidsregio. Vrijwilligers worden door middel van een bepaalde wegingsfactor[1] meegeteld in de totale formatie van de veiligheidsregio, omdat zij ook, maar in mindere mate voor werklast voor de overhead zorgen. De redenatie hierachter is dat de overhead ondersteunend is aan het primair proces. Bovendien, wanneer het primair proces toeneemt, is de veronderstelling dat de werklast voor een groot deel van de overhead ook toeneemt. Hierbij is de belangrijke vraag voor een organisatie: is de overhead passend voor de grootte van de organisatie? Door de verschillende overhead categorieën in de benchmark af te zetten tegen het aantal fte in de organisatie kan deze vraag beantwoord worden.

3.5 Volume- en prestatie-indicatoren

Naast de gegevens over primair proces en overhead worden verschillende indicatoren uitgevraagd die een beeld geven van de uitvoering van de primaire processen. De benchmarkgegevens worden onderling vergelijkbaar gemaakt door middel van volume-indicatoren. Het doel hiervan is het wegnemen van verschillen die voortkomen uit schaalverschillen tussen de veiligheidsregio's. De kosten kunnen op deze manier genormeerd en eerlijk vergeleken worden. De volume-indicatoren zijn opgesteld op basis van de input, throughput en output van de veiligheidsregio's. Deze gegevens zijn van belang voor de duiding van de benchmark-uitkomsten. Voorbeelden van volume- en prestatie-indicatoren zijn:

- Aantal kazernes in de VR.
- Gemiddelde opkomsttijd voor prio-1 incidenten.

3.6 Werkwijze

Aan de veiligheidsregio Drenthe is een benchmarkvragenlijst toegestuurd, met daarbij een invulhulp waarmee de formatie kon worden toegedeeld. De vragenlijst is ingevuld op basis van gegevens uit de begroting 2024 en overige eigen gegevens. Tijdens het proces is er vanuit Berenschot een toelichting gegeven op het invullen van deze vragenlijst, en is ondersteuning geboden in het geval van vragen. Vervolgens is er gecontroleerd of de gegevens op de juiste manier zijn ingevuld en heeft er grondige validatie plaatsgevonden tijdens een validatiesessie. De gegevens zijn daarna naast de gegevens van de andere veiligheidsregio's gelegd. Na deze stap zijn de definitieve cijferbijlage en het rapport opgesteld.

[1] Voor alle categorieën geldt dat een vrijwilliger meetelt als 0,125 fte, met uitzondering van de categorie Personeel en Organisatie, waar een vrijwilliger meetelt als 0,25 fte.

Om de betrouwbaarheid van de benchmark zo groot mogelijk te maken, is er vanuit het projectteam van Berenschot nauwe betrokkenheid bij het team van de veiligheidsregio Drenthe bij het invullen van de vragenlijst.

De in totaal 22 veiligheidsregio's die deelnemen aan de benchmark zorgen voor een valide gemiddeld beeld dat goed vergeleken kan worden. Ondanks de vergelijkbaarheid van de veiligheidsregio's, blijven er altijd aanzienlijke verschillen. Het is daarom van belang dat de benchmark zorgvuldig wordt geduid. De vergelijkbaarheid van de veiligheidsregio's wordt zo groot mogelijk gemaakt door de waarden die uit de benchmark naar voren komen, in perspectief te plaatsen door middel van kengetallen en kwalitatieve duiding.

HOOFDSTUK 4

Uitkomsten primair proces

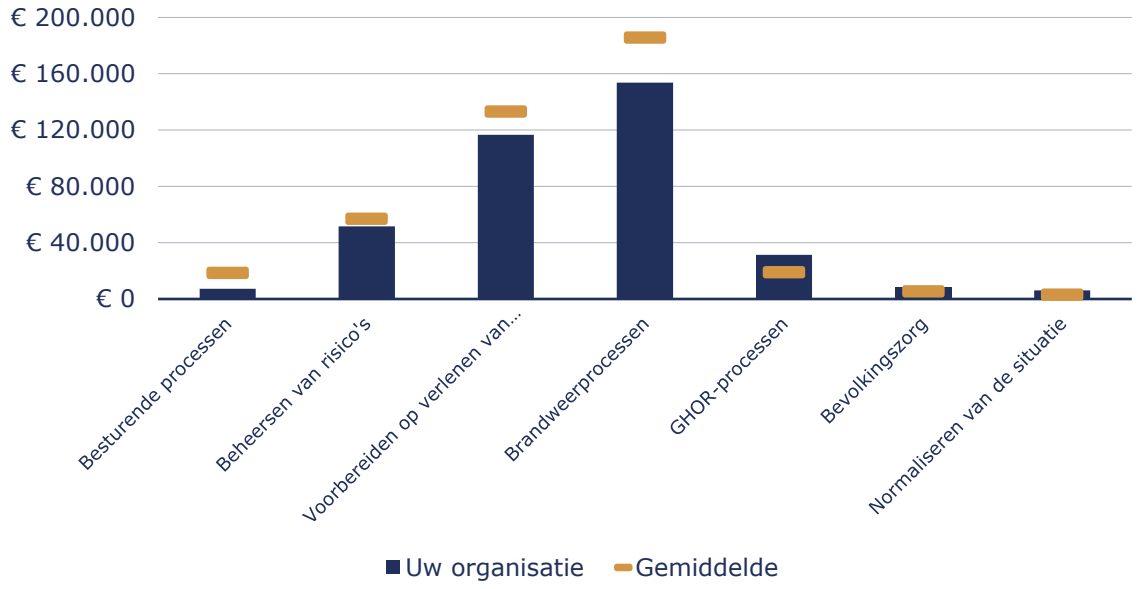
4.1 Inleiding

De personele kosten van de primaire processen zijn onderverdeeld in zeven processen: besturende processen, beheersen van risico's, voorbereiden op verlenen van hulp en zorg, brandweerprocessen, GHOR-processen, normaliseren van de situatie en bevolkingszorg. Daarnaast heeft het primaire proces overige kosten. In dit hoofdstuk wordt per proces een overzicht gegeven van de personele kosten, met daarbij de relevante maatstaven en prestatie-indicatoren.

Voor elk proces hebben we de personele kosten per 10.000 inwoners in een figuur weergegeven. De schalen van de figuren zijn telkens verschillend, vanwege de uiteenlopende omvang van de processen. Om de verhouding tussen de processen inzichtelijk te maken, hebben we hieronder nogmaals[2] het overzicht van alle primaire processen opgenomen.

Uit de figuur blijkt dat de personele kosten per 10.000 inwoners lager liggen dan gemiddeld in de benchmark. De kosten per 10.000 inwoners zijn hoger in de GHOR-processen, bevolkingszorg en het normaliseren van de situatie. Voor de besturende processen, het beheersen van risico's, voorbereiden op verlenen van hulp en zorg en de brandweerprocessen zijn de kosten lager dan gemiddeld. De veiligheidsregio Drenthe heeft relatief weinig beroepsbrandweer in vergelijking met andere veiligheidsregio's. Het aantal vrijwilligers ligt ook lager dan gemiddeld.

8. Primair proces – personele kosten (per 10.000 inwoners)

[2] Dit is dezelfde figuur als figuur 3 in de samenvatting.

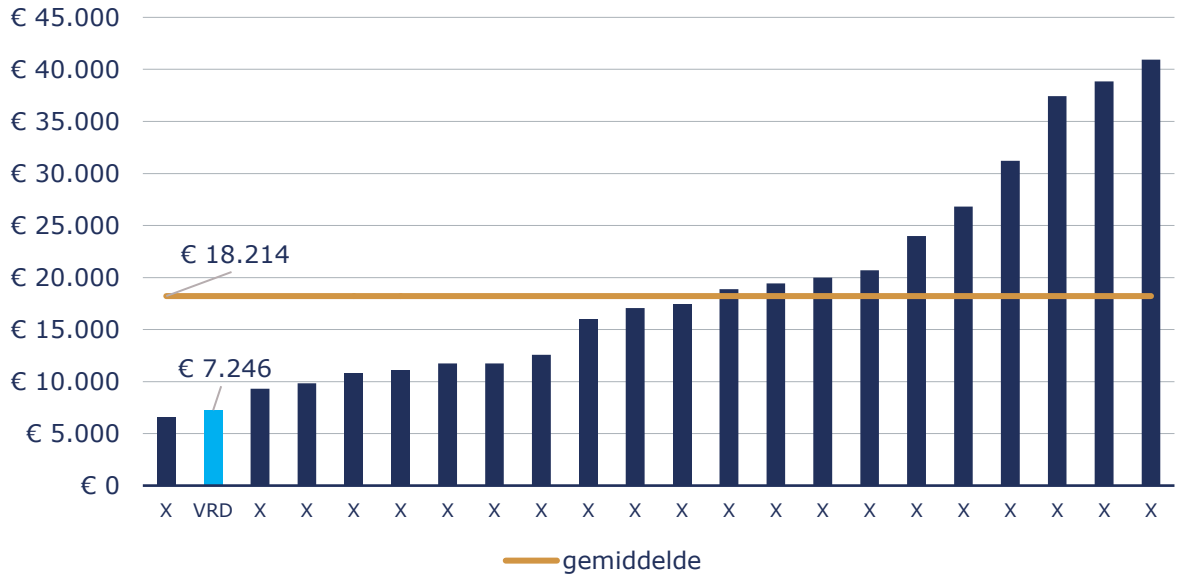
4.2 Besturende processen

Onder besturende processen valt het opstellen van algemeen beleid voor de organisatie en haar activiteiten in het primair proces. Hier hoort meer specifiek het opstellen van de drie verplichte planfiguren bij (regionaal risicoprofiel, regionaal crisis beleidsplan, regionaal crisisplan). Ook het dekkingsplan komt voort uit dit proces.

De personele kosten van de besturende processen bedragen € 7.246 per 10.000 inwoners. Dit is 60% lager dan gemiddeld.

De kosten voor besturende processen zijn wat minder afhankelijk van de omvang van de veiligheidsregio, en kunnen daarmee voor grotere veiligheidsregio's schaalvoordelen geven.

9. Besturende processen: personele kosten per 10.000 inwoners

Maatstaven en prestatie-indicatoren	Uw organisatie	Gemiddelde referentiegroep	% verschil
Aantal inwoners	504.129	659.905	-24%
Aantal gemeenten in veiligheidsregio	12	14	-13%
Aantal geplande bestuursvergaderingen (AB) in 2024	4	4,4	-10%

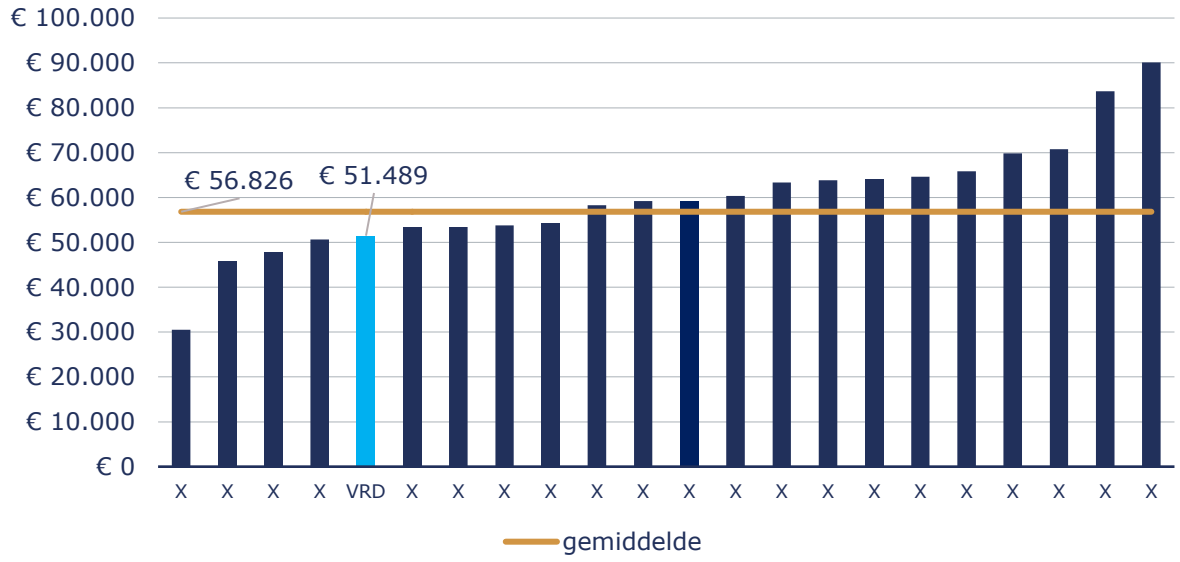
4.3 Beheersen van risico's

Binnen het proces beheersen van risico's horen de volgende vier sub-processen:

- Analyseren van risico's
- Verlenen van adviezen
- Toezicht houden
- Communiceren over risico's.

De personele kosten voor het beheersen van risico's bedragen € 51.489 per 10.000 inwoners. Dit is 9% lager dan het gemiddelde in de benchmark.

10. Beheersen van risico's: personele kosten per 10.000 inwoners

De onderstaande indicatoren geven het beeld dat de veiligheidsregio Drenthe in verhouding minder adviezen geeft op aangevraagde bouwvergunningen en voor brandveilig gebruik en voor evenementen.

Maatstaven en prestatie-indicatoren	Uw organisatie	Gemiddelde referentiegroep	% verschil
Aantal gegeven adviezen op aangevraagde bouwvergunningen (2024)	640	1.175	-46%
Aantal gegeven adviezen op aangevraagde bouwvergunningen (2024) **per 10.000 inwoners**	13	18,5	-31%
Aantal afgegeven adviezen brandveilig gebruik voor bouwwerken in 2024	113	358	-68%
Aantal gegeven adviezen voor evenementen in 2024	322	647	-50%

4.4 Voorbereiden op verlenen van hulp en zorg

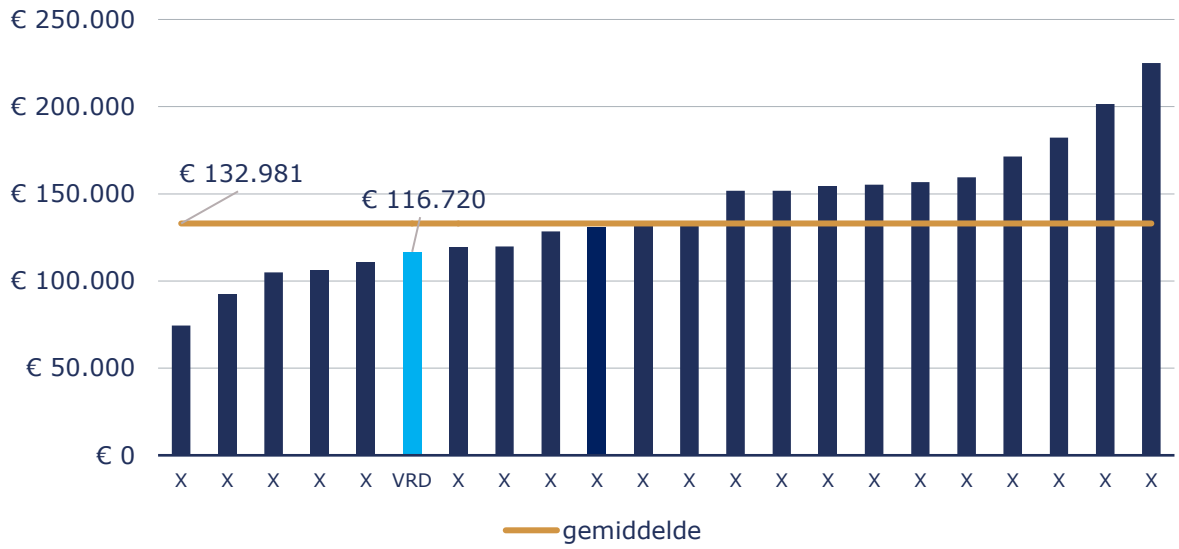
Onder het voorbereiden op verlenen van hulp en zorg vallen in algemene zin de voorbereiding van de brandweer en de multi-kolom op inzet bij incidenten. Binnen dit proces horen de volgende sub-processen:

- Organiseren van operationele beschikbaarheid
- Beheer en onderhoud brandweer en geneeskundig specifieke hulpmiddelen
- Vakbekwaam worden en blijven
- Voorbereiden op opgeschaalde situaties
- Opstellen operationele plannen en procedures
- Besluitvorming t.b.v. multidisciplinaire crisisbeheersing/rampenbestrijding.

De inzet voor operationele multidisciplinaire functies is moeilijk feitelijk te achterhalen, omdat hiervoor geen tijd geschreven wordt. Er is daarom een inschatting gemaakt van de tijdsbesteding van medewerkers aan de operationele functies, op basis van de uren die gerekend worden voor vakbekwaam blijven en de gemiddelde inzet bij incidenten.

De kosten voor het voorbereiden op verlenen van hulp en zorg zijn in de veiligheidsregio Drenthe € 116.720 per 10.000 inwoners. Dit is 12% lager dan het gemiddelde in de benchmark.

11. Voorbereiden op verlenen van hulp en zorg: personele kosten per 10.000 inwoners

Uit onderstaande indicatoren blijkt dat het aantal kazernes in veiligheidsregio Drenthe per 10.000 inwoners hoger is dan gemiddeld. Ook het aantal repressieve voertuigen is per 10.000 inwoners hoger vergeleken met het gemiddelde. Het aantal specialistische voertuigen en overige voertuigen is lager dan gemiddeld.

Maatstaven en prestatie-indicatoren	Uw organisatie	Gemiddelde referentiegroep	% verschil
Aantal kazernes in de VR (2024)	36	38	-5%
Aantal kazernes in de VR (2024) **per 10.000 inwoners**	0,71	0,6	20%
Aantal kazernes in de VR (2024) per km2	0,014	0,027	-50%

Maatstaven en prestatie-indicatoren	Uw organisatie	Gemiddelde referentiegroep	% verschil
Aantal OvD-gebieden binnen VR (2024)	3	4	-30%
Aantal HoVD-piketten binnen veiligheidsregio? (2024)	1	2	-42%
Aantal functies in 10/16 piket (IM, brandonderzoek, schoon naar huis) (2024)	-	14	-
Aantal repressieve voertuigen (TS, HV en RV) in 2024	93	63	47%
Aantal repressieve voertuigen (TS, HV en RV) in 2024 **per 10.000 inwoners**	1,84	0,99	86%
Aantal specialistische voertuigen (niet-TS/RV/HV) (2024)	38	33	14%
Aantal voertuigen dat de VR t.b.v. algemeen gebruik en groen (multi-)voertuigen heeft (2024)	55	81	-32%

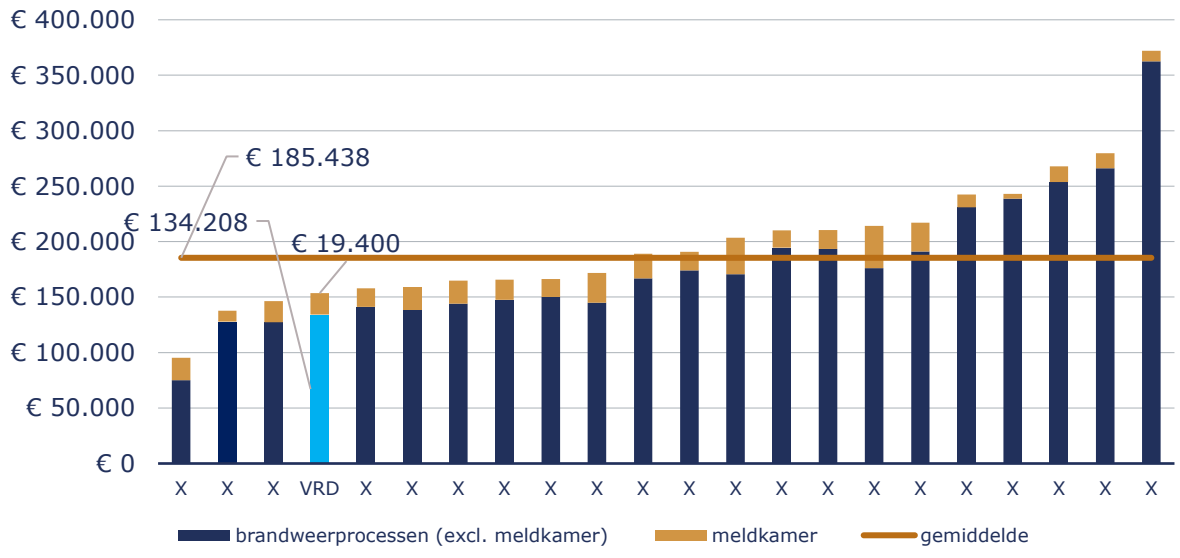
4.5 Brandweerprocessen

De brandweerprocessen omvatten verschillende sub-processen, namelijk:

- Bestrijden van brand en emissie gevaarlijke stoffen
- Redden en technische hulpverlening
- Werkzaamheden op of t.b.v. de meldkamer (o.a. intake en uitgifte).

De kosten voor brandweerprocessen bedragen in de veiligheidsregio Drenthe € 153.608 per 10.000 inwoners. Hiervan wordt ongeveer € 19.400 per 10.000 inwoners besteed aan kosten voor de meldkamer. Vergeleken met het gemiddelde zijn de totale personele kosten voor brandweerprocessen 17% lager dan gemiddeld. Voor de meldkamer liggen de kosten per 10.000 ongeveer 4% hoger dan gemiddeld.

12. Brandweerprocessen: personele kosten per 10.000 inwoners

Het aantal uitrukken voor brand ligt in de veiligheidsregio Drenthe per 10.000 inwoners hoger dan gemiddeld. Het aantal uitrukken voor hulpverlening ligt juist lager dan gemiddeld. De gemiddelde opkomsttijd ligt hoger dan het gemiddelde.

Maatstaven en prestatie-indicatoren	Uw organisatie	Gemiddelde referentiegroep	% verschil
Aantal basiseenheden (TS6) dat tegelijkertijd kan worden ingezet (2024)	40	43	-7%
Aantal uitrukken voor brand in 2024	1.802	1.805	0%
Aantal uitrukken voor brand in 2024 **per 10.000 inwoners**	37	28	31%
Aantal uitrukken voor hulpverlening in 2024	1.356	2.187	-38%
Aantal uitrukken voor hulpverlening in 2024 **per 10.000 inwoners**	28	34	-19%
Gemiddelde opkomsttijd voor prio-1 incidenten in 2024 (minuten)	11,38	8,78	30%

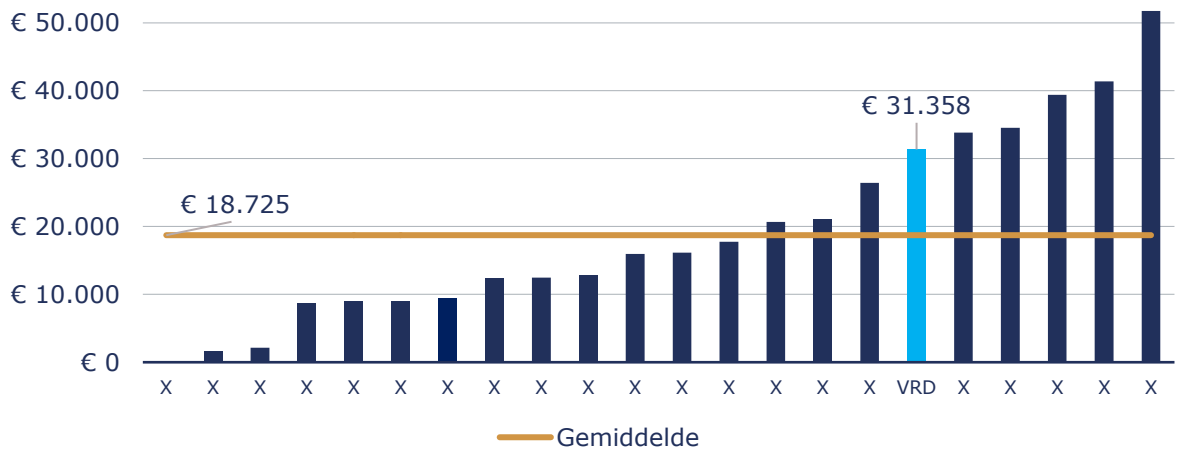
4.6 GHOR-processen

De GHOR-processen bestaan uit twee sub-processen, namelijk:

- Het regisseren van geneeskundige opgeschaalde zorg
- Het coördineren van geneeskundige opgeschaalde zorg.

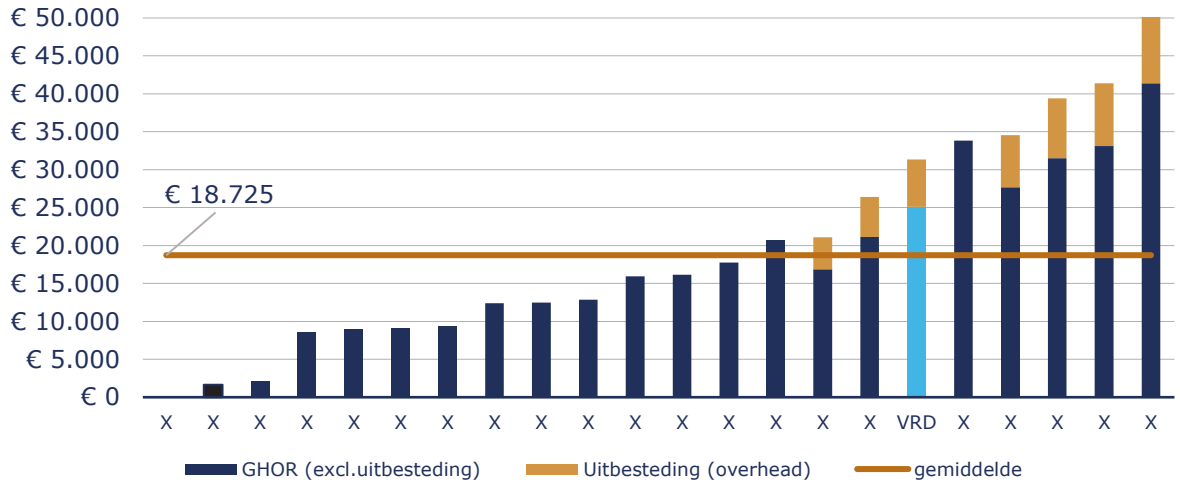
De kosten voor de GHOR bedragen € 31.358 per 10.000 inwoners, 67% hoger dan gemiddeld. De organisatie van de GHOR verschilt per veiligheidsregio: sommige veiligheidsregio's besteden GHOR-taken uit en andere veiligheidsregio's hebben eigen formatie in dienst. Dit is terug te zien in de uiteenlopende kostenniveaus van de veiligheidsregio's.

13. GHOR-processen: personele kosten per 10.000 inwoners

In onderstaande figuur zijn de personele kosten per 10.000 inwoners voor de GHOR-processen nogmaals weergegeven. De kosten voor overhead bij uitbesteding zijn geel weergegeven bij de veiligheidsregio's waarin de GHOR is uitbesteed, op basis van een inschatting van 20%. De

inschatting voor de veiligheidsregio Drenthe voor kosten voor overhead is € 6.272. Wat opvalt is dat de veiligheidsregio's die de taken van de GHOR hebben uitbesteed over het algemeen hogere absolute kosten voor de GHOR-taken hebben, ook als er gecorrigeerd wordt voor de overhead kosten die onderdeel van de uitbesteding zijn.

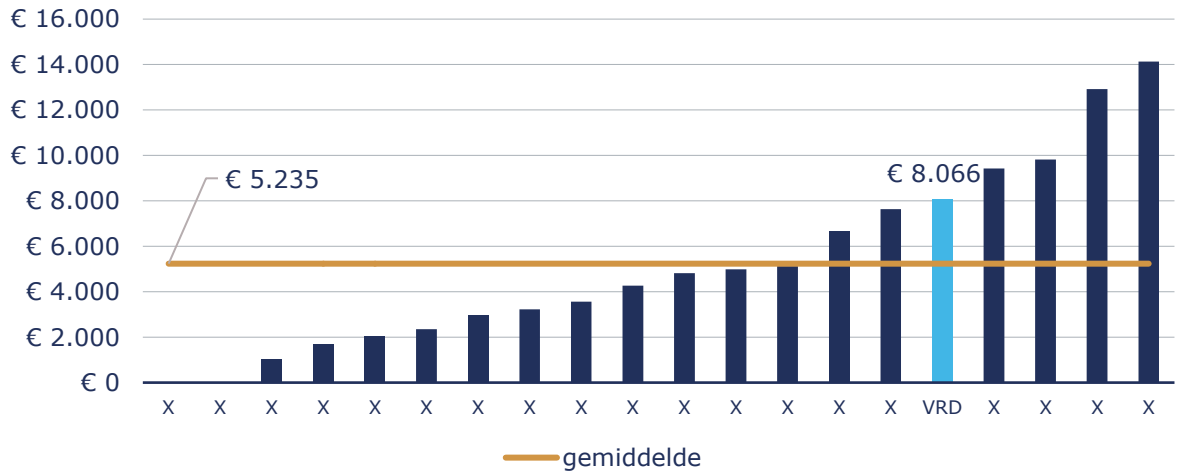

4.7 Bevolkingszorg

Bevolkingszorg is als proces toegevoegd aan de benchmark. Onderdelen van bevolkingszorg zijn crisiscommunicatie, acute bevolkingszorg (voorzien in opvang en verzorging van de bevolking, en het registreren van slachtoffers en schadegevallen tijdens rampen en crises) en herstelzorg voor de bevolking (in de nafase).

Bevolkingszorg is een taak die in principe belegd is bij de gemeente, maar waarbij de uitvoering of een deel van de uitvoering bij de veiligheidsregio's belegd is. De organisatiestructuur voor bevolkingszorg is per veiligheidsregio verschillend. We vergelijken alleen de kosten vanuit de begroting van de veiligheidsregio's. In de veiligheidsregio Drenthe liggen de kosten voor bevolkingszorg op € 8.066 per 10.000 inwoners, 54% hoger dan het gemiddelde van de benchmark, € 5.235 per 10.000 inwoners. Hierbij moet opgemerkt worden dat bevolkingszorg in verhouding een relatief klein proces is binnen de veiligheidsregio's.

14. Bevolkingszorg-processen: personele kosten per 10.000 inwoners

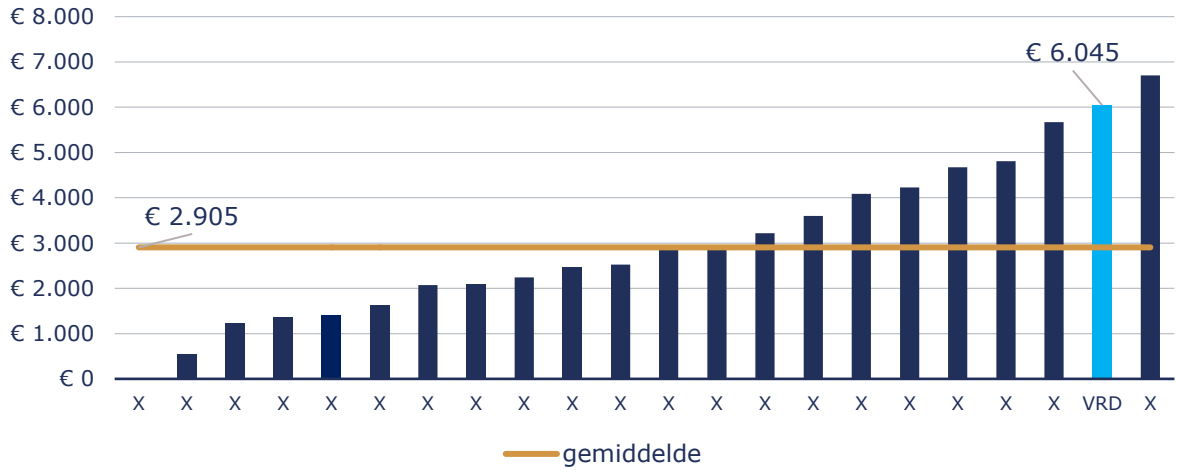

4.8 Normaliseren van de situatie

Onder het proces normaliseren van de situatie valt het evalueren van de geleverde hulp en zorgverlening naar aanleiding van een incident. Hier valt in ieder geval onder het evalueren van brandweeroptreden, het evalueren van opleiden, trainen en oefenen en het leren van evalueren. Daarnaast valt hieronder ook het doen van brandonderzoek, het leveren van emotionele nazorg en ketenevaluatie. Het opnieuw uitruk gereed maken valt ook onder de nazorg.

In de veiligheidsregio Drenthe bedragen de kosten € 6.045 per 10.000 inwoners, 108% hoger dan gemiddeld. In andere veiligheidsregio's zijn de kosten € 2.905 per 10.000 inwoners. Het normaliseren van de situatie is in verhouding een klein proces binnen de veiligheidsregio's.

15. Normaliseren van de situatie: personele kosten per 10.000 inwoners

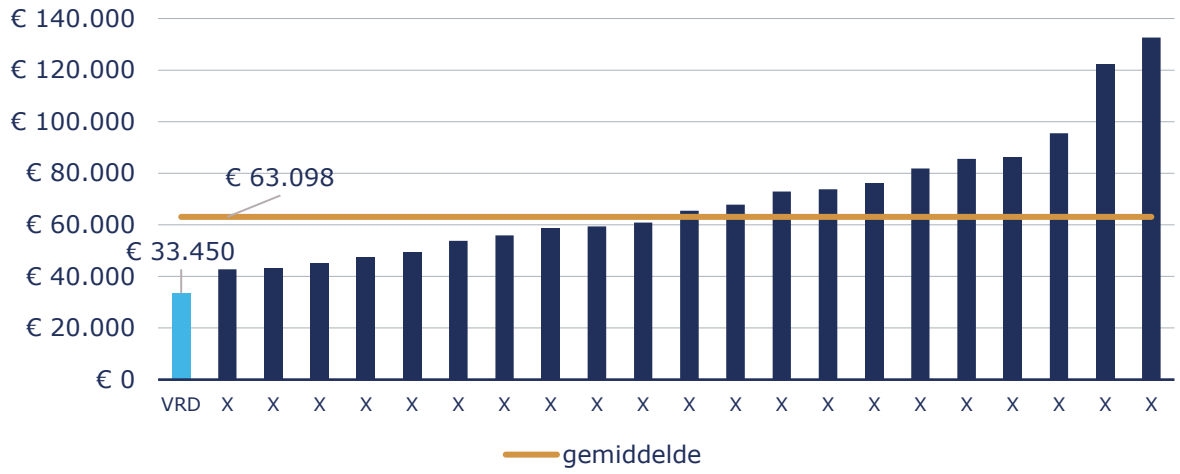

4.9 Overige kosten primair proces

De overige kosten worden gesplitst in vier categorieën, namelijk overige personele kosten, ICT-kosten, huisvestingskosten en overige materiële kosten. De huisvestingskosten worden in een aparte paragraaf behandeld. De ICT-kosten geven we ook apart weer. De andere twee categorieën volgen hieronder.

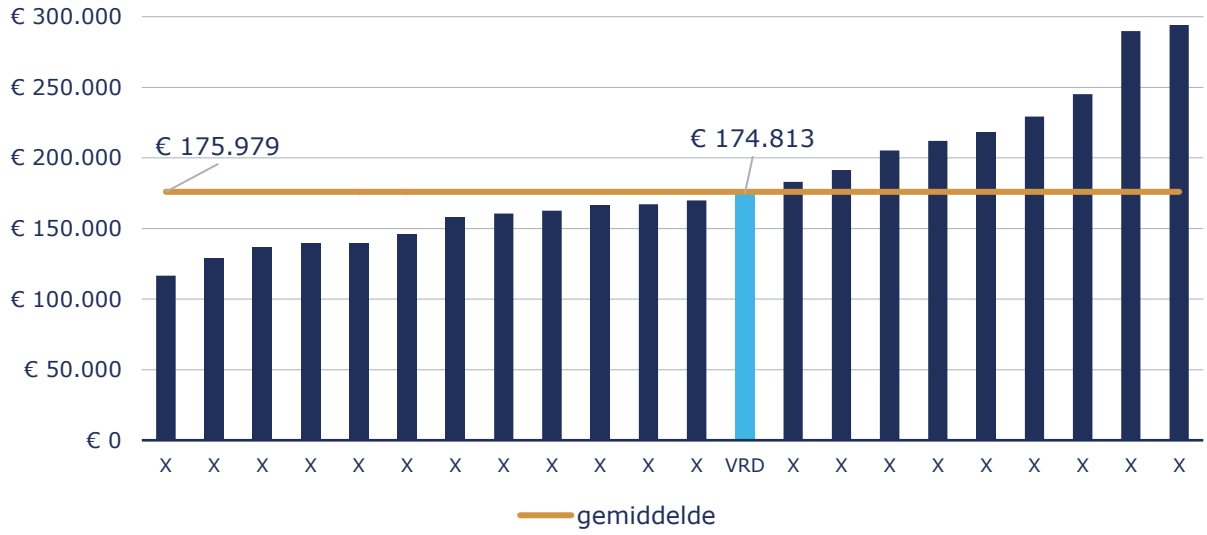
Onder de overige personele kosten vallen onder andere de reis-en verblijfkosten, piketkosten, opleidingsbudgetten, toelagen en kosten boventallig personeel. Ook de FLO-kosten maken een aanzienlijk onderdeel uit van deze categorie. De totale overige personele kosten zijn € 33.450 per 10.000 inwoners en liggen 47% lager dan het gemiddelde in de benchmark.

16. Overige personele kosten primair proces per 10.000 inwoners

De overige materiële kosten bedragen onder andere hulpmiddelen, materialen, onderhoudsbusjes, kantoorinventaris en kantoorkosten, rentelasten, bestuurskosten, kosten voor repressieve (warme) opleidingen enzovoorts. Deze kosten zijn € 174.813 per 10.000 inwoners en liggen 1% lager dan het gemiddelde in de benchmark.

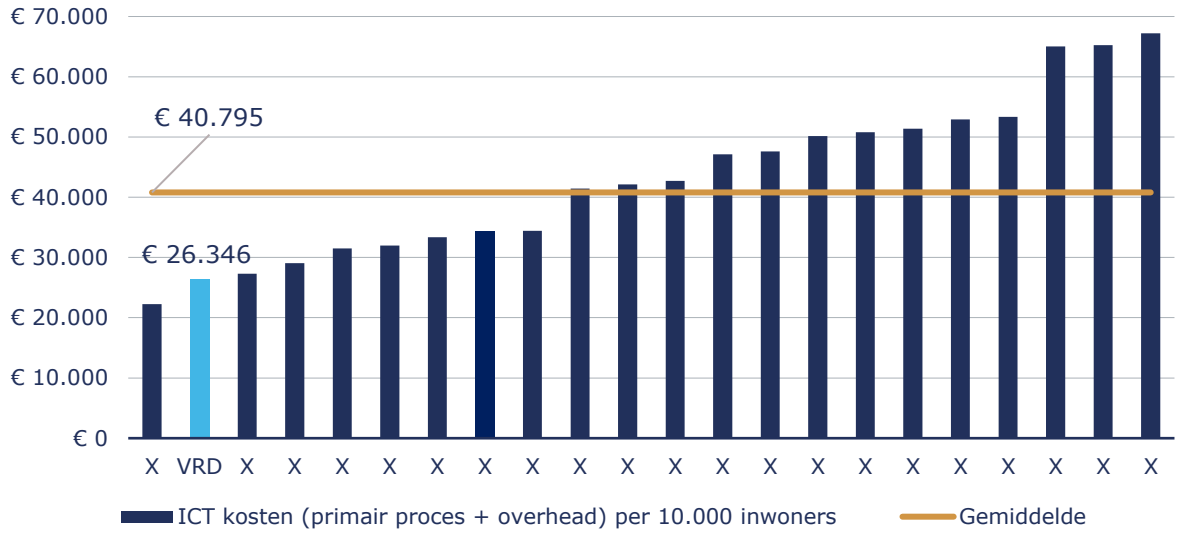
17. Overige materiële kosten primair proces per 10.000 inwoners

De ICT-kosten betreffen onder andere de huur –en leasingkosten van hard –en software inclusief licenties en back-up voorziening, afschrijvingen voor hard- en software, onderhoud en beheer en kosten van alle data en telefooncommunicatie.

In de volgende figuur zijn de totale materiële kosten van ICT (primair proces en overhead) per 10.000 inwoners opgenomen. De veiligheidsregio Drenthe heeft met € 26.346 per 10.000 inwoners 35% lagere kosten dan gemiddeld.

18. ICT-kosten primair proces + overhead per 10.000 inwoners

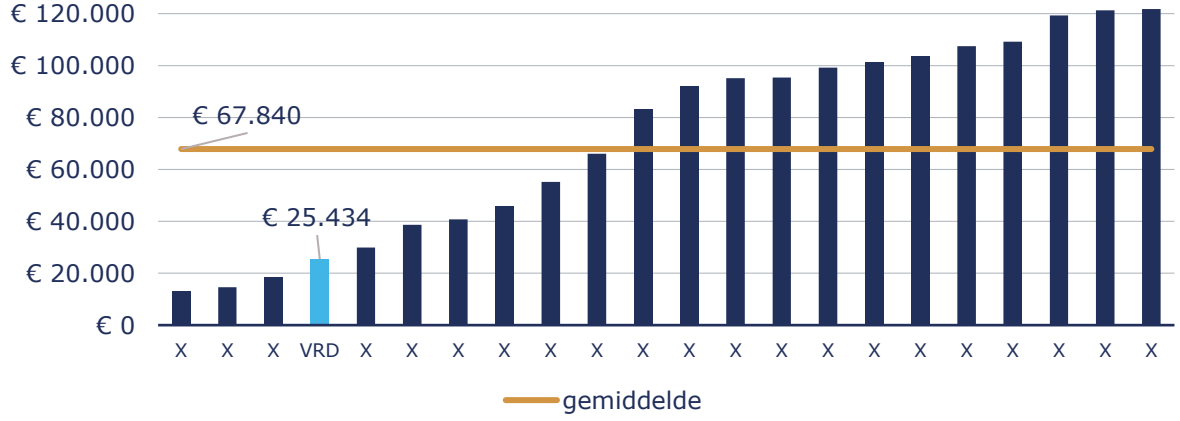
4.10 Huisvestingskosten

De totale omvang van huisvestingskosten van de veiligheidsregio's in deze benchmark is sterk verschillend. Het belangrijkste verschil is of de huisvestingskosten geheel of gedeeltelijk zijn opgenomen in de begroting van de veiligheidsregio, of dat de huisvestingskosten ergens anders liggen (bijvoorbeeld bij gemeenten).

Een enkele veiligheidsregio heeft in de vergelijkingsgroep alle huisvesting gecentraliseerd. Bij andere regio's valt lokale huisvesting (deels) onder de gemeenten. De kosten daarvan zijn dan niet of slechts gedeeltelijk zichtbaar in de begroting van de veiligheidsregio. Kazernes worden bijvoorbeeld vaak om niet beschikbaar gesteld door gemeenten. Om die reden zijn de huisvestingskosten slechts beperkt vergelijkbaar.

Wij hebben de grafiek voor de volledigheid opgenomen. De kosten van de veiligheidsregio Drenthe liggen lager dan het gemiddelde, want kosten voor huisvesting zijn grotendeels opgenomen in de begroting van de gemeenten. In de figuur is goed duidelijk dat er grote verschillen zijn tussen veiligheidsregio's en hoe de kosten van kazernes in de begroting zijn verwerkt.

19. Huisvestingskosten totaal (primair proces & overhead) per 10.000 inwoners

HOOFDSTUK 5

Uitkomsten overhead

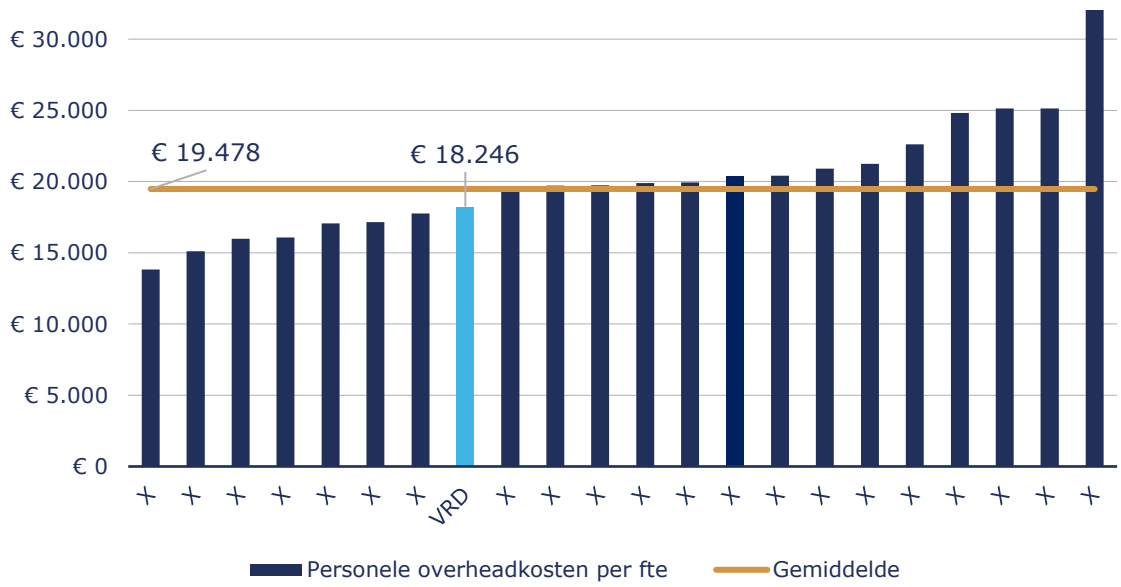
5.1 Inleiding

In de benchmark zijn de personele kosten (incl. inhuur en uitbesteding) van de overhead verdeeld over de benchmarkcategorieën van Berenschot. Daarnaast heeft de overhead net als het primair proces overige kosten. Uitgangspunt in de overhead onderzoeken van Berenschot is de vraag of ondersteunende diensten (overhead) in verhouding staan met de totale organisatie die zij bedienen.

5.2 Personele kosten en formatie in de overhead

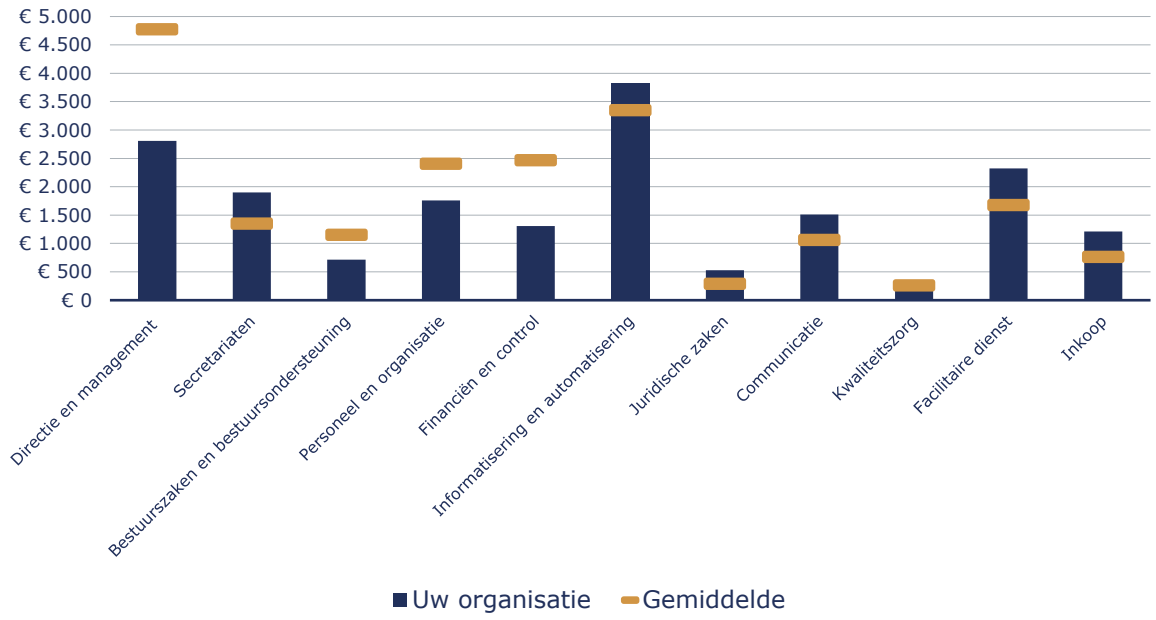
In de volgende figuur zijn de personele kosten van de overhead per fte van de totale organisatie weergegeven. Hieruit blijkt dat de personele kosten van de overhead voor veiligheidsregio Drenthe 6% lager dan het gemiddelde in de benchmark liggen.

20. Totale personele kosten overhead (per fte)

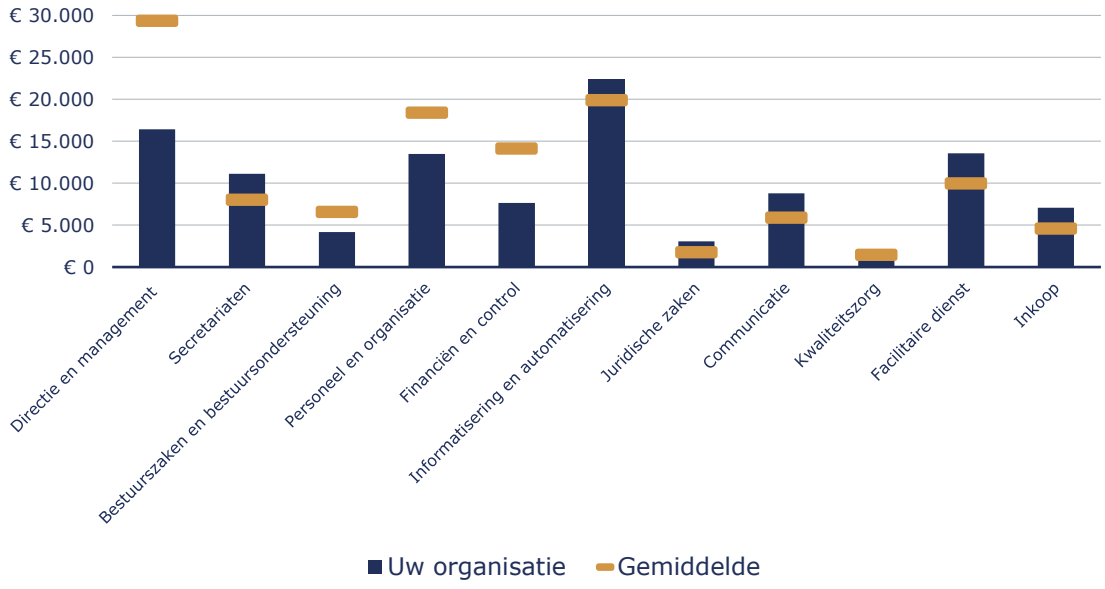
In de volgende figuur zijn de kosten per fte voor de verschillende overheadcategorieën weergegeven. Hierbij zijn naast de loonkosten (zie fte-vergelijking hierna) ook kosten voor inhuur en uitbesteding meegenomen in de vergelijking. Ten opzichte van andere veiligheidsregio's geeft deze kostenvergelijking het meest zuivere beeld omdat ook voor eventuele inhuur en uitbesteding wordt gecorrigeerd. De overheadkosten per fte liggen voor de volgende onderdelen hoger dan gemiddeld: secretariaten, informatisering en automatisering, communicatie, facilitaire dienst en inkoop. Voor de volgende onderdelen liggen de kosten per fte lager dan gemiddeld: directie en management, bestuurszaken en bestuursondersteuning, personeel en organisatie en financiën. Voor de overige overheadonderdelen geldt dat de kosten van VR Drenthe vergelijkbaar zijn met de andere veiligheidsregio's in de referentiegroep.

21. Personele kosten overhead per categorie (per fte)

In de volgende figuur zijn de overhead kosten per categorie afgezet tegen het inwoneraantal van de regio (per 10.000 inwoners). Het beeld dat uit deze vergelijking naar voren komt is heel erg vergelijkbaar met de vergelijking op kosten per fte.

22. Personele kosten overhead per categorie (per 10.000 inwoners)

In de volgende tabel is de inzet van formatie (fte's) voor overhead taken voor de veiligheidsregio Drenthe afgezet tegen het gemiddelde van de referentiegroep:

- De overhead formatie is afgezet tegen het totaal aantal fte van de veiligheidsregio Drenthe. Voor de vrijwilligers binnen de veiligheidsregio is rekening gehouden met de werklast door deze met een bepaalde factor op te tellen bij de totale omvang van de organisatie.[3]
- De totale omvang van de overheadformatie bedraagt voor uw organisatie 49,9 fte. De overheadformatie is hiermee 16,5% van de totale formatie van de veiligheidsregio Drenthe. Dit is in verhouding een kleiner deel van de totale formatie dan gemiddeld in de benchmark (-9%). Omgerekend in fte's gaat het om een verschil van 3,1 fte.
- In onderstaande tabel is de overheadformatie per overheadcategorie weergegeven.
- De personele kosten voor de categorieën directie en management (-35%), bestuurszaken en bestuursondersteuning (-34%), personeel en organisatie (-39%), financiën en control (-21%), informatisering en automatisering (-4%) en facilitaire dienst (-18%) liggen lager dan gemiddeld per fte.
- Voor secretariaten (+15%), juridische zaken (+110%), communicatie (+79%), kwaliteitszorg (+37%) en inkoop (+64%) geldt dat de personele kosten per fte hoger liggen dan gemiddeld.

Overheadformatie	VR Drenthe	Gemiddelde referentiegroep	Afwijking %	Afwijking (fte)
Directie en management primair proces	2,2%	3,3%	-35%	-2,35
Secretariaat primair proces	2,3%	2,0%	15%	0,60
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	0,7%	1,1%	-34%	-0,73
Personeel en organisatie	1,4%	2,2%	-39%	-1,80
Financiën en control	1,8%	2,3%	-21%	-1,00
Informatisering en automatisering	2,9%	3,0%	-4%	-0,23
Juridische zaken	0,5%	0,2%	110%	0,52
Communicatie	1,7%	1,0%	79%	1,54
Kwaliteitszorg	0,3%	0,2%	37%	0,17
Facilitaire dienst	1,6%	1,9%	-18%	-0,71
Inkoop	1,1%	0,7%	64%	0,86
Totale overheadformatie	**16,5%**	**18,1%**	**-9%**	**-3,13**

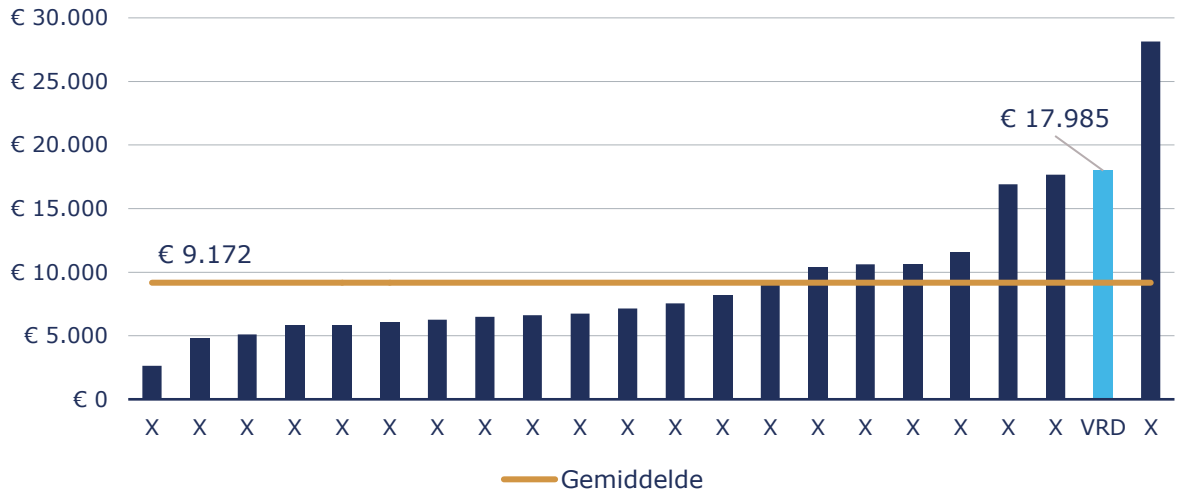
5.3 Overige kosten overhead

De overige kosten in de overhead zijn op dezelfde manier toegedeeld als de overige kosten voor de primaire processen. Toelichting op de huisvestingskosten is te vinden in paragraaf 4.10. De ICT-kosten van primair proces en overhead zijn samen weergegeven in figuur 18, paragraaf 4.9.

[3] Voor alle categorieën geldt dat een vrijwilliger meetelt als 0,125 fte, met uitzondering van de categorie Personeel en Organisatie, waar een vrijwilliger meetelt als 0,25 fte.

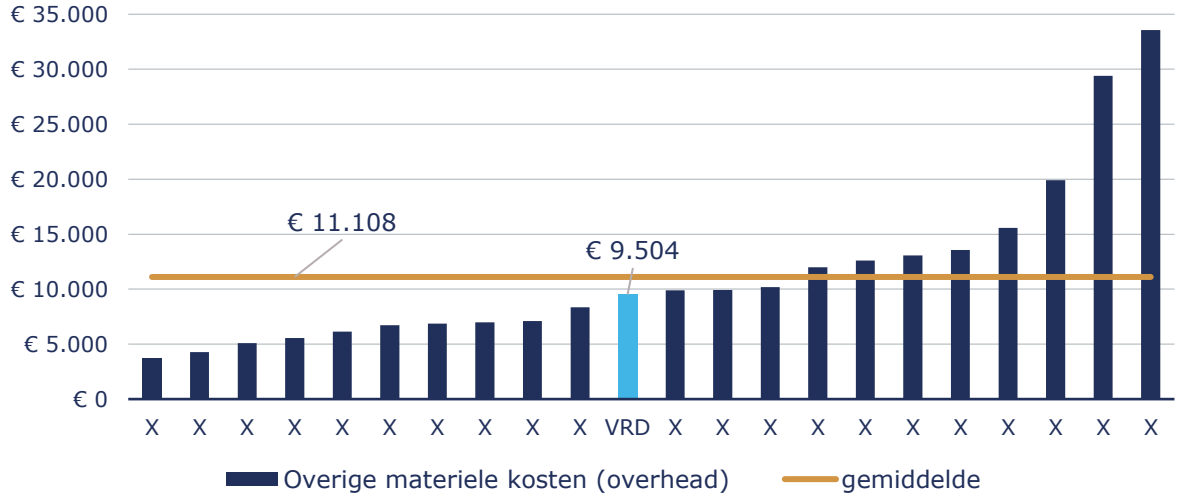
De overige personele kosten van de overhead bedragen voor de veiligheidsregio Drenthe € 17.985 per 10.000 inwoners, 96% hoger dan gemiddeld.

23. Overige personele kosten (overhead) per 10.000 inwoners

De overige materiële kosten van de overhead bedragen € 9.504 per 10.000 inwoners en zijn 14% lager dan gemiddeld.

24. Overige materiële kosten (overhead) per 10.000 inwoners

Berenschot

WIJ ZIJN BERENSCHOT, GRONDLEGGER VAN VOORUITGANG

Nederland is continu in ontwikkeling. Maatschappelijk, economisch en organisatorisch verandert er veel. Al ruim 85 jaar volgen wij als adviesbureau deze ontwikkelingen op de voet en werken we aan een vooruitstrevende samenleving. De behoefte om iets fundamenteels te betekenen voor mens en maatschappij zit in onze genen. Met onze adviezen en oplossingen hebben we dan ook actief meegebouwd aan het Nederland van vandaag. Altijd op zoek naar duurzame vooruitgang.

Alles wat we doen, is onderzocht, onderbouwd en vanuit meerdere invalshoeken bekeken. Zo komen we tot gefundeerde adviezen en slimme oplossingen. Die zijn op het eerste gezicht misschien niet altijd de meest voor de hand liggende. Juist deze eigenzinnigheid maakt ons uniek. Daarbij zijn we niet van symptoombestrijding. En gaan pas naar huis als het is opgelost.

Berenschot B.V.

Van Deventerlaan 31-51, 3528 AG UTRECHT
Postbus 8039, 3503 RA UTRECHT
030 2 916 916
www.berenschot.nl

Gemeenteraad

Dossiernummer	1841
Extern Zaak ID	4923038
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.7
Titel	Jaarstukken 2024 en begroting 2026 GR Recreatieschap Drenthe

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissievergadering Algemeen Bestuur	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting

Het Recreatieschap Drenthe is een samenwerkingsverband tussen de twaalf Drentse gemeenten en
Ooststellingwerf op het gebied van recreatie en toerisme. De binnen het Recreatieschap Drenthe
samenwerkende gemeenten zijn betrokken bij de realisatie van een actief en vooral effectief beleid tot versterking van de toeristische/recreatieve sector in relatie tot de Drentse economie. Via het Recreatieschap Drenthe kunnen gemeenten actief en adequaat inspelen op de wensen en behoeften van de sector en het daardoor versterken van het economisch belang. Daar waar grensoverschrijdende
activiteiten plaatsvinden kan hierop via het Recreatieschap Drenthe worden ingespeeld. Het Recreatieschap Drenthe richt zich op de coördinatie, belangenbehartiging, proces- en projectmanagement, advisering, beleid en beheer.

In het Dagelijks bestuur van het Recreatieschap Drenthe zijn de jaarrekening 2024 en de begroting 2026 behandeld en voorlopig vastgesteld op 11 april.

Het dagelijks bestuur heeft na voorlopige vaststelling de jaarrekening 2024 en de begroting 2026 aangeboden aan de deelnemende gemeenten.

Voorgesteld besluit

Uit de commissie Algemeen Bestuur van 10 juni 2025

Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025

Portefeuillehouder: wethouder Schipper

De raad besluit:

1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Recreatieschap Drenthe.
2. In te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR
Recreatieschap Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Recreatieschap Drenthe.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Recreatieschap Drenthe.
2. In te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR
Recreatieschap Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Recreatieschap Drenthe.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Onderwerp Begroting 2026 en jaarstukken 2024 Recreatieschap Drenthe

Informatie

Datum	11-4-2025	
Behandelaar	Marie-Cecile Hatzmann	Overleg gepleegd met: ☒ Financieel adviseur: Judith de Niet ☐ Communicatieadviseur: ☐ Juridisch adviseur: ☐ Inkoopadviseur: ☐ Bestuursadviseur: ☐ Informatieadviseur: ☐ HR adviseur: ☐ Team: ☐ Naam medewerker: ☐ Inspraak/adviesorgaan: ☐ Anders, namelijk:
Zaaknummer		
Portefeuillehouder	Jan Schipper	
Publicatieniveau		
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	
In het PFO besproken?	Ja	

Voorstel

Het college besluit:

1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Recreatieschap Drenthe.
2. De gemeenteraad voor te stellen om in te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Recreatieschap Drenthe.
3. De gemeenteraad voor te stellen om geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Recreatieschap Drenthe.
4. De ontwerpbegroting, concept zienswijze en toelichting op het voorstel voorafgaand aan de zomermarkt op 21 mei te delen met de raadsleden.

Voorgesteld besluit raad:

1. Kennis te nemen van de conceptjaarstukken 2024 van de GR Recreatieschap Drenthe.
2. In te stemmen met de begroting 2026, inclusief meerjarenraming tot en met 2029 van de GR Recreatieschap Drenthe.
3. Geen zienswijze in te dienen op de begroting 2026 van de GR Recreatieschap Drenthe.

Toelichting

Wat doet de GR Recreatieschap Drenthe?

Het Recreatieschap Drenthe is een samenwerkingsverband tussen de twaalf Drentse gemeenten en Ooststellingwerf op het gebied van recreatie en toerisme. De binnen het Recreatieschap Drenthe samenwerkende gemeenten zijn betrokken bij de realisatie van een actief en vooral effectief beleid tot versterking van de toeristische/recreatieve sector in relatie tot de Drentse economie. Via het Recreatieschap Drenthe kunnen gemeenten actief en adequaat inspelen op de wensen en

behoeften van de sector en het daardoor versterken van het economisch belang. Daar waar grensoverschrijdende activiteiten plaatsvinden kan hierop via het Recreatieschap Drenthe worden ingespeeld. Het Recreatieschap Drenthe richt zich op de coördinatie, belangenbehartiging, proces- en projectmanagement, advisering, beleid en beheer

Het Recreatieschap Drenthe kent de volgende pijlers om haar visie en ambitie uit te kunnen voeren:
1. Beleidsontwikkeling en –ondersteuning t.b.v. de deelnemende gemeenten
2. Projectontwikkeling en beheer projectenfonds t.b.v. de deelnemende gemeenten
3. Routebureau t.b.v. de deelnemende gemeenten

Aanleiding
In het bestuur van Recreatieschap Drenthe zijn de jaarstukken 2024 en de begroting 2026, inclusief de meerjarenbegroting 2027-2029 behandeld en vastgesteld. Er wordt aan de gemeenteraad gevraagd om:
1. In te stemmen met de concept begroting 2026. De raad kan desgewenst een zienswijze geven.
2. De concept jaarstukken 2024 ter kennisname aan te nemen.

Proces
De gemeenteraden van Drenthe hebben via het winteroverleg kaders mee kunnen geven voor in de concept begroting. Vervolgens heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Drenthe de concept begroting 2026 vastgesteld in de vergadering van 10 april 2025 en ermee ingestemd om de concept begroting voor zienswijze aan de gemeenteraden voor te leggen. Op de zomermarkten, die in mei plaatsvinden, krijgen raadsleden een toelichting op de begroting en vervolgens kan een zienswijze worden ingediend.

Toelichting voorstel

Ontwerpbegroting 2026
Het bestuur van de GR Recreatieschap Drenthe heeft op 10 april ontwerp meerjarenbegroting 2026 -2029 (verder: begroting 2026) vastgesteld. Er is verzocht door de deelnemers ontvangen met het verzoek deze door te leiden naar de gemeenteraad. De gemeente Midden-Drenthe is één van de deelnemers. De gemeenteraden kunnen vóór 1 augustus 2025 hun zienswijzen kenbaar maken. Het bestuur is voornemens om de begroting 2026 op 17 oktober 2025 vast te stellen, overwegende de eventuele zienswijzen en commentaren. De financiële uitgangspunten van de begroting 2026 zijn op 11 april 2025 door het bestuur vastgesteld.

In 2026 gaat het Recreatieschap mee in de ravijnjaren die de gemeenten zullen krijgen. Zij hebben daarom een realistische en doelmatige begroting voor waarbij nadrukkelijk geen aanvullende investeringen gevraagd worden. Zij kiezen ervoor om een efficiency slag te maken door een openstaande vacature niet in te vullen. Hierdoor ontstaat en structurele besparing van 50.000 euro.

Stimuleringsfonds Recreatie en toerisme
Het stimuleringsfonds heeft tot doel om projecten te versnellen en ter versterking van het toerisme in Drenthe te versnellen. Het stimuleringsfonds wordt gevoed door de inkomsten toeristenbelasting waardoor dit kan fluctueren. Hiermee investeren we rechtstreeks in de sector door stimulerende en vernieuwende projecten mogelijk te maken door middel van een financiële bijdrage.

Bijdrage Midden-Drenthe
Voor Midden-Drenthe verandert de gemeentelijke bijdrage. De deelnemersbijdrage komt voor 2026 op € 126.651. De deelnemersbijdrage voor 2025 was € 128.844. Hier is te zien dat de bijdrage omlaag gaat.

Zienswijze
De raad heeft de gelegenheid om zienswijzen op de ontwerpbegrotingen in te dienen. De ingediende ontwerpbegroting 2025 Recreatieschap Drenthe biedt voor ons geen aanleiding om een zienswijze in te dienen.

Jaarstukken 2024
De jaarstukken bevatten een verslag van de activiteiten en daarvoor ingezette middelen over het boekjaar 2024.

Jaarrekening 2024
Er wordt in deze jaarrekening ingegaan op het jaar 2024 financieel en beleidsmatig teruggekeken. De jaarrekening is voorzien van een goedgekeurde controleverklaring.

Het boekjaar 2024 wordt afgesloten met een positief resultaat a 202.313 euro. Het DB stelt voor om 127.313 euro uit te keren aan de deelnemende gemeenten volgens de verdeelsleutel en 17.254 euro ten gunste te brengen van de algemene reserves en 60.000 euro ten gunste te brengen aan het stimuleringsfonds.

Voor de Gemeente Midden-Drenthe betekent dat er een bedrag van 12.731 euro uitgekeerd wordt, door het Recreatieschap Drenthe.

Kanttekeningen

Er bestaat een mogelijk risico dat er gemeenten zijn in Drenthe die in de ravijn jaren de bijdrage van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe niet meer kunnen betalen. Recreatie en toerisme zijn geen kerntaken en er ligt geen wettelijke verplichting. Indien dit het geval is, zullen de kosten omhoog gaan voor de andere gemeenten. In eerste instantie gaat het bestuur van het Recreatieschap hier niet van uit en vanuit de Gemeente Midden-Drenthe wordt ook ingezien dat de werkzaamheden zelf te doen, geen besparing oplevert van de kosten, ten opzichte van de bijdrage aan het Recreatieschap Drenthe.

Verder zijn er geen kanttekeningen en risico’s te benoemen. Het Recreatieschap Drenthe is een GR die al jaren erg stabiel draait en levert waarom gevraagd wordt. Zij zijn een partner voor de gemeenten en springen bij, wanneer er personele problemen zijn bij de gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.

Financiën

In onze begroting is rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage in 2025 voor de GR Recreatieschap Drenthe van €138.930,00 . In de begroting 2026 wordt dit aangepast naar €

143.489,00. Het lijkt er in eerste instantie op dat er van een besparing in de begroting 2026 van 16.838,00 uit gegaan mag worden. Hierin zijn eventuele extra kosten niet in meegenomen.

Begroting 2025
In de begroting van 2025 is er 138.930,00 gereserveerd. De uiteindelijke bijdrage zal 128.844,00 euro zijn. Hierdoor is er 12.279 euro teveel begroot. Daarnaast zal er een teruggave komen van 12.731 euro uit het jaar 2024. Er zal 25.000 euro verwerkt worden in de kadernota.

Communicatie/inwonersparticipatie

De voorstellen voor begroting en jaarstukken van Gemeenschappelijke Regelingen worden zoveel mogelijk gebundeld aangeleverd bij college en gemeenteraad.

Vervolg

De concept zienswijze, de toelichting en begroting die bij dit voorstel zijn gevoegd, gaan ter voorbereiding van de zomermarkt naar de raadsleden. Daarna worden de stukken uit onderliggend voorstel in de commissie Algemeen Bestuur en vervolgens in de raadsvergadering van juni besproken.

Na bespreking en goedkeuring van de concept zienswijze in commissie en raad ontvangt de Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Drenthe de zienswijze van de gemeente Midden-Drenthe.

Bijlagen

- Jaarstukken 2024 inclusief controleverklaring accountant
- Begroting 2026 inclusief meerjarenraming 2027-2029
- Brief aan GR Recreatieschap Drenthe

Jaarverslag **2024**

Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe

recreatieschap.nl

Recreatieschap **Drenthe**

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2024

Recreatieschap Drenthe 4

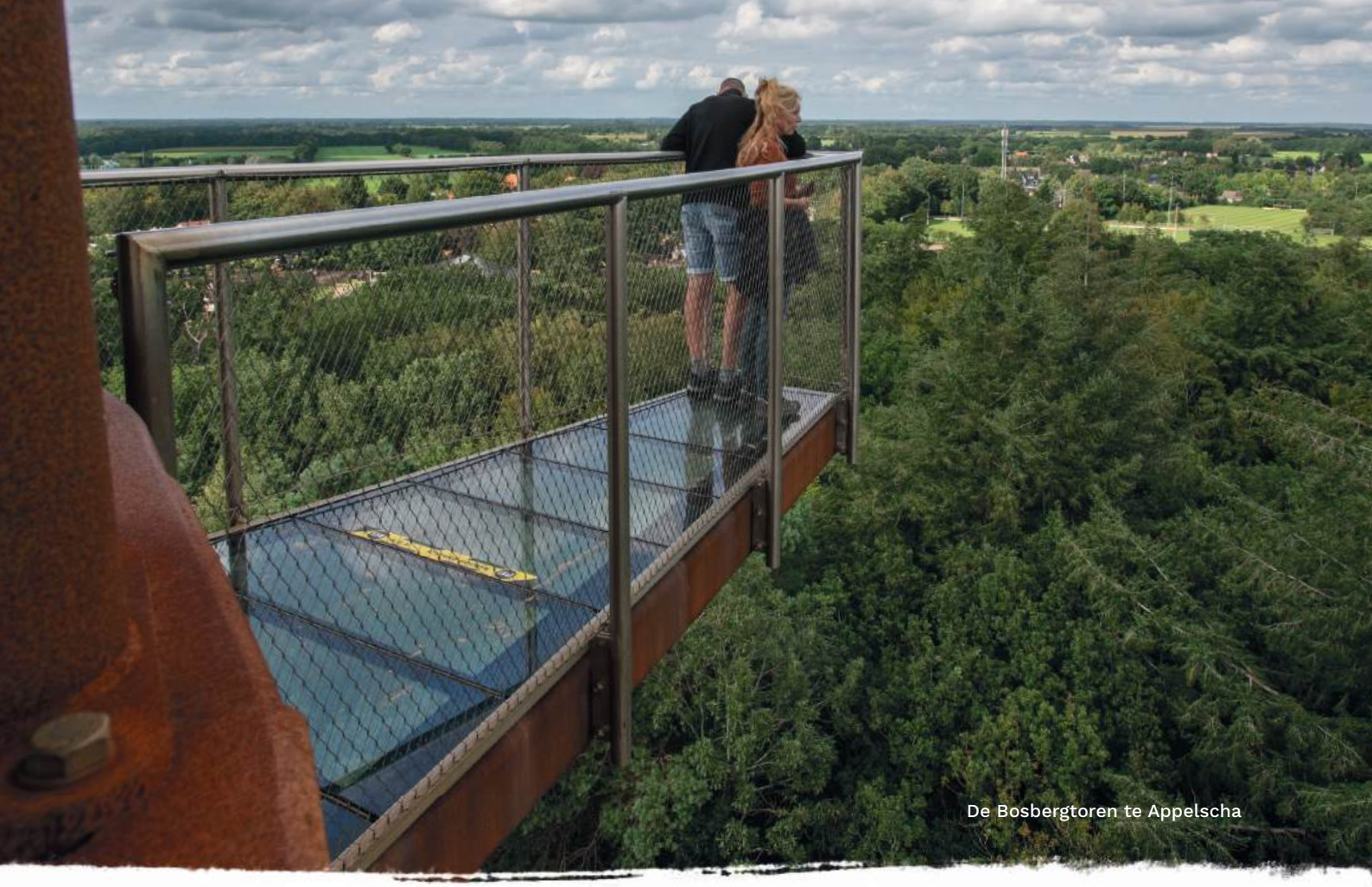
Kerngegevens 7

Bericht van het Dagelijks Bestuur 10
- A. Voorwoord 10
- B. Ontwikkelingen op bestuurlijk niveau 10
- C. Ontwikkelingen 2024 10
- D. Belang Recreatie en Toerisme 13
- E. Inzet Reacreatieschap 16
- F. Taken 16
- G. Aorta 21
- H. Doelmatigheid en Rechtmatigheid 21
- I. Communicatie 23
- J. Resultaat Boekjaar 24
- Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening 24

Programmaverantwoording 26
- 1. Personeel 26
- 2. Huisvesting 27
- 3. Onderhoud 27
- 4. Overige 28
- 5. Stimuleringsfonds 30
- 6. Projectverantwoording 30
- 7. Blik vooruit 43

De Bosbergtoren te Appelscha

Jaarrekening 2024

Balans 45

Programmarekening 47

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 48
- Inleiding 48
- Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening 48

Toelichting op de balans 52

Toelichting op de programmarekening 58

Verplichte paragrafen 69

Controleverklaring 79

1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 80

Bijlagen 85
1. Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten 81
2. Bijdrage gemeenten in het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 87
3. Overzicht materiële vaste activa 88
4. a. Onderhanden projecten 89
   b. Toelichting op lopende projecten 90
5. Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 96
6. Bestemmingsreserve stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme 98
7. Gebeurtenissen na balansdatum 99

Daarom Recreatieschap Drenthe

Samenwerken aan aantrekkelijk recreatief-toeristisch Drenthe en Ooststellingwerf

Drenthe en Ooststellingwerf bieden een rijke natuur, historische bezienswaardigheden en een ontspannen, landelijke sfeer, wat het aantrekkelijk maakt voor zowel binnenlandse als buitenlandse toeristen.

Het Recreatieschap is gespecialiseerd in recreatie en toerisme en werkzaam op het snijvlak van ondernemers en gemeenten. Het Recreatieschap adviseert bestuurders, overheden en ondernemers. Daarnaast is zij actief bij conceptontwikkeling, realisatie en exploitatie van projecten en routestructuren. We werken vanuit de wetenschap dat recreatie en toerisme van groot belang is voor de vitaliteit van Drenthe en Ooststellingwerf.

Het Recreatieschap snapt hoe bestuurlijke processen verlopen en beweegt zich proactief binnen de recreatiesector. Zo creëert zij kansen voor haar opdrachtgevers, mogelijkheden voor ondernemers en resultaten voor recreanten en toeristen.

N.B.: Voor de leesbaarheid wordt in dit jaarverslag en -rekening gesproken over Drenthe en Drentse ontwikkelingen maar dit betreft ook de gemeente Ooststellingwerf.

Over **Ons**

Missie

Missie

Het Recreatieschap Drenthe staat midden in de recreatief-toeristische sector in Drenthe en Ooststellingwerf. We ondersteunen, ontwikkelen en voeren uit met oog voor de omgeving en in de wetenschap dat recreatie en toerisme van groot belang zijn voor de vitaliteit van Drenthe. Hierin nemen we onze verantwoordelijkheid.

Wat wij doen

Wat doen wij

Het Recreatieschap is **voor de Drentse gemeenten en de gemeente Ooststellingwerf** hun 'spin in het web' op het gebied van recreatie en toerisme; we ondersteunen onze deelnemers in het maken van keuzes. We zijn ervan overtuigd dat onderlinge samenwerking essentieel en een voorwaarde is om te komen tot goed recreatief-toeristisch beleid. Immers de gebruiker, de toerist (ook de inwoners) en recreant, kent geen (gemeente)grenzen. Op de terreinen **beleidsadvisering, routebureau en projectontwikkeling** zijn we dé kennisbron voor de gemeenten en leveren we kwalitatief hoge dienstverlening en service.

Het Recreatieschap richt zich op coördinatie en afstemming, advisering, plan- en projectontwikkeling, uitvoering en beheer. Om deze doelen te bereiken zet het Recreatieschap in op:

- Tevreden deelnemers c.q. opdrachtgevers binnen de GR;
- Integrale aanpak op bovengemeentelijk niveau;
- Financieel gezonde, transparante en duurzame bedrijfsvoering;
- Gemotiveerde medewerkers;
- Stimuleren kennisdeling en -ontwikkeling;
- Samenwerken en lobbyen vanuit gerichtheid op haalbare resultaten;
- Sterk positioneren binnen haar netwerk c.q. haar opdracht.

Samen-werkingen

We werken (nauw) samen met veel organisaties, zoals Marketing Drenthe, provincies, Vitale Vakantieparken, HISWA-RECRON Drenthe, KHN afdeling Drenthe, NTFU, Stichting Paardenroutes Drenthe, ANWB, IVN, Nivon, Wandelnet, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Drentse Landschap, Fietsplatform, Wielerplatform e.a. Juist deze samenwerking, het elkaar weten te vinden én het kennen van elkaars activiteiten is efficiënt, effectief én belangrijk binnen het speelveld van de recreatief-toeristische sector.

Ondernemers en inwoners

Drenthe biedt veel kansen voor ondernemers in de recreatie- en toerismesector. Door in te spelen op de specifieke kenmerken van de regio, zoals de natuur, cultuur en de behoefte aan duurzaamheid, kunnen ondernemers een waardevol aanbod creëren dat zowel toeristen als lokale bewoners aanspreekt. Het succes hangt af van het vermogen om creatieve, unieke en duurzame ervaringen te bieden die de regio authentiek en aantrekkelijk maken voor bezoekers. Het Recreatieschap ontwikkelt, ondersteunt en voert uit in de wetenschap dat recreatie en toerisme van groot belang zijn voor de vitaliteit van Drenthe en Ooststellingwerf. Niet alleen de toerist, maar ook zeker de inwoner is gebaat bij een aantrekkelijk recreatief gebied. Immers, voorzieningen in het gebied zijn vaak beschikbaar dankzij de toerist/recreant.

Vrijwilligers

Het Recreatieschap biedt een rijk scala aan routenetwerken en themaroutes, waarbij consistent onderhoud van groot belang is. Onze vrijwilligers spelen een cruciale rol in dit veldwerk. Minimaal twee keer per jaar controleren zij de staat van de bebording, maken de borden schoon, voeren kleine reparaties uit en rapporteren grotere onderhoudsbehoeften aan het routebureau.

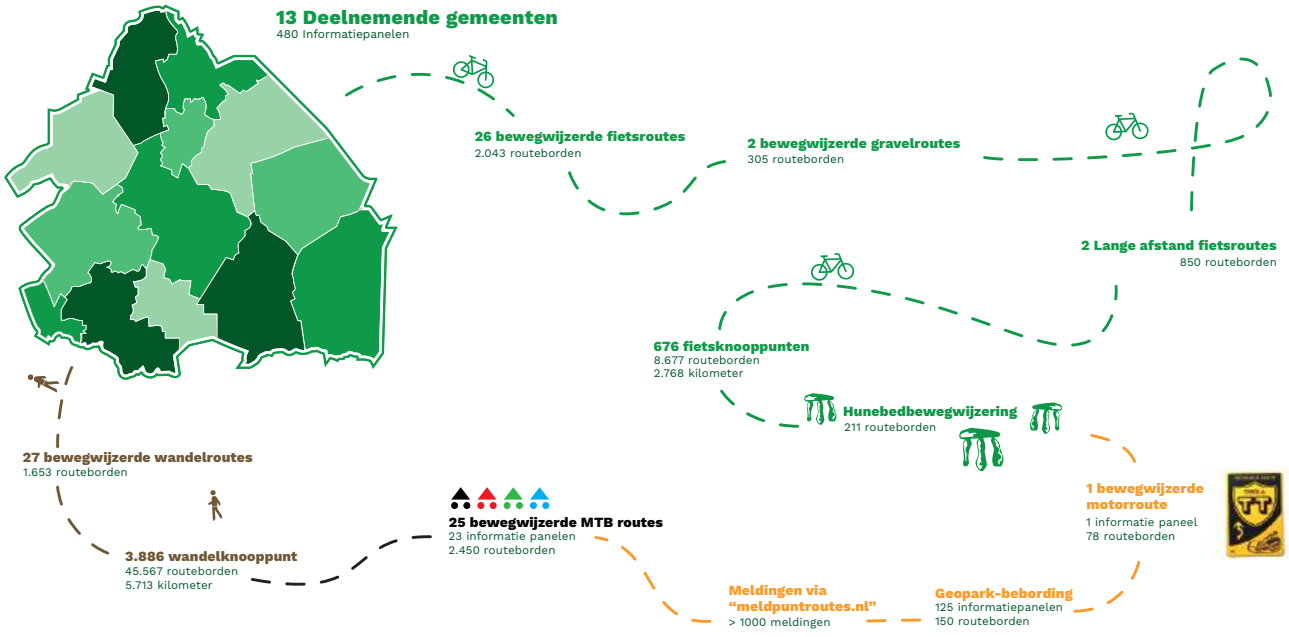
Elk jaar organiseren we een speciale vrijwilligersmiddag, waar een inspirerend programma naast waardevolle onderlinge contacten en ervaringsuitwisseling centraal staat. Op deze manier bedanken we onze “oren en ogen in het veld” voor hun onmisbare inzet en betrokkenheid!

Vrijwilligersmiddag 2024

Kern**gegevens**

Aantal deelnemende gemeenten	13
Aantal bewegwijzerde fietsroutes	26 (2.043 routebordjes)
Aantal LF (lange afstand) routes	2 (850 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde wandelroutes	27 (1.653 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde motorroutes	1 (1 informatiepaneel en 78 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde MTB routes	25 (23 informatiepanelen en 2.450 routebordjes)
Aantal bewegwijzerde gravelroutes	2 (305 routebordjes)
Fietsknooppuntennetwerk	676 knooppunten en 8.677 routebordjes = 2.768 kilometer (waarvan 214 km binnen de gemeente Ooststellingwerf) (dubbelzijdig te fietsen)
Wandelknooppuntennetwerk	3.886 knooppunten en 45.567 routebordjes = 5.713 kilometer (dubbelzijdig te lopen)
Informatiepanelen	480
Geopark-bebording	125 informatiepanelen en 150 routebordjes
Hunebedbewegwijzering	211 routebordjes
Meldingen via “meldpuntroutes.nl”	> 1000 meldingen

Personeelsgegevens (situatie per 31 december 2024)

Aantal fte directie	1,0 fte
Aantal fte beleidsadvisering	2,3 fte
Aantal fte routebureau	4,5 fte
Aantal fte ondersteunend	2,0 fte
Totaal	9,8 fte
Aantal medewerkers	13 personen

1. Havezate Mensinge
2. Speelgoedmuseum Kinderwereld
3. Uitkijktoren Onlanden
4. Internationaal Klompenmuseum
5. Museum de Buitenplaats
6. Museum De Wachter
7. Sprookjeshof Zuidlaren
8. Natuurplaats Noordsche Veld
9. Nationaal Gevangenismuseum
10. Breeland Recreatie
11. Rijk der Kabouters
12. Drents Museum
13. De Bonte Wever
14. Uitkijktoren De Zeven
15. Klimbos Appelscha
16. Verkeers- en attractiepark Duinen Zathe
17. Bosbergtoren
18. Buitencentrum Drents-Friese Wold
19. Vogelkijkhut
20. TT Circuit
21. Herinneringscentrum Kamp Westerbork
22. C+B Museum
23. Joytime Vrijetijdsrecreatie
24. Boomkroonpad
25. DX Adventures
26. Attractiepark Drouwenerzand
27. Hunebedcentrum
28. 25° Noord Recreatie
29. Keramisch museum Goedewaagen
30. Eko-Tours
31. Kabouterland
32. Openluchtmuseum Ellert en Brammert
33. Monumentendorp Orvelte
34. Shakespearetheater Diever
35. Nationaal Vlechtmuseum
36. Museum De Proefkolonie
37. Toegangspoort Holtingerveld
38. Radiotelescoop
39. The Nature Game Drenthe
40. Bezoekerscentrum Dwingelderveld
41. Col du VAM
42. Kartcircuit Pottendijk
43. Wildlands Adventure Zoo
44. Veenpark
45. Veenloopcentrum Weiteveen
46. Van Gogh Huis Drenthe
47. Ermerstrand
48. Plopsa Indoor
49. Kasteel Coevorden
50. Speelparadijs Cowboys en indianen
51. Onderduikersmuseum De Duikelaar
52. Vliegveld + Skydive Hoogeveen
53. Museum De Wemme
54. Beeldenpark De Havixhorst
55. Speel- en ijsboerderij De Drentse Koe
56. Museumboerderij de Karstenhoeve
57. Drukkerijmuseum Meppel

a. Doolhofpark Bakkeveen
b. Landgoed Nienoord
c. Martinitoren
d. Hortus Botanicus Haren
e. Museumspoorlijn STAR
f. Funpark Meppen
g. Attractiepark Slagharen
h. Giethoorn
i. Nationaal Park Weerribben-Wieden

Ontwikkelde dagrecreatiekaart

Kijk ook eens op drenthe.nl
Voor regionale informatie z.o.z.

Recreatieschap **Drenthe**

Bericht van het **Dagelijks bestuur**

A. Voorwoord

Wij bieden u het jaarverslag en de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe aan. De jaarrekening is gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring van Van der Meer Accountants & Adviseurs te Groningen.

B. Ontwikkelingen op bestuurlijk niveau

Vanuit elke deelnemende gemeente heeft een wethouder zitting in het Algemeen Bestuur. Deze wethouder heeft recreatie en toerisme in zijn of haar portefeuille. Het Algemeen Bestuur komt vijf keer per jaar bijeen. Het bestuur houdt zich bezig met beleidsbepaling, strategische koers, controle en toezicht en neemt besluiten ten aanzien van belangrijke aangelegenheden.
De agendastukken worden voorbereid door het Dagelijks Bestuur (zijnde een afvaardiging van de leden van het Algemeen Bestuur). Hieronder vallen ook de stukken die zorgen voor sturing van de organisatie, te weten de (financiële) beleidsbrief en de begroting, en de verantwoording in de vorm van de jaarrekening.
Samen met het bestuur werkt het team van Recreatieschap continue aan het verbeteren, versterken en de efficiency/doelmatigheid van de organisatie. Zo blijft het Recreatieschap een organisatie die de sector en de deelnemende gemeenten ontzorgt maar bovenal meebeweegt in een sterk veranderende maatschappij en omgeving. Naast schaalvoordelen leidt de bundeling van krachten tot optimale samenwerkingen.

C. Ontwikkelingen 2024

Ruimte voor recreatie
Veel recreanten brengen hun vrije tijd graag in de natuur door, of dat nu wandelend, fietsend of varend is. Belangrijke redenen voor een bezoek aan ‘het groen’ zijn de behoefte aan sporten en bewegen, het verlangen om één te zijn met de natuur, en de behoefte om de drukte van de stad te ontvluchten. Deze activiteiten hebben niet alleen positieve effecten op de fysieke gezondheid, maar ook op de mentale welzijn. De natuur helpt bij stressvermindering, bevordert de ontwikkeling van kinderen en draagt bij aan persoonlijke zingeving.

Tegelijkertijd is het thema ‘ruimte’ een belangrijk vraagstuk in Nederland. De uitdagingen rond energievoorziening en klimaatadaptatie vereisen ruimte, net als het oplossen

van het huizentekort en het verbeteren van infrastructuur en landbouw. Diverse ruimteclaims zijn ingediend om deze noodzakelijke transities vorm te geven. Recreatie en toerisme kan een kans zijn in meerdere van deze discussies. Het is cruciaal dat de sector meer aandacht krijgt, zodat ze een volwaardige rol kan spelen in de ruimtelijke ontwikkelingen van ons land en bijdragen aan een gezondere samenleving.
De autonome groei van inkomend én binnenlands toerisme laat zien dat we ruimte moeten creëren voor recreatie en toerisme. Niets doen is geen optie. Fysieke ruimte om bezoekers letterlijk te kunnen ontvangen en ruimte om te zorgen dat bepaalde gebieden leefbaar blijven en bewoners en gebieden geen overlast ervaren van bezoekers.

“(Inter)nationale invloeden
In 2024 hebben we helaas ook te maken met oorlogen. Dit leidde naast menselijk leed ook tot **politieke spanningen**, onveiligheid en onzekerheid. Dit komt ook tot uiting in de **inflatie**; deze was in 2024 wel iets lager dan in 2023. De stijging wordt m.n. veroorzaakt door prijsstijging van voedingsmiddelen. **Inflatie** en economische onzekerheid zorgen ervoor dat de consument minder uitgeeft maar vakantiegeld wordt nog steeds daadwerkelijk uitgeven aan vakantie. De landelijke politiek heeft een wetsvoorstel ontworpen om het BTW-tarief op verhuuraccommodaties te verhogen van 9% naar 21%. Dit raakt de toeristische sector; overnachtingen op vakantieparken, hotels en pensions en de verhuur van ingerichte accommodaties zoals tenten en stacaravans (voor kamperen blijft het tarief gelijk). Het wetsvoorstel leidt tot zorgen over de gevolgen voor de sector

Arbeidsmarkt
Een landelijk probleem is het **tekort aan arbeidskrachten**. In 2024 is de krapte iets afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar. Meest genoemde oplossing die genoemd worden zijn: anders werven en selecteren, mensen opleiden en vasthouden, deeltijdwerkers meer uren laten werken en het werk slimmer organiseren. In de vrijetijdssector hebben we hier helaas ook mee te maken. We zien landelijk vergrijzing én minder jongeren kiezen voor een opleiding en baan in onze sector. Gewerkt moet worden aan verbeteren van de arbeidsvoorwaarden, doorgroeimogelijkheden en meer vaste dienstverbanden. De gevolgen van het personeelstekort in de horeca zijn merkbaar, met name in langere wachttijden, verminderde servicekwaliteit, beperktere openingstijden van restaurants en zelfs sluitingen van vestigingen.

Bijna de helft van de logiesverstrekkers heeft personeelstekorten. Mede hierdoor ontkomt de hotelsector er niet aan om te innoveren. Dit is iets waar de sector niet in voorop loopt. Hotels hechten doorgaans veel waarde aan persoonlijke service en zijn vaak terughoudend met het gebruik van technologie richting gasten. Echter, door de structurele personeelstekorten is het noodzakelijk om een deel van de werkzaamheden te automatiseren. Zoals bijvoorbeeld met digitale check-in systemen en het gebruik van afruimrobots in het restaurant. Daarnaast kunnen nieuwe technologieën, zoals generatieve AI, worden ingezet om vragen van hotelgasten te beantwoorden en specifieke hotelinformatie in hun eigen taal te verstrekken.

In 2024 zien we dat het aantal cafés in Drenthe met 8% is gedaald t.o.v. het jaar daarvoor; op zich zijn de omzetten nog wel prima, maar hebben zaken te maken met sterk stijgende kosten (vanaf 1 januari 2026 BTW verhoging naar 21%). Ook een veranderende levensstijl wordt genoemd (vroeger maakte een cafébezoek deel uit van het opdoen van sociale contacten, tegenwoordig biedt de smartphone daarvoor een alternatief).

Weersomstandigheden

Het jaar 2024 liet extremen zien in weersomstandigheden, wereldwijd hitte, storm en overstromingen. We zien in Europa wisselende uitersten die bijdragen aan het besef dat de vrijetijdssector hier actief op moet gaan acteren. In Nederland hadden we te maken met een extreem nat jaar en het aantal zonuren viel tegen. Een warm voorjaar werd vervolgd met een natte zomerperiode (juli 2024 was extreem nat). Zorg voor klimaatbestendige kampeerterreinen (zowel rekening houdend met zowel natte perioden als met droge perioden, voldoende schaduwplekken). Grotere en vaker voorkomende extremen in temperatuur, droogte, of juist natte condities kunnen grote effecten hebben op de natuur. Stijging van de gemiddelde temperatuur zorgt ervoor dat klimaatzones naar het noorden opschuiven. “Droog wordt droger. En wanneer het regent, regent het harder.”

Bezoekersaantallen
In 2024 groeit het verblijfstoerisme in Nederland naar verwachting met circa 3,2% naar 51 miljoen verblijfsgasten, uit zowel binnen- en buitenland. De binnenlandse verblijfsbezoeken (bijna 30 miljoen) herstellen verrassend sterk na een lichte krimp in 2023. Dit compenseert voor afzwakkende verblijfsbezoeken uit het buitenland. onder andere een zeer regenachtig eerste halfjaar, hogere hotelprijzen in Amsterdam en een sterkere trek naar mediterrane bestemmingen (ook voor het najaar) (bron: NBTC).

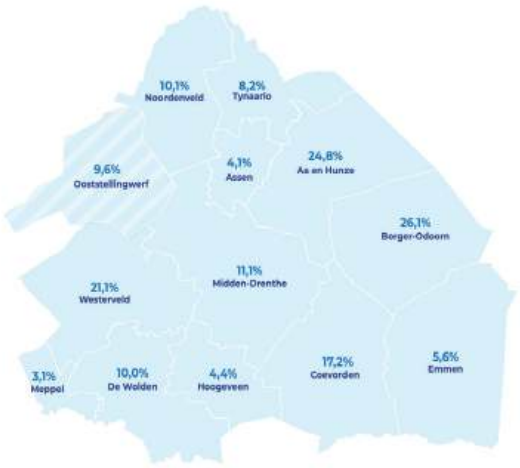
Bezoekerservaring
Uit het bezoekersonderzoek van Marketing Drenthe blijkt dat een merendeel van de gasten voor Drenthe kiest vanwege de natuur, de rust en de ruimte te beleven, vaak wandelend of op de fiets. Bezoekers komen in onze provincie dan ook op adem en genieten volop van de Drentse natuur. De positieve ervaringen zorgen ervoor dat een meerderheid van plan is terug te komen en bereid is om hun ervaringen met anderen te delen.

D. Belang Recreatie en Toerisme

Als we naar onze provincie kijken zien we dat de recreatie- en toerisme sector is van groot belang, net zoals voor veel andere regio's. Toerisme draagt aanzienlijk bij aan de economie en de 'brede welvaart' van Drenthe en Ooststellingwerf. Het zorgt, naast werkgelegenheid, voor het bevorderen van de leefbaarheid. Voorzieningen zoals fiets- en wandelpaden, watersporten en kampeerfaciliteiten trekt toeristen aan, maar heeft ook zijn waarde voor de eigen inwoner. Lokale bedrijven gedijen en daarmee draagt de sector bij aan de algehele economische groei. De economische omvang en impact van recreatie en toerisme wordt vaak niet als dusdanig gezien.

Omzet
In 2023 is de omzet binnen de recreatief-toeristische sector in Drenthe gegroeid naar € 1.343 miljoen (2021: € 1.013 miljoen). In de Friese gemeente Ooststellingwerf werd € 78,8 miljoen omzet (2021: 63 miljoen) gegenereerd (2021: dit is excl. de coronasteun die de sector heeft ontvangen van de overheid). Dagtochten, zoals bestedingen in de dierentuin, bij de TT, bij de Nationale Parken, in de gezellige brinkdorpen ed. zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de omzet, circa 58%. De overige 42% is toe te schrijven aan de verblijfsmarkt (bron: Ecorys 'Toerisme in Drenthe', december 2024).

Werkgelegenheid

De recreatieve sector draagt substantieel bij aan de provinciale economie. Uit het onderzoek kunnen we aflezen dat zowel de bestedingen (direct en indirect) als de werkgelegenheid die de sector oplevert belangrijk is. Ongeveer 9% van de banen komt voort uit de toeristische bestedingen. Hiermee behoort het tot de top-5 van de sectoren qua werkgelegenheid. Bijna 22.000 werkzame personen zijn actief in de recreatief-toeristische sector. Het gaat hierbij zowel om de directe als de afgeleide werkgelegenheid bij toeristische bedrijven. Te denken valt onder andere aan werkgelegenheid bij verblijfsaccommodaties, attracties en de lokale middenstand en horeca.

Vrijetijdstijdsbesteding is voor iedereen belangrijk, leerzaam, sociaal en gezond. De overheid heeft een belangrijke taak hierin te vervullen, die formeel zelfs is geborgd in de grondwet (Artikel 22). “De overheid moet de volksgezondheid in Nederland bevorderen en ze moet zorgen voor voldoende goede woningen. Verder schept de overheid voorwaarden voor ontplooiing en vrijetijdsbesteding. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.” (Bron: Artikel 22).

Tot op heden ontbreekt een goede coördinatie door de nationale overheid en cruciale keuzes worden te vaak overgelaten aan provincies, gemeenten en andere decentrale partijen, zonder duidelijk afwegingskader. Aan de nationale overheid wordt gevraagd om deze handschoen nadrukkelijk op te pakken.

Om vorm te geven aan ‘meer ruimte voor recreatie’ zien we de volgende kansen:

- Nieuwe “beleef”-natuur is noodzakelijk om de toenemende recreatiedruk op te vangen.
- Meer recreatiegebied (zwemplekken, dagrecreatie, speelplekken ed.) en zorg voor kwalitatief goede routes. Routes maken het landschap toegankelijk en beleefbaar

- Meer groen en recreatieruimte in het stedelijk gebied. Inwoners van stedelijk gebied moeten vanuit hun voordeur veel vaker direct een aantrekkelijk recreatief aanbod aantreffen. Dat zal ook zorgen voor een verminderde druk op omliggende (natuur) gebieden. Zorg ervoor dat groene normen worden opgenomen in stedenbouwkundige plannen en dat ‘groen in de stad’ meeweegt in aanbestedingen richting o.a. ontwerpers en projectontwikkelaars.

Het is belangrijk de maatschappelijke waarde van recreatie en toerisme in de volle breedte van de sector in beeld te hebben.

Recreatie en toerisme....
....is een economische sector van formaat (omzet van € 1,343 miljard in Drenthe, € 79 miljoen in Ooststellingwerf, werkgelegenheid 9% in Drenthe 9,6% in Ooststellingwerf) (bron: Ecorys rapportage “Toerisme in Drenthe”, november 2024)
....draagt indirect bij aan andere sectoren (draagt bij aan een goed woon- en vestigingsklimaat, levert inkomsten op en draagt bij aan werkgelegenheid bij toeleveranciers)
....vergroot de kwaliteit van leven (inwoners maken zelf gebruik van routenetwerken, attracties, evenementen, natuurgebieden); de sector is een oplossing voor allerlei bredere maatschappelijke vraagstukken zoals krimp, duurzaamheid, werkloosheid, sociale problematiek etc.
....maakt mensen gelukkiger (recreanten voelen zich over het algemeen beter tijdens hun vakantie, vrijetijdsbesteding in vergelijking met hun dagelijks leven)
....verbindt groepen mensen (zorgt voor verbinding en samenhang tussen groepen mensen, versterkt nationale en regionale trots, zorgt voor culturele uitwisseling)
....is de sociale verbinding (binnen de bedrijven zijn mensen actief met verschillende achtergronden, leeftijden en opleidingsniveaus)

E. Inzet Recreatieschap

Het economische belang van toerisme voor de Drentse economie in het algemeen en voor de eigen inwoners in het bijzonder vraagt een actief beleid van de gemeenten. Het behoud c.q. zorgen voor groei van de toeristische bedrijvigheid gaat niet vanzelf. Publieke investeringen die het toerisme stimuleren, zullen noodzakelijk zijn en blijven om de vitaliteit van de sector te behouden.

Het waarborgen van de vitaliteit van de regionale economie is gebaat bij actief gemeentelijk en provinciaal beleid. De inzet en visie van Provincie Drenthe is vastgelegd in de toekomstgerichte Agenda Recreatie en Toerisme. Provincie Drenthe; zij ontwikkelt en stimuleert recreatief-toeristische ontwikkelingen welke gekoppeld kunnen worden aan de initiatieven van de gemeenten.

Het is en blijft van belang dat de politiek sterk blijft focussen op recreatie en toerisme in de provincie Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf en vooral, waar dat kan, de samenwerking opzoekt.

De basis voor effectief beleid ligt bij afstemming en samenwerking. Via het Recreatieschap kunnen gemeenten elkaar enthousiasmeren, samen kansen ontdekken en hun recreatief-toeristisch beleid op elkaar afstemmen vooral daar waar het gemeentegrensoverschrijdende activiteiten betreft. Ook de samenwerking met de diverse andere spelers binnen het werkveld, vooral ook de ondernemers, is een belangrijke basisvoorwaarde. Via het Recreatieschap kunnen gemeenten (bestuurlijk en ambtelijk) actief en adequaat inspelen op de wensen en behoeften van de sector en daardoor het sociaal-economische belang benutten en versterken.

F. Taken

Het Recreatieschap is behulpzaam bij het vormen van beleid, het agenderen van het belang van de sector en is een uitvoerende schakel binnen de ontwikkeling van recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf.
De kerntaken van het Recreatieschap zijn:

Beleidsontwikkeling en -ondersteuning

Het Recreatieschap behartigt de belangen van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf op het gebied van recreatie en toerisme. Hiertoe wordt door de bestuursleden, de directeur en de medewerkers in een groot aantal organisaties, werkgroepen, stuurgroepen en andere overlegplatforms, geparticipeerd. Indien noodzakelijk en gewenst wordt beleid ontwikkeld.
Het Recreatieschap zoekt de verbinding tussen de recreatief-toeristische beleidsplannen van de gemeenten. Zo hebben we dit jaar meerdere sessies georganiseerd voor de ambtenaren recreatie en toerisme. Hierin hebben we bijvoorbeeld gekeken naar

gezamenlijke uitgangspunten voor een visie op recreatie en toerisme. Uiteraard maakt iedere gemeente voor zich hier keuzes in, maar het is goed om de gezamenlijke basis ook helder te verwoorden.

In 2024 heeft het Recreatieschap, samen met Provincie Drenthe en Marketing Drenthe, gewerkt aan een grote opgave: verduurzaming van de sector. Landelijk is Duurzaamheid een thema met hoge prioriteit. Niet alleen bezoekers maar ook bewoners moeten duurzaam en aangenaam kunnen leven en wonen. Daarnaast is het inzetten op duurzaamheid van belang voor ondernemers om toekomstbestendig te zijn. Steeds meer gasten zoeken duurzame accommodaties. In 2024 is het Duurzaamheidsprogramma Recreatie en Toerisme opgeleverd met actie en projecten. Dit vormt de basis om in 2025 mee aan de slag te gaan.

Ook wordt actief meegedacht met gebiedsontwikkelingsplannen zoals bijvoorbeeld in Ruinen. Uiteraard is er ook aandacht voor de afstemming tussen provinciaal en gemeentelijk beleid en beleid en ontwikkelingen van derden, zoals natuurbeschermingsorganisaties, Gastvrij Drenthe, HISWA-RECRON, KHN, Koloniën van Weldadigheid en De Hondsrug UNESCO Global Geopark. Het Recreatieschap zoekt daarbij de verbinding.

Ook de afstemming van grensoverschrijdende beleidsplannen hoort hierbij met Emsland Touristik, Grafschaft Bentheim en de buurprovincies Groningen, Fryslân en Overijssel. Het Recreatieschap treedt adviserend op richting de gemeenten. Naast algemene adviezen en onderzoeken (Ecorys, Dashboard Impact Toerisme) voor alle gemeenten worden ook individuele gemeenten, natuurbeschermingsorganisatie en ondernemers ondersteund. De communicatie, verspreiding van kennis en de verbinding binnen de sector is van belang. Hiervoor heeft het Recreatieschap een aantal instrumenten ontwikkeld, zoals de overleggen met de ambtenaren Recreatie en Toerisme (het zgn. Aorta-overleg), het jaarlijkse Recreatiecongres, periodieke nieuwsbrieven en de eigen website van het Recreatieschap (www.recreatieschap.nl).

Routebureau

Het routebureau van het Recreatieschap ontwikkelt, beheert en onderhoudt bewegwijzerde routes en routenetwerken op het gebied van wandelen en fietsen zodat de recreant actief kan genieten van Drenthe en Ooststellingwerf.
Daarnaast ondersteunen we gebruikersgroepen in het onderhouden van MTB en hippische routes met de inzet van het 'Buitensport fonds'. De behoefte aan kwalitatief goede recreatieve netwerken is groot. Men wil graag in de eigen omgeving recreëren en zo voldoen aan de behoefte om er op uit te trekken. Zowel inwoners als gasten maken volop gebruik van de routestructuren.

Doelen vanuit de visie op routegebonden recreatie (2024-2030):

- Het Routebureau biedt de best onderhouden fiets- en wandelroutes van Nederland.
- Recreatieschap Drenthe profileert zich als dé expert en centrale spil op het gebied van routegebonden recreatie.
- Onze expertise en faciliteiten worden actief ingezet om het recreatieve werkveld en lokale gemeenschappen te ondersteunen.

Acties & Speerpunten:

1. De basis op orde – Kwaliteitsbeheer van routes en knooppuntnetwerken.
2. Routes en netwerken om te beleven en bewegen – Ontwikkeling van aantrekkelijke en toegankelijke routes.
3. Verbonden met de samenleving – Samenwerking met stakeholders en stimulering van recreatief gebruik.

In 2024 heeft het routebureau hard gewerkt aan het afronden van de aanleg van het wandelknooppuntennetwerk. Heel Drenthe is nu voorzien van dit fijnmazige netwerk; waarbij mensen zelf eenvoudig korte of langere routes kunnen uitstippelen. De bewegwijzering in het veld bestaat uit routebordjes in combinatie met informatiepanelen. Daarnaast is het netwerk ook digitaal te raadplegen (via o.a. routeplanner van Wandelnet en de Fietsersbond) en zijn papieren routekaarten beschikbaar. Het netwerk leidt de wandelaar bovendien langs de minder bekende, maar schitterende plekjes van Drenthe en Ooststellingwerf.

Naast het ontwikkelen en realiseren van routestructuren is het routebureau ook een vraagbaak voor initiatieven in het gebied. Daardoor kunnen we zorgen voor afstemming in het soort bewegwijzering en waar mogelijk bebording combineren (verschillende aanduidingen op eenzelfde drager). Zo hebben we geadviseerd bij projecten als Van Gogh fiets- en wandelroutes, WMD-themaroutes, TT-(wandel)route, Liberation Route, meerdere lokale ommetjes, hardlooproutes en het Drenthepad.

Het werkveld van het routebureau bestaat uit:

- Bewegwijzerde wandel- en fietsroutes;
- Fietsknooppuntennetwerk;
- Wandelknooppuntennetwerk;
- Onderhoud en beheer van drie toiletvoorzieningen voor de recreatievaart bij Rogat, Echten (gesaneerd eind 2024) en Hoogersmilde Bij deze toiletvoorzieningen zijn informatiepanelen en verhalenpalen rond de cultuurhistorie van de Drentse Hoofdvaart en de Hoogeveense Vaart geplaatst. Verder doet het Recreatieschap jaarlijks een bijdrage in de kosten van een toiletvoorziening in Appelscha.

Hippische en MTB routes: Recreatieschap werkt samen met de Stichting Paardenroutes Drenthe en het Wielerplatform Drenthe; het onderhoud en beheer van de routes wordt via gebruikersgroepen uitgevoerd. Stichting Paardenroutes Drenthe heeft in 2023 zelf een ambitiedocument opgesteld. Wij hebben daarin meegedacht en samen met de provincie geholpen om de benodigde financiën beschikbaar te stellen. In 2024 is de stichting gestart met de uitvoering, waarbij het Routebureau ondersteuning biedt. De uitvoering richt zich, in samenwerking met terreinbeherende organisaties, op het behoud en de verbetering van de routes en het verkennen van de aanleg van een hippisch knooppuntennetwerk in het Drents-Friese Wold (dit betreft een pilot). De MTB-verenigingen worden ondersteund met materialen als palen en MTB-bebording. Daarnaast maken meerdere MTB-verenigingen gebruik van het ‘Buitensport fonds’ van het Recreatieschap.

Alle routes en netwerken worden digitaal aangeboden via diverse mediakanalen (o.a. routeplanner van Wandelnet, fietsrouteplanner van Landelijk Fietsplatform, fietsknooppuntenplanner van de ANWB e.a.).

Projectontwikkeling en beheer stimuleringsfonds

Projectontwikkeling
Op verzoek van de gemeenten initieert, stimuleert en/of administreert het Recreatieschap projecten die tot doel hebben de recreatieve sector in Drenthe te versterken. Alle projecten waarbij het Recreatieschap op enige wijze betrokken is, hebben een stevige relatie met recreatie en toerisme, bijvoorbeeld het ontwikkelen en onderhouden van fiets-, wandel-, MTB- en hippische netwerken alsook themaroutes, zowel fysiek met bebording als digitaal. Ook projecten ter versterking van de sector zoals Vitale Vakantieparken en het Recreatie Expert Team zijn onderdeel van onze portfolio (voor verder uitleg zie onderdeel Projectverantwoording).

Stimuleringsfonds
Ontstaan
Sinds 1998 heeft het Recreatieschap een fonds voor recreatie en toerisme, ook wel het stimuleringsfonds genoemd (dit is ook opgenomen in de gemeenschappelijke regeling). Jaarlijks stellen de deelnemende gemeenten een bedrag voor dit fonds beschikbaar gebaseerd op een vaste bijdrage en een bedrag in samenhang met de toeristische overnachtingen. Ongeveer 3% van de toeristenbelasting wordt zo via het Recreatieschap direct weer ingezet ter stimulering van de sector. De omvang van het fonds fluctueert daardoor. In 2024 was het fonds € 303.943,- groot.

Doelstelling
De doelstelling van het fonds is het op een doelmatige, effectieve en efficiënte wijze zorgdragen voor vernieuwing en stimulering van recreatie en toerisme in Drenthe in brede zin. Projecten die in aanmerking komen voor ondersteuning zijn bij voorkeur gemeentegrens overschrijdend qua impact.

Met een toezegging van een bijdrage uit het fonds kunnen op snelle wijze andere subsidiegelden worden verkregen. Zo kan snel worden ingespeeld op wensen vanuit overheden en bedrijfsleven. Projecten die niet of slechts met veel moeite zouden zijn gerealiseerd, zijn door inzet van het fonds toch uitvoerbaar gebleken. De opzet was dan ook in de afgelopen jaren zeer succesvol. De fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier in relatie tot de inzet van andere (subsidie)middelen.

Inzet
In 2024 is via de inzet van het stimuleringsfonds een investering in het Drentse/Ooststellingwerfse recreatief-toeristisch product van bijna 1,7 miljoen euro gerealiseerd. Met een bijdrage van € 1,- vanuit het stimuleringsfonds werd € 4,- aan mede-investeringen uitgelokt in 2024; een multiplierеffect van 4.

Bedrijfsbezoeken Aorta-deelnemers

G. Aorta

Het Recreatieschap organiseert regelmatig (ongeveer elke zes weken) praktische overleggen tussen de recreatief-toeristische beleidsadviseurs van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. Dit Algemeen Overleg Recreatie en Toerisme Ambtenaren (AORTA), onder leiding van het Recreatieschap, vormt een krachtig platform voor kennisdeling en samenwerking. Hier komen beleidsadviseurs samen om ervaringen uit te wisselen en elkaar te ondersteunen, vooral wanneer dezelfde dossiers spelen in meerdere gemeenten. Ook vertegenwoordigers van de provincie, Vitale Vakantieparken Drenthe en Marketing Drenthe nemen deel aan de overleggen.

Het overleg is niet alleen een uitwisseling van ideeën; we nodigen ook inspirerende sprekers uit om actuele onderwerpen te belichten. Daarnaast bieden we excursies aan naar toonaangevende recreatiebedrijven, waarmee we nieuwe trends en innovaties in de sector ontdekken.

Afhankelijk van de actualiteit vormen we vanuit AORTA ook kleinere werkgroepen om gericht adviezen voor gemeenten te ontwikkelen. Tijdens deze bijeenkomsten toetsen we de plannen en projecten van het Recreatieschap en betrekken we de gemeentelijke ambtenaren waar nodig.

Bovendien organiseert het Recreatieschap cursussen en excursies speciaal voor AORTA-leden. Op deze manier versterken we niet alleen de kennis van beleidsadviseurs, maar bouwen we ook aan een hechte samenwerking die klaar is om de uitdagingen van de recreatie- en toerismesector aan te pakken!

H. Doelmatigheid en rechtmatigheid

De aard en omvang van het Recreatieschap laten drie kenmerken zien:

- Kleinschaligheid;
- Effectiviteit;
- Intensiviteit (veel projecten).

Doelmatigheid

Het Recreatieschap werkt voortdurend aan de verbetering van de bedrijfsvoering en de administratieve opzet, waarbij mede de aanbevelingen van de accountant worden betrokken. Nieuwe ontwikkelingen, verdergaande digitalisering e.d. worden gesignaleerd en waar mogelijk doorgevoerd. De invordering van rekeningen, het verrichten van betalingen en het zorgen voor tijdige en juiste bevoorschotting van subsidiemiddelen heeft ook in het afgelopen jaar aandacht gehad.

Rechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidscontrole en het speelveld waarbinnen het Recreatieschap zich beweegt, zijn volgens de van toepassing zijnde interne en externe regelgeving de volgende zaken onder de aandacht:

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), inclusief notities van de commissie BBV;
- Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Drenthe;
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden;
- Rechtspositionele regelingen personeel en regelgeving belastingwetgeving;
- Wet op de Omzetbelasting 1968
- Wet Fido en treasurystatuut;
- Regelgeving Europees aanbesteden en staatssteun;
- Gemeentewet;
- Ambtenarenwet;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector (WNT);
- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA);
- CAO Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (SGO);
- Kadernota rechtmatigheid;
- Wet op de loonbelasting 1964
- Algemene wet bestuursrecht

I. Communicatie

Communicatie

Communicatie is cruciaal voor het succes van onze organisatie. Door actief te communiceren met onze opdrachtgevers, belangstellenden en belanghebbenden, zorgen we ervoor dat zij goed geïnformeerd zijn over onze activiteiten en ontwikkelingen. Dit bevordert niet alleen transparantie, maar versterkt ook de relatie en betrokkenheid met onze doelgroep.

Onze nieuwsbrieven, gericht op verschillende segmenten zoals raadsleden en vrijwilligers, spelen een belangrijke rol in het delen van relevante informatie. In 2024 hebben we 3 algemene nieuwsbrieven verstuurd en 2 ten behoeve van onze vrijwilligers. Daarnaast zijn onze social media-kanalen essentieel voor het bereiken van een breder publiek en het stimuleren van interactie.

Effectieve communicatie helpt ons om feedback te verzamelen, de zichtbaarheid van onze projecten te vergroten en de naamsbekendheid binnen de sector te versterken. Door regelmatig updates te delen, creëren we een gevoel van gemeenschap en betrokkenheid, wat ons in staat stelt om onze doelen beter te bereiken.

Op onze website bieden we uitgebreide informatie over onze organisatie, waarmee we onze transparantie en toegankelijkheid benadrukken. Daarnaast benutten we actief diverse social media kanalen: op Instagram volgen ons 1.200 gebruikers, op Facebook bereiken we 2.100 volgers en op LinkedIn zijn we verbonden met 1.250 professionals. Deze platforms stellen ons in staat om onze boodschap effectief te verspreiden, interactie aan te gaan en onze community verder te versterken.

Netwerken/samenwerken

Het Recreatieschap speelt een essentiële rol als spil binnen het recreatief-toeristische werkveld namens de gemeenten. Door intensieve samenwerkingen met diverse organisaties creëren we waardevolle verbindingen die de regio versterken.

Onze partners en projecten omvatten:

- **Provincie Drenthe:** In het programma Vitale Vakantieparken Drenthe ontwikkelen we toeristisch-recreatieve netwerken en werken we aan belangrijke visies zoals de MTB- en Wandelvisie en hippische recreatie. Deze initiatieven dragen bij aan de versterking van de recreatieve infrastructuur in onze regio.
- **Marketing Drenthe:** Sinds 2021 zijn we gezamenlijk gehuisvest, wat de samenwerking aanzienlijk bevordert. Samen ontwikkelen we de 'Drenthe gids' en onderhoudt Marketing Drenthe de database achter 'Drenthe.nl', waardoor we onze informatie actueel en toegankelijk houden.
- **Regiomarketing organisaties:** In verschillende projecten stemmen we af met deze organisaties om de marketingstrategieën te optimaliseren en de aantrekkingskracht van onze regio te vergroten.
- **Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek en NP Drentsche Aa:** Samenwerking met gebiedspartijen zorgt ervoor dat we de natuurlijke en cultuur- rijkdommen van onze regio optimaal kunnen benutten.
- **Diverse ondernemersorganisaties:** Door initiatieven te ontplooien die de sector versterken, creëren we nieuwe kansen voor ondernemers en stimuleren we lokale economische groei.
- **Natuurorganisaties:** We streven naar een evenwichtige aanpak van 'beschermen, beleven en benutten', zodat de toegankelijkheid van natuurgebieden gewaarborgd blijft en recreatief-toeristische voorzieningen van hoge kwaliteit zijn.

Deze samenwerkingen zijn niet alleen gericht op het versterken van de recreatieve sector, maar ook op het verbeteren van de belevingswaarde voor bezoekers en het bevorderen van duurzame ontwikkeling. Door krachten te bundelen, zetten we samen stappen om een bloeiende en vitale toeristische toekomst voor Drenthe te behouden.

J. Resultaat boekjaar

Het boekjaar 2024 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 202.313,=

Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening

Onder verwijzing naar het vorenstaande stelt het Dagelijks Bestuur u voor:

a. Over te gaan tot vaststelling van de jaarrekening van het Recreatieschap 2024;

b. Het resultaat over 2024 te weten € 202.313,= als volgt te bestemmen:

- € 127.313,= uit te keren volgens de verdeelsleutel, opgenomen in de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe, aan de deelnemende gemeenten
- € 15.000,= ten gunste te brengen van de algemene reserve
- € 60.000,= ten gunste te brengen van het Stimuleringsfonds

Programma**verantwoording**

1. Personeel

Personeel is een integraal onderdeel van de organisatie en heeft directe invloed op de prestaties, het succes en de cultuur van de onderneming. Investeren in het welzijn, de ontwikkeling en de betrokkenheid van het personeel is van groot belang voor een duurzaam en succesvolle organisatie. Deskundig personeel dat werkt vanuit betrokkenheid is onmisbaar bij het uitvoeren van de taken van het Recreatieschap. Hun kennis en inzet is essentieel; medewerkers die de thema's kennen die spelen bij de opdrachtgevers van het Recreatieschap.

Binnen het Recreatieschap zijn verschillende disciplines aanwezig; beleidsadvisering (2,3 fte), routebureau (4,4 fte), ondersteuning bedrijfsvoering (2 fte) en directie (1 fte). Binnen de organisatie bieden we ook plaats aan een collega vanuit het doelgroepenbeleid van gemeenten. Verder staan we open om stageplekken te bieden aan MBO en HBO scholieren.

In 2024 is één medewerker langdurig afwezig geweest. De werkzaamheden zijn verdeeld over de andere medewerkers en een deel is opgevangen door externe inhuur.
Het onderhoud van het Fietsknooppuntennetwerk wordt uitgevoerd door het routebureau. Via het 'doelgroepenbeleid' van de gemeente Ooststellingwerf is een medewerker aangetrokken om, in een prikkelarme omgeving, mee te werken aan het instandhouden van het fietsknooppuntennetwerk in Drenthe en Ooststellingwerf.
Het Recreatieschap biedt ook ondersteuning, indien nodig, aan de deelnemende gemeenten. In 2024 is 1 medewerker tijdelijk parttime werkzaam geweest bij gemeente Ooststellingwerf. Dit vond aanvullend plaats naast de Recreatieschap taken, middels een detacheringscontract.

Jaarlijks voeren we beoordelingsgesprekken met onze medewerkers om wederzijdse verwachtingen te delen. Dit is cruciaal voor het waarborgen dat onze dienstverlening perfect aansluit bij de behoeften van de gemeenten.

Het Recreatieschap omarmt hybride werken; onze medewerkers hebben de vrijheid om zowel thuis als op kantoor te werken. We hebben uitstekende ICT-oplossingen en vergoedingsregelingen voor thuiswerkkosten geregeld, zodat iedereen optimaal kan functioneren.

In 2024 is een onderzoek uitgevoerd naar de medewerkerstevredenheid. Het onderzoek geeft een beeld van betrokken en tevreden medewerkers. De onderdelen Geluk en Welzijn, Psychologische Veiligheid, Fysieke Veiligheid, Leiderschap en Ondersteuning, Collegialiteit en Sociale Veiligheid, Werkplezier en Autonomie kennen een hoge score. Er zijn geen signalen die duiden op ongewenst gedrag, niet integer gedrag of sociale onveiligheid.

Het advies is om extra aandacht te besteden aan werkdruk en groeimogelijkheden binnen de organisatie. Tijdens de voortgangsgesprekken worden de uitkomsten van het onderzoek met de medewerkers besproken. Samen creëren we een gezonde en inspirerende werkomgeving waarin onze medewerkers kunnen floreren!

2. Huisvesting

Het Recreatieschap maakt, samen met Marketing Drenthe en Vitale Vakantieparken Drenthe gebruik van een kantoorruimte in Dwingeloo. Daarnaast gebruiken we een opslagruimte (voor onze materialen, bebording, bevestigingsmaterialen e.d.) op het industrieterrein van Dwingeloo.

Onze kantoorruimte is multifunctioneel ingericht, met diverse ruimtes voor samenwerking, overleg, geconcentreerd werken, bellen en digitaal vergaderen. Dit creëert een dynamische werkomgeving waarin medewerkers hun talenten volledig kunnen benutten. Samen bouwen we aan een sterke organisatie die blijft inspelen op de veranderende behoeften van de gemeenschap!

3. Onderhoud

Het Recreatieschap zet jaarlijks diverse projecten op, maar niet alle eindproducten blijven in ons beheer. Voor sommige producten, zoals de wandelnetwerken, is een structurele financiële bijdrage georganiseerd via de deelnemende gemeenten. Dit zorgt ervoor dat nieuwe producten niet na enkele jaren in verval raken, maar volledig en toekomstbestendig blijven.Met beperkte middelen kunnen we de onderhoudskosten drukken door een enthousiaste groep vrijwilligers in te zetten. Zij zorgen voor controles en kleine reparaties van de wandelnetwerken, zodat deze altijd in topconditie zijn. Samen maken we recreatie duurzaam en toegankelijk.

4. Overige

Toeristische Informatievoorziening
Het Recreatieschap werkt samen met TIP-organisaties in Drenthe aan het verbeteren van de informatievoorziening. Toeristische informatievoorziening speelt een cruciale rol in het bevorderen van de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van een bestemming. We bieden cursussen aan voor TIP-medewerkers, bijvoorbeeld over de Duitse taal en cultuur, om hun kennis te vergroten. Daarnaast ontwikkelen we diverse kaarten, zoals een dagrecreatieve kaart (meer dan 50.000 exemplaren), geven een bijdrage aan het ontwikkelen van de Drenthe-gids en verschillende wandelknooppuntkaarten. Ook zorgen we ervoor dat de database van Drenthe.nl actueel blijft. Samen verhogen we de kwaliteit van onze recreatieve informatie!

Wandelcongres 2024
Recreatieschap Drenthe heeft samen met de Provincie Drenthe een geslaagd wandelcongres georganiseerd op 4 april. Bijna tweehonderd wandelliefhebbers en -experts kwamen bijeen bij Vakantiepark Westerbergen in Echten voor een inspirerende middag vol wandelplezier! Er werd gesproken over de voordelen van wandelen in Drenthe, hoe je wandelroutes kunt uitstippelen en hoe je kunt inspelen op verschillende wandelwensen en -trends. Het congres werd feestelijk afgesloten met de opening van het Drentse wandelknooppuntennetwerk door Willemien Meeuwissen, gedeputeerde van de Provincie Drenthe, en de Drentse wethouders. Drenthe beschikt nu over een compleet aansluitend wandelnetwerk. We kunnen dus met recht zeggen dat het een ontzettend geslaagde dag was!

Bestuursexcursie 2024 ‘Dagje Fryslân’
Jaarlijks organiseert het Recreatieschap een ééndaagse excursie voor bestuurders, ambtenaren en raadsleden. In 2024 ging deze excursie naar Friesland, een uitstekende gelegenheid om de provincie te verkennen en inzicht te krijgen in lokale bestuursstructuren en ontwikkelingen.

Muzikaal wandelmoment met zanger Tim Knol

Officiële opening wandelnetwerk door gedeputeerde Meeuwissen en voorzitter Hempen

Locatie De Laape te WARTEN

Wethouder Van Weperen heette ons van harte welkom. Vervolgens vertelde Jongens van Outdoor ons over hun combinatie van goed werkgeverschap en verduurzaming. Brinkersduyn nam ons mee in de ontwikkeling van premium vakantiewoningen met moderne, duurzame voorzieningen. Bij Zeilschool Pean kregen we een kijkje in circulaire bedrijfsvoering. De Laape inspireerde ons met hun “groene” groepsaccommodaties voor zakelijke bijeenkomsten. Tot slot gaf de Provincie Fryslân inzicht in de impact van politieke besluiten op de sector. De uitgewisselde ideeën waren verfrissend en inspirerend, en zetten ons aan het denken over de duurzame toekomst van onze regio.

Recreatiecongres

In december organiseerden we jaarlijks ons recreatiecongres. Dit jaar stond het thema ‘Technologie in Toerisme’ centraal. De opkomst van slimme technologieën brengt nieuwe verwachtingen voor toeristen en biedt kansen voor ondernemers. Cuber Veluwe deelde zijn ervaringen met het toepassen van technologie in zijn bedrijf. Richard van Hooijdonk liet zien hoe technologie een steeds grotere impact op ons leven heeft. Xander Koppelmans vertelde ons indringend over de gevolgen van een hack op zijn bedrijf, ondanks zijn voorzorgsmaatregelen.

Daarnaast vierden we het 25-jarig jubileum van Recreatieschap Drenthe. Burgemeester Eric van Oosterhout blikte samen met recreatieve ondernemers en de bestuursleden van voorgaande jaren terug op de behaalde successen op het gebied van recreatie en toerisme in Drenthe. Het was een inspirerende dag vol waardevolle inzichten!

Ontmoeting met oud-voorzitters Recreatieschap

5. Stimuleringsfonds

Jaarlijks dragen gemeenten bij aan het stimuleringsfonds. De bijdrage is gekoppeld aan door gemeenten ontvangen opbrengsten toeristenbelasting. Met dit fonds kunnen recreatief-toeristische projecten een financiële stimulans ontvangen. Na zorgvuldige afweging worden toezeggingen gedaan aan verschillende initiatieven. De uitbetaling van deze toegezegde bijdragen vindt vaak plaats tijdens of na de afronding van de projecten. Niet-uitbetaalde toezeggingen worden vastgehouden in de bestemmingsreserve van het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme.

In 2024 stelden de deelnemende gemeenten € 303.943 beschikbaar voor het stimuleringsfonds. Dankzij dit fonds werd een investeringsvolume van maar liefst € 1.115.113 gerealiseerd. Voor een volledig overzicht van de projecten die dit jaar zijn gefinancierd, verwijzen we u naar bijlage 5.

6. Projectverantwoording

In 2024 heeft het Recreatieschap een breed scala aan projecten gecoördineerd en deelgenomen aan projecten van derden. Naast onze uitvoerende rol hebben we ook een actieve financiële bijdrage geleverd. Hieronder vindt u een overzicht van de projecten die in 2024 zijn uitgevoerd:

Projecten onder coördinatie van het Recreatieschap

Ontwikkeling wandelknooppuntennetwerk Drenthe

Met trots kunnen we zeggen dat in 2024 het wandelknooppuntennetwerk Drenthe geheel is afgerond! Meerdere jaren hebben we gewerkt aan het realiseren van het wandelknooppuntennetwerk in Drenthe en Ooststellingwerf. Het netwerk is snel populair geworden **zowel bij inwoners als toeristen**. Het succes van de wandelknooppunten in Drenthe is te danken aan verschillende factoren die samenkomen.

Allereerst biedt het systeem wandelaars de vrijheid om hun eigen routes te bepalen, wat een **unieke ervaring** creëert; het stimuleert de wandelaars om **nieuwe gebieden** te verkennen. Daarnaast heeft de samenwerking tussen het Recreatieschap, gemeenten, de Provincie Drenthe en lokale groepen (dorpsbelangen) geleid tot **zorgvuldig geselecteerde routes** die de mooiste en meest betekenisvolle plekken van de regio met elkaar verbinden. Dit heeft niet alleen het landschap tot leven gebracht, maar ook de gemeenschappen in de regio versterkt.

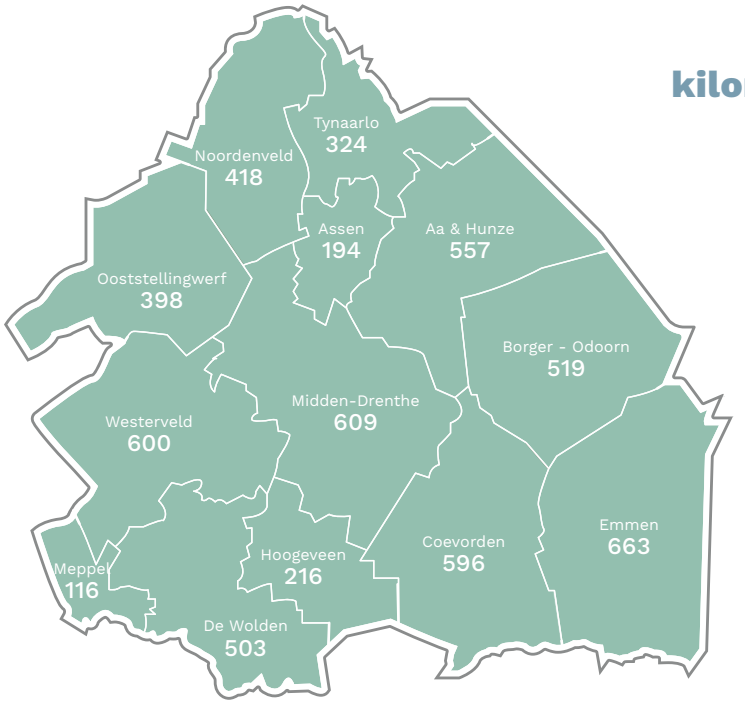
Bovendien stimuleert het netwerk **lokaal toerisme** en draagt het bij aan de economie van de betrokken gemeenten. Lokale ondernemers profiteren van de toestroom van bezoekers. Kortom, het wandelknooppuntensysteem in Drenthe is een uitstekend voorbeeld van hoe samenwerking, lokale betrokkenheid en aandacht voor kwaliteit kunnen leiden tot een succesvol en duurzaam recreatief aanbod!

Het Recreatieschap heeft de regie gehad over de realisatie van het wandelknooppuntennetwerk, inclusief het ontwikkelen van tracés, het regelen van toestemmingen, het plaatsen van bebording en de financiële afwikkeling. De voorbereiding is tijdrovend geweest omdat er veel overleg nodig was met diverse eigenaren, lokale belangengroepen en gemeenten om de mooiste routes te kiezen. De aanleg is gebeurd in fasen.

De investering in goede bebording en informatiepanelen speelt een cruciale rol in het succes. Wandelaars voelen zich hierdoor goed geïnformeerd tijdens hun tochten, wat bijdraagt aan een positieve ervaring.

Sinds april 2024 is het wandelnetwerk volledig aanwezig in de hele provincie. Het netwerk in het veld bestaat naast de knooppuntbebording ook uit informatiepanelen en kleine oriënterende knooppuntpaneeltjes. Naast **bebording fysiek** in het veld is het netwerk ook goed **digitaal** ontsloten. Het netwerk is gefaseerd, projectmatig aangelegd. In 2024 zijn een 3-tal laatste projecten uitgevoerd (deel 3 t/m 5). De realisatie werd mogelijk gemaakt door financiële steun van de gemeenten en de Provincie Drenthe.

De realisatie van het wandelknooppuntennetwerk in Drenthe is een strategische zet die niet alleen de regio zelf ten goede komt, maar ook de provincie positioneert als een topbestemming voor wandelaars.

Aantal gerealiseerde kilometers wandelnetwerk per gemeente

Totaal netwerk: 5.713 km
Het netwerk is dubbelzijdig aangelegd, dus in twee richtingen te gebruiken.

Wandelknooppunten onderhoud

Na aanleg draait alles om effectief en goed georganiseerd beheer. Voor netwerken om effectief, betrouwbaar en aantrekkelijk te blijven, zijn periodieke controles essentieel. Gebruikers spelen ook een cruciale rol: zij kunnen eenvoudig meldingen maken van beschadigingen of ontbrekende bordjes, waarna deze problemen snel worden aangepakt.

Het onderhoud van de bestaande netwerken is inmiddels goed geregeld, dankzij een enthousiaste groep vrijwilligers die zich hiervoor inzet. Groter onderhoud wordt professioneel opgepakt door de medewerkers van Het Recreatieschap. Financieel wordt het noodzakelijke onderhoud, zoals de vervanging van bordjes, informatiepanelen en bevestigingsmateriaal, bekostigd door de deelnemende gemeenten. Jaarlijks betalen zij een percentage van 5% van de investeringssom aan het Recreatieschap, zodat de netwerken continu kunnen worden gecontroleerd, schoongemaakt en hersteld.

Met deze structurele aanpak waarborgen we niet alleen de kwaliteit van het wandelknooppuntennetwerk, maar versterken we ook de betrokkenheid van de gemeenschap. Samen zorgen we ervoor dat onze wandelnetwerken in topconditie blijven, klaar om te worden ontdekt door iedereen!

Wandelplatform

Het Wandelplatform richt zich op het versterken van de aantrekkelijkheid en vitaliteit van Drenthe en Ooststellingwerf als wandelbestemming. Hiervoor zijn drie speerpunten geformuleerd:

- bouwen en borgen van een goede kwalitatieve infrastructuur;
- productontwikkeling: gastvrij onthaal en gevarieerde beleving;
- communiceren en profileren.

Het platform zorgt voor afstemming over de speerpunten; voor het uitvoeren ervan zijn de platformleden zelf verantwoordelijk.

In 2024 zijn twee bijeenkomsten van het Wandelplatform georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten is aandacht besteed aan het benutten van wandelnetwerken en -mogelijkheden voor inwoners van Drenthe, met als doel het stimuleren van beweging in de buitenlucht. In een andere bijeenkomst stond de aanleg van dorpsommetjes in het buitengebied centraal. Tijdens een veldbezoek aan Dwingeloo werd getoond hoe inwoners zelf ommetjes hebben aangelegd en het omliggende (veelal open) landschap langs de routes hebben verfraaid met hagen en een poel, zowel voor de beleving als ter bevordering van de biodiversiteit.

De oprichting van het platform is een actiepunt uit het Wandelkompas Drenthe (2018), een wandelvisie die op initiatief van provincie en Recreatieschap Drenthe in samenwerking met Wandelnet is opgesteld. Recreatieschap faciliteert het Wandelplatform. Inmiddels werken we aan een verdieping van de Wandelvisie door het ontwikkelen van een ‘Wandelagenda’.

Expertteam DGH (Dagrecreatie, Groepsaccommodaties, Horeca)

Expertteam DGH biedt Drentse ondernemers in de dagrecreatie-, groeps- en hotelsector een unieke kans om hun plannen te versterken, de bedrijfsvoering te optimaliseren en duurzame groei te realiseren. Met een team van specialisten en op maat gemaakte adviezen helpen we bedrijven concrete en succesvolle stappen te zetten. Het afgelopen jaar hebben tien Drentse bedrijven deelgenomen aan het Expertteam.

De kracht van het expertteam ligt in het samenbrengen van deskundigen op verschillende terreinen, zoals marketing, bedrijfskunde, conceptontwikkeling, financieel management en duurzaamheid. Deze experts werken nauw samen met de deelnemende bedrijven om op maat gemaakte oplossingen en adviezen te bieden voor specifieke vraagstukken. Tijdens expertsessies worden de unieke uitdagingen en kansen van elk bedrijf grondig geanalyseerd. Na deze sessies volgt coaching om bedrijven te ondersteunen bij de implementatie van de aanbevelingen.

Het project loopt tot maart 2025 en biedt ruimte om 20 bedrijven te ondersteunen.

Impuls Drenthepad

Drenthe is een echte wandelprovincie. Toch bleek uit eerdere cijfers dat langeafstandswandelaars de provincie nog niet echt goed wisten te vinden. Om hier verandering in te brengen, sloegen Recreatieschap Drenthe en Nivon Natuurvrienden met steun van de provincie Drenthe, de handen ineen voor het gezamenlijke project ‘Impuls Drenthepad’ (2023-2024). De afronding staat gepland voor het eerste kwartaal van 2025. Binnen het project zijn de website vernieuwd, is de bewegwijzering meer herkenbaar gemaakt en is het uitbrengen van een nieuwe wandelgids voorbereid. Langs de route zijn meer dan 30 Drenthepad-bankjes en 15 informatiepanelen geplaatst.

Daarnaast zijn inspiratiesessies georganiseerd voor ondernemers en heeft Marketing Drenthe het Drenthepad op projectbasis extra gepromoot onder wandelliefhebbers. De inspanningen lijken de 1e vruchten af te werpen. Hoewel directe verbanden altijd lastig te bewijzen zijn, stond het Drenthepad in 2024 op de tweede plaats van populairste streekpaden in Nederland, gebaseerd op downloads via de website en app van Wandelnet.

Project onderborden Nationaal Park Drentsche Aa

Bezoekers van Nationaal Park Drentsche Aa kunnen binnenkort nog meer leren over het gebied. Recreatieschap Drenthe heeft in 2024 de plaatsing voorbereid van 40 nieuwe informatieborden verspreid over het nationale park. Deze borden bieden passanten interessante feitjes en bijpassende foto's over de geschiedenis, het landschap en de natuur van het park.

De nieuwe borden worden bevestigd aan de bestaande frames van het fiets- en wandelnetwerk, zodat geen nieuwe palen of frames nodig zijn. Dit project is onderdeel van het Ambitieplan Duurzaam Toerisme van Nationaal Park Drentsche Aa en wordt mogelijk gemaakt door de Provincie Drenthe, Nationaal Park Drentsche Aa en de gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo, Assen en Midden-Drenthe.

Buitensportfonds

Met dit fonds kunnen we recreatief-toeristische routes, die door vrijwilligers worden onderhouden, op een hoog kwaliteitsniveau houden. Het buitensportfonds biedt financiële ondersteuning aan verenigingen en stichtingen die verantwoordelijk zijn voor fiets-, wandel-, MTB- of hippische routes, waarbij het onderhoud door vrijwilligers wordt uitgevoerd. In 2024 hebben onder andere de hippische gebruikersgroepen financiële hulp ontvangen. Bovendien is er, mede dankzij een extra bijdrage van de Provincie Drenthe, ook financiële steun verleend aan Staatsbosbeheer om stormschade in de gebieden waar de MTB-route gebruik van maakt, te herstellen (route Dwingeloo en Midden-Drenthe). Op 11 december 2024 heeft een zogenaamde valwind namelijk aanzienlijke schade veroorzaakt in Zuidwest Drenthe.

Bankjes in Drenthe, deel 2

Jaarlijks trekken duizenden toeristen én inwoners eropuit om te genieten van het unieke Drentse buitenleven. Om deze natuurervaring nog beter te maken, is het van groot belang dat er voldoende rustpunten langs de routes zijn waar recreanten even kunnen pauzeren en genieten van de omgeving. Daarom wil Recreatieschap Drenthe zich (wederom) inzetten voor het plaatsen van nieuwe bankjes. Het project geeft Drenthe de kans om haar status als dé recreatieve provincie van Nederland te versterken én tegelijkertijd sociaal-maatschappelijke impact te creëren door o.a. mensen met een beperking toch de mogelijkheid geven gebruik te maken van wandel- en fietsroutes, omdat er rustmogelijkheden worden gecreëerd. De uitvoer van dit project zal resulteren in minimaal 70 hoogwaardige, duurzame bankjes waarvan een uitgevoerd zullen worden met een verlengd blad zodat ze ook voor rolstoelgebruikers geschikt zullen zijn.

Recreatieve oversteek Drentse Hoofdvaart Paradijssluis Meppel

Met de komst van ongeveer 3.000 woningen in de woonwijken Nieuwveense Landen en Noordpoort, kan het Jaagpad met een oversteek over de sluisdeuren van de Paradijssluis dienen als recreatieve fiets- en wandelroute tussen beide wijken. Recreëren vanuit de voordeur krijgt hiermee een mooie uitwerking. Dit draagt bij aan de doelstelling om duurzaam woon- werkverkeer binnen gemeente Meppel te stimuleren.

Samen met Provincie Drenthe, gemeente Meppel en ondernemers (Villa Kalkovens en camping de Kikkerije) zijn de kansen in beeld gebracht met als resultaat het bidbook “oversteek Paradijssluis”. Gesprekken met omwonenden en grondaankoop hebben extra tijd gevergd. Nu wordt gestreefd naar afronding van het project op 1 juli 2025.

Project Van Gogh Drenthe - onderhoud

Het Routebureau heeft in 2022 en 2023 drie Van Gogh-fietsroutes (in totaal 150 kilometer) en vier Van Gogh-wandelroutes mede-ontwikkeld en aangelegd. De uitvoer is onderdeel van het project ‘Van Gogh Drenthe’, een initiatief van Marketing Drenthe en de provincie. De routes zijn opgeleverd in 2023 en worden toegevoegd aan het vaste aanbod van themaroutes van Recreatieschap en zullen 10 jaar (tot maart 2033) worden beheerd en onderhouden.
Inmiddels kunnen we melden dat de “Van Gogh Drenthe fietsroutes” in 2024 is verkozen tot “Fietsroute van het Jaar 2024”, bekend gemaakt tijdens de Fiets- en Wandelbeurs in Utrecht. De routes laten bezoekers het landschap dat Van Gogh vastlegde, al fietsend of wandelend ervaren.

Routelandschap Ruinen - Dwingelderveld

In samenwerking met gemeenten De Wolden en Westerveld, Provincie Drenthe, Natuurmonumenten, Europarcs, vertegenwoordigers van bewoners en een aantal andere stakeholders wordt gewerkt aan de uitvoer van een maatregelenpakket. Deze bestaat uit een drietal delen:
1. Verkeerskundige maatregelen en infrastructuur;
2. Mobiliteitsplan Routelandschap
3. Herinrichting Benderse

Voor het onderdeel Routelandschap is het Recreatieschap gevraagd voor de uitvoer. Het gaat hier dan om het toevoegen van meer beleving langs de verbindingsroute tussen het dorp Ruinen en het Dwingelderveld. Het gaat hier dan zowel om een wandelverbinding als een fietsverbinding. Verder is er de wens om het dorp Ruinen meer te betrekken o.a. door meer de verbinding te leggen met de schaapskooi (d.m.v. ontwikkeling van een schuilstal in Ruinen en het bevorderen van het aantal keren dat de schaapskudde een bezoek brengt aan het dorp).

Hardlooproutes Assen en Emmen

Op verzoek van gemeenten Assen en Emmen werkt het routebureau van het Recreatieschap mee aan de realisatie van een zes “vier mijl”- hardlooproutes, voorzien van bewegwijzering in Assen en 3 hardlooproutes in Emmen. Doel is het bevorderen van de gezondheid van de inwoners. De routes worden ook gedurende drie jaar onderhouden door het routebureau.

Duurzaamheidsprogramma

Verduurzaming van de sector is een belangrijke ambitie en een “must” als we onze blik richten op een toekomstbestendige sector. Daarom hebben we als drie partijen (Marketing Drenthe, Provincie Drenthe en het Recreatieschap) een compact en actiegericht duurzaamheidsplan laten opstellen.

Het duurzaamheidsprogramma geeft antwoord op de vraag hoe we de sector kunnen ondersteunen en helpen in het streven naar duurzaam ondernemen, om zowel mee te groeien met de noodzaak vanuit bedrijfsvoering en de vraag vanuit de markt als ook bij te dragen aan het realiseren van een duurzame, circulaire bestemming. Het duurzaamheidsprogramma is voorzien van een **uitvoeringsplan** met daarin inzicht in benodigde middelen en benodigde menskracht. In 2025 zullen we, met dit duurzaamheidsprogramma als leidraad, beginnen met de uitvoering van het plan.

Escapetours in Drenthe

Recreatieschap Drenthe heeft in 2024 een nieuwe routeapp ontwikkeld. In de app zijn al onze eigen routes opgenomen. De routeapp zal worden aangevuld worden met ‘escapetours’. Daarnaast kunnen ook andere partijen gebruik maken van onze routeapp zodat alle routes in 1 app te vinden zijn.

Tour de TT fietsroute

In juni 2025 viert de TT haar 100-jarig jubileum. Daarom zijn we met de betrokken gemeenten en provincie eind 2024 een project gestart om de beleefroutes Tour de TT (motor en fiets) te actualiseren. Dit project omvat de verrijking van de website **tourdett.nl** en de routepagina’s op **drenthe.nl** met ‘Points of Interest’, voorzien van historische beelden en filmpjes. Daarnaast worden er flyers met routekaartje uitgebracht, komt er een selfieplek en worden nieuwe plaquettes geplaatst op de Toyisten-kunstwerken. Voorafgaand aan het jubileum vindt bovendien groot onderhoud plaats aan deze kunstwerken.

De toeristisch regisseurs van de betrokken gemeenten zorgen voor de promotie en de betrokkenheid van ondernemers bij de routes. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de provincie Drenthe.

Onderzoek Dashboard Impact Toerisme

In 2021 is voor zes Drentse gemeenten (Westerveld, De Wolden, Coevorden, Emmen, Borger-Odoorn en Tynaarlo) een Dashboard Impact Toerisme opgesteld, waarin aandacht is voor de impact van toerisme en recreatie op de economie, op de samenleving en op de omgeving. Later dat jaar is ook voor de gemeente Assen een dashboard opgesteld. Recreatieschap Drenthe en diverse gemeenten (Assen, De Wolden, Hoogeveen, Westerveld en Tynaarlo hebben behoefte aan een vervolgmeting. Bureau Ginder is gevraagd hiermee aan de slag te gaan. De uitkomst zal in 2025 beschikbaar zijn.

Fietsroute “Langs de grenzen van Drenthe”

Gewerkt wordt aan de ontwikkeling van een fietsroute, met een lengte van bijna 350 km (een meerdaagse fietsroute bestaande uit meerdere tracés). Deze route werkt aan intensieve beleving van het Drentse landschap door bezoekers te laten fietsen langs de grenzen van Drenthe. Hierdoor worden de landschappelijke en culturele verschillen tussen de provincie Drenthe en de buren extra duidelijk, waardoor de verscheidenheid van Drenthe wordt ondervonden. Via QR codes, op bestaande borden, zal de uitleg over de verschillende Points of Interest (POI’s) worden gedeeld. Vanuit deze nieuwe route is gelijktijdig een samenwerking ontstaan met de ontwikkelaars van ‘Rondje Drenthe’.

Informatiepanelen mountainbikeroutes

Vanuit dit project komen bij de startpunten van de MTB routes informatiepanelen. Hierop komt o.a. tekstuele uitleg over de route betreffende niveau en moeilijkheidsgraad. Daarnaast wordt informatie gegeven over dichtbij zijnde horeca en toiletvoorzieningen.

Kinderfietsroute

De kinderroutes van Recreatieschap Drenthe bestaan al heel lang. Daarom geven we de routes de komende tijd een nieuwe impuls. Als eerste is kinderfietsroute ‘De Verdwenen Eenhoorn’ in de omgeving van Dwingeloo aan de beurt. Deze zal veranderd worden in kinderfietsroute ‘De Planetenweg’.

Knooppuntkaartjes wandelnetwerk

In 2024 is de aanleg van het wandelknooppuntnetwerk afgerond. Om de informatievoorziening te completeren worden de knooppuntpalen in het veld voorzien van overzichtskaartjes. Dit betekent dat er 4.000 plattegrondjes worden bevestigd op alle knooppuntpalen van het wandelnetwerk, zodat wandelaars zich bij iedere knooppuntpaal kunnen oriënteren en eventueel hun wandelroute kunnen aanpassen.

Toegankelijke fietsroutes

In 2024 is Recreatieschap samen met Hondsrug Drenthe (Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Emmen en Coevorden) en met steun van de provincie Drenthe een project gestart voor toegankelijke fietsroutes. Deze routes zijn bedoeld voor gebruikers van voertuigen zoals scootmobielen en elektrische rolstoelen.

Het project richt zich op het uitzetten van bewegwijzerde routes die zoveel mogelijk de fietsknooppunten volgen en over bestaande, toegankelijke paden gaan. Daarnaast wordt gekeken naar aansluiting op toegankelijke parkeerplaatsen en, waar mogelijk, op sanitaire stops en horecagelegenheden. Voor de selectie van de routes worden de beoogde tracés samen met gebruikers beoordeeld, in samenwerking met Zorgbelang Drenthe.

Na afronding van het project is het de bedoeling om ook in andere regio’s in Drenthe en Ooststellingwerf dit type fietsroutes te realiseren.

Projecten die in 2024 zijn afgerond

Visie op routegebonden recreatie

In 2024 is het laatste grote wandelproject afgerond (en is Drenthe geheel voorzien zijn van een wandelnetwerk). Daarmee komen we aan een volgende fase waarin we verder willen gaan dan alleen het beheren en onderhouden.
Door het opstellen van een visie op routegebonden recreatie is dit verder in beeld gebracht. Hierbij gaat het om de zorg voor toekomstbestendige wegen en paden (passend bij de veranderende consument, denk aan e-bikes en andere voertuigen), inspelen op trends (zie de populariteit van wandelen, de vraag naar fietsstandplaatsvakanties e.d.), behoud en versterking van recreatieruimte, spreiding van bezoek, samenwerking en afstemming en de zichtbaarheid van routenetwerken in ruimtelijke plannen. Dit alles vanuit de gedachte dat routegebonden activiteiten, zoals fietsen en wandelen, een zeer geliefde recreatieve activiteit van zowel bezoekers als inwoners.

Inventarisatie toeristische bewegwijzering Assen

Op verzoek van gemeente Assen is, digitaal, de toeristische bewegwijzering in kaart gebracht binnen de gemeente. Naast het in het veld inventariseren is ook inzichtelijk gemaakt wie verantwoordelijk is voor de resp. borden, is gekeken naar de staat van onderhoud en is een plan van aanpak opgesteld met het oog op structureel onderhoud. Daar behoort ook een beoordeling bij van de functionaliteit en de eenduidigheid van de toeristische informatie.

Hardlooproutes Emmen

Op verzoek van gemeente Emmen heeft het routebureau van het Recreatieschap drie vaste hardlooproutes gerealiseerd, voorzien van bewegwijzering. Doel is het bevorderen van de gezondheid van de inwoners. De routes zijn gemaakt in samenspraak met lokale loopgroepen.

Project Duurzaam Toerisme Drents Friese grensstreek 2021 - 2023

Duurzaam toerisme zorgt er voor dat toekomstige generaties kunnen genieten van toeristische gebieden en tegelijkertijd dat de lokale bevolking economisch van het toerisme profiteert. De Drents Friese Grensstreek omvat de Nationale Parken Drents Friese Wold, het Dwingelderveld en het natuurgebied Holtingerveld. Het gebied kent een landschap waarin gewoond, gewerkt én gerecreëerd wordt. Optimale regionale samenhang tussen de natuurgebieden en de omliggende gebieden is belangrijk. Ambitie voor de Drents-Friese Grensstreek is om de huidige natuurkernen, inclusief het tussenliggend en omliggende landschap, te versterken en ontwikkelen tot een samenhangend landschap. Een gebied waarin de rust als belangrijk bezoekmotief wordt aangegeven. Maar we zien ook een verwachte groei in toerisme en recreatie.

Binnen dit project is een **studie bezoekersstromen** uitgevoerd; zowel bezoekersaantallen als de beleving (draagvlak en draagkracht) is onderwerp van deze studie geweest. De beleving van de bezoekers is door het afnemen van enquêtes in beeld gebracht. Daaruit weten we dat bezoekers het gebied hoog waarderen en hebben we inzicht gekregen in de piekmomenten en pieklocaties van bezoekers. Het gebied wordt erg goed bezocht én hoog gewaardeerd (rapportcijfer 8,7).

De uitkomsten van de studie bezoekersstromen vormen input voor het **Investerings- en beheerplan**. Met dit plan hebben we in beeld gebracht hoe we kunnen werken aan spreiding van bezoekers over de regio en hoe we de centrale rol voor de dorpen in het toeristisch netwerk kunnen versterken. Beide projectonderdelen zijn door onderzoeksbureau Ginder uitgevoerd. De aanbevelingen uit het investerings- en beheerplan vormen de basis voor verder projectplannen.

Penvoerder en trekker van dit project was Stichting Cultuurtoerisme Drenthe waarbij door Recreatieschap is gestuurd op de inhoud. Het project is bekostigd met subsidiebijdragen vanuit het Rijk (Ministerie LNV) en de provincie om te werken aan de invulling van de Standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl.

Project Duurzaam Toerisme Nationaal Park Drentsche Aa

In 2024 is het project 'Duurzaam Toerisme' in Nationaal Park Drentsche Aa afgerond. Het opgestelde ambitieplan richt zich op het behoud van de unieke waarden van het park, terwijl bezoekers een optimale beleving krijgen. Belangrijke speerpunten zijn investeringen in beleving, bezoekersmanagement, bijvoorbeeld met verbeterde toegangspoorten en thematische routes en het benutten van vervoersknooppunten. Voor een succesvolle uitvoering is samenwerking tussen gebiedspartners, natuurorganisaties en overheden essentieel. Het plan sluit aan bij bestaande initiatieven en is gefinancierd met subsidies van het Ministerie van LNV en de provincie Drenthe.

Project Vitale Vakantieparken

Dit project is gericht op het ondersteunen van vakantieparken en campings in Drenthe, zodat ze weer recreatief en economisch gezond kunnen worden. In de beginfase richtte de ondersteuning zich op goed presterende vakantieparken en campings, die de kans kregen om zich verder te ontwikkelen (excelleren). Na een tussentijdse evaluatie is de koers aangepast en is de nieuwe lijn "Drentse Uitblinkers" geïntroduceerd. Deze lijn biedt maatwerk voor ondernemers in het middensegment met vernieuwingsplannen die niet aan de Excelleren-norm konden voldoen.

Daarnaast worden parkeigenaren en verenigingen van eigenaren van terreinen zonder recreatieve mogelijkheden begeleid naar een passende alternatieve bestemming (transformatie). Voorlichting en nieuwe informatie worden verstrekt via webinars en podcasts. Het Recreatieschap is als initiatiefnemer betrokken bij dit belangrijke project,

zowel financieel als bestuurlijk (met twee bestuurders in de stuurgroep) en ambtelijk. Het Recreatieschap richt zich vooral op het spoor ‘Uitblinkers’, gebaseerd op haar expertise. Eind 2024 is een bestuurlijk proces gestart om te bepalen hoe de voortzetting vanaf 2025 zal worden aangepakt.

Project Bankjes in Drenthe

Drenthe kent vele mooie fiets- en wandelpaden waar recreanten en toeristen volop gebruik van maken. Met behulp van een provinciale subsidie zijn zo’n 70 bankjes geplaatst op publieke locaties zodat men even kan pauzeren en genieten van de mooie omgeving. De locaties zijn in samenspraak met de gemeentelijke TIP-medewerkers bepaald.

Naast uitvoer van projecten participeert het Recreatieschap in 2024 ook in een groot aantal andere projecten c.q. overleggen:

De Hondsrug UNESCO Global Geopark

Het Recreatieschap is zowel bestuurlijk (via ons AB-lid, wethouder de heer J. Hartsuiker), als adviserend (via onze directeur) betrokken bij deze organisatie. De samenwerking met het Hunebedcentrum is, als poort van het Geopark, goed.

Verder zit het Recreatieschap in de volgende overleggen/ overlegorganen om met haar kennis en kunde bij te dragen aan versterking van de recreatieve sector:

- Overlegorgaan Nationaal Park Drentse Aa;
- Projectgroep Hunze;
- Crisisteam Droogte VRD;
- Projectgroep Fochteloërveen;
- Overleggroep Holtingerveld;
- Kenniscentrum Events;
- Overlegorgaan Regionaal landschap Drents-Friese Grensstreek;
- Toeristisch Platform Westerveld;
- Gebiedscoöperatie Zuidoost Friesland;
- Hunebed Highway Business Club.

7. Blik vooruit

In het kader van de jaarrekening 2024 is het belangrijk stil te staan bij de ontwikkelingen in 2025 en de daaropvolgende jaren. Sinds 2019 wordt zowel nationaal als regionaal gewerkt aan een lange termijn visie voor de veranderende rol van toerisme, met als streven dat iedere Nederlander profiteert van toerisme.

De komende jaren zal er blijvende aandacht zijn voor duurzaamheid en verantwoord toerisme. We willen nieuwe ervaringen en thematische routes ontwikkelen, zoals routes langs kunst, geschiedenis en natuur, om mensen naar minder bekende gebieden te trekken. Daarnaast zetten we in op het belang van technologische innovatie zoals de toepassing van AI en de invloed hiervan op de toeristisch recreatieve sector.

Een belangrijk aspect is het gebruik van data-analyse om de trends en voorkeuren van recreanten te begrijpen, zodat we ons aanbod hierop kunnen afstemmen. We zullen ook aandacht vragen voor de bereikbaarheid van toeristische bestemmingen, met een focus op duurzaam vervoer en verbindingen tussen steden, dorpen en natuurgebieden. Het is essentieel om toegankelijke voorzieningen te bieden voor mensen met een beperking, zodat iedereen kan genieten van de aangeboden ervaringen. Bovendien zullen we netwerken en kennisdeling onder lokale ondernemers faciliteren om de kwaliteit van het toeristische aanbod te verbeteren.

Afsluitend

De strategie voor binnenkomend toerisme in de komende jaren richt zich op het creëren van een duurzame, diverse en toegankelijke toeristische ervaring die bezoekers uitnodigt om het rijke aanbod van Drenthe te ontdekken. Door in te spelen op trends en samenwerking te bevorderen, streeft Drenthe ernaar een toonaangevende bestemming te blijven die bezoekers zowel verwelkomt als inspireert. Het Recreatieschap zal zich blijven inzetten om de sector een prominente plek te geven op diverse platforms.

Jaar**rekening**

Balans per 31 december 2024

(bedragen in euro's)

ACTIVA	31-12-2024		31-12-2023	
Vaste activa				
Immateriële vaste activa				
Auteursrechten Drenthe-kaart	1		1	
Materiële vaste activa				
Investeringen met economisch nut	7.811		14.106	
		7.812		14.107
Vlottende activa				
Voorraad	9.718		8.054	
Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	15.266		43.914	
Overige vorderingen	33.544		8.356	
Overige uitzettingen	2.470.142		2.251.113	
		2.528.670		2.311.437
Liquide middelen				
Bank		55.392		160.521
Totaal		**2.591.874**		**2.486.065**

PASSIVA	31-12-2024		31-12-2023	
Vaste passiva				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	177.277		160.023	
Nog te bestemmen resultaat boekjaar	202.313		142.254	
Bestemmingsres. stimuleringsfonds	1.129.009		1.190.181	
Bestemmingsres. personele inzet	21.444		14.296	
Bestemmingsres. onderhoud	43.569		43.569	
Bestemmingsres. ontw. infrastructuur	50.696		50.696	
Bestemmingsres. toiletgebouwen	0		6.013	
		1.624.308		1.607.032
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar				
Overige schulden	86.242		48.571	
Overlopende passiva	881.324		830.462	
		967.566		879.033
Totaal		**2.591.874**		**2.486.065**

Programmarekening 2024

(bedragen in euro's)

	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Baten			
Personeel	9.750	0	51.820
Huisvesting	7.367	6.860	7.351
Overige opbrengsten	61.930	11.000	56.683
Overige opbrengsten windmolen	27.163	0	0
Bijdrage gemeenten in exploitatie	1.083.165	1.083.165	1.034.598
Bijdrage gemeenten stimuleringsfonds	303.943	303.943	270.964
Totaal baten	**1.493.319**	**1.404.968**	**1.421.416**
Lasten			
Personeel	684.466	711.008	662.383
Huisvesting	59.044	68.225	62.165
Onderhoud	79.481	71.000	111.438
Overige uitgaven	54.732	12.165	45.691
Overige uitgaven toeristische informatie	121.884	127.935	109.835
Bestuur	1.013	620	5.021
Bureau	81.507	99.625	94.712
Afschrijvingen	3.295	3.299	4.796
Incidentele lasten	0	0	2.500
Bijdrage gemeenten stimuleringsfonds	365.115	303.943	-23.781
Totaal lasten	**1.450.537**	**1.397.820**	**1.074.760**
Resultaat voor bestemming	**42.782**	**7.148**	**346.656**
Saldo financieringsfunctie (rente)	99.495	0	90.503
Onttrekkingen aan reserves			
Bestemmingsres. stimuleringsfonds	61.171	0	0
Bestemmingsres. personele inzet	15.852	15.852	15.852
Bestemmingsres. toiletgebouwen	6.013	0	6.987
Toevoegingen aan reserves			
Bestemmingsres. stimuleringsfonds	0	0	294.744
Bestemmingsres. personele inzet	23.000	23.000	23.000
Resultaat na bestemming	**202.313**	**0**	**142.254**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

1. Inleiding
Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaat bepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten.

2. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa
De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden. Op de auteursrechten van de VVV-kaart Drenthe wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode bedragen in jaren:

Vervoermiddelen	5
Automatisering	5
Kantoorinventaris	10

Vlottende activa

Voorraden
De voorraden worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele afwaarderingen vanwege incourantheid.

Uitzettingen en overige vorderingen
De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling.

Onderhanden projecten
Onderhanden projecten worden in de balans gepresenteerd als vordering dan wel schuld uit hoofde van de verkregen subsidies dan wel aangenomen projecten. Er is sprake van een vordering indien het bedrag van de verwachte respectievelijk (subsidie) opbrengst lager is dan de gemaakte kosten. Indien het bedrag van de verwachte respectievelijk gerealiseerde (subsidie) opbrengst hoger is dan de gemaakte kosten, is sprake van een schuld. Een project wordt niet meer als onderhanden project beschouwd indien eindbeschikking van de subsidieverstrekker is verkregen dan wel alle kosten zijn afgerekend.

Liquide middelen
De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen, deze bevatten alleen banksaldi.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve
De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Bestemmingsreserves
Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserve ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Resultaat na bestemming
Het resultaat na bestemming is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat na bestemming wordt onttrokken of toegevoegd aan de algemene reserve of krijgt middels een bestuursbesluit een andere bestemming.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:
- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken begrotingsjaar zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Vlottende passiva

Vlottende schulden
De vlottende schulden en de overlopende passiva worden tegen nominale waarde opgenomen.

Programmarekening

Baten
Personeel: opbrengsten van personeel dat werk voor projecten of derden uitvoert; per jaar is dit sterk afhankelijk van de aard van de uitgevoerde projecten.
Huisvesting: onderverhuur van een deel van het pand.
Overige opbrengsten: opbrengsten van werkzaamheden uitgevoerd door het Recreatieschap.

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het exploitatieresultaat en het fonds Recreatie en Toerisme.

Lasten
De exploitatiekosten worden berekend op basis van historische kosten. Met betrekking tot de personeelskosten voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het Recreatieschap zich gehouden aan de Beleidsregels toepassing WNT.

Vergelijkende cijfers
De cijfers voor 2023 zijn, waar nodig, opnieuw gerubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2024 mogelijk te maken.

Toelichting op de balans per 31 december 2024

(bedragen in euro's)

ACTIVA

Vaste Activa

Immateriële vaste activa	31-12-2024	31-12-2023
Auteursrechten Drenthe-kaart	**1**	**1**

Op de auteursrechten van de Drenthe-kaart wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste Activa		31-12-2024	31-12-2023
Het betreft uitsluitend activa met een economisch nut.			
Cumulatieve aanschafwaarde	59.623		
Afschrijving begin van het jaar	-45.517		
	14.106		
Investeringen	0		
	14.106		
Aanschafw. desinvesteringen	0		
	14.106		
Afschrijvingen 2024	-3.295		
Afschrijvingen desinvesteringen	-3.000		
Boekwaarde per 31 december		**7.811**	**14.106**

In bijlage 3 wordt nader ingegaan op het verloop van de materiële vaste activa.

Vlottende activa	31-12-2024	31-12-2023
Voorraad	**9.718**	**8.054**

Het betreft de voorraad kaarten en folders die verkocht worden aan wederverkopers (Tourist Info kantoren).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen		31-12-2024		31-12-2023
Deelnemende gemeenten	200		37.760	
Overige openbare lichamen	15.066		6.154	
		15.266		**43.914**

Overige vorderingen	31-12-2024	31-12-2023
Handelsdebiteuren	**33.544**	**8.356**

Overige uitzettingen	31-12-2024	31-12-2023
Nog te ontvangen bedragen		
Waarborgsommen	11.425	11.625
Omzetbelasting	40.094	4.304
Kruisposten	0	977
Rente	18.507	23.446
Diversen	6.418	2.686

Aan de verhuurder van het pand, Planetron B.V. is bij aanvang van de huurovereenkomst een waarborgsom betaald van € 10.625.
Voor de tankpassen die gebruikt worden voor de bedrijfsauto's zijn waarborgsommen betaald.

Vooruitbetaalde bedragen		
Onderhanden projecten	165.952	46.179
Verzekeringen	13.321	15.997
Huur	14.595	15.195
Vooruitontvangen facturen	870	2.148

De onderhanden projecten worden toegelicht in bijlage 4a en 4b.

Schatkistbankieren		
Uitzettingen in 's Rijksschatkist	2.198.960	2.128.556

Een groot deel van dit bedrag betreft vooruitontvangen subsidiegelden van lopende projecten en nog uit te geven toezeggingen vanuit het stimuleringsfonds.

	2.470.142	**2.251.113**

Drempelbedrag 2024
Het bedrag aan middelen dat buiten 's Rijksschatkist is aangehouden:

	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Buiten schatkist aangehouden	169.836	159.584	170.381	160.354
Ruimte onder drempelbedrag	830.164	840.416	829.619	839.646
Overschrijding drempelbedrag	0	0	0	0

Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
Bank Nederlandse Gemeenten	49.492	153.130
Rabobank	5.900	7.391
	55.392	**160.521**

PASSIVA

Vaste passiva

Eigen vermogen		31-12-2024		31-12-2023
Algemene reserve & resultaat boekjaar				
Saldo per 1 januari	160.023		160.023	
Toevoegingen	17.254		0	
Onttrekkingen	0		0	
Saldo per 31 december		**177.277**		**160.023**
Resultaat huidig boekjaar		**202.313**		**142.254**

In de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d. 4 juli 2024 is ingestemd met het bestemmen van het resultaat; € 125.000 komt, volgens de verdeelsleutel zoals opgenomen in de gemeenschappelijke regeling, ten gunste van de deelnemende gemeenten. Het restant €17.254 wordt toegevoegd aan de Algemene reserve.

Bestemmingsreserve stimuleringsfonds recreatie & toerisme		31-12-2024		31-12-2023
Saldo per 1 januari	1.190.181		895.436	
Toevoegingen	-61.172		294.745	
Onttrekkingen	0		0	
Saldo per 31 december		**1.129.009**		**1.190.181**

Conform het begrotingsbesluit zal het saldo van de bijdragen minus de uitgaven ten laste c.q. ten gunste van deze reserve worden geboekt. In de bestemmingsreserve is sprake van fondsbedragen die bestemd zijn voor lopende projecten. De bestemming van deze reserve is uitgewerkt in bijlage 6.

Bestemmingsreserve personele inzet		31-12-2024		31-12-2023
Saldo per 1 januari	14.296		7.148	
Toevoegingen	23.000		23.000	
Onttrekkingen	0		0	
Onttrekkingen	-15.852		-15.852	
Saldo per 31 december		**21.444**		**14.296**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt als er sprake is van inzet van additioneel personeel voor de uitvoer van projecten en/of bij administratieve druk.

Bestemmingsreserve onderhoud		31-12-2024		31-12-2023
Saldo per 1 januari	43.569		43.569	
Toevoegingen	0		0	
Onttrekkingen	0		0	
Saldo per 31 december		**43.569**		**43.569**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt voor het opvangen van incidentele onderhoudskosten.

Bestemmingsreserve ontwikkeling infrastructuur recreatie		31-12-2024		31-12-2023
Saldo per 1 januari	50.696		50.696	
Toevoegingen	0		0	
Onttrekkingen	0		0	
Saldo per 31 december		**50.696**		**50.696**

De bestemmingsreserve wordt gebruikt ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot fietsen, wandelen en paardrijden.

Bestemmingsreserve toiletgebouwen		31-12-2024		31-12-2023
Saldo per 1 januari	6.013		0	
Toevoegingen	0		6.013	
Onttrekkingen	-6.013		0	
Saldo per 31 december		**0**		**6.013**

Voor de sloop van een toiletgebouw recreatievaart is in 2022 een bedrag van € 13.000 gereserveerd. Het slopen van de toiletvoorziening in Havelte heeft in 2023 plaatsgevonden. De kosten waren lager dan verwacht. Het resterende bedrag is gebruikt voor de sloop van het toiletgebouw in Echten. Hiermee komt de bestemmingsreserve te vervallen.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden		31-12-2024		31-12-2023
Wandelnetwerk	13.360		3.494	
Overige crediteuren	72.882		45.077	
		86.242		**48.571**

Bij de afronding van het wandelnetwerk De Wolden is een restantbedrag gereserveerd.

Overlopende passiva		31-12-2024		31-12-2023
Voorschotten projecten	736.066		655.335	
Accountantskosten	6.480		10.500	
Belasting loonheffing	49.829		0	
Kruisposten	0		5.000	
Personele lasten	73.232		0	
Voorziening ww	1.820		1.820	
Folkersma	0		151.301	
Brimos	0		3.759	
Diversen	13.897		2.747	
		881.324		**830.462**

De onderhanden projecten worden nader toegelicht in bijlage 4a en 4b.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen ultimo 2024

Het kopieerapparaat is in gebruik middels een operationale leaseovereenkomst. Deze overeenkomst loopt af per 15 december 2026; de leasetermijn bedraagt per kwartaal € 535,26 (excl. btw). Naast de leaseovereenkomst loopt er een onderhoudscontract, waarin een standaard afname-aantal van kopieën is inbegrepen. Dit contract bedraagt € 362,70 per kwartaal. Deze overeenkomst loopt tot 31 december 2026.

De kantoorruimte Planetron (Drift 11c, Dwingeloo) wordt gehuurd. Het contract loopt af per 1 april 2026. De huurprijs bedraagt per jaar € 48.676,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats vanaf 1 januari 2022.

Jaarlijks wordt een bijdrage (€ 1.500,--) betaald aan de Stichting Watersportvoorzieningen Appelscha. Deze bijdrage komt ten goede aan het onderhoud van het sanitairgebouw te Appelscha. De looptijd van deze vergoeding is voor onbepaalde tijd.

Voor de automatisering heeft Recreatieschap Drenthe een leveringsovereenkomst met RSE Telecom en ICT B.V. afgesloten, dit betreft een gebruikerscontract. De maandelijkse kosten bedragen € 453,33. Het contract liep tot 31 december 2021, hierna geldt een opzegtermijn van 1 kalendermaand.

Voor de telefonie heeft Recreatieschap Drenthe met RSE Telecom en ICT B.V. een contract afgesloten. De maandelijkse kosten bedragen € 95,50. Het contract loopt af per 1 januari 2026. Er zijn diverse losse telefooncontracten afgesloten met wisselende aflooptermijnen.

Voor de schoonmaakwerkzaamheden heeft Recrecatieschap Drenthe een overeenkomst met TDS schoonmaakservice. De maandelijkse kosten bedragen € 592,35. Het contract liep af per 3 februari 2022. Deze overeenkomst wordt na afloop stilzwijgend verlengd voor één jaar.

Voor het koffieapparaat heeft Recreatieschap Drenthe een huurovereenkomst afgesloten met Peeze Smart Concepts. De maandelijkse kosten bedragen € 127,--. Het contract eindigt op 2 maart 2026.

Voor de beveiliging heeft Recreatieschap Drenthe een onderhoudscontract afgesloten bij All Inn Beveiligingssystemen. De jaarlijkse kosten bedragen € 150,--. Het contract loopt af per 1 juni 2026.

Voor de aanschaf van een elektrische auto is een leasecontract afgesloten met SternLease. De maandelijkse kosten bedragen € 619,-- Het contract loopt af op 1 december 2027.

Met de gemeente Tynaarlo is een verwerkersovereenkomst uitvoering personeels- en salarisadministratie afgesloten. De jaarlijkse kosten bedragen € 5.125,--. Het contract liep af per 31 december 2021. Deze overeenkomst heeft een looptijd voor onbepaalde tijd, met een opzegtermijn van 6 maanden.

Voor het onderhoud van de website heeft Recreatieschap Drenthe een overeenkomst afgesloten met Meceda. De maandelijkse kosten bedragen € 85,--. De jaarlijkse kosten bedragen € 677,--. Het contract liep af op 1 juli 2024, hierna per maand opzegbaar.

Overeenkomst met Stichting Paardenroutes Drenthe met als doel het organiseren en het in stand houden van gebruikersgroepen Hiervoor wordt een jaarlijkse vergoeding van € 3.000,-- verstrekt. Het contract liep tot 31 december 2023. Deze overeenkomst wordt na afloop stilzwijgend verlengd voor één jaar.

Overeenkomst abonnement Storytrails, Drenthe Route App. De jaarlijkse kosten bedragen € 3.850,-- met inflatiecorrectie. Het contract eindigt op 1 november 2025. Na afloop stilzwijgend verlengd voor één jaar, met een opzegtermijn van 3 maanden.

In 2020 heeft het Recreatieschap gronden, welke in erfpacht waren uitgegeven, verkocht. De verkoopopbrengst wordt in 2 delen ontvangen; een deel direct, het tweede deel in 16 jaarlijkse termijnen waarbij de minimale jaarlijkse vergoeding € 13.500,-- is. De termijnen worden jaarlijks geïndexeerd; de eerste termijn is ingegaan per

Ultimo boekjaar is er een schuld aan opgebouwde vakantiedagen van personeel (€ 58.604,--).

EMU-saldo
Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo
Het EMU-saldo van Recreatieschap Drenthe komt op basis van de realisatie 2024 uit op € 146.909,--. Dit betekent dat in EMU-termen de uitgaven € 146.909,-- euro lager zijn dan de inkomsten. Hieronder volgt een overzicht van de berekening van het EMU-saldo:

Berekening EMU-saldo	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	142.277	7.148	437.159
Mutatie materiële vaste activa	6.295	3.299	2.080
Mutatie voorzieningen	0	0	0
Mutatie voorraden	-1.664	0	-4.215
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**146.908**	**10.447**	**435.024**

Toelichting op de programmarekening 2024

(bedragen in euro's)

Baten

Personeel	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Detachering	9.750	0	30.550
Ondersteuning	0	0	21.270
	9.750	**0**	**51.820**

Een medewerker heeft tijdelijk, aanvullend op de taken bij het Recreatieschap, werkzaamheden verricht bij de gemeenten Ooststellingwerf, middels detachering.

Incidenteel	9.750

De personele baten zijn incidenteel en worden daardoor niet opgenomen in de begroting.

Huisvesting	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Huurinkomsten	7.367	6.860	7.351

Een deel van het pand werd onderverhuurd aan het programma Vitale Vakantieparken van Provincie Drenthe.

Overige opbrengsten	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Recreatiecongres	27.685	8.550	18.426
Excursie	2.450	2.450	2.354
Verkoop kaarten e.d.	21.497	0	22.840
Overige ontvangsten	10.298	0	13.063
	61.930	**11.000**	**56.683**

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd (in 2024: 5 december). In april werd er een extra congres georganiseerd, wandelcongres 4 april 2024.

Incidenteel	4.323

Jaarlijks vindt er een bestuursexcursie plaats (in 2024: 25 september).
De verkoop van kaarten e.d. is niet opgenomen in de begroting (variabel). De opbrengst is vergelijkbaar met 2023.
De overige ontvangsten zijn o.a. bebording, frames en aanleg routes derden, deze inkomsten zijn variabel en worden niet opgenomen in de begroting.

Overige opbrengsten windmolen	Werkelijk 0	Begroting 0	Werkelijk 0
Windmolen	27.163	0	0

In verband met de verkoop van grond Pottendijk ontvangen wij jaarlijks een vergoeding van de opbrengst windmolen (€ 13.500 met indexatie, tot en met 2038). Dit is de vergoeding voor 2023 en 2024.

Bijdrage gemeenten	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Bijdrage gemeenten	1.083.165	1.083.165	1.034.598

De gemeentelijke bijdrage wordt berekend a.h.v. de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen verdeelsleutel in de exploitatiekosten (zie bijlage 1).

Bijdrage gemeenten stimuleringsfonds	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Bijdrage gemeenten	303.943	303.943	270.964

De gemeentelijke bijdrage wordt berekend a.h.v. de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen berekeningssystematiek in het fonds stimuleringsfonds (zie bijlage 2).

Toelichting op de programmarekening 2024

(bedragen in euro's)

Lasten

Personeel	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Bruto salarissen	634.210	600.031	649.021
Sociale lasten	162.639	257.156	169.247
Uren naar projecten	-190.184	-148.224	-165.597
Loonkostensubsidie	-17.235	-12.000	-16.226
Inlenen van personeel	40.824	0	7.614
Ziekengeld	-16.872	0	0
Arbeidsongeschiktheidsverz.	114	0	0
Kosten salarisverwerking	6.066	5.555	5.463
Opleiding	694	6.750	4.192
Transitievergoeding	41.244	0	0
Overige kosten	22.966	1.740	8.669
	684.466	**711.008**	**662.383**

Werkgeverslasten

Incidenteel tijdelijke medewerker 38.924

Recreatieschap voert diverse projecten uit. Afhankelijk van de projectopzet en het subsidie- regime kunnen incidentele uren die projectmatig gemaakt zijn door interne medewerkers doorbelast worden naar projecten. Afhankelijk van het project kunnen de uren tegen een brutosalaris uurtarief dan wel met een opslag geboekt worden. Dit geeft geen garantie voor de komende jaren. Ten tijde van het opstellen van de begroting waren nog niet alle door te belasten uren bekend.

Voor een tijdelijke medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, ontvangen wij een loonkostensubsidie van de gemeente Ooststellingwerf.
Incidenteel -17.235

In verband met langdurig zieke medewerker hebben we personeel ingeleend:
Incidenteel communicatie medewerker 22.616
Incidenteel juridische kosten 17.208

Voor een drietal medewerkers hebben wij een uitkering ontvangen:
Incidenteel UWV/ZW/WAZO -8.971
Incidenteel ASR -7.901

Transitievergoeding voor een medewerker uit dienst
Incidenteel 41.244

Overige incidentele vergoedingen medewerker:
Incidenteel 14.506

Huisvesting	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Huur kantoorruimte	48.780	47.915	48.676
Energie kantoorruimte	6.323	14.155	9.789
Schoonmaakkosten	3.716	3.650	3.518
Overige huisvestingskosten	225	2.505	182
	59.044	**68.225**	**62.165**

Recreatieschap huurt een gedeelte van het Planetron, Drift 11c te Dwingeloo. Een deel hiervan wordt onderverhuurd aan het programma Vitale Vakantieparken.

De energie kantoorruimte is lager in verband met een teruggaaf van € 3.877.

Onderhoud	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Autokosten	17.937		16.440
Lease electrische auto	8.083		7.984
Onderhoud algemeen	11.439		22.284
Bewegwijzering	12.528		37.554
Vrijwilliger	2.100		0
Toiletvoorzieningen onderhoud e.d.	23.328		23.793
Toiletvoorzieningen energie	4.066		3.383
	79.481	**71.000**	**111.438**

Een vrijwilliger heeft onderstreuning geboden bij het ontwikkelen van een route.
Incidenteel 2.100

De kosten voor onderhoud algemeen kunnen per jaar fluctureren.

Onderhoud toiletvoorzieningen is inclusief de sloop van toiletgebouw Echten
Incidenteel 6.675

Overige uitgaven	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Recreatiecongres	32.424	8.495	18.426
Recreatiesociëteit	0	1.220	0
Inkoop kaarten e.d.	12.666	0	18.738
Cursus R&T-ambtenaren e.a.	4.630	0	3.990
Kosten excursie	5.012	2.450	4.537
	54.732	**12.165**	**45.691**

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd (5 december 2024). In april werd er een extra Recreatiecongres georganiseerd (wandelcongres: 4 april 2024).
Incidenteel 9.095

Er werden kaarten ingekocht, met name wandelknooppunten.
In 2024 werd een themasessie NPLG georganiseerd voor Aorta-leden.
Jaarlijks vindt er er een bestuursexcursie plaats (25 september 2024).

Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Toeristische informatievoorziening	66.534	72.397	55.835
Drenthe.nl	55.350	55.538	54.000
	121.884	**127.935**	**109.835**

De uitgaven ten laste van toeristische informatievoorziening betreffen uitgaven voor de produktie van divers (gratis) foldermateriaal (o.a. Drenthe gids), en ter ondersteuning van projecten TIP-organisaties. Marketing Drenthe ontvangt jaarlijks een bijdrage voor het up-to-date houden van de database die gebruikt wordt als basis voor www.drenthe.nl (Recreatieschap is eigenaar van de database).

Bestuur	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Vergaderkosten en dergelijke	1.013	620	5.021

Bureau	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Portikosten	1.341	1.307	710
Telefoonkosten	3.800	3.049	3.626
Reiskosten	4.586	11.108	4.637
Reiskosten woon- werk	1.198	0	2.683
Representatiekosten	2.411	1.111	4.342
Kantoorbenodigdheden	672	1.198	3.995
Kopieer- en leasekosten	2.003	3.213	1.783
Kantinekosten	2.042	2.287	1.751
Automatiseringskosten	13.960	21.780	22.900
Documentatie en voorlichting	5.767	2.723	2.739
Abonnementen	3.624	1.742	2.827
Bankkosten	918	871	828
Verzekeringskosten	12.588	15.573	14.844
Verzekering verzuimkosten	16.647	18.000	13.992
Accountantskosten	9.950	15.000	12.250
Voorziening oninbare vorderingen	0	0	0
Overige kosten	0	663	805
	81.507	**99.625**	**94.712**

Recreatieschap heeft vele contacten met haar opdrachtgevers en met projectbetrokkenen.
Conform de afspraken in de CAO brengt dit reiskosten met zich mee. in 2024 waren net als in 2023 de reiskosten laag omdat er veel gebruik werd gemaakt van de elektrische (deel)leaseauto.

Recreatieschap Drenthe heeft een aansprakelijkheidsverzekering overheid. De te betalen verzekeringspremie is afhankelijk van de exploitatie. Deze fluctueert jaarlijks met name door het verloop van de financiën binnen de meerjarige projecten.

De accountskosten zijn lager door een vergoeding voor tussentijdse contractopzegging.

Afschrijvingen	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Afschrijvingen	3.295	3.299	4.796

Zie bijlage 3.

Incidentele lasten	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Incidentele lasten	0	0	2.500

Stimuleringsfonds	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Uitgaven projecten in fonds	365.115	303.943	-23.781

De uitgaven aan projecten in het stimuleringsfonds fluctueren per jaar; de toezegging en de daadwerkelijke afronding/ betaling vindt niet altijd in hetzelfde jaar plaats (zie bijlage 5).

Algemeen
De begrotingsoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of komen pas tot uitdrukking bij het opmaken van de jaarrekening.

Saldo financieringsfunctie

(bedragen in euro's)

Rente	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Rente Schatkistbankieren	99.495	0	90.503

Door stijging van de rente hebben wij een rentevergoeding ontvangen.

Reserves

(bedragen in euro's)

Onttrekking bestemmingsreserve stimuleringsfonds	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Saldo	61.171	0	0

Het saldo betreft het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in het boekjaar. Niet alle toezeggingen worden uitbetaald in het jaar van toezegging. De uitbetaling zal dan plaatsvinden in volgende ja(a)r(en). Bepaalde toezeggingen worden pas uitbetaald bij afronding van het project.

Onttrekking bestemmingsreserve personele inzet	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Conform begroting	15.852	15.852	15.852
Saldo	**15.852**	**15.852**	**15.852**

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 15.852,-- ten gunste van de brutosalarissen. Dit is een bestuursbesluit geweest bij toetreding van de gemeente Ooststellingwerf.

Onttrekking bestemmingsreserve toiletgebouwen	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Reservering voor sloop	6.013	0	6.987

Voor de sloop van het toiletgebouw Echten was een bedrag gereserveerd. Hiermee komt deze bestemmingsreserve te vervallen.

Toevoeging bestemmingsreserve stimuleringsfonds	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Saldo	0	0	294.744

Het saldo betreft het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in het boekjaar. Niet alle toezeggingen worden uitbetaald in het jaar van toezegging. De uitbetaling zal dan plaatsvinden in volgende ja(a)r(en). Bepaalde toezeggingen worden pas uitbetaald bij afronding van het project.

Toevoeging bestemmingsreserve personele inzet	Werkelijk 2024	Begroting 2024	Werkelijk 2023
Conform begroting	23.000	23.000	23.000

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een toevoeging plaatsgevonden van € 23,000,-- ten gunste van de brutosalarissen. Dit is een bestuursbesluit geweest bij toetreding van de gemeente Ooststellingwerf.

Wet Normering Topinkomens

Verantwoording 2023 Recreatieschap Drenthe

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze regelgeving verplicht om de bezoldiging van topfunctionarissen toe te lichten. De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur. De WNT is van toepassing op Recreatieschap. Het voor Recreatieschap toepasselijke algemeen bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000.

2024

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functievervulling 2024	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning	113.213
Onkostenvergoeding	119
Beloningen betaalb. op termijn	18.403
Subtotaal	131.735
Individueel WNT-maximum	233.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	131.735
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

2023

Naam	D.B. Dijkstra
Functiegegevens	Directeur
Functievervulling 2023	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking	ja
Beloning	107.745
Onkostenvergoeding	324
Beloningen betaalb. op termijn	17.357
Subtotaal	125.426
Individueel WNT-maximum	223.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Bezoldiging	125.426

Recreatieschap Drenthe kent een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur. De bestuurders (wethouders van de deelnemende gemeenten) krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen.

Gegevens Dagelijks Bestuur 2024

Naam		Functie	Gemeente
Mevr.	G. Hempen-Prent	voorzitter	De Wolden
Dhr.	J. Westendorp	penningmeester	Hoogeveen
Dhr.	J. Darwinkel	lid	Noordenveld
Dhr.	D.B. Dijkstra	secretaris/directeur	Recreatieschap

Gegevens Algemeen Bestuur 2024

Naam		Functie	Gemeente
Mevr.	G. Hempen-Prent	voorzitter	De Wolden
Dhr.	J. Westendorp	penningmeester	Hoogeveen
Dhr.	J. Darwinkel	lid	Noordenveld
Dhr.	R. Heling	lid	Aa en Hunze
Dhr.	M. Rasker	lid	Assen
Dhr.	J. Hartsuiker	lid	Borger-Odoorn
Dhr.	E. Holties	lid	Coevorden
Dhr.	P. Schrik	lid	Emmen
Dhr.	R. van Ulzen	lid (gedeeltelijk afwezig 2024)	Meppel
Dhr.	K. Smidt	lid (vanaf 9 september 2024)	Meppel
Dhr.	J. Schipper	lid	Midden-Drenthe
Dhr.	J. van Weperen	lid	Ooststellingwerf
Dhr.	H. de Graaf	lid	Tynaarlo
Dhr.	J.T. Boonstra	lid	Westerveld
Dhr.	D.B. Dijkstra	secretaris/directeur	Recreatieschap

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen; externe risico's

Recreatieschap Drenthe is een krachtige samenwerkingsregeling die zich actief inzet voor het bevorderen van recreatie en toerisme in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf. De wereld om ons heen verandert snel: geopolitieke spanningen, klimaatverandering, demografische verschuivingen en de voortdurende discussies over stikstof en de wolf hebben directe impact op onze samenleving- en daarmee ook op de recreatiesector in Drenthe. Ondanks deze uitdagingen zien we een autonome groei van zowel dag- als verblijfsrecreatie in de provincie. Het aantal boekingen neemt toe, wat aantoont dat Drenthe aantrekkelijk is en blijft. Toch staat de investeringscapaciteit van de sector onder druk door stijgende kosten, zoals verhoogde btw-trieven en inflatie. Bovendien werpt het Ravijnjaar 2026 zijn schaduw vooruit, wat directe gevolgen kan hebben voor de slagkracht van het Recreatieschap en de publieke investeringen in recreatie en toerisme. Maar waar uidagingen zijn, liggen ook kansen. Recreatieschap Drenthe blijft vooruitkijken, inspelen op nieuwe ontwikkelingen en actief investeren in de toekomst.

Financiële risico's

Het huidige risicomanagement is met name gebaseerd op de bepalingen van de BBV. (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten). Op 1 januari 2004 is het Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
B. Een inventarisatie van risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Tegenover de weerstandscapaciteit staan de risico's die het Recreatieschap loopt. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortkomt, worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit biedt een beter inzicht welke tegenvallers kunnen worden gevangen, zonder dat dit impact heeft op de reeds bestaande plannen. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor deze zogenoemde ratio geldt in zijn algemeenheid dat een relatie van 1 tot 1,4 gezien wordt als voldoende (beneden de 1 is onvoldoende tot matig). Het Recreatieschap streeft naar een ratio van 1 hetgeen gezien mag worden als " voldoende".

Om een goed beeld te geven van de structurele exploitatie en de projecten zijn een aantal gegevens over de afgelopen jaren opgenomen. (Bedragen in euro's).

	2024	2023	2022
Algemene reserve	177.277	160.023	148.756
Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme	1.129.009	1.190.181	895.436
Bestemmingsreserve personele inzet	21.444	14.296	7.148
Bestemmingsreserve onderhoud	43.569	43.569	43.569
Bestemmingsreserve ontwikkeling infrastructuur	50.696	50.696	50.696
Bestemmingsreserve toiletgebouwen	0	6.013	13.000
Resultaat boekjaar na bestemming	202.313	142.254	11.267
Totale exploitatie (excl. Projecten)	1.450.537	1.074.760	1.353.123
Totaal projecten	39.041	505.247	375.090

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen om niet begrote kosten op te kunnen vangen. De weerstandscapaciteit is het bedrag van het eigen vermogen dat vrij aanwendbaar is. Dit betreft de algemene reserve.

Personeel
Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft. Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

De geringe omvang en opbouw van de organisatie evenals de werkdruk kunnen financiële risico's tot gevolg hebben. De ontwikkelingen worden door het bestuur en management nauwlettend gevolgd. Periodiek vinden beoordelingsgesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel.

Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:
- vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden, dagtarief € 1.100, 2 dagen per week € 57.200;
- vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden, dagtarief € 550, 2 dagen per week € 28.600;
- risico leeftijdsopbouw/uitval/politiek verlof, 12 maanden, € 55.000.

In totaal betreft het financieel risico voor Personeel hiermee € 140.800.

Onroerende zaken
Het Recreatieschap heeft sinds eind 2020 geen onroerende zaken in eigendom. Waardedaling of hiermee samenhangende risico's zijn er derhalve niet.

Materieel
Het Recreatieschap heeft geen gebouwen in eigendom en geen omvangrijke investeringen in materiële vaste activa gedaan. Er bestaan derhalve geen significante risico's omtrent waardering, vervanging en onderhoud.

Interne beheersing
Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten.

Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen. Het budget voor dit type kosten is bij het Recreatieschap ongeveer € 220.000 per jaar.
Indien een tegenvaller blijkt in het verslagjaar zal dit, bij continuïteit van de tegenvaller, door middel van een begrotingswijziging in het daarop volgende jaar dienen te worden voorgelegd aan de deelnemers van de regeling.

	Kans en impact	**Financieel risico**
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten	€ 22.000 gedurende 1 jaar

Frauderisico's vormen een onderdeel van risicobeheersing van het Recreatieschap. Risico's zoals financiële fraude, cybercriminaliteit en corruptie worden door het bestuur en management onderkend. Maatregelen zoals risicobeoordeling, interne controlemaatregelen, fraudebewustzijn en monitoring en rapportage kunnen worden genomen om frauderisico's te beheersen. Het blijft van vitaal belang dat bestuur en management zich bewust is van de mogelijke risico's en passende maatregelen neemt om deze te beheersen.

Projecten
De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Tegenvallers zullen de mogelijkheden in de toekomst om projecten uit te voeren beperken maar zullen in de basis de weerstandscapaciteit van het Recreatieschap niet aantasten. De stand van de projecten wordt periodiek scherp beoordeeld zodat mogelijke afwijkingen tijdig in beeld komen. In de berekening van het weerstands-vermogen wordt om vorenstaande redenen dan ook met de projecten geen rekening gehouden.

Wederom zijn in 2024 projecten uitgevoerd en in uitvoering genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Regelmatig vindt overleg plaats tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende. Aandacht wordt hierbij gevestigd op de juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie. Hierdoor worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Balansrisico's
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en bij welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen in 2025 daadwerkelijk worden ontvangen (het zijn vorderingen met een legitieme basis). Betreffende de gehanteerde afschrijvingsmethodiek is grotendeels aansluiting gezocht bij gemeentelijke uitgangspunten. Derhalve is er geen sprake van een financieel risico.

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd. Derhalve is er geen sprake van een financieel risico.

Mogelijke invoer vennootschapsbelastingplicht
Per 1 januari 2016 is de wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemening van kracht geworden. De organisatie kent een gering aantal kleinschalige commerciële activiteiten. Het risico dat deze wet op het Recreatieschap van toepassing is, acht zij beperkt.

Samenvatting en afweging
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	**Financieel risico**
Personeel	€ 140.800
Materieel	0
Interne beheersing	22.000
Overige opbrengsten	0
Projecten	0
Totaal	**€ 162.800**

Afgewogen kan worden dat de risico's zich meestal niet tegelijkertijd voordoen. Dit betekent dat de omvang van het benodigde weerstandsvermogen niet per se de optelsom van de samenstellende delen (kans en impact) behoeft te vormen. Verder kan opgemerkt worden dat het Recreatieschap een gemeenschappelijke regeling is. Deze rechtsvorm betekent uiteindelijk dat mochten de financiële middelen van het Recreatieschap ontoereikend blijken te zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2024 € 177.277.
De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 177.277 / € 162.800 = 1,09.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als als voldoende geacht. Als tegenvallers niet gedekt kunnen worden zullen de deelnemende gemeenten tekorten moeten aanvullen.

Financiele kengetallen	**Realisatie 2024**	**Begroting 2024**	**Realisatie 2023**	**Norm**
Netto schuldquote	-107,60%	-83,35%	-111,50%	< 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-107,60%	-83,35%	-111,50%	< 130 %
Solvabiliteitsratio	62,67%	47,93%	64,64%	> 25 %
Structurele exploitatieruimte	1,73%	1,02%	20,42%	> 0%

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Hoe lager het percentage, hoe beter. Ten opzichte van het voorgaande boekjaar is een verbetering van netto schuldquote te zien.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het gerealiseerde percentage van 62,67% ligt ruimschoots boven de norm van 25% of hoger. Het stimuleringsfonds recreatie & toerisme draagt met name bij aan de solvabiliteit.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief de mutatie van de reserves) en uitgedrukt in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Met het gerealiseerde percentage van 1,73% is sprake van een positieve exploitatieruimte in 2024.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de volgende uitgangspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijk geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden daarmee de samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als “structureel”;
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet-structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten;
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

De over 2024 gerealiseerde incidentele baten en lasten zijn als volgt te specificeren.

Incidentele baten en lasten (bedragen in euro's)	**Realisatie 2024**	**Begroting 2024**	**Realisatie 2023**
Incidentele baten			
Personeel - detachering	9.750	-	51.820
Overige opbrengsten - recreatiecongres extra	4.323	-	0
Reserve - stimuleringsfonds	61.171	-	0
Reserve - sloop toiletvoorziening	6.013	-	6.987
Totaal incidentele baten	**81.257**	**0**	**58.807**
Incidentele lasten			
Personeel - doelgroepenbeleid	38.924	-	35.952
Personeel - communicatie medewerker	22.616	-	0
Personeel - loonkostensubsidie	-17.235	-	-16.226
Personeel - juridische ondersteuning	31.714	-	0
Personeel - UWV zw/wazo	-8.971	-	0
Personeel - ziekengeld	-7.901	-	0
Personeel - transitievergoeding	41.244	-	0
Onderhoud - vrijwilliger	2.100	-	0
Onderhoud - sloop toiletgebouw	6.675	-	6.987
Overige uitgaven - recratiecongres extra	9.095	-	0
Afschrijving - plotter	0	-	1.086
Reserve - stimuleringsfonds	0	-	327.244
Incidentele lasten - eigen risico voorde	0	-	2.500
Totaal incidentele lasten	**118.261**	**0**	**357.543**
Saldo incidentele baten en lasten	**-37.004**	**0**	**-298.736**

Incidentele baten

Personeel- detachering	Een medewerker heeft middels een detacheringscontract, aanvullend op de taken bij het Recreatieschap, werkzaamheden verricht bij een gemeente.
Overige opbrengsten - recreatiecongres extra	In verband met extra recreatiecongres extra inkomsten.
Reserve - stimuleringsfonds	Het saldo betreft het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in het boekjaar.
Reserve - sloop toiletvoorziening	Er was in 2022 een reserve gevormd voor de sloop van het toiletgebouw. In 2023 is het toiletgebouw in Havelte gesloopt er heeft een onttrekking uit de reserve plaatsgevonden. In 2024 is het toiletgebouw in Echten gesloopt en heeft er een onttrekking uit de reserve plaatsgevonden.

Incidentele lasten

Personeel - doelgroepenbeleid	Voor een tijdelijke medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, betalen wij salaris.
Personeel - communicatie medewerker	In verband met langdurig zieke medewerker hebben we een communicatie medewerker ingebuurd.
Personeel - loonkostensubsidie	Voor een tijdelijke medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, ontvangen wij loonkostensubsidie van de gemeente Ooststellingwerf.
Personeel - juridische ondersteuning	In verband met afronden contract.
Personeel - UWV zw/wazo	Uitkeringen zw en wazo voor een tweetal medewerkers.
Personeel - ziekengeld	Tijdelijk ziekengeld ontvangen voor een medewerker.
Personeel - transitievergoeding	In verband met beëindiging dienstverband medewerker.
Onderhoud - vrijwilliger	Ondersteuning route.
Onderhoud - sloop toiletgebouw	Voor de sloop van het toiletgebouw Echten zijn éénmalig kosten gemaakt.
Overige uitgaven - recratiecongres extra	In verband met extra recreatiecongres extra kosten.

Financiering

Algemeen

Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogt de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen. De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Evenals in 2023 is er geen sprake van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is voor 2024 derhalve niet van toepassing.

Om praktische redenen is ervoor gekozen het model ‘kasgeldlimiet’ in deze paragraaf op te nemen. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2024 gesteld op 8,2%. Van het begrotingstotaal van € 1.404.968 is dat € 115.207.

Recreatieschap heeft in 2024 geen gebruik gemaakt van kasgeldleningen. (bedragen in euro's)

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.404.968	1.404.968	1.404.968	1.404.968
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
in een bedrag	115.207	115.207	115.207	115.207

Berekening netto-vlottende schuld
Vlottende schuld -/- vlottende middelen: € 86.242 -/- € 2.470.142 = -€ 2.383.900

Toetsing kasgeldlimiet
Kasgeldlimiet -/- netto vlottende schuld: € 115.207 -/- -€ 2.383.900 = € 2.499.107

Verbonden partijen

Algemeen
Een verbonden partij is een privaat dan wel publiekrechtelijke organisatie, waarin Recreatieschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. In 2024 was er geen sprake van een verbonden partij.

Bedrijfsvoering
Zie jaarverslag.

Verantwoordelijkheid van het Dagelijks Bestuur
In deze rechtsmatigheidsverantwoording geeft het Dagelijks Bestuur aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand gekomen zijn. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

De verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings- voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is door het Algemeen Bestuur op 15 december 2004 het vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € 43.482.

Conclusie
Het bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Ondertekening

Voorzitter

Directeur

66
82
Dorpsstraat
WESTERBORK 4
BEILEN 11
SCHOONOORD 7
ZWEELOO 8
EMMEN 21
KLINKERWEG
BORGER 15

Controle-
verklaring

VAN DER MEER
Accountants & Adviseurs

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van Recreatieschap Drenthe

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van Recreatieschap Drenthe te Dwingeloo gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Recreatieschap Drenthe op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2024;
2. het overzicht van baten en lasten over 2024; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Recreatieschap Drenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Venekoterweg 44
Postbus 18, 8430 AA Oosterwolde
Tel. (0516) 82 09 20

Emmaplein 6
Postbus 30019, 9700 RM Groningen
Tel. (050) 31 37 040

Lorentzpark 1
Postbus 202, 9350 AE Leek
Tel. (0594) 58 05 80

lid van SRA

Internet: www.vandermeeracc.nl
E-mail : info@vandermeeracc.nl

Al onze dienstverlening wordt uitgevoerd door Van der Meer Accountants BV, ingeschreven in het handelsregister te Leeuwarden, onder nr. 01079042. Van toepassing zijn de algemene voorwaarden van het SRA, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 40481466.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 14 maart 2025

Van der Meer Accountants B.V.

w.g.

R. Hooiveld RA

Bijlagen

Bijlage 1

(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten in de exploitatiekosten (bijdrageregeling) 2024

Gemeente	in %	Werkelijk 2024	Begroting 2024
Aa en Hunze	7,75	78.085	78.085
Assen	7,50	75.570	75.570
Borger-Odoorn	8,00	80.608	80.608
Coevorden	9,25	93.203	93.203
De Wolden	6,75	68.013	68.013
Emmen	18,00	181.367	181.367
Hoogeveen	8,00	80.608	80.608
Meppel	4,00	40.304	40.304
Midden-Drenthe	10,00	100.760	100.760
Noordenveld	7,25	73.051	73.051
Ooststellingwerf	7,50	75.570	75.570
Tynaarlo	6,25	62.975	62.975
Westerveld	7,25	73.051	73.051
Totaal	**107,5**	**1.083.165**	**1.083.165**

Bijlage 2

(bedragen in euro's)

Bijdragen gemeenten 2024 in het stimuleringsfonds. Ter stimulering van projecten in het kader van Recreatie en Toerisme (bijdrageregeling).

Gemeente	Werkelijk 2024	Begroting 2024
Aa en Hunze	42.473	42.473
Assen	17.101	17.101
Borger-Odoorn	42.968	42.968
Coevorden	33.323	33.323
De Wolden	16.980	16.980
Emmen	14.538	14.538
Hoogeveen	14.188	14.188
Meppel	14.617	14.617
Midden-Drenthe	26.249	26.249
Noordenveld	15.142	15.142
Ooststellingwerf	16.552	16.552
Tynaarlo	17.077	17.077
Westerveld	32.735	32.735
Totaal	**303.943**	**303.943**

Bijlage 3

Overzicht materiële vaste activa

Omschrijving	Aanschafdatum	Afschrijvings %	Aanschafwaarde begin boekjaar	Vermeerderingen	Verminderingen	Aanschafwaarde einde boekjaar	Totale afschrijving begin boekjaar	Afschrijving desinvesteringen	Boekwaarde begin boekjaar	Afschrijving boekjaar	Boekwaarde einde boekjaar	Restwaarde begin boekjaar	Restwaarde einde boekjaar
Vervoermiddelen													
Bedrijfsauto's													
Volkswgn 3-VLX-11	1-3-2011	20,00	19.708	0	19.708	0	16.708	0	3.000	0	0	3.000	0
Volkswgn 5-VZK-31	16-10-2012	20,00	20.250	0	0	20.250	17.250	0	3.000	0	3.000	3.000	3.000
Volkswgn 6-VXS-11	2-12-2019	20,00	9.950	0	0	9.950	7.312	0	2.638	1.493	1.146	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-2020	20,00	7.000	0	0	7.000	3.885	0	3.115	1.260	1.855	700	700
Laadpaal	7-4-2023	20,00	2.715	0	0	2.715	362	0	2.353	543	1.810	0	0
Subtotaal			**59.623**	**0**	**19.708**	**39.915**	**45.517**	**0**	**14.106**	**3.295**	**7.811**	**7.695**	**4.695**
Automatisering													
Totaal			**59.623**	**0**	**19.708**	**39.915**	**45.517**	**0**	**14.106**	**3.295**	**7.811**	**7.695**	**4.695**

Bijlage 4a

Onderhanden projecten
(bedragen in euro's)

Naam project	Project nummer	Saldo per 1-1-2024		Lasten 2024	Baten 2024	Saldo per 31-12-24	
		Vordering	Schuld			Vordering	Schuld
Buitensportfonds	802			29.037	74.037		45.000
Wandelknp. deel 3 Meppel/Westerveld/Noordenveld	845		67.735	20.220	32.000		79.515
Wandelknooppunten onderhoud	850		197.390	102.948	163.998		258.440
Perspectief 2030	853			0	0		0
Wandelknp. deel 4 Borger-O/Coevorden/Midden-Dr.	856		86.306	93.346	30.000		22.960
Wandelplatform	857	5.050		8.893	8.540	5.403	
Wandelknp. deel 5 rest van Drenthe	858		164.478	448.896	129.800	154.618	
Expertteam DGH	862		74.683	67.246	63.800		71.237
Van Gogh onderhoud 10 jaar	868		9.566	3.926	0		5.640
Paradijssluis Meppel	869		23.850	0	30.000		53.850
Onderborden NP Drentsche Aa	871		10.000	2.166	1.250		9.084
Gebiedsontwikkeling Ruinen - Dwingelerveld	872		37	0	0		37
Hardlooproutes Assen	873		9.979	7.292	0		2.687
Duurzaamheidsprogramma	874			14.390	10.000	4.390	
Escapetours in Drenthe	875			0	30.000		30.000
Drenthepad borden	877			1.541	0	1.541	
Tour de TT fietsroute	878			11.151	20.000		8.849
Onderzoek Dashboard Impact Toerisme	879			32.760	39.600		6.840
Fietsroute Langs de grenzen van Drenthe	880			0	39.720		39.720
Bankjes in Drenthe fase 2	881			312	80.000		79.688
Informatiepanelen mountainbikeroutes	882			0	22.520		22.520
Afgeronde projecten in 2024		41.129	11.311	35.960	65.778		0
Totaal		**46.179**	**655.335**	**880.084**	**841.043**	**165.952**	**736.066**

Bijlage 4b

Toelichting op lopende projecten
(bedragen in euro's)

Naam project:	**Buitensportfonds**	
Totale kosten:	65.173	
Subsidie:	45.000	
Bijdrage derden:	12.500	
Recreatieschap:	52.673	
Startdatum:	1 december 2016	
Einddatum:	31 december 2030	
	Saldo per 31 december 2024	45.000
	Nog te verwachten kosten	-45.000
	Nog te verwachten inkomsten	p.m.
	Per saldo	0

Naam project:	**Wandelknooppunten deel 3 Meppel/W'veld/N'veld**	
Totale kosten:	262.343	
Subsidie:	104.000	
Bijdrage derden:	205.858	
Recreatieschap:	32.000	
Startdatum:	1 november 2019	
Einddatum:	31 december 2024	
	Saldo per 31 december 2024	79.515
	Nog te verwachten kosten	0
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	79.515

Naam project:	**Wandelknooppunten onderhoud**	
Totale kosten:	n.t.b.	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	n.t.b.	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 oktober 2020	
Einddatum:	n.v.t.	
	Saldo per 31 december 2024	258.440
	Nog te verwachten kosten	-258.440
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	0

Naam project:	Perspectief 2030	
Totale kosten:	32.500	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	32.500	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	31 december 2029	
	Saldo per 31 december 2024	0
	Nog te verwachten kosten	p.m.
	Nog te verwachten inkomsten	p.m.
	Per saldo	0

Naam project:	Wandelknooppunten deel 4 Borger-O/Coev/Mid-Dr	
Totale kosten:	300.777	
Subsidie:	104.000	
Bijdrage derden:	189.737	
Recreatieschap:	30.000	
Startdatum:	1 juli 2021	
Einddatum:	31 december 2024	
	Saldo per 31 december 2024	22.960
	Nog te verwachten kosten	0
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	22.960

Naam project:	Wandelplatform	
Totale kosten:	10.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	10.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	31 december 2025	
	Saldo per 31 december 2024	-5.403
	Nog te verwachten kosten	-4.597
	Nog te verwachten inkomsten	10.000
	Per saldo	0

Naam project:	Wandelknooppunten deel 5 rest van Drenthe	
Totale kosten:	1.114.822	
Subsidie:	383.109	
Bijdrage derden:	487.095	
Recreatieschap:	90.000	
Startdatum:	1 december 2020	
Einddatum:	31 december 2024	
	Saldo per 31 december 2024	-154.618
	Nog te verwachten kosten	0
	Nog te verwachten inkomsten	154.618
	Per saldo	0

Naam project:	**Expertteam DGH**	
Totale kosten:	254.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	12.500	
Recreatieschap:	48.000	
Startdatum:	1 maart 2023	
Einddatum:	1 maart 2025	
	Saldo per 31 december 2024	71.237
	Nog te verwachten kosten	-163.937
	Nog te verwachten inkomsten	92.700
	Per saldo	0

Naam project:	**Van Gogh onderhoud 10 jaar**	
Totale kosten:	9.566	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	9.566	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 augustus 2023	
Einddatum:	1 maart 2033	
	Saldo per 31 december 2024	5.640
	Nog te verwachten kosten	-5.640
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	0

Naam project:	**Paradijssluis Meppel**	
Totale kosten:	6.150	
Subsidie:	30.000	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 oktober 2023	
Einddatum:	1 juli 2025	
	Saldo per 31 december 2024	53.850
	Overdracht project	-53.850
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	0

Naam project:	**Onderborden NP Drentsche Aa**	
Totale kosten:	16.250	
Subsidie:	5.000	
Bijdrage derden:	6.250	
Recreatieschap:	5.000	
Startdatum:	1 december 2023	
Einddatum:	31 maart 2025	
	Saldo per 31 december 2024	9.084
	Nog te verwachten kosten	-14.084
	Nog te verwachten inkomsten	5.000
	Per saldo	0

Naam project:	Gebiedsontwikkeling Ruinen-Dwingelerveld	
Totale kosten:	30.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	30.000	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 december 2023	
Einddatum:	31 december 2025	
	Saldo per 31 december 2024	37
	Nog te verwachten kosten	-25.266
	Nog te verwachten inkomsten	25.229
	Per saldo	0

Naam project:	Hardlooproutes Assen	
Totale kosten:	9.979	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	9.979	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 december 2023	
Einddatum:	31 december 2026	
	Saldo per 31 december 2024	2.687
	Nog te verwachten kosten	-2.687
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	0

Naam project:	Duurzaamheidsprogramma	
Totale kosten:	15.000	
Subsidie:	5.000	
Bijdrage derden:	5.000	
Recreatieschap:	5.000	
Startdatum:	1 maart 2024	
Einddatum:	1 mei 2025	
	Saldo per 31 december 2024	-4.390
	Nog te verwachten kosten	610
	Nog te verwachten inkomsten	5.000
	Per saldo	1.220

Naam project:	Escapetours in Drenthe	
Totale kosten:	40.000	
Subsidie:	20.000	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	20.000	
Startdatum:	1 juli 2024	
Einddatum:	31 december 2025	
	Saldo per 31 december 2024	30.000
	Nog te verwachten kosten	-40.000
	Nog te verwachten inkomsten	10.000
	Per saldo	0

Naam project:	Drenthepad borden	
Totale kosten:	10.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	10.000	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	1 juli 2024	
Einddatum:	31 maart 2025	
	Saldo per 31 december 2024	-1.540
	Nog te verwachten kosten	-8.460
	Nog te verwachten inkomsten	10.000
	Per saldo	0

Naam project:	Tour de TT fietsroute	
Totale kosten:	20.000	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	20.000	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	16 oktober 2024	
Einddatum:	31 december 2025	
	Saldo per 31 december 2024	8.849
	Nog te verwachten kosten	-8.849
	Nog te verwachten inkomsten	0
	Per saldo	0

Naam project:	Onderzoek Dashboard Impact Toerisme	
Totale kosten:	54.600	
Subsidie:	0	
Bijdrage derden:	39.600	
Recreatieschap:	15.000	
Startdatum:	1 oktober 2024	
Einddatum:	1 mei 2025	
	Saldo per 31 december 2024	6.840
	Nog te verwachten kosten	-21.840
	Nog te verwachten inkomsten	15.000
	Per saldo	0

Naam project:	Fietsroute Langs de grenzen van Drenthe	
Totale kosten:	91.800	
Subsidie:	49.650	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	42.150	
Startdatum:	1 november 2024	
Einddatum:	1 juli 2025	
	Saldo per 31 december 2024	39.720
	Nog te verwachten kosten	-91.800
	Nog te verwachten inkomsten	52.080
	Per saldo	0

Naam project:	Bankjes in Drenthe 2	
Totale kosten:	125.000	
Subsidie:	100.000	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	25.000	
Startdatum:	1 november 2024	
Einddatum:	31 december 2026	
	Saldo per 31 december 2024	79.688
	Nog te verwachten kosten	-124.688
	Nog te verwachten inkomsten	45.000
	Per saldo	0

Naam project:	Informatiepanelen Mountainbikeroutes	
Totale kosten:	28.150	
Subsidie:	28.150	
Bijdrage derden:	0	
Recreatieschap:	0	
Startdatum:	3 november 2024	
Einddatum:	15 april 2025	
	Saldo per 31 december 2024	22.520
	Nog te verwachten kosten	-28.150
	Nog te verwachten inkomsten	5.630
	Per saldo	0

Bijlage 5: Stimuleringsfonds

Nr.	AB/DB/Dir.	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ over-schrijding
	Begroting	Recreatiecongres	8.550,00	23.329,00	7.847,61	0,00	702,39
	Begroting	Excursie	2.450,00	5.012,00	2.450,00	0,00	0,00
	Directie	wandelen deel 5 wandelknooppuntbordjes	25.000,00	25.000,00	0,00	0,00	25.000,00
	Directie	wandelen deel 5 overig	30.000,00	30.000,00	0,00	0,00	30.000,00
537	DB 07-11-2012	St. De Hondsrug UNESCO Global Geopark	20.947,00	zie 2014	20.947,00	0,00	0,00
691	DB: 11-01-2017	Vitale vakantieparken	50.000,00	zie 2017	0,00	0,00	50.000,00
888	DB: 04-04-2018	Vitale vakantieparken taskforce	60.000,00	zie 2018	60.000,00	0,00	0,00
925	DB	Perspectief 2030	25.000,00	zie 2020	0,00	25.000,00	0,00
926	Directie	Expertteam DGH	24.000,00	zie 2023	0,00	24.000,00	0,00
933	Directie	Nivon Drenthepad	6.050,00	zie 2023	6.050,00	0,00	0,00
937	Directie	Gemeente De Wolden gebiedsontwikkeling Ruinen - Dwingelderveld	15.000,00	zie 2023	0,00	15.000,00	0,00
939	Directie	MTB visie	2.975,00	5.950,00	0,00	2.975,00	0,00
940	Directie	Bebording Zuidlaardermeer	8.000,00	16.000,00	0,00	8.000,00	0,00
941	Directie	Educatieve grafheuvel Noordenveld	3.500,00	38.468,00	4.235,00	0,00	-735,00
942	Directie	Onderzoek Z-O Drenthe	3.500,00	7.000,00	0,00	3.500,00	0,00
943	Directie	Hunebedcentrum Mobiele Archeohotspot	2.500,00	42.500,00	0,00	0,00	2.500,00
944	Directie	Kinderbeleefroute Zwinderen, gemeente Coevorden	5.000,00	60.000,00	0,00	0,00	5.000,00
945	Directie	Ontwikkelagenda Ooststellingwerf	10.000,00	40.000,00	0,00	10.000,00	0,00
946	Directie	Huis van Drenthe Dr. AA	10.000,00	750.000,00	0,00	10.000,00	0,00
947	Directie	Shakespeare 'n Loopje met William	2.000,00	10.000,00	0,00	2.000,00	0,00
948	Directie	Duurzaamheidsprogramma	5.000,00	15.000,00	0,00	5.000,00	0,00
949	directie	langeafstand fietsroute Hondsrug	5.000,00	20.000,00	0,00	5.000,00	0,00
950	directie	Vitale Logies gem. Ooststellingwerf	10.000,00	50.000,00	0,00	10.000,00	0,00
951	directie	Vaarrecreatie Hoogeveen/Echten	14.000,00	28.000,00	14.000,00	0,00	0,00
952	directie	Onderborden NP Drentsche Aa	5.000,00	16.250,00	0,00	5.000,00	0,00

Nr.	AB/DB/Dir.	Project	Bestemd	Totale project kosten	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ over-schrijding
953	directie	Ecorysrapport	16.500,00	16.500,00	15.750,00	0,00	750,00
954	directie	Dashboard Impactmodel	15.000,00	54.600,00	0,00	15.000,00	0,00
955	Directie	Kop van Drenthe	10.500,00	40.000,00	10.500,00	0,00	0,00
956	directie	WKP De Wolden deel 3	15.000,00	141.667,00	15.000,00	0,00	0,00
957	directie	Bankjes in Drenthe	25.000,00	125.000,00	0,00	25.000,00	0,00
958	directie	Buitensport	29.037,76	29.037,76	29.037,76	0,00	0,00
959	directie	Fietsroute "Langs de grenzen van Drenthe"	42.150,00	91.800,00	0,00	42.150,00	0,00
		Subtotaal	**506.659,76**	**1.681.113,76**	**185.817,37**	**207.625,00**	**113.217,39**
Afloop 2023							
893	Directie	National Park Drentse-Friese grensstreek nieuwe stijl	6.000,00	500.740,00	0,00	0,00	6.000,00
925	DB	Perspectief 2030	25.000,00	Zie 2020	0,00	0,00	25.000,00
926	Directie	Expertteam DGH	24.000,00	118.000,00	0,00	24.000,00	0,00
930	Directie	St. Paardenroutes hippisch recr Dr	20.000,00	75.000,00	0,00	20.000,00	0,00
934	Directie	org.kosten NP Drentsche AA	5.000,00	0,00	0,00	0,00	5.000,00
935	Directie	Routevisie	5.000,00	5.000,00	3.998,89	0,00	1.001,11
937	Directie	Gemeente De Wolden gebiedsontwikkeling Ruinen - Dwingelderveld	15.000,00	30.000,00	0,00	15.000,00	0,00
	Directie	Wandelknooppunten deel 3 Meppel/Westerveld	32.000,00	100.000,00	32.000,00	0,00	0,00
	Directie	Wandelknooppunten deel 4 Coevorden, Midden-Dr	30.000,00	151.667,00	30.000,00	0,00	0,00
	Directie	Wandelknooppunten deel 5 Tynaarlo, Hoogeveen, Assen Aa en H, Emmen, Noordenveld	90.000,00	1.430.000,00	90.000,00	0,00	0,00
Afloop 2022							
904	Directie	Gemeente Ooststellingwerf Open Monumentenbord	7.000,00	30.000,00	0,00	0,00	7.000,00
Afloop 2021							
870	Directie	Bankjes in Drenthe	25.000,00	100.000,00	23.298,58	0,00	1.701,42
871	Directie	Organisatiebudget Wandelplatform Dr.	10.000,00	10.000,00	0,00	10.000,00	0,00
885	Directie	Ellert en Brammert film	5.000,00	80.000,00	0,00	0,00	5.000,00
		Totaal	**805.659,76**	**4.311.520,76**	**365.114,84**	**276.625,00**	**163.919,92**

Bijlage 6

Bestemmingsreserve stimuleringsfonds
(bedragen in euro's)

	stand per 1 januari	bijdragen gemeenten	verkoop Pottendijk	uitgaven fonds	stand per 31 december	investeringen mogelijk gemaakt door het fonds
verslagjaar 2020	439.411	303.606	0	-199.081	543.936	1.227.385
verslagjaar 2021	543.936	309.442	297.088	-267.806	882.660	1.288.720
verslagjaar 2022	882.660	311.582	0	-298.807	895.435	4.905.494
verslagjaar 2023	895.435	270.964	0	23.781	1.190.180	3.696.788
verslagjaar 2024	1.190.180	303.943	0	-365.114	1.129.009	1.681.114
Totaal						**12.799.500**

De middelen welke per 31 december aanwezig zijn in de bestemmingsreserve zijn reeds toegezegd. Veelal betreffen dit bijdragen aan langjarige projecten. De uitbetaling van de gelden vindt veelal achteraf plaats (nadat verantwoording van het project is ontvangen).

Bijlage 7

Gebeurtenissen na balansdatum
In het tijdspad van opstellen en vaststellen van de rekening moeten gunstige en ongunstige gebeurtenissen, die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum, altijd in de jaarrekening worden verwerkt als deze onontbeerlijk zijn voor het inzicht van het bestuur bij de vastelling van de jaarstukken. Het gaat dan om gebeurtenissen met materiële bedragen ten opzichte van het totaal van baten en/of lasten.

Wij verwachten de volgende gebeurtenis na balansdatum;

Naheffing van de energielasten, hoger gasverbruik en lager electriciteitsverbruik.

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01

Recreatieschap **Drenthe**

Begroting **2026**

(inclusief meerjarenraming 2027-2029)
Concept

RECREATIE & TOERISME

sleutel naar brede welvaart

recreatieschap.nl

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief 2026 4
Verplichte paragrafen 21
Programmabegroting 28
Toelichting programmabegroting 30
Bijlagen 36
Bijlage I: Bijdragen gemeenten exploitatiekosten 37
Bijlage II: Bijdragen gemeenten Stimuleringsfonds 38
Bijlage III: Totale bijdragen gemeenten 2026 39
Bijlage IV: Investeringsstaat 40
Bijlage V: Meerjarenraming 2027-2029 41
Bijlage VI: Meerjarenraming 2027-2029 per gemeente 42
Bijlage VII: Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV 44
Bijlage VIII: Geprognosticeerde begin- en eindbalans 45
Bijlage IX: EMU-saldo 46
Bijlage X: Financiële kengetallen 47
Bijlage XI: Overzicht van incidentele baten en lasten 48

Aanbiedingsbrief **2026**

Aanbiedingsbrief 2026

Algemeen

Met deze begroting, inclusief de meerjarenraming voor 2027-2029, geven we als Dagelijks Bestuur, inzicht in onze plannen en de belangrijkste doelen en activiteiten die Recreatieschap Drenthe in 2026 wil realiseren. Daarbij laten we ook zien hoe we dit financieel vormgeven. We baseren ons op onze taakopdracht en de kansen en uitdagingen binnen de sector Recreatie en Toerisme in Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf. Op 10 april 2025 bieden we de ontwerpbegroting 2026 aan het Algemeen Bestuur aan (ter vaststelling op 3 juli 2025).

Het Dagelijks Bestuur is zich ervan bewust dat de gemeenten in 2026 worden geconfronteerd met het zogenoemde 'ravijnjaar'. Het Dagelijks Bestuur stelt daarom een realistische en doelmatige begroting voor waarbij nadrukkelijk geen aanvullende investeringen gevraagd worden. We kiezen ervoor om een efficiency slag te maken door een openstaande vacature niet in te vullen. Hierdoor ontstaat een structurele besparing van ongeveer € 50.000,=.

De begroting 2026 wordt al vroeg opgesteld en voorgelegd aan onze deelnemers. Omdat deze begroting vroeg wordt opgesteld, kan het zijn dat er later nog aanpassingen nodig zijn. Het Dagelijks Bestuur benadrukt daarom dat deze begroting niet een statisch gegeven hoort te zijn. Als ons takenpakket verandert of de indexering sterk afwijkt, passen we dit, indien nodig, via een begrotingswijziging aan.

Samenwerking binnen het Recreatieschap

Recreatieschap Drenthe is een samenwerkingsverband van de twaalf Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf én één van de instrumenten die de gemeenten snel, effectief, daadkrachtig en succesvol kan inzetten. Samen zorgen we ervoor dat de recreatie- en toerismesector zich kan ontwikkelen en versterken.

Gemeenten hebben veel taken, en sommige daarvan pakken we efficiënter samen op. Door samen te werken, bundelen we krachten, versterken we netwerken en leren we van elkaar. Dit leidt tot meer bestuurlijke slagkracht, betere samenwerking en meer expertise.

Met onze reguliere werkzaamheden en projecten stimuleren we kennisuitwisseling, verbeteren we contacten en ontwikkelen we beleid. We zorgen ervoor dat de toeristische infrastructuur goed blijft, coördineren en nemen deel aan projecten en beheren het fonds voor Recreatie en Toerisme.

Ons doel? Kansen creëren voor onze opdrachtgevers, ondernemers ondersteunen en zorgen voor een toegankelijke en aantrekkelijke omgeving voor recreanten en toeristen.

N.B.: Recreatieschap Drenthe omvat de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. In deze nota spreken we over Drenthe en Drentse ontwikkelingen, maar dit geldt uiteraard ook voor gemeente Ooststellingwerf.

1. Inleiding

Toerisme en recreatie zijn van grote waarde voor de inwoners van Drenthe. Het draagt bij aan geluk, welzijn en gezondheid en heeft daarnaast een belangrijke maatschappelijke en economische functie.

Recreatieschap Drenthe werkt zonder eigen belang: de financiële middelen die we ontvangen van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf, investeren we direct in de vrijetijdssector binnen deze gemeenten. We zorgen voor een provinciale afstemming van beleid en behartigen de belangen van de Drentse gemeenten en Ooststellingwerf. Daarnaast bevorderen we kennisuitwisseling, verbeteren we samenwerking, adviseren we gemeenten en ondernemers, ontwikkelen en onderhouden we de toeristische infrastructuur, en coördineren we projecten. Ook beheren we de financiële middelen van het succesvolle Stimuleringsfonds.

2. Maatschappelijke impact

Artikel 22 van onze Grondwet stelt dat de overheid voorwaarden schept voor maatschappelijke en culturele ontplooiing en ***voor vrijetijdsbesteding***.

Recreatie en toerisme zijn van groot belang voor ons welzijn en onze levenskwaliteit. Ze zorgen voor ontspanning, sociale verbinding en dragen bij aan een gezonde levensstijl. De sector stimuleert beweging, bevordert ontmoetingen en helpt mensen om hun vrije tijd zinvol in te vullen. Tijdens de coronapandemie werd extra duidelijk hoe diepgeworteld deze behoeften in ons leven zijn (bron: CELTH; Maatschappelijke waarde van toerisme en recreatie, maart 2021).

Recreatie biedt mensen de kans om te ontspannen, stress te verminderen en plezier te hebben. Dit draagt bij aan hun mentale en fysieke gezondheid. Daarnaast vervult de sector een aantal belangrijke functies:

- **Ontspanning en stressvermindering** – recreatie helpt mensen om rust te vinden naast hun dagelijkse verantwoordelijkheden.
- **Gezondheid en welzijn** – het bevordert een actieve levensstijl en draagt bij aan een goede fysieke en mentale conditie.
- **Sociale verbinding** – recreatie biedt kansen om sociale contacten te leggen en te versterken.
- **Persoonlijke groei en ontwikkeling** – recreatie en toerisme stimuleren creativiteit en het ontdekken van nieuwe vaardigheden en hobby's.
- **Kwaliteit van leven** – het draagt bij aan een gevoel van tevredenheid en geluk.
- **Versterken van trots en behoud van cultuur** – het vergroot het gevoel van identiteit en verbondenheid.

Toerisme is is het reizen naar andere plekken, nieuwe ervaringen opdoen, herinneringen maken, andere culturen verkennen en te genieten van landschappen en attracties.

Bovendien draagt toerisme bij aan het genereren van inkomsten voor lokale economieën en stimuleert het werkgelegenheid (zie ook paragraaf 3). Het zorgt ervoor dat winkels en voorzieningen behouden blijven en de voorzieningen zoals dagrecreatief aanbod en routes die voor toeristen aangelegd worden, zijn ook van toegevoegde waarde voor inwoners.

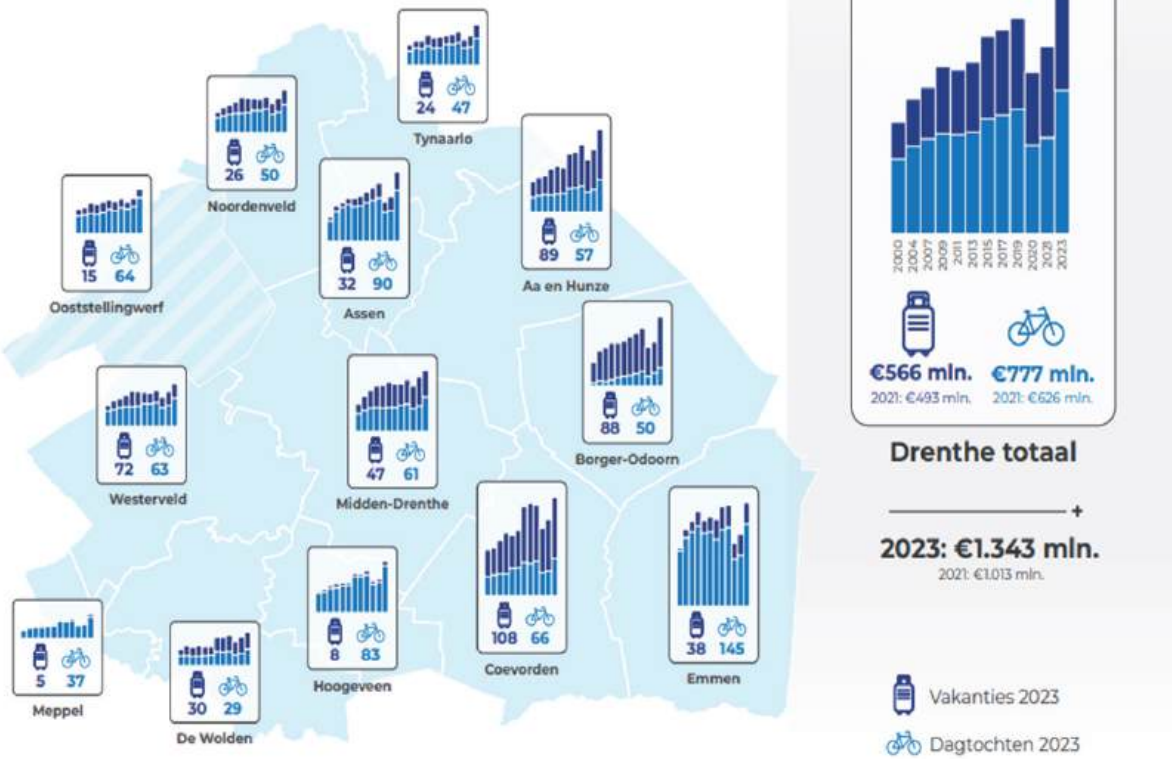
De vraag naar recreatie en toerisme zal de komende jaren autonoom blijven groeien door bevolkingsgroei, vergrijzing en een toenemend aantal toeristen, terwijl de beschikbare ruimte schaars is. De maatschappelijke behoefte aan recreatie en ontspanning blijft onverminderd groot en zal de komende jaren alleen maar toenemen.

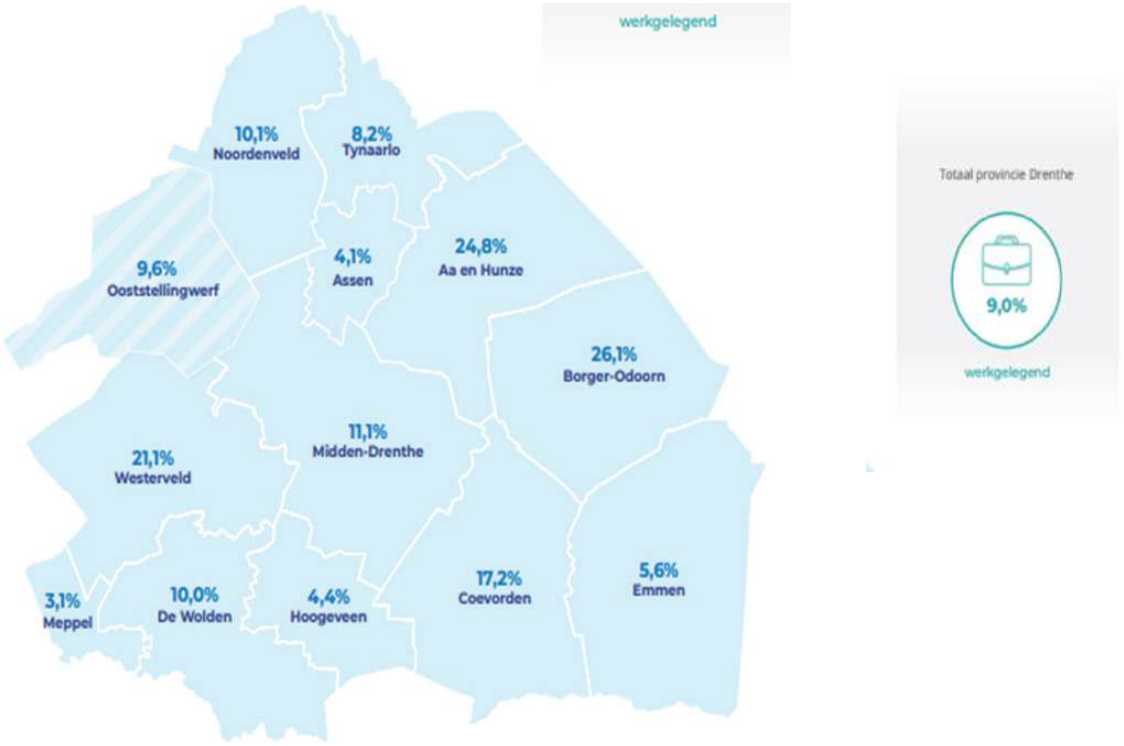
3. Economische impact

De recreatief-toeristische sector is een belangrijke economische pijler voor Drenthe. Het zorgt voor omzet, werkgelegenheid en draagt bij aan de leefbaarheid. Met 9,1 miljoen overnachtingen, ruim 1.343 miljard euro aan bestedingen (direct en indirect) en ruim 21.000 banen (marktaandeel van 9%) speelt de sector een essentiële rol in de Drentse economie.

De recreatiesector blijft een drijvende kracht achter de economie en werkgelegenheid in Drenthe. Door te blijven investeren in recreatie en toerisme zorgen we ervoor dat Drenthe een aantrekkelijke provincie blijft voor inwoners en bezoekers.

Dagtocht- en Vakantiebestedingen per Gemeente
Directe en afgeleide bestedingen | x € mln. | 2000-2023

Iedere 2 jaar voert het Recreatieschap onderzoek uit naar de toeristisch-recreatieve sector om de economische impact in kaart te brengen. We richten ons hier met name op bestedingen en de werkgelegenheid. In samenwerking met een aantal gemeenten onderzoeken we in 2025 de impact van recreatie en toerisme op de samenleving en de omgeving (Dashboard Impact Toerisme).

4. Ontwikkelingen 2024-2025

In 2024 en begin 2025 zien we tal van ontwikkelingen die invloed hebben op het dagelijks leven, en daarmee ook op de vakantie- en vrijetijdsmarkt. De behoefte aan vakantie en recreatie blijft sterk, en we zien dat mensen hun vrije tijd graag blijven besteden aan ontspanning en beleving. Hieronder bespreken we een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen.

Onzekerheid en economische impact
Landelijk heerst een gevoel van (toenemende) onzekerheid. De situatie in Oekraïne, de spanningen in het Midden-Oosten, de veranderende houding van de Verenigde Staten t.o.v. Europa en andere geopolitieke ontwikkelingen blijven de internationale verhoudingen beïnvloeden. Dit heeft niet alleen politieke en maatschappelijke gevolgen, maar zorgt ook voor economische onzekerheid. De gevolgen hiervan – zoals inflatie en stijgende kosten van levensonderhoud – zijn voelbaar.

Hoewel de energieprijzen zich deels hebben gestabiliseerd, blijft inflatie een factor in het bestedingspatroon van consumenten. Mensen blijven vakanties belangrijk vinden, maar kijken bewuster naar prijs en waarde. In Drenthe zien we een stabilisatie in het aantal overnachtingen (9,1 miljoen), mede doordat binnenlands toerisme populair blijft. Ook zien we een kleine toename van het aantal Duitse gasten die Drenthe bezoeken.

Arbeidsmarkt: tekorten en veranderingen
De gastvrijheidssector kampt al jaren met personeelstekorten. Dit vraagt om een duurzaam personeelsbeleid met slimme oplossingen op het gebied van werving, opleiding en arbeidsomstandigheden. Het tekort aan gekwalificeerd personeel in de horeca en recreatiesector wordt verergerd door vergrijzing, krimpende beroepsbevolking en veranderende voorkeuren onder jongeren (millenniums en GenZ).

De gevolgen hiervan zijn merkbaar: langere wachttijden, beperktere openingstijden en een soms verminderde servicekwaliteit. De sector moet qua imago aantrekkelijker worden door betere arbeidsvoorwaarden, vaste contracten en doorgroeimogelijkheden. Daarnaast zal de inzet van technologie, zoals automatisering en AI, steeds belangrijker worden om het tekort op te vangen.

Ruimtelijke ontwikkelingen en de strijd om de ruimte
Naast economische en maatschappelijke veranderingen zijn er ook ruimtelijke ontwikkelingen die impact hebben op de vrijetijdssector.

De landelijke en provinciale plannen rondom de herstructurering van de agrarische sector zorgen nog niet voor de gewenste duidelijkheid voor agrariërs. En de vraag blijft openstaan hoe het platteland als vrijetijdslandschap er straks uit zal zien.

Ook de wooncrisis zal impact hebben op de aantrekkelijkheid van het landschap, zeker in Drenthe. De vraag is waar worden nieuwe woningen gebouwd en worden deze nieuwe wijken recreatief-landschappelijk ingepast of ontstaan er mix-vormen van recreatie- en woonparken.

Daarnaast blijft het toenemende stikstofprobleem, zeker in Drenthe met de vele natuurgebieden, een beperkende factor voor nieuwe ontwikkelingen in de recreatieve sector, vooral in of nabij Natura 2000-gebieden. Dit geldt niet alleen voor toeristische bedrijven, maar ook voor de aanleg van recreatievoorzieningen in of bij natuurgebieden en de organisatie van evenementen, die door regelgeving steeds meer onder druk staan.

Ondanks deze uitdagingen blijft de vraag naar recreatie en toerisme autonoom groeien. De bevolkingsgroei en het toenemende besef van het belang van een actieve en gezonde leefstijl zorgen voor een blijvende vraag naar recreatieve voorzieningen.

Klimaat en duurzaamheid

De impact van klimaatverandering wordt steeds duidelijker zichtbaar, met extremere weersomstandigheden zoals langdurige droogte, hittegolven en zware regenval. Dit heeft directe gevolgen voor de recreatieve sector. Ondernemers in de vrijetijdssector zullen zich steeds meer moeten aanpassen om hun locaties toekomstbestendig te maken. In 2025 trekken we als Recreatieschap samen met de Veiligheidsregio Drenthe op in het kader van beheersing/voorkoming van natuurbranden.

Duurzaamheid is een belangrijk thema. Duurzaamheid is allang geen trend meer maar is ‘mainstream’ voor de sector. Bedrijven in de sector moeten nadenken over hoe ze natuurwaarden op hun park kunnen versterken, hoe ze hun energiegebruik kunnen beperken en hoe ze efficiënter kunnen omgaan met grondstoffen en afval. De energietransitie, bijvoorbeeld door van het gas af te gaan, speelt hierbij een grote rol. Wie tijdig investeert in verduurzaming, investeert in de toekomst van zijn bedrijf en speelt in op de veranderende vraag van de consument.

Vooruitblik

Ondanks de buitenlandse en binnenlandse uitdagingen blijven recreatie en toerisme essentiële pijlers voor welzijn, leefbaarheid en economie. De komende jaren ligt de focus op innovatie, duurzaamheid en het inspelen op veranderende behoeften. Door slim in te spelen op ontwikkelingen kunnen we ervoor zorgen dat Drenthe aantrekkelijk blijft voor zowel inwoners als bezoekers.

5. Recreatieschap Drenthe - de opdracht

Recreatieschap Drenthe richt zich op een aantal kerntaken die bijdragen aan een sterke en samenhangende recreatiesector in de provincie. Hieronder lichten we de belangrijkste activiteiten toe.

Beleid en ondersteuning
Recreatieschap Drenthe ondersteunt gemeenten met kennis en expertise over de recreatiesector. Dit doen we door het ontwikkelen van beleidsvisies en het organiseren van kennisuitwisseling. Via cursussen, overleggen (zoals het AORTA-overleg voor recreatieambtenaren), excursies, het recreatiecongres, recreatiesociëteit, open colleges en studiereizen bieden we inspiratie en ondersteuning aan onze deelnemers. Maar ook met de ontwikkeling van concrete en praktische visies en adviezen als de 'Adviesnota Campertoerisme in Drenthe', herijking MTB-visie, Ecorys-rapporten, Wandelagenda etc. Dit alles met het doel om de beste besluiten voor toeristisch-recreatief Drenthe te (laten) maken.

Met regelmatige bijeenkomsten brengen we beleidsmakers, bestuurders en (recreatie)ondernemers met elkaar in contact. Deze werkwijze blijkt in de praktijk efficiënt en prettig te werken. We voorkomen dat het wiel steeds opnieuw wordt uitgevonden en zorgen voor afstemming op Drents niveau. Veel toeristen zien Drenthe als één bestemming, daarom is het belangrijk dat we onze projecten en initiatieven op provinciaal niveau goed coördineren.

Projectontwikkeling en stimuleringsfonds
Recreatieschap Drenthe voert diverse projecten uit, vaak gemeentegrensoverschrijdend. Om de uitvoering mogelijk te maken, sluiten we aan bij subsidieprogramma's op provinciaal, landelijk en Europees niveau als bijvoorbeeld Interreg, Regiodeals, Leader of Nij Begun.

Daarnaast ontvangen we jaarlijks bijdragen van de deelnemende gemeenten, die deels gebaseerd zijn op de opbrengst (=1,8%) van de geinde toeristenbelasting. Deze middelen worden gestort in het stimuleringsfonds, waarmee we snel en efficiënt financiële ondersteuning kunnen bieden aan nieuwe recreatieve ontwikkelingen. Dankzij dit fonds en onze strategische inzet van middelen, slagen we erin extra subsidiegelden te genereren. Dit levert een financiële multiplier op van minimaal vier: elke euro uit het stimuleringsfonds trekt vier keer zoveel aan aanvullende financiering aan.

Routes en netwerken
In 2024 hebben we de visie ontwikkeld op routegebonden recreatie. Hiermee onderstrepen we onze positie, expertise en netwerk op het gebied van routes. We willen actief bijdragen aan een sterke recreatie- en toerismesector in Drenthe en Ooststellingwerf. Deze visie helpt ons om gerichter te werken, vraagstukken planmatig aan te pakken en kansen optimaal te benutten.
Onze ambities zijn:

- Ons Routebureau beheert de best onderhouden fiets- en wandelroutes en knooppuntnetwerken van Nederland. Dit doen we met ons team en 150 vrijwilligers
- Recreatieschap Drenthe is dé expert en centrale spil op het gebied van routes, met een leidende rol in het faciliteren en bevorderen van routegebonden recreatie.
- Onze kennis en faciliteiten zetten we actief in om het recreatieve aanbod te versterken en het gebruik ervan te stimuleren binnen het werkveld en de lokale gemeenschappen.

Een goed ontwikkeld en onderhouden routenetwerk is cruciaal voor een aantrekkelijke recreatieve infrastructuur. Het Routebureau van Recreatieschap Drenthe is verantwoordelijk voor de ontwikkeling, het beheer en het onderhoud van bewegwijzerde fiets- en wandelroutes en knooppuntnetwerken. Daarnaast ondersteunen we gebruikersgroepen van MTB'ers, ruiters en menners bij het onderhoud van hun routes en helpen we lokale initiatieven op het gebied van bewegwijzering, zoals hardlooproutes en dorpsommetjes.

Dankzij deze inspanningen hebben zowel **toeristen** als **inwoners** toegang tot een breed scala aan bewegwijzerde routes en voorzieningen, waaronder:

- Fietsroutes en het fietsknooppuntensysteem
- Wandelroutes, stadswandelingen en het wandelknooppuntensysteem
- De TT-route voor motoren en fietsers
- Kanosteigers in de Hunze en het Zuidlaardermeer
- Recreatieve toiletgebouwen in Hoogersmilde en Rogat

In een korte tijd zijn hebben we ruim **150 vrijwilligers** om het Recreatieschap heen verzameld. Onze vrijwilligers zetten zich vol enthousiasme in voor het onderhoud van wandelknooppunten en themaroutes. Hun inzet zorgt ervoor dat het routenetwerk in optimale staat blijft en Drenthe aantrekkelijk blijft voor recreanten. Zonder deze vrijwilligers kunnen we niet de kwaliteit van onderhoud plegen waar we als Recreatieschap voor willen staan.

Een goed onderhouden en slim georganiseerd routenetwerk is een visitekaartje voor de provincie en leidt recreanten langs de bijzondere verhalen van Drenthe, bezienswaardigheden en lokale ondernemers. Naast fysiek onderhoud zorgen we ervoor dat alle route-informatie digitaal beschikbaar is via drenthe.nl, zodat bezoekers eenvoudig hun ideale route kunnen plannen.

Bij alles wat we doen, staat **de recreant centraal**. Wat heeft hij of zij nodig, en hoe kunnen we daar het beste op inspelen? Op basis van deze inzichten ontwikkelen we nieuwe voorzieningen en blijven we werken aan een gastvrij en recreatief Drenthe.

6. RECREATIESCHAP DRENTHE - Acties 2026

Elk jaar werkt Recreatieschap Drenthe met een motto dat richting geeft aan onze inspanningen. In 2026 is ons motto: ‘Recreatie en Toerisme; sleutel naar brede welvaart’. Dit benadrukt het belang van de recreatie- en toerismesector als drijvende en verbindende kracht achter economische groei, maatschappelijke verbinding en welzijn.

In onze alledaagse werkelijkheid staat welvaart voor veel meer dan alleen ons inkomen of het bruto binnenlands product. We kijken daarom tegenwoordig breder, namelijk naar de brede welvaart. Brede welvaart hangt voor veel mensen sterk af van het hebben van passend en betaald werk. Daar staat tegenover dat ook vrije tijd grote invloed heeft op de levenskwaliteit die mensen ervaren. Het uitgangspunt van het concept brede welvaart is dat naast materiële welvaart ook welzijn van belang is voor een goede kwaliteit van leven.

Recreatie en toerisme spelen een belangrijke rol in deze context, omdat ze bijdragen aan de kwaliteit van leven en sociale interactie. Toerisme genereert inkomsten en creëert banen, wat bijdraagt aan de economische groei van een regio. Toerisme bevordert de uitwisseling van cultuur en tradities, wat de sociale cohesie en het begrip tussen verschillende groepen versterkt. Recreatieve activiteiten bevorderen de fysieke en mentale gezondheid, wat een positief effect heeft op het welzijn van individuen. Investeringen in toerisme kunnen leiden tot verbeteringen in infrastructuur, die ook de lokale bevolking ten goede komen.

In 2026 willen we de gemeenten en de sector actief blijven ondersteunen bij het gezamenlijk aanpakken van landelijke en provinciale uitdagingen. Recreatie en toerisme kunnen een nog grotere sleutelrol spelen in veel ontwikkelingen. Het is en blijft essentieel dat de overheid – op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau – de waarde van de gastvrijheidssector erkent. Dit is niet alleen van belang voor de economie, maar ook voor sociale cohesie en het welzijn van inwoners. Het uitdragen van deze boodschap vereist een continue en gezamenlijke inspanning van overheden, ondernemers en organisaties.

Voor 2026 kijken we, met de gevolgen van het Ravijnjaar op het netvlies, naar kansen die zich naast onze reguliere taken op onze weg komen. We willen met onze organisatie bijdragen aan een sterke en toekomstbestendige recreatie- en toerismesector. Dit doen we door samen te werken, te innoveren én door het effectief inzetten van het Stimuleringsfonds, zodat recreatie en toerisme een blijvende impact hebben op Drenthe en Ooststellingwerf. We willen dat ‘iedere inwoner profiteert van de aanwezigheid van recreatie en toerisme’.

Activiteiten 2026

1. Instandhouding en beheren van fiets- en wandelnetwerken
Het beheren en onderhouden van de knooppuntennetwerken voor fietsers en wandelaars om zowel inwoners als toeristen optimaal gebruik te laten maken van deze voorzieningen. De basis op orde. Dit sluit ook aan bij de provinciale ambitie om fiets- en wandelprovincie nr. 1 te zijn en te blijven.

2. Versterking en actueel houden van fiets, wandel, MTB en hippische routes.
Dit doen we samen met onze vrijwilligers, MTB-verenigingen en Stichting Paardenroutes Drenthe door hen te voorzien van palen en bebording met het doel om uniformiteit in Drenthe te behouden én door de inzet van het Buitensportfonds waar de verenigingen een (kleine) financiële ondersteuning kunnen aanvragen bij het onderhouden van de verschillende routes.

3. Themaroutes met het verhaal van Drenthe
Het ontwikkelen van thematische en inclusieve routes die het unieke verhaal van Drenthe vertellen. We richten ons in 2026 op de doorontwikkeling van kinderroutes en inclusieve (fiets)routes.

4. Duurzaam toerisme
Het versterken en ontwikkelen van projecten die gericht zijn op duurzaam toerisme. (Toerisme dat rekening houdt met de huidige en toekomstige ecologische, sociale en economische impact). We blijven de ‘Klankbordgroep duurzaamheid en circulariteit’ zowel bestuurlijk als financieel ondersteunen. Daarnaast ontwikkelen en voeren we samen met anderen het in 2025 tot stand gekomen Drentse programma ‘Duurzaamheid’ uit.

5. Stimuleren van ondernemerschap
Het ondersteunen van ondernemers door middel van initiatieven zoals Vitale Vakantieparken en het Recreatie Expert Team en het stimuleren van samenwerkingen tussen onderwijs en arbeidsmarkt en van agro-toerisme.

6. Inzetten op data verzamelen en analyseren en kunstmatige intelligentie
De ontwikkelingen op het gebied van kunstmatig intelligentie gaan razendsnel. De bewustwording dat de inzet van kunstmatige intelligentie en robotisering in de bedrijfsvoering ook als een kans gezien kan worden heeft een impuls nodig. Wij willen de sector helpen door het volgen van ontwikkelingen op het gebied van data en kunstmatige intelligentie en het delen van deze inzichten met de sector.

7. Beleidsadvies voor gemeenten
De recreatiesector is een snel veranderende sector. We blijven daarom, gevraagd en ongevraagd, de gemeenten ondersteunen met beleidsrapporten op actuele vraagstukken. Ook willen we in 2026 een vernieuwd Ecorys-rapport uitbrengen om de ontwikkelingen en economische meerwaarde van de sector aan te tonen.

8. Stimuleringsfonds voor recreatieve projecten
Het stimuleringsfonds is al jaren een succesvol instrument gebleken om recreatieve (bij voorkeur gemeentegrensoverschrijdende) projecten te versnellen. Gemeenten maken goed gebruik van het fonds en ook in 2026 willen we het fonds extra inzetten waardoor recreatie en toerisme blijft bloeien.

9. Het stimuleren van netwerk ‘het elkaar weten te vinden en elkaar versterken’
We doen dit door middel van het organiseren van excursies (kennis opdoen van nieuwe ontwikkelingen elders), het jaarlijkse Recreatiecongres Drenthe, periodieke bijeenkomsten ambtenaren recreatie en toerisme e.d.

10. Recreatie en toerisme in ruimtelijke plannen
Het benadrukken van kansen van en voor recreatie en toerisme in discussies over de ‘strijd om de ruimte’, om recreatie en toerisme een volwaardige plek geven in ruimtelijke transities en gebiedsontwikkelingen.

Met deze focusgebieden blijven we bouwen aan een sterke, duurzame en bloeiende recreatiesector in Drenthe en Ooststellingwerf maar blijven met een open vizier kijken naar andere kansen en uitdagingen die op ons pad komen.

7. FINANCIEEL

Deze begroting bestaat uit het overzicht van de ontwikkelingen in de sector en van de baten en lasten (de uiteenzetting van de financiële positie). De begroting bevat tevens de verplichte paragrafen. De begroting is op 19 maart 2025 in de vergadering van het Dagelijks Bestuur behandeld. De vaststelling in het Algemeen Bestuur staat gepland tijdens de vergadering op 3 juli 2025.

Uitgangspunt is met deze begroting zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid van 2026 te komen, in de wetenschap dat we zo nu en dan achterhaald worden door veranderingen in de tijd. Wij vragen geen aanvullende investeringen maar werken vanuit het principe om maximaal rendement te halen uit de beschikbare middelen. Financieel gezien is de begroting 2026 een actualisering van de begroting 2025.

Exploitatie
Het Recreatieschap Drenthe werkt met een klein personeelsbestand. Een deel van de werkzaamheden is projectgebonden. Indien het Recreatieschap voor de uitvoer hiervan extra menskracht nodig heeft, doet zij dit door middel van inhuur. Dus flexibele inhuur naast een vaste formatie.

In 2026 zal de vaste kern van de organisatie van het Recreatieschap bestaan uit 8,8 fte. De bezetting bestaat uit de volgende disciplines:

- Directie	1 fte;
- Beleid, advisering, projectuitvoering	2,3 fte;
- Toeristische bewegwijzering	4,4 fte;
- Ondersteuning (secretariaat, communicatie, financiële administratie)	1,1 fte;

Het Recreatieschap is gehuisvest in Dwingeloo. Hier delen we de huisvesting met Marketing Drenthe en het programma Vitale Vakantieparken. Deze gecombineerde huisvesting heeft als voordeel dat de contacten gemakkelijk tot stand komen en we elkaar snel weten te vinden.

Indexering:
De begroting van het Recreatieschap wordt jaarlijks aangepast voor de stijging van lonen en prijzen. Op moment van opstellen van deze begroting gaan we uit van het nu voorhanden zijnde inzicht en derhalve is het gebaseerd op aannames.

Basis van de opgestelde cijfers vormt de begroting 2025, aangevuld met indexering die afkomstig is uit de Macro Economische Verkenningen van het Centraal Planbureau (MEV 2025, versie sept. 2024) van het kerngegeven “Loonvoet Sector Overheid” en “Prijs materiële overheidsconsumptie”. Op basis hiervan wordt uitgegaan van een indexering van de begroting voor 2025 van 2,1% voor de salarislasten en 2,2% voor de overige lasten. Het werkelijke indexcijfer kan aanleiding zijn voor een begrotingswijziging gedurende het jaar.

Wijzigingen:
Het Recreatieschap heeft in het jaar 2020 gronden welke in erfpacht waren uitgegeven verkocht aan de erfpachters. Een deel van de winstopbrengst is in 2021 ontvangen en direct bestemd. Een deel van de opbrengst komt binnen vanaf 2024 in (16) jaarlijkse termijnen. In de begroting wordt deze bate verantwoord in de post “overige opbrengsten” ter grootte van € 13.500. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd.
Ten opzichte van de begroting 2025 hebben we ervoor gekozen een vacature welke was ontstaan vanuit ziekte niet te vervullen, hierdoor realiseren we een efficiencyslag. Daarnaast ramen we geen renteopbrengsten gezien de fluctuaties van de rentevoet.

Reserves:
De onttrekkingen uit de reserveringen zijn overeenkomstig eerdere besluiten van het Dagelijks Bestuur.

De in de begroting opgenomen bedragen zijn de maximale onttrekkingen. Mocht overschrijding hiervan noodzakelijk blijken dan zal hier toestemming voor worden gevraagd middels een bestuursbesluit.
Het Recreatieschap initieert, geeft leiding aan en administreert projecten ter stimulering van recreatie en toerisme. Het Recreatieschap dient van toegevoegde waarde te zijn voor haar gemeenten en voor de sector. Dit kan alleen met betrokken, ontwikkelingsgerichte en goed passende medewerkers. Het kapitaal van het Recreatieschap zijn deze medewerkers. Blijvend investeren in de ontwikkelkracht van de medewerkers is daarom van essentieel belang.

Stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme
Jaarlijks wordt door de Drentse gemeenten en gemeente Ooststellingwerf een bedrag voor dit fonds beschikbaar gesteld. Dit bedrag is gebaseerd op een – in de gemeenschappelijke regeling verankerde – vaste component (€ 10.000,=) en flexibel component zijnde 1,8% van de door de gemeenten geinde toeristenbelasting zoals vermeld in de laatst vastgestelde jaarrekening van de deelnemende gemeenten (het vaste bedrag en de flexibele component zijn vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur d.d.12 december 2024). Een deel van de toeristenbelasting wordt hierdoor feitelijk direct en zichtbaar ingezet ten behoeve van verdere ontwikkeling van de sector.

De toezeggingen uit het fonds maken het mogelijk snel andere subsidiemiddelen te generen (het fonds maakt het mogelijk om projecten in gang te zetten die anders niet, in beperktere omvang of met een veel langere aanlooptijd zouden zijn gerealiseerd). De inzet van het fonds is al jaren succesvol en de fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier (is vaak aanjager om andere middelen beschikbaar te krijgen).

Het budget van het fonds was in 2024 € 303.943,=. Uit de jaarrekening 2024 blijkt dat via het fonds een zeer effectief beleid mogelijk was, waardoor een groot aantal investeringen mogelijk zijn gemaakt (in 2024 voor een totaalbedrag van € 1.681.000,=). Het fonds blijft krachtig en succes vanuit de afgelopen jaren is bewezen. € 1 uit het fonds lokt € 4 van derden uit voor investeringen op het gebied van recreatie en toerisme in Drenthe en Ooststellingwerf.

Dankzij het fonds zijn onder andere de volgende projecten op een actieve en snelle wijze ondersteund: ondersteuning programma Vitale Vakantieparken, Horeca Vakpunt, bebording Zuidlaardermeer, Van Gogh project, Geopark, Ecorys onderzoek, Toeristische ontwikkelagenda Ooststellingwerf, ontwikkeling Lange afstandsfietsroute Hondsrug, Vaarrecreatie Hoogeveen, DashboardImpactmodel 5 gemeenten, Huis van de Drentsche Aa, 70 rustbankjes etc.

Toeristische Informatievoorzieningen
Sinds 2018 is een afzonderlijke begrotingspost beschikbaar voor het ontwikkelen van gemeentegrens overstijgende productontwikkeling (Drenthegids, fiets- en wandelknooppuntkaarten en gratis te verstrekken materialen), versterken gastheerschap, meertaligheid van het informatieaanbod, samenwerking met regio's, informatievoorziening in Hallenhuus en een betere aansluiting tussen marketing en informatievoorziening.

Daarnaast is het Recreatieschap eigenaar van de database die achter de website drenthe.nl hangt. Met Marketing Drenthe is een opdrachtgever/opdrachtnemer relatie ingericht waarbij Marketing Drenthe verantwoordelijk is voor het volledig en up-to-date houden van deze database. Jaarlijks wordt een activiteitenplan afgesproken (met jaarlijkse evaluatie) zodat één loket voor de ondernemers en evenementenorganisatoren kan worden aangeboden. Het Recreatieschap verzorgt uiteraard zelf het aanbod aan routes op drenthe.nl.

TOT SLOT

Recreatie en toerisme; sleutel tot succes
Het bestuur van Recreatieschap Drenthe is zich bewust van de financiële uitdagingen van de deelnemende gemeenten. Er worden dan ook geen aanvullende investeringen gevraagd en kiezen we ervoor om een openstaande vacature op voorhand niet in te vullen maar op een andere wijze te beleggen. Dit levert een besparing van 10% op de loonkosten op t.o.v. de begroting 2025.

Desalniettemin blijft het Recreatieschap actief inspelen op ontwikkelingen in de recreatie- en toerismesector. Het bestuur ziet in het Recreatieschap een krachtig instrument om gezamenlijke doelen te realiseren en de sector verder te versterken.

Samenwerking is de sleutel tot succes. We werken nauw samen met gemeenten, Provincie Drenthe, Marketing Drenthe, brancheorganisaties, terrein beherende organisaties, recreatieparken, dagattracties, horeca, musea, sport- en evenementenorganisaties en cultuur- en natuurorganisaties.

Als aanjager en coördinator speelt het Recreatieschap al jarenlang een cruciale rol in de ontwikkeling van de vrijetijdseconomie in Drenthe. Ons doel is een sterke, vitale sector waarin we als initiator en regisseur innovatieve projecten opstarten en begeleiden.

Recreatie en toerisme vinden grotendeels plaats op gemeentelijk niveau. Denk aan de aanleg van fietspaden, dagrecreatieterreinen, parkeervoorzieningen en het stimuleren van evenementen en natuurbeheer. Juist op deze terreinen kunnen gemeenten gezamenlijk optrekken en écht het verschil maken.

Een toerist ziet Drenthe als één bestemming en is zich niet bewust van gemeente- of provinciegrenzen. Daarom is een samenhangend en goed afgestemd toeristisch aanbod onmisbaar. Bovengemeentelijke beleidsontwikkeling is dan ook een essentiële succesfactor. Door samen te werken en te investeren in een sterke vrijetijdseconomie, maken we van Drenthe en de gemeente Ooststellingwerf een nóg aantrekkelijkere bestemming voor zowel inwoners als bezoekers.

Vaststelling
Wij verzoeken u de begroting 2026 vast te stellen.

Dagelijks Bestuur Recreatieschap Drenthe

Verplichte **paragrafen**

Verplichte paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Financiering
3. Verbonden partijen
4. Grondbeleid

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen
Onder dit begrip verstaat het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) het verband tussen weerstandscapaciteit en de risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor onze financiële positie. Twee keer per jaar, bij de begroting en bij de jaarrekening, moeten de belangrijkste financiële risico's worden geactualiseerd en doorgerekend. Recreatieschap Drenthe moet een eigen vermogen, een weerstandsvermogen, hebben om deze financiële risico's af te kunnen dekken, mochten ze zich voordoen. Door aandacht voor het weerstandvermogen kan worden voorkomen dat dergelijke tegenvallers dwingen tot bezuinigingen en/of noodzaken tot een bijstelling van de uitvoering.

De risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. Onder dergelijke risico's wordt derhalve verstaan: alle redelijk voorzienbare onzekerheden die niet direct vooraf kwantificeerbaar zijn. Daarom kunnen er geen voorzieningen voor worden gevormd.

Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten of voorzieningen gevormd.

De paragraaf weerstandsvermogen dient volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ten minste de volgende inhoud te bevatten:

A. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
B. Een inventarisatie van risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie;
C. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's en de realisatie daarvan.

Ad.A
De huidige omvang van de algemene reserve (per 31-12-2024 € 177.277,=) is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten (ingeschatte risico's) voldoende.

Ad.B
De inventarisatie en risico-inschatting is gestoeld op diverse aannames. Om binnen de organisatie risico's daadwerkelijk te beheersen is bewustwording van risico's van groot belang. De globale inschatting van kans en omvang is tijdsgebonden, waarbij het (voortschrijdend) inzicht sterk afhankelijk is van vele onzekere toekomstige factoren. We kunnen de volgende onderdelen onderscheiden:
toekomstige factoren. We kunnen de volgende onderdelen onderscheiden:

Personeel
Een kleine organisatie als het Recreatieschap is kwetsbaar voor wat de personele bezetting betreft. Voor veel functies is de beschikbaarheid van vervanging op hetzelfde kwalitatieve niveau, intern niet haalbaar. Dit betekent al snel dat een beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal uit het weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Periodiek vinden beoordelingsgesprekken plaats waarin aandacht is voor werkdruk en het gewenste ontwikkelperspectief van het personeel. In een kleine organisatie als het Recreatieschap Drenthe zijn de mogelijkheden vanuit dit oogpunt beperkt. Daarnaast is m.n. ook aandacht voor het fysiek zwaardere werk van de medewerkers van het routebureau. Hierbij is zeker een risico denkbaar van ziekteverzuim en/of uitval. Op basis van onze inschattingen (kans en impact) komen we tot:

- Vervanging bij ziekte en calamiteit (directie); 6 maanden (2 dgn), 57.200,=.
- Vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie/routebureau); 6 maanden (2 dgn.), € 28.600,=.
- Risico leeftijdsopbouw/uitval;12 maanden, € 55.000,=.

In totaal betreft het ingeschatte financieel risico voor Personeel hiermee € 140.800,=.

Interne beheersing
Het Recreatieschap kent, net als iedere andere organisatie, mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor huisvesting, communicatie, kantoor en overige kosten. Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen.

	Kans en impact	Financieel risico
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten	€ 22.000,= gedurende 1 jaar

Projecten
De projecten staan bij het Recreatieschap feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het stimuleringsfonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het stimuleringsfonds vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen.

Balansrisico's
Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en van welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen niet lang "openstaan" (het zijn vorderingen met een legitieme basis).

Gerechtelijke procedures
Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd.

Garanties
Op dit moment garanderen wij geen geldleningen die aan derden zijn verstrekt.

Onderhoud sanitaire voorzieningen
Ten behoeve van de recreatievaart hebben we enkele toiletvoorzieningen in beheer. In het kader van de bestrijding van de legionellabacterie vindt in het seizoen periodieke controle plaats. De fysieke toestand van de gebouwen is matig.

Coördinatie/projectverantwoording en uitvoering recreatief-toeristische projecten
Ook in 2026 en volgende jaren zullen projecten in uitvoering worden genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Door regelmatig overleg tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende (juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie) worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Ad.C
Resumerend kan tot de volgende opstelling gekomen worden met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	**Financieel risico**
Personeel	€ 140.800,=
Materieel	0,=
Interne beheersing	22.000,=
Overige opbrengsten	0,=
Projecten	0,=
Totaal	**€ 162.800,=**

De huidige omvang van de weerstandscapaciteit is per 31 december 2024 € 177.277,=. De ratio weerstandsvermogen bedraagt € 177.277 / € 162.800= 1,09.
Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als toereikend geacht.

2. Financiering

Algemeen
Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogd de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Vanaf 2004 is geen sprake meer van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is dan ook niet van toepassing.

De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2025 gesteld op 8,5%. Wij streven door een actief treasurymanagement (bevoorschotting subsidies etc.) onder de kasgeldlimiet te blijven.

Omschrijving	**1e kw 2026**	**2e kw 2026**	**3e kw 2026**	**4e kw 2026**
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	1.427.016	1.427.016	1.427.016	1.427.016
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
in een bedrag	121.296	121.296	121.296	121.296

De bijdragen van de gemeenten worden in het 1e kwartaal ontvangen. Gedurende het jaar vindt er monitoring plaats aan de hand van tussentijdse cijfers.

3. Verbonden partijen

Het Recreatieschap kent geen verbonden partijen.

4. Grondbeleid

In het verslagjaar 2020 zijn de gronden, welke het Recreatieschap in bezit had te Emmer-Compascuum, verkocht aan beide pachters. De verkoop heeft plaatsgevonden op basis van de getaxeerde waarde. De verkoopopbrengst bestaat uit een eenmalige verkoopopbrengst en een 16-jarige toekomstige opbrengst. Deze opbrengst komt binnen vanaf 2024, in (16) jaarlijkse termijnen. Deze opbrengst hangt samen met de exploitatie van een windmolen op de verkochte locatie (dit is notarieel in de akte opgenomen). In de begroting wordt deze verwachte bate verantwoord onder het kopje “overige opbrengsten windmolen” ter grootte van € 13.500.

Programma **begroting**

in Euro’s

Categorie omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten			
Personeel	9.750	0	0
Huisvesting	7.367	0	7.500
Overige opbrengsten	61.930	21.200	21.660
Overige opbrengsten windmolen	27.163	13.500	13.800
subtotaal	*106.210*	*34.700*	*42.960*
Bijdrage gemeenten in exploitatie	1.083.165	1.116.098	1.032.561
Stimuleringsfonds	303.943	320.362	351.495
subtotaal	*1.387.108*	*1.436.460*	*1.384.056*
Totaal baten	1.493.318	1.471.160	1.427.016
Lasten			
Personeel	684.466	738.150	656.403
Huisvesting	59.044	70.400	71.950
Onderhoud	79.481	72.500	74.100
Overige uitgaven	54.732	21.170	21.660
Overige uitgaven toer. info voorz.	121.884	130.500	133.300
Bestuur	1.013	630	640
Bureau	81.507	101.600	103.920
Afschrijvingen	3.295	8.700	6.400
subtotaal	*1.085.421*	*1.143.650*	*1.068.373*
Stimuleringsfonds	365.115	320.362	351.495
Totaal lasten	1.450.536	1.464.012	1.419.868
Resultaat voor bestemming	42.782	7.148	7.148
Saldo financieringsfunctie	99.495	0	0
Onttrekkingen aan reserves:			
Bestemmingsres. Stimuleringsfonds	61.171	0	0
Bestemmingsres. personele inzet	15.852	15.852	15.852
Bestemmingsres. toiletegebouwen	6.013	0	0
Toevoegingen aan reserves:			
Bestemmingsres. personele inzet	23.000	23.000	23.000
Resultaat na bestemming	202.313	0	0

Toelichting **Programma begroting**

in Euro’s

Omschrijving	Raming excl. btw	Raming excl. btw

Baten

Personeel		Totaal	0

Voor zover nu bekend zullen er geen medewerkers gedetacheerd worden.

Huisvesting		Totaal	7.500

Een deel van het kantoorpand wordt onderverhuurd aan het provinciale programma Vitale Vakantieparken.

Overige opbrengsten		Totaal	21.660
Recreatiecongres	8.900		
Excursie	2.560		
Kaarten	10.200		

Jaarlijks organiseert het Recreatieschap het recreatiecongres. Van een deelnemers wordt een bijdrage gevraagd voor deelname. Actuele thema's staan centraal en kennis wordt gedeeld tussen overheid en ondernemers.

Verder organiseert het Recreatieschap jaarlijks een dagexcursie voor bestuurders, raadsleden ed. Het Recreatieschap voorziet in toeristische informatie voor de recreant. Naast gratis materiaal wordt een deel verkocht. De opbrengst fluctueert nogal, dus wordt daarom neutraal opgenomen in de begroting.

Overig opbrengsten windmolen		Totaal	13.800

Met ingang van het jaar 2023 ontvangt het Recreatieschap minimaal € 13.500 per jaar gedurende 16 jaar. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Deze jaarlijkse vergoeding is overeengekomen bij de verkoop van gronden aan de Pottendijk te Emmen. De vergoeding is afkomstig uit de geplaatste windmolen op het perceel.

Bijdrage gemeenten in exploitatie		Totaal	1.032.561

De gemeenten betalen jaarlijks, volgens een verdeelsleutel welke is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling, een bijdrage zodat de exploitatiekosten gedekt zijn.

In bijlage I staan de bijdragen per gemeente vermeld.

Stimuleringsfonds		Totaal	351.495

De gemeenten betalen jaarlijks, een bijdrage aan het Stimuleringsfonds. De berekeningswijze is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling en bestaat uit een vast bedrag en een flexibel bedrag. In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 12 december 2024 is besloten het vaste bedrag te stellen op € 10.000 en is gekozen om het flexibele bedrag te stellen op 1,8% van de ontvangen opbrengst toeristenbelasting afkomstig uit de laatst vastgestelde jaarrekening van elke gemeente.

De hierdoor beschikbare middelen worden ingezet ter stimulering van projecten in de recreatie- en toerismesector. In bijlage II staan de bijdragen per gemeente.

Omschrijving	Raming excl. btw	Raming excl. btw

Lasten

Personeel		**Totaal**	**656.403**
Brutosalarissen	632.522		
Sociale lasten	158.131		

Het vaste personeel bestaat uit 11 medewerkers en 1 oproepkracht (8,82 fte's).

Ten gunste van deze post vindt jaarlijks een onttrekking plaats vanuit de bestemmingsreserve personele inzet van maximaal € 15.852.

Overige personeelskosten:

Geraamd wordt:	
Brutosalarissen naar projecten [1]	-53.000
Brutosalarissen naar projecten onderhoud wandelknp [2]	-108.500
Inlenen personeel	30.000
Loonkostensubsidie [3]	-17.500
Kosten P&O; administratie door gemeente Tynaarlo	5.800
Opleidingen/cursussen	7.100
Overige personeelskosten	1.850

[1] Gezien de doorloop van de huidige projecten tot en met 2026 worden er uren (salariskosten) geboekt op bepaalde projecten.
[2] 2 medewerkers houden zich bezig met het onderhoud wandelknooppunten; de salariskosten worden geboekt ten laste van onderhoud wandelknooppunten.
[3] Voor een medewerker, vanuit het doelgroepenbeleid, ontvangen wij een loonkostensubsidie van de gemeente Ooststellingwerf.

Huisvesting		**Totaal**	**71.950**
Huurkosten kantoorpand	50.000		
Energiekosten	14.800		
Schoonmaakkosten	4.500		
Overige huisvestingskosten	2.650		

Het Recreatieschap huurt een gedeelte van het kantoorpand aan de Drift (11c) te Dwingeloo.

Onderhoud	**Totaal**	**74.100**

Het Recreatieschap heeft via vele projecten een groot aantal voorzieningen gerealiseerd in de openbare ruimte. Het onderhoud van een aantal daarvan komt voor rekening van het Recreatieschap. Onderhoud aan diverse routestructuren (waaronder; wandelroutes, fietsknooppunten- en wandelknooppunten-netwerk, MTB-bebording, Geopark, ruiterroutesstructuur) kosten wandelvrijwilligers en onderhoud toiletvoorzieningen recreatievaart.

De onderhoudskosten zijn inclusief leasekosten voor een electrische auto.

Omschrijving	Raming excl. btw	Raming excl. btw
Overige uitgaven		**Totaal 21.660**
Recreatiecongres	8.900	
Excursie	2.560	
Kaarten	10.200	

(zie toelichting bij de baten)

Overige uitgaven toeristische informatievoorzieningen		**Totaal 133.300**
Toeristische informatievoorzieningen	75.500	
Toeristische informatievoorzieningen Drenthe.nl	57.800	

Het Recreatieschap ontwikkelt gemeentegrens overstijgende informatie (folders ed.).
Daarnaast worden cursussen aangeboden aan Tourist Info medewerkers.
Het Recreatieschap is eigenaar van de database die achter de website van Drenthe.nl hangt.
Jaarlijks wordt via een activiteitenplan afgesproken welke werkzaamheden
Marketing Drenthe verricht voor het up-to-date houden van de database.

Bestuur		**Totaal 640**

Bureau		**Totaal 103.920**
Portikosten	1.380	
Telefoonkosten	3.200	
Reis-, verblijf- en autokosten	11.800	
Representatiekosten	1.180	
Kantoorbenodigdheden	1.230	
Kopieerkosten	1.940	
Leasekosten	1.400	
Kantinekosten	2.350	
Automatiseringskosten	22.700	
Documentatie en voorlichting	2.870	
Abonnementen/lidmaatschappen	1.840	
Bankkosten	900	
Verzekeringen	16.350	
Verzekeringen ziekteverzuim	18.800	
Accountantskosten	15.300	
Overige kosten	680	

Kapitaal		**Totaal 6.400**

In bijlage IV staan de afschrijvingen.

Omschrijving		Raming excl. btw	Raming excl. btw
Stimuleringsfonds	**Totaal**		**351.495**
Door inzet van dit fonds worden diverse projecten mogelijk gemaakt door middel van een financiële bijdrage.			

Onttrekkingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal**		**15.852**
Jaarlijks wordt een bedrag van maximaal € 15.852 onttrokken aan deze bestemmingsreserve (conform besluit Algemeen Bestuur).			

Toevoegingen aan reserves

Bestemmingsreserve personele inzet	**Totaal**		**23.000**
Jaarlijks wordt een deel van de bijdragen van de gemeenten toegevoegd aan de bestemmingsreserve personele inzet, maximaal € 23.000, (conform besluit Algemeen Bestuur). Hierdoor kan flexibel worden ingespeeld op nieuwe projecten/ontwikkelingen en wordt de mogelijkheid geboden om gebruik te maken van een flexibele schil aan personeel.			

Zien en Beleven
Orvelte
in beeld en
Live Demonstraties

Bijlagen

Bijlage 1

Bijdragen gemeenten 2026 in de exploitatiekosten volgens bestaande bijdrageregeling
(in Euro's)

Gemeente	In %	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Aa en Hunze	7,75%	78.085	80.464	74.440
Assen	7,50%	75.570	77.867	72.039
Borger-Odoorn	8,00%	80.608	83.058	76.842
Coevorden	9,25%	93.203	96.036	88.848
De Wolden	6,75%	68.013	70.081	64.835
Emmen	18,00%	181.367	186.882	172.894
Hoogeveen	8,00%	80.608	83.058	76.842
Meppel	4,00%	40.304	41.529	38.421
Midden-Drenthe	10,00%	100.760	103.823	96.052
Noordenveld	7,25%	73.051	75.272	69.638
Ooststellingwerf	7,50%	75.570	77.867	72.039
Tynaarlo	6,25%	62.975	64.889	60.033
Westerveld	7,25%	73.051	75.272	69.638
Totaal	**107,50%**	**1.083.165**	**1.116.098**	**1.032.561**

Bijlage II

Bijdrage gemeenten 2026 in Stimuleringsfonds
In Euro's

Gemeente	Ontvangen inkomsten toeristen-belasting 2023	Flexibel bedrag (1,8%)	Vast bedrag	Begroting 2026
Aa en Hunze	1.986.000	35.748	10.000	45.748
Assen	665.648	11.982	10.000	21.982
Borger-Odoorn	2.342.737	42.169	10.000	52.169
Coevorden	2.188.534	39.394	10.000	49.394
De Wolden	414.215	7.456	10.000	17.456
Emmen	699.331	12.588	10.000	22.588
Hoogeveen	215.488	3.879	10.000	13.879
Meppel	0	0	10.000	10.000
Midden-Drenthe	1.144.379	20.599	10.000	30.599
Noordenveld	204.433	3.680	10.000	13.680
Ooststellingwerf	394.792	7.106	10.000	17.106
Tynaarlo	575.643	10.362	10.000	20.362
Westerveld	1.474.000	26.532	10.000	36.532
Totaal	**12.305.200**	**221.495**	**130.000**	**351.495**

De berekeningswijze is vastgesteld in de AB vergadering d.d. 12 december 2024.
Het flexibele bedrag bestaat uit 1,8% van de ontvangen inkomsten toeristenbelasting per gemeente, zoals vermeld in de laatst vastgestelde jaarrekening van de deelnemende gemeenten.

Het vaste bedrag is per gemeente € 10.000 per jaar.

Bijlage III

Totale bijdragen gemeenten 2026
In Euro's

Gemeente	Exploitatiekosten	Bijdrage Fonds R&T	Bijdrage 2026
Aa en Hunze	74.440	45.748	120.188
Assen	72.039	21.982	94.021
Borger-Odoorn	76.842	52.169	129.011
Coevorden	88.848	49.394	138.242
De Wolden	64.835	17.456	82.291
Emmen	172.894	22.588	195.482
Hoogeveen	76.842	13.879	90.721
Meppel	38.421	10.000	48.421
Midden-Drenthe	96.052	30.599	126.651
Noordenveld	69.638	13.680	83.318
Ooststellingwerf	72.039	17.106	89.145
Tynaarlo	60.033	20.362	80.395
Westerveld	69.638	36.532	106.170
Totaal	**1.032.561**	**351.495**	**1.384.056**

Bijlage IV

Investeringsstaat
In Euro's

Omschrijving	Datum	Aanschaf				Afschrijving						
		bedrag	vermeer-deringen	vermin-deringen	totaal	%	totaal per 1 jan.	boek-jaar 2026	boek-waarde 1 jan.	boek-waarde 31 dec.	rest-waarde 1 jan.	rest-waarde 31 dec.
Vervoermiddelen												
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-12	20.250			20.250	20,00	17.250	0	3.000	3.000	3.000	3.000
Volkswagen 6-VXS-11	2-12-19	9.950			9.950	20,00	8.955	0	995	995	995	995
Peugeot V-325-K	25-11-20	7.000			7.000	20,00	6.300	0	700	700	700	700
Auto	2025	35.000			35.000	20,00	6.400	6.400	28.600	22.200	3.000	3.000
Totaal		72.200			72.200		38.905	6.400	33.295	26.895	7.695	7.695

Bijlage V

Meerjarenraming 2027-2029
In Euro's

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten						
Personeel	9.750	0	0	0	0	0
Huisvesting	7.367	0	7.500	7.665	7.834	8.006
Overige opbrengsten	61.930	21.200	21.660	22.137	22.624	23.122
Overige opbrengsten windmolen	27.163	13.500	13.800	14.104	14.414	14.731
Subtotaal	106.210	34.700	42.960	43.906	44.872	45.859
Bijdrage gemeenten in exploitatie	1.083.165	1.116.098	1.032.561	1.072.702	1.110.463	1.149.678
Stimuleringsfonds *	303.943	320.362	351.495	351.495	351.495	351.495
Subtotaal	1.387.108	1.436.460	1.384.056	1.424.197	1.461.958	1.501.173
Totaal baten	**1.493.318**	**1.471.160**	**1.427.016**	**1.468.103**	**1.506.830**	**1.547.032**
Lasten						
Personeel	684.466	738.150	656.403	688.567	718.175	749.057
Huisvesting	59.044	70.400	71.950	73.533	75.151	76.804
Onderhoud	79.481	72.500	74.100	75.730	77.396	79.099
Overige uitgaven	54.732	21.170	21.660	22.137	22.624	23.122
Overige uitgaven toer. info. voorz.	121.884	130.500	133.300	136.233	139.230	142.293
Bestuur	1.013	630	640	654	668	683
Bureau	81.507	101.600	103.920	106.206	108.543	110.931
Afschrijvingen	3.295	8.700	6.400	6.400	6.400	6.400
Stimuleringsfonds	365.115	320.362	351.495	351.495	351.495	351.495
Totaal lasten	**1.450.536**	**1.464.012**	**1.419.868**	**1.460.955**	**1.499.682**	**1.539.884**
Resultaat voor bestemming	**42.782**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**	**7.148**
Saldo financieringsfunctie	99.495	0	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve Stimuleringsfonds	61.171	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve personele inzet	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852	15.852
Bestemmingsreserve onderhoud	6.013	0	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves:						
Bestemmingsreserve personele inzet	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Resultaat na bestemming	**202.313**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

* de bijdrage aan het Stimuleringsfonds is afhankelijk van de ontvangen inkomsten toeristenbelasting; aangezien deze nog niet zijn vastgesteld in de jaarrekeningen van de gemeenten is bedrag 2026 aangehouden.

Bijlage VI

Meerjarenraming 2027-2029 per gemeente
In Euro's

Gemeente:	In %	Begroting Exploitatie 2027	Begroting Fonds 2027	Begroting Totaal 2027	Begroting Exploitatie 2028	Begroting Fonds 2028	Begroting Totaal 2028	Begroting Exploitatie 2029	Begroting Fonds 2029	Begroting Totaal 2029
Aa en Hunze	7,75%	77.335	45.748	123.083	80.057	45.748	125.805	82.884	45.748	128.632
Assen	7,50%	74.840	21.982	96.822	77.474	21.982	99.456	80.210	21.982	102.192
Borger-Odoorn	8,00%	79.829	52.169	131.998	82.639	52.169	134.808	85.557	52.169	137.726
Coevorden	9,25%	92.302	49.394	141.696	95.551	49.394	144.945	98.926	49.394	148.320
De Wolden	6,75%	67.356	17.456	84.812	69.727	17.456	87.183	72.189	17.456	89.645
Emmen	18,00%	179.615	22.588	202.203	185.938	22.588	208.526	192.504	22.588	215.092
Hoogeveen	8,00%	79.829	13.879	93.708	82.639	13.879	96.518	85.557	13.879	99.436
Meppel	4,00%	39.914	10.000	49.914	41.320	10.000	51.320	42.779	10.000	52.779
Midden-Drenthe	10,00%	99.786	30.599	130.385	103.299	30.599	133.898	106.947	30.599	137.546
Noordenveld	7,25%	72.345	13.680	86.025	74.892	13.680	88.572	77.536	13.680	91.216
Ooststellingwerf	7,50%	74.840	17.106	91.946	77.474	17.106	94.580	80.210	17.106	97.316
Tynaarlo	6,25%	62.366	20.362	82.728	64.562	20.362	84.924	66.842	20.362	87.204
Westerveld	7,25%	72.345	36.532	108.877	74.892	36.532	111.424	77.536	36.532	114.068
Totaal	107,50%	1.072.702	351.495	1.424.197	1.110.464	351.495	1.461.959	1.149.677	351.495	1.501.172

* een aantal van de begrote balansposten 2026 ev. zijn gebaseerd op de jaarrekening 2024;
dit aangezien de begroting 2025 reeds eerder is vastgesteld (en dus minder recent is).

In de meerjarenraming is bij de exploitatie uitgegaan van een prijsindex van: 2027 loon: 4,9% en overig: 2,2%; 2028 loon 4,3% en overig 2,2%; 2029 loon 4,3% en overig 2,2%. De begrote bijdragen Stimuleringsfonds zullen wijzigen omdat dit bedrag voor een deel is gebaseerd op de daadwerkelijk geïnde toeristenbelasting, deze gegevens zijn nog niet bekend.

22
17
STOP GPS

Bijlage VII

Begrotingsgegevens ten behoeve van het BBV

Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe
Vestigingsplaats	Dwingeloo
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke Rechtspersoon: Openbaar Lichaam op basis van gemeenschappelijke regeling
Activiteit	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.
Geraamd Eigen Vermogen 1-1-2026	€ 1.631.457
Geraamd Eigen Vermogen 31-12-2026	€ 1.638.605
Geraamd Vreemd Vermogen 1-1-2026 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 905.798
Geraamd Vreemd Vermogen 31-12-2026 (kortlopend Vreemd Vermogen)	€ 952.465
Geraamd resultaat 2026	€ 0

Bijlage VIII

Geprognosticeerde begin- en eindbalans
In Euro's, standen per 31-12

	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
ACTIVA						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	1	1	1	1	1	1
Materiële vaste activa	7.811	40.871	26.895	20.496	14.096	7.695
Totaal vaste activa	**7.812**	**40.872**	**26.896**	**20.497**	**14.097**	**7.696**
Vlottende activa						
Voorraad	9.718	8.054	9.718	9.718	9.718	9.718
Overlopende activa	48.810	52.270	48.810	48.810	48.810	48.810
Uitzettingen	2.470.142	2.102.846	2.267.829	2.267.829	2.267.829	2.267.829
Liquide middelen	55.392	174.817	69.688	76.836	83.984	91.132
Totaal vlottende activa	**2.584.062**	**2.337.987**	**2.396.045**	**2.403.193**	**2.410.341**	**2.417.489**
Totaal activa	**2.591.874**	**2.378.859**	**2.422.941**	**2.423.690**	**2.424.438**	**2.425.185**
PASSIVA						
Vaste passiva						
Algemene reserve	177.277	160.023	177.277	177.277	177.277	177.277
Best.res. stimuleringsfonds	1.129.009	1.190.181	1.129.009	1.129.009	1.129.009	1.129.009
Best.res. pers. inzet	21.444	28.592	35.740	42.888	50.036	57.184
Best.res. onderhoud	43.569	43.569	43.569	43.569	43.569	43.569
Best. res. ontw. infra.	50.696	50.696	50.696	50.696	50.696	50.696
Resultaat boekjaar	202.313	0	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	**1.624.308**	**1.473.061**	**1.436.291**	**1.443.439**	**1.450.587**	**1.457.735**
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	86.242	48.571	86.242	86.242	86.242	86.242
Overlopende passiva	881.324	857.227	900.408	894.009	887.609	881.208
Totaal vlottende passiva	**967.566**	**905.798**	**986.650**	**980.251**	**973.851**	**967.450**
Totaal passiva	**2.591.874**	**2.378.859**	**2.422.941**	**2.423.690**	**2.424.438**	**2.425.185**

Bijlage IX

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Kortweg geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er in dat jaar is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden). Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het voor decentrale overheden (en dus voor gemeenschappelijke regelingen) verplicht gesteld om het eigen EMU-saldo te vermelden in de begroting en de jaarrekening.

Berekening EMU-saldo

	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	142.277	7.148	7.148
Mutatie materiële vaste activa	6.295	8.700	6.400
Mutatie voorzieningen	0	0	0
Mutatie voorraden	-1.664	0	0
Gerealiseerde boekwinst verkoop MVA	0	0	0
Berekend EMU-saldo	**146.908**	**15.848**	**13.548**

Bijlage X

Financiële kengetallen

	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Norm
Netto schuldquote	-107,60%	-96,80%	-98,08%	-96,26%	-94,69%	-93,10%	< 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	-107,60%	-96,80%	-98,08%	-96,26%	-94,69%	-93,10%	< 130%
Solvabiliteitsratio	62,67%	61,92%	59,28%	59,56%	59,83%	60,11%	> 25%
Structurele exploitatieruimte	1,73%	0,97%	1,00%	0,97%	0,95%	0,92%	> 0%

Netto schuldquote
De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van het Recreatieschap ten opzichte van de eigen middelen.

Solvabiliteitsratio
Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin het Recreatieschap in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten en lasten gaat het om eenmalige gebeurtenissen die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Bijlage XI

Overzicht van incidentele baten en lasten

Volgens de BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Op die manier kan worden beoordeeld of en in hoeverre er sprake is van een sluitende begroting. Recreatieschap hanteert hierbij de uitganspunten:

- Als bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid kwalificeren wij dus als structureel.
- Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd als het gaat om niet structurele toevoegingen aan een bestemmingsreserve of dekking van incidentele lasten.
- Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een bestuursbesluit kwalificeren wij als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer duurt dan drie jaar. Hiervan is sprake bij bijvoorbeeld projecten die langer dan drie jaar duren, maar waarvan wel bekend is dat die bijdrage op termijn stopt.

Incidentele baten en lasten

	Realisatie 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Incidentele baten						
Personeel - detachering	9.750	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Overige - recr. congres extra	4.323	0	0	0	0	0
Reserve - sloop toiletvoorziening	6.013	0	0	0	0	0
Totaal incidentele baten	**20.086**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Incidentele lasten						
Personeel - doelgroepenbeleid	38.924	0	0	0	0	0
Personeel - loonkostensubsidie	-17.235	0	0	0	0	0
Personeel - communicatie medew.	22.616	0	0	0	0	0
Personeel - juridische ondersteuning	31.714	0	0	0	0	0
Personeel - UWV zw/wazo	-8.971	0	0	0	0	0
Personeel - ziekengeld	-7.901	0	0	0	0	0
Personeel - transitievergoeding	41.244	0	0	0	0	0
Huisvesting	0	0	0	0	0	0
Onderhoud - sloop toiletgebouw	6.675	0	0	0	0	0
Onderhoud - vrijwilliger	2.100	0	0	0	0	0
Overige - recr. congres extra	9.095	0	0	0	0	0
Bestuur	0	0	0	0	0	0
Bureau	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	0	0	0	0	0	0
Reserve	0	0	0	0	0	0
Totaal incidentele lasten	**118.261**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo incidentele baten en lasten	**-98.175**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Toelichting per programma

Personeel
Niet van toepassing.

Huisvesting
Niet van toepassing.

Onderhoud
Niet van toepassing.

Overige
Niet van toepassing.

Bestuur
Niet van toepassing.

Bureau
Niet van toepassing.

Afschrijvingen
Niet van toepassing.

Recreatieschap **Drenthe**

Recreatieschap Drenthe | Drift 11c | 7991 AA | Dwingeloo | **recreatieschap.nl**
KvK-nr.: 52124479 | BTW-nr.: NL003828591B01

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl

Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, wo, vr 8.30 – 16.00
di 8.30 – 14.30
do 8.30 – 16.00
17.00 – 20.00
Smilde Oons Huus Elzenlaan 10
ma 8.30 – 12.00
do 8.30 – 12.00

Het Recreatieschap Drenthe
De heer Dijkstra
Drift 11C 7991 AA Dwingeloo

Datum: 11 april 2025
Behandeld door: Marie-Cecile Hatzmann
Zaaknummer:
Onderwerp: Jaarrekening 2024 en Begroting 2026

Uw brief van:
Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte heer Dijkstra,

Als lid van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe ontvingen we op 27 maart 2025 uw Jaarrekening 2024 en de Begroting 2026.

Behandeling begroting in de gemeenteraad
De gemeenteraad heeft uw Jaarrekening 2024 en Begroting 2026 ontvangen van het college van burgemeester en wethouders.

We hebben uw eerste begrotingswijziging inhoudelijk behandeld in de raadsvergadering van 26 juni 2025. De behandeling geeft ons geen aanleiding om een zienswijze op uw jaarrekening en begroting te geven.

Besparing en komende jaren
De financiële situatie van gemeenten is de komende jaren onzeker. Dit is een zeer zorgelijke ontwikkeling en wij moeten ons daarom voorbereiden op jaren waarin we waarschijnlijk te maken krijgen met grote structurele financiële tekorten. Wij zijn verheugd te zien dat het Recreatieschap Drenthe de keuze heeft gemaakt om zelf al maatregelen te treffen om te besparen. Dit toont niet alleen verantwoordelijkheidsgevoel, maar helpt ook ons als gemeente om gezamenlijk naar een financieel gezonde toekomst te werken.

De komende jaren blijven onzeker en wij vragen u dan ook om volgend jaar weer kritisch te kijken naar de uitgaven en te besparen waar mogelijk.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Marie-Cecile Hatzmann, beleidsmedewerker, te bereiken op maandag tot en met vrijdag via telefoonnummer (0593) 53 93 62 of via het mailadres m.c.hatzmann@middendrenthe.nl

Met vriendelijke groet,
de gemeenteraad van Midden-Drenthe,

de raadsgriffier	Voorzitter
C.A.M. Bodewes	J. Zwiers

Gemeenteraad

Dossiernummer	1996
Extern Zaak ID	4950745
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.8
Titel	Verantwoording fractievergoedingen 2024

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Algemeen Bestuur	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Elk jaar worden de bestedingen van de fracties verantwoord. De raad stelt voor de verantwoording over 2024 op basis van artikel 11 van de *Herziene verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Midden-Drenthe 2022* de verantwoording vast. Op basis van de verantwoording en het aantal zetels van de fracties wordt het fractiebudget van het opvolgende jaar vastgesteld.
De fracties van de gemeente Midden-Drenthe hebben in de afgelopen maanden een overzicht aangeleverd met bijbehorende nota's, waarin zij de bestedingen van de fractie zichtbaar kunnen verantwoorden.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Algemeen Bestuur van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025

Portefeuillehouders: Burgemeester Zwiers

De raad besluit:
1. De verantwoording fractiebudgetten 2024 vaststellen
2. De afrekening van de fractiebudgetten 2024 te verrekenen met de fractiebudgetten 2025 conform voorstel

Stemming
20 stemmen voor, 2 stemmen tegen

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming in meerderheid:
1. De verantwoording fractiebudgetten 2024 vaststellen
2. De afrekening van de fractiebudgetten 2024 te verrekenen met de fractiebudgetten 2025 conform voorstel

Toelichting
De heer De Haas geeft aan dat de fractie van OMD tegen het voorstel stemt.

Fractieverantwoordingen 2024

Informatie

Datum	21 mei 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Jilmer Dykstra	☐ Financieel adviseur:
Zaaknummer	-	☐ Communicatieadviseur:
Portefeuillehouder	Burgemeester Zwiers	☐ Juridisch adviseur:
		☐ Inkoopadviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☐ Bestuursadviseur:
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ Informatieadviseur:
		☐ HR adviseur:
		☐ Team:
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Voorgesteld besluit raad:

1. De verantwoording fractiebudgetten 2024 vaststellen
2. De afrekening van de fractiebudgetten 2024 te verrekenen met de fractiebudgetten 2025 conform voorstel

Aanleiding

Elk jaar worden de bestedingen van de fracties verantwoord. De raad stelt voor de verantwoording over 2024 op basis van artikel 11 van de *Herziene verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Midden-Drenthe 2022* de verantwoording vast. Op basis van de verantwoording en het aantal zetels van de fracties wordt het fractiebudget van het opvolgende jaar vastgesteld.
De fracties van de gemeente Midden-Drenthe hebben in de afgelopen maanden een overzicht aangeleverd met bijbehorende nota's, waarin zij de bestedingen van de fractie zichtbaar kunnen verantwoorden.

Argumenten

1.1 Volgens de herziene verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Midden-Drenthe 2022 is het verplicht om verantwoording af te leggen. Doen we dit niet, dan gaan we in tegen de verordening.

Toelichting

De vergoedingen die de fracties ontvangen worden vanuit gemeenschapsgeld uitgekeerd ten behoeve van de ondersteuning van de kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol van de raadsfractie. Tijdens de gemeenteraadsvergadering op 27 maart 2025 is de *Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2025* vastgesteld. Deze is met terugwerkende kracht ingegaan per 1 januari 2025. De belangrijkste wijzigingen in deze verordening zijn dat de accountant nu is vervangen door de kascommissie en dat het basisbedrag en bedrag per raadslid is veranderd. Het basisbedrag is van €1.250,00 naar €1.000,00 gegaan en het variabele bedrag is van €250,00 naar €100,00 euro per raadslid gegaan
Tijdens de fractieverantwoordingen zijn er ook een paar bijzonderheden naar voren gekomen. Deze bijzonderheden zijn gevonden bij drie fracties en worden hieronder uitgelegd.
De nieuwe verordening is formeel nog niet van toepassing op de verantwoording over 2024. Wel is afgesproken dat er bij de verantwoording niet meer wordt gewerkt met een externe controle door een accountant, maar een controle door de kascommissie. Deze kascommissie heeft op 20 mei de verantwoording bekeken. Hun reactie is verwerkt in de tekst van dit voorstel. In het fractievoorzittersoverleg van 26 mei jl. is het concept van deze toelichting besproken en akkoord bevonden.

PvdA

Artikel 7 lid 3 van de Herziene verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Midden-Drenthe 2022 staat het volgende: ‘in afwijking van het eerste lid mag maximaal 30% van de jaarlijkse bijdrage met een maximumbedrag van €600,00 besteed worden aan teambuilding en externe representatie.’
Tijdens het bespreken van de fractieverantwoordingen van de PvdA-fractie bleek dat de fractie boven het maximumbedrag van €600,00 zat, namelijk €851,66. Dit bedrag is bijgesteld naar €600,00 in de fractieverantwoordingen. Dit is ook in lijn met hoe de correcties vorig jaar zijn toegepast. Dat bedrag kan ook worden teruggevonden in de bijlage.

D66

Tijdens het bespreken van de fractieverantwoordingen is naar voren gekomen dat door een fout, de fractie van D66 geen fractiebudget heeft ontvangen in 2024. Volgens de fractieverantwoording over 2023 zou de fractie van D66 €434,67 te ontvangen. Dit is inmiddels opgelost en de fractie van D66 heeft hun budget alsnog gekregen. De verantwoording over 2024 is gebaseerd op een lager bedrag.

Positief Vooruit

Vanaf 1 december 2024 heeft de fractie van Positief Vooruit recht op de volgende bedragen:
Positief Vooruit: 1/12^{e} deel van €1.250,00 = €104,17 (Basisvergoeding elke fractie)
1/12^{e} deel van €600,00 (200,00x3)=€50,00 (Vergoeding per raadslid)
104,17+50,00=€154,17

In het jaar 2024 heeft de fractie geen vergoeding ontvangen. Om die reden hoeft de fractie over 2024 geen verantwoording af te leggen. Het bedrag waar de fractie over 2024 recht op heeft (154,17) zal gezamenlijk met het bedrag over 2025 worden uitgekeerd. In de tabel is dat opgenomen

Onafhankelijk Midden-Drenthe
Sinds 1 december 2024 is de fractie van Onafhankelijk Midden-Drenthe van vijf raadsleden naar twee raadsleden. Drie raadsleden hebben zich afgesplitst die vervolgens de fractie Positief Vooruit hebben opgericht.

Deze splitsing heeft ook gevolgen voor de fractievergoeding. In artikel 8 van de *Herziene verordening ambtelijke en fractieondersteuning Midden-Drenthe 2022* staat het volgende: 'Als één of meer raadsleden van één of meer fracties als zelfstandige fractie gaan optreden of zich aansluiten bij een andere fractie, wordt het voor elk van deze zetels beschikbaar gestelde variabele deel van de financiële bijdrage ter ondersteuning van de fractie waar zij uittreden, toebedeeld aan de nieuwgevormde fractie of aan de fractie waarbij aangesloten wordt, naar evenredigheid van de nog resterende maanden van het jaar.'

Op basis van dit artikel zijn we tot de volgende berekening gekomen

OMD in 2024: 11/12^{e} deel van €1.250,00 = 1145,83
11/12^{e} deel van €1.000,00 = €916,67
1/12^{e} deel van €400,00 = 33,33

OMD in 2025: €1.200,00

Van de fractie van Onafhankelijk Midden-Drenthe is geen verantwoording. De fractievoorzitter van Onafhankelijk Midden-Drenthe heeft hierover met de griffie gemaild. Wanneer de fractie geen verantwoording heeft afgelegd, dan zal de fractievergoeding niet worden uitgekeerd. Artikel 12 lid 3 stelt het volgende: 'Als geen verantwoording wordt afgelegd, wordt de vergoeding over het lopende jaar niet uitbetaald en kan verstrekte fractievergoeding worden teruggevorderd.' Dit betekent dus dat de fractie van Onafhankelijk Midden-Drenthe wel recht heeft op een vergoeding in 2025, maar deze niet krijgt omdat er geen verantwoording is ingediend over 2024. Het bedrag dat de fractie over 2024 heeft ontvangen, dient te worden terugbetaald
In de verordening zijn ook regels opgenomen over de verdeling van de reserve die de fractie heeft opgebouwd bij een splitsing. Omdat er geen verantwoording is ontvangen is dit eerst buitenbeschouwing gelaten.

Financiën

Hieronder in tabel 1 staat het overzicht voor de fractieverantwoordingen, inclusief de nieuwe reserve van 31-12-2024
In tabel 2 staat de vergoeding voor het jaar 2025 en de uitbetaling voor 2024.

Overzicht fractieverantwoording 2024

	2024										
	inkomsten										
Fractie	Reserve 31-12-2023	vergoeding 2024	totaal inkomsten	uitgaven	Cat c (Teambuilding en representatie)	Max cat c	Gecorrigeerde uitgaven	saldo inkomsten - uitgaven	maximale reserve 31-12-2024 (30%)	terug-betaling over 2024	Reserve 31-12-2024
GB-BBB	€ 675	€ 2.250	€ 2.925	€ 2.904	€ 304	€ 600	€ 2.904	€ 21	€ 675	€ 0	€ 21
OMD	€ 0	€ 2.096	€ 2.096	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.096	€ 0	€ 2.096	€ 0
PvdA	€ 615	€ 2.050	€ 2.665	€ 1.156	€ 852	€ 600	€ 904	€ 1.761	€ 615	€ 1.146	€ 615
VVD	€ 555	€ 1.850	€ 2.405	€ 2.542	€ 581	€ 555	€ 2.516	-€ 111	€ 555	€ 0	€ 0
CDA	€ 555	€ 1.850	€ 2.405	€ 637	€ 600	€ 555	€ 592	€ 1.813	€ 555	€ 1.258	€ 555
GroenLinks	€ 306	€ 1.450	€ 1.756	€ 1.889	€ 394	€ 435	€ 1.889	-€ 133	€ 435	€ 0	€ 0
ChristenUnie	€ 435	€ 1.450	€ 1.885	€ 1.379	€ 213	€ 435	€ 1.379	€ 506	€ 435	€ 71	€ 435
D66	€ 435	€ 1.450	€ 1.885	€ 136	€ 76	€ 435	€ 136	€ 1.749	€ 435	€ 1.314	€ 435
Positief V.	€ 0	€ 154	€ 0	€ 0	€ 0	€ 46	€ 0	€ 0	€ 46	€ 0	€ 0

Tabel 1: Overzicht fractieverantwoording 2024

2025					
vergoeding 2025			uitbetaling 2025		
vast	variabel	totaal			
1.000,00	500,00	1.500,00	1.500,00	€1.500,00-€0,00=€1.500,00	GB-BBB
0,00	0,00	0,00	-2.095,83	€0,00-2,095,83=-€2.095,83	OMD
1.000,00	400,00	1.400,00	253,85	€1.400,00-€1.146,15=€253,85	PvdA
1.000,00	300,00	1.300,00	1.300,00	€1.300,00-€0,00=€1.300,00	VVD
1.000,00	300,00	1.300,00	41,90	€1.300,00-€1.258,10=€41,90	CDA
1.000,00	100,00	1.100,00	1.100,00	€1.100,00-€0,00=€1.100,00	GroenLinks
1.000,00	100,00	1.100,00	1.028,74	€1.100,00-€71,26=€1.028,74	ChristenUnie
1.000,00	100,00	1.100,00	-214,09	€1.100,09-€1.304,09=-€214,09	D66
1.000,00	300,00	1.300,00	1.300,00	€1.300,00-€0,00+154,17=1454,17	Positief Vooruit

Tabel 2: Vergoeding en uitbetaling 2025

Communicatie/inwonersparticipatie

Niet van toepassing.

Vervolg

Wanneer dit voorstel wordt aangenomen, zullen er brieven met de berekening van uitbetalingen worden verstuurd naar de fracties. Daarna zal de vergoeding worden gestort op de rekeningen van de fracties.

Bijlagen

- Bijlage 1: Verslag kascommissie

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Kascommissie fractievergoedingen

Aan	De gemeenteraad
Van	De kascommissie verantwoording fractievergoedingen
Datum	20 mei 2025
Onderwerp	Advies kascommissie verantwoording fractievergoedingen
Portefeuillehouder	Burgemeester Zwiers

Op 20 mei 2025 heeft de kascommissie zich gebogen over het concept raadsvoorstel over de verantwoording van de fractievergoedingen 2024.

Van de kascommissie waren aanwezig: Jan Jonker, Ageet van Dijken en Jan Zwiers.
Ondersteuning: Jilmer Dykstra en Carin Bodewes.
Afwezig: Gineke Radix.

Inleiding
De kascommissie heeft de verantwoording besproken.
De meeste fracties hebben tijdig en correct de verantwoordingen ingeleverd. De fractie van de PvdA was later. Daarover is overleg gepleegd met de heer Dykstra.
Van de fractie van OMD is geen verantwoording ontvangen.
Van de fractie van Positief Vooruit is geen verantwoording ontvangen maar zij hebben ook vorig jaar geen vergoeding ontvangen.

De kascommissie heeft geconstateerd:

- De fractie van D66 heeft per abuis vorig jaar geen vergoeding ontvangen, maar dat is dit jaar hersteld.
- De fractie van de PvdA heeft een bedrag verantwoord op een verkeerde post. Dat is in het overzicht in het raadsvoorstel hersteld en daardoor wordt het maximale bedrag op deze post (€600,00) overschreden. Het meerdere wordt in mindering gebracht zoals in het voorstel is aangeven.
- De fractie van Positief Vooruit heeft geen bedrag ontvangen in 2024. Daarom hoeven zij ook geen verantwoording in te leveren. Het bedrag over de maand december van 2024 (oprichtingsmoment fractie Positief Vooruit) zullen zij in 2025 erbij ontvangen.
- De fractie van OMD heeft geen verantwoording ingeleverd. De griffier heeft de fractievoorzitter een voorstel gedaan waarbij de voormalig fractievoorzitter mevrouw Radix tot 1 december 2024 de gemaakte kosten verantwoordt en de huidige fractievoorzitter de heer De Haas over de maand december 2024. Per mail d.d. 13 mei heeft de heer De Haas aan de griffie laten weten hier geen medewerking aan te verlenen. Hij geeft in deze mail aan dat de gelden volgens hem niet / niet goed aan hem zijn overgedragen en het daarom voor hem onmogelijk is om de verantwoording te verzorgen.

De kascommissie is van mening dat het aanbod van de griffie redelijk is om tot een snelle en praktische oplossing te komen.
Omdat dit niet wordt geaccepteerd door de fractie van OMD, kan de kascommissie niet anders dan concluderen dat er geen verantwoording oer 2024 is ingediend door OMD.
De verantwoording moet in de eerste maanden van 2025 (voor 1 april) ingediend worden door de huidige fractie. De fractievoorzitter (en dat is vanaf 1 december 2024 de heer De Haas) is daarvoor op dit moment verantwoordelijk. Dat staat los van het feit of hij verantwoordelijk is voor de eerste 11 maanden van 2024.
De kascommissie heeft de artikelen bekeken in de verordening die over het niet verantwoorden van de fractievergoeding gaan en constateert dat deze juist zijn toegepast in het raadsvoorstel. Er is in die situatie geen recht op een vergoeding in het lopende jaar (2025) en de verstrekte vergoeding over 2024 dient te worden terugbetaald.

De kascommissie wil de fractie van OMD tót het moment van de bespreking van het voorstel in de commissie Algemeen Bestuur op 10 juni 2025 nog de gelegenheid geven alsnog de vergoeding te verantwoorden.
De griffier naast de agendering van het voorstel met dit verslag van de kascommissie een mail sturen naar de fractievoorzitter van OMD.

Voor het overige heeft de kascommissie behalve tekstuele zaken ten aanzien van de redactie van het voorstel geen aanvullende opmerkingen.

Aldus de kascommissie.
Beilen 20 mei 2025.

Jan Zwiers
Jan Jonker
Ageet van Dijken.

Gemeenteraad

Dossiernummer	1936
Extern Zaak ID	4941325
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.9
Titel	Wonen in Westerbork - Voor nu en in de toekomst

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Ruimte en Groen	12 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
De gemeente Midden-Drenthe staat voor een aanzienlijke woningbouwopgave tot 2030. Ook is het van belang mogelijkheden te scheppen voor de woonvraag op de lange termijn na 2030. In Westerbork is sprake van een duidelijke en groeiende woningbehoefte. E zijn echter te weinig geschikte locaties om in deze behoefte te kunnen voorzien. De rapportage 'Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst' geeft inzicht in de locaties die we nader willen onderzoeken. Dit betreft zowel locaties in de bestaande kern (inbreiding) als ook de wijze waarop Westerbork kan groeien (uitbreiding). De rapportage laat zien hoe Westerbork op een zorgvuldige en toekomstbestendige manier kan groeien, met oog voor de lokale behoefte, de leefbaarheid van het dorp en de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de omgeving.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Ruimte en Groen van 12 juni 2025:
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025.

Portefeuillehouder: Wethouder Raven

De raad besluit:
1. De rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’ vast te stellen.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. De rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’ vast te stellen.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Onderwerp Rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’

Informatie

Datum	6 mei 2025	
Behandelaar	Nathalie Fels / Pablo Locadia	Overleg gepleegd met:
Zaaknummer		☐ Financieel adviseur:
Portefeuillehouder	Wethouder Raven	☐ Communicatieadviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☐ Juridisch adviseur:
Besluitvormend orgaan	Raad	☐ Inkoopadviseur:
In het PFO besproken?	Ja: 12 mei 2024	☐ Bestuursadviseur:
		☐ Informatieadviseur:
		☐ HR adviseur:
		☒ Team: Ruimtelijk Beleid en Projecten
		☒ Naam medewerker: Astrid Schneider/ Ellen Folkers
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit:

1. De raad voor te stellen de rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’, 13 mei 2025 vast te stellen.

Voorgesteld besluit raad:

1. De rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’, 13 mei 2025 vast te stellen.

Aanleiding

Het toevoegen van woningen aan de bestaande woningvoorraad heeft onze hoogste prioriteit. Dit is opgenomen in de bestuurlijke visie ‘Midden-Drenthe: een leven lang ruimte’ (maart 2021) en in de Omgevingsvisie Midden-Drenthe (juni 2022). Uit de Woonvisie blijkt dat er in Westerbork een lokale woningbehoefte is van 95 woningen. In de visie ‘Westerbork vooruit’, opgesteld door Belangenvereniging Dorp Westerbork, staat dat er met name behoefte is aan woningen voor starters en senioren.

Uit een eerste verkenning blijkt dat het gebied aan de noordwestzijde van Westerbork mogelijk geschikt is voor woningbouw. Een extern bureau heeft de opdracht gekregen om te analyseren waar kansen liggen voor woningbouw, zowel wat betreft inbreidingslocaties als voor een uitbreidingsgebied.

Daarbij is het principe van ‘water- en bodemsturend ontwikkelen’ als uitgangspunt gekozen, en is rekening gehouden met gemeentelijk en provinciaal beleid. Deze analyse en de hieruit voortvloeiende conclusies staat verwoord in de rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’. Hieronder wordt daar nader op ingegaan.

Om voor de korte en langere termijn kansen te creëren, heeft het college daarom op 1 april jl. het voorkeursrecht gevestigd op gronden aan de noordwestzijde van Westerbork; dit om te voorkomen dat daar onwenselijke grondtransacties plaatsvinden. De bekrachtiging van dit voorkeursrecht wordt op 26 juni 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd. Door het vestigen van het voorkeursrecht hebben we tijd en ruimte om nader onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor woningbouw in het gebied.

Rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’
De analyse die het externe bureau heeft uitgevoerd, heeft erin geresulteerd dat er binnen de dorpskern zijn drie potentiële woningbouwlocaties in beeld zijn; de Badhuislocatie, de voormalige gemeentewerf, en de Börkerkoel. Van deze wordt het Badhuislocatie als eerste ontwikkeld. Mochten er nieuwe mogelijkheden voor inbreiding zich voordoen dan beoordeelt de gemeente of deze kansrijk zijn voor woningbouw. Met inbreiding kunnen naar schatting zo’n 45 – 60 woningen worden gerealiseerd. Dit is onvoldoende om te voorzien in de woningbehoefte van Westerbork.

Daarom is ook gekeken naar de kansrijke locaties aan de rand van het dorp. Het uitgangspunt is dat de locaties zo min mogelijk afbreuk doen aan de karakteristiek van het landschap. Om die reden zijn de essen niet als uitbreidingsrichting onderzocht. Daarnaast wordt er gezocht naar locaties die ook in de middellange- en lange termijn behoefte (na 2030) kunnen voorzien. De locatie aan de noordwestzijde biedt de meeste potentie voor een toekomstbestendige dorpsuitbreiding.

Argumenten

1.1. Rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’

De rapportage wordt gezien als zowel een nadere uitwerking van de Woonvisie van de gemeente als van de dorpsvisie ‘Westerbork vooruit’ die door de Belangenvereniging Dorp Westerbork is opgesteld. Uit de *Woonvisie* blijkt dat er in Westerbork een lokale woningbehoefte is van ongeveer 95 woningen. Naast bouwen voor de lokale behoefte willen we ook bouwen voor de behoefte in de regio. De *Dorpsvisie* ziet o.a. graag een nieuwe woonwijk aan de rand van het dorp verschijnen en ziet kleinschalige nieuwbouw binnen de dorpskern als een optie.

De rapportage geeft onderbouwd inzicht in zowel geschikte inbreidingslocaties in het dorp als een mogelijke kansrijke uitbreidingslocatie. Daarmee wordt goed inzicht gegeven in de mogelijkheden, aandachtspunten en de feitelijke informatie van de betreffende locaties; zowel voor de inbreidingslocaties als de uitbreidingslocatie. Wij zien dit als een goede onderbouwde start voor het vervolg van dit proces.

1.2. Versnelling woningbouw Westerbork – motie Bouwen voor Börk

De gemeenteraad heeft aangegeven graag een versnelling te zien in de ontwikkeling van woningbouw in Westerbork. Dit is afgelopen zomer naar aanleiding van de aangehouden motie ‘Bouwen voor Börk benadrukt. Richting gemeenteraad is aangegeven dat wij aan de slag zouden gaan om te onderzoeken welke locaties

mogelijk geschikt kunnen zijn voor woningbouw, zowel voor de korte als de wat lange termijn. Deze rapportage geeft hier onderbouwd invulling aan.

Kanttekeningen

1.1 Rapportage 'Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst'

Het in beeld brengen van een potentiële uitbreidingslocatie en het vestigen van het voorkeursrecht zorgt vaak voor reuring. Inwoners in de omgeving van het voorkeursgebied maken zich zorgen. Het is goed om in gesprek te blijven en hier in het vervolg van het traject ook voldoende oog voor te houden.

1.2 Capaciteit

De werkzaamheden die de afgelopen periode zijn verricht, zijn door een verschuiving in de werkzaamheden, binnen de huidige en bestaande ambtelijke capaciteit opgevangen. Voor het vervolgtraject blijft de inzet van de benodigde capaciteit een risicofactor aangezien lastig in te schatten blijft welke impact dit vervolgtraject zal hebben. Dit kan opnieuw leiden tot het stellen van prioriteiten en/of verschuivingen in planningen.

Financiën

De voorbereidingskosten worden betaald uit het Budget 'Programma Wonen'. Ook de rapportage 'Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst', de haalbaarheidsonderzoeken en het participatieproces maken hier onderdeel van uit. Te zijner tijd wordt bezien welke kosten kunnen worden afgewenteld op de ontwikkeling van de betreffende woningbouwlocatie.

Communicatie/inwonersparticipatie

Inloopbijeenkomst woningbouw Westerbork 17 april 2025

Na het voorgenomen besluit van het college om tot vestiging van het Voorkeursrecht over te willen gaan, heeft er op 17 april jl. een inloopbijeenkomst plaatsgevonden. Tijdens deze bijeenkomst is informatie verstrekt over het beoogde voorkeursrecht en de motieven voor de keuze van de betreffende uitbreidingsrichting en inbreidingslocaties. De bijeenkomst is naar schatting door ongeveer 250 mensen bezocht. Bezoekers kregen de gelegenheid om opmerkingen en suggesties achter te laten. Onderstaand een beknopte samenvatting van veelgehoorde tips en opmerkingen.

<u>"Bouwen maar"</u>

Veel mensen zijn positief over het feit dat er concrete locaties zijn aangewezen en benadrukken de urgentie om snel woningen te bouwen in Westerbork. De behoefte aan met name aan betaalbare starterswoningen en woningen voor senioren is groot. Daarbij is het wenselijk dat de woningen hoofdzakelijk voor 'Borkers' worden gebouwd.

<u>Badhuislocatie richten op senioren</u>

Veel aanwezigen hebben aangegeven dat de Badhuislocatie zich goed leent voor een bijzonder woonmilieu voor senioren. Dit mede omdat de beoogde uitbreidingslocatie aan de noordwestzijde wat verder van de voorzieningen ligt.

<u>Meer tempo maken met de sporthal</u>

Veel mensen zien de Börkerkoel als een geschikte locatie voor woningbouw en aangezien de sporthal al afgeschreven is, zouden zij graag zien dat de sporthal én deze locatie met prioriteit worden opgepakt.

Zorgen bij noordwestelijke uitbreiding

Over de keuze voor de noordwestelijke uitbreiding zijn diverse vragen gesteld en zorgen geuit:

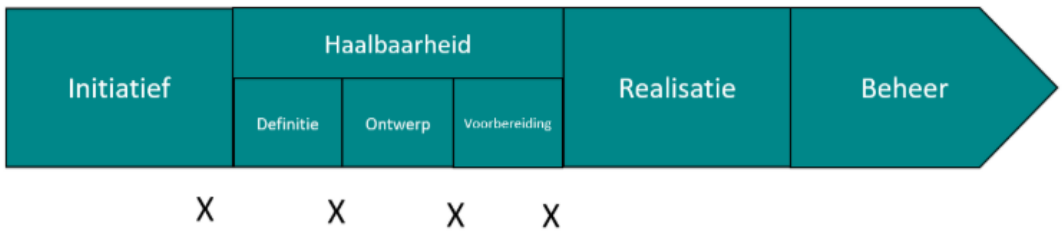
- Het woongenot (en uitzicht) van de inwoners van Borkerhout en specifiek die aan de noordelijk rand zal ingrijpend veranderen.
- In Borkerhout is er sprake van waterproblematiek en er zijn zorgen geuit dat ook het noordwestelijke zoekgebied zeer nat is en hierdoor minder geschikt voor woningbouw.
- Het agrarisch gebied aan het beekdal is nu een gebied waar diverse diersoorten een plek vinden (o.a. dassen, reeën, hazen, fazanten, vossen), welke verstoord kunnen worden bij woningbouw.
- Zorgen zijn er eveneens over de aanwezige gasleiding en of het plangebied hierdoor wel geschikt is voor woningbouw.

Proactieve houding

Met de ervaring die is opgedaan in het proces Wervend perspectief in Beilen is het van belang om een proactieve houding aan te nemen m.b.t. de communicatie richting het dorp Westerbork. De afgelopen periode is er nauw opgetrokken met de Belangenvereniging Dorp Westerbork. Zo is in gezamenlijkheid de inloopbijeenkomst van 17 april jl. voorbereid. We willen ook samen met de Belangenvereniging Dorp Westerbork bekijken hoe we de vervolgstappen gaan zetten en op welke wijze we het dorp hierbij kunnen betrekken.

Vervolg

Zowel het vestigen van het voorkeursrecht als de rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’ behoren tot de initiatieffase van een gebiedsontwikkeling. In de haalbaarheidsfase wordt nagegaan of het gebied echt geschikt is voor woningbouw. In deze fase is het risico aanwezig dat planontwikkeling stopt of dat er aanpassingen gedaan moeten worden. Met deze fase zal na de zomer worden gestart door middel van het opstarten van de voorbereidende onderzoeken.
In hoofdlijnen doorloopt een gebiedsontwikkeling de onderstaande fasen:

Figuur 1: vier fasen van gebiedsontwikkeling: initiatief, haalbaarheid, realisatie en beheer.

De gemeenteraad ontvangt op verschillende momenten adviezen om vervolgens op basis van deze adviezen besluiten te kunnen nemen. De beslismomenten zijn aangegeven met een kruisje.

Bijlagen

- Bijlage 1: Rapportage ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en inde toeomst’, 13 mei 2025
- Bijlage 2: Raadsbrief

Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst

Gemeente Midden-Drenthe

sab adviseurs in ruimtelijke ontwikkeling
info@sab.nl - www.sab.nl

Disclaimer tekst

Bij het samenstellen is de grootst mogelijke zorgvuldigheid nagestreefd. Toch kan de informatie in deze uitgave niet juist of onvolledig zijn.
De opdrachtgever is hiervoor niet aansprakelijk. Als u van mening bent dat er beeldmateriaal is gebruikt waarover u het beeldrecht heeft, neem dan contact op met de opdrachtgever via onze website of bovengenoemde adres.

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen, in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

Inhoudsopgave

01. Inleiding 04
- 1.1 Inleiding 04
- 1.2 Doel van dit onderzoek 04
- 1.3 Leeswijzer 05

02. Opgaven voor wonen in Westerbork 06
- 2.1 Woonvisie 2023-2027 06
- 2.2 Dorpsvisie ‘Westerbork vooruit’ 07

03. Karakteristieken van Westerbork 8
- 3.1 Ontstaansgeschiedenis 8
- 3.2 Landschap 8
- 3.3 Wonen en voorzieningen 12
- 3.4 Natuur 14
- 3.5 Cultuurhistorie 16
- 3.6 Archeologie 19
- 3.7 Aardkunde 21
- 3.8 Omgevingsveiligheid 22

04. Potentiële woningbouwlocaties 23
- 4.1 Uitgangspunten voor locatiekeuze 23
- 4.3 Inbreidingslocaties 26
- 4.4 Onderzochte uitbreidingslocaties 29

05. Noordwest als voorkeurslocatie 36
- 5.1 Voorkeursrecht op locatie noordwest 36
- 5.2 Hoe gaat het nu verder? 37

06. Conclusie 38

01 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Midden-Drenthe staat voor een aanzienlijke woningbouwopgave tot 2030. Daarnaast is het ook van belang om mogelijkheden te scheppen voor de woonvraag op de lange termijn, dus voor de periode na 2030. In Westerbork is sprake van een duidelijke en groeiende woningbehoefte. Op basis van de gemeentelijke woonvisie is er in Westerbork een lokale vraag naar circa 95 woningen. Daarnaast kan Westerbork ook een aandeel nemen in de regionele woningvraag. De druk op de woningmarkt zal daarmee de komende jaren verder toenemen. Tegelijkertijd sluit het huidige woningaanbod onvoldoende aan op de veranderende woonwensen. Uit onder andere de dorpsvisie blijkt dat op dit moment veel mensen binnen Westerbork te groot wonen. Er is vooral behoefte aan betaalbare koop- en huurwoningen voor starters en gezinnen én aan levensloopbestendige woningen voor ouderen. Dit vraagt om een meer divers en toekomstgericht woningaanbod in Westerbork.

Er zijn te weinig geschikte locaties voorhanden om in de grote woningbehoefte te voorzien. Daarom is voorliggende rapportage opgesteld. Deze rapportage geeft inzicht in de locaties die we nader willen onderzoeken om te kijken of deze voor woningbouw in aanmerking komen. Dit betreft zowel locaties in de bestaande kern (inbreiding) als ook de wijze waarop Westerbork kan groeien (uibreiding). Daarmee zetten we een belangrijke stap om te kunnen voorzien in ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’.
Deze uitwerking van de woonvisie voor Westerbork laat zien hoe Westerbork op een zorgvuldige en toekomstbestendige manier kan groeien, met oog voor de lokale behoefte, de leefbaarheid van het dorp en de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van de omgeving.

1.2 Doel

De inventarisatie naar woningbouwlocaties in Westerbork is gericht op het realiseren van een divers en duurzaam woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van de inwoners, met respect voor de unieke cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het dorp. Nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan de vitaliteit en leefbaarheid van Westerbork en de gemeenschapszin (“Naoberschap”) versterken.

Het doel is om op een zorgvuldige en integrale wijze invulling te geven aan de woningbouwopgave. Deze inventarisatie geeft dan ook antwoord op vragen als: Waar is ruimte voor ontwikkeling? Waar behouden we de kernkwaliteiten van Westerbork? Deze inventarisatie geeft duidelijkheid over hoe we de woningen gaan realiseren (inbreiding en uitbreiding) en waar we dat gaan doen, zowel binnen de kern als aan de randen van Westerbork.

1.3 Leeswijzer

Na dit eerste, inleidende hoofdstuk bespreken we in hoofdstuk 2 de woonopgave in Westerbork. Vervolgens gaan we in hoofdstuk 3 in op de karakteristieke kenmerken van Westerbork en geven we aan hoe deze kenmerken zijn opgenomen in het provinciale en gemeentelijke beleid. In hoofdstuk 4 behandelen we de uitgangspunten voor de locatiekeuze en komen de potentiële ontwikkellocaties aan bod. In hoofdstuk 5 behandelen we de vervolgstappen en tot slot presenteren we in het zesde en laatste hoofdstuk de conclusie.

02 Opgaven voor wonen in Westerbork

2.1 Woonvisie 2023-2027

Westerbork staat voor een aanzienlijke woonopgave, die zowel voortkomt uit de lokale behoefte als uit de bredere regionale woningvraag (Woonvisie Midden-Drenthe 2023-2027). Voor de periode tot 2030 is de lokale (autonome) woningbehoefte voor Westerbork geraamd op circa 95 woningen, wat neerkomt op de realisatie van gemiddeld 11 woningen per jaar.
Daarnaast speelt Westerbork ook een rol in de opvang van de aanvullende, regionale woningvraag. De gemeente Midden-Drenthe voorziet in de gemeente een extra behoefte van circa 1.090 woningen in de periode tot 2030, waarvan een substantieel deel wordt verdeeld over een aantal grotere kernen – waaronder Westerbork. Dat betekent dat Westerbork niet alleen zijn eigen groei moet faciliteren, maar ook bijdraagt aan de groei van de gemeente als geheel.
De afgelopen periode zijn 65 woningen gerealiseerd of in aanbouw. Dit betekent dat er nog niet voldoende mogelijkheden zijn om in de totale vraag te voorzien. Om zowel aan de lokale als de aanvullende regionale woningbehoefte invulling te kunnen geven zijn nieuwe woningbouwlocaties en -projecten nodig. Zowel voor de periode tot 2030 als voor de periode daarna, de middellange en lange termijn.

In Midden-Drenthe is er niet alleen sprake van een kwantitatieve woningbouwopgave, maar ook van een duidelijke kwalitatieve behoefte. Veel inwoners zoeken woningen die beter aansluiten op hun levensfase en financiële situatie. Voor starters is er vooral vraag naar betaalbare koopwoningen en sociale huur, waarbij ook tijdelijke oplossingen zoals flexwoningen noodzakelijk zijn. Bij doorstromers hebben gezinnen met name behoefte aan koopwoningen. Kleinere huishoudens zoeken naar koopwoningen of sociale huurwoningen, bij voorkeur grondgebonden. Voor senioren die doorstromen, is er grote behoefte aan toegankelijke, levensloopbestendige woningen, liefst in de sociale huur of met beschutte ligging dichtbij voorzieningen. Omdat Westerbork het meest vergrijst is van alle kernen in Midden-Drenthe is de behoefte aan levensloopbestendige seniorenwoningen groot.
Daarnaast is er vraag naar meer variatie in woonvormen, zoals hofjeswoningen, appartementen, collectieve projecten (zoals CPO) en woonconcepten waarin jong en oud gemengd samenleven. Deze diversiteit draagt bij aan doorstroming op de woningmarkt en zorgt voor een toekomstbestendig woningaanbod.

De gemeente stuurt op een evenwichtige verdeling van woningtypen en prijsklassen, met nadruk op sociale huur, betaalbare koop en middenhuur, en slechts beperkt aanbod in het dure segment. Deze kwalitatieve uitgangspunten zijn leidend bij het programmeren van woningbouwlocaties en het afstemmen van plannen met ontwikkelaars en woningcorporaties.

2.2 Dorpsvisie ‘Westerbork vooruit’

De Dorpsvisie ‘Westerbork vooruit!’, die is opgesteld door Belangenvereniging dorp Westerbork geeft ook het belang van woningbouw in Westerbork aan. Deze visie is breed opgezet en veel Westerborkers zijn hierbij betrokken, onder meer via een enquête die door 760 inwoners is ingevuld. Het is dan ook een visie van en voor Westerbork.

De dorpsvisie zet in op zes thema’s om Westerbork een aantrekkelijk dorp te houden waar iedere inwoner trots op is. Voor wat betreft het thema wonen zijn de belangrijkste speerpunten:

- Nieuwe betaalbare woningen voor starters, die jongeren perspectief geven en zorgen voor een evenwichtiger opbouw van de bevolkingspiramide
- Nieuwe woningen bouwen voor eigen inwoners die een sociale en/of economische binding hebben met Westerbork of de omliggende dorpen
- Kleine betaalbare, levensloopbestendige woningen voor senioren. Dit bevordert levendigheid in het dorp. Tevens zorgt dit ook voor doorstroming en daarmee indirect ook voor een bijdrage aan een evenwichtiger opbouw van de bevolkingspiramide

In de dorpsvisie is de ambitie benoemd om zowel kleinschalige locaties binnen het dorp te benutten (inbreiding) als ook een nieuwe woonwijk aan de rand van het dorp te realiseren. Daarbij is er ook aandacht voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO), woningsplitsing en nieuwe woonvormen waarbij oud en jong elkaar kunnen ontmoeten. Tot slot benoemt de dorpsvisie dat projectontwikkelaars en speculanten worden zoveel mogelijk ‘buiten de deur’ gehouden.

Bron: Westerbork vooruit! Dorpsvisie Westerbork bewonersversie, december 2023

Conclusie

Voorliggend onderzoek ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’ speelt in op zowel de woonvisie van de gemeente als de dorpsvisie van het dorp om op hoofdlijnen invulling te geven aan de opgave in de woningbehoefte en de wensen die er vanuit Westerbork zijn.

03 Karakteristieken van Westerbork

De karakteristieken van Westerbork brengen we in kaart, omdat deze van belang zijn bij de afweging van potentiële nieuwe woningbouwlocaties.

3.1 Ontstaansgeschiedenis

3.1.1 Ontstaansgeschiedenis van Westerbork

Westerbork is van oudsher een traditioneel esdorp, gelegen op de hogere zandgronden van Midden-Drenthe. Het dorp werd voor het eerst genoemd in de 12e eeuw, maar het bestaat waarschijnlijk al langer als agrarische gemeenschap. Westerbork ontwikkelde zich rond de es – de hoger gelegen, vruchtbare akkers – met boerderijen langs de brink en een duidelijke dorpsstructuur.

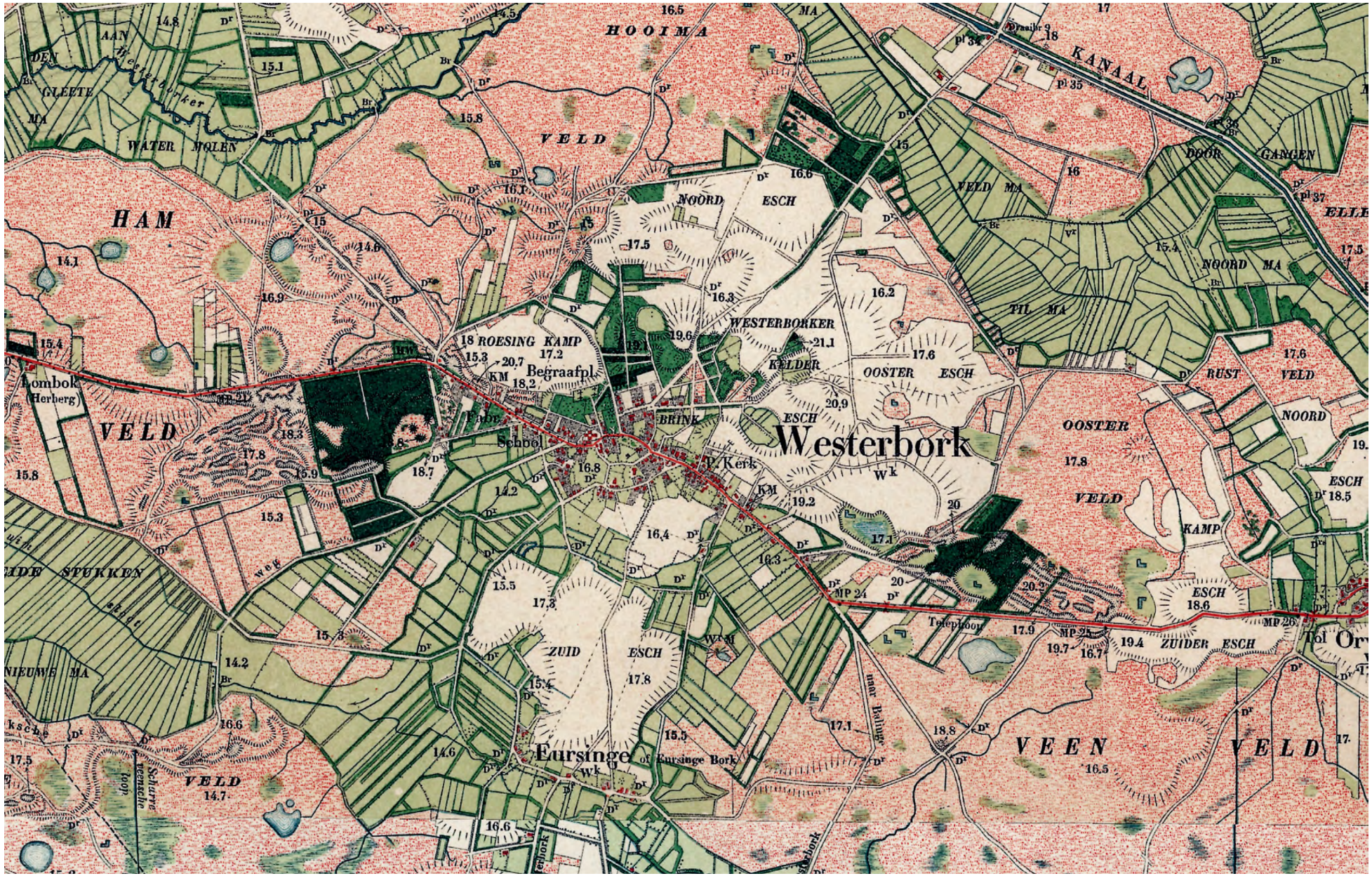
In de middeleeuwen vormde Westerbork een belangrijke kern in het landschap, met een centrale rol in het omliggende agrarische gebied. De ligging op de zandrug, nabij beken en ontginbare gronden, was gunstig voor landbouw en veeteelt. Deze historische opbouw is tot op de dag van vandaag nog zichtbaar in de verkaveling, de dorpsstructuur en het omringende landschap. Mede vanwege de mooie natuur in de omgeving is Westerbork een aantrekkelijke plek op de wonen en te recreëren.
Het nabijgelegen Kamp Westerbork, dat in de Tweede Wereldoorlog als doorvoerkamp werd gebruikt, heeft een belangrijke historische betekenis. Kamp Westerbork trekt jaarlijks veel bezoekers naar de regio.

3.2 Landschap

3.2.1. Landschappelijke structuur

Westerbork ligt in een afwisselend en waardevol cultuurlandschap, dat door de eeuwen heen gevormd is door natuurlijke processen én menselijke ingrepen. In en rond Westerbork bevinden zich drie belangrijk landschapstypen:

Essenlandschap (oude akkercomplexen)
Het essenlandschap vormt het historische hart van het dorp. Dit zijn de hoger gelegen akkers die eeuwenlang gebruikt zijn voor de bouw van gewassen, vaak gelegen rondom de brink of op de flanken van de zandrug. De essen zijn herkenbaar aan hun open karakter, de vaak bolvormige ligging en de hogere ligging ten opzichte van de omliggende gronden. Ze maken deel uit van het waardevolle historische cultuurlandschap en vertellen het verhaal van het agrarische leven dat hier lange tijd centraal stond.
De aanwezigheid van deze esgronden is van grote waarde voor het behoud van het karakteristieke dorpsbeeld. Ze vormen een belangrijke ruimtelijke drager in de omgeving van Westerbork en

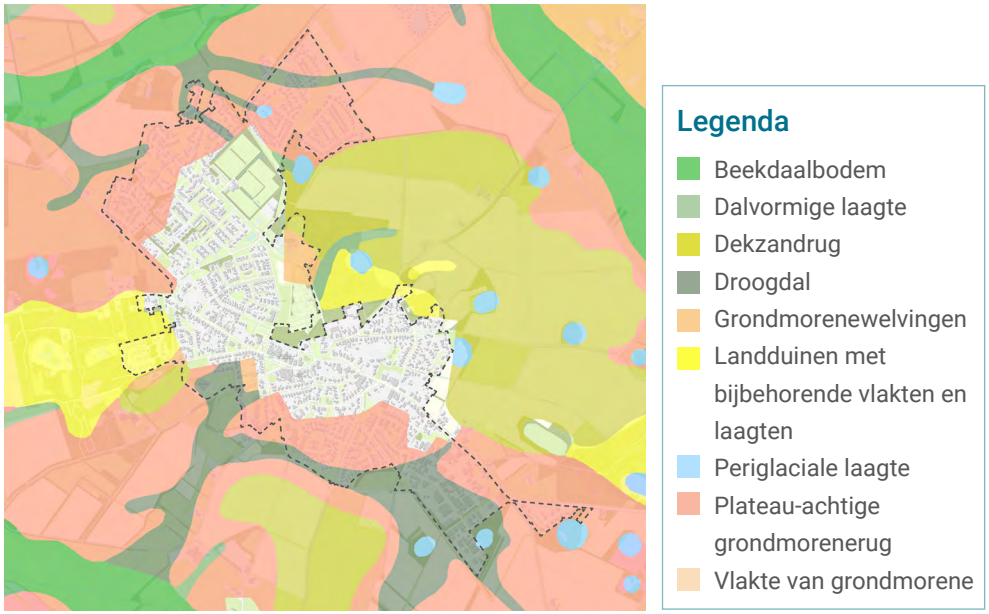
Historische kaart Westerbork 1904 waarop het essenlandschap zichtbaar is (bron: Topotijdreis), met in wit de essen, in groen de beekdalen en in roze de woeste gronden (latere jonge ontginningen)

zijn bepalend voor de beleving van het dorp als historisch gegroeide eenheid.

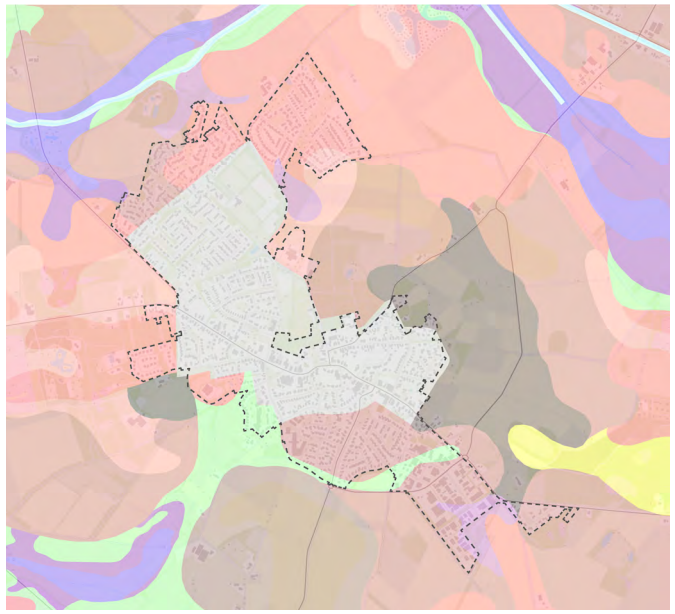
Jonge ontginningen
Aan de randen van het dorp en in het omliggende buitengebied bevinden zich de 'jonge ontginningen', die dateren uit de late 19e en vroege 20e eeuw. Van oorsprong zijn dit woeste gronden, die later in cultuur zijn gebracht, veelal in rechthoekige verkavelingspatronen en met grootschaliger landbouwgebruik. Deze gronden verschillen qua structuur en schaal van het oude essenlandschap en hebben een ander karakter: meer openheid, regelmaat in perceelsgrenzen, en vaak lintbebouwing langs uitvalswegen.
Hoewel deze gebieden jonger zijn, vormen ze een wezenlijk onderdeel van de ruimtelijke ontwikkeling van Westerbork en dragen ze bij aan het contrast en de diversiteit in het landschap.

Beekdalen
In het lagere deel van het landschap bevinden zich de beekdalen, die zorgen voor afwatering en een natuurlijke landschappelijke structuur. In het geval van Westerbork gaat het onder meer om het stroomgebied van de Westerborkerstroom. De beekdalen zijn historisch gezien van belang als graslandgebieden voor vee en hooiland, en ecologisch waardevol als natte zones met biodiversiteit. De beekdalen zijn visueel en ecologisch verweven met de omliggende landschapstypen. Ze vormen een groene ader in het landschap en dragen bij aan het open karakter en de landschappelijke afwisseling van het gebied.

De ligging van Westerbork in dit karakteristieke mozaïek van essen, jonge ontginningen en beekdalen maakt het dorp bijzonder waardevol in cultuurhistorisch en landschappelijk opzicht. Deze kernkwaliteiten vormen het uitgangspunt voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen. Behoud en versterking van het historisch landschap zijn essentieel om het dorp zijn identiteit te laten behouden, ook bij uitbreiding en woningbouw.

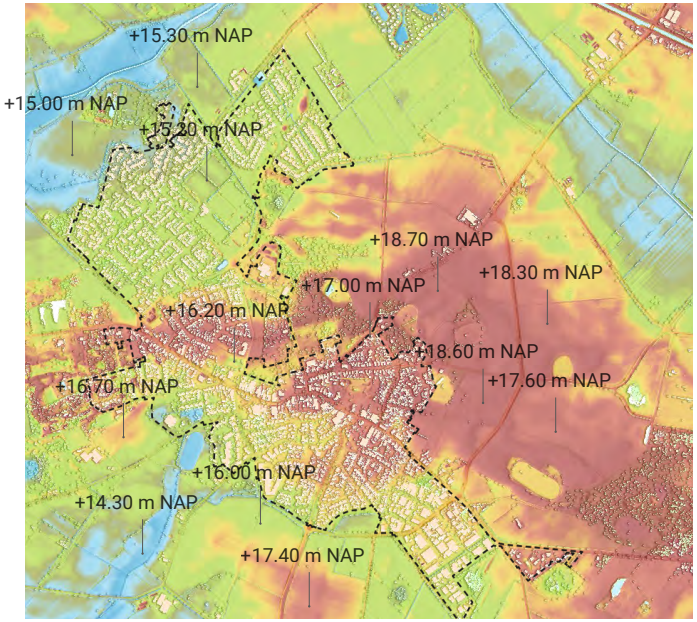
Geomorfologie: dekzandruggen en beekdalen (bron: PDOK)

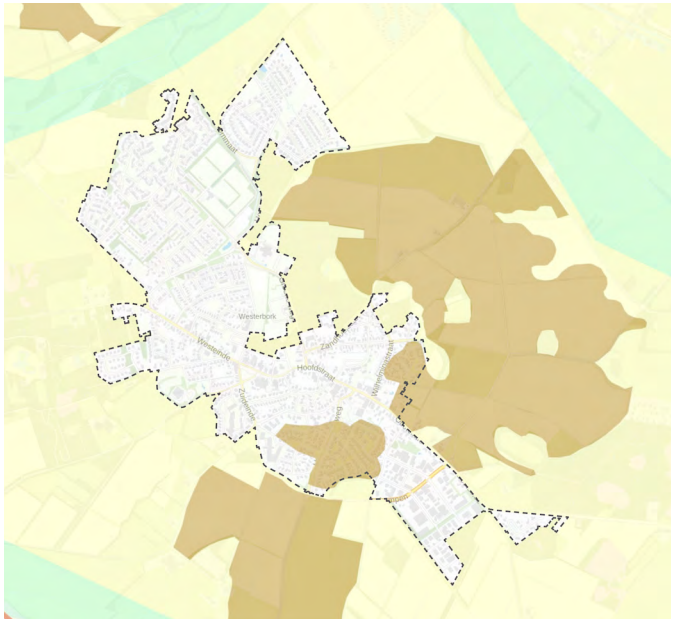
Bodemkaart (bron: PDOK)

Legenda

- Stuifzandgronden
- Haarpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
- Haarpodzolgronden; lemig fijn zand
- Veldpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
- Veldpodzolgronden; lemig fijn zand
- Madeveengronden op zand zonder humuspodzol, beginnend ondieper dan 120 cm
- Laarpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
- Laarpodzolgronden; lemig fijn zand
- Loopodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
- Loopodzolgronden; lemig fijn zand
- Beekeerdgronden; lemig fijn zand
- Moerige eerdgronden met een moerige bovengrond op zand
- Hoge zwarte enkeerdgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand
- Hoge zwarte enkeerdgronden; lemig fijn zand
- Moerige podzolgronden met humushoudend zanddek en een moerige tussenlaag
- Water

Hoogtekaart van Westerbork en omgeving (bron: AHN)

Kernkwaliteit Landschap (bron: Provinciale omgevingsverordening Drenthe)

Legenda

- Beekdal
- Esdorpenlandschap
- Es

3.3 Wonen en voorzieningen

3.3.1. Wonen in Westerbork

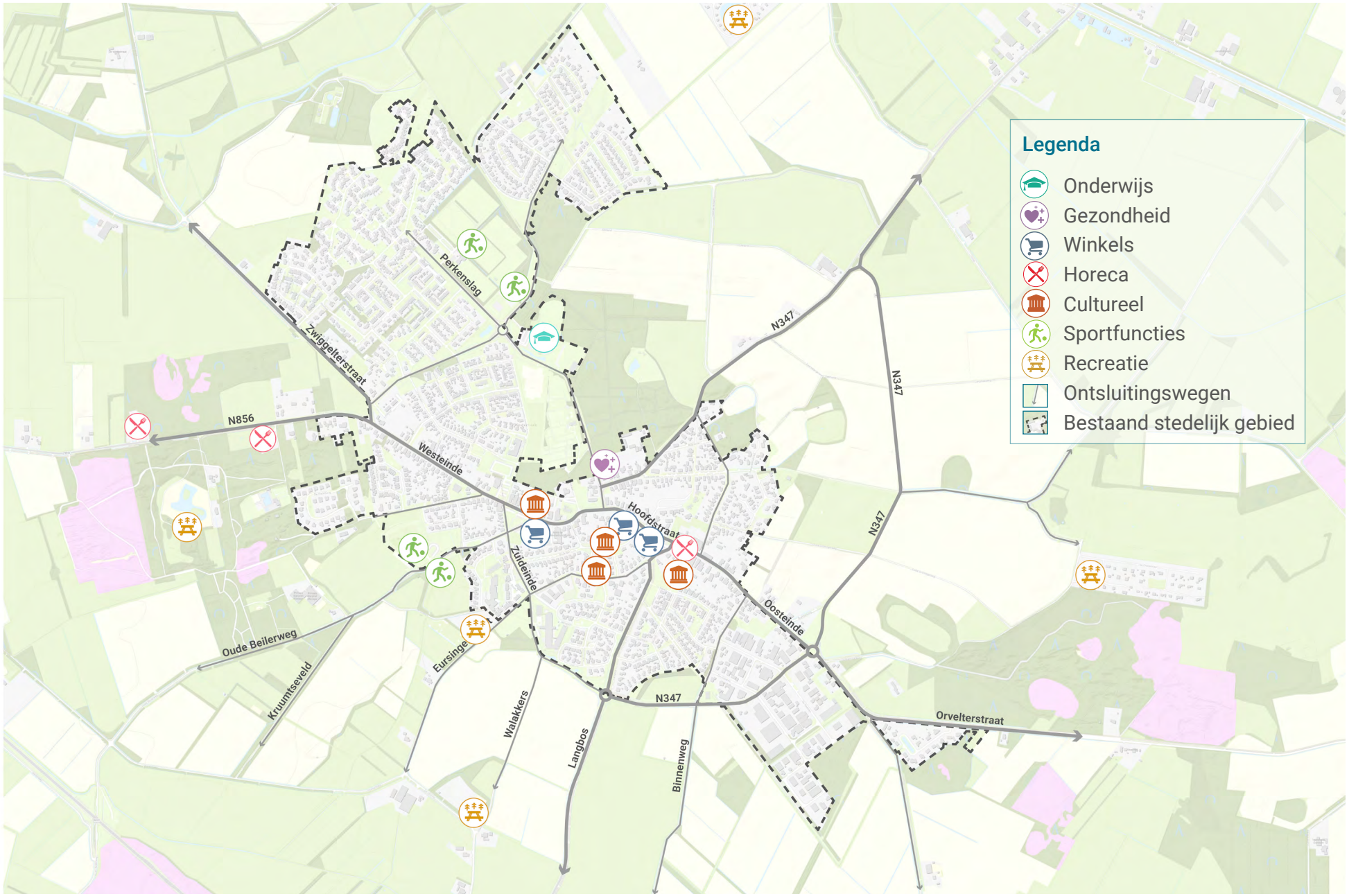
Westerbork biedt een ideale woonomgeving dankzij de balans tussen rust, ruimte en een levendig dorpsleven. Gelegen in het groene hart van Drenthe, omgeven door uitgestrekte natuurgebieden zoals het Hart van Drenthe en het Mantingerveld, ademt het dorp een serene sfeer uit. Het landschap, met zijn essen, akkers en beekdalen, sluit naadloos aan op de dorpsranden, die rijk zijn aan bomen en groen. Dit biedt bewoners onmiskenbaar contact met de natuur, met het kenmerkende “om iedere hoek uitzicht op groen”. Voor liefhebbers van rust en open ruimte is Westerbork een uitstekende plek om te wonen, terwijl het tegelijkertijd de voordelen van nabijgelegen steden zoals Assen en Emmen biedt.

Westerbork is niet alleen aantrekkelijk vanwege zijn ligging, maar ook door het vitale dorpsleven. Het dorp beschikt over alle nodige voorzieningen zoals scholen, sportclubs, culturele centra en winkels, en heeft een sterk gemeenschapsgevoel (‘noaberschap’). Dit maakt het dorp een geschikte plek om te wonen voor ouderen. De woonwijken variëren van karakteristieke boerderijen tot moderne woningen, vaak met ruime tuinen, waardoor deze uitermate geschikt zijn voor gezinnen. Daarnaast zorgt de nabijheid van natuur voor een hoge levenskwaliteit, waar wandel- en fietsliefhebbers volop kunnen genieten van het buitenleven. Het dorp biedt zo een unieke mix van rust, ruimte en voorzieningen, waardoor het een bijzonder aantrekkelijke plek is om te wonen.

3.3.2 Toeristisch-recreatieve aantrekkingskracht

Naast zijn woonkwaliteit is Westerbork ook een belangrijk recreatief knooppunt in Midden-Drenthe. Het dorp vormt een toeristische uitvalsbasis naar het Drentse landschap en biedt een breed palet aan winkels, horeca, overnachtings-mogelijkheden en evenementen. Deze recreatieve dynamiek draagt bij aan het levendige karakter van het dorp en ondersteunt lokale ondernemers.

De combinatie van een rustige, groene leefomgeving met een actief dorpsleven, goede voorzieningen en een centrale ligging maakt Westerbork tot één van de meest aantrekkelijke woonkernen van Midden-Drenthe. Deze kernkwaliteiten zijn van groot belang bij het maken van keuzes voor toekomstige woningbouw – ze verdienen het om gekoesterd en versterkt te worden.

Ontsluitingswegen en voorzieningen in Westerbork

3.4 Natuur

Westerbork is gelegen te midden het esdorpenlandschap en kent daarom belangrijk landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Rondom het dorp zijn tal van kwaliteiten en waarden op het gebied van landschap en natuur terug te vinden, die door verschillende overheden ook beleidsmatig zijn vastgelegd.

3.4.1 Natura 2000

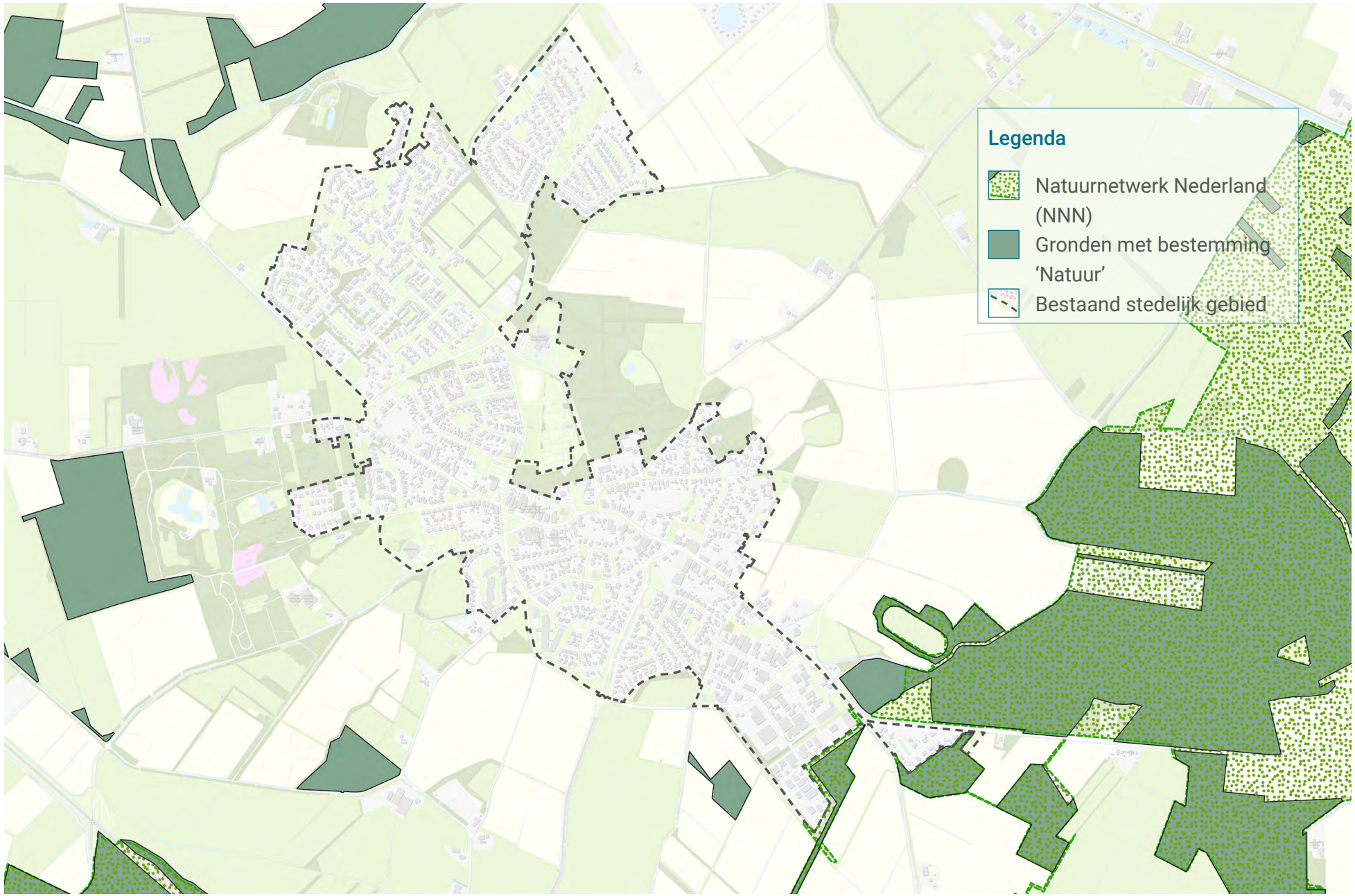
Westerbork is gelegen te midden verschillende bijzondere natuurgebieden. Het maakt onderdeel uit van het kenmerkende esdorpen- en beekdalenlandschap. Het Natura 2000-gebied Elperstroomgebied betreft één van deze beekdalen. Daarnaast liggen in de omgeving verscheidene heidenvelden, zo ook het grootste stille natte heidegebied van West-Europa, het Natura 2000-gebied Dwingelderveld. De gebieden zijn beschermd voor negatieve invloeden van buitenaf, maar vormen ook een grote aantrekkingskracht voor toeristen en recreanten.

3.4.2 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Een aantal van de bossen rondom Westerbork maken onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland. Het Natuurnetwerk vormt een samenhangend netwerk binnen de provincie Drenthe, gevormd door bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Met deze gronden zet de provincie in op het veiligstellen van ecosystemen met de daarbij behorende soorten. Ruimtelijke ontwikkelingen op deze gronden zijn alleen toegestaan als ze niet zorgen voor aantasting van de aanwezige kernkwaliteiten.

3.4.3 Bestemming ‘Natuur’

Naast de provinciale waarden die aan locaties kunnen worden toegekend, kunnen ook natuurwaarden worden toegekend door de gemeente. Deze gronden zijn voorzien van de bestemming ‘Natuur’ en zijn bestemd natuur, waarbij het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de cultuurhistorische, natuurlijke en de landschappelijke waarden wordt nagestreefd. Ruimtelijke ontwikkelingen op deze gronden zijn niet wenselijk.

Natuurnetwerk Nederland (NNN) en gronden met bestemming 'Natuur (bron: omgevingsverordening Drenthe en bestemmingsplan buitengebied Midden-Drenthe)

3.5 Cultuurhistorie

Vanwege de ligging in het esdorpenlandschap zijn ook de cultuurhistorische en cultuurlandschappelijke waarden door diverse overheden beleidsmatig vastgelegd. We bespreken achtereenvolgens het provinciale beleid en gemeentelijke beleid.

3.5.1 Cultuurlandschappelijke waarden omgevingsverordening en omgevingsvisie Drenthe

Drenthe kent een rijke cultuurhistorie. Dit betekent dat bij nieuwe plannen rekening wordt gehouden met historische structuren, gebouwen en landschapselementen, zodat deze behouden blijven en bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Het 'Cultuurhistorisch Kompas' dient hierbij als leidraad voor de kernkwaliteiten Cultuurhistorie en Landschap in de Omgevingsvisie- en verordening van de provincie Drenthe.

De cultuurhistorische hoofdstructuur van Drenthe is opgesteld om de samenhangende, karakteristieke en ruimtelijk dominante cultuurhistorische elementen, structuren en gebieden van provinciaal belang te beschermen.
Een groot deel van het centrum van Westerbork maakt deel uit van de cultuurhistorische hoofdstructuur van de provincie (zie kaart hiernaast). Dit geldt ook voor de essen ten noorden en zuiden van Westerbork en de beekdalen rondom Westerbork.

Het behoud van deze hoofdstructuur is essentieel omdat het bijdraagt aan het bewaken van de identiteit van Drenthe en het

Cultuurhistorische hoofdstructuur (bron: omgevingsverordening Drenthe)

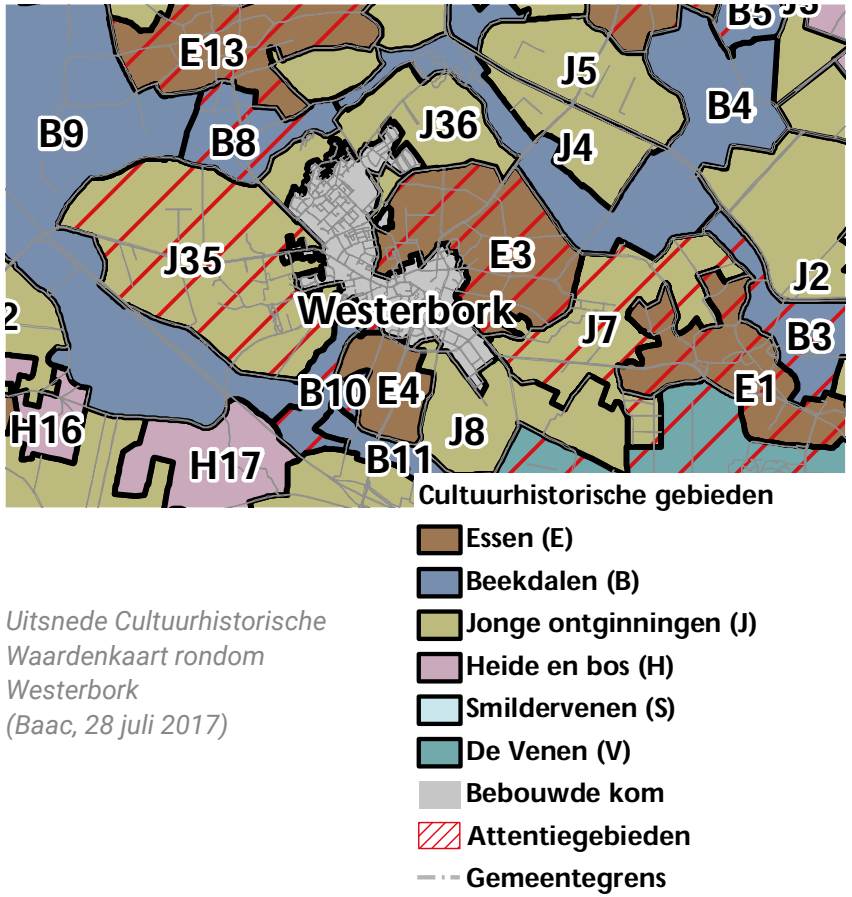
versterkt de ruimtelijke kwaliteit. Daarom is de gemeente terughoudend in het ontwikkelen van deze gebieden en dienen toekomstige ontwikkelingen zorgvuldig te worden afgestemd op deze waardevolle structuren. Tevens is het van belang om ontwikkelingen in een vroegtijdig stadium af te stemmen met de provincie.

3.5.2 Cultuurhistorische Waardenkaart Midden-Drenthe

De gemeente Midden-Drenthe heeft in 2021 de 'Cultuurhistorische Waardenkaart Gemeente Midden-Drenthe' vastgesteld. In dit document zijn de cultuurlandschappelijke waarden van de gemeente opgenomen. Op basis van de combinatie van het waardevol gebouwd erfgoed en van cultuurhistorische elementen en vlakken met een langdurige, onveranderde, historische structuur konden in de gemeente Midden-Drenthe 'cultuurhistorische deelgebieden' en 'cultuurhistorische attentiegebieden' worden onderscheiden voor zes typen hoofdlandschap in de gemeente. De hoofdlandschappen waren het Esdorpenlandschap (E), de Beekdalen (B), de Jonge Ontginningen (J), het Heide- en Bossenlandschap (H), de Smildervenen (S) en De Venen (V). De cultuurhistorische attentiegebieden worden gekenmerkt door een grotendeels intacte historische structuur en grote landschappelijke gaafheid in vergelijking met de omringende gebieden en geven daarmee inzicht in de ontwikkelingsgeschiedenis en tijdsdiepte van het (cultuur)landschap.

Rondom Westerbork zijn de essen aan de noordoostzijde, het jonge ontginningengebied aan de westzijde en de beekdalen aangewezen als attentiegebied cultuurhistorie.

Vanwege de waardevolle cultuurhistorische structuur en karakteristieke ruimtelijke samenhang zijn we terughoudend in het ontwikkelen van deze gebieden en dienen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden gepaard te gaan met extra zorgvuldigheid.

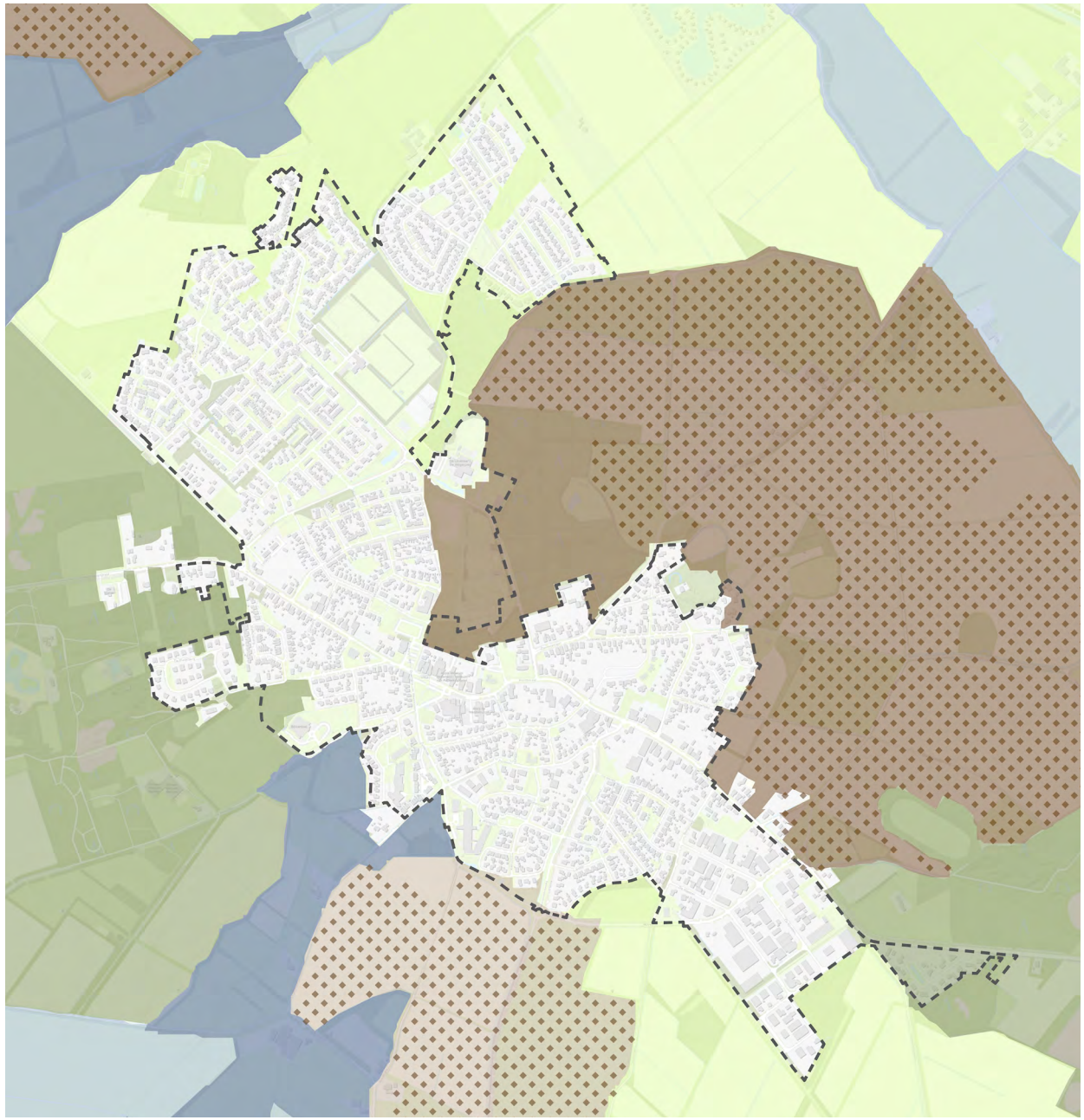
Uitsnede Cultuurhistorische Waardenkaart rondom Westerbork (Baac, 28 juli 2017)

3.5.3 Bestemming ‘es’

Vanwege de bijzondere cultuurhistorische waarde van de essen, zijn deze gebieden daarnaast vastgelegd in verschillende bestemmingsplannen als ‘overige zone - es’. Hier geldt dat de landschappelijke, natuurlijke, geomorfologische en cultuurhistorische waarden van de essen dienen te worden hersteld, behouden en ontwikkeld.
Dit geldt voor de es ten noorden van Westerbork, voor zover deze in het buitengebied ligt en voor de es ten zuiden van Westerbork.

Legenda

- Attentiegebied beekdal
- Beekdal
- Attentiegebied Jonge ontginningen
- Jonge ontginningen
- Attentiegebied Essen
- Essen
- Bestemmingsplan buitengebied midden drenthe: overige zone - es
- Bestaand stedelijk gebied

Attentiegebieden cultuurhistorie (bron: cultuurhistorische waardenkaart gemeente Midden Drenthe en bestemmingsplan buitengebied ‘overige zone es’)

3.6 Archeologie

3.6.1 Archeologische waarden Omgevingsvisie- en verordening Drenthe

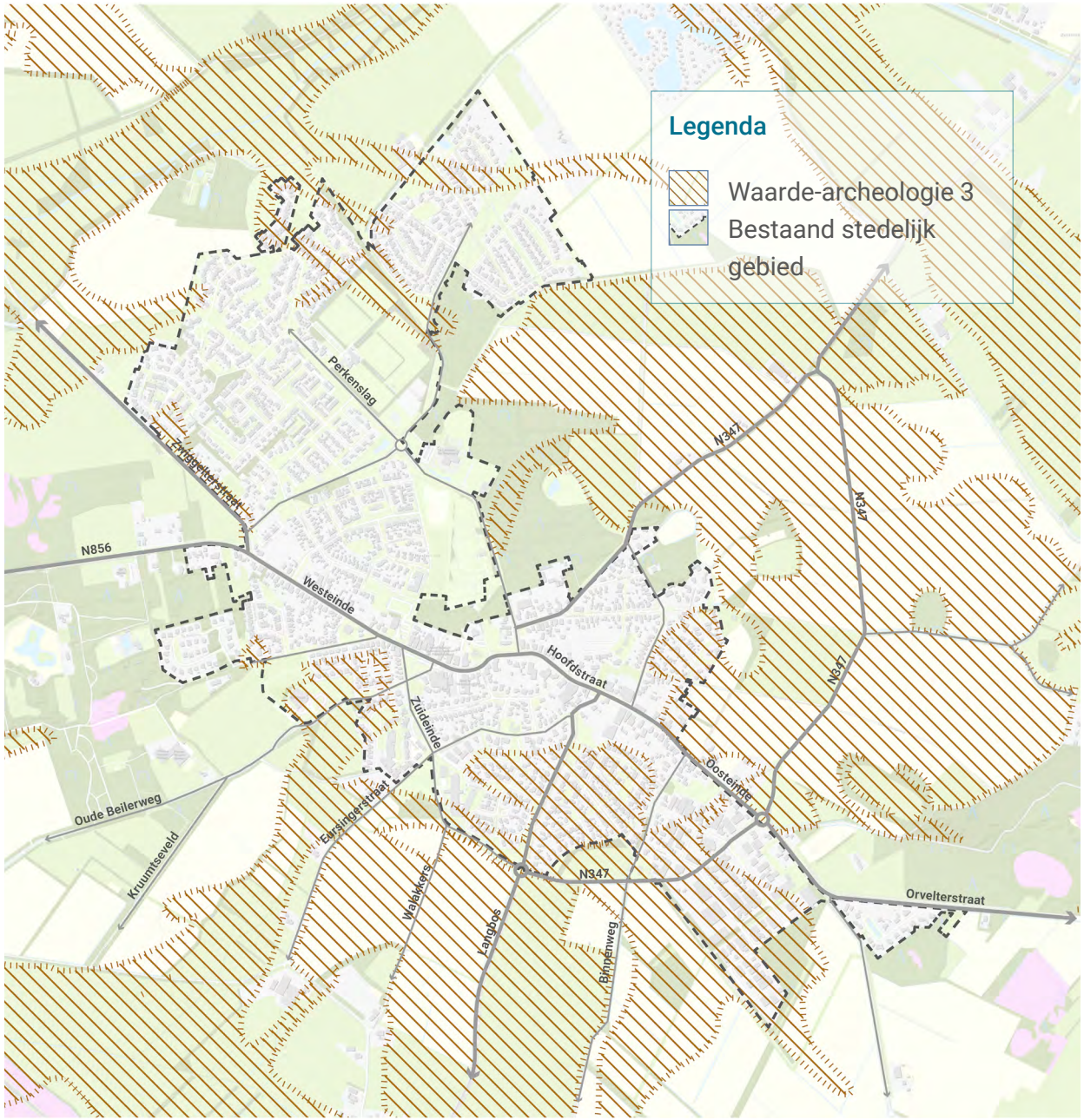
De provincie Drenthe hecht grote waarde aan het behoud en de bescherming van archeologische waarden binnen haar grondgebied. In de Omgevingsverordening Drenthe zijn specifieke richtlijnen en maatregelen opgenomen om de aanwezige archeologische waarden te identificeren, beschermen en zo mogelijk te behouden. Deze verordening vormt één van de kaders voor ruimtelijke ontwikkelingen en helpt ervoor te zorgen dat archeologische vondsten en terreinen in hun waarde worden erkend en niet onbedoeld verloren gaan.

Binnen de Omgevingsvisie is een archeologische hoofdstructuur vastgesteld, die een belangrijke rol speelt in het beschermen van archeologisch erfgoed. Deze structuur omvat gebieden met een hoge archeologische potentie, zoals prehistorische vindplaatsen, middeleeuwse nederzettingen en historische landschapsstructuren. In gebieden die deel uitmaken van deze hoofdstructuur, wordt bijzondere aandacht gevraagd bij nieuwe ontwikkelingen om te voorkomen dat waardevolle archeologische resten worden beschadigd. Binnen de archeologische hoofdstructuur zijn verschillende beschermingsniveaus gehanteerd die zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening. In en direct rondom Westerbork is enkel de waarde ‘Archeologie - 3’ aanwezig. Hiervoor geldt dat het uitvoeren van archeologisch onderzoek benodigd is bij bodemingrepen groter dan 1.000 m2 en een diepte van 30 centimeter gemeten vanaf het maaiveld. Zie de afbeelding op de volgende pagina.

De omgevingsverordening Drenthe biedt de juridische basis voor het behoud van het rijke archeologische erfgoed in de provincie. Het beschermt niet alleen de zichtbare, bekende archeologische locaties, maar zorgt er ook voor dat onontdekte archeologische waarden in ruimtelijke plannen worden meegenomen, zodat deze ongeschonden blijven voor wetenschappelijk onderzoek en culturele waarde.

3.6.2 Archeologische waarden in gemeentelijk beleid

De mogelijk aanwezige archeologische waarden in de bodem zijn ook beschermd in het vigerende bestemmingsplan ‘Veegplan Buitengebied Midden-Drenthe 2022’ (dat is opgenomen in het tijdelijke Omgevingsplan van de gemeente). Daarnaast zijn deze opgenomen in de Archeologische verwachtings – en beleidskaart Midden drenthe, welke wordt geactualiseerd.

Westerbork, waarde-archeologie (bron: omgevingsverordening Drenthe)

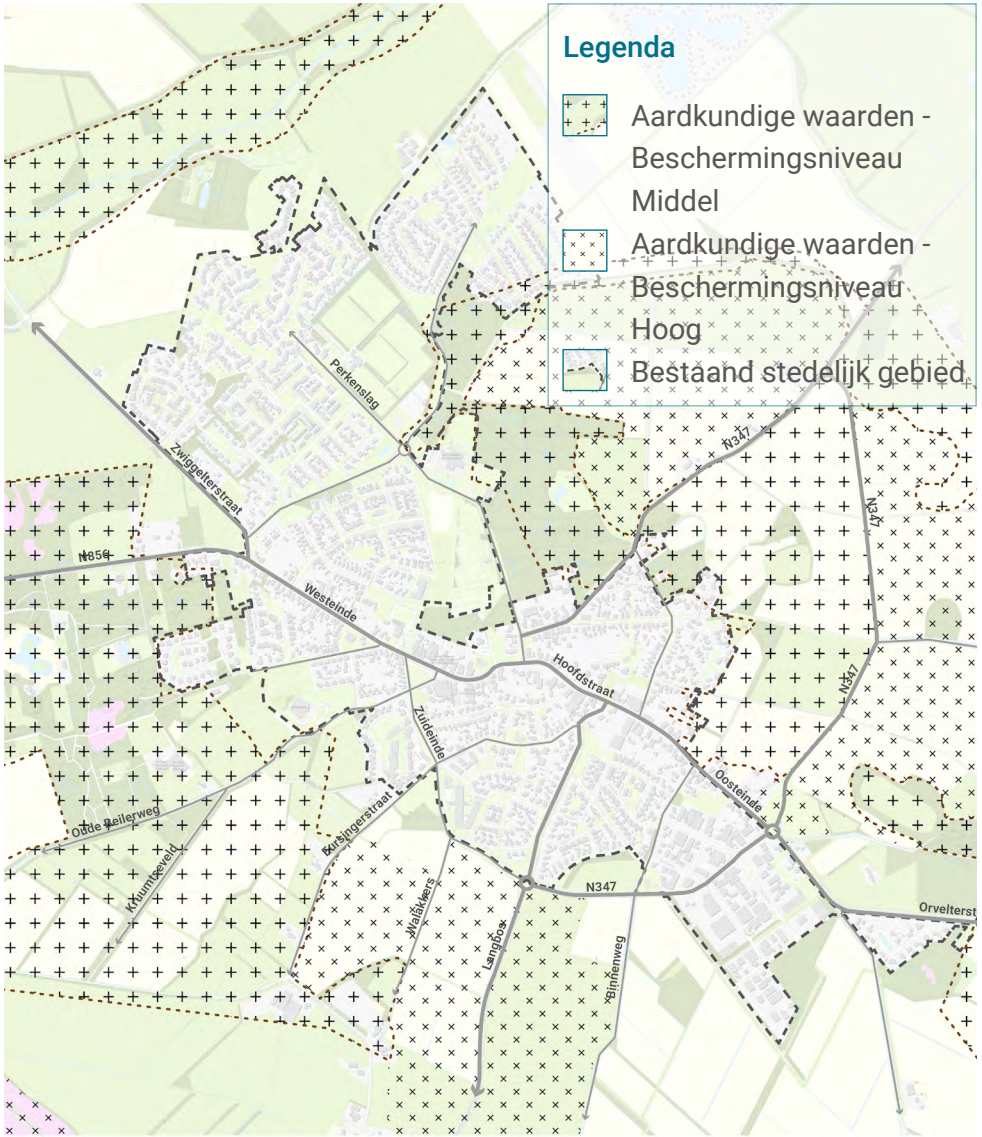
3.7 Aardkunde

3.7.1 Aardkundige waarden Omgevingsvisie- en verordening Drenthe

De Omgevingsverordening Drenthe beschermt belangrijke aardkundige waarden, zoals geologische structuren en fossiele afzettingen die van wetenschappelijk en cultureel belang zijn. Deze aardkundige waarden zijn vastgelegd in verschillende beschermingsniveaus en omvatten onder andere stuwwallen, zandruggen en rivierbeddingen die de geschiedenis van het landschap vertellen.

In gebieden met waardevolle aardkundige kenmerken is het noodzakelijk dat ontwikkelingen zorgvuldig worden afgewogen en dat er maatregelen worden genomen om deze waarden te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat bij bouwplannen voorafgaand onderzoek wordt uitgevoerd om het effect op de aardkundige waarden te beoordelen.

Door deze bescherming wordt ervoor gezorgd dat belangrijke geologische kenmerken behouden blijven en de kennis van het landschap uit het verleden gewaarborgd blijft voor toekomstige generaties.
Rondom Westerbork hebben grote delen van de essen een hoog beschermingsniveau voor wat betreft aardkundige waarden. Voor het noordwestelijke beekdal, een kleiner deel van de essen en het westelijke jonge ontginningenlandschap geldt een middelhoog beschermingsniveau.

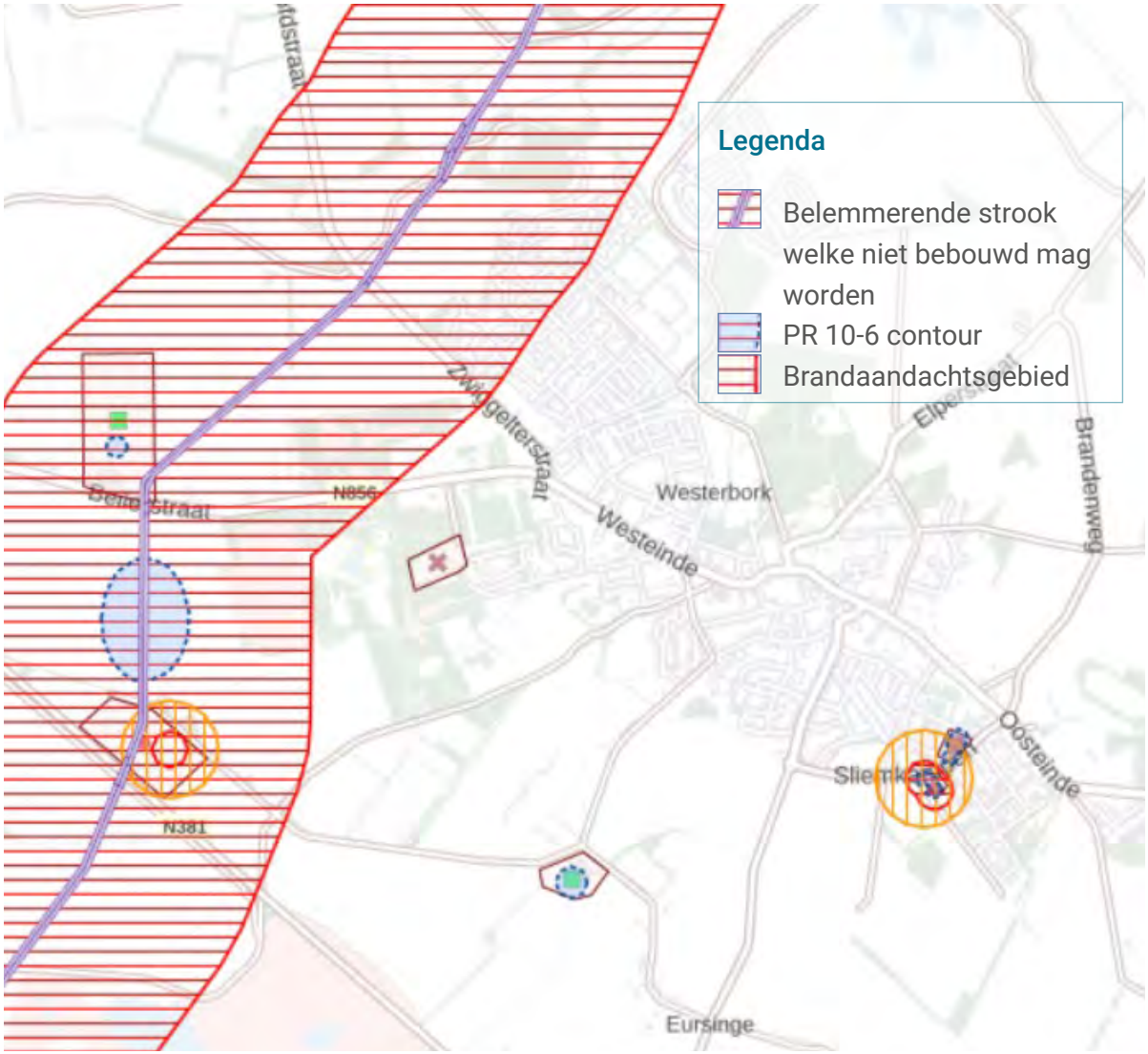
Westerbork, aardkundige waarden (bron: omgevingsverordening Drenthe)

3.8 Omgevingsveiligheid

3.8.1. ongevallen met gevaarlijke stoffen

Rondom Westerbork zijn een aantal bronnen aanwezig, welke een ongeval met gevaarlijke stoffen kunnen veroorzaken.
In dit verband zijn de hoge druk aardgasleidingen die westelijk van Westerbork lopen het meest relevant. Daarbij dient rekening te worden gehouden met het volgende:

- Binnen 5m aan weerszijden van de leidingen ligt een belemmerde strook (paarse lijnen), welke niet bebouwd mag worden.
- Binnen de PR 10-6 contour (hiernaast in lichtblauwe ovaal) is woningbouw niet toegestaan. Dit is de zone waarbinnen de kans per jaar één op een miljoen is dat een persoon, die altijd aanwezig is op die plaats, overlijdt door een ongeval met een gevaarlijke stof.
- Binnen het brandaandachtsgebied (rode arcering) is woningbouw mogelijk, maar mogelijk zijn er extra maatregelen ten aanzien van brandwerendheid en/of vluchtroutes noodzakelijk. Bevoegd gezag voor het toestaan van woningen en de voorwaarden waaronder deze zijn toegestaan in deze zone zijn de gemeente en de veiligheidsregio.

Bron: Registerexterneveiligheid.nl

4 Potentiële Woningbouwlocaties

Op basis van de woningbehoefte (zie hoofdstuk 2) is duidelijk dat er behoefte is aan nieuwe woningbouwlocaties in Westerbork om wonen nu en in de toekomst mogelijk te maken. Aan de hand van de karakterisieken van Westerbork hebben we een aantal uitgangspunten bepaald welke van belang zijn voor de selectie van mogelijke ontwikkellocaties.
Bij de mogelijke woningbouwlocaties maken we onderscheid tussen inbreidingslocaties, die liggen binnen het bestaand stedelijk gebied van Westerbork en uitbreidingslocaties die daarbuiten vallen.

4.1 Uitgangspunten voor locatiekeuze

De inventarisatie naar woningbouwlocaties in Westerbork is gericht op het realiseren van een divers en duurzaam woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van de inwoners, met respect voor de unieke cultuurhistorische en landschappelijke waarden van het dorp. Nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan de vitaliteit en leefbaarheid van Westerbork en de gemeenschapszin (“Naoberschap”) versterken.

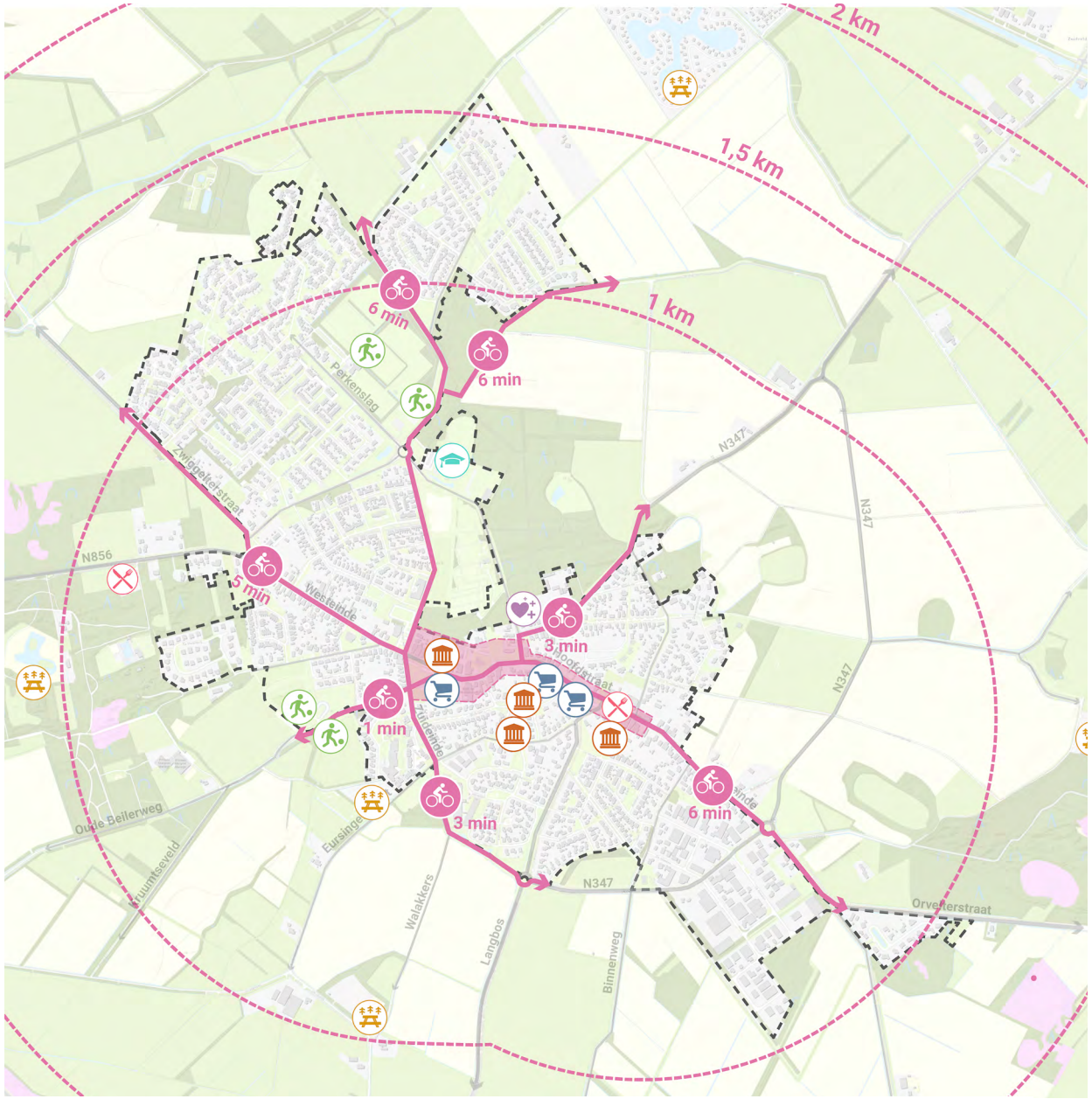
Bij de selectie van locaties spelen de volgende aspecten een rol:

- **Benutten van inbreidingskansen:** In eerste instantie wordt gekeken naar de mogelijke inbreidingslocaties binnen de bestaande kern van Westerbork. Met inbreiding kan de druk op het buitengebied zoveel mogelijk worden beperkt. Bij de (her)ontwikkeling van bestaande locaties in de kern liggen kansen voor woonmilieus voor senioren (eventueel in combinatie met zorg), vanwege de nabijheid van voorzieningen.
- **Bescherming van natuurgebieden:** Nieuwe woningbouwlocaties worden geselecteerd met zorg voor het natuur- en landschapshabitat van Westerbork. Er zal niet worden gebouwd op gronden die vallen binnen Natura 2000 gebieden, Natuur Netwerk Nederland of gronden die voorzien zijn van een natuurbestemming.

- **Toegankelijkheid en nabijheid van voorzieningen:** Bij de keuze van nieuwe woningbouwlocaties wordt rekening gehouden met de bereikbaarheid. De locatie moet goed aansluiten op de ontsluitingswegen van Westerbork en dicht bij bestaande voorzieningen liggen. Dit zorgt ervoor dat nieuwe bewoners gemakkelijk toegang hebben tot scholen, winkels en andere belangrijke faciliteiten, wat de integratie binnen de bestaande dorpsstructuur bevordert.

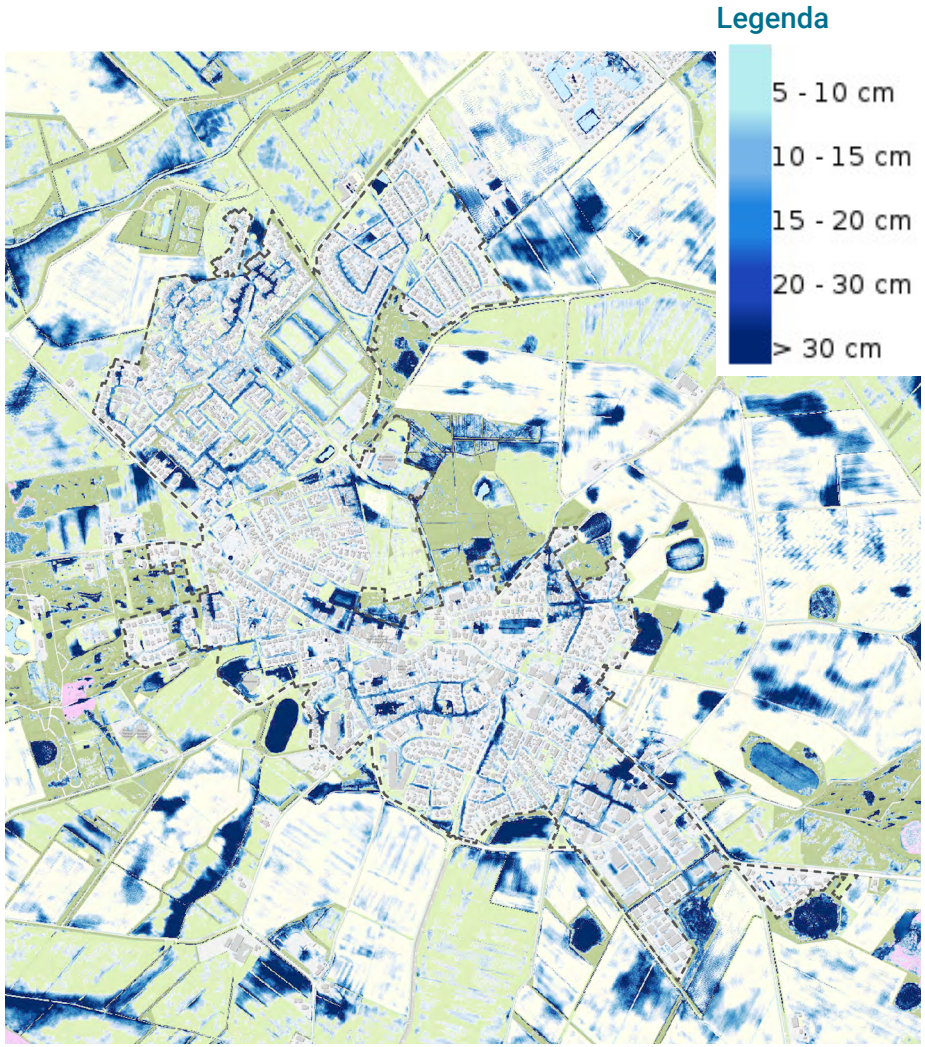
Legenda

- Onderwijs
- Gezondheid
- Winkels
- Horeca
- Cultureel
- Sportfuncties
- Recreatie
- Ontsluitingswegen
- Bestaand stedelijk gebied
- Centrum
- Fietsafstanden
- Fietstijden

Afstanden tot voorzieningen en indicatie fietsafstand naar supermarkt (Jumbo)

- **Zorgvuldige inpassing in het landschap en respect voor cultuurhistorie:** Nieuwe woningbouwlocaties worden ontwikkeld met de nadruk op zorgvuldige inpassing in het landschap. Er wordt gestreefd naar het behoud en versterken van de openheid van het landschap en de cultuurhistorische waarden van het gebied. Dit betekent dat er bijzondere aandacht is voor de overgang tussen bebouwd gebied en het omliggende landschap, waarbij een kwalitatieve dorpsrand wordt gecreëerd die het natuurlijke en historische karakter van Westerbork respecteert. Zolang er alternatieven zijn, wordt bouwen binnen de cultuurhistorische hoofdstructuur, op de essen of in attentiegebieden zoveel mogelijk vermeden.
- **Duurzaamheid en klimaatadaptatie:** Nieuwe ontwikkelingen worden uitgevoerd met een sterke focus op duurzaamheid, energiezuinigheid en klimaatadaptatie. Dit betekent dat er maatregelen worden genomen om toekomstige klimaatveranderingen, zoals wateroverlast, op te vangen. De principes van ‘water en bodem sturend’ worden daarbij gehanteerd, wat inhoudt dat we de impact van bodemgesteldheid en waterhuishouding meenemen bij het kiezen van locaties voor woningbouw.
- **Toekomstgerichte en haalbare ontwikkelingen:** Er wordt gezocht naar locaties waarvan de verwachting is dat deze relatief snel ontwikkeld kunnen worden, waarbij er ook oog is voor de langetermijnbehoefte aan woningen in Westerbork.

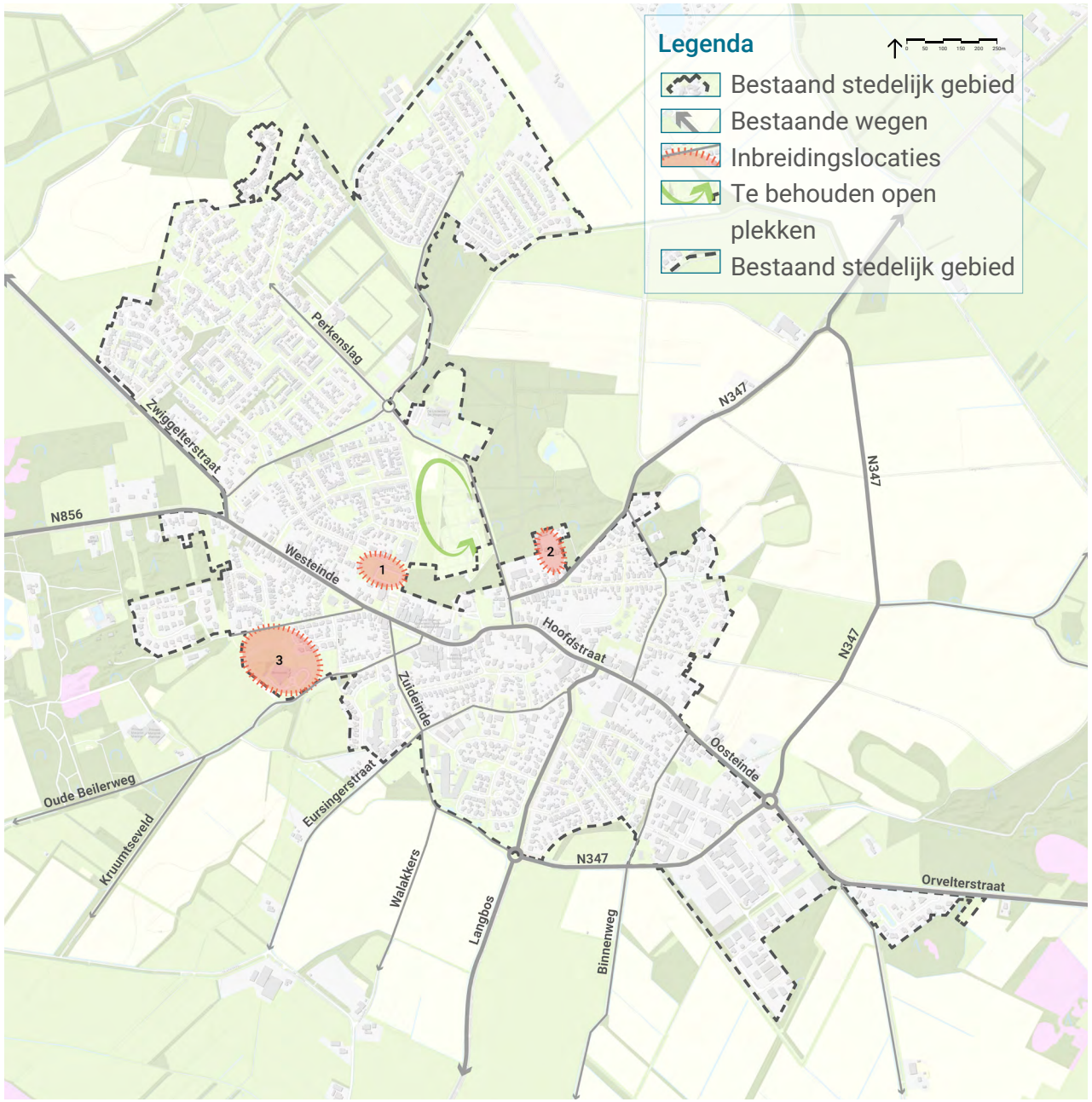

Waterdiepte bij hevige bui (70 mm). (Bron: Klimaatatlas Fluvius)

4.3 Inbreidingslocaties

Eén van de uitgangspunten die gehanteerd is, is het benutten van inbreidingskansen voordat uitbreidingslocaties overwogen worden. Hiermee wordt zo dicht mogelijk bij voorzieningen ontwikkeld en kan de druk op het buitengebied worden beperkt. Inbreidingslocaties liggen binnen de kern en lenen zich in sommige gevallen voor woningbouw, omdat zij hun huidige functie hebben verloren of in de toekomst gaan verliezen. Er liggen binnen de kern Westerbork verschillende kansen voor inbreiding.

In deze paragraaf zijn drie locaties weergegeven die op dit moment bekend zijn. Als nieuwe mogelijkheden voor inbreiding zich voordoen, dan beoordeelt de gemeente of deze mogelijk geschikt zijn voor woningbouw.

Inbreidingslocaties voor woningbouw in Westerbork

Groenstructuren en open plekken op de landschappelijke en cultuurhistorische waardevolle essen binnen de kern zijn niet geschikt voor inbreiding, omdat deze belangrijk zijn voor het groene en historische karakter van Westerbork.

De verwachting is dat met de drie inbreidingslocaties die hieronder worden toegelicht op termijn circa 45 tot 60 woningen gerealiseerd kunnen worden. De locaties bieden daarmee onvoldoende mogelijkheden om in de volledige woningbehoefte voor Westerbork te voorzien.

4.3.1. Badhuislocatie

De Badhuislocatie is nu een open plek. In het verleden stond op het westelijke deel van de locatie een gymzaal (het Badhuis), welke medio 2017 is gesloopt. De locatie is een inbreidings-locatie voor woningbouw. Vanwege de nabijheid van voorzieningen is de locatie zeer geschikt voor de ontwikkeling van woningen voor senioren. Het betreft echter wel een plek die gevoelig is voor wateroverlast. Hierdoor gaat de ontwikkeling van het terrein gepaard met een grote wateropgave. De gemeente pakt deze locatie als eerste op en onderzoekt de haalbaarheid van woningbouw.

Luchtfoto uit 2016 waarop het inmiddels gesloopte gebouw te zien is

Badhuislocatie

4.3.2. Gemeentewerf

De gemeentewerf in het noordoosten van de kern is al enige tijd niet meer in gebruik en kan daarom worden ingezet voor de ontwikkeling van woningen. De locatie is relatief klein, waardoor hier maar een beperkt aantal woningen kan worden gerealiseerd. Daarnaast spelen de sloop van de bebouwing en de eventuele sanering van de bodem een rol op deze locatie.

Gemeentewerf

4.3.3. Börkerkoel

De locatie van sporthal De Börkerkoel wordt als eerste ontwikkeld voor woningbouw als inbreidingslocatie. De wens bestaat om de sporthal op een andere locatie te realiseren dichterbij de nieuwe basisschool in het noorden van de kern. Voorlopig is er echter nog geen zicht op een nieuwe sporthal en deze locatie komt dus pas op de langere termijn beschikbaar. Daarnaast zal op deze locatie ook sprake zijn van een zekere waterbergingsopgave.

Börkerkoel

4.4 Onderzochte uitbreidingslocaties

Ondanks de mogelijkheden voor inbreiding, moeten in Westerbork tot 2030 circa 135 tot 150 woningen worden gerealiseerd buiten de bestaande kern. Daarbij willen we voorbereid zijn op de toekomst als er in de periode daarna een grote woningbehoefte blijft.
Niet alleen vanwege de omvang van de woningbouwopgave zetten we in op inbreiding én uitbreiding. Dit tweesporenbeleid is ook van belang vanwege de lange loopduur van trajecten waarbij de gemeente niet altijd voldoende sturing kunnen geven en grip kan houden op de snelheid van realisatie. Inzet op inbreiding én uitbreiding is dus heel erg belangrijk.

Daarom hebben we verschillende locaties onderzocht die mogelijkheden bieden voor het realiseren van de aanvullende woningbehoefte op korte termijn (2030) en daarna. De insteek is dat deze locaties zo min mogelijk afbreuk doen aan de karakteristieken van het dorp en het landschap.

Om die reden zijn de beekdalen en de essen niet in beeld als mogelijke uitbreidingsrichting. Ook vinden we het van belang om een uitbreiding te realiseren die ruimtelijk goed aansluit op Westerbork en geen ‘losse enclave’ te realiseren. Dit heeft geresulteerd in drie zoekgebieden, die globaal bekeken zijn.

Mogelijke zoekgebieden woningbouw Westerbork

4.4.1 Zoekgebied Noordwest

Aan de noordwestzijde van Westerbork bevindt zich aan de Schreursmaat een groot onbebouwd agrarisch perceel. De locatie grenst aan de zuidzijde aan de bestaande dorpskern en aan de noordzijde aan het beekdal van de Westerborkerstroom. Ten oosten van de percelen ligt de voormalige rioolwaterzuiveringsinstallatie. De percelen hebben een wijds en open karakter en worden omgeven door veel groen (bomen en bosschages).

Bestaand gebruik en ruimtelijke beperkingen

Het gebied is momenteel grotendeels in agrarisch gebruik, wat vanuit planologisch perspectief kansen biedt: het betreft een relatief open gebied zonder complexe bebouwingsstructuren of bestaande stedelijke functies. De locatie biedt mogelijkheden voor een zorgvuldige overgang van het dorp naar het omliggende landschap.

Bereikbaarheid en ontsluiting

De locatie is goed ontsloten via de Zwiggelterstraat en sluit aan op bestaande infrastructuur. Daarmee is het een logische plek voor uitbreiding, zonder dat grootschalige investeringen in bereikbaarheid noodzakelijk zijn. De nabijheid van dorpsvoorzieningen draagt verder bij aan een goede inbedding van het gebied in de bestaande kern.

Landschap en cultuurhistorie

Het meest noordelijke deel van de locatie valt binnen de cultuurhistorische hoofdstructuur en bevat kernkwaliteiten archeologie. Dit betekent dat er bij planvorming zorgvuldig moet worden omgegaan met de cultuurhistorische context van het gebied. Het beschermt waardevolle structuren, maar biedt ook kansen: door het zichtbaar maken van cultuurhistorische elementen in de nieuwe woonomgeving (zoals landschapsstructuren, zichtlijnen of thematische inrichting), kan het plan bijdragen aan de versterking van de lokale identiteit van Westerbork. De ligging aan het beekdal vraagt om bijzondere aandacht in de planvorming, maar sluit woningbouw niet uit. Integendeel: als de overgang naar het beekdal zorgvuldig wordt

vormgegeven, kan deze juist bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit en biodiversiteit.

Water en bodem sturend
De locatie bevat enkele natte plekken en er is deels sprake van een risico op bodemdaling. Bodemdaling kan mogelijk schade veroorzaken aan huizen, wegen en kabels en leidingen. In lijn met het principe “water en bodem sturend” is het noodzakelijk om hier in een vroeg stadium rekening mee te houden. Door slimme verkaveling, het vermijden van de natste delen, en het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen (zoals waterbergingszones, wadi’s en infiltratiestroken), kunnen deze uitdagingen worden omgezet in ruimtelijke kwaliteit. Ook kunnen de natte delen mogelijk ingezet worden als landschappelijke overgangen of recreatieve groenzones.

Aandachtspunten omgevingsveiligheid
Binnen het plangebied loopt een gasleiding en ligt deels een brandaandachtsgebied (zie voor toelichting pagina 22). Deze technische beperkingen hoeven woningbouw niet uit te sluiten, maar vragen om een goede risicobeoordeling en het inbouwen van veilige afstanden of alternatieve bestemmingen (zoals groenzones of infrastructuur) rond deze gevoelige onderdelen.

Ruimtelijke samenhang en gefaseerde groei
De locatie betreft een groot gebied aan de noordwestzijde van Westerbork. Het is aan te bevelen om een integrale visie te maken voor het gebied, die stapsgewijs ontwikkeld kan worden. In een integrale visie worden de opgaven voor woningbouw, en bijbehorende ontsluiting, groen en waterstructuur in samenhang bekeken. Daarbinnen is dat dan mogelijk om het gebied om het gebied stapsgewijs te ontwikkelen en af te stemmen op de actuele woningbehoefte (aantallen en type woningen), zonder dat de ruimtelijke samenhang verloren gaat.

Conclusie: potentie met zorgvuldige inpassing

Hoewel de locatie verschillende aandachtspunten kent, biedt het gebied aan de noordwestzijde van Westerbork een reële en verantwoorde mogelijkheid voor woningbouw, mits planvorming integraal, gefaseerd en met oog voor kwaliteit wordt opgepakt. Door zorgvuldig in te spelen op de provinciale kaders, landschappelijke kenmerken, waterhuishouding en cultuurhistorische waarden, kan een duurzame woonbuurt worden gerealiseerd die aansluit bij de identiteit van Westerbork én bij de behoeften van toekomstige generaties bewoners.

4.4.2 Zoekgebied Noordoost

Tussen de Gagelmaat en de Westerborkerstroom, meer aan de noordoostzijde van Westerbork bevindt zich agrarisch bedrijf met daaromheen enkele onbebouwde agrarische percelen. De locatie grenst aan de zuidzijde aan de bestaande dorpskern en aan de noordzijde aan het beekdal van de Westerborkerstroom. De locatie bevindt zich ten oosten van de voormalige rioolzuiveringsinstallatie. De percelen worden in zijn geheel omgeven door houtwallen.
Rekening houdend met de bestaande dorpsstructuur is het ruimtelijk gezien wenselijker om het gebied aan de noordwestzijde in ontwikkeling te brengen, dan dit gebied aan de noordoostzijde. Hieronder leggen we uit waarom.

Bestaand gebruik en ruimtelijke beperkingen

Net als de locatie aan de noordwestzijde, zijn de gronden momenteel in agrarisch gebruik. Op deze percelen bevindt zich ook nog een agrarisch bedrijf. Dit leidt tot mogelijke planologische beperkingen, zoals het moeten aanhouden van milieuzones of het treffen van maatregelen die hinder moeten voorkomen. Deze aanwezige functie beperkt daarmee de ruimtelijke flexibiliteit en zorgt dat deze locatie op de korte termijn minder geschikt is.

Bereikbaarheid en ontsluiting

De locatie ligt op enige afstand van de dorpskern en kent een minder goede aansluiting op het (hoofd)wegennetwerk dan

andere bekeken zoekgebieden. Door deze ligging zijn aanpassingen in de infrastructuur nodig om de bereikbaarheid en aansluiting op bestaande wegen te verbeteren. Daarnaast is de afstand tot de voorzieningen (winkels, zorg) overwegend groter dan bij de andere bekeken zoekgebieden.

Landschap en cultuurhistorie
Een deel van het gebied is gelegen binnen het beekdal van de Westerborkerstroom, wat onder de provinciale beleidskaders wordt beschouwd als een landschappelijke kernkwaliteit. Dat maakt het gebied gevoelig voor ontwikkeling. Verder is vrijwel de gehele locatie gelegen binnen de cultuurhistorische hoofdstructuur van de provincie. Waar aan de noordwestzijde sprake is van een betere landschappelijke inpassing, vormen de ligging en kwetsbaarheid van het beekdal en de cultuurhistorische context hier een zwaardere belemmering voor grootschalige woningbouw.

Water en bodem sturend
Net als op andere locaties zijn er ook hier natte plekken aanwezig. In lijn met het principe “water en bodem sturend” is het noodzakelijk om hiermee in een vroeg stadium rekening te houden. Hiervoor kunnen dezelfde maatregelen worden ingezet als op andere locaties, zoals het vermijden van de natste delen en het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen.

Aandachtspunten omgevingsveiligheid
Dezelfde gasleiding als bij zoekgebied noordwest loopt ook hier door het plangebied. Dit vraagt wederom om een goede risicobeoordeling en het inbouwen van veilige afstanden of alternatieve bestemmingen (zoals groenzones of infrastructuur) rond deze gevoelige onderdelen.

Ruimtelijke samenhang en gefaseerde groei
Net als de noordwestzijde, betreft ook de noordoostzijde een groot gebied. Het is aan te bevelen om een integrale visie te maken voor het gebied om de ruimtelijke samenhang te waarborgen en tegelijkertijd een stapsgewijze ontwikkeling mogelijk te maken.

Conclusie: beperkte geschiktheid en lagere prioriteit

Hoewel er geen onoverkomelijke belemmeringen zijn, maken de zwakke ontsluiting, de ligging in het beekdal, de cultuurhistorische hoofdstructuur en het actieve agrarische bedrijf deze locatie minder aantrekkelijk voor duurzame dorpsuitbreiding.

4.4.3 Zoekgebied Zuidwest

Aan de zuidwestzijde van de kern Westerbork liggen een aantal onbebouwde agrarische percelen ingesloten tussen de sporthal Börkerkoel en de manege. De percelen liggen aan de Oude Beilerweg en staan via deze weg in verbinding met het centrum van het dorp. De gronden worden voor een deel af en toe gebruikt als evenemententerrein en worden omringd door bossen en houtwallen.

Bestaand gebruik en ruimtelijke beperkingen

Binnen het gebied is sprake van een bedrijf, wat leidt tot potentiële milieuzonering en daarmee planologische beperkingen. Daarnaast wordt een deel van de locatie regelmatig gebruikt voor evenementen. Deze functies maken het noodzakelijk om bij woningbouw rekening te houden met hinderaspecten (zoals geluid, verkeer en geur), of vergen verplaatsing en herbestemming. In vergelijking met de noordwestzijde – waar een robuuster en meer aaneengesloten gebied beschikbaar is – biedt deze locatie daardoor minder ruimtelijke flexibiliteit en zijn extra mitigerende maatregelen nodig.

Bereikbaarheid en ontsluiting

De locatie aan de zuidwestzijde is goed ontsloten en ligt het dichtste bij bestaande voorzieningen in het dorpscentrum. Dit maakt het vanuit functioneel perspectief aantrekkelijk. Daarmee is het een logische plek voor uitbreiding, zonder dat grootschalige investeringen in bereikbaarheid noodzakelijk zijn. De nabijheid van dorpsvoorzieningen draagt verder bij aan een goede inbedding van het gebied in de bestaande kern.

Landschap en cultuurhistorie

De locatie ligt deels binnen het attentiegebied cultuurhistorie Hamveld (volgens de gemeentelijke waardenkaart). Dit betreft

een open landschap met rationele verkavelingsstructuur, onderbroken door begroeiing bij erven en langs wegen, waarin bovendien restanten van onontgonnen gronden (heide) en bos aanwezig zijn). Omdat de historische structuur en karakter van het gebied als ook de relatie met het omringende landschap (beekdal) grotendeels intact zijn, is dit aangewezen als attentiegebied. Een eventuele woningbouw ontwikkeling kan afbreuk doen aan deze cultuurhistorische waarden. Tevens is een deel van het gebied voorzien van middelhoge aardkundige waarden. In vergelijking met de noordwestzijde vormt met name de ligging in het attentiegebied een extra ruimtelijke opgave en beperking voor inpassing van nieuwe bebouwing.

Water en bodem sturend
Op deze locatie zijn minder nadrukkelijke natte plekken aanwezig dan op sommige andere zoeklocaties. Ook hier blijft het van belang om te werken volgens het principe “water en bodem sturend”. Eventuele bodemmaatregelen of klimaatadaptieve ingrepen (zoals infiltratiezones of het behoud van groenzones) blijven noodzakelijk om toekomstbestendig te bouwen.

Ruimtelijke samenhang en gefaseerde groei
De locatie aan de zuidwestzijde van Westerbork biedt mogelijkheden voor een integrale gebiedsvisie, met name in samenhang met de locatie Börkerkoel (zie 4.3.3). Bij een stapsgewijze ontwikkeling ligt het meer voor de hand om bij de Börkerkoel te starten dan bij zoekgebied zuidwest om een logische aansluiting op Westerbork te realiseren.
Bovendien kent zoekgebied zuidwest meerdere bestaande functies, zoals een manege en een evenemententerrein, die de ontwikkelruimte fragmenteren. Hierdoor is een logische, gefaseerde groei minder vanzelfsprekend dan bij zoekgebied noordwest.

Conclusie: beperkte geschiktheid en lagere prioriteit

Hoewel de zuidwestzijde van Westerbork enkele positieve kenmerken heeft, zoals de nabijheid van voorzieningen en een goede ontsluiting, maken de aanwezigheid van een bedrijf, het gebruik voor evenementen en de ligging binnen het attentiegebied cultuurhistorie deze locatie minder geschikt voor woningbouw dan de noordwestzijde.

5 Noordwest als voorkeurslocatie

5.1 Voorkeursrecht op locatie noordwest

Op basis van de overwegingen die beschreven zijn in hoofdstuk 4 gaat de voorkeur uit naar de locatie noordwest. Op basis van de nu bekende informatie wordt deze locatie als het meest kansrijk gezien om verder te onderzoeken of het gebied of een deel daarvan voor woningbouwontwikkeling kan worden gebruikt

Er is gekozen voor de noordwestelijke locatie, omdat hier sprake is van een samenhangende ontwikkelruimte met weinig ruimtelijke belemmeringen. Voor het noordoostelijke zoekgebied was dit minder het geval. Hier werden belemmeringen gezien in het kader van de zwakke ontsluiting, de ligging in het beekdal en de cultuurhistorische hoofdstructuur. Daarnaast is hier een agrarische bedrijf aanwezig. Ditzelfde geldt voor de locatie aan de zuidwestzijde van Westerbork. Op deze locatie maken de aanwezigheid van een bedrijf, het gebruik voor evenementen en de ligging binnen het attentiegebied cultuurhistorie dat deze locatie als minder wenselijk wordt gezien dan de noordwestzijde.

Voorkeursrecht

De gemeente Midden-Drenthe heeft ervoor gekozen om voorkeursrecht te vestigen op de noordwestelijke locatie. Als de eigenaren de percelen waarop voorkeursrecht gevestigd is willen verkopen, dan moeten ze deze eerst aan de gemeente Midden-Drenthe aanbieden. Daarmee kan de gemeente regie houden op de woningbouw ontwikkeling. In de dorpsvisie Westerbork is aangegeven dat het wenselijk is om projectontwikkelaars en speculanten buiten de deur te houden.

Met het voorkeursrecht heeft de gemeente de mogelijkheid om haalbaarheidsonderzoeken te doen voor de ontwikkeling van woningbouw op deze locatie. In deze onderzoeken wordt onderzocht of het hele gebied of delen ervan beschikbaar en geschikt zijn voor woningbouw.

Percelen waar voorkeursrecht op gevestigd is

5.2 Hoe gaat het nu verder?

Als het raadsbesluit over het voorkeursrecht is genomen (juni 2025 verwacht), dan gaat de gemeente starten met haalbaarheidsonderzoeken. De haalbaarheidsonderzoeken zijn een nadere verkenning en verdieping van onderwerpen die in voorliggende rapportage globaal zijn bekeken. Onder meer de bodemgesteldheid, waterhuishouding, natuurwaarden, invloed van de gasleiding en archeologie zullen nader worden onderzocht. Tevens stelt de gemeente in gezamenlijkheid met belangenvereniging dorp Westerbork een participatieplan op waarin zij aangeeft hoe eigenaren, omwonenden, belangenvereniging Dorp Westerbork en andere belanghebbenden betrokken worden in het vervolgtraject. Als uit de haalbaarheidsonderzoeken blijkt dat woningbouw kansrijk is, dan kan gestart worden met de planvorming in samenspraak met de omgeving.

6 Conclusie: ‘Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst’

De woningbehoefte in Westerbork is groot. Om iedereen van een passende woning te kunnen voorzien zijn er nieuwe woningen nodig.

In Westerbork zijn er daarvoor momenteel drie locaties binnen de kern in beeld; de Badhuislocatie, de gemeentewerf en Börkerkoel. Deze locaties lenen zich door de ligging nabij voorzieningen zeer goed voor woonmilieus voor senioren. Als er nieuwe mogelijkheden voor inbreiding zijn, beoordeelt de gemeente of deze geschikt zijn voor woningbouw.

Op de inbreidingslocaties kunnen naar verwachting circa 45-60 woningen gerealiseerd worden. Dat is onvoldoende om te voorzien in de volledige woningbehoefte voor Westerbork.

Daarom heeft de gemeente Midden Drenthe ingezet op het vinden van één uitbreidingslocatie voor woningbouw. Voor de aanwijzing van deze uitbreidingslocatie zijn meerdere zoekgebieden bekeken. Uit deze afweging komt naar voren dat de locatie aan de noordwestzijde van Westerbork de meest geschikte plek lijkt voor een zorgvuldige en toekomstbestendige dorpsuitbreiding.

Deze locatie scoort positief op ruimtelijke samenhang, gefaseerde ontwikkelbaarheid en landschappelijke inpassing. Hoewel ook hier enkele aandachtspunten spelen – zoals de ligging deels in het beekdal en de aanwezigheid van een gasleiding – bieden deze naar verwachting geen onoverkomelijke belemmeringen en kunnen ze goed worden meegenomen in een integrale planvorming.

De gemeente zal bij de verdere uitwerking een participatieplan opstellen om belanghebbenden bij de planvorming op de verschillende locaties te betrekken. Doel is om op zowel de inbreidingslocaties als de uitbreidingslocaties woningen te realiseren die bijdragen aan een evenwichtige dorpsgroei en vitale toekomst voor Westerbork.

sab adviseurs in ruimtelijke ontwikkeling
info@sab.nl - www.sab.nl

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00

Aan de raads- en commissieleden
van de gemeente Midden-Drenthe

Datum: 10 mei 2025
Behandeld door: Nathalie Fels/Astrid Schneider
Zaaknummer:
Onderwerp: Vestigen Voorkeursrecht en Rapportage 'Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst'

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte raads- en commissieleden,

Inleiding

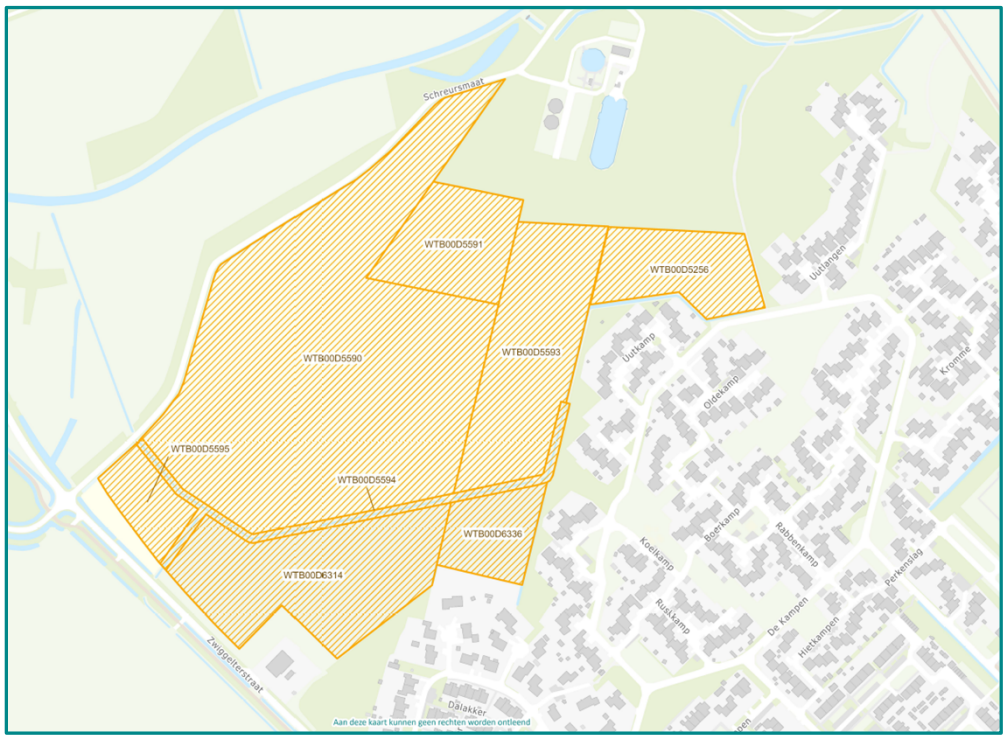
De gemeente Midden-Drenthe staat voor een aanzienlijke woningbouwopgave. Ook in Westerbork is sprake van een duidelijke en groeiende woningbehoefte. Uit de Woonvisie blijkt dat er tot 2030 in Westerbork een lokale behoefte is van 95 woningen. Er zijn te weinig geschikte locaties voorhanden om in deze woningbehoefte te voorzien. Belangenvereniging Dorp Westerbork heeft in januari 2024 de Dorpsvisie 'Westerbork vooruit!' afgerond, die door en voor het dorp is opgesteld. Deze onderstreept de urgentie voor woningbouw.

Als raad heeft u aangegeven graag een versnelling te zien in de ontwikkeling van woningbouw in Westerbork. Dit is afgelopen zomer naar aanleiding van de aangehouden motie 'Bouwen voor Börk' benadrukt. Wij delen het belang van de bouw van meer woningen in Westerbork om te kunnen voorzien in de toekomstige woningbehoefte. Daarom hebben wij onderzocht welke locaties mogelijk geschikt zijn voor zowel de korte als de wat langere termijn. Dit heeft enerzijds geresulteerd in de rapportage 'Wonen in Westerbork: Voor nu en in de toekomst ' en anderzijds tot het vestigen van een voorkeursrecht. Over beide onderwerpen ontvangt u een voorstel.

Voorkeursrecht

Om te bepalen welke locaties geschikt kunnen zijn voor woningbouw, hebben wij een verkennend onderzoek uitgevoerd in Westerbork. Hierbij is gekeken naar zowel inbreidingslocaties als uitbreidingsgebieden om kansen voor woningbouw te identificeren.

Uit de eerste verkenning blijkt dat het gebied aan de noordwestzijde van het dorp veel potentieel heeft voor woningbouw. Dit gebied wordt omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en Borkerhout (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1: gebied voorkeursrecht

Om ervoor te zorgen dat er geen ongewenste grondtransacties plaatsvinden, hebben we het voorkeursrecht gevestigd op landbouwgronden, grasland en watergangen. Dit houdt in dat als een eigenaar zijn grond wil verkopen, hij deze eerst aan de gemeente moet aanbieden.

Daarnaast biedt de vestiging van dit recht de gemeente de tijd en ruimte om verder verkennend onderzoek te doen. Deze voorlopige vestiging door het college moet binnen drie maanden door u als raad worden bekrachtigd. Zoals aangeven is hiervoor een apart voorstel voor gemaakt. Reacties zijn bij dit voorstel verwerkt in een nota.

Vragen inwoners

Op 17 april hebben we, samen met de Belangenvereniging Dorp Westerbork, een inloopmiddag en -avond georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst hebben inwoners hun vragen, opmerkingen en suggesties met ons gedeeld. Naast de getoonde uitbreidingslocaties zijn ook vragen gesteld over twee andere locaties: de ijsbaan of het open gebied tussen de Beilerstraat en de Zwiggelterstraat.

We willen hier kort bij stilstaan. De ijsbaan is niet geschikt voor woningbouw, door grote hoogteverschillen is de kans op wateroverlast bij een regenbui zeer groot, daarnaast ligt het in het beekdal. De locatie tussen de Beilerstraat en de Zwiggelterstraat is een kenmerkende open ruimte en vormt een waardevol dorpsentree voor Westerbork. Deze ruimte willen we behouden.

Vervolg

Participatie is een belangrijk aspect. De komende periode gaan we in samenspraak met de Belangenvereniging Dorp Westerbork hier een eerste aanzet voor maken. Samen met hen gaan we bekijken hoe en op welke wijze we het dorp hierbij willen betrekken.

Vragen

Voor vragen over het voorkeursrecht kunt u contact opnemen met Astrid Schneider, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag via telefoonnummer 0593 53 93 06.

Hebt u vragen over de rapportage, neem dan contact op met Nathalie Fels, te bereiken op dinsdag, donderdag en vrijdag via telefoonnummer 0593 53 92 91 of met
Pablo Locadia, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdagochtend via telefoonnummer 0593 53 95 57.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester

Gemeenteraad

Dossiernummer	1939
Extern Zaak ID	4941527
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.10
Titel	Westerbork vestigen voorkeursrecht

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Ruimte en Groen	12 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Uit de Woonvisie blijkt dat er in Westerbork een lokale woningbehoefte is van 95 woningen. In de visie 'Westerbork vooruit', opgesteld door Belangenvereniging Dorp Westerbork, staat dat er met name behoefte is aan voor starters en senioren. Om de woningbehoefte in te kunnen vullen, hebben we gebieden nodig waar grotere hoeveelheden woningen kunnen landen. Om na te gaan welke locaties mogelijk geschikt kunnen zijn, is voor Westerbork verkennend onderzoek uitgevoerd door een extern bureau. Hieruit blijkt dat het gebied aan de noordkant van het dorp mogelijk geschikt is.

Om er voor te zorgen dat de gemeente regie houdt op de grondpolitiek in dat gebied en tijd heeft om nader onderzoek te doen, is besloten voorkeursrechten te vestigen op basis van de Omgevingswet.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Ruimte en Groen van 12 juni 2025:
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025.

Portefeuillehouder: Wethouder Raven

De raad besluit:
1. Bij voorkeursrechtbeschikkingen voorkeursrechten te vestigen op onroerende zaken in het gebied ten noorden van Westerbork, omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en de noordkant van de wijk Borkerhout te Westerbork (o.b.v. art. 9.1, lid 1 aanhef en onder c van de Omgevingswet), zoals gespecificeerd op de bij dit voorstel gevoegde grondtekening en perceellijst.
2. Vast te stellen dat aan de hiervoor bedoelde onroerende zaken een (niet-agrarische) functie 'wonen' wordt toegedacht, met daarbij behorende functies zoals wegen en groen, welke functies afwijken van het huidige gebruik.
3. Vast te stellen dat dit voorkeursrecht drie jaar na datum van het ingaan van dit raadsbesluit van rechtswege vervalt, tenzij voor dat moment de functie waarvoor het voorkeursrecht is gevestigd, is toegedacht in een omgevingsvisie of een programma of is toegedeeld in het omgevingsplan.
4. Kennis te nemen van de tegen het voorgenomen raadsbesluit ingediende zienswijzen en daarin (onder verwijzing naar de Nota zienswijzen) geen aanleiding te vinden om anders te besluiten dan in het voornemen is opgenomen.

5. Dit besluit te nemen ter bestendiging van de rechtsgevolgen van het besluit d.d. 1 april 2025 van het college van burgemeester en wethouders, welk besluit van rechtswege vervalt zodra dit raadsbesluit in werking treedt.
Dit besluit bekend te maken aan de eigenaren en beperkt zakelijk gerechtigden van c.q. op de onroerende zaken waarop de voorkeursrechten worden gevestigd, te publiceren in het Gemeenteblad en in te schrijven in de openbare registers.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Bij voorkeursrechtbeschikkingen voorkeursrechten te vestigen op onroerende zaken in het gebied ten noorden van Westerbork, omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en de noordkant van de wijk Borkerhout te Westerbork (o.b.v. art. 9.1, lid 1 aanhef en onder c van de Omgevingswet), zoals gespecificeerd op de bij dit voorstel gevoegde grondtekening en perceellijst.
2. Vast te stellen dat aan de hiervoor bedoelde onroerende zaken een (niet-agrarische) functie ‘wonen’ wordt toegedacht, met daarbij behorende functies zoals wegen en groen, welke functies afwijken van het huidige gebruik.
3. Vast te stellen dat dit voorkeursrecht drie jaar na datum van het ingaan van dit raadsbesluit van rechtswege vervalt, tenzij voor dat moment de functie waarvoor het voorkeursrecht is gevestigd, is toegedacht in een omgevingsvisie of een programma of is toegedeeld in het omgevingsplan.
4. Kennis te nemen van de tegen het voorgenomen raadsbesluit ingediende zienswijzen en daarin (onder verwijzing naar de Nota zienswijzen) geen aanleiding te vinden om anders te besluiten dan in het voornemen is opgenomen.
5. Dit besluit te nemen ter bestendiging van de rechtsgevolgen van het besluit d.d. 1 april 2025 van het college van burgemeester en wethouders, welk besluit van rechtswege vervalt zodra dit raadsbesluit in werking treedt.
Dit besluit bekend te maken aan de eigenaren en beperkt zakelijk gerechtigden van c.q. op de onroerende zaken waarop de voorkeursrechten worden gevestigd, te publiceren in het Gemeenteblad en in te schrijven in de openbare registers.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Onderwerp: voorkeursrecht Westerbork

Informatie

Datum	14 mei 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Astrid Schneider	☐ Financieel adviseur:
Zaaknummer	4908966	☐ Communicatieadviseur:
Portefeuillehouder	Wethouder Raven	☐ Juridisch adviseur:
		☐ Inkoopadviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☐ Bestuursadviseur:
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ Informatieadviseur:
In het PFO besproken?	Ja:	☐ HR adviseur:
		☐ Team:
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☒ Anders, namelijk: BlenD advocaten: mr. M. Blokvoort

Voorstel

1. Het college besluit:
   Kennis te nemen van de ingediende zienswijzen en de Nota zienswijzen, alsook de indieners van zienswijzen de nota van zienswijzen toe te sturen met een begeleidende brief.

2. Het raadsvoorstel met een begeleidende brief toe te sturen aan de raad.

3. De raad voor te stellen:

1. Bij voorkeursrechtbeschikkingen voorkeursrechten te vestigen op onroerende zaken in het gebied ten noorden van Westerbork, omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en de noordkant van de wijk Borkerhout te Westerbork (o.b.v. art. 9.1, lid 1 aanhef en onder c van de Omgevingswet), zoals gespecificeerd op de bij dit voorstel gevoegde grondtekening en perceellijst.
2. Vast te stellen dat aan de hiervoor bedoelde onroerende zaken een (niet-agrarische) functie ‘wonen’ wordt toegedacht, met daarbij behorende functies zoals wegen en groen, welke functies afwijken van het huidige gebruik.
3. Vast te stellen dat dit voorkeursrecht drie jaar na datum van het ingaan van dit raadsbesluit van rechtswege vervalt, tenzij voor dat moment de functie waarvoor het voorkeursrecht is gevestigd, is toegedacht in een omgevingsvisie of een programma of is toegedeeld in het omgevingsplan.

4. Kennis te nemen van de tegen het voorgenomen raadsbesluit ingediende zienswijzen en daarin (onder verwijzing naar de Nota zienswijzen) geen aanleiding te vinden om anders te besluiten dan in het voornemen is opgenomen.
5. Dit besluit te nemen ter bestendiging van de rechtsgevolgen van het besluit d.d. 1 april 2025 van het college van burgemeester en wethouders, welk besluit van rechtswege vervalt zodra dit raadsbesluit in werking treedt.
6. Dit besluit bekend te maken aan de eigenaren en beperkt zakelijk gerechtigden van c.q. op de onroerende zaken waarop de voorkeursrechten worden gevestigd, te publiceren in het Gemeenteblad en in te schrijven in de openbare registers.

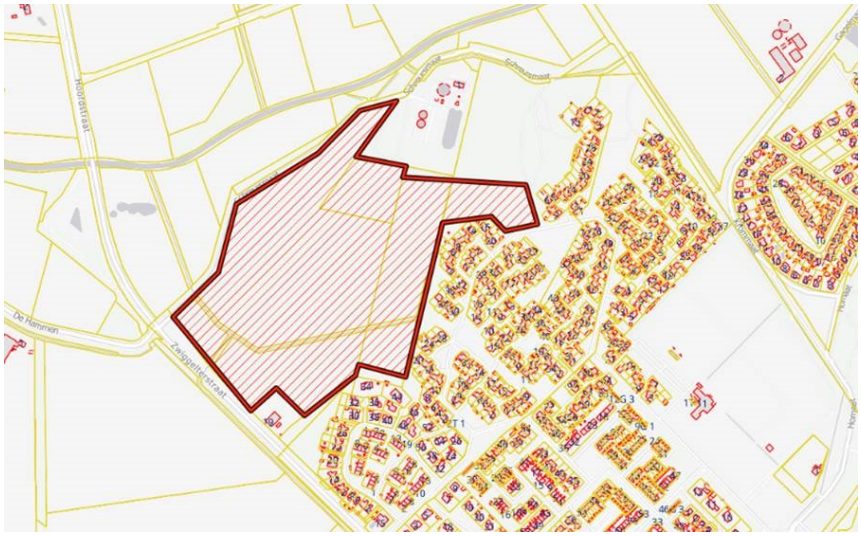
Aanleiding

In de gemeente Midden-Drenthe bestaat een tekort aan (betaalbare) woningen. In het raadsprogramma heeft Wonen de hoogste prioriteit. Het beleid is daarom al langere tijd gericht op het toevoegen van (betaalbare) woningen. Dit beleid is geformuleerd in de bestuurlijke visie ‘Midden-Drenthe: een leven lang ruimte’ (maart 2021) en in de Omgevingsvisie Midden-Drenthe (juni 2022).

Het beleid is verder geconcretiseerd in de op 25 mei 2023 vastgestelde Woonvisie Midden-Drenthe 2023-2027. Uit de Woonvisie blijkt dat er in Westerbork een lokale woningbehoefte is van 95 woningen. In de visie ‘Westerbork vooruit’, opgesteld door Belangenvereniging Dorp Westerbork, staat dat er met name behoefte is aan voor starters en senioren. Om voor de korte en langere termijn kansen te creëren willen we gronden aan de noordkant van Westerbork proberen te kopen.

De Woonvisie geeft aan dat er boven op de lokale woningbouwbehoefte er nog een aanvullende vraag is.

In Westerbork zijn onvoldoende inbreidingslocaties om in de woningbehoefte te kunnen voorzien. Om die reden hebben we (uitbreidings-)gebieden nodig waar grotere hoeveelheden woningen kunnen worden gerealiseerd. Om na te gaan welke locaties daarvoor mogelijk geschikt kunnen zijn, is voor Westerbork verkennend onderzoek uitgevoerd door bureau SAB. In dit onderzoek is naar voren gekomen dat aan de noordkant van het dorp mogelijk kansen liggen. Op onderstaande afbeelding is het betreffende gebied te zien.

Afbeelding 1: gebied voorkeursrechtbeschikking

Dit gebied wordt vooralsnog als kansrijk gezien, omdat het aansluit bij bestaand stedelijk gebied en bestaande infrastructuur, en omdat woningbouw hier past binnen de kaders van water- en bodemsturend ontwikkelen. Vooralsnog worden er geen belemmeringen gezien om hier voor 2030 een aanzienlijke hoeveelheid woningen te bouwen.

Voorkeursrechtbeschikking: bekrachtiging
Het heeft college op 1 april 2025 besloten om voor gronden in een gebied omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en de noordkant van de wijk Borkerhout te Westerbork voorkeursrechtbeschikkingen te nemen. De vestiging van het voorkeursrecht geeft de gemeente tijd en ruimte om verder onderzoek te doen, zonder dat grond in handen komt van ontwikkelaars en/of speculanten en de gemeente aldus de regie uit handen wordt genomen over de gebiedsontwikkeling.

Om te voorkomen dat de voorkeursrechten komen te vervallen, dienen de beschikkingen van het college binnen drie maanden door de gemeenteraad te worden bekrachtigd. Hiervoor dient dit voorstel.

Tegelijkertijd met het collegebesluit van 1 april 2025, is het voorgenomen raadsbesluit kenbaar gemaakt. Daarbij is de gelegenheid gegeven om op het voorgenomen raadsbesluit te reageren door daartegen een zienswijze in te dienen. Een aantal inwoners heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt. De ingediende zienswijzen en de reactie erop zijn opgenomen in de Nota van zienswijzen. Zie bijlage1.

De ingediende zienswijzen gaan vooral over de locatie (er zijn volgens reclamanten alternatieven die geschikter en logischer zijn), de invulling van het woningbouwprogramma (type woningen en hoeveelheid groen) en over gewenste communicatie en het betrekken van inwoners bij het vervolgtraject. In de context van de voorkeursrechtbeschikkingen geven de ingediende zienswijzen geen reden om het voorstel aan te passen.

Argumenten

Het vestigen van een voorkeursrecht:
1.1 Geeft de gemeente het recht van eerste koop als een betreffende eigenaar in het gebied de grond wil verkopen. Verkopen is geen verplichting.
1.2 Voorkomt prijsopdrijving in een bepaald gebied.
1.3 Zorgt voor gemeentelijke regie in een bepaald gebied. Dit geeft de gemeente tijd en ruimte om onderzoek te doen naar ontwikkelmogelijkheden en haalbaarheid ervan in het betreffende gebied zonder dat er ongewenste grondtransacties plaatsvinden.

Kanttekeningen

1.1 De vestiging van een voorkeursrecht kan zorgen voor onrust onder eigenaren, direct omwonenden en overige inwoners. Op 17 april 2025 is een inloopbijeenkomst georganiseerd waar inwoners vragen konden stellen.

1.2 Tegen het vestigen van een voorkeursrecht staan rechtsmiddelen open. Eigenaren en zakelijk gerechtigden kunnen bezwaar maken. Dit levert procesrisico's op, maar deze worden klein geacht.
1.3 Wanneer gronden aan de gemeente worden aangeboden en worden aangekocht, en vervolgens toch zou worden afgezien van woningbouw in het betreffende gebied, ontstaan mogelijk financiële risico's. Dit aspect wordt meegenomen in advisering als een concrete aankoop kan worden gedaan.

Financiën

Voor de expertise die we nodig hebben voor het vestigen van het voorkeursrecht en het juridische vervolgproces schakelen we BLenD advocaten in. De kosten hiervan worden gedekt uit het programma Wonen.

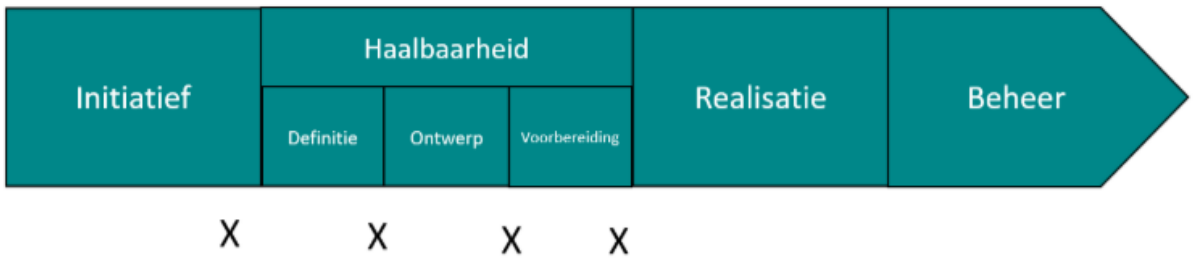
Als grond wordt aangekocht, moet een aankoopbesluit worden genomen. Het kopen van gronden is altijd onder voorbehoud instemming/ goedkeuring van de gemeenteraad. Om de rentelasten af te dekken is er door de raad een apart budget beschikbaar gesteld. Concrete aankopen worden in een apart advies voorgelegd aan college en gemeenteraad.

Communicatie/inwonersparticipatie

Het vestigen van een voorkeursrecht kan leiden tot onrust en vragen. Op 17 april 2025 was er een inloopmiddag en -avond. Hier konden mensen vragen stellen over het voorkeursrecht. Ook werd kort uitgelegd waarom het gebied mogelijk geschikt is voor woningbouw.

De reacties (zowel op 17 april als de schriftelijk ingediende reacties) gingen vooral over ruimtelijke onderdelen. Dit is begrijpelijk, maar deze aspecten spelen geen rol bij het vestigen en bekrachtigen van het voorkeursrecht.

Figuur 1 geeft het proces van gebiedsontwikkeling weer. De ruimtelijke onderdelen waar veel reacties over gaan, komen aan bod in de fase van haalbaarheid. Opmerkingen die belangrijk kunnen zijn voor de eerste onderzoeken worden meegenomen.

Figuur 1: vier fasen van gebiedsontwikkeling: initiatief, haalbaarheid, realisatie en beheer.

Vervolg

Het besluit wordt bekendgemaakt door aangetekende brieven met het raadsbesluit te versturen aan de grondeigenaren, de stukken worden aangeboden aan het Kadaster en het besluit wordt gepubliceerd in het Gemeenteblad.

De modelbrief voor de eigenaren treft u aan in de bijlage.

De direct omwonenden ontvangen een brief waarin staat dat de gemeenteraad de vesting van het voorkeursrecht heeft bekrachtigd. Om te zorgen voor een bredere verspreiding in de buurt, worden de buurtverenigingen Borkerhout en De Akkers gevraagd de brief in pdf te delen in de buurtapp. Verder wordt het besluit gepubliceerd op de pagina gemeenteberichten van de Krant van Midden-Drenthe.

Bijlagen

1. Nota van zienswijzen inclusief reacties (geanonimiseerd 6 bijlagen)
2. Modelbrief toezenden nota van zienswijzen
3. Raadsbesluit
4. Brief omwonenden
5. Overzicht bezorging brief aan omwonenden
6. Modelbrief eigenaren en beperkt gerechtigden
7. Bekendmaking gemeenteblad (publicatie)
8. Kaart met eigendommen (kadastraal)
9. Perceellijst overzicht eigendommen en beperkt zakelijk gerechtigden.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Nota van zienswijzen & reacties

Voorgenomen raadsbesluit

Vestigen Voorkeursrecht Westerbork

Inleiding

Op 1 april 2025 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten om voor een gebied in Westerbork (tussen Schreursmaat, Zwiggelterstraat en de noordkant van de wijk Borkerhout) voorkeursrechtbeschikkingen te nemen (op basis van art. 9.1, lid 2 jo. art. 9.1, lid 1 aanhef en onder c van de Omgevingswet). Met deze beschikkingen zijn voorkeursrechten gevestigd op onroerende zaken in het gebied. Hiertoe is besloten omdat uit onderzoek blijkt dat het gebied mogelijk geschikt is voor woningbouw. De mogelijkheden voor woningbouw worden op dit moment verder onderzocht en uitgewerkt. Om in deze periode van nader onderzoek te voorkomen dat de gemeente regie verliest en er prijsopdrijvende effecten optreden, zijn de voorkeursrechten gevestigd. Dit heeft tot gevolg dat eigenaren die hun gronden willen verkopen, deze als eerste aan de gemeente dienen aan te bieden.

De voorkeursrechtbeschikkingen van het college hebben een werkingsduur van 3 maanden. Wanneer de gemeenteraad binnen deze periode voorkeursrechtbeschikkingen neemt (op basis van art. 9.1, lid 1 aanhef en onder c Omgevingswet), wordt de werking van de voorkeursrechten als het ware verlengd, en gelden de voorkeursrechten nog voor een periode van in ieder geval 3 jaar. Het college stelt de raad voor deze voorkeursrechtbeschikkingen te nemen.

Het collegebesluit van 1 april 2025 en het voorgenomen besluit van de gemeenteraad zijn op 7 april 2025 gepubliceerd in het Gemeenteblad. Alle eigenaren van onroerende zaken in het gebied hebben een brief ontvangen over de voorkeursrechten. Zowel in de publicatie als in de brief is vermeld dat door middel van het indienen van een zienswijze kan worden gereageerd op het voorgenomen besluit van de gemeenteraad.

Er zijn meerdere reacties (zienswijzen) ingediend. Deze worden in deze nota samengevat en beantwoord.

Naar aanleiding van de vestiging van voorkeursrechten is een informatieavond georganiseerd. Deze vond plaats op 17 april 2025 en werd goed bezocht. Tijdens deze bijeenkomst zijn door meerdere betrokken burgers opmerkingen gemaakt. Hoewel deze opmerkingen niet worden aangemerkt als zienswijzen inzake de vestiging van voorkeursrechten, wordt verderop in deze nota ook kort op een aantal van de gemaakte opmerkingen ingegaan.

Zienswijzen/ reacties

De volgende personen hebben een zienswijze/ reactie ingediend:

Indiener	Naam	Adres
1		
2		
3		
4		

De hierboven onder 1 en 2 genoemde zienswijzen zijn inhoudelijk (vrijwel) identiek. In de zienswijze worden niet zozeer argumenten tegen het vestigen van voorkeursrechten genoemd. Opmerking verdient daarbij ook dat betrokkenen geen eigenaar zijn van gronden waarop de voorkeursrechten zien.

In deze zienswijzen worden vooral zorgen geuit over woningbouwplannen in het gebied. Reclamanten zijn woonachtig in de nabijheid van het gebied en vrezen dat hun woonomgeving met bijbehorend uitzicht over landbouw en natuur wordt verslechterd. Zij wijzen ook op de ligging van een hoofdgastransportleiding in het gebied en op mogelijke gevolgen voor de waterhuishouding in verband met een lagere ligging van het gebied. Reclamanten roepen de gemeente om op naar andere locaties te kijken, welke locaties geschikter en logischer zijn.

Hoewel de zorgen van reclamanten begrijpelijk zijn, gaat deze procedure niet over het al dan niet mogelijk maken van woningbouw. Het gaat nu uitsluitend om het besluit tot het vestigen van voorkeursrechten. Zoals gezegd, gaan de ingediende zienswijzen daar niet over. Op de argumenten die zien op eventuele woningbouw in het gebied wordt in deze nota niet inhoudelijk ingegaan. Het is essentieel om nu eerst zorgvuldig te onderzoeken of het gebied echt geschikt is voor woningbouw. Zodra de gemeente wat verder is met dat onderzoek, zullen alle inhoudelijke opmerkingen over woningbouw (waaronder de opmerkingen die nu worden gemaakt in zienswijzen over het voorkeursrecht) zorgvuldig worden bekeken en in de afwegingen worden betrokken. In de toekomst zal er overigens ook nog voldoende ruimte zijn om eventuele zorgen over en bezwaren tegen de woningbouwplannen aan de gemeente voor te leggen (participatieproces).

Het voorgaande geldt ook voor de onder 3 genoemde zienswijze. Ook de indiener van deze zienswijze heeft geen gronden in eigendom waar het voorkeursrecht op ziet. In de zienswijze wordt vooral aandacht gevraagd voor de keuze van dit gebied voor woningbouw, en wordt benadrukt dat er een alternatieve locatie is die ook uit het oogpunt van ontsluiting logischer is. Voor deze argumenten geldt hetgeen hiervoor voor de zienswijzen onder 1 en 2 ook is aangegeven; de argumenten worden verderop in het proces meegenomen.

De onder 4 genoemde zienswijze betreft een petitie die door meerdere personen is ondertekend. In de petitie wordt aangegeven dat het gebied een kwetsbaar, waardevol en open landschap betreft. Gevreesd wordt dat woningbouw leidt tot schade aan natuur en ecologie. De gemeente wordt in de petitie opgeroepen om woningbouw in dit gebied te heroverwegen en eerst alternatieve locaties te benutten. Ook deze petitie ziet hiermee niet op het vestigen van voorkeursrechten. De in de petitie aangedragen argumenten worden verderop in het proces meegenomen.

Conclusie:
De zienswijzen geven geen aanleiding om af te zien van het vestigen van voorkeursrechten door de raad.

Opmerkingen tijdens de informatieavond

Ook tijdens de informatieavond op 17 april 2025 gingen de opmerkingen niet zozeer over de vestiging van voorkeursrechten, als wel over de woningbouwplannen.

Tijdens deze bijeenkomst werden er diverse positieve reacties geuit. Inwoners zijn blij dat er extra woningen worden gebouwd. De gemeente wordt toegejuicht om vooral betaalbare woningen en woningen voor starters te bouwen. Verder werd aanbevolen de woningbouwcorporatie bij de plannen te betrekken en werd de suggestie gedaan om voorrang te geven aan inwoners van Westerbork.

Er waren ook zorgen onder inwoners over mogelijke woningbouw in het voorkeursrechtgebied. Zo werd opgemerkt dat woningbouw afbreuk doet aan het open karakter van het gebied en niet passend is op deze plek.

Zowel de suggesties als de zorgen die tijdens de bijeenkomst zijn verzameld, worden verderop in het proces meegenomen in het onderzoek en de afwegingen.

Aan:

College van burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe

Postbus 24

9410 AA Beilen

Betreft: Bezwaarschrift tegen voorkeursrechtbeschikking Westerbork noordzijde

Datum: 24-04-2025

Geacht college,

Hierbij maak ik bezwaar tegen de voorkeursrechtbeschikking zoals vastgesteld door uw college voor gronden in het gebied tussen Schreursmaat, Zwiggelterstraat en Börkerhout te Westerbork. Als eigenaar van een woning aan [redacted] direct grenzend aan het gebied, ben ik rechtstreeks belanghebbende.

De opgelegde voorkeursrechtbeschikking veroorzaakt aanzienlijke onzekerheid over de toekomst van mijn woonomgeving. Mijn woning ligt momenteel aan de rand van een open gebied met uitzicht over landbouw en natuur. De ontwikkeling van dit gebied tot woonwijk betekent volledig verlies van dit vrije uitzicht en zal naar verwachting leiden tot waardevermindering van mijn woning.

Daarnaast zijn er zware aardgastransportleidingen van Gasunie aanwezig in of nabij het plangebied. Deze leidingen, met diameters van 36, 42 en 48 inch en een werkdruk van 66,2 bar, vallen onder de zwaarste risicocategorie binnen het Besluit externe veiligheid buisleidingen (BEVB). Binnen de risicocontouren, die in de praktijk oplopen tot 100 meter vanaf de leidingas, is woningbouw juridisch niet toegestaan. Ook gelden beperkingenstroken van minimaal 4 tot 5 meter aan weerszijden waarin bouwen niet is toegestaan zonder toestemming.

Op basis van de hoogtekaart van Westerbork en omgeving blijkt dat grote delen van het plangebied in laaggelegen gebied liggen (blauwe zones), op circa +14.30 m tot +15.30 m NAP. Deze ligging brengt aanzienlijke risico's met zich mee, waaronder verhoogde kans op wateroverlast, vooral bij piekbuien of hoge grondwaterstanden. Daarnaast functioneren deze zones mogelijk als natuurlijke afwateringsgebieden. Bebouwing kan de waterhuishouding verstoren en leiden tot problemen elders. Hoger gelegen delen van Westerbork zijn om die reden geschikter.

Ook wil ik benadrukken dat, zelfs indien het college of de raad het plan wenst voort te zetten, de gemeente bij een negatief advies van Gasunie of de Veiligheidsregio weliswaar formeel kan doorgaan, maar daarmee een groot juridisch risico loopt. Zonder overtuigende

onderbouwing van de afwijking van zulke adviezen is de kans groot dat het plan wordt vernietigd bij bezwaar of beroep. Dat is eerder gebleken in jurisprudentie bij de Raad van State.

Tot slot wijs ik op het feit dat er in en rondom Westerbork diverse alternatieve locaties beschikbaar zijn die geschikter zijn voor woningbouw. Het gebied rond het Hooimaaiveld en de omgeving van de ijsbaan vormen logischer keuzes: hoger gelegen, minder risicovol en met minder impact op bestaande bewoners.

Gezien de hierboven genoemde veiligheidsrisico's, bodemtechnische bezwaren, het alternatieve locatie-aanbod en het verwachte nadeel voor omwonenden, verzoek ik u het besluit tot voorkeursrecht te heroverwegen.

Ik verzoek u dit bezwaarschrift ontvankelijk en gegrond te verklaren en het besluit tot het vestigen van het voorkeursrecht op dit perceel in te trekken dan wel op te schorten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Aan:
College van burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA Beilen

Betreft: Bezwaarschrift tegen voorkeursrechtbeschikking Westerbork noordzijde

Datum: 14 april 2025

Geacht college,

Hierbij maak ik bezwaar tegen de voorkeursrechtbeschikking zoals vastgesteld door uw college voor gronden in het gebied tussen Schreursmaat, Zwiggelterstraat en Börkerhout te Westerbork. Als eigenaar van een woning aan [redacted] direct grenzend aan het gebied, ben ik rechtstreeks belanghebbende.

De opgelegde voorkeursrechtbeschikking veroorzaakt aanzienlijke onzekerheid over de toekomst van mijn woonomgeving. Mijn woning ligt momenteel aan de rand van een open gebied met uitzicht over landbouw en natuur. De ontwikkeling van dit gebied tot woonwijk betekent volledig verlies van dit vrije uitzicht en zal naar leiden tot waardevermindering van mijn woning.

Daarnaast zijn er zware aardgastransportleidingen van Gasunie aanwezig in het plangebied. Deze leidingen, met diameters van 36, 42 en 48 inch en een werkdruk van 66,2 bar, vallen onder de zwaarste risicocategorie binnen het Besluit externe veiligheid buisleidingen (BEVB). Binnen de risicocontouren, die in de praktijk oplopen tot 100 meter vanaf de leidingas, is woningbouw juridisch niet toegestaan. Ook gelden beperkingenstroken van minimaal 4 tot 5 meter aan weerszijden waarin bouwen niet is toegestaan zonder toestemming van Gasunie.

Naast de technische en juridische bezwaren is het bovendien opvallend dat er binnen en rondom Westerbork alternatieve locaties zijn die geschikter zijn voor woningbouw. Denk bijvoorbeeld aan het gebied rond het Hooimaaiveld en de omgeving van de ijsbaan. Deze gebieden liggen verder van zware infrastructuur en bestaande bebouwing, en bieden mogelijkheden voor uitbreiding zonder directe negatieve impact op bestaande woningen.

Gezien het feit dat het huidige plangebied veiligheidsrisico's kent, waardeverlies veroorzaakt en alternatieven voorhanden zijn, verzoek ik u het besluit te heroverwegen. Woningbouw in dit gebied is op basis van de huidige gegevens niet realistisch of verantwoord.

Ik verzoek u dit bezwaarschrift ontvankelijk en gegrond te verklaren en het besluit tot het vestigen van het voorkeursrecht op dit perceel in te trekken dan wel op te schorten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Westerbork, 1 mei 2025

Aan de Gemeenteraad en het College van Burgemeester en Wethouders van de
Gemeente Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA Beilen

Onderwerp : visie woningbouw Westerbork

Geachte Gemeenteraad en College van Burgemeester en Wethouders

Naar aanleiding van de presentatie op 17 april 2025 in restaurant Diggels van mogelijke uitbreidingsplannen ten behoeve van nieuw te bouwen woningen in Westerbork vragen wij uw aandacht voor het volgende.
De gepresenteerde uitbreidingsplannen ten behoeve van de bouw van nieuwe woningen in Westerbork omvatten het stuk grond ingesloten tussen de Zwiggelterstraat, Schreursmaat en de bestaande woonwijk De Kampen.
In onze ogen is er een veel beter alternatief: bekijk nadrukkelijk de mogelijkheid om huizen te bouwen ter linker zijde, de westkant dus, van de Zwiggelterstraat, gezien vanuit Westerbork richting Zwiggelte.
De hier aanwezige mogelijke bouwgrond, vanaf splitsing Beilerstraat/ Zwiggelterstraat tot de kruising met De Hammen/ Schreursmaat, is een veel beter alternatief naar onze mening. Het sluit aan bij de natuurlijk entree van het dorp en bij de bestaande bebouwing en is qua bereikbaarheid en infrastructuur veel geschikter.
Deze grond heeft ook nog eens een drogere grondstructuur voor de bouw van huizen, dan de grond aan de Schreursmaat die nu bij de gemeente als optie op tafel ligt.
Nog een mogelijke optie is de grond omsloten door de Hanekampsweg/ Heerakkers en het Padenbos als bouwlocatie aan te wenden. Dichtbij sportfaciliteiten, het centrum van het dorp en de school De Groene Borg.

Door te bouwen aan de westkant van de Zwiggelterstraat voorkomt U tevens dat eventuele woningen dichtbij het kwetsbare stroomdallandschap van de Westerborkerstroom komen te staan en bovendien het nu nog aanwezige wild zal verdrijven.
Bouwen aan de westkant van de Zwiggelterstraat voorkomt eveneens mogelijke planschade-claims richting Gemeente Midden-Drenthe, evenals de jarenlange drukte door bouwverkeer in de reeds bestaande rustige woonwijk Borkerhout.

Wij zijn ons ervan bewust dat er huizen gebouwd moeten worden, met name voor starters en ouderen, maar vragen U indringend de door ons genoemde mogelijkheden om te bouwen ook nog eens te willen onderzoeken en mee te wegen.

Verzoek heroverweging woningbouwplannen Borkerhout Noord

Geacht college van burgemeester en wethouders en geachte leden van de gemeenteraad,

Wij, bewoners uit de directe omgeving van de akker tussen de woonwijk Borkerhout, het bos en de Borkerstroom in Westerbork, maken ons ernstige zorgen over het voorgenomen plan om woningen te bouwen op deze locatie. Als direct betrokkenen willen wij u dringend verzoeken om van deze ontwikkeling af te zien.

Een kwetsbaar en waardevol landschap
De beoogde bouwlocatie maakt deel uit van een historisch en landschappelijk waardevol esdorplandschap. Westerbork is van oudsher opgebouwd als esdorp, met een duidelijke overgang van een compacte dorpskern naar open akkers, beekdalen en bosranden. Dit patroon is van grote cultuurhistorische waarde en bepaalt mede de identiteit van het dorp. De akker in kwestie speelt hierin een essentiële rol. Het vormt een natuurlijke overgangszone van bebouwing naar het omliggende landschap. Visueel, ruimtelijk én ecologisch zorgt deze open ruimte voor een geleidelijke overgang: van woonwijk naar akker, via het beekdal, richting bos. Dergelijke overgangen zijn van grote waarde, omdat ze zorgen voor balans – ze brengen rust in het dorpsbeeld en voorkomen een harde 'botsing' tussen dorp en natuur. Wanneer deze akker bebouwd wordt, verdwijnt die gelaagdheid. Het dorp schuift dan abrupt op richting de natuur, waardoor het karakteristieke ruimtelijke ritme wordt doorbroken. Wat nu nog voelt als een open ademende rand van het dorp, verandert dan in een dichtbebouwde buitenzijde zonder overgangswaarde.

Een standpunt dat jarenlang helder was
Vanuit het verleden heeft de voormalige gemeente Westerbork, en later de gemeente Midden-Drenthe, altijd een duidelijk standpunt ingenomen: bouwen richting de Borkerstroom is onwenselijk. Deze visie was gebaseerd op het belang van behoud van het beekdal, de natuurlijke structuur en de open landschappelijke verbindingen rond het dorp. Voor bewoners was dit een geruststellende en duidelijke lijn. Het loslaten van dit principe zou niet alleen een beleidsmatige breuk zijn, maar ook afbreuk doen aan het vertrouwen van inwoners in de langjarige visie van de gemeente op ruimtelijke kwaliteit.

Risico's voor natuur en ecologie – Borkerstroom en bos
Direct naast de akker stroomt de Borkerstroom – een karakteristieke beek met een natuurlijke loop, die samen met het aangrenzende bos een belangrijk ecologisch netwerk vormt. Deze zone is cruciaal voor veel planten- en diersoorten, mede dankzij de rust en relatieve ongestoorde samenhang tussen open land, water en bos. De akker is hierin meer dan een open veld – het fungeert als bufferzone tussen mens en natuur. Bebouwing op deze plek brengt ecologische risico's met zich mee:

- Verstoring van dieren door licht, geluid en menselijke activiteit
- Verdroging of verstoring van de natuurlijke waterhuishouding rond de Borkerstroom
- Versnippering van leefgebieden en routes voor dieren
- Verlies van biodiversiteit door het verdwijnen van open grond, kruidenrijke randen en overgangen

Juist deze overgangen – van grasland naar bos, van akker naar water – zijn ecologisch het rijkst. Die moeten we koesteren, niet volbouwen.

Risico's voor natuur en ecologie – Borkerstroom en bos
Direct naast de akker stroomt de Borkerstroom – een karakteristieke beek met een natuurlijke loop, die samen met het aangrenzende bos een belangrijk ecologisch netwerk vormt. Deze zone is cruciaal voor veel planten- en diersoorten, mede dankzij de rust en relatieve ongestoorde samenhang tussen open land, water en bos. De akker is hierin meer dan een open veld – het fungeert als bufferzone tussen mens en natuur. Bebouwing op deze plek brengt ecologische risico's met zich mee:

- Verstoring van dieren door licht, geluid en menselijke activiteit
- Verdroging of verstoring van de natuurlijke waterhuishouding rond de Borkerstroom
- Versnippering van leefgebieden en routes voor dieren
- Verlies van biodiversiteit door het verdwijnen van open grond, kruidenrijke randen en overgangen

Juist deze overgangen – van grasland naar bos, van akker naar water – zijn ecologisch het rijkst. Die moeten we koesteren, niet volbouwen.

Alternatieven eerst
Wij roepen de gemeente op om eerst serieus te kijken naar woningbouwmogelijkheden binnen de bestaande dorpsstructuur. Inbreiding, herontwikkeling of verdichting zijn veel logischere stappen dan uitbreiding ten koste van een kwetsbare ecologische en landschappelijke zone. De ruimte rondom Westerbork is bijzonder – laten we daar met zorg en verantwoordelijkheid mee omgaan.

Verlies van open zicht en leefkwaliteit
Tot slot wijzen wij op het verlies van openheid en zicht op het landschap. De akker biedt nu nog uitzicht op de bosrand, de beekzone en het omliggende groen. Dat vrije zicht draagt bij aan rust, beleving en woongenot – iets wat veel bewoners juist zo waarderen aan deze plek.

Onze oproep
Wij verzoeken u dringend om de geplande woningbouw op deze locatie te heroverwegen. Bescherm het esdorplandschap, houd vast aan het standpunt dat bouwen richting de Borkerstroom geen optie is en voorkom onherstelbare schade aan dit bijzondere deel van Westerbork. Wij gaan graag met u in gesprek over duurzame alternatieven die wél recht doen aan het dorp en haar omgeving.

Met vriendelijke groet,

Omwonenden

#	Naam	Straatnaam	Opmerking
1			Ik onderteken omdat het land hier zeer nat is en niet geschikt voor woningbouw. Er zijn betere opties rond westerbork.
2			Bouwen op deze locatie doet zoals beschreven een enorme afbreuk aan het vrije groene zicht. Voor mij persoonlijk is dit de reden geweest dat ik het huis 5 jaar geleden gekocht hebt. Ik woon er met zo'n fijn thuis gevoel en hoop oud te worden in het huis. Wanneer er gebouwd gaat worden is voor mij het ultieme woongenot weg.
3			Ik het hier volledig mee eens ben. Dit is juist wat dit gebied in Westerbork zo bijzonder en mooi maakt . Daarom zijn wij hier ook komen wonen vanuit Twenthe. Dat moet absoluut niet verstoord worden . Wij zien / spreken heel vaak ook veel mensen van buiten Westerbork die hier lopen / fietsen . Die vinden dit gebied allemaal zo mooi en rustgevend ook. Het zou doodzonde zijn dat dit verstoord zou worden. Er zijn nog andere plekken waar gebouwd kan worden !! Laat dit gebied nabij natuur en water zzoals het is !!!
4			Ik het eens ben met de redenen van bezwaar zoals hierboven beschreven is
5			Wij bewust voor deze plek hebben gekozen vanwege de prachtige ligging en de rust die hierdoor een feit is. Dit geldt natuurlijk voor alle aanwonenden . Er is behoefte aan uitbreiding, dat is duidelijk, evenwel zijn er andere plekken in Westerbork waar veel minder aanwonenden gestoord zullen worden in hun woon/leef genot
6			
7			
8			
9			Ik het helemaal eens ben met de inhoud van de petitie, m.n het behoud van ecologisch evenwicht
10			Ons woongenot en met name de rust en de natuur om ons heen wordt enorm verstoord als er achter ons huis woningen komen. Wij hadden bij de koop van de woning (2002) ook gehoord dat er geen huizen bij zouden komen in dit gebied vanwege de natuur, grenzend aan de Borkerstroom. Wij zien ook regelmatig diverse vogelsoorten en de reeën,hazen en vossen zijn hier ook vertegenwoordigd. Geen goed idee om hier te gaan bouwen wij moeten dit gebied koesteren zoals het is en goed voor ons mooie dorp. Er zijn zeker alternatieven om elders huizen te bouwen waar het minder verstoring geeft.
11			Ik het enorm belangrijk vind dat we geen nieuwe huizen tegen de natuur aan bouwen. Juist de akker brengt een natuurlijke barrière tussen dorp en natuur. Daarnaast vind ik het oneerlijk beleid dat een gemeente jarenlang stelling neemt dat er niet gebouwd kan worden zo dichtbij de borkerstroom en dat dat van de een op andere dag anders lijkt te zijn. Was dan gewoon eerlijk geweest en had gezegd dat er toch een mogelijkheid was dat dit zou gebeuren.
12			Ik vind dat er gekeken moet worden naar andere opties waar bewoners, dieren en natuur minder overlast van gaan ervaren.
13			
14			Mijn vrouw en ik dit huis aan de [redacted] destijds hebben gekocht om het vrije en mooie uitzicht aan de achterzijde. Tevens heeft de rust van het natuurgebied aan de Börkerstroom toen de doorslag gegeven om dit huis toen te kopen. Nu wordt ons deze rust en ruimte ontnomen omdat er zonodig een nieuwe woonwijk uit de grond moet worden gestampt! Dit plan is niet doordacht en verzonnen door een paar malloten!
15			Wij wonen aan het te bebouwen perceel. Er liggen in dit gebied drie hogedruk gasleidingen Hierop mag niet gebouwd worden. Mijn man heeft dat nagevraagd bij de Gasunie.
16			

#	Naam	Straatnaam	Opmerking
17			
18			
19			Het een groot deel van de week al het charme afneemt, als je 1 á 2 weilanden verderop bouwt is er niks aan de hand
20			
21			Ik onderteken omdat ik graag van het vrije uitzicht op de natuur wil blijven genieten.En al het bovenstaande.
22			Ik graag van het vrije uitzicht wil blijven genieten , en er lopen ook nog 3 dikke gasleidingen door en het is ook een dorpaanzicht .waarom niet bouwen waar de ijsbaan nu is ligt nog 9 hectare land wat wel te koop is dichter bij het dorp en vast geen last van de natuur .
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			Doodzonde van deze prachtige omgeving
30			Ik vind het belangrijk dat de natuur moet blijven voor alles wat er in leeft. Er wordt al zoveel van ze afgenomen door al het asfalt.
31			Ecologisch een heel belangrijk gebied dat we moeten beschermen
32			
33			Regelmatig worden er o.a. reeën gezien op deze plek en omgeving. Gaat de gemeente dat echt verstoren? Bebouwing op deze akker zou ons woongenot en de reden waarom wij vanuit de stad hier naar toe zijn verhuist volkomen teniet doen.
34			Helemaal eens met de argumenten. Verder: direct achter de Schreursmaat begint een vogelbeschermingsgebied; er lopen drie hogedrukgasleidingen van de Gasunie, waardoor een veilige afstand tot bebouwing in acht moet worden genomen: destijds is men er kennelijk van uitgegaan dat hier toch geen bebouwing zou plaats vinden.
35			Ik van Westerbork hou!
36			Het landschap moet wijken voor huizenbouw.
37			Ik onderteken omdat ik het bouwproject niet vind passen op deze plaats in het dorp
38			
39			Ik het eens ben met de stelling dat dit bijzondere stuk natuur behouden moet blijven.
40			

#	Naam	Straatnaam	Opmerking
41			
42			Ik vind het vreemd dat een persoon die op komt voor de belangen van het dorp zo maar alles weggeeft. Ik vraag me af of er vooraf enig onderzoek is geweest in de vegetatie en voorkomende dieren in het gebied. Vooral het leefgebied van de voorkomende dieren (vos, ree, das, ganzen e.d.)komt ernstig in het gedrang. Daarnaast had het de betrokken personen gesierd om vooraf de betrokken bewoners te horen en niet via een enquete uitspraken te ontlokken. Deze enquete was opgesteld voor een ander doel. Daarnaast zou ik als bewoner graag inzage krijgen in de plannen omdat het woongenot ernstig wordt beknot. Ik verwacht hier een goede motivering en tegemoetkoming voor. Ik stel voor een 2e gebied aan te wijzen nl. Hoek de Noesten - Hoogeveenseweg. Hier wordt in ieder geval de natuur minder geschaadt.
43			Ik aanwonende ben aan de grond die ten noorden van Westerbork ligt. Hier is veelal natuur en vindt dat dit zo moet blijven. Er zijn genoeg andere plekken in Westerbork waar gebouwd kan worden en de natuur minder gehinderd wordt.
44			Volstrekt eens met strekking!
45			Ik ben het hiermee helemaal eens.
46			Wat mij betreft is dit geen goede locatie. We hebben te maken met dorpsaanzicht. Dit is onder andere de reden dat bij ons de bomen aan de zijkant van ons huis niet mochten worden gekapt. Tevens is het niet aan te raden op deze plek te bouwen uit veiligheidsoogpunt. De aanwezigheid van drie hoofdtransportleidingen van Gasunie binnen of nabij het betreffende gebied zorgen voor een enorme gevaarzetting. Deze leidingen transporteren aardgas onder een hoge druk. Hier mag uit veiligheidsoogpunt niet zomaar worden gebouwd. Dit brengt wettelijke beperkingen met betrekking tot woningbouw binnen risicocontouren en beperkingszones met zich mee.
47			
48			
49			Bebouwing zal het leefgebied van de aanwezige reeën, dassen, uilen, ijsvogels, spechten, buizerds en andere prachtige dieren verstoren. Het behoud van het beekdal is in gevaar. De bewoners hebben met vertrouwen in de gemeentelijke visie bewust gekozen voor deze rustieke leefomgeving.
50			Ik onderteken omdat ik het van harte eens ben met deze visie.
51			
52			
53			
54			Vanuit mijn woonkamer kijk ik over de landerijen, naar het bos. Ik zie dieren en vogels die, o.a. vanuit het bos op het land en in de lucht genieten en eten zoeken. Het is een stuk natuur dat heel belangrijk is voor o.a. de dieren en voor mij.
55			Ik hoorde van iemand dat ze op deze locatie willen bouwen. Ik kom hier niet weg maar hou er enorm van om van dit stukje natuur te genieten doormiddel van een wandeling. Verder vind ik dat natuur natuur moet blijven. Er staan genoeg kantoor en bedrijfspanden leeg vooral buiten Westerbork deze kunnen prima omgebouwd worden tot woningen.
56			

#	Naam	Straatnaam	Opmerking
57			Ik onderteken omdat ik mij volledig kan vinden in het stuk [redacted]. Ik maak mij ernstig zorgen om de achteruitgang van ons landschap. Dagelijks wandel ik met honden langs de Westerborkerstroom en ik zie het zienderogen in rap tempo achteruitgaan. De kleine bosjes staan op instorten! Het zou de gemeente sieren om deze landschappelijke kenmerken te beschermen ipv nog meer druk te leggen op het weinige wat we nog hebben. Ik vind het voorgenomen plan dan ook onbegrijpelijk!
58			Ik onderteken deze petitie vol overtuiging dat dit niet de bestemming kan zijn voor de plannen om westerbork uit te breiden. Als bewoner van de aangrenzende wijk, zie ik dagelijks de natuur in de directe omgeving als kwetsbaar en een stuk natuur waar we ons juist hard voor moeten maken. Het is het weinige natuur dat juist aandacht en zorg nodig heeft, en juist bijdraagt aan het genot van wonen in westerbork/zwiggelte. Ik ben t ten stelligste oneens met de bouwplannen aldaar en denk graag mee in alternatieven.
59			Ik me hier volledig bij aansluit
60			
61			
62			Er zeker andere opties zijn!
63			

Tips en/of opmerkingen inloopbijeenkomst voorkeursrecht Westerbork 17 april 2025 – geanonimiseerd

#	Reactie
1	Betaalbare woningen voor starters
2.	Levensloopbestendige woningen op plaats van het badhuisterrein. Patio woningen
3.	Risico gasleiding. Hoge druk
4.	Woningen alles gelijkvloers (ouderen). Patio woningen/ knarrenhof. Badhuisterrein/ Borkerkoel / Gem. werf
5.	Woningen ouderen > Doorschuif vanuit Borkerhout (op loopafstand van winkels e.d.)
6.	Betaalbare woningen voor starters
7.	Bouwen maar!
8.	Groen/ Bosstrook tussen Borkerhout en nieuwe wijk.
9.	Plek Badhuis soort van Borkerheem
10.	Betaalbare woningen zowel koop-huur. Bedoeld voor Borkers, eigen volk eerst en voor jonge Borkers die graag weer terug naar Westerbork willen.
11.	Graag in overleg met de bewoners aan de rand hoe de nieuwe wijk wordt vormgegeven. Dus graag zelfde opzet als de Borkerhout. Met veel groen ook als afscheiding tussen bestaande en nieuwe wijk.
12.	Onderzoek naar de plek tegen over de Borkerhout links v.d. weg naar Zwiggelte, vanaf begin Zwiggeltestraat tot aan de afslag van de Hammen. Sluit mooi aan en de grond is ook nog eens droger!! Dan worden veel minder aanwonenden het woon- en leefplezier ontnomen. Dit moet meegenomen worden wij willen nog lang met plezier in Westerbork wonen/ leven.
13.	Niet doen is ook een optie, maar bij wel doen is het verstandig om Borkerhout te omringen met een brede groenstrook.
14.	Waarom is (...) (zowel Kruumten) als (...) wel meenemen
15.	De locatie richting Eursinge (voorbij Langbos) is dat een geen goede locatie?
16.	Probeer de woningen zo veel mogelijk betaalbaar te maken. Verkoop aan Borkers en terugkerende Borkers. Laat het loop naar het stroompje open en toegankelijk.
17	Waarom niet van de Zwiggelterweg en anders groen achter ons huis.

18	De locatie aan de linkerzijde van Zwiggelterstraat is een veel betere locatie voor woningbouw. Het beekdal van de Borkerstroom is een prachtig natuurgebied met diversiteit aan flora en fauna
19	Een knarrenhof hoort dicht bij het centrum van Bork
	(...)
20	Met terrein v/d ijsbaan + sporthalterrein gebruiken. Sporthal naar de MFA dan heb je een mooie bouwlocatie aansluitend aan bestaande bouw. (Nieuwe ijsbaan: parkeerplaats bij MFA) laten we de bouw richting Zwiggelte loslaten. ➔ Zonde voor de vorm van het esdorp (bijna lintdorp?)
21	Is de optie Zwiggelterstraat/ Hammen een optie? I.p.v. noord-west?
22	Andere locatie overwegen Zwiggeltestraat 3 i.p.v. noordoostkant
23	Volgt ;-)
24	Te zware belasting op het gebied. Optie: meer spreiden, groenstroken aanbrengen, andere locaties!
25	- 350 is veel te veel, 95 ook! - Ruimte groenstroken tussen bos, en huidige woningen en nieuwbouw - Niet tegen bos en bomen - Hulp en voorlichting van gemeente omtrent nadeelcompensatie - Betere en duidelijkere communicatie - Onderzoeken of de kavels achter Hooimaveld toch gekocht kunnen worden - Woningen voor ouderen dichter bij voorzieningen? - Niet blindstaren op dorpsbelangen, maar bewoners die zich niet gesteund voelen door hen, ook individueel spreken. - Met gedupeerden die vrij zicht verliezen kijken hoe zij een soortgelijke situatie kunnen creëren in de nieuwbouw zodat zij kunnen doorstromen en de goedkopere woningen beschikbaar komt voor jeugd. Nieuwbouw kunnen ze toch niet betalen. - Goed nadenken wat voor impact je hebt op de dieren. Reeën, fazant, vossen etc. etc. - Geen natte voeten a.u.b.
26	Oosteinde is ruimte. Rest is prima
27	In gesprek gaan met woonservice voor huurwoningen voor senioren van groot naar klein.
28	Wij wonen aan de rand de natuur en rust zijn zo fijn. Een bekende wethouder noemde dit het Wassenaar van Westerbork.

29	Het bevreemdt mij dat het onderzoeksbureau + gemeente niet vooraf contact heeft gehad met de gasunie ivm de gasbuizen, slordig.
30	Houd bouw in eigen beheer, niet bij projectontwikkelaar ivm betaalbaarheid starters.
31	Het liefste voor startende Westerborkers
32	Starters en levensloopbestendig
33	Ook graag ruimte voor 'hofjes', naoberschap, soort knarrenhof. Juist ook voor huurders
34	Denk aan de huurders
35	Werkgroep in gesprek met woonservice doorstroming huur = nodig. Echtpaar in groot huis wil kleiner wonen. Kan nu niet want inkomen te hoog.
36	Auto ontsluiting via Scheursmaat.
37	Wellicht is locatie Zuidbrink een optie. Oftewel Zwiggeltestraat/ Beilerstraat is geen optie.
38	Graag alleen voor Westerborkers. Te druk op de Zwiggeltestraat. Ver weg van ontsluitingswegen. Ver weg van de school.
39	Bij concrete plannen graag proactief communiceren niet huidige omwonenden.
40	Ik had wel een uitnodigingbrief willen ontvangen.

Onderwerp **voorkeursrecht Westerbork**

Besluitvormend orgaan gemeenteraad
Portefeuillehouder wethouder Raven

Samenvatting

Uit de Woonvisie blijkt dat er in Westerbork een lokale woningbehoefte is van 95 woningen. In de visie 'Westerbork vooruit', opgesteld door Belangenvereniging Dorp Westerbork, staat dat er met name behoefte is aan voor starters en senioren. Om voor de korte en langere termijn kansen te creëren willen we gronden aan de noordkant van Westerbork proberen te kopen.

Om de woningbehoefte in te kunnen vullen, hebben we gebieden nodig waar grotere hoeveelheden woningen kunnen landen. Om na te gaan welke locaties mogelijk geschikt kunnen zijn, is voor Westerbork verkennend onderzoek uitgevoerd door een extern bureau. Hieruit blijkt dat het gebied aan de noordkant van het dorp mogelijk geschikt is.

Om er voor te zorgen dat de gemeente regie houdt op de grondpolitiek in dat gebied en tijd heeft om nader onderzoek te doen, is besloten voorkeursrechten te vestigen op basis van de Omgevingswet.

Raadsbesluit

De raad besluit:

1. Bij voorkeursrechtbeschikkingen voorkeursrechten te vestigen op onroerende zaken in het gebied ten noorden van Westerbork, omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en de noordkant van de wijk Borkerhout te Westerbork (o.b.v. art. 9.1, lid 1 aanhef en onder c van de Omgevingswet), zoals gespecificeerd op de bij dit voorstel gevoegde grondtekening en perceellijst.

2. Vast te stellen dat aan de hiervoor bedoelde onroerende zaken een (niet-agrarische) functie 'wonen' wordt toegedacht, met daarbij behorende functies zoals wegen en groen, welke functies afwijken van het huidige gebruik.

3. Vast te stellen dat dit voorkeursrecht drie jaar na datum van het ingaan van dit raadsbesluit van rechtswege vervalt, tenzij voor dat moment de functie waarvoor het voorkeursrecht is gevestigd, is toegedacht in een omgevingsvisie of een programma of is toegedeeld in het omgevingsplan.

4. Kennis te nemen van de tegen het voorgenomen raadsbesluit ingediende zienswijzen en daarin (onder verwijzing naar de Nota zienswijzen) geen aanleiding te vinden om anders te besluiten dan in het voornemen is opgenomen.

5. Dit besluit te nemen ter bestendiging van de rechtsgevolgen van het besluit d.d. 1 april 2025 van het college van burgemeester en wethouders, welk besluit van rechtswege vervalt zodra dit raadsbesluit in werking treedt.

6. Dit besluit bekend te maken aan de eigenaren en beperkt zakelijk gerechtigden van c.q. op de onroerende zaken waarop de voorkeursrechten worden gevestigd, te publiceren in het Gemeenteblad en in te schrijven in de openbare registers.

Besloten in de openbare vergadering van de raad, gehouden op 26 juni 2025

De raadsgriffier, de voorzitter,

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00

Aan de raads- en commissieleden
van de gemeente Midden-Drenthe

Datum: 13 mei 2025
Behandeld door: Astrid Schneider
Zaaknummer:
Onderwerp: bekrachtigen voorkeursrecht Westerbork

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte raads- en commissieleden,

Begin april stuurden wij aan u brief over de voorlopige vestiging van het voorkeursrecht op een gebied ten noorden van de woonwijk Borkerhout in Westerbork. De aanleiding hiervoor is de woningbouwopgaaf. Het toevoegen van woningen aan de bestaande voorraad heeft onze hoogste prioriteit. Beleid hierover is geformuleerd in de bestuurlijke visie ‘Midden-Drenthe: een leven lang ruimte’ (maart 2021) en in de Omgevingsvisie Midden-Drenthe (juni 2022).

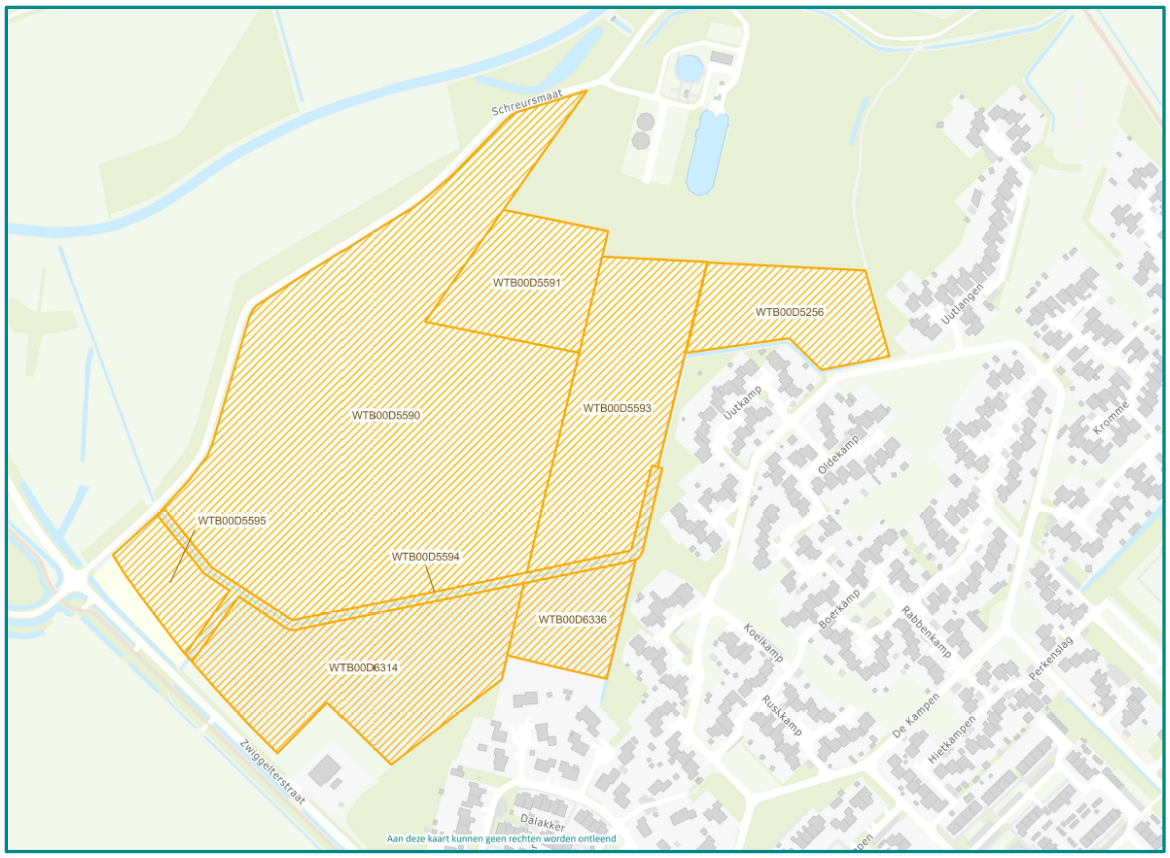
Uit de Woonvisie blijkt dat er in Westerbork een lokale woningbehoefte is van 95 woningen. In de visie ‘Westerbork vooruit’, opgesteld door Belangenvereniging Dorp Westerbork, staat dat er met name behoefte is aan voor starters en senioren. Om voor de korte en langere termijn kansen te creëren willen we gronden aan de noordkant van Westerbork proberen te kopen.

Zoals in de brief van begin april is aangekondigd, ontvangt u nu een voorstel om de vestiging van het voorkeursrecht te bekrachtigen.

Voorkeursrecht

Om na te gaan welke locaties mogelijk geschikt kunnen zijn, is voor Westerbork verkennend onderzoek uitgevoerd door een extern bureau om na te gaan waar kansen liggen voor woningbouw, zowel voor wat betreft inbreidingslocaties als voor uitbreidingsgebieden.

Uit een eerste verkenning blijkt dat het gebied aan de noordzijde van het dorp mogelijk geschikt is voor woningbouw. Het gaat om het gebied dat wordt omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en Borkerhout (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1: gebied voorkeursrecht

Om te voorkomen dat daar onwenselijke grondtransacties plaatsvinden, hebben we het voorkeursrecht gevestigd op landbouwgronden, grasland en watergangen. Dit betekent dat als een eigenaar zijn grond wil verkopen, hij deze eerst aan de gemeente moet aanbieden. Ook biedt de vestiging van het recht de gemeente tijd en ruimte om verder verkennend onderzoek te doen. Deze voorlopige vestiging door het college moet wel binnen drie maanden door u als raad worden bekrachtigd. Daarom ontvangt u dit voorstel.

Zienwijzen- reacties

Een onderdeel van het collegebesluit van 1 april 2025 is het voorgenomen raadsbesluit. Op dit voorgenomen besluit zijn zienswijzen en reacties naar voren gebracht. Deze geven aanleiding tot aanpassingen in het voorstel voor de vestiging van het voorkeursrecht.

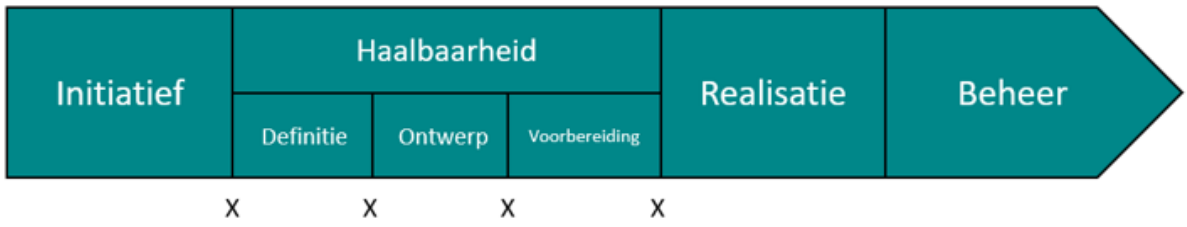
Wij begrijpen dat de mensen die hebben gereageerd op de vestiging van het voorkeursrecht mogelijk teleurgesteld zijn dat er op dit moment niet inhoudelijk is gereageerd op hun opmerkingen. Wij erkennen en waarderen de betrokkenheid van onze inwoners en willen benadrukken dat hun opmerkingen zeker van belang zijn.

De vraag of andere locaties niet beter geschikt zijn en waarom deze niet worden onderzocht, is door meerdere inwoners gesteld. Het proces is echter niet zo eenvoudig als het aandragen van locaties en vervolgens bekijken of ze geschikt zijn.

Er zijn verschillende ruimtelijk relevante factoren in kaart gebracht. Uit de analyse zijn drie uitbreidingslocaties naar voren gekomen die mogelijk geschikt zijn voor woningbouw, zoals te zien was op 17 april 2025. (Deze informatie kunt u vinden op www.middendrenthe.nl). Van deze locaties lijkt het gebied tussen de Schreursmaat en de noordkant van de wijk Borkerhout het meest kansrijk. Het is essentieel dat we eerst zorgvuldig nagaan of het gebied daadwerkelijk kansrijk is voor woningbouw. Zodra we verder zijn in het onderzoek en meer duidelijkheid hebben over de mogelijkheden voor woningbouw, zullen we de ontvangen opmerkingen zorgvuldig bekijken en meenemen in de verdere besluitvorming. Dit proces is bedoeld om ervoor te zorgen dat alle relevante aspecten grondig worden onderzocht en dat de uiteindelijke beslissing goed onderbouwd is.

Hoe verder?

Het vestigen van het voorkeursrecht betekent niet dat de locatie al definitief is aangewezen voor woningbouw. In onderstaand figuur is schematisch weergegeven hoe een proces voor gebiedsontwikkeling er uit zou kunnen zien.

X = Beslismoment Raad

We bevinden ons nu in de initiatieffase. Een eerste stap is het vaststellen van het document van SAB. Een apart voorstel hierover staat op de raadsagenda van juni 2025.

Vragen

Voor vragen over het voorkeursrecht kunt u contact opnemen met Astrid Schneider, beleidsmedewerker, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag via telefoonnummer 0593 53 93 06.

Hebt u vragen over het rapport van SAB en/of de vervolgstappen, neem dan contact op met Pablo Locadia, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdagochtend via telefoonnummer 0593 53 95 57 of met Nathalie Fels, te bereiken op dinsdag, donderdag en vrijdag via telefoonnummer 0593 53 92 91.

Mochten zij niet beschikbaar zijn, laat u dan een terugbelverzoek achter bij één van de collega's.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
telefonisch bereikbaar van
ma t/m vrij van 8.30 – 16.30 uur
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00
vr 8:30 - 12:00

Modelbrief toezenden nota zienswijzen/reacties
Adres
Woonplaats

Datum: 13 mei 2025
Behandeld door: Astrid Schneider
Zaaknummer: 4908966
Onderwerp: nota zienswijzen voorkeursrecht Westerbork

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte heer/mevrouw,

Onlangs heeft u gereageerd op het voorgenomen besluit van de gemeenteraad over het vestigen van voorkeursrechten op gronden in een gebied in Westerbork (tussen Schreursmaat, Zwiggelterstraat en de noordkant van de wijk Borkerhout).

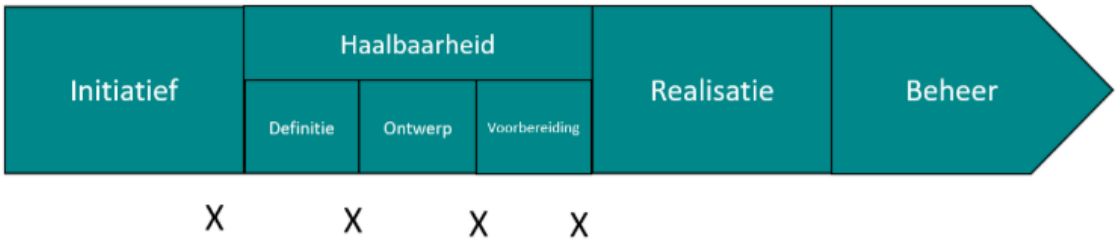
Zienswijzennota

Het college van burgemeester en wethouders heeft uw zienswijze/reactie gelezen. In de bijgevoegde Nota van zienswijzen staan alle ingediende reacties en onze respons daarop. De gegeven reacties hebben niet geleid tot aanpassingen in het voorgenomen besluit.

Op de meeste reacties hebben we niet inhoudelijk gereageerd omdat ze niet relevant zijn voor het vestigen van het voorkeursrecht. Het vestigen van een voorkeursrecht betekent namelijk niet dat er al besloten is om met woningbouw te beginnen. Het geeft ons enkel tijd en ruimte om verder onderzoek te doen.

We begrijpen dat u misschien een inhoudelijke reactie had verwacht. De ruimtelijke onderdelen waar veel reacties over gaan, komen aan bod in de fase van haalbaarheid. Het vestigen van voorkeursrecht zit in de initiatieffase. Figuur 1 op de volgende pagina geeft het proces van gebiedsontwikkeling weer. Het kruisje X zijn beslismomenten van de gemeenteraad.

Opmerkingen die belangrijk kunnen zijn voor de eerste onderzoeken worden meegenomen.

Figuur 1: vier fasen van gebiedsontwikkeling: initiatief, haalbaarheid, realisatie en beheer.

Locatie

De vraag of andere locaties niet beter geschikt zijn en waarom deze niet worden onderzocht, is door meerdere inwoners gesteld. Het proces is echter niet zo eenvoudig als het aandragen van locaties en vervolgens bekijken of ze geschikt zijn.

Er zijn verschillende ruimtelijk relevante factoren in kaart gebracht. Uit de analyse zijn drie uitbreidingslocaties naar voren gekomen die mogelijk geschikt zijn voor woningbouw, zoals te zien was op 17 april 2025. (Deze informatie kunt u vinden op www.middendrenthe.nl). Van deze locaties lijkt het gebied tussen de Schreursmaat en de noordkant van de wijk Borkerhout het meest kansrijk. Zoals we hebben aangegeven willen we door het vestigen van het voorkeursrecht zorgen voor tijd en ruimte om onderzoek te doen.

Relatie gemeenteraad en raadscommissie

Op 1 april 2025 heeft college voorlopig voorkeursrechten gevestigd. Deze voorlopige vestiging moet binnen drie maanden door de gemeenteraad worden bekrachtigd. Het definitief vestigen van het voorkeursrecht is een taak van de gemeenteraad. Het voorstel hierover wordt eerst besproken in de openbare vergadering van de raadscommissie Ruimte en Groen op 12 juni 2025. De raadscommissie Ruimte en Groen geeft advies aan de gemeenteraad. De raad neemt dit mee in de openbare raadsvergadering van 26 juni 2025.

Inspreken raadscommissie

U kunt inspreken bij de raadscommissie Ruimte en Groen. Dit betekent dat u uw mening kunt geven tijdens de vergadering. Elke inspreker krijgt maximaal vijf minuten spreektijd. Na uw bijdrage kunt u reageren op eventuele vragen van commissieleden. Er is geen discussie tussen u en de commissieleden. Na uw bijdrage gaat u terug naar de publieke tribune.

U kunt zich voor het inspreken tot een dag voor de vergadering aanmelden bij de commissiegriffier Nynke de Vries-Rintjema, via (0593) 539 222 of griffie@middendrenthe.nl.

Op de website van de gemeenteraad (www.raadmiddendrenthe.nl) worden de vergaderstukken en bijlagen gepubliceerd.

Hoe verder

Als de raad het voorkeursrecht bekrachtigt, starten we na de zomer met de onderzoeken. Samen met Belangenvereniging Dorp Westerbork pakken we een participatietraject op. Bewonersparticipatie is een belangrijk onderdeel in het proces naar een mogelijke gebiedsontwikkeling. We doen dit stap voor stap.

Informatie

Op onze website www.middendrenthe.nl kunt u de informatie van 17 april 2025 vinden. Typ "Woningbouw Westerbork" in de zoekbalk om de projectpagina te vinden. Nieuws over het project komt op deze projectpagina. Verder gebruiken we de pagina gemeenteberichten in de krant van Midden-Drenthe. Wilt u de gemeenteberichten digitaal ontvangen, abonneer u dan op de digitale nieuwsbrief via onze website.

Vragen

Voor vragen over het voorkeursrecht kunt u contact opnemen met Astrid Schneider, beleidsmedewerker, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag via telefoonnummer 0593 53 93 06.

Hebt u vragen over het verkennende onderzoek en/of de participatieaanpak, neem dan contact op met Pablo Locadia, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdagochtend via telefoonnummer 0593 53 95 57 of met Nathalie Fels, te bereiken op dinsdag, donderdag en vrijdag via telefoonnummer 0593 53 92 91.

Mochten zij niet beschikbaar zijn, laat u dan een terugbelverzoek achter bij één van de collega's.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Aan de bewoner(s) van dit adres

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00

Datum: 13-5-2025
Behandeld door: Astrid Schneider/ Nathalie Fels
Zaaknummer:
Onderwerp: voorkeursrecht – hoe nu verder?

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte bewoner(s),

Voorkeursrecht

Uit een eerste verkennend onderzoek blijkt dat het gebied aan de noordzijde van Westerbork mogelijk geschikt en kansrijk is voor woningbouw. Het gaat om het gebied aan de noordkant van de woonwijk Borkerhout, de Zwiggelterstraat en de Schreursmaat.

Wij informeerden u al eerder over de vestiging van een voorkeursrecht. Dit recht was eerst voorlopig gevestigd door het besluit van het college van burgemeester en wethouders op 1 april 2025. De gemeenteraad heeft dit besluit op 26 juni 2025 bekrachtigd.

Nu het voorkeursrecht door de gemeenteraad is bekrachtigd, is het voor de komende drie jaar van kracht. Dit betekent dat als een eigenaar zijn grond wil verkopen, hij deze eerst aan de gemeente moet aanbieden.

Het besluit van de gemeenteraad van 26 juni 2025 ligt met bijbehorende bijlagen) zes weken na publicatie in het Gemeenteblad d.d. xxxx 2025, tijdens kantooruren ter inzage in het gemeentehuis van Midden-Drenthe, Raadhuisplein 1 in Beilen. Tijdens de feestdagen kunnen de openingstijden afwijken. Raadpleeg hiervoor onze website.

Hoe nu verder?

Door het vestigen van het voorkeursrecht heeft de gemeente tijd en ruimte om nader onderzoek te doen naar het gebied. Na de zomer starten we met onderzoeken. Samen met Belangenvereniging Dorp Westerbork pakken we een participatietraject op. We doen dit stap voor stap.

Locatie

De vraag of andere locaties niet beter geschikt zijn en waarom deze niet worden onderzocht, is door meerdere inwoners gesteld. Het proces is echter niet zo eenvoudig als het aandragen van locaties en vervolgens bekijken of ze geschikt zijn.

Er zijn verschillende ruimtelijk relevante factoren in kaart gebracht. Uit de analyse zijn drie uitbreidingslocaties naar voren gekomen die mogelijk geschikt zijn voor woningbouw, zoals te zien was op 17 april 2025. (Deze informatie kunt u vinden op www.middendrenthe.nl). Van deze locaties lijkt het gebied tussen de Schreursmaat en de noordkant van de wijk Borkerhout het meest kansrijk. Door het vestigen van het voorkeursrecht is er tijd en ruimte om onderzoek te doen.

Informatie

Op onze website www.middendrenthe.nl kunt u de informatie op 17 april 2025 vinden. Typ "Woningbouw Westerbork" in de zoekbalk om de projectpagina te vinden. Nieuws over het project komt op deze projectpagina. Verder gebruiken we de pagina gemeenteberichten in de krant van Midden-Drenthe. Wilt u digitaal de gemeenteberichten digitaal ontvangen, abonneer u dan op de digitale nieuwsbrief via onze website.

Vragen

Voor vragen over het voorkeursrecht kunt u contact opnemen met Astrid Schneider, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag via telefoonnummer 0593 53 93 06.

Hebt u vragen over het verkennende onderzoek, neem dan contact op met Pablo Locadia, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdagochtend via telefoonnummer 0593 53 95 57 of met Nathalie Fels, te bereiken op dinsdag, donderdag en vrijdag via telefoonnummer 0593 53 92 91.

Mochten zij niet beschikbaar zijn, laat u dan een terugbelverzoek achter bij één van de collega’s van de gemeentewinkel.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester

Geanonimiseerde bezorglijst voorkeursrecht Westerbork: brief omwonenden/ aanwonenden/aangrenzende eigenaren betreft 46 rijen.

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
telefonisch bereikbaar van
ma t/m vrij van 8.30 – 16.30 uur
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00
vr 8:30 - 12:00

Modelbrief eigenaren
Zakelijk gerechtigde

Datum: 13 mei 2025
Behandeld door: Astrid Schneider
Zaaknummer: 4908966
Onderwerp: voorkeursrecht bekrachtigd

Uw kenmerk:
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte heer/mevrouw,

U bent eigenaar van gronden in het gebied aan de noordkant van de woonwijk Borkerhout, de Zwiggelterstraat en de Schreursmaat. Of u heeft een zakelijk recht op deze gronden.

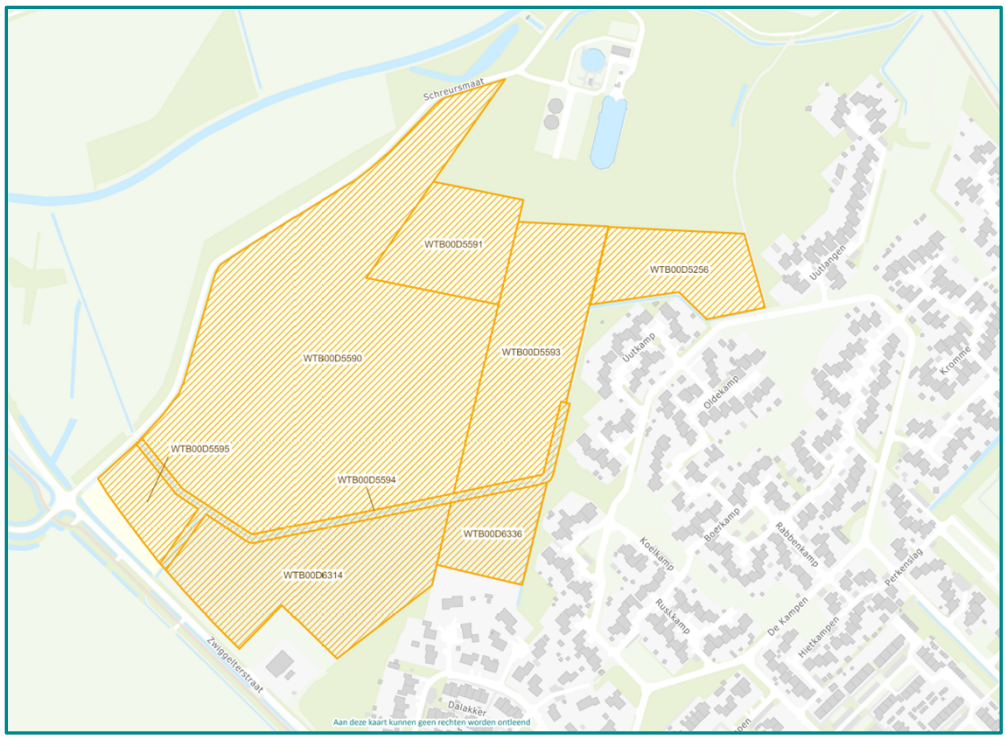
Wij informeerden u eerder dat de gemeente een voorkeursrecht vestigt op de gronden zoals is te zien op afbeelding 1 op de volgende pagina.

Dit voorkeursrecht was eerst voorlopig gevestigd door het besluit van het college van burgemeester en wethouders op 1 april 2025. De gemeenteraad heeft dit besluit op 26 juni 2025 bevestigd. Daarom ontvangt u deze brief.

Wat is het voorkeursrecht en wat betekent dit voor u?

Als u uw perceel wilt verkopen, moet u het eerst aan de gemeente aanbieden. De gemeente kan dan besluiten om het perceel te kopen en moet u een eerlijke prijs betalen. De gemeente is niet verplicht om het te kopen. Als de gemeente niet koopt, kunt u uw perceel drie jaar lang vrij op de markt aanbieden.

Het voorkeursrecht heeft geen directe invloed op hoe u uw perceel nu gebruikt. U kunt het blijven gebruiken zoals u dat nu doet. Het betekent ook niet dat u uw eigendom verliest.

Afbeelding 1: gebied voorkeursrecht

Waarom een voorkeursrecht?

De gemeente wil regie houden om betaalbare bouw mogelijk te maken en de doelgroepen te bedienen die we vanuit de woonvisie in beeld hebben. Daarom wordt het voorkeursrecht ingezet.

Wat kunt u doen als u het niet eens bent met het voorkeursrecht?

Als u het niet eens bent met het besluit van de gemeenteraad, dan kunt u, binnen zes weken na de publicatie van het besluit in het Gemeenteblad van xxxx juli 2025, een gemotiveerd bezwaarschrift sturen naar de gemeenteraad van Midden-Drenthe, Postbus 24, 9410 AA Beilen. In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum van uw bezwaarschrift;
- een omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt;
- waarom u het niet met het besluit eens bent;
- uw handtekening.

Hebt u DigiD? Dan kunt u uw bezwaarschrift ook indienen via www.middendrenthe.nl (zoek op: ‘indienen bezwaarschrift’). *Meer informatie hierover kunt u ook lezen in de publicatie in het Gemeenteblad (zie https://www.middendrenthe.nl/bestuur-organisatie/bekendmakingen).*

U kunt de stukken in het gemeentehuis in Beilen inzien

Het besluit van de gemeenteraad van 26 juni 2025 ligt met bijbehorende bijlagen (kadastrale kaarten en een – geanonimiseerde - lijst met daarop de aangewezen gronden) zes weken na publicatie in het Gemeenteblad d.d. xxx juli 2025, tijdens kantooruren ter inzage in het gemeentehuis van Midden-Drenthe, Raadhuisplein 1 in Beilen. Tijdens de feestdagen kunnen de openingstijden afwijken. Raadpleeg hiervoor onze website www.middendrenthe.nl.

Bijlage

Als bijlage bij deze brief vindt u een afschrift van het besluit van de gemeenteraad.

Hoe verder?

Inwoners maken zich zorgen over mogelijke woningbouwplannen in het gebied met voorkeursrecht. We kunnen nu nog niet zeggen hoe het gebied bijvoorbeeld wordt ingevuld. Eerst doen we verkennende onderzoeken om te zien of woningbouw mogelijk is. Verder gaan we samen met Belangenvereniging Dorp Westerbork een eerste aanzet maken voor participatieaanpak. Bewonersparticipatie is een belangrijk onderdeel in het proces naar een mogelijke gebiedsontwikkeling.

Vragen

Voor vragen over het voorkeursrecht kunt u contact opnemen met Astrid Schneider, beleidsmedewerker, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag via telefoonnummer 0593 53 93 06.

Hebt u vragen over het verkennende onderzoek en/of de participatieaanpak, neem dan contact op met Pablo Locadia, te bereiken op maandag, dinsdag, woensdag, donderdag en vrijdagochtend via telefoonnummer 0593 53 95 57 of met Nathalie Fels, te bereiken op dinsdag, donderdag en vrijdag via telefoonnummer 0593 53 92 91.

Mochten zij niet beschikbaar zijn, laat u dan een terugbelverzoek achter bij één van de collega’s.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester.

Bekendmaking voorkeursrechtbeschikkingen Gemeente Midden-Drenthe

Voorkeursrechtbeschikking ex artikel 9.1 lid 1 aanhef en onder c Omgevingswet

De gemeenteraad van Midden-Drenthe heeft op 26 juni 2025 besloten om op basis van artikel 9.1, eerste lid aanhef en onder c Omgevingswet voorkeursrechten te vestigen op een aantal onroerende zaken in het gebied dat wordt omsloten door Schreursmaat, Zwiggelterstraat en Borkerhout te Westerbork. Dit gebied wordt kansrijk geacht voor woningbouw. De onroerende zaken zijn nader aangegeven op de bij de voorkeursrechtbeschikking behorende kadastrale tekening en perceellijst.

Het college van burgemeester en wethouders heeft eerder 1 april 2025 besloten om voorkeursrechten te vestigen op onderhavige locatie op basis van artikel 9.1, tweede lid Omgevingswet. De door het college gevestigde voorkeursrechten komen met de inwerkingtreding van de voorkeursrechtbeschikkingen van de raad van rechtswege te vervallen.

Door middel van het vestigen van het voorkeursrecht verschaft de gemeente zich voorrang indien eigenaren hun onroerende zaken wensen te verkopen. Speculatie en prijsopdrijving worden daarmee voorkomen, en de gemeente behoudt haar in dit stadium belangrijke regierol.

Een aanwijzing door de gemeenteraad op grond van het bepaalde in artikel 9.1, lid 1 aanhef en onder c Omgevingswet heeft een geldingsduur van drie jaar. Binnen deze drie jaar dient de gemeenteraad een omgevingsvisie, een programma of omgevingsplan voor woningbouw op de locatie vast te stellen. In dat geval vervallen de voorkeursrechten niet.

Gevolgen

Een voorkeursrechtbeschikking heeft tot gevolg dat eigenaren en beperkt gerechtigden van de aangewezen onroerende zaken, wanneer zij de gronden wensen te verkopen respectievelijk de gevestigde beperkte rechten wensen te vervreemden, deze eerst aan de gemeente Midden-Drenthe moeten aanbieden. De voorkeursrechtbeschikkingen zijn aan de eigenaren en de rechthebbenden op beperkte rechten bekendgemaakt door middel van een aangetekende brief.

Inwerkingtreding

Het besluit van de gemeenteraad dient binnen vier dagen na de bekendmaking van de voorkeursrechtbeschikkingen te worden ingeschreven in de openbare registers. Het voorkeursrecht gaat in op het tijdstip waarop de beschikkingen zijn ingeschreven in de openbare registers.

Terinzagelegging

Het besluit van de gemeenteraad ligt samen met bijhorende bijlagen (waaronder de kadastrale kaart en de perceellijst) met ingang van XXXX 2025 gedurende zes weken ter inzage op het gemeentehuis, Raadhuisplein 1, 9411 NB in Beilen.

Bezwaar

Belanghebbenden die het niet eens zijn met het besluit van de gemeenteraad kunnen binnen zes weken na de bekendmaking van het besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de gemeenteraad van Midden-Drenthe, Postbus 24, 9410 AA Beilen. In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;

- de datum van uw bezwaarschrift;
- een omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt;
- waarom u het niet met het besluit eens bent;
- uw handtekening.

Indien u beschikt over “DigiD” kunt u uw bezwaarschrift ook indienen via www.middendrenthe.nl (zoek op: ‘indienen bezwaarschrift’).

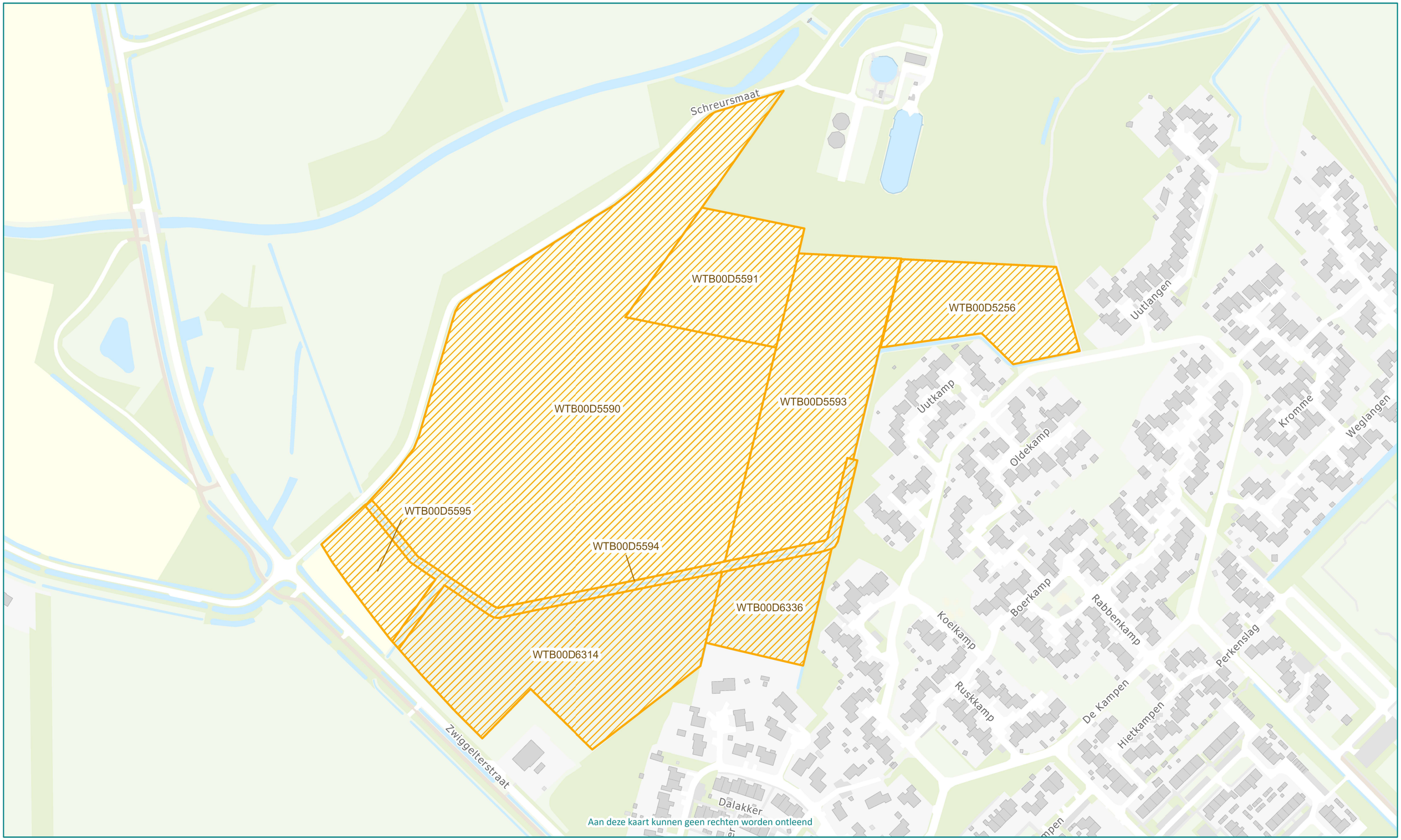
Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van het besluit niet op. Indien een bezwaarschrift is ingediend kunt u de Voorzieningenrechter van de rechtbank verzoeken een voorlopige voorziening te treffen, indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen, dat vereist. De voorlopige voorziening kan worden ingediend bij de Voorzieningenrechter van de rechtbank Noord-Nederland, afdeling bestuursrecht, postbus 150, 9700 AD Groningen. De Voorzieningenrechter zal de verzoeker alleen ontvankelijk verklaren, indien het spoedeisend belang kan worden aangetoond. Voor het in behandeling nemen van het verzoek worden griffierechten geheven.

Door het raadsbesluit van 26 juni 2025 vervalt het collegebesluit van 1 april 2025. Ingediende bezwaarschriften tegen het collegebesluit worden aangemerkt als bezwaarschriften tegen het besluit van de gemeenteraad tot (definitieve) aanwijzing. Deze regeling voorkomt dat twee keer bezwaar moet worden gemaakt.

Vragen

Heeft u vragen? Dan kunt u contact opnemen met mevrouw A. Schneider via telefoonnummer 0593 53 93 06 of per e-mail a.schneider@middendrenthe.nl

Voorkeursrecht

Legenda

Voorkeursrecht Westerbork

0 50 100 200 Meters

Gemeente Midden-Drenthe

Projectnummer 202510

Datum: 21-3-2025

Kenmerk Voorkeursrecht

Lijst kadastrale percelen vestiging voorkeursrecht Gemeente Midden-Drenthe

Westerbork: gebied Schreursmaat- Börkerhout- Zwiggelterstraat

Datum 25 maart 2025

Kadastraal bekend	Grootte perceel (m^2)
WTB00 D 5256	10.296
WTB00 D 5593	20.770
WTB00 D 5591	10.930
WTB00 D 5590	76.340
WTB00D 6314	22.843
WTB00D 6336	6.700
WTB00D 5595	4.980
WTB00D 5594	4.670

Gemeenteraad

Dossiernummer	1866
Extern Zaak ID	4924495
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	8.11
Titel	Omgevingsdienst Drenthe Jaarstukken 2024, Ontwerpbegrotingswijziging 2025, Ontwerpbegroting 2026 en Jaarverslag

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Ruimte en Groen	12 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Per brief van 18 april 2025 heeft de OD Drenthe de jaarstukken 2024, de ontwerpbegrotingswijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026 toegezonden.
De jaarstukken 2024 zijn ter kennisname. De ontwerpbegrotingen zijn behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur van 7 april 2025. Raden en staten kunnen een zienswijze indienen over de ontwerpbegrotingen. De zienswijzen worden besproken in de vergadering van het dagelijks bestuur van 14 juli 2025.
De (eventueel gewijzigde) ontwerpbegrotingen worden vervolgens ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur op 8 september 2025.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Ruimte en Groen van 12 juni 2025:
Dit voorstel kan als hamerstuk naar de raad van 26 juni 2025.

Portefeuillehouder: Wethouder Raven

De raad besluit:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Omgevingsdienst Drenthe.
2. In te stemmen met de ontwerpbegrotingswijziging 2025.
3. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026.
4. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting wijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Omgevingsdienst Drenthe.
2. In te stemmen met de ontwerpbegrotingswijziging 2025.
3. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026.
4. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting wijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026.

GEMEENTE
MIDDEN-DRENTHE

Jaarstukken 2024, Ontwerpbegrotingswijziging 2025, Ontwerpbegroting 2026 en Jaarverslag OD Drenthe-Midden Drenthe

Informatie

Datum	28-04-2025
Behandelaar	J. van Gent
Zaaknummer	4924495
Portefeuillehouder	Rieja Raven
Publicatieniveau	Openbaar
Besluitvormend orgaan	College
In het PFO besproken?	6 mei 2025

Overleg gepleegd met:
☒ Financieel adviseur: J. de Niet
☐ Communicatieadviseur:
☐ Juridisch adviseur:
☐ Inkoopadviseur:
☒ Bestuursadviseur: I. Blaauwwiekel
☒ Informatieadviseur:
☐ HR adviseur:
☐ Team:
☐ Naam medewerker:
☐ Inspraak/adviesorgaan:
☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Portefeuillehouder: Wethouder Raven
Publicatieniveau: Openbaar

Het college besluit:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Omgevingsdienst Drenthe.
2. De raad voor te stellen in te stemmen met de ontwerpbegrotingswijziging 2025.
3. De raad voor te stellen in te stemmen met de ontwerpbegroting 2026.
4. De raad voor te stellen geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegrotingswijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026.
5. De ontwerpbegroting 2026, en toelichting op het voorstel voorafgaand aan het zomeroverleg op 21 mei te delen met de raadsleden.

De raad besluit:
1. Kennis te nemen van de jaarstukken 2024 van de Omgevingsdienst Drenthe.
2. In te stemmen met de ontwerpbegrotingswijziging 2025.
3. In te stemmen met de ontwerpbegroting 2026.
4. Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegrotingswijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026.

Aanleiding

Wat doet de Omgevingsdienst Drenthe?
De Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe) voert sinds 1 januari 2014 alle milieutaken voor de Drentse gemeenten en de provincie Drenthe uit. Onder de milieutaken vallen onder andere het beoordelen van milieumeldingen en aanvragen voor omgevingsvergunningen onderdeel milieu. Ook voert de OD Drenthe het toezicht uit bij bedrijven en treedt zij waar nodig handhavend op. Daarnaast adviseert de OD Drenthe over aspecten als geluid, geur en externe veiligheid. De OD Drenthe heeft mandaat om de taken uit te voeren. De deelnemers blijven eindverantwoordelijk voor de uitvoering van taken en zijn het eerste aanspreekpunt.

Aanleiding
Per brief van 18 april 2025 heeft de OD Drenthe de jaarstukken 2024, de ontwerpbegrotingswijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026 toegezonden.

Op basis van artikel 25 lid 4 van de Gemeenschappelijke Regeling OD Drenthe, worden de volgende stukken aan de raad voorgelegd voor een zienswijze:
- De ontwerpbegrotingswijziging 2025;
- De ontwerpbegroting 2026.

De ontwerpbegrotingen zijn behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur van 7 april 2025.

De gemeenteraad kan een zienswijze indienen over de ontwerpbegrotingen. De zienswijze wordt besproken in de vergadering van het dagelijks bestuur van 14 juli 2025. De (eventueel gewijzigde) ontwerpbegrotingen worden vervolgens ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur op 8 september.

Argumenten

1. **Jaarstukken: jaarverslag en jaarrekening 2024 OD Drenthe**

Jaarverslag Omgevingsdienst Drenthe 2024
Het Jaarprogramma 2024 voor alle gemeenten en de Provincie Drenthe is voor 97% gerealiseerd. Mede doordat een deel van de vacatures later in het jaar zijn ingevuld valt de productie wat lager uit, dit leidt ook tot een lagere bijdrage.
Met een productie van 97% zijn onder andere de volgende resultaten behaald:

- De piketmedewerkers hebben diverse meldingen behandeld bijvoorbeeld bij afvaldumpingen in natuurgebieden, zoals restanten van synthetische drugsproductie.
- Samen met de politie, gemeenten en het RIEC is samengewerkt aan een project om criminele invloeden in het buitengebied te voorkomen.
- Per 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Afgelopen jaar is er ervaring opgedaan met deze nieuwe wet. Ondanks alle nieuwe procedures, afspraken en kinderziektes in het

Digitale Stelsel zijn belangrijke stappen gezet in het werken volgens deze nieuwe wet. Verschillende van de verwachtte effecten, zoals een afname van het aantal vergunningaanvragen, een toename van (bodem)meldingen, zijn inderdaad opgetreden. Het prioriteren van taken bij drukke periodes heeft de OD Drenthe geholpen om grip te houden.

- De meldingsprocedure asbest is gerobotiseerd voor een snellere en efficiëntere verwerking.
- Op het gebied van strafrecht zijn 17 proces-verbalen opgelegd en zijn nu nog 39 zaken in onderzoek.
- De OD Drenthe heeft 883 klachten van inwoners afgehandeld over geluid, licht en lucht en andere vormen van hinder, dit is flink hoger dan in 2023.

Jaarverslag OD Drenthe-Midden-Drenthe

- De urenbesteding voor het taakveld Vergunningen was lager dan gepland. Dit is grotendeels te herleiden naar minder nieuwe aanvragen en meldingen naar aanleiding van de invoering van de Omgevingswet per 1-1-2024.
- De inzet van de OD Drenthe op het taakveld Toezicht & Klachten was 13% minder dan was begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er minder klachten in Midden-Drenthe zijn ingediend, langdurig ziekteverzuim en het inwerken van Young Professionals en nieuwe medewerkers binnen het team Toezicht & Handhaving.
- De urenbesteding voor taakveld Bodem is hoger uitgekomen dan gepland. Dit komt onder andere door meerdere ongewoon voorvallen, een woningbouwproject in Beilen waarbij 35 bodemenergiesystemen zijn aangelegd en meerdere locaties waar naar aanleiding van vrije veld controle aanvullende inzet van bodemtoezicht benodigd was.

Jaarrekening

Het begrotingsjaar 2024 is afgesloten met een positief rekeningresultaat van **€ 1.177.000.** Doordat vacatures pas later in het jaar zijn ingevuld dan vooraf begroot vallen de personeelslasten flink lager uit. Dit verklaart ook direct de lagere deelnemersbijdrage dan begroot omdat de begroting voor een groot deel uit personeelskosten bestaat.

De beide jaarverslagen zijn als bijlage toegevoegd.

De Jaarstukken 2024 zijn ter kennisname.

Ontwerpbegrotingswijziging 2025

In de begrotingswijziging 2025 heeft een verschuiving plaatsgevonden in de deelnemersbijdragen onderling door een bijstelling van de vraag van gemeenten en de provincie. Voor Midden-Drenthe heeft geen bijstelling van de vraag plaatsgevonden. Echter door de bijstelling van de vraag bij andere gemeenten en de provincie worden er minder uren in totaal afgenomen dan begroot. Dit betekent een afname van **€ 49.626** voor Midden-Drenthe.
Daarnaast is een wijziging doorgevoerd in de resultatenrekening in verband met het project huisvesting. De hogere huisvestingskosten, i.v.m. de verhuizing naar een nieuw pand, in de eerste 8 jaren worden grotendeels voldaan via de bestemmingsreserve uit het rekeningresultaat 2024.
Deze constructie zorgt ervoor dat geen extra bijdrage wordt gevraagd van de deelnemers in 2025 en 2026. De huisvestingskosten blijven over de gehele periode binnen het kader van de huidige huisvestingskosten.

Geen zienswijze
De ontwerpbegrotingswijziging 2025 levert voor Midden-Drenthe een daling van de deelnemersbijdrage op.
De bijdrage past binnen de huidige begroting van de gemeente Midden Drenth.

Dit geeft geen aanleiding tot een inhoudelijke zienswijze.

2. Ontwerpbegroting 2026

De ontwerpbegroting bouwt voort op eerder gemaakte afspraken in de nota Samen werken in Drenthe en is in aangepast in lijn met de eerder ingediende zienwijzen.

- Indexering om loon- en prijsstijgingen op te vangen.
- Via een jaarlijkse reservering wordt gespaard voor de periodieke aanbesteding van het zaaksysteem, om zo incidentele hoge bijdragen te vermijden.
- Tijdelijk hogere huisvestingskosten dekken uit bestemmings- reserve
  De huisvestingskosten zijn in de eerste jaren licht hoger en daarna lager dan de huidige huisvestingskosten. Begrote tekorten worden gedekt vanuit de opgebouwde bestemmingsreserve van het verslagjaar 2024. Via deze constructie wordt een extra financiële vraag bij de deelnemers voorkomen.
- 0-lijn impact Omgevingswet t.ov. 2025
  Er wordt vastgehouden aan de 0-lijn impact Omgevingswet t.o.v 2025. De complexiteit van deze wet vraagt om extra inzet, maar door het stellen van prioriteiten en goede uitvoeringskeuzes wordt deze verhoging gedempt.

Voorjaarsoverleg en zomeroverleg
Het voorjaarsoverleg is bedoeld om het gesprek te voeren met de raadsleden over ontwikkelingen en trends. In Midden Drenthe vond het voorjaarsoverleg op 6 maart 2025 plaats. In de vorm van zomer overleggen worden in het voorjaar in regionaal verband raadsbijeenkomsten gepland waarin de ontwerpbegroting 2026 nader wordt toegelicht aan de raden. Deze zomeroverleggen biedt de raden de kans om vragen te stellen over de ontwerpbegroting. Waar nodig kunnen naar aanleiding van de gesprekken de zienswijzen worden aangescherpt en in regionaal verband op elkaar worden afgestemd. Voor Zuidwest Drenthe vindt dit overleg plaats op 21 mei 2025.

Geen Zienswijze

Gelet op het bovenstaande is het indienen van een zienswijze niet nodig.

Kanttekeningen

De keuzes die nog gemaakt gaan worden in de nog vast te stellen U&H strategie + herijking Drentse hebben van invloed op de deelnemersbijdrage na 2026.

Het proces van de huisvesting van de OD Drenthe loopt nog. In de begrotingen 2026 en verder zijn de kosten voor huisvesting wel geraamd, maar nog niet met zekerheid te zeggen of de omvang voldoende is. Dit komt door de ontwikkelingen van de huisvesting.

Financiën Jaarrekening 2024, Afrekening Jaarprogramma 2024, Ontwerpbegrotingswijziging 2025 en Ontwerpbegroting 2026

Jaarrekening 2024

Het begrotingsjaar 2024 is afgesloten met een positief rekeningresultaat van **€ 1.177.000.** Doordat vacatures pas later in het jaar zijn ingevuld dan vooraf begroot vallen de personeelslasten flink lager uit. Dit verklaart ook direct de lagere deelnemersbijdrage dan begroot omdat de begroting voor een groot deel uit personeelskosten bestaat.

Van het positieve rekeningresultaat zal **€ 300.000** uitgekeerd worden aan de deelnemers en het resterende rekeningresultaat ad **€ 877.000** wordt toegevoegd aan vier bestemmingsreserves:

1.Project huisvesting (inclusief ICT)	€ 703.000
2 Zaaksysteem,	
3 Project MBA's	
4 BI-strategie	€ 174.000

Midden-Drenthe ontvangt **€ 21.664** terug van het positieve rekeningresultaat van € 300.000 dat verdeeld wordt over de deelnemers.

Afrekening Jaarprogramma 2024

De OD Drenthe heeft 93% van de uren voor 2024 gerealiseerd. Dit komt vooral omdat er minder vergunningsaanvragen (door de komst van de Omgevingswet per 1-1-2024 vallen meer bedrijven onder de meldingsplicht) en klachten zijn binnengekomen.

Hierdoor ontvangt de gemeente Midden-Drenthe **€ 144.109 t**erug

Geprogrammeerde deelnemersbijdrage	2024	€ 1.904.502
Gerealiseerde bijdrage Jaarrekening	2024	€ 1.760.393
Te ontvangen Midden Drenthe	2024	€ 144.109

Totaal terug te ontvangen Midden-Drenthe: € 21.664 + € 144.109 = **€ 165.773**

Ontwerpbegrotingswijziging 2025

In de begrotingswijziging 2025 heeft een verschuiving plaatsgevonden in de deelnemersbijdragen onderling door een bijstelling van de vraag van gemeenten en de provincie. Voor Midden-Drenthe heeft geen bijstelling van de vraag plaatsgevonden. Echter door de bijstelling van de vraag bij andere gemeenten en de provincie worden er minder uren in totaal afgenomen dan begroot. Dit betekent een afname van **€ 49.626** voor Midden-Drenthe.

Na de begrotingswijziging 2025 wordt de bijdrage van Midden-Drenthe aan de OD Drenthe **€ 1.956.072.** Daarmee blijft de bijdrage binnen onze begrotingsruimte van **€ 2.045.698.**

Ontwerpbegroting 2026

In onderstaand overzicht de bijdrage voor Midden-Drenthe aan de OD Drenthe de komende jaren:

Deelnemer	Begrotings wijziging 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Gemeente Aa en Hunze	€ 1.196.512	€ 1.260.021	€ 1.343.969	€ 1.401.442	€ 1.454.172
Gemeente Assen	€ 1.757.874	€ 1.851.179	€ 1.974.513	€ 2.058.949	€ 2.136.418
Gemeente Borger-Odoorn	€ 1.319.314	€ 1.389.341	€ 1.481.905	€ 1.545.276	€ 1.603.418
Gemeente Coevorden	€ 2.172.869	€ 2.288.201	€ 2.440.652	€ 2.545.022	€ 2.640.780
Gemeente Emmen	€ 4.779.855	€ 5.033.561	€ 5.368.920	€ 5.598.512	€ 5.809.160
Gemeente Hoogeveen	€ 2.013.442	€ 2.120.312	€ 2.261.577	€ 2.358.289	€ 2.447.021
Gemeente Meppel	€ 1.685.701	€ 1.775.175	€ 1.893.445	€ 1.974.415	€ 2.048.703
Gemeente Midden-Drenthe	€ 1.996.072	€ 2.102.020	€ 2.242.066	€ 2.337.944	€ 2.425.911

Dit is conform de eerder gemaakte afspraken.

Aanpassing indexering loonontwikkeling voor jaar 2026

Onlangs bleek dat in de aangeboden ontwerpbegroting 2026 abusievelijk het verkeerde indexcijfer voor de loonontwikkeling is opgenomen. De lange termijn tijdreeks van het CBS hanteert hiervoor in de periode tot 2028 een index tussen van 4,5 tot 5,4%. Voor het jaar 2026 is in de ontwerpbegroting uitgegaan van een indexcijfer van 4,8%. Dit blijkt onjuist en dient 2% te bedragen. Deze waarde sluit tevens aan bij de recente CAO-(loon)afspraken.

De bijdrage van Midden-Drenthe voor 2026 is nu verlaagd naar € 2.053.711

Communicatie/inwonersparticipatie

Niet van toepassing

Vervolg

De jaarstukken 2024 van de OD Drenthe, de ontwerpbegrotingen die bij dit voorstel zijn gevoegd, gaan ter voorbereiding van het zomeroverleg van 21 mei 2025 naar de raads- en commissieleden.

De (eventueel gewijzigde) ontwerpbegrotingen worden vervolgens ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur op 8 september.

Bijlagen

- Bijlage 1: Aanbiedingsbrief jaarstukken 2024 met bijlagen OD Drenthe :
  - Jaarverslag OD Drenthe 2024
  - Jaarrekening OD Drenthe 2024
  - Accountantsverslag OD Drenthe 2024
- Bijlage 2: Jaarverslag OD Drenthe-Midden Drenthe 2024
- Bijlage 3: Aanbiedingsbrief ontwerpbegrotingswijziging 2025
- Bijlage 4: Ontwerpbegrotingswijziging 2025
- Bijlage 3: Aanbiedingsbrief ontwerpbegroting 2026
- Bijlage 5: Ontwerpbegroting 2026
- Bijlage 6: Drentse Oplegger GR Ontwerpbegrotingswijziging 2025 OD Drenthe
- Bijlage 7: Drenthe Oplegger GR Ontwerpbegroting 2026 OD Drenthe

Omgevingsdienst Drenthe

Bezoekadres
Westerbrink 1
9405 BJ Assen

Postadres
Postbus 1017
9400 BA Assen

www.oddrenthe.nl
info@oddrenthe.nl

Aan
De colleges van burgemeester en wethouders
en gedeputeerde staten van Drenthe

Verzending per mail

Ons kenmerk 202500145	**Uw brief van/kenmerk** -	**Cluster** Staf
Bijlage(n) 2	**Behandeld door** M. van den Berg	**Telefoon** 0592-754569
Datum 18 april 2025	**E-mail** m.vandenberg@oddrenthe.nl	

Onderwerp
Jaarstukken 2024 Omgevingsdienst Drenthe

Geacht college,

Het dagelijks bestuur Omgevingsdienst Drenthe heeft op 17 maart 2025 de jaarstukken 2024 voorlopig vastgesteld. De jaarstukken worden u ter kennisname aangeboden. Deze bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Graag lichten wij in deze brief een aantal punten uit de jaarstukken toe.

Jaarverslag en jaarrekening 2024 OD Drenthe

In hoofdstuk 1 (Omgevingswaarden) van de jaarrapportage leest u een samenvatting van onze bijdrage aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving. Meer informatie kunt u desgewenst nalezen in de verdiepende hoofdstukken die zijn opgenomen. De uitgebreidere financiële verantwoording over 2024 is opgenomen in hoofdstuk 7 (jaarrekening).
De jaarstukken zijn op 7 april ter kennisname besproken in de vergadering van het algemeen bestuur. Vaststelling van de jaarstukken door het algemeen bestuur vindt plaats in de vergadering 7 juli.

Een mooi resultaat

Het Jaarprogramma 2024 is voor 97% gerealiseerd met totaal 209.840 uur. Dit mooie resultaat past binnen de bandbreedte die in eerdere rapportages is genoemd en past binnen de bandbreedte realisatie zoals was geprognotiseerd. Mede doordat een deel van de vacatures later in het jaar zijn ingevuld valt de productie wat lager uit, dit leidt ook tot een lagere bijdrage.
Hieronder leest u in vogelvlucht over onze inzet voor een schoon en veilig Drenthe:

- Onze piketmedewerkers hebben diverse meldingen behandeld bijvoorbeeld bij afvaldumpingen in natuurgebieden, zoals restanten van synthetische drugsproductie.
- Samen met de politie, gemeenten en het RIEC is samengewerkt in een project om

criminele invloeden in het buitengebied te voorkomen.

- Er zijn een groot aantal meldingen en vergunningaanvragen beoordeeld en daarnaast zijn milieueffecten getoetst bij ruimtelijke plannen. Op deze wijze wordt aan de voorzijde gekeken naar o.a. licht, geluid, geur, veiligheid, mede om overlast te voorkomen.
- We hebben toezicht gehouden op de toepassing van grond, bagger en bouwstoffen om de schone bodem in Drenthe te behouden. Ook zijn meldingen voor sanering van historische verontreinigingen beoordeeld.
- De meldingsprocedure asbest hebben we gerobotiseerd voor snellere en efficiëntere verwerking. Vele sloopmeldingen (asbest) zijn beoordeeld en tijdens saneringen zijn controles uitgevoerd. Zo zijn vorig jaar ruim 140.000 m2 asbesthoudende daken in Drenthe gesaneerd. In totaal is nog circa 2,9 miljoen m2 asbesthoudend dak aanwezig.
- Controles Omgevingsveiligheid zijn uitgevoerd wanneer sprake was van risico's bij het transport van gevaarlijke stoffen, bij vuurwerk en energieopslagsystemen. Daarnaast is flink ingezet op de controle van de meldingen voor energiebesparende maatregelen, door actief energietoezicht bij bedrijven is een CO2-reductie van minimaal 1.741 ton/jaar bereikt.
- Handhavend optreden vond geregeld plaats, er zijn zelfs 41% meer handhavingszaken gestart. Een vooraankondiging om dit te gaan doen heeft vaak al voldoende effect om overtredingen ongedaan te maken. Daarnaast hebben we gemeenten en de provincie ondersteund met juridische expertise bij WOO-verzoeken, bezwaar en beroep.
- Op het gebied van strafrecht zijn 17 proces-verbalen opgelegd en zijn nu nog 39 zaken in onderzoek.
- Verder hebben we 883 klachten van inwoners afgehandeld over geluid, licht en lucht en andere vormen van hinder, dit is flink hoger dan de 664 klachten in 2023.
- Per 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Vorig jaar hebben we met elkaar ervaring opgedaan met deze nieuwe wet. Ondanks alle nieuwe procedures, afspraken en kinderziektes in het Digitale Stelsel zijn belangrijke stappen gezet in het werken volgens deze nieuwe wet. Verschillende van de verwachtte effecten, zoals een afname van het aantal vergunningaanvragen, een toename van (bodem)meldingen en meer klachten, zijn inderdaad opgetreden. Het prioriteren van taken bij drukke periodes heeft onze organisatie geholpen om grip te houden. Desondanks is er nog een behoorlijke voorraad onderhanden werk waardoor de doorlooptijden hoger zijn dan gewenst.

Zo dragen we op proactieve wijze bij aan het verbeteren van de Drentse omgevingskwaliteit.

Onze financiën

Het begrotingsjaar 2024 is afgesloten met een positief rekeningresultaat van €1.177K. De algemene reserve heeft eind 2024 een saldo van €637K (conform Drentse afspraken). Rekening houdend met de ravijnjaren wordt voorgesteld om het positieve rekeningresultaat grotendeels in een bestemmingsreserve te storten en daarnaast €300K uit te keren aan de deelnemers. De bestemmingsreserve wordt gevormd voor het opvangen van incidenteel hogere huisvestings-lasten komende jaren Een toelichting hierop lees u hierna.

De reguliere deelnemersbijdragen zijn gebaseerd op het jaarprogramma 2024. Hieronder wordt een aantal afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht:

- Minder ontvangen deelnemersbijdragen € 740K (nadeel)
- Lagere personeelslasten € 870K (voordeel)

- Lagere bedrijfsvoeringskosten € 474K (voordeel)
- Hogere renteopbrengsten € 105K (voordeel)
- Lagere incidentele lasten € 236K (voordeel)
- Onvoorzien € 125K (voordeel)

Doordat vacatures pas later in het jaar zijn ingevuld dan vooraf begroot vallen de personeelslasten flink lager uit. Dit verklaart ook direct de lagere deelnemersbijdrage dan begroot omdat de begroting voor een groot deel uit personeelskosten bestaat. Iedere deelnemer betaalt voor de uren die zij zelf afnemen. De vraag vanuit de deelnemers was in 2024 groter dan onze capaciteit, uitvoeringskeuzes en prioritering van werkzaamheden vond daarom plaats. De lagere bedrijfsvoeringskosten worden vooral veroorzaakt door lagere licentiekosten en afgeschreven apparatuur waarvan vervanging is verschoven naar 2025.

Onze financiën - vervolg
De afrekening over 2024 vindt plaats op basis van de afgesproken verrekensystematiek, waarbij wordt betaald voor de daadwerkelijke inzet. Daarmee betaalt iedereen alleen voor de uren die deze afneemt. Deelnemers met een lagere vraag krijgen daardoor geld terug en een hogere bijdrage volgt voor degene die meer inzet hebben gevraagd. Deze verrekening is opgenomen in bijlage D van de jaarrapportage. In bijlage B ziet u ook op welke wijze de restitutie van €300K plaatsvindt uit het positieve rekeningresultaat.
In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen van het dagelijks bestuur. Hierin wordt toegelicht dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming zijn met de door het algemeen bestuur vastgestelde kaders. De bevindingen van de accountant zijn opgenomen in het accountantsverslag (bijlage).

Bestemmingsreserve huisvesting en ict voorkomt extra bijdrage in ravijnjaren
Gezien de uitdrukkelijke wens van de raden om de begrotingen (behoudens indexering) vanaf 2026 niet te verhogen, wordt voorgesteld om het rekeningresultaat voor een groot deel te storten in een bestemmingsreserve. Op deze wijze kunnen een aantal incidentele lasten in de komende jaren worden gedekt zonder een hogere bijdrage. Hierbij gaat het om het project huisvesting (inclusief ICT), de aanbesteding van het zaaksysteem, het project omzetting bedrijven naar MBA's en de afronding van het project Business intelligence strategie.

In de eerste 8 jaar na ingebruikname van de nieuwe huisvesting is sprake van incidentele extra huisvestingslasten. De organisatie verhuist eind 2025 naar een groter kantoorpand in Assen vanwege de forse groei sinds de oprichting. De personeelsomvang is bijna verdubbeld van 119 naar 225 fte zonder dat het aantal werkplekken is toegenomen. Ondanks forse inzet op thuiswerken levert dit ruimteproblemen op. Gezien de financiële uitdagingen heeft het bestuur besloten om de huidige huisvestingslasten als kaderstellend te hanteren. Door spaarzame en doelmatige keuzes blijft de totale huisvestingsbegroting over de volledige huurperiode binnen dit afgesproken kader, terwijl er straks 70 werkplekken meer beschikbaar zijn. Hiermee wordt per werkplek direct een kostenbesparing van ruim 30% bereikt, in de jaren hierna loopt dit op tot een kostenbesparing van meer dan 50% per werkplek. Gedurende de eerste 8 jaar zijn de huisvestingslasten vanwege opstartkosten en bijvoorbeeld dubbele huur wat hoger, waarna deze na enkele jaren juist lager worden dan de huidige (geïndexeerde) huisvestingslasten. Door het rekeningresultaat voor een groot deel in een bestemmingsreserve te storten wordt een tijdelijk hogere deelnemersbijdrage in de eerste jaren van de nieuwe huisvesting voorkomen.

Omgevingsdienst Drenthe

Met het aanbieden van het jaarverslag en de jaarrekening 2024 verwachten wij u een goed beeld te kunnen geven op de vele activiteiten en ontwikkelingen van de Omgevingsdienst Drenthe. Wij verzoeken u deze jaarstukken door te zenden aan uw raden en staten.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Drenthe,

De voorzitter,
R.H. Meijer

de secretaris,
M. Heidekamp-Prins

Bijlagen:

- Jaarverslag en jaarrekening 2024 OD Drenthe
- Accountantsverslag en Controleverklaring

Jaarverslag
Jaarrekening 2024

Omgevingsdienst
Drenthe

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Colofon

Wij zijn Omgevingsdienst Drenthe. We hebben de milieukennis en -kunde, zijn betrouwbaar, innovatief en toekomstgericht. Samen met onze partners dragen we proactief en resultaatgericht bij aan een belangrijke taak: een schoon en veilig Drenthe. Nu én voor de volgende generaties.

Uitgave 14 april 2025
Omgevingsdienst Drenthe
Postbus 1017
9400 BA Assen

0800-9102
www.oddrenthe.nl
Regiegroep@oddrenthe.nl

Fotografie Cover: Zwerver
Fotografie Binnenwerk: Duker, Groeneveld, Havelaar, Jans, van der Haven, Karen, Kamoen, Pernaletetua, van der Werf, Grave, Lalaka, Krasnou, Creativenature.nl, De Jong, Logtnest, Bracké en de Bruin en diverse portretfoto's van geïnterviewden en eigen werk OD Drenthe.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Managementsamenvatting

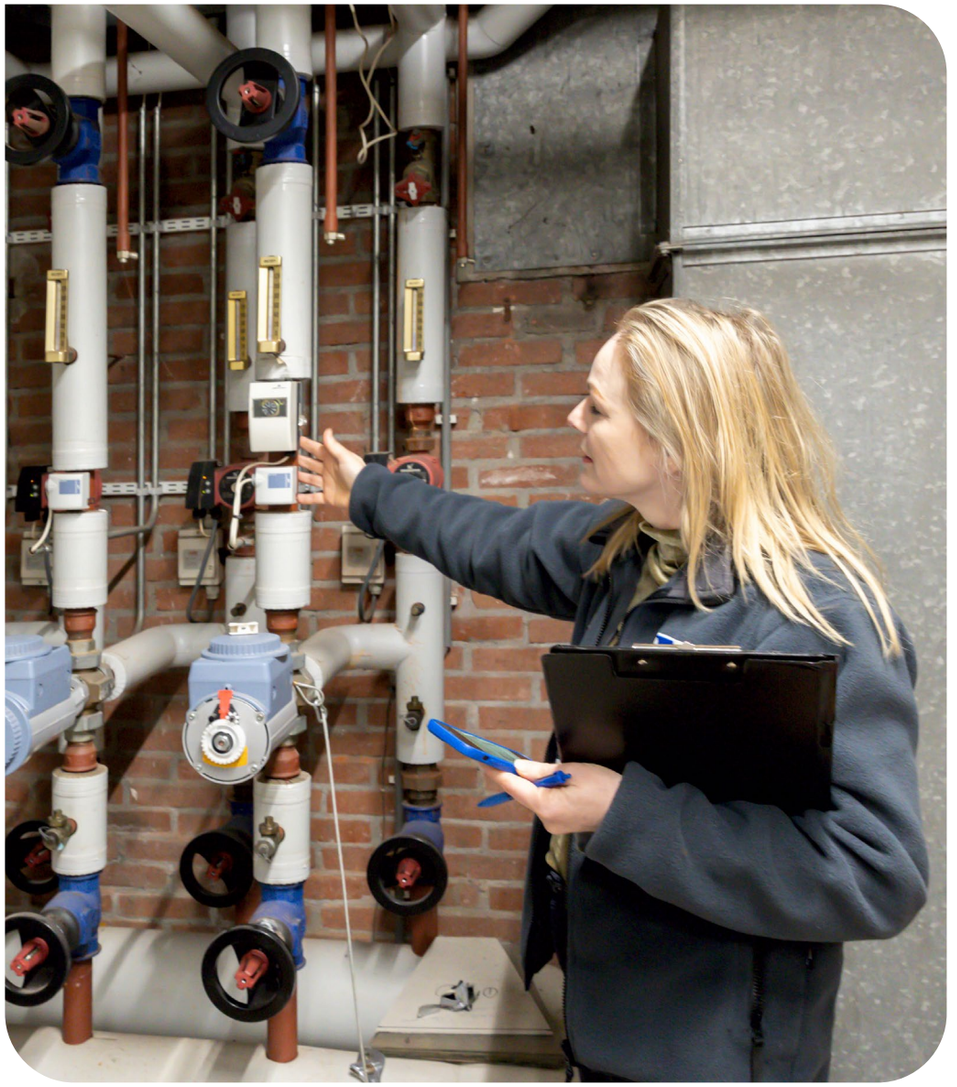
Met dit Jaarverslag kijken we terug op 2024. Ons Jaarprogramma 2024 droeg het thema **“Aj wat berieken wilt, moej saomenwarken”**. Dankzij optimale ketensamenwerking en tijdige bestuurlijke besluitvorming zijn in Drenthe mooie resultaten behaald.

Het Jaarprogramma 2024 is voor 97% gerealiseerd met totaal 209.840 uur. Dit past binnen de bandbreedte realisatie zoals was geprognotiseerd. In de Jaarrekening leest u dat het begrotingsjaar 2024 is afgesloten met een positief rekeningresultaat van € 1.177K. De algemene reserve heeft eind 2024 een saldo van € 637K.

Het was met recht een transitiejaar. Zo kregen we te maken met een nieuwe wet, de Omgevingswet, mét bijbehorend loket, het Digitaal Stelsel. De invoering had impact tot in de kleinste haarvaten van onze organisatie. Sommige effecten werden in de loop van de tijd pas helder. Maximaal milieurendement realiseren te midden van het tumult van deze nieuwe werkelijkheid is niet gemakkelijk geweest. Maar we kunnen met trots terugkijken op wat bereikt is.

Dit jaar stond ook het verder verhogen van ons dienstverleningsniveau centraal. De realisatie van alle opgaven en opdrachten was te volgen via een nieuw Dashboard. We kregen ook een nieuwe naam, Omgevingsdienst Drenthe, die beter past bij wat we doen. We zijn inmiddels al 10 jaar een betrouwbare en deskundige milieupartner. Om die reden was 2024 een speciaal jubileumjaar.

Het motto van onze professionals is ‘een schoon en veilig Drenthe, nu en voor volgende generaties’. Zij staan dagelijks voor hun omgeving klaar en kiezen bewust voor betekenisvol werk dat regelmatig de krant haalt. Met een landelijke mediacampagne is het werk bij Omgevingsdiensten in de kijker gezet. In 2024 is ook een nieuwe lichting trainees gestart. Dankzij dit soort initiatieven kunnen we goed aan de vraag van al onze deelnemers blijven voldoen.

In dit Jaarverslag vertellen we hoe we hebben bijdragen aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Wij wensen u daarbij veel leesplezier en zijn natuurlijk bij vragen bereid u van een toelichting te voorzien. Elke deelnemer ontvangt ook een individuele verantwoording over 2024.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Deel A

Jaarverslag

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

1 De omgevingswaarden

We beschermen en verbeteren ons milieu door onze inzet op de thema's afval, bodem, duurzaamheid, geluid, licht, lucht en omgevingsveiligheid. Deze omgevingswaarden staat centraal in al ons handelen. Hoe dat in 2024 vorm kreeg leest u in dit hoofdstuk.

Afval

Afvalbeheer en circulariteit speelt een belangrijke rol in Nederland en dus ook voor onze dienst. Afvalstoffen die vrijkomen via de lucht of het water, zogenaamde emissies, zijn schadelijk voor het milieu en vormen een gezondheidsrisico. We hebben preventief aandacht voor milieubedreigende effecten bij inzameling, opslag en verwerking van afvalstoffen.

Dumping van gevaarlijk afval

In 2024 hebben we in verschillende Drentse gemeentes meldingen ontvangen van drugsdumpingen of de ontdekking van drugsproductielocaties. Dit soort meldingen komt vaak binnen als een "ongewoon voorval". De impact van drugsdumpingen in natuurgebieden is echter groot, omdat deze de natuur kunnen vervuilen en het milieu ernstig schaden.

Bosperceel Mantinge

Een specifiek voorbeeld van onze inzet was een melding op vrijdag 22 maart. Rond 14:00 uur kregen we via ons piketsysteem de melding van een drugsdumping in een bosperceel in Mantinge. Binnen 1 uur was onze toezichthouder bodem ter plaatse. Samen met Natuurmonumenten en de milieupolitie van de gemeente Midden-Drenthe hebben we het gevonden vat snel afgevoerd. Op advies van de bodemtoezichthouder werd het gebied ontgraven en de verontreinigde grond veilig opgeslagen in een vloeistofdichte container. Gelukkig werd er bij de uitkeuring van de ontgraving geen verdere vervuiling aangetroffen. Dankzij de snelle actie is verdere schade aan het milieu voorkomen.

Drugsdumping Mantinge

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

De boer op

In 2024 hebben we samen met de politie, gemeenten en het RIEC Noord-Nederland de campagne ‘Samen sterk voor een veilig buitengebied’ gevoerd om de veiligheid op het platteland te vergroten. Wist u dat één op de vijf agrariërs wordt benaderd door drugscriminelen om een schuur of loods te verhuren? Door in gesprek te gaan met agrariërs over risico's, kunnen we criminele invloeden in het buitengebied voorkomen. Dit zorgt voor een veilige leefomgeving voor inwoners en ondernemers en vermindert het risico op gevaarlijke milieusituaties, zoals de dumping van gevaarlijk afval.

Samen slimmer

Op 19 november vond de noordelijke RIEC-Ondermijningsdag plaats. Een ketentoezichthouder van OD Drenthe was hierbij aanwezig om in een informele setting te kunnen netwerken en met onze ketenpartners het inhoudelijke gesprek aan te gaan. Wij werken samen (op basis van de afspraken in het DAO 2024) aan het voorkomen en verminderen van milieucriminaliteit. Met een opkomst van circa 160 professionals uit diverse sectoren, zoals gemeenten, politie, belastingdienst, douane en Omgevingsdienst, was de dag een succes. Het doel van de bijeenkomst is om de bewustwording en samenwerking tegen ondermijning in Noord-Nederland verder te versterken.

Best beschikbare technieken

Als Omgevingsdienst spelen we een cruciale rol in het toezicht en de handhaving van milieuwetgeving. In 2024 heeft Omgevingsdienst Drenthe onder andere gewerkt aan de implementatie van de beste beschikbare technieken (BBT), zoals luchtwassers in de veehouderij om de uitstoot van geur en ammoniak te verminderen.

Slopen en asbest

Asbest blijft een gevaarlijke stof die we nauwlettend in de gaten houden. Dit jaar hebben we de meldingsprocedure voor asbest gerobotiseerd, waardoor we sneller en efficiënter meldingen kunnen verwerken.

In Drenthe is de sanering van asbestdaken flink toegenomen. Dit draagt bij aan een schoner en veiliger milieu. Inventarisatie laat zien dat er gemiddeld zo'n 35.000 m2 per kwartaal wordt gesaneerd. We zijn actief bezig met het voorkomen van illegale asbestsaneringen, waar we extra toezicht op hebben gehouden. Dankzij deze inzet wordt de verspreiding van gevaarlijke stoffen, zoals asbestvezels, voorkomen en wordt de gezondheid van onze inwoners beschermd. We blijven toezicht houden op de vervanging van asbestdaken, omdat deze een groot risico voor de volksgezondheid vormen. Uit onderstaande figuur valt op te maken dat Drents beleid heeft geleid tot een verdubbeling van het aantal gesaneerde daken. De werkgroep asbestdaken waarin de Drentse gemeenten, de Provincie en Omgevingsdienst Drenthe zijn vertegenwoordigd, heeft een coördinerende en stimulerende rol.

Gemeente	Gesaneerd in 2024 (m2)	% gesaneerd op 1.1.2025	Resterend asbest (m2)
Aa en Hunze	6.248	39,27	209.400
Assen	3.498	48,77	71.886
Borger-Odoorn	6.897	40,09	208.892
Coevorden	14.940	48,49	320.074
De Wolden	13.500	44,07	342.925
Emmen	19.171	46,34	412.818
Hoogeveen	8.004	39,95	238.043
Meppel	2.924	34,98	94.804
Midden-Drenthe	25.226	46,54	426.596
Noordenveld	19.269	45,82	217.385
Tynaarlo	9.136	57,12	120.342
Westerveld	11.526	42,37	229.496
Provincie	140.338	44,98	2.892.691

Tabel A1 Gesaneerd asbest

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Grond en slib als afvalstof

We hebben gehandhaafd op het illegaal samenvoegen van grond, maar ook het illegaal immobiliseren van (licht verontreinigde grond). In beide situaties wordt nu middels een vergunningenprocedure de werkwijze aangepast dan wel extra voorschriften opgenomen om adequaat te kunnen handhaven om zo de impact op het milieu te minimaliseren. Dit heeft een positieve invloed op de duurzaamheidsdoelstellingen.

Circulaire economie in de vergunning

Circulaire economie wordt steeds belangrijker in onze werkzaamheden. We richten ons op een efficiënter gebruik van grondstoffen, het verminderen van afval en het hergebruik van materialen. Dit bevordert duurzaamheid en helpt bedrijven te experimenteren met nieuwe, milieuvriendelijke technieken. Dit komt niet alleen het milieu ten goede, maar draagt ook bij aan de bredere duurzaamheidsdoelstellingen van de regio.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bodem

Een vitale bodem en schoon grondwater zijn belangrijk voor een vitaal ecosysteem. Ze geven ons voedsel, biodiversiteit, delfstoffen, drinkwater, energie en opslagruimte voor energie. We bewaken de bodemkwaliteit en zijn regionaal betrokken bij kennisdeling over milieubelastende stoffen. Bij negatieve effecten op onze leefomgeving en gezondheid treden we direct op. Zo zijn we daar waar dat het meest nodig is.

Kennisverspreiding

In 2024 heeft Omgevingsdienst Drenthe verschillende bijeenkomsten georganiseerd om bedrijven en betrokkenen te informeren over veranderingen in wet- en regelgeving met betrekking tot bodemkwaliteit. Hiermee leveren we een belangrijke bijdrage aan kennisverspreiding van bodembescherming in de regio.

Informatieavond over Bodembescherming en Tankinstallaties

Op 15 mei 2024 organiseerde Omgevingsdienst Drenthe een bijeenkomst voor medewerkers van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving over bodembescherming en tankinstallaties. De bijeenkomst werd gehouden naar aanleiding van de wijzigingen door de Omgevingswet. Deskundigen van verschillende organisaties, zoals Rijkswaterstaat/Bodem+, Stichting ODI VDV en de Vereniging van Tankinstallateurs, gaven waardevolle informatie over deze nieuwe wet- en regelgeving. De bijeenkomst was goed bezocht en liet zien dat er grote behoefte was aan deze informatie.

Informatieavond over grondverzet onder de Omgevingswet

Op 24 juni 2024 werd in samenwerking met de gemeenten Midden-Drenthe en Westerveld een informatieavond georganiseerd over ‘grondverzet onder de Omgevingswet’. Deze interactieve avond was speciaal voor bedrijven die veel werken met grondverzet. Door deze bijeenkomst hebben we bedrijven geholpen de Omgevingswet beter te begrijpen en meldingen op de juiste manier in te dienen. Dit zorgt ervoor dat meldingen sneller en correcter behandeld kunnen worden, wat het naleefgedrag van bedrijven bevordert en de werkprocessen verbetert.

Noord Nederlandse Bodemdag 2024

Op 14 november 2024 vond de jaarlijkse Noord Nederlandse Bodemdag plaats in Leeuwarden. Tijdens deze dag werd het 10-jarig bestaan van de Noord-Nederlandse Omgevingsdiensten gevierd. De directeuren van Omgevingsdiensten FUMO, ODG en OD Drenthe namen deel aan een paneldiscussie over de successen en uitdagingen waar we als regio voor staan. Het centrale thema van de dag was ‘Morgen begint vandaag’. Er werd aandacht besteed aan het verantwoord gebruik van de bodem, de invloed van de mens op de bodembiologie en het belang van bodemonderwijs voor de toekomst.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Beleidsontwikkeling op landelijk niveau

In 2024 waren verschillende bodemprofessionals van Omgevingsdienst Drenthe betrokken Bij het opstellen van landelijk bodembeleid. Zo werkten we mee aan de handreiking PFAS, die werd opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W). Samen met de Provincie hebben we bestaande casussen onderzocht om te kijken hoe deze handreiking het beste toegepast kan worden voor de meest voorkomende situaties in Drenthe.

Impact op de Leefomgeving

De activiteiten van Omgevingsdienst Drenthe hebben niet alleen bijgedragen aan de verbetering van de kennis over bodemkwaliteit, maar ook direct invloed gehad op de naleving van wet- en regelgeving. Door de bijeenkomsten en de samenwerking met andere gemeenten en organisaties hebben we bedrijven geholpen de regels beter te begrijpen en deze correct toe te passen. Dit komt de bescherming van de bodem en de leefomgeving in Drenthe ten goede.

Onze werkzaamheden en beleidsinspanningen worden regelmatig opgepikt door de media, zoals in het geval van een bodemkwestie in Grolloo. Dit toont de zichtbaarheid van ons werk en het belang ervan voor de regio en de bredere samenleving.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Duurzaamheid

Als Omgevingsdienst gaat duurzaamheid ons aan het hart. Een duurzame samenleving kunnen we alleen realiseren als iedereen meedoet. Provinciaal is de doelstelling uitgesproken om energieneutraal te zijn. Daarom toetsen we Drentse ondernemers niet alleen aan regels over de stikstofuitstoot, maar adviseren we ook over toepassing van nieuwe energiebronnen. En brengen we bij ruimtelijke vraagstukken kennis in over klimaatbestendige en water-robuuste oplossingen.

Data-analyse

Het besparen van energie krijgt in ons land veel aandacht. Zo heeft de Algemene Rekenkamer onderzoek gedaan naar effecten van energiebesparende maatregelen. Ook de Vereniging van Rekenkamers heeft in 2024 onderzoek gedaan naar energiebesparing. Het landelijke DoeMee-onderzoek zag toe op de vraag hoe overheden invulling geven aan toezicht en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht.

Als laatste heeft de Noordelijke Rekenkamer in 2024 een onderzoek gestart. Dat onderzoek richt zich op de effectiviteit van energietoezicht bij de gemeente Aa en Hunze, gemeente Emmen, gemeente Midden-Drenthe en de Provincie Drenthe. Dit rapport verschijnt Q1-2025. De Omgevingsdienst Drenthe wisselt actief informatie uit. We ondersteunen gemeenten met data en advisering van conceptstukken. We benutten een PowerBI-dashboard voor onze inspanningen op vlak van energietoezicht.

Klimaatdoelstellingen

Landelijk is vastgelegd dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en water-robuust moet zijn. Bij de uitvoering van onze vergunningverlening- en toezichtstaak hebben we volop aandacht voor beperking van de uitstoot van schadelijke stoffen. Een belangrijke klimaatdoelstelling is het met 49% verminderen van de CO2-uitstoot in 2030 (ten opzichte van 1990). Wij voeren hier zeer actief toezicht op uit. Door het opheffen van overtredingen is in Drenthe dit jaar minimaal 1.057 ton/jaar CO2-reductie bewerkstelligd. Wanneer aanvullend de nog openstaande overtredingen worden beëindigd is er, door onze inzet op energietoezicht, minimaal 1.741 ton/jaar minder aan CO2 in onze omgeving geëmitteerd.

Elektronisch Milieujaarverslag

In Drenthe hebben 33 bedrijven de verplichting om een elektronisch Milieujaarverslag (e-MJV's) in te dienen. Het is relevant dat het door bedrijven jaarlijks te maken e-MJV goed wordt opgesteld omdat dit voor monitoring wordt gebruikt. Daarnaast worden de aangeleverde gegevens, na goedkeuring door de beoordelende instanties, in verschillende Europese rapportages gebruikt. Voldoet een bedrijf niet aan de verplichting dan wordt er een handhavingstraject ingezet. Door de stringentere aanpak van voorgaande jaren is het inzetten van handhaving niet noodzakelijk gebleken.

In 2024 is extra aandacht besteed aan de module lucht. Hierdoor wordt de verslaglegging naar een kwalitatief hoger niveau gebracht en hebben we meer inzicht in onder andere locatie van de emissiepunten, afgas karakteristieken, juiste berekening van emissies en emissies van stoffen in de leefomgeving. Tijdens het uitvoeren van diepgaand administratief toezicht is ook meer inzicht verkregen in de afvalstromen van en naar bedrijven en de verwerkingsmethoden. Dit is voor ons reden geweest om tijdens het toetsen van de ingediende e-MJV's ook extra aandacht te schenken aan de module afval.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Maatregelen supermarktkoeling

Een landelijk opererende supermarktketen is niet bereid om de verticale koelingen af te dekken. Deze keten heeft, ten opzichte van wat de Erkende Maatregelen Lijst (EML) aangeeft, een afwijkende wijze van het berekenen van de terugverdientijd van de energiebesparende maatregel. Omgevingsdienst Nederland is met deze keten in overleg om uit de impasse te komen. Ons doel hierbij is dat de verticale afdekkingen afgedekt worden, zonder in juridische trajecten te raken.

Besluit C02- reductie werk gebonden personen mobiliteit

Vanaf 1 juli 2024 zijn organisaties met meer dan 100 werknemers verplicht om jaarlijks te rapporteren over hun zakelijke mobiliteit en woon-werk mobiliteit. Het gaat hierbij om gegevens met betrekking tot het aantal gereisde kilometers, de gebruikte vervoersmiddelen en gebruikte brandstof. Een gemeente valt afhankelijk van het aantal medewerkers ook zelf onder de rapportageverplichting. Uiterlijk 30 juni 2025 dienen de eerste gegevens en bescheiden conform afdeling 18.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) te zijn ingediend. De voorbereidende werkzaamheden van het "Besluit CO2 reductie werk gebonden personen mobiliteit" zijn in 2024 gestart met het opstellen van een Plan van aanpak. De uitvoering vangt aan per 1 juli 2025. Het betreft ongeveer 175 bedrijven waar toezicht op zal worden gevoerd.

Mono vergisting installaties

De grote hoeveelheid aanvragen voor het oprichten van mono vergisting installaties in 2023 heeft uitloop gehad in 2024. Enkele aanvullende aanvragen voor na-vergisters zijn in behandeling genomen. Dit met als doel om de productie van groen gas meer gestalte te geven. En dat is weer gunstig voor het milieu.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Geluid

Geluid is een belangrijke omgevingswaarde omdat overlast effect kan hebben op onze gezondheid. Denk maar eens aan de impact van bijvoorbeeld verkeerslawaai, evenementen of hinder door een warmtepomp. Omgevingsdienst Drenthe adviseert gemeenten en provincie preventief met voorschriften in een omgevingsplan- of verordening. Onze specialisten beoordelen akoestische meetonderzoeken. En we controleren op locatie of regels goed worden nageleefd.

Lokaal geluidbeleid

Onze geluidadviseurs nemen steeds vaker deel aan overleggen met gemeentelijke afdelingen Ruimte. Wanneer omgevingsplannen in behandeling zijn, zoals bij nieuwe bedrijventerreinen, wordt onze mening over geluid gevraagd. Dit geldt ook voor andere afdelingen binnen de gemeente, zoals Verkeer. We informeren actief over veranderingen in de wetgeving, zoals de Omgevingswet, bijvoorbeeld via themabijeenkomsten. Dit helpt bij het verder ontwikkelen van lokaal geluidbeleid. We streven naar uniformiteit in Drenthe.

EOS-installaties

Er is veel aandacht voor EOS (Energie Opslag Systemen). Dit komt vooral door de handel in energie, waardoor de installaties op verschillende tijden in werking zijn. Ook de bouw van grote trafostations heeft onze aandacht, omdat ze geluidsoverlast kunnen veroorzaken.

Evenementen

In 2024 hebben we bij veel evenementen geluidsmetingen uitgevoerd. We merken dat onze aanwezigheid zowel preventief als repressief werkt. Vooral bij popconcerten en carnaval evenementen letten we goed op geluidsoverlast.

Windenergie

De windparken leveren nieuw werk. Niet alleen dragen deze bij aan de energietransitie en verduurzaming, ook kan het overlast met zich meebrengen. Denk aan slagschaduw en laagfrequent geluid. Voor deze onderwerpen is nauwelijks referentiekader en worden op lokaal niveau maatwerkafspraken gemaakt.

Warmtepomp

We zien de klachten rondom warmtepompen en andere thuisgebonden milieubelastende activiteiten (MBA's) toenemen. We ondersteunen gemeenten bij de toezichttaak van het Besluit bouwwerken leefomgeving. In het kader van de Omgevingswet zijn milieutaken niet per se bedrijfsgebonden, het gaat over milieubelastende activiteiten. Vooral bij geluid betekent het dat een uitbreiding van ons werkveld.

Industrielawaai, geluidzonering, weg- en railverkeerlawaai en luchtvaart

De input voor het RO-aspect van de geluidsspecialist is essentieel. We kennen vele actieve zones in Drenthe waar rekening mee moet worden gehouden. De impact en essentie wordt ingezien door de gemeenten en Provincie.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Licht

Verlichting wordt geassocieerd met veiligheid. Maar de uitstraling van licht kan onze leefomgeving ook negatief beïnvloeden. Onze bijdrage is gericht op het voorkomen van lichthinder, en behoud van de duisternis en donkerte. Te denken valt aan advisering over ecologische zones maar ook het meten van reclame-uitingen is onze taak. Zo blijft Drenthe veilig, duurzaam en gezond.

Metingen

Lichtinstallaties zijn aan vernieuwingen onderhevig, de laatste jaren zijn deze lichtinstallaties voornamelijk op LED gebaseerd. De kleurtemperatuur van LED geeft een andere beleving dan de traditionele lamp. Er zijn plannen om in de ‘Richtlijn lichthinder’ de kleurtemperatuur als grenswaarde voor bepaalde lichttoepassingen op te nemen. Samen met de FUMO en de ODG is apparatuur beschikbaar om de intensiteit van licht goed te meten.

Advisering normstelling

Het toetsingskader omtrent licht is in ontwikkeling, zeker als je kijkt naar gebied typeringen. In Drenthe zijn deze anders (meer rust en meer donkerte) als in Amsterdam bijvoorbeeld. Dit moet ook zijn beslag krijgen binnen de Omgevingsvisies en -plannen. Onder de Omgevingswet kunnen we in toezichts- en handhavingstrajecten niet meer terugvallen op de Richtlijn Lichthinder als normstellend toetsingskader.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Lucht

Geur kan voor veel overlast zorgen en vervuilde lucht is schadelijk voor het milieu en de gezondheid. Omgevingsdienst Drenthe doet onderzoek naar en adviseert over de provinciale luchtkwaliteit. Door te meten kunnen we tijdig zorgwekkende stoffen opsporen. We zetten ons ervoor in om de uitstoot van fijnstof of bijvoorbeeld de risico's bij een asbestsanering te minimaliseren.

Monitoring Luchtkwaliteit

Het CIMLK is een systeem dat helpt bij het monitoren van de luchtkwaliteit. Dit is een opvolging van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Wij registreren en analyseren meetgegevens, Bijvoorbeeld over gevaarlijke stoffen zoals PFAS, en voegen deze toe aan het systeem. Dit helpt ons in Drenthe om te zien hoe schoon de lucht is en om de luchtkwaliteit zo precies mogelijk te meten.

PFAS is een verzamelnaam voor chemische stoffen. Ze zitten in producten als blusschuim en antiaanbakpannen. Deze stoffen breken moeilijk af, zijn over het algemeen giftig en stapelen zich op in de voedselketen. Sommige PFAS kunnen een risico vormen voor de gezondheid en het milieu. Het thema komt regelmatig in het nieuws. In november 2024 verscheen bijvoorbeeld dit artikel over het voorkomen en verminderen van uitstoot.

Meetdienst

We werken mee aan het opzetten van een landelijke en regionale meetdienst voor luchtemissies en luchtkwaliteit. In 2024 hebben we samen met Rijkswaterstaat en onze deelnemers besproken hoe we de luchtkwaliteitsdata lokaal kunnen gebruiken. Het Schone Lucht Akkoord, waarin we onderzoeken en advies geven over de luchtkwaliteit in Drenthe, speelt ook een belangrijke rol in deze taak.

Controle en advies industriële en agrarische activiteiten

In 2024 hebben we een aantal langlopende vergunningaanvragen afgehandeld. De kwaliteit van de vergunningen op het gebied van luchtverbetering is verbeterd. We zijn scherp in de voorschriften, maar we geven altijd duidelijke onderbouwing voor onze beslissingen. Door het minder kunnen controleren van de pluimveesector kunnen we niet voldoen aan de minimale frequentie die geldt voor agrarische IPPC-installaties. Mogelijke risico's hierbij zijn dat er niet vergunde bedrijfswijzigingen worden doorgevoerd en extra luchtemissies door niet goed functionerende stalsystemen.

Geurbeleid

Bij verschillende gemeenten merken we dat het beleid rondom geur in ontwikkeling is. De striktere eisen voor luchtkwaliteit hebben hierbij geholpen. We overleggen met andere regio's en op landelijk niveau om uniform beleid voor Drenthe te realiseren. In het project 'Blauwdruk milieuregels' geven we advies over de Omgevingsplannen. Op lokaal niveau is er ruimte om deze plannen verder vorm te geven.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Blauwdrukregels

De Omgevingsdienst heeft een extra opdracht gekregen om milieuregels op te stellen die door alle gemeenten in het omgevingsplan kunnen worden opgenomen. Daarmee bereiken we meer uniformiteit in Drenthe. Het maken van uniforme keuzes in Omgevingsplannen kan bijdragen aan het dempen van kostenstijgingen. Denk bijvoorbeeld aan blauwdrukregels voor het thema ‘geur’.

Geurklachten

Om geuroverlast te verminderen, zijn er maatregelen nodig die gericht zijn op de bron van de overlast. Omgevingsdienst Drenthe werkt daarom actief samen met de GGD. We leggen ook regionale afspraken vast. Wanneer het gaat om gezondheidsrisico’s en luchtkwaliteit, wordt onze expertise vaak genoemd in de media. Bijvoorbeeld bij een overlastsituatie in Coevorden.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht
Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Omgevingsveiligheid

Dat we bij vuurwerkshows controleren is bij iedereen wel bekend. Maar we toetsen ook het gebruik, de opslag en het transport van gevaarlijke stoffen. We controleren nieuwe duurzame energiebronnen aan voorschriften voor de omgevingsveiligheid. Dat doen we samen met brancheorganisaties, brandweer, politie en justitie. Zo dragen we met onze specifieke kennis van veiligheidsrisico's bij aan een schoon en veilig Drenthe.

Adviezen omgevingsveiligheid

Onder de Omgevingswet krijgen we frequenter te maken met brand-, explosie- en gifwolk aandachtsgebieden. In overleg met onze ketenpartners, zoals gemeenten en de veiligheidsregio, proberen we uniforme toetsingskaders af te spreken. De Omgevingswet geeft met instrumenten als ‘verkennen en begeleiding initiatief’ en de ‘omgevingstafels’ meer mogelijkheden tot intensief overleg. Nieuwe duurzame energie-installaties (mono vergisters, windmolens) toetsen we aan de uitgangspunten van omgevingsveiligheid. Dat geldt ook voor opslag van energie, gas en andere gevaarlijke stoffen. Deze adviezen worden integraal verwerkt in de toestemmingen.

Energieopslagsystemen en gasvormig waterstof

Er komen meer aanvragen voor energieopslagsystemen en -parken binnen (EOS-systemen). Deze zijn in het BAL niet als een MBA aangewezen. Via de specifieke zorgplicht van het tijdelijk Omgevingsplan worden maatwerkvoorschriften opgelegd conform de PGS 37-1. Er zijn nog andere MBA's met externe veiligheidsrisico's die niet in het BAL genoemd zijn. Bijvoorbeeld: opslag van gasvormige waterstof buiten een tankstation, productie van waterstof via elektrolyse en productie van Bio-LNG. Deze worden op dezelfde methode als de EOS-en behandeld.

Vuurwerkcontroles

In de maanden november en december voeren we altijd controles uit bij vuurwerkopslagplaatsen van alle verkooppunten in Drenthe. Deze controles zijn belangrijk voor de veiligheid van onze omgeving. Bij illegale opslag van vuurwerk, waarbij de regels niet worden nageleefd, kunnen gevaarlijke situaties ontstaan, zoals brand of explosies. Tijdens de controles controleren we de opslagplaatsen (zoals bunkers) en de veiligheidsmaatregelen, zoals sprinklers en brandwerende muren, met een checklist. De meeste ondernemers zorgen goed voor hun opslag, maar soms komen we onveilige situaties tegen. In zulke gevallen grijpen onze toezichthouders snel in om gevaar te voorkomen.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Politie assistentie gevraagd

Rondom de feestdagen zijn de toezichthouders van de Omgevingsdienst actief op pad in de regio. Op zaterdag 28 december bezochten onze toezichthouders negen verkooplocaties in de omgeving van Emmen. Op de eerste acht locaties was alles in orde. Op de laatste locatie, een verkooppunt in een grote loods, werden kleine overtredingen aangetroffen omtrent het gebruik van de vuurwerkbunker. Tijdens het herstellen van de overtredingen reden er twee bestelbusjes de loods in naar een afgezet gedeelte. **“Deze situatie gaf ons direct aanleiding om een blik te werpen achter de geblindeerde festivalhekken. Daar troffen we een twintigtal pallets met consumentenvuurwerk”**, aldus een toezichthouder milieu. Aangezien de ondernemer vorig jaar al was gewaarschuwd voor een vergelijkbare overtreding moeten onze toezichthouders dit beschouwen als recidive. Ter plaatse werd door onze boa een Proces-Verbaal opgemaakt waarbij in overleg met o.a. de gemeente Emmen is besloten tot ‘spoedeisende bestuursdwang’. Met als gevolg dat de gehele voorraad niet-correct opgeslagen vuurwerk direct in beslag is genomen. De situatie in de loods escaleerde. Hierop is 112 gebeld en politieassistentie gevraagd. **“Zo kon gelukkig de zaak weer worden gesust. Samen met de vuurwerkverkoper regelden we een vrachtwagen met trailer waarmee ruim 7.000 kg is afgevoerd”**, voegt de toezichthouder toe. Dankzij het snelle ingrijpen bleef de situatie beheersbaar. **“Ik doe dit werk al 20 jaar maar op dit soort situaties kan je je niet voorbereiden. Vertrouwen is goed, controleren is beter. Zo zorgen we samen voor een schoon en veilig Drenthe”**, sluit de toezichthouder af.

Register Externe Veiligheidsrisico’s

Alle propaantanks in Drenthe zijn in 2024 geïnventariseerd met behulp van kunstmatige intelligentie (AI). Deze tanks kunnen een potentieel gevaar vormen. Voor zeer kwetsbare gebouwen die binnen een brand- en explosiegevaarlijk gebied liggen, moet er een verplicht voorschriften gebied voor brand- en explosieveiligheid in het Omgevingsplan worden opgenomen. Wanneer er een melding van een propaantank komt, is de gemeente verplicht om zo'n gebied op te nemen. Volgens het Informatiepunt Leefomgeving (IPLO) is dit een tekortkoming in de wet. De tanks zijn allen geregistreerd in het Register Externe Veiligheid en er is een koppeling gemaakt met ons zaaksysteem. Daarna hebben we samen met de betrokken partijen een plan opgesteld over hoe we toezicht moeten houden. De gifwolk aandachtsgebieden zijn voor het grootste deel opnieuw berekend. Voor sommige locaties is dit moeilijk omdat er geen gedetailleerde risicoanalyses beschikbaar zijn. Voor deze bedrijven zou een nieuw rekenmodel moeten worden ontwikkeld.

NL-alert Schoonebeek

Als Omgevingsdienst Drenthe zijn we bij ongewoon voorvallen direct spoedig ter plaatse om de milieu impact te kunnen duiden en schadelijke effecten te beperken. Zo ook op 15 april 2024 bij een brand in Schoonebeek. Bij de brand in een bedrijfspand waar poedercoating wordt geproduceerd kwam direct veel rook vrij. Dat kan schadelijk zijn voor de omgeving. Een NL-Alert is het alarmmiddel van de overheid om te waarschuwen bij rampen of incidenten. Op het terrein stond een grote tank met brandstof. De brandweer richtte zich i.v.m. mogelijk explosiegevaar op het koelen van deze tank. De brand was ontstaan tijdens laswerkzaamheden.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

2 Dienstverlening

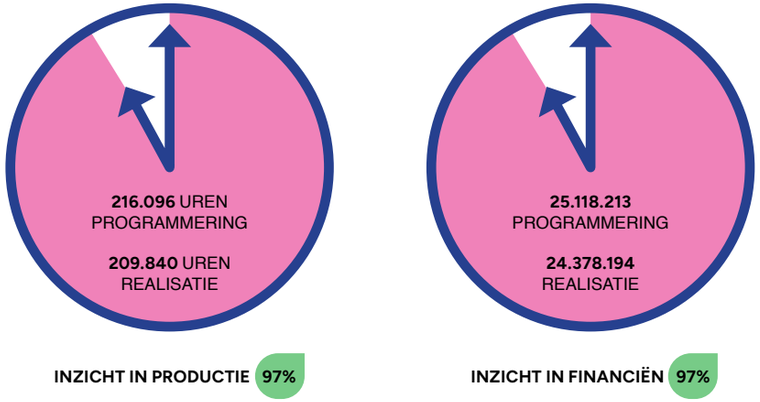
Met de komst van een nieuw wettelijk stelsel was 2024 een bewogen jaar. Onze focus lag dan ook op adequaat sturen op de geprogrammeerde opgave. Hoe hielden we koers? U leest het in dit hoofdstuk 'dienstverlening'.

2.1 Realisatie Jaarprogramma

Door opgavegericht te werken was het mogelijk een evenwichtig Jaarprogramma samen te stellen dat aan de Drentse ambities tegemoet kwam. Met de vooraf afgestemde uitvoeringskeuzes is de impact van de Omgevingswet enigszins gedempt. In 2024 hielden onze medewerkers focus dankzij onze prioriteitenladder. We hebben immers een verplicht takenpakket binnen een wettelijk kader uit te voeren. Uiteindelijk is een productie van 97 % gerealiseerd.

Monitoren en evalueren was dit jaar essentieel om alle aannames rondom de Omgevingswet aan de praktijk te kunnen toetsen. Om onze accounthouders, eigenaren en andere opdrachtgevers hierin goed mee te nemen stelden we in april 2024 een digitaal dashboard ter beschikking. Het systeem met deelnemer specifieke detailinformatie over onze inzet bevorderde de samenspraak optimaal. We verwijzen naar Bijlage A en B voor deelnemer specifieke verantwoording van de realisatie in 2024.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

2.2 Terugblik per taakveld

Eerst volgt nu een terugblik op de uitvoering van het VTH-takenpakket binnen de primaire taakvelden. In Hoofdstuk 3 besteden we apart aandacht aan de effecten Omgevingswet.

Taakveld	Geplande uren 2024	Realisatie uren 2024	Productie percentage %
Vergunningen	48.786	49.371	101%
Toezicht & Klachten	77.939	67.214	86%
Bodem	32.590	27.380	84%
Advies	5.590	7.524	135%
Juridisch	4.580	5.249	115%
Procesondersteuning	11.136	12.074	108%
Extra opdrachten	5.140	3.147	61%
Complexe VTH-taken	6.175	13.729	222%
Indirect productief Omgevings-wet *	8.600	10.009	116%
Indirect productief overig	15.560	14.144	91%
Totaal	216.096	209.840	97%

Tabel A2 inzet tot 31 december 2024 binnen de verschillende taakvelden

*De uren indirect productief Omgevingswet maken deel uit van totaal 24.160 uur voor indirect productieve uren. De zogeheten '5% impact Omgevingswet' gaat om direct productieve uren.

Mede doordat een deel van de vacatures later in het jaar zijn ingevuld komt de productie net onder de 100 % uit. Dit leidt ook tot een lagere bijdrage.

2.2.1 Taakveld Vergunningen

In 2024 is er veel werk verzet binnen het Taakveld Vergunningen. Het aantal uren dat hieraan is besteed komt grotendeels overeen met de geplande uren. Zoals in eerdere rapportages al genoemd, hebben we veel aanvragen voor oprichtings- en wijzigingsvergunningen ontvangen en behandeld onder de oude wetgeving. Door onduidelijkheden bij de initiatiefnemers over de Omgevingswet, werden aan het eind van 2023 veel aanvragen nog snel ingediend onder de oude Wabo-regeling.

We informeren het bedrijfsleven actief over hoe de Omgevingswet invloed heeft op voorschriften en vereisten. We zien dat kennis en begrip de naleving bevorderd.

Aardappelverwerker Avebe draagt bij aan een duurzame productieketen door bijvoorbeeld waterbesparing en verkleining van de CO_2-uitstoot. Wilbert Jager, manager omgeving, legt uit waarom tijdigheid van vergunningverlening belangrijk is: "Royal Avebe werkt met innovatieve technieken aan de omslag van dierlijke naar plantaardige producten. De Omgevingsdienst helpt ons bij de naleving van veiligheids- en gezondheidsrisicovoorschriften. Ze hebben veel kennis in huis waardoor wij beter kunnen anticiperen op veranderingen die de Omgevingswet met zich meebrengt ".

Foto werkbezoek Avebe, Gasselternijveen, juni 2024.

Meerdere zaken liggen helaas stil als gevolg van het onderdeel natuur (stikstofimpasse). In december 2024 was er een uitspraak van de Raad van State over het veranderen van de regels rondom stikstof bij projecten. Door deze uitspraak mogen bepaalde vergunningen niet meer zonder beoordeling worden goedgekeurd, en gelden er nieuwe regels voor lopende aanvragen. We zijn nog bezig met het onderzoeken van de gevolgen voor de aanvragen die we in behandeling hebben.

Opvallend was ook dat we het afgelopen jaar veel aanvragen hebben zien

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

binnenkomen en behandeld voor de opslag van mest in mestbassins en mestsilo's. Oorzaak hiervoor lijkt te zijn dat door de strengere bemestingsnormen minder stikstof per hectare mag worden aangewend. Dit betekent dat veehouders (meer) mest moeten afvoeren. Omdat afvoerkosten fluctueren kiezen veehouders ervoor om de drijfmest langer op te slaan en de mest pas af te voeren wanneer de marktomstandigheden gunstiger zijn. Daarnaast zijn er akkerbouwers die (extra) mestopslagen realiseren om daarop in te kunnen spelen.

Een positieve ontwikkeling zijn de vele initiatieven op het gebied van energie. We hebben steeds meer adviezen, meldingen en maatwerkaanvragen ontvangen voor bijvoorbeeld trafostations, EOS-systemen, zonneparken en waterstofprojecten.

Helaas zijn veel gemeenten nog niet goed op de hoogte van de STANDUR-afspraken. Dit zorgt ervoor dat ze niet altijd weten welke producten of zaken ze moeten invullen in het Loket Omgevingswet (LOS). Dit leidt vaak tot het kiezen voor een integraal advies. De afhandeling van taken in het LOS en de DSO kan hierdoor beter en sneller, omdat zaken nu vaak te lang openstaan.

Daarnaast blijven vergunningsaanvragen en adviesverzoeken langer liggen dan gewenst. De vraag overstijgt de beschikbare capaciteit. Door gebruik te maken van de prioriteitenladder kunnen we versneld door onze hoge werkvoorraad heenkomen. Zo hebben we op een innovatieve adviesformat in gebruik genomen om eenduidiger integrale adviezen te geven en zijn we met werkverdelingslijsten in MS Teams gaan werken. Het opleiden van trainees en zij-instromers vergt nog extra inzet van de meer ervaren vergunningverleners in de begeleiding.

2.2.2 Taakveld toezicht en klachten

Toezicht is het meest planbare en kwantificeerbare deel van onze kerntaak. Wij passen in ons werk de Landelijke handhavingsstrategie (LHSO) toe. Planmatig toezicht is samen met klachten ondergebracht in het Taakveld Toezicht en klachten.

Milieutoezicht

Omgevingsdienst Drenthe voert toezicht uit en handhaaft op alle milieubelastende activiteiten en regulerende taken waarvoor we de uitvoering doen. Dit doen we om ervoor te zorgen dat alle bedrijven in Drenthe zich houden aan de milieuregels. Daarnaast zien we toe op onder andere de uitvoering van bodemsanering, grondverzet, aanleg WKO-systemen (warmte/koude opslag), asbest en vrije veld controles (toezicht gebiedsgericht milieu). Het gebiedsgericht milieu toezicht wordt ingezet om illegale grondstromen en activiteiten in of op de bodem op te sporen.

Extra inzet op on- en voorziene Complexe VTH-taken heeft veroorzaakt dat wij niet alle ingebrachte uren voor het dit taakveld hebben kunnen inzetten. Wanneer deze extra inzet niet noodzakelijk was geweest was het Jaarprogramma 2024 voor het Taakveld Toezicht en klachten voor 94% uitgevoerd.

Risicogericht toezicht (RGT)

RGT vloeit voort uit juiste registraties van controles wat goed was en wat de overtredingen zijn. Doordat dat verbetert, geeft het meer inzicht waar de meeste overtredingen zitten. Het geeft inzicht in wat voor overtredingen er zijn, maar ook wat goed gaat. Het product 116 RGT (+extra) is opgedeeld in gepland en ongepland toezicht.

Het uitvoeren van fysieke controles bij pluimveehouderijen is ook in 2024, door het uitbreken van vogelgriep, nauwelijks mogelijk geweest. Over het algemeen is de vogelgriep niet aanwezig rondom de zomermaanden. Wij proberen juist dan de controles bij de pluimveehouderijen uit te voeren. Ook voeren we controles administratief uit, of als de pluimveestallen leeg staan. In onderstaande tabel is voor het geplande toezicht, per soort en branche, inzichtelijk gemaakt welke zaken er in 2024 zijn afgehandeld.

	Branche			Totaal
	Agrarisch	MKB & Gebouwen	Afval & Industrie	
IPPC	19	0	38	57
RGT 80%	91	200	65	356
Steekproef 20%	21	58	8	87
Toezicht vuurwerk	0	89	0	89
Totaal	131	347	111	589

Tabel A3 Gepland toezicht

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Het ongeplande toezicht bestaat meestal uit her controles, voortkomend uit gepland toezicht. Daarnaast voeren wij ongeplande controles uit wanneer er door ons vermoedens zijn van milieuovertredingen. Deze vermoedelijke milieuovertredingen signaleren wij zelf, maar komen soms vanuit onze ketenpartners. Ook hebben wij 96 opleveringscontroles uitgevoerd. De uren die hiervoor gemaakt zijn komen niet ten laste van de uren die ingebracht zijn het Taakveld Toezicht & klachten, maar komen ten laste van het Taakveld Vergunningen.

Casus autobedrijf

Een reguliere milieucontrole en klachten over een autopoetsbedrijf waren voor ons aanleiding om alle vestigingen in Drenthe te bezoeken voor een milieucontrole. Op bijna alle locaties troffen we dezelfde overtredingen aan. De overtredingen hadden betrekking op het niet melden van het oprichten van een milieulocaties, het wassen van motorvoertuigen boven een niet vloeistofdichte vloer en het niet juist afvoeren van afvalstoffen. In alle gevallen is er een handhavingstraject opgestart. Deze keten heeft ook vestigingen in Groningen. Wij hebben over deze keten een signaal afgegeven aan de Omgevingsdienst Groningen.

	Aantal
Administratieve controles	89
Gevelcontroles	95
Hercontroles	349
Hercontrole juridisch	303
Opleveringscontroles	96
Ongepland toezicht	243
Totaal	1175

Tabel A4 Ongepland toezicht

Naleefgedrag

Belangrijk onderdeel van het risicogericht toezicht is wat we noemen naleefgedrag. Het naleefgedrag is binnen de risicomatrix, zoals deze bij risicogericht toezicht wordt toegepast, de belangrijkste indicator voor de effectiviteit van de toezichtstrategie. Dit aspect wordt gemonitord via het aantal overtredingen gerelateerd aan het mogelijke milieueffect. We zien binnen de branches diverse subbranches met hun eigen naleefgedrag. Is het naleefgedrag van een subbranche niet goed dan ontvangt deze subbranche meer toezicht dan aan een subbranche met een goed naleefgedrag.

Milieurisico inschatting overtreding	Aantal overtredingen per branche		
	Agrarisch	MKB & Gebouwen	Afval & Industrie
Lage milieuschade	49	127	72
Geringe milieuschade	264	960	162
Matige milieuschade	186	226	106
Dreigende en/of onomkeerbare milieuschade	73	345	320
Totaal	572	1658	660

Tabel A5 Overtredingen per branche

Naast het inzichtelijk maken van het aantal overtredingen per branche en mogelijke effecten van de overtredingen is het goed om te beoordelen wat de impact van het toezicht op de branche is. Hierin zit overigens wel een paradox. Met RGT beogen we daar onze toezicht capaciteit in te zetten waar dat het meest nodig is. Aan de andere kant willen we een beter naleefgedrag bewerkstelligen.

In de volgende tabel is per branche het aantal geplande controles en de totale hoeveelheid geconstateerde overtredingen weergegeven. Voor deze overtredingen is, overeenkomstig de classificering uit de LHSO, het totale milieurisico bepaald. Vervolgens is bepaald hoeveel overtredingen per controle zijn geconstateerd en wat het milieurisico per overtreding is geweest.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Branche	Aantal controles	Aantal overtredingen	Score milieurisico	Hoeveelheid overtredingen per controle	Gemiddelde	Impact per overtreding	Gemiddelde
Agrarisch 2022	148	561	1498	3,8	3,2	2,7	2,6
Agrarisch 2023	187	292	743	1,6		2,5	
Agrarisch 2024	131	572	1427	4,4		2,5	
MKB & Gebouwen 2022	301	895	2323	3,0	3,2	2,6	2,5
MKB & Gebouwen 2023	435	801	1917	1,8		2,4	
MKB & Gebouwen 2024	347	1658	4105	4,8		2,5	
Afval & Industrie 2022	121	352	1024	2,9	3,4	2,9	2,9
Afval & Industrie 2023	166	229	647	1,4		2,8	
Afval & Industrie 2024	111	660	1994	5,9		3,0	

Tabel A6 Trendanalyse per branche

Voor alle branches geldt dat er in 2024 meer overtredingen per controle zijn geconstateerd dan dat in 2023 het geval was. De hoeveelheid geconstateerde overtredingen ligt in 2024 hoger dan het driejaar gemiddelde. De impact van de geconstateerde overtredingen was in 2024 nagenoeg gelijk aan het driejaar gemiddelde en heeft gemiddeld een geringe tot matige milieuschade.

Energietoezicht

In het Jaarprogramma 2024 was, onder het Taakveld Toezicht en klachten, voor energietoezicht 8.400 uur opgenomen. Dit aantal uren is inclusief de uren die gefinancierd worden vanuit SPUK-The. Door langdurige ziekte van een collega en het vertrek van een collega hebben we circa 1.000 uur niet in kunnen zetten voor energietoezicht. In onderstaand tabel treft u per branche aan hoeveel zaken door de branche Energietoezicht in 2024 zijn afgerond.

	Branche			Totaal
	Agrarisch	MKB & Gebouwen	Afval & Industrie	
Energie toezicht 2023	11	344	22	377
Energie toezicht 2024	22	459	30	511

Tabel A7 Afgeronde zaken branche Energietoezicht 2023 en 2024

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

	Geconstateerde overtredingen	Minimaal te behalen CO2-reductie	Opgeheven overtredingen	Behaalde CO2-reductie	Openstaande overtredingen	Nog te behalen CO2-reductie
	aantal	ton/jaar	aantal	ton/jaar	aantal	ton/jaar
2022	474	1.221	240	719	234	502
2023	1.138	2.029	620	1.236	518	793
2024	945	1.741	342	1.057	603	684

Tabel A8 Overzicht overtredingen en CO2-reductie

Het houden van toezicht op het doorvoeren van energiebesparende maatregelen door bedrijven voeren wij voornamelijk uit op basis van de informatieplicht energiebesparing zoals deze is opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving. De rapportages worden door ons getoetst en zijn een belangrijke leidraad tijdens onze energiecontroles bij grootverbruikers.

Tijdens de controles komen we een diversiteit van niet genomen energiebesparingsmaatregelen tegen. De meest voorkomende niet genomen energiebesparende maatregelen zijn:

- ✓ Het aanwezig zijn van conventionele verlichting in plaats van Ledverlichting;
- ✓ Het ontbreken van een automatische energieregistratie- en bewakingssysteem;
- ✓ Het niet isoleren van warmwaterleiding en bijbehorende appendages.

In het BAL is voorgeschreven dat bedrijven, met een elektriciteitsverbruik van meer dan 50.000 kWh of 25.000 m3 aardgasequivalent, alle maatregelen op het gebied van energiebesparing dienen te nemen met een terugverdientijd korter dan 5 jaar. Voor deze bedrijven geldt ook dat zij ons moeten informeren over de voortgang van de implementatie van de energiebesparende maatregelen. Bedrijven die aangemerkt zijn als grootverbruikers (verbruik boven 10.000.00 kWh en/of 170.00 m3 aardgas) hebben een onderzoek plicht energiebesparing.

Voor de ingezette uren hebben we 551 energiecontroles (incl. her controles) uitgevoerd. Tijdens de controles zijn 945 overtredingen, waarvan er 342 ongedaan zijn gemaakt, geconstateerd.

Rapportage jaar	Aantal ingediende rapporten
2019	1.234
2020	249
2021	316
2022	78
2023	1.491
2024	556

Tabel A9 Rapportages informatieplicht energiebespa-

Bedrijven die energie moeten besparen en geen grootverbruiker zijn moeten eens in de vier jaar voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. De eerste keer dat betreffende bedrijven hieraan moesten voldoen verstreek op 1 juli 2019 (1e ronde), de daaropvolgende op 1 juli 2023 (2e ronde). Ten opzichte van de 1e ronde zien we een stijging van bedrijven die voldoen aan de informatieplicht energiebesparing. Mogelijk wordt dit veroorzaakt door spontane naleving van deze verplichting. Daarnaast letten onze milieutoezichthouders scherper op het naleven van de informatieplicht energiebesparing, zo nodig schrijven zij niet-nalevers aan op het voldoen aan de verplichting.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Rapportage jaar	Aantal ingediende rapporten
2023	18
2024	30

Tabel A10 Rapportages onderzoek plicht energiebesparing

In 2024 zien we een behoorlijke stijging van het aantal ingediende rapportages energiebesparing. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat, vanaf 1 juli 2023, de glastuinbouw niet meer is vrijgesteld van het doorvoeren van energiebesparende maatregelen. De glastuinbouw is een sector waaronder zich veel grootverbruikers bevinden. Dit zien we terug in het aantal ingediende rapportages energiebesparing, van de in 2024 ingediende rapportages waren er 14 afkomstig uit de glastuinbouw.

Asbest

Het asbest proces is inmiddels gerobotiseerd. Het voordeel van robotisering is dat meldingen niet meer bij de gemeenten blijven liggen en dat de administratieve termijnen voor asbestsaneringen beter nageleefd worden. Door het robotiseren van asbestmeldingen is er meer werk bij ons gekomen. Dit is positief, omdat we beter overzicht krijgen. Onze toezichthouders hebben ook geconstateerd dat er meer illegale saneringen plaatsvinden. Ook hebben we kunnen vaststellen dat we 25% van de saneringen niet gemeld hebben gekregen. In 2024 is in 5 gevallen de arbeidsinspectie ingeschakeld. Door de arbeidsinspectie zijn vervolgens processen verbaal en boete rapporten opgemaakt. Bij 1 sanering is ook de politie ingeschakeld. Het betroffen illegale saneringen en in 1 geval gevaarlijk werk zonder valbeveiliging. De meeste illegale saneringen betreffen particulieren die zelf, of een ingehuurd bedrijf, asbest verwijderen.

Voor wat betreft toezicht op de verwijdering van asbestdaken is van de daken die begin 2018 nog asbesthoudend waren, inmiddels 45% gesaneerd. Dit is 3% toename in vergelijking met 2023. Onze inbreng betreft het actueel houden van de asbestdakenkaart door gesaneerde daken eraan toe te voegen en twijfelgevallen met behulp van de asbestanalyzer te verifiëren.

Wij hebben 100% van de ingediende reguliere asbestsloopmeldingen beoordeeld op ontvankelijkheid en waar mogelijk geaccordeerd. Dit doen wij omdat zonder deze accordering een asbestsanering niet gestart mag worden. Er zijn 2.128 asbest inventarisatierapporten beoordeeld en zijn er 1.322 asbestcontroles uitgevoerd. Dit is 62% van de ingediende asbestsloopmeldingen. Dit is meer dan de in 2018 afgesproken 45%. Sommige asbestsloopmeldingen hebben betrekking op grote asbestsaneringsprojecten. Voor een dergelijk project wordt één asbestsloopmelding ingediend, welke betrekking heeft op bijvoorbeeld meerdere woningblokken of een flatgebouw. Dergelijke grote asbestsaneringsprojecten worden door ons meerdere malen bezocht voor een controle. Hierdoor valt in 2024 het percentage asbest toezichtzaken ten opzichte van de ingediende sloopmeldingen hoger uit dan wat is afgesproken.

Product	Aantal 2023	Aantal 2024
Advisering asbest inventarisatie-rapport (mutatie)	553	523
Advisering asbest inventarisatie-rapport (regulier)	1.695	1.605
Toezicht asbest	1.528	1.322
Totaal	3.776	3.450

Tabel A11 Asbest sloopmeldingen

Ketentoezicht

De drie projecten co-vergisting (in samenwerking met de FUMO en de ODG), grondstromen en asbest zijn voortgezet. Daarnaast is er gewerkt aan het verbeteren van de bruikbaarheid van beschikbare data. Het project co-vergisting krijgt opvolging in de vorm van een onderzoek in opdracht van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNV). Het onderzoek moet zich onder andere richten op de mogelijkheid van het ontstaan van amfetamines in het proces van co-vergisting. De projecten grondstromen en asbest richten zich op het bepalen van locaties waar, op basis van beschikbare data, sprake lijkt te zijn van illegale praktijken zoals het omkatten van afvalstoffen en zonder melding afvoeren van asbest. In samenwerking met asbest

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

en bodem toezichthouders van OD Drenthe wordt een selectie gemaakt van locaties die verder onderzocht gaan worden. Beide projecten geven een zodanige hoeveelheid van verdachte locaties, dat deze ook volgend jaar weer worden voortgezet.

Het Noordelijk samenwerkingsverband met de FUMO en de ODG wordt voortgezet in de vorm van minimaal één gezamenlijk project per jaar. Er is een projectplan opgesteld voor een onderzoek naar de recycling van zonnepanelen. We willen met dit onderzoek inzicht krijgen in de keten van zonnepanelen, zodat het mogelijk wordt om bij te sturen op die momenten waar een optimale recycling in gevaar komt. Zo willen we een maximaal percentage van gerecyclede zonnepanelen en terugwinning van waardevolle materialen bereiken.

Dit jaar is wederom deelgenomen aan het landelijke project Thematische Integrale Transport Controles. Deze controles worden gezamenlijk uitgevoerd door de 3 noordelijke provincies, Omgevingsdiensten, de landelijke eenheid van de (milieu) politie, IL&T (Inspectie Leefomgeving en Transport), NVWA (Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit) en de RDW (Rijksdienst voor het Wegverkeer). De resultaten van dit project laten keer op keer een percentage tot wel 70% aan overtredingen zien, daarom is dit een terugkerend project. Andere samenwerking van ketentoezicht dit jaar is ondersteuning bij een project van IL&T dat zich richt op de profilering van tankcleaners en co-vergisters en de structurele operationele samenwerking met de waterschappen.

Klachten en ongewone voorvallen

Overlastklachten van onze inwoners worden proactief opgepakt en onderzocht. We ontvangen deze meldingen zelf, via het provinciale meldpunt of vanuit de gemeentelijke loketten. Afhankelijk van de ernst en omvang van de melding kan er door Omgevingsdienst Drenthe handhavend worden opgetreden. Klachten, incidentmeldingen en handhavingsverzoeken zijn vraag gestuurde producten en laten zich moeilijk voorspellen.

Soort klacht	Aantal 2022	Aantal 2023	Aantal 2024
Klacht afvalwater			11
Klacht asbest		52	36
Klacht bedrijven	9	13	2
Klacht bodem	48	31	41
Klacht geluid	142	211	150
Klacht geur		57	190
Klacht licht		1	8
Klacht lozingen	21	29	9
Klacht lucht	217	150	166
Klacht overig milieu	50	14	17
Klacht piket	2		
Melding ongewoon voorval	73	89	236
Melding ongewoon voorval (artikel 27 en 30 Wbb)	19	17	17
Totaal	581	664	883

Tabel A12 Klachten en meldingen ongewoon voorval

De afgelopen drie jaar nemen we een stijging waar van het aantal klachten. De stijging in 2024 was 33%. Ondanks het toenemend aantal klachten hebben we deze binnen de ingebrachte uren afgehandeld. Opvallend is de daling van het aantal geluidsklachten. Daarentegen is het aantal klachten over geuroverlast sterk gestegen. Ongeveer 55% van deze klachten heeft betrekking op vijf specifieke bedrijven.

Voorgaande jaren zagen we een stijgende lijn in de klachten waarbij geen overtredingen van milieu wet- of regelgeving kon worden geconstateerd. In 2024 zien we juist een daling van dergelijke klachten. Dit neemt niet weg dat deze klagers hinder ervaren. Daarom proberen wij altijd met de klagers in overleg te gaan, waarbij we met alle betrokken partijen een oplossing zoeken. Deze (soms intensievere) inzet voorkomt handhavingstrajecten die nog veel meer tijd zouden vragen.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B
7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Gemeenten zijn sinds 2024 ook het bevoegd gezag voor alle meldingen ongewoon voorval op het gebied van bodem. Deze meldingen komen binnen wanneer de bodem (mogelijk) is verontreinigd als gevolg van bijvoorbeeld een voertuigbrand of wanneer door een calamiteit binnen een bedrijf de bodem is verontreinigd. In 2024 hebben we 123 meldingen ongewoon voorval afgehandeld Het aantal meldingen is redelijk in lijn met eerdere jaren.

Tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet waren er twee manieren voor burgers en/of bedrijven om een melding ongewoon voorval in te dienen. Wanneer er door een calamiteit de kans bestond op bodemverontreiniging moest dit gemeld worden, op basis van de Wet bodembescherming, bij de Provincie Drenthe. Wanneer er zich bij een bedrijf een milieucalamiteit voordeed moest dit bij het bevoegd gezag gemeld worden. Deze verplichting was opgenomen in de Wet milieubeheer. Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het verplicht melden van een ongewoon voorval met mogelijke milieuschade in deze wet opgenomen.

Piket en handhavingsverzoeken

Onze piketorganisatie is opgenomen in het systeem van de Meldkamer Noord-Nederland (MKNN). Als hulpdiensten denken dat een calamiteit kan leiden tot grote milieuschade, worden wij direct door het MKNN benaderd. Onze piketdienst kan dan snel en goed reageren. Binnen de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) hebben wij ook taken in het bestrijden van calamiteiten en rampen. Onze piketmedewerkers helpen bij de taken van het team Omgevingszorg in de gemeente, bijvoorbeeld advies bij de ontmanteling van een synthetische drugslocatie.

In 2024 zien we een stijging in het aantal piketinzetten. In 2023 waren er nog 160 inzetten, maar in 2024 waren het er 210. Er deden zich zeven ‘grip 1-situaties’voor. In vier van deze gevallen ging het om explosieven of gevaarlijke omstandigheden. Ook was er een grip 1-situatie op de A28 en twee keer hadden we te maken met een grote brand. Het aantal inzetten voor druggerelateerde zaken blijft stijgen. In 2024 zien we een stijging van 71% vergeleken met 2023. Naast de branden waarbij mogelijk asbest in de lucht komt, zien we ook steeds meer branden waarbij zonnepanelen verbranden en het milieu vervuilen.

In 2024 hebben we meer handhavingsverzoeken ontvangen dan in 2023. Het aantal ligt weer op het normale niveau van voorheen, gemiddeld zo’n 25 verzoeken per jaar. De afgelopen jaren waren er minder verzoeken, maar de reden hiervoor is niet precies bekend. De meeste verzoeken gaan over geluidsoverlast of stank. Andere verzoeken hebben te maken met vermoedens van illegale opslag of het saneren van de bodem, en soms gaat het om illegale asbestsanering.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

2.2.3 Taakveld Bodem

Taakverschuiving bodem

In 2024 zijn de bodemtaken in grote mate overgegaan van de Provincie naar de gemeenten vanwege de invoering van de Omgevingswet. Het ging niet alleen om een verschuiving, maar ook om uitbreiding van taken. Sinds 1 januari 2024 moeten er bijvoorbeeld gegevens worden aangeleverd voor het graven in de bodem onder de interventiewaarde (meer dan 25 kuub). Voor sommige taken, zoals het graven in de grond en het toepassen van grond, was de verschuiving meteen merkbaar. Voor andere taken, zoals het saneren van de bodem, duurde het langer voordat de verschuiving zichtbaar werd in onze werkvoorraad. Eind 2023 kwamen nog veel zaken onder de Wbb binnen. Deze zijn in 2024 afgehandeld. Hierdoor hebben we in het eerste gedeelte van 2024 nog veel zaken onder oude wetgeving (in casu provinciale uren) behandeld. In de loop van 2024 kwamen er steeds meer zaken onder de nieuwe wetgeving binnen en deze vallen onder het bevoegd gezag (en komen t.l.v. uren) van de gemeenten.

We merkten dat de nieuwe wetgeving voor veel mensen, inclusief de gemeenten zelf, even wennen was. Er werden regelmatig foutieve aanvragen ingediend, waardoor deze opnieuw gedaan moesten worden. Ook moesten er voor één project soms meerdere DSO-verzoeken ingediend worden. Dit zorgde ervoor dat het aantal zaken en de administratieve werkdruk flink toenamen. Dit was een uitdaging, omdat de behandeltermijn vaak kort is.

We merken ook dat we in 2024 nog niet veel betrokken zijn bij het vooroverleg. Dankzij een goede samenwerking tussen bodemtoezichthouders, bodemadviseurs en vergunningverleners, en door korte lijntjes met de indieners, konden we de meest risicovolle zaken voor de bodem en het milieu goed beoordelen. Vrije veldcontrole speelde hierbij ook een belangrijke rol. Bij deze controles werden regelmatig werkzaamheden ontdekt die niet gemeld waren, en waarvan de uitvoerders niet wisten dat dit wel had gemoeten.

Open bodemenergiesystemen

In de eerste acht maanden van dit jaar is alle beschikbare informatie van de open bodemenergiesystemen uit de (digitale) archieven van de Provincie verzameld en zijn alle bestaande vergunningen en beschikbare evaluatierapporten doorgenomen. Verder zijn de meetgegevens van de open systemen over het jaar 2023 opgevraagd bij de beheerders van de systemen. Het digitale informatiesysteem ‘BOL online’ is op basis van deze gegevens gecheckt op juistheid en volledigheid van de ingevoerde informatie. Hierbij hebben wij invoerfouten geconstateerd. Vervolgens hebben we twee maanden besteed aan correctiewerk.

Bodemenergie valt met ingang van 1 januari 2024 onder het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De VTH-taken voor de open bodemenergiesystemen zijn daardoor verschoven van de provincie naar Omgevingsdienst Drenthe.

Verder hebben wij de lopende zaken m.b.t. open bodemenergiesystemen uitgevoerd voor de Provincie. Het betrof een vooroverleg voor een vergunningaanvraag voor een open bodemenergiesysteem, betrokkenheid bij een project m.b.t. een haalbaarheidsstudie voor een collectief open bodemenergiesysteem in een woonwijk en het verstrekken van informatie m.b.t. open bodemenergiesystemen aan derden.

Bodemadvies

Wij merken dat we niet alle bodem adviesvragen ontvangen die we zouden moeten krijgen. Dit gaat bijvoorbeeld om bodem adviesvragen bij het afgeven van bouwvergunningen. Dit brengt risico's met zich mee en heeft ook als gevolg dat ons bodeminformatiesysteem niet compleet is. Dit is weer van invloed op advisering in de toekomst. Er wordt gezocht naar een oplossing hiervoor. Door een vaste bodemadviseur zo nu en dan bij de gemeente op locatie te laten werken zijn de lijntjes met verschillende gemeentes korter geworden.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

2.2.4 Taakveld Advies

We bedienen onze deelnemers en ketenpartners met informatieverstrekking over het milieu, de bodem en bij de beoordeling van rapportages. Lichtadvies is in ontwikkeling. Er is goede afstemming tussen (RO) medewerkers van de gemeente en de luchtadviseur omtrent te hanteren grenswaarden ten aanzien van licht binnen onze provincie. Deze uitwisseling ontstaat ook steeds meer bij geluid, lucht, bodem en omgevingsveiligheid. Dat geldt zowel voor de specialistische adviezen als voor de integrale adviezen. De onduidelijkheden in de nieuwe wet maakt het wel nog een tijdrovend proces. Dit is te zien aan de uren op dit onderdeel. Tijdige actieve betrokkenheid van partners en correcte naleving van de wettelijke informatieplicht, is essentieel voor OD Drenthe om procedures efficiënt te kunnen doorlopen.

2.2.5 Taakveld Juridisch

Bestuursrechtelijk handhaven

De ingezette stijgende lijn van voorgaande jaren zet ook in 2024 door. De algehele werkvoorraad in bestuursrechtelijke handhaving is met 24% toegenomen ten opzichte van 2023. Er zijn in totaal 41% meer handhavingszaken (dwangsom, bestuursdwang) gestart wat tot een flinke productie heeft geleid, maar uiteindelijk ook tot een schoner en veiliger Drenthe. Mede door de groei bij cluster Toezicht & Handhaving, de professionalisering van Risicogericht Toezicht (RGT) en de impact van de Omgevingswet kunnen we vele dossiers goed afronden.

We zien ook dit jaar weer dat een vooraankondiging vaak voldoende aanleiding geeft tot het beëindigen van overtredingen. We zien in 2024 een lichte toename van het aantal bestuursdwangbesluiten (van 4 naar 6). In slechts één geval hebben we daadwerkelijk ter plaatse zeer spoedeisende bestuursdwang moeten uitvoeren, in de andere gevallen hebben ondernemers het zelf nog kunnen oplossen. Het aantal verbeuringen is eveneens toegenomen en daarmee is ook het totaalbedrag van de ingevorderde (dan wel nog in te vorderen) dwangsommen enorm gestegen. Invorderingen hebben plaatsgevonden in diverse sectoren en hebben betrekking op uiteenlopende overtredingen. Dit betekent dat de overtredingen niet zijn beëindigd en een nieuw handhavingstraject gestart wordt, vaak zowel bestuurs- als strafrechtelijk. Het beeld van langer lopende handhavingszaken en toenemende werkdruk wordt hiermee onderstreept.

Veelvoorkomende overtredingen betreffen het in werking zijn van het bedrijf zonder (toereikende) melding of vergunning, het afvoeren van afval, het onvoldoende of niet toepassen van energiebesparende maatregelen, opslag van bodembedreigende stoffen zonder bodem beschermende voorziening, keuring en onderhoud van stookinstallaties, opslag van afval, geluidsoverschrijdingen, diverse veiligheidsvoorschriften zoals brandveiligheidsinstallaties bij opslagen van gevaarlijke of bodembedreigende stoffen, onderhoud van luchtwassers en het onjuist of niet melden van afval in het landelijk afval meldpunt (LMA).

Strafrechtelijk handhaven

Strafrechtelijke handhaving is een beetje een vreemde eend in de bijt in verhouding tot de andere taken van de Omgevingsdienst. Strafrechtelijke handhaving valt namelijk onder aansturing van het Openbaar Ministerie, maar de financiële kant qua uren wordt gedragen door onze deelnemers. Strafrechtelijke onderzoeken voor milieudelicten waarvoor proces-verbaal wordt opgemaakt onderscheiden zich in kleine tot diepgaande onderzoeken. Diepgaande onderzoeken vergen veel tijd en kunnen daarom ook vrij kostbaar zijn. We hebben inmiddels conform de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen vijf voltijd buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's)

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

in dienst met een goede achtergrond in strafrechtelijke (milieu) handhaving en zijn daarmee op volle sterkte.

In 2024 zijn er 17 proces-verbalen opgelegd of dossiers overgedragen aan het Functioneel Parket voor nadere opvolging. Te denken valt aan schikkingsvoorstellen (boete) of dagvaarding. In het laatste geval dient men zich te verantwoorden bij de rechter. Het Functioneel Parket is een specialistisch, landelijk opererend onderdeel van het Openbaar Ministerie, dat zich toelegt op de bestrijding van complexe fraude en milieucriminaliteit en in het afwikkelen van complexe ontnemingszaken.

Momenteel zijn er 39 zaken in onderzoek wat een verdubbeling is ten opzichte van 2023. Dat komt mede door toenemende complexere zaken aangedragen vanuit de clusters Toezicht & Handhaving, Ketentoezicht en Bodem. De lopende strafrechtelijke onderzoeken gaan om delicten rondom afval, zoals het niet melden in een meldsysteem, opslaan van afval op de bodem zonder enige of voldoende beschermende maatregelen, maar ook het niet voldoen aan emissie eisen, onjuist opslaan van gevaarlijke stoffen, vuurwerk, illegaal slopen van asbest en het zonder vergunning in werking zijn. Ook ketenonderzoeken zijn onderdeel van strafrechtelijke onderzoeken.

Rechtsbescherming bij handhaving

Het is een ieders recht bezwaar en (hoger) beroep in te dienen op besluitvorming van de overheid. Zo ook op besluiten genomen die OD Drenthe neemt namens de bevoegd gezagen. Bij de bezwaarschriftencommissies oogt het minder druk dan bij de rechtbanken en Raad van State. We wachten nu op diverse uitnodigingen voor hoorzittingen bij rechtbank en Raad van State. Hier kan vaak een jaar overheen gaan. Met de toename in handhavingszaken stijgt logischerwijs ook het aantal zaken in bezwaar en (hoger) beroep. We hebben iets meer bezwaarzaken dan voorgaande jaren. Er staan (nog) geen vraagstukken ter discussie, bijvoorbeeld in relatie tot de Omgevingswet, die interessante jurisprudentie zou kunnen opleveren.

Rechtsbescherming bij vergunningverlening

Bij enkele verleende vergunningen en opgelegde maatwerkvoorschriften lopen bezwaar- en (hoger) beroepszaken. Het gaat hoofdzakelijk om verleende omgevingsvergunningen, ontbrandingstoestemmingen en TUG-ontheffingen.

Juridische advisering

We adviseren deelnemers op hun eigen lopende VTH-zaken waar het gaat om het onderdeel milieu. OD Drenthe levert dan juridische input waar de inhoudelijk behandelaar van de gemeente mee verder kan. Door de inwerkingtreding van de Omgevingswet hadden we een flinke toename voorzien in deze advieszaken. De inzet is er wel degelijk, maar is uiteindelijk opgenomen in lopende vergunningaanvragen, meldingen van activiteiten en handhavingskwesties. Bovendien zien wij dat onze deelnemers nog moeten wennen aan de nieuwe manier van werken onder de Omgevingswet (bv. de Omgevingstafel). Dit heeft ertoe geleid dat onze juridische ondersteuning vertraagd op gang is gekomen met een piek qua ureninzet in het laatste kwartaal van 2024. Deze werkbelasting zal naar verwachting doorzetten in 2025 en mogelijk ook daarna. Het komt overeen met de geschatte toename in juridische uren van 15% door de inwerkingtreding van de Omgevingswet terwijl die 15% niet is verwerkt in het Jaarprogramma. Samen met een verhoogde werkvoorraad levert dit een flinke druk op bij cluster Juridisch. In 2025 wordt dan ook, o.b.v. de prioriteitenladder, kritisch gekeken naar de gevraagde inzet.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Juridische ondersteuning bij de WOO

Sinds de inwerkingtreding van de WOO heeft OD Drenthe niet meer het mandaat om zelf WOO-verzoeken af te handelen die gericht zijn aan de bevoegde gezagen, tenzij het om onze eigen organisatie gaat. Sindsdien leveren wij vaker stukken of hele dossiers gelakt aan op WOO-verzoeken die zijn ingekomen bij deelnemers. Ook voorzien wij in zienswijzen als dat gevraagd wordt. Omdat de primaire taken voor cluster Juridisch onder druk staan, kijken we kritisch naar verzoeken inzake niet-gemandateerde WOO zodat de focus op de primaire taken blijft. Voor elke WOO-gerelateerde vraag zoeken we een passende oplossing.

In 2024 hebben wij 57 ondersteuningsverzoeken afgehandeld en eind december zijn er nog 7 in behandeling. Dat is een absoluut record in vergelijking met voorgaande jaren. Wij kunnen niet herleiden wat hier de oorzaak van is. De meest voor de hand liggende verklaring is het steeds mondiger worden van de maatschappij.

Rechtsbescherming bij WOO

Er lopen een vijftal beroepszaken van 1 verzoeker omtrent dezelfde locatie. De hoorzittingen bij de rechtbank hebben in december 2024 plaatsgevonden. Eiser stelt dat OD Drenthe de WOO-verzoeken niet had mogen doorsturen aan de gemeente en zelf had moeten beslissen op de verzoeken. Wij wachten nu op uitspraak in deze kwesties.

2.2.6 Taakveld Procesondersteuning

Procesondersteuning zorgt ervoor dat het werk van de primaire taakvelden soepel en efficiënt loopt. Taken van Procesondersteuning zijn onder andere het tijdig invoeren van nieuwe zaken in het zaaksysteem LOS, informeren van werkverdelers bodem, toezicht, juridisch en vergunningen en het verzorgen van correspondentie met initiatiefnemers. Het Digitaal Stelsel heeft invloed op diverse administratieve processen. Onze procesadviseur heeft hiervoor een handleiding en werkwijze opgesteld.

In 2024 is het werk rondom asbestmeldingen geautomatiseerd. De robot haalt elke ochtend de asbestmeldingen op uit het DSO en zet ze in ons zaaksysteem LOS. Procesondersteuning bewerkt de meldingen zodanig dat de toezichthouders ermee kunnen werken.

Dit jaar zijn, vanwege de komst van de Omgevingswet, twee onderdelen van procesondersteuning samengevoegd. Een integrale aanpak bevorderd samenwerken, kennis delen en uniform werken. Door de nieuwe Omgevingswet heeft Procesondersteuning ook meer taken gekregen. In 2024 stond het aannemen en inwerken van nieuwe medewerkers centraal. Aangezien onze werkprocessen regelmatig veranderen, is een goede inwerkprocedure daarbij belangrijk.

2.2.7 Taakveld Extra opdrachten en complexe VTH-taken

Nieuw dit jaar was dat de Extra opdrachten en complexe VTH-taken integraal onderdeel waren van de jaarprogrammering, en direct meegenomen zijn in de Begrotingswijziging 2024. Door in de opbouw van de deelnemer bijdrage vooraf rekening te houden met vraag gestuurde projecten, vaak opdrachten van politiek belang, is er minder facturatie achteraf benodigd.

Wendbaar en flexibel kunnen werken vinden we als Omgevingsdienst Drenthe erg belangrijk. In het Jaarprogramma 2024 zijn door de deelnemers vooraf uren ingebracht voor de Extra opdrachten en complexe VTH-taken. De besteding van deze uren wordt door ons gemonitord en zo nodig in samenspraak met de deelnemers bijgesteld.

In juni 2024 is met iedere deelnemer gesproken over de voortgang van de Extra Opdrachten en Complexe VTH-taken en waar noodzakelijk zijn de uren bijgesteld. Tijdens de gesprekken zijn ook nieuwe wensen voor Extra opdrachten en complexe VTH-taken besproken. Dit heeft ertoe geleid dat de totale omvang van de Extra opdrachten en complexe VTH-taken voor 2024 met 9.270 uur is gestegen.

Uiteindelijk is er in totaal 82% inzet gerealiseerd. Met name onze inzet op de Extra opdrachten bleek minder noodzakelijk dan in eerste instantie was ingeschat. In het individuele Jaarverslag 2024 wordt per deelnemer verslaglegging gedaan van de resultaten. In Bijlage C tonen we een urenoverzicht van de totale portefeuille ‘Extra opdrachten en complexe VTH-taken’.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

3 Impact Omgevingswet

Met de komst van de Omgevingswet werden zowel incidentele als structurele invloeden voorzien op de uitvoering van ons Jaarprogramma. Gezamenlijk met onze deelnemers zijn vooraf uitvoeringskeuzes vastgesteld om effecten enigszins te dempen.

3.1 Generieke effecten

Monitoring en analyse waren dit jaar belangrijk om goed in te spelen op de gevolgen van de Omgevingswet. In de impactanalyse was beschreven dat de Omgevingswet invloed zou hebben op 78% van het Jaarprogramma. Met de gemaakte uitvoeringskeuzes hebben we in de impactanalyse aangegeven dat we een impact van 9% verwachtten. In het Jaarprogramma hebben we uiteindelijk 5% opgenomen.

Verschillende effecten, zoals een afname van het aantal vergunningaanvragen, een toename van (bodem)meldingen en meer klachten, zijn inderdaad opgetreden. Het prioriteren van taken bij drukke periodes heeft onze organisatie geholpen om grip te houden. Hoewel we trends kunnen zien, is het belangrijk te begrijpen dat één jaar van uitvoering te kort is om definitieve conclusies te trekken. In dit Jaarverslag noemen we enkele belangrijke algemene effecten.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

- Het uitwisselen van data en het opvolgen van de afspraken in de keten in Drenthe blijft een aandachtspunt. Het DSO is een ingewikkeld systeem, en ook gemeenten hebben hier vaak nog niet genoeg kennis van. Hierdoor worden veel zaken verkeerd ingediend, wat extra werk oplevert voor de Omgevingsdienst Drenthe. De samenwerking functionaliteit (SWF) wordt bijvoorbeeld nog niet genoeg gebruikt. Vragen, verzoeken en klachten kunnen ook via de SWF worden ingediend, zelfs zonder dat er een DSO-aanvraag is. Een ander probleem is dat de instellingen voor conceptverzoeken niet goed zijn ingesteld bij deelnemers. Als de instellingen in het DSO niet goed zijn geregeld, heeft dit direct invloed op hoe zaken in ons systeem (LOS) verwerkt worden.

- Het vooroverleg, waarbij we aanvragen verkennen of begeleiden, gebeurt nog te weinig. Dit zorgt ervoor dat meldingen en aanvragen vaak niet compleet zijn, of het langer duurt voordat we een goed advies kunnen geven. Het instrument van de omgevingstafel wordt hierbij ook te weinig gebruikt.

- Nog niet alle publicaties mogen wij verzorgen. Dit kost extra tijd in de procedure omdat wij de gegevens dan eerst terug moeten leggen bij de gemeente. Ook het opleggen van leges ligt bij gemeenten en provincie. Daarbij zijn de gegevens over MBA's vaak uitgangspunt. Dat wordt dan weer bij de Omgevingsdienst geregistreerd. We zien gemeenten worstelen met het heffingen vraagstuk, en er zijn regionaal grote verschillen. Dit kan beter op elkaar afgestemd worden. Een werkgroep van het OPD beoordeelt of uniformering van werkafspraken en tarieven wenselijk en ook mogelijk is.

- Tot de zomerperiode kwamen nog zaken binnen die onder de Wabo vallen. De ervaren vergunningverleners werken deze aanvragen onder het oude recht af en doen hierdoor maar langzaam ervaring op met de Omgevingswet. Kennis over het toepassen van de Omgevingswet groeit gestaag waarbij "oud leert van jong". Dat wil zeggen: vergunningverleners die al langer voor OD Drenthe werken, en nog veel met Wabo-zaken bezig waren, leren van de nieuwere vergunningverleners die alle nieuwe OW-zaken behandelen.

"We zijn goed uit de startblokken gekomen, maar de race is nog niet gelopen".
Coert Fossen, Projectleider implementatie Omgevingswet Omgevingsdienst Drenthe

Invoering van het nieuwe stelsel betekent een transitieperiode die doorloopt tot 2029. Binnen het Omgevingsplatform Drenthe zijn vele nuttige afspraken gemaakt over de wijze waarop we samenwerken onder de Omgevingswet. Recent is besloten om het ruim 5 jaar bestaande platform vanaf 2025 te continueren in een zogeheten 'OPD-2'.

Gezamenlijke advertentie in aanloop naar de invoeringsdatum 1 januari 2024

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

3.2 Effecten per onderwerp

In de volgende paragraaf vatten we, net als in de tussentijdse rapportages, de ervaringen uit dit invoeringsjaar samen. We blikken terug op 12 maanden praktijk.

Onderwerp	Verwachting	Ervaring na 12 maanden
Vooroverleg	- Toename aantal procedures verkennen en begeleiden initiatief. - Gemiddelde inzet per zaak neemt toe, meer uitzoekwerk en diversiteit beleid.	De vooroverleggen zijn nog geen gemeengoed. De aantallen blijven sterk achter bij de verwachtingen. Bij de gevallen die voorkomen zien we wel een stijging qua uren. Het kunnen indienen van een vooroverleg was met name de eerste helft van het jaar technisch niet mogelijk. Gemeenten moeten hiervoor in het DSO de optie openzetten. Nog steeds hebben niet alle gemeenten in Drenthe dit gedaan. Juridisch gezien zijn de vooroverleggen zeer gewenst.
Vergunningverlening	- Een daling door verschuiving vergunning plichtig naar melding plichtig en bepaalde producten komen te vervallen. - Bepaalde producten worden complexer en vragen meer tijd.	Vooralsnog lijkt de daling inderdaad te zijn doorgezet. Daarentegen geven de vele aanvragen onder het oude recht nog een vertekend beeld. De overgebleven vergunningplichten betreffen de complexe en IPPC-plichtige bedrijven. Nu een jaar na de invoering van de Omgevingswet hebben we een aantal dingen al goed verduidelijkt en een eenduidige werkwijze gerealiseerd. Processen zijn regionaal op elkaar afgestemd.
Meldingen	- Toename aantal meldingen (5x zoveel). - Gemiddelde inzet neemt toe, door grotere diversiteit aan toetsingskaders. Anderzijds wordt er minder inhoudelijk beoordeeld.	Er is een toename in het aantal meldingen, maar vooralsnog minder dan verwacht. Vooral het aantal informatieplichten voor gegevens en bescheiden zagen we in de tweede helft van het jaar toenemen.
Milieu specialistische taken	- Verwachting toename aantallen zaken. - Gemiddelde inzet neemt toe, door grotere diversiteit aan toetsingskaders.	Er is veel integraal advies gegeven in 2024, maar minder dan was gedacht. De deelname aan omgevingstafels bleef onverwacht laag, omdat veel gemeenten dit proces nog steeds niet goed hebben ingericht.
Milieu toezicht	- Complexiteit neemt toe: complexere wet- en regelgeving, diversiteit toetsingskaders.	We zien langer lopende handhavingszaken, complexere handhavingszaken en meer verbeurde dwangsommen. Dat laatste leidt vaker tot opnieuw en zwaarder inzetten van bestuursrechtelijke handhaving wat vaak gepaard gaat met strafrechtelijke handhaving.
Klachten	- Toename aantal klachten. - Klachten worden complexer van aard, waardoor de gemiddelde inzet toeneemt.	Handhavingsverzoeken wijken niet af van de inhoud en aantallen van vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alleen het toetsingskader is veranderd en dat geeft druk op beslistermijnen.
Meldingen BBK	- Toename aantal meldingen, vanaf 25 m3 melding doen bij graafwerkzaamheden. - Gemiddelde inzet per zaak neemt toe, meer uitzoekwerk en diversiteit beleid.	Het aantal meldingen en informatieplichten is inderdaad fors gebleken. Doordat meldingen en informatieplichten regelmatig foutief waren ingediend moesten ze ook nog opnieuw ingediend worden. Dit betekent dat er relatief veel tijd per casus is besteed.
Bodem toezicht	- Toename aantal zaken door toename meldingen en door meer veldcontroles.	Uit diverse vrije veld controles kwam naar voren dat initiatiefnemers niet altijd even goed op de hoogte zijn van de nieuwe regelgeving. Onze proactieve inzet op voorlichting en kennisdeling heeft goed bijgedragen. Het aantal toezichtzaken is inderdaad gestegen.
Bodem	- Dit is een diverse categorie met veelal maatwerk. Deels betreft dit overgangsbeleid, ergo voortzetting van huidige werk.	In de loop van het jaar werd de taakverschuiving van provincie naar gemeentes steeds zichtbaarder. Bij elke nieuw binnenkomende zaak moest er goed gekeken worden naar het wettelijke kader.
Geluid, lucht, externe veiligheid	- Er komen mogelijk nieuwe taken bij. - Toename adviesvragen i.r.t. omgevingsvisies en -plannen.	Adviezen kosten meer tijd vanwege de onduidelijkheden in de Omgevingswet. Elk antwoord levert nieuwe vragen. Ook de adviezen i.r.t. omgevingsvisies en -plannen zijn toegenomen, juist ook vanwege deze onduidelijkheden. We zien dat de uren voor adviezen explosief gestegen zijn. Een groot deel hiervan is toe te schrijven aan de Omgevingswet. Ook bij IPLO en adviesbureaus heerst nog erg veel onduidelijkheid en wordt de "meerwaarde" van de Omgevingswet lang niet altijd gezien.
Juridische ondersteuning	Toename adviesvragen i.r.t. omgevingsvisies en -plannen.	Vertraagde toename; de stijging zagen we vooral na de zomer toenemen. De eerste ‘golf’ extra ureninzet zat vooral in de uitzonderlijke toename in ondersteuning bij WOO-verzoeken. De Omgevingswet-gerelateerde toename in adviesvragen is uiteindelijk te zien in het aantal geschreven uren bij primaire VTH-taken en niet apart geregistreerd onder 500 Juridische ondersteuning.

Tabel A13 Impactanalyse Omgevingswet per onderwerp

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

We maken graag ruimte voor persoonlijke ervaringen met het nieuwe wettelijk stelsel. Een landelijke operatie immers, die jaren voorbereiding vroeg. Uit eerste hand vertellen onze collega's en partners hoe zij dit invoeringsjaar hebben beleefd.

Een keten zonder foutmeldingen

Burgers en bedrijven controleren of ze een vergunning moeten aanvragen voor hun plan. Dat doen ze door in het Digitaal Systeem Omgevingswet (DSO) vragen te beantwoorden. Toepasbare regels zijn begrijpelijke vertalingen van de juridische regels, onder andere voor milieuactiviteiten.

De gemeente Emmen en de Provincie vertellen hoe zij gezamenlijk ervoor hebben gezorgd dat dit onderdeel tijdig en juist werkte toen de Omgevingswet van kracht werd. Dat moet echt een samenspel zijn met de Omgevingsdienst Drenthe. Lees het artikel online.

"Het OPD werkt voor en namens alle Drentse gemeenten. Centraal schakelen met leveranciers biedt echt tijdswinst. Standaardisatie brengt elke deelnemer procesversnelling. En niet in het minst; de kwaliteit van dienstverlening is zo meer gegarandeerd".
Rob van de Plassche, DSO-adviseur Provincie Drenthe en voorzitter OPD-werkgroep Toepasbare Regels.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bits & bytes in de pijplijn

Met bijna 10.000 ingeschoten aanvragen voor milieuactiviteiten kunnen we rustig stellen dat de Omgevingsdienst Drenthe goed met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kan werken. De lijn tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag is per 1 januari 2024 open, en aangesloten organisaties verwerken de digitale aanvragen volgens de nieuwe Omgevingswet afspraken.

Richard Schwieters

Richard Schwieters, Informatieadviseur bij Omgevingsdienst Drenthe, was vanaf het eerste uur betrokken bij een goede werking aan de zijde van de Omgevingsdienst Drenthe. Hij blikt graag met ons terug. “Het DSO bestaat uit een centrale landelijke voorziening en lokale systemen bij de overheden. Intern zijn al in 2023 koppelingen tussen de lokale applicaties met het DSO getest. Samen met onze ketenpartners zijn toen processen ingericht en werkafspraken gemaakt. Bij elke release ben ik betrokken geweest. Het zijn voor een informatieadviseur hele betekenisvolle tijden. De stroom informatie is heel divers met de aansluiting van gemeenten, provincie, waterschappen, Veiligheidsregio, GGD, RWS en andere ketenpartners. Goed aangesloten zijn en samen optimaal gebruik maken van het systeem ging niet zonder slag of stoot”, aldus Richard.

Waarvoor wordt bij Omgevingsdienst Drenthe het systeem zoal voor gebruikt? Hij toont een overzicht van 1 jaar DSO-aanvragen in Drenthe. “Globaal kom je voor onze organisatie op ruim 8.500 processen die via dit nieuwe DSO zijn afgehandeld. Dit zijn bijvoorbeeld informatiemeldingen voor afvoer van vervuilde grond. Gemeente Emmen, Tynaarlo en Assen liepen in 2024 digitaal aan kop. In deze gemeenten werden de meeste initiatieven digitaal voor beoordeling aan OD Drenthe voorgelegd. Meest gemelde activiteit in Drenthe was vervolgens de asbestsloopmelding “, aldus Richard.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bevoegd gezag	Aanvraag maatwerkvoorschrift	Aanvraag toestemming gelijkwaardige maatregel	Aanvraag vergunning	Informatie	Informatie ongewoon voorval	Melding	Melding gelijkwaardige maatregel	Totaal
Gemeente Aa en Hunze			231	134	5	272	1	643
Gemeente Assen	1		379	189	5	376		949
Gemeente Borger-Odoorn	2		245	108	3	303		659
Gemeente Coevorden			382	118	15	281		796
Gemeente De Wolden		1	162	96	3	214		475
Gemeente Emmen	10	8	564	276	19	873		1732
Gemeente Hoogeveen		1	235	130	4	329		698
Gemeente Meppel			230	92	10	230		562
Gemeente Midden-Drenthe	1		228	136	14	285		663
Gemeente Noordenveld	1		328	105	1	323	3	760
Gemeente Tynaarlo			508	151		344		1003
Gemeente Westerveld			239	84	2	212		537
Provincie Drenthe	7	1	221	17	18	124	2	382
								9859

Tabel A14 Overzicht DSO-aanvragen Drenthe

We zijn nu een jaar verder en hoewel er altijd ruimte is voor verbetering, heeft het DSO de uitvoering ondersteund zonder dat er technische problemen zijn opgetreden. Richard: “Klopt, we zijn beheerst live gegaan. En de doorontwikkeling van het DSO is een continu proces. In 2025 wordt het systeem bijvoorbeeld uitgebreid met een aantal nieuwe functies. Zo is daar 'Verken uw idee' en een uitgebreidere set statussen voor de Samenwerkingsfunctionaliteit (deel van het systeem waarin bevoegd gezagen communiceren). We maken via het Omgevingsplatform Drenthe (OPD) afspraken over de implementatie van dit soort verbeterstappen.”

Burgers en bedrijven waren gewend aan landelijke loketten zoals het LAVS, OLO en AIM. Die waren niet allemaal even gebruiksvriendelijk als de aanvrager wilde uitzoeken wat er op een locatie mocht, en welke plichten er bij de activiteit golden. Aan de zijde van de Omgevingsdienst was goed uitzoeken van een beleidssituatie ook inefficiënt door de lappendeken aan afspraken op de verschillende locaties. Met de nieuwe wet kwam er één Omgevingsplan met regels voor de fysieke leefomgeving per bevoegd gezag En er kwam één centraal loket, het DSO.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Handhaven op de hooiberg, niet op de speld

Een nieuw wettelijk stelsel heeft immense impact op alle handelingen van een Omgevingsdienst. Afspraken en routines op de werkvloer moesten op de schop. Beoordelingen moeten natuurlijk wel gewoon standhouden Bij de rechtbank. Hoe gingen de juristen bij OD Drenthe om met al die veranderingen?

Evelien Riedstra

“Op 1 januari waren we allemaal best gespannen wat er zou gebeuren. We hebben in de eerste weken bij ons cluster Handhaving best veel casussen voorbij zien komen waarin de vraag niet ter plekke kon worden beantwoord”. Aan het woord is Evelien Riedstra, Jurist Handhaving.

Er kwamen vragen binnen die je niet alleen kunt oplossen. “We hadden direct het besef ‘dit varkentje wassen we niet alleen’. Dus we hebben een lijst aangelegd voor alle verschillende vraagstukken, en elke case werd in een integraal team besproken. De handhavingsjurist, jurist vergunningverlening en onze brancheregisseur Toezicht gingen samen om tafel. In die eerste maanden de vragen samen vakinhoudelijk uitpluizen was een hele mooie uitdaging”, zegt Evelien.

Je moet je dus senang voelen met het uitvogelen van situaties waarop nog geen jurisprudentie of procesbeschrijving bestaat? “Dat klopt”, zegt de juriste. “Zo ging voorheen bij een melding van een nieuwe activiteit door een bedrijf één brief naar deze inrichting met daarin één artikel. Nu de Omgevingswet van kracht was, bevatte die brief ineen 20 activiteiten. Dat moet wel leesbaar blijven. Ook de begripsvorming was in begin zoeken. Welke uitleg geef je op de artikelen? We volgen daarbij de voorgeschreven route in het BAL. Maar als op 1 activiteit 4 artikelen van toepassing zijn, wordt het een onleesbaar stuk. We hebben toen een nieuwe werkafspraak gemaakt. Ons interne dossier krijgt een zogenoemde ‘wegwijzer’. De brief aan de initiatiefnemer bevat alleen het artikel waarop je handhaaft”.

De toezichthouders van Omgevingsdienst Drenthe schrijven, bij de ondernemer op het erf, direct op wat zij aantreffen. De juristen moeten dit ombuigen naar toepasbare artikelen. “Vroeger stond in het Activiteitenbesluit gewoon opgenomen aan welke regels het bedrijf zich te houden had. Sinds de Omgevingswet zijn veel activiteiten geschaard onder de ‘zorgplicht’ wat veelal minder verplichtingen met zich meebrengt. Maar je wilt niet handhaven op een speld, maar op de hooiberg. We hebben in een speciale sessie bijvoorbeeld alle provinciale bedrijven onder de loep genomen. Welke MBA is van toepassing op eerder verleende vergunningen? Het leren werken met de nieuwe wet kostte echt tijd. 2024 was een jaar van vallen en weer opstaan. Dat gaf samen met de hogere werkvoorraad aantoonbaar meer werkdruk”, aldus Evelien.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

4 Personeel

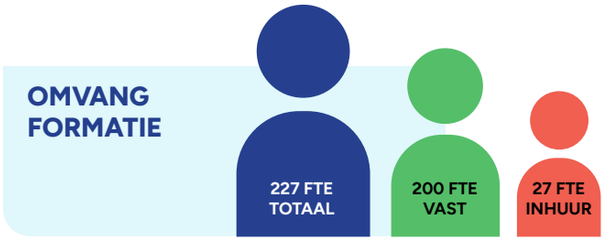
Onze opgaven waren groter dan de beschikbare formatie. Gelukkig zagen we dat onze wervingscampagnes succesvol waren. Belangrijk om de beschikbaarheid en inzetbaarheid van personeel structureel op orde houden. In dit hoofdstuk leest u hierover.

4.1 Bezetting en formatie

We zijn als uitvoeringsorganisatie gefocust op een maximale doelmatige inzet van ons personeel. De effectiviteit van onze dienst wordt gebaseerd op de norm voor ‘beschikbare productieve ureninzet per medewerker'. Dit cijfer wordt elk jaar bepaald door de beschikbare uren per fte- na invloed van ziektepercentage en verlof - vast te stellen. De productiviteitsnorm voor 2024 was vastgesteld op 1.345 uur.

Er zijn goede stappen gezet in het formatieve groeimodel. Voor personele berekeningen gebruiken we de fulltime-equivalent. Daarmee wordt de omvang van een functie of de personeelssterkte uitgedrukt. We zijn 2024 gestart met 212 fte en sluiten het boekjaar met 227 fte formatie.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

	Vast	Inhuur	Totaal
Januari	176,6	35,6	212,2
Februari	178,6	34,4	213,0
Maart	183,0	36,3	219,3
April	183,0	36,0	219,0
Mei	183,0	34,0	217,0
Juni	184,0	34,4	218,4
Juli	184,9	37,8	222,7
Augustus	183,3	37,6	220,9
September	195,5	30,3	225,8
Oktober	198,2	29,6	227,8
November	199,6	29,1	228,7
December	199,6	27,6	227,2

Tabel A15 Formatie OD Drenthe 2024

De benodigde inhuur was in het Jaarprogramma 2024 geraamd op 15% van de totale personele capaciteit. Het percentage inhuur komt exact uit op deze raming. Een flexibele schil is onontbeerlijk om de productie aan te kunnen passen op de fluctuerende vraag, onderbezette expertises of beleidsdruk zoals de Omgevingswet.

De focus in 2024 was vooral gelegen in het alloceren van de meest optimale bezetting. De juiste persoon op de juiste plek, dus. Afgelopen jaar zijn in totaal 37 medewerkers ingestroomd (10 vast, 27 tijdelijk). We zagen 15 medewerkers uitstromen (3 tijdelijk, 12 vast). Er zijn in totaal 22 vacatures opengesteld. De posities konden goed worden ingevuld.

4.2 Arbeidsomstandigheden

Gezonde, vitale medewerkers verzuimen minder. Precies de reden om tweejaarlijks een Medisch Onderzoek en de Medewerker tevredenheid peiling (PMO) uit te voeren. De goede respons (77%) levert elke keer waardevolle inzichten op die verder worden opgevolgd. Enkele resultaten van het PMO-onderzoek 2024 op een rij:

- ✓ 82% van de medewerkers geeft de organisatie een waarderingscijfer van minimaal een 7. Dit is een stijging van 8% ten opzichte van 2022.
- ✓ 90% geeft de ontwikkelmogelijkheden een 7+. Dit is dezelfde score als in 2022.
- ✓ 30% van de respondenten ervaart een hoge tot zeer hoge werkdruk. Dat is een afname van 20%, mede door meer aandacht voor prioritering van werkzaamheden te hebben op de werkvloer.
- ✓ 20% van de medewerkers ervaart ongewenst gedrag door klanten. Dat is een afname van 5%. In 2024 heeft elke medewerker de training ‘Sociale veiligheid en agressiepreventie’ gevolgd.

In lijn met de landelijke cijfers zien we dat de vitaliteit van onze medewerkers nog aandacht verdient. Zo beweegt 70% onvoldoende en heeft ruim 85% een ongezond voedingspatroon. Beide scores zijn vergelijkbaar met de cijfers uit 2022. Wij continueren daarom het gratis werkfruit: op beide locaties wordt elke dag een ruim aanbod gratis fruit beschikbaar gesteld. En er zijn regelmatig leuke workshops te volgen op thema’s als voeding, beweging, werk- privé balans, mentale fitheid en weerbaarheid. Alle respondenten kregen tenslotte ook een persoonlijk leefstijladvies mee naar huis. Onze medewerkers waarderen deze aandacht voor hun werkgeluk.

Op vlak van persoonlijke beschermingsmiddelen zijn de medewerkers van OD Drenthe met een buitendienst-functie dit jaar voorzien van nieuwe werkkleding met daarop de nieuwe naam en het nieuwe logo. Onze werknemers mogen gezien worden, en moeten veilig hun werk kunnen doen.

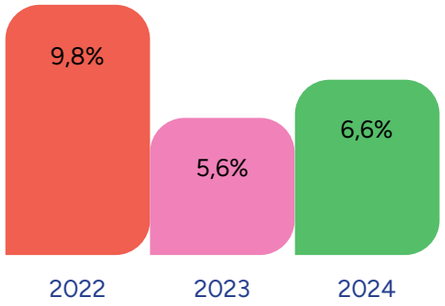
Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

4.3 Verzuim

Het verzuimpercentage was voor 2024 begroot op 6,5%. Uiteindelijk is een gemiddeld ziekteverzuimpercentage van 6,6% genoteerd.

Grafiek 1; meerjarig verzuimpercentage

We zien dat het kort verzuim, middellang verzuim en extra lang verzuim redelijk stabiel is gebleven. Wat opvalt is dat het lange verzuim in 2024 (3, 9%) hoger was dan in 2023 (2,2%). Zie onderstaande tabel:

	Kort verzuim (0-7 dagen)	Middellang verzuim (8-42 dagen)	Lang verzuim (43-365 dagen)	Extra lang verzuim (366-730 dagen)	Totaal
2022	0,71%	1,28%	5,23%	2,65%	9,87%
2023	0,88%	1,08%	2,22%	1,72%	5,90%
2024	0,90%	1,11%	3,91%	0,91%	6,81%

Tabel A16 Verzuimtypen

We zien verder dat de verzuimfrequentie in 2024 (1,07) iets hoger was dan 2023 (0.93). Met verzuimfrequentie wordt het gemiddeld aantal ziekmeldingen per werknemer over een periode van een jaar bedoeld.

4.4 Training en scholing

In het kader van de versterking van het VTH-stelsel zijn de kwaliteitscriteria voor ‘kritieke massa’ (deskundigheid en ervaring) een belangrijk instrument. Omgevingsdienst Drenthe voldoet aan deze criteria. Om te blijven voldoen is ‘leren & ontwikkelen’ onderdeel van ieders DNA. In de personele jaarcyclus werken we o.a. met de tool Prestatiecoach. Door het opstellen van een persoonlijk opleidingsplan, het vastleggen van ontwikkel- en evaluatiegesprekken en het registreren van behaalde trainingen/opleidingen ontstaat een persoonlijk dossier.

- Zo bieden we iedereen die bij ons start het ‘onboarding’ programma aan. Dan wordt ook de eed afgelegd als ambtenaar, waarbij speciale aandacht is voor zaken als integriteit en professionaliteit.
- In de clusters neemt men bij toerbeurt deel aan (regionale) vakspecifieke kenniskringen. We delen actief intern belangrijke ontwikkelingen vanuit landelijke werkgroepen Bij het IPLO, ADS en Omgevingsdienst NL.
- Zij- instromers en trainees worden in onze organisatie veelal begeleid en opgeleid door collega’s. Om deze groep medewerkers verder te bekwamen in hun rol hebben wij samen met de ODNL Academie een training ontwikkeld gericht op didactische en coaching vaardigheden.
- Inhoudelijke trainingen die gericht zijn op de kwaliteitscriteria kopen wij gezamenlijk in met de ODG en organiseren wij ‘in company’. Op deze manier drukken wij de kosten. Het gaat dan om onder meer trainingen op het gebied van de Algemene Wet Bestuursrecht, Omgevingsrecht, Afval, Bodem en het Besluit Bouwwerken.
- Dit jaar kreeg elke medeweker de gelegenheid om zich het werken onder de Omgevingswet eigen te maken. Met praktische Omgevingswet-casuïstiek, bijvoorbeeld op vlak van wijzigingen in agrarische regelgeving, leert men samen de regels uit te leggen.
- Verder zijn enkele toezichthouders in 2024 gestart met de HAMIL-opleiding.
- En meerdere medewerkers uit het team Vergunningen hebben een 7-daagse

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

opleiding tot Casemanager gevolgd.

✓ We hebben dit jaar 4 nieuwe geluidscollega's mogen verwelkomen. In NOD-verband is een opleidings- en ontwikkeltraject voor geluidsadviseurs ontwikkeld. Op de arbeidsmarkt zijn weinig mensen beschikbaar met deze expertise. Door een opleidingstraject te koppelen aan een wervingscampagne is het gelukt om deze hoogopgeleide professionals te werven. Op 1 september 2024 is de groep geluidsadviseurs gestart met een eenjarig opleidingsprogramma dat wordt ondersteund door PAO Techniek en Management én de ODNL Academie.

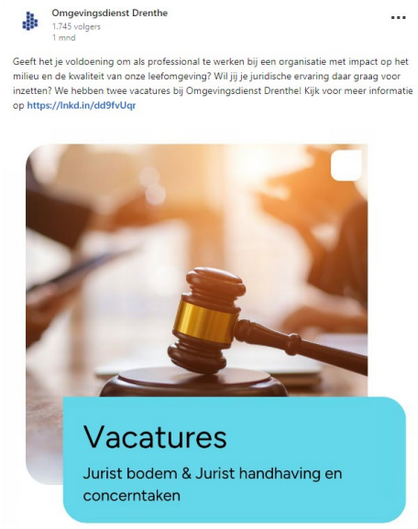
Lopende het jaar zien we snel rendement van onze intensieve personeelsbegeleiding. Daarbij zorgt samen leren ervoor dat het leereffect wordt vergroot en de onderlinge verbinding wordt versterkt. Met de Prestatiecoach wordt ieders functioneren en ontwikkeling navolgbaar gemaakt. Wat we van onze medewerkers terugkrijgen is dat zij zich snel thuis voelen. Ze voelen zich goed verbonden met de organisatie en waarderen de structurele aandacht voor hun persoonlijke ontwikkeling. Dit verhoogt het werkplezier en maakt dat zij (sneller) productief zijn.

4.5 Arbeidsmarkt

4.5.1 Werving en selectie

Om aandacht te vragen voor het betekenisvolle werk dat wij doen hebben wij aan verschillende banenmarkten, stagebeurzen en carrièredagen deelgenomen. Er zijn interessante gesprekken gevoerd en meerdere kandidaten hebben hun cv achtergelaten. We waren o.a. aanwezig bij de Noordelijke Banenbeurs MartiniPlaza, StartFest Assen, Stagemarkt Integrale veiligheidskunde NHL Stenden Leeuwarden en 2x op de Carrière dag Van Hall Larenstein Leeuwarden.

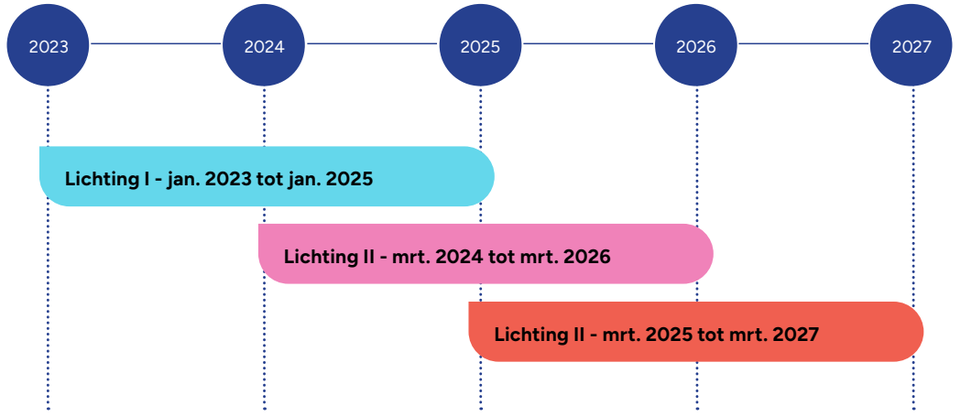
Vacatures adverteren we doorgaans op de website www.vooruitindrenthe.nl en de eigen website www.oddrenthe.nl. Met advertenties op LinkedIn weten we de benodigde specialisten goed te bereiken. De 1800 volgers op LinkedIn delen onze berichten wat het bereik vergoot. Onze medewerkers zijn zelf natuurlijk de beste ambassadeurs. Daarom publiceren we ook actief praktijkverhalen zoals die van Jolanda, vergunningverlener.

vacaturepost op LinkedIn

4.5.2 YPP-programma

Op grote maatschappelijke opgaven zoals klimaat, energie en duurzaamheid is de komende jaren extra expertise benodigd, veelal door de studenten van nu. Het Young Professional Programma is gericht op (bijna) afgestudeerde MBO'ers (niveau 4), HBO'ers en WO'ers met maximaal drie jaar werkervaring. De trainees kiezen vooraf een richting; vergunningverlening of toezicht & handhaving. Met een contract voor twee jaar, gaan ze fulltime voor de drie Noordelijke Omgevingsdiensten werken gecombineerd met een speciaal samengesteld opleidingsprogramma. In die periode worden de trainees begeleid door een ervaren collega. Voor de bekostiging kunnen wij (deels) gebruik maken van de SPUK–gelden voor versterking van het VTH-stelsel.

Grafiek 2: overzicht tranches YPP

De trainees die in de eerste tranche bij de Omgevingsdienst Drenthe zijn gestart, mochten zich in de zomer van 2024 officieel vergunningverlener of toezichthouder noemen. Ze zijn doorgestroomd naar reguliere functies. Elk najaar vindt de werving

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

plaats voor een nieuwe editie. We gingen in 2024 van start met 11 trainees. Op de oproep voor de derde tranche reageerden maar liefst 53 sollicitanten. Gezien de krappe arbeidsmarkt overtrof dat onze verwachtingen. Met het resultaat van in totaal 34 Young Professionals die bij één van de drie Noordelijke diensten werken is besloten om het pilotprogramma structureel aan te gaan bieden.

4.5.3 Noordelijke arbeidsmarkt

De krappe arbeidsmarkt is een regio overstijgende zorg. Er is ons alles eraan gelegen om de beschikbaarheid, diversiteit en deskundigheid van onze professionals te bestendigen. De arbeidsmarkt campagne in samenwerking met de FUMO en ODG is verlengd. Er zijn dit jaar meerdere video testimonials gepubliceerd om bekendheid te geven aan ons werk. Deze filmpjes, als ook de vacature attenderingen, worden als 'post' op diverse sociale media gepubliceerd. Dat levert veel bezoekers op voor het sollicitatieplatform. Meer dan 64.000 keer is de website www.werkenbijnod.nl bezocht. Dit is een verdubbeling in vergelijking met 2023. Elk van deze clicks kan een kandidaat opleveren.

4.5.4 Landelijke campagne

Maart 2024 is de landelijke campagne "omdat je staat voor je omgeving" gestart. Met deze campagne wordt meer bekendheid aan de naam en aan het werk van alle Omgevingsdiensten in Nederland gegeven. Het is onderdeel van IBP Pijler 4 Arbeidsmarktcampagne. In het najaar 2024 is naast de online-inspanningen ook de outdoor zichtbaarheid gestimuleerd. Denk aan abri-reclames op NS-stations, narrowcast-schermen op metrostations en een radiospot die 6 weken te horen was op diverse omroepen. Op dit moment wordt met onderzoek geëvalueerd wat de resultaten zijn, bijvoorbeeld als het gaat om exact bereik en verhoging van sentiment. De video commercial is hier terug te kijken.

Bekijk de video

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

Dit jubileumjaar stellen we ons opnieuw voor, met een nieuwe naam en een nieuw logo. Met ingang van 1 oktober 2024 heten we Omgevingsdienst Drenthe. Het past Bij de wetswijziging waardoor niet langer gerefereerd wordt aan Uitvoeringsdiensten maar aan Omgevingsdiensten. Met de nieuwe naam kwam er een nieuw logo dat de samenwerkingsstructuur van onze organisatie goed weergeeft. Enkele ambassadeurs vertellen over hun ervaringen in die 10 voorbije jaren. Stuk voor stuk verhalen die het belang en de trots van onze dienst goed weerspiegelen.

Omgevingsdienst Drenthe

2014

Jisse Otter is gedeputeerde bij de Provincie Drenthe. Bij de start in 2014 was Jisse bestuurslid van Omgevingsdienst Drenthe en gedurende vijf jaar ook voorzitter. Jisse neemt ons terug naar de tijd voordat de organisatie werd opgericht. Toen had iedere gemeente in Nederland zijn eigen milieudienst. Todat er een aantal grote rampen plaatsvonden en er geconcludeerd werd dat het zo niet langer kon.
Lees verder.

2018

Hugo van Belois is sinds 2018 adviseur lucht en geur bij Omgevingsdienst Drenthe. Hij studeerde aan de Landbouwuniversiteit in Wageningen. Na 40 jaar spreekt hij nog vol enthousiasme over zijn vakgebied. Hij deelt graag zijn ambitie voor een goede kwaliteit van onze leefomgeving in dit verhaal.

2020

Sinds 2020 werkt de Omgevingsdienst met risicogericht toezicht waarbij de prioritering van de werkvoorraad wordt bepaald op basis van data. Om te zorgen voor kwalitatief hoogwaardige informatie en de inzet van toezichthouders te uniformeren, wordt er gewerkt met de vier-ogen-check. Marla Hoogenbosch, handhavingsjurist, en Lizette Hoenveld, kwaliteitsmedewerker Toezicht en Handhaving, leggen uit waarom dit een belangrijke interne processtap is.
Lees verder.

Al 10 jaar de omgevingsdienst van en voor Drenthe

2017

Sinds 1 januari 2017 is Marjan Heidekamp directeur van Omgevingsdienst Drenthe. *'Ik houd van de 'hands-on-mentaliteit' en dat het super concreet is wat we doen voor een schoon en veilig Drenthe!'*, vertelt ze enthousiast. Maar dat neemt niet weg dat er flink werk aan de winkel was met soms enorme tegenwind.
Lees verder.

2019

Wobbe Britstra is strategisch adviseur Toezicht & Handhaving. Samen met Andras Koops van het waterschap Vechtstromen en Alex Bruggeman bij het waterschap Drents Overijsselse Delta bespreken we het belang van ketensamenwerking. *"Onderlinge afstemming is noodzakelijk om de waterkwaliteitsdoelen te kunnen behalen"*, aldus de specialisten. Lees het hele interview.

2022

Of lees het verhaal van Robert Meijer, wethouder in de gemeente Noordenveld. Sinds 2022 maakt hij zich als belangenbehartiger graag sterk voor het vergroten van bewustwording van het nut en de noodzaak. *"Goed communiceren van het verhaal achter de cijfers, is belangrijk. Inzichtelijk maken waar we tegenaan lopen, en het gesprek voeren over de haalbaarheid van extra taken"*, aldus de voorzitter van het algemeen en het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Drenthe.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit

6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf

B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

5 Organisatie

Aandacht voor innovatiekracht en wendbaarheid is op langere termijn belangrijk. Dit hoofdstuk gaat over hoe wij als dienst in 2024 oog hebben gehad voor een robuuste doorontwikkeling.

5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen

5.1.1 Huisvesting

In 2014 startte de – toen nog geheten - RUD Drenthe met 120 medewerkers. De doorontwikkeling die onze dienst in de afgelopen 10 jaar heeft doorgemaakt vraagt om een verdere professionalisering van de huisvesting. ICS-adviseurs, gespecialiseerd in huisvestingsadvies en begeleiding, kreeg twee jaar geleden de opdracht om een toekomstbestendige huisvestingsvisie op te stellen. Een belangrijke aanbeveling uit dit onderzoek was om te komen tot één in plaats van twee locaties. Dit bevordert de onderlinge verbondenheid en maakt samenwerken effectiever.

Dit is in 2024 verder onderzocht. Zo hebben ruim 116 collega's via een enquête input geleverd op het Programma van Eisen. In meerdere gebruikersgroepen, bijgestaan door een interieurarchitect, is vervolgens een inrichtingsplan opgesteld. Er is ook een geschikt pand aan de Industrieweg 14-16 in Assen in optie genomen. Onze OR en lokale vakbondsleden zijn nauw betrokken bij deze ontwikkeling, bijvoorbeeld bij het opstellen van een evenwichtig sociaal plan voor de collega's van de locatie Emmen. Er zijn inmiddels enkele partijen, via een meervoudige onderhandse procedure, geselecteerd om de verbouwing en verhuizing verder te faciliteren zoals een installatieadviseur en een bouwkundig architect. Voor het kantoormeubilair is een Europese aanbesteding opgestart.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

5.1.2 Informatievoorziening

Als kennisorganisatie is het van groot belang om data- en informatie gestuurd te werken. Hiervoor moeten de systemen waaruit de data wordt gegenereerd op orde zijn.

Bodeminformatiesysteem (Nazca)

In 2024 is de Omgevingsdienst Drenthe begonnen met het opstellen van een nieuwe beheerstrategie voor het bodeminformatiesysteem Nazca. Een belangrijke nieuwe opgave betreft de wettelijke taak van gemeentes en provincies om milieu hygiënische bodemonderzoeken en besluiten die zij krijgen als onderdeel van wettelijke taken of die zijn uitgevoerd in eigen opdracht te registreren in de Basisregistratie Ondergrond (BRO). Afgelopen jaar zijn ongeveer 550 nieuwe bodemonderzoeken ingevoerd in Nazca. Ook hebben de beheerders van Nazca een meldpunt voor gebruikers opgericht om verbeteringen van het systeem te verzamelen. Zo wordt structureel gewerkt aan het verbeteren van Nazca.

Enkele optimalisaties die zorgen dat we optimaal kunnen blijven inzetten op een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving, zijn:

- ✓ Dit jaar is door slimme robotisering veel efficiëntie gecreëerd in het asbestproces. Onze informatiespecialisten onderzoeken waar robotisering in het primaire proces nog meer van toegevoegde waarde kan zijn.
- ✓ We hebben een correcte aansluiting op het DSO en de bijbehorende samenwerkingsfunctionaliteit gerealiseerd. We testen regelmatig met onze deelnemers verbeteringen zoals bijvoorbeeld vragenbomen bij de Toepasbare Regels Milieu.
- ✓ We hebben ons informatieplatform opnieuw opgezet, waardoor we voor de komende jaren beter in staat zijn informatie samen te brengen en te verwerken ten behoeve van informatieproducten.
- ✓ Grote sprong voorwaarts in transparant verantwoorden wat we doen, is het nieuwe dashboard. Doel van het dashboard is inzicht geven in voortgang van het Jaarprogramma. We tonen de urenbesteding waarbij doorgeklikt kan worden op zaakniveau. Ook is per locatie de stand van zaken te zien met doorklik op zaakniveau. Afgeronde zaken en lopende zaken zijn inzichtelijk. Het dashboard wordt dagelijks bijgewerkt en bevat actuele gegevens. Er worden alleen cijfers aangeboden via het dashboard, geen verklaringen. Daarvoor benutten wij de relatiegesprekken. Met de komst van het dasboard versturen we geen maandelijkse rapportages per e-mail meer.
- ✓ Het inrichtingen bestand is middels een landelijk algoritme eenmalig omgezet naar indicatieve MBA's met een waarschijnlijkheidsfactor. In verschillende VTH-processen benutten we deze voorspellende informatie, waardoor het vastleggen van de werkelijke MBA in het zaaksysteem efficiënter verloopt.
- ✓ We hebben ons GEO-informatiesysteem verder uitgebouwd waardoor we betere locatiegerichte informatie tot onze beschikking hebben.
- ✓ Voor intern gebruik is een dashboard gerealiseerd die toegang tot en interpretatie van gegevens uit het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA) vereenvoudigd. Daarnaast wordt samengewerkt met de beheerders van het DSO om invulmogelijkheden van formulieren zodanig aan te passen dat hieruit

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

verkregen informatie beter benut kan worden.

- We hebben een systeem in gebruik genomen waarmee we snel relevante documenten kunnen vinden en indien gewenst geautomatiseerd kunnen aflakken en publiceren.

- De aanbesteding van het zaaksysteem is uitgesteld. Het contract met de huidige leverancier kon worden verlengd. De implementatiedatum van het nieuwe zaaksysteem is nu gesteld op 1 januari 2028. De voorbereiding van de aanbesteding start in 2026.

Locatiebestand op orde

In het verleden is er een project uitgevoerd wat als naam had ‘Locatiebestand op orde’. Doelstelling was het verbeteren van de datakwaliteit in het zaaksysteem LOS, door Bijvoorbeeld werkafspraken te maken over het vullen van een minimale set gegevens. Dit locatiebestand heeft voortdurende aandacht nodig. Zo moet actief gestuurd worden op de naleving van een eenduidige manier van werken. In 2024 is daarom in een coördinerende beheerfunctie voorzien. Mariska Idema, beheerder locatiebestand, vertelt over haar werk.

“De invoering van de Omgevingswet heeft veel invloed op locatiegegevens. We staan verder voor een flinke opgave om alle inrichtingen te koppelen aan milieubelastende activiteiten. En binnenkort komen ook de bodemlocaties in ons locatiebestand. Er moet dan een nieuwe naam komen voor de milieulocaties want de term dekt de lading niet meer”, aldus Mariska. Er zijn ook onverwachte verzoeken. “ Klopt, bijvoorbeeld bij de MBA ‘Energiegebruik bij gebouwen’. Dat blijkt een MBA die niet automatisch in ons zaaksysteem terechtkomt want er is geen meldingsplicht via het DSO. Het verwerken van dit soort mutaties blijft handwerk” zegt ze bevlogen.

In het ‘project MBA’ besteedt de Omgevingsdienst aandacht aan de verdere verbetering van het bestand. “We zijn nu aan het uitzoeken hoe we de MBA’s uit de VIA-tool in één keer kunnen overzetten naar ons zaaksysteem. Hiervoor is het belangrijk dat we bepalen vanaf welk waarschijnlijkheidspercentage een MBA meegaat. We houden ook de ontwikkelingen bij ODNL in de gaten. Zij zijn bezig met de invoering van een vaste gegevens set voor MBA’s waarbij verplichte velden moeten worden ingevuld, bijvoorbeeld het bevoegd gezag”, zegt de beheerder.

Mariska Idema

Helpen en versnellen ligt in haar aard. Mariska: “2024 was een hectisch jaar waarin het belang van een goede registratie is onderstreept. We hebben volop ambitie om toe te werken naar een beter, betrouwbaarder en actueler bestand. De gegevens zijn onderdeel van de ‘data warehouse’ en kunnen worden gebruikt voor rapportages en dashboarding. Je wilt voortdurend kunnen checken op de actualiteit van milieubelastende activiteiten per locatiedossier. Soms gaan we naar locaties die voor ons eigenlijk helemaal niet zo interessant zijn, omdat er alleen ‘kleine’ MBA’s vanuit het Omgevingsplan van toepassing zijn. Hiervoor hebben we een speciale code ontwikkeld. Zo is duidelijk dat een bedrijf nog steeds actueel is, maar dat we Bij controles er geen prioriteit aan geven.”

5.1.3 Persvragen

We zien het aantal persverzoeken en onderzoeksvragen toenemen. Dit is een landelijke trend, en inherent aan werk met grote maatschappelijk impact. We zijn niet gemandateerd tot beantwoording. Wel hebben we vaak specifieke achtergrondkennis op dossiers. Bij deze berichtgeving wordt nooit privacygevoelige informatie verstrekt. Afgelopen jaar is het interne proces Bij het beantwoorden van vragen verbeterd. Zo kunnen onze professionals zich beter focussen op onze kerntaak in het veld.

Samenwerken over organisatiegrenzen heen is daarbij erg belangrijk. Als 28 Omgevingsdiensten dezelfde vraag krijgen, is centrale beantwoording immers efficiënter. Recent is door koepelorganisatie Omgevingsdienst NL met alle leden

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

een werkafspraak gemaakt over een gezamenlijke aanpak.

De berichtgeving in een aantal voorbeelden:

- Gebruik van staalslakken
- PFAS in grond(water)
- Een schone bodem
- Milieucriminaliteit op bedrijventerreinen
- Gezondheidszorgen uitstoot industrie

5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen

5.2.1 De Omgevingswet

Invoering van het nieuwe stelsel betekent een transitieperiode die doorloopt tot 2029. Binnen het Omgevingsplatform Drenthe zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop we samenwerken onder de Omgevingswet. De milieuaspecten moeten nu op integrale wijze, samen met die van andere domeinen in de fysieke leefomgeving, worden gewogen. Het maken van uniforme keuzes in Omgevingsplannen kan bijdragen aan het dempen van kostenstijgingen. Naast inhoudelijke ondersteuning van onze deelnemers en ketenpartners verandert er natuurlijk ook in onze eigen organisatie het nodige. Het ‘eigen maken’ vraagt de komende periode nog volop tijd en aandacht. Voor een overzicht van de ervaringen en effecten, verwijzen we naar Hoofdstuk 3.

5.2.2 Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel en de visitatie

Onder leiding van het Rijk is in 2021 een Interbestuurlijk Programma (IBP) versterking VTH-stelsel opgesteld. Dit programma is opgesteld naar aanleiding van onderzoeken van de commissie Van Aartsen en de Rekenkamer met als doel om het stelsel effectiever en slagvaardiger te maken. Gezamenlijk met het Ministerie, de Omgevingsdiensten, de VNG en IPO is daarna gewerkt aan de uitwerking van de aanbevelingen uit dit rapport ‘Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur’.

OD Drenthe heeft in een plan van aanpak verwoord hoe blijvend aan de robuustheidcriteria van het IBP kan worden voldaan. Zo worden we nu twee/drie jaarlijks bezocht door een visitatiecommissie. Deze visitatie geeft weer actuele aanknopingspunten welke erg in lijn liggen met het IBP VTH.

In juni 2024 is een Verbeterplan Ontwikkelopgave opgesteld met aandacht voor drie kwaliteitsindicatoren:

1. De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie.

2. De dienst kan risico’s en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvermogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico’s en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken.

3. De dienst kan relaties leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatie gestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence (BI) en een opleidingsbudget van 3% van de loonsom.

De ontwikkelopgave (vanuit het IBP VTH en vanuit de visitatie) kreeg goede voortgang in 2024. Zo is in de begrotingen vanaf 2024 voldoende budget vrijgemaakt voor

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

innovatie en ontwikkeling (tenminste 1% van de totale begroting). Een BI-strategie is in voorbereiding. Er is een trainee programma opgesteld. Er is een begin gemaakt met het Opleidingsplan. Dit staat nauw in verbinding met de nieuwe kwaliteitscriteria 3.0. En er komt een nieuwe U&H strategie die indicatoren bevat om outcome gericht sturing te kunnen geven.

Milieubeleid over gemeentegrenzen heen

"In 2024 hebben we een meerjarenplan opgesteld voor vergunningen, toezicht en handhaving. Ook maken we met elkaar duidelijke afspraken over kwaliteit, bijvoorbeeld voor controles op energiemaatregelen. De Omgevingsdienst neemt de regionale taken op zich, terwijl wij ons als gemeente richten op de lokale taken. Zo werken we samen aan de milieudoelen van Drenthe."

Wethouder Rieja Raven - Gemeente Midden Drenthe

5.2.3 U&H strategie

Naar aanleiding van de evaluatie ‘Gemeenschappelijke Regeling RUD Drenthe’ die in 2021 plaatsvond zijn er aanbevelingen geformuleerd. Eén aanbeveling uit deze evaluatie was de formulering van een uniforme Uitvoerings- & Handhavingsstrategie voor Drenthe. Deze strategie vormt het VTH-beleid van de 12 Drentse gemeenten en de Provincie waar Omgevingsdienst Drenthe uitvoering aan geeft. In 2024 is er een start gemaakt met het opstellen van de U&H strategie. De U&H strategie zal per 2026 ingaan.

In 2024 zijn verdere stappen gezet in het formuleren van de Drentse milieu ambities. Er zijn afspraken gemaakt over de kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarbij zijn inhoudelijke keuzes gemaakt over de kwaliteit en risico's van uitvoering van het milieutakenpakket. Onder meer op het Symposium ‘10 jaar Noordelijke Omgevingsdiensten’ (26 september 2024) in Bakkeveen is in een verdiepende bestuurlijke sessie doorgesproken over strategische keuzes. Het is de verwachting dat Adviesbureau Arena, die de deelnemers in dit proces begeleidt, binnenkort een bespreekversie met verschillende scenario’s op de hoofdthema’s milieulocaties, asbest, bodem en energie oplevert. De formele ronde langs het bestuur (inclusief een eventuele zienswijzeprocedure wanneer een Raad hieraan behoefte heeft) staat in het voorjaar van 2025 gepland.

Commitment aan uniforme afspraken is een breed gedeeld besef bij onze deelnemers. Onderlinge solidariteit is daarbij een belangrijk principe. Mede door de komst van de Omgevingswet is eind volgend jaar ook aandacht nodig voor herijking van de kentallen DM/nDM. Omgevingsdienst Drenthe volgt al deze ontwikkelingen op de voet en staat haar deelnemers graag Bij in de verdere uitwerking.

5.3 Relatiemanagement

Het bestuur, waarin de twaalf gemeenten en de Provincie zijn vertegenwoordigd, is gezamenlijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de milieutaken in Drenthe. Het algemeen bestuur stelt het beleid vast en het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid. Dat beperkt zich niet tot de bestuurstafel. Om goed voeling te houden met de uitvoeringspraktijk liep Dhr. Haar, Wethouder gemeente De Wolden, eind november mee met een milieucontrole bij een melkveebedrijf met zo’n 200 melkkoeien en 100 stuks jongvee, centraal gelegen tussen drie Natura-2000 gebieden; het Drents-Friese Wold, het Dwingelderveld en het Holtingerveld. Lees hier het volledige nieuwsbericht.

Algemeen Bestuur OD Drenthe

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Met alle deelnemers is frequent afstemming over de operationele gang van zaken. Zo vinden rondom rapportagemomenten individuele relatiegesprekken plaats. Ook is een 6-wekelijks overleg georganiseerd met alle accounthouders en eigenaren. Accounthouders zijn werkzaam voor de gemeente of provincie en houden vinger aan de pols over de voortgang en kwaliteit van onze dienstverlening. Eigenaren zijn vertegenwoordigers van de gemeente of provincie die de bedrijfsvoering van de Omgevingsdienst Drenthe monitoren.

We werken op basis van Drenthe brede afspraken zoals opgenomen in de gemeenschappelijke regeling. Traditiegetrouw vinden elke winter verkennende gesprekken plaats tussen de raad/staat/college en een lid van ons algemeen bestuur. Dan wordt op inhoudelijke dilemma's, ontwikkelingen en wensen het gesprek gevoerd, en kunnen vragen, kaders en richtingen voor het opvolgend programmajaar worden meegeven. De opzet is over 3 regio's verdeeld; Noord, Zuidoost en Zuidwest.

Besluiten komen steeds vaker op integrale wijze tot stand conform de geest van de Omgevingswet. Ook de aanpak van milieuovertredingen. We werken daarom samen met waterschappen en de veiligheidsregio. De samenwerking in de strafrechtketen (OM) wordt steeds vanzelfsprekender. We doen dat zowel op platformniveau (OPD, kenniskring kwaliteit) als op uitvoerend niveau (ketentoezicht, asbesttoezicht). Ook met Rijkspartners zoals ILT en RWS stemmen wij regelmatig af. De Omgevingsdienst Drenthe is echt een centrale schakel in de gehele keten.

5.4 Kwaliteit

5.4.1 Klachten

Overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht (Awb, hfst. 9) rapporteren wij jaarlijks over de ingediende klachten. Dat gaat niet over meldingen van milieuhinder maar over het optreden of bejegening door medewerkers van Omgevingsdienst Drenthe. We werken daarvoor met een Klachtenreglement. Doorgaans worden de klachten afgehandeld op het niveau van teamleider.

In 2024 zijn vier klachten ontvangen. De klachten waren verschillend van aard.

- ✓ Eén klacht ging over niet adequaat oppakken van een handhavingsverzoek.
- ✓ Eén klacht ging over het verrichten van onderzoek zonder toestemming.
- ✓ We ontvingen één klacht over een sollicitatieprocedure.
- ✓ De laatste klacht ging over gedragingen van onze medewerkers.

Drie meldingen zijn in 2024 afgehandeld, één klacht wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 afgerond. Twee klachten zijn afgehandeld als gegrond en één klacht was ongegrond. Geen van de klagers heeft vooralsnog een procedure gestart bij de Nationale Ombudsman.

5.4.2 Mandaatbesluit en regelingen

De vaststelling van mandaatbesluiten en aanpassing Gemeenschappelijke Regeling is in 2024 afgerond. Het uniform mandaatbesluit Omgevingswet is door alle colleges en de provincie ondertekend. Daarnaast is de tekst in de Gemeenschappelijke Regeling aangepast op de nieuwe wet op de gemeenschappelijke regelingen voor het vergroten van de betrokkenheid van Raden en Staten.

Een onderdeel dat raakt aan beide regelingen is de actualisatie van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO). Er is een ontwerp wijziging DVO opgesteld. En er is een concept DVO aangeboden aan de colleges ter vaststelling. Deze overeenkomsten zijn gelijk voor alle deelnemers. De werkgroep 'DVO fase 2' gaat zich in 2025 bezighouden met de coördinatie van alle oude, nieuwe en nog te creëren werkafspraken.

In 2024 hebben wij ook de aanwijzingsbesluiten aangepast op de Omgevingswet. Hierdoor zijn onze toezichthouders bevoegd om handhavend op te treden. Daarnaast is de 'Vertegenwoordiging in rechte' geregeld via een besluit van de directeur. Dit geeft ondermandaten aan diverse medewerkers.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

6 Financieel

In dit hoofdstuk tonen we de financiële terugblik met verplichte paragrafen. Net als vorig jaar is het Jaarverslag en de Jaarrekening samengevoegd tot één integraal rapport. De Jaarrekening volgt aansluitend in Hoofdstuk 7.

6.1 Samenvatting resultaat 2024

We beschrijven in deze paragraaf wat de financiële impact is van onze productie in relatie tot de prognose uit het Jaarprogramma 2024 en de Begrotingswijziging 2024. In de tabel hierna wordt eerst een verkort financieel overzicht over 2024 getoond.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Realisatie Omgevingsdienst Drenthe 2024

vóór resultaatbestemming, x € 1.000

	Realisatie 2023	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024
Deelnemers bijdragen	19.143	21.639	25.118	24.378
Inkomsten Leges	200	200	200	141
Inkomsten Projecten	1.178	1.114	0	103
SPUK-baten	908	504	444	562
Financiële baten	155	0	145	250
Overige baten	151	101	126	230
TOTAAL BATEN	21.735	23.557	26.033	25.663
Loonsom en inhuur	14.901	17.192	19.873	19.162
Frictiekosten	51	0	0	51
Reis-, opleidings- en algemene personeelskosten	994	922	1.265	1.054
Bedrijfsvoering kosten	3.013	3.301	3.686	3.212
Leges	140	150	150	88
Projectkosten LOS	0	100	0	0
Projecten	1.178	1.114	0	103
SPUK-lasten	908	504	444	562
Projectkosten ontwikkelprogramma	0	0	0	0
Incidentele lasten	201	150	490	254
Onvoorzien	0	125	125	0
TOTAAL LASTEN	21.386	23.557	26.033	24.486
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	349	0	0	1.177
Onttrekking uit reserve	0	0	0	0
RESULTAAT	349	0	0	1.177

Tabel A17 Begrote en gerealiseerde baten en lasten over 2024

Het begrotingsjaar 2024 is afgesloten met een positief resultaat van € 1.176.961,-. Bij de Begrotingswijziging 2024 waren de baten en lasten in evenwicht, waardoor het resultaat in positieve zin afwijkt.

6.2 Overzicht baten en lasten 2024

Het BBV (Besluit Begroting & Verantwoording provincies en gemeenten) vereist dat de financiële verantwoording in verschillende paragrafen en programma's wordt weergegeven. U treft de verantwoording aan in de navolgende paragrafen.

In de verantwoording is het programma Milieu regulier de grootste en belangrijkste. Sinds de Begrotingswijziging 2018 is ervoor gekozen om- in aanvulling hierop-een apart programma voor Milieuprojecten op te nemen. Zo kan beter onderscheid gemaakt worden tussen de reguliere taken (Drentse Maat en Niet-Drentse Maat) die wij voor de deelnemers uitvoeren en de apart gefinancierde projecten. Volgens het BBV dienen verder de algemene dekkingsmiddelen, de heffing VPB (vennootschapsbelasting) en het bedrag voor onvoorzien apart in het programmaplan uiteengezet te worden. Daarnaast wordt de overhead in een apart programma getoond. Ook kosten van de andere programma's dienen exclusief overheadkosten getoond te worden.

Het BBV schrijft ook verschillende andere paragrafen verplicht voor, die niet van toepassing op onze organisatie zijn. Te weten:

- ✓ Grondbeleid is niet van toepassing omdat we geen eigen grond bezitten;
- ✓ Verbonden partijen is niet van toepassing op ons omdat wij geen verbonden partijen hebben;
- ✓ Onderhoud kapitaalgoederen is niet van toepassing omdat wij geen kapitaalgoederen hebben.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

6.2.1 Programmaresultaten

Onderstaande tabel bevat een overzicht – per programma- van de begrote en gerealiseerde baten en lasten in 2024. Het totaal van de programma's is in 2024 afgesloten met € 25.663.179 aan baten en € 24.486.218 aan lasten. We komen hiermee dus uit op een positief resultaat van € 1.176.961 (afgerond € 1.177K).

	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Programma Milieu regulier	21.389	25.587	24.939	648
Programma Milieu projecten & leges	2.067	200	244	-44
Overhead	101	101	230	-129
Algemene dekkingsmiddelen	0	145	250	-105
Heffing VPB	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	23.557	26.033	25.663	370
Programma Milieu regulier	14.206	17.068	16.776	292
Programma Milieu projecten & leges	2.017	150	192	-42
Overhead	7.209	8.690	7.519	1.171
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Heffing VPB	0	0	0	0
Onvoorzien	125	125	0	125
TOTAAL LASTEN	23.557	26.033	24.486	1.547
Saldo van baten en lasten voor mutatie reserves	0	0	1.177	-1.177
Toevoeging en onttrekking reserves				
Toevoeging reserves	0	0	0	0
Onttrekking vanuit reserves	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten na mutatie reserve	0	0	1.177	-1.177

Tabel A18 Begrote en gerealiseerde baten en lasten 2024, per programma

6.2.2 Algemene dekkingsmiddelen, de heffing VPB (vennootschapsbelasting) en het bedrag voor onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. Omdat onze organisatie enkel specifieke dekkingsmiddelen kent, is deze post niet van toepassing op ons. Het BBV schrijft ook voor dat de heffing vennootschapsbelasting wordt uiteengezet in een separate post. Dit is niet van toepassing op onze organisatie. Vennootschapsbelasting dient namelijk te worden afgedragen door een overheidsonderneming bij activiteiten die voor de Vpb gelden als onderneming en waarop geen objectvrijstellingen van toepassingen zijn. Tot slot, het geraamde bedrag voor onvoorzien. Dit is niet gebruikt.

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Onvoorzien	125.004	0	125.004
Totaal	125.004	0	125.004

Tabel A19 het gebruik van de post onvoorziene uitgaven

6.3 Verplichte paragraaf: Leges

Voor de Provincie Drenthe zijn wij gemandateerd om de heffingen van leges uit te voeren. Dit betreft leges voor de luchtvaart en de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). De inning van de leges is gebaseerd op de Legesverordening van de Provincie. In 2024 resteerde hiervan € 52.604 als vergoeding voor de (administratieve, in de loonkosten verantwoorde) ondersteuning die wij hiervoor inzetten.

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Inkomsten leges	200.004	140.896	-59.108
Legeskosten	150.000	88.292	61.708
Totaal	50.004	52.604	2.600

Tabel A20 Raming en realisatie van de legeskosten en -opbrengsten

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de relatie tussen de risico's en de weerstandscapaciteit.

6.4.1 Weerstandscapaciteit

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin wij in staat zijn middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. Een buffer is wenselijk. Bij het weerstandsvermogen gaat het om de robuustheid van de Begroting enerzijds en de omvang van het eigen vermogen dat als buffer beschikbaar is anderzijds.

De kosten die niet uit andere inkomsten kunnen worden gedekt, komen ten laste van de deelnemende organisaties. Dat impliceert dat de financiële gevolgen van risico's, die niet binnen onze begroting kunnen worden opgevangen, uiteindelijk ten laste van de deelnemende organisaties worden gebracht. Deze bepaling zou tot de opvatting kunnen leiden, dat het voor ons niet nodig is om over weerstandscapaciteit te beschikken. Maar OD Drenthe is een zelfstandige rechtspersoon met eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Het is daarbij onwerkbaar als wij bij iedere tegenvaller ons tot de deelnemers moeten wenden met het verzoek om een (incidentele of structurele) verhoging van de bijdrage.

Daarnaast is met de deelnemers expliciet afgesproken dat het niet wenselijk is als een gemeenschappelijke regeling een groot eigen vermogen opbouwt. Op grond van Drentse afspraken is hiervoor een weerstandsvermogen van 2,5% overeengekomen. De relatie tussen risico's en weerstandsvermogen is een onderwerp wat onder de aandacht blijft.

Ultimo 2024 bedraagt het totaal eigen vermogen € 1.837.101 met een algemene reserve van € 637.343, een bestemmingsreserve van € 22.798 en een positief exploitatieresultaat over 2024 van € 1.176.961. De bestemmingsreserve maakt geen onderdeel uit van de weerstandscapaciteit, maar dat geldt wel voor het positieve exploitatieresultaat over 2024. Een post onvoorzien in de Begroting 2025 is beschikbaar voor het opvangen van (incidentele) tegenvallers. OD Drenthe stelt voor om het positieve resultaat ad € 1.176.961 toe te voegen aan de bestemmingsreserve.

Op basis van het in de Begroting 2024 (paragraaf 2.2.) opgenomen benodigde weerstandsvermogen van € 367.500 is de ratio tussen aanwezige en benodigde weerstandsvermogen 1,8. In onderstaand overzicht is weergegeven hoe de berekening tot stand is gekomen. Deze ratio voor het weerstandsvermogen wordt beoordeeld als ruim voldoende. Wanneer het positieve resultaat niet ten gunste van de deelnemers komt, maar toegevoegd wordt aan de bestemmingsreserve dan stijgt het weerstandsvermogen naar € 762.343. De ratio stijgt dan naar 2,1. Dat wordt beoordeeld als uitstekend.

Aanwezige weerstandscapaciteit per 31 december 2024	
Algemene Reserve	€ 637.343
Exploitatieresultaat	
Onvoorzien Begroting 2025	€ 125.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 762.343

Richtlijnen weerstandscapaciteit	
Betekenis ratio	Ratio weerstandscapaciteit
Uitstekend	> 2,0
Ruim voldoende	1,4 < x > 2,0
Voldoende	1,0 < x > 1,4
Matig	0,8 < x > 1,0
Onvoldoende	0,6 < x > 0,8
Ruim onvoldoende	< 0,6

Factor aanwezig/benodigd weerstandsvermogen	
Factor:	2,1
Oordeel:	Uitstekend

Tabellen A21 Conclusie van het weerstandsvermogen

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

6.4.2 Risicobeheersing

De omvang van ons weerstandsvermogen is gerelateerd aan de risico's die de organisatie loopt. Deze risico's zijn volledig in kaart gebracht inclusief een financiële vertaling. Hierbij is rekening gehouden met de invloed van reeds getroffen dekkingsmaatregelen, zoals verzekeringen.

In de Begroting 2024 passen we de financiële risico's toe op basis van een onderverdeling in categorieën, zoals in onderstaande tabel is benoemd. In het model is de wijze van risicobeoordeling en -kwantificering gehanteerd, zoals deze aanbevolen wordt door het Ministerie van BZK. De risico's geven inzicht in het benodigde weerstandsvermogen. Kleinere risico's worden geacht onderdeel te zijn van de reguliere bedrijfsvoering. De vermenigvuldiging met de wegingsfactoren impact en frequentie geeft inzicht in het bedrag dat beschikbaar moet zijn als weerstandsvermogen.

Nr	Categorie	Omschrijving	Effect	Financieel	Impact	Frequentie	Benodigde weerstandscapaciteit
1	Personeel	Ziekteveruim	Productieverlies	€ 175.000	3	5	€ 175.000
2	Personeel/bedrijfsvoering	BIS	Productieverlies	€ 40.000	1	4	€ 30.000
3	Personeel/bedrijfsvoering	Werving nieuwe medewerkers	Frictiekosten	€ 150.000	3	4	€ 112.500
4	Personeel/bedrijfsvoering	Leges	Productieverlies	€ 50.000	1	5	€ 50.000
5	Personeel/bedrijfsvoering	Gevolgen omgevingswet	Productieverlies	PM	PM	PM	PM
Totaal							€ 367.500

Klasse/impact	Financieel	Wegingsfactor
1	< 50.000	€ 25.000
2	50.001 - 100.000	€ 75.000
3	100.001 - 250.000	€ 175.000
4	250.001 - 1.000.000	€ 625.000
5	> 1.000.000	€ 1.000.000

Frequentie/impact	Kans	Wegingsfactor
1	1 keer per 10 jaar of minder	0,10
2	1 keer per 5 - 10 jaar	0,20
3	1 keer per 2 - 5 jaar	0,50
4	1 keer per 1 - 2 jaar	0,75
5	1 keer per jaar of meer	1,00

Tabel A22 Risicoprofiel 2024

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

De uiteindelijke effecten behorende bij de benoemde risico's worden puntsgewijs toegelicht. Voor zover de risico's zich hebben voorgedaan zijn de bijbehorende lasten in het rekeningresultaat 2024 verwerkt.

1. Ziekteverzuim

OD Drenthe heeft over heel 2024 een gemiddeld ziekteverzuimpercentage van 6,63%. Ten opzichte van 2023 is dit een stijging van 0,95% (2023: 5,68%). Dat is een kleine overschrijding t.o.v. het begrote ziekteverzuim van 6,5%.

2. Bodeminformatiesysteem

De inzet van onze eigen medewerkers om de data op orde te brengen in het BIS heeft niet tot een kostenoverschrijding geleid.

3. Werven nieuw personeel

Vanwege een krappe arbeidsmarkt is afgelopen jaar vooral ingezet op werving van trainees en zij-instromers. Het effect van de arbeidsmarktcampagne is vooral te zien in de tweede helft van 2024. We zien hier zeker al positieve effecten van waardoor de impact op de productie relatief beperkt is gebleven.

4. Leges

Onzekerheid over leges inkomsten is opgenomen als risico. De leges zijn later in het jaar pas geëffectueerd door invoeringsproblematiek bij de invoering van de Omgevingswet.

5. Invoering Omgevingswet

Uitgaande van het afgeschaalde percentage van 18% naar uiteindelijk 5% impact op de productie als gevolg van de invoering van de omgevingswet, is het risico niet van toepassing geweest. Het is gelukt om programmering van de productieopgave in samenspraak met onze deelnemers goed in te schatten. Door prioritering en uitvoeringskeuzes is de geschatte impact voor 2024 op 5% uitgekomen.

6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen

In onderstaand overzicht staan kengetallen uiteengezet die op onze organisatie van toepassing zijn, met een korte toelichting per kengetal.

	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024
Netto schuldquote	-3,2%	-1,3%	-8,9 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Solvabiliteit ratio	11,5%	4,8%	17,1%
Structurele exploitatieruimte	1,1%	1,1%	3,7%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Tabel A23 Overzicht van de financiële kengetallen

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. We hebben geen leningen waardoor de schuldpositie alleen bestaat uit kortlopende verplichtingen. Daarom hanteren wij een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waar geld voor aangetrokken wordt, stijgt het kengetal boven de 0%. De kortlopende schulden zijn per 31 december 2024 lager dan de kortlopende vorderingen. Het kengetal is hierdoor negatief, namelijk -8,9%. Dit voldoet aan de gestelde norm.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Solvabiliteit ratio

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt, de norm voor Omgevingsdienst Drenthe is daarom minimaal 20%. Onze solvabiliteit ratio bedraagt 17,1%. Het kengetal valt lager uit dan het door de VNG geadviseerde percentage omdat met voorschotten van de deelnemers wordt gewerkt. De voorschotten leiden tot een hoger kortlopend vreemd vermogen en hebben daarmee een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Immers, die voorschotten worden in het nieuwe boekjaar besteed aan de taken waarvoor wij dit geld hebben ontvangen.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte wij hebben om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de Begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De norm voor onze organisatie is 0% of hoger. Ultimo 2024 is de structurele exploitatieruimte 3,7%. In principe betekent dit dat de dekking toereikend is. Nu is het echter zo dat de ratio voor de structurele exploitatieruimte altijd wat schommelt rond nul. Soms verschuiven baten en lasten enigszins tussen de jaren en het uitgangspunt binnen onze organisatie is dat in principe alle lasten worden gedekt door deelnemer bijdragen. Dit geldt zowel voor incidentele als structurele lasten.

Algeheel oordeel

Het BBV schrijft voor een beoordeling te geven van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De drie kengetallen geven een redelijk beeld. Het gerealiseerde positieve exploitatieresultaat over 2024 heeft enigszins een positieve weerslag op de kengetallen. Als we de ratio's bekijken samen met de eerder gemelde ontwikkelingen in de weerstandscapaciteit dan kan worden gesteld dat de gehele financiële positie robuuster is geworden. Wanneer wordt besloten dat de deelnemers het voorstel van de directie overnemen om het positieve resultaat over 2024 toe te voegen aan de bestemmingsreserve dan zal dat bijdragen aan een verbetering van de totale financiële weerbaarheid van de organisatie.

6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury

De randvoorwaarden waarbinnen de treasury zich kan en mag bewegen worden geformuleerd in het treasurystatuut. Uiteraard valt dit binnen het wettelijke kader zoals gesteld door de Wet Fido (financiering decentrale overheden). In deze paragraaf worden de ontwikkelingen met betrekking tot de kasgeldlimiet, de renterisiconorm, de verwachte toe- of afname van geldleningen of uitzettingen en het verdere beleid ten aanzien van de treasury benoemd.

Uitgangspunten risicobeheer

Het beheersen en vermijden van risico's staat in het treasurybeleid voorop. In dit verband is het risicomanagement gericht op het inzichtelijk maken van toekomstige risico's en deze te beheersen, te verminderen en te spreiden. De treasuryfunctie zal nadrukkelijk geen bankachtige activiteiten ontplooien die erop zijn gericht om geld te verdienen. Onze treasuryfunctie dient tot:

- ✓ Verzekering van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- ✓ Bescherming van vermogens- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's;
- ✓ Minimalisering van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- ✓ Optimalisering van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet Fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van dit statuut.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Rentevisie

Gezien de geringe invloed van de renteontwikkeling op onze begroting is geen lange termijn rentevisie opgenomen.

Geldleningen

Wij betalen het overgrote deel van onze werkzaamheden uit de voorschotbetalingen van de bevoegde gezagen. De verwachting is dat deze voldoende zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. We hebben in 2024 geen geldleningen hoeven aangaan.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet stelt dat de gemiddelde netto-vlottende schuld van een decentrale overheid (ofwel openbaar lichaam) in een bepaald kwartaal niet hoger mag zijn dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotingstotaal. Volgens artikel 3, lid 2, van de Wet Fido bedraagt de kasgeldlimiet van gemeenschappelijke regelingen minimaal € 300.000. Bij de BNG-bank houden wij een kasgeldlimiet van € 250.000 aan. We hebben het bedrag van de kasgeldlimiet niet overschreden.

Renterisiconorm

Ter beperking van het renterisico op vaste schuld is er een renterisiconorm vastgesteld. De renterisiconorm schrijft voor welk deel van de lange termijn leningen (> 1 jaar) maximaal vernieuwd mag worden in een begrotingsjaar. Voor gemeenschappelijke regelingen zoals OD Drenthe is dit vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico op de vaste schuld in een jaar wordt als volgt berekend: de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. In 2024 is geen sprake van herfinanciering aangezien er geen leningen zijn aangegaan.

6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering ondersteunt de andere programma's door te voorzien in diensten als personeelszaken, informatievoorziening, administratie, communicatie, sturing, planning en control. Onze organisatie is op dit vlak continue in ontwikkeling. Enkele jaren geleden werden de opgaven gebundeld in een ontwikkelprogramma met separate financiering. Inmiddels zijn, vanwege implementatie van een aangepaste productienorm, de ontwikkelopgaven regulier onderdeel van de begroting.

Belangrijke ontwikkellijnen zijn en blijven de totstandkoming van de Uitvoering & Handhaving strategie en het Interbestuurlijk Programma (IBP) versterking VTH-stelsel. In 2024 zijn naar aanleiding hiervan onder andere de volgende activiteiten uitgevoerd:

- ✓ Verdere omzetting van het inrichtingenbestand naar milieubelastende activiteiten.
- ✓ Voorbereiding op het aanbestedingstraject voor een nieuw zaaksysteem.
- ✓ Ontwikkeling en realisatie nieuw dashboard voor monitoring en sturing voor de deelnemers.
- ✓ Doorontwikkeling van P&C producten zoals rapportages.
- ✓ Inzet op opleiding en ontwikkeling zodat medewerkers voldoen aan de kwaliteitscriteria.
- ✓ Inzet op bewustwording en toepassing van informatieveiligheidsvereisten in de organisatie.
- ✓ Een arbeidsmarktcampagne en een Young Professionals-programma samen met de andere Noordelijke Omgevingsdiensten.
- ✓ Naar aanleiding van het onderzoek naar huisvestigingsbehoefte is er een keuze gemaakt voor de verbouw van een bestaand pand in Assen. Dit betekent dat we in de toekomst vanuit 1 locatie gaan werken. Het jaar 2025 zal gebruikt worden om de verbouwing en inrichting van het pand te realiseren. De planning is erop

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

gericht om uiterlijk in het laatste kwartaal naar het pand te verhuizen. Voor de verbouwing zal een geldlening worden aangetrokken in het jaar 2025.

✓ Inzet in het kader van het landelijke IBP– versterking VTH-stelsel voor de verdere professionalisering van het landelijk stelsel van Omgevingsdiensten.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2024 geeft het dagelijks bestuur via de jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording af. Bevindingen die cumulatief boven de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens van 3% komen worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hieronder is een nadere toelichting opgenomen op een aantal aspecten van de rechtmatigheidsveranwoording. Het kader hiervoor is opgenomen in artikel 18 van de financiële verordening.

Een toelichting of afwijkingen > € 30.000 en eventueel welke maatregelen worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze Jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Wel is sprake van de volgende afwijkingen > de rapporteringstolerantie van € 30.000 op het gebied van rechtmatigheid (voorwaardencriterium, de verantwoordingsgrens en/of misbruik & oneigenlijk gebruik criterium) welke cumulatief de verantwoordingsgrens niet overschrijden maar individueel boven de rapportagetolerantie van € 30.000 liggen:

✓ Er is één opdracht die bij verstrekking is verstrekt voor een periode van 1 jaar met optie tot verlenging. Conform de EU-aanbestedingsregels dient in dergelijke gevallen de opdrachtwaarde bepaald te worden op 48 maanden. Daarmee overschrijdt de opdrachtwaarde het drempelbedrag uit de Europese aanbestedingsrichtlijn en had Europees aanbesteed moeten worden. De opdracht is enkelvoudig onderhands gegund. De uitgave op deze opdracht in 2024 is onrechtmatig en bedraagt € 189.000. Deze inhuur zal in 2025 worden ondergebracht onder de raamovereenkomst voor inhuur welke Europees is aanbesteed.

✓ In 2025 is voor circa €100.000 aan investeringen gedaan ten aanzien van huisvesting waarvoor door het algemeen bestuur geen krediet beschikbaar is gesteld. Daarmee is formeel sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. Om dit in de toekomst te voorkomen zal in de begroting investeringen gedekt worden met een krediet aanvraag indien noodzakelijk of seperaat toestemming gevraagd worden aan het algemeen bestuur voor een krediet.

✓ Daarnaast is op programma Milieu projecten & leges sprake van een acceptabele overschrijding van de lasten van € 42.000.

Een overzicht van en toelichting op niet-financiële onrechtmatigheden in verband met het niet naleven van bepalingen in de Wet financiering decentrale overheden en de bijbehorende ministeriële regelingen.

Tijdens de verbijzonderde interne controle op rechtmatigheid van de aanbestedingen is geconstateerd dat in 16 gevallen in afwijking van het eigen inkoopbeleid van de OD Drenthe opdrachten enkelvoudig onderhands aanbesteed zijn terwijl deze op basis van de omvang meervoudig onderhands aanbesteed hadden moeten worden. In 2025 zullen we het beleid en het proces met betrekking tot aanbestedingen verder evalueren en waar nodig te herzien. Hiermee wordt beoogd om in de komende periode de hierboven genoemde bevindingen terug te dringen.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

6.8 Openbaarheidsparagraaf

Omgevingsdienst Drenthe kan actief informatie openbaar maken of als iemand daarom vraagt. Dit wordt geregeld in de Wet open overheid (Woo). In 2024 waren wij verplicht om de volgende informatiecategorieën actief openbaar te maken:

1. Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d, van de Woo);

2. Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e, van de Woo).

Deze informatie hebben wij openbaar gemaakt via de Woo-index. De Woo-index is een centraal platform waar alle gepubliceerde informatie uit de informatiecategorieën vindbaar en doorzoekbaar is.

In 2024 is in het kader van het project actieve openbaarmaking ('handhaving') beschikkingen overleg gevoerd met onze deelnemers. Uit dit overleg is gebleken dat er nog geen focus is op deze informatiecategorie. Het is op dit moment ook nog niet verplicht om dit actief openbaar te maken. Daarnaast is een aantal informatieverzoeken afgehandeld. Dergelijke verzoeken vallen niet onder de Woo. Er heeft daarom geen besluitvorming plaatsgevonden op deze verzoeken. In onderstaande tabel is een overzicht van het aantal Woo-verzoeken en informatieverzoeken per opdrachtgever opgenomen, waarin wij ondersteuning hebben verleend.

In 2024 zijn twee Woo-verzoeken ingediend, die betrekking hadden op het openbaar maken van informatie, die onze eigen organisatie betrof. In 2024 is, in samenspraak met team Communicatie, een webformulier ontwikkelt waarmee via de website van OD Drenthe een Woo-verzoek kan worden ingediend. Dit webformulier is gekoppeld aan een Woo-mailbox waarin het Woo-verzoek door ons ontvangen wordt.

Tot slot zijn wij door een aantal van onze deelnemers en eenmalig door de FUMO gevraagd om een zienswijze te geven op het openbaar maken van documenten waarin gegevens waren opgenomen die betrekking hadden op onze eigen organisatie.

Iedereen kan aan OD Drenthe vragen om milieu-informatie openbaar te maken, via een Woo-verzoek. In dat geval neemt het verantwoordelijk bestuursorgaan een beslissing op dit verzoek. Wij hebben geen mandaat van onze deelnemers om namens hen te beslissen op een Woo-verzoek. Wij bieden wel ondersteuning bij het aanleveren van informatie.

Bevoegd gezag	WOO-verzoek	Zienswijze	Info-verzoek
Gemeente Aa en Hunze	2	1	
Gemeente Assen	1		
Gemeente Borger-Odoorn		1	
Gemeente Coevorden	2	2	
Gemeente Emmen	10	3	
Gemeente Hoogeveen			
Gemeente Meppel	1	1	
Gemeente Midden-Drenthe	1	1	2
Gemeente Noordenveld	3		
Gemeente Tynaarlo	1		
Gemeente Westerveld	2		
Gemeente De Wolden	5	1	1
Provincie Drenthe	9	2	1
OD Drenthe	2	1	3
FUMO		1	
Totaal	39	14	7

Tabel A24 Overzicht openbaarmaking 2024

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Deel B

Jaarrekening

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

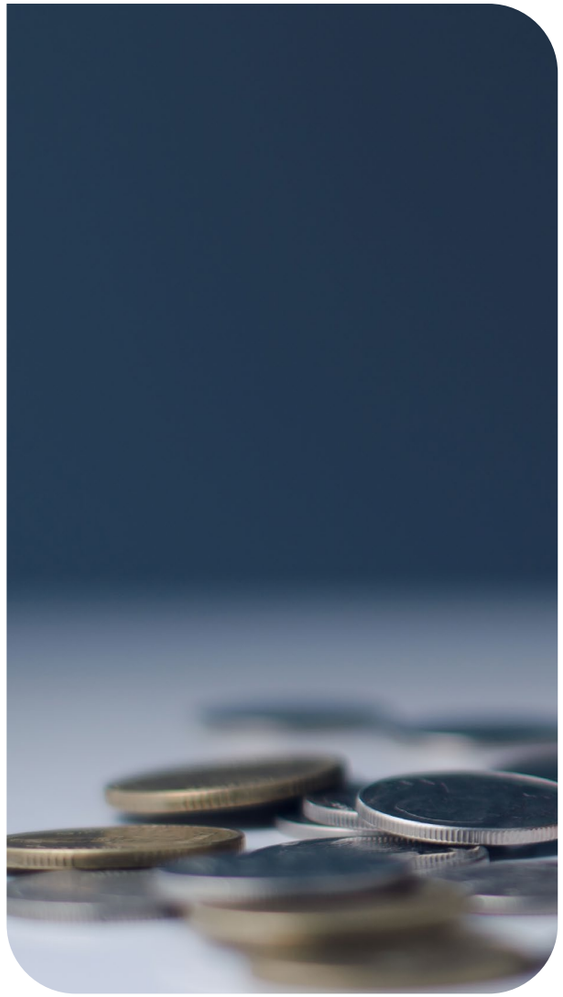
B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

7 Jaarrekening

Voor u ligt de Jaarrekening van Omgevingsdienst Drenthe over 2024. We lichten het rekeningresultaat en de balanspositie toe. Sober ramen en kritisch programmeren heeft eraan bijgedragen dat de cijfers positief uitvallen. Het begrotingsjaar 2024 is, zoals u kon lezen in paragraaf 6.2, afgesloten met een positief resultaat van € 1.177K.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening

Bedragen (x1.000)	Ref	Begroting 2024 voor wijziging	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
BATEN					
Deelnemerbijdragen	**1**	21.639	25.118	24.378	740
Inkomsten leges	**2**	200	200	141	59
Inkomsten projecten	**3**	1.114	0	103	-103
Inkomsten SPUK-baten	**4**	504	444	562	-118
Inkomsten financiële baten	**5**	0	145	250	-105
Inkomsten overige baten	**6**	101	126	230	-104
TOTAAL BATEN		**23.557**	**26.033**	**25.663**	**369**
LASTEN					
Personeelslasten	**7**	18.114	21.138	20.267	871
Bedrijfsvoeringkosten	**8**	3.301	3.686	3.212	474
Legeskosten	**9**	150	150	88	62
Projectkosten zaak- en bodeminformatiesysteem	**10**	100	0	0	0
Projectkosten	**11**	1.114	0	103	-103
SPUK-lasten	**12**	504	444	562	-118
Incidentele lasten	**13**	150	490	254	236
Onvoorzien	**14**	125	125	0	125
TOTAAL LASTEN		**23.557**	**26.033**	**24.486**	**1.546**
Saldo van baten en lasten voor mutatie reserves		**0**	**0**	**1.177**	**1.177**
Toevoeging en onttrekking reserves					
Toevoeging reserves		0	0	0	
Onttrekking vanuit reserves		0	0	0	
RESULTAAT		**0**	**0**	**1.177**	

Tabel B1 Staat van baten en lasten vóór resultaatbestemming

* de referentienummers corresponderen met de nummers in toelichting van de W&V.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

7.1.1 Analyse op hoofdlijnen

Ten tijde van de 8-maands rapportage zijn de uren voor de laatste vier maanden per deelnemer zo goed als mogelijk ingeschat en is elke deelnemer – met voorschotten-afgerekend tegen het voorlopig uurtarief conform de gewijzigde Begroting 2024.

De door de deelnemers daadwerkelijk afgenomen uren zijn in de Jaarrekening berekend op basis van het tarief uit de Begrotingswijziging 2024, namelijk € 118,29. De afrekening vindt plaats op basis van daadwerkelijk geleverde inzet vermenigvuldigd met het nacalculatorisch uurtarief op basis van werkelijke lasten verdeeld over het totaal te verrekenen aantal uren, eventueel gecorrigeerd met een storting of opname uit de (bestemming)reserve. Dit betekent dat het nacalculatie uurtarief gelijk blijft aan de voorcalculatie en na de eindafrekening dan ook het positieve resultaat van € 1.177K resteert.

Het voorstel is om een deel van het positieve resultaat in vier verschillende bestemmingsreserves te storten, namelijk:

- ✓ BI-strategie € 18K: afronding van het project vindt plaats in 2025, waarbij ook de laatste afrekening van de aangegane verplichting zal plaatsvinden.
- ✓ Zaaksysteem € 92K: om het zaaksysteem opnieuw aan te besteden in de komende jaren is al vastgelegd om vanaf 2026-2028 jaarlijks een bedrag van € 150K te storten in een bestemmingsreserve. Aangezien we dan nog ca. € 250K tekort komen is het de wens om een positief rekeningresultaat aan te wenden om de bestemmingsreserve afdoende te vullen. Gezien de onderschrijding van € 92K op de post Incidentele kosten aanbesteding zaaksysteem, zouden we dit bedrag alvast willen doteren aan de reserve.
- ✓ Project MBA's (verbetering locatiebestand) € 65K: afronding van het project vindt plaats in 2025, waarbij uitvoering wordt gegeven aan de vervolgacties die nodig zijn nadat de 0-meting door GlobeScope is uitgevoerd conform het opgestelde -en door directie goedgekeurd - projectplan. Het is de wens om de onderschrijding van € 65K op de post Incidentele kosten project MBA's te doteren aan een bestemmingsreserve.
- ✓ Project Huisvesting (inclusief ICT) € 702K: om tegemoet te komen aan de wens van het bestuur om vanaf 2025 geen extra kosten voor huisvesting in de begroting op te nemen, is het wenselijk om € 702K in een bestemmingsreserve te storten. Hiermee worden tekorten volgens de huidige projectbegroting (stand maart 2025) die optreden in de eerste acht jaren na ingebruikname van de nieuwe huisvesting aangezuiverd vanuit het eigen vermogen en komen deze niet ten laste van de deelnemers. Aangezien momenteel de onderhandelingen met diverse leveranciers gaande zijn is het definitieve investeringsbedrag nog niet zeker. Het omslagpunt dat de nieuwe huisvestingslasten lager zijn dan de oorspronkelijke lasten kan nog niet exact bepaald worden. Deze hogere lasten in de eerste periode worden terugverdiend gedurende de tweede periode van de gehele looptijd van 20 jaar. Hierdoor blijft de gehele huisvestingsbegroting binnen de kaders die met het bestuur zijn afgesproken (huidige huisvestinglasten kaderstellend).

Conform verzoek van het dagelijks en algemeen bestuur zal het resterende resultaat van €300K worden terugbetaald aan de deelnemers naar rato van hun urenafname in het jaar 2024. Deze afrekening is opgenomen in bijlage B.

Het toevoegen van een deel van het positieve resultaat van € 877K aan de bestemmingsreserve heeft geen invloed op het weerstandsvermogen. Meer hierover kun je lezen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing (paragraaf 6.4). Het rekeningresultaat in hoofdlijnen:

Bedragen (x1.000)	Ref	
Deelnemer bijdrage valt lager uit (minder uren: 6.256 x € 118,29)	€ -740	N
Hogere projectbaten	€ 103	V
Hogere SPUK-baten	€ 118	V
Hogere rente opbrengsten	€ 105	V
Hogere overige baten (licenties en beheerkosten LOS)	€ 104	V
Lagere personeelslasten	€ 870	V
Incidentele lasten vallen lager uit	€ 236	V
Het potje onvoorzien is niet gebruikt	€ 125	V
Lagere bedrijfsvoering kosten	€ 474	V
Hogere kosten projecten	€ -103	N
Hogere kosten SPUK	€ -118	N
Diverse kleinere verschillen	€ 3	V
Totaal	**€ 1.177**	**V**

Legenda
In de uiteenzetting van de verschillen geldt:
N = nadelig ten opzichte van de vastgestelde Begrotingswijziging
V = voordelig

Tabel B2 Samenvattende analyse verschillen Begroting 2024- Realisatie 2024

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

We zien dat 209.840 uren van het Jaarprogramma zijn gerealiseerd (97%). Na aftrek van de uren die via SPUK worden gefinancierd blijven er per saldo 206.088 uren over die in rekening worden gebracht bij de deelnemers. Bij voorschot zijn er 212.344 uren in rekening gebracht. Dit betekent dat de deelnemers in totaal 6.256 x € 118,29 = € 740K terug kunnen ontvangen. Overigens zijn de totale baten voor beide SPUK-regelingen in de Jaarrekening € 118K hoger dan waar vooraf rekening mee was gehouden, omdat de SPUK-regeling IPB niet in de Begroting was meegenomen. Deze SPUK-regeling is in 2024 afgerond.

Hogere renteopbrengsten voor het tegoed bij de schatkist hebben € 105K meer opgeleverd. Dit is veroorzaakt door enerzijds een gestegen rente op het tegoed en anderzijds door een hoger saldo in de schatkist.

Hogere overige baten betreft hogere doorbelaste licentiekosten aan derden € 55K en een ontvangen subsidie voor de koppeling Register Externe Veiligheid aan ons LOS-systeem € 48K.

De lagere personeelslasten bestaan enerzijds uit een onderschrijding van € 747K voor de lonen, een overschrijding van € 86K voor de inhuur en een onderschrijding van € 210K voor de overige personeelskosten. De opengestelde vacatures zijn later in het jaar ingevuld dan vooraf begroot (veel nieuwe medewerkers gestart in Q4 2024) wat de lagere lonen verklaard.

De incidentele lasten zijn € 236K lager dan begroot. Het omzetten van het locatiebestand naar MBA's (i.v.m. de Omgevingswet) is deels gedaan, maar er zijn nog restwerkzaamheden uit te voeren die naar 2025 worden doorgeschoven. Dit is vastgelegd in een directiebesluit, waarbij de wens is om € 65K aan een bestemmingsreserve toe te voegen. Er zijn weinig kosten gemaakt voor het aanbesteden van het zaaksysteem. We stellen voor om deze onderschrijding van € 92K te storten in een bestemmingsreserve als benodigde extra aanvulling op de reeds geplande stortingen vanaf 2025. Tot slot is de BI-strategie van start gegaan. De afwikkeling wordt begin 2025 verwacht. De nog te verwachten kosten uit de verplichting van € 18K willen we graag storten in een bestemmingsreserve aangezien dit niet voor 2025 is begroot. Aan het project ontwikkelen digitaal toezicht (begroot € 25K) is in 2024 geen geld uitgegeven.

In de Begroting is een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen met een hoogte van € 125.000. In 2024 is de post onvoorziene uitgaven niet benut.

Bij de post 'overige bedrijfsvoering kosten' zien we dat enerzijds de overige licentie - en ICT-kosten € 187K lager uitvallen dan begroot. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt doordat de geplande uitgaven van de drones en daarbij behorende licentiekosten zijn uitgebleven dit jaar. De licentiekosten voor het omzetten van de MBA's zijn op dat project geboekt en niet op de ICT-kosten. Tot slot hadden we kosten begroot voor de inrichting van de milieuleges, die sinds 2024 zijn toegevoegd aan ons takenpakket, maar zijn hiervoor geen kosten gemaakt. We zien verder dat de kosten voor de packagedeal met gemeente Emmen en Provincie Drenthe € 206K lager uitvalt dan begroot. Het betreft € 50K lagere variabele kosten van de Provincie Drenthe en € 156K lagere ICT-kosten bij de Gemeente Emmen. In de begroting was een toename in ICT-kosten voorzien i.v.m. personele groei die pas in het laatste kwartaal werd gerealiseerd. Tot slot is diverse apparatuur afgeschreven waardoor deze kosten niet in 2024 worden doorbelast. De vervanging van deze apparatuur is gepland voor begin 2025.

De overige financiële afwijkingen worden toegelicht in paragraaf 7.4 "toelichting op de verantwoording van baten en lasten".

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

7.2 Balans per 31 december 2024

Bedragen (x1.000)	Ref	Ultimo 2024		Ultimo 2023	
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	**15**	101		10	
Totaal vaste activa			**101**		**10**
Vlottende activa					
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar	**16**	10.498		5.586	
Liquide middelen	**17**	1		15	
Overlopende activa	**18**	145		141	
Totaal vlottende activa			**10.644**		**5.742**
TOTAAL ACTIVA			**10.745**		**5.752**
PASSIVA					
Vaste passiva					
Eigen vermogen	**19**				
- Algemene reserve		637		289	
- Bestemmingsreserve		23		23	
- Gerealiseerd resultaat		1.177		349	
Voorziening voor verlofsaldi	**20**	538		391	
Totaal vaste passiva			**2.375**		**1.052**
Vlottende passiva					
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar	**21**	5.436		2.244	
Overlopende passiva	**22**	2.935		2.456	
Totaal vlottende passiva			**8.370**		**4.700**
TOTAAL PASSIVA			**10.745**		**5.752**

Tabel B3 Balanspositie 2024

* de referentienummers corresponderen met de nummers in toelichting van de balans.

7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

7.3.1 Algemene grondslagen voor het opstellen van de Jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Aangezien er bij verlofsparen en bovenwettelijk verlof sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook een onvoorspelbare afbouw kennen (een verplichting van niet gelijkblijvende omvang), hebben wij een voorziening gevormd.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de Jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van onze organisatie over verschillende zaken zich een oordeel vormt om schattingen te kunnen maken voor in de Jaarrekening op te nemen bedragen. Inherent aan het maken van schattingen is dat de werkelijke uitkomst kan afwijken. De Jaarrekening is opgesteld vanuit de continuïteitsveronderstelling en ingericht conform het BBV. Er zijn in de grondslagen verder geen wijzigingen ten opzichte van voorgaande jaren.

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	n.v.t.
Bedrijfsgebouwen	n.v.t.
Vervoermiddel	n.v.t.
Technische installaties in bedrijfsgebouwen.	15 jaar *)
Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, kantoormeubilair/inventaris	10 jaar
Software, automatiseringsapparatuur, telefooninstallaties.	3 tot 5 jaar
Verbouwingen, termijn afhankelijk van de looptijd van het huurcontract inclusief optietermijn verlenging	1 tot 10 jaar *)

Tabel B4 Overzicht van de gehanteerde afschrijvingstermijnen

*) De Omgevingsdienst Drenthe is gestart met de voorbereidingen die moeten leiden tot de verhuizing naar een ander pand. Dit betreft een huurpand waarin wij zelf de verbouwing ter hand zullen nemen. Die verbouwing wordt gezien als investering in een bedrijfsgebouw (economisch nut). De looptijd van het huurcontract is 20 jaar. De verwachting is dat het overgrote deel van de verbouwing gedurende de looptijd van het huurcontract niet behoeft te worden vervangen. De financiële verordening biedt de mogelijkheid om andere afschrijvingstermijnen te hanteren wanneer de verwachte economische levensduur van een activum in belangrijke mate afwijkt van de in de verordening genoemde afschrijvingstermijnen. Om die reden is gebruik gemaakt van de optie die de financiële verordening biedt. De totale verbouwing wordt afgeschreven in overeenstemming met de looptijd van het huurcontract, namelijk 20 jaar. Aanpassingen gedurende die afschrijvingstermijn worden in beginsel als onderhoud aangemerkt, tenzij deze naar hun aard op basis van wet- en regelgeving moeten worden geactiveerd.

Vaste activa

Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur.

Bij de bepaling van de waarde wordt rekening gehouden met een bijzondere vermindering van het actief, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar 2024 heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden.

De ICT/communicatieapparatuur en de inventaris worden door ons gehuurd/geleased van de Provincie Drenthe en de gemeente Emmen. De afspraken hieromtrent zijn in een dienstverleningsovereenkomst vastgelegd. Deze apparatuur en inventaris worden niet geactiveerd op de balans.

Ten behoeve van de thuiswerkfaciliteiten van onze medewerkers zijn extra bureaustoelen aangeschaft. Deze bureaustoelen zijn eigendom van OD Drenthe en worden in bruikleen uitgegeven. Bij uitdiensttreding worden de stoelen weer ingeleverd. De bureaustoelen zijn door ons geactiveerd op de balans en worden in 3 jaar afgeschreven.

De operationele leasing van 2 piketauto’s, 1 BOA auto en 2 algemene bedrijfsauto’s wordt niet als actief in de balans verwerkt. Wel wordt de omvang van de langjarige verplichtingen die uit hoofde van leasing, huur en anderszins zijn aangegaan vermeld in het onderdeel “Niet in de balans opgenomen verplichtingen” aan het einde van de toelichting op de balansposten.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien sprake is van verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Het Dagelijks Bestuur van Omgevingsdienst Drenthe

7.3.2 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de Jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelsbeloningen

Onder personeelslasten zijn begrepen de in het in boekjaar verschuldigde salarissen, sociale lasten, pensioenpremies, inleenkrachten en overige personeelskosten, verminderd met de ontvangen uitkeringen van sociale fondsen.

✓ Periodiek betaalbare beloningen

Salarissen, pensioen- en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

✓ Nederlandse pensioenregelingen

We hebben een pensioenregeling bij Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP afgesloten. Op deze pensioenregeling zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing. ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag. De beleidsdekkingsgraad van Stichting Bedrijfspensioenfonds ABP bedroeg per 31 december 2024 111,9 % (31 december 2023 113,9%). Omdat de financiële positie van ABP het toelaat en gebruik is gemaakt van de soepelere regels van de overheid, zijn de pensioenen per 1 januari 2025 verhoogd met 1,84 %, waarmee een deel van de inflatie tussen 1 september 2023 en 1 september 2024 (Bron: CBS – CPI-index 1 september 2023 t/m 31 augustus 2024) zijnde 3,56% wordt gecompenseerd. Dit beleid geldt totdat ABP in 2027 overgaat naar het vernieuwde pensioenstelsel, waarbij pensioenen mee gaan bewegen met de economie.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorten leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening

Baten

1. Deelnemer bijdragen

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Deelnemer bijdrage regulier	25.117.920	24.377.909	-740.011
Totaal	**25.117.920**	**24.377.909**	**-740.011**

Tabel B5 De raming en realisatie van de deelnemer bijdragen in 2024

De ontvangen deelnemer bijdragen voor het Jaarprogramma zijn lager dan de op 9 september 2024 vastgestelde Begrotingswijziging. Er zijn voor het Jaarprogramma van de deelnemers 209.840 uren gerealiseerd (97%). Hiervan kunnen 3.752 uren vanuit de 'Specifieke uitkering (SPUK) toezicht en handhaving energietoezicht' worden gefinancierd, zodat er 206.088 uren overblijven die met de deelnemers worden verrekend. Bij voorschot zijn er 212.344 uren in rekening gebracht. Dit betekent dat de deelnemers in totaal 6.256 x € 118,29 = € 740K terugontvangen. Een specificatie van de deelnemer bijdragen is weergegeven in Bijlage A.

2. Inkomsten Leges

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Inkomsten leges	200.004	140.896	-59.108
Totaal	**200.004**	**140.896**	**-59.108**

Tabel B6 De raming en realisatie van de leges in 2024

Per 1 januari 2014 zijn wij door de Provincie gemandateerd voor de inning en heffing van leges. Het betreft de leges voor de luchtvaart en de WABO en sinds 2024 de nieuwe milieu leges. We dragen zorg voor de verrekening met gemeenten (zij maken het bouwdeel van de provinciale WABO –vergunning) waarbij 70% van de geïnde WABO-leges bij ons in rekening worden gebracht door de gemeenten. Het innen van leges behoort tot onze structurele taak en wordt daarom meegenomen in de Begroting.

3. Inkomsten Projecten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Overige projecten	0	103.398	103.398
Totaal	**0**	**103.398**	**103.398**

Tabel B7 De raming en realisatie van de projecten en meerwerk in 2024

Er zijn werkzaamheden uitgevoerd voor overige projecten buiten de ons bevoegde gezagen, zoals de BRZO-taken en Prolander alsmede extern gefinancierde projecten (o.a. Register Externe Veiligheid en Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen).

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

4. Inkomsten SPUK-baten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
SPUK IBP versterking VTH-stelsel	0	117.794	117.794
SPUK T&H energie-besparingsplicht	443.784	443.778	-6
Totaal	**443.784**	**561.572**	**117.788**

Tabel B8 Overzicht van de SPUK-baten in 2024

Per 13 september 2022 is de eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van het Interbestuurlijk Programma (IBP) versterking VTH-stelsel in het leven geroepen. Dit programma kent een looptijd van twee jaar en is in het leven geroepen naar aanleiding van de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Van Aartsen: "Om de leefomgeving. Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur". In totaal kunnen wij aanspraak maken op een bedrag van € 524K. Per 31 december 2023 is er cumulatief € 407K uitgegeven. Het restant van € 118K is in 2024 besteed.

Vanaf 10 oktober 2022 konden alle Omgevingsdiensten in Nederland een specifieke uitkering aanvragen voor extra ondersteuning op toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht. Voor onze organisatie kunnen wij voor de jaren 2022 tot en met 2026 aanspraak maken op een bedrag van € 1.573K. Per 31 december 2024 is er cumulatief € 1.039K uitgegeven. De regeling heeft tot doel om meerjarig additionele capaciteit voor toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht te realiseren.

We verwijzen naar bijlage F voor de SiSa verantwoording van de specifieke uitkeringen.

5. Inkomsten Financiële baten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Rentebaten	145.008	249.885	104.877
Totaal	**145.008**	**249.885**	**104.877**

Tabel B9 Overzicht van de financiële baten in 2024

De renteopbrengsten in 2024 zijn hoger dan begroot door enerzijds een hogere rente en anderzijds door een toename van het tegoed in schatkist bankieren gedurende het jaar.

6. Inkomsten overige baten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Doorbereken. licenties en be-heerkosten LOS	100.932	186.548	85.616
Bijdrage ODNL	24.996	0	-24.996
Overige baten	0	42.971	42.971
Totaal	**125.928**	**229.519**	**103.591**

Tabel B10 Overzicht van de overige baten in 2024

De gemeenten Borger Odoorn en Coevorden maken gebruik van hetzelfde zaaksysteem als onze organisatie. Voor het gebruik van de licenties en voor de beheerkosten is een overeenkomst opgesteld. Er wordt vanaf 2022 jaarlijks aan beide gemeenten een bedrag in rekening gebracht. Doordat het aantal licenties is toegenomen zijn onze kosten gestegen (zie bedrijfsvoeringkosten) maar worden er ook meer kosten aan beide gemeenten in rekening gebracht. De overige baten betreft hoofdzakelijk de via ODNL verstrekte subsidie voor het koppelen van Register Externe Veiligheid aan ons zaaksysteem LOS.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Lasten

7. Personeelslasten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Lonen	17.087.688	16.341.004	746.684
Inhuur	2.785.524	2.871.979	-86.455
Overige personeelskosten	1.264.896	1.054.407	210.489
Totaal	**21.138.108**	**20.267.390**	**870.718**

Tabel B11 De raming en realisatie van de loonsom in 2024

De personeelslasten bestaan uit de loonsom, inhuur en overige personeelskosten. De verschillende onderdelen worden hierna verder toegelicht.

Lonen

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Lonen primair	12.512.260	12.429.094	83.166
Lonen overhead	4.615.424	3.820.089	795.335
Frictiekosten personeel	0	51.476	-51.476
Mutatie verlofstuwmeer	0	143.331	-143.331
Ontvangen loonkosten compensatie	-39.996	-102.986	62.990
Totaal	**17.087.688**	**16.341.004**	**746.684**

Tabel B12 De raming en realisatie van de loonsom in 2024

De loonkosten worden gemaakt voor de vaste formatie. Onze vaste formatie bestaat uit zowel de medewerkers die betrokken zijn in het primaire proces als de ondersteunende functies. Het gerealiseerde bedrag voor lonen is lager dan begroot als gevolg van niet (of later) ingevulde vacatureruimte en het invullen van deze vacatureruimte door inhuur van personeel. De frictiekosten personeel betreffen de extra gemaakte kosten voor maatwerkafspraken om te komen tot het beëindigen van het dienstverband met een aantal personeelsleden en het betalen van WW-uitkeringen aan ex-personeelsleden. In 2024 is ongeveer € 74K uitgekeerd aan medewerkers. Hier staan vergoedingen van het UWV van ca. € 23K tegenover. Ontvangen loonkosten compensatie bestaat vooral uit de vergoeding voor detachering van personeel aan andere omgevingsdiensten.

Inhuur

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Inhuur primair	2.482.565	2.651.034	-168.469
Inhuur overhead	746.743	830.215	-83.472
Doorbelasting personeel aan projecten en SPUK	-443.784	-609.270	165.486
Totaal	**2.785.524**	**2.871.979**	**-86.455**

Tabel B13 De raming en realisatie van de inhuur in 2024

De kosten voor inhuur zijn enigszins hoger dan begroot. Er wordt ingehuurd specifiek voor de uitvoering van projecten, of vaste medewerkers worden voor die projecten ingezet en er wordt vervolgens tijdelijk personeel ingehuurd om de eigen medewerkers te vervangen. Ook wordt er ingehuurd om vacatureruimte op te vullen en zieke medewerkers te vervangen. Dankzij ons tijdschrijfsysteem is een adequate onderbouwing beschikbaar van de bestede en toe te rekenen uren.

Overige personeelskosten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Reiskosten	313.356	343.766	-30.410
Opleidingen	415.260	320.846	94.414
Algemene kosten	536.280	389.796	146.484
Totaal	**1.264.896**	**1.054.407**	**210.489**

Tabel B14 De raming en realisatie van de overige personeelskosten

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

De overschrijding op de reiskosten wordt veroorzaakt doordat er weer meer op kantoor wordt gewerkt als ook een stijging in het aantal medewerkers. De lagere kosten voor opleidingen komt met name doordat nieuwe medewerkers later in het jaar zijn ingestroomd en gestart zijn met hun opleiding dan begroot. De toegenomen overige personeelskosten zijn met name ontstaan door hogere kosten als gevolg van de uitbetaalde thuiswerkfaciliteiten voor bestaand en nieuw personeel. Sinds mei 2023 krijgen onze medewerkers een vergoeding van € 3,- per thuiswerkdag conform de afspraken in de CAO. Naast deze vergoeding is tevens een vergoeding beschikbaar gesteld voor het inrichten van een ARBO-verantwoorde thuiswerkplek. Het aantrekken van nieuwe personeel brengt extra kosten met zich mee (arbeidsmarktcampagne met ODG en FUMO).

8. Bedrijfsvoeringkosten

De geraamde en gerealiseerde bedrijfsvoering kosten zijn in onderstaand overzicht uiteengezet.

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Packagedeal gemeente Emmen en Provincie Drenthe	2.029.008	1.823.058	205.950
Huur zaaksysteem/Licentie LOS	286.908	236.653	50.255
Overige licentie- en ICT-kosten	727.656	540.790	186.866
Overige bedrijfskosten	642.192	611.233	30.959
Totaal	3.685.764	3.211.733	474.031

Tabel B15 De raming en realisatie van de bedrijfsvoeringkosten in 2024

Hieronder worden de grootste posten en de oorzaak achter eventuele afwijkingen bij deze posten nader toegelicht.

Packagedeal met gemeente Emmen en Provincie Drenthe

In de packagedeal verzorgen de Provincie Drenthe en de gemeente Emmen voor een vaste prijs een gezamenlijk pakket van diensten aan ons. Dit betreft huisvesting, ICT, archief en advies. In deze packagedeal is een indexering overeengekomen op basis van het daarvoor geldende gemeentelijke en provinciale indexcijfer. Voor de huur van de kantoortuinen en de facilitaire dienstverlening in deze gebouwen is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor de jaren 2021 en 2022. Voor 2023 en 2024 is gebruik gemaakt van de optie tot verlenging. De kosten voor huisvesting zijn gebaseerd op vaste afspraken.

De flexibele kosten die onder de packagedeal vallen zijn in 2024 lager uitgevallen dan waarmee in de Begroting rekening was gehouden. Dit heeft meerdere oorzaken.

- In de Begroting voor de packagedeal met de Provincie is rekening gehouden met een bedrag voor het uitvoeren van interne controles. Deze werkzaamheden worden inmiddels niet meer door de Provincie verricht maar door een externe partij. De kosten daarvan zijn verantwoord onder de bedrijfsvoeringkosten.
- Daarnaast is er in de Begroting (beperkt) rekening gehouden met groei, maar dit heeft slechts geringe invloed gehad op de kosten van de packagedeal omdat de beschikbare fysieke ruimte niet is gewijzigd.
- Verder is de DVO Emmen pas per 1 juli geïndexeerd terwijl wij in onze Begroting hebben gerekend met een heel jaar inflatie.
- Als laatste zijn de kosten voor het IT-deel van de packagedeal, welke is uitbesteed bij de gemeente Emmen, lager uitgevallen dan vooraf ingeschat. Dit is veroorzaakt door enerzijds het pas later instromen van nieuwe medewerkers welke zijn voorzien van laptops en mobiele telefoons. Anderzijds zijn er veel laptops en mobiele telefoons afgeschreven en deze kosten worden niet doorbelast aan ons. De vervanging van deze middelen is gepland in Q1 2025.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Huur zaaksysteem/licentie LOS

De aanschaf van ons zaaksysteem LOS is in 2016 samen met de ODG gedaan. Sindsdien werden de licentiekosten van het LOS verdeeld op basis van het aantal gebruikers. Vanaf september 2023 hebben wij het LOS niet meer samen met het ODG maar hebben we zelf een overeenkomst gesloten. De kosten zijn in 2024 lager uitgevallen door het kunnen aansluiten van het LOS aan het REV wat een subsidie van ca. € 26K heeft opgeleverd.

Overige licentie- en ICT-kosten

De overige licentie- en ICT-kosten zijn lager uitgevallen dan waar wij vooraf rekening mee hadden gehouden. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt doordat de geplande uitgaven van de drones en daarbij behorende kosten/licenties zijn uitgebleven dit jaar. Daarnaast zijn de licentiekosten voor het omzetten van de MBA's op het desbetreffende project geboekt en niet in de ICT-kosten. Tot slot hadden we kosten begroot voor de inrichting van de milieuleges welke sinds 2024 zijn toegevoegd aan ons takenpakket. Thans zijn hier geen kosten voor gemaakt.

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Overige bedrijfskosten	Realisatie 2024
Abonnementen	16.957
Afschrijvingskosten inventaris	9.024
Arbokosten	156.438
Tool box	9.820
Bankkosten	1.249
Communicatie	16.904
Lidmaatschap	52.660
Verzekeringen	148.118
Organisatie advieskosten	93.425
Informatiebeveiliging / privacy	20.313
Juridische Zaken	8.266
Interne controlekosten	36.873
Accountantskosten	22.500
OR	16.838
Algemene bedrijfsvoering kosten	1.848
Totaal	611.233

Tabel B16 Specificatie van de overige bedrijfskosten

In totaal is er op deze post ten opzichte van de Begroting € 40K minder uitgegeven. De verzekeringskosten en Arbo-kosten zijn hoger dan vooraf ingeschat. Daarentegen zijn diverse andere kosten lager dan verwacht.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

9. Legeskosten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Legeskosten	150.000	88.292	61.708
Totaal	**150.000**	**88.292**	**61.708**

Tabel B17 Raming en realisatie van de legeskosten in 2024

Van de WABO-leges die wij heffen en innen wordt 70% door de gemeenten bij ons in rekening gebracht.

10. Projectkosten ZAAK- EN BODEMINFORMATIESYSTEEM

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Projectkosten LOS	0	0	0
Totaal	**0**	**0**	**0**

Tabel B18 raming en realisatie van de projectkosten LOS in 2024

De aanbesteding van het LOS is niet gestart in 2024 waardoor hiervoor nog geen kosten zijn gemaakt.

11. Projectkosten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Overige Extra opdrachten	0	103.398	-103.398
Totaal	**0**	**103.398**	**-103.398**

Tabel B19 Raming en realisatie van de projectkosten in 2024

Naast de reguliere taken die in het Jaarprogramma zijn opgenomen, voeren wij ook een aantal additionele projecten uit voor de deelnemers. De kosten hiervan worden volledig verhaald op de partijen waarvoor wij deze projecten uitvoeren.

12. SPUK-lasten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
SPUK IBP versterking VTH-stelsel	0	117.794	-117.794
SPUK T&H energiebesparingsplicht	443.784	443.778	6
Totaal	**443.784**	**561.572**	**-117.788**

Tabel B20 Overzicht van de SPUK-lasten in 2024

De lasten die voor SPUK in aanmerking komen zijn even hoog als de SPUK-baten, die zijn toegelicht bij onderdeel 4.

13. Incidentele lasten

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Incidentele lasten	489.984	253.834	236.150
Totaal	**489.984**	**253.834**	**236.150**

Tabel B21 Raming en realisatie van de incidentele lasten in 2024

De incidentele lasten betreffen de kosten van diverse projecten. Het omzetten van het inrichtingenbestand naar milieubelastende activiteiten in het kader van de Omgevingswet is opgestart en wordt vervolgd in 2025. Het is de wens om het restbudget van € 65K in een bestemmingsreserve te storten. Voor het overschot van € 92K op de aanbesteding zaaksysteem wordt geadviseerd om dit op te nemen in een bestemmingsreserve. Hetzelfde geldt voor het ontwikkelen van de BI-strategie waarvan de werkzaamheden doorlopen in 2025 € 18K. Er zijn minder kosten uitgegeven aan het ontwikkelen van digitaal toezicht, en overige incidentele kosten.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht
Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

14. Onvoorzien

	Begroting 2024 na wijziging	Realisatie 2024	Afwijking
Onvoorzien	125.004	0	125.004
Totaal	**125.004**	**0**	**125.004**

Tabel B22 Raming en realisatie van Onvoorzien in 2024

In iedere Begroting wordt een bedrag van € 125K 'Onvoorzien' opgenomen voor de dekking van diverse kosten die ten tijde van het opmaken van de Begrotingswijziging nog niet konden worden voorzien. Deze reservering is in 2024 niet benut.

7.5 Toelichting op de balans

Vaste activa

15. Materiële vaste activa

	Boekwaarde 01-01-2024	(des) investering	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2024
Verbouwing	0	79.839	0	79.839
Inventaris	9.647	20.600	9.024	21.223
Totaal	**9.647**	**100.439**	**9.024**	**101.062**

Tabel B23 Materiële vaste activa

De verbouwing betreft de eerste facturen welke zijn ontvangen voor het project Huisvesting aan de Industrieweg 14-16 te Assen. Hiervoor is een voorbereidingskrediet van € 450K beschikbaar gesteld door het dagelijks bestuur op 8 april 2024. De inventaris betreft de aangeschafte bureaustoelen ten behoeve van het thuiswerken in de jaren 2020-2022 en 2024. Deze bureaustoelen worden in bruikleen gegeven aan de medewerkers en worden weer ingeleverd bij uitdiensttreding. De afschrijvingstermijn bedraagt 3 jaar.

Vlottende activa

16. Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van 1 jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden.

	Boekwaarde Ultimo 2024	Oninbaarheid	Balanswaarde Ultimo 2024	Balanswaarde Ultimo 2023
Vorderingen op openbare lichamen	1.957.486	0	1.957.486	1.837.007
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd korter dan één jaar	8.305.449	0	8.305.449	3.699.894
Overige vorderingen	234.937	0	234.937	49.007
Totaal	**10.497.872**	**0**	**10.497.872**	**5.585.908**

Tabel B24 De uitzettingen met een looptijd tot 1 jaar

Het maximale bedrag dat wij over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mogen hebben gehouden, ook wel genoemd het drempelbedrag in het kader van het schatkistbankieren, bedraagt voor Omgevingsdienst Drenthe € 250K per dag.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

De vorderingen op openbare lichamen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Vorderingen op openbare lichamen	Ultimo 2024
Uitvoering bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe	48.474
Door te schuiven BTW latende organisaties 2024	920.521
Afrekening Jaarprogramma	735.693
Nog te factureren projecten	**88.609**
Overige	**164.189**
Totaal	**1.957.486**

Tabel B25 Specificatie van de vorderingen op openbare lichamen

De uitvoering van bodemsaneringsprojecten is door de Provincie Drenthe en de gemeente Emmen aan ons overgedragen. In Bijlagen E en F zijn de uitgevoerde bodemsaneringsprojecten uiteengezet.

Voor het Jaarprogramma 2024 bedraagt de totale afrekening € 740K negatief (zie Bijlage B). Enkele deelnemers moeten op grond van de gerealiseerde uren een bedrag van € 735K (vordering) bijbetalen. Daarnaast moeten er voor een bedrag van € 1.475K (schuld) voorschotten aan deelnemers worden terugbetaald. De overige vorderingen betreft met name de rente van het 4e kwartaal 2024.

Overige vorderingen	Ultimo 2024
Debiteuren	122.861
Overige vorderingen	112.077
Totaal	**234.937**

Tabel B26 Specificatie van de overige vorderingen

17. Liquide middelen

	Boekwaarde Ultimo 2024	Boekwaarde Ultimo 2023
BNG betaalrekening	1.018	15.172
Totaal	**1.018**	**15.172**

Tabel B27 Overzicht van de liquide middelen

De BNG betaalrekening is voorzien van een kredietfaciliteit van € 750K.

18. Overlopende activa

	Boekwaarde Ultimo 2024	Boekwaarde Ultimo 2023
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	145.012	140.780
Totaal	**145.012**	**140.780**

Tabel B28 Overzicht van de overlopende activa

De post vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen heeft betrekking op licenties en abonnementen van € 106K en verzekeringspremies van € 39K.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Vaste passiva

19. Eigen vermogen

	Boekwaarde Ultimo 2024	Boekwaarde Ultimo 2023
Algemene reserve	637.343	288.660
Bestemmingsreserve	22.798	22.798
Gerealiseerd resultaat	1.176.961	348.682
Totaal	**1.837.101**	**660.140**

Tabel B29 Overzicht van het eigen vermogen

Verloop van reserves

De algemene reserve is verhoogd met het positieve rekeningresultaat van 2023. De bestemmingsreserve is opgebouwd uit één post:

1. Doorontwikkeling van de organisatie OD Drenthe; deze is in 2016 gevormd voor een bedrag van € 275K. Per balansdatum is er nog een bedrag beschikbaar van € 23K.

Het Begrotingsjaar 2024 hebben we afgesloten met een positief resultaat van € 1.177K. Dit is het resultaat na afrekening van alle gerealiseerde uren tegen het afgesproken tarief van € 118,29. Een toevoeging van het resultaat aan de bestemmingsreserves vindt plaats in 2025, zodat dit nog niet zichtbaar is in het niveau van het eigen vermogen op de eindbalans van 2024. Wordt het resultaat, al of niet via verlaging van het uurtarief, teruggestort aan de deelnemers dan blijft de weerstandsratio gelijk. Het voorstel is om een deel van het positieve resultaat in vier verschillende bestemmingsreserves te storten, namelijk:

- ✓ BI-strategie € 18K: afronding van het project vindt plaats in 2025, waarbij ook de laatste afrekening van de aangegane verplichting zal plaatsvinden.
- ✓ Zaaksysteem € 92K: om het zaaksysteem opnieuw aan te besteden in de komende jaren is al vastgelegd om vanaf 2026-2028 jaarlijks een bedrag van € 150K te storten in een bestemmingsreserve. Aangezien we dan nog ca. € 250K te kortkomen is het de wens om een positief rekeningresultaat aan te wenden om de bestemmingsreserve afdoende te vullen. Gezien de onderschrijding van € 92K op de post Incidentele kosten aanbesteding zaaksysteem, zouden we dit bedrag alvast willen doteren aan de reserve.
- ✓ Project MBA's (verbetering locatiebestand) € 65K: afronding van het project vindt plaats in 2025, waarbij uitvoering wordt gegeven aan de vervolgacties die nodig zijn nadat de 0-meting door GlobeScope is uitgevoerd conform het opgestelde -en door directie goedgekeurd - projectplan. Het is de wens om de onderschrijding van € 65K op de post Incidentele kosten project MBA's te doteren aan een bestemmingsreserve.
- ✓ Project Huisvesting (inclusief ICT) € 702K: om tegemoet te komen aan de wens van het bestuur om vanaf 2025 geen extra kosten voor huisvesting in de begroting op te nemen, is het wenselijk om € 702K in een bestemmingsreserve te storten. Hiermee worden tekorten volgens de huidige projectbegroting (stand maart 2025) die optreden in de eerste acht jaren na ingebruikname van de nieuwe huisvesting aangezuiverd vanuit het eigen vermogen en komen deze niet ten laste van de deelnemers.

Conform verzoek van het dagelijks en algemeen bestuur zal het resterende resultaat van €300K worden terugbetaald aan de deelnemers naar rato van hun urenafname in het jaar 2024. Deze afrekening is opgenomen in bijlage B.

	Boekwaarde Ultimo 2023	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde Ultimo 2024
Algemene reserve	288.660	0	0	348.682	637.343
Bestemmings-reserve	22.798	0	0	0	22.798
Gerealiseerd resultaat	348.682	1.176.961	0	-348.682	1.176.961
Totaal	**660.140**	**1.176.961**	**0**	**0**	**1.837.101**

Tabel B30 Overzicht van het verloop van de reserves

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

20. Voorziening voor verlofsaldi

	Boekwaarde Ultimo 2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde Ultimo 2024
Voorziening voor verlofsparen	35.448	41.066	0	0	76.514
Voorziening voor bovenwettelijk verlof	356.032	104.976			461.008
Totaal	**391.480**	**146.042**	**0**	**0**	**537.522**

Tabel B31 Overzicht van de voorziening voor verlofsaldi

In het boekjaar 2022 is een voorziening gevormd voor verlofsparen. Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Deze uren verjaren niet. Omdat er bij verlofsparen sprake is van arbeidskosten gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee onvoorspelbare afbouw kennen, is daarvoor een voorziening gevormd.

Met ingang van 2024 wordt het bovenwettelijk verlof als voorziening getoond in plaats van verplichting om aan de BBV eisen te voldoen (het betreft hier slechts een verschuiving in de balans). In de presentatie over het jaar 2023 is deze wijziging ook doorgevoerd om tot vergelijkende cijfers te komen.

Vlottende passiva

21. Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden (met een rente typische looptijd korter dan één jaar) kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde Ultimo 2024	Boekwaarde Ultimo 2023
Overige schulden	5.435.789	2.243.585
Totaal	**5.435.789**	**2.243.585**

Tabel B32 Overzicht van de kortlopende schulden

De post ‘overige schulden’ kan als volgt worden uiteengezet:

	Ultimo 2024
Nabetaling lonen	482
Loonbelasting	1.055.710
Afrekening Jaarprogramma	1.475.712
Uitvoering bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen	166.746
BTW aangifte 4e kw 2024 en suppletie	15.000
Crediteuren	2.722.139
Totaal	**5.435.789**

Tabel B33 Specificatie van de post overige schulden

Per 1 januari 2014 heeft de Provincie Drenthe de uitvoering van de bodemsaneringsprojecten aan ons overgedragen. De bodemsaneringsprojecten zijn niet opgenomen in onze Begroting en worden uitgevoerd voor rekening en risico van de Provincie Drenthe. In de Jaarrekening van de Provincie worden de baten en de lasten verantwoord van de uitgevoerde bodemsaneringsprojecten op basis van onze projectverantwoordingen. In onze Jaarrekening worden de baten en de lasten van de bodemsaneringsprojecten zelf (de directe kosten) verantwoord. Op de balans staat het saldo van gemaakte projectkosten en daar tegenover ontvangen voorschotten van de Provincie. De BTW wordt voor 100% doorgeschoven naar de Provincie Drenthe. Voor de afrekening van het Jaarprogramma 2024 kunnen de deelnemers per saldo € 740K terug ontvangen. Sommige deelnemers krijgen een bedrag terug (in totaal € 1.475K) en andere deelnemers moeten een bedrag bijbetalen (in totaal € 735K). Voor een specificatie zie Bijlage B.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

22. Overlopende passiva

De specificatie van de post 'overlopende passiva' is als volgt:

	Boekwaarde Ultimo 2024	Boekwaarde Ultimo 2023
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	705.313	709.129
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.	2.229.238	1.747.172
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	0	0
Totaal	**2.934.551**	**2.456.301**

Tabel B34 Overzicht van de overlopende passiva

De verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Ultimo 2024
Vooruitontvangen bedragen overheden	60.524
Gemeente Emmen 2024	57.309
Leges	196.037
Inhuur personeel	218.574
Reiskosten personeel december 2024	25.000
ICT kosten	33.709
Huisvestingskosten	5.150
Opleidingskosten	7.787
Overige personeelskosten	78.198
Overige	23.026
Totaal	**705.313**

Tabel B35 Specificatie van in 2024 opgebouwde verplichtingen tot betaling in een volgend begrotingsjaar

De voorschotbedragen die ontvangen zijn van de Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, en die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt worden uiteengezet:

	Saldo Ultimo 2023	Ontvangen bedragen in 2024	Bestede bedragen in 2024	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Saldo Ultimo 2024
Vooruitontvangen bijdragen deelnemers	1.540.822	2.214.891	1.540.822	0	2.214.891
Vooruitontvangen SPUK IBP versterking VTH stelsel	117.794	0	117.794	0	0
Vooruitontvangen SPUK Toezicht/ Handhaving	87.524	370.601	443.778	0	14.347
Vooruitontvangen gelden projecten	1.032	0	1.032	0	0
Totaal	**1.747.172**	**2.585.492**	**2.103.426**	**0**	**2.229.238**

Tabel B36 Overzicht van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

In het jaar 2024 zijn er een tweetal specifieke uitkeringen (SPUK) vooruit ontvangen. Voor de 'SPUK Toezicht en Handhaving energiebesparingsplicht' is een voorschot ontvangen ter grootte van het (op grond van de ministeriële regeling) maximaal aan te vragen bedrag voor dit boekjaar. Het overschot wordt in de komende jaren besteed. Voor 'SPUK IBP versterking VTH-stelsel' is het maximale bedrag wat over de gehele looptijd kan worden aangevraagd inmiddels ontvangen. Dat bedrag is volledig besteed in 2024.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2024 geeft het dagelijks bestuur via de jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording af. Bevindingen die cumulatief boven de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens van 3% komen worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. In paragraaf bedrijfsvoering is een nadere toelichting opgenomen op een aantal aspecten van de rechtmatigheidsverantwoording. Het kader hiervoor is opgenomen in artikel 18 van de financiële verordening.

Verantwoordelijkheid bestuur van Omgevingsdienst Drenthe

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de Jaarrekening worden ogenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheids- criteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het algemeen bestuur toe in hoeverre bij de in Jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met de door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting in gemeenschappelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de Jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 16 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. De invoering van de verordening vindt plaats met terugwerkende kracht per 1 januari 2024.

Goedkeuringstolerantie en verantwoordingsgrens

In de interne controle wordt gecontroleerd met 1% omwille van de eenduidigheid in de controle. Dit betekent een goedkeuringstolerantie in euro's van € 256.630. De verantwoordingsgrens hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 734.580 (zie baten en lasten 2024).

Rapporteringstolerantie

Voor de rapporteringstolerantie stelt het algemeen bestuur als maatstaf dat de accountant op het niveau van programma's c.q. producten in de begroting elke fout of onzekerheid groter dan of gelijk aan € 30.000 rapporteert.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Begrotingscriterium

Er vindt toetsing plaats of er begrotingsafwijkingen en met name overschrijdingen hebben plaatsgevonden zonder dat het algemeen bestuur hiervoor toestemming heeft gegeven.

Kaders begrotingscriterium

Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd.

Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

a) er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.

b) er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.

c) de overschrijding is geautoriseerd d.m.v. de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Voor OD Drenthe geldt een laag risico profiel.

- ✓ we verstrekken geen subsidies of bijdragen aan derden
- ✓ onze klanten zijn onze deelnemers
- ✓ geen reden voor onze “klanten” om misbruik te maken van de RUD Drenthe
- ✓ onze organisatie is beleidsarm

Dit is de reden dat we geen specifiek M&O beleid opstellen op dit moment.

Voorwaardencriterium

Bij dit criterium gaat het erom dat we de wet- en regelgeving naleven. We toetsen op financiële rechtmatigheid(recht, hoogte en duur). De controle richt zich voornamelijk op Europees aanbesteden, inkopen en personeel.

Begrotingscriterium	euro's
1A. Overschrijding lasten programma's	0
Programma Milieu regulier*	0
Programma Milieu projecten & leges*	0
Programma Overhead	0
Financiële baten	0
Totaal programma's	0
1B. Overschrijding investeringsbudgetten	0
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van baten en lasten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het bestuur zijn gemeld.	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	0
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee als acceptabel is geduid.	0
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	
Voorwaardencriterium	0
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	0
M&O criterium	0
Geen bevindingen	0
Totaal van onrechtmatigheden	0

Tabel B37 Rechtmatigheidsverantwoording

Toelichting overschrijding lasten programma’s

De overschrijding is aan het DB /AB vermeld in de Najaar rapportage 2024 en bijbehorende prognose 2024. In de verordening is tevens opgenomen dat het algemeen bestuur de overschrijding als één programma kan beoordelen. Totale baten zijn € 1.177.000 hoger dan totale lasten. Dit past binnen het beleid wat afgesproken is over het begrotingscriterium en is dus acceptabel als overschrijding.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen

We zijn voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen.

Dienstverleningsovereenkomst (DVO)

De dienstverleningsovereenkomst met de Provincie Drenthe en de gemeente Emmen voor wat betreft de huisvesting en de facilitaire dienstverlening zou op 31 december 2024 van rechtswege eindigen. Middels een addendum hebben we de looptijd van deze twee overeenkomsten op 5 december 2024 verlengd. De looptijd van de koepelovereenkomst en de DVO wordt verlengd tot en met 30 september 2025. Hierbij heeft OD Drenthe een eenzijdige optie om deze looptijd met een minimum van 1 maand en een maximum van 3 maanden te verlengen. Deze optie dient gelicht te worden vóór 1 juli 2025. Het is de verwachting dat OD Drenthe verhuist naar een ander pand in Assen. Uitgaande van de totale kosten voor het gehele jaar 2024 (€ 1.823K) bedraagt de verplichting tot en met 30 september 2025 ca. € 1.368K.

Licentie overeenkomsten

Licenties	Startdatum	Einddatum	Aantal maanden resterend	Bedrag per maand	Resterende verplichting
Genetics LOS	3-9-2023	3-9-2025	8	€ 21.917	€ 175.333
Genetics LOS	4-9-2025	1-1-2028	28	€ 21.917	€ 613.667
Digitale Checklists	1-9-2023	31-8-2026	20	€ 6.750	€ 135.000
Totaal					**€ 924.000**

Tabel B38: Overzicht van de licentiecontracten

Accountant

In 2021 zijn wij een nieuw contract aangegaan met Eshuis accountants (voormalig HZG-Accountants) voor de duur van 3 jaar. Het contractbedrag bedraagt per jaar € 25.000 (excl. BTW). In 2024 is dit met 1 jaar verlengd, waardoor er in 2025 een nieuwe aanbesteding zal plaatsvinden.

Operationele leasecontracten

Voertuig	Startdatum	Aantal maanden resterend	Bedrag per maand	Resterende verplichting
Operationele lease K-644-SR	3-3-2021	14	€ 508,01	€ 7.112
Operationele lease K-643-SR	3-3-2021	14	€ 508,01	€ 7.112
Operationele lease L-576-KP	16-6-2021	17,48	€ 357,10	€ 6.242
Operationele lease L-577-KP	16-6-2021	17,48	€ 357,10	€ 6.242
Operationele lease V-95-KSN	23-12-2024	59,70	€ 501,28	€ 29.926
Totaal				**€ 56.635**

Tabel B39 Overzicht van de operationele leasecontracten

Nieuwe Huisvesting

Voor een verhuizing naar ons nieuwe pand aan de Industrieweg 14-16 te Assen zijn we meerdere verplichtingen aangegaan, te weten:

- ✓ Huurcontract Industrieweg 14-16 – Absoluut Vastgoed BV - € 306.032,88 per jaar, startdatum contract 1-1-2025, startdatum betaling huurpenningen 1-5-2025, looptijd 15 jaar met huurdersoptie om met 5 jaar te verlengen.
- ✓ Architect - Dick de Jong – Opdracht wordt per fase verstrekt, in januari 2025 DO-fase verstrekt voor € 12.500.
- ✓ Installatie adviseur – Sijperda-Hardy – opdracht wordt per fase verstrekt, in januari 2025 DO-fase verstrekt voor € 36.000.
- ✓ Constructeur – Vorm4Ingenieurs – opdracht voor statische berekening € 3.240.
- ✓ Bouwkundig aannemer - bouwteamfase conform inschrijving – Hunebouw – getekend in januari 2025 € 50.000.
- ✓ Installateur - bouwteamfase conform inschrijving – Dijk & Wijk Electrotechniek – getekend in januari 2025 € 25.000.

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen

Sinds 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking. De WNT is van toepassing op Omgevingsdienst Drenthe. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 223K (algemeen bezoldigingsmaximum). Voor alle (top)functionarissen geldt dat het geldende beloningsmaximum over het jaar 2024 niet is overschreden. Omgevingsdienst Drenthe heeft voldaan aan de WNT.

Gegevens 2024	M. Heidekamp-Prins
Functiegegevens	**Directeur**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	128.665
Beloningen betaalbaar op termijn	20.462
Subtotaal	149.126
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	149.126
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2024	M. Heidekamp-Prins
Functiegegevens	**Directeur**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	118.038
Beloningen betaalbaar op termijn	19.539
Subtotaal	137.576
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000
Bezoldiging	137.576

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de Omgevingsdienst Drenthe. Het voor de Omgevingsdienst Drenthe toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 223.000,-

Hieronder volgt een opsomming van alle functionarissen:.

Naam	Functie	Duur dienstverband in het verslagjaar	Omvang dienstverband	Beloning
Gedeputeerde E. van Dijk	Lid AB/DB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder H. Doeven	lid AB	01/01/2024-24/04/2024	0	0
Wethouder R. Masselink	lid AB	08/07/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder I. Berghuis	Lid AB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder B.J. ten Oever	Lid AB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder B. Jansen	Lid AB/DB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder E. Holties	Lid AB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder A. Haar	Lid AB/DB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder P. Schrik	Lid AB/DB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder J. Bisschop	Lid AB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder J. Bos	Lid AB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder R. Raven	Lid AB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Wethouder R. Meijer	Lid AB/DB	01/01/2024-31/12/2024	0	0
Burgemeester M. Thijsen	Lid AB	01/01/2024-31/12/2024	0	0

De vergelijkende cijfers wijken af van de gewaarmerkte jaarrekening 2023, aangezien deze gezien de geringe omvang niet hersteld is in 2023.

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)

Deelnemer	Inclusief SPUK uren (totaal JP uren)		SPUK uren	Exclusief SPUK uren (voor rekening deelnemers		Verschil realisatie / Jaarprogramma
	Totaal jaarprogramma	Realisatie	Totaal	Totaal jaarprogramma	Realisatie	
Gemeente Aa en Hunze	9.386	10.584	204	9.182	10.381	1.198
Gemeente Assen	14.519	12.596	301	14.218	12.295	-1.924
Gemeente Borger-Odoorn	11.099	8.966	230	10.869	8.736	-2.133
Gemeente Coevorden	17.675	19.293	366	17.309	18.927	1.618
Gemeente Emmen	39.883	40.151	827	39.056	39.324	268
Gemeente Hoogeveen	16.008	15.859	332	15.676	15.527	-149
Gemeente Meppel	13.261	12.415	275	12.986	12.140	-845
Gemeente Midden-Drenthe	16.441	15.223	341	16.100	14.882	-1.218
Gemeente Noordenveld	9.184	7.695	190	8.993	7.505	-1.488
Gemeente Tynaarlo	10.250	8.254	213	10.037	8.041	-1.996
Gemeente Westerveld	10.420	8.252	216	10.204	8.036	-2.168
Gemeente De Wolden	12.388	11.834	257	12.131	11.577	-554
Provincie Drenthe	35.583	38.718	0	35.583	38.718	3.135
Totaal	**216.096**	**209.840**	**3.752**	**212.344**	**206.088**	**-6.256**

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)

Deelnemer	Inclusief SPUK uren (totaal JP uren)		SPUK uren	Exclusief SPUK uren (voor rekening deelnemers)		Verschil realisatie / Jaarprogramma	Besluit AB 07-04-25: Terugbetaling uit rekening resultaat 2024	Totale terugbetaling 2024
	Totaal jaarprogramma	Realisatie	Totaal	Totaal jaarprogramma	Realisatie			
Gemeente Aa en Hunze	€ 1.110.271	€ 1.252.021	€ 24.086	€ 1.086.185	€ 1.227.935	€ 141.750	€ -15.111	€ 126.639
Gemeente Assen	€ 1.717.487	€ 1.489.934	€ 35.609	€ 1.681.877	€ 1.454.325	€ -227.553	€ -17.897	€ -245.450
Gemeente Borger-Odoorn	€ 1.312.886	€ 1.060.592	€ 27.220	€ 1.285.666	€ 1.033.372	€ -252.294	€ -12.717	€ -265.011
Gemeente Coevorden	€ 2.090.789	€ 2.282.228	€ 43.349	€ 2.047.441	€ 2.238.879	€ 191.438	€ -27.552	€ 163.887
Gemeente Emmen	€ 4.717.761	€ 4.749.407	€ 97.815	€ 4.619.946	€ 4.651.593	€ 31.647	€ -57.243	€ -25.596
Gemeente Hoogeveen	€ 1.893.550	€ 1.875.973	€ 39.259	€ 1.854.291	€ 1.836.713	€ -17.577	€ -22.603	€ -40.180
Gemeente Meppel	€ 1.568.592	€ 1.468.583	€ 32.522	€ 1.536.070	€ 1.436.061	€ -100.008	€ -17.672	€ -117.680
Gemeente Midden-Drenthe	€ 1.944.824	€ 1.800.715	€ 40.323	€ 1.904.502	€ 1.760.393	€ -144.109	€ -21.664	€ -165.773
Gemeente Noordenveld	€ 1.086.348	€ 910.276	€ 22.524	€ 1.063.824	€ 887.753	€ -176.071	€ -10.925	€ -186.996
Gemeente Tynaarlo	€ 1.212.469	€ 976.337	€ 25.138	€ 1.187.330	€ 951.199	€ -236.131	€ -11.706	€ -247.837
Gemeente Westerveld	€ 1.232.579	€ 976.128	€ 25.555	€ 1.207.024	€ 950.573	€ -256.451	€ -11.698	€ -268.149
Gemeente De Wolden	€ 1.465.377	€ 1.399.861	€ 30.382	€ 1.434.995	€ 1.369.479	€ -65.516	€ -16.853	€ -82.369
Provincie Drenthe	€ 4.209.063	€ 4.579.921	€ -	€ 4.209.063	€ 4.579.921	€ 370.858	€ -56.361	€ 314.497
Totaal	**€ 25.561.996**	**€ 24.821.978**	€ 443.783	**€ 25.118.213**	**€ 24.378.195**	**€ -740.018**	**€ -300.000**	**€ -1.040.018**

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)

Deelnemer	Ingebrachte uren JP 2024			Ingebrachte uren na juni 2024			Bestede uren 2024		
	Extra opdrachten	Complexe VTH-taken	Totaal	Extra opdrachten	Complexe VTH-taken	Totaal	Extra opdrachten	Complexe VTH-taken	Totaal
Gemeente Aa en Hunze	125	575	700	250	625	875	130	532	662
Gemeente Assen	325	0	325	175	225	400	77	174	251
Gemeente Borger-Odoorn	225	700	925	250	1.000	1.250	103	751	854
Gemeente Coevorden	125	1.450	1.575	125	2.750	2.875	31	2.697	2.728
Gemeente Emmen	0	50	50	0	1.050	1.050	0	1.002	1.002
Gemeente Hoogeveen	1.000	700	1.700	900	2.375	3.275	605	2.019	2.624
Gemeente Meppel	0	600	600	0	1.025	1.025	0	1.229	1.229
Gemeente Midden-Drenthe	125	1.000	1.125	200	975	1.175	101	910	1.011
Gemeente Noordenveld	0	925	925	0	1.050	1.050	0	795	795
Gemeente Tynaarlo	125	75	200	125	100	225	33	58	91
Gemeente Westerveld	301	0	301	301	0	301	91	0	91
Gemeente De Wolden	64	100	164	64	100	164	40	6	46
Provincie Drenthe	2.725	0	2.725	2.825	4.095	6.920	1.937	3.553	5.490
Totaal	**5.140**	**6.175**	**11.315**	**5.215**	**15.370**	**20.585**	**3.148**	**13.726**	**16.874**

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden
2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld
3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet
4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe
5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit
6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf
B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe

Bedragen in euro's.

Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe	Project nummer	Begroting 2024	Ontvangen voorschotten	Gemaakte kosten 2024	Saldo per 2024
Paul Krugerstraat/Nijlandstraat Assen	18001368	3.000	-	-	-
Westdorperstraat 12, Borger	18001444		-	-	-
Noordzijde 107-109 Gasselternijveensemond	18001626		-	-	-
Gasfabriek Hoogeveen	18001639	10.000	-	16.457	-16.457
Evenblij Hoogeveen	18001640	25.000	-	10.716	-10.716
Schoolstraat Hoogeveen	18001644		-	2.250	-2.250
Hoofdstraat 192 Hoogeveen	18001647	2.000	-	-	-
Franklinstraat 1, Hoogeveen	18001689	20.000	-	4.165	-4.165
Fabrieksweg cofinanciering Hoogeveen	18001717	4.000	-	-	-
Huizing Nieuw-Roden	18001743		-	-	-
1ste Energieweg 7-11 Roden	18001746	1.000	-	1.650	-1.650
BOLHUISGAT, Vries; nazorg; monitoring/Tynaarlo	18001763		-	-	-
Van Wijk en Boerma Vries Tynaarlo	18001764	200.000	-	467.071	-467.071
Oranjekanaal NZ 33, Zuidveld	18001766		-	-	-
Parallelweg 27 Holwert Coevorden	18001944		-	-	-
Brugstraat, Nieuwlande	18001956	5.000	-	4.575	-4.575
Blsschopswijk, Nieuw Roden	18001973		-	-	-
"Ellenbeek" Weiteveen	18001981		-	-	-
Zuidersingel 63, Assen	18001982		-	-	-
VAMweg 7, Dak van Drenthe, Wijster	18001983	25.000	-	21.653	-21.653
Vriezerhoek (zandwinning Ubbena), Assen	18001984		-	-	-
Kleine Marktstraat 6-8, Assen	18001985	175.000	-	-	-
Brinkstraat 73-77, Assen	18001990			74.106	-74.106

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe	Project nummer	Begroting 2024	Ontvangen voorschotten	Gemaakte kosten 2024	Saldo per 2024
ETP MERA - PFAS onderzoek	18001991		-	14.628	-14.628
Oude schietbaan Tynaarlo	18001992		-		-
Oude schietbaan Midlaren	18001993	5.000	-	9.926	-9.926
Drogterweg 7, Zuidwolde	18001986		-	-	-
Riegshoogtendijk 222, Kerkenveld	18001987		-	-	-
W. Moesweg 17a, Veeningen	18001988		-	-	-
Eelde - PFAS	18001995	30.000	-	38.586	-38.586
Oude Schietbaan Veenhuizen	18001996	220.000	-	229.655	-229.655
BIO Oude Schietbanen	18002155		-	-	-
BIO Diffuus lood	18002154		-		-
BIO Asbestbeleid	18002108		-	-	-
BIO Spoedlocaties	18002137		-	1.752	-1.752
BIO Gebiedsgerichte aanpak Hoogeveen	18002142	475.000	-	267.694	-267.694
BIO Gebiedsgerichte aanpak Coevorden	18002143	20.000	-	33.845	-33.845
BIO Gebiedsgerichte aanpak Meppel	18002144		-	-	-
BIO Gebiedsgerichte aanpak Assen	18002145	20.000	-	12.094	-12.094
BIO Diverse samenwerkingsprojecten verbreding	18002146		-	-	-
BIO PFOA Onderzoek	18002147	7.500	-	5.050	-5.050
BIO Kennisverwerving,-verbreding,-doorwerking	18002148		-	6.250	-6.250
BIO Digitalisering	18002149	30.000	-	25.121	-25.121
BIO Overgang omgevingswet	18002150		-	-	-
BIO KRW-locaties	18002151		-	-	-
BIO Diffuus lood	18002154		-	-	-
BIO Opruimen afval	18002156		-	-	-
BIO Brandweeroefenlokaties	18002157	15.000	-	22.764	-22.764
BIO Zonneparken en PFAS	20000733		-	6.988	-6.988
Newtonstraat, Hoogeveen	20000738		-	34.591	-34.591
Overig	1600568		-	-	-
Ontvangen voorschotten			1.263.113	-	1.263.113
Saldo per 31 december 2024		**1.292.500**	**1.263.113**	**1.311.587**	**-48.474**

Inhoudsopgave

A
1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
2.1 Realisatie Jaarprogramma
2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
3.1 Generieke effecten
3.2 Effecten per onderwerp
3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
4.1 Bezetting en formatie
4.2 Arbeidsomstandigheden
4.3 Verzuim
4.4 Training en scholing
4.5 Arbeidsmarkt
4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
5.3 Relatiemanagement
5.4 Kwaliteit
5.5 Samenvatting resultaat 2024
5.6 Kwaliteit

6 Financieel
6.1 Samenvatting resultaat 2024
6.2 Overzicht baten en lasten 2024
6.3 Verplichte paragraaf: Leges
6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
6.8 Openbaarheidsparagraaf

B
7 Jaarrekening
7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
7.2 Balans per 31 december 2024
7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
7.5 Toelichting op de balans
7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen

Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen	Project nummer	Begroting 2024	Ontvangen voorschotten	Gemaakte kosten 2024	Saldo per 2024
ISV Bodemtotaal (Splitting,Kleiduivensch.baan)	2681	110.000		4.350	-2.238
EM Beleidsvoorbereiding • Voorbereiding op OW, Visie • Data voor Warme overdracht • Toekomstbestendig maken Bodeminformatie • BIS • Kennisontwikkeling/kennisdeling grondstromen	2673	20.000		-	-
PFAS	2674	60.000		30.825	-5.830
Afbouw Nazorg		-		-	-
EM Zin coat	2678	80.000		83.802	-73.403
Gero 1ste Kruisdiep	2676	25.000		-	-
Project-0452 Gat van Reef Schoonebeek	2677	60.000		87.677	-87.677
Schietbaanweg 15	2679	240.000		48.784	-49.106
Ondergrond (ISV bodemsanering) incl. GGB	2675	255.000		206.567	-240.761
Overige kosten inzake bodemtaken	2682	110.000		1.250	-4.240
Ontvangen voorschotten		-	-630.000	-	630.000
Saldo per 31 december 2024		**960.000**	**-630.000**	**463.255**	**166.745**

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E93	Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH	totale besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: E93/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t. Indicator: E93/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t. Indicator: E93/03*			
			€ 117.794	€ 524.308	Ja			
			Naam activiteit *Aard controle n.v.t. Indicator: E93/04*	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t. Indicator: E93/05*	Cumulatieve best… jaar T) Selecteer Ja/Nee *Aard controle n.v.t. Indicator: E93/06*			
			1 Deelname werk- en projectgroepen	€ 27.000	€ 52.135			
			2 Aanleveren data voor het IBP	€ 4.753	€ 9.508			
			3 Scholing en opleiding	€ 28.583	€ 84.005			
			4 Inzicht in de bestaande vormen van bekostiging van de omgevingsdienst	€ 0	€ 286			
			5 Implementatie van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingswet	€ 29.766	€ 35.187			
			6 Nvt	€ 0	€ 0			
			7 Openbaar maken van definitieve handhavingsbeschikkingen Wabo-inspecties	€ 718	€ 21.830			
			8 Landelijke arbeidmarktcampagne	€ 10	€ 262.440			
			9 Nvt	€ 0	€ 0			
			10 Eén risicoanalyse en uitvoerings- en handhavingsplan per omgevingsdienst	€ 185	€ 1.897			
			11 Opstellen en uitvoeren van implementatieprogramma	€ 18.638	€ 19.018			
			12 Nvt	€ 0	€ 0			
			13 Visitaties bij omgevingsdiensten en meewerken aan evaluatie van de pots	€ 8.141	€ 38.002			
			14 Nvt	€ 0	€ 0			
			15 Nvt	€ 0	€ 0			
KGG	K21	Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht	Besteding (jaar T) *Aard controle R Indicator: K21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t. Indicator: K21/02*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee) *Aard controle R Indicator: K21/03*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee) *Aard controle D2 Indicator: K21/04*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle R Indicator: K21/05*	
			€ 443.778	€ 1.038.932	Ja	Ja	Nee	

Inhoudsopgave

A

1 De omgevingswaarden

2 Dienstverlening
- 2.1 Realisatie Jaarprogramma
- 2.2 Terugblik per taakveld

3 Impact Omgevingswet
- 3.1 Generieke effecten
- 3.2 Effecten per onderwerp
- 3.3 Ervaringsverhalen Omgevingswet

4 Personeel
- 4.1 Bezetting en formatie
- 4.2 Arbeidsomstandigheden
- 4.3 Verzuim
- 4.4 Training en scholing
- 4.5 Arbeidsmarkt
- 4.6 RUD Drenthe wordt Omgevingsdienst Drenthe

5 Organisatie
- 5.1 Bedrijfsmatige ontwikkelingen
- 5.2 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 5.3 Relatiemanagement
- 5.4 Kwaliteit
- 5.5 Samenvatting resultaat 2024
- 5.6 Kwaliteit

6 Financieel
- 6.1 Samenvatting resultaat 2024
- 6.2 Overzicht baten en lasten 2024
- 6.3 Verplichte paragraaf: Leges
- 6.4 Verplichte paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 6.5 Verplichte paragraaf: Financiële kengetallen
- 6.6 Verplichte paragraaf: Financiering / Treasury
- 6.7 Verplichte paragraaf: Bedrijfsvoering
- 6.8 Openbaarheidsparagraaf

B

7 Jaarrekening
- 7.1 Staat van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.2 Balans per 31 december 2024
- 7.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- 7.4 Toelichting op verantwoording van baten en lasten in de Jaarrekening
- 7.5 Toelichting op de balans
- 7.6 Uitwerking en toelichting rechtmatigheidsverantwoording
- 7.7 Niet uit balans blijkende belangrijke financiële verplichtingen
- 7.8 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen.

Bijlage A Specificatie afrekening Jaarprogramma (uren)
Bijlage B Specificatie afrekening Jaarprogramma (euro)
Bijlage C Totaaloverzicht Extra opdrachten en complexe VTH-taken (uren)
Bijlage D Bodemsaneringsprojecten Provincie Drenthe
Bijlage E Bodemsaneringsprojecten Gemeente Emmen
Bijlage F SISA - Verantwoording specifieke uitkeringen

Onze professionals werken dagelijks met trots en passie aan uw milieudoelen voor een schoner en veiliger Drenthe. We hebben de unieke expertise ervoor in huis. Zo dragen we bij aan het verbeteren van de Drentse omgevingskwaliteit. En zorgt Omgevingsdienst Drenthe voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Wij beoordelen milieueffecten van ruimtelijke plannen, zo geven we geluidsadvies bij een nieuwe weg of woonwijk. We helpen daarnaast gemeenten en provincie met het uniform opstellen van milieuregels in het Omgevingsplan. En we ondersteunen hen met juridische expertise, bijvoorbeeld bij een bezwaar op een geweigerde Omgevingsvergunning. Zo beschermen we het milieu tot aan de rechtbank of Raad van State.

We handelen vergunningsaanvragen- en meldingen af die impact hebben op de ruimte om ons heen. Zo controleren we saneringsmeldingen voor historische verontreinigingen. Daarnaast leveren we inzet bij de verwijdering van asbest.

Bedrijven die milieubelastende activiteiten uitvoeren controleren we. We houden toezicht op de verwerking van grond, bagger en bouwstoffen om de schone bodem in Drenthe te beschermen. We zien dat toezicht naleving bevorderd en dat daarmee milieurisico's worden beperkt. Wist u dat een vooraankondiging vaak al voldoende effect heeft om overtredingen ongedaan te maken?

Samen met de Veiligheidsregio Drenthe hebben we een taak bij rampen- en crisisbestrijding. We zijn op locatie aanwezig voor controles omgevingsveiligheid wanneer sprake is van het transport van gevaarlijke stoffen. Maar ook controle van vuurwerkopslagen behoort tot onze taak.

Bij de aanpak van milieucriminaliteit werken we nauw samen met partners als het waterschap en de politie. Denk aan mestfraude of afvaldumpingen. Onze piketmedewerkers gaan af op diverse meldingen. Doordat we datagedreven werken hebben we exacte kaarten en actuele gegevens in onze systemen.

We organiseren lokale bijeenkomsten om bedrijven te informeren over de regels onder de Omgevingswet. En om uitleg te geven over risico's, bijvoorbeeld zorgwekkende stoffen die niet in het grondwater mogen komen. Zichtbaar in de regio aanwezig zijn helpt preventief. Het delen van onze kennis vergroot de bewustwording en verbetert het onderlinge begrip.

Circulariteit en duurzaamheid zijn omgevingsthema's die vandaag in de krant staan maar ook volgende generaties raken. We monitoren daarom continu de Drentse luchtkwaliteit. Bij geurklachten treden onze toezichthouders op. We reageren nauwgezet op klachten van inwoners zoals lichthinder. En we helpen bedrijven met advies over energiebesparende maatregelen.

Omgevingsdienst Drenthe

Eshuis

ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Drenthe

18 april 2025

Per saldo persoonlijker

Certified B Corporation

SRA gecertificeerd

Independent Member of PrimeGlobal

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe

Behandeld door: I. Stobbe
Ons kenmerk: 2025.081
Datum: 18 april 2025

Geacht bestuur,

Hierbij ontvangt u het accountantsverslag en de controleverklaring bij de jaarrekening 2024 van uw gemeenschappelijke regeling alsmede een exemplaar van de gewaarmerkte jaarstukken. Onze controleverklaring hebben wij gedateerd op 18 april 2025. Dit is de datum waarop de vaststelling van de jaarstukken plaatsvindt.

In deze brief gaan wij in op de strekking van onze controleverklaring, mogelijke geconstateerde afwijkingen en rapporteren wij, voor zover dit noodzakelijk of vereist is, over onze bevindingen en adviezen.

Onze bevindingen en opmerkingen daarbij zijn bedoeld om het bestuur te ondersteunen bij de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken.

Wij benadrukken dat verspreiding van de controleverklaring met handtekening en de gewaarmerkte jaarrekening niet is toegestaan, u kunt hiervoor de ‘was getekend’ versies van de documenten te hanteren.

Met vriendelijke groet,
Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. H. Kuperus RA

Eshuis

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

Inhoudsopgave

1. De hoofdlijnen van onze controle 4
2. Bestuurlijke afhandeling en publicatie 6
3. Resultaat en weerstandsvermogen 7
4. Controlebevindingen 9
5. Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen 13
6. Automatiseringsomgeving 14
7. Onafhankelijkheid geborgd 15
8. Afsluiting 16

BIJLAGE BIJ ACCOUNTANTSVERSLAG 2024 OMGEVINGSDIENST DRENTHE 17

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

1. De hoofdlijnen van onze controle

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van de controleverklaring	Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening 2024. Onderdeel hiervan is ook de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. Dit is een voorgeschreven tekst. In de paragraaf 7.9 Rechtmatigheidsverantwoording heeft u de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen conform voorgeschreven tekst vanuit de BADO Notitie Rechtmatigheidsverantwoording en de vereisten in de kadernota rechtmatigheid 2024 van de BBV. In onze controleverklaring is een specifieke alinea opgenomen ter benadrukking van aangelegenheden conform de voorgeschreven modelteksten vanuit de NBA alert 48 - Accountantscontrole decentrale overheden 2024. Het dagelijks bestuur heeft in de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening alsmede in de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag toegelicht dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het algemeen bestuur heeft de verantwoordingsgrens vastgesteld op 3% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves zijnde € 734.580. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 142.000 t.a.v. het begrotingscriterium en € 189.000 ten aanzien van het voorwaardencriterium, ligt onder deze verantwoordingsgrens. Wij zijn het eens met deze conclusie en verstrekken daarom een goedkeurend oordeel over de jaarrekening 2024, waar de rechtmatigheidsverantwoording deel van uitmaakt.
Resultaat 2024 en vermogenspositie	Uw resultaat voor mutatie reserves over 2024 bedraagt € 1.177.000 positief. Het algemeen bestuur keurt het in de jaarrekening opgenomen resultaatbestemmingsvoorstel goed. Het eigen vermogen komt na toevoeging van het resultaat uit op € 1.537.000. Uw solvabiliteit bedraagt eind 2024 14%. € 637.000 is beschikbaar als algemene reserve.
Verslaggeving en WNT	Uit onze controle blijkt dat de jaarrekening 2024 overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften is opgesteld. Wij hebben verder geconcludeerd dat de overige informatie die in de jaarverslaggeving is opgenomen niet inconsistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controle-informatie. Tevens hebben wij vastgesteld dat is voldaan aan de WNT.
Controleverschillen	Er resteren geen ongecorrigeerde controleverschillen. Er is sprake van een tweetal gecorrigeerde controleverschillen, deze worden uiteengezet in paragraaf 4.1.
Kwaliteit van de interne beheersing	Wij hebben tijdens de controle geen (significante) tekortkomingen in de administratieve organisatie of interne beheersing aangetroffen die van invloed zijn op ons oordeel. De omvang van Omgevingsdienst Drenthe en de complexiteit in uw omgeving vragen om bewuste keuzes bij het inrichten van de interne beheersing.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

	U hebt voldoende zicht op risico's in kwetsbare processen zoals de controles in de betaalorganisatie, de inkoopstroom en verwerking van schattingen en correcties via memoriaalboekingen. Uit onze controles blijken geen tekortkomingen buiten de aandachtspunten die wij aan u hebben gerapporteerd in onze managementletter.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Tijdens de controle hebben wij met u gesproken over frauderisico's, fraudesignalen en uw interne beheersing. U heeft ons onder meer bevestigd dat er in de organisatie geen gevallen zijn gemeld van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen dat bij u sprake is van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik. De rechtmatigheidsverantwoording leidt tot meer focus op misbruik en oneigenlijk gebruik in overheidsorganisaties. Omgevingsdienst Drenthe heeft in de processen primaire aandacht voor fraudesignalen en in 2024 een vernieuwde frauderisicoanalyse opgesteld.
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	Iedere jaarrekening bevat schattingen bijvoorbeeld in de waardering van vaste activa, vorderingen, voorzieningen en het afgrenzen van verplichtingen. De schattingsmethoden zijn consistent en de door u gekozen methoden zijn aanvaardbaar.
Dataveiligheid en IT	Uw IT-omgeving vraagt steeds meer aandacht en krijgt die ook. De eisen die in de praktijk gesteld worden aan IT en dataveiligheid nemen nog steeds toe maar op alle fronten de norm halen is gelet op uw schaalgrootte uitdagend. Wij hebben reeds in onze managementletter gerapporteerd over de aandachtspunten op het gebied van IT en dataveiligheid en hebben tijdens de controle van de jaarrekening geen nieuwe bevindingen geconstateerd.
Bevindingen ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording	Ten behoeve van 2024 bestaat het kader van de rechtmatigheidsverantwoording uit de Kadernota rechtmatigheid 2024 en NBA Alert 48: Accountantscontrole decentrale overheden 2024. Omgevingsdienst Drenthe heeft in 2024 een nieuw normenkader en intern controleplan vastgesteld. De financiële verordening 2023 is ongewijzigd en voldoet nog aan de gestelde vereisten. Wij hebben vastgesteld dat de interne controlewerkzaamheden op een goed niveau zijn en zijn het, conform reeds bovenstaand toegelichte strekking, eens met uw oordeel.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

2. Bestuurlijke afhandeling en publicatie

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit een aantal stappen. Het dagelijks bestuur behandelt in de vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening en stelt deze vervolgens voorlopig vast. Ter afronding ondertekenen alle leden van het dagelijks bestuur de jaarrekening. De definitieve vaststelling volgt later in het algemeen bestuur.

Er zit enige tijd tussen de verzending van de conceptstukken aan het bestuur en de vergadering waarin de vaststelling in eerste aanleg plaatsvindt. Mochten in die periode omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt. Dat kan ook een gebeurtenis zijn, die effect heeft op uw inschattingen met betrekking tot de continuïteit van de organisatie. In die situatie vervalt onze toestemming tot openbaarmaking. Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken u in deze gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen te bespreken.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is uitsluitend bedoeld om in uw eigen archief opgenomen te worden. Dit exemplaar mag op geen enkele wijze worden verspreid. Publicatie van deze verklaring op de website is niet toegestaan. Deze werkwijze is van belang om misbruik van onze handtekening te voorkomen. Indien wij constateren dat toch gebruik gemaakt is van een controleverklaring met onze handtekening zullen wij u verzoeken deze van de website te verwijderen of uw indiening bij stakeholders ongedaan te maken. Vanzelfsprekend treden wij in die situaties met u in overleg over de manier waarop dit moet plaatsvinden.

Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Bij openbaarmaking van de controleverklaring dient u gebruik te maken van het exemplaar van de controleverklaring dat niet is voorzien van een persoonlijke handtekening.
Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, wordt openbaar gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening tijdens de bestuurlijke afhandeling ongewijzigd blijft en wordt vastgesteld.

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de jaarstukken. Hiervoor gebruikt u een exemplaar zonder ons waarmerk. De gewaarmerkte versie van de jaarrekening is uitsluitend voor uw eigen archief. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat (‘u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening’).

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

3. Resultaat en weerstandsvermogen

Het boekjaar 2024 is afgesloten met een positief resultaat van € 1.177.000, begroot was een resultaat van € 0. Het boekjaar 2023 heeft u afgesloten met een positief resultaat van € 349.000. Het jaarresultaat is, in afwachting van besluitvorming in het algemeen bestuur, afzonderlijk in de balans opgenomen.

De opbouw van het resultaat over de afgelopen jaren kan als volgt worden weergegeven:

Opbouw resultaat	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
Deelnemersbijdragen	24.738	25.118	19.143
Opbrengst projecten	103	0	1.178
Overige opbrengsten	1.138	915	1.415
Personeelslasten	-/- 20.267	-/- 21.138	-/- 15.947
Bedrijfsvoeringslasten	-/- 3.212	-/- 3.686	-/- 3.013
Lasten projecten	-/- 103	-/- 0	-/- 1.178
Overige lasten	-/- 2.451	-/- 1.209	-/- 1.249
Resultaat	**1.177**	**0**	**349**

De baten en lasten van projecten zijn in evenwicht. Mede dankzij de toerekening van kosten aan hoger uitvallende specifieke uitkeringen zijn de deelnemersbijdragen per saldo lager dan begroot. Niet begrote rentebaten en hogere overige opbrengsten verklaren dan mede het positieve saldo.

De ontwikkeling van uw vermogenspositie hebben we in onderstaande tabel weergegeven in zowel een solvabiliteitspercentage als in een absoluut bedrag.

Vermogenspositie	Realisatie 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022
Eigen vermogen in euro	1.537	661	155
Solvabiliteit in %	14	12	3

In de jaarrekening concludeert u zelf dat uw vermogenspositie voldoende waarborgen biedt als het gaat om de continuïteit van uw organisatie en het inspelen op geïdentificeerde risico's.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

4. Controlebevindingen

4.1 Algemeen

Wij constateren dat de Omgevingsdienst Drenthe het jaarrekeningproces in de basis op orde heeft, ondanks de verscheidene wisselingen in het team. De interne beheersing is de laatste jaren stapsgewijs verbeterd, waarbij er aandacht is voor risico's en er verscheidene beheersmaatregelen zijn getroffen. Gemakshalve verwijzen wij u naar de managementletter waarin wij onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing hebben opgenomen.

Wij hebben het concept jaarverslag voorzien van een beperkt aantal tekstuele aanscherpingen in de grondslagen en toelichtingen. Deze zaken zijn juist en volledig opgevolgd door Omgevingsdienst Drenthe.

Wij hebben één reclassificatie voorgesteld en één cijfermatige fout laten corrigeren, namelijk:
1. Het vormen van een voorziening voor de bovenwettelijke verlofuren in plaats van het presenteren ervan onder de kortlopende schulden.
2. De toevoeging van € 65.000 aan de bestemmingsreserve, waar geen besluit van het Algemeen Bestuur aan ten grondslag lag.

De organisatie heeft de voorgestelde correcties juist en volledig verwerkt in de definitieve jaarverslaggeving 2024.

4.2 Rapporteren over fraude

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en de naleving van andere wet- en regelgeving.
De aandacht voor het thema fraude en integriteit neemt de laatste jaren steeds verder toe. Het zorgt ervoor dat organisaties steeds vaker gevraagd wordt transparant te zijn in de visie, het beleid en het toezicht op het integer handelen in alle geledingen van de organisatie.

Dat gaat dus niet alleen over fraude maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik, het hanteren van gedragscodes en de naleving van andere regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Dit ziet niet alleen toe op gedragingen op de werkvloer, maar ook op bestuur en toezicht.

Op grond van de verslaggevingsregels geldt voor veel organisaties, maar nog niet formeel voor u, de verplichting om in het jaarverslag te rapporteren over de fraudegevoeligheid van de organisatie. Wij hebben in de managementletter al aandacht gevraagd voor het opstellen van een (fraude-) risicoanalyse.

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Resultaat en weerstandsvermogen
Controlebevindingen
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

De rechtmatigheidsverantwoording leidt tot meer focus op misbruik en oneigenlijk gebruik in overheidsorganisaties. Omgevingsdienst Drenthe heeft in de processen primaire aandacht voor fraudesignalen, zo is er in 2024 een geactualiseerde frauderisicoanalyse vastgesteld.
De accountant maakt zelf ook een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn. Datzelfde geldt ook voor integriteitsrisico's en mogelijke niet-naleving van regelgeving.

In iedere organisatie bestaat een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, (langdurige) samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen. Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties, het naleven van het inkoopbeleid en aanbestedingsregels.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan communiceren wij dit met de directie. In sommige gevallen, bij fraude in de top van de organisatie, of wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, melden wij dit aan het algemeen bestuur. In dat geval rapporteren wij daar veelal separaat over. Tijdens onze werkzaamheden besteden wij ook aandacht aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie.

Tijdens de controle hebben wij een professioneel-kritische houding betracht ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, maar daarbij merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2024 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

4.3 Continuïteitsbeoordeling

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de organisatie om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.

Wij vragen uw aandacht voor deze beoordeling. Ons werk begint immers met uw eigen inschattingen over de toekomst, ook al heeft u formeel een garantie vanuit de deelnemende overheden, omdat op grond van de afspraken in de GR, de deelnemers de eventuele tekorten dienen af te dekken. Uw grondslag voor het opstellen van de jaarrekening sluit aan bij de voorgaande evaluatie. Wij kunnen ons vinden in uw grondslag voor het opstellen van de jaarrekening onder de continuïteitsveronderstelling.

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Resultaat en weerstandsvermogen
Controlebevindingen
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

4.4 Verantwoording Specifieke uitkeringen

Ter voorkoming van onnodige verantwoordingdruk verstrekt het Rijk een groot aantal specifieke geldstromen die via het systeem van Single Information Single Audit, moeten worden verantwoord.

De verantwoordingsgegevens voor deze regeling worden opgenomen in de zogeheten SiSa-bijlage bij de jaarrekening. In tegenstelling tot de andere onderdelen van de jaarrekening is de controleverklaring bij de jaarrekening 2024 niet alleen van toepassing op de getrouwheid, maar ook op de rechtmatigheid van de in deze bijlage opgenomen bestedingen. In de SiSa-bijlage zijn vrijwel alleen financiële gegevens opgenomen.

De controlevoorschriften voor de SiSa-bijlage zijn opgenomen in de Nota verwachtingen accountantscontrole.
Hierin staat onder meer de wijze waarop de controle moet worden ingestoken en zijn specifieke rapporteringsgrenzen voorgeschreven, te weten per specifieke uitkering:

- € 12.500 als de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangsbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1,0 mln.
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1,0 mln.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot de SiSa-bijlage 2024 van de Omgevingsdienst Drenthe die deze grenzen overschrijden. In de bijlage bij dit accountantsverslag nemen we de verplichte tabel op. Deze tabel dient aan het ministerie van BZK ter beschikking te worden gesteld.

4.5 Rechtmatigheidsverantwoording

Sinds 2023 legt niet langer de accountant, maar het dagelijks bestuur verantwoording af en trekt een conclusie over het rechtmatig handelen binnen de omgevingsdienst Drenthe. Onze rol beperkt zich tot het toetsen of in de rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt behandeld in de bestuursverklaring en de toelichting daarop in de paragraaf bedrijfsvoering, de bevindingen, die voorvloeien uit de interne controles en anderszins zijn geconstateerd, getrouw zijn weergeven.

Er zijn enkele onrechtmatigheden aangetroffen, waaronder begrotingsonrechtmatigheden (begrotingscriterium) en afwijkingen van de Europese aanbestedingsregels (voorwaardencriterium), maar de omvang ervan (€ 331.000) blijft binnen de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens van € 734.580. Het dagelijks bestuur trekt daarom terecht de conclusie dat ze rechtmatig gehandeld heeft over 2024. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw tot stand is gekomen.

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Resultaat en weerstandsvermogen
Controlebevindingen
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

4.6 Overig

Beslissingsbevoegdheid
Tijdens de jaarrekeningcontrole is gebleken dat er op meerdere gebieden besluiten zijn genomen door het dagelijks bestuur, waarbij dit eigenlijk besluiten van het algemeen bestuur hadden moeten zijn. Voorbeelden hiervan zijn het verstrekken van een investeringskrediet door het dagelijks bestuur en het vormen van een nieuwe bestemmingsreserve. We vragen uw aandacht hiervoor, zodat de besluiten in de toekomst door het juiste orgaan genomen worden.

Kwaliteit van verbijzonderde interne controle
De verbijzonderde interne controles bij de Omgevingsdienst Drenthe, ingericht vanuit het interne controleplan, kennen een hoog volwassenheidsniveau. Zowel ten aanzien van de jaarrekening, de specifieke uitkeringen als bij de rechtmatigheidsverantwoording hebben wij gebruik kunnen maken van de uitgevoerde werkzaamheden. Richting de toekomst is het van belang dat controles meer in de lijn worden geïmplementeerd in plaats van achteraf getoetst worden door de interne controle. Door de controles gedurende het proces in te voeren ontstaat er meer integrale verantwoordelijkheid voor rechtmatig handelen binnen de organisatie.

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Resultaat en weerstandsvermogen
Controlebevindingen
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

5. Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen

De jaarrekeningcontrole voeren wij uit met een bepaalde marge. Deze marge noemen we de materialiteit. De materialiteit is voorgeschreven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en bevestigd in uw controleprotocol. Daarbij kan rekening worden gehouden met specifieke factoren of risico's, de zogenaamde "kwalitatieve materialiteit. Tevens gelden scherpere marges voor de naleving van de WNT.
Het Bado stelt dat de maximaal te hanteren materialiteit 1% bedraagt van het totaal van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). De bij u gehanteerde materialiteit bedraagt afgerond € 244.860, op basis van het totaal aan lasten van € 24.486.000. Mochten we niet-gecorrigeerde controleverschillen onderkennen die dit bedrag overschrijden dan kunnen we geen goedkeurende verklaring afgeven. Voor geconstateerde onzekerheden geldt een marge van 3% en dus een bedrag van € 734.580.

In het kader van de bestuurlijke afhandeling en het dechargeproces melden wij eventuele geconstateerde afwijkingen die niet meer gecorrigeerd zijn in de jaarrekening. Deze zijn vanaf een lager bedrag dan de materialiteit mogelijk voor u relevant. Wij melden alleen afwijkingen boven een bepaalde grens (5% van de materialiteit). Deze bedraagt bij u ongeveer € 12.000.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Totaal verschillen getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**
Totaal onzekerheden getrouwheid	**NVT**	**NVT**	**NVT**

Daarnaast informeren wij u over gecorrigeerde controleverschillen of andersoortige afwijkingen die het gevolg zijn van significante tekortkomingen in de interne beheersing, frauderisico's met zich meebrengen of naar onze mening onder uw aandacht zouden moeten worden gebracht. Er zijn in het controleproces geen afwijkingen geconstateerd die op grond van het bovenstaande gerapporteerd zouden moeten worden.

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Resultaat en weerstandsvermogen
Controlebevindingen
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

6. Automatiseringsomgeving

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts díe onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk.
Op basis van onze beperkte IT-audit (uitkomsten reeds opgenomen in de managementletter), alsmede onze gegevensgerichte controle op de transacties bij de jaarrekeningcontrole, constateren wij geen bijzonderheden waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

7. Onafhankelijkheid geborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). De naleving van de beroepsregels, waaronder de ViO, is in de organisatie van Eshuis Registeraccountants ingebed.

Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de Omgevingsdienst Drenthe voldoende is gewaarborgd. Wij voeren geen andere opdrachten voor u uit buiten de controle van de jaarrekening.

Inhoudsopgave
Hoofdlijnen van onze controle
Bestuurlijke afhandeling en publicatie
Resultaat en weerstandsvermogen
Controlebevindingen
Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
Automatiseringsomgeving
Onafhankelijkheid gewaarborgd
Afsluiting

8. Afsluiting

Wij danken de medewerkers van de Omgevingsdienst Drenthe voor de samenwerking in de afgelopen periode. Wij vertrouwen er op u met dit rapport voldoende te hebben geïnformeerd. Natuurlijk zijn wij graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting en het beantwoorden van vragen.

Bijlagen:

1. Tabel met bevindingen inzake de specifieke uitkeringen

- Inhoudsopgave
- Hoofdlijnen van onze controle
- Bestuurlijke afhandeling en publicatie
- Resultaat en weerstandsvermogen
- Controlebevindingen
- Overzicht van niet-gecorrigeerde verschillen
- Automatiseringsomgeving
- Onafhankelijkheid gewaarborgd
- Afsluiting

BIJLAGE BIJ ACCOUNTANTSVERSLAG 2024 OMGEVINGSDIENST DRENTHE

Hierna volgt de door het ministerie van BZK voorgeschreven tabel van fouten en onzekerheden 2024.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Fouten en onzekerheden 2024

Nr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/ onzekerheid
IenW E93	Regeling specifieke uitkering interbestuurlijk programma VTH	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
EZK K21	Eenmalige specifieke uitkering ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Eshuis REGISTERACCOUNTANTS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe te Assen gecontroleerd.

Naar ons oordeel**:**

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. Het overzicht van baten en lasten over 2024.
2. De balans per 31 december 2024.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024.
4. De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.
5. De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 30 oktober 2023, het normenkader voor de financiële rechtmatigheid, dat is vastgesteld op 16 december 2024, en de Regeling Controleprotocol WNT 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moet in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 244.860. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024 hebben wij bij de controle van de SiSa-bijlage dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. In de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024 zijn tevens een aantal specifieke controle- en rapportagetoleranties opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 12.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Wij hebben onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 16 december 2024.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Nota verwachtingen accountantscontrole 2024, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 30 oktober 2023 , het normenkader voor de financiële rechtmatigheid, dat is vastgesteld op 16 december 2024, de Regeling Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeenschappelijke regeling. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

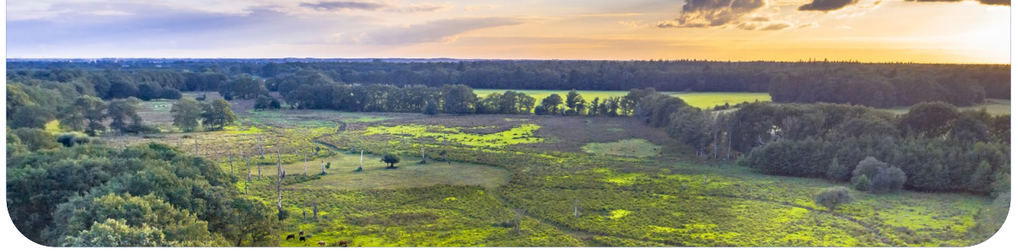
Groningen, 18 april 2025

Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. H. Kuperus RA

PERIODE VAN 1 JANUARI TOT EN MET 31 DECEMBER 2024

JAARVERSLAG 2024
MIDDEN DRENTHE

Omgevingsdienst Drenthe

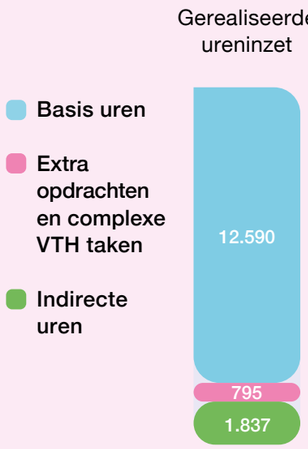
2024 Implementatiejaar

Het was met recht een bijzonder jaar. In dit invoeringsjaar van de Omgevingswet vierden we óók ons 10-jarig bestaan. Met een nieuwe naam, Omgevingsdienst Drenthe, kregen we een realistisch Jaarprogramma ten uitvoer. Daarbij was een financiële impact vastgesteld van + 5% benodigde structurele uren Omgevingswet. In deze placemat vertellen we meer over de gerealiseerde dienstverlening in 2024.

Samen zorgen we voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving. Nu én voor de volgende generaties.

Heeft u aanvullende vragen, stel ze dan gerust op regiegroep@ruddrenthe.nl

Inzicht in Productie

Inzicht in Financiën

93%

Bevoorschotting vond plaats op basis van de Begrotingswijziging 2024. Afrekening vindt plaats aan de hand van de werkelijke productie en de bestuurlijk geaccordeerde Jaarrekening.

€ 1.904.502
geprogrammeerde deelnemersbijdrage

€ 1.760.393
gerealiseerde bijdrage Jaarrekening

Inzicht in realisatie Jaarprogramma 2024

	TOTAAL GEPLANDE UREN 2024	TOTAAL GEREALISEERDE UREN 2024	REALISATIE IN %
Vergunningen	4.842	4.201	**87%**
Toezicht en Klachten	5.827	5.057	**87%**
Bodem	1.399	1.607	**115%**
Advies	450	447	**99%**
Juridisch	289	336	**116%**
Procesondersteuning	871	942	**108%**
Extra opdrachten	0	-	-
Complexe VTH-taken	925	795	**86%**
Indirect Omgevingswet	654	762	**116%**
Indirect overige	1.184	1.076	**91%**
TOTAAL	**16.441**	**15.223**	**93%**

Terugblik dienstverlening

Welke situaties uit de uitvoeringspraktijk waren in uw gemeente opvallend? U leest het in de terugblik.

- In 2024 is de gemeente Midden-Drenthe begonnen met omgevingstafels. OD Drenthe was hierbij aanwezig.
- De taakuitvoering voor Advies was 99%. Voor een aantal integrale adviezen is veel aandacht nodig geweest. Voor diverse evenementen zijn geluidadviezen gegeven en geluidmetingen uitgevoerd.
- De urenbesteding voor het taakveld Vergunningen was lager dan gepland. Dit is grotendeels te herleiden naar minder nieuwe aanvragen en meldingen.
- Tegen een omgevingsvergunning voor een bedrijf wat slachtafval verwerkt was beroep aangetekend. Nadat zitting is geweest bij de Rechtbank is middels intensief overleg tussen het bedrijf en OD Drenthe gekomen tot een acceptabele vergunbare geursituatie. Dit heeft veel tijd gevraagd van zowel vergunningverleners, juristen als adviseurs.
- Onze inzet op het taakveld Toezicht & Klachten was 13% minder dan was begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door extra inzet op complexe VTH-taken, langdurig ziekteverzuim en het inwerken van Young Professionals en nieuwe medewerkers binnen het team Toezicht & Handhaving.
- De urenbesteding voor taakveld Bodem is hoger uitgekomen dan gepland. Dit komt onder andere door meerdere ongewoon voorvallen, een woningbouwproject in Beilen waarbij 35 bodemenergiesystemen zijn aangelegd en meerdere locaties waar naar aanleiding van vrije veld controle aanvullende inzet van bodemtoezicht benodigd was.

Meer informatie over onze inzet?
Bekijk de bijlage.

Omgevingsdienst Drenthe

Bezoekadres
Westerbrink 1
9405 BJ Assen

Postadres
Postbus 1017
9400 BA Assen

www.oddrenthe.nl
info@oddrenthe.nl

Aan
Raden van de Drentse gemeenten
Provinciale Staten van de provincie Drenthe

Verzending per mail

Ons kenmerk 202500207	**Uw brief van/kenmerk** -	**Cluster** Staf
Bijlage(n) 2	**Behandeld door** M. van den Berg	**Telefoon** 0592-754569
Datum 14 april 2025	**E-mail** m.vandenberg@oddrenthe.nl	

Onderwerp
Ontwerpbegrotingswijziging 2025 OD Drenthe
Ontwerpbegroting 2026 OD Drenthe

Geachte leden van de gemeenteraad en provinciale staten,

Hierbij bieden wij u de ontwerpbegrotingswijziging 2025 en de ontwerpbegroting 2026 aan. De ontwerpbegrotingen zijn in de vergadering van het algemeen bestuur OD Drenthe van 7 april behandeld. In deze brief leest u een toelichting op de inhoud van beide ontwerpbegrotingen. Ook worden uw raden en staten uitgenodigd om een zienswijze in te dienen.

Aandacht voor ravijnjaren
Wij begrijpen dat uw gemeente/provincie voor grote financiële uitdagingen staat door de verminderde bijdrage vanuit het Rijk. Deze situatie brengt veel onzekerheid en zorgen met zich mee. Wij willen benadrukken dat wij deze zorgen delen en serieus nemen. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting is daarom, zoals in de zienswijzen is verzocht, alleen indexering en een jaarlijkse dotatie voor de periodieke aanbesteding van het zaaksysteem opgenomen. Onze inzet blijft om zo verantwoord mogelijk om te gaan met de beschikbare middelen en waar mogelijk besparingen door te voeren om de toenemende taken en lasten zoveel mogelijk binnen budget te kunnen opvangen.

Een voorbeeld hiervan is het hanteren van de 0-lijn voor de impact van de Omgevingswet. De complexiteit van deze wet vraagt om extra inzet, maar we proberen deze verhoging te dempen door prioriteiten te stellen en efficiënte uitvoeringskeuzes te maken. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om structureel te besparen op kantoorautomatisering door het aanbesteden van deze dienst. Een ander voorbeeld betreft de huisvesting. De organisatie verhuist eind 2025 naar een groter kantoorpand in Assen vanwege de forse groei sinds de oprichting. De personeelsomvang is bijna verdubbeld van 119 naar 225 fte zonder dat het aantal werkplekken

is toegenomen. Ondanks forse inzet op thuiswerken levert dit ruimteproblemen op. Gezien de financiële uitdagingen heeft het bestuur besloten om de huidige huisvestingslasten als kaderstellend te hanteren. Door spaarzame en doelmatige keuzes blijft de totale huisvestingsbegroting over de volledige huurperiode binnen dit afgesproken kader, terwijl er straks 70 werkplekken meer beschikbaar zijn. Hiermee wordt per werkplek direct een kostenbesparing van ruim 30% bereikt, in de jaren hierna loopt dit op tot een kostenbesparing van meer dan 50% per werkplek.

Wij blijven kritisch op mogelijke kostendrijvers en zetten in op sober en doelmatig werken, zodat we samen de financiële uitdagingen het hoofd kunnen bieden.

Leefomgeving in Drenthe
Voor de bescherming van een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving in Drenthe voert de Omgevingsdienst Drenthe onder andere de volgende werkzaamheden voor u uit:

- Het verlenen en toetsen van vergunningen en meldingen zodat aan de voorzijde duidelijk is welke regels van toepassing zijn voor de Drentse bedrijven.
- Het houden van toezicht bij bedrijven en toezicht op het gebied van energie en asbest, inclusief handhavend optreden wanneer niet wordt voldaan aan de voorschriften. Hieronder valt ook ketentoezicht en het optreden tegen milieucriminaliteit door onze BOA's.
- Het behandelen van milieuklachten en piketmeldingen van calamiteiten.
- Het verlenen van bodembeschikkingen, advisering, toezien op saneringen en het houden van bodemtoezicht bij de toepassing van grootschalig grondverzet.
- Advisering over milieuthema's zoals omgevingsveiligheid, geur, geluid, licht en lucht.

Ontwerpbegrotingswijziging 2025 - Jaarprogramma passend binnen begroting – wel begrotingswijziging door verschuiving bijdrage
Het jaarprogramma is gebaseerd op eerder gemaakte afspraken en blijft in totaliteit binnen de begroting. Echter, door een bijstelling van de vraag van gemeenten en de provincie vindt er een verschuiving plaats in de deelnemersbijdragen onderling. Deze verschuiving van de deelnemersbijdrage is verwerkt in de ontwerpbegrotingswijziging die voorligt. We hebben met elkaar afgesproken dat iedere deelnemer uiteindelijk betaalt voor datgene wat deze afneemt. Dat wil zeggen de werkzaamheden uit het jaarprogramma en de extra opdrachten die de Omgevingsdienst Drenthe uitvoert voor iedere deelnemer. Deze verrekening vindt achteraf plaats op basis van het uurtarief.

Vanwege het project huisvesting is daarnaast een wijziging doorgevoerd in de resultatenrekening. In de eerste 8 jaar zijn de huisvestingskosten wat hoger, deze extra kosten worden grotendeels via een bestemmingsreserve voldaan (uit het rekeningresultaat 2024). Hierdoor wordt voorkomen dat de deelnemersbijdrage stijgt in tijden waarin lastige keuzes moeten worden gemaakt.

Ontwerpbegroting 2026 - Alleen indexering en reservering zaaksysteem
In de ontwerpbegroting 2026 worden de financiële kaders, van de milieuwerkzaamheden die de Omgevingsdienst Drenthe voor u uitvoert, verder uitgewerkt. Zoals hiervoor gezegd begrijpen wij dat de financiële situatie uitdagend is en willen u verzekeren dat wij zorgvuldig omgaan met de beschikbare middelen. De ontwerpbegroting bouwt voort op eerder gemaakte afspraken en is aangepast in lijn met uw zienswijzen:

- Indexering om loon- en prijsstijgingen op te vangen.
- Via een jaarlijkse reservering wordt gespaard voor de periodieke aanbesteding van het zaaksysteem, om zo incidentele hoge bijdragen te vermijden.

De milieuwerkzaamheden worden uitgewerkt in het jaarprogramma 2026. Het grootste deel van de werkzaamheden die de Omgevingsdienst uitvoert zijn vraaggestuurd. Dit betekent dat wij aanvragen of meldingen van bedrijven behandelen, adviezen geven waar om gevraagd wordt, en klachten afhandelen. Wij werken hierbij zo veel mogelijk risicogericht. Ons toezicht is volledig risicogericht ingericht, zodat we ons kunnen concentreren op die bedrijven waar de kans op milieuovertredingen het grootst is. Op deze manier bereiken we met beperkte inzet zoveel mogelijk milieurendement.

Daarnaast helpt het robotiseren van verschillende processen ons om de toename van administratieve handelingen beheersbaar te houden. Wij blijven zoeken naar efficiënte en kostenbewuste manieren om onze taken uit te voeren, zodat we samen de financiële uitdagingen kunnen aangaan.

Inzet voor een schoon en veilig Drenthe
Ook in 2025 en 2026 zijn zeven omgevingswaarden de basis van ons handelen: afval, bodem, geluid, lucht, licht, omgevingsveiligheid en duurzaamheid. We zijn sterk in lokaal werk maar dragen ook ons steentje bij aan provinciale en landelijke ontwikkelingen. Met deze ontwerpbegrotingen borgen we een betrouwbare en toekomstgerichte uitvoering van milieuactiviteiten, zodat we samen met onze partners proactief en resultaatgericht bijdragen aan een schoon en veilig Drenthe. Nu én voor volgende generaties.

Overigens verwijzen wij ook graag naar het ontwerp van de vernieuwde U&H strategie Drenthe van de deelnemers. Hiervoor loopt gelijktijdig een apart besluittraject met ook een zienswijzeprocedure voor uw raden en staten. Ook in deze strategie is het hanteren van de 0-lijn voor de regio als geheel het financieel uitgangspunt (budgettair neutraal). Gelijktijdig met de besluitvorming over de U&H strategie vindt in 2025 een herijking plaats van de Drentse Maat. Daarmee wordt een doorrekening van de vernieuwde U&H strategie naar het jaarprogramma en de begroting 2027 mogelijk.

Zienswijzen raden en staten: uw inbreng wordt meegewogen
Via regionale zomermarkten GR ontvangt u een toelichting op de ontwerpbegrotingen en worden uw vragen beantwoord. Uiteraard bestaat ook de mogelijkheid voorafgaand daaraan eventuele vragen te stellen. Raden en staten kunnen een zienswijze indienen over de ontwerpbegrotingen. U wordt verzocht om uiterlijk 23 juni uw (concept)zienswijzen toe te zenden. De ingediende zienswijzen worden behandeld in de vergadering van het dagelijks bestuur van 7 juli. Het dagelijks bestuur geeft vervolgens in een brief aan de raden/staten haar oordeel over de ingediende zienswijzen en de conclusies die daaraan worden verbonden.

De (eventueel gewijzigde) ontwerpbegrotingen worden vervolgens ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur. Deze vergadering vindt plaats op 8 september.

Hoogachtend,

Het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Drenthe,

De voorzitter,
R.H. Meijer

de secretaris,
M. Heidekamp-Prins

Bijlagen:
- Ontwerpbegrotingswijziging 2025
- Ontwerpbegroting 2026

Ontwerp Begrotingswijziging 2025

Omgevingsdienst Drenthe

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

Colofon

Wij zijn Omgevingsdienst Drenthe. We hebben de milieukennis en -kunde, zijn betrouwbaar, innovatief en toekomstgericht. Samen met onze partners dragen we proactief en resultaatgericht bij aan een belangrijke taak: een schoon en veilig Drenthe. Nu én voor de volgende generaties.

Uitgave 14 april 2025

Omgevingsdienst Drenthe
Postbus 1017
9400 BA Assen

0800-9102
www.oddrenthe.nl
Regiegroep@oddrenthe.nl

Fotografie: Duker, Santing, Rijsdijk, Game pixel, ER-09.

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

Managementsamenvatting

Het Jaarprogramma is financieel passend binnen de vastgestelde Begroting 2025. Er is echter sprake van onderlinge verschuivingen in deelnemersbijdragen. Dit vraagt om een additionele Begrotingswijziging 2025.

Door middel van een inventarisatieronde is medio 2024 goed zicht verkregen op de totale opgave voor 2025. We hebben een robuust en evenwichtig Jaarprogramma 2025 kunnen samenstellen welke op 16 december 2024 in het AB is bekrachtigd. Op basis van de eerste inzichten vindt voor 2025 geen aanpassing plaats voor de impact Omgevingswet (o-lijn).

Verschuiving deelnemersbijdrage Jaarprogramma

In 2025 rekenen we met 11.450 uur aan extra opdrachten en complexe VTH-taken. Dit zijn projecten die specifiek worden bekostigd door de desbetreffende opdrachtgever. In totaliteit passen deze extra opdrachten binnen de begroting. Wel leidt het tot een onderlinge verschuiving in deelnemersbijdragen. De aangepaste deelnemersbijdrage moet worden verwerkt in een Begrotingswijziging zodat ook de bevoorschotting en de verantwoording plaats vindt op de afgesproken inzet in het jaarprogramma. Omdat voor 6 deelnemers de deelnemersbijdrage stijgt is een begrotingswijziging met zienswijzeprocedure vereist en kan niet worden volstaan met een technische wijziging.

Huisvesting

Naar verwachting betrekt Omgevingsdienst Drenthe begin 2026 een nieuw kantoor. We zijn voornemens om voor de verbouw, het installatiewerk en de inventaris van dit pand een geldlening aan te trekken. De incidentele lasten die gemoeid zijn met het project zijn verwerkt in de resultatenrekening 2025. De bestemmingsreserve die gevormd wordt door het positief rekeningresultaat 2024, wordt aangewend voor de meerkosten van huisvesting ten opzichte van de Ontwerpbegroting 2026.

Gezien de financiële uitdagingen heeft het bestuur besloten om de huidige huisvestingslasten als kaderstellend te hanteren. Door spaarzame en doelmatige keuzes blijft de totale huisvestingsbegroting over de volledige huurperiode binnen dit afgesproken kader, terwijl er straks 70 werkplekken meer beschikbaar zijn.

Eendrachtig werken aan een schoon en veilig Drenthe

Onze professionals werken dagelijks aan een schoon en veilig Drenthe. Het rendement van onze inzet op omgevingswaarden afval, bodem, duurzaamheid, geluid, licht, lucht, en omgevingsveiligheid staat dan ook altijd centraal. Met deze Begrotingswijziging borgen we een betrouwbare uitvoering van milieuactiviteiten. Nu én voor volgende generaties.

Deze Begrotingswijziging 2025 wordt in de vergadering van het Algemeen Bestuur Omgevingsdienst Drenthe van 7 april 2025 behandeld. Ook worden de raden en staten uitgenodigd om een zienswijze in te dienen. De vaststelling staat gepland in september 2025.

Robert Meijer
Voorzitter Dagelijks Bestuur
Omgevingsdienst Drenthe

Marjan Heidekamp
Secretaris Dagelijks Bestuur
Omgevingsdienst Drenthe

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

De Begroting is de financiële basis die benodigd is om de uitvoering van uw milieu VTH- en bodemtaken te kunnen borgen. De uitgangspunten voor 2025 zijn 8 april 2024 in ons Algemeen Bestuur vastgesteld in een Begroting 2025.

Later in het jaar werd de omvang van de opdrachtportefeuille pas goed duidelijk. Vanaf medio 2024 is op basis van individuele gesprekken en goede samenspraak vervolgens een definitief Jaarprogramma 2025 tot stand gekomen. De uiteindelijke totale opgave heeft geleid tot een herverdeling van uren over onze deelnemers. Dit heeft tot effect dat de deelnemersbijdrage per deelnemer wijzigt. Wij verwijzen u voor de exacte programmering en verdeling graag naar het document OD Drenthe Jaarprogramma 2025 dat is vastgesteld op 16 december 2024.

Verder zijn de geprognosticeerde kosten (stand projectbegroting maart 2025) van de geplande verhuizing naar het nieuwe pand van OD Drenthe per 1 januari 2026 verwerkt.

Deze inzichten maken het noodzakelijk om de Begroting voor 2025 te wijzigen. Ondanks de inspanning om zo realistisch mogelijk te ramen willen wij erop wijzen dat de Omgevingsdienst Drenthe niet alle variabelen in de hand heeft om uiteindelijk het geprognosticeerd resultaat of aantal uren te behalen. Wijziging in omvang, intensiteit of kwaliteit van de werkzaamheden leidt tot een begrotingseffect of her-prioritering van taken. De Begrotingswijziging 2025 wordt na de zienswijzeprocedure voorgelegd ter vaststelling.

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

2 Resultatenrekening

In dit hoofdstuk behandelen we de resultatenrekening van Omgevingsdienst Drenthe, en geven toelichting op financiële afwijkingen.

2.1 Overzicht resultatenrekening

We tonen u de herziene prognose van baten en lasten voor het jaar 2025, de resultatenrekening. Vooruitlopend op het besluit van het Algemeen Bestuur is het volgende verwerkt in de Begrotingswijziging 2025.

- Voor de totale verbouwing is het voornemen om een lineaire geldlening aan te trekken van € 6,47 miljoen bij de Bank Nederlandse Gemeenten op basis van de huidige projectbegroting. De rentelast en aflossingen worden maandelijks betaald. Voor het laatste kwartaal van het jaar 2025 bedragen de bouw rentelasten € 54K.
- Het huurcontract heeft een looptijd van 15 jaar met een verlengingsoptie van 5 jaar. Alleen de huurder kan deze optie lichten. Het aantal termijnen komt overeen met de looptijd van het huurcontract zodat de verbouwing is afgeschreven als het huurcontract eindigt.
- De overige huisvestingslasten voor het jaar 2025 bestaan uit incidentele lasten ad € 383K (grotendeels huurkosten) welke worden onttrokken aan de bestemmingsreserve (€ 702K) die gevormd werd door het positieve rekeningresultaat 2024.
- De hogere lasten gedurende de eerste acht jaren na ingebruikname van het pand worden terugverdiend gedurende de resterende looptijd van 20 jaar. Hierdoor blijft de huisvestingsbegroting binnen de kaders die met het bestuur zijn afgesproken (huidige huisvestinglasten kaderstellend).

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

BEDRAGEN X € 1.000	2025 BEGROTING JAARPROGRAMMA	2025 BEGROTING VASTGESTELD	AFWIJKING
Totale baten	**27.044**	**27.047**	**-58**
Deelnemersbijdragen	26.310	26.313	-3
Legesopbrengsten	200	200	-
Projectbaten	-	-	-
Projectbaten Ontwikkelprogramma	-	-	-
SPUK baten	260	260	-
Financiële baten	145	145	-
Overige baten	129	129	-0
Totale lasten	**27.510**	**27.047**	**-463**
Personeelslasten	22.629	22.604	-25
Loonsom primair proces	13.076	13.050	-26
Loonsom overhead	4.677	4.677	-
Doorbelasting loonkosten	-260	-260	-
Frictiekosten, looncompensatie enz.	-42	-42	-0
Inhuur primair proces	2.541	2.541	0
Inhuur overhead	964	964	-
Reiskosten	728	728	0
Opleidingen	434	435	0
Overige personele kosten	511	511	0
Bedrijfsvoeringskosten	4.077	3.801	-276
Packagedeal gem. Emmen en prov. Drenthe	2.135	2.136	1
Huisvesting en facilitair*	278		-278
Huur zaaksysteem / licentie LOS	287	287	-
Overige licentie- en ICT-kosten	700	701	0
Overige bedrijfsvoeringskosten	676	677	0
Doorbetaalde leges	140	140	-
Projectkosten	-	-	-
Projectkosten Ontwikkelprogramma	-	-	-
Projectkosten zaak- en bodeminformatiesysteem	-	-	-
Projectkosten SPUK	260	260	-
Financiële lasten	54	-	-54
Onvoorzien	125	125	-
Incidentele lasten	226	118	-108
Saldo van baten en lasten vóór mutatie reserves	-466	-	-466
Toevoeging aan reserves	-	-	-
Ontrekking vanuit reserves	466	-	466
Saldo van baten en lasten na mutatie reserves	0	-	0

TABEL 1: RESULTATENREKENING BATEN EN LASTEN

*Dit betreffen de huisvesting en facilitaire kosten van het nieuwe pand.

2.2 Uurtarief

Het uitgangspunt bij het uurtarief is dat deze volledig kostendekkend is en dat er geen exploitatietekort wordt behaald in 2025. Uitgangspunt is daarnaast dat het uurtarief gelijk is voor alle deelnemers en alle producten. Het tarief wordt berekend op basis van de totale lasten in de Begroting verminderd met de overige baten, gedeeld door het aantal productieve uren. Het uurtarief 2025 komt uit op € 124,73.

BEREKENING UURTARIEF	2025 BEGROTING JAARPROGRAMMA	2025 BEGROTING VASTGESTELD
Totale lasten	27.085.346	27.088.477
Overige baten	-515.707	-515.804
Totaal te verhalen	**26.569.640**	**26.572.672**
Uren jaarprogramma	213.025	213.587
Uurtarief	**€ 124,73**	**€ 124,41**

TABEL 2: BEREKENING UURTARIEF

Het presentatieverschil van lasten in tabel 1 versus tabel 2, is gelegen in baten van de zogeheten 'frictiekosten looncompensatie'.

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

3 Deelnemersbijdrage (uren)

Voor een inhoudelijke specificatie van de inzet per deelnemer verwijzen we naar ons Jaarprogramma 2025. In dit hoofdstuk vatten we nog eens samen wat de impact is op de individuele deelnemersbijdragen, in uren.

DEELNEMER	BASISUREN 2025	EXTRA OPDRACHTEN	COMPLEXE VTH TAKEN	INDIRECTE UREN	UREN JP 2025	SPUK	TOTAAL UREN BEGROTING 2025
Gemeente Aa en Hunze	8.511	125	250	820	9.706	-113	9.593
Gemeente Assen	12.830	225	0	1.205	14.260	-166	14.094
Gemeente Borger-Odoorn	9.173	125	500	904	10.702	-125	10.578
Gemeente Coevorden	14.762	125	1.250	1.489	17.626	-205	17.421
Gemeente Emmen	33.698	1.050	750	3.276	38.774	-451	38.323
Gemeente Hoogeveen	14.078	125	750	1.380	16.333	-190	16.143
Gemeente Meppel	11.269	250	1.000	1.155	13.674	-159	13.515
Gemeente Midden-Drenthe	14.049	125	650	1.368	16.192	-188	16.004
Gemeente Noordenveld	8.061	125	100	765	9.051	-105	8.945
Gemeente Tynaarlo	8.810	125	100	834	9.869	-115	9.754
Gemeente Westerveld	9.399	125	100	888	10.512	-122	10.390
Gemeente De Wolden	11.071	125	500	1.079	12.775	-149	12.627
Provincie Drenthe	27.864	1.600	1.250	2.835	33.549	0	33.549
Totaal	**183.575**	**4.250**	**7.200**	**18.000**	**213.025**	**-2.089**	**210.936**

TABEL 3: DEELNEMERSBIJDRAGE IN UREN JAARPROGRAMMA 2025

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

DEELNEMER	TOTAAL UREN BEGROTING 2025 VASTGESTELD	TOTAAL UREN BEGROTING 2025 JAAR-PROGRAMMA	VERSCHIL	VERSCHIL %
Gemeente Aa en Hunze	9.441	9.593	152	1,6%
Gemeente Assen	14.267	14.094	-173	-1,2%
Gemeente Borger-Odoorn	11.151	10.578	-574	-5,1%
Gemeente Coevorden	17.613	17.421	-192	-1,1%
Gemeente Emmen	38.330	38.323	-7	0,0%
Gemeente Hoogeveen	16.193	16.143	-50	-0,3%
Gemeente Meppel	13.508	13.515	7	0,1%
Gemeente Midden-Drenthe	16.443	16.004	-439	-2,7%
Gemeente Noordenveld	9.324	8.945	-379	-4,1%
Gemeente Tynaarlo	9.816	9.754	-62	-0,6%
Gemeente Westerveld	10.388	10.390	2	0,0%
Gemeente De Wolden	12.425	12.627	202	1,6%
Provincie Drenthe	32.597	33.549	951	2,9%
Totaal	**211.498**	**210.936**	**-562**	**-0,3%**

TABEL 4:

WIJZIGING DEELNEMERSBIJDRAGE IN UREN VASTGESTELDE BEGROTING VERSUS JAARPROGRAMMA 2025

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

Voor een inhoudelijke specificatie van de inzet per deelnemer verwijzen we naar ons Jaarprogramma 2025. In dit hoofdstuk vatten we nog eens samen wat de impact is op de individuele deelnemersbijdragen, in euro's.

DEELNEMER	2025 BEGROTING VASTGESTELD	BEGROTING 2025 JAARPROGRAMMA	VERSCHIL	VERSCHIL %
Gemeente Aa en Hunze	€ 1.174.607	€ 1.196.512	€ 21.905	1,9%
Gemeente Assen	€ 1.775.012	€ 1.757.874	-€ 17.139	-1,0%
Gemeente Borger-Odoorn	€ 1.387.345	€ 1.319.314	-€ 68.030	-4,9%
Gemeente Coevorden	€ 2.191.250	€ 2.172.869	-€ 18.380	-0,8%
Gemeente Emmen	€ 4.768.697	€ 4.779.855	€ 11.157	0,2%
Gemeente Hoogeveen	€ 2.014.560	€ 2.013.442	-€ 1.118	-0,1%
Gemeente Meppel	€ 1.680.609	€ 1.685.701	€ 5.092	0,3%
Gemeente Midden-Drenthe	€ 2.045.698	€ 1.996.072	-€ 49.626	-2,4%
Gemeente Noordenveld	€ 1.160.039	€ 1.115.721	-€ 44.317	-3,8%
Gemeente Tynaarlo	€ 1.221.254	€ 1.216.575	-€ 4.678	-0,4%
Gemeente Westerveld	€ 1.292.398	€ 1.295.885	€ 3.487	0,3%
Gemeente De Wolden	€ 1.545.803	€ 1.574.882	€ 29.079	1,9%
Provincie Drenthe	€ 4.055.502	€ 4.185.038	€ 129.536	3,2%
Totaal	**€ 26.312.772**	**€ 26.309.740**	**€ -3.033**	**0,0%**

TABEL 5: WIJZIGING DEELNEMERSBIJDRAGE IN EURO VASTGESTELDE BEGROTING VERSUS JAARPROGRAMMA 2025

Inhoudsopgave

1 Uitgangspunten Begrotingswijziging

2 Resultatenrekening
- 2.1 Overzicht resultatenrekening
- 2.2 Uurtarief

3 Deelnemersbijdrage (uren)

4 Deelnemersbijdragen (euro)

Onze professionals werken dagelijks met trots en passie aan uw milieudoelen voor een schoner en veiliger Drenthe. We hebben de unieke expertise ervoor in huis. Zo dragen we bij aan het verbeteren van de Drentse omgevingskwaliteit. En zorgt Omgevingsdienst Drenthe voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Wij beoordelen milieueffecten van ruimtelijke plannen, zo geven we geluidsadvies bij een nieuwe weg of woonwijk. We helpen daarnaast gemeenten en provincie met het uniform opstellen van milieuregels in het Omgevingsplan. En we ondersteunen hen met juridische expertise, bijvoorbeeld bij een bezwaar op een geweigerde Omgevingsvergunning. Zo beschermen we het milieu tot aan de rechtbank of Raad van State.

We handelen vergunningsaanvragen- en meldingen af die impact hebben op de ruimte om ons heen. Zo controleren we saneringsmeldingen voor historische verontreinigingen. Daarnaast leveren we inzet bij de verwijdering van asbest.

Bedrijven die milieubelastende activiteiten uitvoeren controleren we. We houden toezicht op de verwerking van grond, bagger en bouwstoffen om de schone bodem in Drenthe te beschermen. We zien dat toezicht naleving bevorderd en dat daarmee milieurisico's worden beperkt. Wist u dat een vooraankondiging vaak al voldoende effect heeft om overtredingen ongedaan te maken?

Samen met de Veiligheidsregio Drenthe hebben we een taak bij rampen- en crisisbestrijding. We zijn op locatie aanwezig voor controles omgevingsveiligheid wanneer sprake is van het transport van gevaarlijke stoffen. Maar ook controle van vuurwerkopslagen behoort tot onze taak.

Bij de aanpak van milieucriminaliteit werken we nauw samen met partners als het waterschap en de politie. Denk aan mestfraude of afvaldumpingen. Onze piketmedewerkers gaan af op diverse meldingen. Doordat we datagedreven werken hebben we exacte kaarten en actuele gegevens in onze systemen.

We organiseren lokale bijeenkomsten om bedrijven te informeren over de regels onder de Omgevingswet. En om uitleg te geven over risico's, bijvoorbeeld zorgwekkende stoffen die niet in het grondwater mogen komen. Zichtbaar in de regio aanwezig zijn helpt preventief. Het delen van onze kennis vergroot de bewustwording en verbetert het onderlinge begrip.

Circulariteit en duurzaamheid zijn omgevingsthema's die vandaag in de krant staan maar ook volgende generaties raken. We monitoren daarom continu de Drentse luchtkwaliteit. Bij geurklachten treden onze toezichthouders op. We reageren nauwgezet op klachten van inwoners zoals lichthinder. En we helpen bedrijven met advies over energiebesparende maatregelen.

Omgevingsdienst Drenthe

Ontwerp Begroting 2026

Omgevingsdienst Drenthe

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Colofon

Wij zijn Omgevingsdienst Drenthe. We hebben de milieukennis en -kunde, zijn betrouwbaar, innovatief en toekomstgericht. Samen met onze partners dragen we proactief en resultaatgericht bij aan een belangrijke taak: een schoon en veilig Drenthe. Nu én voor de volgende generaties.

Uitgave 5 juni 2025

Omgevingsdienst Drenthe
Postbus 1017
9400 BA Assen

0800-9102
www.oddrenthe.nl
Regiegroep@oddrenthe.nl

Fotografie credits; Duker, Adobe Stock, Wiers, Skitterphoto, Robin O, Gorlov, Putra 45

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Managementsamenvatting

Voor u ligt de Ontwerpbegroting Omgevingsdienst Drenthe 2026. Met deze Begroting presenteren we de financiële basis die benodigd is voor een goede uitvoering van uw milieu VTH- en bodemtaken. Dat is een gemeenschappelijke uitdaging waarbij bundeling van middelen het meeste milieurendement creëert. In dit document worden de invloeden en kaders nader beschreven.

Actuele uitgangspunten

In de Ontwerpbegroting 2026 zijn de Begrotingswijziging 2025, het Jaarprogramma 2025 en de indexeringsafspraken als uitgangspunten opgenomen. In verband met kortingen op het Gemeentefonds (het zogenaamde 'ravijnjaar') zijn, zoals aangekondigd, alleen de indexeringsafspraken meegenomen en een reservering voor de aanbesteding van het zaaksysteem. Samen met onze opdrachtgevers worden in het Jaarprogramma 2026 uitvoeringskeuzes gemaakt. De herijking van kengetallen, als onderdeel van de Uitvoering- & Handhavingsstrategie, is nog niet in de Ontwerpbegroting verwerkt.

Nieuw stelsel en inzet op besparing vanwege “Ravijnjaar”

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De noodzaak om de impact van de Omgevingswet te monitoren en bij te sturen, blijft groot. Alhoewel de nieuwe werkwijze vooral de eerste jaren extra inzet met zich meebrengt is dit toch zoveel als mogelijk beperkt, mede als gevolg van de verwachte ravijnjaren bij de opdrachtgevers. Zo is in basis van de verwachte 18% meer inzet, ingestoken op een reductie van inzet van 9% en uiteindelijk op 5% impact totaal op de uitvoering. Door het gebruik van de prioriteitenladder en het maken van uitvoeringskeuzes houden we de impact beheersbaar. Conform afspraak wordt de 0-lijn ten opzichte van de Begroting 2025 voortgezet. De exacte impact wordt naar gelang we ervaring opdoen duidelijker. Een relatieve besparing wordt daarnaast bereikt in onze nieuwe huisvesting. Het aantal werkplekken stijgt fors (circa 70), terwijl de huisvestingslasten gelijk blijven aan de huidige huisvestingslasten.

Kwaliteit op orde

De afgelopen jaren stonden in het teken van verschillende onderzoeken, programma’s en benchmarks. Vooral de rapportages over de pijlers uit het Programma “Versterking VTH-stelsel”, “De staat van VTH” en de landelijke visitatieronde zijn van belang. De uitkomsten voor Omgevingsdienst Drenthe zijn overwegend positief. We voldoen aan de landelijke robuustheidkaders per 2026. Enkele verbeterpunten vragen de komende jaren doorontwikkeling. Zo moet er een deugdelijk Opleidingsprogramma komen, werken we aan een innovatieagenda en zijn recent Kwaliteitscriteria 3.0 vastgesteld. In de Begroting 2026 is ruimte gereserveerd voor dit soort aandachtspunten.

Toekomstbestendig

Omgevingsdienst Drenthe is voornemens om te verhuizen naar een pand aan de Industrieweg 14-16 te Assen. Zelfstandige huisvesting met innovatief ingerichte werk-, overleg en concentratieplekken borgt een toekomstbestendige uitvoering van ons werk. Met een redelijk stabiele formatie vanaf 2026, kunnen we focussen op een optimale allocatie van medewerkers en beperking van uitval. In 2025 werd gerekend met een ziekteverzuim percentage van 6,5%. Het voorstel is om voor 2026 hetzelfde percentage te hanteren. Net als vorig jaar werken we in 2026 met een productiviteitsnorm van 1.331 uur.

Inzet voor een schoon en veilig Drenthe

Wij zijn Omgevingsdienst Drenthe, dé milieupartner voor alle Drentse gemeentes en de provincie. We werken met daadkracht en trots aan specialistische thema’s zoals afval, bodem, geluid, licht, lucht, omgevingsveiligheid en duurzaamheid. Onze inzet op data gestuurd werken met goed gekwalificeerd personeel levert maximaal rendement op. We beschermen zo de leefomgeving waar dat het meest nodig is. Samen met onze partners bouwen we aan een schoon en veilig Drenthe, voor nú en de volgende generaties.

Robert Meijer
Voorzitter Dagelijks Bestuur
Omgevingsdienst Drenthe

Marjan Heidekamp
Secretaris Dagelijks Bestuur
Omgevingsdienst Drenthe

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

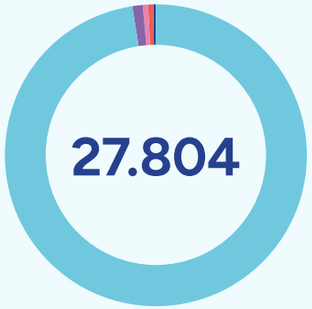
Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

1 Begroting 2026 in één oogopslag

Omgevingsdienst Drenthe

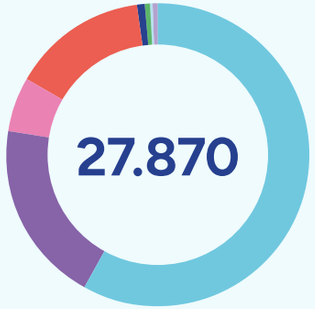
Totale baten

- Deelnemersbijdrage
- SPUK baten
- Legesopbrengsten
- Financiële baten
- Overige baten

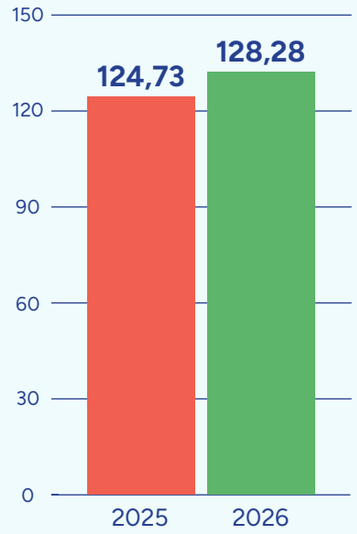
Totale lasten

- Personeel Primair Proces
- Personeel overhead
- Reis- opleidings en algemene personeelskosten
- Bedrijfsvoeringskosten
- Projectkosten SPUK
- Doorbetaalde leges
- Incidentele lasten
- Onvoorzien

Uurtarief vergelijking

757K
Deelnemersbijdrage

0%
Autonome ontwikkelingen

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de financiën over 2026. Ter vergelijking zijn ook de cijfers uit de concept Jaarrekening 2024 en de Begrotingswijziging 2025 weergeven.

De meerjarige exploitatiebegroting is weergegeven in paragraaf 6.2. Een berekening van de deelnemersbijdragen is weergegeven in Bijlage B.

BEDRAGEN X €1000	REALISATIE 2024	BEGROTINGS-WIJZIGING 2025	BEGROTING 2026
Deelnemersbijdragen	24.378	26.310	27.067
Projectbaten	103	0	0
SPUK baten	562	260	260
Legesopbrengsten	141	200	200
Financiële baten	250	145	145
Overige baten	230	129	132
TOTALE BATEN	**25.663**	**27.044**	**27.804**
Personeel primair proces	14.470	15.274	16.192
Personeel overhead	4.650	5.724	5.397
"Frictiekosten, looncompensatie enz."	92	-42	-43
"Reis- opleidings- en algemene personeelskosten"	1.054	1.673	1.672
Bedrijfsvoeringskosten	3.212	4.077	3.839
Projectkosten	103	0	0
Projectkosten SPUK	562	260	260
Doorbetaalde leges	88	140	140
Financiële lasten		54	189
Incidentele lasten	254	226	100
Onvoorzien	0	125	125
TOTALE LASTEN	**24.486**	**27.510**	**27.870**
RESULTAAT VOOR RESERVES	**1.177**	**-466**	**-67**
Toevoeging reserves	0	0	150
Ontrekking vanuit reserves		466	217
RESULTAAT NA MUTATIE RESERVES	**1.177**	**-0**	**0**

TABEL 1: BEGROTING OD DRENTHE 2026

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

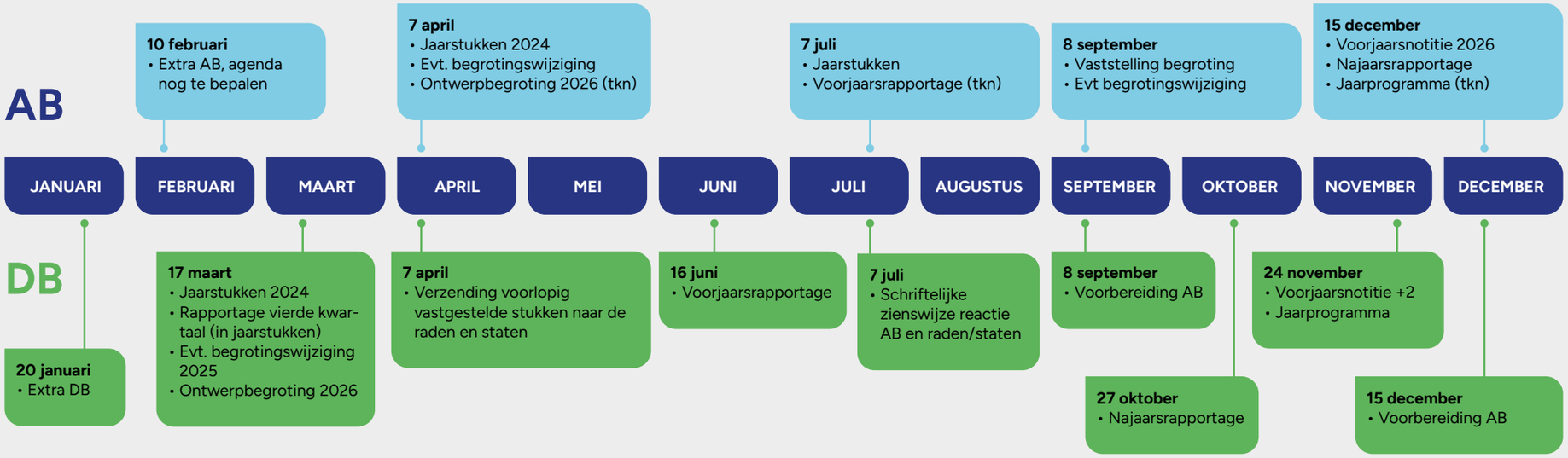
Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

2 De bestuurlijke behandeling

In onderstaand overzicht staat de voorlopig vastgestelde planning & control cyclus 2025.

FIGUUR 1: P&C CYCLUS 2025

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

3 Actuele ontwikkelingen

In dit hoofdstuk beschrijven we enkele ontwikkelingen die financiële doorwerking kunnen hebben op onze taakuitvoering. We blijven daarbij kritisch kijken naar mogelijke kostendrijvers en zetten in op sober en doelmatig werken.

3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen

3.1.1 De Omgevingswet

De Omgevingswet is een ingrijpende herziening van het stelsel van wet- en regelgeving rondom de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Invoering van het nieuwe stelsel betekent een transitieperiode die doorloopt tot 2029. Met een impactanalyse zijn de belangrijkste gevolgen benoemd en doorgerekend. Door toepassing van uitvoeringskeuzes en de prioriteitenladder raamden we een structurele impact van 9%.

In 2024 hebben we ervaring kunnen opdoen met het werken onder de Omgevingswet. We hebben gezien dat het nog geen representatief jaar is. Veel aanvragen zijn nog behandeld onder het oude recht. Het jaar 2025 zal meer als graadmeter fungeren voor de daadwerkelijke uitvoeringspraktijk en de ontwikkeling van nieuwe kentallen. Omdat de impact nog niet volledig te voorspellen is, wordt er vooralsnog van uitgegaan dat de gevolgen in 2026 vergelijkbaar zijn met voorgaande jaren (hanteren 0-lijn 2025).

Onduidelijkheid over de wijze waarop en wanneer Omgevingsvisies en Omgevingsplannen worden opgesteld, geeft onzekerheid over de gevraagde inzet. Verschillen in de Omgevingsplannen tussen de bevoegde gezagen kunnen inefficiëntie in de uitvoering van het werk opleveren. De Omgevingswet vraagt ook een meer integrale benadering met helder ingerichte participatie aan de voorkant. Het Omgevingsplatvorm Drenthe (OPD) kan hieraan een helpende bijdrage leveren. Deze afstemming is ook in 2026 noodzakelijk voor uniforme (keten) afspraken.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

3.1.2 U&H strategie en herijking Drentse Maat

Bij het opstellen van de U&H-strategie is als financieel kader aangehouden dat er, uitsluitend als gevolg van de inhoudelijke keuzes in dit meerjarenbeleidsplan, per saldo geen financiële effecten zijn voor de regio als geheel. Opgemerkt wordt dat een 'budget neutrale U&H-strategie' niet betekent dat kosten gelijk blijven. Er kan sprake zijn van een verschuiving in de deelnemersbijdrage onderling. De impact van de herijking van de Drentse Maat alsmede de implementatie van de U&H strategie in 2026 zijn thans nog niet in te schatten. We gaan in deze Begroting vooralsnog uit van een nul effect op de gehele begrotingssom.

Het is mogelijk dat de zienswijzeprocedure voor de U&H strategie (voorjaar 2025) een financieel kader voortbrengt. Indien blijkt dat in de Begroting 2026 onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor uitvoering van de U&H-strategie 2026-2029 en daarmee het Jaarprogramma 2026, wordt in overleg met deelnemers bepaald welke aansluitpas gezet wordt. Daarvoor zijn twee opties:

1. Het Jaarprogramma 2026 wordt voor het tussenjaar 2026 verlaagd, waarbij wordt afgesproken dat de Begrotingen voor 2027 en verder conform benodigde uitvoeringsniveau worden opgehoogd.

2. Het ambitieniveau in de U&H-strategie 2026-2029 wordt verlaagd, zodat het uitvoeringsniveau aansluit bij de beschikbare middelen in de Begroting.

De nieuwe strategie wordt gevormd door inhoudelijke keuzes. Uitgangspunt is dat extra inzet op bepaalde VTH-taken in balans wordt gebracht met een afname van inzet op andere taken. Er vindt een verschuiving plaats van inzet. Zo verwachten we dat een intensiever vooroverleg en voorlichting leidt tot minder constatering van overtredingen en intensieve handhavingszaken. Het nieuwe beleid levert een stevige kwaliteitsimpuls op: meer inhoudelijke en minder cijfermatige rapportages zodat onze toegevoegde waarde voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving in Drenthe inzichtelijker aangetoond kan worden.

Eenduidigheid over de opgave van OD Drenthe is een aanbeveling uit de evaluatie GR. Het is dan ook belangrijk om tijdig gezamenlijk een Jaarprogramma 2026 op te stellen. De opgedane ervaringen met de Omgevingswet kunnen we gebruiken bij een goede definiëring van uitvoeringskeuzes. Daarnaast zullen we moeten afspreken welke prioriteiten we stellen in de uitvoering van het werk.

3.1.3 Zeer zorgwekkende stoffen

De lijst van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) wordt steeds langer en het inzicht in de schade daarvan aan gezondheid en milieu neemt toe. Het weren van ZZS uit de leefomgeving heeft een groot maatschappelijk belang. De complexiteit van de wet- en regelgeving én de inhoudelijke complexiteit en diversiteit in stoffen, productieprocessen en emissies maken dat er aanzienlijke eisen worden gesteld aan het kennisniveau en de capaciteit van betrokken partijen. Per regio wordt een samenwerkingsstructuur ZZS ontwikkeld om tussen Omgevingsdiensten en het RIVM kennisdeling te bewerkstelligen. ODG, FUMO & OD Drenthe hebben een eigen samenwerkingsplatform ZZS Noord-Nederland ingericht.

In navolging op het project inventarisatie ZZS bij provinciale bedrijven, zijn wij in gesprek met onze gemeentelijke opdrachtgevers over de uitvoering van een projectmatige aanpak ZZS bij de verschillende branches. Het is duidelijk dat dit onderwerp een flinke inspanning vergt.

Het blijven verrijken van kennis omtrent ZZS bij onze vergunningverleners, toezichthouders en specialisten is belangrijk. We volgen de ontwikkelingen op de voet. We voeren actief overleg met gemeenten en provincie om te komen tot specifieke beleidsafspraken en uitvoeringsresultaten gezamenlijk te bepalen.

Onze opdrachtgevers hebben verzocht om asbesttoezicht op een aanvaardbaar niveau te houden, mede in verband met de hieraan verbonden gezondheidsrisico's. We blijven ons inzetten voor het voorkomen en bestrijden van verontreiniging in lucht, bodem en water. We werken bijvoorbeeld met een nieuwe ZZS-emissiedatabase voor het registreren en rapporteren van emissies.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

3.1.4 Regionale ketenaanpak milieucriminaliteit en ondermijning

De effecten van milieucriminaliteit en het daarbij behorende ondermijnende gedrag zijn vaak niet direct zichtbaar, maar brengt zowel economische-, milieu-en gezondheidsschade toe. Omgevingsdiensten zijn een steeds belangrijkere schakel om samen met ketenpartners, zoals politie, de Inspectie Leefomgeving en Transport en waterschappen de milieucriminaliteit te bestrijden en om te zorgen dat veroorzaakte schade wordt hersteld.

In de Uitvoering- en Handhaving Strategie Drenthe wordt de (inzet op) bestrijding van milieucriminaliteit, in het verlengde van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHSO), nader uitgewerkt.

3.1.5 Klimaatdoelen en energiebesparing

Werk gebonden personenmobiliteit

Op 1 januari 2024 trad het Besluit CO2-reductie werk gebonden personenmobiliteit in werking. Sindsdien zijn werkgevers, met meer dan 100 werknemers in dienst, verplicht om jaarlijks gegevens met betrekking tot werk gebonden personenmobiliteit te verstrekken. Het Besluit vloeit voort uit wat in het Klimaatakkoord is overeengekomen, namelijk om in 2030 een CO2-reductie van anderhalve megaton te realiseren.

Het uitvoeren van de toezichts- en handhavingstaken voor dit onderdeel is een nieuwe wettelijke basistaak voor Omgevingsdiensten en valt onder het vastgestelde mandaat. Vanaf 2025 voeren wij toezicht uit, De uren inzet voor 2026 is nog onduidelijk. De financiële impact van deze nieuwe taak wordt nog, in samenspraak met de accounthouders, berekend. Gemeenten ontvangen via het Gemeentefonds een bijdrage voor uitvoering van deze taak.

Energietoezicht

In het Klimaatakkoord van Parijs is ook vastgelegd dat de wereldwijde klimaatopwarming in 2100 beperkt moet zijn tot 2°C vergeleken met het niveau van vóór de opkomst van de industrie. In het verlengde hiervan hebben Provinciale Staten van Drenthe de doelstelling uitgesproken om in 2050 energieneutraal te zijn. Ook gemeenten streven energiedoelen na. Daarnaast zijn energiedoelen door het Rijk verwerkt in wet- en regelgeving.

Tot en met 2026 is er een Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE) beschikbaar ten behoeve van energietoezicht. Wij ontvangen deze middelen van het Rijk. Het geld wordt bij voorschot ontvangen en elk jaar bij de Jaarrekening verantwoorden we hoe wij het hebben besteed. Dit gebeurt via de zogenaamde SiSa verantwoording (Single Information Single Audit). De accountant controleert deze verantwoording tegelijk met de Jaarrekening. Daarna wordt de uitkering definitief vastgesteld. Mogelijk wordt ook ná 2026 door het ministerie geld beschikbaar gesteld, maar hierover is nog geen duidelijkheid.

3.1.6 Overige wetswijzigingen/landelijke adviezen

De volgende wettelijke ontwikkelingen vragen in 2026 wederom aandacht van ons: IPPC, WOO, SLA en de afronding IBP-VTH. We lichten in deze paragraaf toe wat de invloed precies inhoudt.

IPPC

Actualisatieplicht vergunningen van IPPC-bedrijven (Integrated Pollution and Prevention Control). Bij publicatie van nieuwe (geactualiseerde) BBT-conclusies (best beschikbare technieken) van een bepaalde branche moeten de vergunningen van de betrokken bedrijven binnen 4 jaar na publicatie zijn aangepast. Een BBT-referentiedocument (BREF) is een document die de beste beschikbare technieken beschrijft. BBT-conclusies vormen de referentie voor toetsing en vaststelling van vergunningsvoorwaarden en actualisatie van deze voorschriften.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

WOO

De WOO is sinds 2022 van kracht. We stemmen continu met onze opdrachtgevers af wat dat betekent voor bestaande en nieuwe archieven. Het vraagt op vlak van informatisering en automatisering aanpassingen van werkprocessen. De financiële impact is nog niet helder te schetsen. Adequate uitvoering van procesafspraken is daarbij cruciaal. We dienen namelijk onze data aan te leveren volgens de landelijke standaarden.

SLA

Het schone luchtakkoord (SLA) betekent extra inzet op luchtadvies bij activiteiten. Het doel van het SLA is om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Het streven is een gezondheidswinst van minimaal 50 procent in 2030 ten opzichte van 2016. De maatregelen worden uitgewerkt in themagroepen en sluiten veelal aan bij lopende initiatieven. In alle sectoren starten overheden in samenspraak met bedrijven en burgers initiatieven en acties voor schonere lucht. Ook binnen de provincie Drenthe en voor de gemeente Assen worden onze experts actief op dit thema ingezet.

Robuuste Omgevingsdienst

Vanuit het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP VTH) zijn robuustheidscriteria opgesteld, waaraan Omgevingsdiensten uiterlijk 1 april 2026 moeten voldoen. Lees verder over de voortgang per juni 2024. Het gaat in ons geval om aantoonbaar voldoen aan de kwaliteitscriteria, een meerjarig innovatie-agenda en budget, voldoende weerstandsvermogen en opleidingsbudget. Hiervoor is in 2024 een verbeterplan opgesteld. Uitvoering van de verbeterpunten borgt een toekomstbestendige doorontwikkeling van onze dienst.

De robuustheidscriteria voor Omgevingsdiensten zijn geformuleerd langs een zestal pijlers. Lees verder op Omgevingsdienst NL. In het kort ziet dit op:

- ✓ De omvang van het regionaal werkprogramma gecombineerd met het percentage medewerkers in eigen dienst. Deze omvang is minimaal € 16,5 miljoen (inclusief overhead en prijspeil 2023) en 80% van de medewerkers in het primaire proces is in dienst van de organisatie;
- ✓ De dienst voldoet aan geldende kwaliteitscriteria VTH voor zowel de basistaken als de plustaken;
- ✓ De dienst heeft voldoende aandacht, capaciteit en budget voor innovatie blijkend uit aanwezigheid van een (meerjarige) innovatieagenda en vrij besteedbaar budget voor innovatie. Het percentage voor het innovatiebudget wordt in het kader van het onderzoek naar de robuuste financiering nader bepaald.
- ✓ De dienst kan risico's en veranderingen in de omvang van het overgedragen takenpakket opvangen door het aanhouden van buffers (weerstandsvermogen). Dit blijkt uit afdoende algemene reserve voor geïdentificeerde risico's en onverwachte operationele tegenvallers en expliciete afspraken over uitname. Het percentage voor het weerstandsvermogen wordt nader bepaald.
- ✓ De dienst kan relatie leggen tussen werk, mensen en geld. Er wordt informatie gestuurd gewerkt. Dat komt tot uitdrukking in het percentage van de uitvoeringsformatie VTH voor businessintelligence en opleidingsbudget van 3% van de loonsom.
- ✓ De dienst past bij de identiteit van het werkgebied en er is sprake van samenhang (coherentie) in het takenpakket en logica in het geografisch werkgebied. De maatschappelijke opgave staat centraal.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

3.2 Organisatorische ontwikkelingen

De volgende organisatorische ontwikkelingen hebben invloed op de uitvoering van onze producten en diensten.

3.2.1 Strategische Personeelsplanning

Onze professionals vormen een zogenaamde nichemarkt. De juiste talenten vinden, en structureel aanbieden van opleidingen en ontwikkelkansen staat ook in 2026 bovenaan onze agenda. OD Drenthe heeft daarbij goed oog voor vitaliteit, ontwikkelpotentieel en diversiteit. Dit draagt namelijk bij aan de duurzame inzetbaarheid van onze professionals.

- In de afgelopen jaren is het ziekteverzuim daardoor steeds gedaald. Het meest recente jaargemiddelde (februari 2025) is 6,6 %. In de ambitie voor 2026 lijkt het vooralsnog realistisch om – ook gezien de leeftijdsopbouw van de organisatie- rekening te houden met een ziekteverzuimpercentage van 6,5 %. Om medewerkers te boeien en behouden, zodanig dat zij gezond, productief en met plezier het werk kunnen uitvoeren, wordt er veel aandacht besteedt aan thema's zoals vitaliteit en werkgeluk.

- We willen stimuleren dat medewerkers zoveel mogelijk gebruik maken van het openbaar vervoer, als één van de maatregelen in het kader van de CO2-reductie. Daarnaast vinden we het belangrijk om een moderne aantrekkelijke werkgever te zijn. We faciliteren daarom onze medewerkers in het werken daar waar dat het meest effectief is. Het duurzaam mobiliteitsbeleid wordt in 2025 uitgewerkt en ter instemming en besluitvorming voorgelegd.

- OD Drenthe werkt in de arbeidsmarktcampagne nauw samen met OD Groningen en de FUMO. Deze werkwijze passen we al een aantal jaar in het Noorden toe en rendeert goed. Vanwege de krappe arbeidsmarkt wordt breder geworven dan enkel de gevraagde competenties. Met een eigen traineeprogramma en veel aandacht voor een goede inwerkperiode (onboarding) lukt het vooralsnog goed om geschikt personeel te vinden.

- Om de onderlinge samenwerking op bedrijfsvoering tussen de Noordelijke Omgevingsdiensten te versterken, worden in 2025 verkennende gesprekken gevoerd. Ook op het vlak van kennisvergaring en -borging wordt vanaf 2025 nauw samengewerkt binnen het Noordelijk samenwerkingsverband. Deze samenwerking zetten we in 2026 voort.

Door de aandacht voor dit soort aspecten speelt onze strategische personeelsplanning goed in op een aantal maatschappelijke ontwikkelingen. We blijven zo een relevante werkgever die van betekenis is in de regio.

3.2.2 Data- en informatie gestuurd werken

Het verzamelen, registreren en analyseren van data tot informatie is inmiddels een belangrijke taak en randvoorwaarde voor het goed functioneren van een Omgevingsdienst. Het sluit aan op de aanbeveling vanuit het IBP-VTH om te werken op basis van een business intelligence strategie (BI). Uit de evaluatie van onze Gemeenschappelijke Regeling is gebleken dat onze informatievoorziening in vergelijking met andere Omgevingsdiensten vooruitstrevend is. We blijven onverminderd inzetten op een aantal onderwerpen:

- We vinden het belangrijk om in onze datavoorziening navolgbaar en transparant te zijn. We professionaliseren onze rapportages, intern en extern, tot begrijpelijke en beknopte documenten. Door onze ambitie om een hogere kwaliteit van sturingsinformatie te realiseren, zijn we in staat om steeds exacter per deelnemer dashboards en verantwoordingsoverzichten te genereren. We zien dat deze investering in het verbeteren van de monitoring, analyse, interpretatie en presentatie loont. We kunnen met onze opdrachtgevers een goed gesprek voeren op basis van actuele overzichten.

- De groeiende behoefte aan strategische, tactische en operationele stuurinformatie vraagt veel van onze informatievoorziening. In 2024 is een nieuwe basis gelegd voor een modern GEO- informatiesysteem. Daarbij zijn meerdere koppelingen tussen interne en externe databronnen gerealiseerd. Het systeem wordt verder geoptimaliseerd in 2026. Door informatie geografisch weer te geven ontstaan nieuwe kansen bij de taakuitvoering in de regio. Benodigde extra middelen zijn opgenomen in de Begroting.

- Robotic Process Automation (RPA) is een kansrijke technologie om verschillende processen gerobotiseerd uit te voeren. Het leidt tot het verlagen van de

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

administratieve druk, versnellen van de uitvoering van processen en het wegnemen van saai en eentonig werk. Daarnaast kan RPA ook bijdragen aan efficiëntere dienstverlening en optimale bedrijfsvoering. Inmiddels zijn een aantal processen al geautomatiseerd. Stapsgewijs gaan we dit in 2026 verder uitrollen.

Slimme data helpt ons om proactief te handelen, regelgeving effectief toe te passen en de impact van vervuiling te monitoren. Het verhogen van de datakwaliteit draagt bij aan een efficiëntere uitvoering, zodat we de meeste milieuwinst kunnen boeken.

3.2.3 Huisvesting

Sinds de start van onze organisatie in 2014 zijn we flink gegroeid. Daarnaast is sinds de coronapandemie een andere huisvestingsbehoefte ontstaan vanwege het hybride werken (afwisselend thuis of op kantoor en vaker via onlineverbinding). Dit was aanleiding om te komen tot een huisvestingsvisie. In 2023 is dit onderzocht. Daarbij is duidelijk geworden dat we ons werk het beste organiseren vanaf één centrale kantoorlocatie. In 2024 is er een kantoorpand aan de Industrieweg 14-16 te Assen gevonden. In 2025 wordt deze geschikt gemaakt aan de inrichtingseisen. Het uitgangspunt is dat de relatieve kosten per medewerker door de verhuizing niet stijgen.

3.2.4 Zaaksysteem

Het zaaksysteem LOS (LeefOmgevingSysteem) nadert het einde van haar contractperiode en moet opnieuw Europees aanbesteed worden. Deze procedure wordt in 2026 gestart. In 2027 wordt de implementatie uitgevoerd. Het is onvermijdelijk dat de aanbesteding en invoering druk op de productiviteit legt. De totale kosten zijn momenteel begroot op € 700.000. In de meerjarenbegroting wordt voor de jaren 2026-2028 een bestemmingsreserve opgebouwd van € 450.000 (€ 150.000 per jaar). Onderzocht wordt op welke wijze het te verwachte tekort van € 250.000 het beste kan worden opgevangen. Gedacht kan worden aan het verhogen van de jaarlijkse reservering of wellicht door een incidentele reservering van een positief rekeningresultaat zoals ook over het rekeningresultaat van 2024 is voorgesteld. We verwachten dat het nieuwe zaaksysteem per 1 januari 2028 in gebruik kan worden genomen.

3.2.5 Kantoorautomatisering

We willen structureel besparen op de kantoorautomatisering door deze dienst in de markt aan te besteden. Met deze besparing willen we de toekomstige stijging van de automatiseringskosten zoveel mogelijk opvangen. Daarnaast wil OD Drenthe graag moderniseren en de mogelijkheden van Microsoft 365 benutten. De inzet van Microsoft 365 biedt kansen voor locatieonafhankelijk werken, met behoud van grip op data en een hoge beschikbaarheid. Een veilige werkomgeving is essentieel zodat er (aantoonbaar) voldaan wordt aan wet-en-regelgeving, normeringen en branche specifieke regels. In 2025 wordt onderzocht hoe we dit organisatorisch en financieel kunnen voorbereiden. Bij goedkeuring verwachten we de aanbesteding in 2025 te starten en de implementatie in 2026 uit te voeren. Deze kosten zijn nog niet opgenomen in de meerjarenbegroting.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

3.3 Financiële ontwikkelingen

3.3.1 Inventarisatie opgaven

Net als in 2025 wordt te voorzien meerwerk opgenomen in het Jaarprogramma 2026. Voor niet te voorziene extra opdrachten wordt nadien een extra opdracht verleend. Denk hierbij aan projecten handhavingszaken, complexe toezichtzaken, zeer complexe vergunningen en de inzet na calamiteiten, milieucriminaliteit en klachten. Alleen indien de beschikbare formatie toereikend is kunnen niet voorziene extra opdrachten opgenomen worden in de programmering

Meer- en minderwerk wordt verantwoord in de voor- en najaar rapportage en verrekend in de Jaarrekening 2026 conform de verrekensystematiek. Uiteindelijk wordt afgerekend op basis van daadwerkelijk geleverde inzet vermenigvuldigd met het nacalculatorisch uurtarief op basis van werkelijke lasten verdeeld over het totaal te verrekenen aantal uren. Denk hierbij aan een toe- of afname in het aantal meldingen, vergunningaanvragen en klachten.

3.3.2 Kaders en kentallen

Uit de evaluatie van de GR is gebleken dat de uitvoering van onze taken op basis van de oorspronkelijk vastgestelde Drentse Maat en niet-Drentse Maat niet overeenkomt met andere Omgevingsdiensten met eenzelfde opgave. Daarom is een herijking van de Drentse Maat voorgesteld. De Begroting 2026 is gebaseerd op de uitkomsten en besluitvorming van de eerste fase van deze herijking (december 2021).

Met een uniforme vastgestelde Uitvoering- en Handhaving Strategie Drenthe is het wettelijk verplichte uitvoeringsniveau vastgelegd. Daarbij is ruimte om (door de Omgevingswet beoogde) gebiedsgerichte kaders toe te passen waardoor bijvoorbeeld onderscheid kan worden gemaakt tussen landelijke of meer stedelijke gebieden. De doorontwikkeling en beleidsmatige borging van de (effecten van de) Uitvoering- en Handhaving Strategie Drenthe vraagt om structurele inzet.

3.3.3 Uurtarief

Het uitgangspunt bij het uurtarief is dat deze volledig kostendekkend is en dat er geen exploitatietekort wordt behaald in 2026. Uitgangspunt is tevens dat het uurtarief gelijk is voor alle deelnemers en alle producten. Het tarief wordt berekend op basis van de totale lasten in de Begroting verminderd met de overige baten, gedeeld door het aantal productieve uren. Het uurtarief 2026 is € 128,28. Dit uurtarief is een integraal tarief, waarin ook alle ontwikkelkosten, overhead, incidentele lasten, investeringen en geplande stortingen aan bestemmingsreserves etc. zijn opgenomen.

BEREKENING UURTARIEF	BEGROTINGSWIJZIGING 2025	BEGROTING 2026
Totale lasten	27.085.346	27.846.386
overige baten	**-515.707**	**-519.223**
Totaal te verhalen	26.569.640	27.327.163
Uren jaarprogramma	**213.025**	**213.025**
Uurtarief	**€ 124,73**	**€ 128,28**

TABEL 3: UURTARIEF

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

4 De programma's

Het BBV vereist dat de Begroting in verschillende programma's wordt weergegeven. Omdat de projecten niet langer apart worden gefinancierd maar integraal onderdeel uitmaken van het Jaarprogramma, is het programma "Milieu – projecten en leges" zoals dat voorheen werd gebruikt niet langer nodig. Daarom is er nu nog maar één inhoudelijk programma: Milieu.

4.1 Overzicht baten en lasten

We starten dit hoofdstuk met een overzicht van baten en lasten. De leges worden apart weergegeven omdat dit niet gaat om milieu-leges. Volgens het BBV dienen de algemene dekkingsmiddelen, de heffing VPB en het bedrag voor onvoorzien apart in het programmaplan uiteengezet te worden. Daarnaast worden de kosten van de overhead in een apart programma getoond. De kosten van de andere programma's dienen exclusief overheadkosten getoond te worden.

BEDRAGEN (€ x1.000)	**BATEN**	**LASTEN**	**SALDO**
Programma Milieu	27.327	18.302	9.025
Programma Leges	200	140	60
Overhead	277	9.303	-9.027
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Heffing VPB	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	125	-125
SALDO VAN BATEN EN LASTEN VÓÓR MUTATIES RESERVES	**27.804**	**27.870**	**-67**
Toevoeging aan reserves	0	150	150
Onttrekking aan reserves	217	0	217
SALDO VAN BATEN EN LASTEN NA MUTATIES RESERVES	**28.020**	**28.020**	**0**

TABEL 4: HOOFDOVERZICHT BATEN EN LASTEN 2026 OVEREENKOMSTIG INDELING BBV

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Elk van de programma's wordt hieronder kort toegelicht.

4.2 Programma milieu

De milieutaken staan uitgebreid omschreven in het Jaarprogramma. Voor toelichting op deze taken verwijzen wij u naar het meest recente Jaarprogramma 2025. Voor 2026 wordt er een Jaarprogramma opgesteld afgestemd op deze Begroting én op de (nog vast te stellen) Uitvoering- en Handhaving Strategie Drenthe.

4.3 Leges

De verwachting bij de legesopbrengsten is onduidelijk. Dit heeft te maken met het feit dat Provincie en gemeenten onder de Omgevingswet de mogelijkheid krijgen leges te heffen voor regulering van de milieuactiviteiten en het is nu nog niet duidelijk welke afspraken daar over worden gemaakt. De legeskosten zijn voor 2026 geraamd op € 140K.

4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten waarvoor geen specifiek bestedingsdoel is bepaald. Omgevingsdienst Drenthe ontvangt geen algemene dekkingsmiddelen.

Overhead

Het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) schrijft voor dat overheadkosten afzonderlijk worden begroot en niet in de inhoudelijke programma's worden opgenomen. Op deze manier wordt beoogd om meer inzicht te geven in de overheadkosten voor de organisatie als geheel. De volgende kosten worden conform het BBV voor onze dienst tot de overhead gerekend:

- Directie en management
- Concern controller
- Relatie- en Opgavemanager
- Secretariaat
- Staf/adviseurs (Informatisering & Automatisering, HRM, Financiën/Controlling, Informatievoorziening)
- Ondersteunende PIOFACH-taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting), wanneer deze niet één op één aan het primaire proces kunnen worden gekoppeld.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Het BBV schrijft voor dat de heffing vennootschapsbelasting wordt uiteengezet in een separate post. Deze post is niet van toepassing op onze organisatie. Vennootschapsbelasting dient namelijk te worden afgedragen door een overheidsonderneming bij activiteiten die voor de Vpb gelden als onderneming en waarop geen objectvrijstellingen van toepassingen zijn. Ons uitgangspunt is dat, voor de activiteiten van OD Drenthe die kwalificeren als onderneming, wij in principe enkel die activiteiten ondernemen waarvoor sprake is van objectvrijstelling.

Onvoorzien

Het BBV schrijft voor dat de post ‘onvoorzien’ eveneens apart getoond dient te worden. We hebben een bedrag van € 125K opgenomen voor onvoorzien, zoals afgesproken in de financiële verordening. Bestuurlijk is de wens geuit om de algemene reserve zo laag mogelijk te houden. Indien zich tegenvallers voordoen dan moeten wij ons tot de deelnemers wenden voor een verhoging van de deelnemersbijdrage. Het is daarom wenselijk om een post onvoorzien te hebben en daarnaast het weerstandsvermogen voldoende hoog te houden om onze financiële risico’s te kunnen dekken. Zo ontstaat er gedurende het jaar geen stagnatie in verband met extra besluitvormingsprocedures. Op ons weerstandsvermogen wordt verder ingegaan in paragraaf 5.3.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

5 De bestuurlijke behandeling

Het BVV vereist verschillende paragrafen. Op zeven paragrafen geven we in dit document een toelichting.

Drie paragrafen zijn niet van toepassing op ons en worden daarom niet uitgewerkt.

- Grondbeleid is niet van toepassing omdat OD Drenthe geen eigen grond bezit;
- Verbonden partijen is niet van toepassing omdat OD Drenthe geen verbonden partijen heeft (het is zelf een verbonden partij);
- De vennootschapsbelasting is niet van toepassing omdat het uitgangspunt van de OD Drenthe is dat, voor de activiteiten van OD Drenthe die kwalificeren als onderneming, zij in principe enkel die activiteiten onderneemt waarvoor sprake is van objectvrijstelling.

5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen

Wij hebben in ons eigen beleid geen lokale heffingen. Voor de Provincie Drenthe zijn wij wel gemandateerd om de heffingen van leges uit te voeren. Dit betreft leges voor de luchtvaart en de Omgevingswet. De inning van de leges is gebaseerd op de Belastingverordening van de provincie. Wij hebben met de Provincie de afspraak gemaakt dat het verschil tussen de leges inkomsten en - uitgaven de dekking is voor de administratieve ondersteuning voor het innen van de leges. Per saldo is het innen van de leges dus een budgetneutraal project. De werkgroep leges van de OPD (Omgevingsplatvorm Drenthe) heeft besloten om de legesverordeningen meer op elkaar af te stemmen in de toekomst. Daarnaast is in de OPD afgesproken om bij de procesvorming van het innen van leges bij gemeenten bij de aanvraag van de ondernemer aan te geven dat hier leges aan verbonden zijn. Daarnaast wordt bij het besluit aan de gemeente duidelijk aangegeven dat ze leges kunnen heffen op de MBA's.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Voor de investering in installaties in het nieuwe pand Industrieweg 14-16 zullen we in de toekomst onderhoud moeten plegen. We zijn huurder van het pand maar wel verantwoordelijk voor het onderhoud van de nieuwe installaties. Er wordt gewerkt aan het opstellen van een meerjaren onderhoudsplan ter onderbouwing van een mogelijk in te stellen voorziening voor groot onderhoud om de lasten te egaliseren over de jaren.

5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin wij in staat zijn middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. Het gaat om de robuustheid van de Begroting. Maar ook om de wendbaarheid en het adequaat kunnen handelen van een organisatie. En voor onze deelnemers om een organisatie die efficiënt kan bijdragen aan hun opgaven.

Wij hebben ultimo 2024 een totaal eigen vermogen van € 1.837K met een algemene reserve van € 637K, een bestemmingsreserve van € 23K en een positief exploitatieresultaat over 2024 van € 1.177K. De bestemmingsreserve maakt geen onderdeel uit van de weerstandscapaciteit, maar dat geldt wel voor het positieve exploitatieresultaat over 2024. Ook de post onvoorzien kan worden beschouwd als onderdeel van het weerstandsvermogen.

Wanneer wordt besloten dat de deelnemers het positieve resultaat 2024 toevoegen aan de algemene reserve dan zal het weerstandsvermogen iets toenemen. Bij het aanbieden van de jaarstukken 2024 wordt aan de deelnemers echter gevraagd om van het positieve resultaat over 2024 € 877K toe te voegen aan de bestemmingsreserve en € 300K uit te keren aan de deelnemers.

Daarnaast is in onderhavige Begroting een post onvoorzien van € 125K opgenomen. Wanneer van het positieve resultaat € 877K wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve dan wordt het weerstandsvermogen € 762K. De ratio stijgt dan naar 1,7. Dat wordt beoordeeld als ruim voldoende..

BEDRAGEN (€ x1.000)	**BATEN**
uitstekend	> 2,0
Ruim voldoende	1,4 < x > 2,0
Voldoende	1,0 < x > 1,4
Matig	0,8 < x > 1,0
Onvoldoende	0,6 < x > 0,8
Ruim onvoldoende	< 0,6

Factor aanwezig/benodigd weerstandsvermogen	
factor:	1,7
oordeel:	Ruim voldoende

TABEL 5: DE CONCLUSIE VAN HET WEERSTANDSVERMOGEN

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Financiële risico's

De omvang van ons weerstandsvermogen is gerelateerd aan de risico's die de organisatie loopt. Deze risico's zijn in kaart gebracht en ook financieel vertaald. Hierbij is rekening gehouden met reeds getroffen maatregelen, zoals verzekeringen. Een aantal van onze (financiële) risico's worden in onderstaande tabel vermeld. In het model wordt de risicobeoordeling en -kwantificering gebruikt zoals deze door het Ministerie van BZK wordt gehanteerd. Deze risico's geven inzicht in het benodigde weerstandsvermogen (zie onderstaande tabel). Hierbij worden kleinere risico's geacht onderdeel te zijn van de reguliere bedrijfsvoering. De vermenigvuldiging van de wegingsfactoren klasse en frequentie geeft het bedrag aan dat beschikbaar moet zijn als weerstandsvermogen om de risico's te kunnen opvangen.

FREQUENTIE/ IMPACT	KANS	WEGINGS-FACTOR
1	1 keer per 10 jaar of minder	0,10
2	1 keer per 5-10 jaar	0,20
3	1 keer per 2-5 jaar	0,50
4	1 keer per 1-2 jaar	0,75
5	1 keer per jaar of meer	1,00

KLASSE/IMPACT	FINANCIEEL	WEGINGS-FACTOR
1	< 50.000	25.000
2	50.001 - 100.000	75.000
3	100.001 - 250.000	175.000
4	250.001 - 1.000.000	625.000
5	> 1.000.000	1.000.000

NR	CATEGORIE	OMSCHRIJVING	EFFECT	FINANCIEEL	KLASSE	FREQUENTIE	BENODIGDE WEERSTANDS CAPACITEIT (€)
1	personeel	ziekteverzuim	productieverlies	€ 300.000	4	3	€ 312.500
2	personeel / bedrijfsvoering	werving nieuwe medewerkers	productieverlies	€ 150.000	3	4	€ 131.250
3	personeel / bedrijfsvoering	nieuwe huisvesting	additionele kosten	PM	PM	PM	PM
						Totaal	**€ 443.750**

TABEL 6: HET RISICOPROFIEL 2026

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

In de risicoberekening is geen rekening gehouden met een eventuele bestuurlijke keuze om bij noodzakelijke her prioritering in het Jaarprogramma 2026 alsnog te kiezen voor het beschikbaar stellen van extra middelen. Mocht op basis van het Jaarprogramma 2026 een tekort aan uren zichtbaar worden, dan vraagt dat om expliciete bestuurlijke besluitvorming, her prioritering en beschikbaarstelling van extra middelen waarvoor dan een extra deelnemersbijdrage noodzakelijk is.

Zoals in hoofdstuk 4 is omschreven, bestaan er nog een aantal relevante risico's die op dit moment niet op geld zijn in te schatten zoals:

- Doorontwikkeling Uitvoering- en Handhaving Strategie Drenthe;
- Verbouwing nieuwe pand aan de Industrieweg 14-16 te Assen in 2025.

1. Ziekteverzuim

Algemeen: In 2024 was het gemiddelde ziekteverzuim 6,6%. Bij de berekening van de beschikbare productieve uren is 6,5% ziekteverzuim opgenomen in de Begroting 2026.

Beheersmaatregelen: In 2025 en 2026 staat terugdringen van het ziekteverzuim wederom hoog op onze agenda en het thema alsmede het verzuimprotocol is actief bij onze medewerkers onder de aandacht. Daarnaast zijn/worden de volgende maatregelen getroffen:

- ✓ De preventie op- en de begeleiding van het beïnvloedbare verzuim is vergroot;
- ✓ De toegankelijkheid van bedrijfsmaatschappelijk werk is vergroot;
- ✓ De inzet op de proactieve uitvoering van het Arbobeleid is vergroot;
- ✓ Er is een directe verzuimbegeleiding op de lopende dossiers;
- ✓ Onze nieuwe huisvesting zal eind 2025 ingericht zijn op de hybride werkwijze van plaats- en tijd onafhankelijk werken.

Calculatie financieel: Voor de calculatie is 2 % van de loonsom van het primaire proces gebruikt.

2. Werving nieuwe medewerkers

Algemeen: De krapte op de huidige arbeidsmarkt aan gekwalificeerd personeel noodzaakt ons tot meer inzet op werving en selectie van toekomstig benodigde medewerkers.

Beheersmaatregelen: OD Drenthe voert een campagne "Werken bij de NOD" samen met de ODG en de FUMO. Daarbij zal bijzondere aandacht gegeven worden aan inclusie en diversiteit. In dat kader zetten we in om:

- ✓ zij-instromers klaar te stomen voor onze taken;
- ✓ opleidingen van scholen beter te laten aansluiten op onze praktijk;
- ✓ van traineeships gebruik te maken;
- ✓ gebruik maken van duurdere inhuur.

Dat betekent een andere insteek in communicatie naar buiten en een toename in opleiding en begeleiding van zij-instromers en trainees.

Calculatie financieel: In de Begroting is een dekking van € 150K opgenomen ter dekking van mogelijk productieverlies.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

3. Huisvesting

Algemeen: voor het nieuwe pand aan de Industrieweg 14-16 te Assen zijn we een huurcontract aangegaan met een looptijd van 15 jaar met een huurdersoptie om met 5 jaar te verlengen. Startdatum contract is 01-01-2025 en startdatum betalingen huurpenningen is 01-05-2025. Daarnaast wordt de verbouwing in 20 jaar afgeschreven, de inventaris in gedeeltelijk 10 en gedeeltelijk in 20 jaar. Bij vroegtijdige beëindiging van het huurcontract vertegenwoordigt het contract en de activa nog een waarde met eventueel een afboeking tot gevolg.

Beheersmaatregelen: Zorgdragen dat de Omgevingsdienst zijn huurcontract aan de Industrieweg 14-16 te Assen normaal kan uitdienen.

Calculatie financieel: In de Begroting is een PM-post opgenomen omdat geen juiste schatting gemaakt kan worden van de kosten.

5.4 Paragraaf financiële kengetallen

Hieronder volgt een korte toelichting per kengetal met als basis de Jaarrekening 2024, de Begrotingswijziging 2025 en de Ontwerpbegroting 2026.

	2024 (jaarrekening)	2025 (begrotingswijziging)	2026 (begroting)	2027 (begroting)	2028 (begroting)	2029 (begroting)
Netto schuldquote	-8,9%	18,0%	16,3%	14,2%	14,1%	12,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Solvabiliteitsratio	17,1%	8,7%	8,5%	8,4%	3,8%	3,2%
Structurele exploitatie-ruimte	3,7%	-1,2%	0,3%	0,6%	0,7%	0,3%

TABEL 7: PERCENTAGES SCHULDQUOTE, SOLVABILITEITSRATIO EN STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE

Netto schuldquote

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Door het voornemen van een langlopende lening aan te gaan in 2025 voor de verbouwing en inrichting van een nieuw kantoor bestaat de schuldpositie niet meer alleen uit kortlopende verplichtingen. Bij alleen kortlopende verplichtingen hanteren wij een norm van 0% of lager. Om aan de norm te voldoen moeten de eigen middelen hoger zijn dan de schuldpositie. In afwijkende gevallen, bijvoorbeeld een grote investering waar geld voor aangetrokken wordt zoals in 2025 stijgt het kengetal boven de 0%. Voor 2026 is het kengetal 16,3% door het aantrekken van bovengenoemde geldlening. Door de aflossingen op de geldlening daalt het percentage de jaren hierna.

Solvabiliteitsratio

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. Het betreft het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. De VNG geeft aan dat

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

bij een ratio lager dan 20% de organisatie zich op glad ijs bevindt, de norm voor ons is daarom minimaal 20%. Ons solvabiliteitsratio is op basis van de Begroting 2026 uitgekomen op 8,5% waardoor de solvabiliteit van onze organisatie onder de norm ligt. Het kengetal valt lager uit omdat met voorschotten van de opdrachtgevers wordt gewerkt. De voorschotten leiden tot een hoger kortlopend vreemd vermogen en hebben daarmee een negatief effect op de ratio maar zorgen niet voor een slechte financiële weerbaarheid. Immers, die voorschotten worden in het nieuwe boekjaar besteed aan de taken waarvoor wij dit geld hebben ontvangen.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte wij hebben om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de Begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De norm voor onze organisatie is 0% of hoger. In de Begroting 2026 is de ratio 0,3% en daarmee voldoet het aan de norm.

Algeheel oordeel

Het BBV schrijft voor een beoordeling te geven van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. Van de drie geldende kengetallen voor onze organisatie geeft de solvabiliteitsratio aan dat deze onder de norm ligt. Het algehele beeld van onze financiële positie is dat oplettendheid is geboden. Zie ook de vorige paragraaf inzake het weerstandsvermogen.

5.5 Paragraaf financiering

Beleidskaders

De uitvoering van de financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de wet Financiering decentrale overheden en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financierings- (treasury-)statuut evenals een financieringsparagraaf in Begroting en rekening. We werken volgens het Treasurystatuut dat is vastgesteld op 23 september 2013.

Rentevisie

Gezien de geringe invloed van de renteontwikkeling op onze Begroting is geen lange termijn rentevisie opgenomen. Rente van geldleningen worden langdurig vastgelegd.

Geldleningen

We zullen het overgrote deel van onze werkzaamheden betalen uit de vaste voorschotbetalingen van de deelnemers. De verwachting is dat deze voldoende zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. In 2025 zullen we een geldlening aangaan voor de verbouwing en aanschaf inventaris voor ons nieuwe pand te Assen. Onze organisatie loopt op dit moment geen grote liquiditeitsrisico's. In de praktijk factureren wij maandelijks of per kwartaal de projectinzet.

Kasgeldlimiet

Ter beperking van het renterisico op de netto-vlottende schuld (schulden met een looptijd van minder dan één jaar) is een kasgeldlimiet vastgesteld. Zo wordt voorkomen dat fluctuaties van de korte rente direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten tijdens een boekjaar. Voor gemeenschappelijke regelingen bedraagt de kasgeldlimiet 8,2% van het begrotingstotaal. Het saldo van vlottende schulden en vlottende middelen wordt afgezet tegen het begrotingstotaal. Dit betekent voor ons dat het maximale saldo in 2026 € 2,3 mln. mag bedragen.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Rente risiconorm

Ter beperking van het renterisico op vaste schuld is er een rente risiconorm vastgesteld. De rente risiconorm schrijft voor welk deel van de lange termijn leningen (> 1 jaar) maximaal vernieuwd mag worden in een begrotingsjaar. Voor gemeenschappelijke regelingen zoals OD Drenthe is dit vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico op de vaste schuld in een jaar wordt als volgt berekend: de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. Er is in 2026 geen sprake van herfinanciering omdat geen leningen worden aangegaan.

5.6 Paragraaf bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering ondersteunt de andere programma's in het voorzien van verschillende diensten als personeelszaken, informatievoorziening, administratie, communicatie, sturing, planning en control. De bedrijfsvoeringsopgaven zijn de afgelopen jaren opgenomen in een Ontwikkelprogramma. Hiermee is een deel van de basis op orde gebracht, is de professionalisering van de financiële functie tot beheersbaar niveau gebracht en groeit jaarlijks ons zelflerend vermogen. Het definitief vaststellen van de U&H-strategie in 2025 kan gevolgen hebben voor de uitvoering van de bedrijfsvoering in 2026.

Begin 2025 is besloten om een versnelling door te voeren in een aantal thema's. Het thema rolbeschrijvingen wordt versneld afgerond. De beschrijving van de functies wordt ingedeeld in het HR21 profiel. Ten tweede worden de teamplannen en dashboard ook versneld. Procesoptimalisatie wordt als een apart project opgepakt in 2025. Koerssessies zullen zorgen voor uitlijning van de besturingsfilosofie met betrekking tot strategieontwikkelingen en programmering. Tot slot wordt het organisatie reglement geactualiseerd. Daarnaast is er aandacht voor de inrichting van het wendbare deel van onze organisatie, het benodigde leiderschapsprofiel, projectmatig en programmatisch werken, en teamontwikkeling. Vanaf 2026 komen de thema's 'een lerende organisatie' en 'een open en veilige cultuur' nader aan de orde.

5.7 Personele ontwikkelingen

We starten 2025 met 200 fte vaste medewerkers en 27 fte inhuur, wat neerkomt op totaal 227 fte bezetting. De komende jaren laten nog geen grote uitstroom zien als gevolg van pensionering. Wij verwachten dat eind 2025 de gewenste formatieve groei volledig gerealiseerd is. Vanuit die stabiliteit en rust kan de focus meer gericht worden op beperken van uitstroom en uitval. Een toelichting op de verdeling van ons personeel over de verschillende clusters in relatie tot de totale opgave in 2026, volgt in het Jaarprogramma 2026. In het kader van de versterking van het VTH-stelsel zijn de kwaliteitscriteria voor 'kritieke massa' (deskundigheid en ervaring) daarbij een belangrijk instrument.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

6 Financiële Begroting

In dit hoofdstuk beschrijven we enkele ontwikkelingen die financiële doorwerking kunnen hebben op onze taakuitvoering. We blijven daarbij kritisch kijken naar mogelijke kostendrijvers en zetten in op sober en doelmatig werken.

6.1 Opzet Begroting

De Begroting is in overeenstemming met het BBV opgesteld, waarbij alle benodigde paragrafen en voorgeschreven onderdelen zijn opgenomen.In de exploitatiebegroting is een nadere specificatie van de budgetten opgenomen. Zo is er bijvoorbeeld onderscheid gemaakt naar personeels- en inhuurbudgetten voor het primair proces en de overhead. De meerjarenbegroting maakt onderdeel uit van de financiële begroting.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten

De meerjarenraming 2027 - 2029 is op basis van de geldende normen geïndexeerd. De uitgangspunten die leiden tot de Begroting 2026 bestaan uit:

- ✓ De uitgangspunten van de Begroting 2025, inclusief de Begrotingswijziging 2025;
- ✓ Het gewogen indexcijfer (2,06%) door toepassing van de index loonvoet sector overheden de prijsindex netto materiële overheidsconsumptie;
- ✓ Een productiviteitsnorm van 1.331 uur per FTE, waarbij rekening gehouden is met een ziekteverzuimpercentage van 6,5 %;
- ✓ De in 2020 vastgestelde verrekensystematiek voor de deelnemersbijdragen;
- ✓ Jaarlijkse dotatie bestemmingsreserve zaaksysteem van 2026 /m 2028 van € 150.000;
- ✓ Hanteren 0-lijn impact Omgevingswet (huidige 5% meegenomen);
- ✓ Vooralsnog geen wijzigingen als gevolg van herijking Drentse Maat en invoering nieuwe U&H strategie per 2026 (onderlinge verschuivingen tussen deelnemers zijn wel mogelijk);
- ✓ Huisvestingskosten zijn opgenomen voor het nieuw te betrekken pand te Assen op basis van de voorliggende projectbegroting op peildatum maart 2025. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de begrote tekorten voor het jaar 2026 worden gedekt vanuit de opgebouwde bestemmingsreserve van verslagjaar 2024.
- ✓ Een mogelijke bate uit de subsidieregeling voor Robuustheid, waarvoor in 2025 een aanvraag is ingediend, is niet verwerkt in deze Ontwerpbegroting aangezien deze momenteel de status ‘aangevraagd’ heeft. Dat maakt het onzeker of en in welke mate OD Drenthe hieruit baten zal ontvangen ten gunste van het jaar 2026.
- ✓ Een mogelijke besparing op project Kantoorautomatisering welke wordt opgestart in 2025 is niet opgenomen aangezien de uitkomsten hiervan nog onduidelijk zijn.

BEDRAGEN (€ x1.000)	2024 Jaarrekening	2025 Begrotings-wijziging	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Programma Milieu	24.939	26.595	27.327	28.827	30.058	31.227
Programma Leges	244	200	200	200	200	200
Overhead	230	249	277	283	289	295
Algemene dekkingsmiddelen	250	0	0	0	0	0
Heffing VPB	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	0	0	0	0	0
BATEN TOTAAL	**25.663**	**27.044**	**27.804**	**29.310**	**30.547**	**31.723**
Programma Milieu	**16.776**	**18.047**	**18.302**	**19.247**	**20.620**	**21.097**
Leges	**192**	**140**	**140**	**140**	**140**	**140**
Overhead	**7.519**	**9.198**	**9.303**	**9.829**	**10.202**	**10.442**
Algemene dekkingsmiddelen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Heffing VPB	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bedrag onvoorzien	**0**	**125**	**125**	**125**	**125**	**125**
LASTEN TOTAAL	**24.486**	**27.510**	**27.870**	**29.340**	**31.087**	**31.804**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN VÓÓR MUTATIES RESERVES	**1.177**	**-466**	**-67**	**-30**	**-540**	**-81**
Toevoeging aan reserve			**150**	**150**	**150**	
Onttrekking reserves		**466**	**217**	**180**	**690**	**81**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN NA MUTATIES RESERVES	**1.177**	**-0**	**0**	**0**	**0**	**-0**

TABEL 8: OVERZICHT VAN DE MEERJARENRAMING

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

De Exploitatiebegroting kan worden gewijzigd in geval van hernieuwde inzichten, te weten werkelijke indexcijfers, toe- en/of afname van de productie op basis van het nog op te stellen Jaarprogramma 2026, wanneer er een concrete Begroting is voor de projecten 2026, in geval van concretisering van het investeringsbudget of als er zich onvoorziene zaken voordoen. In ieder geval dient sprake te zijn van een gelijkblijvend takenpakket of een gelijkblijvend uitvoeringsniveau. Wijziging in omvang, intensiteit of kwaliteit van de werkzaamheden leidt tot begrotingseffect of herprioritering van taken. Een aantal risico's die mogelijk substantiële begrotingseffecten meebrengen zijn in deze rapportage reeds benoemd.

Indexatie

De posten in de exploitatiebegroting voor het jaar 2026 en de meerjarenraming (2027-2029) zijn geïndexeerd op basis van een inschatting van de directie. Dit is schematisch weergegeven in bijlage A.

6.3 Exploitatiebegroting

BEDRAGEN (€ x1.000)	2024 Jaarrekening	2025 Begrotings-wijziging	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Totale baten	**25.663**	**27.044**	**27.804**	**29.310**	**30.547**	**31.723**
Deelnemersbijdragen	**24.378**	**26.310**	**27.067**	**28.827**	**30.058**	**31.227**
Reguliere deelnemersbijdrage	24.378	26.310	27.067	28.827	30.058	31.227
Legesopbrengsten	**141**	**200**	**200**	**200**	**200**	**200**
Projectbaten	**103**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Projectbaten SPUK	**562**	**260**	**260**	**0**	**0**	**0**
Financiële baten	**250**	**145**	**145**	**145**	**145**	**145**
Inkomsten overige baten	**230**	**129**	**132**	**138**	**144**	**150**
Totale lasten	**24.486**	**27.510**	**27.870**	**29.340**	**31.087**	**31.804**
Personeelslasten	**20.267**	**22.629**	**23.217**	**24.679**	**25.738**	**26.842**
Loonsom primair proces	12.429	13.076	13.752	14.687	15.280	15.935
Loonsom overhead	3.820	4.677	4.520	4.520	4.751	4.955
Doorbelasting loonkosten	-609	-260	-260	0	0	0
Frictiekosten, looncompensatie enz.	92	-42	-43	-45	-47	-49
Inhuur primair proces	2.651	2.458	2.700	2.883	3.000	3.128
Inhuur overhead	830	1.047	877	877	922	961
Reiskosten	344	728	783	823	858	895
Opleidingen	321	434	443	466	486	507
Overige personele kosten	390	511	446	469	489	510
Bedrijfsvoeringskosten	**3.212**	**4.077**	**3.839**	**4.018**	**4.177**	**4.341**
Packagedeal gem. Emmen en prov. Drenthe	1.823	2.135	1.118	1.176	1.226	1.279
Huisvesting en facilitair*		293	1.055	1.092	1.124	1.158
Huur zaaksysteem / licentie LOS	237	287	287	302	315	328
Overige licentie- en ICT-kosten	541	700	668	702	733	764
Overige bedrijfsvoeringskosten	611	661	711	747	779	813
Doorbetaalde leges	**88**	**140**	**140**	**140**	**140**	**140**
Projectkosten	**103**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Projectkosten SPUK	**562**	**260**	**260**	**0**	**0**	**0**
Financiële lasten		**54**	**189**	**178**	**166**	**155**
Onvoorzien	**0**	**125**	**125**	**125**	**125**	**125**
Incidentele lasten	**254**	**226**	**100**	**200**	**741**	**200**
Saldo van baten en lasten vóór mutatie reserves	**1.177**	**-466**	**-67**	**-30**	**-540**	**-81**
Toevoeging aan reserve	**0**	**0**	**150**	**150**	**150**	**0**
Onttrekking reserves	**0**	**466**	**217**	**180**	**690**	**81**
Saldo van baten en lasten na mutatie reserves	**1.177**	**-0**	**0**	**0**	**0**	**-0**

* Dit betreffen de huisvesting en facilitaire kosten van het nieuwe pand

TABEL 9: DE EXPLOITATIEBEGROTING

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Hieronder worden de belangrijkste posten toegelicht.

6.3.1 Baten

Deelnemersbijdrage

De deelnemersbijdrage stijgt ten opzichte van de Begrotingswijziging 2025 met € 758K. Een specificatie per deelnemer is weergegeven in Bijlage B. De stijging wordt veroorzaakt door de volgende posten:

OMSCHRIJVING	BEDRAG
Indexering 2,06% incl. loonontwikkeling	607K
Reservering zaaksysteem	150K
Totaal	**757K**

TABEL 10: MUTATIE DEELNEMERSBIJDRAGE

SPUK baten

De Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK) is bedoeld om voor meerdere jaren extra capaciteit voor toezicht en handhaving te realiseren, zodat de organisatie op dit vlak een professionaliseringsslag kan maken. De uitkering loopt tot en met 2026. In 2026 wordt net als in 2025 een jaarlijkse uitkering van € 260K verwacht. Als er vanuit het Rijk geen nieuwe regeling komt zullen na afloop van de uitkering de kosten door de deelnemers zelf worden gedragen.

Aanpassing uren Jaarprogramma

In de Ontwerpbegroting 2026 gaan we uit van continuering van het Jaarprogramma 2025 zijnde 195.025 direct productieve uren. We hanteren daarbij een 0-lijn voor de impact van de Omgevingswet (5% blijft gehandhaafd). De impact van de herijking van de Drentse Maat alsmede de implementatie van de U&H strategie in 2026 zijn thans nog niet in te schatten. We gaan in deze Begroting vooralsnog uit van een nul effect op de gehele begrotingssom, waarbij er wel degelijk een verschuiving kan plaatsvinden in de bijdrage tussen de deelnemers. Voor de urenverdeling per deelnemer wordt verwezen naar bijlage C.

Indirect productieve projecten

Vanaf de Begrotingswijziging 2024 zijn de indirect productieve uren apart geprogrammeerd. Dit zijn uren die we besteden aan werkzaamheden en projecten die bijdragen aan het efficiënter en effectiever maken van het primaire proces in de organisatie. Deze manier van ramen is zuiverder (voorheen in de productienorm opgenomen) en biedt meer zicht op de onderdelen die het betreft en de daarbij behorende tijdsbesteding. De indirect productieve uren worden geraamd op 18.000 uur. Het totale aantal productieve uren komt hiermee op 213.025 (195.025 + 18.000).

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

6.3.2 Lasten

Personeelslasten

De personeelslasten nemen toe met € 589K (zie de exploitatiebegroting). Dit komt voornamelijk door inflatie. Ook zijn er meerkosten opgenomen in verband met het houden van een ronde functiewaardering (€ 160K in 2025 inclusief incidentele advieskosten, vanaf 2026 € 180K structureel). Doordat zowel de Omgevingswet en de organisatiefilosofie van 'Zo werken wij' andere vaardigheden vraagt van en bevoegdheden geeft aan de functies is het actualiseren van het loongebouw relevant. Niet alleen om de medewerkers een reële beloning te bieden voor het werk wat zij doen, maar ook om een aantrekkelijk werkgever te blijven.

Bijdrage incidentele aanvullende kosten

In de Begrotingswijziging 2025 is rekening gehouden met een bedrag van € 226K aan incidentele lasten, waarvan echter vanuit de bestemmingsreserve een bedrag van € 83K wordt onttrokken. Per saldo blijft dan over € 143K. In de Begroting 2026 is hiervoor € 100K geraamd.

Bedrijfsvoering kosten

De bedrijfsvoering kosten dalen ten opzichte van de Begrotingswijziging 2025 met € 238K. Dit wordt veroorzaakt door lagere licentie-en ICT kosten, hogere overige bedrijfsvoeringkosten en de her-rubricering van de huisvestingskosten van het nieuwe pand dat naar verwachting in Q1 2026 wordt betrokken. In totaliteit zijn de huisvestingskosten na onttrekking uit de bestemmingsreserve op hetzelfde niveau als in het Provinciehuis en gemeentehuis Emmen.

Onvoorzien

De post 'onvoorzien' wordt ten opzichte van voorgaande Begrotingen niet verhoogd en blijft met € 125K gelijk aan de Begrotingswijziging 2025. De afspraken hierover zijn opgenomen in de financiële verordening.

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

6.3.3 Nieuwe uitzettingen vanaf 2026

Zoals vermeld wordt het grootste deel van de extra uitzettingen in de Begroting 2026 veroorzaakt door inflatie. Hiernaast is er één uitzetting die nieuw is ten opzichte van de Begrotingswijziging 2025:

- ✓ Reservering zaaksysteem (2026-2028): 150K met € 0,70 effect op uurtarief.

6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Artikel 20 van het BBV schrijft voor dat in de Begroting een uiteenzetting van de financiële positie, voorzien van toelichting, dient te worden opgenomen. Tevens dient dit ook in meerjarig perspectief te gebeuren. In de volgende paragraaf volgt de uiteenzetting.

6.4.1 Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Hiernaast wordt de (geprognosticeerde) begin- en eindbalans weergegeven voor het begrotingsjaar. Tevens wordt de meerjarenraming uiteengezet. Het resultaat na mutatie reserve(s) wordt aan de algemene reserve toegevoegd.

BEDRAGEN (€ x1.000)	**2024** Jaar-rekening	**2025** Begrotings-wijziging	**2026** Begroting	**2027** Begroting	**2028** Begroting	**2029** Begroting
VASTE ACTIVA						
Immateriële vaste activa	-	-	-	-	-	-
Materiële vaste activa	101	6.476	6.082	5.685	5.284	4.881
Financiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
	101	**6.476**	**6.082**	**5.685**	**5.284**	**4.881**
VLOTTENDE ACTIVA						
Uitzetting met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	10.498	5.500	5.500	5.600	5.700	5.800
Liquide middelen	1	250	250	250	250	250
Overlopende activa	145	52	52	54	56	58
	10.644	**5.802**	**5.802**	**5.904**	**6.006**	**6.108**
TOTAAL ACTIVA	10.745	12.278	11.884	11.589	11.290	10.989
VASTE PASSIVA						
- Algemene reserve	637	637	637	559	411	330
- Bestemmingsreserve	23	23	23	23	23	23
- Bestemmingsreserve zaaksysteem	-	92	242	392	-	-
- Bestemmingsreserve BI-strategie	-	-	-	-	-	-
- Bestemmingsreserve MBA	-	-	-	-	-	-
- Bestemmingsreserve Huisvesting	-	319	102	0	0	0
- Resultaat voor bestemming	1.177					
Eigen vermogen	1.837	1.071	1.004	974	435	353
Voorziening voor verlofsaldi	538	538	538	538	538	538
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	6.470	6.091	5.712	5.333	4.955
	2.375	**8.079**	**7.634**	**7.225**	**6.306**	**5.846**
VLOTTENDE PASSIVA						
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	5.436	2.400	2.500	2.500	2.500	2.500
Overlopende passiva	2.935	1.799	1.750	1.864	2.484	2.643
	8.370	**4.199**	**4.250**	**4.364**	**4.984**	**5.143**
TOTAAL PASSIVA	**10.745**	**12.278**	**11.884**	**11.589**	**11.290**	**10.989**

TABEL 11: BALANS

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

6.4.2 EMU-saldo

In dit overzicht is het EMU-saldo opgenomen voor het begrotingsjaar, voorgaande jaren en is eveneens de meerjarenraming uiteengezet.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

De Begroting dient de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbare volume weer te geven. In ons geval geldt dat alle arbeidskosten gerelateerde verplichtingen met een vergelijkbaar volume in de Begroting zijn opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het IKB, aanvullende uitkeringen, tijdelijke loondoorbetalingen en verzekeringspremies. Maar ook voor de wettelijke verlofsaldi van medewerkers, omdat deze binnen twee jaar moeten worden opgemaakt. Voor spaarverlof en bovenwettelijk verlof is een voorziening getroffen.

BEDRAGEN (€ x1.000)	**2024** Jaar-rekening	**2025** Begrotings-wijziging	**2026** Begroting	**2027** Begroting	**2028** Begroting	**2029** Begroting
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q.ontttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	1.177	-466	-67	-30	-540	-81
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	89	6.405	394	397	400	403
3. Mutatie voorzieningen	146	0	0	0	0	0
4. Mutatie voorraden (incl. bouw-gronden in exploitatie)	0	0	0	0	0	0
11. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwacht boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
BEREKEND EMU-SALDO	**1.412**	**5.939**	**328**	**367**	**-140**	**322**

TABEL 12: OVERZICHT VAN HET EMU-SALDO

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Investeringen

Investeringen met een economisch nut

Ten behoeve van de thuiswerkfaciliteiten van onze medewerkers zijn extra bureaustoelen aangeschaft. Deze bureaustoelen zijn eigendom van OD Drenthe en worden in bruikleen uitgegeven. Bij uitdiensttreding worden de stoelen weer ingeleverd. De bureaustoelen zijn door ons geactiveerd op de balans en worden in 3 jaar afgeschreven. In de meerjarenraming houden wij er rekening mee dat afgeschreven activa worden vervangen.

De financiering

Het BBV schrijft voor dat tevens aandacht dient te worden geschonken aan de financiering bij de uiteenzetting van de financiële positie. De financiering is nader uitgewerkt in paragraaf 5.5.

Reserves

In de Jaarrekening 2024 is het voorstel om een deel van het positieve resultaat in vier verschillende bestemmingsreserves te storten (totaal € 877K) en € 300K aan de deelnemers terug te laten vloeien. De algemene reserve blijft ongewijzigd opdat het weerstandsvermogen afdoende robuust is om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen. Op dit moment is de verwachting dat een deel van het eigen vermogen in de jaren 2027 t/m 2029 zal worden gebruikt om het exploitatietekort van de huisvesting te financieren. Hierbij wordt voldoende eigen vermogen blijvend aangehouden om te voldoen aan de robuustheidscriteria.

Voor wat betreft de bestemmingsreserve ontwikkelprogramma kan worden gesteld dat deze min of meer overbodig is geworden. De kosten van organisatieontwikkeling worden indien nodig in de Begroting opgenomen. Wij zullen dan ook op korte termijn voorstellen deze reserve op te heffen. Voor het vervangen van het zaaksysteem in de toekomst is besloten om een nieuwe bestemmingsreserve in het leven te roepen, waarin jaarlijks € 150K wordt gestort vanaf 2026. Op deze wijze drukken de kosten van de aanbesteding van het zaaksysteem minder op de Begroting van één enkel begrotingsjaar.

BEDRAGEN (€ x1.000)	2024 Jaarrekening	2025 Begrotings-wijziging	2026 Begroting	2027 Begroting	2028 Begroting	2029 Begroting
Algemene reserve						
Saldo per 1-1	637	637	637	637	559	411
Bij: Resultaat	0	1.177	0	0	0	0
Af: Resultaat	0	1.177	0	78	148	81
Bij: Bijdrage deelnemers resultaat	0	0	0	0	0	0
SALDO PER 31-12	**637**	**637**	**637**	**559**	**411**	**330**
Bestemmingsreserve (Doorontwikkeling organisatie)						
Saldo per 1-1	23	23	23	23	23	23
Bij: Resultaat	0	0	0	0	0	0
Af: Resultaat	0	0	0	0	0	0
SALDO PER 31-12	**23**	**23**	**23**	**23**	**23**	**23**
Bestemmingsreserve Zaaksysteem						
Saldo per 1-1	0	0	92	242	392	0
Bij: Resultaat	0	92	150	150	150	0
Af: Resultaat	0	0	0	0	542	0
SALDO PER 31-12	**0**	**92**	**242**	**392**	**0**	**0**
Bestemmingsreserve BI-strategie						
Saldo per 1-1	0	0	0	0	0	0
Bij: Resultaat	0	18	0	0	0	0
Af: Resultaat	0	18	0	0	0	0
SALDO PER 31-12	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bestemmingsreserve MBA						
Saldo per 1-1	0	0	0	0	0	0
Bij: Resultaat	0	65	0	0	0	0
Af: Resultaat	0	65	0	0	0	0
SALDO PER 31-12	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bestemmingsreserve Huisvesting						
Saldo per 1-1	0	0	319	102	0	0
Bij: Resultaat	0	702	0	0	0	0
Af: Resultaat	0	383	217	102		0
SALDO PER 31-12	**0**	**319**	**102**	**0**	**0**	**0**
TOTAAL VAN DE RESERVES	**660**	**1.071**	**1.004**	**974**	**435**	**353**

TABEL 13: OVERZICHT VAN DE RESERVES

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Voorzieningen

Wij hebben sinds de uitgave van de Jaarrekening 2017 een voorziening gevormd voor verlofsparen. Ieder jaar wordt bij het opstellen van de Jaarrekening beoordeeld wat de hoogte van deze voorziening moet zijn. Met ingang van 2024 wordt het bovenwettelijk verlof als voorziening getoond in plaats van verplichting om aan de BBV-eisen te voldoen. In de (meerjarige) Begroting wordt deze post niet structureel meegenomen.

BEDRAGEN (€ x1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Voorziening voor verlofsparen						
Saldo per 1-1	36	77	77	77	77	77
Bij:	41	0	0	0	0	0
Af:	0	0	0	0	0	0
SALDO PER 31-12	**77**	**77**	**77**	**77**	**77**	**77**
Voorziening voor bovenwettelijk verlof						
Saldo per 1-1	356	461	461	461	461	461
Bij:	105	0	0	0	0	0
Af:	0	0	0	0	0	0
SALDO PER 31-12	**461**	**461**	**461**	**461**	**461**	**461**
TOTAAL SALDO 31-12	**538**	**538**	**538**	**538**	**538**	**538**

TABEL 14: OVERZICHT VAN VOORZIENINGEN

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Bijlage A Indexering

INDEX	2024	2025	2025 BW	2026	2027	2028	2029
Loonvoet sector overheid	4,7%	4,9%	4,8%	**2,0%**	5,4%	4,5%	n.n.b.
Prijs netto materiele overheidscon-sumptie	3,0%	2,4%	2,7%	**2,6%**	2,6%	2,4%	n.n.b.
"Gewogen index (90% loonvoet / 10% materiele overheidsconsumptie)"	4,5%	4,7%	4,6%	**2,1%**	5,1%	4,3%	4,3%

TABEL 15: INDEXERINGEN

Het jaar 2029 is niet opgenomen in de macro-economische verkenning van het CPB en daarom is voor de meerjarenbegroting nu uitgegaan van hetzelfde indexcijfer als 2028.

Bron: Macro-economische verkenning 2024, publicatie 17-09-2024 (CPB) voor de jaren 2025-2028

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Overzicht meerjarenbegroting

DEELNEMER	BEGROTINGS-WIJZIGING 2025	BEGROTING 2026	BEGROTING 2027	BEGROTING 2028	BEGROTING 2029
Gemeente Aa en Hunze	€ 1.196.512	€ 1.231.063	€ 1.313.443	€ 1.369.535	€ 1.422.814
Gemeente Assen	€ 1.757.874	€ 1.808.634	€ 1.929.664	€ 2.012.072	€ 2.090.349
Gemeente Borger-Odoorn	€ 1.319.314	€ 1.357.411	€ 1.448.246	€ 1.510.095	€ 1.568.842
Gemeente Coevorden	€ 2.172.869	€ 2.235.613	€ 2.385.216	€ 2.487.079	€ 2.583.834
Gemeente Emmen	€ 4.779.855	€ 4.917.878	€ 5.246.973	€ 5.471.049	€ 5.683.891
Gemeente Hoogeveen	€ 2.013.442	€ 2.071.582	€ 2.210.209	€ 2.304.597	€ 2.394.254
Gemeente Meppel	€ 1.685.701	€ 1.734.377	€ 1.850.438	€ 1.929.462	€ 2.004.525
Gemeente Midden-Drenthe	€ 1.996.072	€ 2.053.711	€ 2.191.141	€ 2.284.715	€ 2.373.599
Gemeente Noordenveld	€ 1.115.721	€ 1.147.939	€ 1.224.757	€ 1.277.061	€ 1.326.743
Gemeente Tynaarlo	€ 1.216.575	€ 1.251.705	€ 1.335.467	€ 1.392.499	€ 1.446.672
Gemeente Westerveld	€ 1.295.885	€ 1.333.305	€ 1.422.527	€ 1.483.277	€ 1.540.982
Gemeente De Wolden	€ 1.574.882	€ 1.620.359	€ 1.728.790	€ 1.802.619	€ 1.872.748
Provincie Drenthe	€ 4.185.038	€ 4.303.687	€ 4.539.848	€ 4.733.726	€ 4.917.884
Totaal	**€ 26.309.740**	**€ 27.067.263**	**€ 28.826.719**	**€ 30.057.786**	**€ 31.227.138**

TABEL 16: OVERZICHT MEERJARENBEGROTING

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Begrotingswijziging 2025 versus Begroting 2026

DEELNEMER	BEGROTINGS-WIJZIGING 2025	BEGROTING 2026	VERSCHIL
Gemeente Aa en Hunze	€ 1.196.512	€ 1.231.063	€ 34.551
Gemeente Assen	€ 1.757.874	€ 1.808.634	€ 50.760
Gemeente Borger-Odoorn	€ 1.319.314	€ 1.357.411	€ 38.097
Gemeente Coevorden	€ 2.172.869	€ 2.235.613	€ 62.744
Gemeente Emmen	€ 4.779.855	€ 4.917.878	€ 138.023
Gemeente Hoogeveen	€ 2.013.442	€ 2.071.582	€ 58.140
Gemeente Meppel	€ 1.685.701	€ 1.734.377	€ 48.676
Gemeente Midden-Drenthe	€ 1.996.072	€ 2.053.711	€ 57.639
Gemeente Noordenveld	€ 1.115.721	€ 1.147.939	€ 32.218
Gemeente Tynaarlo	€ 1.216.575	€ 1.251.705	€ 35.130
Gemeente Westerveld	€ 1.295.885	€ 1.333.305	€ 37.420
Gemeente De Wolden	€ 1.574.882	€ 1.620.359	€ 45.476
Provincie Drenthe	€ 4.185.038	€ 4.303.687	€ 118.649
Totaal	**€ 26.309.740**	**€ 27.067.263**	**€ 757.523**

TABEL 17: OVERZICHT DEELNEMERSBIJDRAGE

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Specificatie deelnemersbijdrage 2026

DEELNEMER	BEGROTINGS-WIJZIGING 2025	INFLATIE EN CAO ONTWIKKELINGEN	RESERVERING ZAAKSYSTEEM	OVERIGE WIJZIGINGEN	BEGROTING 2026	VERSCHIL
Gemeente Aa en Hunze	€ 1.196.512	€ 27.631	€ 6.822	€ -	€ 1.230.965	€ 34.453
Gemeente Assen	€ 1.757.874	€ 40.595	€ 10.023	€ -	€ 1.808.491	€ 50.618
Gemeente Borger-Odoorn	€ 1.319.314	€ 30.467	€ 7.522	€ -	€ 1.357.304	€ 37.989
Gemeente Coevorden	€ 2.172.869	€ 50.178	€ 12.389	€ -	€ 2.235.437	€ 62.567
Gemeente Emmen	€ 4.779.855	€ 110.381	€ 27.254	€ -	€ 4.917.490	€ 137.635
Gemeente Hoogeveen	€ 2.013.442	€ 46.497	€ 11.480	€ -	€ 2.071.419	€ 57.977
Gemeente Meppel	€ 1.685.701	€ 38.928	€ 9.611	€ -	€ 1.734.240	€ 48.539
Gemeente Midden-Drenthe	€ 1.996.072	€ 46.095	€ 11.381	€ -	€ 2.053.549	€ 57.477
Gemeente Noordenveld	€ 1.115.721	€ 25.765	€ 6.362	€ -	€ 1.147.848	€ 32.127
Gemeente Tynaarlo	€ 1.216.575	€ 28.094	€ 6.937	€ -	€ 1.251.606	€ 35.031
Gemeente Westerveld	€ 1.295.885	€ 29.926	€ 7.389	€ -	€ 1.333.200	€ 37.315
Gemeente De Wolden	€ 1.574.882	€ 36.369	€ 8.980	€ -	€ 1.620.231	€ 45.348
Provincie Drenthe	€ 4.185.038	€ 96.596	€ 23.850	€ -	€ 4.305.484	€ 120.446
Totaal	**€ 26.309.740**	**€ 607.523**	**€ 150.000**	**€ 0**	**€ 27.067.263**	**€ 757.523**

TABEL 18: SPECIFICATIE DEELNEMERSBIJDRAGE

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

DEELNEMER	BASISUREN 2026	EXTRA OPDRACHTEN	COMPLEXE VTH TAKEN	INDIRECTE UREN	UREN JP 2025	SPUK	TOTAAL UREN BEGROTING 2026
Gemeente Aa en Hunze	8.511	125	250	820	9.706	-110	9.597
Gemeente Assen	12.830	225	0	1.205	14.260	-161	14.099
Gemeente Borger-Odoorn	9.173	125	500	904	10.702	-121	10.582
Gemeente Coevorden	14.762	125	1.250	1.489	17.626	-199	17.427
Gemeente Emmen	33.698	1.050	750	3.276	38.774	-438	38.337
Gemeente Hoogeveen	14.078	125	750	1.380	16.333	-184	16.149
Gemeente Meppel	11.269	250	1.000	1.155	13.674	-154	13.520
Gemeente Midden-Drenthe	14.049	125	650	1.368	16.192	-183	16.009
Gemeente Noordenveld	8.061	125	100	765	9.051	-102	8.949
Gemeente Tynaarlo	8.810	125	100	834	9.869	-111	9.757
Gemeente Westerveld	9.399	125	100	888	10.512	-119	10.394
Gemeente De Wolden	11.071	125	500	1.079	12.775	-144	12.631
Provincie Drenthe	27.864	1.600	1.250	2.835	33.549	0	33.549
Totaal	**183.575**	**4.250**	**7.200**	**18.000**	**213.025**	**-2.026**	**210.999**

TABEL 19: OVERZICHT UREN JAARPROGRAMMA DEELNEMERS

Inhoudsopgave

1 Begroting 2026 in één oogopslag

2 De bestuurlijke behandeling

3 Actuele ontwikkelingen
- 3.1 Beleidsmatige ontwikkelingen
- 3.2 Organisatorische ontwikkelingen
- 3.3 Financiële ontwikkelingen

4 De programma's
- 4.1 Overzicht baten en lasten
- 4.2 Programma milieu
- 4.3 Leges
- 4.4 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien

5 De bestuurlijke behandeling
- 5.1 Paragraaf leges/lokale heffingen
- 5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen
- 5.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 5.4 Paragraaf financiële kengetallen
- 5.5 Paragraaf financiering
- 5.6 Paragraaf bedrijfsvoering
- 5.7 Personele ontwikkelingen

6 Financiële begroting
- 6.1 Opzet Begroting
- 6.2 Meerjarenraming overzicht baten en lasten
- 6.3 Exploitatiebegroting
- 6.4 Uiteenzetting van de financiële positie en meerjarenraming

Bijlage A Indexering

Bijlage B Deelnemersbijdrage Meerjarenbegroting

Bijlage C Specificatie Jaarprogramma deelnemers (uren)

Onze professionals werken dagelijks met trots en passie aan uw milieudoelen voor een schoner en veiliger Drenthe. We hebben de unieke expertise ervoor in huis. Zo dragen we bij aan het verbeteren van de Drentse omgevingskwaliteit. En zorgt Omgevingsdienst Drenthe voor een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving.

Wij beoordelen milieueffecten van ruimtelijke plannen, zo geven we geluidsadvies bij een nieuwe weg of woonwijk. We helpen daarnaast gemeenten en provincie met het uniform opstellen van milieuregels in het Omgevingsplan. En we ondersteunen hen met juridische expertise, bijvoorbeeld bij een bezwaar op een geweigerde Omgevingsvergunning. Zo beschermen we het milieu tot aan de rechtbank of Raad van State.

We handelen vergunningsaanvragen- en meldingen af die impact hebben op de ruimte om ons heen. Zo controleren we saneringsmeldingen voor historische verontreinigingen. Daarnaast leveren we inzet bij de verwijdering van asbest.

Bedrijven die milieubelastende activiteiten uitvoeren controleren we. We houden toezicht op de verwerking van grond, bagger en bouwstoffen om de schone bodem in Drenthe te beschermen. We zien dat toezicht naleving bevorderd en dat daarmee milieurisico's worden beperkt. Wist u dat een vooraankondiging vaak al voldoende effect heeft om overtredingen ongedaan te maken?

Samen met de Veiligheidsregio Drenthe hebben we een taak bij rampen- en crisisbestrijding. We zijn op locatie aanwezig voor controles omgevingsveiligheid wanneer sprake is van het transport van gevaarlijke stoffen. Maar ook controle van vuurwerkopslagen behoort tot onze taak.

Bij de aanpak van milieucriminaliteit werken we nauw samen met partners als het waterschap en de politie. Denk aan mestfraude of afvaldumpingen. Onze piketmedewerkers gaan af op diverse meldingen. Doordat we datagedreven werken hebben we exacte kaarten en actuele gegevens in onze systemen.

We organiseren lokale bijeenkomsten om bedrijven te informeren over de regels onder de Omgevingswet. En om uitleg te geven over risico's, bijvoorbeeld zorgwekkende stoffen die niet in het grondwater mogen komen. Zichtbaar in de regio aanwezig zijn helpt preventief. Het delen van onze kennis vergroot de bewustwording en verbetert het onderlinge begrip.

Circulariteit en duurzaamheid zijn omgevingsthema's die vandaag in de krant staan maar ook volgende generaties raken. We monitoren daarom continu de Drentse luchtkwaliteit. Bij geurklachten treden onze toezichthouders op. We reageren nauwgezet op klachten van inwoners zoals lichthinder. En we helpen bedrijven met advies over energiebesparende maatregelen.

Omgevingsdienst Drenthe

Drentse oplegger GR-en – Ontwerpbegrotingswijziging 2025

Algemene informatie	
Naam gemeenschappelijke regeling	OD Drenthe
Portefeuillehouder	
Contactpersoon gemeenschappelijke regeling plus contactgegevens	Directeur Heidekamp m.heidekamp@oddrenthe.nl
Accounthouder gemeente plus contactgegevens	
Vertegenwoordiger gemeente in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling	

Bestuurlijk belang
De 12 Drentse gemeenten en de provincie zijn deelnemers in de Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe). Zij voert voor de deelnemers milieutaken uit: afhandeling vergunningaanvragen/meldingen, toezicht en handhaving, bodemtaken en alle overige milieuspecialismen. Daarmee heeft zij een belangrijke rol in de zorg voor een veilige, schone en duurzame leefomgeving in Drenthe.

(Wettelijk) kader
De OD Drenthe is opgericht op grond van het Besluit omgevingsrecht. Dat schrijft gemeenten en Provincies voor om een deel van de milieutaken (basistakenpakket) onder te brengen bij een omgevingsdienst. Het betreft, voornamelijk, de voorbereiding/afhandeling van vergunningen en meldingen en het toezicht erop. In Drenthe is ervoor gekozen om het milieu brede takenpakket onder te brengen bij de OD Drenthe. Wet- en regelgeving waar de OD Drenthe mee werkt zijn bijvoorbeeld: Omgevingswet, Wet milieubeheer, regelgeving omtrent externe veiligheid, energie, luchtkwaliteit, geluidshinder, etc. Uiteraard is de Wet gemeenschappelijke regelingen op de OD Drenthe van toepassing.

Deelnemende gemeenten/provincie		
Naam gemeente/provincie	Verdeelsleutel (%) per deelnemer (excl. Meerwerk) Op basis van de verreken-systematiek wordt betaald voor de daadwerkelijke inzet.	Aantal zetels (in DB en AB per deelnemer)
Aa en Hunze	4,55%	1x AB
Assen	6,68%	1x AB

Borger-Odoorn	5,01%	1x AB, 1x DB
Coevorden	8,26%	1x AB
De Wolden	5,99%	1x AB, 1x DB
Emmen	18,17%	1x AB, 1x DB
Hoogeveen	7,65%	1x AB
Provincie Drenthe	15,91%	1x AB, 1x DB
Meppel	6,41%	1x AB
Midden-Drenthe	7,59%	1x AB
Noordenveld	4,24%	1x AB, 1x DB
Tynaarlo	4,62%	1x AB
Westerveld	4,93%	1x AB

Nieuw beleid en keuzes			
Omschrijving onderwerp	*Welke bestuurlijke keuzes zijn mogelijk*	*Op welke wijze worden de keuzes aan de raad voorgelegd?*	*Kosten (structureel of incidenteel)*
Verwerking jaarprogramma	AB besluit 16 december bij vaststelling jaarprogramma	Het jaarprogramma is verwerkt in de begrotingswijziging	Structureel

Te nemen besluiten

- *Het eerstvolgende te nemen besluit van de verbonden partij/gemeenschappelijke regeling dat over het onderwerp genomen moet worden. Welke relatie is er met de begroting, bestuursrapportage of rekening.*

Volgende besluiten, Verwacht kwartaal	Soort stuk	Wie is bevoegd	Onderwerp/besluit
8 september	Begrotingswijziging 2025	Algemeen bestuur	Vaststelling
8 september	Begroting 2026	Algemeen bestuur	Vaststelling
3e kwartaal	Vaststelling ambitie-niveau uitvoering taken uitvoerings- en handhavingsstrategie	College	Vaststelling
4e kwartaal	Herijking Drentse maat	Algemeen bestuur	Vaststelling

Risico's en beheersmaatregelen

Geef hier aan welke risico's en onzekerheden u ziet, wat de mogelijke financiële impact daarvan is en hoe deze risico's en onzekerheden worden beheerst.

Risico of onzekerheid	Raming mogelijk financieel effect (min.-max.)	Beheersmaatregel
Hieronder worden de risico's uit de risicoparagraaf van de in september 2024 vastgestelde begroting 2025 weergegeven. De beheersmaatregel is echter wel geactualiseerd.		

Ziekteverzuim	€ 250.000,-	In 2025 staat verzuim wederom hoog op onze agenda en het thema alsmede het verzuimprotocol is actief bij onze medewerkers onder de aandacht. Daarnaast zijn/worden de volgende maatregelen getroffen: - De preventie op- en de begeleiding van het beïnvloedbare verzuim is vergroot; - De toegankelijkheid van bedrijfsmaatschappelijk werk is vergroot; - De inzet op de pro-actieve uitvoering van het Arbobeleid is vergroot; - Er is een directe verzuimbegeleiding op de lopende dossiers.
Werving nieuwe medewerkers	€ 112.500,-	De OD Drenthe voert een campagne "Werken bij de NOD" samen met de ODG en de FUMO. Daarbij zal bijzondere aandacht gegeven worden aan inclusie en diversiteit. In dat kader onderzoeken we de mogelijkheden om: – ook zij-instromers klaar te stomen voor onze taken; – opleidingen van scholen beter te laten aansluiten op onze praktijk; – van traineeships gebruik te maken. Dat betekent een andere insteek in communicatie naar buiten en een toename in opleiding en begeleiding van zij-instromers en trainees.
Leges	€ 60.000,-	Wij zijn actief betrokken bij de gesprekken van het OPD en de verschillende werkgroepen (waaronder leges) waar de gevolgen van het invoeren van de Omgevingswet besproken worden.

Financiële ontwikkeling van de GR					
Ontwikkeling saldo GR-begroting vanaf lopende begrotingsjaar, (eventueel bijgesteld)*	2025 Lopende begroting	2025 Begr. wijz	2026	2027	2028
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage vanaf lopende begrotingsjaar, (eventueel bijgesteld)*	2025 Lopende begroting	2025 Begr. wijz	2026	2027	2028
Totaal	€ 26.313	€ 26.310	€ 27.703	€ 29.495	€ 30.755

Meer- en minderkosten ten opzichte van lopende begroting*	Opsomming met toelichting				
Geen	€ 0		De totale omvang van de begroting wijzigt niet. De verwerking van de vraag van de deelnemers (jaarprogramma) leidt tot een verschuiving van deelnemersbijdrage.		
Financiële positie GR	2025(W)	2026	2027	2028	2029
(Vrije) reserve GR*	€ 637	€ 637	€ 559	€ 411	€ 330
Solvabiliteit	8,7%	8,5%	8,4%	3,8%	3,2%
Exploitatieruimte	-1,2%	0,2%	0,6%	0,6%	0,3%
Eigen vermogen/ vreemd vermogen*	1.071/ 12.278	1.004/ 11.883	974/ 11.588	435/ 11.289	353/ 10.988

* x 1000 en per ultimo van het betreffende begrotingsjaar

Advisering
➢ *Opmerkingen vanuit beleidsafdeling gemeente, zowel beleidsmatig als financieel*
➢ *Eventuele kanttekeningen of bedenkingen vanuit het college*
➢ *Concept zienswijze of reactie gemeente*

Drentse oplegger GR-en – Ontwerpbegroting 2026

Algemene informatie	
Naam gemeenschappelijke regeling	OD Drenthe
Portefeuillehouder	
Contactpersoon gemeenschappelijke regeling plus contactgegevens	Directeur Heidekamp m.heidekamp@oddrenthe.nl
Accounthouder gemeente plus contactgegevens	
Vertegenwoordiger gemeente in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling	

Bestuurlijk belang
De 12 Drentse gemeenten en de provincie zijn deelnemers in de Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe). Zij voert voor de deelnemers milieutaken uit: afhandeling vergunningaanvragen/meldingen, toezicht en handhaving, bodemtaken en alle overige milieuspecialismen. Daarmee heeft zij een belangrijke rol in de zorg voor een veilige, schone en duurzame leefomgeving in Drenthe.

(Wettelijk) kader
De OD Drenthe is opgericht op grond van het Besluit omgevingsrecht. Dat schrijft gemeenten en Provincies voor om een deel van de milieutaken (basistakenpakket) onder te brengen bij een omgevingsdienst. Het betreft, voornamelijk, de voorbereiding/afhandeling van vergunningen en meldingen en het toezicht erop. In Drenthe is ervoor gekozen om het milieu brede takenpakket onder te brengen bij de OD Drenthe. Wet- en regelgeving waar de OD Drenthe mee werkt zijn bijvoorbeeld: Omgevingswet, Wet milieubeheer, regelgeving omtrent externe veiligheid, energie, luchtkwaliteit, geluidshinder, etc. Uiteraard is de Wet gemeenschappelijke regelingen op de OD Drenthe van toepassing.

Deelnemende gemeenten/provincie		
Naam gemeente/provincie	Verdeelsleutel (%) per deelnemer (excl. Meerwerk) Op basis van de verreken-systematiek wordt betaald voor de daadwerkelijke inzet.	Aantal zetels (in DB en AB per deelnemer)
Aa en Hunze	4,55%	1x AB
Assen	6,68%	1x AB

Borger-Odoorn	5,02%	1x AB, 1x DB
Coevorden	8,26%	1x AB
De Wolden	5,99%	1x AB, 1x DB
Emmen	18,17%	1x AB, 1x DB
Hoogeveen	7,65%	1x AB
Provincie Drenthe	15,90%	1x AB, 1x DB
Meppel	6,41%	1x AB
Midden-Drenthe	7,59%	1x AB
Noordenveld	4,24%	1x AB, 1x DB
Tynaarlo	4,62%	1x AB,
Westerveld	4,93%	1x AB

Nieuw beleid en keuzes			
Omschrijving onderwerp	Welke bestuurlijke keuzes zijn mogelijk	Op welke wijze worden de keuzes aan de raad voorgelegd?	Kosten (structureel of incidenteel)
Uniforme uitvoerings- & handhavingsstrategie Drenthe	De 0-lijn geldt als uitgangspunt voor de regio (budgettair neutraal)	Via zienswijze	structureel

Te nemen besluiten			
➢ *Het eerstvolgende te nemen besluit van de verbonden partij/gemeenschappelijke regeling dat over het onderwerp genomen moet worden. Welke relatie is er met de begroting, bestuursrapportage of rekening.*			
Volgende besluiten, Verwacht kwartaal	Soort stuk	Wie is bevoegd	Onderwerp/besluit
8 september	Begrotingswijziging 2025	Algemeen bestuur	Vaststelling
8 september	Begroting 2026	Algemeen bestuur	Vaststelling
3e kwartaal	Vaststelling ambitie-niveau uitvoering taken uitvoerings- en handhavingsstrategie	College	Vaststelling
4e kwartaal	Herijking Drentse maat	Algemeen bestuur	Vaststelling

Risico's en beheersmaatregelen		
Geef hier aan welke risico's en onzekerheden u ziet, wat de mogelijke financiële impact daarvan is en hoe deze risico's en onzekerheden worden beheerst.		
Risico of onzekerheid	Raming mogelijk financieel effect (min.-max.)	Beheersmaatregel
Ziekteverzuim	€ 300.000,-	In 2025 en 2026 staat verzuim wederom hoog op onze agenda en het thema alsmede het

		verzuimprotocol is actief bij onze medewerkers onder de aandacht. Daarnaast zijn/worden de volgende maatregelen getroffen: - De preventie op- en de begeleiding van het beïnvloedbare verzuim is vergroot; - De toegankelijkheid van bedrijfsmaatschappelijk werk is vergroot; - De inzet op de proactieve uitvoering van het Arbobeleid is vergroot; - Er is een directe verzuimbegeleiding op de lopende dossiers; - Onze nieuwe huisvesting zal eind 2025 ingericht zijn op de hybride werkwijze van plaats- en tijdonafhankelijk werken.
Werving nieuwe medewerkers	€ 112.500,-	De OD Drenthe voert een campagne "Werken bij de NOD" samen met de ODG en de FUMO. Daarbij zal bijzondere aandacht gegeven worden aan inclusie en diversiteit. In dat kader onderzoeken we de mogelijkheden om: – ook zij-instromers klaar te stomen voor onze taken; – opleidingen van scholen beter te laten aansluiten op onze praktijk; – van traineeships gebruik te maken. Dat betekent een andere insteek in communicatie naar buiten en een toename in opleiding en begeleiding van zij-instromers en trainees.

Financiële ontwikkeling van de GR					
Ontwikkeling saldo GR-begroting vanaf lopende begrotingsjaar, (eventueel bijgesteld)*	2025 Lopende begroting (bijgesteld)	2026 Begroting	2027	2028	2029
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage vanaf lopende begrotingsjaar, (eventueel bijgesteld)*	2025 Lopende begroting	2026 Begroting	2027	2028	2029
Totaal	€ 26.310	€ 27.703	€ 29.495	€ 30.755	€ 31.954
Meer- en minderkosten ten opzichte van lopende begroting	Opsomming met toelichting				
Indexering 4,58 % incl. loonontwikkeling	1.243K		Autonome ontwikkeling		

Reservering zaaksysteem	150K		Vorming bestemmingsreserve voor aanbesteding zaaksysteem		
Financiële positie GR	2025	2026	2027	2028	2029
(Vrije) reserve GR*	€ 637	€ 637	€ 559	€ 411	€ 330
CHSolvabiliteit	8,7%	8,5%	8,4%	3,8%	3,2%
Exploitatieruimte	-1,2%	0,2%	0,6%	0,6%	0,3%
Eigen vermogen/ vreemd vermogen*	1.071/ 12.278	1.004/ 11.883	974/ 11.588	435/ 11.289	353/ 10.988

*x 1000 en per ultimo van het betreffende begrotingsjaar

Advisering
➢ *Opmerkingen vanuit beleidsafdeling gemeente, zowel beleidsmatig als financieel*
➢ *Eventuele kanttekeningen of bedenkingen vanuit het college*
➢ *Concept zienswijze of reactie gemeente*

Omgevingsdienst Drenthe

Bezoekadres
Westerbrink 1
9405 BJ Assen

Postadres
Postbus 1017
9400 BA Assen

www.oddrenthe.nl
info@oddrenthe.nl

Aan
Raden van de Drentse gemeenten
Provinciale Staten van de provincie Drenthe

Verzending per mail

Ons kenmerk 202500356	**Uw brief van/kenmerk** -	**Cluster** Staf
Bijlage(n) 1	**Behandeld door** M. van den Berg	**Telefoon** 0592-754569
Datum 22 mei 2025	**E-mail** m.vandenberg@oddrenthe.nl	

Onderwerp
Voorstel gewijzigd vaststellen begroting 2026 OD Drenthe - Aanpassing indexering

Geachte leden van de gemeenteraad en provinciale staten,

Op 14 april heeft u de ontwerpbegroting 2026 van de OD Drenthe ontvangen. Nu blijkt dat hierin een onjuiste indexering is opgenomen voor het jaar 2026. Via deze brief willen wij u laten weten dat aan het algemeen bestuur van de omgevingsdienst wordt voorgesteld om de indexering aan te passen bij de vaststelling van de begroting in september. In deze brief leest u hier meer over.

Aanpassing indexering loonontwikkeling

Onlangs bleek dat in de aangeboden ontwerpbegroting 2026 abusievelijk het verkeerde indexcijfer voor de loonontwikkeling is opgenomen. De lange termijn tijdreeks van het CBS hanteert hiervoor in de periode tot 2028 een index tussen van 4,5 tot 5,4%. Voor het jaar 2026 is in de ontwerpbegroting uitgegaan van een indexcijfer van 4,8%. Dit blijkt onjuist en dient 2% te bedragen. Deze waarde sluit tevens aan bij de recente CAO-(loon)afspraken.

Wij stellen daarom aan het algemeen bestuur voor om in september de begroting 2026 vast te stellen met toepassing van de juiste indexering (2% loonontwikkeling). Deze aanpassing zorgt voor een verlaging van de totale deelnemersbijdrage met €635K, zie hiervoor het overzicht in de bijlage. Mede vanwege de lopende zienswijzeprocedure vinden wij het belangrijk om u hier zo snel mogelijk over te informeren. Uiteraard worden uw zienswijzen ook betrokken bij de besluitvorming over de ontwerpbegroting.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Drenthe,

De voorzitter,
R.H. Meijer

de secretaris,
M. Heidekamp-Prins

Omgevingsdienst Drenthe

Bijlage
Deelnemersbijdrage ontwerpbegroting 2026 voorzien van juiste indexcijfers 2026

Deelnemer	Ontwerp Begroting 2026	Wijziging begroting 2026	Verschil
Gemeente Aa en Hunze	€ 1.259.874	€ 1.231.063	€ -28.812
Gemeente Assen	€ 1.850.963	€ 1.808.634	€ -42.329
Gemeente Borger-Odoorn	€ 1.389.180	€ 1.357.411	€ -31.769
Gemeente Coevorden	€ 2.287.935	€ 2.235.613	€ -52.322
Gemeente Emmen	€ 5.032.976	€ 4.917.878	€ -115.098
Gemeente Hoogeveen	€ 2.120.065	€ 2.071.582	€ -48.483
Gemeente Meppel	€ 1.774.968	€ 1.734.377	€ -40.591
Gemeente Midden-Drenthe	€ 2.101.776	€ 2.053.711	€ -48.065
Gemeente Noordenveld	€ 1.174.805	€ 1.147.939	€ -26.866
Gemeente Tynaarlo	€ 1.281.000	€ 1.251.705	€ -29.295
Gemeente Westerveld	€ 1.364.509	€ 1.333.305	€ -31.205
Gemeente De Wolden	€ 1.658.282	€ 1.620.359	€ -37.923
Provincie Drenthe	€ 4.406.489	€ 4.303.687	€ -102.802
Totaal	**€ 27.702.823**	**€ 27.067.263**	**€ -635.560**

Gemeente Midden-Drenthe
Postadres Postbus 24, 9410 AA Beilen
Telefoon (0593) 53 92 22
Internet www.middendrenthe.nl
E-mail gemeente@middendrenthe.nl
Bezoekadres
Beilen Raadhuisplein 1
ma, woe, vr 8:30 - 16:30
di 8:30 - 14:30
do 8:30 - 20:00

Omgevingsdienst Drenthe
Postbus 1017
9400 BA ASSEN

Datum: 21-5-2025
Behandeld door: Jacqueline van Gent
Zaaknummer: 4924495
Onderwerp: Ontwerpbegroting 2026

Uw kenmerk: 202500207
Bijlagen:
Verzonden op:

Geacht bestuur,

Als lid van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe) ontvingen we op 18 april 2025 uw ontwerpbegroting 2026. De begroting geeft ons een beeld van de financiën en het beleid van uw organisatie voor 2026. Wij hebben de ontwerpbegroting behandeld in de raadsvergadering van 3 juli 2025.

Geen zienswijze begroting 2026
Hoewel er gekozen is om (voorlopig) voor het jaar 2026 de nullijn te hanteren, zien wij wel een verhoging van de deelnemersbijdrage. De verhoging is het gevolg van een indexatie op lonen en prijzen en de bijstelling van de kapitaallasten. Dit zorgt voor een hogere eigen bijdrage voor de gemeente Midden-Drenthe. Echter, blijft de verhoging binnen de gemaakte afspraken zoals opgenomen in de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’.

Het is duidelijk dat de hogere bijdrage voor de gemeente onvermijdelijk is en de behandeling in de raadsvergadering geeft dan ook geen aanleiding om een zienswijze op de ontwerpbegroting 2026 te geven.

Bezuinigingen komende jaren
Vanwege de kortingen op de gemeentelijke bijdrage door het Rijk, ook wel bekend als het Ravijn, is besloten in 2026 de nullijn te hanteren. Hieruit blijkt dat de OD Drenthe zich bewust is van de bezuinigingsopgave en dat waarderen wij. De financiële situatie bij de gemeente is echter niet opgelost, de structurele tekorten lopen de komende jaren op. De gemeenteraad van de gemeente Midden-Drenthe is van mening dat ook Gemeenschappelijke Regelingen hieraan een bijdrage moeten leveren en roept de OD Drenthe dan ook op om voor de langere termijn binnen de begrotingen op zoek te gaan naar bezuinigingsmogelijkheden.

Wij refereren derhalve ook nog naar onze zienswijze U&H strategie Drenthe 2026-2029 waarin we dezelfde oproep aan u hebben gedaan.

Informatie
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jacqueline van Gent, accounthouder OD Drenthe, te bereiken op e-mailadres j.vangent@middendrenthe.nl

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris, de burgemeester

Gemeenteraad

Dossiernummer	1957
Extern Zaak ID	4944080
Vergaderdatum	26 juni 2025
Agendapunt	9.1
Titel	Jaarstukken 2024

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Commissievergadering Algemeen Bestuur	10 juni 2025
Gemeenteraad	**26 juni 2025**

Toelichting
Op grond van artikel 198 eerste lid van de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de jaarrekening en het jaarverslag vast. Deze stukken zijn verenigd in de jaarstukken.

Voorgesteld besluit
Uit de commissie Algemeen Bestuur van 10 juni 2025
Dit voorstel kan als bespreekstuk naar de raad van 26 juni 2025. Dat houdt verband met het in de commissie AB nog ontbreken van het accountantsverslag.

Portefeuillehouder: Wethouder Raven

De raad besluit:
1. De grondexploitaties Hoogersmilde, Witteveen, Bovensmilde en Nieuw Balinge fase 1 af te sluiten en de geactualiseerde bouwgrondexploitaties vast te stellen.
2. De jaarstukken 2024 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
3. Het resultaat te weten een bedrag van € 8,5 miljoen te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.
4. Een bedrag van € 800.000 te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en dit toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve ICT-projecten.
5. De reserve onderhoud gebouwen op te heffen en het saldo van € 709.000 toe te voegen aan de algemene bestemmingsreserve.

Stemming
22 stemmen voor

Besluit
De raad besluit zonder inhoudelijke bespreking, hoofdelijke stemming of aantekening unaniem:
1. De grondexploitaties Hoogersmilde, Witteveen, Bovensmilde en Nieuw Balinge fase 1 af te sluiten en de geactualiseerde bouwgrondexploitaties vast te stellen.
2. De jaarstukken 2024 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
3. Het resultaat te weten een bedrag van € 8,5 miljoen te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.
4. Een bedrag van € 800.000 te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en dit toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve ICT-projecten.

5. De reserve onderhoud gebouwen op te heffen en het saldo van € 709.000 toe te voegen aan de algemene bestemmingsreserve.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Toelichting voorstel

Jaarstukken 2024

Informatie

Datum	19 mei 2025	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Iris Blaauwwiekel	☐ Financieel adviseur:
		☐ Communicatieadviseur:
Zaaknummer	4944080	☐ Juridisch adviseur:
Portefeuillehouder	Wethouder Raven	☐ Inkoopadviseur:
		☐ Bestuursadviseur:
Publicatieniveau	Openbaar	☐ Informatieadviseur:
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☐ HR adviseur:
In het PFO besproken?	Ja	☒ Team: Financiën
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:
		☐ Anders, namelijk:

Voorstel

Het college besluit de raad voor te stellen:

1. De grondexploitaties Hoogersmilde, Witteveen, Bovensmilde en Nieuw Balinge fase 1 af te sluiten en de geactualiseerde bouwgrondexploitaties vast te stellen.
2. De jaarstukken 2024 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
3. Het resultaat te weten een bedrag van € 8,5 miljoen te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.
4. Een bedrag van € 800.000 te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en dit toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve ICT-projecten.
5. De reserve onderhoud gebouwen op te heffen en het saldo van € 709.000 toe te voegen aan de algemene bestemmingsreserve.

Voorgesteld besluit raad:

1. De grondexploitaties Hoogersmilde, Witteveen, Bovensmilde en Nieuw Balinge fase 1 af te sluiten en de geactualiseerde bouwgrondexploitaties vast te stellen.
2. De jaarstukken 2024 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
3. Het resultaat te weten een bedrag van € 8,5 miljoen te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.
4. Een bedrag van € 800.000 te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en dit toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve ICT-projecten.
5. De reserve onderhoud gebouwen op te heffen en het saldo van € 709.000 toe te voegen aan de algemene bestemmingsreserve.

Aanleiding

Op grond van artikel 198 eerste lid van de Gemeentewet stelt de gemeenteraad de jaarrekening en het jaarverslag vast. Deze stukken zijn verenigd in de jaarstukken.

Argumenten

Voor de argumenten en een nadere toelichting verwijzen we naar de jaarstukken.

Kanttekeningen

3.1 Ondanks dat er sprake is van een positief resultaat, blijven de financiële vooruitzichten onzeker
Het positieve resultaat komt vooral door eenmalige meevallers. De gemeente kreeg extra geld van het Rijk, bijvoorbeeld via de decembercirculaire. Ook was er geld over bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast is er sprake van een overschot op Beschermd Wonen. Maar dit zijn inkomsten die niet elk jaar terugkomen. Ze lossen de structurele tekorten niet op.

Financiën

In de aanbiedingsbrief is een bestemmingsvoorstel opgenomen.

Communicatie/inwonersparticipatie

Er is een persbericht verstuurd.

Vervolg

Na vaststelling door de raad worden de jaarstukken verzonden aan de provincie.

Bijlagen

- Bijlage 1: Jaarstukken 2024
- Bijlage 2: Accountantsverklaring (volgt)

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Memo

Aan:	gemeenteraad
Van:	Werkgroep Financieel Overleg
Datum:	4 juni 2025
Onderwerp :	Controle jaarrekening 2024

Geachte leden van de raad,
Op dinsdag 3 juni 2025 heeft de Werkgroep Financieel Overleg (WFO) gesproken over de controle van de jaarrekening 2024. Namens accountant BDO waren Esther Kuik en Rob van Hoff aanwezig.

Het accountantsverslag was door BDO in concept beschikbaar gesteld aan de leden van de WFO. Het gesprek richtte zich met name op de belangrijkste bevindingen en de aandachtspunten.
De controle is nog niet helemaal afgerond, maar de werkzaamheden die nog onderhanden zijn worden op zo kort mogelijke termijn afgerond.
BDO geeft aan dat het accountantsverslag en de controleverklaring uiterlijk 17 juni 2025 aan de raad beschikbaar worden gesteld. Dat betekent dat er bij de behandeling van de jaarstukken in de commissie Algemeen Bestuur alleen een concept accountantsverslag beschikbaar is. Dit document wordt in overleg met BDO achter een slotje geplaatst bij de stukken, zodat de raads- en commissieleden wel alvast kennis kunnen nemen van de inhoud. Die zal op hoofdlijnen niet meer wijzigen.

De WFO constateert verder dat de ambtelijke organisatie, ondanks meerdere personele wisselingen binnen het team Financiën, hard heeft gewerkt voor deze controle. Dat verdient een compliment. Ook BDO geeft dat aan. De voorzitter heeft tijdens het overleg het compliment overgebracht aan de ambtelijke organisatie.

Namens de Werkgroep Financieel Overleg,

Karin Kappen, voorzitter

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Jaarstukken 2024

Inhoudsopgave **Bladzijde**

Aanbiedingsbrief 5

Financieel 8
Resultaatbestemming 11
Meerjarenperspectief 2023-2026 14

Jaarverslag 19
Programmaverantwoording 20

Bestuur en ondersteuning 21
Veiligheid 34
Verkeer, vervoer en waterstaat 39
Economie 49
Onderwijs 54
Sport, cultuur en recreatie 58
Sociaal domein 65
Volksgezondheid en milieu 80
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 88

Paragrafen 95

Lokale heffingen 97
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 104
Onderhoud Kapitaalgoederen 116
Financiering (Treasury) 126
Bedrijfsvoering 132
Verbonden partijen 145
Grondbeleid 165
Subsidies 171
Transities 173

Jaarrekening 175

Van begroting naar jaarrekening 176
Overzicht van baten en lasten en toelichting 177
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 178

Bestuur en ondersteuning 179
Veiligheid 181
Verkeer, vervoer en waterstaat 182
Economie 183
Onderwijs 184
Sport, cultuur en recreatie 185
Sociaal domein 187
Volksgezondheid en milieu 189
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 190

Balans 191

Waarderingsgrondslagen 193
Toelichting op de balans 199
Gewaarborgde geldleningen/garanties 208

Rechtmatigheidsverantwoording....209
Niet uit de balans blijkende verplichtingen....211
Gebeurtenissen na balansdatum....212

Bijlagen....213

Bezoldiging topfunctionarissen....214
Incidentele baten en lasten....216
Taakvelden....218
Investeringsoverzicht....221
Single information en single audit....225
Controleverklaring....240
Beleidsindicatoren....241

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad,

Ontwikkelingen 2024

In 2024 hebben we samen met inwoners, organisaties, ondernemers en uiteraard onze eigen organisatie de schouders eronder gezet om te werken aan onze ambities. We zien in de samenleving de bereidheid om mee te denken over de grote uitdagingen en kansen voor onze gemeente en daar zijn we trots op.

Deze inzet en samenwerking hebben we nodig, want we leven nog steeds in tijden van veranderingen, onzekerheden en grote ontwikkelingen. Zo hebben we nog steeds te maken met instabiele geopolitieke verhoudingen en staan we als gemeente voor de opgave om onderdak te bieden aan mensen die op de vlucht zijn voor oorlogsgeweld. We hebben daarnaast te maken met turbulente tijden in de landelijke politiek en grote opgaven, zoals de woningnood, de stikstofcrisis, klimaatvraagstukken en de krapte op de arbeidsmarkt.

Financieel resultaat

We sluiten het jaar af met een incidenteel positief saldo van € 8,498 miljoen.
Net als voorgaande jaren is een deel van het positieve resultaat te verklaren door een hogere (eenmalige) rijksbijdrage (decembercirculaire), het per saldo positieve resultaat op de opvang van Oekraïners en de nachtopvang en de ontvangen bijdrage Beschermd wonen van centrumgemeente Assen.
In 2024 werd steeds duidelijker dat de financiële situatie van gemeenten de komende jaren onzeker is. Door een korting van het rijk op het gemeentefonds krijgen we te maken met grote structurele financiële tekorten. Het incidentele positieve saldo van deze jaarrekening kan slechts zeer beperkt worden ingezet om de stijging van de structurele kosten in de komende jaren te dekken.
Het afgelopen jaar is er daarom binnen het programma Ravijn gezocht naar andere mogelijkheden om de begroting structureel en reëel in evenwicht te brengen. Op 15 april heeft u gesproken over de eerste resultaten van het programma Ravijn. De besluitvorming over de bezuinigingen is echter uitgesteld omdat het Rijk in de Voorjaarsnota heeft aangekondigd dat gemeenten extra middelen krijgen. Wat dit concreet betekent voor Midden-Drenthe is nog onduidelijk. De financiële situatie blijft echter zorgelijk. We gaan daarom wel door met de voorbereidingen en de bezuinigingsvoorstellen die geen maatschappelijke impact hebben komen terug in de kadernota. Verdere besluitvorming vindt plaats op het moment dat er meer duidelijkheid is.

Bereikte resultaten

Hieronder ziet u de ontwikkelingen en bereikte resultaten van het afgelopen jaar. In 2024 is vol energie verder gewerkt aan de uitvoering van de ambities uit het Raadsprogramma en het Bestuursakkoord uit 2022. We kijken met trots terug op een aantal bereikte resultaten in 2024. Een samenvattend overzicht treft u hierbij aan. Voor het volledig beeld verwijzen we u naar de programma's in het jaarverslag.

Sociaal Domein

Er is op basis van een raadsbrede motie een Actieplan Structureel Versterken Armoedeaanpak 2024-2028 vastgesteld, waarin concrete plannen zijn opgenomen om onze bestaande gemeentelijke aanpak te verbeteren en te versterken. Ook is er geïnvesteerd in de kwaliteit en vernieuwing van de dienstverlening aan onze inwoners. Dit heeft onder andere zijn doorwerking gevonden bij zowel team Jeugd als het team Wmo. De pilot Hulp op en om School (HOS) is op meer scholen van start gegaan. In 2024 hebben we echter ook te maken gekregen met een toenemende ondersteuningsvraag van uit de samenleving op basis van de Wmo en de Jeugdwet. Er is onvoldoende personeel om de vraag aan huishoudelijke ondersteuning op te kunnen vangen. Door het open einde karakter van deze regelingen leidt dat tot oplopende tekorten.

Asiel en migratie

In onze gemeente bieden we een veilig onderkomen aan verschillende nieuwkomersdoelgroepen. Ook in 2024 hebben we hier op ingezet. Voor de huisvesting van Oekraïners is de locatie aan de Reigerlaan in Beilen ingericht als opvanglocatie en is het pand aan de Hoofdstraat in Elp aangekocht. Daarnaast heeft de nachtopvang ter ondersteuning van het aanmeldcentrum in Ter Apel vanaf september 2024 vier maanden in op het evenemententerrein in Beilen gestaan.

Dienstverlening

In 2024 is het uitvoeringsplan dienstverlening 2025-2027 vastgesteld en is besloten om te starten met een pilot voor het bezorgen van reisdocumenten. Daarnaast hebben we doorlopend gewerkt aan het verbeteren van onze dienstverlening, waarbij het ons doel is dat we eigentijds zijn en we rekening houden met de verschillende groepen inwoners in onze gemeente.

Energie en duurzaamheid

In 2024 hebben we weer mooie en belangrijke stappen gezet in het verduurzamen van onze gemeente. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het vaststellen van de Voedselvisie en de aanpak van energiearmoede. Zo is de isolatiesubsidie in 2024 opengesteld, hebben we voorbereidingen getroffen voor de invoering van de witgoedwissel en is de energiebespaarapp gelanceerd. Met lokale partijen is verder gewerkt aan het vormgeven van het Circulair Ambachtsnetwerk en het openstellen van de maatschappelijke tender voor zon-op-land.

Ruimtelijk domein

Belangrijke mijlpalen in het ruimtelijk domein in 2024 zijn het vaststellen van het voetpadenplan Smilde, de Koersnota Vrijetijdseconomie en de gebiedsvisie voor het recreatiecluster Hoogersmilde. Ook is het voorlopig ontwerp voor de Noord-Zuidroute in Beilen vastgesteld. In samenspraak met de Belangenvereniging Dorp Westerbork hebben we in 2024 een fietspad langs de Sliemkampen (Westerbork) aangelegd en is gestart met de realisatie van het fietspad van de bebouwde kom van Drijber naar de school. Na een intensief traject met de verkeerswerkgroep en verschillende belangenpartijen hebben we in 2024 de werkzaamheden om de Beilervaart verkeersveiliger te maken afgerond. Ook de Oosterseveldweg en De Steegde tussen Spier en Wijster hebben in 2024 een grote opknapbeurt gehad.

Wonen

De behoefte aan extra woningen in onze gemeente was en is groot. In het raadsprogramma is daarom prioriteit gegeven aan woningbouw. In 2024 is ingezet op alle drie de programmalijnen uit het Programma Wonen. Binnen de programmalijn beleid zijn de kaders voor kavel- en woningsplitsing vastgesteld. Dit draagt niet alleen bij aan het vergroten van de woningvoorraad in onze gemeente, ook biedt het een uitkomst voor bewoners die merken dat hun huis of erf te groot is geworden of lastig te onderhouden is. De tweede programmalijn is de inzet op kleine initiatieven. In 2024 is in verschillende dorpen uitvoering gegeven aan kleine woningbouwinitiatieven met onder andere het vaststellen van een aantal bestemmingsplannen en de oprichting van CPO's. De derde programmalijn richt zich op de uitbreiding van Beilen. Als onderdeel van het Wervend Perspectief Beilen zijn in 2024 de haalbaarheidsonderzoeken opgestart voor de gebieden Alting en Smalbroek.

Tot slot

Hierboven leest u een aantal van de resultaten die we hebben bereikt, maar we nodigen u graag uit om de gehele jaarrekening te lezen. We vertrouwen erop dat we als bestuur van deze gemeente, samen met u als raad, kunnen terugkijken op een jaar waarin we mooie en belangrijke stappen hebben gezet. We kijken er naar uit om dit de komende jaren samen met u een vervolg te geven.

Voorstel

Wij stellen u voor:

1. De grondexploitaties Hoogersmilde, Witteveen, Bovensmilde en Nieuw Balinge fase 1 af te sluiten en de geactualiseerde bouwgrondexploitaties vast te stellen.
2. De jaarstukken 2024 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
3. Het resultaat te weten een bedrag van € 8,5 miljoen te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.
4. Een bedrag van € 800.000 te onttrekken aan de reserve budgetoverheveling en dit toe te voegen aan de nieuw in te stellen reserve ICT-projecten.
5. De reserve onderhoud gebouwen op te heffen en het saldo van € 709.000 toe te voegen aan de algemene bestemmingsreserve.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris,	de burgemeester,
M. Hacking	J. Zwiers

Financieel

Algemeen
In onderstaande tabel staan de grootste en politiek relevante afwijkingen ten opzichte van de begroting genoemd. Per saldo leiden de voor- en nadelen tot een financieel resultaat van € 8,5 miljoen.
Een bedrag van afgerond € 5,3 miljoen heeft betrekking op bijdragen waarvan de omvang vooraf niet duidelijk is of de omvang ervan lastig is in te schatten. Uit oogpunt van het voorzichtigheidsprincipe zijn deze bijdragen niet begroot en leiden daardoor nu tot een voordeel. Het betreft het voordeel op de ontvangen rijksbijdrage voor de opvang van Oekraïners, het overschot op de rijksbijdrage voor Beschermd wonen en de bijdrage vanuit de algemene uitkering.
Het exploitatieresultaat komt hiermee op afgerond € 3,2 miljoen.

In de programmarekening staat een inhoudelijke en meer gedetailleerde toelichting op deze onderwerpen en zijn, per taakveld, aanvullende onderwerpen opgenomen voor de verklaring van het financiële resultaat.

Onderwerp (bedragen x € 1.000)	Voordeel	Nadeel
Opvang Oekraïners	2.800	
Beschermd wonen	1.694	
Kapitaallasten wegen	1.100	
Algemene uitkering	817	
Bijzondere bijstand	800	
Grondexploitatie	732	
Energiekosten	650	
Milieustraat/ PMD	273	
Openbaar groen	240	
Leges opbrengsten	185	
Correctie raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2023	1.830	
Sociaal domein		1.891
Reservemutaties		346
RVU voorziening		262
Overige nadelen		124
Totaal	**11.121**	**2.623**

Toelichting

Opvang Oekraïners/nachtopvang
Net als voorgaande jaren is het saldo van de ontvangen rijksbijdrage en de uitgaven voor de opvang van Oekraïners, inclusief de personeelslasten, positief. Daarnaast is sprake van een bijdrage voor de nachtopvang. Het resultaat over 2024 op beide onderdelen is € 2,8 miljoen positief.

Beschermd wonen
Vanuit centrumgemeente Assen zijn bijdragen ontvangen in het overschot op Beschermd wonen van afgerond € 1,7 miljoen.

Kapitaallasten wegen
De kapitaallasten van groot onderhoud wegen zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot, doordat een aantal geplande projecten nog niet zijn afgerond.

Algemene uitkering
Bij de decembercirculaire is op het laatste moment een hogere uitkering door het Rijk beschikbaar gesteld dan waarop gerekend mocht worden.

Bijzondere bijstand
De ontvangen gelden voor bijzondere bijstandsuitkeringen van het Rijk, onder andere voor energiearmoede toeslagen, worden gebaseerd op landelijke kengetallen. De daadwerkelijke uitkeringen die gedaan zijn blijven hierbij achter. Voor de ontvangen gelden is geen terugbetalingsverplichting van kracht.

Grondexploitatie
Door het uitlopen van verschillende projecten zijn niet alle doelstellingen van de geactualiseerde begroting gerealiseerd. De in voorgaande jaren getroffen voorziening bouwgrond is naar beneden bijgesteld. Door het afsluiten van de grondexploitaties van Bovensmilde en Witteveen vervallen de risico's die deze met zich meegebracht hebben.

Energiekosten
De energietarieven zijn lager uitgekomen dan de verwachting was bij het opstellen en actualiseren van de begroting, daarbij hebben de verduurzamingswerkzaamheden ook haar vruchten afgeworpen. Daarnaast zijn er over 2023 te hoog betaalde voorschotten teruggekregen.

Milieustraat/ PMD
De verwerkingskosten van het ingeleverde afval zijn lager dan begroot. Daarnaast zijn er meer inkomsten gerealiseerd doordat de inwoners van de gemeente meer afval ingeleverd hebben bij de milieustraat. Het voordeel voor PMD wordt ook veroorzaakt door lagere kosten en hogere opbrengsten dan begroot.

Openbaar groen
Op alle activiteiten die hiermee van doen hebben, is sprake van niet gerealiseerde lasten. Algeheel is minder besteed aan wegenonderhoud en is sprake van hogere baten vanuit de leges voor herbestrating na werkzaamheden door derden.

Leges opbrengsten
De leges opbrengsten zijn hoger uitgekomen door de 'paspoortpiek'. Deze is landelijk en wordt veroorzaakt door de aanpassing van de geldigheidsduur van de documenten in 2014 naar 10 jaar.

Correctie raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2023
Tijdens de jaarrekeningcontrole is gebleken dat het raadsbesluit tot vaststelling van de jaarstukken 2023 niet volledig is verwerkt. Onderdeel van de dotatie aan de algemene bestemmingsreserve van in totaal € 4.950.000 is een dotatie van € 1.830.000 voor een aantal taakmutaties uit de decembercirculaire 2023. Om de budgetten voor deze taakmutatie vervolgens in de exploitatie 2024 op te kunnen nemen had, conform raadsbesluit, het bedrag van € 1.830.000 ook weer uit de algemene bestemmingsreserve onttrokken moeten worden. Dit is echter niet gebeurd.

Overig
Het overige bedrag bestaat uit de saldering van de resterende voor- en nadelen. Dit zijn veelal kleinere bedragen en politiek minder relevante onderwerpen. Dit wordt in de programmaverantwoording toegelicht.

Sociaal domein
In 2024 is sprake van een behoorlijke overschrijding binnen het sociaal domein. Zowel bij de Wmo als jeugd is sprake van een stijging van het aantal aanvragen. Voor Wmo is in het 2e halfjaar van 2024 veel inzet gepleegd op het terugdringen van wachtlijsten Huishoudelijke ondersteuning, waardoor de uitgaven in het 4e kwartaal hoger uitvallen. Voor Wmo begeleiding zien we een toename in indicaties omdat de toegang naar de Wet langdurige zorg steeds lastiger wordt.
Binnen jeugd is onder andere sprake van een toename van het aantal jeugdbepalingen en indicaties door gecertificeerde instellingen, die soms met terugwerkende kracht in rekening worden gebracht. Als gemeente hebben we hier (nog) onvoldoende grip op.
Een nadere analyse op de uitgaven Wmo en jeugd en de verwachte effecten daarvan op de begroting 2025 en de begroting 2026 - 2029, wordt opgenomen bij de bestuursrapportage 2025.

Reserve mutaties
Dit wordt veroorzaakt door afwijkingen tussen de begrote en de werkelijke toevoegingen of onttrekkingen aan de reserves om de werkelijke lasten of verschillen tussen lasten en baten van bijvoorbeeld afval, riolering, onderhoud en vervangingsinvesteringen te dekken.

RVU voorziening
Voor de regeling vervroegd uitdiensttreding is een extra dotatie aan de voorziening gedaan op basis van de actualisatie van de parameters die hieraan ten grondslag liggen. Deze dotatie is het gevolg van de volgende cao wijziging. Het staat iedere medewerker vrij als hij/zij in aanmerking komt voor vervroegde uitdiensttreding om hier wel of niet aan deel te nemen. De aanvragen komen gedurende het jaar binnen, aan het eind van het jaar is de hoogte van het bedrag bekend.

Resultaatbestemming

Wij stellen u voor om het financiële resultaat 2024 van **€ 8.498.000** als volgt te bestemmen:

Bedragen x € 1.000	Bedrag
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	800
Bestemmingsreserve kapitaallasten wegen en bruggen	1.850
80 jaar bevrijding	14
GGD (JGZ Oekraïners)	36
Bewegen en leefstijl	23
Inhuur vergunningverlening	146
ICT-projecten	260
Algemene reserve Weerstandsvermogen	5.369
Totaal	**8.498**

Algemene reserve bouwgrondexploitatie
Er wordt € 800.000 toegevoegd aan de algemene reserve bouwgrondexploitatie. De bijgestelde begroting is niet geheel gerealiseerd. Daarnaast zijn een viertal grondexploitaties afgesloten. Voor- en nadelen op grond worden volgens vastgesteld beleid aan deze reserve onttrokken of gedoteerd.

Bestemmingsreserve kapitaallasten wegen en bruggen
In de strategische herijking van het beleid onderhoud wegen 2023 is het kwaliteitsniveau van de wegen vastgesteld. Om hier invulling aan te geven is een hogere reservepositie noodzakelijk.
€ 1.100.000 van de toevoeging is het positieve resultaat op wegen en bruggen. Daarnaast is er een onderuitputting van kapitaallasten van € 750.000. Bij onderuitputting wordt er minder geld uitgegeven aan kapitaallasten dan oorspronkelijk begroot. In ons beleid hebben we opgenomen dat onderuitputting van kapitaallasten (breder dan alleen wegen) aan de reserve wordt toegevoegd.

80 jaar bevrijding
In 2024 is € 75.000 beschikbaar gesteld voor de viering van 80 jaar bevrijding. Het restantbudget van € 14.390 is ten onrechte niet meegenomen in de overheveling.

GGD (JGZ Oekraïners)
In de decembercirculaire zijn middelen beschikbaar gesteld voor jeugdgezondheidszorg aan Oekraïense kinderen en jongeren. De GGD geeft uitvoering aan deze taken en verhoogt hiertoe incidenteel de deelnemersbijdrage over 2025 met € 35.850.

Bewegen en leefstijl
De inzet van een groot deel van de adviseurs bewegen en leefstijl (buurtsportcoaches) in team Gezond in Midden-Drenthe (GIMD) wordt vergoed vanuit SPUK/ GALA/ Brede Regeling Combinatiefuncties middelen. Al een aantal jaren is deze subsidie niet voldoende om de kosten te kunnen dekken. De reden daarvoor is dat de hoogte van de subsidie niet voldoende mee stijgt met de kosten van loon- en prijsindexatie. Voorheen werd het tekort gedekt uit verschillende andere budgetten, door het ravijn kan het tekort voor 2025 niet gedekt worden uit deze andere budgetten. Daarom wordt voorgesteld om eenmalig een deel van het jaarrekening resultaat in te zetten om het

tekort op de subsidie voor buurtsportcoaches te dekken. Er wordt gezocht naar een structurele oplossing.

Inhuur vergunningverlening
Voorheen werd bij de start bouw melding gebruik gemaakt van een zogenaamde statiegeldregeling, waarbij de initiatiefnemer € 50 euro van de betaalde leges teruggestort kreeg in het geval de start bouw melding werd ingediend. Deze melding werd echter vaak niet gedaan, waardoor er een budget beschikbaar is. Een deel hiervan (€ 146.000) kan vrijvallen. Het voorstel is om dit in te zetten voor dekking van noodzakelijke inhuur voor vergunningverlening in 2025. Met de ingang van de Omgevingswet in 2024 is de statiegeldregeling komen te vervallen.

ICT-projecten
Om het ICT-landschap van de gemeente toekomstbestendig te maken en te houden zijn er de komende jaren een aantal omvangrijke ingrepen nodig. Voor verschillende bestaande systemen geldt dat deze anders ingezet moeten worden als gevolg van wet en regelgeving. Daarnaast is optimalisatie van diverse processen en systemen noodzakelijk om beveiliging en organisatorische eisen te voldoen. In totaal gaat het om een benodigd budget van € 1.060.000. In de kadernota 2025 is hiervan melding gemaakt.
Ter dekking hiervan is in de definitieve budgetoverheveling (raadsbesluit december 2024) een bedrag van € 800.000 overgeheveld naar 2025. Dit is € 260.000 lager dan was voorzien bij het opstellen van de kadernota 2025.
Om de verschillende projecten te kunnen uitvoeren stellen wij voor om € 260.000 uit het rekeningresultaat te bestemmen voor ICT-projecten. Dit budget zal worden toegevoegd aan de nieuw te vormen bestemmingsreserve ICT-projecten.

Algemene reserve weerstandsvermogen
Het restant van het resultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve weerstandsvermogen om zo onze buffer voor het opvangen van toekomstige risico's aan te vullen. Na deze toevoeging is de stand van de reserve weerstandsvermogen afgerond € 10,8 miljoen.

Naast de bestemming van het rekeningresultaat van 2024 worden de volgende reservemutaties voorgesteld:

Bestemmingsreserve ICT-projecten

Bedragen x € 1.000	Bedrag
Dotatie:	
Bestemmingsreserve: ICT-projecten	1.060
Onttrekking:	
Resultaat jaarrekening 2024	260
Bestemmingsreserve: Budgetoverheveling	800

Toelichting:
Zie toelichting onderdeel ICT-projecten hierboven.

Bestemmingsreserve onderhoud gebouwen

Bedragen x € 1.000	Bedrag
Onttrekking:	
Opheffen reserve	709

Algemene bestemmingsreserve

Bedragen x € 1.000	Bedrag
Dotatie:	
Toevoeging restant bestemmingsreserve onderhoud gebouwen	709

Toelichting:
Op grond van het BVV is de (egalisatie)reserve onderhoud gebouwen niet toegestaan. We stellen daarom voor deze reserve op te heffen. Het saldo van de reserve kan worden toegevoegd aan de algemene bestemmingsreserve, maar moet beschikbaar blijven voor onderhoud gebouwen. In 2025 onderzoeken we in overleg met de accountant onderzoeken of een voorziening gebouwen moet worden ingesteld of dat deze lasten in de exploitatie worden opgenomen. Het saldo van de oude bestemmingsreserve onderhoud gebouwen betrekken we daar bij.

Meerjarenperspectief 2024-2027

Adviesraad sociaal domein

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 65.000
Stand van zaken	Voor de Adviesraad Sociaal Domein is structureel een bedrag beschikbaar gesteld van € 65.000. Dit is de vergoeding voor de leden van de Adviesraad en hun ambtelijk secretaris. In 2024 is het proces in gang gezet om de Wmo raad en de minimaraad samen te voegen tot de Adviesraad Sociaal Domein. Om dit proces te begeleiden is begin 2024 een interim voorzitter aan de slag gegaan. Er zijn in 2024 grote stappen gezet en in inmiddels is de Adviesraad in de nieuwe vorm gestart en zijn ook de verschillende themagroepen opgezet. Ook is er een ambtelijk secretaris aangesteld.

Norgerbrug

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 21.000 en Incidenteel € 200.000
Besteed	€ 0
Stand van zaken	Dit is voor de herinrichting van de straks doodlopende weg, die van de provincie naar ons overgaat. De werkzaamheden hangen nauw samen met de werkzaamheden van de provincie. Zij willen eind 2025 met de werkzaamheden aan de brug en de toeleidende wegen beginnen. Dit betekent dat wij in het eerste kwartaal het voorbereidingsproces gaan opstarten om in samenspraak met de bewoners een plan te maken. Het bedrag van € 200.000 is onze te betalen bijdrage aan de provincie voor het verleggen van de provinciale weg. Dit bedrag betalen we pas als de werkzaamheden daadwerkelijk plaatsvinden. Op dit moment heeft de provincie daar nog geen planning voor gecommuniceerd naar ons toe.

Borkerhout

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 23.800 en investeringskrediet € 337.500
Besteed	€ 79.700
Stand van zaken	De werkzaamheden lopen door tot 2027 (fasering wijk Borkerhout).

Verlengde Middenraai

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 105.000 en investeringskrediet € 1.500.000
Besteed	€ 28.000
Stand van zaken	De technische voorbereiding van dit plan in klaar. We starten in het eerste of tweede kwartaal van 2025 met de uitvoering.

Oosterveldweg en De Steegde

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 140.000 en investeringskrediet 2.000.000
Besteed	€ 1.086.800
Stand van zaken	De meeste werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2024. De werkzaamheden worden in mei 2025 afgerond.

Voetpadenplan Smilde

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 35.000 en investeringskrediet € 500.000
Stand van zaken	De uitvoering van het voetpadenplan is in 2024 van start gegaan. Eind 2024 vond de aanbesteding plaats voor het resterende, grotere deel. De aannemer is begin 2025 begonnen met de uitvoering.

Skatebaan Beilen

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 18.000
Stand van zaken	Op dit moment is er nog geen definitieve locatie voor de skatebaan in Beilen aangewezen. Tijdens een inloopavond voor de jeugd is geïnventariseerd welke locatie volgens jongeren geschikt is en welke ideeën zij hebben voor een nieuwe skatebaan. Op basis van de input zijn er nu vier locaties in overweging.

Camera's sportlocaties

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Structureel € 5.000 en incidenteel € 55.000
Stand van zaken	Het jaar 2024 is gebruikt voor de aanbesteding van de camera's. Er was nader advies van ICT nodig en een nadere toelichting op de offerte, waardoor de aanschaf langer heeft geduurd dan verwacht. Op het moment van schrijven, medio februari 2025, is de verwachting dat de we de camera's binnen enkele weken kunnen plaatsen.

Verduurzaming dorpshuizen

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 200.000
Besteed	€ 61.018
Stand van zaken	Alle vijf aanvragen voor een bijdrage in de verduurzamingsmaatregelen zijn in 2024 toegerekend. In totaal is € 119.207 toegekend. Bij twee dorpshuizen zijn de maatregelen inmiddels uitgevoerd en de beschikkingen definitief vastgesteld en overgemaakt. De overige drie zijn nog in uitvoering. Eén dorpshuis heeft een voorschot ontvangen. Het niet benutte deel van het budget blijft gedurende de looptijd van de regeling (t/m 2028) beschikbaar voor verduurzamingsmaatregelen aan dorpshuizen.

Bijdrage nieuwbouw dorpshuis Spier

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 200.000
Besteed	€ 0
Stand van zaken	Het jaar 2024 heeft vooral in het teken gestaan van overleg met aanvragers over het bouwplan, de benodigde omgevingsvergunning en de benodigde conceptovereenkomsten. Verwacht wordt dat de realisatie in 2025 kan starten.

Vitale vakantieparken

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 325.000
Stand van zaken	Voor 2024 heeft de gemeenteraad incidenteel €325.000 beschikbaar gesteld voor Vitale Vakantieparken. Dit is in de eerste plaats ingezet om de transformatietrajecten van De Hullen en Thrianta vanuit de gemeente te begeleiden. In het raadsvoorstel bij de Gebiedsvisie Hoogersmilde is aangegeven dat er waarschijnlijk €100.000 over zou blijven van dit bedrag, omdat er efficiënt was gewerkt en er bovendien in 2024 maar twee parken begeleid werden in het transformatietraject. Er is om die reden voorgesteld om dit bedrag in te zetten de inhuur van een gebiedsregisseur voor Hoogersmilde. Hiermee heeft de gemeenteraad op 12 december 2024 ingestemd. Aan het programma Vitale Vakantieparken (VVP) Drenthe is ook gevraagd om een financiële bijdrage te leveren aan de inhuur van een gebiedsregisseur. De stuurgroep VVP heeft begin december 2024 besloten om aan dit verzoek tegemoet te komen en een bijdrage te doen voor de helft van de kosten van de gebiedsregisseur.

Gebiedsvisie 't Stroomdal

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 500.000
Stand van zaken	In 2024 zijn er geen kosten gemaakt. In 2025 zijn de werkzaamheden gestart.

Zwembad de Boskamp

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 29.500
Besteed	€ 29.500
Stand van zaken	Deze middelen zijn ondertussen ingezet ter verbetering van de buitenruimte. Hierbij is het aanwezige groen aangepakt en zijn de hagen rondom het zwembad vervangen door hekwerk ten behoeve van de veiligheid. Ook zijn er verbeteringen doorgevoerd voor het fietsparkeren.

Versterken toezicht en handhaving

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 50.000
Stand van zaken	Ter versterking van toezicht en handhaving is in 2024 een toezichthouder ingehuurd. Deze zal ook in (een deel van) 2025 werkzaamheden op het gebied van bouwen en Omgevingswet uitvoeren. Dit geeft een extra impuls aan de toezichtcapaciteit.

Openbare orde en veiligheid

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 15.000
Stand van zaken	Er is geld beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Integraal Veiligheidsplan. In 2024 is gestart met Meld misdaad anoniem (MMA) en Hackshield. Hackshield leert kinderen zich spelenderwijs wapenen tegen cybercriminaliteit. Ook hebben wij de Ondermijningsbus voor een bezoek aan onze gemeente kunnen regelen.

Onderwijshuisvestingsprogramma

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel €2.500
Besteed	€ 0
Stand van zaken	De aanvraag is in 2024 nog niet afgehandeld.

De Omloop

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 179.000
Besteed	€ 30.277
Toelichting	De Omloop 4 (voormalig Vincent van Gogh college) in Beilen is in augustus 2023 teruggevallen naar de gemeente waarmee de exploitatiekosten voor rekening van de gemeente gekomen. In 2024 hebben het Techlab en Volta tijdelijk gebruikt gemaakt van de Omloop. De bestede gelden zijn uitgegeven aan minimaal onderhoud om verval van het pand te voorkomen, energiekosten, beveiligingskosten en gemeentelijke belastingen.
Stand van zaken	In 2024 zijn plannen voorbereid om de Omloop 4 in te zetten voor de tijdelijke huisvesting van de G.A. De Ridderschool, gedurende de periode van de sloop en nieuwbouw van het nieuwe kindcentrum. Het geschikt maken van de locatie zal in de eerste helft van 2025 worden uitgevoerd. De verwachting is dat Omloop 4 t/m 2027 zal worden ingezet voor tijdelijke huisvesting en daarna zal worden gesloopt.

Tweetalige plaatsnaamborden

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - € 17.500
Besteed	€ 0
Stand van zaken	Op 21 maart 2024 is een amendement aangenomen die oproept om alleen bestaande verzoeken voor tweetalige plaatsnaamborden te honoreren - concreet alleen uit het dorp Westerbork - en niet over te gaan tot een aanpak in de hele gemeente. Ook is gevraagd om eerst Europese regelgeving af te wachten. In de bestuursrapportage 2024 is € 17.500 beschikbaar gesteld voor het plaatsen van tweetalige plaatsnaamborden in Westerbork. De werkzaamheden worden naar verwachting in 2025 uitgevoerd.

Stichting Welzijnswerk

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 200.000
Besteed	€ 200.000
Stand van zaken	Het bedrag van € 200.000 is verwerkt in het subsidiebedrag aan de stichting welzijnswerk.

Taalonderwijs

Beschikbaar gesteld	Begroting 2024 - Incidenteel € 40.000
Stand van zaken	We hebben geïnvesteerd in het aanbod gericht op het versterken van de basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden). De Taalhuiscoördinator heeft meer tijd gekregen voor het begeleiden van vrijwilligers en het geven van voorlichting en creëren van bewustwording bij lokale partners. Daarmee hebben we een flinke stap kunnen zetten in het bereiken van mensen met beperkte basisvaardigheden. In totaal werken er op dit moment ongeveer 140 mensen actief aan hun taal bij het Taalhuis, De Avondschool, Taalmaatjes en de ontmoetingsgroepen. Stichting Welzijnswerk voert dit voor ons uit.

Jaarverslag

Programmaverantwoording

Programma	Bestuur en ondersteuning
Taakveld	Bestuur
	Mutaties reserves
	Resultaat van de rekening van baten en lasten
	Burgerzaken
	Beheer overige gebouwen en gronden
	Overhead
	Treasury
	OZB woningen
	OZB niet-woningen
	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds
	Overige baten en lasten
	Vennootschapsbelasting (VpB)

Programmadoelstelling

- Het goed besturen van de gemeente. Dit willen wij bereiken door inwoners te vertellen wat wij als bestuur (raad en college) doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken.
- Raad en college betrekken onze inwoners en organisaties tijdig bij het maken van plannen en beleid, zodat zij invloed hebben op de eigen leefomgeving.
- Onze dienstverlening is eigentijds, waarbij wij rekening houden met de verschillende groepen inwoners in onze gemeente.
- Wij kiezen voor persoonlijk contact en zijn goed bereikbaar. Door korte lijnen leveren wij oplossingen op maat. Inwoners waarderen dat.
- Doorlopend werken we aan het verbeteren van de dienstverlening. We leren ervan wanneer inwoners niet tevreden zijn. Klachten nemen we serieus.
- Wij voeren een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering.

Verbonden partijen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
Vereniging Drentse Gemeenten (VDG)
Bank Nederlandse Gemeente (BNG Bank)
Enexis
Waterleidingmaatschappij Drenthe
P10

Beleidskaders

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Financiële verordening Midden-Drenthe (2024)
- Controleverordening gemeente Midden-Drenthe (2012)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Midden-Drenthe (2004)
- Raadsprogramma (2022-2026)
- Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement (2015)

- Nota Reserves en Voorzieningen (2024)
- Bouwplan: Dichtbij, Duidelijk en Daadkrachtig (2016)
- Notitie Beschikbaar en Bereikbaar (2016)
- Bestuurlijke visie "Een leven lang ruimte" (2021)

Taakveld Bestuur en dienstverlening

Ontwikkelingen

Raad

- De werkgroep raadsprogramma en vier programmateams hebben inhoud gegeven aan de thema's van het raadsprogramma: wonen, duurzaamheid & klimaat, dienstverlening en bestuursstijl.
  Participatie is de rode draad die de vier thema's met elkaar verbindt. Deze programmateams hebben vertegenwoordigers namens raad, college, ambtelijke organisatie en griffie.
- Per 1 februari heeft de raad een eigen communicatieadviseur in dienst die uitvoering geeft aan het plan dat in 2023 is vastgesteld. De raad is hierdoor zichtbaarder op de sociale media.
- De formatie-uitbreiding van de griffie (commissiegriffier) en de vacature bij de griffie zijn ingevuld per 1 maart 2024.
- We mochten 2 nieuwe raadsleden verwelkomen en 2 nieuwe commissieleden.

Wat hebben we bereikt?

Raad

- De werkgroep raadsprogramma en de vier programmateams hebben stappen gezet t.a.v. de uitvoering van het raadsprogramma.
- In september is de eerste kinderraad gehouden. De maand daarop is de kinderburgemeester benoemd. De communicatieadviseur raad coördineert dit samen met de werkgroep die hiervoor is ingesteld.
- In 2024 is de eigen website van de raad vormgegeven: raad.middendrenthe.nl.
- De pilot Democrazy is afgerond met de onthulling van het bord bij de Wegwijzer in Westerbork.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Raad

- Het programmateam dienstverlening is in het kader van de evaluatie van het uitvoeringsplan dienstverlening in gesprek gegaan met ca. 100 inwoners over de dienstverlening. Daarnaast is hierover een bijeenkomst georganiseerd. De leden van het programmateam beseffen hierdoor beter wat er allemaal bij dienstverlening komt kijken.
- Het programmateam duurzaamheid heeft een rol vervuld om te komen tot een lokale voedselvisie. Ze zijn met verschillende stakeholders in gesprek gegaan over voedsel van hier. Dat leverde mooie gesprekken op waarbij de raad de rol van 'coach van het algemeen belang' heeft vervuld. In januari 2025 is de voedselvisie vastgesteld in de raad.
- Het programmateam Wonen heeft nagedacht over waar aansluiting gevonden kon worden bij processen die al in gang waren gezet. Er zijn gesprekken gevoerd over de meerwaarde

daarvan. Het samen op trekken met het dorpen overleg Midden-Drenthe is als onderwerp gekozen om in 2025 verder uit te werken.

- Het programmateam Bestuursstijl heeft de onderwerpen bestuursstijl, manier van vergaderen en participatie verder intern verkend in subgroepen. Samen met de Agendacommissie is per september 2024 een aantal wijzigingen doorgevoerd in de manier van vergaderen. Tijdens de raadsexcursie was er een inspiratie sessie 'de beleidsbubbel' door Marije van den Berg voor de hele raad.
- De raadsexcursie in september had een boeiend en afwisselend programma met onder andere een inspiratiesessie en een aantal werkbezoeken aan bedrijven.
- De werkgroep Democrazy heeft de pilot 'verkeersveilige schoolomgeving' in overleg met de Wegwijzer in Westerbork afgerond.
- In de werkgroep financieel overleg is naast de reguliere advisering de verlenging van het contract met de accountant voorbereid en de opzet van de nieuwe Planning en Control cyclus besproken. Ook is de gewijzigde financiële verordening, de manier van rechtsmatigheidsverantwoording door het college en de nieuwe programma indeling besproken. Dat laatste krijgt in 2025 een vervolg.
- De raad heeft in 2024 in totaal 11 keer vergaderd en er waren 24 voorbereidende commissievergaderingen. Ten aanzien van de inzet van raadsinstrumenten hebben acht fracties in 2024 in totaal 6 schriftelijke vragen (op grond van artikel 33 RvO) gesteld richting het college (in voorgaande jaren waren dat 22 (in 2020 en 2021), 15 (in 2022) en 26 (in 2023). Tijdens raadsvergaderingen zijn er in totaal 17 moties ingediend waarvan 2 bij de begrotingsvergadering, 5 bij de kadernota. In voorgaande jaren was sprake van 21(in 2023) 27 (in 2022) en 52 (in 2021). In 2024 zijn 13 amendementen ingediend. Dat waren er in 2023 slechts 4. Via raad.middendrenthe.nl zijn al deze zaken te raadplegen via het raadsinformatiesysteem.
- Tijdens 30 (in 2023 waren dat 23) informatiebijeenkomsten zijn raadsleden inhoudelijk bijgepraat over verschillende onderwerpen. Deels waren dit fysieke bijeenkomsten, maar ze waren ook digitaal te volgen of terug te kijken. Een drietal was op een externe locatie, de meeste informatiebijeenkomsten waren in het gemeentehuis. Vanaf september wordt meer gewerkt met parallelle sessies zodat er meer bijeenkomsten op dezelfde avond gepland kunnen worden.
- De werkgeverscommissie is in 2024 drie keer formeel bij elkaar geweest ten aanzien van griffieaangelegenheden. Ook heeft een gesprek plaats gevonden met het hele griffie team en de werkgeverscommissie over het concept teamplan. Maandelijks ontvangen de fractievoorzitters een update van de werkzaamheden van de griffie.

Rekenkamer

De rekenkamer heeft de volgende rapporten gepresenteerd aan de raad:

- Onderzoek naar inkoop
- Doe mee onderzoek klachtafhandeling

Er is een start gemaakt met het Doe mee onderzoek energiebesparingsplicht bedrijven. De noordelijke rekenkamer doet een aanvullend onderzoek naar dit onderwerp.
Er is verder gestart met een onderzoek naar ondermijning.

Dienstverlening
In juni 2022 hebben we onze visie op dienstverlening vastgesteld en sindsdien actief uitgevoerd. In 2024 hebben we actief gewerkt aan de basis op orde brengen en is het Uitvoeringsplan 2025-2027 vastgesteld door het college.

Missie, visie en kernwaarden
Onze kernwaarden zijn op veel plekken geïntegreerd in de organisatie en sluiten aan op de missie en visie. Deze waarden zijn zichtbaar, dienstverlening is goed geland in alle lagen van de organisatie.

Samenwerking
We zochten in 2024 actief samenwerking op met andere gemeenten, gingen naar congressen: dit hielp ons om van elkaar te leren, bij te blijven. We waarderen daarnaast wat goed gaat intern binnen de organisatie door mooie voorbeelden te belichten en complimenten te geven. We werken intern meer integraal, zoals bijvoorbeeld de verbeterde communicatie rondom WOZ/OZB aanslagen.

Online dienstverlening
Onze website is uitgebreid met nieuwe webformulieren, waarbij toegankelijkheid en duidelijke taal direct is meegenomen. We hebben samengewerkt (en blijven samenwerken) met ervaringsdeskundigen laaggeletterdheid om webteksten te verbeteren. De vernieuwde kennisbank is een handige tool voor onze medewerkers, waardoor we onze inwoners beter van dienst kunnen zijn.

Onderzoek en verbetering
We zijn de straat opgegaan en hebben diverse gesprekken gehad met inwoners, ondernemers en mensen van verschillende instanties. De input hiervan, in combinatie met de input van andere onderzoeken, input klantenpanel en intern onderzoek is meegenomen in de uitwerking van het Uitvoeringsplan dienstverlening 2025 – 2027.

Klachtenafhandeling
De aanbevelingen uit het onderzoek van de Rekenkamer hebben we verwerkt in onze nieuwe klachtenregeling. Regelmatige afstemming tussen juridische zaken en dienstverlening helpt ons daarnaast om klachten te analyseren en de dienstverlening te verbeteren.

In 2024 zijn er in totaal 25 klachten bij ons ingediend. De klachten gingen over veel verschillende onderwerpen, van onvriendelijk gedrag van een medewerker tot klachten over het niet afhandelen binnen een wettelijke termijn of over het niet reageren op een vraag. De meeste klachten konden met een telefoongesprek worden opgelost.

Wat heeft het gekost?

Bestuur				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	2.338	2.282	2.280	2
baten	0	0	0	0
resultaat	2.338	2.282	2.280	2

Taakveld Burgerzaken

Ontwikkelingen

- Het organiseren van verkiezingen blijft door de nieuwe Procedure Vaststelling Verkiezingsuitslagen (NPVV) en de verouderde handmatige processen een grote tijdsinspanning. Het blijft in de toekomst onzeker of er vaker vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer moeten worden georganiseerd.
- De oorlog in Oekraïne betekent dat er regelmatig Oekraïense vluchtelingen ingeschreven moeten worden in de Basisregistratie personen (Brp) .
- De diverse ontwikkelingen op de woningmarkt hebben ook in 2024 nog steeds gevolgen voor de afdeling burgerzaken. Tijdelijke woonsituaties op vakantieparken, briefadressen en doorstroom van arbeidsmigranten hebben effect op de wettelijke verplichting van het vastleggen van juiste gegevens in de Basisregistratie Personen.
- Het aanbieden van digitale dienstverlening voor verschillende producten wordt door veel inwoners en bedrijven gewaardeerd en gebruikt.

Wat hebben we bereikt?

- We kunnen een goede ondersteuning bieden aan de opvang van de vluchtelingen uit Oekraïne door de vluchtelingen snel in te schrijven.
- Op 6 juni 2024 zijn de verkiezingen voor de Europese Unie op een zorgvuldige manier georganiseerd.
- De inhoudelijke kwaliteit van de geregistreerde BRP gegevens is op een goed kwaliteitsniveau intact gebleven.
- De aandachtspunten uit de zelfevaluaties BRP en Reisdocumenten zijn actief opgepakt en worden nu jaarlijks op een planmatige manier geanalyseerd en op basis van een prioritering opgepakt.
- Door de invoering van de Wet gecombineerde Geslachtsnaam(WIGG) is het registreren van een gecombineerde geslachtsnaam mogelijk geworden. Hier is door een beperkt aantal inwoners gebruik van gemaakt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De applicaties die in gebruik zijn bij het cluster burgerzaken worden continue verder doorontwikkeld. Hierdoor verbetert onze digitale dienstverlening en komen we tegemoet aan wensen, verwachtingen en behoeften van inwoners.
- Medewerkers van het cluster burgerzaken hebben trainingen en webinars bijgewoond zodat zij in staat zijn complexe vraagstukken en veranderende wetgeving op te kunnen pakken.
- Voor de inwoner die digitaal minder vaardig is blijven we onze dienstverlening op maat aanbieden.
- Het informatiebeveiligingshandboek BRP en Reisdocumenten en de regeling beheer en toezicht BRP zijn in 2024 vastgesteld. Dit is een goede basis waarmee een start kan worden gemaakt met het herijken van de uitvoering de diverse (wettelijke) procedures van de BRP en de Reisdocumenten.

Wat heeft het gekost?

Burgerzaken				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.183	1.187	1.362	-175
baten	262	261	681	-419
resultaat	922	925	681	244

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden

Ontwikkelingen

- Bij de verduurzamingsopgave van het maatschappelijk vastgoed houden we rekening met de veranderende behoefte en potentie van onze gebouwen. Niet alleen de behoefte maar de (technische) ontwikkelingen (netcongestie) zijn van invloed op de snelheid en wijze van verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.
- Dorpshuizen en sportcomplexen behoren tot het maatschappelijk vastgoed. Verduurzaming van deze gebouwen zien we als een gezamenlijke opgave met de eigenaar/exploitant. Dorpshuizen worden uitgedaagd met de Nadere Regeling Verduurzaming Dorpshuizen Midden-Drenthe om verduurzamingsplannen uit te werken. Dat gebeurt op een tempo dat past binnen de mogelijkheden van het dorpshuis(bestuur).
- In 2025 wordt het IAB geactualiseerd waarbij rekening wordt gehouden met de keuzes die worden gemaakt over het ravijn, de voortgang van verduurzaming en de behoefte uit de samenleving.

Wat hebben we bereikt?

- De Verduurzaming van de MFA de Spil is gestart. Het verduurzamingsplan omvat het vervangen van alle verlichting voor LED, plaatsing warmtepomp, vervanging luchtbehandelingskasten, enz.. Het gasverbruik wordt hiermee drastisch verminderd. Om het verhoogde elektraverbruik te compenseren zijn er 162 zonnepanelen inclusief een accupakket geplaatst. De verwachting is dat de werkzaamheden kunnen worden afgerond in Q1-2025.
- Het Noodfonds energiekosten dorpshuizen is in 2024 afgesloten. In totaal hebben acht dorpshuizen gebruik gemaakt van het noodfonds.
- Vijf dorpshuizen hebben in 2024 een aanvraag ingediend voor een bijdrage voor verduurzamingsmaatregelen. Twee dorpshuizen hebben de werkzaamheden in 2024 uitgevoerd.
- Bij de uitwerking van de plannen voor de herinrichting van het gemeentehuis streven we naar een efficiënte aanpak van gelijktijdige uitvoering van onderhouds- en verduurzamingswerkzaamheden. Met de uitwerking en opdrachtverstrekking wordt daarop gestuurd.
- De planvorming voor een energieneutraal, flexibel en modulair opgezet gebouw voor de centrale huisvesting van de buitendienst in Beilen, is gestart. Op deze wijze kan het gebouw

in de toekomst eenvoudig worden aangepast aan de veranderende vraag vanuit de bedrijfsvoering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vanuit de eigen expertise meedenken, -werken en uitvoering geven aan verduurzamings-/nieuwbouwplannen, verzoeken, adviezen en werkzaamheden aan maatschappelijk vastgoed. Het Integraal Accommodatiebeleid 2021-2040, Kansen benutten! is hierbij het kader.

Wat heeft het gekost?

Beheer overige gebouwen en gronden				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	121	121	0	121
baten	121	121	0	121
resultaat	0	0	0	

Taakveld Ondersteuning organisatie

Ontwikkelingen

Tot dit taakveld horen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Dit taakveld is in het leven geroepen om een betere vergelijking tussen gemeenten mogelijk te maken.

Wat hebben we bereikt?

De raad heeft inzicht in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij hebben alle activiteiten in beeld gebracht die onder de overhead vallen. Dit zijn kosten voor de ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën) en ondersteunende personen op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat). Onder overhead vallen daarom alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de uitvoerende diensten.

Wat heeft het gekost?

Overhead				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	15.035	17.283	19.490	-2.207
baten	91	91	474	-384
resultaat	14.945	17.192	19.016	-1.824

Taakveld Treasury

Ontwikkelingen

Het was in 2024 niet noodzakelijk om kort- of langlopende geldleningen aan te trekken, omdat onze liquiditeitspositie het gehele jaar positief was. Onze kasgeldlimiet bedraagt € 8,5 miljoen. De kasgeldlimiet geeft het maximum bedrag aan, waarvoor wij ons financieringstekort met kort geld mogen financieren. We maken hier op dit moment geen gebruik van.

Wat hebben we bereikt?

We hebben in 2024 voldaan aan de Treasury bepalingen in externe wetgeving en de Financiële verordening.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Dit jaar hebben we geen kort- of langlopende geldleningen aangetrokken.

Wat heeft het gekost?

Treasury				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.015	1.015	-63	1.079
baten	2.449	2.395	1.644	751
resultaat	-1.433	-1.379	-1.707	328

Taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Ontwikkelingen

- In combinatie met het schrappen van de opschalingskorting (per 2026) is in 2024 de nieuwe financieringssystematiek ingevoerd. Ook is de extra korting van landelijk 500 miljoen op het jeugdbudget geschrapt.

Wat hebben we bereikt?

- Een geactualiseerde stand van de uitkering uit het gemeentefonds en het daarmee samenhangende begrotingssaldo.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Op basis van de mei-, september- en decembercirculaire is de bijdrage uit het gemeentefonds berekend en verwerkt in de begroting.
- De raad is gedurende het jaar in raadsbrieven geïnformeerd over de circulaires.

Wat heeft het gekost?

Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	0	0
baten	67.565	68.750	69.556	-807
resultaat	-67.565	-68.750	-69.556	807

Taakveld Overige baten en lasten

Ontwikkelingen

Er zijn geen ontwikkelingen.

Wat hebben we bereikt?

Op dit taakveld zijn de baten en lasten begroot en verantwoord die we (nog) niet aan een specifiek taakveld konden toerekenen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De baten en lasten die niet kunnen worden toegerekend aan een ander taakveld zijn hier verantwoord.
Het gaat onder andere om de (wettelijk voorgeschreven) post voor onvoorziene uitgaven, nog niet aangewend gedeelte van de structurele bestedingsruimte, verrekening Btw Compensatiefonds (BCF), opbrengst inruil en vrijval van de restanten van opgenomen transitoriaposten.

Wat heeft het gekost?

Overige baten en lasten				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	588	590	-28	618
baten	15	64	246	-182
resultaat	573	526	-274	800

Taakveld Vennootschapsbelasting

Ontwikkelingen

Geen nieuwe ontwikkelingen.

Wat hebben we bereikt?

Dat we voldoen aan de regelgeving op het gebied van de vennootschapsbelasting.
Dat we in mei 2024 de definitieve aanslag 2022 hebben ontvangen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We moeten voor 1 juni 2025 de aangifte Vennootschapsbelasting 2024 (Vpb) indienen. We kunnen uitstel vragen tot 1 november 2025 en eventueel tot 1 mei 2026.
Het opstellen van de aangifte voor 2024 vindt met externe ondersteuning halverwege 2025 plaats. Dit betekent dat we vragen om uitstel. Dan kunnen we zien of we net als voorgaande jaren geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen. De verkoop van bouwgrond vormt het grootste onderdeel van de aangifte.
Een eventuele betaling wordt ten laste de reserve bouwgrond gebracht.

Wat heeft het gekost?

Vennootschapsbelasting (VpB)				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	46	-46
baten	0	0	0	0
resultaat	0	0	46	-46

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

- De reserve groot onderhoud gebouwen is vervallen, de boekwaarde medio 2024 is overgeboekt naar de nieuw te vormen Voorziening onderhoud gebouwen.
- In december 2024 heeft de gemeenteraad besloten om het afwegingskader voor de overheveling van budgetten aan te passen. Dit betekent dat kritischer gekeken wordt of er sprake is van een actueel en vastgesteld plan met een deugdelijke onderbouwing voor de noodzakelijke uitgaven in het volgende begrotingsjaar (t+1). Voor meerjarige activiteiten (programma's) wordt alleen het in t+1 benodigde bedrag per 1 januari opgenomen in de exploitatie. Het restant blijft beschikbaar in de reserve Budgetoverheveling.

Wat hebben we bereikt?

- Dat het gebruik van reserves en voorzieningen conform de kaders hebben plaatsgevonden, zoals deze door de raad in de nota Reserves en voorzieningen zijn vastgelegd.
- Dat wij inzicht hebben in de hoogte en bestemming van de gemeentelijke reserves en voorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Op basis van genomen raadsbesluiten worden de toevoegingen en onttrekkingen geboekt.
- Per mutatie is zichtbaar ten laste of ten gunste van welke reserve de onttrekking of toevoeging plaats heeft gevonden.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	221	-221
baten	0	0	0	0
lasten	1.218	7.198	7.641	-443
baten	4.423	9.790	10.108	-318
resultaat	-3.205	-2.592	-2.246	-346

Taakveld OZB woningen

Ontwikkelingen

- Op basis van het bestuursakkoord heeft er een tariefsverhoging van 2,2% plaatsgevonden voor inflatiecorrectie. Daarnaast is er sprake van en een extra verhoging van 4,5% na de besluitvorming over de begroting 2023 spoor 2.
- Herziening gemeentelijk belastinggebied: verruimen, verbreden en moderniseren.
- Voor het toepassen van een lager OZB-tarief voor instellingen van sociaal belang moet gewacht worden op de aanpassing van de wetgeving.
- Het gebruik van acceptgiro's is vervallen sinds 1 juni 2023.

Wat hebben we bereikt?

- We voldoen aan de wettelijke WOZ-toetsingscriteria. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Waarderingskamer, hierbij hebben we het maximaal aantal haalbare van 5 sterren behaald waardoor aanslagen en WOZ-beschikkingen tijdig zijn opgelegd.
- Alle bezwaren zijn binnen de wettelijk geldende termijn afgehandeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vaststellen van de verordening voor heffen en innen van deze belasting.
- De jaarlijkse waardeontwikkeling corrigeren in de tarieven.
- Het actueel houden van de BAG/WOZ-gegevens: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling Kadaster).
- Het actueel houden van de belastingsoorten en tarieven per object.
- Het opleggen van aanslagen en WOZ-beschikkingen, met name eind februari.
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdragen en de forensenbelasting.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.
- Incasso met aanmaningen en dwangbevelen bij te late betaling.
- Betalingsregelingen op verzoek.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat heeft het gekost?

OZB woningen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	731	731	648	83
baten	4.774	4.878	4.865	13
resultaat	-4.043	-4.147	-4.218	71

Taakveld OZB niet-woningen

Ontwikkelingen

- Op basis van het bestuursakkoord heeft er een tariefsverhoging van 2,2% plaatsgevonden voor inflatiecorrectie. Daarnaast is er sprake van en een extra verhoging van 4,5% na de besluitvorming over de begroting 2023 spoor 2.
- Herziening gemeentelijk belastinggebied: verruimen, verbreden en moderniseren.
- Voor het toepassen van een lager OZB-tarief voor instellingen van sociaal belang moet gewacht worden op de aanpassing van de wetgeving.
- Het gebruik van acceptgiro's is vervallen sinds 1 juni 2023.

Wat hebben we bereikt?

- We voldoen aan de wettelijke WOZ-toetsingscriteria. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Waarderingskamer, hierbij hebben we het maximaal aantal haalbare van 5 sterren behaald waardoor aanslagen en WOZ-beschikkingen tijdig zijn opgelegd.
- Alle bezwaren zijn binnen de wettelijk geldende termijn afgehandeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vaststellen van de verordening voor heffen en innen van deze belasting.
- De jaarlijkse waardeontwikkeling corrigeren in de tarieven.
- Het actueel houden van de BAG/WOZ-gegevens: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling Kadaster).
- Het actueel houden van de belastingsoorten en tarieven per object.
- Het opleggen van aanslagen en WOZ-beschikkingen: bulk eind februari.
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de forensenbelasting.
- Het behandelen van bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- Mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.
- Incasso met aanmaningen en dwangbevelen bij te late betaling.
- Betalingsregelingen op verzoek.
- Oninbare vorderingen alleen als oninbaar afboeken op advies deurwaarder of bij faillissement.

Wat heeft het gekost?

OZB niet-woningen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	67	67	72	-5
baten	3.367	3.417	3.372	45
resultaat	-3.300	-3.350	-3.300	-50

Programma	Veiligheid
Taakveld	Crisisbeheersing en brandweer Openbare orde en veiligheid

Programmadoelstelling

- Wij zorgen voor een veilige en prettig leefbare samenleving in Midden-Drenthe.
- Wij zorgen in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe voor een adequate crisismanagementorganisatie.
- Wij waarborgen de veiligheid van de mensen die in Midden-Drenthe wonen, werken, recreëren of anderszins verblijven.
- Wij handhaven de regelgeving en de openbare orde. Daarmee beschermen we inwoners en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Beleidskaders

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord Nederland 2024-2027
- Regionaal Crisis VRD 2020-2023
- Handhavingsbeleid hard- en softdrugs gemeente Midden-Drenthe 2022
- Algemene plaatselijke verordening Midden-Drenthe 2021
- Raadsprogramma (2022-2026)
- Preventie- en handhavingsplan Alcohol 2024-2027
- Integraal Veiligheidsplan 2024-2027

Taakveld Crisisbeheersing en Brandweer

Ontwikkelingen

- Politieke ontwikkelingen in de wereld zijn van grote invloed op het werk van de VRD
- Klimaatverandering vraagt veel aandacht van de VRD, zo ook op het gebied van natuurbranden
- De beleidsvisie 2025-2028 is vastgesteld
- Ook de VRD heeft te maken met personeelsschaarste. Hierdoor blijft het een uitdaging de juiste mensen aan te trekken

Wat hebben we bereikt?

- De landelijke visie Natuurbrandbeheersing is begin 2024 vastgesteld
- Er is een start gemaakt met het duurzaamheidsbeleid binnen de eigen organisatie
- Het Veiligheidsinformatie knooppunt (VIK) is doorontwikkeld
- Schaarse vacatures zijn vervuld
- Er zijn nieuwe aanmeldingen voor brandweervrijwilligers voor de verschillende posten.

- De VRD heeft een belangrijke rol gespeeld in de organisatie van Koningsdag in Emmen
- Diverse Crisisfunctionarissen zijn opgeleid
- Het zorgrisicoprofiel Noord-Nederland is opgesteld
- Het Programma Toekomstbestendige Brandweerzorg is voortgezet, voor mentale veerkracht is een programma ontwikkeld
- Door MNN is een gezamenlijk beleidsplan opgesteld waarin concrete ontwikkelingspunten voor de meldkamer zijn opgesteld voor de komende vier jaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De landelijke visie Natuurbrandbeheersing is begin 2024 vastgesteld. Er is daarna een start gemaakt om deze visie door te vertalen naar een regionaal uitvoeringsplan.
- Op basis van inzichten in regionale en landelijke ontwikkelingen is een projectteam aan het werk om duurzaamheidsdoelen voor VRD te formuleren en een programma te maken voor de komende zes jaar om deze doelstellingen te realiseren.
- Het team Crisisbeheersing heeft veel energie gezet op de doorontwikkeling van het Veiligheidsinformatie knooppunt (VIK). Sinds april 2024 heeft de VRD een fysieke ruimte voor het VIK. Vanuit deze ruimte biedt het VIK ondersteuning aan de gemeenten, (crisis)organisatie en haar partners.
- Ondanks de uitdagingen van de schaarste is het dit jaar toch gelukt om cruciale vacatures te vervullen. Dit hebben ze bewerkstelligd door hernieuwde inspanningen en andere methodieken van werving toe te passen.
- De VRD heeft zich aangesloten bij de landelijke campagne voor werving van brandweervrijwilligers. Dit heeft voor verschillende posten al geleid tot nieuwe aanmeldingen van brandweervrijwilligers.
- Het zorgrisicoprofiel is door middel van samenwerking met de acute en niet-acute zorgpartners, 3Noord, het Acute Zorgnetwerk Noord-Nederland en drie GHOR-bureaus opgesteld en gereed gemaakt voor Noord-Nederland.
- Begin 2024 is een projectgroep gestart met als taak te onderzoeken op welke manier gelijkwaardige zorg op het gebied van waterongevallenbestrijding kan worden geleverd, als het in de huidige vorm niet kan blijven bestaan.

Wat heeft het gekost?

Crisisbeheersing en brandweer				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	2.378	2.378	2.376	2
baten	8	8	0	8
resultaat	2.370	2.369	2.376	-7

Taakveld Openbare orde en Veiligheid

Ontwikkelingen

- In 2024 heeft de gemeente Midden-Drenthe zich geconformeerd aan de Drentse Aanpak Ondermijning (DAO). Hierin staan 28 te realiseren doelen. Het betreft een gezamenlijke aanpak van de 12 Drentse gemeentes, de Provincie Drenthe en de 4 Waterschappen. Op die manier wordt een waterbedeffect zoveel mogelijk voorkomen. De aanpak is getekend voor 2 jaar en zal daarna geëvalueerd worden.
- Er is een toename te zien van het aantal drugsgerelateerde zaken, zoals drugsvondsten en hennepkwekerijen.

Wat hebben we bereikt?

Algemeen

- De samenwerking met het basisteam van de politie is verder versterkt, waardoor wij elkaar beter weten te vinden. In 2024 zijn er, in samenwerking met de politie, meerdere drugslocaties en hennepkwekerijen opgerold en gesloten of er is een last onder dwangsom opgelegd.
- Per 1 januari 2024 is er geen politie inzet meer bij diverse evenementen. Desondanks, met inzet van de gemeente en diverse externe partners, heeft de Ronde van Drenthe alsnog veilig kunnen plaatsvinden.
- Er is verder geïnvesteerd in de interne Crisisorganisatie.
- Door de samenwerking met externe partners is de jaarwisseling 2024/2025 goed verlopen. Daarnaast zijn de carbidlocaties geïnventariseerd.

Ondermijning

- De gemeente Midden-Drenthe is aangehaakt bij de werkgroep van de DAO en is daarnaast regiehouder van de subgroep Bewustwording. Binnen de werkgroep wordt er gewerkt aan een trainingsprogramma voor alle gemeentes om meer interne bewustwording te creëren.
- In 2024 zijn er 3 Bibob-onderzoeken opgestart.
- In 2024 hebben wij 1 ondermijningscasus ingebracht bij het Regionaal Informatie en Expertisecentrum Noord-Nederland (RIEC). Gezamenlijk met andere externe partijen, zoals de Nederlandse Arbeidsinspectie, is de casus verder opgepakt.
- Wij hebben in mei 2024 de Dag van de Ondermijnende criminaliteit georganiseerd voor de ambtelijke organisatie en de Gemeenteraad. Dit is georganiseerd om meer bewustwording over ondermijning te creëren. Tijdens de sessies is het meldpunt bekend gemaakt.
- Samen met het RIEC en de gemeentes in Zuidwest Drenthe hebben wij uitvoering gegeven aan het project Veilig Buitengebied. Gezamenlijk is een bijeenkomst voor agrariërs georganiseerd en zijn wij samen met de wijkagenten de Boer Op gegaan.
- De aanpak ondermijning wordt meegenomen in diverse beleidstukken, zoals ook het strategische beleidsplan Buitengebied.

Zorg en Veiligheid

- De samenwerking tussen de afdeling Openbare Orde en Veiligheid (OOV) en het Sociaal Domein is verder verstevigd. We weten elkaar te vinden bij zorg,- en veiligheidscasuïstiek en een adviseur OOV sluit steeds vaker aan bij casuïstiek besprekingen.
- Er is een tweede aandachtsfunctionaris Mensenhandel aangewezen en beide aandachtsfunctionarissen hebben een meerdaagse training gevolgd.

- Het bestuurlijk zorgoverleg,- een overleg om het bestuur structureel te informeren over actuele zorg,- en veiligheidsontwikkelingen en casuïstiek,- is opgestart.

Cyber

- Het programma Hackshield, waarin kinderen bewust worden gemaakt van de gevaren van internet, is in 2024 van start gegaan. Circa 50 kinderen in de basisschoolleeftijd hebben meegedaan aan de wedstrijd waarbij ze een Nintendo konden winnen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Algemeen

- Er zijn afspraken gemaakt met de politie over het aanleveren van bestuurlijke rapportages en over onderlinge afstemming. Hierdoor konden wij de bestuursrechtelijke bevoegdheden beter inzetten.
- Begin 2024 is de Ronde van Drenthe georganiseerd. Vanwege het ontbreken van politie inzet, kon de Ronde van Drenthe alleen worden gereden in de gemeente Midden-Drenthe. Gezamenlijk met diverse collega's, politie en VRD is de organisatie van de Ronde van Drenthe tot een plan gekomen om de ronde zo veilig mogelijk te kunnen laten verlopen. De Buitendienst heeft daarbij hekken op strategische plekken geplaatst. De ronde van Drenthe heeft zonder incidenten kunnen plaatsvinden.
- De interne crisisorganisatie is verder ontwikkeld. De crisisfunctionarissen hebben een basistraining gevolgd en enkele kolommen van de interne crisisorganisatie hebben vervolgtrainingen gehad.

- De jaarwisseling 2024/2025 is, door een goede samenwerking, rustig verlopen. Er is geïnvesteerd in de samenwerking met externe partners, zoals de politie en brandweer. Tevens is er afgelopen jaarwisseling een inventarisatie gemaakt van alle carbidlocaties in de gemeente. De inventarisatie zal de basis vormen voor het plan van aanpak voor de jaarwisseling 2025/2026.

Ondermijning

- De gemeente Midden-Drenthe is in het kader van de DAO aangesloten bij de subgroep Bewustwording en heeft hierin de trekkersrol. Met verschillende gemeentes, de Omgevingsdienst Drenthe en het Zorg- Veiligheidshuis wordt er gewerkt aan een trainingsprogramma, op het gebied van bewustwording. Het programma wordt uitgerold in alle Drentse gemeentes. In het trainingsprogramma staan diverse trainingen voor verschillende afdelingen, maar ook voor het college en de gemeenteraad.
- In 2024 hebben wij 1 ondermijningscasus ingebracht bij het Regionaal Informatie en Expertisecentrum Noord-Nederland (RIEC). Een ondermijningscasus wordt opgepakt n.a.v. een melding of signaal. Wij doen eerst eigen onderzoek, waarna de casus wordt besproken in breder verband. Samen met externe partijen wordt gewerkt aan een aanpak.
- In samenwerking met het RIEC, Zorg- en Veiligheidshuis en bureau Drugzaken hebben wij de Dag van de Ondermijnende criminaliteit georganiseerd voor de ambtelijke organisatie en de Gemeenteraad. Er zijn diverse sessies georganiseerd waarin de ambtelijke organisatie en de raad meer hebben geleerd over Ondermijning en Mensenhandel. Tevens kon er een kijkje worden genomen in de Ondermijningscontainer. Naar aanleiding van de sessies zijn er meldingen binnengekomen op het o.a. daarvoor geopende meldpunt.

- Samen met het RIEC en de gemeentes in Zuidwest Drenthe hebben wij uitvoering gegeven aan het project Veilig Buitengebied. Voor agrariërs is er een avond georganiseerd waarin voorlichting is gegeven over beveiliging van schuren en landbouwvoertuigen en het veilig verhuren van schuren.
- Samen met de wijkagenten zijn wij de Boer Op gegaan. Wij hebben diverse schuureigenaren bezocht en voorlichting gegeven over het verhuren van schuren, maar ook over criminelen die schuren willen huren voor criminele doeleinden. Daarbij ontvingen zij ook informatiemateriaal.
- Samen met de afdeling communicatie is de campagne Niet Onder Mijn Neus uitgerold binnen de gemeente Midden-Drenthe. Dit is een bewustwordingscampagne gericht op inwoners ondernemers zodat zij signalen herkennen van ondermijning en weten waar dit te melden. De campagne was met name een Social Media campagne, maar er is ook aandacht aan besteed in de plaatselijke krant en er zijn flyers op strategische plekken neergelegd.

Zorg en veiligheid

- Er is een werkgroep opgestart om zich te richten op het implementeren van het AVE Model en het verstevigen van de samenwerking tussen het sociaal,- en veiligheidsdomein. O.a. door deze werkgroep zijn de lijnen korter.
- Vanuit Midden-Drenthe was en blijven wij vertegenwoordigd in de regionale werkgroep mensenhandel. Hierdoor blijven we up-to-date bij alle ontwikkelingen op het gebied van mensenhandel en denken we mee met beleid en de uitvoering hiervan.
- In overleg met verschillende afdelingen is gekeken hoe het beste vorm kan worden gegeven aan het bestuurlijk zorgoverleg en welke partijen hier bij aanwezig moeten zijn.

Cyber

- Voor het programma Hackshield zijn er meerdere integrale overleggen georganiseerd. In samenwerking met de politie en basisscholen is het programma uitgerold en is er een wedstrijd voor basisschoolkinderen georganiseerd. De kinderen konden meedoen aan de online game en hier ook leuke prijzen mee winnen.

Wat heeft het gekost?

Openbare orde en veiligheid				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	733	733	739	-6
baten	14	27	38	-11
resultaat	720	706	701	5

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Taakveld Verkeer en vervoer

Programmadoelstelling

- Wij willen de openbare ruimte op zo'n manier inrichten en beheren dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.
- Wij willen een optimaal bereikbare gemeente zijn.
- Wij willen vanuit de nota "Midden-Drenthe op de goede weg!" de aankomende jaren zorgen voor het gewenste kwaliteitsniveau van onze wegen en bruggen.

Verbonden partijen
Geen

Beleidskaders
Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Beleid Onderhoud wegen en bruggen Midden-Drenthe op de goede weg! 2018-2028
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP 2012)
- Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023
- Fietsplan 2035 "Op Fietse Midden-Drenthe"
- Raadsprogramma (2022-2026)
- Bestuursakkoord (2022-2026)

Taakveld Verkeer, wegen en water

Ontwikkelingen

Onderhoud wegen, verkeersveiligheid en bereikbaarheid
Als gemeente hebben wij een zorgplicht voor de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Voor wegen en infrastructuur geldt daarmee dat wegbeheerders ervoor moeten zorgen dat deze in goede staat verkeren. We zien al een aantal jaren dat de kwaliteit van onze wegen en infrastructuur behoorlijk hard achteruit gaat. Om de verkeersveiligheid en bereikbaarheid van onze gemeente te kunnen blijven garanderen moeten we in de nabije toekomst forse investeringen blijven plegen.

Samen richting nul verkeersslachtoffers
In Nederland vallen elke dag twee doden in het verkeer. In Drenthe komt er gemiddeld elke veertien dagen iemand om in het verkeer. Jaarlijks raken honderden mensen ernstig gewond. Harde cijfers, maar het zijn niet alleen cijfers. Het zijn familieleden, vrienden of collega's van ons die soms levenslang de gevolgen van een verkeersongeluk met zich meedragen. Uit cijfers van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV) blijkt dat de laatste jaren het aantal ernstige verkeersslachtoffers toeneemt, dat geldt ook voor Drenthe en ook voor onze gemeente Midden-Drenthe. Om dit tij te keren is de Mobiliteitsraad Drenthe (voorheen Verkeers- en Vervoersberaad Drenthe) de campagne 'Samen richting Nul verkeersslachtoffers!' gestart. De Mobiliteitsraad Drenthe is een overlegorgaan waar de wethouders van de Drentse gemeenten, de

gedeputeerde van de provincie en de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noord in vertegenwoordigd zijn.

Duurzame mobiliteit
In Nederland hebben we afgesproken dat we de uitstoot van CO_2 in 2030 willen beperken met 49% ten opzichte van de uitstoot in 1990. De EU-doelstellingen voor 2030 zijn een vermindering van de CO_2-uitstoot met ten minste 40%.
Om deze doelstellingen te halen moeten we ook op gemeentelijk niveau ons steentje bijdragen om zo onze mobiliteit ook in de toekomst mogelijk te maken. Op elk schaalniveau moeten we daarvoor het bestaande mobiliteitssysteem fundamenteel veranderen.

We zijn op weg naar een duurzame mobiliteit die veilig, comfortabel en minder belastend is voor het milieu. Wij zetten stevig in op stimuleringsmaatregelen voor de fiets, elektrificering, het gebruik van duurzame brandstoffen en de aanleg van een duurzame infrastructuur. Een duurzaam bereikbaar Midden-Drenthe, Drenthe en Nederland, daar gaan we voor.

Klimaatadaptatie
Het klimaat verandert. De afgelopen jaren waren de zomers droog en heet, terwijl de zware zomerse buien tot wateroverlast leiden. Deze effecten hebben invloed op onze leefomgeving, waardoor we ons zullen moeten aanpassen aan de veranderingen die nu al merkbaar zijn. Het aanpassen aan het klimaat (klimaatadaptatie) zal een steeds grotere rol hebben op onze leefomgeving.

Extreem weer heeft ook invloed op de onderhoudstoestand van de wegen. Door lange droogtes zakt het grondwater, waardoor de ondergrond onder de wegen ook verzakt. Dit betekent dat er meer en diepere schades zijn aan de wegconstructies en de fundering van de weg.

Wat hebben we bereikt?

- **Verkeersslachtoffers**

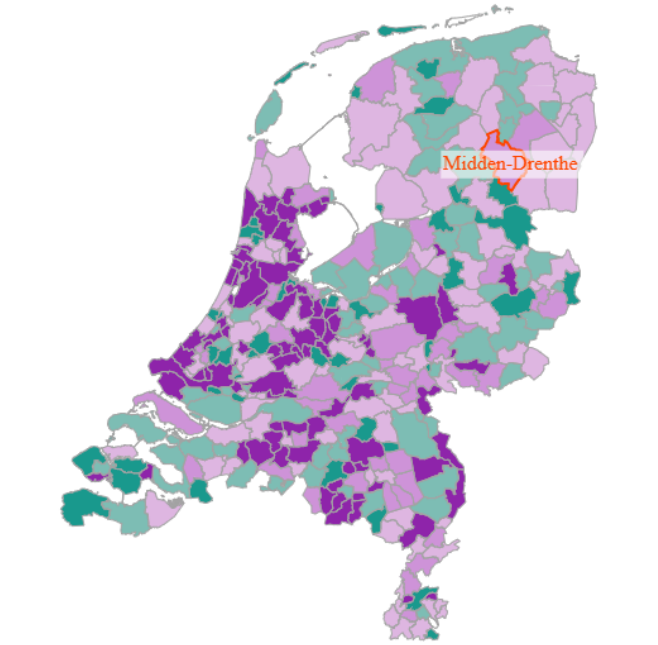
Verkeer en de cijfers over verkeer zijn van veel factoren afhankelijk. In een jaar met veel gladheid en laagstaande zon kunnen er meer ongevallen zijn dan anders. Daarom is het van belang om dit soort cijfers over een langere periode te bekijken. In 1970 waren er in Nederland 3.500 verkeersdoden. In 1998 nog 1.149. Met veel maatregelen, op landelijk en lokaal niveau hebben we dit weten terug te dringen naar 745 in 2023*. Over langere termijn is er dus een forse daling. Maar de trend is dat de laatste jaren er wel een stijging is van het aantal. *(*de cijfers voor 2024 zijn op het moment van schrijven nog niet beschikbaar)*

De cijfers voor de gemeentelijke wegen zijn erg laag. Daarom kijken we ook naar provinciale en landelijke cijfers. Van de dodelijke slachtoffers is landelijk gezien één derde in de auto en één derde op de fiets. Hoewel we in de gemeente kleine aantallen hebben lijkt het dat wij deze trend ook volgen.

Vanuit www.waarstaatjegemeente.nl hebben we een aantal vergelijkingen gemaakt van onze gemeente ten opzichte van Nederland en Drenthe.

Wanneer we het aantal verkeersdoden in onze gemeente vergelijken met Nederland vallen we in het gemiddelde. Ten opzichte van de vorige periode zijn we van groen naar paars gegaan. We zien bij veel gemeenten dat de verkeersonveiligheid is toegenomen.

Verkeersdoden (5-jaars cumulatief) - Midden-Drenthe, per 100 km weglengte

< 0,95 | 0,95 < 1,45 | 1,45 < 1,95 | 1,95 < 2,45 | ≥ 2,45 | Midden-Drenthe

SWOV - Verkeersongevallen

VERBERGEN

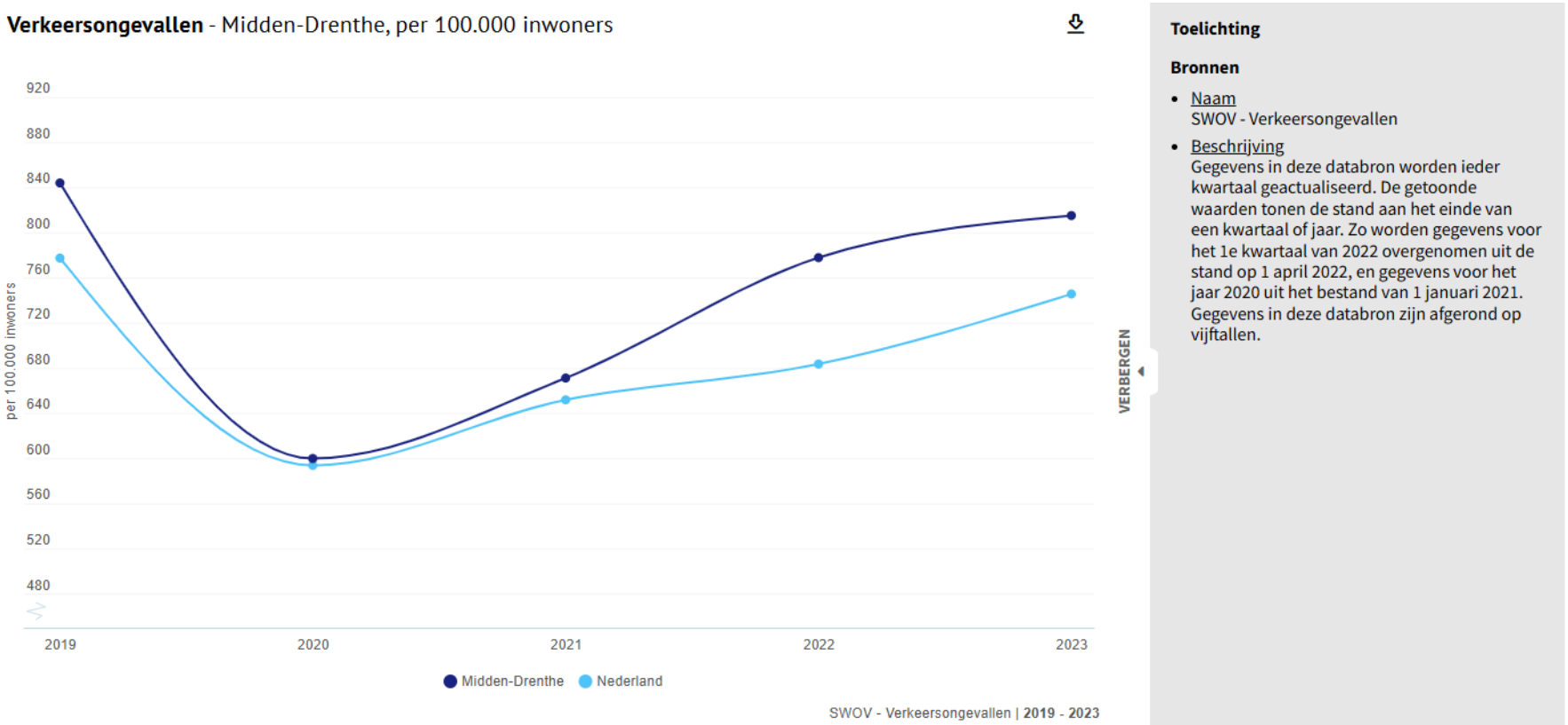
Onderwerpen

- Beschrijving
  De gepresenteerde cijfers zijn 5-jaars cumulatieven.
  Het jaar 2023 staat voor de periode 2019-2023.

  De geregistreerde aantallen kunnen verschillen van de daadwerkelijke aantallen verkeersdoden.

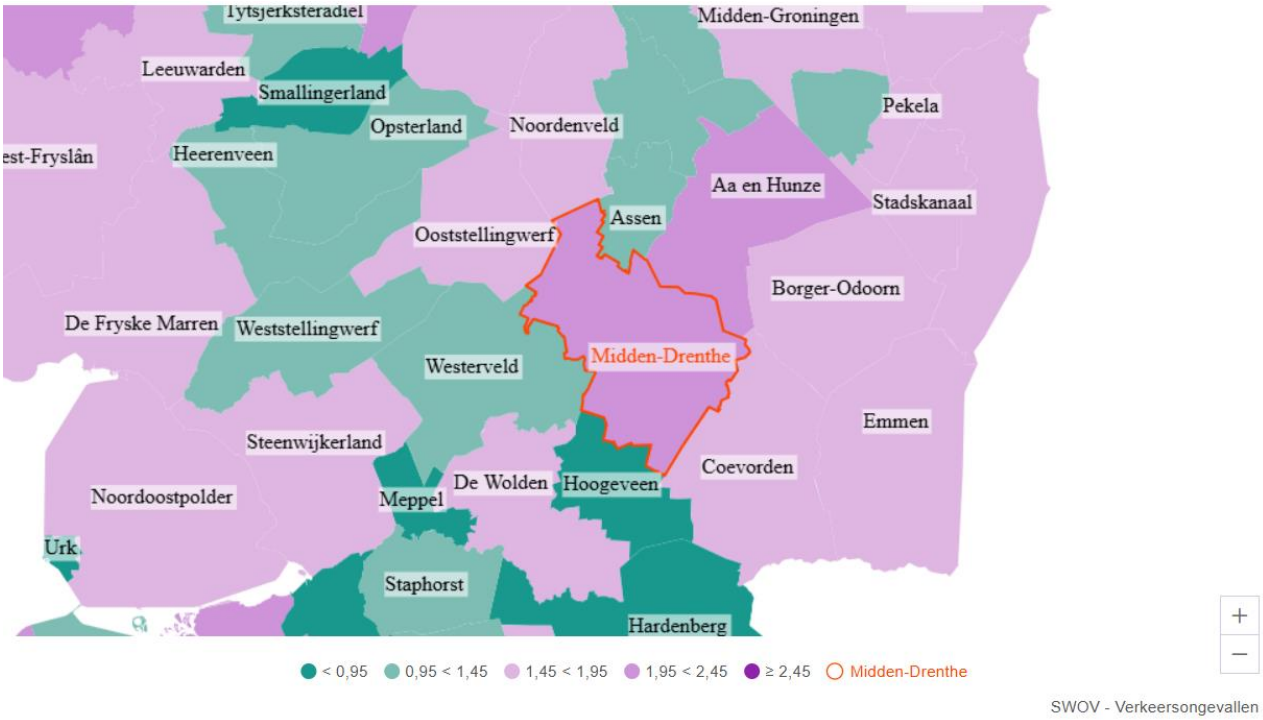
Bronnen

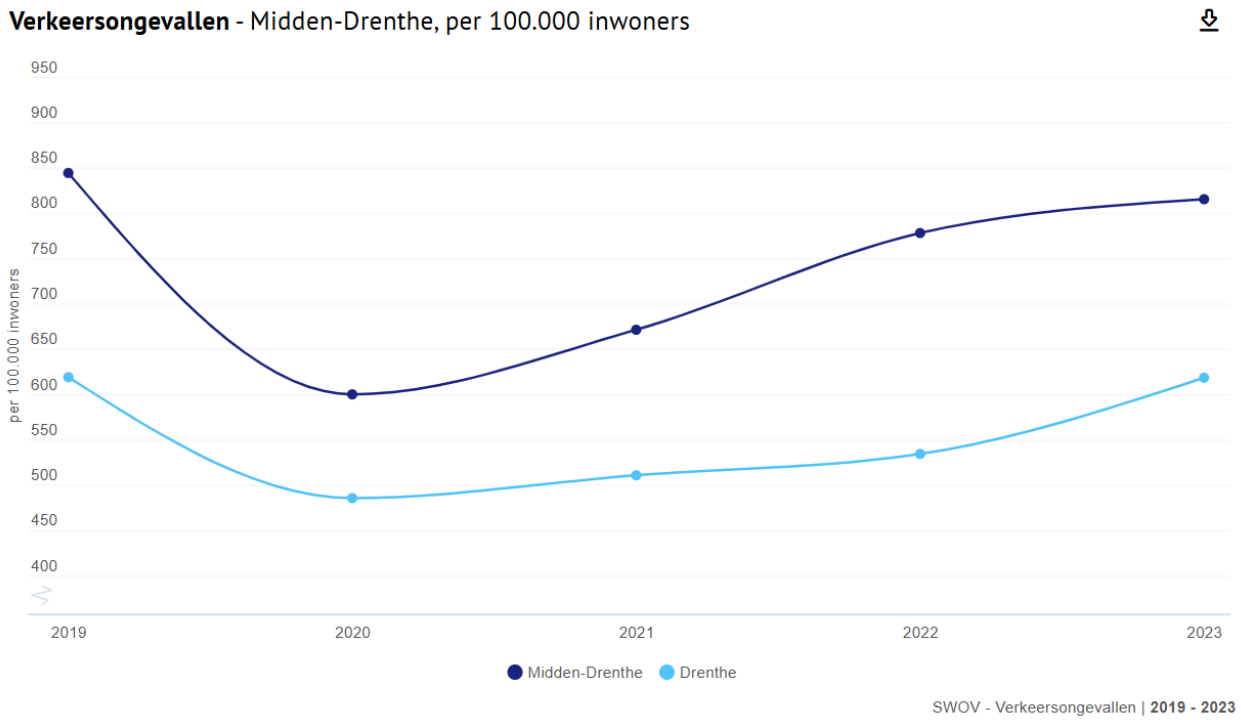
- Naam
  SWOV - Verkeersongevallen
- Beschrijving
  Gegevens in deze databron worden ieder kwartaal geactualiseerd. De getoonde waarden tonen de stand aan het einde van een kwartaal of jaar. Zo worden gegevens voor het 1e kwartaal van 2022 overgenomen uit de stand op 1 april 2022, en gegevens voor het jaar 2020 uit het bestand van 1 januari 2021. Gegevens in deze databron zijn afgerond op vijftallen.

In vergelijking met het totaal in Nederland hebben wij een hoger aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners.

Wanneer we onze gemeente vergelijken met andere gemeenten in Drenthe zien we het volgende (kaart)beeld:

Ook ten opzichte van heel Drenthe zitten we aan de onveilige kant, qua verkeersonveiligheid.

Onderhoud wegen

De gemeente Midden-Drenthe heeft als grote plattelandsgemeente een fors areaal aan wegen in beheer. Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk en aansprakelijk voor goed onderhoud. Daartoe worden jaarlijks onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden uitgevoerd.

De uitgangspunten van het beleid staan beschreven in het beleidsstuk “Strategische herijking 2023 Beleid Onderhoud Wegen en Bruggen 2018 – 2028”, waarover de raad op 2 november 2023 besloten heeft .

Samengevat komt het beleid er op neer dat ons ambitieniveau is dat we onze wegen, paden en bermen op de volgende kwaliteitsniveaus onderhouden:

- Hoofdroutes op B;
- Fiets- en voetpaden op A;
- De rest van de wegen op C.

Bruggen en andere kunstwerken onderhouden we op het niveau B.

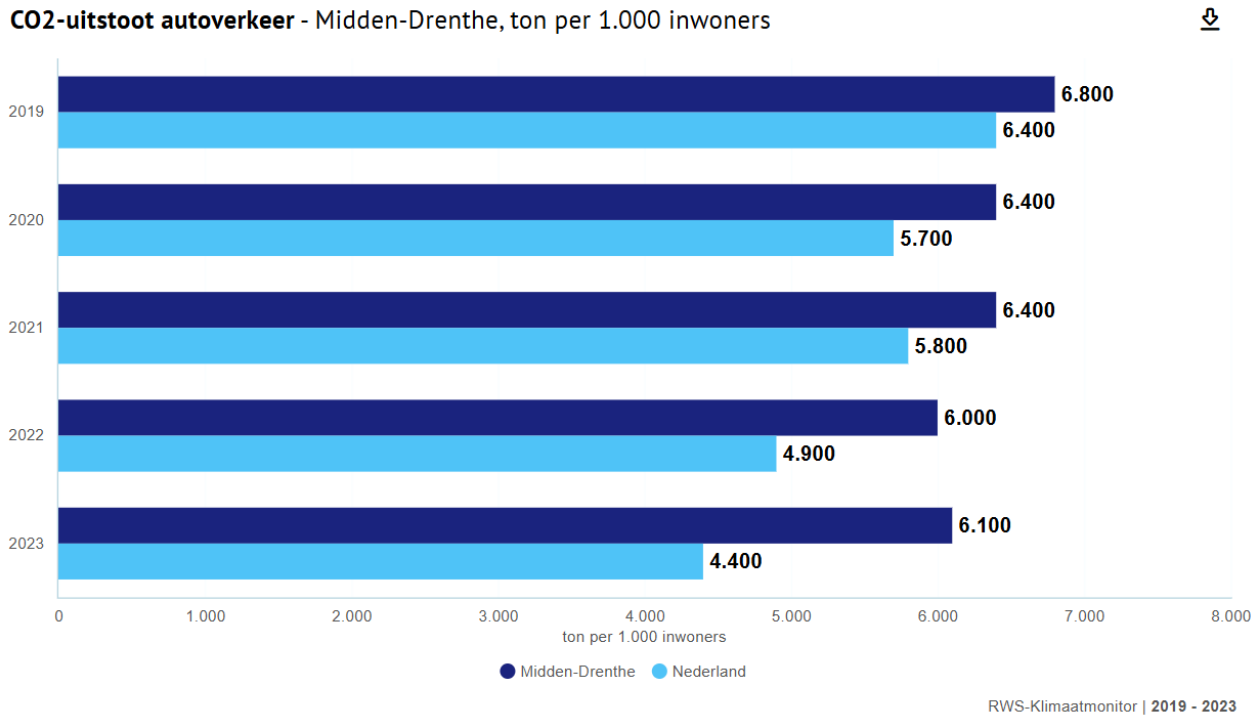
Budgetten (bedragen x € 1.000)	**Werkelijk 2023**	**Raming 2024**	**Werkelijk 2024**
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	188	230	227
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	323	391	405
Investering wegen en fietspaden *	7607	1.096	1.450
Investering graskeien en passeerhavens	0	0	196

**groot onderhoud*

Daarnaast is er in 2024 € 2,7 miljoen geïnvesteerd in reconstructie van diverse wegen.

- **Duurzame mobiliteit**

Wanneer we naar de CO2-uitstoot van het autoverkeer kijken zitten we per 1.000 inwoners als gemeente ook fors hoger dan de uitstoot voor heel Nederland.

Om de CO2-doelen op gemeentelijk niveau te halen zullen we fors moeten inzetten op duurzame mobiliteit, zoals fiets(paden) en elektrificering van voertuigen.

- **Klimaatadaptatie**

De afgelopen jaren heeft de gemeente Midden-Drenthe verder invulling gegeven aan het thema klimaatadaptatie. In een regionaal samenwerkingsverband is gewerkt aan het inzichtelijk maken van de effecten van de thema's droogte, hittestress, wateroverlast en overstromingen. Dit is vertaald in een klimaatatlas (opgeleverd in 2020). In 2021 en 2022 is gewerkt aan dialogen met regionale stakeholders om deze klimaatatlas te toetsen. Dit heeft ertoe geleid dat eind 2021 de regionale adaptatiestrategie (RAS) en uitvoeringsagenda is vastgesteld. Hierin zijn de visie, doelstellingen en maatregelen benoemd. De uitvoeringsagenda met maatregelen heeft een looptijd tot en met 2027. In 2022 is invulling gegeven aan het opstellen van de lokale adaptatiestrategie (LAS) met uitvoeringsagenda. Hierin kunnen we concreet de ambities van de gemeente Midden-Drenthe vormgeven. De LAS is in 2023 vastgesteld door de Raad.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Infrastructuur

Om de verkeersveiligheid en de duurzame bereikbaarheid te verbeteren hebben we verschillende maatregelen uitgevoerd, van klein tot groot. Hieronder beschrijven we een aantal projecten en werkzaamheden.

- **Mobiliteitsvisie**

In 2024 zijn we gestart om een nieuwe Mobiliteitsvisie voor de gemeente op te stellen. We hebben diverse bijeenkomsten gehad en gesprekken gevoerd met inwoners, belangenpartijen en andere organisaties om een zo breed mogelijke input op te halen. De informatie wordt de eerste helft van 2025 verwerkt in een conceptvisie. Naar verwachting zal de raad medio 2025 een besluit nemen over de nieuwe mobiliteitsvisie.

- **Fietsplan**

In 2023 heeft de gemeenteraad het Fietsplan 2035 als visie vastgesteld. Met de Fietsersbond afdeling Midden-Drenthe hebben we regelmatig overleggen, om op punten waar dit mogelijk is, uitvoering te geven aan het Fietsplan 2035.

- **Noord-Zuidroute Beilen (Esweg)**

Voor de herinrichting van de Noord-Zuidroute (Esweg) in Beilen hebben we in 2024 ontwerpen opgesteld. Dit hebben we onder meer in samenspraak gedaan met inwoners, belangenpartijen en andere organisaties. Op 5 november 2024 heeft het college van burgemeester en wethouders het Voorlopig Ontwerp vastgesteld. Naar verwachting zal de gemeenteraad in maart 2025 het Definitieve Ontwerp vaststellen.

- **Laadpalen**

In samenwerking met andere gemeenten in Drenthe en Groningen en onder regie van de provincie Drenthe zijn we een nieuwe concessie aangegaan voor de periode 2023-2026 voor het realiseren van elektrische laadpalen.

- **Gedragsbeïnvloeding**

Een duurzame veilige bereikbaarheid realiseer je niet alleen door in infrastructuur te investeren. Daarom heeft Mobiliteitsraad Drenthe afgesproken om naast de investeringen in infrastructurele maatregelen ook te investeren in gedragsbeïnvloeding. De gemeentes investeren 1 euro per inwoner en de provincie doet hier een euro bij. De gedragsbeïnvloedingsprojecten voeren wij in regioverband uit. In totaal hebben wij in de regio Zuid-west Drenthe een budget van ruim € 300.000. Enkele projecten die we in onze regio Zuid-west Drenthe vaak jaarlijks uitvoeren: Fietsverlichtingscampagne, Fietscontrole, Veilig door 't dorp, Mobiel in de hand, fiets aan de kant, Streetwise, Verkeersouders, Alcohol en drugs in het verkeer, Oppoetsen en bijtanken, Training veilig landbouwverkeer, Scootmobielcursus, Seniorenbeurs mobiliteit en veiligheid.

- **Verkeersveiligheid Beilervaart**

Op 1 juli 2021 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om in overleg met aanwonenden en belanghebbenden en deskundigen een oplossing in veiligheid van fietsers langs de Beilervaart zo veel mogelijk te waarborgen. Na een intensief traject met de verkeerswerkgroep en verschillende belangenpartijen hebben we in 2024 werkzaamheden om de Beilervaart verkeersveiliger te maken afgerond.

- **Borkerhout**

In 2024 zijn we verder gegaan met de upgrading van de wijk Borkerhout in Westerbork.

- **Fietsveiligheid Sliemkampen Westerbork**

In samenspraak met de Belangenvereniging Dorp Westerbork hebben we in 2024 een fietspad langs de Sliemkampen (Westerbork) aangelegd tussen de rotonde Hoogeveenseweg en de Binnenweg (Brandweerkazerne) om de veiligheid voor fietsers te verbeteren.

- **Voetpadenplan Smilde (onderdeel uit de Visie op Smilde)**

In 2024 hebben we in samenspraak met het bewonersplatform Smilde uitwerking gegeven aan de Visie op Smilde door het opstellen van een Voetpadenplan. Begin 2025 starten we met de uitvoering.

- **Fietspad Drijber**

In 2024 zijn we gestart met de realisatie van het fietspad van de bebouwde kom van Drijber naar de school. Naar verwachting zijn de werkzaamheden begin 2025 gereed.

- **Onderhoud wegen**

In 2024 zijn onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
Asfaltonderhoud:

- Smalbroek, Beilen
- Moraineweg, Spier
- Beton/asfalt onderhoud diverse fietspaden
- Deel reparaties asfalt (incl. reparatie rioolsleuven) op diverse locaties

Asfaltonderhoud - reconstructies:

- Beilervaart

- Oosterseveldweg/de Steegde

Bermverharding/passeerhavens:

- Passeerhavens Zuideres, Drijberse es, Wijster/Drijber
- De Streek

Elementenverharding (herstraten):

- Borkerhout, Westerbork
- Servatiusstraat, Hoogersmilde
- Lootenstraat, Hoogersmilde
- Vos v Steenwijkstraat, Beilen
- Westeinde, Hijken
- Boermarkeweg, Hooghalen
- Bosweg Hooghalen
- verkeersmaatregelen Westerbork (evaluatie)
- Fietspad Sliemkampen

Wat heeft het gekost?

Verkeer en vervoer				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	7.102	7.601	6.434	1.166
baten	259	259	609	-350
resultaat	6.844	7.342	5.826	1.516

Programma	Economie
Taakveld	Fysieke bedrijfsinfrastructuur Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen Economische promotie

Programmadoelstelling

- Wij willen de werkgelegenheid bevorderen en behouden en wij willen de arbeidsdeelname bevorderen, zodat inwoners (jong en oud) in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.
- Wij willen de bestaande bedrijfsgelegenheid behouden en zo mogelijk uitbreiden, zodat lokaal zoveel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar zijn.
- Wij willen dat het vestigingsklimaat op orde is. Goede bereikbaarheid en infrastructuur zijn hierbij belangrijke faciliteiten.
- Wij willen ondernemers faciliteren bij uitbreiding, vernieuwing of nieuwbouw binnen de bestaande regelgeving zodat van ondernemerszijde weinig drempels worden ervaren.
- Wij bieden faciliteiten aan en creëren voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.

Verbonden partijen
Bedrijvencentrum Ossenbroeken VOF
Recreatieschap Drenthe
Zonnepark Leemdijk

Beleidskaders
Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Nota grondbeleid 2016-2020
- Landbouwontwikkelingsvisie
- Masterplan Beilen Centrum
- Koersnota vrijetijdseconomie 2024-2029
- Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)
- Raadsprogramma (2022-2026)
- Bestuursakkoord (2022-2026)

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ontwikkelingen

Onderzoek werklocaties

Medio december 2024 zijn de definitieve onderzoeksresultaten bekend geworden van het onderzoek dat in opdracht van de gemeente Midden-Drenthe en Ondernemersvereniging Westerbork is uitgevoerd door Buro Louter. Dit onderzoek gaat over vraag en aanbod van werklocaties en draagt de titel: Bedrijventerreinen en buitengebieden, “Werklocaties in Midden-Drenthe”.
Aanleidingen voor dit onderzoek waren:

- twee zienswijzen die zijn ingediend door Ondernemersvereniging Westerbork op de gemeentelijke Omgevingsvisie en het bestemmingsplan Ossebroeken fase 2;
- Het ontwikkelen van Programmeringsafspraken en Afstemming Bedrijventerreinen tussen provincie en de Drentse gemeenten;
- De gemeentelijke wens om meer inzicht te verkrijgen in het potentieel aan werklocaties.

Over de vervolgstappen naar aanleiding van dit onderzoek neemt het college waarschijnlijk een besluit in Q2 2025.

Wat hebben we bereikt?

Ossenbroeken II

Het bestemmingsplan en bijbehorende exploitatieplan hebben als ontwerp ter inzage gelegen. Hierop zijn zienswijzen ingediend. Het exploitaitieplan was nodig omdat er grond van een derde partij in het plangebied is gelegen. Als met deze derde partij (alsnog) een akkoord kan worden bereikt over aankoop van hun grond door de gemeente, moet worden bekeken of het exploitatieplan nog nodig is. Dit kan gevolgen hebben voor de bestemmingsplanprocedure. Wanneer er helderheid is over de grondaankoop, wordt bekeken hoe deze procedure moet worden opgepakt. Wanneer er een onherroepelijk bestemmingsplan ligt, kan er gestart worden met bouwrijp maken. Daarna kan de kaveluitgifte plaats vinden. Dat is op zijn vroegst medio 2026, gezien de geschetste procedures.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben het ontwerp-bestemmingsplan Ossebroeken voorbereid.
- We hebben het onderzoek naar werklocaties begeleid.

Wat heeft het gekost?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	6	6	19	-13
baten	6	6	66	-60
resultaat	0	0	-47	47

Taakveld Bedrijfsloket en -regelingen

Ontwikkelingen

Ik Ben Drents Ondernemer versie 3.0

In november 2024 zijn we geïnformeerd over de voortgang van Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) versie 3.0. Met ingang van 2025 komt er een nieuwe organisatie. Met het vorige consortium zijn afspraken gemaakt over de continuïteit van de dienstverlening en een zorgvuldige overdracht naar het nieuwe team. Momenteel is helaas nog niet helder welke financiële bijdragen IBDO versie 3.0 verwacht van de Drentse gemeenten.

IBDO versie 3.0 moet meer dienstverlening gaan bieden bij/door:

- opvolging bij familiebedrijven;
- meerdere methoden van dienstverlening naast de basisdienstverlening;
- ondersteuning bij projecten;
- het samen laten komen van verschillende ondernemers en marktpartijen.

Speerpunten van IBDO versie 3.0 zijn: Dienstverlening, competenties & organisatie ontwikkelen en samenwerkingen aangaan en uitbouwen. De verwachting is dat naast koplopers ook het peloton binnen het MKB meer gebruik zal gaan maken van IBDO versie 3.0. Ondernemers moeten gaan merken dat er een team is met vaste gezichten en dus meer binding/ laagdrempelige aanspreekpunten.

Wat hebben we bereikt?

Het concept-ontwerp voor de dienstverlening is in november 2024 gepresenteerd. Er wordt nog gewerkt aan een jaarplan: een document op hoofdlijnen dat wordt afgestemd op het ontwerp van de dienstverlening. Het jaarplan zal richting geven en een aantal speerpunten bevatten waarmee de programmamanager en haar team aan de slag kan. De formele goedkeuring van het jaarplan is overigens aan de Raad van Commissarissen en de Algemene vergadering van Aandeelhouders van de Drentse Holding.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De rol van de Drentse gemeenten wordt nog verder uitgewerkt. Er zal vanuit IBDO versie 3.0 initiatief worden genomen voor een onderbouwing van de financieringsmogelijkheden. IBDO blijft een Drents instrument voor de Drentse ondernemers.

Wat heeft het gekost?

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	273	293	308	-15
baten	104	102	94	7
resultaat	169	192	213	-22

Taakveld Economische promotie

Ontwikkelingen

- Op 30 mei 2024 is de koersnota vrijetijdseconomie vastgesteld.
- Bij de behandeling van de begroting 2025 op 7 november 2024 is besloten om een gedifferentieerd tarief voor de toeristenbelasting in te voeren.
- De gemeenteraad heeft op 24 oktober 2024 besloten om geen toepassing te geven aan het instrument verevening bij de transformatie van niet-vitale vakantieparken naar de functie wonen.
- De afsprakenbrieven met De Hullen en Thrianta zijn ondertekend.

Wat hebben we bereikt?

Stichting Marketing & Promotie Midden-Drenthe

2024 was een jaar met veel succesvolle initiatieven en samenwerkingen. Stichting Marketing & Promotie Midden-Drenthe blijft zich inzetten om de regio aantrekkelijk te promoten voor zowel inwoners als toeristen.

- Tourist Info Kantoren: 2024 was het eerste volledige jaar op de nieuwe locatie in Orvelte. Vrijwilligers vormen de kern van de organisatie, met investeringen in trainingen en attenties die hun betrokkenheid vergroten. De introductie van nieuwe kassasystemen verbeterde de verkoopmonitoring. Orvelte zag een aanzienlijke stijging in zowel verkoop als bezoekersaantallen, terwijl Westerbork een lichte daling kende. Desondanks blijft fysieke aanwezigheid essentieel naast digitale middelen.
- Promotiecampagnes: er is een inspirerende promotievideo gelanceerd die de unieke bezienswaardigheden, activiteiten en de centrale ligging van Midden-Drenthe belicht. Dit stimuleert spreiding van toerisme, ook buiten piekperiodes. De maandelijkse evenementenkalender, gericht op zowel inwoners als toeristen, blijft een belangrijke informatiebron, evenals de in eigen beheer ontwikkelde Inspiratiekrant met 25.000 verspreide exemplaren.
- Drenthegids: voor het vierde jaar op rij werd samen met andere regio’s een Drenthegids uitgebracht in het Nederlands en Duits. Er is gekozen voor een tweejaarlijkse editie met een focus op duurzaamheid, inclusief “bewaar exemplaar”-stickers.
- Social Media en Digitale Strategie: socialmediakanalen werden ingezet voor het promoten van routes, cultuur en evenementen. Er is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe strategie voor 2025 om het bereik te vergroten.
- Gebiedssafari en Ondernemerscafé: de gebiedssafari stond in 2024 in het teken van duurzaamheid. Er is tweemaal een ondernemerscafé georganiseerd, met inspirerende sprekers en netwerkmogelijkheden.
- Wandelroute 'Over 't Veld': Met een LEADER-subsidie werd een nieuwe belevingsroute van 13 km ontwikkeld, inclusief audioverhalen ingesproken door Ellen ten Damme en Gijs Klompmaker.
- Nieuwsbrief en Nieuwe Identiteit Orvelte: De maandelijkse digitale nieuwsbrief houdt betrokkenen op de hoogte van evenementen en ontwikkelingen. In Orvelte is een nieuw

merkconcept ontwikkeld waarmee de rijke verhalen van het dorp worden versterkt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vitale vakantieparken

Algemeen

Eind 2024 is besloten om het lidmaatschap aan het programma Vitale Vakantieparken Drenthe voor de komende drie jaar te continueren. Wethouder Schipper zit namens het Recreatieschap in de stuurgroep Vitale Vakantieparken Drenthe, die het programma aanstuurt.

Transformeren

Er zijn in 2024 afsprakenbrieven ondertekend met De Hullen en Thrianta. Dit is een belangrijke stap in het proces naar transformatie van de betreffende niet-vitale vakantieparken. Vervolgens is in nauw overleg met de parken gewerkt aan een streefbeeld. Het streefbeeld omschrijft hoe het park er na transformatie uit komt te zien en welke keuzes hierbij van belang zijn om het komen tot een goed doordacht nieuw omgevingsplan.

Wat heeft het gekost?

Economische promotie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	637	640	663	-24
baten	1.525	1.504	1.575	-71
resultaat	-888	-864	-911	47

Programma	Onderwijs
Taakveld	Onderwijshuisvesting Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Programmadoelstelling

- Wij stimuleren een optimaal opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen.
- Wij zorgen voor goede onderwijshuisvesting en een sluitend vangnet voor uitvallers binnen het onderwijs.

Verbonden partijen

Geen verbonden partijen

Beleidskaders

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Jeugdnota: 'Zorgeloos (op)groeien in Midden-Drenthe'
- Notitie in- en externe zorgstructuren: 'Waar kinderopvang, onderwijs en zorg elkaar vinden'
- 'Kansrijke Start', de eerste 1000 dagen van een kind
- Nota Onderwijskansen 2022-2026 'Ieder kind een goede start en een eerlijke kans'
- Regionaal Ontwikkelagenda Passend Onderwijs: 'Zorg voor Jeugd'
- Uitvoeringsprogramma St. Welzijnswerk en St. Biblionet: 'Naar een geletterd en Digisterk Midden-Drenthe II'
- Rijksprogramma, NPO Nationaal Programma Onderwijs 2021-2025 en een uitvoeringsplan “Ieder kind in zijn kracht”
- Visie op bibliotheekwerk 2023-2030

Taakveld Onderwijshuisvesting

Ontwikkelingen

- IKC G.A. de Ridderschool en CKC Beatrix bouwen op de locatie van IKC G.A. de Ridder een nieuwe school. Deze locatie zal in de toekomst onderdak bieden aan beide scholen.
- Het voormalige onderwijsgebouw van het CS Vincent van Gogh aan de Omloop 4 werd in 2024 gebruikt als locatie van Techlab en Volta. In 2025 wordt dit gebouw geschikt gemaakt als tijdelijke huisvesting voor de onderbouw van de IKC G.A. de Ridder.
- In 2025 wordt het IHP aan de hand van besluiten Ravijn, voortgang (ver)nieuwbouw en behoefte uit de samenleving geactualiseerd. In 2024 zijn de eerste voorbereidingen in gang gezet.
- IKC De Bosvlinder in Hooghalen is het volgende onderwijsgebouw dat voor vernieuwbouw in aanmerking komt.

Wat hebben we bereikt?

- De werkzaamheden voor de tijdelijke huisvesting van de IKC G.A de Ridder in het pand de Omloop 4 zijn in 2024 voorbereid. De uitvoering kan vanaf 1 maart 2025 plaatsvinden.
- Het afgelopen jaar is veel gesproken over de visie op Hooghalen en de uitwerking hiervan. Als vervolg hierop zal in 2025 de planvorming voor de (ver)nieuwbouw van de IKC de Bosvlinder opgestart worden.
- Ook in 2024 hebben we onderdak geboden aan het Techlab van Stichting Techniek Onderwijs (kennismaking met techniek) in het voormalig pand van CS Vincent van Gogh.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vanuit de eigen expertise meedenken, -werken en uitvoering geven aan (ver)nieuwbouwplannen, verzoeken en adviezen over onderwijshuisvesting. Hierbij is het "Integraal Huisvestingsplan Basisonderwijs 2021-2040, Investeren in kwaliteit" het kader.

Wat heeft het gekost?

Onderwijshuisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.374	2.383	1.868	515
baten	50	59	37	22
resultaat	2.324	2.324	1.831	493

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Ontwikkelingen

- We werken vanuit het Nationaal Programma Onderwijs aan het programma Ieder kind in zijn kracht. Dit is een werkwijze om op dorpsniveau de krachten te bundelen voor de jeugd.
- Deze aanpak is ook opgenomen in de pilot 'Hulp op en om school' (HOS). HOS kent twee ontwikkel lijnen; HOS preventie (lokale coalitie) en HOS zorg (gezinsbegeleider). Met een gezinsbegeleider in de school versterken we de samenwerking met het onderwijs. De gezinsbegeleider is laagdrempelig toegankelijk en kan zo vroeg mogelijk ouders en kinderen helpen. Daarmee hopen we sneller af te kunnen schalen vanuit de jeugdhulpaanbieders naar de gezinsbegeleider. In 2024 deden vier scholen mee in Hijken, Hoogersmilde en Beilen.
- Rondom de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) zoeken we intensiever de samenwerking met aanbieders, GGD, bibliotheek en welzijnswerk. Dat doen we in een werkgroep VVE.
- Naar een geletterd en digisterk Midden-Drenthe II liep t/m 2024. Samen met de lokale partners hebben we een ambitie en doelen voor de komende periode opgesteld voor het versterken van de basisvaardigheden van volwassenen.

Wat hebben we bereikt?

- Vanuit het uitvoeringsprogramma Nationaal Programma Onderwijs (NPO) en Hulp op en om school zijn diverse lokale coalities opgestart rondom de school. Deze coalities verbinden het onderwijs met sport, cultuur en zorg. Ze stellen het kind centraal en hebben preventie als doel.
- Een kwalitatief goed aanbod voor peuters van 2,5 - 4 jaar, zodat zij zonder (ontwikkel)achterstand kunnen beginnen aan de basisschool.
- Er is actief ingezet op het versterken van de basisvaardigheden (taal, rekenen en digitale vaardigheden). In totaal waren er voor de verschillende activiteiten ruim 300 deelnemers. Zij kregen ondersteuning van ongeveer 65 vrijwilligers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Op alle scholen en kinderopvangorganisaties in de gemeente Midden-Drenthe wordt preventieve logopedie (GGD) ingezet. Hiermee lossen we problemen bij jonge kinderen op en voorkomen we problemen op oudere leeftijd.
- Er is een werkgroep Voor- en Vroegschoolse Educatie met de lokale partners die betrokken zijn bij deze doelgroep.
- In het kader van het versterken van de basisvaardigheden zijn activiteiten georganiseerd, zoals het Taalhuis, Avondschool, Ontmoetingsgroepen, Taalmaatjes, Taaloefenwerkplaats, Voorleesproject en cursussen digitale vaardigheden.

Wat heeft het gekost?

Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	1.799	2.018	1.908	111
baten	231	285	460	-175
resultaat	1.568	1.733	1.447	286

Programma	Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	Sportbeleid en activering Sportaccommodaties Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Musea Media Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Programmadoelstelling

- Samen met de sportsector zijn we continu op zoek naar mogelijkheden om de inwoners zoveel mogelijk te laten sporten en bewegen.
- Wij faciliteren goede sportaccommodaties in de gemeente zodat elke inwoner tegen acceptabele tarieven zoveel mogelijk binnen zijn eigen woonomgeving kan sporten en bewegen.
- Wij stimuleren, ondersteunen en faciliteren het sporten en bewegen door de inwoners op meerdere niveau 's.
- Wij ondersteunen een divers cultuuraanbod door middel van subsidiëring van activiteiten.

Verbonden partijen
Geen

Beleidskaders
Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Beleidsplan Buitensportaccommodaties 2013
- Accommodaties buitensport - Beleid in uitvoering
- Bomenverordening
- Landschapsbeleidsplan 2012
- Groenbeleidsplan 2016-2025
- Beleidsplan Spelen 2011-2020
- Cultuurbeleid 2021-2025
- Raadsprogramma (2022-2026)
- Bestuursakkoord (2022-2026)
- Nota kunstgrasvelden
- Algemene subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe
- Beleidsnota bewegen en leefstijl 2024-2027

Taakveld Sportbeleid en activering

Ontwikkelingen

- Er heeft op 10 september 2024 een opiniërende bespreking plaatsgevonden over de huur en exploitatie van buitensportaccommodaties in de Commissie Zorg en Welzijn. Hierbij is gesproken over het in 2017 vastgestelde beleid op de huur en exploitatie van de buitensportaccommodaties, dat erop gericht is om zelfbeheer te stimuleren en te faciliteren. Door de commissieleden is aangegeven dat het huidige sportbeleid verouderd is en ze zich kunnen vinden in de heroverweging van de uitgangspunten op het vlak van verhuur en exploitatie van de buitensportaccommodaties. Daarbij hebben zij ook meegeven dat er een goed gesprek moet plaatsvinden met de verenigingen. Ook is gesproken over harmonisering met omliggende gemeenten en overige buitensporten in Midden-Drenthe.
- We hebben (sport)verenigingen en organisaties in 2024 met een aantal subsidieregelingen ondersteund. Gezien het grote belang van bewegen voor de gezondheid zijn dit belangrijke regelingen.

Wat hebben we bereikt?

- Aan de hand van de ambities uit het Sport & Preventieakkoord zijn meerdere partijen bij elkaar gebracht waardoor er gezamenlijke initiatieven en samenwerkingen zijn ontstaan. Er wordt door sportverenigingen over de eigen club heen gekeken en toekomstgericht gedacht. Hierdoor ontstaan er steeds meer duurzame samenwerkingen.
- Er is veel ondersteuning geboden aan de sportverenigingen. Zo zijn de verenigingen financieel ondersteund, is met hen meegedacht in leden en vrijwilligersbehoud en de mogelijkheden binnen de continu veranderende wet en regelgeving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Veel initiatieven vanuit het sport & gezondheidsakkoord zijn gefaciliteerd en/of financieel ondersteund vanuit het Sportakkoord en de beweeg- en leefstijlgelden.
- De sportsector heeft ook in 2024 veel ondersteuning mogen ontvangen. Door nauw contact, veelvuldig te communiceren, bijeenkomsten te organiseren en mogelijkheden te verkennen is het gelukt om samen met de sportaanbieders het sportfundament in de gemeente verder uit te bouwen en/of aan te passen. Zodanig dat men goed is ingespeeld op huidige en toekomstige zaken en veranderingen.
- Veel overleg is nodig geweest om het meerjaren beleidsprogramma Drenthe Beweegt vast te kunnen stellen. Als actief betrokken gemeente in de themagroep is het gelukt om een gezamenlijk Drents beleidsplan op te stellen. Hierin zit op de thema's sport en preventie veel meerwaarde voor Midden-Drenthe. Het beleid is in 2024 vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Sportbeleid en activering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	215	351	680	-329
baten	0	367	891	-525
resultaat	215	-15	-211	196

Taakveld Sportaccommodaties

Ontwikkelingen

- In de laatste maanden van 2024 zijn er problemen ontstaan met de verwarming van de Drenthehal. Dit is op korte termijn hersteld, maar het vraagt extra tijd om de installatie goed in te regelen.
- Er zijn werkzaamheden uitgevoerd om de veiligheid in de sporthallen te garanderen.
- Na gesprekken met de gebruikers van de binnensportaccommodaties is de Toekomstvisie Bewegingsonderwijs en Binnensport in de afrondende fase.
- Er zijn initiatieven voor een tweede rijbak voor De Torenruiters in Smilde en de verplaatsing van de beachvelden handbal naar Sportpark Noord-West in Beilen.
- Er is een opiniërend gesprek met de raad geweest over de toekomstige exploitatie van de buitensportaccommodaties.

Wat hebben we bereikt?

We blijven zorgen voor goed ingerichte sportaccommodaties en het versterken van de sportinfrastructuur waar gebruikers op een prettige, veilige en verantwoorde wijze kunnen sporten en bewegen.

- Alle gemeentelijke sportaccommodaties worden jaarlijks of half jaarlijks (Sporthallen) gecontroleerd op veiligheid. Alle vaste (o.a. ringstellen, klimramen en plafondunits etc.) en losse sportmaterialen (o.a. trampolines, springkasten etc.) zijn gekeurd. Defect materiaal is direct verwijderd en in overleg met de gebruikers eventueel vervangen. In overleg met de vakdocenten bewegingsonderwijs zijn er materialen aangeschaft om het sportaanbod voor de kinderen te verbreden of te vernieuwen zodat de kinderen continu kunnen worden uitgedaagd om te bewegen.
- Tennisclub Smalhorst in Beilen heeft een extra padelbaan gerealiseerd.
- De lichtmasten op de gemeentelijke sportaccommodaties zijn gekeurd op veiligheid. Hiervan moeten er in 2025 enkelen worden vervangen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De gemeente zorgt voor goed beheer en onderhoud van de binnen- en buitensportaccommodaties. Hierop wordt middels vaste kwaliteitscontroles op toegezien.
- We hebben de veiligheid van de lichtmasten laten keuren.
- We zorgen voor promotie van onze binnensportaccommodaties met als doel om het gebruik van onze binnensportaccommodaties te stabiliseren en waar mogelijk uit te breiden.

Wat heeft het gekost?

Sportaccommodaties				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.658	3.658	3.371	288
baten	731	726	796	-71
resultaat	2.927	2.933	2.574	358

Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Ontwikkelingen

- De belangstelling voor de subsidieregeling Kunst & Cultuur blijft toenemen
- De provincie heeft de nieuwe beleidsnota cultuur vastgesteld. Uitvoering van deze nota heeft impact op de subsidies van lokale evenementen.
- De structurele subsidies voor culturele partijen worden niet geïndexeerd. Met de oplopende kosten, levert dat voor steeds meer partijen problemen op.

Wat hebben we bereikt?

- We hebben meer aandacht kunnen geven aan het beleidsmatige speerpunt talentontwikkeling.
- Er zijn veel verschillende culturele initiatieven ondersteund.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor het vieren en herdenken van 80 jaar vrijheid.
- Grotere samenwerking tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs op het gebied van cultuureducatie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben voor het eerst een prijs voor creatief talent Midden-Drenthe uitgereikt.
- Doorontwikkeling van de stuurgroep cultuuronderwijs, onder andere met het gezamenlijke project Reyneart.
- De subsidieregeling 80 jaar vrijheid is opengesteld.
- 36 gehonoreerde subsidie-aanvragen binnen de subsidieregeling kunst & cultuur.

Wat heeft het gekost?

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	262	355	329	25
baten	0	0	22	-22
resultaat	262	355	307	47

Taakveld Musea

Ontwikkelingen

- Het Herinneringscentrum Kamp Westerbork is in 2024 regelmatig in het nieuws geweest. Er zijn zorgen over de financiële situatie, er zijn plannen voor de vernieuwing van het herinneringscentrum gepresenteerd en door toenemend antisemitisme is er veel aandacht voor de rol van het herinneringscentrum.

Wat hebben we bereikt?

- Aandacht voor de vervolging van Roma & Sinti in onze gemeente, onder andere door onthulling van het monument in Westerbork.
- Bijdrage geleverd aan de oudheidskamer in Beilen en het Papierknipkunstmuseum in Westerbork.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er zijn structurele subsidies voor musea verstrekt.
- Een subsidie verstrekt voor het nationale herdenkingsprogramma vervolging Sinti & Roma.

Wat heeft het gekost?

Musea				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	170	170	164	6
baten	0	0	0	0
resultaat	170	170	164	6

Taakveld Media

Ontwikkelingen

- Het Rijk heeft onze aanvraag lokale bibliotheekvoorzieningen goedgekeurd. Daarmee wordt incidenteel een bedrag beschikbaar gesteld voor de vestigingen in Beilen en Bovensmilde. Daarmee bereiden we ons voor op de wettelijke zorgplicht vanaf 2027.

Wat hebben we bereikt?

- Het leesplezier van kinderen gestimuleerd en lezen in het algemeen bevorderd.
- Ongeveer 170 deelnemers aan cursussen digitale vaardigheden in de projectperiode van het plan: Naar een geletterd en Digisterk Midden-Drenthe II.
- De BiebFabriek heeft een extra impuls gekregen, zodat kinderen in de bibliotheek aan de slag kunnen gaan met digitale vaardigheden en techniek.
- De bibliotheek biedt ondersteuning aan inwoners in het omgaan met digitalisering.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vier openbare bibliotheekvoorzieningen en de Bibliotheek op school op alle scholen in Midden-Drenthe, en BoekStart in de kinderopvang.
- Voor 2024 hebben we een uitvoeringsovereenkomst opgesteld. Hierin staan afspraken over de prestaties, kwaliteit en financiën.
- Structurele samenwerking tussen Biblionet, Welzijnswerk, Drenthe College en gemeente gericht op het versterken van de basisvaardigheden.
- In drie bibliotheken is een Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) aanwezig. Hier kunnen inwoners terecht met hun vragen over digitalisering.

Wat heeft het gekost?

Media				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	704	708	707	1
baten	103	106	106	0
resultaat	602	602	601	1

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Ontwikkelingen

Gemeentelijke sportparken

Op een aantal sportparken is er aantoonbaar minder speeldruk op de velden. Hierdoor zijn er meer ongewenste kruiden en grassen in de speelvelden. Het is wenselijk om te onderzoeken of het huidige areaal nog aansluit bij de behoefte.

Bomenbeheer

Het budget voor het beheer van bomen langs wegen is aantoonbaar ontoereikend.
Dit betekent dat er beheerachterstanden worden oplopen en onderhoudscycli langer worden. Dit vertaalt zich in de praktijk onder andere in meer laaghangende takken boven de wegen en uitblijven van begeleidingssnoei bij jonge bomen. De prioriteit ligt bij wegen en fietspaden met een hoge verkeersintensiteit. Het kan langer duren voordat bomen langs rustige verkeersroutes gesnoeid worden. Er is minder ruimte om ad hoc problemen weg te nemen.

Openbaar groen

De trend naar meer biodiversiteit en eetbaar groen zet door. Wel blijft er een spanningsveld als een natuurlijk beheerde openbare ruimte grenst aan de woningen of directe leefomgeving van inwoners. Goede communicatie hierover blijft hierbij erg belangrijk.

Speelvoorzieningen

De komende jaren moeten er relatief veel speelvoorzieningen worden vervangen omdat de technische levensduur op is. Het beschikbare budget is hiervoor niet toereikend. In 2025 wordt er

een beheerplan opgesteld op basis van het beschikbare budget. Dan wordt het ook duidelijk welke keuzes er gemaakt moeten worden.

Wat hebben we bereikt?

- In het buitengebied zijn ruim 5531 bomen gesnoeid.
- In Beilen zijn 2224 zijn bomen in eigen beheer gesnoeid. Dit aantal is relatief hoog. Er zijn veel bomen gesnoeid in de jongere wijken.
- Wij hebben 80 toekomstbestendige bomen geplant. Hierbij is er met de boomsoort en standplaats rekening gehouden dat ze toekomstbestendig kunnen uitgroeien.
- Binnen de bebouwde kom was geen tot weinig overlast van de nesten van de eikenprocessierupsen(EPR) door planmatig en preventief beheer. Het aantal EPR-nesten stabiliseert en loopt licht terug.
- De plantsoenen, gras- en sportvelden en begraafplaatsen zijn door Werkvoorziening Stark en aannemers onderhouden conform gewenste niveau en afspraken.
- De beheersing van onkruid op verharding is op gewenst niveau uitgevoerd. Hierdoor wordt voorkomen dat de wegen en paden glad worden en wordt er voor gezorgd dat het water goed afgevoerd wordt.
- Op gebied van zwerfafval scoort de gemeente gemiddeld boven het vastgestelde onderhoudsniveau.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben in samenwerking met inwoners de openbare ruimte na de zomerstorm van 24 augustus 2024 weer toegankelijk gemaakt en veiliggesteld.
- We hebben overlegt met inwoners en ondernemers. Wanneer mogelijk lossen we meldingen over de openbare ruimte binnen de gestelde termijn op.
- We plannen onderhoudswerkzaamheden en vervanging en bereiden werken en aanbestedingen voor.
- We stemmen werkzaamheden af op projecten, nustpartijen en terreinbeheerder organisaties.
- We houden toezicht op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Hiervoor wordende werkbestekken geschouwd. Periodiek is er overleg met aannemers.
- Het te onderhouden areaal wordt actueel gehouden in het beheersysteem.

Wat heeft het gekost?

Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	3.308	3.325	3.028	298
baten	3	3	6	-3
resultaat	3.305	3.322	3.022	300

Programma	Sociaal domein
Taakveld	Samenkracht en burgerparticipatie Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Inkomensregelingen WSW en beschut werk Arbeidsparticipatie Maatwerkvoorzieningen (WMO) Maatwerkdienstverlening 18+ Hulp bij het huishouden (WMO) Begeleiding (WMO) Dagbesteding (WMO) Maatwerkdienstverlening 18- Jeugdhulp begeleiding Jeugdhulp behandeling Jeugdhulp dagbesteding Pleegzorg Gezinsgericht Jeugdhulp met verblijf overig Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf Gesloten plaatsing Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO) Jeugdbescherming Jeugdreclassering

Programmadoelstelling

- Wij willen inwoners (financieel) ondersteunen die anders te weinig mogelijkheden/middelen hebben om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.
- Wij willen alle inwoners met een beperking faciliteren om ondanks deze beperking zoveel mogelijk deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer. Daarbij wordt uitgegaan van in eerste instantie eigen kracht, daarna gemeenschapskracht, dan collectieve voorziening en als sluitstuk de individuele voorziening.
- Inwoners kunnen binnen een netwerk alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen. De ontvanger van de vraag zorgt ervoor dat de inwoner antwoord krijgt op de vraag of bij de juiste persoon terecht komt.
- In samenspraak met dorpen en wijken willen wij de leefbaarheid in de gemeente bevorderen. Bij leefbaarheid doelen we op de fysieke leefomgeving en op de sociale leefomgeving. In Midden-Drenthe maken we daarin geen onderscheid.
- Wij faciliteren de ontwikkelingen in de samenleving door een adequaat dorpenbeleid.
- Wij willen een goede zorgstructuur voor jongeren realiseren waarbij de nadruk ligt op een goede invulling van de preventieve zorg zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Wij zorgen ervoor dat, als het noodzakelijk is, de juiste zwaardere zorg beschikbaar is voor jongeren.

Verbonden partijen

Werkvoorzieningsschap Stark
Publiek Vervoer
NMD samenwerking wmo en jeugd

Beleidskaders

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Nota integrale schuldhulpverlening 2013-2017
- Nota Chronisch zieken en gehandicapten 2015-2019 gemeente Midden-Drenthe
- Keuzenota Wet maatschappelijke ondersteuning in Midden-Drenthe
- Nota persoonsgebonden budget en eigen bijdrage bij de Wmo
- Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 'Meedoen in Midden-Drenthe'
- Beleidsnota Zorgeloos (op)groeien in Midden-Drenthe, 2021-2025
- Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe
- Nota Re-integratiebeleid 2016-2020
- Mantelzorgbeleid en vrijwillige ondersteuning
- Beleidsnota WMO, 2021
- Raadsprogramma en Bestuursakkoord 2022-2026 Midden-Drenthe
- Nota fraude- en handhavingsbeleid 2014 - 2018
- Zorgkostenregeling 2018
- Beleidsnota Armoede, 2021-2025
- Verordening Minimaregelingen 2019
- Beleid Bijzondere bijstand voor kosten van woninginrichting voor statushouders. (2016)
- Terugvorderingsbeleid
- Verordening Jeugdwet gemeente Midden-Drenthe, 2021
- Verordening Wmo gemeente Midden-Drenthe 2020

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie

Ontwikkelingen

- **Dorpenbeleid**

  Onze gemeente bruist van (inwoners) initiatieven in de dorpen. Het dorpenbeleid 2021-2026 is in 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. In het dorpenbeleid staan afspraken en kaders met als doel om samen met inwoners de dorpen en wijken leuker, mooier en leefbaarder te maken. In het dorpenbeleid is aangegeven dat er na een periode van drie jaar een tussentijdse evaluatie plaatsvindt en na 6 jaar het beleid te actualiseren. Het doel van deze evaluatie is om met de input, het dorpenbeleid te actualiseren.

- **MOEK/Up2You**

  Bij de prijsvraag MOEK is het belangrijk dat de ingediende plannen bijdragen aan een mooie leefomgeving en de onderlinge band van de inwoners van Midden-Drenthe versterkt. Het zorgt voor betrokkenheid van inwoners bij de eigen leef-en woonomgeving. Tevens is het project Up2you georganiseerd, dit is het zelfde concept, maar dan specifiek voor onze jongeren.

- **Dorpsvisies**

  De kracht van Midden-Drenthe ligt bij de dorpen en de wijken. We zien een hoge mate van betrokkenheid en ondernemerschap bij inwoners, verenigingen en organisaties. Zij spelen dan ook een primaire rol bij de totstandkoming van een dorpsvisie.

- **Accommodaties buurthuizen/dorpshuizen**

  Het is wenselijk dat dorpen de beschikking hebben over goede accommodaties voor ontmoeting en activiteiten; die voldoen aan de eisen die we nu stellen aan gebouwen als het gaat om duurzaamheid en inclusie.

- **Sociale samenhang & leefbaarheid van dorpen en buurten bevorderen**

  Aandacht voor nieuwe vormen van zorg & leefbaarheid ontwikkelen/ promoten in dorpen en wijken, maar vooral van elkaar leren wat er al is. In de brede zin, ook o.a. buurtuinen, voedselbosjes, cultuurprojecten enz.

- **Inburgering**

  In 2024 heeft de gemeente Midden-Drenthe de inburgeringsaanpak verder versterkt, met als speerpunten structurele financiering, regievoering en een betere aansluiting tussen inburgering en participatie. De uitvoering van de Wet inburgering 2021 bleef centraal staan, met extra aandacht voor maatwerk en individuele begeleiding.

  Een belangrijke ontwikkeling in 2024 was de overgang van een subsidierelatie naar een aanbestedingsrelatie voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders. Met deze aanbesteding zijn afspraken aangescherpt om de kwaliteit en effectiviteit van de begeleiding te verbeteren, met een integrale aanpak die beter aansluit op participatie en zelfredzaamheid. Daarnaast groeide de vraag naar begeleiding en participatie, wat extra druk legde op de beschikbare middelen en trajecten. Hoewel er financieel geen grote afwijkingen waren, onderstreepte de uitvoering in 2024 de noodzaak om in 2025 strategische keuzes te maken over capaciteit, wachttijden en doorstroom binnen het inburgeringsproces.

In 2024 werd ook geconstateerd dat het beleid op handhaving, terugvordering en invordering binnen de Wet Inkomensvoorziening (W&I) nog onvoldoende was ingebed binnen de inburgeringsketen. Dit is als aandachtspunt gesignaleerd en wordt in 2025 verder uitgewerkt, zodat er meer grip komt op naleving en effectiviteit van de ondersteuning.

Wat hebben we bereikt?

- **Dorpenbeleid:** Het tussentijdse onderzoek/evaluatie naar het dorpenbeleid 2021-2026 is in 2024 afgerond.
- **MOEK/UP2you:**We hebben MOEK en Up2you georganiseerd.
- **Dorpsvisies:** Er zijn verschillende dorpsvisies opgeleverd. Daarnaast zijn er ook dorpen gestart met het opstellen van een dorpsvisie.
- **Sociale samenhang & leefbaarheid van dorpen en buurten bevorderen:** We ondersteunen initiatieven van inwoners, individueel of collectief, financieel en/of met menskracht.
- **Accommodaties buurthuizen/dorpshuizen**
  Verduurzamingstrajecten opgestart van een aantal dorpshuizen via de cofinanciering koersnotitie dorpshuizen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Dorpenbeleid Voor de tussentijdse evaluatie hebben we hebben een enquête uitgezet bij o.a. de inwoners, Welzijnswerk, DOM, belangenverenigingen Midden-Drenthe
MOEK/Up2You: Samenwerking gezocht met netwerkpartners voor o.a. juryleden, en organisatie. De prijsvragen georganiseerd.
Dorpsvisies: De gemeente (dorpscontactambtenaren) ondersteunen en geven advies waar dat nodig of gewenst is. Tevens financieren wij een gedeelte voor de gemaakte kosten.
Sociale samenhang & leefbaarheid van dorpen en buurten bevorderen : We verstrekken dorpengelden, geven informatie over het aanvragen van subsidies bij verschillende instanties en geven advies ondersteuning bij inwonersinitiatieven.
Accommodaties buurthuizen/dorpshuizen:
We zijn in gesprek gegaan met dorpshuisbestuurders en provincie voor het verduurzamen van dorps en buurthuizen, tevens zetten we in op het behoud van de bestaande accommodaties en onderzoeken we waar dat gevraagd wordt samen met inwoners, naar mogelijkheden voor nieuwe accommodaties.

Wat heeft het gekost?

Samenkracht en burgerparticipatie				
Bedragen x € 1.000	**Begroting primitief**	**Begroting incl. wijz.**	**Rekening**	**Resultaat**
lasten	5.318	8.576	8.842	-266
baten	4	2.957	6.345	-3.387
resultaat	5.313	5.619	2.498	3.121

Taakveld Wijkteams

Ontwikkelingen

Het Samenwerkingsverband Welwozo (welzijn, wonen en zorg) bestaat uit 12 professionele organisaties en een bewonersvertegenwoordiging. Partijen die hierin samenwerken zijn Welzijnswerk Midden-Drenthe, de woningcorporaties Woonservice en Actium, Dorpenoverleg Midden-Drenthe, Dr. Drenthe, de zorgpartijen Icare, Derkshoes, Interzorg, Zorggroep Drenthe, GGZ Drenthe, Cosis, BEZINN Zorgboerderijen, en de gemeente Midden-Drenthe.

Vanuit het Welwozo samenwerkingsverband worden de krachten gebundeld over hoe welzijn en (mantel)zorg in de woonsituatie geboden kan worden. Door samenwerking met inwoners, professionals en vrijwilligersgroepen, zoals de dorpsraden komen we verder. De kracht van Welwozo zit in elkaar kennen, gekend worden en waar mogelijk gezamenlijk inzetten op actie.

Wat hebben we bereikt?

In 2024 heeft het samenwerkingsverband de volgende resultaten behaald op de volgende onderwerpen:

Mantelzorg

- Een georganiseerde Hackathon met 70 deelnemers op het onderwerp mantelzorg en samen oud worden.
- Invoering en lancering van de Valtes mantelzorg app.
- Deelname aan een provinciaal rapport met aanbevelingen voor de mantelzorg. Dit rapport is opgesteld met behulp van gesprekken met mantelzorgers en het betrekken van professionals.
- Jaarlijkse eenmalige financiële mantelzorg waardering.
- Betrokken bij buurtvervoer en nieuwbouwproject op het gebied van wonen en zorg.

Dementie

- Trainingen dementie leerlingen van 8 basisscholen.
- Publiciteitsuitingen Thuisblijver en lokale media.
- Bijdrage aan symposium'Parels en processen'.
- Participatie zorgcafés met verschillende thema's.

Eén tegen eenzaamheid

- 21 partijen zijn aangesloten bij de coalitie.
- Jongeren actie ‘hé het is oké’ en zomeractie ondernemers.
- Maand van de ontmoeting, waar 500 inwoners aan mee deden.
- Organisatie en deelname regionale bijeenkomsten.
- Publiciteitsuitingen Thuisblijver en lokale media.

Inclusie

- Platform inclusie op sterkte van 2 naar 6 leden.
- Dorpshuizen check en samenwerking rondje Beilen op toegankelijkheid.
- Regenboog ceremonie en expositie start Regenboogweek.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Samenwerkingsnetwerken:

- Een stevig bestuurlijk en uitvoerend netwerk die meerdere keren per jaar samen komen.

- Samenwerkingsnetwerk (wijkteams) van huisartsen, zorg- en welzijnswerk- woonconsulenten- veiligheid- gemeente in Smilde, Beilen en Westerbork.
- Integrale samenwerking binnen de gemeente met sociaal domein, wonen, ruimtelijke ordening, verkeer, groen en veiligheid.
- Actieve werkgroepen mantelzorg, dementie, Eén tegen eenzaamheid, leefbaarheid en wijkgericht werken.
- Samenwerking met inwoners: dorpenoverleg (DOM), Nei Naoberkracht Westerbork, bewonersplatform Smilde, Platform inclusie, Dorpszorg.
- Samenwerking Adviesraad Sociaal domein (ASD) en commissies wonen, zorg en welzijn.
- Regionale aansluiting bij Samenzorg netwerk Assen en Midden-Drenthe, Netwerk Dementie, Coalitie Eén tegen eenzaamheid, Netwerk Mantelzorg, Regenboog netwerk Drenthe en Provinciale afstemming Zorg en wonen.

Extra inspanningen

- Netwerkbijeenkomst Welwozo met 30 deelnemers.
- Symposium Welwozo 'Parels en processen' met 80 deelnemers.
- Opstellen startdocument wonen en zorg voor uitvoering op thema's ouderen met zorg, beschermd en gespikkeld wonen. Deze opgave komt voort uit paragraaf 3.5 van de woonvisie 2023- 2027 Midden-Drenthe.

Informatieverstrekking

- Twee maal per jaar het magazine Thuisblijver voor 60 plussers.

Wat heeft het gekost?

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.098	3.905	3.577	328
baten	0	0	1.960	-1.960
resultaat	3.098	3.905	1.617	2.288

Taakveld Inkomensregelingen

Ontwikkelingen

- Het percentage personen in armoede in Nederland daalt van 4,8% in 2023 naar 4,7% (CPB) in 2024. In 2021 was dit percentage nog 6,1%. De armoede blijft op een permanent lager niveau omdat het kabinet verschillende structurele maatregelen heeft genomen om de armoede te verlagen. Het gaat dan om zaken als de verhoging van zowel het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen, als ook het kindgebonden budget en de huurtoeslag. Met name het aantal kinderen in armoede is de laatste jaren sterk gedaald van 7.2% in 2021, naar 4.9% in 2024.

Wat hebben we bereikt?

Gebruik van Minimaregelingen

Regeling	Toekenningen	2022	2023	2024
Uitkering Activiteiten	Aantal keren uitbetaald	962	1057	1065
Duurzame gebruiksgoederen	Aantal keren uitbetaald	74	77	68
Gemeentepolis	Aantal deelnemers	307	348	369
Compensatie eigen risico*	Aantal keren uitbetaald	388	388	278
Compensatie niet vergoede zorgkosten*	Aantal keren uitbetaald	372	355	250
Individuele inkomenstoeslag	Aantal volwassenen	408	379	436
Regeling devices	Aantal keren uitbetaald	28	34	15
Sportbon (kindpakket)**	Aantal keren uitbetaald	46	15	0
Jeugdfonds Sport en Cultuur**	Aantal goedgekeurde aanvragen	27	94***	85***
Bartje Leert zwemmen	Aantal keren uitbetaald	27	31	51
Aantal schoolkostenregeling brugklas	Aantal keren uitbetaald	44	71	66

* Inwoners kunnen de Compensatie eigen risico & Compensatie niet vergoede zorgkosten 2024 nog aanvragen tot 31 juli 2025.

** De Sportbon en het Jeugdfonds Sport & Cultuur zijn tijdens de overgangsperiode in 2023 mogelijk dubbel ingezet om gezamenlijk voor 1 sportend kind te betalen. Vanaf 2024 gebruiken we alleen het Jeugdfonds Sport & Cultuur.

*** Ongeveer 15 goedgekeurde aanvragen van het Jeugdfonds in 2023 en 2024 zijn nog niet verzilverd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben het ‘Onderzoeksrapport Effectiviteit van minimaregelingen Midden-Drenthe’ opgeleverd. Hieruit volgt een gewijzigde, meer nauwkeurige, methode voor het bijhouden van de resultaten en meer zicht op de meest kwetsbare minima doelgroepen in onze gemeente.
- In december 2024 is het plan 'Structureel Versterken Armoedeaanpak 2024-2028' door de gemeenteraad aangenomen. De komende jaren zullen we met versterkte inzet werken aan ondersteuning voor minima.
- Stichting Solidair heeft meerdere trainingen ‘Armoede onder de Loep’ verzorgd voor medewerkers van de gemeente, vrijwilligers en bij Kits Primair. In de training leerden deelnemers het herkennen en bespreekbaar maken van (stille) armoede
- Door het uitbreiden van de subsidie van Humanitas is er een extra inloopvoorziening voor vragen over het thema armoede.
- De Geldkrant Midden-Drenthe voor de doelgroep jongeren en ouders is in september uitgedeeld bij alle scholen in Midden-Drenthe en is verspreid op meer dan 100 locaties.
- We plaatsen advertenties over onze minimaregelingen in de krant van Midden-Drenthe, Smildeger Neiskrant, op social media en de nieuwsbrieven van de scholen. We verspreiden brochures over de minimaregelingen op meer dan 100 locaties en bij het heronderzoek bijstandsgerechtigden.
- We houden drie keer per jaar de Regiegroep Armoedebeleid om onze stakeholders te informeren.

Wat heeft het gekost?

Inkomensregelingen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	10.164	11.608	11.440	168
baten	7.651	7.718	8.399	-681
resultaat	2.513	3.890	3.041	849

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+

Ontwikkelingen

Voor de ontwikkelingen binnen dit taakveld verwijzen wij naar de informatie onder Maatwerkdienstverlening Wmo, Wijkteams en Inkomensregelingen.

Wat hebben we bereikt?

Voor de bereikte resultaten verwijzen wij u naar de informatie onder Maatwerkvoorziening Wmo, Wijkteams en Inkomensregelingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij verwijzen u hiervoor naar de informatie onder Maatwerkvoorziening Wmo, Wijkteams en Inkomensregelingen.

Wat heeft het gekost?

Maatwerkdienstverlening 18+				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	232	-232
baten	0	0	0	0
resultaat	0	0	232	-232

Taakveld Begeleide participatie

Ontwikkelingen

2024 was een bewogen jaar voor Stark. Het nieuwe pand is opgeleverd en de verhuizing bracht vele uitdagingen met zich mee. Daarnaast bracht de directiewisseling in november 2024 ook weer een verandering mee waaraan de organisatie moet wennen. Zoals vorig jaar al aangekondigd, is de beëindiging van de defensie-opdracht geëffectueerd in 2025. Het wegvallen van deze opdracht maakte dat Stark te maken kreeg met veel kleine orders en opdrachten. Dit had tot gevolg dat werkzaamheden en omsteltijden voor veel medewerkers veranderden. In de groenvoorziening was

een terugloop in medewerkers duidelijk merkbaar. Voor de gemeente Midden Drenthe betekende dit dat Stark een deel van de werkzaamheden heeft moeten teruggeven of afstoten.

Wat hebben we bereikt?

- In 2024 is het visietraject over de toekomst van Ontwikkelbedrijf Stark afgerond. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe visie. In 2025 zal deze verder worden uitgewerkt en geïmplementeerd.
- Stark is in september 2024 verhuisd naar een nieuw, modern pand dat beter aansluit bij de huidige en toekomstige ambities.
- Per november 2024 is een interim-directeur aangesteld, nadat de vorige directeur een andere functie elders heeft aanvaard.
- Hoewel de resultaten van Stark onder druk staan door een veranderende doelgroep en stijgende kosten, worden de financiële effecten voor Midden-Drenthe grotendeels gecompenseerd door een hogere rijksbijdrage.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben gezamenlijk met de gemeenten Hoogeveen en De Wolden gewerkt aan het ontwikkelen van een nieuwe gemeentelijke visie op de rol en dienstverlening van Stark. Inmiddels is er een grondige analyse uitgevoerd naar de behoeften van diverse doelgroepen en de huidige dienstverlening van Stark.
- Er is uitvoering gegeven aan de sociale werkvoorziening, Beschut werk en participatietrajecten.

Wat heeft het gekost?

WSW en beschut werk				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	340	356	288	68
baten	0	0	0	0
resultaat	340	356	288	68

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-

Ontwikkelingen

- In 2024 en de opvolgende jaren staat de doorontwikkeling van de uitvoering van de Jeugdwet en het versterken van het lokale jeugddomein in de gemeente Midden-Drenthe centraal. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming vormen het landelijke kader. Met de uitvoering van beide hervormingsagenda's worden de jeugdzorg en veiligheidsketen rond inwoners in afhankelijkheidsrelaties de komende jaren sterk verbeterd.
- In alle actuele landelijke hervormingsagenda's en akkoorden wordt gepleit voor een meer integrale aanpak, waarbij we niet alleen kijken naar de jeugdige zelf, maar ook naar de gezinssituatie en eventuele problematiek op bijvoorbeeld het terrein van het onderwijs, de bestaanszekerheid en wonen.

- De jeugdhulpregio Drenthe is bezig met een heroriëntatie op haar rol, taak en positie in overleg met alle Drentse gemeenten. De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is hierin leidend. Zo zal de samenwerking op Drents niveau (met een verplichtend karakter) worden geïntensiveerd. De voorbereidingen voor het vormen van een gemeenschappelijke regeling op het gebied van jeugd in Drenthe zijn gestart.
- Een belangrijke ontwikkeling is de samenwerking tussen verschillende instanties en disciplines op het gebied van jeugdhulp in relatie tot onderwijs. Er wordt steeds meer ingezet op een integrale aanpak, waarbij jeugdhulp en onderwijs op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Met als doel optimale ondersteuning te bieden aan kinderen en jongeren om zo goed mogelijk tot ontwikkeling te komen. Dit betekent dat er meer samenwerking en afstemming plaatsvindt tussen scholen, jeugdhulpverleners, gemeenten en andere betrokken partijen .

Wat hebben we bereikt?

- We willen dat kinderen en jongeren in Midden-Drenthe zo fijn, normaal en veilig mogelijk opgroeien en zich ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen. De basis voor de opgaven ligt in het jeugdbeleid van de gemeente Midden-Drenthe. Deze jeugdnota Zorgeloos (op)groeien in Midden-Drenthe kijkt naar het aandeel kinderen en jongeren dat gezond, veilig en in eigen omgeving opgroeit, en heeft als doel dat aandeel vergroten. Om te stimuleren dat jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen hebben we aandacht voor de omgeving en situatie waarin zij opgroeien. We investeren in die sociale omgeving. Ook blijven we effectieve, tijdige en samenhangende ondersteuning bieden aan jeugdigen en hun gezin daar waar zorgen of problemen zijn.
- We besteden steeds meer aandacht aan preventie en vroegsignalering. Er is met de pilot hulp op en om school ingezet op het voorkomen van problemen en het tijdig herkennen van signalen die kunnen duiden op problemen bij jongeren.
- De Drentse jeugdhulpregio speelt een belangrijke rol en heeft een breed palet aan ondersteuning en zorg aan kinderen en jongeren geboden. De focus ligt hierbij vooral op hoog specialistische zorg die juist gewenst is voor de meest kwetsbare gezinnen en kinderen. We hebben een goede aansluiting bij de jeugdhulpregio zodat we het ook goed hebben georganiseerd in Midden-Drenthe.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben geïnvesteerd in de voorkant van het lokale jeugddomein. Hierbij focussen we ons op het verstevigen van het lokale jeugdteam.
- Samen met de andere Drentse gemeenten participeren wij actief in de Drentse jeugdhulpregio.
- We hebben ingezet op preventieve voorzieningen. Deze ondersteuning bieden we op verschillende manieren. Zoals bijvoorbeeld in de vorm van het financieel bijdragen aan schoolmaatschappelijk werk voor onze jongeren die een MBO opleiding in Assen of Groningen volgen. In overleg met onze ketenpartners faciliteren we trainingen voor middelbare scholieren op het gebied van mentale weerbaarheid. Zo mogelijk sluiten we aan op een provinciale ketenaanpak STORM dat ook als doel heeft mentale weerbaarheid en veerkracht te vergroten. Dit doen we ook de uitvoering van het project Jeugd aan Zet en activiteiten vanuit het uitvoeringsprogramma Nationale Onderwijs Programma (NPO).
- Een ander voorbeeld van een preventieve voorziening is de pilot Hulp op en om School op een aantal basisscholen.
- Er is ingezet op de versterking van de relatie met de huisartsen en de positionering van praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsen.
- We hebben ingezet op meedoen door kinderen en jongeren. We stimuleren meedoen van kinderen en jongeren bij sport en cultuur door middel van het kindpakket dat bestaat uit

onder andere het landelijke Sport Cultuurfonds. Midden-Drenthe heeft zich hier afgelopen jaar bij aangesloten.
- We zijn in Midden-Drenthe de initiërende partij voor het programma Kansrijke Start. Organisaties uit het sociaal en medisch domein slaan de handen inéén om kinderen (-9 maanden tot 4 jaar) een zo goed mogelijke en ontspannen start te bieden van hun leven.

Wat heeft het gekost?

Maatwerkdienstverlening 18-				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	-37	37
baten	0	0	0	0
resultaat	0	0	-37	37

Taakveld Arbeidsparticipatie

Ontwikkelingen

Volgens de UWV Arbeidsmarktprognose groeit in de arbeidsmarktregio Drenthe het aantal banen van werknemers in 2024 en 2025 in de meeste sectoren. In veel sectoren is het beeld redelijk in lijn met de gemiddelde groei. Grote uitschieters in positieve of negatieve zin komen minder voor dan in de afgelopen jaren. Een uitzondering hierop is de uitzendsector waar het aantal banen in 2024 - evenals in 2023 - nog flink afneemt.

Wat hebben we bereikt?

- We hebben de voorbereidingen voor het nieuwe beleid voor Social Return on Investment (SROI) in gang gezet. Vanaf 1 januari 2025 hanteren de gemeente Midden-Drenthe en de arbeidsmarktregio's Drenthe, Friesland en Groningen een vernieuwde leidraad en uitvoeringsvoorwaarden. Dit verfijnt het huidige beleid en bouwt voort op de bestaande aanpak.
- De contacten met (lokale) werkgevers zijn uitgebreid.
- Er is een goede samenwerking met de partners binnen de Arbeidsmarktregio Drenthe tot stand gebracht.
- We organiseren regulier 'Werken aan Werk' bijeenkomsten. Hierbij gaan wij aan de slag met een aantal kandidaten die klaar zijn om de stap richting de arbeidsmarkt te zetten. Zo helpen we bij het opstellen van een cv, het inzetten van een kwaliteitenspel of bij het direct solliciteren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Op 14 maart 2024 hebben we opnieuw een succesvolle Banenmarkt georganiseerd.
- We hebben Werken aan Werk Statushouders opgezet naast de reguliere Werken aan Werk trajecten.
- We hebben reguliere Harrie Trainingen ingezet en deze ook voor Statushouders georganiseerd.

- We hebben in 'de maand van de 1000 voorbeelden' inclusieve werkgevers in het zonnetje gezet.

Wat heeft het gekost?

Arbeidsparticipatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.303	1.435	1.595	-159
baten	0	0	54	-54
resultaat	1.303	1.435	1.541	-105

Taakveld Jeugdbescherming

Ontwikkelingen

De gezamenlijke ambitie in Drenthe is dat Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en Seksueel Geweld volledig stopt. Hiervoor trekken we in de provincie Drenthe gezamenlijk op binnen het landelijke hervormingsprogramma “Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming”. Dit is de voortzetting van het programma “Geweld Hoort Nergens Thuis”. Het Toekomstscenario gaat uit van een Veilig Thuis-organisatie met een regionale uitvoering die vooral sterk is op expertise en kennisoverdracht en ondersteuning van de lokale teams.

Wat hebben we bereikt?

- Alle teams van de gemeente die in contact staan met inwoners, weten waar ze met signalen of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling naartoe kunnen. Daarom zijn er twee interne aandacht functionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling. Zij dienen als sparringpartner en adviseur voor de collega’s binnen de organisatie, zij zijn op de hoogte van de Wet Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld en kennen de partners in de zorg- en veiligheidsketen.
- Zowel lokaal als regionaal vindt er structureel afstemming plaats met Veilig Thuis Drenthe en de gecertificeerde instellingen (zoals Jeugdbescherming Noord) over casuïstiek, de samenwerking en gemaakte afspraken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er is ingezet op preventie, eerder signaleren en daarmee het voorkomen van geweld in afhankelijkheidsrelaties.
- Gemeenten en Veilig Thuis organisaties blijven een sleutelpositie innemen bij de uitvoering van het Toekomstscenario, maar nu nog meer dan voorheen in sterke verbondenheid met het lokale veld.

Wat heeft het gekost?

Jeugdbescherming				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	422	356	643	-287
baten	0	0	0	0
resultaat	422	356	643	-287

Taakveld Jeugdreclassering

Ontwikkelingen

Voor de ontwikkelingen binnen dit taakveld verwijzen we naar de taakvelden jeugdbescherming en maatwerkdienstverlening 18-.

Wat hebben we bereikt?

Hiervoor verwijzen we naar de taakvelden jeugdbescherming en maatwerkdienstverlening 18-.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hiervoor verwijzen we naar de taakvelden jeugdbescherming en maatwerkdienstverlening 18-.

Wat heeft het gekost?

Jeugdreclassering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	85	80	83	-3
baten	0	0	0	0
resultaat	85	80	83	-3

Taakveld Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Ontwikkelingen

Binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning zijn in 2024 geen wetswijzigingen doorgevoerd. Een aantal belangrijke wetswijzigingen (zoals de doordecentralisatie Beschermd Wonen en Inkomensafhankelijke bijdrage) zijn wederom uitgesteld naar een later moment (1 januari 2027). Wel is er veel tijd besteed aan de voorbereidingen op deze wetswijzigingen.
Voor het overige is het going-concern binnen de Wmo. Een paar ontwikkelingen benoemen we hieronder:

- In januari 2024 is de nieuwe verordening Wmo vastgesteld door de raad en in werking getreden.

- Per 1 januari 2024 zijn de nieuwe contracten voor de huishoudelijke ondersteuning ingegaan en werkt de Toegang Wmo met het nieuwe normenkader HHM.
- We merken dat zorgaanbieders moeite hebben met het vinden van voldoende personeel.
- Inkooptrajecten voor nieuwe contracten ambulante begeleiding/dagbesteding Jeugd en Wmo en Verblijf Wmo zijn binnen NMD-samenwerking opgestart.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (oGGZ)

- In 2024 hebben we door integrale samenwerking in de gemeente uitvoering gegeven aan vroegtijdig signaleren. Dit om verdere escalatie van problematiek te voorkomen. Daarnaast is het doel maatschappelijk herstel te bevorderen in de richting van een zo zelfredzaam mogelijk leven en een aanvaardbare kwaliteit van leven voor kwetsbare mensen.

Wat hebben we bereikt?

Aanbestedingsprocedures

- Voor de aanbestedingsprocedures ambulante hulpverlening/dagbesteding en Verblijf Wmo zijn door de NMD-samenwerking de inkoopprocedures opgestart. De startnotities voor beide onderwerpen en de inkoopstrategie zijn vastgesteld door het college. De voorbereidende werkzaamheden om te komen tot de inkoopdocumenten zijn afgerond en leiden in 2025 tot de start van de inkoop- en aanbesteding.

Huishoudelijke ondersteuning

- Het HHM-normenkader is geïmplementeerd binnen de Toegang Wmo en wordt toegepast bij nieuwe aanvragen en bij herindicaties van lopende indicaties.
- De wachtlijsten voor de huishoudelijke ondersteuning liepen in het 2e halfjaar opnieuw op. In samenwerking met de zorgaanbieders en de NMD-samenwerking zijn we hiermee aan de slag gegaan en hebben in december 2024 de wachtlijst teruggebracht tot 28 inwoners.

St. Welzijnswerk Midden-Drenthe

- In het afgelopen jaar zijn tussen gemeente en St. Welzijnswerk nieuwe werkafspraken gemaakt in het kader van het strategische partnerschap;
- Er is een meerjarige maatschappelijke opgave geschreven en vastgesteld door het college;
- Op basis hiervan is door St. Welzijnswerk een meerjarenaanbod geschreven. Dit meerjarenaanbod is als basis gebruikt voor de subsidieaanvraag 2025. Bij deze aanvraag is eveneens inzichtelijk gemaakt hoe de subsidie is verdeeld over de verschillende ambities en andere kostenposten van Welzijnswerk.
- Daarnaast zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt over de wijze waarop gemeente en St. Welzijnswerk de komende jaren gaan samenwerken.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)

- Door integrale samenwerking hebben we beter zicht op de kwetsbare groepen in onze gemeente, waardoor de juiste zorg en ondersteuning op het juiste moment kan worden geboden.
- Signalen over multiprobleemsituaties komen terecht bij het regionale Advies en Meldpunt OGGZ of lokale OGGZ-netwerken.

- D.m.v. multidisciplinair overleg en zorgcoördinatie wordt de meervoudige hulpvraag verduidelijkt. Er kan dan een integraal, samenhangend plan van aanpak worden opgesteld. Zo vindt er toeleiding naar reguliere zorg plaats. Soms is er eerst een bemoeizorgtraject nodig. De OGGZ heeft ook een taak in het controleren van de voortgang: verloopt het zorg- of hersteltraject naar wens?

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We ondersteunen de zelfredzaamheid en participatie van inwoners en houden de zorg betaalbaar. Hierbij focussen we ons op preventie, organiseren we de zorg dicht bij de mensen organiseren en kiezen we voor een integrale aanpak. Dit doen we o.a. door:

- Intensievere samenwerking met maatschappelijke organisaties, zoals St. Welzijnswerk Midden-Drenthe, zorgpartijen, woningcorporaties, wijkteams en andere partijen binnen Welwozo-verband.
- De invoering van de vernieuwde werkwijze voor St. Welzijnswerk Midden-Drenthe t.a.v. de aanvraag van de basissubsidie.

Wij verwijzen hierbij ook naar het taakveld Wijkteams, waarbij uitgebreider beschreven is wat we hebben gedaan in 2024.

Wat heeft het gekost?

Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.952	2.114	2.038	76
baten	296	296	330	-34
resultaat	1.656	1.817	1.708	110

Programma	Volksgezondheid en milieu
Taakveld	Volksgezondheid Riolering Afval Milieubeheer Begraafplaatsen en crematoria

Programmadoelstelling

- Wij bewaken en bevorderen de volksgezondheid.
- Wij scheppen voorwaarden voor een divers functioneel gebruik van de ruimte in zijn geheel.
- Wij hebben een zorgplicht voor een (milieuhygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

Verbonden partijen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)
Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe)

Beleidskaders

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Beleidsnota bewegen en leefstijl 2024-2027
- Afvalstoffenbeleidsplan 2016-2019 Watertakenplan 2016-2021
- Duurzaamheidsvisie 2018-2022
- Preventie en handhavingsplan alcohol 2024-2027
- Raadsprogramma 2022-2026
- Bestuursakkoord 2022-2026
- Nota bodembeheer
- Beheer verordening begraafplaatsen Midden-Drenthe 2013
- Uitvoeringsbesluit Graven, asbezorging en gedenkplaats
- Uitvoeringsbesluit grafbedekkingen Midden-Drenthe 2013
- Begraafplaatsenbeleid 2020-2030
- Verordening op beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaats(en)
- Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten 2018

Taakveld Volksgezondheid

Ontwikkelingen

Doordat opgaven en inkomsten vanuit het Rijk niet in balans zijn, is het in 2024 niet gelukt om in Midden-Drenthe de ketenaanpak Kinderen naar Gezond Gewicht (KNGG) uit te rollen. Binnen de bestaande mogelijkheden hebben we ingezet op een gezonde leefomgeving. Dit draagt bij aan gezond opgroeiende kinderen, bijvoorbeeld door extra naschools aanbod aan te bieden.

Resultaten gezondheidsmonitoren GGD Drenthe

In 2024 zijn de uitkomsten van de gezondheidsmonitor jeugd gedeeld. De uitvraag was in 2023. Opvallend was dat er een ongunstige trend zichtbaar is als het gaat over de mentale gezondheid. Ook op het gebied van roken, drinken en vapen is er een stijging zichtbaar. Verder valt op dat er op het gebied van schoolbeleving (school niet leuk vinden) en verzuim ook een negatieve trend zichtbaar is. Positief is dat op het gebied van bewegen zichtbaar is dat meer jeugd wekelijks sport en sport bij een club, vereniging of sportschool.

Wat hebben we bereikt?

Herijking beleid bewegen, leefstijl en gezondheid 2024-2027

In de raadsbijeenkomst van 25 april is de herijking van het beleid bewegen, leefstijl en gezondheid 2024-2027 vastgesteld.

Resultaten team GIMD 2023-2024 en inzet vakleerkrachten

De resultaten van het jaar 2023-2024, die het team Gezond in Midden-Drenthe in samenwerking met andere partijen heeft bereikt, zijn gedeeld met de raad. Een van de successen is de uitbreiding van het concept Gezond Natuur Wandelen naar Beilen, Smilde en Westerbork en is er inmiddels Walking voetbal in Midden-Drenthe.

In deze raadsbrief is ook de evaluatie van de inzet van de vakleerkrachten op de basisscholen meegenomen. Het project “impuls bewegingsonderwijs” is in 2023 verlengd voor een periode van 3 schooljaren (2023-2024 tot en met 2025-2026). Te zien is dat de motorische vaardigheden van kinderen meetbaar verbeteren in de periode van 2021- 2023.

Website GGD Drenthe

In 2024 heeft de GGD een website gelanceerd, Gezondheidsatlas Drenthe (Home | Gezondheidsatlas Drenthe), waarop heel veel cijfermateriaal staat gepubliceerd over de gezondheid van de inwoners in Drenthe en specifiek voor Midden-Drenthe.

Regiobeeld, regioplan en regionale werkagenda IZA

Vanuit de regionale netwerkorganisatie “de Gezonde Marke” (https://gezondemarke.nl), is in 2024 een regionale werkagenda opgeleverd met de volgende thema’s: vitaal ouder worden, arbeidsmarktvragen, mentale gezondheid, gezondheid en leefstijl, zorgtransitie en toegankelijkheid, kwetsbare inwoners en digitalisering. Vanuit de gemeente Midden-Drenthe participeren we actief in diverse werkgroepen met als doel om samen aan een gezonder en vitaler Drenthe te werken.

Eind november 2024 zijn gemeenten uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) gestapt totdat is voldaan aan de instapvoorwaarden uit 2022. De instapvoorwaarden uit 2022 zijn:
• Oplossing voor het financiële ravijn 2026;
• Compensatie voor het abonnementstarief;
• Structurele middelen voor preventie en gezondheidsbeleid.

Om tot oplossingen te komen is de VNG/gemeenten in gesprek met VWS en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) onder welke voorwaarden de VNG/gemeenten mogelijk in 2025 weer mee gaan doen aan de uitvoering van het IZA.

Drenthe Samen Gezond in Beweging (DSGIBW)
Het provinciale programma DSGIBW is ondergebracht bij “Gezonde Marke”. Inhoudelijk zijn er vooralsnog geen grote wijzigingen geweest.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er is verder uitvoering gegeven aan het beleid bewegen, leefstijl en gezondheid 2024-2027:

- Uitvoering geven aan het jaarlijkse werkplan 2023-2024 en 2024-2025 van het team Gezond in Midden-Drenthe, waaronder de uitvoering van het lokale sport- en gezondheidsakkoord. Inhoudelijk is de raad in september 2024 geïnformeerd over de resultaten.
- Nauwe contacten met de GGD Drenthe onderhouden, onder andere over de uitvoering van hun gezondheid bevorderende taken en de betekenis daarvan voor Midden-Drenthe. In 2024 hebben we onder andere gebruik gemaakt van de expertise van de GGD omtrent het gebied van gezonde leefomgeving in relatie tot evenementenvergunningen.
- Verder hebben we intern ingezet op Health in all Policies. Concreet is de verbinding in samenwerking bijvoorbeeld nog meer gelegd tussen het ruimtelijk en sociaal domein op het gebied van gezondheid. Bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie, de voedselvisie, omgevingsplanning, mobiliteitsvisie en omgevingswet. De uitdaging is om gezondheid in het ruimtelijk domein concreet een plek te geven. Daar zetten we in 2025 verder op in.
- Stimuleren dat inwoners gebruik maken van de financiële mogelijkheden die het beleid “Bewegen, leefstijl en gezondheid 2024-2027 biedt (activeringsbudget bewegen en leefstijl en ondersteuning vanuit het sport- en gezondheidsakkoord). Er is in 2024 goed gebruik gemaakt van de financiële mogelijkheden die er zijn. Veel van de uitgaven hebben we onder kunnen brengen bij de SPUK-GALA middelen. Daardoor hebben we niet al het gemeentelijke budget dat was begroot voor activiteiten uitgegeven. Het budget dat over is, nemen we mee naar 2025 zoals is vastgelegd in de meest recente uitwerking van de financiële paragraaf van het vastgestelde beleid bewegen, leefstijl en gezondheid 2024-2027.
- Er is een naschools aanbod (NSA) waar de samenwerking met sportverenigingen steeds meer wordt gezocht. Door een nieuw volgsysteem kunnen de vakleerkrachten nog beter de verbinding leggen met de groepskleerkrachten en is er nog meer zicht op de ontwikkeling van de motorische (en sociaal emotionele) vaardigheden.

Wat heeft het gekost?

Volksgezondheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.745	1.754	1.737	17
baten	0	0	0	0
resultaat	1.745	1.754	1.737	17

Taakveld Riolering

Ontwikkelingen

- De komende jaren gaat naast het regulier onderhoud van de riolering de aandacht uit naar klimaatadaptatie. Het klimaat verandert. De afgelopen jaren waren de zomers droog en heet, terwijl de zware zomerse buien tot wateroverlast leiden. Deze effecten hebben invloed op onze leefomgeving, waardoor we ons zullen moeten aanpassen aan de veranderingen die nu al merkbaar zijn.
- In 2022 is een nieuw Riolering en Water Programma 2023-2028 vastgesteld. De aansluiting op de Omgevingswet en de klimaatadaptatie hebben een belangrijke plek gekregen in het Riolering en Water Programma.

Wat hebben we bereikt?

- Het in 2022 vastgestelde "Riolering en Water Programma 2023-2028" vormt de basis van waaruit we invulling geven aan onze zorgplichten.
- We hebben risico's van droogte, hitte en hevige regenval in beeld. Waar dit risico's meebrengt is de risicodialoog aangegaan met de belanghebbenden.
- We hebben vrijwel het gehele rioolstelsel geïnspecteerd. Dit geeft een goed beeld over de staat van het riool. Deze kennis hebben we nodig voor toekomstige investeringen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben het riool gereinigd en geïnspecteerd. Met behulp van de inspectiebeelden is het riool beoordeeld en zijn onderhoudsmaatregelen vastgesteld. Dit betreffen vaak reparaties, maar kunnen ook rioolvervangingen zijn, die bij voorkeur met andere werkzaamheden ingepland worden.
- Bij rioolplannen houden we rekening met klimaatadaptatie en kunnen we snel schakelen als we aan het werk gaan.
- Onze gemalen zijn gekeurd en gereinigd. Waar storingen opgetreden zijn, zijn deze verholpen.
- Samen met onze partners in de (afval)waterketen zijn we gestart met een stimuleringsregeling. Het doel is om inwoners klimaatbewust te maken door een financiële bijdrage te leveren aan bijvoorbeeld een regenton of een groen dak. Van de regeling is al veel gebruik gemaakt.

Wat heeft het gekost?

Riolering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.130	3.130	3.153	-23
baten	4.247	4.247	4.101	146
resultaat	-1.117	-1.117	-948	-169

Taakveld Afval

Ontwikkelingen

- De vervuiling bij ingezamelde grondstoffenstromen vraagt nog steeds aandacht. Door een aantal ingrepen is de vervuiling teruggedrongen, maar dit blijft een grote opgave. We blijven inzetten op een betere scheiding.

Wat hebben we bereikt?

- We hebben het containermanagementsysteem en de afvalpas aanbesteed. In de loop van 2025 zullen deze operationeel zijn.
- Een kwaliteitsverbetering van brongescheiden PMD, waardoor er minder wordt afgekeurd.
- De continuïteit van de afvalinzameling is gewaarborgd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Via diverse media kanalen hebben we gecommuniceerd over het scheiden van afval.
- We hebben intensief controles uitgevoerd om de kwaliteit van het PMD te verbeteren en het bewustzijn te vergroten.

Wat heeft het gekost?

Afval				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.010	3.010	2.849	160
baten	3.891	3.891	3.979	-88
resultaat	-881	-881	-1.130	249

Taakveld Milieubeheer

Ontwikkelingen

In 2024 hebben we weer mooie en belangrijke stappen gezet in het verduurzamen van onze gemeente. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de Voedselvisie, de aanpak van energiearmoede, met lokale partijen vormgeven aan het Circulair Ambachtsnetwerk en het openstellen van de maatschappelijke tender voor zon-op-land.

Het belangrijkste knelpunt binnen de energietransitie is nog steeds netcongestie. Dit staat de verdere verduurzaming van ons energieverbruik in de weg. Samen met de provincie werken we verder aan het Provinciaal Meerjaren Investeringsplan Energie en Klimaat (pMIEK) voor de aanpak van netcongestie. Ook maken we met Enexis afspraken over de uitbreiding van het middenspanningsnet. Inschatting is dat er rond 2030 weer voldoende netcapaciteit moet zijn.

Tot en met 2025 hebben we vanuit het rijk de toezegging gekregen voor middelen om ons duurzaamheidsbeleid uit te kunnen voeren. Hiermee hebben we in ieder geval tot en met 2027 voldoende middelen om ons duurzaamheidsbeleid goed uit te kunnen voeren. Voor de periode na 2025 is er nog geen duidelijk of er aanvullende gelden vanuit het rijk komen en hoe hoog deze eventuele bijdrage gaat worden. We hopen hier in de loop van 2025 meer duidelijkheid over te krijgen. We houden uw raad op de hoogte over deze ontwikkelingen.

Wat hebben we bereikt?

- We hebben de doelstelling uit de Duurzaamheidsvisie voor zon-op-dak (200 TJ) behaald. De RES doelstelling voor zon-op-dak is nog niet behaald. Hier worden namelijk alleen grotere zonnepaneelinstallaties in mee gerekend.
- Met de inzet van de maatschappelijk tender werken we er aan om de doelstelling voor zon-op-land ook te halen. Dit zal hoogstwaarschijnlijk in de periode 2030-2033 gerealiseerd zijn.
- Met de Voedselvisie hebben we Midden-Drenthe op de kaart gezet. Midden-Drenthe is de enige gemeente in Drenthe met een Voedselvisie.
- We hebben diverse maatregelen en regelingen ingezet tegen energiearmoede (zie hieronder). In 2025 communiceren we hier meer over, zodat er nog meer gebruik van kan worden gemaakt.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

<u>Duurzame elektriciteit</u>

- Beleidskader 'Zonneparken in Midden-Drenthe - uitnodigingskader maatschappelijke tender': is opgesteld en ter vaststelling aangeboden aan uw gemeenteraad. Initiatiefnemers konden tot aan het eind van het jaar hun plannen indienen. Er zijn 17 plannen binnen gekomen.
- Pilot hogere erfmolens. 5 agrariërs doen mee, er zijn inmiddels twee molens geplaatst.
- ETP terrein: Er is een scenariostudie voor het ETP-terrein ontwikkeld.

<u>Duurzame warmte</u>

- Fixteam Drenthe: er zijn in 2023 en 2024 354 bezoeken afgelegd en kleine energiebesparende maatregelen aangebracht.
- De energiecoaches (9) hebben 67 aanvragen binnen gekregen voor energieadvies.
- Energiebespaarapp: is in november live gegaan, 2.500 huishoudens maken gebruik van de app.
- Witgoedwissel: het project is in 2024 voorbereid en start begin 2025.
- Isolatiesubsidie energiearmoede: is in 2024 gestart, er zijn inmiddels 12 aanvragen ingediend.
- Verzilverlening: er is een voorstel voorbereid om de lening aan te vullen met verduurzamingsmaatregelen. Het voorstel wordt in 2025 aangeboden aan uw raad.

- Restwarmtenet Attero Hoogeveen-Beilen-Assen: uit de verkenning blijkt dat een restwarmtenet mogelijk is, maar ook grote risico's kent. Er is daarom gestart met de verkenning voor het opzetten van een lokaal /regionaal warmtebedrijf.
- Lokale isolatiesubsidie: in 2023 en 2024 hebben we subsidie aangevraagd en toegewezen gekregen voor isolerende maatregelen (respectievelijk €1.486.600 en €2.286.093). In 2025 werken we de regeling uit en stellen we deze open.
- Soortenmanagementplan (SMP): het plan is bedoeld om vleermuizen en huismussen beter te beschermen bij isolatiewerkzaamheden. In 2024 is een bureau aangetrokken die de compenserende maatregelen (b.v. kraamverblijven vleermuizen) in beeld gaat brengen. In 2025 vindt het aanbestedingstraject plaats voor het SMP. Via beide maatregelen kunnen we meer woningen op een verantwoorde wijze isoleren.

Circulaire economie en Voedsel

- Voedselvisie 'Eten van Hier': in samenwerking met veel lokale partijen is de Voedselvisie tot stand gekomen. De visie wordt in 2025 ter vaststelling aangeboden aan uw gemeenteraad.
- Week van ons Eten. Van 5 t/m 12 oktober hebben we meegedaan met diverse activiteiten.
- Lokale voedselinitiatieven: we hebben diverse initiatieven voor voedselbossen, tuinen en eetbaar groen ondersteunt met kennis en advies.
- Verkenning circulair ambachtsnetwerk: in 2024 is de eerste bijeenkomst geweest met diverse partijen. In 2025 volgt een scenariostudie.
- Midden-Drenthe Deelt: via dit online platform (live 2024) brengen we diverse deelonderwerpen bij elkaar.

Algemeen

- Duurzaamheidsenquête inwoners: in september is deze enquête opengezet. 567 inwoners hebben de enquête ingevuld. We maken een PvA om onze communicatie te verbeteren.
- Duurzaamheidsmarkt. In november is samen met Duurzaam Beilen een duurzaamheidsmarkt georganiseerd. Er waren ongeveer 250 bezoekers.

Wat heeft het gekost?

Milieubeheer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.509	3.477	3.643	-167
baten	130	130	390	-260
resultaat	2.379	3.347	3.253	94

Taakveld Begraafplaatsen

Ontwikkelingen

- In 2024 zijn er 112 begravingen en 37 asbijzettingen geweest. In 2023 waren dit 115 begravingen. De afnemende trend zet weer door na een lichte stijging tijdens corona periode.
- Wij zijn in overleg met de Stichting KNIL-graven Assen Midden-Drenthe om op de begraafplaatsen Bovensmilde, Hooghalen en Westerbork locaties te vinden voor een gedenktekens. De stichting wil deze in 2025 tijdens herdenking onthullen.

Wat hebben we bereikt?

- De parkeerplaats en ingang van de begraafplaats Witteveen is verbeterd naar aanleiding van een eerder advies van de werkgroep VN-Verdrag. Door de inrichting aan te passen is de parkeerplaats en de begraafplaats goed toegankelijk. Ook is de verkeersveiligheid verbeterd door de hoge bossages bij de uitrit te verwijderen.
- De betonnen deksel van de waterputten op de begraafplaats Westerbork zijn vervangen door Arbo-vriendelijke aluminiumdeksels.
- Op verzoek van de Consul van het Nederlands Israëlisch kerkgenootschap (NIK) is een oude industriële poort vervangen. De nieuwe sierpoort past beter bij de oude Joodse begraafplaats in Beilen.
- Voor de viering van 4 mei zijn 2 nieuwe vlaggenmasten aangeschaft.
- Er zijn nieuwe parkbanken aangeschaft voor bezoekers van de begraafplaatsen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De beleidsmedewerker en begraafplaatsbeheerders hebben overleg met uitvaartleiders, steenhouwers en beantwoorden vragen van nabestaanden en bezoekers.
- In de aanloop naar 4 mei en op de dag zelf worden alle oorlogsgraven en gedenktekens schoongemaakt. Voor de 4 mei wordt er afgestemd met de 4-mei comités in de gemeente. De buitendienst ondersteunt de verkeersmaatregelen tijdens de herdenking. De consul van de Oorlogsgravenstichting behartigd de belangen van de oorlogsgraven op onze begraafplaatsen.

Wat heeft het gekost?

Begraafplaatsen en crematoria				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	807	857	850	7
baten	400	400	349	51
resultaat	407	457	501	-44

Programma	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Taakveld	Ruimte en leefomgeving Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) Wonen en bouwen

Programmadoelstelling

- Wij willen bijdragen aan een goed woonklimaat waardoor het (economisch) aantrekkelijk wordt om in onze gemeente te wonen en te werken.
- Wij willen de woningbehoefte en het woningaanbod beter op elkaar aan laten sluiten zodat inwoners in staat zijn langer zelfstandig thuis te wonen.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe)

Beleidskaders

Het gemeentelijke beleid is vastgelegd in:

- Welstandsnota (2011)
- Bestemmingsplannen
- Westerbork structuurvisie voor het dorp 2009-2020
- Nota Grondbeleid
- Nota Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe
- Verordening Starterslening Midden-Drenthe
- Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 'Platteland Leeft' (2012)
- Visie op Beilen 2030 (2013)
- Dorpsvisies Oranje, Spier, Hijken, Hooghalen
- Raadsprogramma 2022-2026
- Bestuursakkoord 2022-2026
- VTH-beleidsplan 2023-2026
- Woonvisie 2023-2027
- Verordening Verzilverlening
- Omgevingsvisie

Taakveld Ruimtelijke Ordening

Ontwikkelingen

Omgevingswet

Omgevingsplan

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Alle bestemmingsplannen, beheersverordeningen en een aantal overige verordeningen zijn van rechtswege samengevoegd tot het tijdelijk omgevingsplan. We hebben tot 1 januari 2032 de tijd om het tijdelijk omgevingsplan om te zetten naar een gemeentedekkend omgevingsplan in de zin van de Omgevingswet.

Plannen en Visies

Visie op Smilde

In de visie op Smilde wordt antwoord gegeven op de vraag hoe Smilde er in 2030 uit moet zien. Er wordt ingegaan op de thema's wonen, werken, sporten en recreëren. In de uitvoeringsparagraaf 'Van Visie naar uitvoering' wordt aangegeven hoe we de visie willen realiseren en wie er aan zet is.

Projecten

CPO Brootacker

In de wijk Brootacker werkt een groep inwoners, als Collectief Particulier Opdrachtgever, aan een woningbouwplan.

Participatieverordening

Voor 1 januari 2027 moeten alle gemeenten een participatieverordening vaststellen. Deze verordening vervangt de huidige inspraakverordening en legt vast hoe inwoners, ondernemers en andere betrokkenen worden betrokken bij beleidsvorming en besluitvorming. Er is een start gemaakt met de participatieverordening.

ETP/VAM

Voor het ETP/VAM gebied is een scenariostudie uitgevoerd. Deze wordt als basis gebruikt voor een gebiedsvisie. Voor deze visie worden momenteel voorbereidingen getroffen en een plan van aanpak opgesteld. Onderdeel van de voorbereidingen is een inventarisatie van verleende en nog te verlenen (milieu-) vergunningen binnen het gebied, in samenwerking met de omgevingsdienst. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welke milieuruimte er is voor mogelijke ontwikkelingen.

Wat hebben we bereikt?

Omgevingsplan

Er is een start gemaakt met het opstellen van het Omgevingsplan Kleine kernen.

Plannen en Visies

Visie op Smilde

Woningbouwprojecten zijn in voorbereiding en in uitvoering.

Projecten

Inbreidingslocatie De Lindelaar Westerbork

Binnen het project De Lindelaar is er onder de noemer 'Samen bouwen op De Lindehof' een pilot gestart waarin we met een groep starters enerzijds en begeleiding en ondersteuning van de gemeente anderzijds betaalbare woningen gaan realiseren. In 2024 is gestart met de bouw van de starterswoningen.

Torenlaan-Nassaukade

Het bestemmingsplan voor 16 woningen aan de Torenlaan-Nassaukade is vastgesteld.

Woningbouw Oranje

Het wijzigingsplan voor drie extra kavels in Oranje is vastgesteld

Beleidsregels kavel- en woningsplitsing en tijdelijke bewoning van bijgebouwen

De beleidsregels voor kavelsplitsing zijn in september 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Sinds de vaststelling zijn de eerste verzoeken voor kavelsplitsing bij de gemeente ingediend.
De beleidsregels voor woningsplitsing en tijdelijke bewoning van bijgebouwen zijn aangepast en ter inzage gelegd na bespreking in de raadsvergadering. Er zijn tijdens de inzagetermijn geen zienswijzen ingediend.

Participatieverordening

In 2024 is een start gemaakt met het opstellen van een projectopdracht en het uitvoeren van een beleidsanalyse om de participatieverordening vorm te geven. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met gemeenten die al ervaring hebben met het opstellen en uitvoeren van een dergelijke verordening.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Omgevingsplan

Voor het aangaan van een raamovereenkomst 'Planologische diensten en adviezen' is dit jaar Europese aanbestedingsprocedure doorlopen. Met twee stedenbouwkundige bureaus is een overeenkomst aangegaan. Eind 2024 heeft er vervolgens de startbijeenkomst plaatsgevonden voor het opstellen van het Omgevingsplan Kleine Kernen.

Plannen en Visies

Visie op Smilde

Voor een goede afstemming en informatievoorziening wordt samen opgetrokken met het Bewonersplatform Smilde. Door middel van bestuurlijke en ambtelijke overleggen wordt hier invulling aan gegeven.

Projecten

Inbreidingslocatie De Lindelaar Westerbork

In het afgelopen jaar heeft een intensief traject ertoe geleid dat de starters een bouwer hebben gevonden. De bouwvergunning is verleend en eind dit jaar is er middels een feestelijke opening een start gemaakt met de bouw van de acht starterswoningen.

Beleidsregels kavel- en woningsplitsing en tijdelijke bewoning van bijgebouwen

Tijdens de raadsvergadering van september 2024 zijn de beleidsregels voor woningsplitsing en tijdelijke bewoning van bijgebouwen opiniërend besproken. De beleidsregels zijn op vlakken en aangepast en vervolgens 6 weken ter inzage gelegd om de mogelijkheid tot inspraak te bieden.

Wat heeft het gekost?

Ruimte en leefomgeving				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.112	1.042	993	48
baten	0	0	0	0
resultaat	1.112	1.042	993	48

Taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Ontwikkelingen

Voor de ontwikkelingen binnen dit taakveld verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid.

Wat hebben we bereikt?

Voor de ontwikkelingen binnen dit taakveld verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voor de ontwikkelingen binnen dit taakveld verwijzen we u naar de paragraaf grondbeleid.

Wat heeft het gekost?

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.128	2.887	2.420	467
baten	1.118	2.071	2.289	-219
resultaat	11	816	131	685

Taakveld Wonen en bouwen

Ontwikkelingen

Woningmarkt

Ook in 2024 was er, net als in voorgaande jaren, sprake van een krappe woningmarkt. De verkoopprijzen van woningen zijn weer verder gestegen. Hierdoor blijft het voor huishoudens met een beperkt tot modaal inkomen (zoals starters) lastig om een woning te kopen.

Op verschillende manieren proberen we ons in te zetten om het wonen in Midden-Drenthe betaalbaar te houden. Onder meer door de inzet van de starterslening en het faciliteren van de bouw van betaalbare woningen, zowel in de koop als de huursector.

Wat hebben we bereikt?

Woonvisie - Programma wonen

In de woonvisie staan zes belangrijke ambities:

1. Meer woningen in alle dorpen, passend bij de vraag.
2. Betaalbaar wonen.
3. Prettig wonen in combinatie met welzijn en zorg.
4. Woonkansen voor bijzondere doelgroepen.
5. Bestaande woningen verduurzamen.
6. Leefbare kernen en buurten.

In het Programma Wonen de realisatie van de nieuwbouwopgave uit de woonvisie verder uitgewerkt. Het primaire doel is de realisatie van circa 1700 woningen in de periode tot 2030. Om de doelen uit het programma te realiseren wordt gewerkt vanuit drie programmalijnen. Deze komen voort vanuit de ingezette drie sporenstrategie op wonen, te weten:

1. Visies en beleidskaders voor wonen op orde
2. Uitvoering en planning woningbouwinitiatieven
3. Inzet op Wervend Perspectief Beilen

Bij de drie programmalijnen zijn acties geformuleerd die de komende jaren worden uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering Woonvisie - Programma wonen

In het raadsprogramma is het thema wonen als prioriteit nummer één aangeduid. Met onderstaande zaken hebben we hier in 2024 uitvoering aan gegeven.

Uitvoer en ontwikkeling woningbouwprojecten en -initiatieven (zie ook taakveld Ruimtelijke Ordening)

Via de ontwikkeling van woningbouwplannen en herstructureringsprojecten spelen we in op de woningbehoefte en de gewenste ontwikkeling van de woningvoorraad.
Het afgelopen jaar is er in verschillende kernen gebouwd en zijn plannen in voorbereiding.
In Westerbork is de bouw van de starterswoningen aan de Lindehof gestart en is het appartementencomplex aan de Hoofdstraat 53 nagenoeg gereed. In het project An de Boerbrink zijn de laatste woningen in aanbouw. Voor de Bomenbuurt worden de plannen voor herstructurering (vervangende nieuwbouw) verder uitgewerkt.
In Beilen is gebouwd op Lievingerveld. En in Nagtegael zijn de kavels aan de Wedebrink in de verkoop. In het najaar zijn de huurwoningen in het plan Jade D, nabij de Lidl opgeleverd. Aan de Acacialaan en in het Havengebied zijn de woningen in aanbouw. Dit geldt ook voor het appartementencomplex Posthuys aan de Ettenstraat. In Beilen is tevens verder gewerkt aan voorbereidingen rondom de realisatie van flexwoningen. In Smilde is de realisatie van flexwoningen niet haalbaar gebleken. Voor het Wervend Perspectief Beilen zijn de haalbaarheidsonderzoeken

uitgezet en zijn de eerste gesprekken gevoerd over grondverwerving. Daarnaast zijn er meerdere gesprekken gevoerd met de inwoners van de buurtschappen.

In Smilde is het appartementencomplex de Brugwachter in aanbouw. Voor een locatie aan de Molenwijk is een plan voor woningbouw in voorbereiding. Afgelopen najaar hebben omwonenden tijdens een inloopbijeenkomst kennis kunnen nemen van het plan.
Op onze uitbreidingslocaties in de kleine kernen zijn de meeste kavels verkocht. Als reactie daarop zien we in diverse dorpen nieuwe wooninitiatieven ontstaan, bijvoorbeeld in collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) (oa. Hooghalen, Nieuw-Balinge, Elp, Wijster, Hijken, De Broekstreek en Zwiggelte). Wij zijn blij met deze initiatieven in de dorpen en proberen deze zoveel mogelijk te faciliteren.

Prestatieafspraken woningcorporaties
In 2024 hebben we de prestatieafspraken met woningcorporaties Actium en Woonservice en beide huurdersorganisaties geëvalueerd en waar nodig aangescherpt. In dit document hebben we afspraken vastgelegd over de beschikbaarheid, betaalbaarheid en verduurzaming van de sociale huurvoorraad.

Beleid woningsplitsing en bewoning van bijgebouwen
Afgelopen jaar is dit beleid vastgesteld. Met de verruimde mogelijkheden en heldere kaders hopen we te kunnen bijdragen aan de realisatie van meer woningen en daarmee in te kunnen spelen op zowel de kwalitatieve als de kwantitatieve behoefte.

Starterslening en Verzilverlening
Via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) verstrekken we startersleningen aan starters op de koopmarkt. Dit zijn huizenkopers die nog niet eerder eigenaar van een woning zijn geweest. Ook in 2024 hebben starters een beroep gedaan op de gemeente voor een lening voor de aankoop van hun eerste woning. Vanwege de gestegen woningprijzen zijn we bezig met aanpassing van de regeling.
Voor senioren die hun woning levensloopbestendig willen maken bieden we de Verzilverlening aan. Deze lening is bedoeld voor senioren met een bescheiden inkomen en vermogen. Vaak ontbreekt het deze groep senioren aan de financiële middelen omdat het vermogen in stenen zit. We willen deze regeling in 2025 verruimen met verduurzamingsmaatregelen.

Ontwikkeling beleid Ruimte-voor-Ruimte
Door middel van een breed participatietraject is er gestart met het actualiseren van de ruimte-voor-ruimteregeling. Het vigerend beleid is geëvalueerd en wordt in lijn met de verruimde provinciale kaders aangepast. Waarbij ook de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied wordt beschermd.

Wat heeft het gekost?

Wonen en bouwen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.555	3.710	3.275	436
baten	1.206	1.208	1.037	171
resultaat	2.349	2.502	2.238	265

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten waaronder Onroerendezaakbelasting (hierna: OZB). De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente, de tarieven worden jaarlijks vastgesteld.

De vastgestelde tarieven voor 2024:

- tariefstijging van 7,7% voor OZB;
- tariefstijging van 3,2% forensenbelasting en bedrijven investeringszone (hierna: BIZ) Beilen;
- tarief toeristenbelasting € 1,55 per persoon per overnachting;
- kostendekkende leges/tarieven
    - omgevingsvergunningen
    - afvalstoffenheffing
    - rioolheffing

	2022	2023	2024
OZB (% van waarde woning)			
Woningen:			
Eigenaar	0,102%	0,098%	0,105%
Niet woningen:			
Eigenaar	0,227%	0,242%	0,261%
Gebruiker	0,182%	0,194%	0,209%
Toeristenbelasting (tarief per overnachting)			
Mob. kampeeronderkomens/ groepsacc.	€ 1,30	€ 1,30	€ 1,55
Overige acc. (stacaravan, hotel, b&b's etc.)	€ 1,30	€ 1,30	€ 1.55
Forensenbelasting (WOZ-waarde)			
tot € 53.000	€ 424,00	€ 433,00	€ 433,00
van € 53.000 tot € 80.000	€ 520,50	€ 531,50	€ 548,50
van € 80.000 tot € 107.000	€ 547,50	€ 559,50	€ 577,00
van € 107.000 tot € 133.000	€ 560,50	€ 572,50	€ 590,50
van € 133.000 tot € 160.000	€ 633,00	€ 646,50	€ 667,00
hoger dan € 160.000	€ 798,50	€ 816,00	€ 842,00
Afvalstoffenheffing			
Eenpersoonshuishoudens	€ 162,25	€ 183,55	€ 193,55
Tweepersoonshuishoudens	€ 184,25	€ 205,55	€ 215,55
Drie- of meer persoonshuishoudens en recreatiewoningen	€ 207,25	€ 228,55	€ 238,55
Extra groene container	€ 91,10	€ 101,75	€ 106,75
Rioolheffing (per aansluiting)	€ 238,50	€ 238,50	€ 238,50
Biz-bijdrage			
Beilen (centrum)	€ 395,00	€ 404,00	€ 417,00
Westerbork	n.v.t.	€ 365,00	€ 365,00

WOZ-waarden onroerende zaken (x € 1.000)	2022	2023	2024
Waarde WOZ-objecten	4.720.948	5.290.099	6.112.420
Waarde OZB-objecten	4.703.617	5.272.341	5.819.760
- waarde OZB woonruimten	3.891.473	4.461.652	5.010.284
- waarde OZB niet-woonruimten	812.144	810.689	804.954
- vervallen OZB-gebruikersheffing woningen	-/- 138.045	-/- 138.535	-/-159 .441
en woongedeelte niet-woningen	674.099	672.154	645.513

De economische waarde van de onroerende zaken in een gemeente vormt de grondslag voor de onroerende-zaakbelastingen. Van ieder object wordt de economische waarde vastgesteld, wettelijk zijn vrijstellingen vastgelegd waardoor niet iedere eigenaar of gebruiker van een gewaardeerd object een OZB-aanslag krijgt. Dit verklaart het verschil in waarden van WOZ-objecten en OZB-objecten.

De vastgestelde tarieven zijn opgelegd en hebben geleid tot de volgende opbrengst.

Belastingen en heffingen

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024
OZB woningen	3.989	4.384	4.859
OZB niet woningen eigenaar	1.779	1.896	2.059
OZB niet woningen gebruiker	1.129	1.212	1.311
Toeristenbelasting	1.198	1.264	1.287
Forensenbelasting	255	262	281
Afvalstoffenheffing	2.743	3.086	3.248
Rioolheffing	4.006	4.057	4.093
Biz	34	70	71
Totaal	**15.132**	**16.231**	**17.209**

Gemeentelijke legesinkomsten en rechten

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024
Bouwleges	978	1.053	810
Rijbewijzen	106	93	94
Huwelijksrechten	28	19	19
Bewijs opneming BRP	6	7	-
Eigen verklaring	14	13	12
Paspoorten	47	43	130
Identiteitskaarten	53	38	79
Verklaring omtrent gedrag	1	1	1
Begrafenisrechten	405	319	349
Totaal	**1.638**	**1.586**	**1.494**

Belastingplichtigen met een laag inkomen en kleine zelfstandige ondernemers kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van OZB, afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen.
Het aantal kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid zijn:

Kwijtscheldingen	2022	2023	2024
Aantal verzoeken	485	483	478
Aantal gehonoreerd	358	380	351
% gehonoreerd	73,8%	78,6%	73,4%
OZB	1.000	0	0
Rioolheffing	85.000	84.000	81.000
Afvalstofheffing	63.000	71.000	71.000
Totaal	**148.000**	**155.000**	**152.000**

Belastingdruk en kostendekkendheid

Bedragen x € 1.000)	2024		2023	
Opbrengst OZB	8.228		7.492	
af: opbrengst niet-woonruimten	3.369		3.108	
		4.859		4.384
Opbrengst rioolheffing	4.093		4.057	
af: opbrengst niet-woonruimten	404		399	
		3.689		3.658
Opbrengst afvalstoffenheffingen		3.248		3.086
		3.248		3.086
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen		**11.796**		**11.128**

De belastingopbrengst op particuliere huishoudens bedroeg € 11,8 miljoen euro. De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een *koopwoning* bedroeg hiermee € 771 (2023: € 727).
Deze indicator is berekend volgens een bestendig toegepaste, methode. Door verschillen in definities, en daardoor in gehanteerde tarieven en hoeveelheden, wijkt de indicator af van de beleidsindicator in het programma Bestuur en ondersteuning.
Huurders betalen geen OZB, de belastingdruk (afvalstof- en rioolheffing) van een *huurwoning*, uitgaande van een drie- of meerpersoonshuishouden, bedraagt € 480 (2023: € 467).
Het aantal inwoners per 1 januari 2024 is 34.093 (2023: 34.024). De belastingdruk per inwoner komt op € 345,99 (2023: € 327,06), dit komt neer op een stijging van 5,7%.

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

Voor 2024 zijn de baten afvalstoffenheffing € 221.000 hoger dan de toerekenbare lasten. Bij de begroting waren de kosten en baten geraamd op € 3,3 miljoen. Het overschot wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing deze komt eind 2024 uit op een saldo van € 709.960.

De verklaring van het resultaat:

Netto lagere kosten milieustraat	€ 164.000
Netto Lagere kosten zwerfafval	€ 26.000
Hogere baten en lagere kosten afval PMD	€ 113.000

Hogere lasten kwijtscheldingen papier	€ -52.000
Lagere opbrengsten afvalstoffenheffing	€ -28.000
Overige nadelen	€ -2.000
Totaal	**€ 221.000**

Onderbouwing toegerekende kosten per taakveld

0.4 overhead

De kosten samenhangend met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.3 afval

De kosten die gemaakt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de afvalstoffenheffing verantwoord.

1.2 openbare orde en veiligheid

De kosten van de inzet van een buitengewoon opsporingsambtenaar (hierna: BOA) voor toezicht en handhaving.

2.1 verkeer en vervoer

Een deel van de kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 inkomensregelingen

De kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toe en verrekenbare BTW

De btw op de exploitatie.

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Resultaat	% van resultaat
0.4 overhead	-	264	-264	8,7%
7.3 afval	731	2.848	-2.117	69,9%
1.2 openbare orde en veiligheid	-	5	-5	0,1%
2.1 verkeer en vervoer	89	136	-48	1,6%
6.3 inkomensregelingen	-	153	-153	5,1%
Toerekenbare BTW	-	440	-440	14,6%
Totale toerekening	**820**	**3.847**	**-3.087**	**100%**

Baten en lasten afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000)	
Opbrengsten afvalstoffenheffing	3.248
Toegerekende lasten	3.027
Resultaat	**221**

Voorziening egalisatie tarief afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000)	
Stand op 1 januari 2024	489
Mutatie	221
Stand op 31 december 2024	**710**

Kostenonderbouwing rioolheffing

Het beleid en de doelen zijn vastgelegd in het Watertakenplan 2016-2021. Dit betreft onder andere:

- Zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater;
- Zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater;
- Zorgplicht voor voorkomen/beperken van schade door grondwateroverlast;
- Het waterakkoord dat de gemeente heeft gesloten met het waterschap.

De kosten en opbrengsten waren bij de begroting 2024 geraamd op € 4,1 miljoen. De uitgaven vielen € 114.000 hoger uit. De opbrengsten waren € 7.000 lager dan begroot. Het tekort van € 121.000 wordt onttrokken aan de reserve riolering. Het saldo van de reserve bedraagt eind 2024 € 256.000.

De uitgaven voor kwijtschelding (€ 9.000) vielen mee. Dat zelfde geldt voor de kosten voor de optimalisatie van het buitengebied (€ 49.000). De volgende uitgaven waren hoger: energiekosten (€ 133.000), onderhoud/vervanging/renovatie gemalen en pompen (€ 70.000).
De opbrengsten waren € 7.000 lager.

Het begrote saldo van de exploitatie ad € 1.015.000 wordt gedoteerd aan de voorziening. De werkelijke investeringskosten in 2024 bedroegen € 1.050.000. Deze worden onttrokken aan de voorziening.

Onderbouwing toegerekende kosten per taakveld

0.4 overhead

De kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

2.1 verkeer en vervoer

Deel van de kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte.

6.3 inkomensregelingen

De kosten van kwijtschelding rioolheffing.

7.2 riolering

De kosten die behoren tot de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de riolering verantwoord.

Toerekenbare BTW

De btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld (bedragen x € 1.000)	Lasten van het taakveld	% van de totale lasten riolering
0.4 Taakveld overhead	337	10,5%
7.2 Taakveld riolering	2.130	66,6%
2.1 Taakveld verkeer en vervoer	103	3,2%
6.3 Taakveld inkomensregelingen	186	5,89%
Toegerekende BTW	442	13,8%
Totale lasten	**3.199**	**100,0%**

Baten en lasten rioolheffing (bedragen x € 1.000)	
Baten rioolheffing	4.093
Toegerekende lasten	4.214
Verschil	-121

Verloop voorziening riolering (bedragen x € 1.000)	
Stand op 1 januari 2024	2.574
Dotatie	1.015
Onttrekking	1.020
Stand op 31 december 2024	2.569

Verloop reserve riolering (bedragen x € 1.000)	
Stand op 1 januari 2024	377
Dotatie	-
Onttrekking	121
Stand op 31 december 2024	256

Kostprijsberekening omgevingsvergunning

Alle kosten die betrekking hebben op omgevingsvergunning komen voort uit onderstaande producten:

		Begroot	Werkelijk
Integrale toezicht en handhaving	Aandeel	188.000	183.009
	Overhead	129.000	0
	Btw	2.000	2.110

De lasten op het product integrale toezicht en handhaving worden voor 50% toegerekend. De overige lasten hebben betrekking op dienstverlening en handhaving en worden niet toegerekend. Hiernaast wordt 50% van de toe te rekenen btw meegenomen.

Welstand	Aandeel	21.000	7.382
	Btw	4.000	1.235

De lasten op het product Welstand worden voor 100% toegerekend. Hiernaast wordt de toe te rekenen btw meegenomen.

Vergunningverlening	Aandeel	540.000	506.007
	Overhead	343.000	0
	Btw	5.000	1.757

De lasten op het product Vergunningverlening worden voor 70% toegerekend. De overige lasten hebben betrekking op dienstverlening en die mogen niet worden doorgerekend. Tevens wordt 70% van de toe te rekenen btw meegenomen.

Omgeving en veiligheid	Aandeel	0	955.707
	Btw	0	200.699

Door het grote aantal aanvragen is personeel ingehuurd via Flextender, Kenonz en Maandag Interim Talent. Deze kosten worden voor 100% toegerekend.

Aan het product omgevingsvergunningverlening wordt overhead afzonderlijk toegerekend. Deze staan centraal op het taakveld overhead. Op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 64,45 wordt de overhead toegerekend aan het bovengenoemd producten.
De werkelijke uitgaven in 2024 bedragen € 1.857.907, de opbrengsten bedragen zijn € 840.743 wat tot een dekkingsgraad leidt van 45%

Kostenonderbouwing lijkbezorgingsrechten

Voor de verschillende diensten die de gemeente uitvoert met betrekking tot begraafplaatsen is vastgesteld welk gedeelte aan lijkbezorging toegerekend kan worden. De btw wordt op grond van rechtelijke uitspraak verrekend met het btw compensatiefonds maar wel meegenomen in de kostprijsberekening.
De kosten worden afgezet tegen de opbrengsten voor verlening van grafrechten en uitgifte hiervan gezet waaruit blijkt of de lijkbezorging kostendekkend wordt gedaan.

bedragen x € 1.000	Begraaf-rechten	Grafdelven	Onderhoud graven	Begraafpl. algemeen	Totaal 2024	2023
Directe kosten	97	56	28	658	839	658
Overhead	76	19	13	88	196	202
Totale kosten	174	76	41	745	1.035	860
% lijkbezorging	20%	100%	20%	58%	58%	56%
lasten lijkbezorging	35	75	8	431	549	485
Btw	0	3	0	50	53	47
Lasten lijkbezorging	**35**	**79**	**8**	**481**	**602**	**532**
Baten lijkbezorging					**349**	**319**
Kostendekkendheid					**58%**	**60%**

Toelichting op de aard van de directe kosten:
Begraafrechten: gemaakte uren door ondersteunende afdelingen voor het versturen van nota's, brieven, verlengingen, enz.
Grafdelven: kosten voor het creëren van een graf.
Onderhoud graven: de onderhoudskosten van de graven, 80% van deze kosten wordt niet toegerekend aan lijkbezorging, deze zijn in het verleden meerjarig afgekocht.
Begraafplaats algemeen: het gedeelte van de kosten dat geen betrekking heeft op graven voor onbepaalde tijd en oorlogsgraven.
Overhead: de toegerekende overhead bestaat uit de uren die worden besteed aan de verschillende activiteiten die niet direct toegewezen kunnen worden.

In de begroting is de kostendekkendheid ingeschat op 68% gebaseerd op kosten van € 590.000 en een opbrengst van € 400.000. In de realisatie vallen de opbrengsten procentueel aanzienlijk lager uit waardoor de kostendekkendheid lager ligt dan begroot.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De gemeente bevindt zich in een dynamische omgeving. Om ambities te formuleren, beleid te maken en uit te voeren worden keuzes gemaakt en risico's afgewogen. De regeldruk neemt toe, het takenpakket uitgebreid en de verwachtingen van inwoners nemen toe. Wat we als gemeente doen is zichtbaar voor iedereen. De kans op reputatie- en financiële schade neemt toe, deze risico's willen we als gemeente beheersen.

De mate waarin de gemeente in staat is om de bestaande risico's op te vangen wordt uitgedrukt in het ratio weerstandsvermogen. Dit is de verhouding tussen de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (*beschikbare weerstandscapaciteit*) en de risico's die de gemeente loopt (*benodigde weerstandscapaciteit*).

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} : \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Aan het ratio weerstandsvermogen wordt volgens onderstaande tabel een waardering gekoppeld:

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2,0	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Doelstelling is een ratio tussen 1 en 2 (nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing). De gemeente heeft dan (ruim) voldoende weerstandscapaciteit om risico's af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit (x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Structurele weerstandscapaciteit			
Onbenutte belastingcapaciteit	1.337	1.420	1.654
Onvoorziene uitgaven	0	25	0
Bestedingsruimte	0	pm	0
Incidentele weerstandscapaciteit			
Rekeningsaldo	8.498	451	7.519
Incidentele bestedingsruimte	0	pm	0
Algemene weerstandsvermogen	3.017	3.017	3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	1.897	2.807	2.891
Bestemmingsreserves	0	0	0
Stille reserves	pm	pm	pm
Totaal	**14.749**	**7.720**	**15.081**

De beschikbare weerstandscapaciteit is afkomstig uit diverse buffers in de exploitatie (structurele weerstandscapaciteit) en het eigen vermogen (incidentele weerstandscapaciteit).

Structurele weerstandscapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de geraamde opbrengsten uit onroerende zaakbelasting en de door het rijk vastgestelde normopbrengst. De normopbrengst voor 2024, is de door het rijk gehanteerde artikel 12-norm, deze is vastgesteld op 0,1595 % van de WOZ-waarde. De werkelijke opbrengst voor 2024 is € 8.228.000. De 'normopbrengst' €- 9.565.000, waarmee de onbenutte belastingcapaciteit uitkomt op € 1.654.000.

Incidentele weerstandscapaciteit
Het incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het rekeningsaldo, de algemene reserves ,de bestemmingsreserves en de incidentele bestedingsruimte.

Weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1.000)	Wel in weerstandsvermogen	Niet in weerstandsvermogen
Algemene reserve		
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017	-
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	1.897	-
Bestemmingsreserve		
Algemeen	-	7.394
Openbare Verlichting	-	95
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	-	52
Sociaal domein	-	2.814
Kapitaallasten overig	-	2.884
Kapitaallasten wegen en bruggen	-	12.191
Budgetoverheveling	-	10.609
Bibliotheek	-	175
Energiecoöperatie Midden-Drenthe	-	150
Dorpsvisie en dorpshuizen	-	236
Onderhoud gebouwen	-	-
Huisvesting ontheemden	-	3.079
Riolering	-	256
Vervangingsinvesteringen	-	1.491
Duurzaamheid	-	266
Totaal reserves	**4.914**	**41.692**

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de risico's in beeld te krijgen zijn de risico's geïdentificeerd en beoordeeld.
Per risico is ingeschat hoe groot de kans is dat deze zich voordoet en wat de financiële gevolgen hiervan zijn. Dit is gebeurd aan de hand van de tabellen Kansscore en Klasse.

Taakveld/Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans %	Bedrag	Risico-bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
Sociaal domein:								
Kostenstijging	De kosten binnen het sociaal domein stijgen de komende jaren meer dan gemiddeld. Dit effect wordt enigszins gecompenseerd door de verschillende maatregelen uit het programma Sociaal Domein.	3b	40%	500.000	200.000	S	verminderen / accepteren	Het beleid overeenkomstig aanpassen. Het aanwenden van de opgebouwde reserve.
Eigen risico Inkomensdeel	Uitkeringslasten tot 107,5% van het door het rijk toegekende inkomensdeel komen voor risico van de gemeente. De geraamde rijksbijdrage bedraagt afgerond € 7.428.000. 7,5% hiervan is € 557.100. Gelet op de arbeidsmarkt is de risicokans lager ingeschat.	3b	20%	557.100	111.420	S	verminderen / accepteren	In de werkprocessen is veel aandacht voor het voorkomen van fraude. In het kader van de re-integratie worden zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden naar werk begeleid. Een plotselinge stijging van het aantal bijstandsgerechtigden kan echter niet altijd worden opgevangen.
Bestuur en ondersteuning								
Algemene uitkering	Minder middelen ontvangen vanuit de algemene uitkering als gevolg van lagere accressen, Op basis van 2,5% van het algemeen uitkeringsdeel 2022)	3c	40%	1.346.000	538.400	S	accepteren	Indien van toepassing/ mogelijk de kortingen doorberekenen aan de budgetten van de vakafdelingen,.
Ravijnjaar	Vanuit het Rijk hangt er een korting op de algemene uitkering in 2026 de inschatting is dat deze 3,5 miljoen euro bedraagt. Begrotingssaldo 2024	5e	85%	3.500.000	3.000.000		accepteren	Vormen van een buffer in de voorliggende jaren om dit te overbruggen, Bezuinigingen realiseren die voor/ in of na 2026 structureel worden gerealiseerd.

Taakveld/Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans %	Bedrag	Risico-bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
	plus effecten december circulaire 2023.							
Cyberaanval	De hoogte van een mogelijke cyberaanval is nauwelijks in te schatten. Dit is afhankelijk van de informatie die 'gestolen' wordt en wat er met deze informatie gedaan wordt.	3c	20%	3.000.000	600.000	S	voorkomen	Optimaliseren van de beveiliging, actuele controle protocollen, personeel bewust maken van de gevaren, een goede backupprocedure en jaarlijks via een audit toetsen.
Asbest	Er wordt in een gemeentelijk gebouw asbest aangetroffen. saneringskosten die dit met zich meebrengt.	4a	50%	150.000	75.000	S	beheersen	Jaarlijkse controle van de panden waarin asbest aanwezig is om de situatie te beheersen.
Gemeentelijke regelingen	Het risico dat deze bijdragen sterker stijgen dan de in de begrotingsrichtlijnen toegepaste indexering voor loon- en prijsontwikkeling.	1b	3%	80.000	16.000	S	accepteren	Afhankelijk van de jaarlijkse uitkomst keuring moet uit eigen middelen worden bijgedragen.
Garantiestellingen	De gemeente heeft 1 gewaarborgde geldleningen. Restant waarde is € 1,4 miljoen. Het risicobedrag bedraagt 25%	2a	15%	368.000	55.200	I	Accepteren/ beheersen	Niet stuurbaar, kritisch volgen.
Staatssteun & Europese aanbesteding	Onvoldoende kennis over de complexe regelgeving op dit gebied waardoor ten onrechte Staatssteun wordt verschaft of onjuist wordt aanbesteed.	2a	15%	250.000	37.500	S	verminderen	Processen zijn zo ingericht dat in principe advisering plaatsvindt door Juridische zaken (Staatssteun) en / of de inkoper (gecoördineerde inkoopfunctie).

Taakveld/Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans %	Bedrag	Risico-bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
Economische ontwikkelingen	Mogelijk schadeloosstelling kettingbeding Westeinde 52A.	2a	15%	450.000	67.500	I	beheersen	Bij de planontwikkeling er rekening mee houden dat dit gebied wordt bestemd als parkeerplaats en niet voor de supermarkt.
Verkeer, vervoer en waterstaat								
Hogere uitvoeringskosten	Door meer inspraak, onderzoek en marktontwikkelingen kunnen civiele projecten langer duren en duurder uitvallen dan begroot.	3d	40%	3.000.000	1.200.000	S	beheersen	Periodiek de kredieten monitoren en indien nodig actualiseren.
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing								
Omgevingswet	Voorafgaand aan/ bij de bekrachtiging van de omgevingswet (invoering 1 juli 2022) zijn niet alle effecten in beeld.	4b	50%	500.000	250.000	I	beheersen	In de begroting is rekening gehouden met de bekende effecten, op de onvoorziene effecten moet snel worden geanticipeerd.
Volksgezondheid en milieu								
Grondexploitatie	De boekwaarden en de begrote lasten worden niet meer afgedekt door de begrote baten. Bouwgrondexploitatie BIE plannen	2b	15%	510.000	76.500	I	beheersen	Toekomstige negatieve resultaten worden direct via een voorziening genomen. Pas investeren als er reële verkopen worden verwacht. Het saldo van de reserve bouwgrond is van voldoende omvang.
Zonneleningen	De verstrekte zonneleningen niet worden terugbetaald.	2a	15%	449.000	67.350	I	beheersen	Jaarlijks wordt de zonnelening afgelost waarmee het risico ook wordt afgebouwd.
Ruimtelijke ordening	De conjunctuurgevoelige begrote legesopbrengsten omgevings-vergunningen worden niet gerealiseerd.	3b	20%	936.000	187.200	I	verminderen	Flexibel inspelen op de lastenkant als de baten/werkzaamheden achterblijven.

Taakveld/Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risico-score	Risico-kans %	Bedrag	Risico-bedrag	I/S	Reactie	Beheersmaatregel
Stagnatie verhuur	Gemeentelijke gebouwen op strategische gronden worden niet meer verhuurd	2a	15%	250.000	37.500	I	Beheersen	
Begraafplaatsen	De begrote legesopbrengsten begraafrechten niet worden gerealiseerd.	2b	20%	400.000	80.000	I	verminderen	Informeren over mogelijkheden gemeentelijke begraafplaatsen, lasten verlagen
					6.654.570			

Kansscore

	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer per jaar	Vrijwel zeker

Klasse

	Financieel gevolg	Imagorisico	Mate van bedreiging realisatie doelen
A	< € 75.000	Zeer klein	Geen
B	Tussen € 75.000 en € 249.999	Klein	Minimaal
C	Tussen € 250.000 en € 999.999	Midden	Bedreiging
D	Tussen € 1.000.000 en € 1.499.999	Groot	Ernstige
E	> € 1.500.000	Zeer groot	Zeer ernstig

Ieder geïdentificeerde risico krijgt op basis van op basis van een risicokans en het financiële gevolg bed een klasse en risicoscore toegewezen. De uitkomsten hiervan staan opgenomen in de risicocontrolematrix.

	Klasse	A	B	C	D	E
Kans	5	0	0	0	0	1
	4	1	1	0	0	0
	3	1	3	2	1	0
	2	6	1	0	0	0
	1	0	1	0	0	0

Ratio weerstandsvermogen

Het ratio weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

Ratio weerstandsvermogen =	**Beschikbaar weerstandscapaciteit** / **Benodigd weerstandscapaciteit**	**14.749** / **6.655**	**= 2,22**

Na bestemming van het rekeningresultaat bedraagt het ratio weerstandsvermogen 2,22.
Hieruit blijkt dat de gemeente voldoende in staat is geweest om mogelijke risico's af te dekken en voldoet aan haar eigen gestelde doelstelling van een ratio weerstandsvermogen van 1 - 2. De uitkomst boven de 2 geeft zelfs de kwalificatie uitstekend. Het positief rekeningresultaat speelt een belangrijke rol in deze uitkomst.

Financiële kengetallen

	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
Netto schuldquote	24,0 %	63 %	24,9 %
Netto schuldquote gecorrigeerd	20,4 %	80 %	18,8 %
Solvabiliteitsratio	47,1 %	25 %	39,8 %
Grondexploitatie	0,3 %	3,7 %	2,6 %
Structurele exploitatieruimte	4,0 %	1,97 %	6,3 %
Belastingcapaciteit	81,0 %	80 %	77 %

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Dit geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen van leningen op de exploitatie.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
a	Vaste schulden	39.102	73.901	44.102
b	Netto vlottende schuld	9.399	15.000	10.226
c	Overlopende passiva	7.679	600	3.671
d	Financiële activa	6.189	9.012	8.591
e	Uitzettingen < 1 jaar	24.365	7.800	28.373
f	Liquide middelen	449	410	419
g	Overlopende activa	191	50	220
h	Totale baten (excl. mutatie reserves)	122.292	105.145	107.748
	Netto schuldquote (a+b+c-d-e-f-g)/h * 100%)	**24,%**	**63%**	**25 %**

Netto schuldquote:
< 90%, Normaal
> 90% < 130% gemeenteschuld hoog.
> 130%, gevarenzone, bestuur dient de schuld te verlagen.
De uitkomst van de netto schuldquote wordt als zeer laag aangemerkt.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Dit ratio weerspiegeld het aandeel van de verstrekte leningen in de totale schuldenlast.
De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, enkel in de financiële activa worden alle verstrekte leningen opgenomen.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
a	Vaste schulden	39.102	73.901	44.102
b	Netto vlottende schuld	9.399	15.000	10.226
c	Overlopende passiva	7.669	600	3.671
d	Financiële activa	1.813	144	6.663
e	Uitzettingen < 1 jaar	24.365	7.800	28.373
f	Liquide middelen	449	410	419
g	Overlopende activa	191	50	220
h	Totale baten(excl. reservemutaties)	122.292	101.839	107.748
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (a+b+c-d-e-f-g)/h*100%	20,%	80%	19 %

De toelichting is identiek aan die gegeven is bij de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.
Het solvabiliteitsratio geeft het eigen vermogen weer als percentage van het balanstotaal.
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het financieel resultaat van het boekjaar.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
a	Eigen vermogen	55.104	32.220	48.175
b	Balanstotaal	116.974	129.638	120.895
	Solvabiliteitsratio (a/b) * 100%	47%	25 %	40 %

De solvabiliteitsratio van 2024 ligt hoger dan in 2023 en is als ruim voldoende te kwalificeren.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant controleert jaarlijks als onderdeel van de jaarrekeningcontrole de waardering van de grondexploitaties.
Voor de berekening van dit kengetal wordt de in exploitatie genomen gronden gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
a	Bouwgrond in exploitatie	416	3.921	2.809
b	Totale baten (excl. reservemutaties)	107.748	101.839	108.452
	Grondexploitatie (a/b) * 100%	0,3 %	3,7 %	2,6 %

We hebben op 31 december 2024 € 415.712 in exploitatie. De waardering hiervan is afhankelijk van de (verwachte) toekomstige verkopen. Dit wordt jaarlijks intern geanalyseerd en beoordeeld door de accountant.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan of de gemeente een structureel dekkende begroting heeft. Om dit te beoordelen wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Incidenteel houdt in dat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Structureel betekent dat het meer dan drie opeenvolgende jaren voorkomt, bijvoorbeeld de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Wanneer de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten biedt dit de organisatie meer flexibiliteit om incidentele tegenvallers op te vangen.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
a	Structurele baten	106.945	93.930	107.098
b	Structurele lasten	111.998	93.127	98.965
c	Structureel resultaat (a-b)	-5.053	803	8.133
d	Structurele onttrekkingen aan de reserves	1.058	2.157	-
e	Structurele toevoeging aan de reserves	1.261	1.022	-
f	Structurele mutatie reserves (d-e)	203	1.135	-
g	Structurele exploitatieresultaat (c+f)	-4.850	1.938	-
h	Totale baten (excl. Reservemutaties)	122.292	93.930	107.748
	Structurele exploitatieruimte g/h* 100%	**4,0%**	**2,1 %**	**7,5 %**

In de rekening van 2024 zijn alle structurele lasten afgedekt met structurele baten. Dit is in overeenstemming met de eisen van de provincie als toezichthouder.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten wordt verstaan OZB, rioolheffing en afvalstofheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente.
De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in jaar t (huidig jaar) te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (vorig jaar) en uit te drukken in een percentage.

	Rekening 2024	Begroting 2024	Rekening 2023
OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 289,15	€ 280,02	€ 260,00
Rioolheffing voor een gezin	€ 238,50	€ 238,50	€ 238,50
Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 238,55	€ 228,55	€ 228,55
Heffingskorting	€ -	€ -	€ -
Woonlasten gezin gem. Midden Drenthe	€ 766,20	€ 747,07	€ 727,05
Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	€ 951,00	€ 931,32	€ 944,00
Woonlasten t.o.v. landelijke gem.	**81%**	**80%**	**77%**

Analyse

De woonlasten in de gemeente Midden Drenthe zijn lager dan het landelijk gemiddelde deze zijn ten opzichte van 2023 met 2,57% gestegen ten opzichte van het landelijke percentage van 2,11%.

EMU

Het EMU-saldo geeft het saldo van de inkomende en uitgaande geldstromen die daadwerkelijk in het kalenderjaar hebben plaatsgevonden minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking. Dit is de wijze waarop de landen in de Euro-zone hun EMU-saldo berekenen en waarover ook begrotingsafspraken zijn gemaakt. In het bestuurlijk overleg tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken, VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en IPO (Interprovinciaal Overleg) is afgesproken dat het Rijk en de lokale overheden gezamenlijk werken aan het beheersen van het EMU-tekort. De EMU-tekortnorm decentrale overheden voor 2024 bedraagt -0,5 van het bruto binnenlands product. (Deze norm is voor 3 jaar vastgesteld. 2024-2026) Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Daarom worden er ook geen referentiewaarden per gemeente bekend gemaakt.

(bedragen x € 1.000)	2024
Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q onttrekking uit reserves	6.251
Mutaties (im)materiële vaste activa	3.068
Mutaties voorzieningen	411
Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.612
Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa alsmede afwaardering van financiële vaste activa	
EMU saldo	**5.206**

Het EMU-saldo heeft een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht in het bedrijfsleven. Het positieve EMU-saldo over 2024 geeft aan dat we als gemeente via reële transacties afgelopen jaar minder uitgegeven hebben dan dat we hebben ontvangen. Het is van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het ‘gemodificeerde stelsel van baten en lasten’. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de kapitaalgoederen, zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente. Door de gemeenteraad is hiervoor de verzamelnota Onderhoud kapitaalgoederen vastgesteld.
Deze geeft inzicht in:

- de beleidsuitgangspunten (= gewenste kwaliteit) uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheersplannen.
- het (meerjarig) financiële beslag dat voortvloeit uit deze beleidskeuzes.

Onderdeel	Beleid	Gewenste kwaliteit
Wegen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	wegen: niveau B (CROW) fietspaden: niveau A (CROW)
Bruggen	Beleidsplan Wegen en bruggen 2018-2028	algemeen: niveau B (CROW) op fietsroutes: niveau A (CROW)
Riolering	Watertakenplan Fluvius 2016-2021	Technisch / functioneel
Openbaar groen		
Buiten bebouwde kom Binnen bebouwde kom	Landschapsbeleidsplan 2012 Groenbeleidsplan 2016-2025	Technisch / functioneel / aanzien
Openbare verlichting	Beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023	Technisch / functioneel, milieu, groen
Speeltuinen	Beleidsplan Spelen in Midden-Drenthe 2011-2020	Technisch / functioneel
Gebouwen	Notitie gebouwenbeleid 2015	gemeentehuis: Hoog werkplaats/ stallingsruimte: redelijk overige gebouwen: gemiddeld

Voor deze verschillende onderdelen zijn beheerplannen door de Raad vastgesteld en zijn deze financieel vertaald in de begroting:

Wegen

De gemeente Midden-Drenthe heeft als grote plattelandsgemeente een fors areaal aan wegen in beheer. Het totale wegennet in de gemeente bestaat voornamelijk uit asfalt en elementen en heeft een oppervlakte van ca. 4.220.000 m2 . De kapitaalswaarde van al deze wegen samen bedraagt ca. € 350 miljoen.

Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk en aansprakelijk voor goed onderhouden wegen. Daartoe worden jaarlijks onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden uitgevoerd.
De uitgangspunten van het beleid staan beschreven in het beleidsstuk “Midden-Drenthe op de goede weg! – Beleid onderhoud Wegen en Bruggen 2018 – 2028”. In 2023 is er een herijking van het Beleid Onderhoud Wegen en Bruggen 2018-2028 voor het onderdeel verhardingen (wegen, fiets- en voetpaden) uitgevoerd.

Samengevat komt het beleid er op neer dat we onze wegen, paden, bermen, bruggen en andere kunstwerken op het standaardniveau B onderhouden. Fietspaden en fietsroutes onderhouden we op het hogere niveau A, evenals centrumgebieden en gebieden met een bijzondere status. Wegen met een beperkte verkeersfunctie onderhouden we op een lager niveau dan standaard, niveau C.

We hebben circa 1000 km bermen. Door actief bermonderhoud proberen we de bermen zoveel mogelijk in een goede staat te houden. Door weers- en verkeersinvloeden kunnen we dit echter niet altijd op elk moment garanderen en ontstaan er op sommige plekken zachte drassige bermen. Langs drukke wegen en landbouwroutes leggen we bermverharding en passeerhavens aan voor het verbeteren van de uitwijkmogelijkheden voor het (landbouw)verkeer. Dit betekent dat verkeer niet in de drassige berm hoeft uit te wijken en voorkomen we verkeersonveilige situaties.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2023	Raming 2024	Werkelijk 2024
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	226	230	227
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	445	391	405
Investering wegen en fietspaden*	937	1.096	1.450
Investering graskeien en passeerhavens	182	-	196

**groot onderhoud*

Daarnaast is er in 2024 nog € 2,7 miljoen geïnvesteerd in reconstructie van diverse wegen.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2024
In 2024 zijn o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

Elementen onderhoud:

- Borkerhout, Westerbork
- Servatiusstraat, Hoogersmilde
- Lootenstraat, Hoogersmilde
- Vos v Steenwijkstraat, Beilen
- Westeinde, Hijken
- Boermarkeweg, Hooghalen.
- Bosweg Hooghalen
- verkeersmaatregelen Westerbork (evaluatie)
- Fietspad Sliemkampen

Asfaltonderhoud (deelreparaties):

- Smalbroek, Beilen
- Moraineweg, Spier
- Beton/asfalt onderhoud diverse fietspaden
- Deel reparaties asfalt (incl. rep. rioolsleuven) op diverse locaties

Asfaltonderhoud (reconstructies, apart krediet) :

- Beilervaart
- Oosterseveldweg/de Steegde

Bermverharding/passeerhavens:

- passeerhavens Zuideres, Drijberse es, Wijster/Drijber
- de Streek

Ondanks de werkzaamheden die zijn uitgevoerd in 2024, blijven wij achter de feiten aan lopen.

De weginspecties van 2024 geven aan dat er een behoorlijke achterstand is en het huidige budget niet toereikend is om het vastgestelde ambitieniveau te handhaven. In 2026 gaan we de wegen opnieuw inspecteren.

Bruggen
Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur bruggen en duikers verspreid over de gemeente.

Soort	Aantal
Beweegbare bruggen over de Drentse Hoofdvaart	7
Vaste verkeersbruggen	18
Duikerbruggen	3
Voormalige beweegbare bruggen	8
Fiets- en voetgangersbruggen	35
Duikers	11
totaal	82

De totale vervangingswaarde hiervoor is € 19,5 miljoen

Inspecties 2021-2025
Om de vijf jaar worden de bruggen geïnspecteerd. De rapportage van de inspecties wordt omgezet tot een onderhoudsplan voor de komende jaren.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2023	Raming 2024	Werkelijk 2024
Regulier onderhoud	151	231	259
Vervangingsinvestering		-	-

Er hebben in 2024 geen vervangingsinvesteringen plaatsgevonden, de kosten voor het regulier onderhoud zijn gemaakt voor de volgende onderdelen:

- conservering brugleuningen
- schoonmaken bruggen (contract)
- betonreparaties
- reparaties houten brugdekken
- aanbrengen slijtlagen op brugdekken
- reparaties van schades aan leuningen
- verhelpen storingen draaibare bruggen over Drentse hoofdvaart

Deze bovengenoemde werkzaamheden zijn grotendeels uitgevoerd, volgens de inspectie rapporten en eigen visuele inspectie.

Reconstructie en vervanging bruggen
In 2017 is het beleid onderhoud wegen en bruggen 2018-2028 vastgesteld. De fietsbrug Halerweg stond al eerder op de planning maar is door nader onderzoek opgeschoven.

Raamcontract schoonmaken bruggen
Het raamcontract voor het schoonmaken van de bruggen is aanbesteed, deze is gegund aan Euroclean. De bruggen worden in twee periodes per jaar schoongemaakt.

De overeenkomst start op 1 september 2023 en eindigt uiterlijk op 31 augustus 2027.

Riolering
Op grond van de Wet Milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied. Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater. Ook is in de Waterwet geregeld dat de gemeente maatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwaterzorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen, zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in een gemeentelijk rioleringsplan. Op dit moment is het Riool en Water Programma 2023-2028 van toepassing.

Het Riool en Water Programma is samen met onze partners in de (afval)waterketen (Fluvius) opgesteld. Samen met onze partners gaan we in de planperiode een aantal onderzoeksprojecten uitvoeren. Hierin is de klimaatadaptatie voor zover in beeld meegenomen. Tevens is zoveel mogelijk voorgesorteerd op de Omgevingswet. In 2024 zijn een aantal van de in 2023 gestarte onderzoeksprojecten afgerond, zoals de branchestandaard en de bouwstenennotitie voor de waterketen. Met de bouwstenennotitie kan invulling gegeven worden aan het Omgevingsplan.

Rioolheffing
De exploitatielasten voortvloeiend uit het rioleringsplan worden gedekt uit de rioolheffing. Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn. Op grond hiervan is de rioolheffing voor de looptijd van het Riool en Water Programma Riolering 2023-2028 vastgesteld op € 238,50. Een risico blijft wel de hoge inflatie.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2023	Raming 2024	Werkelijk 2024
Regulier onderhoud (excl. BTW)	779	790	893
Vervangingsinvesteringen (excl. BTW)	1.237	1.015	1.020

Het budget voor investeringen 2024 is inclusief nog niet bestede kredieten uit voorgaande jaren. Ook in 2024 konden niet alle geplande werkzaamheden worden uitgevoerd, al maken we nu wel een inhaalslag. Vaak ligt daaraan ten grondslag dat de plannen op andere deelterreinen nog niet voltooid zijn. Een voorbeeld hiervan is de herinrichting van de Esweg in Beilen. Tegelijk met de nieuwe herinrichting wordt ook de riolering vervangen.

Uitgevoerde werken in 2024
Er wordt ingezet op het vervangen en afkoppelen op diverse locaties. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden vonden onderstaande incidentele werkzaamheden plaats.

Investeringen
Afkoppelen/klimaat
In 2024 hebben we geen riolen afgekoppeld. De werkzaamheden in De Grote Driestraat zijn voorbereid die voor 2025 op de rol staan. Deze maatregelen moeten wateroverlast in de Brunstingerstraat

voorkomen. Met de herinrichting van de Esweg nemen pakken we ook het riool aan. Grote delen zullen worden afgekoppeld. Ook deze werkzaamheden zijn voorbereid in 2024.

Vervangen
In Hooghalen is het riool in de Bosweg vervangen en in Smilde het riool in de Prinses Marijkestraat.

Vervanging pompen en gemalen
Renoveren of het aanpassen van gemalen doen we aan hand van inspecties en het aantal storingen. In 2024 hebben we een aantal gemalen gerenoveerd.

Openbaar groen
De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom). Deze zijn beide vastgesteld door de Raad.

Landschapsbeleidsplan
In het Landschapsbeleidsplan staat de gemeentelijke visie op het landschap in het buitengebied. Doel is onder meer om de verschillende landschapstypen te versterken. Voor het beheer van bermen, bomen, sloten en struiken zijn richtlijnen aangegeven.

Groenbeleidsplan
Het Groenbeleidsplan 2016-2025 gaat over het groen binnen de bebouwde kom. Doel is een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen. Ook is aangegeven waar de groenstructuur versterkt zou kunnen worden. Het plan bevat naast algemene uitgangspunten en richtlijnen per kern een uitwerking met onder andere een groenstructuurkaart. De bomenverordening is opgegaan in de Verordening Leefomgeving Midden-Drenthe 2024.

Groenonderhoud
Het areaal groen en een grootste deel van de bomen is opgenomen in een beheerprogramma. Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van beeldprestatiebestekken. Het werkvoorzieningsschap Stark voert ongeveer driekwart van de werkzaamheden binnen de kom uit. Vanwege natuurlijke uitstroom bij Stark en uitblijven van instroom geven zij in 2025 een gedeelte van de opdracht terug.

Eikenprocessierups
Door het grote aandeel eiken in onze gemeente moeten wij er vanuit gaan dat hinder van de eikenprocessierups (EPR) blijvend is. Er wordt ingezet op preventieve bestrijding:

- Preventieve bespuitingen met nematoden.
- Natuurvriendelijke maaibeheer.

Voor arbo-veiligheid worden geplande snoeiroutes vooraf schoongemaakt.
Binnen de kom worden EPR-nesten planmatig weggehaald. Er wordt niet meer ad hoc bestreden.

Planmatig boombeheer
Langs onze gemeentelijke wegen en straten staan ruim 45.000 bomen. Om deze bomen goed en veilig te kunnen beheren, worden de bomen periodiek geschouwd. Door de leeftijdsopbouw van ons bomenbestand bestaat de komende jaren een hoger onderhoudsbehoefte. Het bomenbeheer wordt

planmatig per deelgebied uitgevoerd. Bomen met snoeiachterstanden of technische mankementen krijgen de hoogste prioriteit.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Regulier onderhoud	1.980	3.322	3.022

Dit betreffen de kosten van onderhoud bermen en wegbeplanting, kerntaken landschap en bossen, plantsoenen en wandelpaden en kerntaken groenvoorziening zoals opgenomen onder het taakveld 5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie.

Uitgevoerde werken in 2024
De belangrijkste activiteiten waren het beheer, het onderhoud en het toezicht op de openbare ruimte. Dit omvat onder andere het onderhouden van groen en plantsoenen, straatreiniging en onkruidbeheersing, onderhoud van gemeentelijke sportparken, de beheersing van de eikenprocessierups, onderhoud van bermen en sloten en het beheren van natuurvriendelijke en bloemrijke bermen en -weides.

Openbare verlichting

Areaal	aantal
Openbare verlichting:	
lichtmasten (Incl. lichtwegwijzers NBd)	8.164
• armaturen	8.235
• waarvan met LED verlichting	2.856
• overige objecten	69

De kosten zijn binnen de vastgestelde budgetten gerealiseerd.
Het percentage LED verlichting bedraagt 40%.

Overige objecten zijn objecten in de openbare ruimte die van stroom worden voorzien door het openbare verlichtingsnetwerk zoals o.a. de klok bij de haven in Beilen, verlichting in stadsplattegronden en grondspots (in de rotonde met de bijlen Esweg - Schultenstraat - Dingspelstraat).

Bij verduurzaming van de verlichting is er aandacht voor de volgende aspecten:
- Gelijkmatigheid van de verlichting
- Verlichtingssterkte
- Energiebesparing
- Lichthinder, lichtvervuiling en duisternis en materialisatie

Binnen bestaande budgetten is ruimte voor de uitvoering deze maatregelen.
Eind 2023 is de start gemaakt voor het opstellen voor een nieuw beleidsplan voor de openbare verlichting.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Regulier onderhoud	418	374	337
Uitvoering beleidsplan	154	53	12

Realisatie 2024
Gedurende 2024 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Projecten uitgevoerd (werkzaamheden: vervangen van lichtmasten en armaturen):
    - Westerbork - Borkerhout (laatste fase De Kromme en Weglangen);
    - Beilen - omgeving Havenstraat en Verlengde Havenstraat;
    - Beilen - omgeving Sportlaan, Eursingerweg en Asserstraat;
    - Westerbork - Boerhof;
    - Westerbork - 6-lanenbuurt (afronding werkzaamheden uit 2022);
    - Oosthalen - verwijderen van lichtmasten.
- Herstelwerkzaamheden aan openbare verlichting en kleine vervangingen van masten en armaturen en reparaties aan de openbare verlichting zijn uitgevoerd.
- Het statisch dimmen van armaturen gebeurt doorlopend, na vervanging van armaturen.

Speelvoorzieningen

Met de speelvoorzieningen in buurten, dorpen en op schoolpleinen stimuleren we kinderen om buiten te spelen, elkaar op een eigen plek te ontmoeten en zelf de wereld om zich heen te laten ontdekken. Het afgelopen jaar is het aantal speeltoestellen toegenomen in de vorm van extra speelvoorzieningen in speeltuinen. Skatebanen en het trimparcours worden niet aangemerkt als speelvoorzieningen. De jaarlijkse inspecties zijn wel uitgevoerd. Ook zijn de fitnesstoestellen geïnspecteerd bij Wooncomplex Beurtschip in Smilde. Hierbij wordt gebruik gemaakt van bewonersparticipatie.

Het aantal speeltoestellen in de gemeente is circa 812 stuks (inclusief schoolpleinen) verdeeld over 136 locaties.

Beleidsplan Openbare Speelruimte 2022-2031
Betere spreiding van speelvoorzieningen, waarbij gekeken wordt naar het aantal kinderen in een buurt of dorp en hun leeftijd is de doelstelling. Het stimuleren van de lichamelijke en sociale ontwikkeling van kinderen. Vooral voor de groep van 9-14 jaar worden beoogd meer voorzieningen te realiseren.

Bewonersparticipatie
Speelvoorzieningen worden gerealiseerd wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijkse beheer en het klein onderhoud op zich te nemen. Hiervoor kunnen zij een financiële bijdrage van de gemeente ontvangen. Groot onderhoud, vervangingen en veiligheidsinspecties worden gedaan door de gemeente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een overeenkomst. Speeltuinoverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de speeltuinvrijwilligers.

Schoolpleinen
Alle schoolpleinen bij de reguliere basisscholen zijn openbaar toegankelijk en vallen onder het speelvoorzieningenbeleid. Verdeeld over alle basisscholen zijn er 191 speeltoestellen aanwezig op de schoolpleinen.

Veiligheid en beheer
Op speelvoorzieningen is het Warenwetsbesluit attractie- en speeltoestellen van toepassing.
Op grond hiervan is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden en in een logboek per toestel het verrichtte onderhoud, inspecties bij te houden. Alle speelvoorzieningen, contracten, inspecties zijn in een beheerssysteem ondergebracht.
Hierdoor kan inzicht worden verkregen op het onderhoud en maatregel van elke speeltoestel.

(bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Onderhoud en reparatie speelvoorzien.	171	192	188

Uitgevoerde werken in 2024
Het budget is besteed aan onderhoud en vervanging van de speeltoestellen, ondergronden en zandbakken. Ook is een subsidie aan de speeltuinverenigingen verstrekt. Er wordt kritisch gekeken naar vervanging en naar het vastgestelde beleidsplan en de daarin vastgestelde normen. Werkzaamheden zijn uitgevoerd in overleg met de vrijwilligersorganisaties en bij grotere projecten in overleg met de buurt.

Projecten die in 2024 zijn gerealiseerd:

- Beilen: Bruggemaet (nieuwe speelvoorzieningen)
- Bovensmilde: Brink Baru, (extra speelvoorzieningen)
- Westerbork: Hofakkers (aanleg nieuwe speeltuin)
- Westerbork: Steffensberg (nieuwe speelvoorzieningen)
- Smilde: CBS De Schutkampen (renovatie schoolplein)
- Bovensmilde: MFA De Kiem (aanpassing schoolplein "groene schoolpleinrevolutie")
- Beilen: Kortkamp (nieuwe speelvoorzieningen)
- Westerbork: Walakker (uitbreiding buiten fitness toestellen)
- In meerdere speeltuinen verspreid over de gemeente zijn als gevolg van technische veroudering speeltoestellen en ondergronden vervangen

Beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen en accommodaties
Onderhoud en verduurzamen
Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (hierna: MJOP) wordt per gebouw het regulier groot onderhoud uitgevoerd na beoordeling van de noodzaak en of het past binnen de toekomstvisie voor het pand. Jaarlijks wordt dit bekostigd uit de bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen. Hier wordt jaarlijks tevens een dotatie aan gedaan op basis van het geïndexeerde historisch 10 jaar gemiddelde onderhoudsbedrag.

Tegelijkertijd hebben we een opgave om ons gemeenschappelijke gebouwen te verduurzamen. In het Integraal Accommodatiebeleid (hierna: IAB) 2021-2040 is het strategisch afwegingskader (toekomstperspectief van het pand), de prioritering en financiering hiervoor vastgelegd. Voor verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed sluiten we waar mogelijk aan bij de natuurlijke momenten, waarop het noodzakelijk groot onderhoud moet worden uitgevoerd conform MJOP. Ook wordt rekening gehouden met de veranderende behoefte van de samenleving en potentie van onze gebouwen.

Uitgevoerd gebouwonderhoud in 2024
Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen vindt plaats op basis van de betreffende geactualiseerde jaarschijf uit het MJOP. In de begroting was voor de uitvoering van het gebouwonderhoud een bedrag van 1,1 miljoen euro opgenomen. Hiervan is uiteindelijk een bedrag van 1,03 miljoen euro besteed. Voor het gemeentehuis is aanvullend nog een krediet aangevraagd van 123 duizend euro voor lift- en ketelvervanging.

De werkelijke uitgaven in worden als volgt gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
Sportcomplexen	87	90	16
Sporthallen	118	199	96
Gymlokalen	81	113	154
Zwembaden	194	133	127
Dorpshuizen	240	97	110
Woningen	12	25	11
Baarhuisjes/Schafruimtes	13	20	29
Aula's	3	9	16
Brandweerkazernes	20	60	90
Gemeentehuis	129	123	80
Multifunctionele accommodaties	111	72	75
Bibliotheken	60	50	35
Werkplaatsen	35	35	47
Overig	1	4	2
Totaal	1.104	1.030	888

Net als in 2023 blijkt uit het overzicht uitgaven onderhoud gebouwen dat er een aantal verschillen zitten tussen hetgeen er begroot is voor 2024 en de werkelijke uitgaven aan onderhoud voor 2024.
Deze verschillen hebben enerzijds te maken met hogere kosten en prijsstijgingen voor onderhoud en een hoger aantal kleine onderhoudswerkzaamheden die niet waren voorzien (storingen, lekkages etc.) van een relatief oud vastgoedbestand. Anderzijds is er sprake van lagere werkelijke kosten door verschuivingen van gepland groot onderhoud naar 2025 én uitstel hiervan in verband met de uitkomsten van het IAB en de daarmee gepaard gaande verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Sportaccommodaties
In de gemeente bestaat tussen de sportaccommodaties verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die wij zelf exploiteren, zijn er (deels) verzelfstandigde accommodaties. Laatstgenoemde categorie ontvangt van ons een bijdrage in de exploitatiekosten.

De werkelijke uitgaven voor de geprivatiseerde sportcomplexen zagen er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Werkelijk 2023
Sportcomplex Hooghalen	51	49	47
Sportcomplex Noord-West Beilen	74	84	78
Sportcomplex Wijster	63	63	58
Korfbalaccommodatie Beilen	15	15	14
Tennisbanen Beilen	14	14	12
Tennisbanen Smilde	15	15	14
Tennisbanen Westerbork	13	13	12
Sportcomplex Smilde	10	10	11
Totaal	**255**	**263**	**246**

Bedrijfsmiddelen

Voor een zo optimaal mogelijke bedrijfsvoering beschikken wij over goed functionerende bedrijfsmiddelen. Het betreft materieel voor onderhoud van wegen en groen, automatisering, facilitair etc.

De kapitaallasten die voortvloeiend uit deze investeringen worden ten laste gebracht van de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen. De hoogte van de bestemmingsreserve is toereikend voor de dekking van de toekomstige kapitaallasten die voortvloeien uit de benodigde investeringen.

Verloop bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
Bestemmingsreserve	1.403	685	598	1.491

Financiering (Treasury)

In de begroting en in de jaarrekening is een paragraaf financiering opgenomen met als doel het treasurybeleid van de gemeente in beeld te brengen. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde, terwijl in het jaarverslag de realisatie van het beleid wordt beschreven.
De gemeentelijke treasuryfunctie omvat het financieren van gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van geldmiddelen die we niet direct nodig hebben.

De treasuryfunctie binnen onze gemeente houdt voornamelijk in:

- het tijdig aantrekken van voldoende financiële middelen om de programma's uit te kunnen voeren (beschikbaarheid);
- het beheersen van de risico's verbonden aan de treasuryfunctie (risico minimalisatie);
- het zoveel mogelijk beperken van de rentekosten (renteoptimalisatie);
- het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities (kosten minimalisatie).

Beleidskader

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO) geeft de kaders aan waarbinnen decentrale overheden de treasuryactiviteiten moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering, het bijdragen aan een gezonde kredietwaardigheid en de handhaving van de positie van decentrale overheden op de kapitaalmarkt.

Het financieringsbeleid is vastgelegd in de 'Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe' vastgesteld in december 2024. Met de verordening stelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer vast. In paragraaf 5 wordt de financiële organisatie en financieel beheer beschreven. Dit zijn de uitvoeringsregels van het treasurybeleid. Hierin is opgenomen dat in principe geen geldleningen worden verstrekt.
De provincie houdt toezicht op de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente op basis van de gegevens die worden verstrekt uit hoofde van de Wet FIDO.

Marktontwikkeling en rentevisie

Bepalend voor de ontwikkelingen van de korte rente is het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). We hebben dit jaar geen langlopende of kortlopende geldleningen aangetrokken.

Omslagpercentage

In de kapitaallasten wordt het omslagpercentage gehanteerd .Dit percentage komt tot stand door alle rentekosten in een jaar op te tellen en te delen door de boekwaarde van de investeringen per 1 januari.

Totale rentekosten in 2024:	
- Rente langlopende geldleningen	545.907
- Rente waarborgsommen	-
- Rente tekort financieringsmiddelen	-15.911
- Bespaarde rente	679.106
	1.209.102

Van deze rentekosten wordt de rente van de kapitaalverstrekkingen afgetrokken, zoals voor de bouwgrondexploitatie en de andere verstrekte geldleningen.

Rente kapitaalverstrekkingen aan:	
- investeringen met een vast rente percentage	160.271
- investeringen met een omslag percentage	1.243.399

De totale boekwaarde van de investeringen bedroeg per 1 januari 2024 € 91.835.738
Als je de boekwaarde van de kapitaalverstrekkingen hiervan aftrekt blijft er een boekwaarde van € 82.893.251 over voor het omslagpercentage.

In schema ziet dit er als volgt uit:

Boekwaarde:				
Boekwaarde investeringen per 1 januari:				91.835.738
Af: Boekwaarde kapitaalverstrekkingen:				
investeringen met een vast rente percentage:		Rente	BW	8.942.487
Bouwgrondexploitatie	0,98%	27.020	2.761.697	
Overbruggingslening Energiecoop. MD		8.000	200.000	
Lening Zonnepark Leemdijk		73.309	4.887.285	
Geldlening aan WBV Smilde		51.942	1.093.505	
Totaal		**160.271**	**8.942.487**	
Investeringen met een omslag percentage				82.893.251

De berekening van de omslagpercentage:

Omslagpercentage:		
Omslagpercentage:	1.048.832	1,27%
	1% van 82.893.251	

Het omslagpercentage komt uit op 1,27%.
Bij de begroting hadden we het percentage berekend op 1,71%.
Dit betekent dat er een renteresultaat is van € -194.569. Dit was begroot op € 233.770.

Renteresultaat	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.048.830
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.243.399
Renteresultaat op het taakveld treasury	-194.569

Rentepercentage voor de bouwgrondexploitatie
De methode voor het hanteren van het rentepercentage voor de bouwgrondexploitatie is als volgt. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille naar verhouding Vreemd Vermogen / Totale Vermogen zonder de projectfinanciering.

Eigen vermogen: (bedr. x € 1.000)	
stand van het vreemd vermogen per 01-01-2024	63.523
stand van het totale vermogen per 01-01-2024	120.114
de verhouding VV/TV	52,89%
het gewogen gemiddelde rentepercentage over het VV	0,64%

Rente over de eigen financieringsmiddelen

De BBV geeft de mogelijkheid om de zogenaamde bespaarde rente ten gunste te brengen van de exploitatie. Met de bespaarde rente wordt bedoeld de rente die bespaard wordt, omdat reserves en voorzieningen worden ingezet in plaats van vreemd vermogen. De rente over de eigen financieringsmiddelen wordt bepaald door het gewogen percentage over de lang en de kort aangetrokken financieringsmiddelen.

Te betalen rente:	
te betalen rente bedraagt over de langlopende geldleningen	545.907
te betalen rente over de kasgeldleningen	
totale te betalen rente bedraagt	545.907
het te betalen gemiddelde rentepercentage over het VV	1,20%

Renteresultaat

In onderstaand schema is te zien op welke wijze het renteresultaat op het taakveld treasury is berekend.

Renteschema		
de externe rentelasten over de korte en lange financiering		546.854
de externe rentebaten	-/-	16.859
Saldo rentelasten en rentebaten		529.995
De rente die aan de grondexploitatie wordt doorberekend	27.020	
De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld wordt toegerekend	133.251	
	-/-	160.271
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		369.724
Rente over eigen vermogen		679.106
Rente over voorzieningen		-
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.048.830
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	1.243.399
Renteresultaat op het taakveld treasury		-194.569

Marktontwikkeling en rentevisie

Financieringsstructuur

De rentekosten worden berekend met een omslagpercentage met uitzondering van de bouwgrondexploitatie en doorgeleende geldleningen, zoals het Zonnepark Leemdijk en een verstrekte geldlening aan de voormalige Woningbouwvereniging Smilde.
Per 1 januari 2024 was er sprake van een financieringsoverschot van € 14 miljoen.
De rentekosten waren in 2024 € 0,8 miljoen, er is € 1,8 miljoen geraamd.

Risicopositie

Onder financiële risico's vallen renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en koersrisico's. De Wet FIDO geeft een aantal verplichte elementen aan die het risico beperken. Een belangrijke eis uit de Wet FIDO is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke staak dient en dat het beheer prudent, oftewel verstandig, moet zijn.

We kennen zogenoemde vlottende en vaste schulden. Vlottende schulden zijn de schulden die wij op korte termijn moeten aflossen. Ieder jaar worden deze bij de jaarrekening verantwoord in de balans (bijvoorbeeld crediteuren).
We hebben de mogelijkheid om daggeld/week- en maandleningen af te sluiten waarmee we onze liquiditeitspositie op korte termijn in stand kunnen houden. De BNG hanteert een minimaal bedrag van € 300.000. Volgens de Wet FIDO is een lening met een looptijd langer dan 1 jaar een langlopende geldlening. Het aantrekken van kortlopende gelden vindt plaats binnen de hiervoor in de Wet FIDO gestelde normen (renterisiconorm). De gemeente Midden-Drenthe heeft in 2023 geen kortlopende leningen opgenomen.

Gemeente Midden-Drenthe maakt geen gebruik van derivaten.

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het risico van een rentewijziging bij herfinanciering. De beheersing bestaat eruit dat de herfinanciering gelijkmatig gespreid moet worden. In enig jaar mag over niet meer dan 20% van de totale leningenportefeuille renteherziening plaatsvinden.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2023-2026 van de renterisiconorm (x € 1.000).

	Variabelen renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
1	Renteherzieningen	-	-	-	-
2	Aflossingen	4.993	4.999	4.734	2.841
3 (1+2	Renterisico	4.993	4.999	4.734	2.841
4	Begrotingstotaal	94.076	105.044		
5	Percentage regeling	20%	20%		
6 (4x5)	Renterisiconorm	18.815	21.008		
6-3	Ruimte onder renterisiconorm	13.882	16.009		
	Overschrijding renterisiconorm				

Het lastentotaal voor 2024 is € 104 miljoen, waarmee de renterisiconorm op € 21 miljoen uitkomt (20% van € 105 miljoen).

Conclusie:
Het renterisico op de vaste schuld is in 2024 onder de renterisiconorm gebleven.

Leningenportefeuille
Onze langlopende leningenportefeuille had op 1 januari 2024 een schuldrestant van € 44 miljoen. De gemiddelde rente op de leningenportefeuille bedraagt in 2024 1,24%. We hebben dit jaar geen geldleningen aangetrokken. Omdat we dit jaar aflossingen hebben gedaan van € 4,9 miljoen, is de schuldrestant op 31 december 2024 € 39,1 miljoen. De BNG bank is de grootste geldverstrekker.

De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Omschrijving (bedr € 1.000)	Saldo 1 jan.2024	Opgenomen geldleningen	Aflossingen	Saldo 31 dec.2024	Rente	Gemiddeld percentage
1. Leningen BNG	25.255		4.140	21.115	395	1,56
2. Leningen overige banken	18.303		859	17.988	151	0,80
3. Leningen pensioenfondsen	-					
4. Overige leningen						
	43.358		4.999	39.103	569	

Kasgeldlimiet
Op basis van de liquiditeitsprognoses wordt besloten of er leningen aangetrokken worden.

Het is niet mogelijk om overtollige gelden uit te zetten bij banken, deze moeten verplicht worden overgeboekt naar het Rijk. Op het moment dat de gelden nodig zijn, wordt het teruggeboekt. Dit noemen we schatkistbankieren.

De kasgeldlimiet is een percentage van 8,5% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal 2024 bedraagt € 105,04 miljoen, waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 8,925 miljoen.
Over 2024 betekent dit dat gemiddeld per kwartaal maximaal afgerond naar boven € 8,925 miljoen aan kortlopende gelden mag zijn opnemen.
Dit is een totaalbedrag voor alle rekening-courant saldi bij de banken samen. Wordt voor een periode langer dan drie kwartalen boven dit bedrag uitgekomen, dan moet dit bedrag worden omgezet in een langlopende lening.
Uit onderstaand overzicht blijkt dat we het gehele jaar ruim binnen de kasgeldlimiet zijn gebleven.

Onderstaande tabel geeft het verloop van de kasgeldlimiet weer (x € 1.000)

	Vlottende schuld	Vlottende middelen	Netto vlottende overschot middelen
1 Ultimo kwartaal 1	-	12.990	4.065
2 Ultimo kwartaal 2	-	15.457	6.532
3 Ultimo kwartaal 3	-	20.937	12.012
4 Ultimo kwartaal 4	-	12.907	3.981
5 gemiddelde (1+2+3+4)/4			6.647
	Variabelen		Bedragen
6	Begrotingstotaal		105.044
7	Percentage regeling		8,5%
8=6x7	kasgeldlimiet		8.925
9 = (8-5)	ruimte onder kasgeldlimiet		2.278
9 = (5-8)	overschrijding van kasgeldlimiet		

Bedrijfsvoering

Het gaat bij bedrijfsvoering om het antwoord op de vraag: hoe kan de ambtelijke organisatie zo ingericht worden dat de beleidsdoelen zo effectief en efficiënt mogelijk gerealiseerd worden.

Daarbij gaat het allereerst om de mensen, de medewerkers. Zij zijn het belangrijkste kapitaal van de organisatie. Hun handelen is het meest bepalend voor succes.

Vervolgens gaat het er ook om hoe de organisatie als geheel de werkzaamheden heeft ingericht. De belangrijke werkprocessen liggen daarom schriftelijk vast. Daarbij maken we onderscheid tussen primaire processen (het verlenen van uitkeringen, vergunningen e.d.) en ondersteunende processen (organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, financiën e.d.).

in 2024 zijn met diverse andere (publieke) organisaties verkennende gesprekken gevoerd om te kijken naar samenwerking op alle vlakken van bedrijfsvoering. In een schaalgrootte van Midden-Drenthe is het een steeds groter wordende uitdaging om de continuïteit, beschikbaarheid, kwaliteit en compliancie van de (interne) dienstverlening te organiseren en te borgen. De noodzaak om daar samen in op te trekken is erg groot. Naast de formele toetreding tot de Gemeenschappeijke Regeling van het Drents Archief in 2024 en de al lopende samenwerking in NMD-verband (inkoop sociaal domein) zijn er nog meer concretere en formelere mogelijkheden. Op ambtelijke niveau vindt veelvuldig kennisdeling, afstemming, e.d plaats tussen buurgemeenten van Midden-Drenthe. Een speerpunt daarbij is ook het omarmen van bewezen concepten: Het wiel is al ergens anders uitgevonden en kunnen we prima binnen Midden-Drenthe toepassen. Dit betreft het vlak van IT-applicaties, maar ook op proces- en werkwijzeniveau. Vanuit de VNG wordt ook steeds meer hierin gefaciliteerd.

Toelichting rechtmatigheidverantwoording

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium heeft betrekking op de grenzen van de baten en lasten in de door de raad geautoriseerde begroting. Het gaat hierbij om de exploitatie, investeringskredieten en de hiermee samenhangende programma's, waarbinnen de financiële beheershandelingen tot stand komen.

De onrechtmatigheid van in totaal €3.387.000 wordt hieronder toegelicht:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Overschrijding
Programma: Bestuur en ondersteuning	Last: € 1187
Programma: Veiligheid	Last: € 5
Programma: Economie	Last: € 51
Programma: Sociaal domein	Last: €2029
Programma: Volksgezondheid en milieu	Last:€ 6
Investeringsbudgetten	Kredietoverschrijding: € 109

In de financiële verordening is met de raad afgesproken dat begrotingsonrechtmatigheden als acceptabel worden aangemerkt in de volgende situaties:

- Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
- Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.

- De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
- De begrotingsonrechtmatigheden passen binnen het bestaande beleid van de raad.

Na analyse van de onrechtmatigheden is het college tot de conclusie gekomen dat alle onrechtmatigheden als acceptabel worden aangemerkt.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. Deze eisen zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

De onrechtmatigheid van € 3.352.000 komt volledig door inkopen die ten onrechte niet zijn aanbesteed. Het grootste deel hiervan betreft individuele overeenkomsten met zorgaanbieders in de jeugdzorg.

Toelichting bij Individuele Overeenkomsten (IO)
De meest voorkomende oorzaken waardoor IO's worden afgegeven:

1. Verwijzingen naar niet gecontracteerde aanbieders door de jeugdbescherming

Hier hebben we als gemeente weinig invloed op. De gemeente wordt niet altijd bevraagd op de beschikbaarheid van passend gecontracteerd aanbod, maar ingezet op beschikbare plek. Daarnaast zitten de meeste zorgaanbieders vol (wachtlijsten) en/of nemen de meest complexe hulpvragen niet meer aan. Dit maakt dat er gezocht moet worden naar zorgaanbieders buiten de regio, die geen onderdeel zijn van de bestaande contracten.

2. Exotische toekenning

Wanneer voor jeugdigen geen geschikt aanbod is binnen gecontracteerd aanbod, vanwege de specifieke hulpvraag/context die zij hebben. De hierboven benoemde wachtlijsten bij zorgaanbieders spelen daar ook in mee.

3. Overname van zorgaanbieders

Binnen de huidige wijze van contracteren is het niet mogelijk voor nieuwe aanbieders om tussentijds toe te treden. Dat kan ook gelden bij de overname van zorgaanbieders of wanneer zij op specifieke producten niet hebben ingeschreven.

Als maartregel tegen het afgeven van IO's worden er werkprocessen ontwikkeld om:

1. De invloed op de Gecertificeerde Instellingen (jeugdbescherming) te vergroten
2. De afweging van het inzetten van niet-gecontracteerd aanbod zorgvuldig en eenduidig te maken
3. Bij de nieuwe contracteringsfase (2026) uitbreiding van het zorgaanbod te realiseren

Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium
Het misbruik en oneigenlijk gebruik heeft betrekking heeft op het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden en gemeentelijke eigendommen bij financiële beheershandelingen.

Bij de relevante procescontroles wordt getoetst of er sprake is geweest van misbruik of oneigenlijk gebruik. Er zijn hierbij in 2024 geen onrechtmatigheden geconstateerd.

In de jaarstukken 2023 schreef het college hier dat het voornemens is een M&O beleid op te stellen omdat dit ontbrak. Inmiddels is een M&O beleid opgesteld, welke op 11 maart 2025 door het college is vastgesteld. Dit M&O beleid treedt vanaf boekjaar 2025 in werking.

Taakveld overhead en verdeling apparaatskosten

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en meer zeggenschap over die kosten te geven, is in de BBV bepaald dat in de begroting een apart overzicht opgenomen wordt van de overheadkosten. In de programmarekening staan onder het programma Bestuur en ondersteuning de begrote en werkelijke overheadkosten in 2024 opgenomen met een toelichting daarop.

Onder overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.

Door deze definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Bijvoorbeeld de personeelskosten van de medewerkers van een bepaalde afdeling, rente- en afschrijvingslasten en andere kosten die direct verband houden met het betreffende taakveld.

Organisatieontwikkeling

Organisatieontwikkeling is een belangrijk thema voor de gemeente Midden-Drenthe. In 2024 zijn we gestart met het programma organisatieontwikkeling. Het programma draagt bij aan het versterken van de interne samenwerking, aan het binden en boeien van onze medewerkers, aan het creëren van bevlogen medewerkers, het vergroten van de flexibiliteit, aan inzicht en overzicht en aan de effectiviteit en efficiency van de organisatie in zijn geheel. Het programma kent een looptijd van 2024 t/m 2026. Er zijn in 2024 een aantal werkgroepen van start gegaan:

- Werkgroep Binden en boeien
- Werkgroep Met en voor de samenleving
- Werkgroep Organisatie-inrichting
- Werkgroep Projectmatig creëren
- Werkgroep Bevlogenheid & motivatie

Personeelsbeleid

In 2024 hebben we belangrijke stappen gezet om onze HR basisdienstverlening te verbeteren. Hieronder een overzicht van onze belangrijkste initiatieven:

Basis op Orde in Youforce:

We hebben aanzienlijke verbeteringen en digitalisering doorgevoerd in ons HR-systeem. Hoewel deze processen niet altijd zichtbaar zijn voor onze medewerkers, bieden ze voor de gebruikers een duidelijke verbetering die bijdraagt aan het slimmer organiseren van het werk.

Salarisadministratie slimmer georganiseerd:
We hebben de salarisadministratie uitbesteed om de kwetsbaarheid te verminderen, het achterstallig onderhoud aan te pakken en de efficiëntie in de samenwerking met de personeelsadministratie te verbeteren.

Pilot Gesprekscyclus Dialog:
We hebben de pilot voor de gesprekscyclus gelanceerd. Dialog is ontworpen om de communicatie en gesprekscyclus tussen medewerkers en leidinggevende te verbeteren, met een focus op continue feedback en ontwikkeling. We verwachten dat Dialog de betrokkenheid en prestaties van onze medewerkers zal verhogen.

RI&E plan van aanpak:
We zijn begonnen met de uitvoering van het plan van aanpak dat voortkomt uit de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E). Dit plan richt zich op het verbeteren van de arbeidsomstandigheden en het minimaliseren van risico's op de werkvloer. Het is een doorlopend proces dat continu aandacht en aanpassingen vereist om ervoor te zorgen dat we een veilige en gezonde werkomgeving behouden.

Werving en Selectie:
Voor werving en selectie stonden we voor een grote uitdaging. We hebben ongeveer 55 vacatures uitgezet en merken dat het vooral moeilijk is om posities op het gebied van ICT, juridische zaken en inkoop te vervullen. Dit heeft geleid tot een stijging van onze inhuurkosten

Verzuim:
Het totale verzuimpercentage in 2024 is 5,76% . Hiermee sluiten we goed aan bij de rest van Nederland ook daar zien we een vergelijkbare afname.

Ontwikkeling HR Team:
In 2024 is het HR-team verder gegaan als een zelfstandig team. We zijn begonnen met het herinrichten van het team om ervoor te zorgen dat iedereen op de juiste plek zit en dat we zo effectief mogelijk kunnen opereren in het belang van de organisatie. De eerste stappen in dit proces zijn inmiddels gezet.

Met deze initiatieven en verbeteringen kijken we terug op een succesvol en productief jaar, waarin we vooral hebben ingezet op de basis op orde brengen in het belang van onze medewerkers en onze organisatie.

Financiën en controlling

Financiën

De verhouding tussen de taken die gemeente moet uitvoeren en de inkomsten die de gemeente van het Rijk krijgt, staat onder druk. De afgelopen jaren zijn er steeds meer taken op het bord van de gemeente komen te liggen, zonder bijpassende financiële middelen.

In de begroting 2024 zijn de structurele middelen reeds meerjarig volledig ingezet.

Door met name incidentele meevallers zoals ontvangen SPUK bijdrage, uitkering Oekraïners, bijdrage beschermd wonen, is er in 2024 sprake van een positief exploitatieresultaat. Op basis van de bestemming rekeningresultaat wordt een deel van dit resultaat gebruikt om de (algemene) bestemmingsreserve weer aan te vullen.

Voorbereiding op het ravijnjaar
In 2024 stonden Nederlandse gemeenten voor aanzienlijke financiële uitdagingen, die in 2026 zouden culmineren in wat bekendstaat als het 'ravijnjaar'. Dit jaar markeert een overgangsperiode tussen het huidige en het nieuwe financieringssysteem voor gemeenten, wat leidt tot een verwachte bezuiniging van ongeveer €2,4 miljard.

Er is gekozen voor het scenario om na het opstellen van de begroting 2024 te beginnen met de ambtelijke voorbereidingen op de situatie dat we in 2026 met een tekort te maken hebben. Er zal worden geïnventariseerd welk proces we zullen doorlopen en wie, zowel ambtelijk als bestuurlijk, op welk moment zal worden betrokken bij het reëel sluitend maken van de begroting.
In dit scenario zullen we bij het opstellen van de kadernota 2025 en begroting 2025 reeds rekening moeten houden met de dan bekende ontwikkelingen vanuit het rijk. Verwacht wordt dat dan nog niet de volledige invulling van het tekort en de effecten voor onze gemeente bekend zijn. Dus we zullen als gemeente steeds moeten bijsturen en moeten omgaan met de onzekerheden.
Op dit moment is onze gemeente druk bezig met bezuinigingsvoorstellen om te komen tot een sluitende begroting. Hierbij zijn ook extra middelen nodig voor noodzakelijk nieuw beleid. De voorbereidingen in 2024 hebben geleid tot een groot aantal voorstellen die het college heeft beoordeeld. Begin 2025 wordt er een voorstel aan uw raad voorgelegd.

Communicatie

Corporate communicatieplan
In 2024 is de gemeente gestart met de uitvoering van het communicatieplan, dat eind 2023 is vastgesteld. Onder de noemer *Communicatie Midden-Drenthe, in verbinding met de samenleving 2023-2026,* heeft de gemeente een basis gelegd voor de uitvoering van de communicatie in 2024. Een belangrijk onderdeel van het communicatieplan was de profilering van het college. Met de uitwerking in specifieke speerpunten en communicatieboodschappen voor de burgemeester en wethouders, heeft communicatie bijgedragen aan de centrale thema's van het bestuursakkoord. Er heeft een themasessie voor het college plaatsgevonden en in alle communicatie-uitingen zijn de communicatieboodschappen van het college verwerkt.

Direct Duidelijk schrijven
In de gemeentelijke visie op dienstverlening staat dat de gemeente duidelijk communiceert. Daarom is in 2024 veel aandacht besteed aan begrijpelijke taal. Met een plan van aanpak, zijn ambtenaren getraind om op B1-niveau te schrijven. In brieven, op de website en in e-mails. Dat is opgeschreven in een schrijfwijzer. De gemeente heeft ook schrijfcoaches benoemd, die collega's kunnen helpen bij het schrijven. Hier gaat de gemeente in 2025 mee verder.

Participatie
De gemeente vindt het belangrijk om met inwoners samen te werken. In vele kleine en grote projecten heeft de gemeente in 2024 verbinding gezocht met inwoners. Bijvoorbeeld met het klantenpanel en het online burgerpanel. Beide panels hebben in 2024 verschillende keren meegedacht met thema's en vraagstukken van de gemeente.

Prioriteiten stellen
Communicatie is heel belangrijk in de gemeente. Door personele wisselingen en de vele vragen, was 2024 voor communicatie een druk jaar. Het cluster Communicatie heeft inzicht gekregen in de thema's,

communicatiedoelgroepen, communicatieboodschappen en werkzaamheden. Dat wordt in 2025 verder opgepakt met een overzichtelijk producten- en dienstenaanbod.

Juridische Zaken
Juridisch advies
Heel veel werkzaamheden van de gemeente hebben een juridisch aspect. Dat bleek ook in 2024. De centrale juristen kregen veel grote en kleine adviesvragen en hebben deze op maat beantwoord. Hun adviezen zijn nadrukkelijker verwerkt in de voorstellen aan het college en de gemeenteraad. Zij hebben daarbij ook gebruik gemaakt van externe juridische bureaus, omdat zij zelf de tijd of expertise niet hadden. In verhouding heeft de gemeente in 2024 veel gebruik gemaakt van externe partijen, omdat de juristen veel Woo-verzoeken moesten behandelen.
In 2024 is een start gemaakt met Juridische Kwaliteitszorg (JKZ), waarmee de gemeente haar juridische functie goed gaat organiseren en beschrijven. Dat wordt in 2025 afgerond en daarna uitgevoerd.

Wet openbare overheid (Woo)
In 2024 heeft de gemeente 49 Woo-verzoeken ontvangen. Dat zijn er veel meer dan de voorgaande jaren en de gemeente ziet dan ook een duidelijke stijging van het aantal en de omvang van deze informatieverzoeken. In enkele gevallen ging het om honderden en zelfs duizenden documenten die werden opgevraagd. Dat zorgt voor veel werkdruk in een aantal teams van de gemeente. Hoe hard de ambtenaren ook hun best deden, bij een klein aantal Woo-verzoeken is het niet gelukt om ze binnen de termijn van vier weken te behandelen.
De gemeente is in 2024 gestart met de website Open.MiddenDrenthe.nl, waarop zij proactief informatie publiceert. Er is een procesbegeleider voor de Woo-verzoeken aangesteld en er zijn veel ondersteuners aangetrokken, die hebben geholpen bij het anonimiseren van de opgevraagde informatie. Ook heeft de gemeente in 2024 beleid opgesteld voor de behandeling van Woo-verzoeken. Dit wordt in 2025 vastgesteld en uitgevoerd.

Klachtenregeling
De gemeente levert ieder jaar vele diensten aan inwoners en deed dat ook in 2024 met grote zorgvuldigheid. Om eventuele klachten op (in)formele wijze goed te kunnen behandelen, heeft de gemeente in 2024 haar klachtenregeling geactualiseerd en gepubliceerd. Het uitgangspunt van de regeling is dat de gemeente wil leren van haar klachten en doorlopend haar dienstverlening wil verbeteren.

Informatievoorziening
Ons bestuur en onze organisatie richten zich op de maatschappelijke vraagstukken binnen de gemeente Midden-Drenthe: samen voor een mooi Midden-Drenthe. Voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering zijn veilige en betrouwbare informatie en systemen van cruciaal belang voor het uitvoeren van de maatschappelijke opgave die wij als gemeente hebben. Digitalisering biedt kansen om onze dienstverlening te optimaliseren en onze bedrijfsvoering effectiever en efficiënter te ondersteunen. In 2024 hebben we daarin mooie stappen gezet.

Wetgeving en ontwikkelingen
Nieuwe wetgeving en ontwikkelingen beïnvloeden onze informatie- en ICT-voorzieningen. Om bij te blijven, moet onze organisatie goed voorbereid zijn. We werken dagelijks aan betrouwbare ICT met de middelen die de raad beschikbaar stelt. We investeren in onze informatievoorziening om de kwaliteit te

verbeteren en de organisatie te ondersteunen bij vernieuwingen. Deze basis ligt vast in de iVisie 2022-2024.

De transparantie van overheidsinformatie staat door de invoering van de Wet open overheid (Woo) volop in de maatschappelijke belangstelling. Onze organisatie heeft gekozen voor het ambitieniveau medium en zal de komende jaren werken aan de implementatie hiervan binnen onze organisatie. Hiervoor hebben we een informatieadviseur voor de Woo aangetrokken, die in 2025 zal beginnen met haar werkzaamheden.

In 2024 is begonnen met een nieuwe aanpak voor de planning van organisatiebrede projecten met een i-component. Binnen deze projectenplanning is het doel om de komende jaren twee grote domeinen te herzien en daarnaast spelen er diverse vervangingstrajecten van software. Hierbij worden ook de processen binnen de organisatie herzien.

In 2024 is een procesverbeteraar gestart om de organisatie te ondersteunen. Er zijn belangrijke stappen gezet in het procesmatig werken. Verschillende teams zijn begonnen met het in kaart brengen van hun processen. Door intern goed te kijken naar wat we doen en wat er moet gebeuren, kan de gemeente haar inwoners en andere belanghebbenden beter bedienen.

Datagedreven werken
Om ontwikkelingen en wetgeving effectief te integreren in onze organisatie, is een herziening van onze ICT-architectuur en het bijbehorende beheer een belangrijk aandachtspunt geweest in 2024. Voor het uitvoeren van de projecten was het noodzakelijk om doormiddel van ICT-architectuur een gedetailleerd beeld te krijgen van de huidige situatie. In 2024 is een overzicht van het applicatielandschap gemaakt, waarin alle applicaties en koppelingen inzichtelijk zijn gemaakt. Dit helpt de gemeente bij het maken van technische keuzes, het verbeteren van de datakwaliteit, de overgang naar common ground-principes, dataveiligheid en privacyvraagstukken, en het toepassen van landelijke standaarden zoals het Gemeentelijke Gegevens Model (GGM).

Met de kennissessies van het datalab wordt de gehele organisatie geïnformeerd over de mogelijkheden van data en de ontwikkelingen op het gebied van data. Eind 2024 zijn we ook begonnen met het onderzoeken van de toepasbaarheid van AI en RPA (robotisering). Beide ontwikkelingen kunnen, mits goed ingezet, de organisatie helpen met grote vraagstukken zoals het financiële en personele ravijn in de komende jaren.

Functioneel beheer
In 2024 hebben we het functioneel beheer gecentraliseerd en uitgebreid. We hebben twee domein-functioneel beheerders aangenomen voor het sociaal en ruimtelijk domein om samenwerking met vakafdelingen te verbeteren en systemen beter aan te laten sluiten op werkprocessen. Daarnaast spelen zij een belangrijke rol in de komende aanbestedingsprojecten voor nieuwe applicaties binnen deze domeinen.

De mandateringsregeling en het beleidsplan Functioneel Beheer, die in 2024 zijn vastgesteld, bieden duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden van functioneel beheer. Door het beheer te centraliseren, zijn er belangrijke stappen gezet in de professionalisering. Er is een servicemanagementtool geïntroduceerd voor het indienen en verwerken van meldingen door eindgebruikers, alle applicatiehandleidingen zijn geactualiseerd en centraal beschikbaar gesteld, en de

informatiebeveiliging binnen de applicaties wordt verbeterd. De eerste positieve effecten hiervan zijn zichtbaar in de succesvolle afronding van verschillende IT-audits.

Informatiebeheer
De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het interne toezicht op haar informatie- en archiefbeheer. Daarom voert de gemeente jaarlijks een zelfbeoordeling uit en voert ze verbetermaatregelen uit. De focus ligt op het realiseren van deze verbetermaatregelen. De eerder genoemde Woo geeft daarnaast een impuls aan het sneller verbeteren van onze informatiehuishouding. In 2024 is door het college besloten, met toestemming van de raad, om deel te nemen aan de gemeenschappelijke regeling van het Drents Archief. Door die samenwerking halen we kennis en kunde in huis en extra slagkracht om de informatiehuishouding op orde te brengen en de verbetermaatregelen goed uit te voeren. Die samenwerking maakt het aansluiten op het e-depot mogelijk om digitale informatie duurzaam te kunnen blijven bewaren. Met de deelname in de GR Drents Archief zijn we ook voorbereid op de nieuwe Archiefwet, waarin een archivaris verplicht is.

In 2024 is het project i-Navigator afgerond. Dat is een applicatie waarin alle informatie rondom de werkprocessen van de gemeente is opgenomen. Hierdoor hebben we meer grip gekregen op waar onze waardevolle informatie zich bevindt en hoe lang deze bewaard dient te blijven.

Informatiebeveiliging
In 2024 heeft de gemeente verdere stappen ondernomen om de informatiebeveiliging en privacy te verbeteren. Onze systemen zijn aanzienlijk versterkt tegen digitale bedreigingen. Daarnaast hebben we een uitgebreide beveiligingstest uitgevoerd en meerdere audits succesvol afgerond. Problemen die tijdens deze processen aan het licht kwamen, zijn onmiddellijk aangepakt en opgelost.

Ons nieuwe beleid voor informatiebeveiliging is in 2024 vastgesteld. We werken hierbij steeds vaker samen met omliggende gemeenten om kennis en ervaring te delen. Het blijft essentieel om bewustwording te bevorderen. Daarom organiseren we maandelijks trainingen voor zowel nieuwe als bestaande medewerkers. Op deze manier waarborgen we dat iedereen op een veilige manier met gegevens omgaat. Tot slot constateren wij een toename van digitale dreigingen. Dit wordt bevestigd door onze monitoringactiviteiten. Daarom blijven wij waakzaam en zetten wij ons in voor de verdere verbetering van de bescherming van informatie en persoonsgegevens.

Privacy
In 2024 werden belangrijke stappen gezet voor compliance. Er werd een actueel privacybeleid vastgesteld en de gemeente heeft software aangeschaft waarmee gemeentelijke processen worden vastgelegd en waarmee het register van verwerkingen kan worden vastgelegd, zoals vereist door de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) als Wet politiegegevens (Wpg). Eind 2024 is gestart met een privacyplan voor gemeentebrede implementatie. Het aantal datalekken daalde in de tweede helft van 2024. Het privacyteam ondersteunde de organisatie effectief bij de juiste omgang met persoonsgegevens.

In mei 2024 is de zittende Privacy Officer uit dienst getreden, in juli is een nieuwe Privacy Officer begonnen. In de tweede helft van 2024 is het aantal uren voor de uitvoering van privacyvraagstukken verhoogd om deze vraagstukken adequaat aan te pakken. Op het gebied van de Wpg is er voortgang geboekt. De regie voor het uitvoeren van de wettelijk verplichte controlemaatregelen is overgedragen

aan het controleteam binnen onze organisatie en daarmee goed geborgd. In 2024 heeft de gemeente gekozen voor een nieuwe externe auditor.

Inkoop

Inkoop en rechtmatigheid

In 2024 heeft de gemeente veel aandacht besteed aan rechtmatig, doelmatig en rechtvaardig inkopen. Met behulp van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkoop (MVOI), is inkoop is nadrukkelijk neergezet als strategisch instrument voor het realiseren van de beleidsdoelstellingen van de gemeente. De gemeente heeft in 2024 externe capaciteit aangetrokken en zowel op centraal als decentraal niveau, de organisatiebrede inkoopfunctie verder ontwikkeld. Er heeft een themacollege over inkoop plaatsgevonden en zijn een Strategische Visie en een Actieplan Inkoop opgesteld. Deze worden in 2025 vastgesteld en verder uitgevoerd.
Daarmee is in 2024 ook een forse stap gezet in het vlottrekken van de onrechtmatigheid.

Verantwoording interbestuurlijk toezicht

In de jaarstukken wordt een overzicht opgenomen t.b.v. de verantwoording interbestuurlijk toezicht. Het betreft de volgende onderdelen:

- monumentenwet,
- huisvesting statushouders,
- ruimtelijke ordening,
- archieven,
- omgevingsrecht.

Het toezicht is bedoeld voor die gevallen waarin zich risico's of knelpunten kunnen voordoen bij de uitoefening van een bepaalde taak. Op de verschillende beleidsterreinen is overleg met de provincie als enige toezichthouder. In de jaarrekening wordt het totaaloverzicht gepresenteerd.

Gemeentelijke zelfevaluatie
Onderstaande toezichtinformatie geeft op hoofdlijnen weer of aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

	voldaan aan wettelijke eisen, geen extra aandacht nodig
	niet volledig voldaan aan wettelijke eisen, extra aandacht nodig
	niet voldaan aan wettelijke eisen

De informatie die hieronder is opgenomen betreft de gemeentelijke zelfevaluatie over 2024. Gedeputeerde Staten van Drenthe neemt eind 2024 een besluit.

Monumenten	Rood/Oranje/Groen
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld	
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische	

en/of archeologische waarden aan de orde zijn.Dit betreft de commissie Omgevingskwaliteit (VIII van de Verordening Leefomgeving Midden-Drenthe).	
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee

Huisvesting statushouders	Rood/Oranje/Groen
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in	
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in	
Is er reden voor extra aandacht?	Ja

De gemeente Midden-Drenthe heeft in 2024 niet volledig voldaan aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders. De taakstelling voor de eerste helft van het jaar bedroeg 56, waarvan 26 is gerealiseerd. Dit resulteerde in een achterstand van -30 per 1 juli 2024. Daarnaast was er sprake van een mismatch tussen de beschikbare woningen en de doelgroep. Een groot deel van de statushouders in 2024 bestond uit alleenstaanden, terwijl het woningaanbod vooral gezinswoningen betrof. Dit heeft de realisatie ook verder vertraagd. In 2024 is een plan van aanpak opgesteld voor de huisvesting van statushouders. Deze is toegestuurd aan de provincie in het kader van IBT.

Ondersteuning en vervolgacties
Vanwege de beperkte doorstroom heeft de provincie Drenthe in juli 2024 besloten om de achterstand eenmalig kwijt te schelden. Hiermee werd verdere opschaling op de IBT-interventieladder voorkomen en kregen gemeenten de ruimte om aanvullende maatregelen te treffen. 1 januari 2025 wordt dit opnieuw beoordeeld.

Begin 2024 is er met Woonservice en Actium een kerngroep innovatie opgezet. Samen met de corporaties wordt gezocht naar creatieve oplossingen voor het vraagstuk. De kerngroep werkt in 2025 aan een structurele aanpak voor huisvesting en aan de ontwikkeling van een nieuw jaarplan.

Vooruitblik 2025
Per 1 januari 2025 volgt een nieuwe beoordeling door de provincie Drenthe. De gemeente blijft actief in overleg met woningcorporaties en ketenpartners om de huisvesting van statushouders te verbeteren en verdere achterstanden te voorkomen. De kerngroep innovatie speelt hierbij een centrale rol in het ontwikkelen van beleid en het realiseren van huisvestingsoplossingen die aansluiten bij de doelgroep.

Ruimtelijke ordening	Rood/Oranje/Groen
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten	
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten	

Is er reden voor extra aandacht?	Ja

Het college heeft een Routekaart omgevingsplan vastgesteld, om te komen tot een volledig omgevingsplan voor 2030, conform de Omgevingswet. De gemeente is inmiddels begonnen met het uitvoeren van deze routekaart. Aandacht voor budget en capaciteit blijft nodig.

Archief 2024 (cruciale thema's 1 t/m 4)	Rood/Oranje/Groen
1 - Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem	-KPI 1 Lokale regelingen -KPI 2 Middelen en mensen -KPI 3 Archiefruimten, applicaties, archiefbewaarplaats en e-depot, onderdeel 3.4 Gemeentelijk rampenplan en 3.5 Plan veiligheid, calamiteiten en ontruiming -KPI 4 Interne kwaliteitszorg en toezicht
2 - Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht	-KPI 5 Ordening, authenticiteit, context, toegankelijkheid en duurzaamheid archiefbescheiden
3 - Zoals analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld	-KPI 6 Vervanging, conversie/migratie, selectie, vernietiging en vervreemding van archiefbescheiden -KPI 7 Overbrenging van archiefbescheiden -KPI 8 Terbeschikkingstelling van overgebrachte archiefbescheiden
4 - Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheeromgevingen	-KPI 3 Archiefruimten, applicaties, archiefbewaarplaats en e-depot, onderdeel 3.1 Archiefruimte(n) en applicaties, 3.2 Archiefbewaarplaats en 3.3 E-depot(s)
Er is een passend verbeterplan voor het informatie- en archiefbeheer	Volgt (bij toelichtend verslag)
Is er reden voor extra aandacht?	Ja

Jaarlijks brengen wij op basis van het VNG-instrumentarium 'Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) gemeentelijke archiefketen' zelf in beeld of we voldoen aan de archiefwettelijke eisen. Wanneer door ons niet aan deze eisen wordt voldaan, dan heeft dat gevolgen voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering én lopen we de kans dat de interbestuurlijk archieftoezichthouder (de provincie) ingrijpt.

De afzonderlijke KPI-resultaten over het verantwoordingsjaar 2024 zijn hierboven samengevat en gegroepeerd per cruciaal thema (1 t/m 4). Halverwege 2025 zal in een toelichtend verslag aan de gemeenteraad meer uitvoerig verslag worden gedaan over deze thema's en resultaten. Bij het toelichtend verslag zullen dan ook de afzonderlijke KPI-resultaten (waaronder de stand van zaken omtrent de verbetermaatregelen 2023 e.v.) worden gevoegd en zal worden aangegeven welke verbetermaatregelen in 2025 worden getroffen.

In 2024 hebben we besloten om geen nieuwe verbetermaatregelen vast te stellen, maar verder te werken aan de maatregelen die in 2023 zijn vastgesteld. We hebben de aanpak aangepast door alle activiteiten van elke maatregel te vermelden, samen met een planning. Zo kun je zien welke deelactiviteiten al zijn afgerond, ook als de hele maatregel nog niet klaar is. Dit maakt de voortgang duidelijker dan voorheen.

Aan het einde van 2024 waren vier maatregelen (van in totaal twaalf) afgerond, drie maatregelen vergevorderd in uitvoering, met vier maatregelen waren kleine stapjes gezet en met één maatregel was nog niet gestart.

Onze zelfevaluatie over het jaar 2024 kan niet los worden gezien van de nog uit te voeren verbetermaatregelen. De kleur oranje wil in interbestuurlijk archieftoezichttermen namelijk zeggen: 'de vastgestelde risicovolle thema's zijn of worden nog onvoldoende door de getroffen verbetermaatregelen beheerst of er zijn onvoldoende gegevens bekend op de peildatum' (in ons geval geldt overigens alleen het eerste deel van de kwalificatie: 'de vastgestelde … beheerst').

Overigens is de provinciale beoordeling van onze IBT/Archief-verbetermaatregelen in 2024, net als in de drie voorgaande jaren, als 'goed' beoordeeld. In de beoordeling wordt aangegeven dat op alle terreinen inzet is gepleegd. Dat de planning soms niet helemaal gehaald is valt binnen aanvaardbare normen. Ook zijn er soms onvoorziene zaken die tussendoor komen. In het bijzonder wordt deelname aan de GR van het Drents Archief uitgelicht. De provincie geeft aan dat voor de langere termijn in een goede borging van het (digitaal) archiefbeheer is voorzien. Het blijft de komende jaren zaak dat we de uitvoering van onze geplande verbetermaatregelen afronden. Dit betekent concreet dat we niet tot nauwelijks nieuwe verbetermaatregelen toevoegen aan het geheel.

Omgevingsrecht	Rood/Oranje/Groen
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse	
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen	
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld jaarverslag op het gebied van VTH	
Uit het jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten	
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee

Fraude en onregelmatigheden

Het college van gemeente Midden Drenthe (hierna: de gemeente) is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten/haar dienstverlening. Het college heeft een frauderisicoanalyse opgesteld waaruit naar voren kwam dat op enkele onderdelen in de bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan normaal risico op non-compliance. Deze risico's krijgen extra aandacht en daarbij worden/zijn aanvullende interne beheersingsmaatregelen ingevoerd.

Externe partijen moeten er op kunnen vertrouwen dat gemeente en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Daarom heeft gemeente een gedragscode opgesteld en wordt er door nieuwe medewerkers een Ambtseed afgelegd. Het belang van de

gedragscode en de naleving wordt periodiek benadrukt en is onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Er is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld. De gedragscode is beschikbaar via onze website en wordt (daarmee) ook gedeeld met onze externe relaties.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa.
Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden en periodieke audits op de naleving van beheersingsmaatregelen moeten er toe bijdragen dat management override wordt gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van de gemeente heeft informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit. Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de security en privacy officer de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern via interne audits, als extern via het ISAE 3402 onderzoek en ISO 27001 audit. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie
Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze de aandacht krijgen.

Huisvesting en facilitair
In 2024 hebben we verdere stappen gezet in het project huisvesting. Onze dienstverlening aan inwoners staat voorop, en het is essentieel dat onze werkzaamheden ononderbroken doorgang vinden. Daarom hebben we in 2024 verschillende scenario's onderzocht voor de renovatie, verduurzaming en herinrichting van het gemeentehuis.
Om de raad goed te informeren, hebben we diverse informatiebijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten hebben we de aanleiding van het project, de onderzoeksresultaten, de mogelijke opties en de bijbehorende voor- en nadelen toegelicht.

In 2025 zal hier een verder vervolg aan worden gegeven.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

Algemeen		
Statutaire naam	GGD Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Volksgezondheid en Milieu	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2024	€ 2.561.000
	31-12-2024	€ 2.808.000
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2024	€ 6.750.000
	31-12-2024	€ 9.036.000
Geraamde resultaat	2023	€ 346.000

Ontwikkelingen / risico's	
Ontwikkelingen	1. Risicobeleid In 2021 heeft de werkgroep GRIP op GR-en, bestaande uit Drentse griffiers en VDG-bestuur, de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen, worden ten aanzien van de weerstandsparagraaf de volgende werkafspraken gemaakt: 1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling; 2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijk regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers; 3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar; 4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk. Hiervoor doet het DB van de gemeenschappelijke regeling een gemotiveerd voorstel aan het algemeen bestuur; 5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers. GGD Drenthe heeft deze afspraken in zijn geheel overgenomen en uitgevoerd. 2. De weerstandscapaciteit Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit mag op basis van de richtlijnen van het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) alleen de Algemene Reserve worden meegenomen. De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate GGD Drenthe in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe' heeft de Algemene Reserve van GGD Drenthe een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen. GGD Drenthe heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen. De hoogte van de reserve loon- en prijsontwikkelingen bedraagt 2,5% van de totale begrote lasten van € 2,5% van € 19.089.900= € 477.248.

Op het moment van schrijven en samenstellen van de jaarrekening zijn deze gegevens nog niet bekend

Risico-inventarisatie per balansdatum: totaal € 2.917.500

Bij het inventariseren van de risico's is rekening gehouden met alle mogelijke risico's op balansdatum. Er wordt onderkend dat nooit alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen.

Calamiteit waardoor reguliere dienstverlening in gevaar komt
Voorbeelden zijn capaciteitsproblemen (schaarste van mensen, (financiële) middelen, kennis) of nieuwe infectieziekten en de gevolgen voor de volksgezondheid op korte en lange termijn.

Digitale verstoring/Cybercrime
Door de toenemende afhankelijkheid van digitale systemen kunnen, bij uitval hiervan als gevolg van bijvoorbeeld stroomuitval of datadiefstal. processen in gevaar komen. Dit kan een grote impact hebben op de primaire processen van de GGD en dan met name de acute hulpverlening.

Arbeidsmarktproblematiek
In de huidige arbeidsmarkt worden we steeds vaker geconfronteerd met moeilijk in te vullen vacatures. Dit vergroot het risico dat onze dienstverlening onder druk komt te staan wanneer we niet tijdig de juiste mensen op de juiste plek krijgen. De effecten hiervan inmiddels merkbaar, met stijgende kosten voor werving, inhuur en langere inwerkperiode. Dit vraagt om meer creativiteit en aanpassingen binnen onze organisatie om wendbaar te blijven en de continuïteit van onze dienstverlening te waarborgen.

Voldoen aan regels voor omgang met persoonsgegevens Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
GGD-en maken veel gebruik van persoonsgegevens. Er bestaan nog steeds wezenlijke risico's voor bescherming van persoonsgegevens bij testen en vaccineren. Op 28 maart 2023 heeft de GGD van Stichting Initiatieven Collectieve Acties Massaschade (ICAM) een dagvaarding ontvangen. Naast GGD Drenthe stelt ICAM met deze dagvaarding in totaal 34 partijen (waaronder VWS, GGD GHOR Nederland en alle GGD'en) aansprakelijk voor de schade die vele burgers volgens haar zouden hebben geleden naar aanleiding van de datadiefstal eind januari 2021 uit CoronIT (het landelijke registratiesysteem voor Covid-19 testen en vaccinaties).

Op 22 april 2024 vond de zitting plaats over de ontvankelijkheidsfase en op 17 juli 2024 is er (tussen)vonnis gewezen. De rechtbank heeft een niet-ontvankelijkheidsverklaring uitgesproken tegen zes gedaagde partijen. Ook heeft de rechtbank ICAM niet-ontvankelijk verklaard in de schadevergoedingsvorderingen. De overige ontvankelijkheidsverweren van de GGD'en, VWS en GGD GHOR Nederland zijn niet geslaagd, dus de rechtbankprocedure gaat voor een deel van de vorderingen verder naar de inhoudelijke fase.

ICAM heeft echter op 16 oktober 2024 hoger beroep aangetekend tegen het tussenvonnis. In de appeldagvaardingen zijn nog geen onderliggende gronden van het hoger beroep opgenomen. Het zal waarschijnlijk nog jaren duren voordat er een uitspraak volgt over het inhoudelijke deel van deze zaak. Wat dit in de toekomst gaat betekenen, is volkomen onduidelijk daar dit geen verantwoordelijkheid is van GGD Drenthe maar hier wel tijd en energie in gaat zitten.

Klachtenafhandeling/schade als gevolg van (medische) handelingen
Het financiële risico van klachtenafhandeling en schadevergoeding als gevolg van (medische) handelingen kan GGD Drenthe aanzienlijke kosten opleveren. Het is daarom belangrijk om te investeren in een effectieve klachtenafhandeling en verzekeringsdekking om het financiële risico te beperken

Forensische geneeskunde
De uitvoering van forensische geneeskunde, gemeentelijke lijkschouw en medische arrestantzorg voor de regionale politie-eenheden, is per 1 januari 2025 overgeheveld naar GGD Fryslan. Medewerkers

werkzaam voor forensische geneeskunde in dienst van GGD Drenthe zijn per 1 januari 2025 in dienst getreden van GGD Fryslan. Doordat de politie de medische arrestantenzorg gaat aanbesteden, bestaat de kans dat wij deze dienstverlening op termijn kwijtraken aan marktpartijen. Dit zou kunnen leiden tot een aanzienlijk verlies aan schaalvoordelen en navenante opbrengsten.

Inkoopbeleid in relatie tot (Europese) aanbestedingen

Een niet goed inkoopbeleid in het kader van (Europese) aanbestedingen kan leiden tot financiële risico's. Dit komt omdat er meerdere regels en vereisten gelden voor deze aanbestedingen en fouten hierin kunnen leiden tot boetes en juridische procedures. Een goed inkoopbeleid is dan ook van belang om financiële risico's te beperken in het kader van Europese aanbestedingen.

Loon- en prijsindexatie

De reserve loon- en prijsontwikkelingen is maximaal 2,5% van de begrote lasten op basis van de notitie ‘Samen werken voor Drenthe’. Voor de loon- en prijsontwikkelingen in de begroting wordt uitgegaan van de CPB reeksen; Prijs Bruto binnenlandsproduct, Prijs overheidsconsumptie beloning werknemers. De huidige CAO SGO heeft een looptijd tot en met 31 maart 2025. De onderhandelingen voor een nieuwe CAO zijn op het moment in volle gang. De kans dat de loonstijging hoger wordt dan waarvoor we gecompenseerd worden is groot.

Ontwikkelingen huisvesting

Onze huisvesting is een cruciale factor voor onze bedrijfsvoering. Het gebouw aan de Mien Ruysweg vertoont steeds vaker tekenen van overbelasting en onderhoudsachterstand. Deze risico’s benadrukken de noodzaak van een duurzame huisvestingsstrategie om operationele verstoringen en oplopende kosten te voorkomen.

Weerstandspositie

Door het ontbreken van weerstandsvermogen bij GGD Drenthe is de ratio voor GGD Drenthe 0. GGD Drenthe is onvoldoende in staat om de mogelijke risico’s zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van deze risico’s een beroep doen op de bij gemeenten aanwezige weerstandscapaciteit.

Werkvoorzieningsschap Stark

Algemeen		
Statutaire naam	Stark	
Vestigingsplaats	Hoogeveen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Doelstelling: a. het bevorderen of uitvoeren van activiteiten welke gericht zijn op het creëren, bevorderen of in stand houden van werkgelegenheid voor natuurlijke personen die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt; b. natuurlijke personen, ongeacht de soort uitkering en/of wettelijke basis, door middel van persoonlijke begeleiding en ondersteuning (jobcoaching), te laten re-integreren op de reguliere arbeidsmarkt, alles in de ruimste zin des woord; c. natuurlijke personen te laten participeren in de maatschappij, onder meer door arbeidsmatige dagbesteding. Activiteiten: Alle activiteiten welke dienstbaar kunnen zijn aan de doelstelling, waaronder het aanbieden van stageplaatsen werkleerplekken en sociaal-maatschappelijke activeringtrajecten.	
Openbaar belang	Kwetsbare inwoners vanuit Midden-Drenthe een baan / daginvulling bieden.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Sociaal Domein	
Financieel		
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 2.467.000
	31-12-2024	€ 2.289.000
Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 18.841.000
	31-12-2024	€ 17.736.000
Geraamde resultaat	2023	€ 0
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Stark is een sociaal ontwikkelbedrijf. Stark kijkt met aandacht naar talenten en ontwikkelmogelijkheden en de daarbij behorende kansen voor iedereen.	

De definitieve en goedgekeurde cijfers van deze verbonden partij zijn op moment van samenstellen van de jaarrekening nog niet bekend.
De begrote gemeentelijke bijdrage voor 2024 is € 274.107. Na terugstorting van het rekeningresultaat is dit ongeveer € 241.000. Dit is verwerkt in de jaarrekening 2024.

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Het uitvoeren van taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet aan de Veiligheidsregio zijn opgedragen. Het uitvoeren van overige taken en bevoegdheden welke door de deelnemende gemeenten aan de veiligheidsregio zijn opgedragen.

Algemeen		
Statutaire naam	Veiligheidsregio Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De VRD hanteert de volgende missielijnen: · Het optreden bij calamiteiten en crises. · Het vergroten van de bewustwording bij inwoners, bedrijven en instellingen over fysieke veiligheid. · De VRD is onderdeel van de samenleving. · De VRD is een vitale en flexibele organisatie.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Veiligheid	
Taakveld	Crisisbeheersing en brandweer	
Financieel (x 1000))		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2024	€ 2.453
	31-12-2024	€ 3.102
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2024	€ 26.326
	31-12-2024	€ 35.060
Geraamde resultaat	2024	€ 834
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen		

De definitieve en goedgekeurde cijfers van deze verbonden partij zijn op moment van samenstellen van de jaarrekening nog niet bekend.

Recreatieschap Drenthe

Algemeen		
Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe	
Vestigingsplaats	Dwingeloo	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het Recreatieschap ondersteunt de gemeenten in de vitalisering en groei van de vrijetijdssector. Dat doet zij met haar projecten, met kennis en de inzet van het stimuleringsfonds voor recreatie en toerisme. Daarnaast speelt zij een belangrijke rol binnen de toeristische informatievoorziening en ontwikkelt en onderhoudt het Recreatieschap recreatieve routes en netwerken.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en één Friese gemeente.	
Geraamde verandering in het belang		
Programma	Economie	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2024	€ 1.175.580
	31-12-2024	€ 1.184.168
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2024	€ 1.050.636
	31-12-2024	€ 1.286.336
Geraamde resultaat	2024	€ 0
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen		

De definitieve en goedgekeurde cijfers van deze verbonden partij zijn op moment van samenstellen van de jaarrekening nog niet bekend.

Het recreatieschap Drenthe heeft in 2024 een bijdrage ontvangen van € 127.009,- voor de werkzaamheden.

Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe)

Sinds 2014 zijn de milieutaken ondergebracht bij de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Drenthe (hierna OD Drenthe) voorheen Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD). De naamswijziging is ingegaan per 1 oktober 2024.

Algemeen		
Statutaire naam	Omgevingsdienst Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen en Emmen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De Omgevingsdienst Drenthe is opgericht ter behartiging van de belangen van de deelnemers (gemeenten en provincie Drenthe). De OD Drenthe voert de vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften uit krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en overige milieuwet- en regelgeving, alsook voor de milieuadvisering (o.a. geluid, lucht en externe veiligheid).	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en de provincie Drenthe op het gebied van milieu. Voor alle 13 deelnemende partijen voert de OD Drenthe het milieubrede takenpakket uit.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Volksgezondheid en milieu	
Taakveld	Milieubeheer	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	01-01-2024	€ 696.000
	31-12-2024	€ 1.914.000
Geraamd vreemd vermogen	01-01-2024	€ 5.056.000
	31-12-2024	€ 8.831.000
Resultaat	2024	€ 1.112.000
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen		

De definitieve en goedgekeurde cijfers van deze verbonden partij zijn op moment van samenstellen van de jaarrekening nog niet bekend.

Publiek vervoer

Algemeen		
Statutaire naam	Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van de Wgr.	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Ondersteuning van de deelnemers bij het uitvoeren van de vervoersovereenkomsten en de advisering bij de doorontwikkeling van het vervoer.	
Openbaar belang	Ondersteuning bij vervoerstaken (Wmo, leerlingenvervoer)	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Sociaal Domein	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2023	€ 430.000
	31-12-2023	onbekend
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2023	€ 228.000
	31-12-2023	onbekend
Geraamde resultaat	2024	€ 2.304
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Het doel van Publiek Vervoer Groningen Drenthe is het creëren van een optimaal, duurzaam en toekomstbestendig vervoerssysteem waarin vervoer op langere termijn goed en betaalbaar aangeboden kan blijven aan alle inwoners en bezoekers van Groningen en Drenthe. Publiek Vervoer neemt de volgende taken voor haar rekening: contractbeheer, klachtenloket en kennis en adviesfunctie. Binnen de kennis en adviesfunctie ligt een belangrijke taak over het adviseren en daadwerkelijk ter hand nemen van de doorontwikkeling van het vervoerssysteem.	

De definitieve en goedgekeurde cijfers van deze verbonden partij zijn op moment van samenstellen van de jaarrekening nog niet bekend.

Bijdrage gemeente voor de komende jaren conform meerjarenbegroting publiek vervoer Groningen Drenthe:
2024 € 21.393
2024 € 21.980
2025 € 22.488

NMD samenwerking

Algemeen		
Statutaire naam	NMD samenwerkingsorganisatie	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	GR zonder meer	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Gezamenlijk met vier andere Drentse gemeenten inkopen van ondersteuning die voortvloeit uit de Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	
Openbaar belang	Ondersteuning bij efficiënte inkoop	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Sociaal Domein	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2024	N.v.t.
	31-12-2024	N.v.t.
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2024	N.v.t.
	31-12-2024	N.v.t.
Geraamde resultaat	2024	0
Ontwikkelingen		
	De NMD samenwerkingsorganisatie is de meest lichte vorm van samenwerken. Alle gemeenten leveren een bijdrage in de exploitatie (personeel, automatisering, opleiding, etc.). Het personeel van de GR is in dienst van de gemeenten. De bruto bijdrage aan de GR in 2024 bedraagt € 471.969. Daarnaast ontvangen we nog een bedrag van € 152.993 i.v.m. vrijval uit het innovatiefonds.	

Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Algemeen		
Statutaire naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid. Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek private samenwerking. 1e halfjaar 2024 Het totaal van de langlopende kredietportefeuille is 91,4 miljard. Hiervan is 81,6 aan of onder garantie van overheden. De nettowinst over het 1e halfjaar 2024 is 158 miljoen euro.	
Openbaar belang	Diverse overheden en instellingen die werk doen op het gebied van het maatschappelijke belang.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene middelen	
Risico	Het financiële risico blijft beperkt tot de nominale waarde van de aandelen.	
Financieel		
Eigen vermogen	31-12-2022	€ 5.062 miljoen
	31-12-2023	€ 4.615 miljoen
Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 143.988 miljoen
	31-12-2023	€ 107.471 miljoen
Resultaat	2023	254 miljoen (2022 300 miljoen)
Dividend	2023	€ 2,16 (2022 € 2,50 per aandeel)
Aandelen	60.138	

De jaarrekening 2024 van de BNG bank wordt op in april 2025 aangeboden op de AvA.
De boven genoemde cijfers komen uit de jaarrekening 2023.

Enexis

Algemeen	
Statutaire naam	Enexis Holding N.V.
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)
Missie/doelstellingen/activiteiten	Doelstelling: Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Het strategisch beleid rust op twee pijlers: excellent netbeheer en versnellen van de energietransitie. Deze doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën: • Betrouwbare energievoorziening; • Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld; • Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten; • Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren; • Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. Enexis is 1 van de 6 regionale netbeheerders in Nederland. Verzorgingsgebied: Groningen, Drenthe, Overijssel en Limburg. Totaal 2.285.000 gas en 2.966.000 electra-aansluitingen. Beleidsvoornemens: In 2025 wordt het strategisch beleid geactualiseerd (AVA april 2024). Enexis stelt zichzelf de volgende missie: 'Wij brengen mensen steeds meer duurzame energie. Dat doen we door mede richting te geven aan het energiesysteem van de toekomst en door slim te investeren in betrouwbare energie en infrastructuur. Zo houden we de energietransitie haalbaar en betaalbaar.' Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties. Er is in 2023 1.350 km kabel aangelegd. De tarieven staan onder toezicht van Autoriteit Consument en Markt (ACM). In de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 zijn de wettelijke verplichtingen van de netwerkbeheerder omschreven.

Algemeen		
Openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningengebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene middelen	
Risico	Het financiële risico blijft beperkt tot het nominale bedrag van de aandelen. De nominale waarde is € 1,00 per aandeel. De gemeente Midden-Drenthe bezit 206.779 aandelen.	
Financieel		
Eigen vermogen	31-12-2023	€ 5.320 miljoen
	31-12-2022	€ 5.441 miljoen
Vreemd vermogen	31-12-2023	€ 3.445 miljoen
	31-12-2022	€ 3.366 miljoen
Resultaat na belasting	2023	€ 72 miljoen (2022 € 1.300 miljoen)
Aandelen	206.779	2023 € 0,66 (2022 € 1,29)

De aandelen (149.682.196 stuks) van NV Enexis zijn in het bezit vijf Nederlandse Provincies (ca 76%) en de resterende aandelen (24%) zijn in het bezit van 85 gemeenten.
Het jaarverslag komt is in april zichtbaar op site.

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Algemeen		
Statutaire naam	Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het leveren van drinkwater aan de Drentse gemeenten.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen de provincie Drenthe 50% aandelen en 11 Drentse gemeenten (alle Drentse gemeenten behalve Meppel) om drinkwater te leveren aan > 500.000 inwoners van de Drentse gemeenten met 212.176 aansluitingen (2022 211.984 aansluitingen) Daarnaast wordt water geleverd aan Vitens, Waterbedrijf Groningen en Waterbedrijf Friesland	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene middelen	
Risico	Het financiële risico beperkt zich tot de nominale waarde van de aandelen.	
Financieel		
Eigen vermogen en achtergestelde lening	31-12-2022	€ 53,25 miljoen
	31-12-2023	€ 56,40 miljoen
Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 118,48 miljoen
	31-12-2023	€ 183,00 miljoen
Resultaat	2023	€ 3,150 miljoen (2022: 1,146 miljoen)
Aandelen	73	
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Komende jaren zal in het teken staan van focus op de kernactiviteit. Alle andere activiteiten zullen worden afgebouwd.	

In verband met de afronding van de activiteiten in Indonesië wordt de laatste jaren geen dividend meer uitgekeerd. De winst komt t.g.v. van de WMD zelf. De WMD heeft dit vermogen nodig om de geplande investeringen voor de drinkwatervoorziening in Drenthe te financieren. Het financiële jaarverslag 2024 wordt in juni 2025 aangeboden aan de aandeelhouders.

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Algemeen		
Statutaire naam	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Vereniging	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het doel van de VNG is om de krachten van gemeenten te bundelen en gezamenlijk op te treden in het belang van de lokale overheid en haar inwoners. Dit wordt gedaan door invloed uit te oefenen op landelijk niveau en de maatschappelijke opgaven centraal te stellen.	
Openbaar belang	Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene Middelen.	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2022	€ 63.912.000
	31-12-2022	€ 51.704.000
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2022	€ 112.794.000
	31-12-2022	€ 110.640.000
Geraamde resultaat	2022	-/- € 3.604.000
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	N.v.t.	

De ALV wordt gehouden in juni 2025. Daarna wordt het financieel jaarverslag 2024 bekend gemaakt

Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

Algemeen		
Statutaire naam	Vereniging van Drentse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Hoogeveen	
Rechtsvorm	Vereniging	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De Vereniging van Drentse gemeenten is een provinciale afdeling van de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en is een belangrijk en gewaardeerd platform met vier functies: - Kennis en expertise - Netwerken en ontmoeten - Afstemmen en afspraken maken - Interne en externe verbindingen realiseren	
Openbaar belang	De VDG is de Drentse afdeling van de VNG. De VDG dient als verbindend platform voor alle organisaties en ketenpartners die ten dienste staan van de Drentse gemeenten. Denk hierbij aan Provincie, Rijk, SNN, IPO, etc.). Daarnaast faciliteert de VDG interne verbindingen tussen ambtenaren en bestuurders.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene Middelen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2024	Niet bekend
	31-12-2024	Niet bekend
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2024	Niet bekend
	31-12-2024	Niet bekend
Geraamde resultaat	2024	Niet bekend
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Er is een samenwerkingsagenda 2023-2027 vastgesteld. Hierin heeft de VDG de volgende inhoudelijke opgaven centraal gesteld: - Gezondheid en preventie - Energie & Klimaat - Wonen & Landelijk Gebied Daarnaast zijn er drie VDG-brede thema's gedefinieerd: - Behoefte gezamenlijke kennisontwikkeling - Behoefte samenwerking bij personele schaarste - Versterken Drentse lobbykracht	

P10

Algemeen		
Statutaire naam	P10	
Vestigingsplaats	Beetsterzwaag	
Rechtsvorm	Samenwerkingsverband	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De P10 is het samenwerkingsverband van 32 grote plattelandsgemeenten van Nederland. Deze gemeenten hebben veel dezelfde ambities en uitdagingen. In 2008 is de P10 opgericht met als hoofddoel het delen van kennis en het uitwisselen van ervaringen door destijds tien grote plattelandsgemeenten met veel kernen, zonder stedelijke kern en met een groot oppervlak.	
Openbaar belang	In P10-verband brengen zij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek. De P10 is samen met andere organisaties zoals LTO, Vereniging Kleine kernen, Netwerk Platteland, één van de organisaties die de plattelandsthema's onder de aandacht brengt van diverse partijen. Gesprekspartners zijn o.a. VNG en diverse ministeries.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene Middelen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2023	Niet bekend / N.v.t.
	31-12-2023	Niet bekend / N.v.t.
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2023	Niet bekend / N.v.t.
	31-12-2023	Niet bekend / N.v.t.
Geraamde resultaat	2023	Niet bekend / N.v.t.
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Er is in 2023 één nieuwe plattelandsgemeente lid geworden van P10. Vanuit de visie 'een robuust platteland met vitale dorpen' is een Strategische Agenda 2023-2026 opgesteld waarin de volgende programmalijnen centraal staan: - Leefbaar platteland; - Duurzaam platteland; - Sociaaleconomisch platteland; - Maatwerk platteland. Daarnaast zet P10 zich in op diverse programma-overstijgende thema's, lobby en kennisdeling.	

Overige verbonden partijen

Bedrijvencentrum Ossebroeken VOF

Algemeen		
Statutaire naam	Bedrijvencentrum Ossebroeken V.O.F.	
Vestigingsplaats	Beilen	
Rechtsvorm	V.O.F.	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het voor rekening van de vennoten exploiteren van het Bedrijvencentrum Ossebroeken, overeenkomstig het door de gemeenteraad van Midden-Drenthe bij besluit van 24 juni 1999 vastgestelde bestemmingsplan Ossebroeken. Al hetgeen daartoe noodzakelijk en/of wenselijk wordt geacht. De verkoop van grond/gronden in dat bedrijvencentrum. Het verrichten van al hetgeen met vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen de gemeente Midden-Drenthe en Exploitatiemaatschappij Bedrijventerrein Ossebroeken b.v.	
Geraamde verandering in het belang	Niet van toepassing	
Programma	Werk en Inkomen	
Financieel		
Eigen vermogen	1-1-2023	€ -/- 7.985
	31-12-2023	€ 160.967
Vreemd vermogen	1-1-2023	€ 220.573
	31-12-2023	€ 0
Resultaat	2023	€ 168.952

Ontwikkelingen	
Ontwikkelingen	De laatste kavels op bedrijventerrein Ossebroeken bij Beilen, die in het bezit waren van de VOF, zijn verkocht en het openbaar gebied is overgedragen aan de gemeente. Daarom is per 30 april 2024 de samenwerking met de Exploitatiemaatschappij beëindigd en de VOF opgeheven. In het jaar 2000 is de VOF tussen de Exploitatiemaatschappij en de gemeente Midden-Drenthe opgericht als onderdeel van de samenwerkingsovereenkomst tussen diezelfde partijen. De Exploitatiemaatschappij maakt deel uit van VolkerWessels, gebieds- en vastgoedontwikkeling. Het motief voor deze samenwerking was de problematische grondverwerving. De VOF werd aangegaan voor onbepaalde tijd en ving aan op 1 januari 2000. Meerdere kadastrale percelen van beide vennoten werden ingebracht: 9.65.64 hectare door de Exploitatiemaatschappij en 12.77.75 hectare door de gemeente, 22.43.39 hectare in totaal. Het project is vrijwel volledig afgerond. Er is nog een beperkt aantal voorziene uitgaven waardoor het project in financieel opzicht nog niet volledig is afgewikkeld. Die uitgaven zijn begroot op € 14.000 en dit bedrag is uitgekeerd aan de Exploitatiemaatschappij die de financiële afwikkeling ervan voor zijn rekening neemt zodat de VOF alvast kan worden opgeheven. Onvoorziene verplichtingen die na de beëindiging van de VOF verschijnen zullen door partijen gezamenlijk worden afgewikkeld en komen voor hun rekening naar evenredigheid van hun belang in de VOF (50/50).

Zonnepark Leemdijk BV

Algemeen		
Statutaire naam	Zonnepark Leemdijk BV	
Vestigingsplaats	Beilen	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid	
Missie/doelstellingen/activiteiten	1. het ontwikkelen en exploiteren van een zonnepark teneinde energie op te werken en te verkopen; 2. de netto opbrengst toevoegen aan een duurzaamheidsfonds waarmee duurzame plannen in de gemeente worden bekostigd.	
Openbaar belang	Het exploiteren van een zonnepanelenpark waarbij de netto opbrengst weer ten gunste van de inwoners komt.	
Programma	Economie	
Financieel		
Eigen vermogen	31-12-2021	€ 69.817
	31-12-2022	€ 901.275
Vreemd vermogen	31-12-2022	€ 5.197.723,02
	31-12-2023	€ 4.887.284,56
Resultaat	2022	€ 831.457
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	In 2021 is het park operationeel geworden.	

Tijdens het samenstellen van de jaarrekening zijn de gegevens 2024 is nog niet bekend.
In de 2020 is het zonnepark aangelegd en is vanaf 01-01-2021 operationeel. In juli 2024 is tijdens de algemene ledenvergadering de jaarrekening 2023 vastgesteld door het bestuur. De opbrengst van het park in 2023 sluit niet aan op de business- case, die voor het park is opgesteld. De opbrengst is naar beneden bijgesteld. Dit heeft te maken met het aantal zonne-uren en de lage EPEX-prijzen. Voorruit kijkend houden we eerst een lager dividend uitkering aan dan genoemd in de businesscase. Dividend uitkering 2023 is € 100.000,-

Onderhoudscontract O&M
Everday heeft na de aanbesteding een O&M contract t.b.v. beheer en onderhoud van het park.
De looptijd van het contract is van 01-01-2023 tot 01-01-2028.

Overeenkomst stroomafname PPA (Power Purchase Agreement)
De overeenkomst met Energie VanOns is met drie jaar verlengd, waarbij curtailment is toegevoegd.
Looptijd is van 01-01-2024 t/m 31-12-2026.

Grondbeleid

Nota grondbeleid

In januari 2021 heeft de raad de Nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2021-2026: Aan het Roer! vastgesteld.

We bouwen samen aan onze gemeente. We bieden ruimte voor initiatieven. We nemen regie als dit nodig is. Dit is onze missie. Hiervoor maken we gebruik van financiële en juridische instrumenten waarbij de raad een sturende en bepalende rol heeft. Samen staan we aan het roer.

We willen in Midden-Drenthe kunnen inspelen op buitenkansen. Ook als die misschien niet voorzien zijn, of niet helemaal passen in het economisch klimaat.

De toepassing van grondbeleid vraagt om een zorgvuldige afweging binnen een heldere, lange termijn visie met een sterke rol voor de gemeenteraad. Om optimaal om te gaan met gemeenschapsgeld, maken we nadrukkelijk procesafspraken en stellen spelregels op, waarbij de raad aan het roer staat.

Nota Grondprijsbeleid Midden-Drenthe

Het grondprijsbeleid geeft het beleid aan bij de totstandkoming van de grondprijzen bij verkoop van bouwrijpe grond. Dit is aan de orde als de gemeente grond inkoopt, deze bouwrijp maakt en de bouwrijpe grond verkoopt voor het te realiseren programma en functies. Het gemeentelijk grondprijsbeleid is een onderdeel van het –bredere- gemeentelijk grondbeleid, zoals deze in de Nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2021-2026, is vastgesteld.

Voor het vaststellen van grondprijzen maken we gebruik van het grondprijsbeleid. Dit is door de gemeenteraad op 24 november 2022 vastgesteld. Hierin staat op welke manier jaarlijks de grondprijzen door het college wordt vastgesteld. Dit document heeft de grondprijzenbrief.

Kostenverhaal

Wanneer er externe partijen gronden voor woningbouw willen ontwikkelen en hiervoor is een planologische procedure noodzakelijk, dan sluiten we óf een overeenkomst (privaatrecht) óf zijn de rekenregels in de Omgevingswet (publiekrecht) van toepassing. Dit wordt het verzekeren van kostenverhaal genoemd. Tot nu toe hebben we nog geen gebruik hoeven maken van het publiekrechtelijke spoor en hebben we overeenkomsten kunnen sluiten.

Regels

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna BBV) beschrijft de regels die van toepassing zijn op de begroting en de jaarrekening van de gemeente. In het BBV is opgenomen dat er een commissie BBV is met als taak zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. Aan deze regels moet de gemeente voldoen.

Met betrekking tot het grondbeleid schrijft het BBV onder andere voor hoe we gronden moeten waarderen, wanneer we gronden lager moeten waarderen, welke termen we moeten gebruiken, welke kosten we wel en niet mogen toerekenen, hoe we rente moeten berekenen en welke besluiten moeten zijn genomen. Het BBV wil de transparantie van de bouwgrondexploitatie vergroten en er wordt aangesloten bij wet- en regelgeving, zoals vennootschapsbelasting (Vpb).

In de bouwgrondexploitatie hebben we te maken met gronden die al in ontwikkeling zijn, afgekort BIE (Bouwgrond in exploitatie). Daarnaast hebben we gronden die niet in exploitatie zijn. Deze gronden vallen sinds 1 januari 2016 niet meer onder de voorraden maar onder de materiële vaste activa (MVA). Materiële vaste activa zijn bezittingen van de gemeente die voor een langere periode worden gebruikt voor de bedrijfsvoering.

De MVA is verdeeld in twee categorieën:
1. Strategische gronden (gronden voor ontwikkeling) en
2. Gronden en terreinen

Ontwikkelingen

Het is van belang dat er nieuwe woningbouwlocaties waar gebouwd kan worden. Om ervoor te zorgen dat we tot maximale realisatie van woningbouw tot 2030 komen, zetten we in op een drie-sporen strategie op de bestuurlijke prioriteit wonen. Deze strategie ziet er als volgt uit:

1. Inzetten op visies en kaders voor wonen
2. Uitvoering onderhanden woningbouwinitiatieven
3. Inzetten op ontwikkeling van een grotere uitbreidingslocatie voor Beilen.

Gronden in exploitatie

Wanneer de gemeente gronden in eigendom heeft en deze zelf gaat ontwikkelen, dan wordt hiervoor een grondexploitatie voor opgesteld. Dit is een overzicht van kosten en opbrengsten. De gronden bouw- en woonrijp te kunnen maken wordt een krediet bij de gemeenteraad aangevraagd. De opbrengsten van de verkopen dekken dit krediet af. Blijkt dat er een tekort ontstaat door bijvoorbeeld hogere kosten of lagere opbrengsten, dan moet dit verlies worden afgedekt. Het verlies wordt dan ten laste gebracht van het weerstandsvermogen bouwgrond.

Lopende grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd.

Overzicht nog uit te geven kavels/grond

Stand 31/12/2024

Woningbouw

Plan	**aantal kavels**	**aantal m2 grond**	**m2**
Plan Oranje	1	1.200	m2
Plan Brootacker te Hooghalen	(ca. 10, door CPO uit te werken)	2.450	m2
Plan Drijber	1	534	m2
Plan Lievingerveld Beilen	20	39.786	m2
Totaal		**43.970**	**m2**

Bedrijventerrein

Plan Dambroeken te Beilen	4.316	m2
Plan gronddepot Eursinge	5.400	m2
Totaal	**9.716**	**m2**

Risico's

Het BBV heeft als spelregel opgenomen dat de gronden verdeeld moeten worden in BIE-complexen (bouwgrond in exploitatie) en Materiële Vaste Activa (MVA). De BIE complexen zijn de gronden die in exploitatie zijn genomen en waarvoor de raad een exploitatieopzet heeft vastgesteld. De gronden die vallen onder MVA zijn aangekocht met de insteek om in de toekomst in ontwikkeling te worden genomen.

BIE-complexen

De BIE-complexen hebben te maken met risico's zoals rente, kostenstijgingen en vertraging in de verkoop van de kavels. Dit kan leiden tot een lager eindresultaat maar hoeft niet meteen tot een verlies te leiden.

Als een BIE-complex op basis van de geactualiseerde dynamische kostprijsberekening een tekort verwacht dan is dit tekort door een bijdrage in de voorziening bouwgrond afgedekt.

Voor 2024 zijn er vier complexen met een mogelijk toekomstig tekort. Het saldo van de voorziening bouwgrond bedraagt circa € 754.454.

MVA
Nog niet in exploitatie genomen gronden en verspreid liggende gronden zijn ondergebracht in de Materiële Vaste Activa. De boekwaarde van deze percelen mogen niet hoger zijn dan de marktwaarde. Informatie vanuit het kadaster laat nog steeds een stijging zien. Het beeld over de afgelopen 10 jaar komt neer op een stijging van circa 5% per jaar. Voor 2024 hoeft er geen afwaardering te worden gedaan.

Stikstof
In december 2024 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan in het stikstofdossier met gevolgen voor de woningbouwopgaaf. Wat dit exact betekent en op welke manier stappen gezet kunnen worden is nog niet bekend. Dit dossier wordt nauwlettend gevolgd.

Verlies en winstneming

In onze lopende BIE-complexen hoeven we geen verliezen te nemen Het saldo van onze voorziening bouwgrond is per saldo met € 113.265 verlaagd.

In 2024 worden vier grondexploitaties afgesloten. De grondexploitaties Hoogersmilde en Witteveen sluiten met klein negatief resultaat € 1.545 en € 3.534. Bovensmilde sluit af met een positief resultaat van € 133.965 en Nieuw Balinge wordt afgesloten met een positief resultaat van € 38.680.

VPB
Halverwege 2025 wordt de aangifte vennootschapsbelasting (VPB) 2024 met externe ondersteuning opgesteld. Dan krijgen we inzicht in de stand van zaken of we VPB moeten te betalen. Een toekomstige VPB betaling zal ten laste van de reserve weerstand bouwgrond gebracht worden.

Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie
De gemeente beschikt over een voorziening bouwgrond. Hiernaast is bij de vaststelling van de nota Bouwgrondexploitatie 2015 besloten om alle toekomstige positieve resultaten of tussentijdse winstnemingen toe te voegen aan het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie.

Toekomstige ontwikkelingen
De Nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2021-2026 “Aan het roer” gaat over de actieve rol van de gemeente daar waar dit nodig is. In paragraaf 3.1 van de nota is aangegeven dat de gemeente inzet op situationeel grondbeleid waarbij is aangeven in welke kernen regie gewenst is.

De woningbouwmarkt staat nog steeds zwaar onder druk en dat merken we. Er is veel vraag naar woningen, niet alleen sociale huur en sociale koop, maar ook naar betaalbare twee-onder-één kapwoningen en middenhuur. Het aanbod hiervan blijft beperkt. Om er voor te zorgen dat er voldoende geschikte woonruimte is voor alle doelgroepen, verwachten we de komende jaren een behoorlijke taakstelling met een actieve rol voor de gemeente. Bij de nieuwe Woonvisie is dit een belangrijk onderdeel. Actief grondbeleid gaat gepaard met risico’s. Het is daarom logisch om de reserve te vergroten met gelden uit woningbouw- en bedrijfsontwikkelingen.

Zoals aangegeven zijn de gronden in de MVA gewaardeerd in overeenstemming met wet- en regelgeving. Op het moment dat deze gronden in ontwikkeling worden genomen, kan dit een toename van risico betekenen. De gronden worden tegen de marktwaarde in de grondexploitatie opgenomen. Hier komen dan nog de kosten voor bouw- en woonrijp maken, onvoorziene kosten, planschade etc. bij.

Kort samengevat komt het er op neer dat een grondexploitatie dan (te) strak in zijn jas zit. Dit vormt een risico. Gronden voor ontwikkeling relatief goedkoop inkopen en gaan exploiteren is verleden tijd. Om doelgroepenbeleid, zoals bijvoorbeeld sociale koop mogelijk te maken en de risico's van toekomstige ontwikkelingen op voorhand zoveel mogelijk te kunnen beperken, is en blijft de solide keuze om resultaten en bijdragen uit ontwikkelingen door derden toe te voegen aan het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie. Daarom winst uit de complexen toe te voegen aan het weerstandsvermogen.

In onderstaand geven we de huidige stand weer:

Voorziening

Stand per 1 januari 2024	733.735
Afname voorziening	113.265
Stand per 31 december 2024	620.470

Gevormde voorzieningen per 31-12-2024

Complex	Omvang
De Lindelaar	378.274
An de Boerbrink	230.412
BT Eusinge	11.784
Totale voorziening 31 december 2024	620.470

Weerstandsvermogen bouwgrond

Stand per 31 december 2023	2.890.899
Bestemming resultaat 2023	-188.000
Mutaties Najaarsnota	-805.580
Subtotaal	*1.897.319*
Resultaat 2024 - uitlopen projecten	599.665
Onttrekking winstbestemming 2024	-14.270
Saldo afgesloten complexen	167.566
Stand per 31 december 2024	2.650.280

Tussentijdse winstneming en terugname winst 2024 (POC)

Complex	Omvang mutatie POC
Oranje	10.506
Brootacker II	-18.434
Nieuw Balinge fase I	32.373
Drijber	12.579
Hoogersmilde	13.987
Lievingerveld	-65.281
Totaal	-14.270

Parameters

Voor de berekening van de eindwaarde en de netto contante waarde worden de volgende parameters gebruikt:

Parameter	2025	2026 en 2027	vanaf 2028
Disconteringsvoet	2,0%	2,0%	2,0%
Kostenindex	4,0%	3,0%	2,0%
Opbrengstenindex	0,0%	2,5%	2,0%

Verloopoverzicht
Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2024 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Winst-uitname	Mutatie voorziening	afsluiten grex	Balanswaarde 31-12-2024
	€	€	€	€	€		€
Complex Oranje	70	4	35	11	0		49
Complex Brootacker II	-313	7	0	-18	0		-325
Complex Nieuw Balinge	-35	41	0	32	0	-39	0
Complex Drijber	39	2	79	13	0		-25
Complex Hoogersmilde	-46	30	0	14	0	2	0
Complex Witterhof / Boven Smilde	-59	42	0	0	151	-134	0
Complex Lievingerveld	1.378	165	632	-65	0		846
Complex Witteveen	-11	3	0	0	5	4	0
Complex An de Boerbink	601	80	903	0	-15		-237
Complex OBS Lindelaar	-18	19	295	0	-15		-309
Cpl Bt Dambroeken	335	6	0	0	0		341
Cpl Bt Eursing	85	2	0	0	-12		75
Totaal onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	**2.026**	**399**	**1.943**	**-14**	**113**	**-168**	**414**

De terugname van winsten van € 14.270 is tot stand gekomen middels de POC methode. De boekwaarde is gepresenteerd inclusief de verliesvoorzieningen.

	Balanswaarde 31 december 2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
	€	€	€	€	€
Complex Oranje	49	57	139	-33	-32
Complex Brootacker II	-325	179	402	-548	-506
Complex Drijber	-25	81	77	-21	-21
Complex Lievingerveld	846	1.177	2.251	-228	-214
Complex An de Boerbrink	-237	848	602	240	230
Complex OBS Lindelaar	-309	324	0	394	378
Complex Bt Dambroeken	341	10	355	-4	-4
Complexl Bt Eursing	75	260	336	13	12
Totaal onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	**414**	**2.938**	**4.162**	**-188**	**-156**

De verliesvoorziening wordt gevormd door de contante waarden van de geraamde verliezen.

Meerjarig verloop boekwaarden BIE's
In onderstaande tabel wordt de verwachte boekwaarde tot en met 2027 van de BIE-complexen aangegeven. De basis hiervoor zijn de dynamische grondexploitatiebegrotingen.
In de tabel is rekening gehouden met de genomen besluiten zoals die verwerkt zijn in de jaarrekening 2024.

Stand per 1 januari	2025	2026	2027	2028
BIE:				
- woningbouw	997	345	-577	-548
- bedrijventerrein	99	112	13	-
Totaal	**1.096**	**457**	**-564**	**-548**

Subsidies

Midden-Drenthe hanteert een regisserende rol in haar subsidiebeleid (Algemene subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe 2012). De doelstelling van het subsidiebeleid is een efficiënte inzet van de middelen in relatie tot het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelen. Uit oogpunt van deregulering is hierbij gekozen voor eenvoudige regelgeving.
In 2024 is een bedrag van € 5.350.599 aan subsidies verleend.

Omschrijving	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024
zelfbeheer dorpenoverleg	21.585	17.500	14.834
zelfbeheer grote projecten dorpenoverleg	22.463	20.421	23.317
bijdrage Biblionet Drenthe	644.546	680.829	680.829
cultuuronderwijs scholen	92.766	100.000	92.030
subsidie st. Zomeractiviteiten Westerbork	4.334	4.334	4.334
subsidie Stichting Beleef Beilen	1.905	5.620	5.620
subsidie Culturele Raad Smilde	2.500	2.500	2.500
subsidie culturele activiteiten	9.674	5.497	27.618
subsidie stichting Kunst4daagse	2.600	2.600	2.600
subsidie stichting Podia	3.500	3.500	3.500
subsidie Huus van de Taol	1.125	1.125	1.125
subsidiëring cultuurprojecten	78.592	35.000	36.000
jeugdcultuurfonds	2.000	2.000	-
subsidie muziekverenigingen	20.530	20.041	21.055
subsidie zangverenigingen	1.454	911	567
subsidie st. Openluchtspel Westerbork	641	641	641
subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	45.000	40.000	40.000
subsidie museum voor papierknipkunst	5.850	5.850	5.850
bijdrage bureau slachtofferhulp	7.722	7.722	7.722
Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe	3.704.963	3.910.536	3.876.175
uitvoering vrijwilligersbeleid	-	1.500	-
deskundigheidsbevordering vrijwilligers	-	4.000	3.100
st. vluchtelingenwerk	75.464	74.068	82.692
bijdrage Zuid-Molukse gemeenschap Bovensmilde	-	4.073	3.000
overig sociaal cultureel werk	10.654	17.639	15.431
subsidie st. Welzijn Doven	800	800	-
Koningsdag	2.143	2.700	2.188
bijdrage busdiensten	1.226	1.103	1.000
subsidie eenmalige activiteiten	1.789	1.495	1.495
vandalismepreventie oud en nieuw	200	400	400
subsidie st. adviesraad minimabeleid	2.950	-	-
subsidie St. Gehandicapten platform	-	600	-
subsidie scouting	1.323	1.500	1.319
subsidie schaapskuddes	10.723	10.739	6.232
bijdrage meldpunt discriminatie Drenthe	9.096	13.270	16.099
bijdrage Stichting Paardrijden Gehandicapten	2.858	2.858	2.858
bijdrage veteranendag	-	1.881	1.909
subsidie VNN	4.842	4.842	4.842

Omschrijving	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024
voedselbank	18.500	45.300	45.300
sociaal raadsvrouw	121.450	130.993	128.524
bijdrage Humanitas thuisadministratie	1.500	1.600	941
Adviesraad sociaal domein	6.500	51.317	19.336
subsidie schoolsportdagen	1.145	1.853	1.160
subsidie gemeentelijke sportverenigingen	29.755	44.518	30.684
incidentele subs. sportactiviteiten	2.429	3.050	5.515
subsidie st. Het Drents Landschap	-	45	-
ontwikkeling TIP	97.258	100.006	114.922
bijdrage aan buurtverenigingen	13.451	17.300	15.336
startbijdrage inrichting nieuw terrein	-	1.200	-
bijdrage Rode Kruis	-	-	-
	5.112.599	**5.407.277**	**5.350.599**

Toelichting

De werkelijke subsidieverlening valt iets lager uit dan begroot (€ 56.678; 1%). Dit wordt veroorzaakt door het saldo van diverse positieve en negatieve afwijkingen, waaronder:

- De lagere subsidie aan de stichting welzijnswerk in verband met de overstap van een medewerker van de stichting naar de gemeente. De hiermee verband houdende salariskosten maken onderdeel uit van het subsidiebedrag (€ 34.361).
- Lagere uitgaven aan de adviesraad sociaal domein (€ 31.981).
- Diverse (kleinere) volumeverschillen (zoals lagere aantallen jeugdleden) leiden per saldo tot iets hogere uitgaven (€ 9.664).

Transities

Deze paragraaf geeft ten opzichte van de taakvelden in de programmaverantwoording meer inzicht in de financiën rondom de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning.

Programma Sociaal Domein

Het programma loopt af in 2026. Bij de overheveling van de programmamiddelen van 2024 naar 2025 is besloten het benodigde bedrag waar verplichtingen onder liggen over te hevelen. Het resterende bedrag is opgenomen in de reserve budgetoverheveling. Bij de kadernota 2025 wordt een herbestemming voorgesteld.

Rekeningresultaat

In onderstaande tabel staan de begrote en werkelijke uitgaven op grond van de Wmo, de Jeugdwet en het onderdeel re-integratie van de Participatiewet opgenomen. Voor de Wmo en de Jeugdwet staan alleen de uitgaven op grond van de geïndiceerde zorg opgenomen. Dit omdat in financiële zin de ontwikkelingen zich vooral daar voordoen. De totale uitgaven en het saldo wijkt daardoor iets af van de analyse op hoofdlijnen van het rekeningresultaat.

Beleidsterrein Bedragen * € 1.000	Jaarrekening 2022	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Jaarrekening 2024	Saldo 2024
Wmo HH	4.630	4.618	5.072	5.058	14
Wmo BEG	2.564	2.709	2.963	3.252	-289
Wmo Voorzieningen	1.383	1.673	1.724	1.684	40
Jeugd	8.386	10.320	11.273	13.195	-1.922
Participatie	963	723	793	854	-61
Totaal uitgaven	**17.925**	**20.043**	**21.824**	**24.042**	**-2.218**
Beschermd wonen	1.121	1.500	-	1.694	1.694
Saldo	**16.804**	**18.543**	**21.824**	**22.348**	**-524**

Uit de tabel wordt duidelijk dat er in 2024 ten opzichte van de begroting sprake is van een tekort van € 2,2 miljoen, vooral door hogere uitgeven Jeugd. Door de bijdrage Beschermd wonen vanuit centrumgemeente Assen blijft het effect op de jaarrekening 2024 beperkt tot een half miljoen.

In het vervolg van deze paragraaf gaan we nader in op de ontwikkelingen binnen de uitgaven Wmo en Jeugd.

Wmo HH

Voorziening Bedragen * € 1.000	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Saldo 2024
uitkering huish. Verzorging (excl PGB)	4.827	4.812	5.265	5.289	-24
PGB Wmo HH	81	85	93	84	9
eigen bijdrage wmo	-278	-279	-286	-315	29
Totaal	**4.630**	**4.618**	**5.072**	**5.058**	**14**

Wmo voorzieningen en begeleiding

Voorziening Bedragen * € 1.000	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Saldo
hulpmiddelen woonvoorziening	407	484	499	306	192
Vervoersvoorzieningen overig	398	515	531	568	-38
Hulpmiddelen vervoersvoorzieningen	578	436	449	515	-66
Hulpmiddelen rolstoelen	-	238	245	294	-49
	1.383	**1.673**	**1.724**	**1.684**	**40**
Begeleiding Wmo	2.366	1.909	2.088	2.499	-411
Dagbesteding Wmo	-	638	698	630	68
pgb wmo Awbz	198	162	177	123	54
Totaal	**2.564**	**2.709**	**2.963**	**3.252**	**-289**

Jeugd

Voorziening Bedragen * € 1.000	Rekening 2022	Rekening 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024	Saldo
GGZ zonder verblijf		2.269	2.506	3.079	-572
GGZ(lta/ggz-verblijf)		252	276	434	-158
Begeleiding jeugd		1.639	1.763	1.493	271
Dagbesteding jeugd		1.281	1.400	1.811	-411
Pleegzorg jeugd		1.531	1.673	982	690
Gezinszorg jeugd		258	281	394	-112
Jeugdhulp met verblijf		604	660	1.878	-1.218
Gesloten plaatsing		284	310	217	93
Jeugdhulp behandeling		1.325	1.447	1.632	-185
Jeugdreclassering		158	170	210	-39
Jeugdbescherming		326	356	643	-287
PGB Jeugd		394	430	422	8
Totaal	**8.386**	**10.320**	**11.273**	**13.195**	**-1.922**

Jaarrekening

Van begroting naar jaarrekening

Het doel van de jaarrekening is het getrouw weergeven van de feiten en cijfers uit het begrotingsjaar 2024 en een analyse daarvan. Na de vaststelling van de begroting 2024 is in het begrotingsjaar in de voor- en najaarsnota gerapporteerd over de voortgang van de begroting en zijn de budgetten bijgesteld.
De begrotingsmutaties buiten de voor- en najaarsnota om zijn afzonderlijk aan de raad voorgelegd.

Resultaat jaarrekening

Resultaat 2024

Het resultaat over 2024 bedraagt € 8,4 miljoen, de toelichting op de grootste verschillen staat opgenomen onder het overzicht van baten en lasten.

Overheveling 2024 - 2025

In de raadsvergadering van 12 december 2024 is besloten om een deel van de in de begroting 2024 specifiek beschikbaar gestelde middelen over te hevelen naar 2025. De reden hiervoor was dat de beoogde prestaties niet in 2024 konden worden afgerond of opgestart. Door de overheveling van deze budgetten naar 2025 kunnen de prestaties en/of activiteiten in 2025 direct vanaf 1 januari worden verricht. Het totaalbedrag van deze begrote budgetten bedroeg € 10.357.450.
Op basis van de rekeningcijfers bedraagt het werkelijke bedrag dat voldoet aan de randvoorwaarden voor overheveling € 10.688.031. Op grond van het raadsbesluit van 12 december 2024 heeft de raad ermee ingestemd dat de werkelijke restantbudgetten worden overgeheveld naar 2025.
Van dit bedrag is € 6,6 miljoen in 2025 weer beschikbaar. Het restant van 4 miljoen blijft beschikbaar in de reserve budgetoverheveling.

September- en decembercirculaire 2024

De financiële effecten uit de septembercirculaire zijn opgenomen in de bestuursrapportage die in de raadsvergadering van 12 december 2024 is vastgesteld.
De financiële effecten voor het jaar 2024 uit de decembercirculaire 2024 zijn in de jaarrekening verwerkt. Daarnaast is in de decembercirculaire sprake van structurele effecten. Deze effecten worden verwerkt in de kadernota 2026. De raad is door middel van raadsbrieven geïnformeerd over de uitkomsten van de circulaires.

Overzicht van baten en lasten en toelichting

Programma	Begroting 2024 primitief			Begroting 2024 incl. wijz.			Rekening 2024			Verschil Begroot
Bedragen x € 1.000	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	Werkelijk
Bestuur en ondersteuning	4.205	398	3.807	4.155	447	3.708	3.614	926	2.687	1.021
Veiligheid	3.112	22	3.090	3.111	35	3.076	3.116	38	3.078	-2
Verkeer, vervoer en waterstaat	7.102	259	6.844	7.601	259	7.342	6.434	609	5.826	1.516
Economie	915	1.634	-719	939	1.611	-672	990	1.735	-744	72
Onderwijs	4.173	282	3.892	4.402	345	4.057	3.776	498	3.278	779
Sport, cultuur en recreatie	8.318	837	7.481	8.567	1.201	7.366	8.278	1.821	6.457	909
Sociaal domein	41.678	7.951	33.727	48.690	10.972	37.718	50.719	17.088	33.632	4.086
Volksgezondheid en milieu	11.201	8.668	2.533	12.227	8.668	3.559	12.233	8.820	3.413	145
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.796	2.324	3.472	7.638	3.278	4.360	6.688	3.327	3.361	999
Algemene dekkingsmiddelen	2.264	78.155	-75.890	1.820	86.959	-85.139	656	86.957	-86.301	1.162
Overhead	15.035	91	14.945	17.283	91	17.192	19.490	474	19.016	-1.824
Onvoorzien	25	0	25	25	0	25	0	0	0	25
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	46	0	46	-46
Saldo van baten en lasten	**103.826**	**100.620**	**3.205**	**116.458**	**113.866**	**2.592**	**116.041**	**122.292**	**-6.251**	**8.843**
Mutaties reserves	**1.218**	**4.423**	**-3.205**	**7.198**	**9.790**	**-2.592**	**7.862**	**10.108**	**-2.246**	**-346**
Resultaat	**105.044**	**105.044**	**0**	**123.656**	**123.656**	**0**	**123.903**	**132.400**	**-8.498**	**8.498**

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

In de volgende paragrafen wordt per programma het overzicht van baten en lasten toegelicht deze bevat onder andere:

- de lasten en baten per programma;
- de algemene dekkingsmiddelen;
- het resultaat voor bestemming;
- de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- het resultaat na bestemming.

Bestuur en ondersteuning

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Bestuur	2.338	0	2.282	0	2.280	0	2
Burgerzaken	1.183	262	1.187	261	1.362	681	244
Beheer overige gebouwen en gronden	121	121	121	121	0	0	0
Overhead	15.035	91	17.283	91	19.490	474	-1.824
Treasury	1.015	2.449	1.015	2.395	-63	1.644	328
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	67.565	0	68.750	0	69.556	807
Overige baten en lasten	563	15	565	64	-28	246	775
Mutaties reserves	1.218	4.423	7.198	9.790	7.862	10.108	-346
Resultaat van de rekening van baten en lasten	451	0	7	7.519	0	7.519	7
OZB woningen	731	4.774	731	4.878	648	4.865	71
OZB niet-woningen	67	3.367	67	3.417	72	3.372	-50
Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	46	0	-46
Totaal lasten/baten	**22.723**	**83.067**	**30.456**	**97.286**	**31.667**	**98.466**	**-32**

Toelichting:
Het nadeel van € 32.000 in dit programma wordt per saldo verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld burgerzaken van € 244.000:
    - Hogere leges van € 170.000 vanwege de paspoortpiek, in verband met aanpassing geldigheidsduur documenten in 2014 naar 10 jaar.
    - Hogere algemene baten burgerlijke stand (huwelijken etc.) en lagere gemaakte kosten bij de verkiezingen totaal € 60.000.
- Het nadeel op het Taakveld Overhead van € 1.8 miljoen kan worden verklaard door:
    - Enerzijds is sprake van een nadeel van € 3,5 miljoen op de (doorberekende) overhead zoals de salariskosten van ondersteunende functies, verzekeringen, etc.. Dit is het saldo van enerzijds nadelen, voornamelijk als gevolg van hoger dan begrote inhuur (€ 4,7 miljoen) en anderzijds voordelen door niet begrote inkomsten uit de uitleen van personeel (€ 350.000), lager dan begrote premiebetalingen (€ 450.000) en lagere uitgaven voor diverse goederen en diensten (€ 600.000).
    - Anderzijds is sprake van een voordeel van € 1.7 miljoen op (directe) overhead, zoals ondersteunende diensten zoals bestuurlijk juridische zaken, communicatie en ICT. Dit voordeel wordt vooral veroorzaakt door het restant bedrijfsvoeringsbudget dat op dit taakveld staat begroot ter hoogte van afgerond € 2 miljoen. De uitgaven ten laste van dit budget staan elders in de begroting opgenomen, waaronder de inhuur van personeel. Hiertegenover staan hogere overheadkosten ter hoogte van € 260.000 door diverse hogere kosten waaronder hogere licentiekosten (€ 50.000), internet en

telefoon (€ 70.000) en hogere proceskosten (€ 38.000) en hogere uitgaven voor diverse goederen en diensten (€ 119.000).

- Het voordeel op het taakveld Treasury (€ 328.000) wordt voornamelijk veroorzaakt door het verschil tussen de werkelijke rentelasten en de begrote rente over het eigen vermogen en de omslagrente.
- De algemene uitkering valt (taakveld Gemeentefonds) valt afgerond € 800.000 hoger dan begroot. Dit wordt voornamelijk door het effect van de decembercirculaire en een correctie over de jaren 2022 en 2023.
- Het voordeel (€ 66.000; wordt € 146k hoger door correctieboeking BAG) op het taakveld overige baten en lasten is het gevolg van de verrekening van de BTW met de VRD/GGD Drenthe en provincie Drenthe en het vrij laten vallen van de BAG gelden.
- Het nadeel op het taakveld Mutaties reserves (€ 346.000) wordt veroorzaakt door afwijkingen tussen de begrote en de werkelijke toevoegingen of onttrekkingen aan de reserves om de werkelijke lasten of verschillen tussen lasten en baten van bijvoorbeeld afval, riolering, onderhoud en vervangingsinvesteringen te dekken. Het verloop van de reserves is inzichtelijk gemaakt in de toelichting op de balans.
- ontstaat met name door hogere onttrekkingen ter dekking van kapitaallasten.
- Het voordeel op het taakveld Resultaat van de rekening van baten en lasten van € 6.930.
- Taakvelden OZB (niet-) woningen € 21.000 positief resultaat vanwege lagere doorbelasting van aan deze dienst toe te rekenen (personeels)kosten.
- Taakveld Vennootschapsbelasting dit betreft een afrekening van de vennootschapsbelasting over 2022.

Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Crisisbeheersing en brandweer	2.378	8	2.378	8	2.376	0	-7
Openbare orde en veiligheid	733	14	733	27	739	38	5
Totaal lasten/baten	**3.112**	**22**	**3.111**	**35**	**3.116**	**38**	**-2**

Toelichting:

Het nadeel € 2.000 in het programma Veiligheid wordt veroorzaakt door hogere lasten.

De afwijkingen zijn marginaal.

Verkeer, vervoer en waterstaat

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Verkeer en vervoer	7.102	259	7.601	259	6.434	609	1.516
Totaal lasten/baten	**7.102**	**259**	**7.601**	**259**	**6.434**	**609**	**1.516**

Toelichting:

Het voordeel van dit programma bedraagt € 1,5 miljoen. Het betreft de volgende grotere verschillen:

- De kapitaallasten van groot onderhoud wegen zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat projecten nog niet zijn afgerond.
- Gladheidsbestrijding heeft € 100.000 minder gekost dan begroot, lagere zoutprijs en minder uitrukken met de strooiwagens. Aanvullend is de investering in materieel opgeschoven waardoor geen kapitaallasten zijn gerealiseerd.
- Aan de uitvoering van de wegenonderhoud is minder besteed dan begroot en er zijn meer leges ontvangen in verband met herbestrating na het trekken van kabels/ leidingen per saldo € 63.000
- De kosten voor het voetpadenplan Smilde zijn € 56.000 lager dan begroot.
- Van het onderhoudsbudget voor openbare verlichting is € 110.000 minder uitgegeven dan begroot.
- De kosten voor de kerntaken verkeer kwamen € 75.000 lager uit dan begroot.
- De overige lasten zijn per saldo € 12.000 lager dan begroot.

Economie

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6	6	6	6	19	66	47
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	273	104	293	102	308	94	-22
Economische promotie	637	1.525	640	1.504	663	1.575	47
Totaal lasten/baten	**915**	**1.634**	**939**	**1.611**	**990**	**1.735**	**72**

Toelichting:
Op het taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur is per saldo een voordeel van € 72.000 gerealiseerd. De baten op het taakveld fysieke infrastructuur zijn € 47.000 hoger uitgekomen vanwege de ontvangen plankostenbijdrage voor het project Hoogspanningsstation TenneT Wijster.
De kosten voor het taakveld bedrijvenloket en bedrijfsregelingen zijn € 22.000 hoger met name door adviezen van derden voor agrarische aangelegenheden.
Het voordeel van € 71.000 in de baten op het taakveld Economische promotie heeft te maken met hogere opbrengsten voor zowel de toeristen- als forensenbelasting.

Onderwijs

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Onderwijshuisvesting	2.374	50	2.383	59	1.868	37	493
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.799	231	2.018	285	1.908	460	286
Totaal lasten/baten	**4.173**	**282**	**4.402**	**345**	**3.776**	**498**	**779**

Toelichting:
Het voordeel van € 779.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld onderwijshuisvesting bedraagt € 493.000:
  - Lagere kapitaallasten € 380.000 m.b.t. de VO-scholen.
  - Lagere energiekosten € 97.000, dit wordt veroorzaakt door een teruggave over 2023 en lagere energietarieven dan begroot.
- Het voordeel op het taakveld onderwijsbeleid en leerlingenzaken bedraagt € 286.000:
  - lagere uitgaven aan leerlingenvervoer € 116.000. Het extra beschikbaar gestelde budget blijkt ruim voldoende te zijn geweest. Gelet op de komende aanbesteding zal een beroep op dit budget worden gedaan.
  - Er is een landelijke subsidie van € 35.000 ontvangen die niet was begroot.
  - Er is een voordeel van € 110.000 op Gemeentelijk Onderwijskansenbeleid, voornamelijk door lagere lasten (€ 77.500) en een hogere rijksbijdrage (€ 20.000).

Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Sportbeleid en activering	215	0	351	367	680	891	196
Sportaccommodaties	3.658	731	3.658	726	3.371	796	358
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	262	0	355	0	329	22	47
Musea	170	0	170	0	164	0	6
Media	704	103	708	106	707	106	1
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.308	3	3.325	3	3.028	6	300
Totaal lasten/baten	**8.318**	**837**	**8.567**	**1.201**	**8.278**	**1.821**	**909**

Toelichting:
Het voordeel van € 909.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld sportbeleid en activering bedraagt € 196.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
    - Vanaf 2023 ontvangen we een specifieke uitkering voor de uitvoering van het Gezond en actief leven akkoord (GALA). De uitkering in 2024 bedraagt afgerond € 525.000. Het voordeel ontstaat doordat een deel (€ 150.000) van de uitgaven op andere taakvelden worden verantwoord. Zie voor de verantwoording regeling H30 in de SiSa-bijlage.
    - De erfpacht van Postduivenvereniging De Straaljager (€ 1) is niet ontvangen;
    - Het uit 2023 overgehevelde budget voor verduurzaming sportaccommodaties is in 2024 niet volledig besteed. Er resteert een bedrag van € 51.000.
- Het taakveld sportaccommodaties heeft een voordeel van € 358.000:
    - € 300.000 lagere lasten gasverbruik, met name Drenthehal en De Boskamp;
    - € 100.000 hogere lasten elektriciteitsverbruik, met name De Peppel;
    - € 50.000 hogere opbrengst uit de verhuur van velden;
    - € 47.000 hogere opbrengsten uit abonnementen en entree gemeentelijke zwembaden.
    - € 74.000 lagere salarislasten en lasten ingeleend personeel.
    - Voor het overige is sprake van per saldo hogere exploitatiekosten.

- Het voordeel op de taakvelden Cultuurpresentatie, Musea en Media van € 54.000 wordt veroorzaakt door:
    - niet besteed onderhoudsbudget skatebaan (€ 18.000);
    - niet bestede middelen 80 jaar vrijheid (€ 14.000; zie bestemming resultaat);
    - niet bestede middelen cultuuronderwijs op school (€ 8.000). Deze bijdrage is gebaseerd op leerlingaantallen.
    - Lagere uitgaven Monumentenbeleid (€ 6.000).
- Het voordeel op het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie bedraagt € 300.000 Dit wordt onder meer veroorzaakt door per saldo lagere uitgaven aan onderhoud

plantsoenen en wandelpaden door Stark (€ 100.000) en overig uitbesteed bestek (€ 70.000). Enkele investeringen vinden later plaats wat een positief resultaat oplevert van € 70.000 op de kapitaallasten.
De overige posten (€ 60.000) zijn diverse kleine voordelen.

Sociaal domein

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Samenkracht en burgerparticipatie	5.318	4	8.576	2.957	8.842	6.345	3.121
Inkomensregelingen	10.164	7.651	11.608	7.718	11.440	8.399	849
WSW en beschut werk	340	0	356	0	288	0	68
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.952	296	2.114	296	2.038	330	110
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.098	0	3.905	0	3.577	1.960	2.288
Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	232	0	-232
Arbeidsparticipatie	1.303	0	1.435	0	1.595	54	-105
Jeugdhulp begeleiding	1.653	0	2.189	0	1.797	0	392
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	963	0	815	0	780	0	35
Pleegzorg	1.315	0	1.673	0	982	0	690
Jeugdbescherming	422	0	356	0	643	0	-287
Gezinsgericht	229	0	281	0	394	0	-112
Jeugdhulp met verblijf overig	500	0	660	0	1.878	0	-1.218
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	47	0	47	0	56	0	-9
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	3.182	0	2.984	0	3.584	0	-600
Jeugdhulp dagbesteding	992	0	1.400	0	1.811	0	-411
Jeugdhulp behandeling	1.574	0	1.447	0	1.632	0	-185
Dagbesteding (WMO)	778	0	698	0	630	0	68
Begeleiding (WMO)	2.242	0	2.398	0	2.622	0	-224
Hulp bij het huishouden (WMO)	5.522	0	5.358	0	5.635	0	-277
Gesloten plaatsing	0	0	310	0	217	0	93
Jeugdreclassering	85	0	80	0	83	0	-3
Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	-37	0	37
Totaal lasten/baten	**41.678**	**7.951**	**48.690**	**10.972**	**50.719**	**17.088**	**4.086**

Toelichting:

Het voordeel van ruim € 4.1 miljoen in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordelig resultaat op het taakveld samenkracht en burgerparticipatie van € 3,1 miljoen.
    - Net als voorgaande jaren is het saldo van de ontvangen rijksbijdrage en de uitgaven voor de opvang van Oekraïners positief (€ 2.9 miljoen). Gecombineerd met elders verantwoorde personeelslasten komt het resultaat van opvang Oekraïners in 2024 op € 2,8 miljoen.

- Een voordeel van € 127.000 op dorpshuizen. Dit voordeel vloeit voornamelijk (€ 110.000) voort uit een fout in de begroting. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2023-2026 zijn de lasten voor energie verhoogd met € 100.000 in plaats van € 10.000. In de meerjarenbegroting is dit inmiddels gecorrigeerd.
- Er is sprake van een eenmalig voordeel op de subsidie aan de stichting Welzijnswerk van € 34.000 in verband met de overname van een medewerker.

- Het voordelig resultaat op het taakveld Inkomensregelingen van ruim € 849 duizend euro:
    - Dit wordt per saldo voor 230 duizend euro veroorzaakt door hogere baten van inkomensoverdracht bijzondere bijstand vanuit het Rijk. Deze ontvangst wordt gebaseerd op landelijke kenmerken en niet per gemeente specifiek op basis van de te verwachten bijstandsuitkeringen. In combinatie met hogere uitbetaalde en teruggevorderde ten onrechte uitgekeerde bijstandsuitkeringen.
    - Er is voor een bedrag van € 550 duizend euro minder aan bijzondere bijstand uitgekeerd dan de in de begroting opgenomen € 2 miljoen. Dit heeft een incidenteel karakter dat verband houdt met de energiearmoede toeslag waarvoor meer budget beschikbaar was dan uiteindelijk is uitgekeerd.

- Het voordelige resultaat van € 35.000 euro op het taakveld op taakveld beschut wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere bijdrage in het exploitatietekort van de GR Stark.

- Het nadelig resultaat op het taakveld arbeidsparticipatie (€ 105.000) betreft voornamelijk het saldo van hogere betalingen aan Stark voor "nieuw beschut" inclusief begeleiding en lager kosten voor maatwerktrajecten enerzijds (€ 220.000) en anderzijds een hogere bijdrage vanuit de arbeidsregio (€ 52.000).

- Het positieve resultaat op de overige taakvelden bedraagt € 236.000. Deze taakvelden maken grotendeels onderdeel uit van het sociaal domein.
    - Het resultaat op het sociaal domein bedraagt € 137.000 negatief. Dit is het saldo van hogere lasten Wmo en Jeugd (€ 1.830.000) en een positieve bijdrage Beschermd wonen (€ 1.694.000).
    - Het restantbudget van het programma GGZ (€ 160.000) en coronamiddelen voor jeugd (€ 70.000) vallen vrij en daarnaast is sprake van een voordeel op het budget stimulering Wmo (€ 47.000).
    - Daarnaast is sprake van lagere doorberekende salarislasten naar deze taakvelden (€ 102.000).

Volksgezondheid en milieu

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Volksgezondheid	1.745	0	1.754	0	1.737	0	17
Riolering	3.130	4.247	3.130	4.247	3.153	4.101	-169
Afval	3.010	3.891	3.010	3.891	2.849	3.979	249
Milieubeheer	2.509	130	3.477	130	3.643	390	94
Begraafplaatsen en crematoria	807	400	857	400	850	349	-44
Totaal lasten/baten	**11.201**	**8.668**	**12.227**	**8.668**	**12.233**	**8.820**	**145**

Toelichting:
De realisatie en begroting van dit programma zijn nagenoeg gelijk (voordeel € 1.000). Per taakveld zijn er wel verschillen. Deze worden veroorzaakt door:

- Het voordeel op het taakveld Volksgezondheid bedraagt € 17.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de kosten van de GR GGD lager uitvallen dan begroot door de afrekening 2023.
- Het nadeel op het taakveld Riolering bedraagt € 169.000.
    - De opbrengsten van de rioolheffingen waren € 138.000 lager dan begroot.
    - De elektriciteitskosten waren € 134.000 hoger dan begroot.
    - De netto kapitaallasten waren € 107.000 lager dan begroot. Hiervan had € 38.000 betrekking op lagere rentekosten en € 69.000 op hogere afschrijvingslasten.
- Het voordeel op het taakveld Afval bedraagt € 249.000:
    - In het totaal waren we voor de milieustraat € 160.000 minder kwijt dan begroot. De opbrengsten waren € 25.000 hoger, het ophalen en het verwerken en vervoeren van de diverse afvalstromen is € 135.000 lager.
    - Per saldo is het voordeel op PMD € 113.000. De vergoeding voor gescheiden afval was € 52.000 hoger dan begroot en de kosten verwerking waren € 61.000 lager dan begroot.
    - Per saldo is er € 28.000 meer uitgegeven aan huishoudelijk afval dan begroot .
    - De overige kleine mutaties waren per saldo € 4.000 voordelig.

  De lasten en baten van het Afval vallen binnen het door de raad geaccordeerde systeem van de afvalstoffenheffing. Voor- en nadelen worden op begroting- en rekeningbasis gedoteerd c.q. onttrokken aan de egalisatiereserve afval. Er is daardoor geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid.
- Het nadeel op het taakveld Milieubeheer bedraagt € 50.000.
  Dit wordt onder andere veroorzaakt door de lagere dividenduitkering van het zonnepark Leemdijk over 2023 van € 30.000.
  De bijdrage aan de Omgevingsdienst Drenthe is € 45.000 hoger dan begroot.
  De overige € 25.000 zijn diverse kleine nadelige posten.
- Het nadeel op het taakveld Begraafplaatsen bedraagt € 44.000.
    - De opbrengsten begraafrechten waren € 51.000 lager dan begroot.
    - De totale overige kosten zijn € 7.000 lager uitgekomen dan begroot.

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bedragen x € 1.000	Begroting 2024 primitief		Begroting 2024 incl. wijz.		Rekening 2024		Begr versus Rek.
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Verschil
Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.128	1.118	2.887	2.071	2.420	2.289	685
Wonen en bouwen	3.555	1.206	3.710	1.208	3.275	1.037	265
Ruimte en leefomgeving	1.112	0	1.042	0	993	0	48
Totaal lasten/baten	**5.796**	**2.324**	**7.638**	**3.278**	**6.688**	**3.327**	**999**

Toelichting:
Het voordeel van € 999.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld Ruimte en leefomgeving Ordening bedraagt netto € 48.000. Het betreft de volgende verschillen:
    - Lagere doorbelasting van de apparaatskosten € 27.000.
    - De overige € 21.000 zijn diverse kleine posten.

- Het voordeel op het taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) bedraagt netto € 685.000. Het betreft de volgende grote verschillen:
    - De bijstelling van de begroting naar toenmalige inzichten is deels niet gerealiseerd waardoor er een voordeel is € 0,5 miljoen.
    - De voorziening bouwgrond is met € 113.000 naar beneden bijgesteld. De voorziening is voor het complexen An de Boerbrink en de Lindelaar elk met € 15.000 naar beneden bijgesteld. De complexen Bovensmilde (€ 151.000) en Witteveen (€ 5.000) zijn in 2024 afgesloten. De voorziening is voor deze complexen komen te vervallen.
    - Exploitatiebijdragen en opbrengsten anterieure overeenkomsten € 78.000 waren niet geraamd.

- Het voordeel op het taakveld Wonen en bouwen bedraagt € 265.000. het betreft de volgende grote verschillen:
    - Lagere legesopbrengsten omgevingsvergunning leverde een nadeel van € 151.000 op. De legesopbrengsten bleven achter op de ramingen, omdat er minder grote projecten waren ingediend.
    - Net als bij de sporthallen is ook bij dit vastgoed de energiekosten lager uitgevallen. Totaal € 202.000 door lagere tarieven en een teruggave over 2023.
    - Een voordeel van € 104.000 op de kapitaallasten volkshuisvestingsbeleid.
    - Lagere kosten handhaving voor integraal toezicht, handhaving en vergunningverlening van € 65.000 en vergunningverlening € 48.000.

Balans

Balans per 31 december 2024

(voor resultaatbestemming)

Activa (bedragen x € 1.000)	**2024**	**2023**
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.177	1.222
Totaal immateriële vaste activa	**1.177**	**1.222**
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	44.447	44.089
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	14.106	14.875
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	23.822	20.299
Totaal materiële vaste activa	**82.375**	**79.262**
Financiële vaste activa		
Woningbouwcorporaties	978	1.094
Deelnemingen	835	835
Overige langlopende leningen	6.189	6.662
Totaal financiële vaste activa	**8.001**	**8.591**
Totaal vaste activa	**91.553**	**89.075**
Vlottende activa		
Voorraden		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	416	2.028
Totaal voorraden	**416**	**2.028**
Kortlopende vorderingen		
Vorderingen op openbare lichamen	9.229	5.340
Uitzettingen in ’s Rijks schatkist	13.059	18.725
Overige vorderingen	2.076	4.297
Totaal kortlopende vorderingen	**24.365**	**28.362**
Liquide middelen		
Kassaldi	23	12
Banksaldi	426	419
Totaal liquide middelen	**449**	**431**
Overlopende activa		
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen	191	220
Totaal overlopende activa	**191**	**220**
Totaal vlottende activa	**25.421**	**31.040**
Totaal activa	**116.974**	**120.114**

Passiva (bedragen x € 1.000)	**2024**	**2023**
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserve	4.914	5.908
Bestemmingsreserve	41.692	43.165
Gerealiseerde resultaat boekjaar	8.498	7.519
Totaal eigen vermogen	**55.104**	**56.592**
Voorzieningen	**5.691**	**5.280**
Langlopende schulden		
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	39.102	44.102
Waarborgsommen	-	-
Totaal langlopende schulden	**39.102**	**44.102**
Totaal vaste passiva	**99.897**	**105.974**
Vlottende passiva		
Kortlopende schulden		
Overige kasgeldleningen	-	-
Overige schulden	9.399	10.469
Totaal kortlopende schulden	**9.399**	**10.469**
Overlopende passiva		
De van EU, Rijk en provincies vooruit ontvangen bedragen	7.564	3.667
Overige vooruit ontvangen bedragen	114	4
Totaal overlopende passiva	**7.678**	**3.671**
Totaal vlottende passiva	**17.078**	**14.141**
Totaal passiva	**116.974**	**120.114**
Totaalbedrag waartoe aan rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt	**21.303**	**23.627**

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Aanvullend hierop de financiële verordening Gemeente Midden-Drenthe 2024 zoals in 2024 met terugwerkende kracht per 1 januari vastgesteld.

Algemene grondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.
Conform voorgeschreven door het BBV worden de genoemde waarderingsgrondslagen consistent over meerdere jaren toegepast.

Gebruik van schattingen

Het College van Midden-Drenthe maakt gebruik van schattingen en veronderstellingen voor het (mede) bepalen van opgenomen bedragen. Wanneer het ten behoeve van inzicht noodzakelijk is, staan toelichtingen vermeld bij de betreffende posten waarin de methode van schatten is opgenomen. Dit geschiedt conform wet- en regelgeving.

Toerekeningsbeginsel overhead

Onder overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De overhead m.b.t. personele kosten wordt bepaald door voorafgaand aan het jaar de directie en indirecte uren per persoon in te schatten. Het gehanteerde tarief wordt berekend door de werkelijke personeelskosten te delen door het werkelijk aantal uren van het boekjaar.
Voor het team buitendienst geldt de uitzondering dat het tarief wordt bepaald door de personeelskosten van dit team te vermenigvuldigen met de verhouding indirect/directe uren van dit team.

De kosten voor automatisering, archief, huisvesting, catering en overige facilitaire zaken worden ook als overhead aangemerkt. De bijkomende personeelskosten en de kosten van voormalig personeel worden op basis van de verdeelsleutel aantal fte kantoor personeel/ totaal fte als overhead toegerekend.

Van ontvangen detacheringsvergoedingen wordt op basis van de feitelijke situatie per overeenkomst bepaald of dit als overhead moet worden aangemerkt.
Berekening overhead vindt plaats conform BBV richtlijnen 2016, conform begroting 2025 zal de overhead jaarrekening plaatsvinden conform de nieuwe BBV notitie 2023

Wet Normering Topinkomens (WNT)
De WNT-verantwoording is opgemaakt in overeenstemming met de wet en de daaruit voortvloeiende regelingen. De verantwoorde bezoldiging is de som van de beloning, de belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen en de beloningen betaalbaar op termijn. Op grond van de wet zijn de gemeentesecretaris en de griffier topfunctionarissen. Daarnaast zijn in de verantwoording die functionarissen opgenomen van wie de bezoldiging of de vergoeding bij beëindiging de op grond van de wet toegestane maxima overschrijden. Bij de bepaling van de hoogte van de vergoeding wordt in beginsel uitgegaan van de bezoldiging zoals bedoeld in de wet op de loonbelasting 1964, eventueel aangevuld met in het verslagjaar overeengekomen, in de toekomst uit te keren, (beëindigings)vergoedingen.

Continuïteit
Als het gevolg van het uitbreken van de coronacrisis is in de maatschappij een onzekere situatie ontstaan. Deze onzekerheid wordt mede veroorzaakt door maatregelen welke door de overheid worden ingesteld om de verspreiding van het coronavirus te beperken. Hoewel dit maatregelen zijn met ingrijpende effecten op burgers, bedrijven en onze economie als geheel, zal deze crisis voor de gemeente Midden-Drenthe niet leiden tot een continuïteitsprobleem, gezien haar rechtsvorm van publiekrechtelijke rechtspersoon (Gemeente). Wij zijn dan ook van mening dat de waarderingsgrondslagen op basis van continuïteit kunnen worden gehandhaafd. De in de jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de gemeente Midden-Drenthe.

Balans - Vaste activa: bezittingen met een lange looptijd
Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventueel van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden lineair afgeschreven conform de afschrijvingstermijnen die gelden voor de eigen materiële vaste activa.

Materiële vaste activa
Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investeringen met economisch nut:

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
Semipermanente nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen	15 jaar
Renovatie, restauratie, bouwkundige voorzieningen, groot (levensduurverlengend) onderhoud of algehele aanpassing	20 jaar
Technische installaties en inventaris in bedrijfsgebouwen	5-20 jaar
Lichte transport- en technische hulpmiddelen, zoals aanhangwagens, tractoren, motorvoertuigen en strooiers	7-15 jaar
Zware transport- en technische hulpmiddelen, zoals vrachtauto's, sneeuwploegen en berm vijzels	4-15 jaar
Automatiseringsapparatuur en software	4-6 jaar

Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) staan vanaf 1 januari 2016 onder de materiële vaste activa. Van alle mogelijke toekomstige bedrijventerreinen is grondwaarde niet hoger dan de marktwaarde. Voor de toekomstige woningbouwterreinen geldt nog een overgangsregeling. Per plan is getoetst of de boekwaarde via de toekomstige exploitatie is terug te verdienen. Voor 2020 heeft dit niet geleid aanpassingen van de bestaande boekwaarden.

Op 5 november 2024 is de Financiële verordening door de raad vastgesteld. Deze verordening geldt vanaf 1 januari 2024. Op gedane investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut voor blijft de Financiële verordening 2015 van toepassing.

Investeringen met een economisch nu, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere als ook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Materiële vaste activa met economisch nut inzake riolering worden vanaf 2017 annuïtair in maximaal 50 jaar afgeschreven. Materiële vaste activa met economisch nut inzake pompen en gemalen worden annuïtair in maximaal 15 jaar afgeschreven.

Voor riolering gelden in 2017 nog verschillende afschrijvingsmethoden (lineair en annuïtair). In voorgaande jaren werd in de meeste gevallen op annuïteitsbasis afgeschreven, in enkele gevallen op lineaire basis. De destijds gekozen methodiek blijft gehandhaafd.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut:

Investeringen worden, geactiveerd en over de verwachte toekomstige levensduur afgeschreven.
De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Parken, sportvelden en groenvoorzieningen	30 jaar
Toplaag kunstgrasvelden	12 jaar
Wegen, pleinen, rotondes, waterwegen, waterbergingen en walsbeschoeiing	20 jaar
Tunnels, viaducten, bruggen, havens, kades, sluizen en waterkeringen	40 jaar
Geluidschermen	50 jaar
Masten openbare verlichting	50 jaar
Armaturen openbare verlichting	20 jaar
Straatmeubilair en speeltoestellen	15 jaar

Activa die voldoen aan één van de volgende eisen wordt niet geactiveerd:

- Een verkrijgingsprijs van € 15.000 of minder;
- Een levensduur die gelijk aan of korter is dan 4 jaar.

Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, overige leningen u/g en overige uitzettingen zijn, tenzij hierna naders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

<u>Balans - Vlottende activa: bezittingen met een korte looptijd</u>

Vlottende activa zijn bezittingen met een relatief korte doorlooptijd. Dit betekent dat ze gemakkelijk in geld zijn om te zetten.

Voorraden
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede rentekosten en administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Overige vlottende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vennootschapsbelasting
Vanaf 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten die winst of structurele overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt vennootschapsbelasting gaan betalen. Op basis van de aangifte vennootschapsbelasting 2019 hoeft geen vennootschapsbelasting betaald te worden. Er is sprake van een verrekenbaar verlies. Daarvoor is een recht op verliescompensatie vennootschapsbelasting verantwoord buiten de balans.

<u>Balans - vaste passiva</u>

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. De algemene reserves zijn alle reserves die primair dienen als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft meegegeven.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is tegen de contante waarde van de reeds opgebouwde toekomstige uitkeringsverplichting gewaardeerd. De dotatie wordt gedaan op basis van de actuariële waarde om het meerjarig onderhoudsplan te kunnen bekostigen

De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen.

De voorziening riool is gebaseerd op het spaarbedrag. Het spaarbedrag wordt op begrotingsbasis bepaald door de baten minus de lasten. Dit spaarbedrag wordt gestort in een nieuw te vormen voorziening. Conform BBV-voorschriften is dit een voorziening ex artikel 44, lid 1d BBV. Investeringen in riolering, voor zover niet gedekt uit het spaarbedrag in de voorziening, worden geactiveerd en de kapitaallast wordt in de rioolheffing opgenomen.

Mits er een efficiency resultaat is de bestemmingsreserve riolering ingesteld voor gerealiseerde efficiency (exploitatie) resultaten op riolering (= resultaatbestemming). Op begrotingsbasis is dit niet zichtbaar. Bij exploitatietekorten wordt het tekort in mindering gebracht op de aanwezige middelen in de nieuw te vormen bestemmingsreserve. Als deze reserve ontoereikend is, wordt het tekort onderdeel van het algemene rekeningresultaat.

Voor de voorziening afvalstoffen dienen conform de BBV-voorschriften de opbrengsten uit heffingen uitsluitend en blijvend aan het doel waarvoor de heffing is opgelegd, te worden besteed (de zgn.'gesloten systemen'). Eventuele overschotten op de tarieven moeten ex art. 44 lid 2 in een voorziening worden gestort. Voor 2021 is derhalve de egalisatiereserve afvalstoffenheffing aangepast naar een voorziening ex artikel 44, lid 2 BBV.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De langlopende schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Balans - vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstelling
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen

Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Bedragen x € 1.000	Stand 31-12-2023	Afschrijving	Stand 31-12-2024
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	1.222	45	1177
Totaal immateriële vaste activa	**1.222**	**45**	**1.177**

Materiële vaste activa x € 1.000	Saldo 31-12-2023	Investeringen	Des-investeringen	Afschr.	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Saldo 31-12-2024
Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven							
Begraafplaatsen en milieustraat	1.075	-	-	55	-	-	1.019
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.453	1.020	-	1.624	-	-	12.849
Overige materiële vaste activa	347	-	-	109	-	-	238
Totaal	**14.875**	**1.020**	**-**	**1.788**	**-**	**-**	**14.106**
Investeringen met economisch nut							
Gronden en terreinen	622	-	-	72	-	152	398
Woonruimten	-88	469	460	2	-	-	-80
Bedrijfsgebouwen	35.773	2.179	-	1.517	-	-	36.437
Vervoermiddelen	770	-	-	157	-	-	612
Machines, apparaten en installaties	1.323	696	13	388	-	-	1.617
Overige materiële vaste activa	767	19	-	98	-	-	687
Strategische gronden (NIEG)	4.829	20	73	-	-	-	4.776
Totaal	**43.995**	**3.383**	**546**	**2.234**	**-**	**-**	**44.448**

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	20.342	4.717	-39	1.401	-	-	23.697
Overige materiële vaste activa	50	74	-	-	-	-	124
Totaal	**20.392**	**4.791**	**-39**	**1401**	**-**	**-**	**23.822**
Totaal materiële vaste activa	**79.262**	**9.194**	**507**	**5.423**		**-**	**82.375**

Financiële vaste activa (x € 1.000)	Saldo 31-12-2023	Investering	Desinvestering	Aflossing	Saldo 31-12-2024
Woningbouwcorporaties					
Geldlening aan de WBV Smilde	1.094	-	-	115	978
Totaal	**1.094**	**-**	**-**	**115**	**978**
Deelnemingen					
Aandelen BNG	137	-	-	-	137
Aandelen	3	-	-	-	3
Aandelen Essent	4	-	-	-	4
Hybride lening (Enexis) (2023 van overige)	691				691
Totaal	**835**	**-**	**-**	**-**	**835**
Overige langlopende leningen					
Renteloze lening Ponyclub	17	-	-	1	1
Afl. vrije starterslening	300	-	-	-	300
Starterslening 2013 (circulerende werking)	330	-	-	-	330
Zonneleningen 2015 (SVN 3203)	105	-	-	37	68
Zonneleningen 2016 (SVN 3204 en 3205)	153	-	-	48	104
Startersleningen SVN 2016 (3202 rentebijs.)	400	6	23		383
Verzilverlening	100	-	-	-	100
Geldlening zonnepark Leemdijk B.V.	4.887	-	-	319	4.568

TOZO bedrijfskredietleningen	169	-	-	-	169
Overbruggingslening energie Coöperatie	200	-	50	-	150
Totaal	**6.661**	**6**	**73**	**406**	**6.188**
Totaal financiële vaste activa	**8.591**	**6**	**73**	**521**	**8.001**

Toelichting:
Het overbruggingslening Energie coöperatie Midden-Drenthe is verminderd met € 50.000.
Overige langlopende geldleningen; het zonnepark Leemdijk heeft € 319.000 afgelost en er is € 85.000 afgelost op de zon- en startersleningen.
Van alle langlopende leningen zijn de contractueel overeengekomen aflossingen ontvangen.

Vlottende activa

Voorraden
De post voorraden wordt onderscheiden in:

		Boekwaarde 31-12-2024		**Boekwaarde 31-12-2023**
Grond- en hulpstoffen		0		0
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.036		2.762	
Voorziening onderhanden werk	-620		-734	
Totaal onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		416		2.028
Gereed product en handelsgoederen		0		0
Vooruitbetalingen		0		0
Totaal voorraden		416		2.028

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2024 het volgende overzicht worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000	Stand 31-12-2023	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Winst-uitname	Mutatie vo orziening	afsluiten grex	Stand 31-12-2024
Complex Oranje	70	4	35	11	-	-	49
Complex Brootacker II	-313	6	-	-18	-	-	-325
Complex Nieuw Balinge	-35	41	-	32	-	-38	-
Complex Drijber	39	2	79	13	-	-	-25
Complex Hoogersmilde	-46	30	-	14	-	2	-
Complex Witterhof/ Boven Smilde	-59	42	-	-	151	-134	-
Complex Lievingerveld	1.378	165	632	-65	-	-	846
Complex Witteveen	-11	3	-	-	5	3	-
Complex An de Boerbink	601	80	903	-	-15	-	-237
Complex OBS Lindelaar	-18	19	295	-	-15	-	-309
Complex Bt Dambroeken	335	6	-	-	-	-	341
Complex Bt Eursing	87	1	-	-	-12	-	76
Totaal onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	**2.028**	**399**	**1.944**	**-14**	**114**	**-167**	416

De winstname 2024 van € 14.000 is tot stand gekomen op basis van de gehanteerde POC methode.

Bedragen x € 1.000	Stand 31 december 2024	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (nominale waarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Complex Oranje	49	57	139	-33	-32
Complex Brootacker II	-325	179	402	-548	-506
Complex Drijber	-25	81	77	-21	-21
Complex Lievingerveld	846	1.177	2.251	-228	-214
Complex An de Boerbrink	-237	848	602	240	230
Complex OBS Lindelaar	-309	324	0	394	378
Complex Bt Dambroeken	341	10	355	-4	-4
Complexl Bt Eursing	75	260	336	13	12
Totaal onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie	**414**	**2.936**	**4.162**	**-188**	**-156**

Naam complex	1-1-2024	Toename	Vrijval	31-12-2024
Bovensmilde	150.976		150.976	-
De Lindelaar	362.886	15.388		378.274
An de Boerbink	215.007	15.405		230.412
Witteveen	4.691		4.691	-
Gronddepot Eusinge	175	11.609		11.784
Totaal voorziening	733.735	42.402	155.667	620.470

Kortlopende vorderingen (x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op openbare lichamen	9.229	5.340
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	13.059	18.725
Overige vorderingen	2.076	4.297
Totaal	**24.365**	**28.362**

De vorderingen op openbare lichamen hoger dan € 100.000 zijn in onderstaande tabel ondergebracht

Vorderingen op openbare lichamen x (1.000)	31-12-2024
Belastingdienst/ BTW compensatiefonds	6.200
BZK - verrekening. uitkering gemeentefonds	167
Min. van VWS reg. spec. uitkering stimulering Sport	103
Min. van J.&V. opvang Oekraïners GOO 2024 + leefgeld	871
Gemeente Assen uitkering zorg in natura (beschermd wonen)	1.686
NMD-samenwerking inhuur diverse personen	196
Totaal	**9.229**

De uitzettingen in 's Rijks schatkist zijn het afgelopen jaar met € 5,7 miljoen afgenomen. Deze afname komt overeen met de afname van het aangetrokken bedrag aan lang vreemd vermogen.

De overige vorderingen hoger dan € 100.000 zijn in onderstaande tabel ondergebracht

Overige vorderingen x (1.000)	31-12-2024
Wooncoöperatie / rente en aflossing geldlening	168
Afvalbedrijf / zwerfafval vergoeding 2023 en 2024	172
Gem. belastingen	392
Terugvordering BBZ, boete WWB, Krediethypotheek	342
Voorziening oninbaar belasting debiteuren	150
Overig	852
Totaal	**2.076**

Liquide middelen (x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Kassaldi	23	12
Banksaldi	426	419
Totaal	**449**	**431**

Schatkistbankieren

Voor het schatkistbankieren wordt een drempel gehanteerd voor het geld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. Voor de gemeente Midden-Drenthe geldt een drempel van € 2.101.000 (2% van het begrotingstotaal). Wij hanteren echter een drempelbedrag van € 400.000, omdat boven dit bedrag de BNG Bank ons rente in rekening brengt. Hieronder zijn per kwartaal de som van de op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen weergegeven:

2024	Bedrag (x € 1.000)
1e kwartaal	435
2e kwartaal	433
3e kwartaal	439
4e kwartaal	440

Uit de tabel blijkt dat de drempel schatkistbankieren in 4 kwartalen is overschreden.

Overlopende activa (x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vooruitbetaalde bedragen	191	220
Totaal	**191**	**220**

Vooruitbetaalde bedragen bedraagt per 31 december 2024 € 191.068
Van dit bedrag wordt er € 188.889 op de exploitatie in 2025 afgeboekt. Van het resterende bedrag heeft € 8.368 betrekking op 2026 en € 57 op 2027.

Reserves:

Eigen vermogen (Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	Res. Best. 2023	1-1-2024	Dotatie	Onttrekking	31-12-2024
Algemene reserve:						
Algemeen	3.017		3.017		-	3.017
Bouwgrondexploitatie	2.891	-188	2.703		806	1.897
Totaal algemene reserves	**5.908**	**-188**	**5.720**	**-**	**806**	**4.914**
Bestemmingsreserve:						
Algemene	7.256	4.830	12.086	716	5.407	7.394
Openbare verlichting	95		95			95
Gezondheidszorg	51		51	1		52
Sociaal domein	3.644	1.149	4.673		1.979	2.814
Kapitaallasten overig	3.024	-	3.024	-	140	2.884
Kapitaallasten wegen en bruggen	12.341	-	12.341	373	523	12.191
Budgetoverheveling	11.918	-	11.918	-1.310	-	10.609
Bibliotheek	175	-	175	-	-	175
Energiecoöperatie Midden-Drenthe	400	-	400	-	250	150
Dorpsvisie en dorpshuizen	236	-	236	-		236

Onderhoud gebouwen	478	-	478	-	478	-
Huisvesting ontheemden	1.500	1.728	3.228	-	149	3.078
Riolering	377	-	377	-	121	256
Vervangingsinvesteringen	1.404	-	1.404	685	598	1.491
Duurzaamheid	266	-	266	-	-	266
Totaal bestemmingsreserves	**43.162**	**7.707**	**50.872**	**465**	**9.645**	**41.692**
Gerealiseerd resultaat boekjaar:						
Gerealiseerd resultaat boekjaar	7.519	-7.519	-	8.498	-	8.498
Gerealiseerd resultaat boekjaar	**7.519**	**-7.519**	**-**	**8.498**	**-**	**8.498**
Totaal eigen vermogen	**56.592**	**-**	**56.592**	**8.963**	**10.451**	**55.104**

Toelichting:
Het saldo van de reserve Onderhoud gebouwen is toegevoegd aan de Algemene bestemmingsreserve. Nadat een beheersplan onderhoud gebouwen is vastgesteld zal er een voorziening worden getroffen voor het onderhoud van gebouwen.

Voorzieningen (Bedragen x € 1.000)	31-12-2023	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	31-12-2024
Appa pensioenen	1.799	123	-	216	1.706
Appa wachtgelden	77	12	-	89	0
Vervanging riolering	2.574	1.015	-	1.020	2.569
Egalisatie tarief afvalstofheffing	489	220	-	-	710
RVU	-	262	-	-	262
Verlofsparen	341	102	-	-	443
Totaal Voorzieningen	**5.280**	**1.735**	**-**	**1.325**	**5.690**

Langlopende schulden (bedragen x € 1.000)	**Saldo 31-12-2023**	**Aflossingen**	**Opgenomen**	**Saldo 31-12-2024**	**Rente**	**Gem. renteperc.**
BNG	25.255	4.139	-	21.115	366	1,74%
Overige banken	18.847	859	-	17.987	146	1,28%
Waarborgsommen	0	0	-	-	-	-
Totaal	**44.102**	**4.999**	**-**	**39.102**	**512**	

Toelichting:
Dit jaar zijn er geen langlopende geldleningen afgesloten, alle aflossingen betreffen regulier contractueel overeengekomen aflossingen.

Vlottende passiva

Kortlopende schulden (x 1.000)	Saldo 31-12-2024	Saldo 31-12-2023
Overige schulden	9.399	10.469
Totaal	**9.339**	**10.469**

Overige schulden x (1.000)	31-12-2024
Diverse crediteuren	5.343
R.V.O. /rijksregeling huisvesting aandachtsgroepen	492
Nog te betalen WMO HH & Beg.- SVB – Jeugd (ZIN) – PGB 2024	484
Permanente Verkeerseducatie (2023-2026)	164
Crediteuren Soza	1.967
Nog te betalen transitorische rente – leningen 2024	152
Diverse personen / te verrekenen btw	113
Overige nog te betalen	684
Totaal	**9.399**

Het saldo van € 5.343.000 van diverse crediteuren is per medio maart 2025 volledig betaald.

Overlopende passiva (x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
De van EU, Rijk en provincies vooruit ontvangen bedragen	7.564	3.667
Overige vooruit ontvangen bedragen	114	4
Totaal	**7.564**	**3.671**

De vooruit ontvangen bedragen hoger dan € 100.000 zijn in onderstaande tabel opgenomen.

De van EU, Rijk en provincies vooruit ontvangen bedragen x (1.000)	31-12-2024
RVO / Spuk aanpak isolatie – duurzaamheid energie &klimaat	4.415
Min/BZK/ start bouwimpuls kwetsbare gebouwen	250
Min. J&V / renovatie gedenkteken gijzeling B'Smilde – verg.Villa Maria	1.259
Min OCW / uitk. en subs. lokale bibliotheekvoorzieningen	192
VWS - Spuk meerkosten energie openbare zwembaden	417
OCW - NPO onderwijs	118
Provincie / verlening subsidie HOS – subsidie Fluvius klimaat	667
Ministerie S.Z.W. – uitkering onderwijsroute	163
Totaal bedragen onder € 100.00,00	83
Totaal	**7.564**

Overige vooruit ontvangen bedragen (x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Diverse	115	4
Totaal	**115**	**4**

Overige vooruit ontvangen bedragen (x € 1.000)	31-12-2024
Verzekering waterschade	63
Stichting / alliantie dorpshuis Smilde	30
Diverse personen – Stichtingen/ huur standplaats- huur MFA 2025	19
Voetbalvereniging/ januari 2025 energie	3
Totaal overige vooruit ontvangen bedragen	**115**

Gewaarborgde geldleningen/garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan niet natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt gespecificeerd worden:

Bedragen x € 1.000	Oorspr. Hoofdsom	Rente	Saldo 31-12-2023	Saldo 31-12-2024
St. Interzorg Nederland	2.103		1.051	841
Woningcorporaties 50% dekking			20.252	23.822
Totaal	**2.103**		**21.303**	**24.663**

Er is een gewaarborgde geldlening aan Stichting Interzorg Noord Nederland met een restant schuld van € 841.000.
Woningcorporaties, de gemeente Midden Drenthe staat voor 50% garant (via BNG en de Waterschapsbank) voor diverse leningen aan vier woningcorporaties. Stichting Actium, Stichting Habion, Stichting Woonservice Drenthe en Stichting Woonzorg Nederland.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders
De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 12 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 1.239.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevindingen
Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 6.739.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 1.239.000 . Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 3.387.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

bedragen x €1.000

Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	3.278
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	109
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	-
3.Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	-
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	3.387
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid	3.387
5.Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	-
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	3.352
M&O criterium	
Geen bevindingen	
Totaal onrechtmatigheden	6.739
Waarvan acceptabel	3.387
Waarvan niet-acceptabel	3.352

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de gemeenteraad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen groter dan € 100.000 waaraan de gemeente zichzelf voor toekomstige jaren heeft verbonden:

(bedragen x € 1.000)	t/m 2025	t/m 2027	t/m 2029	t/m 2035
Afval	2.035	3.528	5.021	8.008
Schoonmaak	577	1.254	1.254	1.254
Softwarelicenties	535	578	578	578
Straatreiniging	397	397	397	397
Leerlingenvervoer	1.187	1.879	1.879	1.879
Energie	1.080	1.129	1.129	1.129
Verzekeringen	268	339	339	339
Totaal	**6.079**	**9.104**	**10.597**	**13.584**

Geschatte totale contractwaarde afgesloten met de zorgaanbieders is € 15.747.000.
Het totaalbedrag aan ICT licenties overtreft het grensbedrag van € 100.000, indien dit wordt ondergebracht bij een softwarebroker zal dit vermeld worden.

Gebeurtenissen na balansdatum

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen die zich na balansdatum hebben voorgedaan die niet worden weergegeven in de financiële cijfers van de jaarrekening en geen plaats hebben in het jaarverslag.
De gebeurtenissen worden onderverdeeld in twee varianten:

- Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum:
    - gerechtelijke uitspraak
    - duurzame waardevermindering van een actief
    - constatering van fraude of ernstige fouten.

- Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum hierbij kan worden gedacht aan:
    - wijziging reële waarde van kapitaalgoederen
    - aan of verkoop van deelnemingen

Van alle bovenstaande gebeurtenissen is geen sprake.

Bijlagen

Bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording

De gemeentesecretaris en de griffier worden op basis van de WNT normen aangemerkt als topfunctionaris. Naast deze functionarissen zijn er in 2024 geen functionarissen met een dienstbetrekking geweest die een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag van € 233.000 hebben ontvangen.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

bedragen x € 1	M. Hacking	C.A.M. Bodewes
Functiegegevens	gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,89
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 132.411	€ 89.415
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.252	€ 14.287
Subtotaal	*€ 154.663*	*€ 103.702*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 207.111
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	€ 0	€ 0
Totale bezoldiging	**€ 154.663**	**€ 103.702**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2023

bedragen x € 1	M. Hacking	C.A.M. Bodewes
Functiegegevens	gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,89
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 126.629	€ 83.748
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 21.252	€ 13.257
Subtotaal	*€ 147.881*	*€ 97.005*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000	€ 198.222
Totale bezoldiging	**€ 147.881**	**€ 97.005**

Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000	Lasten	Baten
Programma Bestuur en ondersteuning		
Taakveld Overhead		
Accommodatiebeleid	2	
Verduurzaming dorpshuizen	61	
Inhuur personeel	240	
Taakveld Treasury		
Dividenden en winstaandelen nutsbedrijven		50
Dividenden en winstaandelen overig		110
Taakveld Mutaties reserves		
Mutatie reserves	6.804	8.847
Totaal programma Bestuur en ondersteuning	**7.107**	**9.007**
Programma Veiligheid		
Taakveld Openbare orde en veiligheid		
Uitvoering IVP	15	
Totaal programma Veiligheid	**15**	
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat		
Taakveld Verkeer en vervoer		
Bomenbeleid	158	
Totaal programma Verkeer, vervoer en waterstaat	**158**	
Programma Economie		
Taakveld Economische promotie		
Baten Toeristen belasting		1.287
Totaal programma Economie		**1.287**
Programma Onderwijs		
Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken		
Subsidie taalonderwijs	40	
Totaal programma Onderwijs	**40**	
Programma Sport, cultuur en recreatie		
Taakveld Sportbeleid en activering		
Camera's sportlocaties	55	
Meer Bewegen Voor Ouderen	54	
Taakveld Sportaccommodaties		
Buitenruimte De Boskamp	30	

Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		
Viering 80 jaar vrijheid	61	
Totaal programma Sport, cultuur en recreatie	**200**	
Programma Sociaal domein		
Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie		
Vitale vakantieparken	325	
Subsidie SWMD	200	
Totaal programma Sociaal domein	**525**	
Programma Volksgezondheid en milieu		
Taakveld Volksgezondheid		
Vakleerkracht	80	
Taakveld Milieubeheer		
Ongediertebestrijding	35	
Taakveld Begraafplaatsen en crematoria		
Begraafplaatsen	50	
Totaal programma Volksgezondheid en milieu	**165**	
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
Taakveld Wonen en bouwen		
Versterken T&H	50	
OHV De Omloop	30	
Grondexploitatie	806	
Totaal programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	**886**	
TOTAAL	**9.096**	**10.294**

Toelichting:
Een deel van de incidentele lasten wordt gecompenseerd door de incidentele baten door reserveonttrekkingen.

Taakvelden

Bedragen x € 1.000		Begroting 2024 primitief			Begroting 2024 incl. wijz.			Rekening 2024			Verschil Begroot
Taakveld BBV	Omschrijving taakveld BBV	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	Werkelijk
0.1	Bestuur	0	0	0	0	2.282	2.282	0	2.280	2.280	2
0.10	Mutaties reserves	0	0	0	9.790	7.198	-2.592	10.108	7.862	-2.246	-346
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	7.519	7	-7.512	7.519	0	-7.519	7
0.2	Burgerzaken	0	0	0	261	1.187	925	681	1.362	681	244
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	121	121	0	0	0	0	0
0.4	Overhead	0	0	0	91	17.283	17.192	474	19.490	19.016	-1.824
0.5	Treasury	0	0	0	2.395	1.015	-1.379	1.644	-63	-1.707	328
0.61	OZB woningen	0	0	0	4.878	731	-4.147	4.865	648	-4.218	71
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	3.417	67	-3.350	3.372	72	-3.300	-50
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	68.750	0	-68.750	69.556	0	-69.556	807
0.8	Overige baten en lasten	0	0	0	64	590	526	246	-28	-274	800
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	46	46	-46
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	8	2.378	2.369	0	2.376	2.376	-7
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	0	0	27	733	706	38	739	701	5
2.1	Verkeer en vervoer	0	0	0	259	7.601	7.342	609	6.434	5.826	1.516
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	6	6	0	66	19	-47	47
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	102	293	192	94	308	213	-22
3.4	Economische promotie	0	0	0	1.504	640	-864	1.575	663	-911	47
4.2	Onderwijshuisvesting	0	0	0	59	2.383	2.324	37	1.868	1.831	493
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	0	0	0	285	2.018	1.733	460	1.908	1.447	286
5.1	Sportbeleid en activering	0	0	0	367	351	-15	891	680	-211	196
5.2	Sportaccommodaties	0	0	0	726	3.658	2.933	796	3.371	2.574	358
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	355	355	22	329	307	47
5.4	Musea	0	0	0	0	170	170	0	164	164	6
5.6	Media	0	0	0	106	708	602	106	707	601	1
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	0	0	0	3	3.325	3.322	6	3.028	3.022	300
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	2.957	8.576	5.619	6.345	8.842	2.498	3.121

Bedragen x € 1.000		Begroting 2024 primitief			Begroting 2024 incl. wijz.			Rekening 2024			Verschil Begroot
Taakveld BBV	Omschrijving taakveld BBV	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	Werkelijk
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	3.905	3.905	1.960	3.577	1.617	2.288
6.3	Inkomensregelingen	0	0	0	7.718	11.608	3.890	8.399	11.440	3.041	849
6.4	WSW en beschut werk	0	0	0	0	356	356	0	288	288	68
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	1.435	1.435	54	1.595	1.541	-105
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	296	2.114	1.817	330	2.038	1.708	110
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	232	232	-232
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	5.358	5.358	0	5.635	5.635	-277
6.71B	Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	2.398	2.398	0	2.622	2.622	-224
6.71C	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	698	698	0	630	630	68
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	-37	-37	37
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	2.189	2.189	0	1.797	1.797	392
6.72B	Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	1.447	1.447	0	1.632	1.632	-185
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	1.400	1.400	0	1.811	1.811	-411
6.73A	Pleegzorg	0	0	0	0	1.673	1.673	0	982	982	690
6.73B	Gezinsgericht	0	0	0	0	281	281	0	394	394	-112
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	660	660	0	1.878	1.878	-1.218
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	2.984	2.984	0	3.584	3.584	-600
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	815	815	0	780	780	35
6.74C	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	310	310	0	217	217	93
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	47	47	0	56	56	-9
6.82A	Jeugdbescherming	0	0	0	0	356	356	0	643	643	-287
6.82B	Jeugdreclassering	0	0	0	0	80	80	0	83	83	-3
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	0	1.754	1.754	0	1.737	1.737	17
7.2	Riolering	0	0	0	4.247	3.130	-1.117	4.101	3.153	-948	-169
7.3	Afval	0	0	0	3.891	3.010	-881	3.979	2.849	-1.130	249
7.4	Milieubeheer	0	0	0	130	3.477	3.347	390	3.643	3.253	94

Bedragen x € 1.000		Begroting 2024 primitief			Begroting 2024 incl. wijz.			Rekening 2024			Verschil Begroot
Taakveld BBV	Omschrijving taakveld BBV	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	Werkelijk
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	400	857	457	349	850	501	-44
8.1	Ruimte en leefomgeving	0	0	0	0	1.042	1.042	0	993	993	48
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	2.071	2.887	816	2.289	2.420	131	685
8.3	Wonen en bouwen	0	0	0	1.208	3.710	2.502	1.037	3.275	2.238	265
	Geheel - Totaal	**0**	**0**	**0**	**123.656**	**123.656**	**0**	**132.400**	**123.903**	**-8.498**	**8.498**

Investeringsoverzicht

Investeringsplanning (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Begrote netto-investering	Besteed t/m 2024	Ontvangen t/m 2024	Realisatie netto-investering	Restant netto-investering
Programma Bestuur en ondersteuning							
Taakveld: Overhead							
BAG (2017)	65		65	-		-	65
Telefooncentrale 2020	94		94	10		10	84
Overig kantoormeubilair 2022	202		202	146		146	56
Geluid en camarasysteem 2022	85		85	0		-	85
Backup voorziening 2022	200		200	114		114	86
mechanische versnipperaar (2020)	71		71	25		25	46
Vrachtauto TR07 2023	187		187	0		-	187
MidOffice Mozard (Hardware) 2023	60		60	31		31	29
Burostoelen 2023	101		101	6		6	95
Lift gemeentehuis "oude gedeelte" (2023)	63		63	56		56	6
Geluid en camaerasysteem Raadszaal 2024	545		545	0		-	545
Totaal Programma Bestuur en ondersteuning	**1.673**	**-**	**1.673**	**389**	**-**	**389**	**1.284**
Programma Verkeer, vervoer en waterstaat							
Taakveld: Verkeer en vervoer							
Fietspad Drijber-school	243	65	178	212		212	-34
fietspad Garmingerstukken	753		753	65	154	-89	842
baggerplan vijvers	500		500	419		419	81
Wijkverbetering 2020	300		300	125		125	175
Bruggen en kunstwerken 2020	597		597	406		406	191
Lichtmasten openb. ruimte (2021)	661		661	278		278	384
Bermverhardingen/passeerhavens 2021	296		296	272		272	24
Noord- Zuidroute Beilen (Esweg)	6.400		6.400	16		16	6.384
Verkeersmodel Beilen e.o 2023	65		65	52		52	14
Suermondseweg Smilde 2023	2.800		2.800	-		-	2.800

Investeringsplanning (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Begrote netto-investering	Besteed t/m 2024	Ontvangen t/m 2024	Realisatie netto-investering	Restant netto-investering
Graskeien en passeerhavens 2022	463		463	437		437	26
Verkeersveiligheid Beilervaart 2022	2.275		2.275	2.121		2.121	154
Wegen 2023	1.366		1.366	1.365		1.365	0
Shovel Beilen 2023	83		83	98		98	-15
Tuinbouwtrekker Beilen (2023)	71		71	-		-	71
Nieuwe bestrating Borkerhout Westerbork 2023	375		375	89		89	286
Verlengde Middenraai Borkerhout (2024)	1.500		1.500	28		28	1.472
Oosterseveldweg en de Steegde (2024)	2.000		2.000	1.087		1.087	913
Norgerbrug (2024)	300		300	-		-	300
Voetpadenplan Smilde (2024)	429		429	2		2	427
Pr Marijkestraat Wegbeheer (2024)	171		171	171		171	-
Pr. Marijkestraat voetpadenplan (2024)	71		71	11		11	59
Wegen en fietspaden 2024	381		381	139		139	242
Bosweg Hooghalen Wegbeheer (2024)	70		70	70		70	-
Totaal Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	**22.171**	**65**	**22.106**	**7.465**	**154**	**7.311**	**14.796**
Programma Economie							
Taakveld: Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen							
Centrum Beilen 2018	1.500	750	750	1.566	872	694	56
Totaal Programma Economie	**1.500**	**750**	**750**	**1.566**	**872**	**694**	**56**
Programma Onderwijs							
Taakveld: Onderwijshuisvesting							
nieuwbouw VO	10.473		10.473	7.916		7.916	2.557
(Onderwijs) accommodaties 2024	9.711		9.711	-		-	9.711
Toekomst de Spil Bovensmilde	750		750	381		381	369
Gebiedsontwikkeling 't Stroomdal	334		334	247		247	86
Voorbereidingskrediet Pr. Beatrixschool Beilen	2.086		2.086	-		-	2.086
G.A. de Ridderschool Vervangende nieuwbouw (2024)	6.529		6.529	-		-	6.529
Totaal Programma Onderwijs	**29.882**	**-**	**29.882**	**8.544**	**-**	**8.544**	**21.338**

Investeringsplanning (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Begrote netto-investering	Besteed t/m 2024	Ontvangen t/m 2024	Realisatie netto-investering	Restant netto-investering
Programma Sport, cultuur en recreatie							
Taakveld: Sportaccommodaties							
Zoutelektrolyse install. zwembad de Peppel (2024)	183		183	183		183	-0
Energiebesparende maatregelen De Peppel	63		63	80		80	-17
Taakveld: Openbaar groen en (openlucht) recreatie							
Woonservicezone Beilen (2013)	325		325	294		294	31
Fietspad langs Oranjekanaal	725	368	357	151		151	207
Inrichting gebied Verl. Havenstraat Beilen	99		99	198	98	100	-1
Gebiedsvisie de Haven Beilen	759		759	-		-	759
Fietspaden 2022	172		172	184		184	-12
Fietspaden 2023	295		295	102		102	193
Skatebaan Beilen (2024)	193		193	-		-	193
Totaal Programma Sport, cultuur en recreatie	**2.814**	**368**	**2.447**	**1.191**	**98**	**1.094**	**1.353**
Programma Volksgezondheid en milieu							
Taakveld: Riolering							
Afkoppeling riolering 2019	350		350	293		293	57
Baggerplan vijvers - Noordveen	300		300	326		326	-26
Verv. vrij verval riolering 2020	350		350	351		351	-1
Aanp. wateroverlast Vonderkampen 2011	148		148	2		2	146
Vervangen riolering 2022	350		350	382		382	-32
Afkoppelen riolering 2022	350		350	108		108	242
Afkoppelen riolering 2023	465		465	-		-	465
Vervangen riolering 2023	283		283	283		283	-0
Afkoppelen riolering 2024	465		465	2		2	463
Vervangen riolering 2024	856		856	-		-	856
Vervanging pompen en gemalen riolering 2024	85		85	44		44	41
Pr. Marijkestraat Riolering (2024)	304		304	304		304	-
Bosweg Hooghalen Riolering (2024)	366		366	300		300	65

Investeringsplanning (bedragen x € 1.000)	Beschikbaar krediet	Begrote inkomsten / bijdrage van derden	Begrote netto-investering	Besteed t/m 2024	Ontvangen t/m 2024	Realisatie netto-investering	Restant netto-investering
Taakveld: Milieubeheer							
Zonnepanelen milieustraat	60		60	-		-	60
Totaal Programma Volksgezondheid en milieu	**4.732**	**-**	**4.732**	**2.396**	**-**	**2.396**	**2.337**
Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke verieuwing							
Taakveld: Wonen en bouwen							
Startersleningen S.V.N. 2016 (3202 rentebijschr.)	100		100			-	100
Verzilverlening	200		200	100		100	100
Masterplan Orvelte	265		265	213		213	52
Veiligheid daken (gebouwen algemeen) RI&E	114		114	-		-	114
Kerk met Woning Laaghalerstraat Hooghalen	566		566	520		520	47
Aanleg voorz tijd.woningen Eursingerweg (2022)	312	100	212	5	100	-95	307
Verbouwing Reigerlaan 10 Beilen tbv Oekraïne 2024	149	250	-101	259	250	9	-110
Koekoekshof Elp tbv Oekrainers	1.554		1.554	1.557		1.557	-3
Totaal Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke verieuwing	**3.259**	**350**	**2.909**	**2.654**	**350**	**2.304**	**605**
Totaal investeringen	66.033	1.533	64.500	24.206	1.474	22.731	41.769

Single information en single audit

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			3	5	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€391	€36.111	€10.707	€17.643	€0	€4.488
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€0		€0	€ 0	€11.098	

BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 32.232	€ 0	3	162	18	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 287.085	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						

OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	
			€ 63.290	€ 0	€ 61.672	
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*
			€ 0	€ 242.620	€ 117.658	Nee
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*
		1				
		2				
		10				

OCW	D23	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
		1	SB230115	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 0	€ 126.674	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 0
		2	SB230116	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 0	€ 65.487	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 0
		100						

			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*
		1	Nee
		2	Nee
		100	

IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030003 Provincie Drenthe	IENW/BSK-2024/111364	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2						
		15						

			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*
		1	030003 Provincie Drenthe	IENW/BSK-2024/111364	Nee
		2			
		15			

			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*
		1	030003 Provincie Drenthe	IENW/BSK-2024/111364	Afvoercapaciteit vergroten	Nee
		2				
		15				

IenW	E81	**Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten 2022**	Besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E81/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E81/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E81/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E81/04*
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 6.822.201	€ 321.298	€ 309.253	€ 0	€ 95.097	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 32.648	€ 1.400	€ 0	€ 811.270	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)			
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)			
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)			
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)			
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)			
			6	Totaal	0	0	N.v.t.

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/16*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2* *Indicator: G4/18*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/19*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)			
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)			
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)			
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 54		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)			
			6	Totaal	€ 54	€ 0	€ 0

SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*			
			€ 357.031	€ 0	Ja			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 366.656	€ 332.167				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Exploitatie	€ 216.215	€ 200.632	€ 26	€ 15.557	
		2	Onderhoud	€ 68.703	€ 68.703	€ 0	€ 0	
		3	Investeringen	€ 47.249	€ 47.249	€ 0	€ 0	
		4						
		100						

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 24.002	€ 24.002	€ 47.044	Ja	N.v.t.
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 164.325	€ 164.325	€ 322.958	Ja	N.v.t.
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 36.927	€ 33.163	€ 68.612	Ja	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 29.542	€ 29.542	€ 56.129	Ja	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 11.713	€ 11.713	€ 16.055	Ja	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 38.515	€ 31.017	€ 57.190	Ja	Ja
			7	Valpreventie	€ 87.702	€ 87.702	€ 178.983	Ja	Ja
			8	Leefomgeving	€ 22.009	€ 19.071	€ 25.275	Ja	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 5.502	€ 0	€ 1.551	Ja	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 66.469	€ 66.469	€ 131.163	Ja	Ja
			11	Mantelzorg	€ 18.464	€ 35.426	€ 53.150	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 18.464	€ 15.357	€ 33.081	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 17.541	€ 16.838	€ 26.586	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.616	€ 4.431	€ 8.862	Ja	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 16.634	€ 16.634	€ 22.155	Ja	Ja

Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*
Nee

VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
			19	€ 4.240	€ 25.213	126	€ 28.118	€ 44.021
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			2.359	€ 526.426	€ 563.304			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			1.885	580	0	0	2.359	0

VRO	J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen		Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J56/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J56/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022 *Aard controle R* *Indicator: J56/04*	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/05*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/06*
			1	*RHA2021-02374172*	*Flexwonen Midden-Drenthe*	€ 0	€ 4.814	0	0
			2	*RHA2021-02377401*	*Uitbreiding woonwagenlocatie Klateringerweg*	€ 0	€ 20.000	0	4
			10						

				Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/07*	Opbrengsten jaar T *Aard controle R* *Indicator: J56/08*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J56/09*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: J56/10*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/11*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/12*
			1	*Flexwonen Midden-Drenthe*	€ 0	€ 100.000	Ja	Nee	Nee
			2	*Uitbreiding woonwagenlocatie Klateringerweg*	€ 0	€ 55.000	Ja	Ja	Ja
			10						

				Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/14*	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J56/15*
			1	*Flexwonen Midden-Drenthe*	Nee	Ja
			2	*Uitbreiding woonwagenlocatie Klateringerweg*	Nee	Ja
			10			

VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties						
			Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
		1	*LAI23-03615383*	€ 0	0	0	0	€ 0
		2	*LAI24-03763549*	€ 0	0	0	0	€ 0
		100						

			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*
		1	€ 0	€ 0	Nee
		2	€ 0	€ 0	Nee
		100			

VRO	J97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023						
			Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/01*	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J97/02*	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: J97/03*	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle D1* *Indicator: J97/04*	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/05*	Plaatsingeenheidsnummer van het grote gezin dat in het object is gehuisvest *Aard controle D2* *Indicator: J97/06*
		1	HGGV24-03730300	€ 50.000	€ 50.000	Ja		200384143
		2						
		10						

			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/08*
		1	*HGGV24-03730300*	Ja
		2		
		10		

VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/01*	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/02*	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D1* *Indicator: J105/03*	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/04*	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle D1* *Indicator: J105/05*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J105/06*
		1	*2023-0000096236*	24	Ja	0	Ja	€ 0
		2						
		20						
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/08*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/09*	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/10*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/11*	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: J105/12*
		1	*2023-0000096236*	€ 0	Nee	Complex is in aanbouw. De prijzen van het deel betaalbaar zoals aangegeven in de projectaanvraag komt niet overeen met de daadwerkelijk aangeboden prijs (maar valt wel binnen de betallbaarheidsgrens 2024 van 390.000)	12	Ja
		2						
		20						
			Kopie projectnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J105/14*				
		1	*2023-0000096236*	Nee				
		2						
		20						

VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t* *Indicator: J209/02*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: J209/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2023 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/04*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project *Aard controle D2* *Indicator: J209/05*	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/06*
		1	*RHA2022-03369251*	*Meerjarige regeling specifieke uitkering voor huisvesting aandachtsgroepen*	€ 0	€ 0	€ 210.000	0
		2						
		10						
			Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/07*	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle R.* *Indicator: J209/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J209/11*	
		1	*Meerjarige regeling specifieke uitkering voor huisvesting aandachtsgroepen*	0	Nee	Nee	Ja	
		2						
		10						

KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 300.950	€ 43.209	€ 164.689	€ 810.649	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) Gemeenten *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 5.197.749	€ 0	€ 0	€ 290.000	€ 290.000	€ 281.119
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.058.868	€ 17.655.776	

DRE	DRE2C		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/02*	Totale besteding (in jaar T) De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/06*
		1	201503145-00607652	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 165.597	
		2	201802989-00794361	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 97.243		€ 116.942	
		3	202002563-00940789	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 196.292	€ 182.053	€ 401.246	niet alle kosten, die onder deze regeling vallen waren, in 2023 meegenomen
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/07*	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE2C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE2C/11*	
		1	*201503145-00607652*	€ 0		€ 29.428	Nee	
		2	*201802989-00794361*	€ 90.995		€ 90.995	Nee	
		3	*202002563-00940789*	€ 195.645	€ 181.576	€ 400.122	Nee	
		4						

DRE	DRE12C	**Subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021 PLUS** SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/01*	Welke regeling betreft het *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/02*	Totale besteding in jaar T De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/03*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/04*	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/06*
		1	46/5.6/2021002061	8.3 Wonen en bouwen	€ 43.045		€ 162.753	
		2						
		100						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/07*	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/08*	**Correctie** t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle R* *Indicator: DRE12C/09*	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: DRE12C/11*	
		1	46/5.6/2021002061	€ 43.045		€ 159.295	Nee	
		2						

Controleverklaring

Beleidsindicatoren

Op grond van het BBV worden beleidsindicatoren in de jaarstukken opgenomen. Deze staan bij elkaar in de bijlage: 'Beleidsindicatoren' deze dienen ter toelichting van de maatschappelijke effecten in de programma's. De beleidsindicatoren zijn voorgeschreven en afkomstig van de website 'Waar staat je gemeente'.

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden indien mogelijk vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 -50.000 en de provincie Drenthe.

Bestuur en ondersteuning

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	Beschrijving
Formatie	2024 2023 2022	9,0 8,5 7,7	Fte per 1.000 inwoners.
Bezetting	2024 2023 2022	9,0 9,3 8,3	Fte per 1.000 inwoners.
Apparaatskosten	2024 2023 2022	572 508 404	Kosten per inwoner.
Externe inhuur	2024 2023 2022	25,3% 18,3% 10,4%	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.
Overhead	2024 2023 2022	16,5% 15,0% 12,5%	% van totale kosten.

Bron: eigen gegevens

Dienstverlening

Goede en klantgerichte dienstverlening heeft hoge prioriteit binnen de organisatie. In 2022 is de nieuwe dienstverleningsvisie vastgesteld. Aan deze visie is een uitvoeringsplan gekoppeld. In dit uitvoeringsplan voor 2022-2024 staat benoemd dat we een monitor dienstverlening gaan ontwikkelen. Deze monitor is in basis gereed en we kijken met welke informatie we deze continu kunnen uitbreiden. De tabellen op de volgende pagina's hebben we uit deze monitor gehaald.

Website

Het online kanaal is ons primaire kanaal en de nieuwe website is live gegaan in 2023. Toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid blijven grote aandachtspunten, in 2023 zijn gelijk met livegang van de website veel stappen gezet om de website toegankelijk en gebruiksvriendelijk in te richten. Ons online team is nog steeds volop bezig met deze beide aandachtspunten. We werken hierbij ook steeds vaker samen met inwoners die hierin met ons meedenken en testen. De nadruk voor verdere doorontwikkeling van onze online dienstverlening ligt momenteel bij betere

formulieren, eenvoudig taalgebruik en digitaal toegankelijke documenten op onze website. Hoewel het online kanaal het primaire kanaal is, blijft er altijd ruimte voor het persoonlijke gesprek.

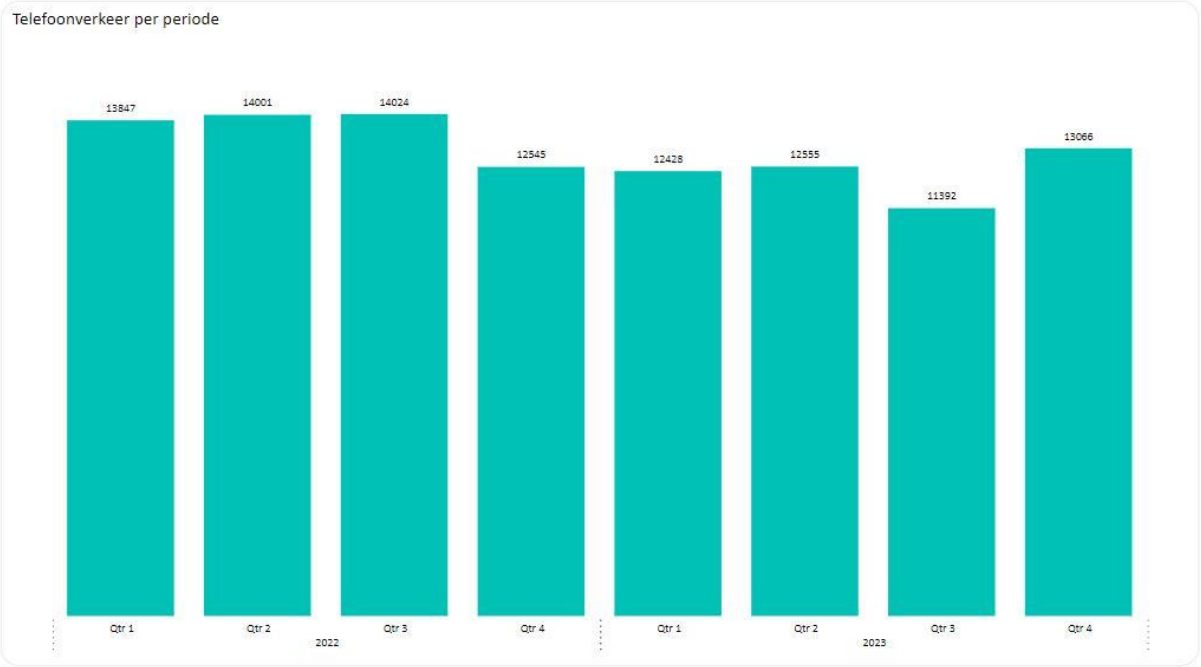
Oons Huus
In 2022 hebben we Oons Huus in Smilde geopend en voor eind van 2023 heeft de evaluatie plaats gevonden. Begin 2024 worden de scenario's voor de toekomst gepresenteerd aan college/raad. In de loop van 2024 wordt duidelijk op welke wijze we verder gaan met dienstverlening dichtbij de inwoners.

Newsroom
De newsroom is een nieuw initiatief om de kanalen (website/telefoon/social media/pers) en lopende zaken beter op elkaar af te stemmen. De newsroom is ontstaan in 2023, waarbij verschillende collega's hun krachten bundelen om de hartslag van de samenleving te duiden. Ze weten goed wat er speelt. Doordat we al deze kanalen samen bespreken, kunnen we meteen zien of we ergens nog aanpassingen moeten doen.

Overig
Ook met de overige punten uit het uitvoeringsplan behorende bij de dienstverleningsvisie zijn we aan de slag gegaan. Voor nieuwe medewerkers zijn er introducties dienstverlening, de kennisbank wordt gevuld en in tweede kwartaal 2024 in gebruik genomen. Ook is in 2023 een start gemaakt met de terugbelverzoeken die we gaan registreren en is door de raad beslist dat we een pilot gaan draaien om reisdocumenten thuis te laten bezorgen. Deze en nog vele andere acties helpen om onze dienstverlening nog beter te maken.

Telefonie
De basis van de monitor dienstverlening is gereed. Tegelijkertijd is er nog veel werk te verzetten. De komende periode zal zichtbaar worden dat de presentatie van data verschillend kan zijn. Dat heeft ermee te maken dat we de voortgang graag inzichtelijk willen maken, maar ook bezig zijn met doorontwikkelen, verbeteren en optimaliseren.

We laten hierbij een eerste dashboard telefonie te zien. In de maand maart is er jaarlijks een toename in het aantal telefoontjes. Dat heeft te maken met de aanslagen gemeentelijke belastingen.

We vinden het belangrijk dat inwoners niet te lang hoeven te wachten voordat ze een medewerker aan de telefoon krijgen. Zoals in de dienstverleningsvisie benoemd staat, is onze norm dat telefoontjes binnen 5 keer overgaan worden opgenomen. In onderstaande tabel is af te lezen in hoeveel procent van de gevallen wij daarin geslaagd zijn. Door middel van een dashboard telefonie hebben we steeds beter inzichtelijk binnen welke tijdblokken de meeste telefoontjes binnen komen. In de planning kunnen we daar vervolgens rekening mee houden.

Jaar	Aantal telefoontjes	Aantal tel. opgenomen binnen norm wachttijd	Aantal te. opgenomen buiten norm wachttijd	% tel opgenomen binnen norm wachttijd
2022	54.365	44.276	10.230	81,2%
2023	49.379	41.196	8.256	83,3%
Totaal	**103.744**	**85.472**	**18.486**	**82,2%**

NB: Het gaat om de telefoontjes die naar ons centrale nummer (222) zijn gegaan.

Aantal inwoners dat langer dan 10 min wacht aan de balie

Sinds de coronapandemie werken we op afspraak. Daardoor hoeven inwoners niet lang te wachten. In 2022 hebben we de ontvangstbalie weer geopend voor inwoners die binnen komen lopen voor een korte vraag of bijvoorbeeld het inleveren van formulieren.

Heeft de inwoner op basis van zijn/haar vraag een afspraak nodig, dan kan het zijn dat de inwoner moet wachten omdat de inwoners met afspraak eerst aan de beurt zijn. We bieden de inwoner de keuze om te wachten of een afspraak te maken voor een ander moment. In het geval dat de inwoner ervoor kiest om te wachten zonder afspraak, dan is het waarschijnlijk dat het wachten langer duurt dan 10 minuten. We adviseren inwoners om altijd een afspraak te maken om een wachttijd te voorkomen.

Klachten

Het doel van het klachtenproces binnen de gemeente is om samen met de inwoner tot een oplossing te komen. In geval van klachten gaat het over het gedrag van medewerkers dat leidt tot een klacht. In de praktijk zien we dat er ook regelmatig klachten worden ingediend die niet gaan over gedrag van medewerkers, maar bijvoorbeeld over een besluit waar de inwoner het niet mee eens is. In dat geval zou er een bezwaar moeten worden ingediend en geen klacht. In het informele traject worden de klachten van de inwoners gehoord en serieus genomen. Het (persoonlijke) contact met de klager over de klacht draagt bij aan het vinden van een oplossing. In verreweg de meeste gevallen wordt de klacht in de informele fase afgewikkeld. In 2024 komt een nieuwe klachtenregeling.

Indicatoren afhandeling klachten	Doel	2021	2022	2023	2024
Aantal klachten		27	21	12	
1e contact binnen vijf werkdagen	80%		76%		
Afhandeling binnen de wettelijke termijn van 42 dagen	100%		83%		
(Gedeeltelijke) gegrond			11		
Ongegrond			6		
Overige: ingetrokken, geen uitspraak te doen e.d.			2		
Nog in behandeling			2		

Termijnen

In de meeste gevallen (76% en 83%) worden de termijnen voor het eerste contact en de afwikkeling gehaald. Maar niet al onze streefnormen worden gehaald. De langere afhandelingstermijn wordt (over het algemeen) besproken met de klager.

Veiligheid

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Verwijzingen Halt	2024 2023 2022	 2	 7	 6	Aantal per 1.000 jongeren. (gegevens 2023 niet beschikbaar)
Winkeldiefstallen	2024 2023 2022	 0,7% 0,7%	 1,4% 1,2%	 1,7% 1,4%	Percentage per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven	2024 2023 2022	 1,8 2,5	 3,0 3,2	 3,3 3,7	Aantal per 1.000 inwoners.
Diefstallen uit woning	2024 2023 2022	 1,2 11,6	 1,1 11,7	 1,1 13,9	Aantal per 1.000 inwoners.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	2024 2023 2022	 2,9 3,4	 4,4 4,8	 5,3 5,7	Aantal per 1.000 inwoners.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 16 mei 2024)

Economie

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Functiemenging	2024 2023 2022	 50,7%	 50,2%	 51,0%	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen)
Vestigingen (van bedrijven)	2024 2023 2022	 177,8	 167,6	 166	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Onderwijs

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Absoluut verzuim	2024 2023 2022	0	4,2	2,9	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.
Relatief verzuim	2024 2023 2022	19	21	23	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen van 5-18 jaar.
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	2024 2023 2022	 1,9% 1,8%	 2,1% 1,6%	 2,5% 1,9%	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van 12-23.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Sport, cultuur en recreatie

Indicator	Jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Niet-sporters	2024 2023 2022	51,5%	47,9%	52%	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Sport, cultuur en recreatie	2024 2023 2021	N.N.B.	238	279	Het netto bedrag dat per inwoner aan sport, cultuur en recreatie wordt besteed.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive

Sociaal Domein

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Banen	2023 2022	612,4 604,7	615,1 603,8	643,8 636,0	Het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met een delict voor de rechter	2023 2022 2021	1% 0% 1%	1% 1% 1%	1% 1% 1%	Het percentage jongeren van 12-21 jaar dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Kinderen in uitkeringsgezin	2023 2022 2021	4% 3% 3%	4% 4% 4%	6% 5% 5%	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	2024 2023 2022	72,7% 72,4% 72,0%	72,5% 73,4% 73,5%	70,6% 71,1% 70,9%	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de (potentiële) beroepsbevolking.
Werklozen jongeren	2023 2022 2021	1% 2% 2%	1% 1% 1%	2% 1% 2%	Het percentage werkloze jongeren van 16-22 jaar dat als werkzoekende staat ingeschreven.
Personen met een bijstandsuitkering	2024 2023 20221	210 203 280	230 230 278	310 305 360	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners van 18 jaar en ouder.
Lopende re-integratievoorzieningen	2024 2023 2022	5,5 6,3 6,4	12,3 11,8 11,6	12,9 12,2 13,1	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners van 15-74 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	2024 2023 2022	12,5 13,9 13,5	11,5 13,9 13,6	11,8 14,0 13,9	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	2024 2023 2022	1,2% 1,1% 1,2%	1,2% 1,1% 0,9%	1,2% 1,1% 1,0%	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	2024 2023 2022	0,3% 0,3% 0,3%	0,3% 0,3% 0,3%	0,4% 0,4% 0,4%	In % van alle jongeren van 12-23 jaar
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	2024 2023 2022	470 530 530	640 680 680	690 740 754	Aantal per 10.000 inwoners. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 17 april 2025)

Volksgezondheid en milieu

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Huishoudelijk restafval	2023 2022	124 134	- 120	124 129	Aantal kilo's per inwoner van het niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 17 april 2025)

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Indicator	jaar	Midden-Drenthe	25.000 - 50.000 inwoners	Drenthe	beschrijving
Gemiddelde WOZ waarde	2024 2023 2022	328.000 299.000 265.000	376.000 362.000 313.000	333.000 295.000 255.000	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuw gebouwde woningen	2024 2023 2022	4,1 1,5 6,4	4,5 5,0 5,2	3,5 3,8 6,4	Aantal per 1.000 woningen
Demografische druk	2024 2023 2022	81,5 81 81	79,1 79,1 79	81,2 81,4 81,2	De som (percentage) van het aantal personen van 0-20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20-65 jaar.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	2024 2023 2022	799 758 718	833 867 833	864 831 810	Het bedrag dat een eenpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.
Gemeentelijke woonlasten Meerpersoonshuishouden	2024 2023 2022	844 803 763	916 949 916	916 883 860	Het bedrag dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan gemeentelijke woonlasten.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl/jive (geraadpleegd 17 april 2025)

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Memo

Aan:	College en gemeenteraad Midden-Drenthe
Van:	Team financiën
Datum:	18 juni 2025
Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	Wethouder Raven
Onderwerp:	Wijzigingen jaarstukken 2024

Inleiding
Zoals bij de verzending van de jaarstukken 2024 aan de gemeenteraad is aangegeven was de accountant op dat moment nog bezig met de accountantsverklaring. Er nog een aantal kleine wijzigingen doorgevoerd in de jaarstukken 2024. Deze hebben geen invloed op het resultaat en de bestemming van het resultaat. Een overzicht van de wijzigingen is te vinden in deze memo.

Rechtmatigheidsverantwoording

1) Begrotingsrechtmatigheid: de lastenoverschrijding is gewijzigd van €2.368.000 naar €3.387.000 (programma bestuur en ondersteuning). Het verschil wordt vooral verklaard door overschrijding op overhead dat nu wel wordt meegenomen. Alle overschrijdingen blijven wel acceptabel.

Wanneer overschrijdingen acceptabel wordt niet onderbouwd door middel van percentages of bedragen. In onze financiële verordening artikel 11 Begrotingscriterium lid 4 is onderstaande beschreven:
4. Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
De financiële verordening wordt in 2025 waar nodig herschreven, ook bovenstaand onderwerp wordt waar nodig aangescherpt.

2) Aanbestedingsrechtmatigheid: Gewijzigd van €3.142.000 naar €3.352.000. Het verschil zit vooral in diverse inhuur. Dit betreft inhuur dat buiten de raamovereenkomst omgaat, maar wel valt binnen de percelen van de EU-aanbesteding. Dit is onrechtmatig.

Het betreft hier inhuur waarvan al bestaande contracten waren afgesloten, voordat de gemeente Midden Drenthe een raamovereenkomst is aangegaan, of specifieke inhuur die niet via raamovereenkomst geregeld kan worden.

3) In de paragraaf bedrijfsvoering is (tekstueel) verduidelijkt dat er in 2024 nog geen beleid ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik was, maar dat dit beleid in 2025 is vastgesteld. In 2024 zijn er op dit gebied geen onrechtmatigheden geconstateerd.

Bovenstaande wijzigingen hebben geen invloed op de strekking van de rechtmatigheidsverantwoording.

Paragrafen

1) De tabel 'Totaal WOZ waarden onroerende zaken' is gevuld (gegevens waren niet eerder bekend).

2) De financiële kengetallen zijn aangepast bij het weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze zijn gewijzigd door het omzetten van een voorziening naar reserve.

Toelichting op de balans

1) Conform de eis van de accountant is het omzetten naar een voorziening onderhoud gebouwen teruggedraaid naar reserve.

Bijlagen

1) De investeringsbijlage is toegevoegd in de jaarstukken.

2) De bedragen in de taakvelden waren nog 2023, deze zijn aangepast naar 2024.

GEMEENTE MIDDEN-DRENTHE

Aan:

de raad van de gemeente Midden-Drenthe
t.a.v. mevrouw C. Bodewes
Postbus 24
9410 AA BEILEN

Groningen, 19 juni 2025

Kenmerk: EK/RvH/AMT/
1060056/005

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2024 van gemeente Midden-Drenthe (hierna te noemen ‘gemeente Midden-Drenthe’) gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 19 oktober 2024, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2024. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van gemeente Midden-Drenthe.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de ambtelijke organisatie en verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning en als gevolg van enkele personele wisselingen in team financiën was dit jaar extra complex. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van gemeente Midden-Drenthe bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. E.R. Kuik- van Wijk RA MSc
Partner en extern accountant gemeente Midden-Drenthe

Inhoudsopgave

01

Dashboard accountantscontrole

02

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

03

Resultaat & financiële positie

04

Belangrijkste bevindingen

05

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

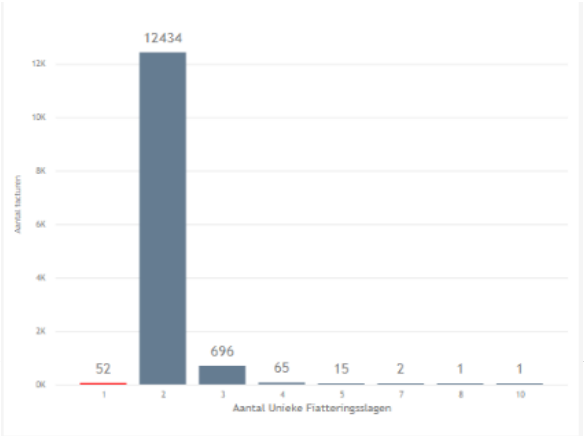
1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

- Wij verstrekken bij de jaarrekening, inclusief rechtmatigheidsverantwoording, een goedkeurende controleverklaring.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1.200.000 respectievelijk € 3.600.000.
- Het jaarverslag, inclusief de opgenomen informatie in de paragraaf bedrijfsvoering, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden.
- De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.
- Het college heeft in de rechtmatigheidsverantwoording een totaal van € 6,7 miljoen aan afwijkingen gerapporteerd.
- De WNT is nageleefd en wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage vastgesteld.

DATA-ANALYSE

- Uit de uitgevoerde data-analyse op de uitgaande betalingen blijken geen indicaties op fraude. Het aantal uitzonderingen op de uitgaande betalingen is daarnaast beperkt.
- Uit de data-analyse op inkopen blijkt dat 52 facturen niet van twee autorisaties zijn voorzien en 99% van twee of meer:

BELANGRIJKE BEVINDINGEN

- Als gevolg van personele wisselingen in het team financiën vlak voor de start van de jaarrekeningcontrole is de doorlooptijd van onze controle langer. Het waarborgen van de kwaliteit van het jaarrekeningproces verdient daarbij, door de omstandigheden, extra aandacht voor komend jaar.
- De egalisatiereserve gemeentelijke gebouwen van voorgaand jaar is initieel gevormd tot een voorziening groot onderhoud, de egalisatievoorziening groot onderhoud is echter niet afdoende onderbouwd.
- Wij hebben een totaal aan onzekerheden vastgesteld in het sociaal domein van € 1.212.000.
- Overige bevindingen: Een update van de nota reserves en voorzieningen is benodigd.

AANDACHTSPUNTEN 2025

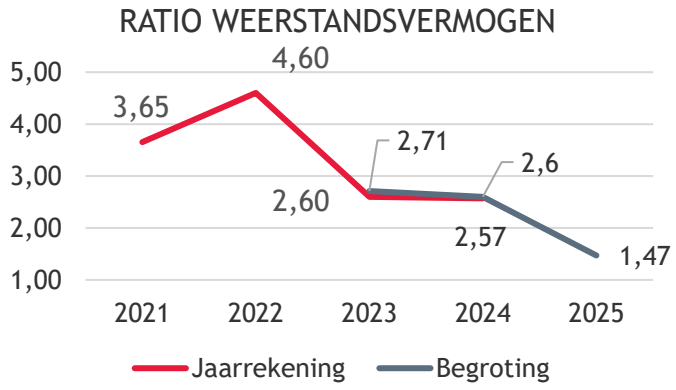
- **Ontwikkelingen in de financiële positie maken het belang van een verbetering van het voorspellend vermogen groter.** Het is belangrijk om goed en tijdig te kunnen sturen, mede in verband met de ontwikkelingen in de financiële positie (zie ook hoofdstuk 3.3) en de ontwikkeling van de kosten in het sociaal domein. De gerealiseerde baten en lasten wijken af van de (gewijzigde) begroting en het voorspellend vermogen kan beter.
- **Verwerken onderhoudslasten in de jaarrekening 2025.** De gemeente kan kiezen voor een voorziening, maar dit moet dan goed onderbouwd worden. Voor achterstallig onderhoud is een voorziening verplicht.
- **Doorontwikkeling interne beheersing en het zelf controlerend vermogen (zie management letter).**

RESULTAAT 2024

(x €1.000)	2024	BEGROTING NA WIJZIGINGEN
Saldo van baten en lasten	-6.251	2.592
Mutatie reserves	-2.246	-2.592
RESULTAAT	**-8.498**	**0**

- Het gerealiseerde resultaat 2024 wijkt af van de begroting na wijziging. Wij merken op dat het positieve resultaat voornamelijk het gevolg is van laat bekend geworden incidentele opbrengsten.
- Wij concluderen dat het voorspellend vermogen van de begroting (na wijzigingen) voor verbetering vatbaar is. De verschillenanalyse opgenomen in de jaarrekening geeft inzicht in verklaringen voor afwijkingen.

UW FINANCIËLE POSITIE

- Het weerstandsvermogen is ruim voldoende. Desalniettemin heeft de gemeente Midden-Drenthe in de BDO Benchmark gemeenten 2025 een rapportcijfer 6 gekregen en staat de gemeente Midden-Drenthe voor financiële uitdagingen op de langere termijn.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Onze opdracht en controle

2.2 Strekking controleverklaring

2.3 Aandachtspunten 2025

2.1 Onze opdracht en controle (1)

Proces jaarrekeningcontrole

In onze eerdere rapportages hebben wij uitgebreid stilgestaan bij het proces van de jaarrekeningcontrole. Gemeente Midden-Drenthe heeft in 2024 uitgebreid aandacht besteed aan het stroomlijnen van het proces van de totstandkoming van de jaarstukken. Wij zien dat de voortgang van voorgaand jaar is standgehouden, maar dat de complexiteit/weerbarstigheid in het proces blijvend de aandacht vraagt. Waar wij vorig jaar rapporteerden over het investeren en realiseren van een structurele bezetting is halverwege 2025 sprake van verloop van drie belangrijke functionarissen binnen team financiën, waaronder ook de concern controller. Dit maakt het proces kwetsbaar. De gemeente Midden-Drenthe heeft afgelopen jaar opnieuw gedeeltelijk gebruik gemaakt van onze scrummaster om dit proces te begeleiden. Voor aankomend jaar kan het intensiveren van de samenwerking met de scrummaster wellicht helpen om de kwetsbaarheid deels op te vangen.

Succesfactoren daarbij zijn het prioriteren van een goede planning en het stellen van duidelijke interne deadlines, ook voor derden (zorginstellingen/verbonden partijen). Ook een uitbreiding van de formatie heeft daarbij geholpen. Zoals vorig jaar geconstateerd kost het tijd om nieuwe mensen op te leiden en goed samen te werken, hieruit blijkt het belang van de basis (omvang van het team), vanwege de personele wisselingen is dit naar 2025 een aandachtspunt om dit op niveau te houden.

Zoals ook eerder met elkaar besproken kost verbetering van het traject tijd, maar zorgen omstandigheden van dit jaar ook voor een langere doorlooptijd. De belangrijkste punten die wat ons betreft nog verbeterd kunnen worden zijn:

- De eerste versie van de jaarstukken sloot niet aan op de financiële administratie. Dit omdat in de financiële administratie na de oplevering van de jaarstukken nog boekingen waren verricht. Dit zorgt voor een ineffectieve start van onze controle en heeft vertraging in ons controletraject opgeleverd.
- De ontwikkeling die is ingezet om de verantwoordelijkheden in de organisatie scherper te krijgen en hier naar te handelen, zowel voor de eerste en tweede lijn, verder door te voeren. Voor onze meer uitgewerkte achtergrond en adviezen hierover verwijzen wij naar onze voorgaande management letter en accountantsverslagen.
- Onderdeel van de controle van de jaarstukken is ook de controle van de SiSa-bijlage. Dit is de controle op de rechtmatige besteding van alle specifieke doeluitkeringen die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld. De oplevering hiervan was niet voldoende en ook niet volledig. Als gevolg hiervan heeft dit tot een langere doorlooptijd geleid. Het aantal specifieke uitkeringen dat de gemeente Midden-Drenthe dient te verantwoorden blijft hoog. Hier kan de gemeente niets aan doen, maar zorgt voor zowel voor de gemeente als voor ons voor extra inzet van mensen.

Wij blijven met de organisatie in gesprek over wat nodig is om blijvend belangrijke stappen te maken hierin en niet alleen het jaarrekeningproces efficiënter te maken, maar ook het zelfcontrolerend vermogen van de gemeente te versterken. Wij helpen de organisatie daar graag verder mee.

Wij hebben de samenwerking als prettig ervaren en hebben er vertrouwen in dat we samen de komende jaren een verdere ontwikkeling kunnen bewerkstelligen.

2.1 Onze opdracht en controle (2)

Doel en object van de controle
Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van gemeente Midden-Drenthe in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht
Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controle-standaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 29 oktober 2024. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring
Aangezien de jaarrekening 2024 van gemeente Midden-Drenthe aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij een goedkeurende controleverklaring afgegeven.

Materialiteit
Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.200.000. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 120.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Grondslagen financiële verslaggeving
De jaarstukken 2024 van gemeente Midden-Drenthe bestaan uit:
- het jaarverslag 2024 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- de jaarrekening 2024 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag is informatie opgenomen over ‘wat willen we’, ‘ontwikkelingen’ en ‘financieel kader’.
De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

2.1 Onze opdracht en controle (3)

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2024. In 2024 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Controleaanpak

Onze controleaanpak is gebaseerd op een systeemgerichte en risicogerichte benadering, waarbij gesteund wordt op de opzet, het bestaan en de werking van de aanwezige administratieve organisatie en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

Wij hebben voor de volgende risico's in onze controle verhoogde aandacht gehad:

- Management override: ongebruikelijke memoriaalboekingen in de laatste maand van het boekjaar dan wel bij het opstellen van de jaarstukken.
- Het risico bestaat dat er ongeautoriseerde handelingen, onbeheerste wijzigingen en/of verstoringen in de financiële administratie plaatsvinden als gevolg van onze bevindingen op de IT General Controls.

Onafhankelijkheid

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten' (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden. Onze overige dienstverlening heeft betrekking op ondersteuning bij digitale bestuurskracht alsook de advisering bij de bezuinigingsopgave voor de meerjarenbegroting.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar onze management letter 2024. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

2.2 Strekking controleverklaring (1)

Controleverklaring 2024

Wij hebben bij de jaarrekening 2024, inclusief SiSa-bijlage, van gemeente Midden-Drenthe een goedkeurende controleverklaring afgegeven. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld en de met de raad gemaakte afspraken hierover zijn nageleefd.

Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang die door de gemeente zijn gecorrigeerd. Daarnaast hebben wij onderstaande verschillen geconstateerd welke niet zijn verwerkt in de jaarrekening. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 120.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

ONGECORRIGEERDE CONTROLEVERSCHILLEN 2024					
#	Omschrijving	Post/toelichting	Fouten (in €)	Onzekerheden (in €)	Verwijzing
1	Volledigheid overlopende passiva	Overlopende passiva	170.000	-	§4.5
2	Presentatiecorrectie (ad. € 2 miljoen) verschuiving tussen overlopende passiva overige schulden	Kortlopende schulden	-	-	Zie onderstaand
3	Onzekerheden sociaal domein WMO ZIN	Sociaal Domein	-	486.000	§4.1
4	Onzekerheden sociaal domein Jeugd ZIN	Sociaal Domein	-	726.000	§4.1
	TOTAAL		**170.000**	**1.212.000**	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)			1.200.000	3.600.000	
Rapporteringstolerantie			120.000		

Wij hebben, voor zover mogelijk, het college verzocht om deze controleverschillen te corrigeren. De presentatiecorrectie aangaande de verschuiving tussen de overlopende passiva en de overige schulden ziet toe op diverse posten die als overlopend passief onterecht onder de categorie overige schulden in de jaarrekening zijn verantwoord. Een voorbeeld hiervan is dat crediteuren sociale zaken in 2025 zijn geboekt maar verantwoord zijn als crediteur 2024. Feitelijk betreffen dit per ultimo boekjaar nog te betalen bedragen (overlopend passief).

Het college heeft gemotiveerd aangegeven waarom zij deze verschillen niet heeft verwerkt en dat zij van oordeel is dat deze posten zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel. Deze verschillen en de analyse van de impact zijn bevestigd in de bevestiging van het college bij de jaarrekening.

Wij concluderen dat de resterende niet-verwerkte controleverschillen zowel individueel als gezamenlijk niet materieel zijn voor de jaarrekening als geheel en verstrekken een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2024.

2.2 Strekking controleverklaring (2)

Vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

Op basis van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet kunnen gemeenten bij langdurige financiële tekorten een beroep doen op een extra uitkering uit het gemeentefonds. Omdat de omvang van het gemeentefonds hierdoor niet wijzigt betalen andere gemeenten daar dus aan mee. Om die reden moeten gemeenten aan allerlei voorwaarden voldoen om deze aanvullende uitkering te kunnen ontvangen. Maar in principe kunnen gemeenten hierdoor niet failliet gaan. Het gevolg hiervan is dat crediteuren en andere stakeholders nooit benadeeld kunnen worden door een faillissement. Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van raadsleden van belang en moet het college van burgemeester en wethouders inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024.

Fraude en non-compliance

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de organisatie. Daarnaast nemen wij kennis van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken, zie hiervoor tevens hoofdstuk 4.7. Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van het college. Daarom hebben wij op diverse momenten met u en uw auditcommissie over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Deze besprekingen en onze controle-werkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

Wij hebben vastgesteld dat in 2024 in goede basis is op het gebied van fraude- en corruptierisicobeheersing. Evenwel is het van belang om dit onderwerp regelmatig onder de aandacht te brengen en te houden, met als doel de gehele organisatie bewust te laten zijn van fraude- en corruptierisico's. Naast directe schade kan immers ook belangrijke reputatieschade optreden.

Hierbij hebben wij specifiek aandacht besteed aan de veronderstelling dat er bij de opbrengstverantwoording frauderisico's bestaan. Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. De risico's zijn daarbij gelijk aan de vermelde risico's op pagina 9 van dit verslag.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's).

2.3 Aandachtspunten 2025 (1)

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2024 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

Ontwikkelingen in de financiële positie maken het belang van een verbetering van het voorspellend vermogen groter

Voorgaand jaar hebben we gerapporteerd over de structurele tekorten in 2026 en 2027, wat ook impact had op de gemeente Midden-Drenthe. Uit de voorjaarsnota van het Rijk blijkt dat gemeenten vanaf 2026 ruim € 400 miljoen erbij krijgen om het ‘ravijnjaar’ gedeeltelijk te dempen. Aanvullend komt voor jeugdzorg in 2025 € 400 miljoen beschikbaar en in de jaren 2026 en 2027 tussen de € 800 en € 900 miljoen. Alleen laat een doorkijk ook zien dat voor 2028 alweer bezuinigingen staan verantwoord. Ook voor de gemeente Midden-Drenthe blijft het een uitdaging om te gaan met deze onzekerheden ten aanzien van de gemeentelijke financiën en te beheersen.

Voor bijna alle programma's geldt dat sprake is van afwijkingen tussen begrote lasten en daadwerkelijke baten (zie ook hoofdstuk 3.1). Voor de lasten ligt de realisatie op programmaniveau meer in lijn met de begroting na wijzigingen. Als gevolg van de blijvende onzekerheden benadrukken wij het belang van voorspellend vermogen.

De gemeente Midden-Drenthe heeft een verschillenanalyse opgenomen in haar jaarrekening. Ons advies van voorgaand jaar was om het analyseren van afwijkingen nadrukkelijker, bij de tussentijdse rapportages, onderdeel van uw proces te maken en voortdurend te monitoren waardoor verschillen ontstaan. De zichtbaarheid van betreffende opgestelde analyses is zeer beperkt, daarbij is momenteel ook nog minder aandacht voor welke baten en lasten de voorspelbaarheid beperkt is en hoe dit verbeterd kan worden (‘backtesting’).

Tenslotte raden wij aan tussentijds balansposten te analyseren. Wij denken dat het goed en gedegen uitwerken van dit proces in het kader van voorspellend vermogen de gemeente Midden-Drenthe kan helpen in haar meerjarenbegrotingsproces en daarmee ook zo goed mogelijk voorbereid is op de blijvende onzekerheden.

2.3 Aandachtspunten 2025 (2)

Verwerken onderhoudslasten in de jaarrekening 2025

Eerdere jaren hebben wij gerapporteerd over het onterecht opnemen van een egalisatiereserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen. Dit is volgens het BBV namelijk niet toegestaan. Initieel is in de jaarrekening de egalisatiereserve omgezet naar een egalisatievoorziening groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen (€ 709.000). De onderbouwing van de egalisatievoorziening was echter niet conform het BBV. Het BBV biedt de mogelijkheid om tijdelijk een bestemmingsreserve te vormen om tot planvorming te komen om wel een dergelijke egalisatievoorziening groot onderhoud te creëren. Het opstellen van een degelijk beheerplan en meerjarenonderhoudsplan is daarbij van belang.

Indien een egalisatievoorziening gevormd wordt voor de toekomstige jaren dient jaarlijks een kritische backtesting uitgevoerd te worden om de inschattingen van groot onderhoudslasten per jaarschijf inclusief de kostenraming te monitoren. Daarmee wordt de kwaliteit van de schatting beter en ook de beheerbaarheid en egalisatie van de onderhoudsuitgaven. Ook kan het risico op herhaling van een vrijval van de egalisatievoorziening beter worden voorkomen. Tegelijkertijd betreft dit een complex proces, waarbij de gemeente Midden-Drenthe de keuze heeft of dit via een voorziening loopt of de jaarlijkse lasten voor onderhoud via de begroting worden gedekt.

Een ander aandachtspunt dat we hebben meegegeven in voorgaande rapportages is de verplichting om voor achterstallig onderhoud een voorziening te vormen. De uitkomsten van het rapport/beheerplan wegen 2024-2028 geeft aan dat er geen sprake van achterstallig onderhoud is waar conform het BBV een voorziening voor gevormd dient te worden. De voorzieningen zijn in hoofdstuk 4.4. verder toegelicht.

Doorontwikkeling interne beheersing en het zelf controlerend vermogen

In onze management letter hebben wij gerapporteerd over de interne beheersing. Wij vinden het een belangrijk aandachtspunt om de ingezette ontwikkeling om verantwoordelijkheden in de eerste en tweede lijn scherp te krijgen en hiernaar te handelen.

Tegelijkertijd is als gevolg van het personeel verloop binnen uw team financiën de borging van de kennis en ervaring een belangrijk aandachtspunt. Ook omdat de afdeling waarop het personeelsverloop toeziet een belangrijke schakel in de jaarrekeningcontrole vormt. Wij attenderen de gemeente Midden-Drenthe aandacht te hebben voor de opvolging en de overdracht, maar begrijpen ook dat dit tijd kost en een kennisoverdracht lastig is doordat medewerkers reeds vertrokken zijn. Wij helpen, conform voorgaande jaren, de gemeente Midden-Drenthe te ondersteunen in het jaarrekeningcontroleproces.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat per programma

3.2 Besteding verdeling gemeentefonds

3.3 Uw financiële positie

3.4 Specifieke uitkeringen

3.1 Resultaat per programma

Realisatie vs. gewijzigde begroting

Het resultaat van gemeente Midden-Drenthe over het jaar 2024 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 6,1 miljoen nadelig. In onderstaand overzicht is het resultaat per programma in het kort weergegeven:

OVERZICHT REALISATIE PER PROGRAMMA 2024			
Programma	**Realisatie** (in €)	**Begroting na wijziging** (in €)	**Verschil** (in €)
Programma 0 - Bestuur en ondersteuning	2.687	3.708	-1.021
Programma 1 - Veiligheid	3.078	3.076	2
Programma 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	5.826	7.342	-1.516
Programma 3 - Economie	-744	-672	-72
Programma 4 - Onderwijs	3.278	4.057	-779
Programma 5 - Sport, cultuur en recreatie	6.457	7.366	-909
Programma 6 - Sociaal domein	33.632	37.718	-4.086
Programma 7 - Volksgezondheid en milieu	3.413	3.559	-145
Programma 8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.361	4.360	-999
Programma 9 - Algemene dekkingsmiddelen	-86.301	-85.139	-1.162
Overhead en vennootschapsbelasting	19.062	17.217	1.845
Saldo van baten en lasten	**-6.251**	**2.592**	**-8.843**
Mutatie reserve	-2.246	-2.592	346
RESULTAAT	**-8.498**	**0**	**-8.498**

Het resultaat 2024 wijkt ongeveer 5% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces. De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijzigingen zien we terug in de programma's sociaal domein en verkeer, vervoer en waterstaat. Wij merken op dat het positieve resultaat op de betreffende programma's voornamelijk het gevolg is van laat bekend geworden incidentele opbrengsten.

3.2 Besteding verdeling gemeentefonds

Een afzetting van de beschikbare middelen uit het gemeentefonds versus de besteding

Het begrotingssaldo en jaarrekeningsaldo per cluster van de gemeente Midden-Drenthe is vergeleken met het begrotingssaldo per cluster gebaseerd op de clustersystematiek van het gemeentefonds. Belangrijk om op te merken is dat de toerekening van baten en lasten naar de verschillende clusters vrij is voor gemeenten. Er is geen verplicht rekeningschema dat wordt voorgeschreven. In de analyse wordt de omvang van de netto lasten op basis van de door gemeente Midden-Drenthe toegepaste toerekening vergeleken met de veronderstelde omvang vanuit het gemeentefonds. Om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de gegevens uit het gemeentefonds en de begroting 2024, zijn de kosten van overhead verdeeld over de verschillende uitgavenclusters in plaats van als een los cluster. Voor overhead wordt vanuit het gemeentefonds namelijk geen separate vergoeding gegeven. Op basis van de beschikbare gegevens heeft voor de gemeente Midden-Drenthe deze verdeling plaatsgevonden aan de hand van totale lastenverhouding tussen de taakvelden. Dit is een breed toegepaste methodiek bij gemeenten.

- Bij het cluster OZB begroot en realiseert de gemeente meer inkomsten ten opzichte van de inkomsten gebaseerd op de clustersystematiek van het gemeentefonds. Voor cluster overige eigen middelen (OEM) is het tegenovergestelde beeld;
- De gemeente Midden-Drenthe besteedt zowel aan de sociale basisvoorzieningen als aan de participatie aanzienlijk meer in vergelijking met de clustersystematiek van het gemeentefonds. Dit hogere bestedingsniveau kan gedeeltelijk worden toegeschreven aan het feit dat BUIG-budgetten niet via het gemeentefonds worden verstrekt, maar wel als realisatie bij de lasten van Participatie worden meegenomen;
- Bij de cluster individuele voorzieningen Wmo en jeugd begroot en realiseert de gemeente meer ten opzichte van de uitgaven gebaseerd op de clustersystematiek van het gemeentefonds;
- De gemeente Midden-Drenthe heeft voor de infrastructuur, ruimte en milieu meer lasten ten opzichte van de clustersystematiek van het gemeentefonds.

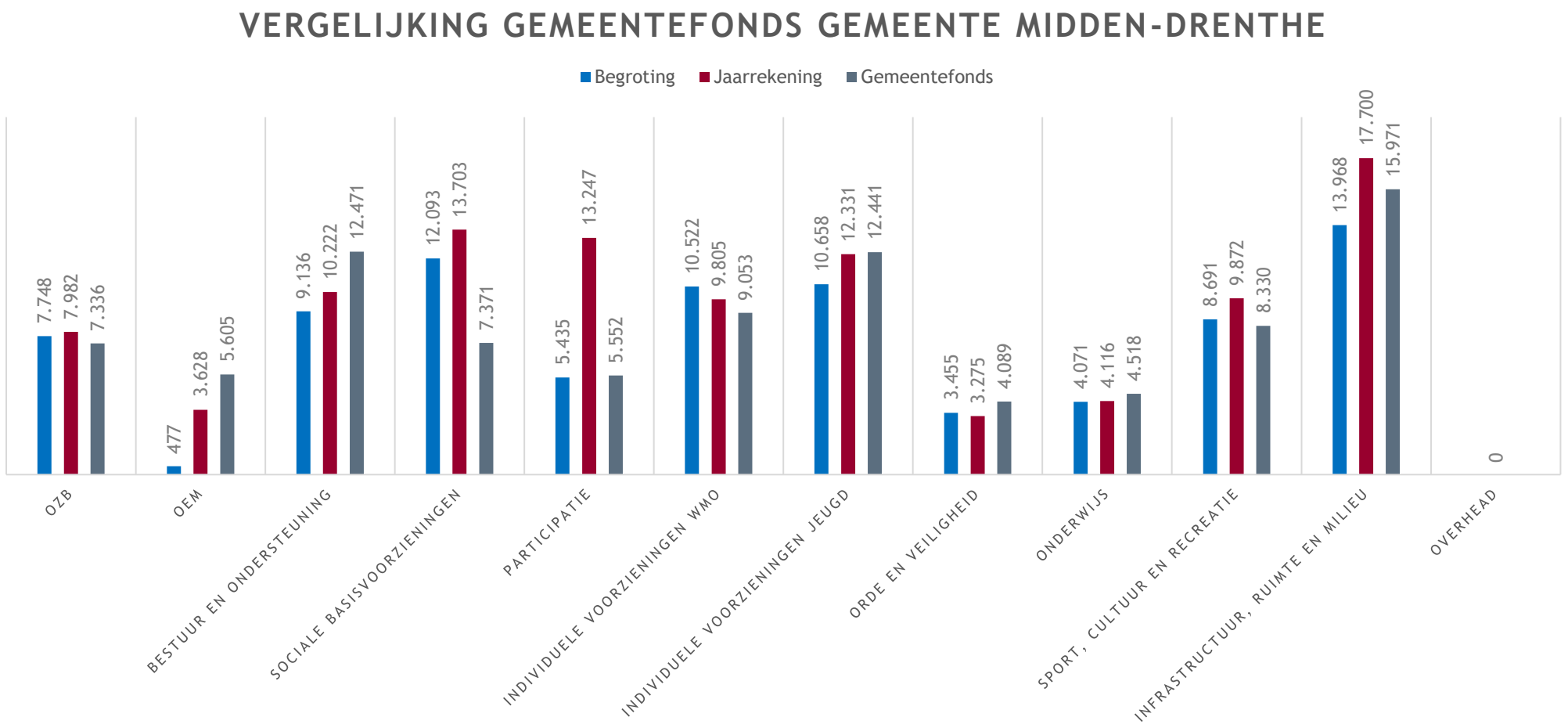
VERDELING GEMEENTEFONDS (* € 1.000)

Midden-Drenthe	Begroting	Jaarrekening	Gemeentefonds*
Inkomensclusters			
OZB	7.748	7.982	7.336
OEM	477	3.628	5.605
Uitgavenclusters			
Bestuur en ondersteuning	9.136	10.222	12.471
Sociale basisvoorzieningen	12.093	13.703	7.371
Participatie	5.435	13.247	5.552
Individuele voorzieningen Wmo	10.522	9.805	9.053
Individuele voorzieningen Jeugd	10.658	12.331	12.441
Orde en veiligheid	3.455	3.275	4.089
Onderwijs	4.071	4.116	4.518
Sport, cultuur en recreatie	8.691	9.872	8.330
Infrastructuur, ruimte en milieu	13.968	17.700	15.971
Totaal netto besteding gemeentefonds	69.804	82.661	66.855

* In de kolom gemeentefonds is geen rekening gehouden met de laatste herijkingen van het gemeentefonds over 2024, waardoor deze kolom lager is dat de realisatie in de jaarrekening 2024.

3.2 Besteding verdeling gemeentefonds

Een schematische weergave van de bestedingsanalyse van gemeente Midden-Drenthe is als volgt:

Bovenstaand is een afzetting van de beschikbare middelen uit het gemeentefonds versus de gewijzigde begroting en jaarrekening 2024.

3.3 Uw financiële positie

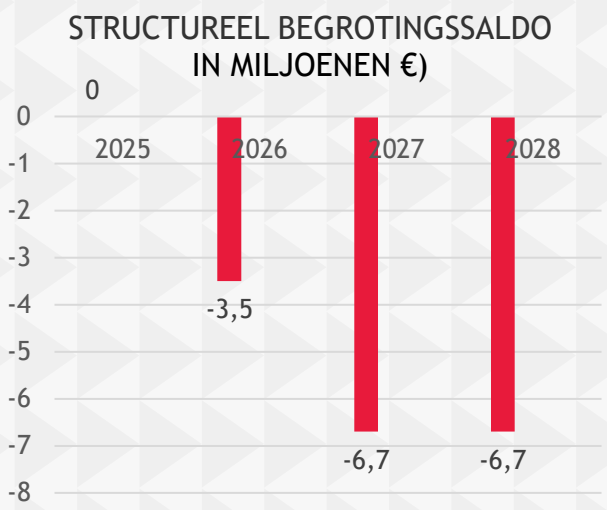
Inleiding

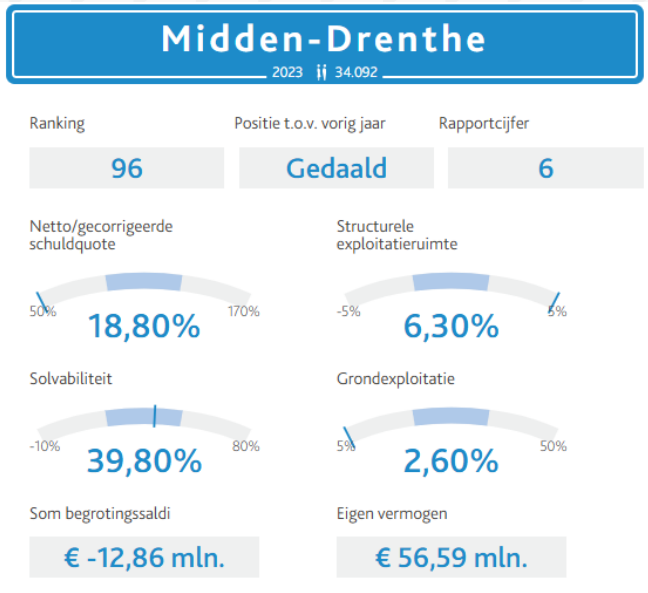
Een sterk versnipperd landschap, gedeelde onzekerheid. Dat is de titel van ons benchmarkonderzoek gemeenten dat wij in januari 2025 hebben uitgebracht over de financiële positie van gemeenten. Wij concluderen hierin dat de meeste gemeenten over 2023 een positief resultaat hadden (per saldo € 1,7 miljard) terwijl voor de komende vijf jaren grote tekorten worden verwacht (over vijf jaar totaal voor alle gemeenten € 3,9 miljard). Dit is voornamelijk het gevolg van de gewijzigde financieringssystematiek vanuit het Rijk, wat leidt tot een zogenoemd ravijn. Gemeente Midden-Drenthe heeft via het programma “Ravijn” inmiddels plannen opgesteld die leiden tot een beperking van de tekorten.

Volgens de begroting 2025 wordt het structureel begrotingssaldo tot en met 2028 cumulatief een tekort verantwoord van € 16,9 miljoen. In de grafiek hiernaast zijn de resultaten per jaar inzichtelijk gemaakt.

Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld. In dit GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als basis gebruikt voor het bepalen van uw score en dus financiële positie. Indien uw gemeente voor de komende jaren (2024 t/m 2028) per saldo een negatief resultaat begroot (en inteert op het eigen vermogen), beïnvloedt dit de score. Een uitwerking van deze systematiek beschrijven wij in onze benchmarkrapportage.

3.3 Uw financiële positie

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

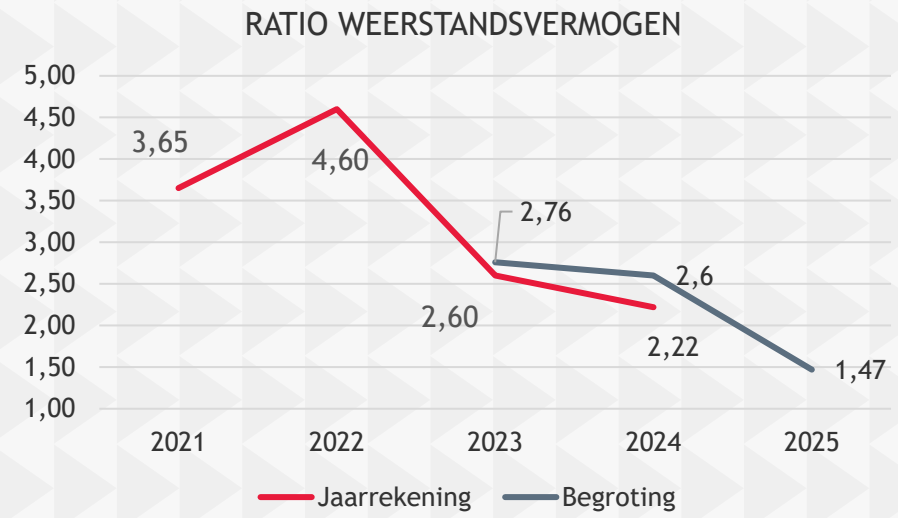
De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente Midden-Drenthe. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie. Hieronder vindt u een andere toelichting op de ratio's van uw gemeente.

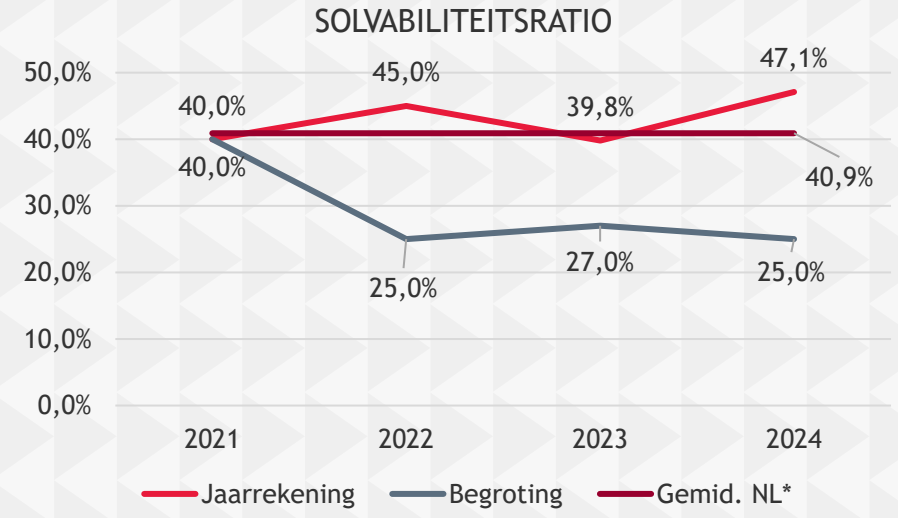
Weerstandsvermogen van de gemeente Midden-Drenthe is ruim voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 14,7 miljoen. In het weerstandsvermogen ultimo 2024 is geen bedrag meegeteld van vrij aanwendbare bestemmingsreserves. In geval van calamiteiten is het mogelijk om een deel van deze reserves een andere aanwending te geven. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Midden-Drenthe heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 6,7 miljoen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Midden-Drenthe is volgens het GTK 2020 ruim voldoende te noemen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2024 47,1%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Midden-Drenthe in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Midden-Drenthe is in lijn met gemiddeld.

De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde voor gemeenten op basis van: BDO Benchmark rapport januari 2025 categorie 25.000 tot 50.000 inwoners

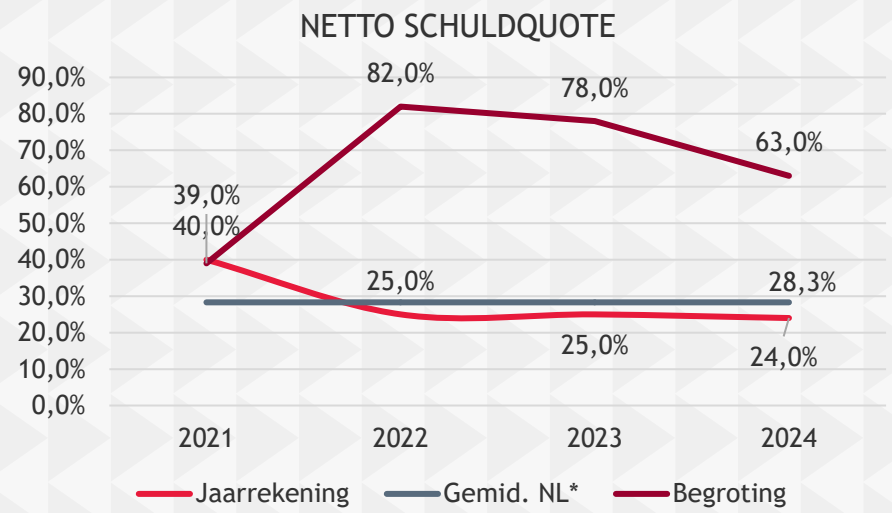
3.3 Uw financiële positie

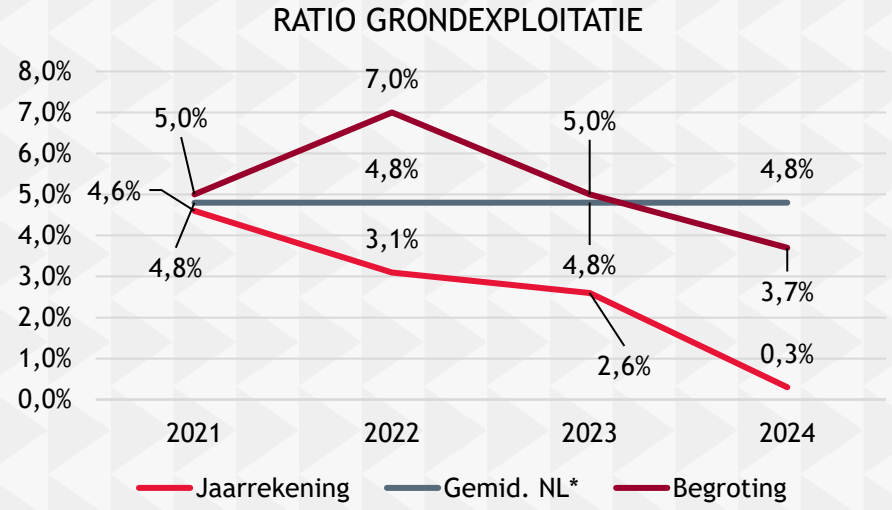
Netto schuldquote

De netto schuldquote bedraagt 21% en is daarmee minst risicovol volgens het GTK 2020. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. Daarbij valt op dat de begroting de afgelopen jaren significant hoger ligt dan de realisatie.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Midden-Drenthe is laag doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten laag is. De ratio grondexploitatie < 20% is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020.

De bron voor de gemiddelden NL betreft het gemiddelde voor gemeenten op basis van: BDO Benchmark rapport januari 2025 categorie 25.000 tot 50.000 inwoners

3.4 Specifieke uitkeringen

Omvang specifieke uitkeringen neemt toe

Een onderdeel van de opbrengsten van gemeenten zijn de specifieke uitkeringen (hierna: SPUK), zij hebben een grote impact op de financiële positie. Wij zien een landelijke trend dat ministeries steeds vaker een Specifieke regeling kiezen voor het verstrekken van subsidies aan decentrale overheden. Het aantal SiSa-regelingen is daardoor exponentieel toegenomen de afgelopen jaren.
Voor uw gemeente is sprake van 27 SiSa-regelingen in 2024 tegenover 29 SiSa-regelingen in 2023. Het huidige kabinet heeft het voornemen het aantal SPUK's sterk te verminderen.

Impact op de balans

De ontvangen voorschotten van de SPUK worden onder de vlottende passiva als vooruitontvangen bijdragen van het Rijk verantwoord. De toegenomen omvang van de SPUK-regelingen is als volgt zichtbaar op de balans van de gemeente:

(x € 1.000)	2023	2024
Vooruit ontvangen bijdragen Overheidslichamen (schuld)	3.667	7.564

Zichtbaar is dat reeds veel gelden als voorschot zijn uitbetaald aan de gemeente Midden-Drenthe. Het vooruitontvangen bedrag bedraagt 12% van het balanstotaal, exclusief het eigen vermogen. Mede doordat in het laatste kwartaal enkele SPUK's aan de gemeente zijn verstrekt ontstaat de stijging van de balanspositie.

Besteding in 2024

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de vijf grootste regelingen:

(x € 1.000)	Omvang uitkering beschikking	Looptijd tot en met boekjaar	Besteding 2024	Totale besteding
AenM M16 Bekostingingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	6.059	224	6.059	6.059
VRO J94 Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie	3.773	2027	0	0
VRO J55 Aanpak energiearmoede	901	2027	526	563
KGG K28 Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	2.665	2027	509	811
VWS H30 Specifike uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis.	1.997	2026	556	1.049

Hieruit is te herleiden dat er veel middelen zijn toegekend en dan tot op heden nog een belangrijk deel uitgegeven dient te worden. Voor de meest omvangrijke regelingen van de gemeente Midden-Drenthe is tot en met 2024 ongeveer 54% uitgegeven van de toegekende middelen.

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Programma ‘Sociaal domein’

4.2 Rechtmatigheidsverantwoording

4.3 Belangrijke schattingsposten

4.4 Voorzieningen uitgelicht

4.5 Overige bevindingen

4.6 Data-analyse

4.7 BBV, WNT en SiSa

4.1 Programma ‘Sociaal domein’

De lasten van gemeente Midden-Drenthe in het programma ‘Sociaal domein’ bedragen over 2024 circa € 50,2 miljoen. In hoofdlijnen zijn deze lasten als volgt opgebouwd:

Programma sociaal domein (in euro’s)			
#	Onderdeel	2024	2023
1	Samenkracht en burgerparticipatie	8.842	7.486
2	WMO	10.981	9.805
3	Jeugdzorg	13.996	11.338
4	Participatiewet - inkomensregelingen	11.728	11.875
5	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.577	2.802
6	Begeleide participatie en arbeidsparticipatie	1.595	1.372
	TOTAAL	**50.179**	**44.678**

Jeugdzorg Zin

De productieomvang van Jeugdzorg ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2024 circa € 11,6 miljoen (2023: € 9,7 miljoen). Met betrekking tot de lasten inzake jeugdhulp vraagt de gemeente Midden-Drenthe de zorginstellingen om een verklaring. Uit onze controle blijkt dat van een aantal zorginstellingen nog onvoldoende controle-informatie is ontvangen, waarmee kan worden onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Met inachtneming van de interne beheersing bij uw gemeente ramen wij het bedrag van de resterende onzekerheid in totaliteit op circa € 726.000 (2023: € 693.000).

Wmo Zin

De productieomvang van Wmo ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2024 circa € 8,2 miljoen (2023: € 8,5 miljoen). De toekenning van voorzieningen in het kader van Wmo ZIN vindt plaats vanuit de gemeente Midden-Drenthe.

De gemeente heeft derhalve zelf inzicht in de cliënten en de gemaakte afspraken. Met betrekking tot de lasten Wmo ZIN vraagt de gemeente Midden-Drenthe per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk protocol. Uit onze controle blijkt dat er door de gemeente Midden-Drenthe geen verschillen zijn geconstateerd boven de rapportagetolerantie tussen de eigen administratie en de productieverantwoordingen welke zijn voorzien van een controleverklaring.

Conform Jeugdzorg is er ook bij Wmo ZIN sprake van een aantal zorginstellingen waarbij geen controleverklaring is ontvangen. Met inachtneming van de interne beheersing bij uw gemeente ramen wij het bedrag van deze resterende onzekerheid in totaliteit op € 486.000 (2023: € 997.000).

Wij adviseren om na te gaan voor zowel WMO als Jeugdzorg op welke wijze de interne beheersing kan worden versterkt zodat onzekerheden (verder) gereduceerd kunnen worden. Wij adviseren bijvoorbeeld de inrichting en zichtbaarheid inclusief opvolging van de klachtenregistratie te verbeteren. Vermindering van de onzekerheden is extra relevant als gevolg van de materialiteitswijziging in 2025 waarmee fouten en onzekerheden samen worden geëvalueerd (tegen een grens van 2%).

PGB

De processen van PGB Jeugdzorg en WMO lopen op een aantal onderdelen verschillend, waardoor voor Jeugdzorg en WMO niet dezelfde zekerheid wordt verkregen. Tevens verkrijgt de gemeente aanvullende zekerheid vanwege de ontvangsten van het CAK. De onzekerheden voor PGB zijn onder de rapportagetolerantie. Daarbij concluderen wij dat de formele fouten zoals geconstateerd door de accountant van de SVB acceptabel zijn en geen impact hebben op het oordeel over de jaarrekening 2024 van gemeente Midden-Drenthe.

4.2 Rechtmatigheidsverantwoording (1)

Status wijziging landelijke wet- en regelgeving

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is voor gemeenten afgerond op 21 maart 2025. De wijzigingen in de BADO-notitie gaan in voor verantwoordingen over het begrotingsjaar 2025. Voor de verantwoording over begrotingsjaar 2024 wordt nog de uitwerking uit NBA Alert 48 2.0 gevolgd. Aan de hand van te onderkennen scenario's / omstandigheden zijn in NBA Alert 48 2.0 aanwijzingen opgenomen voor de uitvoering van de accountantscontrole van de jaarrekening en de oordeelsvorming in de controleverklaring. Naar aanleiding van de afgeronde wijzigingen in het BBV wijzigt vanaf boekjaar 2025 het maximum van de door de raad vastgestelde verantwoordingen naar 2% (was 3%). De omvangsbasis van de verantwoordingsgrens wijzigt naar de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves. De gemeenteraad zal in 2025 opnieuw de financiële verordening moeten vaststellen.

In oktober 2024 is de kadernota rechtmatigheid geactualiseerd. De actualisatie leidt voor de gemeente Midden-Drenthe beperkt tot wijzigingen ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste wijziging betreft een tekstuele aanpassing in de modelverordening ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken. Wij adviseren gemeente Midden-Drenthe in 2025 de financiële vordering, controleprotocol aan te passen en opnieuw vast te laten stellen door de gemeenteraad en deze wijziging te evalueren voor andere documenten waarin de materialiteit staat genoemd.

Strekking van de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Midden-Drenthe

De raad van de gemeente Midden-Drenthe heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 1% van de totale lasten inclusief de dotaties aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 1.239.000. Onze materialiteit voor de jaarrekeningcontrole is wat lager dan deze verantwoordingsgrens en houdt verband met het meewegen van dotaties tussen reserves (feitelijk geen last). Deze nemen wij niet mee in onze materialiteitsweging. Dat dit wel is meegenomen bij de verantwoordingsgrens is conform de financiële verordening van de gemeente Midden-Drenthe. Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording stelt het college van de gemeente Midden-Drenthe vast dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 6.739.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college van de gemeente Midden-Drenthe overigens een bedrag van € 3.387.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. De door het college gerapporteerde afwijkingen kunnen als volgt worden samengevat (fouten en onduidelijkheden worden niet bij elkaar opgeteld):

BEVINDINGEN IN HET KADER VAN RECHTMATIGHEID				
Onrechtmatigheden	**Acceptabel** (in €)	**Niet-acceptabel** (in €)	**Totaal afwijkingen** (in €)	**Onduidelijkheden** (in €)
Voorwaardencriterium	0	3.352.000	3.352.000	0
Begrotingscriterium	3.387.000	0	3.387.000	0
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	0	0	0	0
TOTAAL	**3.387.000**	**3.352.000**	**6.739.000**	**0**
Verantwoordingsgrens (1%)	1.239.000			
Rapportagegrens	123.900			

4.2 Rechtmatigheidsverantwoording (2)

Onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering van de gemeente Midden-Drenthe

Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024 van de gemeente Midden-Drenthe te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft. Onze controle richt zich op het bepalen of de opsomming van de onrechtmatigheden door het college toereikend is onderbouwd. De rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening richt zich op een drietal criteria die wij hieronder nader hebben toegelicht. Voor de SiSa-bijlage heeft het college negen rechtmatigheidscriteria in acht genomen. Hierbij stellen wij vast of de rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in overeenstemming met de afspraken die gemaakt zijn tussen de gemeenteraad en het college. Deze afspraken zijn vastgelegd in het normenkader van de gemeente Midden-Drenthe, dat d.d. 12 december 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld, en de financiële verordening.

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de organisatie toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd om de opsomming van de onrechtmatigheden in de rechtmatigheidsverantwoording te onderbouwen. De paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van het jaarverslag. Wij hebben deze paragraaf gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze paragraaf materiële afwijkingen bevat. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening.

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is met name relevant bij de processen: subsidieverstrekkingen, participatiewet en aanbestedingen. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid.

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is met name relevant bij de processen: subsidieverstrekkingen, participatiewet en aanbestedingen. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid.

Europese aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 heeft het college de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spendanalyse. In onze management letter hebben wij gerapporteerd over de interne beheersing ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels. In het proces wordt de naleving van de inkoop- en aanbestedingsregels niet afgedwongen, hierdoor kan niet worden gesteund op interne beheersmaatregelen. Over 2024 blijkt uit de spendanalyse een totaal aan onrechtmatigheden van € 3,4 miljoen. Deze afwijking is als volgt opgebouwd:

(x €1.000)	BEDRAG
Afwijkingen vanuit 2023 die doorlopen in 2024	542.000
Nieuwe afwijkingen met ingang van 2024	2.810.000
TOTAAL	**3.352.000**

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat ten opzichte van voorgaand jaar de onrechtmatigheid van is toegenomen naar € 3,4 miljoen (2023: € 1,4 miljoen). Wij zien dat de gemeente Midden-Drenthe actief onrechtmatigheden van voorgaand jaar heeft opgevolgd. Opvallend is dat in 2024 een nieuwe onrechtmatigheid van € 2,3 miljoen is vastgesteld, die samenhangt met de toekenning van individuele voorzieningen via het samenwerkingsverband NMD. Deze ontwikkeling onderstreept het belang van aandacht dat de gemeente Midden-Drenthe heeft voor de rechtmatigheid en een strakke opvolging van eerdere bevindingen.

4.3 Belangrijke schattingsposten

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college en management schattingen moet maken. Bepaalde schattingen zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en doordat zij een hoge mate van schattingsonzekerheid vertonen. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de oordeelsvormingen en besluiten van het college en management bij het maken van de schattingen beoordeeld op indicaties voor mogelijke tendentie bij het college en management.

In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt weergegeven of wij de schatting als conservatief, neutraal of optimistisch hebben aangemerkt.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	BEOORDELING HUIDIG BOEKJAAR	TOELICHTING SCHATTING
Materiële vaste activa	82.375	😐	De schatting van deze post betreft de levensduur van de materiële vaste activa. De afschrijvingen vinden plaats in overeenstemming met de nota bijlage waardering en afschrijving materiële vaste activa, van de financiële verordening 2024.
Uitzettingen	25.421	😐	De schatting van deze post betreft de inbaarheid van debiteuren. Hierbij is het grootste risico de post overige vorderingen (€ 2,1 miljoen), wij hebben vastgesteld dat de waardering van deze vorderingen in overeenstemming is met het BBV.
Grondexploitaties	416	😐	Zie voor een overzicht van de grondexploitaties op de volgende pagina.
Voorzieningen overig	5.691	😐	De schattingen in de materiële voorzieningen zijn beoordeeld. De schattingen zijn door het college en het management afdoende onderbouwd en in lijn met het BBV en externe informatie. Zie voor een toelichting op deze voorzieningen paragraaf 4.4.

4.3 Belangrijke schattingsposten

Overzicht grondexploitatie

De ontwikkeling van de boekwaarden

Per ultimo 2024 is de boekwaarde van de grondexploitaties gering, € 414.000. Dit is een daling ten opzichte van 2023 van € 1,6 miljoen. De boekwaarde is een saldo van € 1,0 waardering van de totale GREX en een verliesvoorziening van € 620.000. De daling is te verklaren omdat in 2024 géén omvangrijke exploitaties zijn opgestart en door de gerealiseerde opbrengsten van € 1,9 miljoen. De opbrengsten zitten voornamelijk in complexen An de Boerbink (€ 0,9 miljoen) en Lievingerveld (€ 0,6 miljoen). Dit leidt tot onderstaande cijfermatige samenvatting van de grondexploitaties van de gemeente Midden-Drenthe per ultimo boekjaar:

(*€ 1.000)	BW 31-12-2023	Investeringen (incl. interne overboekingen)	Inkomsten	Resultaatneming/ verliesvoorziening	Afsluiten complex	BW 31-12-2024
Totaal bedrijventerreinen	**422**	**7**	**-**	**-12**	**-**	**417**
An de Boerbink	601	80	-903	-15	-	-237
Lievingerveld	1.378	165	-632	-65	-	846
OBS Lindelaar	-18	19	-295	-15	-	-309
Overig	-355	128	-114	208	-167	-133
Totaal gronden	**2.028**	**399**	**-1.944**	**101**	**-167**	**416**

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

De veruit grootste balanspost met betrekking tot onderhanden projecten betreft de voorraden (grondexploitaties). Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, stikstofproblematiek, bouwvrijstelling, fluctuatie verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd. De parameters planning, programmering en prijs zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten getoetst. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2024 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesmutatie moet worden getroffen.

Indien nieuwe grondexploitaties worden opgestart voor aankomend boekjaar verdient de onderbouwing van de achterliggende schattingen en uitgangspunten verscherpte aandacht van de organisatie.

4.4 Voorzieningen uitgelicht (1)

Voorziening groot onderhoud

Zoals in onze rapportages van voorgaand jaar aangegeven biedt het BBV alleen de mogelijkheid om onderhoudslasten structureel te egaliseren via een voorziening. Het is niet toegestaan om onderhoudslasten via een bestemmingsreserve te egaliseren. Wij hebben geconstateerd dat deze bestemmingsreserve niet voldoende onderbouwd kan worden om het als een egalisatievoorziening te verantwoorden. Zolang deze reserve geen duidelijke bestemming heeft, blijft onduidelijk wat de bestemming is en is de verantwoording als bestemmingsreserves niet conform de BBV. Op basis hiervan constateren wij dat deze reserve eerder een karakter van een algemene reserve heeft. Dit is inmiddels verwerkt in de jaarrekening.

Initieel is in de jaarrekening de egalisatiereserve omgezet naar een egalisatievoorziening groot onderhoud van gemeentelijk gebouwen (€ 709.000). De onderbouwing van de egalisatievoorziening was echter niet conform het BBV. Omdat dit in een vroeg stadium van onze controle als bevinding naar voren kwam is dit uiteindelijk in de jaarstukken niet verwerkt. Om een egalisatievoorziening te vormen zijn enkele stappen door de gemeente Midden-Drenthe te zetten.

Het opstellen van de onderhoudsplannen, en de doorvertaling daarvan naar de onderhoudsvoorzieningen, is een bewerkelijk proces. De onderhoudsvoorzieningen zijn een belangrijke schattingspost in de jaarrekening, waarbij een gedegen totstandkoming van groot belang is. Concreet bedoelen wij hiermee:

- De voorziening dient door de organisatie getoetst te worden aan de definities en vereisten zoals gesteld in het BBV. Voldoen de opgenomen componenten in de voorziening aan de door het BBV gestelde voorwaarden voor groot onderhoud?
- De voorziening dient gedegen onderbouwd te worden met onderliggende onderhoudsplannen, welke periodiek herzien dienen te worden. De onderhoudsplannen dienen per component te zijn opgebouwd. Belangrijk hierbij is dat de componenten ook daadwerkelijk tot uitvoering worden gebracht en hiervoor in de voorziening voldoende saldo aanwezig, zodat de specificatie van de voorziening aansluit op de daadwerkelijke kosten/uitvoering.
- Het afgelopen jaar is de prijs van vele goederen significant gestegen. De gemeente indexeert het prijspeil jaarlijks met 2%. Het is van belang na te gaan of 2% een passende indexatie is in het huidig economisch klimaat.

Bij de keuze voor het vormen van een voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen bij de gemeente Midden-Drenthe inzake de onderhoudsvoorzieningen:

- Gemeente Midden-Drenthe heeft geen beheerplan kapitaalgoederen voor gemeentelijke gebouwen. Het BBV vereist dat een dergelijk plan aanwezig is. Hierbij omvat de looptijd van dit plan minimaal 4 jaar (inclusief begrotingsjaar). Dit plan dient vervolgens elk jaar geactualiseerd te worden via een meerjarenonderhoudsplan.
- Een aandachtspunt is dat de geraamde onderhoudskosten ook daadwerkelijk uitgegeven worden. Dat maakt dat voor de komende jaren een belangrijk aandachtspunt dat schattingen betrouwbaar zijn en afwijkingen ten opzichte van eerdere schattingen goed verklaard kunnen worden (‘backtesting’).

4.4 Voorzieningen uitgelicht (2)

Voorziening voor pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers

Met de voorgenomen invoering van het nieuwe pensioenstelsel is besloten dat ook de APPA-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in een pensioenfonds ondergebracht moeten worden per 1 januari 2028. Dat betekent dat per die datum de APPA-voorzieningen toereikend moeten zijn. Een algemeen aandachtspunt betreft het opnemen van het partnerpensioen in deze APPA-voorziening. We hebben vastgesteld bij de jaarrekeningcontrole 2024 dat uw organisatie de APPA-voorziening inclusief het partnerpensioen heeft opgenomen.

Impact rekenrente bij keuze nominale of contante waarde

Vanaf boekjaar 2028 zal bij overdracht naar het pensioenfonds, als gevolg van schommelingen in de rekenrente, mogelijke tekorten kunnen ontstaan. Daarbij kan een lagere rekenrente in het laatste jaar voor de overdracht een aanzienlijk gevolg hebben. Als gemeente Midden-Drenthe heeft u de keuze om wél of niet rekening te houden met de rentecomponent. Bij de waardering tegen nominale waarde spelen rente-effecten géén rol meer. De middelen voor de berekende nominale verplichting zijn in dat geval in de voorziening opgenomen. Bij waardering tegen contante waarde wordt wel rekening gehouden met de rentecomponent.

Het voordeel van de verantwoording van de voorziening tegen nominale waarde is dat de voorziening niet meer gevoelig is voor de (ontwikkeling van de) rekenrente tot het moment van de kapitaaloverdracht naar het ABP.

Als een decentrale overheid de keuze maakt om de uitwerking te wijzigen (wel of geen rekening houden met de rentecomponent) is dat een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt middels onder andere een raadsbesluit en/of een begrotingswijziging. Belangrijk daarbij is dat dit voor het eind van het boekjaar besloten wordt. Tevens moet deze als zodanig verwerkt en toegelicht worden in de jaarrekening. De APPA-voorziening is momenteel verwerkt op contante waarde in de jaarrekening.

Om de gevolgen van de overgang voor provincies, gemeenten en waterschappen in te schatten, wordt een gezamenlijk onderzoek gestart. Het onderzoek richt zich op de omvang van de al opgebouwde APPA-aanspraken, de toekomstige premie en de al beschikbare middelen. Aan de hand van deze gegevens worden de financiële gevolgen voor afzonderlijke provincies, gemeenten, waterschappen en het Rijk ingeschat. Deze inschatting wordt vervolgens teruggekoppeld aan de decentrale overheden om een indicatie te krijgen van de mogelijke financiële gevolgen in 2027, het jaar voordat de overgang ingaat.

4.5 Overige bevindingen

Actualisatie nota reserves en voorzieningen - *niet opgevolgd*

De nota reserves en voorzieningen dateert uit 2019. In de financiële verordening heeft de gemeente Midden-Drenthe vastgelegd dat deze iedere vier jaar geactualiseerd dient te worden. Het is van belang dat bij een actualisatie goed wordt gekeken dat daarbij wordt voldaan aan de BBV. Ter illustratie: De gemeente Midden-Drenthe heeft drie reserves met betrekking tot de dekking van kapitaallasten. Daarbij hebben wij vastgesteld dat twee van deze reserves ruim hoger liggen dan de boekwaarde waarvoor de reserve gevormd is en één reserve juist een tekort laat zien, de reserve is daarbij lager dan de boekwaarde die het dient te dekken.

Wij adviseren bovendien om aan de jaarrekening een overzicht toe te voegen waarbij op individueel reserveniveau een relatie zichtbaar is tussen begroting en realisatie. Het voordeel hiervan is dat in een oogopslag een relatie met de begroting gelegd kan worden.

Materiële vaste activa - toetsing aan eigen financiële verordening - *opgevolgd*

Ten opzichte van voorgaand jaar is achteraf het overzicht van investeringskredieten en eventuele overschrijdingen met toelichting als bijlage in de jaarstukken 2024 toegevoegd. De enkele overschrijdingen van kredieten zijn verantwoord in de rechtmatigheidsverantwoording.

Omgevingsvergunningen subadministratie is niet aanwezig

Zoals vermeld in onze management letter is de aansluiting tussen de financiële administratie en de subadministratie van de omgevingsvergunningen (bouwleges) niet aanwezig. In onze controle stellen we vast dat de huidige inrichting van de subadministratie geen financiële gegevens verantwoordt. Als gevolg hiervan is een koppeling met de financiële administratie niet mogelijk. Daardoor loopt de gemeente Midden-Drenthe het risico dat de opbrengsten van de omgevingsvergunning niet juist of volledig zijn. Hiervoor zijn geen mitigerende maatregelen genomen door de gemeente Midden-Drenthe, wij adviseren dit wel te doen. Uit onze aanvullende werkzaamheden blijken dit jaar geen bevinding.

Volledigheid overlopende passiva

De gemeente Midden-Drenthe heeft op eind januari 2025 de administratie 2024 gesloten en facturen die daarna zijn binnengekomen en nog betrekking hebben op boekjaar 2024, zijn niet volledig in het boekjaar verwerkt. Een aanvullende controle hierop heeft geleid tot een controleverschil van € 170.000. De gemeente heeft gemotiveerd om dit controleverschil niet aan te passen vanwege de impact op de jaarstukken in verhouding tot de omvang. Wij kunnen ons verenigen met dit standpunt en hebben dit opgenomen in paragraaf 2.1 als controleverschil.

Een goede inschatting van de nog te ontvangen facturen blijft jaarlijks een aandachtspunt omdat de gemeente Midden-Drenthe geen verplichtingenregistratie heeft.

4.6 Data-analyse

Verwerking van inkoopfacturen – Purchase Invoice Analyzer (PIA)

Registratie van financiële data alsmede de interne beheersingsmaatregelen daarop vinden digitaal plaats. De digitale inkoopflow geeft informatie over de controle en autorisatie van inkoopfacturen, die hebben geleid tot het boeken van kosten alsmede betalingen.

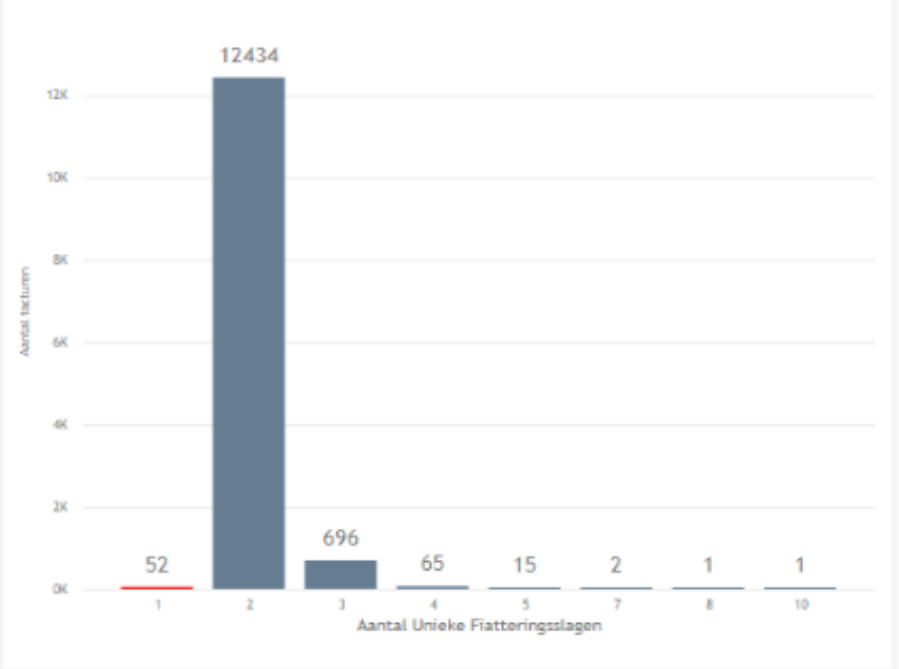
Voor een deel van de inkoopfacturen geldt dat deze – op basis van eerste waarneming – niet door twee medewerkers zijn geautoriseerd. Op deze facturen hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd en hieruit blijken geen bijzonderheden of onregelmatigheden.

Voor 13% aan inkoopfacturen is niet verlopen via de ingerichte digitale workflow. Wij hebben vastgesteld dat dit de autorisatie betreft van kleine mismatches binnen vastgestelde bandbreedtes in het matchingproces tussen geautoriseerde purchase orders en inkoopfacturen en is gerelateerd aan facturen voor inhuur van flexibele arbeidskrachten.

Wij hebben begrepen dat gedurende 2024 dit proces al aangescherpt is om de gewenste functiescheiding te waarborgen.

Daarnaast zou u dergelijke analyses van de inkoopstroom zelf uit kunnen voeren om aantoonbaar in control te zijn op dit punt.

Overzicht autorisatieflow - aantal unieke fiatteringsslagen

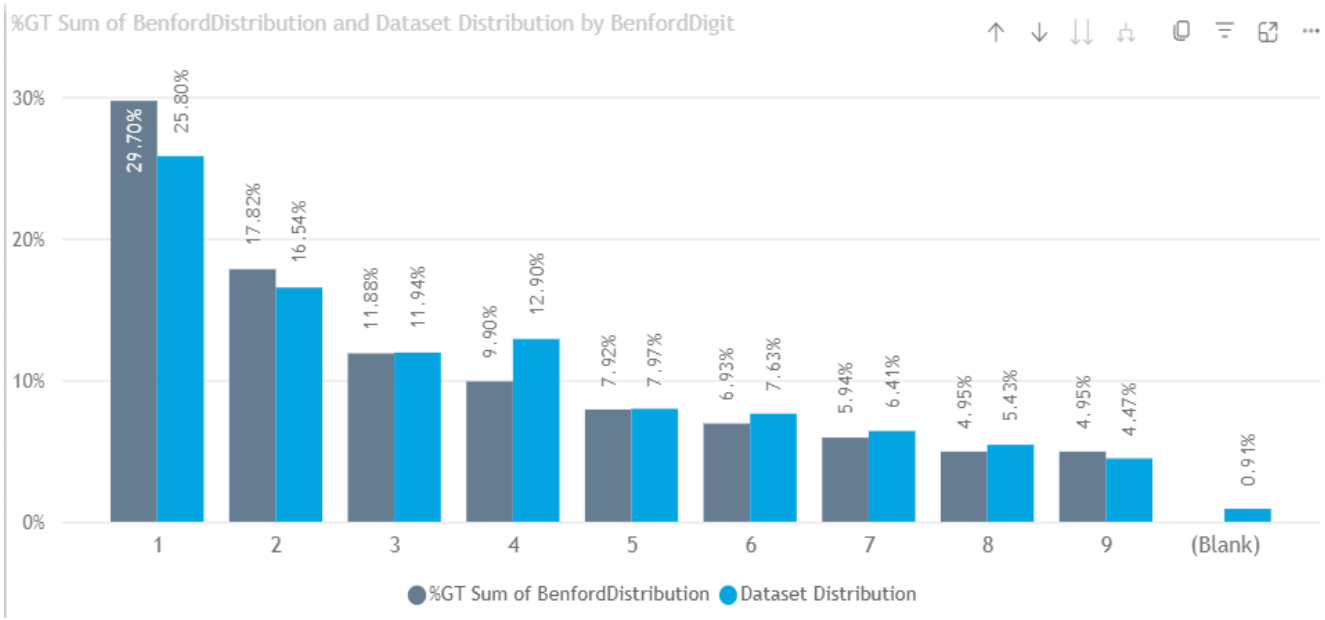

4.6 Data-analyse

Banktransacties

Data-analyse op uitgevoerde betalingen
Ten aanzien van de betalingsbevoegdheden hebben wij geen frauderisico geïdentificeerd. Wij hebben controle-werkzaamheden uitgevoerd om na te gaan of deze inschatting juist is.

Uit de analyse van de banktransacties blijkt dat:
- alle batchbetalingen zijn geautoriseerd en betreffen salarisbatchbetalingen;
- sprake is van 3 betalingen in het weekend, dit betreft in totaal € 75 en hiermee is geen risico op een materiële fraude;
- sprake is van 5 verschillende crediteuren met hetzelfde bankrekeningnummer, maar dat deze allemaal verklaarbaar zijn;
- sprake is van 18 crediteuren met meerdere bankrekeningnummers, maar dat deze allemaal verklaarbaar zijn;
- transacties in lijn liggen met Benford's Law Distribution (dit is een statistisch fenomeen dat beschrijft hoe de eerste cijfers van getallen in veel datasets optreden) met een uitschieter in 4, echter dit is consistent met vorig jaar en daarmee geen aanleiding voor nader onderzoek.

3 transacties in het weekend

5 verschillende crediteuren met hetzelfde IBAN

Geen transacties met landen met een verhoogd corruptierisico

18 crediteuren hebben meerdere IBAN

4.7 BBV, WNT en SiSa (1)

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)
Wij hebben vastgesteld dat gemeente Midden-Drenthe de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Observaties informatiewaarde jaarverslag
Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn en voldoen aan de eisen in de BBV voor de vorm en inhoud van het jaarverslag.

Het jaarverslag biedt voldoende informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. In de basis is de kwaliteit van het jaarverslag voldoende. Onderstaand hebben wij een aantal observaties:

- In het jaarverslag is een samenvattend overzicht opgenomen per programma met de realisatie. In de jaarrekening zijn de inhoudelijke en financiële realisaties enkel schriftelijk weergegeven. Wij adviseren dit ook in tabellen te presenteren, dit geeft op een gestructureerde wijze een goed beeld van de realisatie. Gericht kan de lezer dan meer de diepte in voor een nadere toelichting.
- In de programma's zijn geen indicatoren opgenomen met de realisatie daarvan. Een stuk reflectie op de indicatoren, eventueel afgezet tegen een norm, zou meer informatie opleveren. Nu blijkt niet duidelijk of de realisatie conform de verwachting is en in hoeverre daarmee de juiste beweging is ingezet.
- De paragraaf verbonden partijen geeft voldoende inzicht in de risico's en de toezichtkwalificatie.

De paragraaf 'Bedrijfsvoering' geeft een algemeen inzicht in frauderisico's, maar beperkt inzicht in eventuele fraudegevallen of onregelmatigheden.
In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over de risico-inschatting, onze verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Wij hebben aandacht besteed aan de toelichtingen die de gemeente Midden-Drenthe heeft opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Wij vinden dat de toelichting inzake fraude voldoende ingaat op de verrichte acties en op de risico's en de beheersingsmaatregelen. Tegelijkertijd kunnen de risico's ons inziens specifieker en per proces toegelicht worden. Bovendien is momenteel geen inzage in hoeverre er fraudegevallen of onregelmatigheden zijn geweest. Door dit wel toe te voegen en te specificeren kan het inzicht verder verbeteren. Daarmee is monitoring ook gerichter uit te voeren.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in het vermogen om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen
Naast het onderwerp fraude hebben wij in onze controleverklaring gerapporteerd over het vermogen van gemeente Midden-Drenthe om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Gemeente Midden-Drenthe heeft in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' een beschrijving van de risico's en de totstandkoming en omvang van het weerstandsvermogen opgenomen.

4.7 BBV, WNT en SiSa (2)

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2024 van de gemeente Midden-Drenthe niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2024 van de gemeente Midden-Drenthe voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT. Daarbij hebben wij vastgesteld dat de historie van gepubliceerde WNT-verantwoordingen niet volledig is omdat de jaarrekeningen van de voormalige gemeenten niet meer online te vinden zijn.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2024 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2024. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens 5.1.

In bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024 wordt ingegaan op de Wet Inburgering 2021. Vanaf 1 januari 2022 is het inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in de SiSa-bijlage 2024. Uit onze werkzaamheden ten aanzien van de bestedingen 2024 en opvolging IB signalen uit eerdere jaren volgen geen controleverschillen en/of onzekerheden. In opzet zijn voldoende maatregelen opgenomen om het M&O-risico te mitigeren. Binnen de gemeente is in 2025 een M&O beleid opgesteld. Deze is op 11 maart 2025 door het college vastgesteld. Dit is conform de rechtmatigheidsvoorschriften van VNG, Divosa en het Ministerie van SZW. De opvolging van de IB-signalen vinden conform het vastgestelde beleid plaats. Wij concluderen dat het specifieke M&O-beleid met betrekking tot de Wet Inburgering in 2024 nog niet adequaat en toereikend is.

5. Bijlagen

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Midden-Drenthe heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2024 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

STREKKING CONTROLEVERKLARING 2024	
Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (SiSa-bijlage)	Goedkeurend

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021	Fout/onzekerheid		
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout/onzekerheid		
OCW D8	Specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Fout/onzekerheid		
OCW D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout/onzekerheid		
OCW D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Fout/onzekerheid		
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout/onzekerheid		
IenW E81	Regeling specifieke uitkering OV-ambassadeurprojecten	Fout/onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB) gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G10	Wet inburgering gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SWZ G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G13	Besteding / baten onderwijsroutegemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		
SZW G13	Bestedingen / baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	Fout/onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
VWS H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Fout/onzekerheid		
VWS H30	Specifieke uitkering verstekring voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis 2023-2026	Fout/onzekerheid		
VRO J55	Aanpak energiearmoede	Fout/onzekerheid		
VRO J56	Regeling huisvesteging aandachtsgroepen	Fout/onzekerheid		
VRO J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming (..) van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Fout/onzekerheid		
VRO J97	Regeling huisvestiging grote gezinnen vergunninghouders 2023	Fout/onzekerheid		
VRO J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Fout/onzekerheid		
VRO J209	Meerjarige regeling voor huisvestiging aandachtsgroepen	Fout/onzekerheid		
KGG K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout/onzekerheid		
AenM M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout/onzekerheid		
DRE DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Fout/onzekerheid		
DRE DRE12C	Subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021 PLUS	Fout/onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Tozo

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
SZW G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
SZW G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
SZW G4	Tozo 2 gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Tozo 2 gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
SZW G4	Tozo 3 gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Tozo 3 gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
SZW G4	Tozo 4 gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Tozo 4 gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
SZW G4	Tozo 5 gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Tozo 5 gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T gemeentedeel 2024	Fout		
SZW G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T gemeentedeel 2024	Onzekerheid		

Een ǝɹǝpuɐ kijk
op waarde

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Midden-Drenthe

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Midden-Drenthe gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2024 en van het vermogen van de gemeente Midden-Drenthe op 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2024;
- de balans per 31 december 2024;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2024;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 12 december 2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Midden-Drenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden – rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 3 en 4. Het college van burgemeester en wethouders heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 5.719.000, ligt boven de door de gemeenteraad vastgestelde verantwoordingsgrens van €1.260.000. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 1.200.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 120.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico’s

Wij hebben risico’s geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico’s en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin het college van burgemeester en wethouders uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico’s die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Daarnaast heeft het college van burgemeester en wethouders een frauderisicoanalyse opgesteld. Deze frauderisicoanalyse is wel gedeeld met de gemeenteraad. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het college

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico	**Onze controlewerkzaamheden en observaties**
Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management en het college van burgemeester en wethouders/gedeputeerde staten. Hierdoor veronderstellen wij dat een risico op verslaggevingsfraude bestaat. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het college van burgemeester en wethouders/gedeputeerde staten met name in:	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders bij deze posten en daarbij tevens aandacht besteed aan de risico's die voortkomen uit nevenfuncties.

▶ journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; ▶ de betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; ▶ significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening;	Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders.
Frauderisico in de general IT controls Als gevolg van het gebruikmaken van superuserrechten in de IT-systemen door eindgebruikers met beschikkende bevoegdheid in het proces van inkoopfactuurcontrole is een risico aanwezig op het onrechtmatig onttrekken van middelen door ten onrechte, al dan niet gemanipuleerde facturen goed te keuren en betaalbaar te stellen. Om die reden hebben wij aan dit risico significante aandacht besteed.	Als gevolg van de tekortkomingen in de interne beheersing rondom de inkoopfactuurcontrole, konden wij niet op de interne beheersing steunen. Onze bevindingen rondom de administratieve organisatie en interne beheersing hebben wij schriftelijk aan het management gerapporteerd. Om het risico op onrechtmatige onttrekkingen te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd: • Van een selectie van facturen hebben wij op basis van een steekproef de prestatielevering en in rekening gebrachte prijzen geverifieerd met onderbouwende documenten. • Wij hebben aan de hand van data-analyse op de workflow van facturen ten aanzien van inkopen (purchase invoice analyzer) uitzonderingen zonder functiescheiding verklaard en uitgezocht. • Wij hebben de gerealiseerde kosten op programmaniveau geanalyseerd ten opzichte van de vastgestelde begroting om na te gaan of indicaties van materiele onrechtmatige onttrekkingen waarneembaar zijn, waarbij relevante afwijkingen ten opzichte van onze verwachting nader (in detail) zijn uitgezocht. • Wij hebben inkopen en crediteuren geselecteerd zowel op basis van risicocriteria als een willekeurige selectie en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht om vast te stellen dat de inkopen rechtmatig zijn aanbesteed. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten en aanbestedingsinformatie. • Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria (waaronder kosten rechtstreeks vanuit het bankboek geboekt)

	en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. • Bij ontvangen documenten gegenereerd uit het financiële systeem hebben wij werkzaamheden verricht om de betrouwbaarheid van het verkregen lijstwerk vast te stellen. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor frauduleuze onttrekkingen of vermoedens daarvan.

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een gemeente/provincie laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk algemene en specifieke uitkeringen en gemeentelijke/provinciale heffingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het college en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het college over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.

- Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- Het inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.
- Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het college inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Aanbiedingsbrief
- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- Bijlage incidentele baten en lasten;
- Bijlage investeringsoverzicht;
- Bijlage beleidsindicatoren.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2024 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2024 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad/provinciale staten voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door de gemeenteraad d.d. 12 december 2024 en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 12 december 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 19 juni 2025

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. E.R. Kuik- van Wijk RA MSc